C. CORNELII TACITI

OPERA.

TOMUS QUARTUS.

T1186Br

C. CORNELII TACITI *OPERA*

RECOGNOVIT, EMENDAVIT,

SUPPLEMENTIS EXPLEVIT,

NOTIS, DISSERTATIONIBUS,

TABULIS GEOGRAPHICIS ILLUSTRAVIT

Gabriel BROTIER.

TOMUS QUARTUS.

11388
21/6/11

PARISIIS,
Ex Typographia Ludovici-Francisci Delatour, viâ San-Jacobeâ.

M. DCC. LXXI.
Cum Approbatione, & Privilegio Regis.

BREVIARIUM
LIBELLI
DE SITU, MORIBUS ET POPULIS GERMANIÆ.

I. *Germaniæ ſitus.* II. *Incolæ. Nominis origo.* III. *Carmina : barditus : variæque antiquitates.* IV. *Corporum habitus.* V. *Soli natura.* VI. *Germanorum arma.* VII. *Reges, duces, ſacerdotes.* VIII. *Feminarum conſtantia & veneratio.* IX. *Dii, Mercurius, Hercules, Mars, Iſis. Simulacra nulla.* X. *Auſpicia, ſortes : ex equis, e captivis præſagia.* XI. *Conſultationes publicæ & conventus.* XII. *Pœnæ. Jus.* XIII. *Scutum, framea juvenibus data. Principum comites : eorum virtus & fama.* XIV. *Gentis bellica ſtudia.* XV. *Pacis artes, venatio & otium. Collata principibus munera.* XVI. *Vicorum domorumque forma. Specus, ſuffugium hiemi, & receptaculum frugibus.* XVII. *Hominum, feminarumque veſtitus.* XVIII. *Severa matrimonia. Dos a marito data.* XIX. *Adulterii pœna, maritis permiſſa.* XX. *Liberorum educatio. Succeſſionis leges.* XXI. *Patris, propinqui amicitiæ inimicitiæque ſuſceptæ. Homicidiorum pretia. Hoſpitalitas.* XXII. *Victus : ebrietas : rixæ : in conviviis conſultationes.* XXIII. *Potus,*

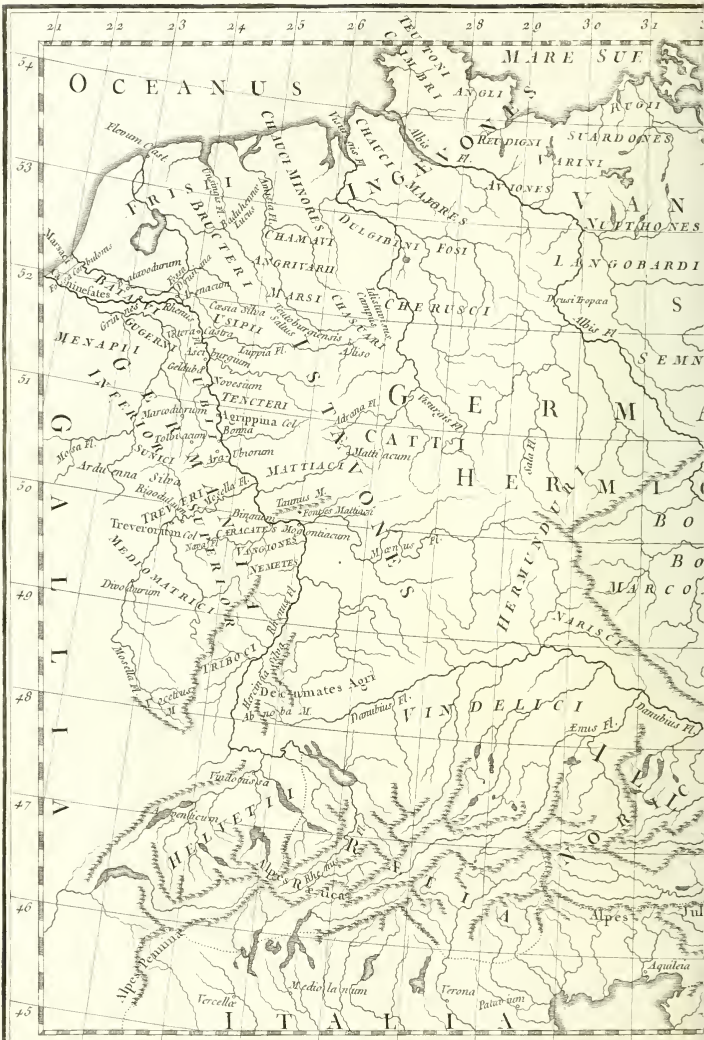
cibi. XXIV. *Juventæ ludicrum. Aleæ furor.* XXV. *Servi, libertini.* XXVI. *Agrorum cultus & partitio. Anni tempora.* XXVII. *Funera. Hæc hactenus in commune.* XXVIII. *Singularum gentium inſtituta. Galli, olim validi, in Germaniam tranſgreſſi. Helvetii, Boii, Gallica gens. Avariſcorum, Oſorum incertum genus. Treveri, Nervii, Germanicæ originis populi, ut & Vangiones, Triboci, Nemetes, Ubii.* XXIX. *Batavi, Cattorum proles. Mattiacorum gens. Decumates agri.* XXX. *Catti, militari diſciplinâ præcipui* XXXII. *Uſipii, Tencteri, equitatu præſtantes.* XXXIII. *Bructerorum ſedes a Chamavis & Angrivariis occupatæ.* XXXIV. *Dulgibini. Chaſuari. Friſii majores & minores.* XXXV. *Chauci, pacis ſtudioſi.* XXXVI. *Cheruſci & Foſi, a Cattis victi.* XXXVII. *Cimbrorum parva civitas, gloria ingens.* XXXVIII. *Suevorum mores.* XXXIX. *Semnonum religio.* XL. *Langobardi. Reudigni. Aviones. Angli. Varini. Eudoſes. Suardones. Nuithones. Herthi, ſeu Terræ matris, commune ſacrum.* XLI. *Hermunduri.* XLII. *Nariſci. Marcomanni. Quadi.* XLIII. *Marſigni. Gothini. Oſi. Burii. Lygiorum civitates. Arii. Helvecones. Manimi. Elyſii. Naharvali. Alcis numen. Gothones.* XLIV. *Suionum civitates.* XLV. *Mare pigrum. Æſtii ſuccinum legunt. Sitones, quibus femina imperat.* XLVI. *Peucini. Venedi. Fenni.*

Eorum feritas & paupertas. Hominum monſtra, Helluſii, Oxiones.

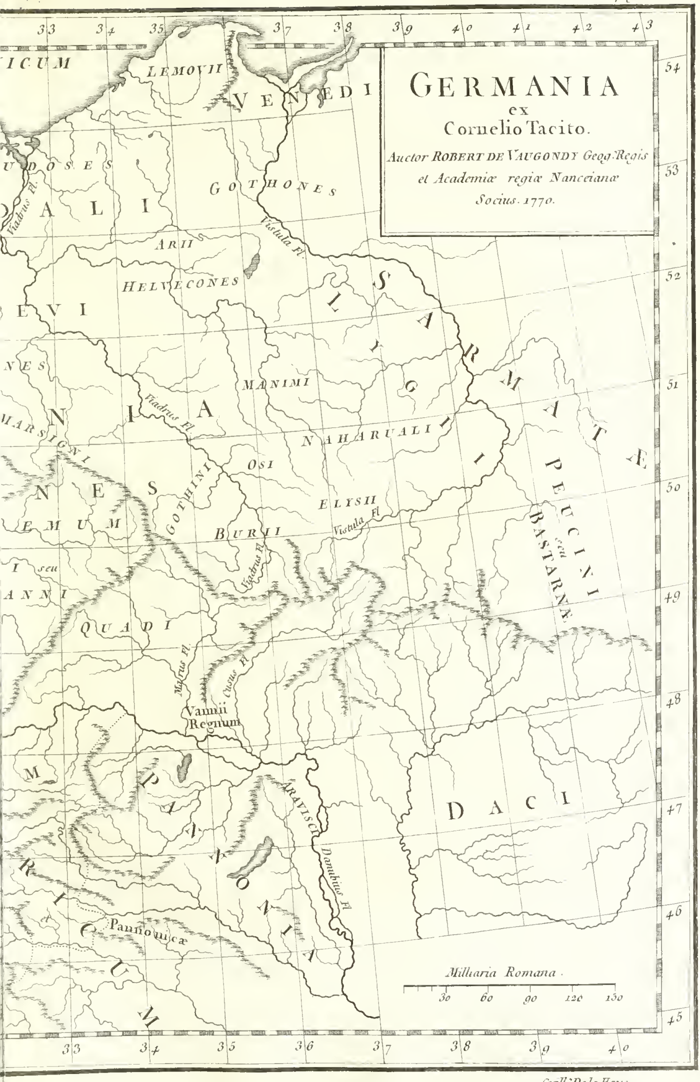
Libellum hunc ſcripſit Tacitus

A. U. C. J. C.

DCCCLI. 98. *Coſſ.* { M. COCCEIO Nervâ Aug. IV,
M. ULPIO Trajano Cæſare II.

OCEANUS
MARE SUE
TEUTONI
CIMBRI
ANGLI
RUGII
SUARDONES
REUDIGNI
VARINI
AVIONES
NUITHONES
LANGOBARDI
FRISII
BRUCTERI
CHAUCI MINORES
CHAUCI MAJORES
INGÆVONES
DULGIBINI
FOSI
CHAMAVI
ANGRIVARII
MARSI
CHASUARI
CHERUSCI
USIPII
ISTÆVONES
TENCTERI
CATTI
MATTIACI
GERMANIA
HERMIONES
HERMUNDURI
NARISCI
MARCO
VINDELICI
RÆTIA
HELVETII
NORICUM
BATAVI
Caninefates
MENAPII
GUGERNI
UBII
SUNICI
TREVERI
CÆRACATES
VANGIONES
NEMETES
TRIBOCI
MEDIOMATRICI
GERMANIA INFERIOR
GERMANIA SUPERIOR
GALLIA
ITALIA
Flevum Cast.
Marsaci
Cæsia Silva
Teutoburgiensis Saltus
Idistavisus Campus
Aliso
Luppia Fl.
Vetera Castra
Asciburgium
Gelduba
Novesium
Agrippina Col.
Bonna
Tolbiacum
Ara Ubiorum
Mattiacum
Mosa Fl.
Arduenna Silva
Mosella Fl.
Rigodulum
Treverorum Col.
Bingium
Taunus M.
Fontes Mattiaci
Moguntiacum
Nava Fl.
Mœnus Fl.
Divodurum
Rhenus Fl.
Albis Fl.
Visurgis Fl.
Adrana Fl.
Sala Fl.
Drusi Tropæa
Hercinia Silva
Decumates Agri
Abnoba M.
Danubius Fl.
Ænus Fl.
Vindonissa
Aventicum
Alpes Rhætica
Alpes Pennina
Alpes
Mediolanum
Vercellæ
Verona
Patavium
Aquileia
21 22 23 24 25 26 28 29 30 31
54 53 52 51 50 49 48 47 46 45

Gall. De la-Haye.

C. CORNELII *TACITI*

DE SITU, MORIBUS, ET POPULIS GERMANIÆ LIBELLUS.[1]

GERMANIA omnis [2] a Gallis [3] Rætiſque [4] & Pannoniis, Rheno & Danubio fluminibus, a Sarmatis Daciſque, mutuo metu, aut montibus [5] ſeparatur. Cetera Oceanus ambit, latos

[1] LIBELLUS] Libellum hunc, meditandum potiùs, quàm legendum, paulo fuſiùs ſum expoſiturus, quòd in eo juris noſtri politici fontes lateant. Verè enim dixit Cl. de Monteſquieu, *Eſprit des Loix*, XXX, 19. *Il eſt impoſſible d'entrer un peu avant dans notre droit politique, ſi l'on ne connoît parfaitement les loix & les mœurs des peuples Germains.* Brevis quidem eſt libellus, ſed alto Taciti ingenio & immensâ rerum copiâ plenus; quem paucis, ſed egregiè, laudavit idem Cl. de Monteſquieu, loc. cit. cap. 2. *Tacite fait un ouvrage exprès ſur les mœurs des Germains: il eſt court, cet ouvrage; mais c'eſt l'ouvrage de Tacite, qui abrégeoit tout, parce qu'il voyoit tout.*

[2] GERMANIA OMNIS] Germania, de quâ nunc agitur, eſt Tranſrhenana. Ad Occaſum Rheno, ad Meridiem Danubio, ad Orientem Viſtulâ, Sarmatiâ Daciâque, ad Septemtrionem Oceano terminatur. Occidentem versùs prætenduntur Galli, versùs Meridiem Ræti & Pannonii, versùs Orientem Sarmatæ & Daci; cetera versùs Septemtrionem ambit Oceanus, latos ſinus, *les Golfes de Bothnie & de Finlande*, complectens.

[3] GALLIS] Galliâ Belgicâ, quæ ſuperiorem inferioremque Germaniam cis Rhenum continebat.

[4] RÆTISQUE] Malè vulgò *Rætiis.* Hæc de populis, non de regionibus ſunt intelligenda. Vide Notas & Emendationes ad cap. I. Ræti latiſſimè patebant, eaſque regiones occupabant, quas nunc dicimus, *le pays des Griſons, partie de la Suabe & de la Baviere.*

[5] AUT MONTIBUS] Montibus Sarmaticis, nunc *les montagnes de Hongrie*;

ſinus, & inſularum immenſa ſpatia [1] complectens, nuper cognitis [2] quibuſdam gentibus, ac regibus, quos bellum aperuit. Rhenus, Ræticarum Alpium [3] inacceſſo ac præcipiti vertice ortus, modico flexu, in Occidentem versùs, ſeptemtrionali Oceano miſcetur. Danubius, molli & clementer edito montis Abnobæ [4] jugo effuſus, plures populos adit, donec in Ponticum mare [5] ſex meatibus erumpat: ſeptimum enim os paludibus hauritur.

II. Ipsos Germanos indigenas [6] crediderim, miniméque

&, ubi non erant montes, mutuo metu bellicoſorum populorum.

[1] Immensa spatia] Incompertâ Romanis hac terrarum parte, Scandinaviam, *la Scandinavie*, & Eningiam, *la Finlande*, inſulas eſſe falsò exiſtimabant, ut opportuniùs dicetur infrà cap. 44.

[2] Nuper cognitis] Verè *nuper cognitis.* Locum hunc egregiè illuſtrat Plautii Æliani monumentum, quod edidi ſuprà Tom. III, pag. 512, in Notis & Emendationibus ad Hiſt. IV, 53. Ibi memoratur Plautius, proprætor Mœſiæ, qui *plura quàm centum millia ex numero Tranſdanubianorum ad præſtanda tributa cum conjugibus ac liberis & principibus aut regibus ſuis tranſduxit; motum Orientem Sarmatarum compreſſit; ignotos antè aut infenſos populo Romano reges ſigna Romana adoraturos in ripam quam tuebatur perduxit; regibus Baſtarnarum & Rhoxolanorum filios*, regibus *Dacorum fratres captos aut hoſtibus ereptos remiſit; ab* aliquibus *eorum obſides accepit, per* quæ *pacem provinciæ & confirmavit & protulit.* Adde Domitiani bella, quibus fortè reges aliquot innotuere.

[3] Ræticarum Alpium] Nunc *les montagnes des Griſons.* Mons verò, cujus vertice Rhenus oritur, hodie dicitur *Vogelberg.* Vide Cl. Marſili, *Danubius Pannonico-Myſicus*, Tom. 6. tabul. 4. Quomodo Rhenus in Oceanum effundatur dictum eſt ſuprà Annal. II, 6.

[4] Montis Abnobæ] Mons ille Germanis nunc dicitur *Schwartz-wald*, Gallis *la Forêt noire.* Hìc, diu ignoratam, Danubii originem feliciter detexit illuſtr. Comes Marſili, anno 1702. Vide eruditum ejus opus, jam laudatum, Tom. VI. pag. 4. Danubii origo a *Doneſchingen* perperam antea ducebatur. Agathemerus II, 4, ait Danubium a ſuis fontibus ad Vindobonam, *Vienne*, dici; Iſtrum verò a Vindobonâ ad Pontum Euxinum appellari. At Plinius IV, 12. ſect. 24, *unde primùm Illyricum alluit* Iſtrum vocari ſcribit.

[5] In Ponticum mare] Nunc *la Mer noire.* Rem hactenus inauditam prodidit literis Conſtantinopoli ſcriptis anno 1713 unus e Miſſionnariis Societatis Jeſu: ſcilicet fluenta Danubii per mare Ponticum ad Mediterraneum uſque, proprio colore diſtincta, ita devolvi, ut naves ex Ægeo mari, *l'Archipel*, in Propontidem, *la Mer de Marmora*, niſi adverſo fluminis impetu, ſeſe pleno alveo exonerantis, transfretare non poſſint. Hoc nos docuit Cl. Homannus *Danubii Tabulâ noviſſimâ.* Quædam tamen, haud abſimilia, jam prodiderat Plinius IV, 12. ſect. 24. *ſingula*, inquit, Iſtri *ora tanta ſunt, ut prodatur in quadraginta millia paſſuum longitudinis vinci mare, dulcemque intelligi hauſtum.*

[6] Indigenas] Indigenæ, & quaſi e terrâ prognati, veteribus ſcriptoribus dicti ſunt populi omnes, quorum origo eos latebat. Noſtram ſuperioremque ætatem meliora docuit major eruditionis copia, facilior frequentiorque peregrinationum uſus, ac maximè linguarum notitia. Iis ſubſidiis aperta mundi commercia. Eruditis omnibus jam compertum Scythicam eſſe Germanorum originem. Ipſaque *Germania* Scythiæ *contermina*, Plin. VIII, 15.

aliarum gentium adventibus & hoſpitiis [1] mixtos: quia nec terrâ olim [2], ſed claſſibus advehebantur, qui mutare ſedes quærebant; & immenſus ultrà, utque ſic dixerim, adverſus Oceanus [3] raris ab orbe noſtro navibus aditur. Quis porrò, præter periculum horridi & ignoti maris, Aſiâ, aut Africâ, aut Italiâ relictâ, Germaniam peteret [4]? informem terris, aſperam cælo, triſtem cultu aſpectuque, niſi ſi patria ſit. Celebrant carminibus antiquis [5] (quod unum apud illos memoriæ & annalium genus eſt) « Tuiſtonem [6] deum, terrâ editum, »& filium Mannum, originem gentis conditoreſque. Manno »tres filios adſignant, e quorum nominibus proximi Oceano »Ingævones, medii Hermiones, ceteri Iſtævones vocentur ». Quidam autem [7], licentiâ vetuſtatis, « plures deo ortos, plu-

[1] Adventibus et hospitiis] Aliter & verè ipſe Tacitus infrà cap. 28 & 43, Gallos, Gothinos, & Oſos, advenas atque hoſpites memorat. His tamen adventibus & hoſpitiis minimè mixtos fuiſſe Germanos, cenſent eruditi Germani: vim imperii penes eos ſemper fuiſſe: alienigenas verò precariò tantùm, & ut vulgò loquimur *par droit d'aubaine*, habitaſſe.

[2] Nec terra olim] Immo primùm terrâ, deinde claſſibus, ſed ſerò, & cùm artes adoleviſſent, mutatæ hominum ſedes.

[3] Adversus Oceanus] Bene quidem. Nec antiquitus tantùm, ſed, vigente etiam imperio Romano, adverſus Oceanus raris navibus adibatur, ob exiguam rei nauticæ ſcientiam. Druſus, pater Claudii Imperatoris, *Oceanum Septemtrionalem primus Romanorum ducum navigavit*, Sueton. in Claud. I. Quantum autem diſcriminis, violentiâ Oceani, adierit Germanicus, vidimus ſuprà Annal. II, 23.

[4] Germaniam peteret] Nondum ſatis valida ratio. Rudes barbarique homines tutas potiùs, quàm lætas, ſedes quæſiere. Inde loca horrida, quæ vix habitari poſſe crederemus, a nonnullis antehabita. Fateor, gratiſſimæ ſunt Aſiæ, Africæ, Italiæque ſedes. At neque ſtatim florentes fuere, ſed lentè, vigentibus imperiis, & adulto luxu. Præterea nec illæta Germania, nec ſuis caret commodis: immo viris virtutique aptiſſima. Adde non ſtatim relictas ſedes lætiſſimas, ut triſtiores occuparentur: ſed, ut in Germaniâ, de quâ nunc agitur, immorer, Aſia, hominibus fœta, primùm in Scythiam effuſa: Scythia in conterminam Germaniam: ac ſi quid deceſſit voluptati, accrevit humanitati, ut toto hoc libro demonſtrabitur.

[5] Carminibus antiquis] Omnibus retro ſæculis, & apud barbaras omnes gentes, ut ex Americæ populis nobis adhuc compertum, idem fuit carminum uſus, eadem utilitas. Carolus Magnus, teſte Eginhardo, in ejus vitâ, cap. 29, *barbara & antiquiſſima carmina, quibus veterum regum actus & bella canebantur, ſcripſit, memoriæque mandavit.*

[6] Tuistonem] De Tuiſtone ejuſque filio Manno vide Notas & Emendationes ad cap. 2.

[7] Quidam autem] Duas inter illas ſententias mediam protulit, & quinque gentium capita recenſet Plinius IV, 14. *Germanorum genera quinque. Vindili, quorum pars Burgundiones, Varini, Carini, Guttones. Alterum genus Ingævones, quorum pars Cimbri, Teutoni, ac Chaucorum gentes. Proximi autem Rheno, Iſtævones, quorum pars Cimbri mediterranei. Hermiones, quorum Suevi, Hermunduri, Catti,*

»reſque gentis appellationes, Marſos, Gambrivios [1], Sue-»vos, Vandalios [2] » adfirmant : « eaque vera & antiqua [3] »nomina. Ceterùm Germaniæ vocabulum recens [4], & nuper »additum : quoniam, qui primi Rhenum tranſgreſſi Gallos »expulerint [5], ac nunc Tungri, tunc Germani [6] vocati ſint: »ita nationis nomen, non gentis, evaluiſſe paullatim, ut om-»nes, primùm a victore, ob metum, mox a ſeipſis invento no-»mine, *Germani* vocarentur ». « Fuiſſe apud eos & Herculem [7] »

Cheruſci. Quinta pars Peucini, Baſternæ, ſuprà dictis contermini Dacis. De ſingulis hiſce populis opportuniùs ſuis locis dicetur.

[1] GAMBRIVIOS] Eos unus Tacitus, & hoc tantùm loco, memorat. Nempe Marſorum & Gambriviorum diu nomina periere.

[2] VANDALIOS] Iidem ſunt, quos Plinius ſuprà cit. *Vindilos* appellat. Vandalii, ſeu Vandali, Galliam, Hiſpaniam, Africam, Italiam terruere; at tandem in Africâ exciſi ſunt. Unum ſupereſt Suevorum nomen.

[3] VERA ET ANTIQUA] Marſi, Gambrivii, Suevi, Vandalii ſunt vera & antiqua nomina. Contrà verò Ingævones, Hermiones, Iſtævones, fabuloſa, nec tam populorum, quàm locorum ſitûſque vocabula. Nempe Ingævones ſunt juxta eruditos Germanos *die Innvohner*, id eſt, versùs mare interius habitantes, Gallicè *les habitans du fond :* Iſtævones, *die Veſtvohner*, versùs occidentem habitantes, *les habitans de l'Occident*. Hermiones, *die Herrumvohner*, in medio habitantes, *les habitans du milieu*. Unde fortè nec Hermiones, nec Herminones, ſed Hermivones, ſunt dicendi.

[4] GERMANIÆ VOCABULUM RECENS] Primò fuere tantùm nomina populorum; poſtea fuere & virtutis cognomina : ſic dicti ſunt Germani, id eſt viri bellicoſi, ut mox explicabitur. Ab illo cognomine, terra ipſa appellata eſt Germania. Quod Germaniæ vocabulum recens, & nuper additum. Germanorum autem nomen jam pridem auditum, ut conſtat ex Faſtis Capitolinis, apud Cl. Piraneſi, *Lapides Capitolini*, pag. 42. M. CLAVDIVS M. F. M. N. MARCELLVS. AN. DXXXI. COS. DE. GALLEIS. INSVBRIBVS. ET. GERMAN. K. MART. ISQVE. SPOLIA. OPIMA. RETTVLIT. DVCE. HOSTIVM. VIRDVMARO. AD. CLASTIDIVM. INTERFECTO. Galli Inſubres, eorumque ſocii, mercedeve conducti, Germani, cæſi ſunt ad Claſtidium, nunc *Chiaſtezzo, dans le Milanez*, anno Urbis conditæ DXXXI, juxta Faſtos Capitolinos, ante Chriſtum 222.

[5] GALLOS EXPULERINT] Inde cùm de Belgis quæreret Julius Cæſar, Bell. Gall. II, 4, *reperiebat pleroſque Belgas eſſe ortos a Germanis, Rhenumque antiquitus tranſductos propter loci fertilitatem ibi conſediſſe : Galloſque, qui ea loca incolerent, expuliſſe.*

[6] NUNC TUNGRI, TUNC GERMANI] Rem egregiè illuſtrat Julius Cæſar Bell. Gall. loc. cit. docetque primos, qui Rhenum tranſgreſſi ſunt, fuiſſe *Condruſos, Eburones, Cæreſos, Pæmanos, qui uno nomine Germani appellantur.* Germanus, id eſt *Wehr mann*, armorum vir, *hommes d'armes, homme de guerre.* Vetus enim & frequens *W* in G mutatio. Primò nomen hoc fuit nationis victricis Ciſrhenanæ, non verò totius gentis Tranſrhenanæ : ſed paulatim evaluit; & Tranſrhenani omnes nomen, quod victor ob metum incutiendum repererat, ipſi uſurpavere, reputantes idem nominis ob bellicæ gloriæ claritudinem ſibi deberi. Tungrorum olim magnum fuit nomen; exſtatque adhuc veteris gloriæ memoria in eâ locorum amplitudine, quam dicimus, *l'ancien dioceſe de Tongres.*

[7] ET HERCULEM] Nulla exſtitit bellicoſa gens, quæ Herculem, id eſt virum, ſtupendâ vi grandibuſque factis inſignem, non habuerit; eoque non

memorant ;

memorant; primumque omnium virorum fortium [1] ituri in prœlia canunt.

III. Sunt illis hæc quoque carmina, quorum relatu, quem *Barditum* vocant [2], accendunt animos, futuræque pugnæ fortunam ipſo cantu augurantur: terrent enim, trepidantve, prout ſonuit acies. Nec tam voces illæ, quàm virtutis concentus, videntur: adfectatur præcipuè aſperitas ſoni, & fractum murmur, objectis ad os ſcutis, quò plenior & gravior vox repercuſſu intumeſcat. Ceterùm & « Ulixem » quidam opinantur, « longo illo & fabuloſo errore [3] in hunc »Oceanum delatum, adiſſe Germaniæ terras, Aſciburgium»que [4], quod, in ripâ Rheni ſitum, hodieque incolitur [5], »ab illo conſtitutum, nominatumque ΑΣΚΙΠΥΡΓΙΟΝ. Aram »quinetiam Ulixi conſecratam, adjecto Laertæ patris nomine, »eodem loco, olim repertam: monumentaque, & tumulos »quoſdam, Græcis literis inſcriptos [6], in confinio Germaniæ »Rætiæque adhuc exſtare »: quæ neque confirmare argumentis, neque refellere in animo eſt: ex ingenio ſuo quiſque demat, vel addat fidem.

IV. Ipse eorum opinionibus accedo, qui « Germaniæ

ſuperbierit. De Hercule Germanico jam dictum Annal. II, 16. not. 3. Sunt quoque eruditi viri, qui exiſtiment coloniarum duces ab Aſiâ profectos, ut diverſas Europæ regiones occuparent, vulgò vocitatos fuiſſe Hercules.

[1] Virorum fortium] Sic ſuprà Annal. II, 88, de Arminio dictum, *caniturque adhuc barbaras apud gentes.*

[2] Barditum vocant] Sunt qui *barritum* mallent: at *barrire* elephantorum eſt, quos ne noverant quidem Germani. *Bardire* verò cervorum eſt, quos ſæpiſſimè audiebant continuóque venabantur tum Germani, tum Galli, apud quos celeberrimus fuit barditus. Inde vates, qui hoc modulo utebantur, dicti ſunt bardi. De quibus egregiè Lucanus I, 447.

Vos quoque, qui fortes animas, belloque peremptos
Laudibus in longum vates dimittitis ævum,
Plurima ſecuri fudiſtis carmina bardi.

Vide Notas & Emendationes ad cap. 3. Canadenſibus quoque populis ſua ſunt carmina, *des chanſons de guerre*, cuique genti, cuique etiam familiæ propria. Vide P. de Charlevoix, *Journal hiſtorique d'un voyage de l'Amérique.* Lettre XIV. pag. 217.

[3] Fabuloso errore] Bene quidem. Hac tamen fabulâ, multi, ut laudem ſcientiæ quærerent, populorum origines hiſtoriarumque initia corrupere.

[4] Asciburgiumque] Aſciburgium, nunc *Asbourg*, *dans le comté de Meurs.*

[5] Incolitur] Ibi erant hiberna alæ, ut vidimus ſuprà Hiſt. IV, 33. Ibi Cluverii ætate reperta antiquitatis Romanæ rudera.

[6] Græcis literis inscriptos] Neque ita mirum; cùm a Græcis ad Gallos, Germanoſque literæ devenerint. Quâ de re plura vide in Notis & Emendationibus ad cap. 3.

»populos nullis aliis aliarum nationum conubiis infectos, »propriam, & ſinceram, & tantùm ſuî ſimilem gentem exſ»titiſſe» arbitrantur. Unde habitus quoque corporum, quamquam in tanto hominum numero, idem omnibus [1]: truces & cærulei oculi, rutilæ comæ [2], magna corpora [3], & tantùm ad impetum valida: laboris atque operum non eadem patientia: minimeque ſitim æſtumque tolerare, frigora atque inediam cælo ſolove adſueverunt.

V. Terra, etſi aliquantò ſpecie differt, in univerſum tamen aut ſilvis horrida, aut paludibus fœda: humidior, quà Gallias, ventoſior, quà Noricum ac Pannoniam [4] aſpicit: ſatis ferax, frugiferarum arborum impatiens [5], pecorum fecunda, ſed plerumque improcera [6]: ne armentis quidem ſuus honor, aut gloria frontis: numero gaudent: eæque ſolæ & gratiſſimæ opes ſunt. Argentum & aurum propitii an irati dii

[1] Idem omnibus] Pariter Juvenalis Satyr. XIII, 164.

Cærula quis ſtupuit Germani lumina? flavam
Cæſariem, & madido torquentem cornua cirro?
Nempe quod hæc illis natura eſt omnibus una.

[2] Rutilæ comæ] Inde Seneca, de irâ, III, 26. *Iniquus autem eſt, qui commune vitium ſingulis objecit. Non eſt Æthiopis inter ſuos inſignitus color: nec rufus crinis, & coactus in nodum apud Germanos: utrumque decet.* Rutilatos arte crines videbimus infrà in Supplemento Annal. VIII, 38.

[3] Magna corpora] Sic Annal. I, 64 Germanorum *procera membra;* & Hiſt. V, 18, *immenſa corpora.* Videtur Germanorum plurimos tunc ſaltem ſex pedibus altos fuiſſe. Eâ proceritate adhuc valebant ætate Sidonii Apollinaris. Inde, inter victores Germanos poſitus, excuſat, quòd ſenipedes verſus non ſcribat. Libr. XII. carm. 12. verſ. 10.

Spernit ſenipedem ſtylum Thalia,
Ex quo ſeptipedes videt patronos.

Fortè & ipſe ſenipes, id eſt, quinque pedibus, & ſex circiter unciis, ut Gallicè loquimur, *de cinq pieds près de ſix pouces.* Pes enim Romanus æquat ferme pedis Gallici uncias undecim. Contrà verò Germani ſeptipedes erant, id eſt, alti pedes ſex & uncias fere quinque, *ſix pieds près de cinq pouces.* Sidonius, VIII, Epiſt. 9, memorat adhuc Burgundiones ſeptipedes. Ob hanc Germanorum proceritatem, Varro I *Hebdomadum* dixiſſe videtur ſummum adoleſcendi humani corporis ſeptem pedes. *Cuncto mortalium generi minorem in dies fieri* menſuram obſervat Plinius VII, 16.

[4] Noricum ac Pannoniam] *La Baviere, l'Autriche.*

[5] Impatiens] Tunc enim acriora, longioraque erant frigora, cùm terra ſilvis horreret. Sic apud Canadenſes populos, in Americâ, cælum ſolumque miteſcere cœperunt, cùm immenſa ſilvarum ſpatia incenſa ſunt. Adde Germanos ne frugiferas quidem arbores coluiſſe, ſolaſque ſegetes terræ imperaſſe, ut dicetur infrà cap. 26.

[6] Plerumque improcera] Id jam obſervatum ſuprà Annal. IV, 72. At cur magna hominum corpora, pecorum improcera. Cauſa, ni fallor, quòd homines validis exercitiis, vitâ liberrimâ, & omnibus curis vacuâ, copioſis pinguibuſque cibis, largo potu in magnitudinem excreſcerent. Contrà pecora pluviis, frigore, gelu diu rigida minuerentur, ſine eâ frontis gloriâ,

negaverint, dubito. Nec tamen adfirmaverim [1] nullam Germaniæ venam argentum aurumve gignere: quis enim ſcrutatus eſt? poſſeſſione & uſu haud perinde adficiuntur. Eſt videre apud illos argentea vaſa, legatis & principibus eorum muneri data, non in aliâ vilitate [2], quàm quæ humo finguntur: quamquam proximi ob uſum commerciorum aurum & argentum in pretio habent, formaſque quaſdam noſtræ pecuniæ agnoſcunt, atque eligunt: interiores ſimpliciùs & antiquiùs permutatione mercium utuntur. Pecuniam probant veterem, & diu notam, Serratos, Bigatoſque [3]. Argen-

quæ adeò vividè emicat in iis omnibus locis, ubi ſerenum ſudumque eſt cælum. Mutato poſtea Germaniæ cultu, mutata quoque pecorum forma, & fuere proceriora. Pecora autem ſunt oves, capræ, boves, jumenta, &c. Armenta maximè boves. Vide Digeſt. libr. XXXII, de legatis & fideicommiſſis 3. leg. 81. & libr. L. Tit. 16. de verborum ſignificatione, leg. 89.

[1] NEC TAMEN ADFIRMAVERIM] Meritò quidem. Nam ipſe Tacitus, cùm poſtea Annales ſcriberet, prodit Annal. XI, 20. Curtium Rufum in agro Mattiaco recluſiſſe ſpecus, *quærendis venis argenti*, tenuemque fuiſſe fructum. Nunc verò compertum inter cetera metalla nonnullas auri argentique fodinas in Germaniâ reperiri. Rariores ſunt auri fodinæ; exſtant tamen, & in quibus non fulvum modò, ſed album quoque aurum invenitur. Vide Balbinum, *Miſcellanea Hiſtorica regni Bohemiæ*, Tom. I. pag. 37, 40 & ſeqq.

[2] NON IN ALIA VILITATE] Id eſt, pari vilitate; ſeu æquè vilia, & iiſdem uſibus, ac quæ humo finguntur.

[3] SERRATOS, BIGATOSQUE] Interiores Germani ſimpliciter agebant, &, ut mos barbaris omnibus, permutatione utebantur. Rheni autem & Danubii ripis proximi, ob uſum commerciorum, aurum & argentum in pretio habebant: formas quaſdam Romanæ pecuniæ agnoſcebant, atque eligebant. Pecuniam probabant veterem & diu notam, ſerratos maximè & bigatos denarios. Quâ in re ſe cautiſſimos præbebant, more barbarorum, qui falli ſe ſemper opinantur. Nam invaleſcentibus apud Romanos vitiis, corrupta fuerat moneta. *Livius Druſus in tribunatu plebis octavam partem æris argento miſcuit*, Plin. XXXIII, 3. *Miſcuit denario triumvir Antonius ferrum. Miſcentur æra falſæ monetæ: alii e pondere ſubtrahunt... igitur ars facta denarios probare*, Plin. XXXIII, 9. Germani, ne his fraudibus deciperentur, pecuniam probabant veterem & diu notam; eligebant maximè denarios ſerratos, id eſt quorum margines in modum ſerræ erant inciſi: ſic enim apparebat ſincerine nummi & ſolido argento, an adulterini, intus ferro æreve pleni, & extra argenti bracteâ obtecti, quales olim multos vidi in Muſeo Collegii Ludovici Magni. Eligebant quoque bigatos denarios. Eorum nominis originem docet Plinius, XXXIII, 3. *Nota argenti fuere bigæ atque quadrigæ: & inde bigati quadrigatique dicti.* Bigati autem erant optimo argento, & Imperatorum denariis ponderoſiores. Ideo a barbaris eligebantur. Hic eſt hujuſce loci ſenſus, quem mirum in modum vexabant interpretes, rati *ſerratos* dici nummos, quibus ſerræ forma erat impreſſa, quales numquam extitere in Romanâ pecuniâ; aut ſerrâ, coronâve, cinctos, ne arroderentur diminuerenturve, quòd Gallicè dicimus *le cordon*, cujus uſum non novere Romani. Serratorum, bigatorum, quadrigatorumque nummorum magna copia fuit in Muſeo Collegii Ludovici Magni.

tum quoque magis, quàm aurum ſequuntur [1], nullâ affectione animi, ſed quia numerus argenteorum facilior uſui eſt promiſcua ac vilia mercantibus.

VI. Ne ferrum quidem ſupereſt [2], ſicut ex genere telorum colligitur. Rari gladiis, aut majoribus lanceis [3] utuntur: haſtas, vel ipſorum vocabulo *frameas* gerunt [4], anguſto & brevi ferro, ſed ita acri, & ad uſum habili, ut eodem telo, prout ratio poſcit, vel cominus vel eminus pugnent [5]: & eques quidem ſcuto frameâque contentus eſt: pedites & miſſilia [6] ſpargunt, plura ſinguli, atque in immenſum vibrant: nudi, aut ſagulo [7] leves: nulla cultûs jactatio: ſcuta tantùm [8]

[1] Quam aurum sequuntur] Sic quoque Romani, &, ut puto, primùm eâdem, quâ barbari, ratione: deinde uſu & conſuetudine. Plinius, XXXIII, 3. ſect. 15. *Equidem miror populum Romanum victis gentibus in tributo ſemper argentum imperitaſſe, non aurum: ſicut Carthagini cum Hannibale victæ argenti pondo annua in quinquaginta annos, nihil auri.*

[2] Superest] Abundabat quidem in terræ viſceribus; at, ut inde extraheretur, & igne molliretur, barbaris neque patientia, neque induſtria, neque neceſſitas. Potior eorum virtus, ſemperque obvia. Præterea utebantur lapideis armis, quorum copia maxima in Germanorum ſepulcris reperitur, ut videre eſt apud eruditum Eccardum, *de Rebus Franciæ Orientalis*, Tom. I. pag. 892, ubi eorum imagines exhibet.

[3] Majoribus lanceis] Ob ferri penuriam, ac fortè etiam ob difficilem uſum, raro utebantur majoribus lanceis. Inde in Annalium Hiſtoriarumque libris, ubi tot prœlia Germanorum vidimus, numquam majores lanceæ, ſed prælongæ haſtæ, quibus ſanè infixa erat framea, memorantur.

[4] Frameas gerunt] Frameas dictas fuiſſe a cuſpide, quæ *pfriem*, vel *priem* appellatur, obſervat Dithmarus. Germanica autem regis Childerici framea in ejus tumulo reperta eſt. Imaginem vide apud eruditum Chifletium, *Anaſtaſis Childerici*, *Francorum regis*, pag. 218. Poſtea cùm ferrum abundaret, Germani gladiis præcipuè uſi ſunt: at variandis equorum gyris fuere ſemper inhabiles. Vide Notas & Emendationes ad cap. 6.

[5] Pugnent] Quibus tamen, quòd enormes eſſent, impediebantur, ſi inter ſilvas virgultave eſſet pugnandum, ut vidimus ſuprà Annal. II, 14. Alioquin haſtæ illæ ingentes ad vulnera facienda, quamvis procul, aptiſſimæ. Vide Annal. I, 64.

[6] Missilia] Licèt valde mutata ſit pugnandi ratio, manent tamen nobis veterum Germanorum arma. Ut iis, ita nobis ſunt duo gladiorum genera: alii acuti, *l'épée*; alii ſine acumine, *le ſabre*: majores lanceæ, *la halebarde*: haſtæ, ſeu frameæ, *la longue pique*: miſſilia, *la hache d'armes*. Sic & Canadenſibus populis ſuum eſt miſſile, *le caſſe-tête*. Præterea reperiuntur in veterum Germanorum ſepulcris globuli lapidei perforati, quos ſanè, alligatis funibus, ejaculabantur. Eorum imagines vide apud eruditum Eccardum, *de Rebus Franciæ Orientalis*. Tom. I. pag. 892.

[7] Sagulo] De ſago infrà cap. 17. Cùm pugnabant, *majore ſuî parte nudi* erant, teſte Cæſare apud Dionem, XXXVIII. pag. 89. Γυμνοὶ τὸ πλεῖστον εἰσί.

[8] Scuta tantum] Scuta Germanorum *immenſa*, id eſt magnitudine corporis, ſuprà Annal. II, 14. lectiſſimis coloribus fucata. Hæc prima virtutis, deinde nobilitatis, inſignia; inde, labentibus ſæculis, Heraldicæ artis, quam dicimus *les Armoiries*, *le Blaſon*, origo. Privato-

lectiſſimis coloribus diſtinguunt: paucis loricæ [1]: vix uni alterive caſſis, aut galea [2]. Equi non formâ, non velocitate conſpicui: ſed nec variare gyros, in morem noſtrum [3], docentur. In rectum, aut uno flexu dextros agunt, ita conjuncto orbe, ut nemo poſterior ſit. In univerſum æſtimanti, plus penes peditem roboris: eoque mixti prœliantur [4], aptâ & congruente ad equeſtrem pugnam velocitate peditum, quos ex omni juventute delectos ante aciem locant. Definitur & numerus: centeni ex ſingulis pagis [5] ſunt: idque ip-

rum ſcuta coloribus tantùm diſtincta, principes ad decus, & ad tutamentum, (nam difficiliùs penetrabantur) animalium effigies ſcutis addebant.

[1] Paucis loricæ] Vide ſuprà Annal. II, 14. Cimbrorum habitum paulo aliter deſcribit Plutarchus in Mario, pag. 420. *Galeas*, inquit, *gerebant, quæ erant in belluarum rictus aliaſque inuſitatas figuras formatæ, & alatis criſtis, ut altiores viderentur, faſtigiatæ. Loricis ferreis erant ornati; candidis micabant ſcutis. Singulis erat telum bipenne; &, pede collato, ingentibus gravibuſque utebantur gladiis.* At hæc arma in itinere fuere comparata, ut obſervat eruditus Eccardus, *de Origine Germanorum*, pag. 78. Inde Holſatici tumuli ejus temporis, parum æris, ferrum nullum habent. In iis reperiuntur acumina haſtarum lapidea, & gladiorum loco cunei, quos vulgus *lapides ceraunios* appellat.

[2] Caſſis aut galea] Iſidorus XVIII, 14. *Caſſis de laminâ eſt: galea de corio.* Igitur ferrea fuit caſſis, coriacea galea.

[3] In morem noſtrum] Optimumque Romanorum morem, quem verſibus, cedro dignis, expreſſit Virgilius, Georgic. III, 182.

Primus equi labor eſt, animos atque arma videre
Bellantum, lituoſque pati; tractuque gementem
Ferre rotam, & ſtabulo frænos audire ſonantes:
Tum magis atque magis blandis gaudere magiſtri
Laudibus, & plauſæ ſonitum cervicis amare:
Atque hæc jam primo depulſus ab ubere matris
Audeat, inque vicem det mollibus ora capiſtris
Invalidus, & jamque tremens, & jam inſcius ævi.
At, tribus exactis, ubi quarta acceſſerit æſtas,
Carpere mox gyrum incipiat, gradibuſque ſonare
Compoſitis, ſinuetque alterna volumina crurum,
Sitque laboranti ſimilis; tum curſibus auras
Tum vocet, ac per aperta volans, ceu liber habenis,
Æquora, vix ſummâ veſtigia ponat arenâ.

Quomodo autem milites Romani equos inſilire, deſilire docerentur tradit Vegetius I, 18; ſed pro more ſuo jejunè.

[4] Mixti prœliantur] Quem prœliandi morem egregiè deſcribit Julius Cæſar Bell. Gall. I, 48. *Genus hoc erat pugnæ, quo ſe Germani exercuerant. Equitum millia erant ſex: totidem numero pedites velociſſimi ac fortiſſimi, quos ex omni copiâ ſinguli ſingulos, ſuæ ſalutis causâ, delegerant. Cùm his in prœliis verſabantur, ad hos ſe equites recipiebant; hi, ſi quid erat durius, concurrebant. Si qui, graviore vulnere accepto, equo deciderant, circumſiſtebant; ſi quò erat longiùs progrediendum, aut celeriùs recipiendum, tanta erat horum exercitatione celeritas, ut jubis equorum ſublevati, curſum æquarent.*

[5] Centeni ex ſingulis pagis] Ut hæc intelligantur, obſervandum Germanos diviſos fuiſſe in populos, populos in pagos, pagos in vicos. Germani appellavere pagos ſuos *Gowen*. Sic adhuc Helvetii in pagos, Gallicè *en Cantons*, dividuntur. Vici autem dicebantur *Hunderte*. Inde originem ſumpſere Anglorum Hundredæ. Centeni ex ſingulis pagis legebantur: & quod primò numerus fuit, jam nomen & honor eſt. Nempe, auctore erudito Dithmaro, vocabantur *die hunderte*, ſeu centeni. Plures a magnis populis fuiſſe lectos videtur ex Julio Cæſare, Bell. Gall. IV, 1. *Suevorum gens eſt longè maxima, & bellicoſiſſima Germanorum omnium. Ii centum pagos habere dicuntur; ex quibus quotannis ſingula millia armatorum, bellandi causâ, ſuis ex*

ſum inter ſuos vocantur: & quod primò numerus fuit, jam nomen & honor eſt. Acies per cuneos [1] componitur. Cedere loco [2], dummodo rurſus inſtes, conſilii quàm formidinis arbitrantur. Corpora ſuorum etiam in dubiis prœliis referunt [3]. Scutum reliquiſſe præcipuum flagitium [4]: nec aut ſacris adeſſe, aut concilium inire ignominioſo fas: multique ſuperſtites bellorum, infamiam laqueo finierunt.

VII. Reges ex nobilitate; duces ex virtute [5] ſumunt.

finibus educunt. Reliqui domi remanent. Sic neque agricultura, neque ratio, neque uſus belli intermittitur. Armati legebantur heribanno, ſeu exercitûs edicto. Inde apud nos adhuc manet vox *Arriereban.*

[1] Per cuneos] Vegetius III, 19. *Cuneus dicitur multitudo peditum, quæ juncta cum acie primò anguſtior, deinde latior procedit, & adverſariorum ordines rumpit: quia a pluribus in unum locum tela mittuntur. Quam rem milites nominant caput porcinum.* Acies, ſic compoſita, trianguli pyramidiſve ſpeciem referebat, cujus pars anguſtior hoſtem versùs dirigebatur. Cùm plures gentes in eodem exercitu eſſent, ſingulæ propriis cuneis componebantur, ut vidimus ſuprà Hiſt. IV, 16. De cuneo, quem Gallicè dicimus *le coin*, vel *l'ordre roſtral*, vide Cl. de Sigrais, *Mémoires de l'Académie Royale des Inſcriptions*, Tom. XXV. pag. 440 & ſeqq.

[2] Cedere loco] Exemplum vide ſuprà Annal. II, 11.

[3] Referunt] Sanè ut eos patriis ſepulcris conderent.

[4] Præcipuum flagitium] Id quoque immeritò objicere ſumma erat injuria. Inde in lege Salicâ Tit. XXXIII, 5. *Si quis homo ingenuus alio improperaverit, quòd ſcutum ſuum jactaſſet, & fugâ lapſus fuiſſet, & non potuerit adprobare.* malb. avstrapo, dc *den. qui faciunt ſol. XV*, Gallicæ monetæ libras 196, *culpabilis judicetur.* Cùm ad explicandum illuſtrandumque hunc Taciti librum ſæpe laudanda ſit lex Salica, ſatis ſit hìc præmonuiſſe apud Romanos ſemper citari legem materiamque legis; ſic legem ambitûs, majeſtatis, peculatûs, repetundarum dici: haud aliter apud Germanos citari judicium & materiam judicii. Itaque malb. ſeu malbergium, idem eſt ac judicium. *Auſtrappen* ſignificat fugere. malb. avstrapo eſt *judicium de fugitivis.* Vide eruditum Eccardum in Notis ad Legem Salicam.

[5] Duces ex virtute] Reges, regno; duces bello præerant. Ex his Germanorum ducibus originem apud Gallos habuiſſe Majores domûs, *les Maires du Palais*, meritò ſenſit Cl. de Vertot, *Mémoires de l'Académie Royale des Inſcriptions*, Tom. 2. pag. 627. Vide & Cl. de Monteſquieu, *Eſprit des Loix*, XXXI, 4. Si reges virtute æquè, ac nobilitate præſtabant, imperatoriam illam dignitatem obtinebant. Plures autem reges duceſve vulgò in bella conveniebant: tum præſtantior imperabat, & communem in bello obtinebat magiſtratum, qui nullus erat in pace. Inde Julius Cæſar Bell. Gall. VI, 22. *In pace nullus eſt communis magiſtratus.* Impoſitus autem ſcuto, & ſuſtinentium humeris vibratus, dux eligebatur; ut dictum eſt ſuprà Hiſt. IV, 15. Apud bellicoſam gentem idem regibus factitatum, ut videre eſt apud Gregorium Turonenſem II, 40. *Plaudentes tam parmis, quàm vocibus, eum,* Clodovechum, *clypeo evectum ſuper ſe regem conſtituunt.* Apertiùs autem Vitiges, Gothorum rex, apud Caſſiodorum, *Variarum*, libr. X. Ep. 31. *Indicamus parentes noſtros Gothos inter procinctuales gladios, more majorum, ſcuto ſuppoſito, regalem nobis contuliſſe, præſtante Deo, dignitatem. Ut honorem arma darent, cui bella opinionem pepererant. Non enim in cubilibus anguſtis, ſed in campis latè patentibus electum me eſſe noveritis: nec inter blandientium delicata colloquia, ſed, tubis concrepantibus, ſum quæſitus; ut tali fremitu concitatus deſiderio virtutis ingenitæ regem

Nec regibus infinita, aut libera [1] poteſtas: & duces exemplo potiùs quàm imperio: ſi prompti, ſi conſpicui, ſi ante aciem agant, admiratione præſunt. Ceterùm, neque animadvertere, neque vincire, ne verberare quidem, niſi ſacerdotibus permiſſum [2]: non quaſi in pœnam, nec ducis juſſu, ſed velut deo imperante, quem adeſſe bellantibus credunt: effigieſque, & ſigna quædam [3], detracta lucis, in prœlium ferunt. Quodque præcipuum fortitudinis incitamentum eſt, non caſus, nec fortuita conglobatio turmam aut cuneum facit, ſed familiæ & propinquitates: & in proximo pignora [4]: unde feminarum ululatus audiri, unde vagitus infantium: hi cuique ſanctiſſimi teſtes, hi maximi laudatores. Ad matres, ad conjuges vulnera ferunt: nec illæ numerare, aut exigere plagas [5] pavent. Ciboſque & hortamina pugnantibus geſtant.

VIII. Memoriæ proditur quaſdam acies, inclinatas jam, & labantes, a feminis reſtitutas, conſtantiâ precum, & objectu pectorum [6], & monſtratâ cominus captivitate [7], quam

ſibi martium Geticus (ſeu *Gothicus*) *populus inveniret.*

[1] Infinita, aut libera] Inde Ambiorix, Eburonum, gentis Germanicæ, rex, profitebatur *ſua eſſe ejuſmodi imperia, ut non minus haberet in ſe juris multitudo, quàm ipſe in multitudinem*, Jul. Cæſar, Bell. Gall. V, 27. Si Germanorum Canadenſiumque principum poteſtatem conferas, eamdem omnino reperies. Vide P. de Charlevoix, loc. cit. *Lettre* XVIII pag. 268.

[2] Nisi sacerdotibus permissum] Ita ut tamen vitæ neciſque poteſtas maneret penes magiſtratum, de quo Jul. Cæſar, Bell. Gall. VI, 23. *Cùm bellum civitas aut illatum defendit, aut infert, magiſtratus qui ei bello præſint, ut vitæ neciſque habeant poteſtatem, deliguntur.* Pœna ſacerdotibus commiſſa, ut imperantibus minus foret invidiæ, punientibus plus reverentiæ.

[3] Effigies et signa quædam] Effigies ferarum, ut vidimus ſuprà Hiſt. IV, 22, quas inſigne religionis & tutelam habebant, ut dicetur infrà cap. 45. Signa quoque, hoſtibus capta, quæ, in lucis, diis patriis ſuſpendebantur. Vide Annal. I, 59. Ut Germani, ſic & Canadenſes populi deos ſuos, quos vocant *Manitous* in bellum prœliumque ferunt. Vide P. de Charlevoix, *Journal Hiſtorique d'un voyage de l'Amérique*, Lettres XIV & XV. pag. 223 & 236.

[4] In proximo pignora] Talem exercitûs ordinem vidimus ſuprà Hiſt. IV, 18. Ita & apud Britannos in Annal. XIV, 34. Vide quoque Julium Cæſarem, *Bell. Gall.* I, 51.

[5] Exigere plagas] Et expoſtulare, ſi ignavi illæſique rediſſent, aut indecora vulnera accepiſſent.

[6] Objectu pectorum] Non modò objiciebant pectora, ne mariti filiive fugerent; ſed & ipſæ, deſperatis rebus, pugnabant. Hanc feminarum ferociam expertus eſt Marius, ut notabitur infrà cap. 37. & cùm M. Aurelius Marcomannos, Quados, ceteroſque ſocios Germanos viciſſet, *inter cadavera barbarorum, corpora mulierum armata reperta ſunt.* Ἐν μέντοι τοῖς νεκροῖς τῶν βαρβάρων, καὶ γυναικῶν σώματα ὡπλισμένα εὑρέθη. Dio, LXXI. pag. 802.

[7] Captivitate] Sic in acie Arioviſti

longè impatientiùs feminarum ſuarum nomine [1] timent : adeò, ut efficaciùs obligentur animi civitatum, quibus inter obſides puellæ quoque nobiles imperantur [2]. Ineſſe quinetiam ſanctum aliquid, & providum putant : nec aut conſilia earum [3] aſpernantur, aut reſponſa negligunt [4]. Vidimus, ſub divo Veſpaſiano, Veledam [5], diu apud pleroſque numinis loco habitam [6]. Sed & olim Auriniam, & compluris [7] alias venerati ſunt, non adulatione, nec tamquam facerent deas [8].

feminæ, paſſis crinibus, & flentes, orabant ſuos milites, ne ſe in ſervitutem Romanis traderent. Cæſar. Bell. Gall. I, 51.

[1] FEMINARUM SUARUM NOMINE] Quàm ſuâ ipſorum causâ, ut mox dicetur.

[2] IMPERANTUR] Huc fortè ſpectant, quæ habet Suetonius in Aug. XXI. *A quibuſdam novum genus obſidum feminas exigere* tentavit : *quod negligere marium pignora ſentiebat.*

[3] NEC AUT CONSILIA EARUM] Eadem de Celtarum feminis vide apud Plutarchum, *de Virtutibus mulierum.* Tom. II. pag. 246. Par quoque Canadenſium feminarum auctoritas. Vide P. de Charlevoix, loc. cit. *Lettre* XIII. pag. 208. & *Lettre* XVIII. pag. 269.

[4] RESPONSA NEGLIGUNT] Suffragatur Julius Cæſar, Bell. Gall. I, 50. *Cùm ex captivis quæreret Cæſar, quam ob rem Arioviſtus prælio non decertaret? hanc reperiebat cauſam, quòd apud Germanos ea conſuetudo eſſet, ut matres familias eorum ſortibus & vaticinationibus declararent, utrum prælio committi ex uſu eſſet, nec ne : eas ita dicere, non eſſe fas Germanos ſuperare, ſi ante novam lunam contendiſſent.* Qua autem crudelitate apud Cimbros vaticinarentur illæ feminæ, vide in Notis & Emendationibus ad cap. 8.

[5] VELEDAM] De quâ vide ſuprà Hiſt. IV, 61 & 65.

[6] NUMINIS LOCO HABITAM] Sed poſtea captivam. Adeò incerta vel fatidicarum fors ! De eâ Statius, Silv. I, 4. verſ. 90.

Non vacat Arctoas acies, Rhenumque rebellem,
Captivæque preces Veledæ, & (quæ maxima nuper
Gloria) depoſitam Dacis pereuntibus urbem
Pandere.

Cùm Rutilius Gallicus Veledam cepiſſet, fortè Romam ducta eſt ; indeque Tacitus dixit : *Vidimus ſub divo Veſpaſiano Veledam.*

[7] COMPLURIS] Antiquè pro *complures.*

[8] DEAS] Nempe cùm viveret Aurinia, nondum invaluerat ſuperſtitio quæ eas fecit deas. Inde Tacitus Hiſt. IV, 61. *Vetere apud Germanos more, quo pleraſque feminarum fatidicas, &, augeſcente ſuperſtitione, arbitrentur deas.* Plura vide apud eruditum Keyſlerum, *Antiquitates Septentrionales*, in Diſſertat. de Mulieribus Fatidicis pag. 456 & ſeqq. Effigiem feminæ fatidicæ apud Gothos exhibet Columna Theodoſiana, quam vide in Cl. Banduri *Imperio Orientali.* Poſtea verò tam immodicè feminas illas fecere deas, ut inter monumenta Germanica paſſim occurrant aræ Inſcriptioneſque poſitæ MATRIBVS vel MATRONIS SVEBIS, ſeu Suevis, TREVERIS, AVFANIS &c. Unicum tantùm exemplum proferam e Grutero, pag. xc. num. 10.

IN H. D. D
DIS. DEAB. Q. OMNIB
MATRIBVS. VAP
THIABVS. ET GENIO
LOCI. SACRVM. C
TAVRICIVS. B-F. COS. PRO SE
ET. SVIS. V. S. L. M
POSVIT. ET. DEDI

Id eſt : *In honorem divinæ domûs, diis, deabuſque omnibus, matribus Vaphtiabus & Genio loci ſacrum Caius Tauricius, beneficiarius conſulis, pro ſe & ſuis votum ſolvens lubens meritò poſuit & dedit*, &c.

IX.

IX. Deorum [1] maximè Mercurium [2] colunt, cui certis diebus, humanis quoque hoſtiis [3] litare fas habent. Herculem ac Martem conceſſis animalibus [4] placant: pars Suevorum & Iſidi [5] ſacrificat. Unde cauſa & origo peregrino ſacro,

[1] Deorum] A Tacito diſſentire videtur Julius Cæſar, Bell. Gall. VII, 21. *Deorum numero eos ſolos ducunt, quos cernunt, & quorum opibus apertè juvantur, Solem & Vulcanum & Lunam: reliquos ne famâ quidem acceperunt.* Diſtingue tempora; & ſumma erit Cæſarem inter ac Tacitum conſenſio. Cæſaris ætate ſuos, & barbaris fere omnibus familiares, deos habuere Germani Solem, Lunam & Vulcanum, id eſt ignem, quem ſive e ſilice elicerent, ſive velociſſimo duorum lignorum affrictu, ut Canadenſibus barbaris adhuc mos eſt, excitarent, ſive calidas aquas, quæ in regione occurrunt, ſpectarent, ſive inter tonitrua ſtridentem audirent, admirari pariter ac venerari cœpere. Poſtea Gallorum & Romanorum contactu, Mercurium, Herculem, Martem accepere. Eorum cultus ætate Taciti vigebat. Cùm per Germaniam iter facerem plurima Neptuni monumenta reperi: alia aliorum deorum occurrunt. Scilicet, labentibus annis, Neptunus, ceteraque deorum caterva, in Germaniam venêre.

[2] Mercurium] Eadem ſane fuit apud Germanos, quàm apud Gallos, Mercurii cultus cauſa. De Gallis Julius Cæſar. Bell. Gall. VI, 17. *Deum maximè Mercurium colunt, hujus ſunt plurima ſimulacra: hunc omnium inventorem artium ferunt; hunc viarum atque itinerum ducem; hunc ad quæſtus pecuniæ mercaturaſque habere vim maximam arbitrantur.* Inde cùm olim in civitate Aquenſi, nunc *Baden*, celebrarentur commercia, atque hàc iter eſſet in Helvetios, præcipua ibi fuit Mercurii veneratio in monte lucoque prope *Baden.* Quem locum cùm adiſſem, ut ibi Mercurii monumentum inſpicerem, reperi veterem lapidem, quem votivum fuiſſe puto, cui rudis imago Mercurii inſculpta; undequaque longéque disjecti ingentes lapides jacebant: aras fuiſſe, & antiquiſſimæ religionis, cùm humanæ hoſtiæ litarentur, monumenta, arbitror. Hæc cùm cernerem, animum ſubibat Lucanus III, 399.

Lucus erat, longo numquam violatus ab ævo.
. . . .
. . . . *Hìc barbara ritu*
Sacra deûm, ſtructæ diris feralibus aræ,
Omniſque humanis luſtrata cruoribus arbos.

[3] Humanis quoque hostiis] Inde Lucanus I, 444.

Et quibus immitis placatur ſanguine diro
Teutates, horrenſque feris altaribus Heſus

Teutates eſt Mercurius; Heſus, Mars.

[4] Concessis animalibus] Herculi quoque & Marti humanis hoſtiis litatum fuiſſe crediderim. De Marte conſtat, ſaltem flagrantibus bellis. Sic enim Annal. XIII, 57. *Victores diverſum aciem Marti ac Mercurio ſacravere, quo voto equi, viri, cuncta victa occidioni dantur.* Procopius quoque, Bell. Goth. libr. II. homines Marti mactatos memorat. At ut Germani Scythicâ ſunt origine, ita quoque multum Scythicæ religionis retinuere. Hæc igitur, ſi lubet, confer cum iis quæ de Scythis habet Herodotus IV, 59 & ſeqq. pag. 240 & 241.

[5] Isidi sacrificat] Aſiam Europamque pervagata eſt religio Ægyptiaca. Repertæ in Germaniâ Inſcriptiones non modo isidi, ſed & i. o. m. sarapidi. Multa alia Ægyptiacorum ſacrorum apud Germanos monumenta exhibet eruditus Schoepflinus, *Alſatia Illuſtrata* Tom. I. pag. 499. Cultum autem Iſidis in liburnam figuratæ illuſtrat Cl. Muratori, *Theſaur. Inſcript.* Tom. I. pag. xxv. Ibi videre eſt deam clatram, quæ eadem eſt ac Iſis. Dextrâ ſiſtrum & ſerpentem tenet; ſiniſtrâ, menſuram Nili creſcentis: ſupra caput calathum gerit: retro eſt liburna. Cùm Germani deos in humani oris ſpeciem non adſimularent, Iſidem, figuratam in liburnam, venerati ſunt Suevi. Ipſos autem, qui Albim, Danubiumque accolerent, a mercatoribus Romaniſve edoctos, Iſidem, navigantium deam, coluiſſe minime mirum eſt. Sacrum illud pervulgatum, ac

parum comperi, niſi quòd ſignum ipſum in modum liburnæ figuratum, docet advectam religionem [1]. Ceterùm, nec cohibere parietibus deos, neque in ullam humani oris ſpeciem adſimulare, ex magnitudine cæleſtium arbitrantur [2]: lucos ac nemora [3] conſecrant, deorumque nominibus appellant ſecretum illud [4], quod ſolâ reverentiâ vident.

X. Auspicia, ſorteſque, ut qui maximè, obſervant [5]. Sortium conſuetudo ſimplex: virgam [6], frugiferæ arbori deciſam, in ſurculos amputant, eoſque, notis quibuſdam diſcretos, ſuper candidam veſtem temere ac fortuitò ſpargunt: mox, ſi publicè conſuletur [7], ſacerdos civitatis, ſin priva-

maximè agebatur menſe Martio, cùm renovaretur navigatio. Inde in Kalendario vetere. III Nonas Martii. isidis navigium. Vegecius V, 9. memorat hunc *natalem, ut ita dicam, navigationis, qui ſolemni certamine, publicoque ſpectaculo multarum gentium celebratur.* Qui plura volet de cultu Iſidis apud Suevos, adeat Cl. de Fontenu, qui duas hoc de argumento diſſertationes edidit, *Mémoires de l'Académie Royale des Inſcriptions*, Tom. V. pag. 63 & ſeqq.

[1] Advectam religionem] Ut Romani in veteribus ſuis nummis æreis, qui exſtant plurimi, Saturni adventum puppi teſtati ſunt, ſic aliæ gentes ad ſe advectas religiones liburnâ in nummis ſuis expreſsâ ſæpe declaravere.

[2] Arbitrantur] Poſtea non arbitrati ſunt, templaque & ſtatuas deis ſuis poſuere. In nummo Poſtumi, quem publicavit eruditus Sirmondus in notis ad Apollinarem Sidonium VIII, 11, videre eſt templum, in cujus veſtibulo ſtat Hercules, cum epigraphe HERC. DEVSONIENSI. Id eſt *Herculi Deuſonienſi*, qui Deuſone, trans Rhenum, colebatur. Immo *templum Tanfanæ* memoratur ſuprà Annal. I, 51. Vide infrà cap. 44. in Notis, templum Suionum.

[3] Lucos ac nemora] Silvam Herculi ſacram vidimus ſuprà Annal. II, 12. lucum Baduhennæ, Annal. IV, 73. nemus ſacrum, Hiſt. IV, 14. Silvas, religione vacuas, voluptatique redditas gratulatur Claudianus, de laudibus Stiliconis I, 228.

Ut procul Hercyniæ per vaſta ſilentia ſilvæ
Venari tutò liceat, lucoſque vetuſtâ
Relligione truces, & robora numinis inſtar
Barbarici, noſtræ feriant impune ſecures.

[4] Secretum illud] De quo Seneca Ep. XLI. *Si tibi occurrit vetuſtis arboribus, & ſolitam altitudinem egreſſis, frequens lucus, & conſpectum cæli denſitate ramorum aliorum alios protegentium ſubmovens; illa proceritas ſilvæ, & ſecretum loci, & admiratio umbræ, in aperto tam denſæ atque continuæ, fidem tibi numinis facit.* Breviter Plinius XII, 1. *Lucos atque in iis ſilentia ipſa adoramus.*

[5] Observant] Id barbaris omnibus familiare; quibus, quò minor prudentia, eò major ſuperſtitio.

[6] Virgam] Præſagas quoque virgas apud Scythas memorat Herodotus IV, 67. pag. 242. apud Alanos Ammianus Marcellinus XXXI, 2. Germanorum divinationem illuſtrat Rugianorum uſus, de quo Saxo Grammaticus, Hiſtoriæ Danicæ libr. XIV, pag. 288, Rugiani, Balthici maris accolæ, *tribus ligni particulis, parte alterâ albis, alterâ nigris, in gremium ſortium loco conjectis, candidis proſpera, furvis adverſa ſignabant.* Sortem illam & ſurculos, quos *tenos* vocabant, memorat lex Friſionum, Tit. XIV. leg. 1. Alia adhuc & antiquiſſima hujus divinationis veſtigia vide apud Ezechielem XXI, 21 & Oſee. IV, 13.

[7] Consuletur] Meliùs, *ſi publicè conſultatur*, ut volebat Muretus.

tim, ipſe paterfamiliæ [1], precatus deos, cælumque ſuſpiciens, ter ſingulos tollit, ſublatos, ſecundùm impreſſam antè notam, interpretatur. Si prohibuerunt, nulla, de eâdem re, in eumdem diem, conſultatio: ſin permiſſum, auſpiciorum adhuc fides exigitur. Et illud quidem etiam hìc notum, avium [2] voces, volatuſque interrogare. Proprium gentis [3], equorum quoque præſagia ac monitus experiri: publicè aluntur iiſdem nemoribus [4] ac lucis, candidi, & nullo mortali opere contacti, quos preſſos ſacro curru ſacerdos, ac rex, vel princeps civitatis, comitantur, hinnituſque ac fremitus obſervant. Nec ulli auſpicio major fides, non ſolùm apud plebem, ſed apud proceres, apud ſacerdotes. Se enim miniſtros deorum, illos conſcios putant. Eſt & alia obſervatio auſpiciorum, quâ gravium bellorum eventus explorant. Ejus gentis, cum quâ bellum eſt, captivum quoquo modo interceptum, cum electo popularium ſuorum, patriis quemque armis committunt [5]: victoria hujus, vel illius, pro præjudicio accipitur.

XI. De minoribus rebus principes conſultant, de majoribus omnes: ita tamen, ut ea quoque, quorum penes plebem arbitrium eſt, apud principes pertractentur [6]. Coeunt,

[1] Paterfamiliæ] Etiam matresfamilias conſultaviſſe patet ex loco Cæſaris Bell. Gall. I, 50, quem attuli ſuprà cap. 8.

[2] Avium] Inde in Concilio Leptinenſi, nunc *Leſtines*, anno J. C. 743, celebrato, in indiculo ſuperſtitionum, quæ prohibentur, agitur *de auguriis vel avium, vel equorum, vel boum ſtercoribus, vel ſternutatione.* Hartzeim, *Concilia Germaniæ*, Tom. I, pag. 51.

[3] Proprium gentis] Proprium quoque Perſarum, qui, teſte Herodoto III, num. 85 & 86, Darium, hinnitu equi regem declaratum ſalutarunt. Memorat quoque libr. I, num. 189, in exercitu Cyri equos ſacros & candidos. Fugatum Xerxem anteibant equi ſacri & ſacer currus, ἵπποι οἱ ἱροὶ, καὶ τὸ ἅρμα τὸ ἱρὸν, Herodot. VII, num. 55. Cauſam religionis docet Juſtinus, I, 10. *Nam & ſolem Perſæ unum deum eſſe credunt, & equos eidem ſacratos ferunt.* Rugianorum quoque ſacerdos auſpicia ex equo candido ſumebat, ut videre eſt apud Saxonem Grammaticum, loc. cit.

[4] Iisdem nemoribus] Sacris nemoribus ac lucis.

[5] Committunt] Inde ſingularia certamina, *les duels*, ferociæ ac ſuperſtitionis monumenta, diu tamen tamquam Dei judicium habita. Quâ de re multa habet Cl. de Monteſquieu, *Eſprit des Loix*, XXVIII, 17.

[6] Pertractentur] Inſignem hunc locum & in arte politicâ ſummum tractat Cl. de Monteſquieu, *Eſprit des Loix*, VI, 11. Tale libertatis & auctoritatis temperamentum Germanicis in ſilvis fuiſſe repertum miratur; & Anglos inde hauſiſſe politicam imperii ſui formam docet. Illam a Tacito expreſ-

niſi quid fortuitum & ſubitum inciderit, certis diebus, cùm aut inchoatur luna [1], aut impletur: nam agendis rebus hoc auſpicatiſſimum initium credunt [2]. Nec dierum numerum, ut nos, ſed noctium computant [3]. Sic conſtituunt, ſic condicunt [4]: nox ducere diem videtur. Illud ex libertate vitium, quòd non ſimul, nec ut juſſi conveniunt, ſed & alter, & tertius dies cunctatione coeuntium abſumitur. Ut turbæ placuit [5], conſidunt armati [6]. Silentium per ſacerdotes, quibus tum & coercendi jus eſt, imperatur. Mox rex, vel princeps, prout ætas cuique, prout nobilitas, prout decus bellorum, prout facundia eſt [7], audiuntur, auctoritate ſuadendi magis, quàm jubendi poteſtate. Si diſplicuit ſententia, fremitu aſpernantur: ſin placuit, frameas concutiunt [8]. Honoratiſſimum aſſensûs genus eſt, armis laudare.

ſam laudatamque jam vidimus ſuprà Annal. IV, 33.

[1] INCHOATUR LUNA] De novâ lunâ vide Julium Cæſarem Bell. Gall. I, 50, laudatum ſuprà cap. 8.

[2] CREDUNT] Adeò antiqua & apud omnes populos pervulgata lunaris poteſtatis fama, quæ ne in hac quidem literarum luce penitus ex hominum animis exolevit! Quàm inſanæ vires lunæ tribuerentur, vide apud Plinium, II, 99.

[3] NOCTIUM COMPUTANT] Hoc primævæ antiquitatis monumentum. Nec a diebus, ſed a noctibus cœpta tempora, Geneſ. I, 5. Galli, ut ceteri barbari, id obliti, *ſe omnes a Dite patre prognatos prædicant, idque a Druidibus proditum dicunt. Ob eam cauſam ſpatia omnis temporis non numero dierum, ſed noctium finiunt, & dies natales, & menſium & annorum initia ſic obſervant, ut noctem dies ſubſequatur*, Jul. Cæſar, Bell. Gall. VI, 18. Antiquitatis memoria exſtat in veteri ſermone Gallico *anuict*, pro hac nocte, ſeu hodie, ut Sirmondo, Pithœo, aliiſque probatum. Inde & vetus formula, *comparoir dedans les nuicts.*

[4] SIC CONDICUNT] Cùm tempus, quo quid faciendum conſtituunt; quo in jus veniendum condicunt; non tot dies, ſed tot noctes conſtituunt condicuntve. Sic in Lege Salicâ Tit. XLVIII *inter decem noctes.* Tit. L. *in noctes XL.* & alibi paſſim *noctes* pro *dies* uſurpantur.

[5] UT TURBÆ PLACUIT] Meliùs, *ut turba placuit.* Id eſt, ſatis numeroſa viſa eſt. Vide Notas & Emendationes ad cap. 11.

[6] CONSIDUNT ARMATI] Medioque in campo. Horum adhuc conciliorum manent veſtigia immenſis lapidibus conſpicua. Vide Cl. Mallet, *Introduction à l'Hiſtoire de Danemarck*, pag. 102 & ſeqq. Huc quoque referendum videtur Britannicum *Stonehenge*, jam memoratum ſuprà Tom. II. pag. 176. not. 6. In iis verò conciliis videmus originem noſtrorum conciliorum, quæ ſub Merovingiis noſtris regibus dicta ſunt *les champs de Mars*; ſub Carlovingiis, *les champs de Mai*; deinde *les Cours plénieres de Noel & de Pâque;* ac demum *les Etats généraux.*

[7] FACUNDIA EST] Magna eſt apud barbaros eloquentiæ vis. Inde de Canadenſibus populis P. Creuxius, *Hiſtoriæ Canadenſis*, pag. 69. *Quibus eſt dicendi vis a naturâ conceſſa, dominantur nimirum, præſuntque ceteris, pluribus, paucioribuſve, ut cujuſque major minorve eſt eloquentia.*

[8] FRAMEAS CONCUTIUNT] Hoc armorum ſono Civilis orationem approbatam vidimus ſuprà Hiſt. IV, 15.

XII. Licet apud concilium accuſare quoque, & diſcrimen capitis intendere. Diſtinctio pœnarum ex delicto: proditores [1] & transfugas arboribus ſuſpendunt [2]: ignavos, & imbelles [3], & corpore infames [4], cœno ac palude, injectâ inſuper crate, mergunt. Diverſitas ſupplicii illuc reſpicit, tamquam ſcelera oſtendi oporteat, dum puniuntur, flagitia abſcondi [5]. Sed & levioribus delictis [6], pro modo, pœna: equorum pecorumque numero [7] convicti multantur: pars

[1] Proditores] Sic Taſſilo, dux Bajoariæ, *la Baviere*, proditionis reus, a Francis, Bajoariis, Langobardis, Saxonibus, & reliquis in concilio præſentibus, capite damnatus eſt. Sed Caroli Magni clementiâ, acciſis crinibus & veſte monaſticâ indutus, in monaſterium truſus eſt. Vide eruditum Eccardum, *De Rebus Franciæ Orientalis*, Tom. I. pag. 725.

[2] Arboribus suspendunt] Ut ibi vitam finirent. Unde ſi deponerentur, gravis erat pœna. Vide Notas & Emendationes ad cap. 12.

[3] Ignavos et imbelles] Vidimus ſuprà cap. 6. infrà quoque videbimus cap. 14 & 31. ignavos & imbelles vixiſſe, ſed ſqualidos & probroſos, ut tales homines decet. Qui ſunt ergo ignavi illi & imbelles, quorum flagitium capitale eſt? Exiſtimaverim eos eſſe, qui, dato militiæ nomine, ad bellum non proficiſcerentur. Vide Julium Cæſarem, Bell. Gall. VI, 22. Poſtea edixit Imperator Hlotharius in lege Longobardorum, libr. III. Tit. XIII. Leg. 1. *Quicumque liber homo a Comite ſuo fuerit admonitus, aut miniſtris ejus, ad patriam defendendam, & ire neglexerit, & exercitus ſupervenerit ad iſtius regni vaſtationem, vel ad contrarietatem fidelium noſtrorum, capitali ſubjaceat ſententiæ.* Illud crimen adhuc ſummum eſt apud Canadenſes barbaros. Vide P. de Charlevoix, *Journal Hiſtorique d'un voyage dans l'Amérique*, Lettre XIV. pag. 217. Porro cùm proditorum, transfugarum, ignavorum & imbellium odioſiſſima eſſent ſcelera flagitiave, inde, ſi immeritò objicerentur, atrocia erant convitia. Huc ſpectat Lex Salica, Tit. XXXIII. *de Convitiis*, leg. 3. *Si quis alterum concacatum aut vulpeculam vocaverit*, cxx *den. qui faciunt ſol.* iii, Gallicæ monetæ libras 39, *culpabilis judicetur.* leg. 4. *Si quis alterum leporem clamaverit*, ccxl *den. qui faciunt ſolid.* vi, Gallicæ monetæ libras 78, *culpabilis judicetur.*

[4] Corpore infames] Flagitium illud apud Germanos adeò fuit pudendum, ut vel ejus nomen viro objeciſſe graviſſimè plecteretur. In lege Salicâ, Tit. XXXIII. *de Convitiis.* leg. 1. *Si quis alterum cinnitum vocaret*, malb. quintuo, dc *den. qui faciunt ſol.* xv, Gallicæ monetæ libras 196, *culpabilis judicetur.*

[5] Flagitia abscondi] Egregiè dictum. Flagitia enim vel pœnâ diſcuntur. Publicâ autem famâ creſcit horror ſcelerum. Turpia ſunt flagitia, iniqua ſcelera. Inde Livius XXXIX, 16. *Minus tamen eſſet, ſi flagitiis tantùm effeminati forent* (*ipſorum magnâ ex parte dedecus erat*) *a facinoribus manus, mentem fraudibus abſtinuiſſent.* In lege Burgundionum Tit. XXXIV. leg. 1. *Si qua mulier maritum ſuum, cui legitimè juncta eſt, dimiſerit, necetur in luto.*

[6] Levioribus delictis] Ne ita levia tamen delicta credideris. Iis enim annumerantur homicidia, adulteria, furta, aliaque id genus plurima, ut conſtat ex Germanorum legibus ipſoque Tacito infrà cap. 21. Verùm ut cognoſcantur quænam eſſent illæ delictorum pœnæ, proponenda ſunt exempla, quæ vide in Notis & Emendationibus ad cap. 12.

[7] Pecorumque numero] Eæ tunc ſolæ opes, ut dictum ſuprà cap. 5. Poſtea acceſſit argenti aurique copia. Inde in lege Salicâ pœnæ omnes pecuniariæ ſunt. Manſit tamen pecorum uſus, ut

multæ [1] regi, vel civitati, pars ipſi qui vindicatur, vel propinquis ejus exſolvitur. Eliguntur in iiſdem conciliis & principes [2], qui jura per pagos vicoſque reddunt. Centeni ſingulis ex plebe comites, conſilium ſimul & auctoritas, adſunt.

XIII. Nihil autem neque publicæ neque privatæ rei,

patet ex lege Saxonum, Tit. XVIII. *Solidus eſt duplex: unus habet duos tremiſſes, id eſt, bos* XII *menſium, vel ovis cum agno: alter ſolidus tres tremiſſes, id eſt, bos* XVI *menſium. Majori ſolido aliæ compoſitiones, minori homicidia componuntur.* Ibidem, apud Weſtfalaios & Angrarios & Oſtfalaios *ſolidus eſt, ſecalis ſceſſila* XXX. *ordei* XL. *avenæ* LX. . . *quadrimis* (meliùs *quadrimus*) *bos, duo ſolidi: duo boves, quibus arari poteſt, quinque ſolidi: bos bonus tres ſolidi: vacca cum vitulo, ſolidi duo & ſemis.* Plura adhuc, & ad Germanorum mores intelligendos præſtantiſſima docebunt leges Ripuariorum, quas vide in Notis & Emendationibus ad cap. 12. Solidus autem Saxonicus duorum tremiſſium valebat Gallicæ monetæ libras ferme 9. Solidus trium tremiſſium valebat eaſdem libras 13.

[1] Pars multæ] Multa illa paſſim in lege Salicâ appellatur *fredum*, id eſt *pax*, quòd ſolveretur regi vel civitati, quaſi tutoribus firmatoribuſque pacis ac ſecuritatis publicæ. Hac de re egregiè diſſeruit Cl. de Monteſquieu, *Eſprit des Loix*, XXX, 20. At idem Cl. Scriptor, loc. cit. cap. 19, opinatur Germanos adhuc fuiſſe in ſtatu naturæ tempore Taciti. Cui vix aſſentiar. Ubi enim reges, ubi civitates, ubi freda, ſeu multæ, quæ regi, vel civitati, ubi Widrigilda, id eſt, certæ compoſitiones, quæ ipſi qui vindicatur, vel propinquis ejus exſolvantur, ibi deſiit ſtatus naturæ, ibi dominantur leges, ibi vigent legum imperia.

[2] Et principes] Paucis explicanda civilis Germanorum οἰκονομία. Erant diviſi in *populos*. Alii regnabantur, ibi *reges*: aliis placuit civitas, quæ prima eſt reipublicæ forma, ibi *principes*. *Reges* regno, *principes* civitati præerant. Tum in regnis, tum in civitatibus rem militarem regebant *duces*. *Populi* autem dividebantur in *pagos*. Sic Semnones centum pagis habitabantur, ut dicetur infrà cap. 39. Helvionum gens quingentis pagis incolebat, Plin. IV, 13. Singulis *pagis* unus erat princeps, aut potiùs comes, qui jura reddebat. *Pagi*, ut notatum eſt ſuprà cap. 6. pag. 13. ſubdividebantur in *Vicos*, ſeu Hundredas, quæ centenæ centuriæve dicebantur, quod centum villas continerent. In unoquoque vico unus erat ex plebe comes, aut potiùs centenus, qui & centenarius appellatus eſt. Coram centeno centenariove minores cauſæ dirimebantur. Coram comite cauſæ omnes tam majores, quàm minores, cognoſcebantur ac judicabantur. Inde in lege Alamannorum, Tit. XXXVI. leg. 1. *Conventus ſecundùm antiquam conſuetudinem fiat in omni centenâ coram comite, aut ſuo Miſſo, & coram centenario ipſum placitum fiat.* Et in Capitularibus Caroli Magni & Ludovici Imperatoris, III, 79. *Ut pullus homo in placito centenarii neque ad mortem, neque ad libertatem ſuam amittendam, vel ad res reddendas, vel mancipia judicetur; ſed iſta in præſentiâ comitis, vel Miſſorum noſtrorum, judicentur.* Penes illos comites & centenarios conſilium erat & auctoritas, ut patet. Centeni autem a Tacito dicti ſunt *Comites* ex uſu Romanorum, apud quos honorum nomina erant Cæſar, Legatus Cæſaris, & comites legati. Vide Digeſt. libr. I. Tit. 22. *de Officio Adſeſſorum.* leg. 4. Tempora autem conventuum placitorumque Gallicè, *les plaids*, ita determinat lex Alamannorum, Tit. XXXVI, leg. 2. *Ipſum placitum fiat de ſabbato in ſabbatum, aut quali die comes, aut centenarius voluerit, a ſeptem in ſeptem noctes, quando pax parva eſt in provinciâ: quando autem melior eſt, poſt* XIIII *noctes fiat conventus in omni centenâ, ſicut ſuperiùs diximus.* Sub dio, loco paulo editiore, ulmo, quercu, aliâve denſâ arbore obumbrante, conventus celebrabantur.

niſi armati agunt [1]. Sed arma ſumere non antè cuiquam moris, quàm civitas ſuffecturum probaverit. Tum in ipſo concilio, vel principum aliquis, vel pater, vel propinquus ſcuto frameâque juvenem ornant [2]: hæc apud illos toga [3], hic primus juventæ honos: ante hoc domûs pars [4] videntur, mox reipublicæ. Inſignis nobilitas, aut magna patrum merita, principis dignationem [5] etiam adoleſcentulis adſignant. Ceteri robuſtioribus [6] ac jampridem probatis aggregantur: nec rubor inter comites [7] aſpici. Gradus quinetiam & ipſe comitatus habet, judicio ejus, quem ſectantur: magnaque & comitum æmulatio, quibus primus apud principem ſuum locus; & principum, cui plurimi & acerrimi comites. Hæc dignitas, hæ vires [8], magno ſemper electorum juvenum globo circum-

[1] Armati agunt] Ipſique judices armati. Inde in Lege Salicâ, Tit. XLVII. leg. 1. *In ipſo Mallo*, id eſt, placito, ſeu conventu judiciali, *ſcutum habere debent.* Morem illum retinuere populi omnes Germanicæ originis. Apud eos decoris & urbanitatis eſt in publicum non prodire, niſi gladio accinctos. Contrà verò Romani tantùm in bello armati.

[2] Juvenem ornant] Hæc Equeſtris nobilitatis, *la Chevalerie*, avorum noſtrorum memoriâ celebratiſſimæ initia. Filii regum a regibus exteris arma accepiſſe videntur. Inde cum Audoin, Gepidorum victor, a Langobardis incitaretur, ut cum filio ſuo Alboin, victoriæ participe, pranderet, id negavit: *ſcitis enim*, *inquit*, *non eſſe apud nos conſuetudinem*, *ut regis filius cum patre prandeat*, *niſi priùs a rege gentis exteræ arma ſuſcipiat.* Warnefridus, *de Geſtis Langobardorum*, I, 23.

[3] Toga] Ut toga, de quâ dictum Annal. XII, 41, Romanæ juventæ primus honos, ſic ſcutum frameaque prima Germanicæ juventutis decora. Quæ aſſecuti videntur duodecimo aut quintodecimo ætatis anno. Interim nullis educationis deliciis fracti, ut videbimus infrà cap. 20, ad bellicam virtutem adoleſcebant, ſeque civitatibus approbabant. Inde Seneca Ep. XXXVI. *Si in Germaniâ natus eſſet*, *protinus puer tenerum haſtile libraret.* Idem Seneca, de Irâ, I, 11. *Germanis quid eſt animoſius? quid ad incurſum acrius? quid armorum cupidius? quibus innaſcuntur innutriunturque: quorum unica illis cura eſt, in alia negligentibus. Quid induratius ad omnem patientiam? ut quibus magnâ ex parte non tegumenta corporum proviſa ſunt*; *non ſuffugia adversùs perpetuum cœli rigorem.* Plura vide infrà cap. 24.

[4] Domus pars] A ſervis non diſcreti. Vide infrà cap. 19.

[5] Principis dignationem] Principis dignitatem. Sic apud Livium, II, 16. *Appius inter Patres lectus*, *haud ita multò pòſt in principum dignationem pervenit.* Id eſt, inter principes cives Romanos habitus eſt, ut rectè explicat Pichena.

[6] Ceteri robustioribus] Vide Notas & Emendationes ad cap. 13.

[7] Inter comites] Comites illos, *Compagnons*, rectè vertit Cl. de Monteſquieu; & ad hujus ævi mores appoſitè. Germanis *Geſell*, *compagnon d'armes.* Tanta verò apud Germanos illorum comitum fuit exiſtimatio, ut ſi occiderentur læderenturve, triplo major, quàm pro ceteris ingenuis hominibus ſolvenda eſſet compoſitio, ut videbimus infra in Notis & Emendationibus ad cap. 21. ubi de homicidiorum pretio dicemus.

[8] Hæc dignitas, hæ vires] Hunc

dari, in pace decus, in bello præſidium. Nec ſolùm in ſuâ gente cuique, ſed apud finitimas quoque civitates id nomen, ea gloria eſt, ſi numero ac virtute comitatus emineat: expetuntur enim legationibus, & muneribus ornantur, & ipsâ plerumque famâ bella profligant [1].

XIV. Cum ventum in aciem, turpe principi virtute vinci; turpe comitatui, virtutem principis non adæquare. Jam verò infame in omnem vitam ac probroſum, ſuperſtitem principi ſuo [2] ex acie receſſiſſe. Illum defendere, tueri, ſua quoque fortia facta gloriæ ejus adſignare, præcipuum ſacramentum eſt. Principes pro victoriâ pugnant: comites pro principe. Si civitas, in quâ orti ſunt, longâ pace & otio torpeat; plerique nobilium adoleſcentium petunt ultro eas nationes, quæ tum bellum aliquod gerunt; quia & ingrata genti quies, & faciliùs inter ancipitia clareſcunt, magnumque comitatum non niſi vi belloque tueare: exigunt enim [3] principis ſui liberalitate illum bellatorem equum, illam cruentam victricemque frameam [4]. Nam epulæ, & quamquam incompti, largi tamen apparatus pro ſtipendio cedunt. Materia munificentiæ per bella, & raptus. Nec arare terram, aut exſpectare annum [5], tam facilè perſuaſeris, quàm vocare hoſtes [6] &

locum caputque ſequens ferme integrum mirâ brevitate & elegantiâ vertit Cl. de Monteſquieu, *Eſprit des Loix*, XXX, 3. Illuſtri exemplo Gallicam linguam latinæ Cornelianæque brevitati non eſſe imparem. Vide Notas & Emendationes ad cap. 13.

1 PROFLIGANT] Pæne conficiunt. De verbo *profligare* dictum ſuprà Hiſt. II, 4. Diu apud nos viguit hæc comitum dignitas, hæc fama. Reſurgat in ephebeo militari, *l'Ecole militaire!*

2 SUPERSTITEM PRINCIPI SUO] Indè cùm Chonodomarus, Alamannorum rex, a Romanis fuiſſet captus, *comites ejus ducenti numero, & tres amici junctiſſimi, flagitium arbitrati poſt regem vivere, vel pro rege non mori, ſi ita tulerit caſus, tradidere ſe vinciendos*. Ammian. Marcellin. XVI, 13.

3 EXIGUNT ENIM] Inde originem juris clientelaris, *l'origine du Vaſſelage*, non immeritò repetit Cl. de Monteſquieu, *Eſprit des Loix*, XXX, 3. Tunc quidem bellator princeps, bellatrici nobilitati equum, frameam, cibos dabat. Deinde, ortâ cupiditate, data pecunia, demum prædia, quæ primùm beneficia tantùm fuere, poſtea hereditaria: tunc dicta ſunt *les Fiefs*. Unde leges, quæ maximè nunc vigent, *les Loix féodales*.

4 FRAMEAM] De quâ ſuprà cap. 6.

5 EXSPECTARE ANNUM] Ut colligantur fruges.

6 VOCARE HOSTES] Id eſt provocare. Sic Virgilius, Georg. IV, 76.

Magniſque vocant clamoribus hoſtem.

Nempe provocant, ut explicat Servius.

vulnera

vulnera mereri : pigrum quinimmo & iners videtur ſudore adquirere, quod poſſis ſanguine parare.

XV. Quotiens bella non ineunt, non multum venatibus [1], plus per otium tranſigunt, dediti ſomno, ciboque. Fortiſſimus quiſque ac bellicoſiſſimus nihil agens, delegatâ domûs, & penatium, & agrorum curâ feminis ſenibuſque, & infirmiſſimo cuique ex familiâ, ipſi hebent [2] : mirâ diverſitate [3] naturæ, cùm iidem homines ſic ament inertiam, & oderint quietem. Mos eſt civitatibus, ultro ac viritim [4] conferre principibus, vel armentorum [5], vel frugum [6], quod pro honore acceptum, etiam neceſſitatibus [7] ſubvenit. Gaudent præcipuè finitimarum gentium donis, quæ non modò a ſingulis, ſed publicè mittuntur : electi equi, magna arma,

[1] Non multum venatibus] Lipſius, Erneſtus, Menage, aliique multi eruditi viri, deletam volunt particulam *non*. Certè rectè omitteretur. Idem tamen ſenſus, ſeu retinetur, ſeu omittitur. Plus enim temporis per otium tranſigunt, quàm venatibus. Paucis menſibus venantur : reliquum anni ſomno ciboque datum. Hæc adhuc Canadenſium populorum vita. Oratoriè magis, quàm verè, Jul. Cæſar, Bell. Gall. VI, 21, Germanorum *vita omnis in venationibus & in ſtudiis rei militaris conſiſtit*.

[2] Ipsi hebent] Egregiè dictum. Nec in Canadenſium ſilvis aliter vivitur. Id graphicè expreſſit P. Creuxius, *Hiſtoria Canadenſis*, pag. 65. *Si iter venationemque exceperis, humi ſedent, aut in latus alterum incumbunt : ſtare ipſis pro carnificinâ : crura illico intumeſcere cauſantur.* Cauſam hujus inertiæ jam ſuprà attulerat idem ſcriptor, pag. 57. *Extra venationem bellaque, quidquid laborum ærumnarumque vitam quotidianam exercitam habet, totum fere id in miſeras feminas viri rejiciunt, tamquam contra decorum ſit quidquam a ſe hujuſcemodi miniſteriorum attingi.*

[3] Mira diversitate] Immo naturæ omnino conſonâ. Apud barbaros extrema ſunt omnia : pax, bellum ; motus, inertia ; amor, odium. Nihil moderati. Cauſa eſt, quòd impetu magis, quàm ratione, regantur.

[4] Ultro ac viritim] Hæc tributorum primordia. At tunc collationes fiebant ſponte ultroque ac ſine ullâ neceſſitate. Fiſcorum initia vidimus ſuprà cap. 12, cùm *pars multæ regi, vel civitati*, exſolveretur. Vectigalium uſus, docuere Romani, qui ea a Germanis exigebant. Vide ſuprà Hiſt. IV, 65.

[5] Vel armentorum] Sic poſtea, cùm vigerent tributa, juſſi ſunt Saxones regibus noſtris Clothario I & Pipino annuum tributum quingentos boves vaccaſve ſolvere. Vide eruditum Eccardum, *de Rebus Franciæ Orientalis*, Tom. I. pag. 84 & 480.

[6] Vel frugum] Atque etiam multò pòſt tributa melle, frugibus, & alio quolibet terræ proventu ſoluta ſunt. Vide eruditum Eccardum, ibid. pag. 392.

[7] Necessitatibus] Ad ſumptus belli, aliaſque neceſſitates, atque in primis ad publicorum conviviorum impenſas. Inde præter *Steora*, ſeu tributa annua, *Oſterſtuopha*, ſeu Paſchalia pocula, cùm publicus conventus, *le champ de Mars*, poſtea *le champ de Mai*, eſſet proximus, regibus noſtris perſolvebantur. *Eccardus*, ibid. Diu viguit ille uſus. Apud majores noſtros, cùm eorum filii ad equeſtrem nobilitatem evehebantur, *étoient faits Chevaliers*, ſubditi populi munera offerebant. Novis noſtris regibus munera adhuc offerimus, eaque dicimus, *le joyeux avénement*.

phaleræ, torqueſque [1]. Jam & pecuniam accipere docuimus [2].

XVI. Nullas Germanorum populis urbes habitari [3], ſatis notum eſt: ne pati quidem inter ſe junctas ſedes. Colunt diſcreti ac diverſi, ut fons, ut campus, ut nemus placuit. Vicos locant, non in noſtrum morem, connexis & cohærentibus ædificiis: ſuam quiſque domum ſpatio circumdat [4], ſive adversùs caſus ignis [5] remedium, ſive inſcitiâ ædificandi. Ne cæmentorum quidem apud illos, aut tegularum uſus: materiâ [6] ad omnia utuntur informi, & citra ſpeciem, aut delectationem. Quædam loca diligentiùs illinunt terrâ [7], ita purâ ac ſplendente, ut picturam ac lineamenta colorum imitetur. Solent & ſubterraneos ſpecus [8] aperire, eoſque multo

[1] Phaleræ, torquesque] Hæc militaria dona, virtutiſque bellicæ inſignia. Vide ſuprà Tom. I. pag. 353. & Tom. III. pag. 412. Erant & phaleræ, quibus ornabantur equi. Vide Sidonium Apollinarem Epiſt. IV, 20.

[2] Docuimus] Peſſimo quidem inſtituto, & quod in Romani imperii ruinam ceſſit. Germani enim, teſte Herodiano libr. VI. pag. 139. pecuniæ ſunt avidi, & ſemper auro pacem Romanis cauponabantur. Τȣ́τῳ γὰρ (χρημάτων) μάλιϛα Γερμανοὶ πείθονται, φιλάργυροί τε ὄντες καὶ τὴν εἰρήνην ἀεὶ πρὸς Ῥωμαίȣς χρυσίȣ καπηλεύοντες.

[3] Urbes habitari] Diuque manſit hic uſus. Nam ne unius quidem urbis memoria apud Ammianum Marcellinum, qui bella Romanorum in Germaniâ deſcripſit. Itaque non urbium, ſed vicorum ſunt nomina, quæ habet Ptolemæus II, 11. Germanis ne fuere quidem oppida, licet aliter ſcripſerit Julius Cæſar. Vide Cluverium, *Germania Antiq.* I, 13. pag. 104.

[4] Spatio circumdat] Illud ſpatium, domui circumjectum, & ſepibus cinctum, fuit celebratiſſima illa terra Salica, quæ erat virilis, non muliebris, ſexûs hereditas. Sed hac de re plura in Notis & Emendationibus ad cap. 20, ubi de ſucceſſionis legibus apud Germanos agetur. Vide & Cl. de Monteſquieu, *Eſprit des loix*, XVIII, 22.

[5] Adversus casus ignis] Et pace quidem, magiſque adhuc bello, metuendos. *Ferventes* enim *fuſili ex argillâ glandes fundis, & fervefacta jacula in caſas*, quæ ſtramentis erant tectæ, jacere noverant, ut accipimus ex Julio Cæſare, *Bell. Gall.* V, 42. Canadenſes populi, Germanis incautiores, caſas parum ſeparant; ideoque incendiis ſæpe obnoxii.

[6] Materia] Lignis informibus utebantur.

[7] Illinunt terra] Terram illam ſanè e ſuis montibus effodiebant. Fortè etiam e Britanniâ advectam uſurpabant. Anno 1647, in inſulâ *walcheren*, in Zelandiâ, reperta ſunt plurima monumenta deæ Nehalenniæ poſita. Inter votivas Inſcriptiones una exſtat: OB MERCES RITE CONSERVATAS M. SECVND. SILVANVS NEGOTTOR (id eſt *negotiator*) CRETARIVS BRITANNICIANVS V. S. L. M. Id eſt *votum ſolvit lubens meritò*.

[8] Subterraneos specus] Sic quoque de Sarmatis Mela II, 1. *Ob ſæva hiemis admodum aſſiduæ, demerſis in humum ſedibus, ſpecus aut ſuffoſſa habitant.* Kircherus, ætate ſuâ, cùm Germania per quadraginta fere annos bellis conflagravit, vidit Germanos quamplurimos, qui ſe cum pecoribus, armentis, ceteriſque facultatibus in altiſſimorum montium antra reciperent. De his aliiſque ſubterraneis ſpecubus multa & curioſa habet Kircherus, *Mundus Subterraneus*, VIII, 3. pag. 100.

inſuper fimo onerant, ſuffugium hiemi & receptaculum frugibus: quia rigorem frigorum ejuſmodi locis molliunt: & ſi quando hoſtis advenit, aperta populatur: abdita autem & defoſſa, aut ignorantur, aut eo ipſo fallunt, quòd quærenda ſunt.

XVII. TEGUMEN omnibus ſagum [1], fibulâ, aut, ſi deſit, ſpinâ conſertum [2]. Cetera intecti [3], totos dies juxta focum atque ignem [4] agunt. Locupletiſſimi veſte diſtinguuntur, non fluitante, ſicut Sarmatæ ac Parthi [5], ſed ſtrictâ [6] & ſingulos artus exprimente. Gerunt & ferarum pelles, proximi ripæ negligenter [7], ulteriores exquiſitiùs, ut quibus nullus per commercia cultus. Eligunt feras [8], & detracta velamina ſpargunt maculis [9] pellibuſque belluarum, quas exterior Ocea-

[1] SAGUM] Pallium quoddam quadrum fuit ſagum, dictus quoque *rheno*. Jul. Cæſar, Bell. Gall. VI, 21. *Pellibus, aut parvis rhenonum tegumentis utuntur; magnâ corporis parte nudâ.* Et Iſidorus XIX, 23, *Rhenones, ſunt velamina humerorum & pectoris uſque ad umbilicum, atque intortis villis adeò hiſpida, ut imbres reſpuant.* Mela III, 3. *Viri ſagis velantur, aut libris arborum, quamvis ſævâ hieme.* Hæc fortè pauperum tegumenta. Si de Germanorum veſtibus plura volueris, adi eruditum Pelloutier, *Hiſtoire des Celtes*, II, 6.

[2] SPINA CONSERTUM] Sic Virgilius Æneid. III, 593.

Conſertum tegmen ſpinis.

[3] CETERA INTECTI] Viri mulierefque ita intecti. Vide Julium Cæſarem, Bell. Gall. VI, 21.

[4] JUXTA FOCUM ATQUE IGNEM] Et ſanè inter fumi vortices. Sic vivunt Canadenſes populi. Ingentes ignes in ſtramineis eorum caſis ardent. Supernè quidem imminet magnum foramen, quod noctu adversùs imbrium niviſque caſus claudunt. Tanta verò fumi nubes, ut, ni longa eſſet adſuetudo, & in terrâ ubi levior eſt aer, recubarent, penitus ſuffocarentur.

[5] PARTHI] Fluitantem hanc Sarmatarum ac Parthorum veſtem nummi plurimi exprimunt. Sarmatarum laxitatem imitati ſunt Ciſrhenani Vangiones ac Batavi. Lucanus, I, 430.

Et qui te laxis imitantur, Sarmata, braccis Vangiones, Batavique truces.

[6] STRICTA] Quam exprimit Apollinaris Sidonius, Carm. V. verſ. 244.

Strictiùs aſſutæ veſtes procera coercent
Membra virûm: patet his altato tegmine poples.

Idem Sidonius Epiſt. IV, 20, comites Sigiſmeris deſcribit: *Quorum pedes, perone ſetoſo, talos aduſque vinciebantur. Genua, crura, ſuræque ſine tegmine. Præter hoc veſtis alta, ſtricta, verſicolor, vix appropinquans exertis poplitibus. Manicæ ſola brachiorum principia velantes. Viridantia ſaga limbis marginata puniceis, penduli ex humero gladii, balteis ſuper currentibus, ſtrinxerant clauſa bullatis latera rhenonibus.*

[7] NEGLIGENTER] Rheni ac Danubii ripæ proximi negligenter, ac ſine delectu, ferarum pelles geſtabant, quòd commerciorum facilitate aliæ veſtes, alii cultus placerent. Ulteriores verò, Oceani ac Baltici maris accolæ, quibus nullus per commercia cultus, exquiſitiùs pellibus utebantur.

[8] ELIGUNT FERAS] Quibus molliora, nitidioraque velamina.

[9] SPARGUNT MACULIS] Varietate colorum lætantur omnes barbari. Inde Germani pelles ſuas maculis ſpargebant, & e diverſarum belluarum pel-

nus, atque ignotum mare [1] gignit. Nec alius feminis quàm viris habitus, niſi quòd feminæ ſæpius lineis amictibus [2] velantur, eoſque purpurâ [3] variant, partemque veſtitûs ſuperioris in manicas non extendunt, nudæ brachia ac lacertos [4]: ſed & proxima pars pectoris patet.

XVIII. Quamquam ſevera illic matrimonia [5]: nec ullam morum partem magis laudaveris [6]: nam propè ſoli barbarorum [7] ſingulis uxoribus contenti ſunt, exceptis admodum paucis, qui non libidine, ſed ob nobilitatem [8] plurimis nuptiis ambiuntur. Dotem non uxor marito [9], ſed uxori maritus offert. Interſunt parentes & propinqui, ac munera probant: munera non ad delicias muliebres quæſita, nec quibus nova nupta comatur; ſed boves, & frenatum equum, & ſcutum cum frameâ, gladioque. In hæc munera [10] uxor accipitur, atque

libus diverſas lacinias adſuebant, ut major eſſet varietas. Nos quoque, licèt elegantiùs, nivea murium Ponticorum vellera, *les Hermines*, nigris agnorum maculis ſpargimus.

[1] Oceanus exterior, atque ignotum mare] Oceanus Septemtrionalis ac mare pigrum, *la mer glaciale*, de quo dicetur infrà cap. 45. Sic adhuc Septemtrionales populi, *les Groenlandois*, *les Eskimaux*, barbaræ veterum Germanorum reliquiæ, trichecorum, ſpinacum, *les lamentins*, *les chiens de mer*, pellibus veſtiuntur.

[2] Lineis amictibus] Idem teſtatur Plinius XIX, 1, *Vela texunt... & Tranſrhenani hoſtes: nec pulchriorem aliam veſtem eorum feminæ novere.*

[3] Purpura] Haud ſanè exquiſitâ illâ purpurâ, quâ fulgebant proceres Romani; ſed aliâ vulgari, de quâ Plinius XVI, 18, *Item vaccinia... Galliæ etiam purpuræ tingendæ causâ ad ſervitiorum veſtes.*

[4] Ac lacertos] Lacerti, pars brachiorum humeris proxima.

[5] Matrimonia] Et inde ſeveræ illæ leges, quæ exſtant in Lege Salicâ, quarum præcipuas vide in Notis & Emendationibus ad cap. 18.

[6] Magis laudaveris] Quantò pars illa morum apud Germanos fuit laudabilior, tantò apud Romanos, teſte Juvenali, Satyr. VI, pejor, & in dies corruptior. Unde Salvianus, *de Gubernatione Dei*, libr. VII. *Eſſe inter Gothos non licet ſcortatorem Gothum: ſoli inter eos, præjudicio nationis ac nominis, permittuntur impuri eſſe Romani... Impudicitiam nos diligimus, Gothi execrantur: puritatem nos fugimus, illi amant: fornicatio apud illos crimen atque diſcrimen eſt, apud nos decus... Omne impuritatis ſcelus, omnis impudicitiæ turpitudo a Romanis admittitur, & a barbaris vindicatur.* Ibidem Vandalorum pudicitiam laudat.

[7] Prope soli barbarorum] Inter Canadenſes populos eadem temperantia apud Hurones reperta. P. de Charlevoix, *Journal Hiſtorique d'un voyage dans l'Amérique*, *Lettre* XIX. pag. 283.

[8] Ob nobilitatem] Sic Arioviſto duæ fuere uxores, Jul. Cæſar, Bell. Gall. I, 53. Aliis plures. Tantóque diutiùs duravit hæc licentia, quòd in eâ erat & opulentiæ argumentum, & nobilitatis inſigne. Vide Cl. de Monteſquieu, *Eſprit des Loix*, XVIII, 25.

[9] Non uxor marito] Cùm de hac dote nuptiiſque, in quibus haud minor Martis pompa, quàm Veneris fuit, plura ſint dicenda, vide Notas & Emendationes ad cap. 18.

[10] Munera] Alia ſunt Canadenſium

invicem ipſa armorum aliquid viro affert. Hoc maximum vinculum, hæc arcana ſacra, hos conjugales deos [1] arbitrantur. Ne ſe mulier extra virtutum cogitationes, extraque bellorum caſus putet, ipſis incipientis matrimonii auſpiciis admonetur, venire ſe laborum periculorumque ſociam, idem in pace, idem in prœlio paſſuram auſuramque: hoc juncti boves, hoc paratus equus, hoc data arma denuntiant. Sic vivendum, ſic pereundum: accipere ſe, quæ liberis inviolata [2] ac digna reddat, quæ nurus accipiant, rurſuſque ad nepotes referant.

XIX. Ergo ſeptâ pudicitiâ [3] agunt, nullis ſpectaculorum inlecebris [4], nullis conviviorum inritationibus corruptæ. Literarum ſecreta [5] viri pariter ac feminæ ignorant. Pauciſſima in tam numeroſâ gente adulteria, quorum pœna præſens, & maritis permiſſa [6]. Acciſis crinibus [7], nudatam, coram propinquis, expellit domo maritus, ac per omnem vicum

munera, & viliora; ſed quibus uxores quoque laborum admoneantur. P. de Charlevoix, ibid. pag. 286.

[1] Conjugales deos] Hæc arcana ſacra in Neronis nuptiis vidimus ſuprà Annal. XV, 37.

[2] Liberis inviolata] Bene quidem; & ſic in lege Saxonum, Tit. VII. *de Dote. Oſtfalai & Angrarii volunt, ſi femina filios genuerit, habeat dotem, quam in nuptiis accepit, quamdiu vivit, filiiſque dimittat.*

[3] Septa pudicitia] Sic ferme Livius III, 44. *Poſtquam omnia pudore ſepta animadverterat.*

[4] Spectaculorum inlecebris] Seneca, Epiſt. VII. *Nihil verò eſt tam damnoſum bonis moribus, quàm in aliquo ſpectaculo deſidere. Tunc enim per voluptatem faciliùs vitia ſurrepunt. Quid me exiſtimas dicere? avarior redeo, ambitioſior, luxurioſior.*

[5] Literarum secreta] Literas quidem noverant, ut patet ex Marobodui & Adgandeſtrii epiſtolis, Annal. II, 63 & 88. At amatoria & furtiva literarum ſecreta viri pariter ac feminæ ignorabant. Præterea rariſſimus fuit literarum uſus apud rudem bellicoſamque gentem. Ea ruſticitas diu obtinuit. Inde, ut annalibus noſtris compertum, non modo plebs, ſed & nobiles viri, & militaris gloriâ præſtantiſſimi, ut illuſtriſſimus *du Gueſclin*, aliique plurimi, nec ſcribere, ne legere quidem noverant.

[6] Maritis permissa] Atque ita quidem lex Wiſigothorum, libr. III. Tit. IV. *de Adulteriis.* leg. 3. *Si cujuslibet uxor adulterium fecerit, & deprehenſa non fuerit, ante judicem competentibus & indiciis maritus accuſet. Quod ſi mulieris adulterium manifeſtè patuerit, adulter & adultera ſecundùm ſuperioris legis ordinem ipſi tradantur: ut quod de eis facere voluerit, in ejus proprio conſiſtat arbitrio.* leg. 4. *Si adulterum cum adulterâ maritus vel ſponſus occiderit, pro homicidâ non teneatur.* Lex autem Burgundionum, Tit. LXVIII. leg. 1. *Si adulterantes inventi fuerint, & vir ille occidatur & femina.* leg. 2. *Nam hoc obſervandum eſt, ut aut utrumque occidat: aut ſi unum occiderit, pretium ipſius ſolvat, ſub eâ traditione pretii, quæ eſt prioribus legibus conſtituta.*

[7] Accisis crinibus] Apud Germanos multum decus in crinibus. Ideo acciſi crines ob ſcelus, pœna; ſine crimine, injuria fuit. Vide Legem Salicam, Tit. XXVIII, *de Homicidiis parvulorum*, leg. 2 & 3. & legem Burgundio-

verbere agit [1]: publicatæ enim [2] pudicitiæ nulla venia: non formâ, non ætate, non opibus maritum invenerit. Nemo enim illic vitia ridet: nec corrumpere & corrumpi, ſæculum vocatur [3]. Meliùs quidem adhuc eæ civitates [4], in quibus tantùm virgines nubunt [5], & cum ſpe votoque uxoris ſemel tranſigitur. Sic unum accipiunt maritum quo modo unum corpus, unamque vitam, ne ulla cogitatio ultrà, ne longior cupiditas, ne tamquam maritum, ſed tamquam matrimonium [6]

num, in additamento primo, Tit. V. *De his, qui mulieribus corruptis crines in curte ſuâ capulaverint.* Id eſt, *amputaverint.*

[1] Verbere agit] Apud Saxones ipſæ feminæ erant violatæ pudicitiæ vindices, teſte S. Bonifacio, Archiepiſcopo Moguntino, in Epiſtolâ ad Ethelbaldum, Anglorum regem. *In antiquâ Saxoniâ*, nunc *la Weſtphalie*, *ſi virgo paternam domum cum adulterio commaculaverit, vel ſi mulier maritata, fracto fœdere matrimonii, adulterium perpetraverit, aliquando cogunt eam propriâ manû per laqueum ſuſpenſam vitam finire, & ſuper buſtum illius incenſæ & concrematæ corruptorem ejus ſuſpendunt: aliquando congregato exercitu femineo, flagellatam eam mulieres per pagos circumquaque ducunt; virgis cædentes & veſtimenta ei abſcindentes juxta cingulum & cultellis ſuis totum corpus ejus ſecantes & pungentes, minutis vulneribus cruentatam & laceratam de villa in villam mittunt, & occurrunt ſemper novæ flagellatrices, zelo pudicitiæ adductæ, uſque dum eam aut mortuam, aut vix vivam derelinquant; ut ceteræ timorem adulterandi & luxuriandi habeant.* Vide Michaelem Alfordum, *Annales Eccleſiæ Anglo-Saxonicæ*, Tom. II. pag. 569. & Eccardum, *de Rebus Franciæ Orientalis*, Tom. I. pag. 472.

[2] Publicatæ enim] Veriùs, *publicatæ etiam*; ut id ad innuptas pertineat.

[3] Sæculum vocatur] Primum vitiis pudor eſt & infamia; mox gliſcunt audaciâ: demum mores fiunt; tum, profligatâ pudicitiâ, vivere, ſæculum vocatur.

[4] Eæ civitates] Tales videntur fuiſſe Cimbrorum civitates, ut conjicere licet ex Valerio Maximo VI, 1. num. 3. Extern. *Teutonum conjuges Marium victorem orarunt, ut ab eo virginibus Veſtalibus dono mitterentur, affirmantes æquè ſe, atque illas virilis concubitûs expertes futuras, eâque re non impetratâ, laqueis ſibi, nocte proximâ, ſpiritum eripuerunt.* Vide jam dicta ſuprà cap. 8. not. 6.

[5] Virgines nubunt] Contrà verò apud Romanos in immenſam licentiam trahebantur leges. Quod de Theleſinâ adulterâ queritur Martialis VI, 7.

Julia lex populis ex quo, Fauſtine, renata eſt,
Atque intrare domos juſſa pudicitia eſt:
Aut minus, aut certè non plus triceſima lux eſt,
Et nubit decimo jam Theleſina viro.
Quæ nubit toties, non nubit; adultera lege eſt.
Offendor mœchâ ſimpliciore minus.

De eodem argumento multa paſſim occurrunt, maximè apud Martialem & Juvenalem.

[6] Tamquam matrimonium] Sic, vel exſtincto marito, ſuperſtes manebat matrimonii fides, pro quâ apud nonnullas gentes erat moriendum. Unde S. Bonifacius, in Epiſt. cit. *Winedi, quod fœdiſſimum & deterrimum genus hominum, tam magno zelo matrimonium mutuo amore obſervant, ut mulier viro proprio mortuo, vivere recuſet: & laudabilis mulier inter illos eſſe judicatur, quæ propriâ manu ſibi mortem attulit, ut in unâ ſtrue pariter ardeat cum viro ſuo.* De Herulis idem habet Procopius, Bell. Gothic. libr. II. Canadenſes populi aliter ſuam in matrimonium obſervantiam teſtantur. Primo enim nuptiarum anno caſtè vivunt, & ſi qua mulier hoc temporis ſpatio gravida videtur, ab omnibus irridetur. Vide P. de Charlevoix, loc. cit. *Lettre* XIX. pag. 286. Sic matrimonium ipſi barbari coluere, ut omnem libidinis ſuſpicionem amotam vellent.

ament. Numerum liberorum finire [1], aut quemquam ex agnatis [2] necare, flagitium habetur: pluſque ibi boni mores valent [3], quàm alibi bonæ leges.

XX. In omni domo nudi ac ſordidi [4], in hos artus, in hæc corpora, quæ miramur, excreſcunt. Sua quemque mater uberibus alit [5], nec ancillis ac nutricibus [6] delegantur. Dominum ac ſervum nullis educationis deliciis dignoſcas. Inter eadem pecora [7], in eâdem humo degunt, donec ætas [8] ſe-

[1] Finire] At nihil Romæ frequentius, maximè apud divites feminas, quæ partûs diſcrimina horrebant. Unde Juvenalis, VI, 593.

Sed jacet aurato vix ulla puerpera lecto.
Tantum artes hujus, tantum medicamina poſſunt,
Quæ ſteriles facit, atque homines in ventre necandos
Conducit.

[2] Quemquam ex agnatis] *Adgnati* dicuntur, qui *ſunt per patrem cognati ex eâdem familiâ.* Digeſt. libr. XXVI. Tit. 4. leg. 7. & libr. XXXVIII. Tit. 10. leg. 10. num. 2. Præterea apud Romanos, *adoptio non jus ſanguinis, ſed jus adgnationis adfert.* Digeſt. libr. I. Tit. 7. de Adoptionibus. leg. 23. Porro cùm apud Germanos vigeret adoptio, flagitium ſanè apud eos fuit non modò ex liberis, cognatis, ſed & ex adoptatis quemquam necare.

[3] Boni mores valent] Haud aliter de Scythis Juſtinus II, 2. *Juſtitia, gentis ingeniis culta, non legibus.* Apud Germanos plus boni mores valebant, quàm apud Romanos bonæ leges, de quibus dictum ſuprà Annal. III, 25 & 26. Quàm audacter autem eæ leges ſpernerentur ſæpiſſimè queruntur Patres, ac maximè Minucius Felix, in Octavio, cap. 30. *Vos enim video procreatos filios nunc feris & avibus exponere, nunc adſtrangulatos miſero mortis genere elidere: ſunt quæ in ipſis viſceribus, medicaminibus epotis, originem futuri hominis extinguant, & parricidium faciant antequam pariant.* Adeò malum illud Romæ inoleverat, ut ipſe Plinius XXIX, 4. ſect. 37. atocium excuſet, *quoniam aliquarum fecunditas plena liberis tali veniâ indiget.* Meliùs Wiſigothi, in hanc corruptelam fortè contactu Romanorum tracti, id ſcelus ſeveriſſimis pœnis coercuere. Sic enim lex Wiſigothorum, libr. VI, Tit. 3. leg. 1. *Si quis mulieri prægnanti potionem ad avorſum aut pro necando infante dederit, occidatur: & mulier, quæ potionem ad avorſum facere quæſivit, ſi ancilla eſt, cc. flagella ſuſcipiat; ſi ingenua, careat dignitate perſonæ, & cui juſſerimus ſervitura tradatur.* Vide & ibid. legem 7.

[4] Nudi ac sordidi] Ita quoque Mela, III, 3. *Maximo frigore nudi agunt antequam puberes, & longiſſima apud eos pueritia.* Vide & Senecam laudatum ſuprà cap. 13. not. 3. Apud Germanos autem, ut & apud Canadenſes exiſtimaverim pueros, a lacte depulſos, ſibi penitus fuiſſe permiſſos, ut, quales eos natura finxerat, adoleſcerent. De Canadenſibus vide P. de Charlevoix, loc. cit. *Lettre* XIX. pag. 288.

[5] Uberibus alit] Hodieque apud Canadenſes populos ſua quemque mater per tres annos alit. Inde hi artus, validaque corpora. P. Charlevoix, loc. cit. *Lettre* XIX. pag. 288.

[6] Ancillis ac nutricibus] Romana inſtitutio virtuſque periit, ubi primùm nati infantes Græculis ancillis nutricibuſque delegati. Vide infra Dialog. de Orat. XXIX.

[7] Inter eadem pecora] Hic mos barbaris. Vide ſuprà Annal. IV, 49.

[8] Donec ætas] Illa ætas primùm videtur fuiſſe annus duodecimus. Tunc enim puer legibus obnoxius, ut patet ex Lege Salicâ, Tit. XXVIII. *de Homicidiis parvulorum.* Leg. 6. *Si quis puer infrà duodecim annorum aliquam culpam commiſerit, fredus ei non requiratur.* De fredo dictum ſuprà pag. 22. not. 1. Deinde illa ætas fuit annus quintuſdecimus.

paret ingenuos, virtus agnoſcat [1]. Sera juvenum Venus [2]; eoque inexhauſta pubertas: nec virgines feſtinantur; eadem juventa, ſimilis proceritas: pares validæque [3] miſcentur: ac robora parentum liberi referunt. Sororum filiis [4] idem apud avunculum, qui apud patrem honor. Quidam ſanctiorem arctioremque hunc nexum ſanguinis arbitrantur, & in accipiendis obſidibus magis exigunt; tamquam ii, & animum firmiùs, & domum latiùs teneant. Heredes tamen ſucceſſoreſque ſui cuique liberi [5]: & nullum teſtamentum. Si liberi non ſunt,

Sic enim in Lege Ripuariorum, Tit. LXXXI. *Ut parvulus non reſpondeat ante quindecim annos.* Leg. unic. *Si quis homo Ripuarius defunctus fuerit, vel interfectus, & filium reliquerit, uſque ad quintumdecimum annum plenum nec cauſam proſequatur, nec in judicio interpellatus reſponſum reddat. Quindecimo autem anno aut ipſe reſpondeat aut defenſorem eligat. Similiter & filia.* Nec aliter lex Burgundionum, Tit. LXXXVII. *de Minorum contractibus*, Leg. 1. *Minorum ætati ita credidimus conſulendum, ut ante XV. ætatis annos eis nec libertare*, (id eſt, libertate donare) *nec vendere, nec donare liceat.* Hæc ergo fuit majorum ætas, Gallicè *la majorité.* Poſtea ſerior fuit, cùm graviora fuere arma. Vide Cl. de Monteſquieu, *Eſprit des Loix*, XVIII, 26.

[1] Virtus agnoſcat] Egregiè dictum. Nec aliter majorum annos militari virtute definivit Theodoricus, rex, apud Caſſiodorum, *Variarum*, Ep. I, 38. *Juvenes noſtri, qui ad exercitum probantur idonei, indignum eſt ut ad vitam ſuam diſponendam dicantur infirmi: & putentur domum ſuam non regere, qui creduntur bella poſſe tractare. Gothis ætatem legitimam virtus facit. Et qui valet hoſtem confodere, ab omni ſe jam debet vitio vindicare.*

[2] Sera juvenum venus] Hæc illuſtrat Jul. Cæſar Bell. Gall. VI, 21. *Qui diutiſſimè impuberes permanſerant, maximam inter ſuos ferunt laudem, hoc ali ſtaturam, ali vires, nervoſque confirmari putant. Intra annum verò vigeſimum feminæ notitiam habuiſſe in turpiſſimis habent rebus.*

[3] Pares validæque] Pares ætate, conditione, viribuſque miſcentur. Ubi enim inæqualis erat conditio, multabantur. Lex Alamannorum, Tit. LVII. Leg. unic. *Si autem duæ ſorores abſque fratre relictæ poſt mortem patris fuerint, & ad ipſas hereditas paterna pertingat, & una nupſerit ſibi coæquali libero, alia autem nupſerit aut colono regis, aut colono Eccleſiæ: illa quæ illi libero nupſit ſibi coæquali, teneat terram patris earum. Res enim alias æqualiter dividant. Illa enim quæ illi colono nupſit, non intret in portionem terræ, quia ſibi coæquali non nupſit.* Aliter imminebat pœna. In Lege Salicâ, Tit. XXIX, Leg. 5. *Si quis Francus alienam ancillam ſibi publicè junxerit, ipſe cum eâ in ſervitute permaneat.* In Lege Longobardorum, libr. II, Tit. 9. Leg. 2. *Si ſervus liberam mulierem aut puellam auſus fuerit ſibi conjugio ſociare, animæ ſuæ incurrat periculum: & illam, quæ ſervo fuerit conſentiens, habeant parentes poteſtatem occidendi, aut foris provinciam tranſvendendi, & de rebus ipſius mulieris, faciendi quod voluerint. Et ſi parentes ejus infra anni ſpatium hoc facere diſtulerint, tunc liceat gaſtaldio*, (id eſt, comiti) *regis, aut actori, aut ſculdaſio* (id eſt, judici), *ipſam in curtem*, (id eſt, in cortem *regis ducere, & intra penſiles ancillas conſtituere.* Vide & Legem Friſionum. Tit. 6.

[4] Sororum filiis] Inde in noſtrâ hiſtoriâ, Merovingiis regibus tanta in ſuas ſorores earumque liberos ſtudia, tanta pro iis ſuſcepta bella. Quod jam obſervatum Cl. de Monteſquieu, *Eſprit des Loix*, XVIII, 22.

[5] Sui cuique liberi] Verè quidem. At apud bellicoſam gentem terra ſalica ad lanceam, ſeu ad filios, non verò ad fuſum, ſeu ad filias, pertinebat. De his ergo ſucceſſionis legibus fuſiùs

proximus

proximus gradus in poſſeſſione fratres, patrui, avunculi. Quantò plus propinquorum, quò major affinium numerus, tantò gratioſior ſenectus: nec ulla orbitatis pretia [1].

XXI. Suscipere tam inimicitias [2], ſeu patris, ſeu propinqui, quàm amicitias neceſſe eſt: nec implacabiles [3] durant. Luitur enim etiam homicidium certo armentorum ac pecorum numero [4], recipitque ſatisfactionem univerſa domus: utiliter in publicum; quia periculoſiores ſunt inimicitiæ juxta libertatem. Convictibus & hoſpitiis [5] non alia gens effuſiùs indulget [6]. Quemcumque mortalium arcere tecto, nefas habetur [7]: pro fortunâ quiſque apparatis epulis excipit. Cùm de-

erit dicendum in Notis & Emendationibus ad cap. 20.

[1] Orbitatis pretia] Quæ erant Romæ maxima. Vide ſuprà Annal. III, 25.

[2] Suscipere tam inimicitias] Sic apud veteres populos conſultum ne impunitate gliſcerent injuriæ. Inde illi ultores ſanguinis, quos videre eſt etiam apud Moyſen, Num. XXXV, 19. & ſeqq. Legibus quoque Romanis ſtatutum, Cod. libr. VI. Tit. XXXV. *de his, quibus, ut indignis, hæreditates auferuntur.* leg. 1. *Heredes, quos necem teſtatoris inultam omiſiſſe conſtiterit, fructus integros cogan·ur reddere.*

[3] Nec implacabiles] Apud bellatricem gentem & in cædes ultro ruentem, ſapientiſſimè proviſum, ut ira placabilis foret, & ipſa homicidia, non morte, ſed pretio, luerentur, totaque interfecti domus reciperet ſatiſfactionem. Sic enim nemo infenſus, nemo ad ultionem intentus manet. At ne paupertate creſceret interfectoribus audacia, optimè adhuc conſultum primò, ut homicida quantum haberet ſolveret; deinde, ut de reliquo ſatisfacere teneretur tota interfectoris domus. Quâ certè re vix quidquam utilius in publica commoda excogitari potuit, cùm, quantò major eſt libertas, tantò periculoſiores ſint inimicitiæ. Quibus autem cærimoniis ſatisfaciendi neceſſitas in interfectoris domum tranſiret vide in Notis & Emendationibus ad cap. 21. Simul de ſatisfactione apud Canadenſes populos dicetur. Quâ in re ipſos Germanos vicere.

[4] Pecorum numero] Idem vidimus & illuſtravimus ſuprà cap. 12.

[5] Hospitiis] Optimum inſtitutum, ut a noſtris moribus nunc alienum, ſic hodieque Canadenſibus barbaris familiare. De hujus diſcriminis cauſâ vide Notas & Emendationes ad cap. 21.

[6] Effusius indulget] Aurei primævique hominum mores, quorum memoria apud barbaros ac maximè Canadenſes adhuc viget. Hac de re plura habet P. *Lafitau*, *Mœurs des Sauvages Amériquains*, Tom. II. pag. 88 & ſeqq.

[7] Nefas habetur] Sic quoque Julius Cæſar, Bell. Gall. VI, 23. *Hoſpites violare, fas non putant, qui quâque de cauſâ ad eos venerunt, ab injuriâ prohibent, ſanctoſque habent: iis omnium domus patent, victuſque communica·ur.* Mela III, 3. *Jus in viribus habent, adeò ut ne latrocinii quidem pudeat, tantùm hoſpitibus boni, miteſque ſupplicibus.* In lege Burgundionum, Tit. XXXVIII, leg. 1. *Quicumque hoſpiti venienti tectum aut focum negaverit, trium ſolidorum* Gallicæ monetæ librarum 39, *inlatione mulctetur.* At hoſpitium virtuti, non ſceleri, datum. Rectè enim lex Salica, Tit. XVII. *de Expoliationibus*, leg. 2. *Si quis hominem mortuum exfodierit & expoliaverit*, malb. thvrnichalt, iiiim. *qui faciunt ſolid.* c. Gallicæ monetæ libras 1310, *culpabilis judicetur.* leg. 3. *Et poſtea parentes defuncti judicem rogare debent, ut inter*

fecere [1], qui modò hoſpes fuerat, monſtrator hoſpitii & comes, proximam domum non invitati adeunt: nec intereſt: pari humanitate accipiuntur. Notum ignotumque, quantum ad jus hoſpitii, nemo diſcernit. Abeunti, ſi quid popoſcerit, concedere moris: & poſcendi invicem eadem facilitas. Gaudent muneribus: ſed nec data imputant [2], nec acceptis obligantur.

XXII. Victus inter hoſpites comis. Statim e ſomno, quem plerumque in diem extrahunt, lavantur, ſæpiùs calidâ [3], ut apud quos plurimùm hiems occupat. Lauti, cibum capiunt: ſeparatæ ſingulis ſedes, & ſua cuique menſa [4]. Tum ad negotia, nec minus ſæpe ad convivia procedunt armati [5]. Diem noctemque continuare potando, nulli probrum. Crebræ, ut inter vinolentos rixæ, raro conviciis, ſæpiùs cæde & vulneribus [6] tranſiguntur. Sed & de reconciliandis invicem inimicis, & jungendis adfinitatibus, & adſciſcendis principibus, de pace denique ac bello plerumque in conviviis conſultant [7]: tamquam nullo magis tempore aut ad ſimplices cogitationes pateat animus, aut ad magnas incaleſcat. Gens non aſtuta, nec callida, aperit adhuc ſecreta pectoris, licentiâ

homines non habitet auctor ſceleris; & qui ei hoſpitium dederit, antequam parentibus ſatisfaciat, DC. den. *qui faciunt ſolid.* XV, Gallicæ monetæ libras 196, *culpabilis judicetur.*

[1] Cum defecere] Cùm defecere epulæ, vel cùm nihil epularum ſuperſit ei, qui hoſpitem receperat.

[2] Nec data imputant] Nec acceptis obligantur. En barbarorum mores; en vita. Ipſis unum votum, una cogitatio, LIBERTAS.

[3] Sæpius calida] Canadenſibus populis iiſque regionibus, quas gravius urit frigus, ſunt & hypocauſta, Gallicè *des étuves.*

[4] Sua cuique mensa] Separatæ ſedes, ſua cuique menſa, id ex veteri populorum uſu, & cùm vorax erat hominum genus. Idem paſſim reperire eſt apud Homerum ceteroſque qui antiquos mores deſcripſere.

[5] Procedunt armati] De hoc uſu jam dictum ſuprà cap. 13.

[6] Cæde et vulneribus] Cruentam quoque & feralem Canadenſium ebrietatem exprimit P. de Charlevoix, loc. cit. *Lettre* VIII. pag. 142. Apud Germanos ſeverè coercitam hanc conviviorum feritatem reperimus in Lege Salicâ, Tit. XLVI. *De Homicidiis in convivio factis.* leg. 1. *Si in convivio, ubi quatuor aut quinque fuerint homines, unus ex ipſis interfectus fuerit, ille qui remanet* (id eſt, *illi qui remanent*) *aut unum convictum reddant, aut omnes mortis illius compoſitionem collectent, quæ lex uſque ad ſeptem, qui fuerint in convivio illo, convenit obſervare.*

[7] Consultant] Talem conſultationem vide ſuprà Hiſt. IV, 14. Nec alii Canadenſibus populis mores. Vide P. de Charlevoix, loc. cit. *Lettre* XIV. pag. 217.

joci. Ergo detecta & nuda omnium mens, poſterâ die retractatur [1]; & ſalva utriuſque temporis ratio eſt. Deliberant, dum fingere neſciunt: conſtituunt, dum errare non poſſunt.

XXIII. Potui humor [2] ex hordeo aut frumento, in quamdam ſimilitudinem vini corruptus. Proximi ripæ & vinum mercantur. Cibi ſimplices: agreſtia poma, recens fera [3], aut lac concretum [4]. Sine apparatu, ſine blandimentis [5] expellunt famem. Adversùs ſitim, non eadem temperantia. Si indulſeris ebrietati [6], ſuggerendo quantum concupiſcunt, haud minùs facilè vitiis, quàm armis vincentur [7].

[1] Postera die retractatur] Poſterá die retractantur, id eſt rurſus perpenduntur heſterna conſilia. Sic ſalva eſt utriuſque temporis ratio: nam in utroque tempore ſua ineſt utilitas. Nempe deliberant, dum fingere neſciunt; conſtituunt, dum errare non poſſunt. Eadem omnino de Perſis narrat Herodotus I, pag. 63. & Suidas in οἴνω πιεῖν.

[2] Potui humor] Potum illum Cereviſiam, *la Biere*, vocamus. De quo Plinius XIV, 22. *Eſt & Occidentis populis ſua ebrietas fruge madidâ . . . Ægyptus quoque e fruge ſibi potus ſimiles excogitavit: nulláque in parte mundi ceſſat ebrietas: meros quippe hauriunt tales ſuccos, nec diluendo, ut vina mitigant. At Hercules illic tellus fruges parere videbatur. Heu, mira vitiorum ſolertia! inventum eſt quemadmodum aqua quoque inebriaret.*

[3] Recens fera] Idem habet Mela III, 3. *Victu ita aſperi incultique ut crudâ etiam carne veſcantur, aut recenti, aut cùm rigentem in ipſis pecudum ferarumque coriis manibus pedibuſque ſubigendo renovarunt.* Panis uſu, carniſque coctæ, & dulcedine vini, in molliſſimo Italiæ tractu, mitigatam Cimbrorum feritatem ſcribit Florus, III, 3.

[4] Lac concretum] Quod ne accipias de caſeo, licèt auctore Julio Cæſare, Bell. Gall. VI, 22, *major pars victûs eorum lacte, & caſeo, & carne conſiſtit.* Plinius, qui Germanorum mores penitus noverat, accuratior. *Mirum*, inquit, *barbaras gentes, quæ lacte vivunt, ignorare aut ſpernere tot ſæculis caſei dotem, denſantes id alioquin in acorem jucundum & pingue butyrum: ſpuma id eſt lactis, concretiorque, quàm quod ſerum*, le petit lait, *vocatur. Non omittendum in eo olei vim eſſe, & barbaros omnes infanteſque noſtros ita ungi.* Plin. XI, 41. Lac ergo concretum, de quo Tacitus, butyrum eſt, Germanorum cibus & unguentum, ut videre eſt apud Apollinarem Sidonium Carm. XII, 1.

Quid me, & ſi valeam, parare carmen
Feſcenninicolæ jubes Diones
Inter crinigeras ſitum catervas,
Et Germanica verba ſuſtinentem,
Laudantem tetrico ſubinde vultu,
Quod Burgundio cantat eſculentus,
Infundens acido comam butyro!

[5] Sine apparatu, sine blandimentis] Contrà Romæ tanta erat populatio morum, tanta luxuria, ut parum eſſet in gulas condi maria terraſque, niſi nova in dies excogitarentur gulæ irritamenta. *Coqui triumphorum pretiis* parabantur. *Nulluſque prope jam mortalis æſtimatur pluris, quàm qui peritiſſimè cenſum domini mergit.* Plinius, IX, 17.

[6] Si indulseris ebrietati] Vitium illud barbarorum omnium commune, quod neque cruentis cædibus, neque mortibus præproperis emendatur. Janus Taddæus ad hunc Taciti locum illuſtrandum ſcripſit libellum *de Germanorum veterum aviditate bibendi*, in quo non tam Germanos purgat, quàm ceteros populos accuſat.

[7] Armis vincentur] Sic nefariè ſuggeſtâ *vitæ-aquâ*, ut loquuntur, tot

XXIV. Genus ſpectaculorum unum, atque in omni cœtu idem. Nudi juvenes, quibus id ludicrum eſt, inter gladios ſe, atque infeſtas frameas, ſaltu jaciunt [1]. Exercitatio artem paravit, ars decorem: non in quæſtum tamen, aut mercedem [2]: quamvis audacis laſciviæ pretium eſt, voluptas ſpectantium [3]. Aleam (quod mirere) ſobrii inter ſeria exercent, tantâ lucrandi perdendive temeritate [4], ut, cùm omnia defecerunt, extremo ac noviſſimo jactu de libertate & de corpore contendant. Victus voluntariam ſervitutem adit: quamvis junior, quamvis robuſtior, alligari ſe ac venire patitur. Ea eſt in re pravâ pervicacia: ipſi fidem vocant [5]. Servos conditionis hujus per commercia tradunt, ut ſe quoque pudore victoriæ exſolvant.

XXV. Ceteris ſervis, non, in noſtrum morem, deſcriptis per familiam miniſteriis [6], utuntur. Suam quiſque ſe-

perempta Canadenſium millia. Quod P. de Charlevoix, loc. cit. *Lettre* VIII. pag. 141. aliique multi queruntur.

[1] Saltu jaciunt] Quo de luſu Apollinaris Sidonius Carm. V. verſ. 246.

Excuſſiſſe citas vaſtum per inane bipennes,
Et plagæ præſciſſe locum, clypeoſque rotare,
Ludus & intortas præcedere ſaltibus haſtas,
Inque hoſtem veniſſe priùs. Puerilibus annis
Eſt belli maturus amor.

[2] Aut mercedem] Immenſæ verò Romanorum in ludis impenſæ. Immania hiſtrionum pretia; &, vel vigente republicâ, Roſcius *HS* D annua, Gallicæ monetæ libras 97,265, *meritaſſe proditur.* Plin. VII, 39. Exceſſere hæc pretia, luxuriante ſub Principibus Româ.

[3] Voluptas spectantium] Et ut civitatibus ſe adprobarent, ut vidimus ſuprà cap. 13.

[4] Temeritate] De hac barbarorum pervicaciâ pervulgatum exemplum protulit D. Ambroſius, in Tobiam, cap. XI. *Ferunt Hunnorum populos*, Scythicam gentem ut & Germanos, *omnibus bellum inferre nationibus, fœneratoribus tamen, iis qui e ludo fœnerantur, eſſe ſubjectos, & cùm ſine legibus vivant, aleæ ſolius legibus obedire, in procinctu ludere, teſſeras ſimul & arma portare, & plures ſuis, quàm hoſtilibus ictibus interire. In victoriâ ſuâ captivos fieri, & ſpolia ſuorum perpeti, quæ pati ab hoſte non noverint. Ideo numquam belli ſtudia deponere, quod victi aleæ ludo, cùm totius prædæ munus amiſerint, ludendi ſubſidia requirunt bellandi periculo. Frequenter autem tanto ardore rapi, ut cùm ea, quæ ſola magna æſtimant, arma victus tradiderit, ad unum aleæ jactum vitam ſuam poteſtati vel victoris, vel fœneratoris, addicat. Denique conſtat, quòd quidam, & Imperatori Romano cognitus, in fide pretium ſervitutis, quod ſibi tali ſorte ſuperatus intulerat, ſuppliciis imperatæ mortis exſolverit.* Quo furore, ipſo quoque libertatis periculo, talis ſuis, *le jeu des oſſelets*, ludant Canadenſes, populi memorant P. de Charlevoix, loc. cit. *Lettre* XVII. pag. 261. & P. Lafitau, *Mœurs des Sauvages Amériquains*, Tom. II. pag. 340.

[5] Fidem vocant] Hæc eſt fides, quâ ſemper viguit, ſemperque vigebit alea. Verè enim D. Ambroſius loc. cit. *Habet & alea ſuas leges, quas fori jura non ſolvant. Notatur (ſi credi poteſt) infamiâ, qui putaverit renitendum, & infamium ſententia gravius, quàm cenſura judicialis inurit opprobrium.* Hanc fidem retinemus; & inde nobis *les dettes d'honneur.*

[6] Per familiam ministeriis] Vidi-

dem, ſuos penates regit. Frumenti modum dominus, aut pecoris, aut veſtis, ut colono [1], injungit: & ſervus hactenus paret [2]. Cetera domûs officia uxor ac liberi [3] exſequuntur. Verberare ſervum ac vinculis & opere coercere, rarum. Occidere ſolent, non diſciplinâ & ſeveritate, ſed impetu & irâ, ut inimicum, niſi quòd impunè [4]. Libertini [5] non multum ſupra ſervos ſunt, raròò aliquod momentum in domo, numquam in civitate, exceptis dumtaxat iis gentibus, quæ regnantur [6]. Ibi enim & ſuper ingenuos & ſuper nobiles [7] aſ-

mus Annal. XIV, 43. Pedanium Secundum, qui in unâ domo ipſâque in urbe quadringentos ſervos haberet. Diviſa inter eos miniſteria, aut potius miniſteriorum nomina, quæ paſſim occurrunt in veteribus Inſcriptionibus, ac maximè apud Cll. Piraneſi, Gori, ceteroſque qui ſepulcralia Romanorum monumenta illuſtravere. Hæc familia urbana. Alia erat in agris familia ruſtica: ibi nova miniſteria, nova nomina; in quibus plus quidem utilitatis, plurimum adhuc luxûs.

[1] Ut colono] Colonum Gallicè dicimus, *un Fermier*. At in Germaniâ colonus erat ſervus.

[2] Hactenus paret] Licèt ſervus apud Germanos ſuam ſedem habeat, ſuos penates regat, paret tamen domino, nec habet libertatem: hactenus ſervus eſt. Tales fuere apud nos ante quatuor ſæcula, quos ſervos, *les Serfs*, dicebamus. Poſtea Germani, Romanos imitati, ſervos habuere, deterioris conditionis; tunc penes eos manſit ſervorum nomen. Servi verò, ut ita dicam, coloni, dicti ſunt Lidi. Hoc ſervorum diſcrimen patet ex Lege Salicâ, Tit. XXX. & ex Lege Friſionum, Tit. XV.

[3] Uxor ac liberi] Ac proinde non indigebant ſervorum miniſteriis.

[4] Impune] Non impunè inimicum occidebant, ſiquidem homicidium numero pecorum lueretur. Suum verò ſervum occidere impunè erat. Sed ſi quis alienum ſervum occideret, tunc ſolvendum erat ſervi domino pretium. Inde in Lege Salicâ, Tit. XI. leg. 2. *Si quis alienum ſervum furaverit, aut occiderit, aut venderit, aut ingenuum dimiſerit, & ei fuerit adprobatum*, MALB. THEU TEXACA, *M.* CCCC. *den. qui faciunt ſol.* XXXV, Gallicæ monetæ libras 458, *culpabilis judicetur, excepto capitale & delaturâ. De ancillâ verò ſolidos* XXX, Gallicæ monetæ libras 393. Capitale verò Gallicè dicitur, *le capital*, *le prix de la choſe*. Delatura, *les frais de juſtice.*

[5] Libertini] Servi, ſi manumitterentur, libertatem adipiſcebantur, & nuncupabantur liberti. Ordo illorum hominum, libertinorum dicebatur, non verò libertorum, ut rectè obſervat Cl. Erneſtus. Cùm invaluit pecuniæ uſus, ſervi manumittebantur, excuſſo ex eorum manu coram rege, vel civitate, denario. Unde homines iſti *denariati* appellati ſunt. Apud Germanos non multùm ſupra ſervos erant; & ſi ſine liberis mors eis obveniſſet, eorum hereditas ad fiſcum pertinebat, ut docet Lex Ripuariorum, Tit. LVII. leg. 4. *Si autem homo denariatus abſque liberis diſceſſerit, non alium niſi fiſcum noſtrum heredem relinquat.*

[6] Quæ regnantur] Apud Germanorum gentes, quæ regnabantur, vitiis regum abutebantur liberti, ut ſibi potentiam ſtruerent. Quâ ſtructâ, ſuper ingenuos & ſuper nobiles aſcendebant. Quantò enim humilius fuit hoc hominum genus, tantò eſt ſuperbius. Eamdem, aut potiùs, ob imperii magnitudinem, immenſam libertorum libidinem ſub Imperatoribus Claudio, Nerone, Galbâ vidimus. Vide & Cl. de Monteſquieu, *Eſprit des Loix*, XV, 19.

[7] Ingenuos et super nobiles] Hìc

cendunt : apud ceteros, impares libertini [1] libertatis argumentum ſunt.

XXVI. Fenus agitare [2], & in uſuras extendere, ignotum : ideoque magis ſervatur, quàm ſi vetitum eſſet. Agri, pro numero cultorum, ab univerſis per vices occupantur [3], quos mox inter ſe ſecundùm dignationem partiuntur : facilitatem partiendi camporum ſpatia præſtant. Arva per annos mutant ; & ſupereſt ager [4] : nec enim cum ubertate & amplitudine ſoli labore contendunt, ut pomaria conſerant, & prata ſeparent [5], & hortos rigent : ſola terræ ſeges imperatur. Unde annum quoque ipſum non in totidem digerunt ſpecies : hiems, & ver, & æſtas intellectum ac vocabula habent : autumni perinde nomen ac bona ignorantur [6].

videmus quatuor conditionum diſcrimina : nobiles nempe, ingenuos, libertinos, ſervos. Nobiles genere, dignitate, muneribus præcellebant. Ingenui origine ſtirpeque liberi, atque etiam, cùm poſtea exigebantur tributa, a tributis immunes. Vide Gregorium Turonenſem VII, 15. Libertini, qui, priùs ſervi, fuerant manumiſſi : tunc quidem fiebant ingenui, ſed cum ſevitutis reliquiis, ut vidimus ſuprà. Servi, licèt coloni, cùm tamen non eſſent ſui juris, ſed alienæ poteſtatis, verè ſerviebant. Illa conditionum diverſitas ſæpe memoratur in veteribus Germanorum legibus. Eam quoque videre eſt apud Saxonem Grammaticum in legibus Frothonis, Danorum regis, quas egregiè explicavit Cl. Mallet, *Introduction à l'Hiſtoire de Danemarck*, pag. 111. Vide & Cl. de Monteſquieu, *Eſprit des Loix*, XXX, 25. Cùm invaluit lidorum nomen, tunc fuere apud Germanos duo genera ſervorum. Quæ eſſent nobilium, ingenuorum, lidorum, ſervorum pretia docebimus in Notis & Emendationibus ad cap. 26.

[1] Impares libertini] Apud ceteros populos, qui in Germaniâ non regnabantur, libertini erant infra ingenuos ac nobiles ; quod certiſſimum libertatis argumentum.

[2] Fenus agitare] Contrà *vetus Urbi fenebre malum, & ſeditionum diſcordiarumque creberrima cauſa ;* ut vidimus ſuprà Annal. VI, 16.

[3] Per vices occupantur] Potiùs *per vicos occupantur* : id enim innuit rerum ſeries : ita quoque placitum Grotio, Conringio, Menagio, aliiſque eruditis viris. De hoc Germanorum uſu multa habet Julius Cæſar, Bell. Gall. VI, 21. *Agriculturæ non ſtudent, majorque pars victûs eorum lacte, & caſeo, & carne conſiſtit ; neque quiſquam agri modum certum aut fines proprios habet, ſed magiſtratus ac principes in annos ſingulos gentibus cognationibuſque hominum, qui unà coierunt, quantum eis & quo loco viſum eſt attribuunt agri, atque anno pòſt alio tranſire cogunt. Ejus rei multas afferunt cauſas : ne aſſiduâ conſuetudine capti ſtudium belli gerendi agriculturâ commutent : ne latos fines parare ſtudeant, potentioreſque humiliores poſſeſſionibus expellant : ne accuratiùs, ad frigora atque æſtus vitandos, ædificent : ne qua oriatur pecuniæ cupiditas, quâ ex re factiones diſſenſioneſque naſcuntur : ut animi æquitate plebem contineant, cùm ſuas quiſque opes cum potentiſſimis æquari videat.*

[4] Supereſt ager] Talem agrum Gallicè dicimus, *une terre en jachere.*

[5] Prata ſeparent] Fecundiora enim ſunt prata, ſi ſeparentur, quàm ſi pateant, ac ſint promiſcua.

[6] Bona ignorantur] Cùm pomaria non conſererent Germani, meſſibus

XXVII. Funerum nulla ambitio [1] : id ſolùm obſervatur, ut corpora clarorum virorum certis lignis [2] crementur. Struem rogi nec veſtibus, nec odoribus cumulant [3] : ſua cuique arma, quorumdam igni & equus adjicitur [4]. Sepulcrum ceſpes erigit [5]. Monumentorum arduum & operoſum honorem [6], ut gravem defunctis, aſpernantur. Lamenta ac lacrimas citò, dolorem & triſtiam tardè ponunt. Feminis lugere honeſtum eſt: viris meminiſſe [7].

XXVIII. Hæc in commune de omnium Germanorum origine ac moribus accepimus. Nunc ſingularum gentium inſ-

contenti, fructiferum autumnum ignorabant. Nunc quidem omnes autumni fructus novit Germania : manet tamen veteris memoriæ monumentum : neque ullum adhuc nomen autumni proprium : communi vocabulo appellatur *Herbſt*, id eſt meſſis, quam unam noverant veteres Germani. Videtur autem primos mortalium duas tantùm anni tempeſtates, æſtatem & hiemem, obſervaſſe. Unde Moſes in Geneſi VIII, 22. *Æſtas & hiems*, *nox & dies*. Deinde tres, ac demum quatuor anni tempeſtates diſtinxere.

[1] Nulla ambitio] Contrà apud Romanos maxima. C. Cæcilius Claudius Iſidorus *funerari ſe juſſit* HS $\overline{XI}$. Gallicæ monetæ libris 213,984. Plinius, XXXIII, 10. Hæc adhuc privati funera, & ante imperii luxum. At *periti rerum aſſeverant* Arabiam *non ferre tantum* odorum *annuo fe:u*, *quantum Nero princeps noviſſimo Poppææ ſuæ die concremaverit*. Plin. XII, 18.

[2] Certis lignis] Quibus lignis ignotum. Divinare haud vacat.

[3] Cumulant] Ut mos fuit apud Romanos, qui funebrem Orientis magnificentiam æmulati ſunt. Sic Cornelia in funeribus Pompeii Magni apud Lucanum IX, 175.

Collegit veſtes, miſerique inſignia Magni,
Armaque & impreſſas auro, quas geſſerat olim
Exuvias, pictaſque togas, velamina ſummo
Ter conſpecta Jovi, funeſtoque intulit igni.

Vide & apud Plutarchum in Syllâ, pag. 475. illata in Syllæ funere decem & ducenta fercula odorum, & grandia Syllæ ejuſque lictoris ſimulacra e thure & cinnamomo.

[4] Equus adjicitur] Sic in ſepulcro Childerici, Francorum regis, reperta ejus arma, framea, gladius : inventum quoque equi ejus caput, & ſolca, fibulæ præterea phaleræque aureæ : quæ omnia vide apud eruditos Joan. Jac. Chiffletium, *Anaſtaſis Childerici regis*, pag. 96, 219 & ſeqq. ac Montfaucon, *les Monuments de la Monarchie Françoiſe*, Tom. I. pag. 10 & ſeqq. Pars magna adhuc exſtat Pariſiis in Cimelio Regio. Præter jam memorata corpuſque Childerici, reperta adhuc calvaria una, quæ fortè fuit ejus equiſonis. Sic enim de Scythis, Germanorum auctoribus, prodit Herodotus, IV, 71.

[5] Ceſpes erigit] Tumulum ceſpite exſtructum jam vidimus ſuprà Annal. I, 62. Maximos quoque e ceſpite tumulos regibus ſuis Scythas erexiſſe memorat Herodotus, loc. cit.

[6] Operoſum honorem] Molium illarum rudera exſtant adhuc Romæ in Ceſtii, Auguſti, Hadriani monumentis, aliiſque plurimis, quæ paſſim & maximè in viâ Appiâ occurrunt.

[7] Viris meminiſſe] Id quoque apud Canadenſes populos vulgatum : *Lacrimæ viros dedecent*. Et ad bellum profecturi, ſuos tantùm ita alloquuntur : *Sit noſtrî memoria*. Feminæ autem viros, liberos, per annum integrum lugent, eoſque hoc toto tempore continuis ejulatibus mane, veſpere, medio die, domi, foris vocant. Vide P. de Charlevoix, loc. cit. *Lettre* XXVI. pag. 376.

tituta, rituſque, quatenus differant, quæ nationes e Germaniâ in Gallias commigraverint, expediam. Validiores olim Gallorum res fuiſſe ſummus auctorum divus Julius [1] tradit: eóque credibile eſt, etiam Gallos in Germaniam tranſgreſſos. Quantulum enim amnis obſtabat, quominus, ut quæque gens evaluerat, occuparet permutaretque ſedes promiſcuas adhuc, & nullâ regnorum potentiâ diviſas? Igitur inter Hercyniam ſilvam, Rhenumque & Mœnum amnes, Helvetii [2], ulteriora Boii [3], Gallica utraque gens, tenuere. Manet adhuc *Boiemi* nomen, ſignificatque loci veterem memoriam, quamvis mutatis cultoribus [4]. Sed utrùm Araviſci [5] in Pannoniam ab Oſis [6], Germanorum natione, an Oſi ab Araviſcis in Germaniam commigraverint, cùm eodem adhuc ſermone, inſtitutis, moribus utantur, incertum eſt: quia pari olim inopiâ ac libertate, eadem utriuſque ripæ bona malaque erant. Treveri

[1] Divus Julius tradit] Jul. Cæſar Bell. Gall. VI, 24. *Fuit antea tempus, cùm Germanos Galli virtute ſuperarent, & ultro bella inferrent; ac, propter hominum multitudinem agrique inopiam, trans Rhenum colonias mitterent. Itaque ea, quæ fertiliſſima ſunt, Germaniæ loca circùm Hercyniam ſilvam, quam Eratoſtheni & quibuſdam Græcis famâ notam eſſe video, quam illi Orciniam appellant, Volcæ Tectoſages occuparunt, atque ibi conſederunt. Quæ gens ad hoc tempus iis ſedibus ſe continet, ſummamque habet juſtitiæ & bellicæ laudis opinionem: nuncque in eâdem inopiâ, egeſtate, patientiâ, quâ Germani permanent; eodem victu & cultu corporis utuntur.*

[2] Helvetii] Helvetii, *les Suiſſes*, latiùs olim, quàm nunc, Lugdunum versùs habitavere. Præterea in Germaniam ingreſſi, eam tenuere inter Rhenum Mœnumque amnes Hercyniamque ſilvam, *le Rhin*, *le Mein*, & *la forêt de Hartz*.

[3] Ulteriora Boii] Boii, Gallica gens & Helvetiis contermina, ut patet ex Strabone IV, pag. 206. & Julio Cæſare, *Bell. Gall.* I, 29. Victi a Cæſare ſedem illam ab Æduis accepere, quam nunc dicimus *le Bourbonnois*. Antè in Germaniam profecti, & ultra Mœnum provecti, Hercyniam Silvam tenuere. Manet adhuc eorum nomen in Boiemi nomine, *la Boheme*. Quo tempore Helvetii Boiique Germaniam penetraverint, haud ita compertum. Id tamen videtur contigiſſe, cùm Tarquinius Priſcus Romæ regnaret. Tunc enim Ambigatus, rex Biturigum, *le Berry*, Sigoveſum, ſororis filium, in ſaltus Hercynios miſit, ut prægravante turbâ regnum exoneraret. Livius, V, 33 & ſeqq. Alia fuit Boiorum in Italiam expeditio, ſed infelicior. Plin. III, 15.

[4] Mutatis cultoribus] Auguſti temporibus, Boii e Boiemo a Marcomannis pulſi, in Noricum conceſſere; & eorum de nomine dicta eſt Bojoaria, nunc *la Baviere*.

[5] Aravisci] Ptolemæo quoque, II, 16, memorati. Hungariæ inferioris partem, quam dicimus *le Palatinat de Pilis*, tenebant. A Plinio III, 25. dicti videntur *Eraviſci*, ſi valet eruditi Harduini conjectura.

[6] Osis] Litem dirimere videtur Tacitus infrà cap. 43; eoſque Pannonicâ linguâ, aut potiùs dialecto, & tributorum patientiâ coarguit non eſſe Germanos. Marcomannis Quadiſque ulteriores erant; partemque ſeptemtrionalem

&

& Nervii [1] circa affectationem Germanicæ originis ultro ambitioſi ſunt, tamquam per hanc gloriam ſanguinis, a ſimilitudine & inertiâ Gallorum ſeparentur. Ipſam Rheni ripam haud dubiè Germanorum populi colunt, Vangiones, Triboci, Nemetes [2]. Ne Ubii [3] quidem, quamquam Romana colonia eſſe meruerint, ac libentiùs *Agrippinenſes* conditoris ſui nomine vocentur, origine erubeſcunt, tranſgreſſi olim, & experimento fidei ſuper ipſam Rheni ripam collocati, ut arcerent [4], non ut cuſtodirentur.

XXIX. Omnium harum gentium virtute præcipui Batavi [5], non multùm ex ripâ, ſed inſulam Rheni amnis colunt, Cattorum quondam populus, & ſeditione domeſticâ in eas ſedes tranſgreſſus, in quibus pars Romani imperii fierent. Manet honos, & antiquæ ſocietatis [6] inſigne: nam nec tributis contemnuntur, nec publicanus [7] atterit: exempti oneribus & collationibus [8], & tantùm in uſum prœliorum ſepoſiti, velut tela atque arma, bellis reſervantur [9]. Eſt in eodem obſequio & Mattiacorum gens [10]. Protulit enim magnitudo po-

Tranſdanubianæ Hungariæ occupabant: fortè protenſi Sileſiam uſque, ubi *Oſſen*, *dans le Duché d'Oels*, locus ſalinis & arte vitrariâ nobilis. Oſos tamen Germanos eſſe contendit eruditus Pelloutier, *Hiſtoire des Celtes*, I, 15. pag. 184. Sed non ita probabiliter.

[1] Treveri et Nervii] Treveri, *le Dioceſe de Treves*. Nervii, *le Cambreſis & le Hainau*.

[2] Vangiones, Triboci, Nemetes] Vangiones, *le dioceſe de Worms:* Triboci, *le dioceſe de Straſbourg:* Nemetes, *le dioceſe de Spire*.

[3] Ubii] Ubii, *le Dioceſe de Cologne*. Eos, Cattis exoſos, & in partes Romanorum pronos, e Germaniâ in Gallias tranſgreſſos, in fidem recepit Marcus Agrippa, anno Urbis conditæ DCCXVII, Strabo libr. IV. pag. 194. Apud eos nata Agrippina, mater Neronis, Claudii uxor, in eorum oppidum veteranos coloniamque deduci impetravit; cui nomen inditum ex vocabulo ipſius, ut vidimus ſuprà Annal. XII, 27.

[4] Ut arcerent] Super ipſam Rheni ripam Ubios collocavit Agrippa, ut Germanos arcerent, non ut ipſi cuſtodirentur, experimento fidei ſatis probati.

[5] Batavi] Batavi non modò inſulam Rheni amnis, *le Béture*, ſed aliquid ex ripâ, ubi aliquot Batavorum oppida, coluere. De his dictum ſuprà Hiſt. IV, 12. & Hiſt. V, 19.

[6] Antiquæ societatis] Unde Batavi dicti ſunt *fratres & amici populi Romani*, ut ex vetere lapide monuimus ſuprà Annal. XI, 25. not. 4.

[7] Publicanus] De publicanis dictum ſuprà Annal. XIII, 50.

[8] Oneribus et collationibus] Onera, collationes, *les corvées*, *les contributions*.

[9] Reservantur] Vide ſuprà Hiſt. IV, 12.

[10] Mattiacorum gens] Mattiaci terras illas obtinuere, quas nunc dicimus *partie de la Wétéravie*, *de la Heſſe*, *d'Iſenbourg*, *de Fulde*. Ibi Mattium, *Marpurg*,

puli Romani ultra Rhenum, ultraque veteres terminos, imperii reverentiam. Ita ſede finibuſque [1] in ſuâ ripâ [2], mente animoque nobiſcum agunt, cetera ſimiles Batavis, niſi quòd ipſo adhuc terræ ſuæ ſolo & cælo [3] acriùs animantur. Non numeraverim inter Germaniæ populos, quamquam trans Rhenum Danubiumque conſederint, eos, qui Decumates agros [4] exercent. Leviſſimus quiſque Gallorum, & inopiâ audax, dubiæ poſſeſſionis ſolum occupavere. Mox limite acto [5], promotiſque præſidiis, ſinus imperii, & pars provinciæ habentur.

XXX. Ultra hos Catti [6] initium ſedis ab Hercynio ſaltu inchoant, non ita effuſis ac paluſtribus locis, ut ceteræ civitates, in quas Germania pateſcit: durant ſiquidem colles,

de quo ſuprà Annal. I, 56. & Mattiaci fontes, nunc *Wis-baden*, *près de Mayence.* De Mattiaco agro dictum Annal. XI, 20.

[1] Finibusque] Variis Germaniæ populis ſui erant fines, quos ſolitudine defendebant. Id enim enixè curabant, *ut circa ipſos, quæ* jacebant, *vaſta* forent, Mela III, 3. Quod quoque teſtatur Julius Cæſar Bell. Gall. IV, 3, *Publicè maximam putant eſſe laudem, quàm latiſſimè a ſuis finibus vacare agros: hac re ſignificari magnum numerum civitatum ſuam vim ſuſtinere non potuiſſe. Itaque unâ ex parte a Suevis circiter millia paſſuum* DC (emendandum LX meritò monuere viri eruditi) *agri vacare dicuntur.* & VI, 23, *Civitatibus maxima laus eſt, quàm latiſſimas circum ſe vaſtatis finibus ſolitudines habere. Hoc proprium virtutis exiſtimant, expulſos agris finitimos cedere, neque quemquam prope ſe audere conſiſtere; ſimul hoc ſe fore tutiores arbitrantur, repentinæ incurſionis timore ſublato.*

[2] In sua ripa] Uſque ad Rheni ripam diffuſi Mattiaci, maximè cùm Ubii cis Rhenum fuere tranſgreſſi.

[3] Solo et cælo] Apud Batavos humidum cælum ſolumque; contrà apud Mattiacos ſiccum, unde Mattiaci acriùs animabantur, pro ſolitâ locorum animorumque cognatione.

[4] Decumates agros] Decumates agri, nunc *la Suabe.* Cùm, ſub finem imperii Cæſaris Auguſti, Marcomanni, relictis ſuis ſedibus Rheno proximis, in Boiemum migraſſent, vacua eorum loca ex Gallis, Rauracis ſcilicet & Sequanis, leviſſimus quiſque occupavere. Agri illi Decumates inde dicti videntur, quòd incolæ, Germanorum incurſionibus obnoxii, ut in Romanorum fidem reciperentur, proventuum decimam ſolverint. Eos vallo munivit Hadrianus. Vallum Neoſtadio, *Neuſtat*, oppido ad Danubium haud procul Almoni, *Altmühl*, fluvii oſtiis ſito, ad fluvium Nicrum, *le Nekre*, versùs oppidum Wimpinam, *Wimpſen*, per ſexaginta leucarum Francicarum ſpatia continuatum. De Decumatibus agris, valloque, quod iis prætendebatur, plura vide apud eruditum Schoepflin, *Alſatia illuſtrata*, Tom. I. pag. 174, 241 & ſeqq.

[5] Limite acto] Cùm Decumates agri in Romanorum fidem fuiſſent recepti, tunc ultra Rhenum actus eſt limes imperii, promotaque præſidia; & agri Decumates habiti ſunt tamquam ſinus imperii, & pars provinciæ, Germaniæ ſcilicet ſuperioris.

[6] Ultra hos Catti] Ultra Decumates agros Catti, quorum ampliſſima ſedes inter Rhenum, Mœnum, Salamque fluvios & ſilvam Bacenim, *le Rhin, le Mein, le fleuve Sala, & partie de la forêt de Hartz au-delà du Weſer;* ubi nunc *la Heſſe, la Turinge, partie du dioceſe de Paderborn, de l'Abbaye de Fulde & de la Franconie.* Obſervandum, quod

paullatimque rareſcunt: & Cattos ſuos ſaltus Hercynius [1] proſequitur ſimul atque deponit. Duriora genti corpora, ſtricti artus [2], minax vultus, & major animi vigor. Multum (ut inter Germanos) rationis ac ſolertiæ: præponere electos, audire præpoſitos, noſſe ordines, intelligere occaſiones, differre impetus, diſponere diem [3], vallare noctem, fortunam inter dubia, virtutem inter certa numerare: quodque rariſſimum, nec niſi ratione diſciplinæ [4] conceſſum, plus reponere in duce [5], quàm in exercitu. Omne robur in pedite, quem ſuper arma ferramentis [6] quoque & copiis onerant. Alios ad prœlium [7] ire videas, Cattos ad bellum: rari excurſus & fortuita pugna [8]. Equeſtrium ſanè virium id proprium, citò parare victoriam, cito cedere. Velocitas juxta formidinem [9], cunctatio propior conſtantiæ eſt.

XXXI. Et aliis Germanorum populis uſurpatum rarâ & privatâ cujuſque audentiâ, apud Cattos in conſenſum vertit [10],

eruditi viri ſæpe jam monuere, ea, quæ Julius Cæſar, Florus, Ptolemæus, de Suevis dixere, de Cattis eſſe intelligenda. Eruditus Leibnitius, *Scriptores Brunſvicenſes*, Tom. I. pag. 10, putat Cattos dictos eſſe a felibus, acerrimo animali quod ab aliis *Catte*, ab aliis *Heſſe* nuncupatur.

[1] Saltus Hercynius] De ſilvâ Hercyniâ jam dictum ſuprà Annal. II, 45. Quæ verò hujus ſilvæ tunc fuerit facies ſcribit Plinius, Germaniæ oculatus teſtis, XVI, 2. *Hercyniæ ſilvæ roborum vaſtitas intacta ævis, & congenita mundo, propè immortali ſorte miracula excedit. Ut alia omittantur fide caritura, conſtat attolli colles occurſantium inter ſe radicum repercuſſu: aut ubi ſecuta tellus non ſit, arcus ad ramos uſque, & ipſos inter ſe rixantes, curvari portarum patentium modo, ut turmas equitum tranſmittant.*

[2] Stricti artus] Artus nervis validi; unde Vegetius I, 6. *Sit ergo adoleſcens Martio operi deputandus, vigilantibus oculis, erectâ cervice, lato pectore, humeris muſculoſis, valentibus digitis, longioribus brachiis, ventre modicus, exilior cruribus, ſuris & pedibus non ſuperfluâ carne diſtentis, ſed nervorum duritiâ collectis.*

[3] Disponere diem] Diſponere diem ad prœlia: vallare noctem contra incurſus. Contrà ſolitum barbaris latitare diu, noctu adſultare, ut occultarentur inſidiæ, majorque ingrueret terror. Si per noctem nihil molirentur, tunc nullâ lege, nullo ordine, ſomno ingluvieque oppreſſi jacebant.

[4] Ratione disciplinæ] Ratione uſuque diſciplinæ militaris acceptum.

[5] In duce] Optimè Florus II, 18, *Tanti exercitus, quanti Imperator.*

[6] Ferramentis] Ferramentis ad opus, copiis ad victum peditem onerabant.

[7] Ad prœlium] Alios videas ire ad prœlium, unico impetu conficiendum; Cattos, ad bellum arte, diſciplinâ, tempore, adminiſtrandum. Prœlium, *le combat*; bellum, *la guerre.*

[8] Fortuita pugna] Apud Cattos rari erant excurſus, rara quoque pugna fortuita.

[9] Formidinem] Quò quis timidior, eò velocior. Qui cunctatur, conſtantior eſt.

[10] Vertit] Id eſt, verſum eſt. Sic Quintus Curtius IV, 6. *Ira deinde vertit in rabiem.*

ut primùm adoleverint, crinem barbamque [1] ſummittere, nec, niſi hoſte cæſo, exuere votivum obligatumque virtuti oris habitum. Super ſanguinem & ſpolia, revelant frontem, ſeque « tum demum pretia naſcendi [2] retuliſſe, dignoſque patriâ » ac parentibus » ferunt. Ignavis & imbellibus manet ſqualor. Fortiſſimus quiſque ferreum inſuper anulum [3] (ignominioſum id genti) velut vinculum geſtat, donec ſe cæde hoſtis abſolvat. Plurimis Cattorum hic placet habitus. Jamque canent inſignes [4], & hoſtibus ſimul ſuiſque monſtrati: omnium penes hos initia pugnarum: hæc prima ſemper acies, viſu nova. Nam ne in pace quidem vultu mitiore manſueſcunt. Nulli domus, aut ager, aut aliqua cura: prout ad quemque venêre, aluntur: prodigi alieni, contemptores ſuî: donec exſanguis ſenectus tam duræ virtuti impares faciat [5].

XXXII. Proximi Cattis certum jam alveo [6] Rhenum, quique terminus eſſe ſufficiat, Uſipii ac Tencteri [7] colunt.

[1] Crinem barbamque] Sic privatâ audentiâ crinem barbamque ſummiſit Civilis, ut vidimus ſuprà Hiſt. IV, *61*. Sic apud Paulum Warnefridum, Hiſt. Langobard. III, *7*. *Sex millia Saxonum, qui bello ſuperfuerant, devoverunt ſe, neque barbam, neque capillos inciſuros, niſi ſe de hoſtibus Suevis ulciſcerentur*. Recentior memoria Gulielmi Lumeii ex comitibus a Marcâ, qui ſe obſtrinxit voto *non poſiturum ſe antè capillum, quàm Egmontii atque Hornani mortem ultus eſſet*. Strada, de Bello Belgico, libr. VII. pag. 344.

[2] Pretia nascendi] Egregiè dictum. In tot tantaſque miſerias mortale genus naſcitur, ut unicum naſcendi pretium ſit virtus. Singulare autem & atrox fuit apud Canadenſes populos illius Iroquæi, *Iroquois*, dictum, qui cùm patrem ſuum diverſo in exercitu offendiſſet, eum jugulaturus, reſtitit, & ait: Vitam quam a te ſemel accepi, tibi hodie reddo. Noli aliàs occurrere. Nihil tibi jam debeo. Vide P. de Charlevoix, loc. cit. *Lettre* XXI. pag. 309.

[3] Ferreum insuper anulum] Servitutis, ut videtur, inſigne. Inſtitutum illud Cattorum multi poſtea, ſed amatoriè magis, quàm militariter, imitati ſunt. Sic anno 1414, Johannes, dux Borbonius, ut dominæ ſuæ gratificaretur, cum ſexdecim equitibus nobilibuſque vovit ſe & equites ſingulis diebus dominicis per duos annos ſiniſtrâ in tibiâ aureum anulum geſtaturos, nobiles argenteum, donec parem equitum nobiliumque, quibuſcum concertarent, numerum reperiſſent. Vide Cl. de Vertot, *Mémoires de l'Académie Royale des Inſcriptions*, Tom. II. pag. 595.

[4] Canent insignes] Multis jam cædibus inſignes canent, anulum ferreum geſtantes, torvoque habitu, ut ſe novarum ſemper cædium avidos probent.

[5] Impares faciat] Ii ſunt Catti, qui quinquaginta & centum circiter pòſt annis cum Cheruſcorum cis Viſurgim, *le Weſer*, reliquiis, cum Attuariis, Sicambris, Chamavis, Bructeris, Chaucis, Francicum fœdus iniere, victiſque Romanis, Gallias occupavere. Inde nobis nomen. Inde mores. Inde leges.

[6] Certum jam alveo] Ita latum profundumque, ut poſſit eſſe terminus, nec præſidiis cuſtodiiſve indigeat.

[7] Usipii ac Tencteri] Bellorum caſuumque ſocietate conjuncti, ſedibus ſuis ad Rhenum paulò infra Moguntia-

Tencteri ſuper ſolitum bellorum decus, equeſtris diſciplinæ arte præcellunt. Nec major apud Cattos peditum laus, quàm Tencteris equitum. Sic inſtituêre majores, poſteri imitantur. Hi luſus infantium, hæc juvenum æmulatio, perſeverant ſenes: inter familiam, & penates, & jura ſucceſſionum, equi traduntur [1]: excipit filius, non, ut cetera, maximus natu, ſed prout ferox bello & melior.

XXXIII. Juxta Tencteros Bructeri [2] olim occurrebant: nunc Chamavos & Angrivarios [3] immigraſſe narratur, pulſis Bructeris ac penitus excisis [4], vicinarum conſenſu nationum, ſeu ſuperbiæ odio [5], ſeu prædæ dulcedine, ſeu favore quodam erga nos deorum: nam ne ſpectaculo quidem prœlii invidêre [6]: ſuper LX millia, non armis teliſque Romanis, ſed,

cum, *Mayence*, olim a Cattis pulſi fuerant. Menapiorum ſedes trans ciſque Rhenum occupavere, ut docet Jul. Cæſar Bell. Gall. IV, 1 & ſeqq. Adverſis adhuc caſibus conflictati, Sicambrorum ab Auguſto, Tiberii ductu, cis Rhenum tranſvectorum, agros obtinuere, nunc *les comtés de Berg*, *Mark*, *Lipp*, *Waldek*, *l'Evêché de Paderborn*.

[1] Equi traduntur] Ut jam vidimus ſuprà cap. 18.

[2] Bructeri] Olim habitavere inter Rhenum, Luppiam, *la Lippe*, Amiſiam, *l'Ems*, & Friſios *la Friſe*, ubi nunc *la Weſtphalie & Ower-Iſſel*. Bructeros a *Broeken* & *Bruchen*, ſeu paludibus, quæ ibi frequentes erant, dictos fuiſſe exiſtimat Cl. Alting, *Notit. German. Infer.* pag. 20. Multis adverſùs Romanos prœliis & Civilis ſocietate nobilitati, ut ſæpe vidimus ſuprà in Annalium & Hiſtoriarum libris, ſuperbiere. Ideo vicinis nationibus exoſi, ſedibus ſuis pulſi ſunt, ac penitùs exciſi.

[3] Chamavos et Angrivarios] Antequam Bructerorum ſedes occuparent, Chamavi ad Amiſiam, *l'Ems*, poſiti, ubi nunc *Lingen & Oſnabrug*; Angrivarii ad Viſurgim, *le Weſer*, ubi nunc *Minden & Schawenburg*. Antiquior fuit Chamavorum migratio ad Rhenum, ſi accurata ſunt quæ habet Tacitus Annal. XIII, 55. Vide quæ ibi notavimus. Angrivarii autem poſtea dicti ſunt Angrarii, parſque fuere Saxonum, & communem cum iis legem habuere. Vide Legem Saxonum, apud Lindenbrogium.

[4] Penitus excisis] Non ita exciſi ſunt, ut nullæ remanerent reliquiæ. Immo & inſignes fuere in fœdere Francico, utì diximus ſuprà. Memorantur quoque in Tabulâ Peutingerianâ. Sic & Claudianus, in Panegyric. de IV conſulatu Honorii, verſ. 450.

Venit accola ſilvæ
Bructerus Hercyniæ.

Nempe poſt cladem ſuam, pulſi ſuis ſedibus, inter Coloniam, *Cologne*, & Haſſiam, *la Heſſe*, habitavere, ut docet eruditus Eccardus, *de Rebus Franciæ Orientalis*, Tom. I. pag. 304.

[5] Superbiæ odio] Regnabantur Bructeri. Inde illis ſuperbia & opes. Antequam a Germanis delerentur, eos terrore domuerat Veſtricius Spurinna, ideo triumphali ſtatuâ donatus. Plinius, II. Ep. 7. *Spurinna Bructerum regem vi & armis induxit in regnum: oſtentatoque bello, ferociſſimam gentem (quod eſt pulcherrimum victoriæ genus) terrore perdomuit.*

[6] Invidere] Nam dii ultro obtulere prœlii ſpectaculum, quo ſuper ſexaginta millia Germanorum, non armis teliſque Romanis, ſed quod magnificentius eſt, quaſi ſpectantium oblectationi oculiſque, ſuis ipſi armis ceciderunt. Ergo excidium illud conti-

quod magnificentius eſt, oblectationi oculiſque ceciderunt. Maneat quæſo, duretque gentibus, ſi non amor noſtrì, at certè odium ſuì: quando, urgentibus [1] imperii fatis, nihil jam præſtare fortuna majus poteſt, quàm hoſtium diſcordiam.

XXXIV. Angrivarios & Chamavos a tergo Dulgibini, & Chaſuari [2] cludunt, aliæque gentes [3] haud perinde memoratæ. A fronte Friſii excipiunt. « Majoribus minoribuſ» que Friſiis [4] » vocabulum eſt, ex modo virium: utræque nationes uſque ad Oceanum Rheno prætexuntur, ambiuntque immenſos inſuper lacus [5], & Romanis claſſibus [6] navigatos. Ipſum quinetiam Oceanum illà tentavimus: & ſupereſſe adhuc Herculis columnas [7] fama vulgavit: ſive adiit Hercules, ſeu quidquid ubique magnificum eſt, in claritatem ejus referre conſenſimus. Nec defuit audentia Druſo Germanico [8]: ſed obſtitit Oceanus in ſe ſimul atque in Herculem inquiri.

git haud procul Foſsâ Druſianâ, de quâ dictum eſt Annal. II, 8. Ex hoc loco, præſidiiſque ad Rhenum poſitis, prœlium ſpectavere Romani. Idque Romæ narratum primo Trajani Principis anno.

[1] Urgentibus] Laudat Lipſius e Mſ. *vergentibus*. Meliùs Illuſtr. Huetius e conjecturâ, *vigentibus*. Hæc enim cùm ſcriberet Tacitus, vigebat imperium Romanum, Trajano Principe.

[2] Dulgibini et Chasuari] Habitavere prope fontem Luppiæ, *la Lippe*. Deinde in Chamavorum & Angrivariorum, qui Bructeros expulerant, ſedes tranſiere. Iidem videntur, qui Velleio Paterculo, II, 105, dicti ſunt *Attuari*, & poſtea Attuariorum nomine fœdus Francicum iniere. Straboni, VII, pag. 291, dicuntur *Chattuarii*.

[3] Aliæque gentes] Nempe Anſibarii, & Tubantes, de quibus dictum ſuprà Annal. XIII, 55. Anſibarios, vel Amſibarios, a viciniâ Amiſiæ, l'*Ems*, quem accolebant, nomen duxiſſe opinatur Cl. Alting, *Notit. German. Infer.* pag. 6. Idem, loc. cit. pag. 125. putat Tubantes a frequentibus locorum mutationibus vocatos fuiſſe *Tho Benten*, id eſt, catervas errantes, & incoluiſſe ubi nunc *Drente*, *dans l'Ower-Iſſel*. Inter has gentes, Ambrones, Ambri fluvii, *Emmeren*, accolas, numerat Illuſtr. de Furſtenberg, *Monumenta Paderbornenſia*, pag. 181.

[4] Minoribusque Frisiis] Friſii, *la Friſe*. Cis Flevum, nunc *le Zuyder-zée*, habitabant Friſii minores; trans Flevum, Friſii majores.

[5] Immensos insuper lacus] Ibi jam Romanorum temporibus immenſi lacus. Quos majores adhuc fecere plurimæ maris inundationes, ac maximè ea quæ contigit anno 1530, quæ duos ac ſeptuaginta pagos tumulavit. Anno 1569, alia fuit & tetrior exundatio, quæ magnam litoralis Hollandiæ partem, totam fere Friſiam contexit, & vel in ſolâ Friſiâ viginti millia hominum hauſit.

[6] Romanis classibus] Vide ſuprà Annal. I, 70. & II, 8.

[7] Herculis columnas] Ubi terrarum termini, nec plus ultra, ibi maritimæ gentes finxere Herculis columnas. Quas quidem inquirere vanum eſt. Quæ tamen apud Friſios celebrabantur, fuere ſanè in Friſiorum finibus, minimè verò in Sueciâ promontorioque Cimmerio, ut vult eruditus Rudbeckius, *Atlantica*. pag. 251 & ſeqq.

[8] Druso Germanico] Tiberii Im-

Mox nemo tentavit: ſanctiuſque ac reverentius viſum, de actis deorum credere, quàm ſcire.

XXXV. Hactenus in Occidentem Germaniam novimus. In Septemtrionem ingenti flexu redit. Ac primò ſtatim Chaucorum gens [1], quamquam incipiat a Friſiis, ac partem litoris occupet, omnium, quas expoſui, gentium lateribus obtenditur, donec in Cattos uſque ſinuetur. Tam immenſum terrarum ſpatium non tenent tantùm Chauci, ſed & implent: populus inter Germanos nobiliſſimus, quique magnitudinem ſuam malit juſtitiâ tueri: ſine cupiditate, ſine impotentiâ, quieti ſecretique, nulla provocant bella, nullis raptibus aut latrociniis populantur. Idque præcipuum virtutis ac virium argumentum eſt, quòd, ut ſuperiores agant, non per injurias adſequuntur. Prompta tamen omnibus arma [2], ac, ſi res poſ-

peratoris fratre, patre Germanici; Friſiis tributum impoſuit, ut vidimus ſupra Annal. IV, 72. aliaque egregia in Germaniâ præſtitit. Plura vide in Stemmate Cæſarum, Tom. I. pag. 476. num. 79.

[1] Chaucorum gens] Chauci ab Amiſiâ, *l'Ems*, ad Albim, *l'Elbe*, litori maris prætendebantur: unde omnium, de quibus modò dictum eſt, gentium lateribus obtendebantur, quas inter & Cheruſcos ſinuabantur uſque in Cattos. Diſtinguebantur Chauci majores & minores. Majores Chauci, ſi fides Ptolemæo, inter Viſurgim, *le Weſer*, & Albim; minores, inter Amiſiam, *l'Ems*, & Viſurgim. At ex Tacito Annal. XI, 19. Chauci majores videntur potiùs fuiſſe inter Amiſiam & Viſurgim. Minores inter Viſurgim & Albim. Cl. Alting, *Not. German. Infer.* pag. 41. exiſtimat ita appellatos Chaucos, quia *Kauken* dicuntur viri fide ac virtute inſignes: quod cum Taciti verbis conſentit. Alii volunt ſic nuncupatos fuiſſe a *Kauk*, ululâ, quæ feles, ſeu cattos, venatur: alii a *Kaiten*, gracculis, quorum magna eſt in his oris multitudo. Chaucorum, qui mare accolerent, loca moreſque egregiè deſcripſit Plinius, XVI, 1. cùm gentes, quæ ſine arbore ullâ, ſine frutice viverent, memoraret. *Sunt verò in Septemtrione viſæ nobis* gentes *Chaucorum, qui majores minoreſque appellantur. Vaſto ibi meatu, bis dierum noctiumque ſingularum intervallis, effuſus in immenſum agitur Oceanus, æternam operiens rerum naturæ controverſiam, dubiamque terræ ſit, an parte in maris. Illic miſera gens tumulos obtinet altos, aut tribunalia ſtructa manibus ad experimenta altiſſimi æſtûs, caſis ita impoſitis: navigantibus ſimiles, cùm integant aquæ circumdata: naufragis verò, cùm receſſerint: fugienteſque cum mari piſces circa tuguria venantur. Non pecudem his habere, non lacte ali, ut finitimis, ne cum feris quidem dimicare contigit, omni procul abacto frutice. Ulvâ & paluſtri junco funes nectunt ad prætexenda piſcibus retia · captumque manibus lutum ventis magis, quàm ſole ſiccantes: terrâ cibos & rigentia Septemtrione viſcera ſua urunt. Potus non niſi ex imbre ſervato ſcrobibus in veſtibulo domûs. Et hæ gentes, ſi vincantur hodie a populo Romano, ſervire ſe dicunt. Ita eſt profectò: multis fortuna parcit in pœnam.*

[2] Omnibus arma] Inde poſtea poſita a Romanis præſidia, ad cohibendos Chaucos, quos Caycos dixit Lucanus, I, 463.

Et vos crinigeros bellis arcere Caycos
Oppoſiti.

Vide & Claudianum, de laudibus Stiliconis, I, 225.

cat, exercitus: plurimum virorum equorumque: & quieſcentibus eadem fama.

XXXVI. In latere Chaucorum Cattorumque, Cheruſci [1] nimiam ac marcentem diu pacem illaceſſiti nutrierunt: idque jucundius, quàm tutius fuit: quia inter impotentes & validos falſo quieſcas: ubi manu agitur, modeſtia ac probitas nomina ſuperioris ſunt. Ita qui olim « boni æquique Cheruſci », nunc « inertes ac ſtulti » vocantur: Cattis victoribus fortuna in ſapientiam ceſſit. Tracti ruinâ Cheruſcorum & Foſi [2], contermina gens, adverſarum rerum ex æquo ſocii, cùm in ſecundis minores fuiſſent.

XXXVII. Eumdem Germaniæ ſitum [3] proximi Oceano Cimbri tenent [4], parva nunc civitas [5], ſed gloriâ ingens [6]. veteriſque famæ latè veſtigia manent, utrâque ripâ [7] caſtra,

[1] Cherusci] Tunc, infrà Chaucos, inter Viſurgim, *le Weſer*, & Albim, *l'Elbe*, habitabant Cheruſci, ubi nunc *Lunebourg*, *Brunſwik*, *partie de la Marche de Brandebourg en deçà de l'Elbe.* Latiùs olim Auguſti principatu habitavere, atque etiam cis Viſurgim, ut patet ex Druſi expeditionibus apud Dionem LIV, pag. 544. & Velleium II, 105. Ni fortè, ut obſervat Cl. Dithmarus, quæ de Cheruſcis cis Viſurgim feruntur, intelligenda ſint de Dulgibinis, Cheruſcorum clientibus. Nam, teſte Strabone VII. pag. 291. Varum cecidere Cheruſci iiſque ſubditi populi. De Varianâ clade dictum ſatis Annal. I, 60. pag. 52. not. 2. Egregia quoque Arminii, Cheruſcorum ducis, facinora vidimus libris Annalium I & II.

[2] Et Fosi] Foſos eoſdem eſſe ac Saxones antiquos volunt Cluverius, Laccary aliique multi. At cum Foſi fuerint Cheruſcis contermini, verior eſt Cl. Leibnitii ſententia, Foſos incoluiſſe ad Fuſam amnem, qui apud Cellas Alleram fluvium, *l'Aller*, ſubit: eoſque fuiſſe velut appendicem Cheruſcorum, ut hodie Brunſvicenſium Heildesheimenſes, *Heildesheim.* Saxonum nomen Tacito recentius, nec innotuit ante Antonini Pii principatum, quo tempore Cherſoneſo Cimbricâ egreſſi inclaruere, & poſtea cum Anglis Britanniam occupavere.

[3] Eumdem Germaniæ situm] Verſùs Septemtrionem.

[4] Cimbri tenent] Manet adhuc eorum nomen, & quas incoluere terras dicimus *la Cherſoneſe*, *ou la preſqu'iſle Cimbrique;* ubi *le Jutland*, *Sleſwig*, *le Holſtein.* Cimbrorum gloriam varioſque caſus paucis, ſed accuratè, deſcripſit Cl. Mallet, *Introduction à l'Hiſtoire de Danemarck*, pag. 13 & ſeqq.

[5] Parva nunc civitas] Parva quidem tunc erat civitas, migrationibus, inundationibus, bellis, cladibuſque exhauſta, ut videre eſt apud Florum III, 3. Sed poſtea revaluit. Et ex hac gentium vaginâ emerſere Franci, Saxones, Normanni, aliique plurimi populi, qui totam ferme Europam juris Germanici fecere.

[6] Gloria ingens] Per Germaniam, Galliam, Hiſpaniam, Britanniam, Italiam, & ad Mœotin uſque, quò progreſſi, teſte Poſidonio apud Strabonem libr. VII, pag. 203, Cimmerium, aut Cimbricum, Boſphorum de ſuo nomine appellaverunt.

[7] Utraque ripa] Utrâque Cherſoneſi Cimbricæ ripâ vulgò exponunt, nec malè. Exiſtimant tamen viri eruditi Cluverius & Dithmarus, cùm inde

ac

ac ſpatia, quorum ambitu nunc quoque metiaris molem manuſque gentis [1], & tam magni exercitûs fidem. Sexcenteſimum & quadrageſimum annum Urbs noſtra agebat, cùm primùm Cimbrorum audita ſunt arma, Cæcilio Metello ac Papirio Carbone conſulibus. Ex quo ſi ad alterum Imperatoris Trajani conſulatum [2] computemus, ducenti ferme & decem anni colliguntur: tamdiu Germania vincitur. Medio tam longi ævi ſpatio, multa invicem damna. Non Samnis, non Pœni [3], non Hiſpaniæ, Galliæve, ne Parthi quidem ſæpius admonuere [4]: quippe regno Arſacis [5] acrior eſt Germanorum libertas. Quid enim aliud nobis, quàm cædem Craſſi [6], amiſſo & ipſe Pacoro [7], infra Ventidium [8] dejectus Oriens objecerit? At Germani Carbone [9], & Caſſio [10], & Scauro

conſtet magni exercitûs fides, hæc caſtra ſpatiaque quærenda vel in Italiâ, circa fluvium Atheſin, *l'Adige*, vel in Galliâ Narbonenſi juxta Aquas Sextias, *Aix en Provence*, ubi Florus III, 3, Teutonos, a Mario cæſos, vallem & medium fluvium tenuiſſe memorat. De Cimbrorum multitudine vide Notas & Emendationes ad cap. XXXVII.

[1] Molem manusque gentis] Sic ſuprà Annal. I, 61. *Prima Vari caſtra, lato ambitu, & dimenſis principiis, trium legionum manus oſtentabant.*

[2] Trajani consulatum] Nerva Auguſtus IV, Trajanus II conſules fuere anno Urbis conditæ dcccli. Quo anno aureum hunc de moribus Germanorum librum ſcripſit Tacitus.

[3] Non Samnis, non Pœni] Hac de re jam dictum ſuprà Annal. XI, 24. & XV, 13.

[4] Admonuere] Optimè dictum. Admonuere belli & periculi. Hoc ſenſu admonere, *donner l'alarme*, dicimus. Nonnullis tamen placet, *admovêre*, ut eſt in Mſ. Turic. id eſt, *admovêre exercitum.*

[5] Regno Arsacis] Germanorum libertas acrior opibus regnoque Arſacidarum, ſeu Parthorum.

[6] Cædem Crassi] De cæde Craſſi dictum ſuprà Annal. II, 2. Vide & Canonem Regum Parthorum, Tom. I. pag. 363.

[7] Pacoro] Pacorus, Orodis Parthorum regis filius, a Ventidio, Romanorum legato, interfectus.

[8] Infra Ventidium] Cùm P. Decidius Saxa, Syriæ legatus, a Parthis fuiſſet victus, Syriamque occupaſſet Pacorus, miſſus eſt P. Ventidius Baſſus, qui Parthos debellavit, Pacorum interfecit, remque Romanam penitus reſtituit. Vide Florum IV, 9. & Tacit. Hiſt. V, 9.

[9] At Germani Carbone] Anno Urbis conditæ dcxl, *Cimbri, gens vaga, populabundi in Illyricum venerunt; ab iis Papirius Carbo conſul cum exercitu fuſus eſt.* Livius in Epitome LXIII. Ad Noreiam, Tauriſcorum urbem, prope Aquileiam, *Aquilée*, victus eſt Carbo, teſte Strabone, libr. V. pag. 214. Annis ſequentibus, Cimbri Teutonique Galliam depopulati ſunt, magnamque calamitatem intulere; at invictâ Gallorum conſtantiâ deterriti, alias terras petiere, ut videre eſt apud Jul. Cæſarem, Bell. Gall. VII, 77. Tum in Italiam venêre, legatoſque ad ſenatum miſerunt, qui agros, quibus conſiderent, poſtularent. Quod cùm negaſſet ſenatus, adversùm eos infeliciter pugnavit M. Junius Silanus conſul, anno Urbis conditæ dcxlv. Livius in Epitome LXV.

[10] Et Cassio] *L. Caſſius, conſul* anno Urbis conditæ dcxlvii, *a Tigurinis*

Aurelio [1], & Servilio Cæpione, Cn. quoque Manlio [2] fuſis, vel captis, quinque ſimul conſulares exercitus populo Romano [3], Varum, treſque cum eo legiones, etiam Cæſari abſtulerunt [4]: nec impunè C. Marius [5] in Italiâ, divus Ju-

Gallis, *pago Helvetiorum*, nunc *les cantons de Zurich*, *Appenzell*, *Schaffhouſe*, &c. *qui a civitate ſeceſſerant*, *in finibus Allobrogum*, *cum exercitu cæſus eſt*. *Milites qui ex eâ clade ſuperaverunt*, *obſidibus datis*, *& dimidiâ rerum omnium parte*, *ut incolumes dimitterentur*, *cum hoſtibus pacti ſunt*. Livius in Epitome LXV. Immo Romanum exercitum ſub jugum a Tigurinis miſſum docet Jul. Cæſar, Bell. Gall. I, 12. *Hic pagus unus cum domo exiſſet*, *patrum noſtrorum memoriâ L. Caſſium conſulem interſecerat*, *& ejus exercitum ſub jugum miſerat*.

1 SCAURO AURELIO] *M. Aurelius Scaurus*, *legatus conſulis* (immo conſul anno Urbis conditæ DCXLVI) *a Cimbris*, *fuſo exercitu*, *captus eſt*, *& cùm*, *in conſilium ab iis evocatus*, *deterreret eos*, *ne Alpes tranſirent Italiam petituri*, *eò quòd diceret Romanos vinci non poſſe*, *a Boiorige*, *feroci juvene*, *occiſus eſt*. Livius in Epitome LXVII. Vide & Plutarchum in Mario pag. 419. & Velleium Paterculum, II, 12.

2 SERVILIO CÆPIONE, CN. QUOQUE MANLIO] Utramque cladem diſtinxit quoque Florus, III, 3. *Nec primum impetum barbarorum Silanus*, *nec ſecundum Manlius*, *nec tertium Cæpio ſuſtinere potuerunt*. Utramque conjungit Livius in Epitome LXVII. *Ab iiſdem hoſtibus* (Cimbris) *Cn. Manlius*, *conſul*, *& Q. Servilius Cæpio*, *proconſul*, *victi prœlio*, *caſtris quoque binis exuti ſunt*. Fuſiùs Paulus Oroſius, V, 16. *Manlius conſul*, *& Q. Cæpio*, *proconſul*, *adversùs Cimbros & Teutones*, *& Tigurinos & Ambronas*, *Gallorum & Germanorum gentes*, *quæ tunc ut imperium Romanum exſtinguerent*, *conſpiraverant*, *miſſi*, *provincias ſibi Rhodano*, le Rhône, *fluvio medio diviſerunt*. *Ubi dum inter ſe graviſſimè invidiâ & contentione diſceptant*, *cum magnâ ignominiâ & periculo Romani nominis victi ſunt*.... *Octoginta millia Romanorum*, *ſociorumque*, *eâdem tempeſtate trucidata*, *Antias ſcribit*. Cùm Cæpio hujus cladis cauſa fuiſſet, *ſecundùm populi Romani juſſionem*, *Cæpionis*, *cujus temeritate clades accepta erat*, *damnati*, *bona publicata ſunt*. Dies, quo hæc clades contigit anno Urbis conditæ DCXLIX, inter nefaſtos relatus eſt, teſte Plutarcho in Lucullo, pag. 510. Uno antè anno Cæpio conſul, direptâ Toloſâ, nunc *Toulouſe*, abſtulerat *argenti pondo centum decem millia*, Gallicæ monetæ libras 7,189,875, *auri pondo quindecies decies centum millia*. At error eſt in auri numero. Immanis enim ſumma. Emendandum puto *auri pondo quindecim millia*, Gallicæ monetæ libras 14,175,000 Juſtin. XXXII, 3.

3 POPULO ROMANO] Vigente republicâ.

4 CÆSARI ABSTULERUNT] Cæſari Auguſto: quâ clade *adeo conſternatum* eum fuiſſe *ferunt*, *ut per continuos menſes barbâ capilloque ſummiſſo*, *caput interdum foribus illideret*, *vociferans*: *Quinctili Vare*, *legiones redde*: *diemque cladis quotannis mæſtum habuerit ac lugubrem*, Sueton. in Aug. XXIII. De hac Varianâ clade dictum ſatis Annal. I, 10 & 61.

5 C. MARIUS] Tot cladibus acceptis, *populus Romanus non alium repellendis tantis hoſtibus magis idoneum imperatorem*, *quàm Marium eſt ratus*. Nec falſa fuit ſpes publica. Quarto ſuo conſulatu, anno Urbis conditæ DCLII, Marius *trans Alpes circa Aquas Sextias*, nunc Aix en Provence, *cum Teutonis conflixit*; *amplius* CL *millibus hoſtium priore ac poſtero die trucidatis*, *genſque exciſa Teutonum*, Velleius Paterculus II, 12. Vide & Livium in Epitome LXVIII, qui ait *cæſa hoſtium ducenta millia*, *capta nonaginta*. Quinto autem ſuo conſulatu anno Urbis conditæ DCLIII, Cimbros in Italiâ, tranſgreſſos Atheſim, *l'Adige*, in campo Raudio, ubi nunc *Rubio*, vicit, *cæſa aut capta amplius* CM *hominum*, Velleius Paterculus, II, 12. At non impunè victor fuit Marius, ut conſtat ex immenſis belli apparatibus, quos vide apud Plutarchum in Mario. Nec adversùs Cimbros tantùm ſed & adversùs

lius [1] in Galliâ, Druſus ac Nero & Germanicus [2] in ſuis eos ſedibus perculerunt. Mox ingentes C. Cæſaris [3] minæ in ludibrium verſæ. Inde otium, donec occaſione diſcordiæ noſtræ & civilium armorum, expugnatis legionum hibernis [4], etiam Gallias affectavere: ac rurſus pulſi inde, proximis temporibus triumphati magis [5], quàm victi ſunt.

XXXVIII. Nunc de Suevis [6] dicendum eſt, quorum non una, ut Cattorum Tencterorumve, gens: majorem enim Germaniæ partem obtinent, propriis adhuc nationibus [7] nominibuſque diſcreti, quamquam in commune *Suevi* vocentur. Inſigne gentis obliquare crinem [8], nodoque ſubſtringere. Sic Suevi a ceteris Germanis [9]: ſic Suevorum ingenui a ſervis

eorum conjuges fuit pugnandum. Unde Florus, III, 3, *Nec minor cum uxoribus eorum pugna, quàm cum ipſis fuit: cùm, objectis undique plauſtris atque carpentis, altæ deſuper, quaſi e turribus, lanceis contiſque pugnarent. Perinde ſpecioſa mors earum fuit, quàm pugna. Nam cùm, miſſâ ad Marium legatione, libertatem ac ſacerdotium* Veſtalium *non impetraſſent, (nec ſas erat) ſuffocatis eliſiſque paſſim infantibus ſuis, aut mutuis concidêre vulneribus, aut vinculo e crinibus ſuis facto ab arboribus jugiſque pependerunt. Boiorix rex in acie dimicans impigre nec inultus occubuit.* Ob tantas victorias anno Urbis conditæ DCLII, juxta Faſtos Capitolinos, C. MARIVS. C. FILIVS. CONSVL. V. DE. TEVTONEIS. AMBRONIBVS. ET CIMBREIS triumphavit.

[1] Divus Julius] Julius Cæſar Arioviſtum, Germanorum regem, prope *Dampierre dans la Franche-Comté* vicit, fuſoſque Germanos ingenti ſtrage triginta millia quingentos paſſus uſque ad Rhenum inſecutus eſt, totumque hunc campum cadaveribus ac ſpoliis complevit anno U. C. DCXCVI. Jul. Cæſ. *Bell. Gall.* I, 33 & 52. & Plutarch. in Cæſare, pag. 675. Antè a Julio Cæſare multati fuerant Tigurini, qui olim L. Caſſium, ut ſuprà dictum eſt, interfecerant, Romanumque exercitum ſub jugum miſerant. Vide Jul. Cæſ. Bell. Gall. I, 12.

[2] Drusus ac Nero et Germanicus] Nero Claudius Druſus, qui ob res in Germaniâ præclarè geſtas ſibi ſuiſque Germanici cognomen meruit. Vide Stemma Cæſarum, num. 79. Neronis, id eſt, Tiberii, ab Auguſto in Germaniam miſſi, & Germanici operoſas victorias vidimus in libris Annalium I & II. Vide quoque Stemma Cæſarum, num. 68 & 81.

[3] C. Cæsaris] Caii Caligulæ. Minas ejus in ludibrium verſas dicemus in Supplemento Annalium, VIII, 23.

[4] Legionum hibernis] In bello Civilis, de quo dictum ſatis ſuprà Hiſt. IV & V.

[5] Triumphati magis] A Domitiano, ut dicetur infrà in Vitâ Agricolæ cap. XXXIX.

[6] De Suevis] Suevi immenſum terrarum tractum inter Albim, *l'Elbe*, Viſtulam, *la Viſtule*, Oceanum, *la mer Baltique*, & Danubium, *le Danube*, obtinebant. Latiùs adhuc olim habitavere, & uſque ad Rhenum tenuere. Inde Strabo, Julius Cæſar, Florus, Ptolemæus aliique ad Suevos referunt, quæ ad Cattos pertinent.

[7] Propriis adhuc nationibus] De quibus mox dicetur uſque ad caput XLV.

[8] Obliquare crinem] Suevi crinem non ſpargebant, ut ſolent barbari, ſed obliquabant, & intortum in occipite nodo ſubſtringebant.

[9] A ceteris Germanis] Ergo ceteri Germani non obliquabant crinem; eum tamen in nodum plureſque cirros

ſeparantur [1]. In aliis gentibus, ſeu cognatione aliquâ Suevorum, ſeu (quod ſæpe accidit) imitatione, rarum, & intra juventæ ſpatium; apud Suevos, uſque ad canitiem, horrentem capillum retro ſequuntur, ac ſæpe in ipſo ſolo vertice religant: principes & ornatiorem habent [2]: ea cura formæ, ſed innoxiæ. Neque enim ut ament amenturve; in altitudinem quamdam & terrorem, adituri bella, compti, ut hoſtium oculis [3], ornantur.

XXXIX. « Vetustissimos ſe nobiliſſimoſque Suevo»rum » Semnones [4] memorant. Fides antiquitatis, religione firmatur. Stato tempore in ſilvam, auguriis patrum [5] & priſcâ formidine ſacram, omnes ejuſdem ſanguinis populi legationibus coeunt, cæſoque publicè homine celebrant barbari ritûs horrenda primordia. Eſt & alia luco reverentia. Nemo niſi vinculo ligatus ingreditur, ut minor, & poteſtatem numinis præ ſe ferens: ſi fortè prolapſus eſt, attolli & inſurgere haud licitum: per humum evolvuntur: eóque omnis ſuperſtitio reſpicit, tamquam inde initia gentis, ibi regnator omnium deus [6], cetera ſubjecta atque parentia. Adjicit auctoritatem fortuna Semnonum: centum pagis [7] habitantur:

cogebant. Unde Seneca de Irâ, III, 26. *Crinis rufus & in nodum coactus apud Germanos.* Et Martialis, in ſpectaculorum libro, carm. 3. verſ. 9.

Crinibus in nodum tortis venêre Sicambri.

[1] A servis separantur] Apud Suevos, ut apud ceteros Germanos, tonſi videntur fuiſſe ſervi; aut ſaltem ita fuere decurtati, ut obliquare crinem, nodoque ſubſtringere non potuerint.

[2] Ornatiorem habent] Capillum, non retro & in occipite, ſed in ſolo vertice, religatum, principes ornatiorem habent.

[3] Ut hostium oculis] Non ornantur ut ament amenturve, ſed ut hoſtium oculis terribiliores videantur, crinibus in hanc altitudinem terroremque comptis.

[4] Semnones] Utramque Viadri, *l'Oder*, ripam, nunc *partie de la Poméranie, de la Marche de Brandebourg, & de la Luſace*, tenuere Semnones. Veterem Semnonum gloriam factis ſcriptiſque illuſtravit, magiſque ac magis in dies illuſtrat Fredericus III, Pruſſiæ rex, quem appellaſſe, laudaſſe eſt. Vide *Mémoires pour ſervir à l'Hiſtoire de la Maiſon de Brandebourg*, pag. 292.

[5] Auguriis patrum] Ex imitatione Virgilianâ, aut ex veteri aliquo poetâ verſus:

Auguriis patrum & priſcâ formidine ſacram.

[6] Regnator omnium deus] Hæc eſt prima hominum fides, Regnator omnium Deus, cui cetera ſubjecta ſunt atque parentia. Quò antiquiora ſunt & ſinceriora gentium monumenta, eò illuſtrior effulget divinitatis veneratio, maximè apud Scythas, quorum propago erant Germani. At a puro ſimplicique cultu ita degeneraverant Semnones, ut & ſecreto ſilvæ, de quo jam ſuprà cap. 9, & cæſo homine, barbarè ſupplicarent.

[7] Centum pagis] Ne exiſtimes fuiſſe

magnoque corpore efficitur, ut ſe Suevorum caput credant.

XL. CONTRA Langobardos [1] paucitas nobilitat: plurimis ac valentiſſimis nationibus cincti, non per obſequium, ſed prœliis & periclitando tuti ſunt. Reudigni [2] deinde; & Aviones [3], & Angli [4], & Varini [5], & Eudoſes [6], & Suardones, & Nuithones, fluminibus aut ſilvis muniuntur: nec quidquam notabile in ſingulis, niſi quod in commune Herthum [7], id eſt, Terram matrem colunt, eamque intervenire

vicos, *des Villages*, ſed pagos, *des Cantons*. Vide quæ notata ſunt ſuprà cap. 6.

[1] LANGOBARDOS] Auguſti principatu Langobardi cis Albim, inter *Lunebourg & Magdebourg*, habitavere. A Tiberio victi, & trans Albim pulſi, Strabo, VII. pag. 290. Velleius Parercul. II, 106. Sueton. in Aug. XXI. loca illa tenuere, ubi nunc *Prignitz*, *Ruppin & partie de la moyenne Marche*. Poſtea regnum Langobardicum in Italiâ condiderunt, quod, capto rege Deſiderio, ſubactâque Italiâ, a Carolo Magno exciſum eſt anno Jeſu Chriſti 774. Exſtant adhuc leges Langobardorum apud Lindenbrogium. Burgundiones hìc omiſit Tacitus, quòd tunc ſanè parva fuerit eorum civitas. Poſtea cum Langobardis Decumates agros limitemque Romanum inſedere. Inde in Galliam erupere, eaſque terras occupavere, quas de eorum nomine adhuc dicimus *les Duché & Comté de Bourgogne*. Exſtant quoque Burgundionum leges, quas vide apud Lindenbrogium.

[2] REUDIGNI] Ex Taciti deſcriptione Langobardis vicini fuere Reudigni, ergo ibi habitavere, ubi nunc *partie des Duchés de Mecklenbourg & de Lawenbourg*. Antea cis Albim habitavere, ubi eſt ſabuletum Luneburgicum, *les landes de Lunebourg*. Inde fortè nomen traxere, ut vult eruditus Eccardus, *de Rebus Franciæ Orientalis*. Tom. I. pag. 3.

[3] AVIONES] Fortè iidem ſunt, quos Mamertinus in Panegyrico Maximiani, cap. 5, *Chaibones* appellat: Langobardis & Reudignis quoque proximi, nunc *partie du Duché de Mecklenbourg*. Antè cis Albim ripas amnis Ilmenaviæ Luneburgici tenuere. Amnis ille ex eorum nomine incolis adhuc dicitur *Ava*, teſte erudito Eccardo, loc. cit.

[4] ANGLI] Nunc *partie du Holſtein & de Sleſwick*. Ibi adhuc eſt regio *Angeln*, inter *Flensborg & Sleſwick*. Sæculo poſt Chriſtum natum quinto, Angli, comitibus Saxonibus, in Britanniam immigravere, nomenque Angliæ dedere; quo uno facto perennitati ſuæ meliùs, quàm Suevi Cimbrique conſuluere.

[5] VARINI] Nunc *la partie Orientale du Mecklenbourg*, circa ripas amnis Varnæ, occupavere. Ibi adhuc oppidulum *Waren*, ad lacum *Muritz* ſitum. Exſtant leges veteres, quæ Anglis & Varinis communes fuere. Eas vide apud Lindenbrogium & Cl. Leibnitium, *Scriptores rerum Brunſvicenſium*, Tom. I. pag. 81.

[6] EUDOSES] Ex Taciti deſcriptione, aliorumque populorum ſitu, patet Eudoſes fuiſſe, ubi nunc *Wiſmar & Roſtok*: Suardones ubi nunc *Stralſund*, *la Poméranie Suédoiſe*, *& partie de la Poméranie citérieure*. Nuithones, ubi nunc *partie de la Poméranie citérieure & de la Marche Uckerane*. Eos tamen multò latiùs habitaſſe exiſtimat eruditus Eccardus, loc. cit. Eudoſes enim ad Viadrum, *l'Oder*, Suardones ad Wartam, *la Warte*, Nuithones ad Netzam, *la Netze*, diffundit.

[7] HERTHUM] Manet adhuc Germanis vetus nomen; terraque appellatur *Erde*. Multi pronuntiant *Erdt*. Quod nonnihil affinitatis habet cum Hebraicâ appellatione ארץ. Invaluit autem apud omnes ferme populos hæc ſuperſtitio, ut terram colerent. Apud ipſos Romanos, Sempronius, domitis Picentibus, *Tellurem deam promiſſâ æde placavit*. Florus, I, 19.

rebus hominum, invehi populis, arbitrantur. Eſt in inſulâ [1] Oceani caſtum nemus [2], dicatum in eo vehiculum, veſte contectum, attingere uni ſacerdoti conceſſum. Is adeſſe penetrali [3] deam intelligit, vectamque bubus feminis multâ cum veneratione proſequitur. Læti tunc dies [4], feſta loca, quæcumque adventu hoſpitioque dignatur. Non bella ineunt, non arma ſumunt, clauſum omne ferrum; pax & quies tunc tantùm nota, tunc tantùm amata, donec idem ſacerdos ſatiatam converſatione mortalium deam templo reddat [5]: mox vehiculum & veſtes, &, ſi credere velis, numen ipſum [6] ſecreto lacu abluitur. Servi miniſtrant, quos ſtatim idem lacus haurit [7]. Arcanus hinc terror, ſanctaque ignorantia, quid ſit id, quod tantùm perituri vident.

XLI. Et hæc quidem pars Suevorum in ſecretiora Germaniæ porrigitur. Propior (ut quo modo paullo antè Rhenum, ſic nunc Danubium ſequar) Hermundurorum civitas [8], fida Romanis [9], eóque ſolis Germanorum non in ripâ commer-

[1] In insula] Inſula hæc multis videtur eſſe ea, quæ nunc dicitur *l'iſle de Rugen, dans la mer Baltique.* At, ut probabilius, alia eſt inſula, Albis oſtio proxima, quæ dicitur *l'iſle de Helgeland*, vel *Heiligeland*, id eſt, *l'iſle Sainte, près de l'embouchure de l'Elbe.* Id enim magis convenit cum veteribus Langobardorum, Reudingorum, Avionumque ſedibus.

[2] Castum nemus] Nemus ſanctum & numquam violatum, Terræ deæ ſacrum. Vide Notas & Emendationes ad cap. XL.

[3] Penetrali] Dicato nempe vehiculo.

[4] Læti tunc dies] Olaus Rudbeckius, vir eruditus, ſed opinioſiſſimus, qui Germaniam omnem in ſuam Scandinaviam tranſtulit, contendit feſtum illud brumâ fuiſſe celebratum, manereque adhuc, & dici *Julifred*, ſeu pacem Juliam. Rudbeck. *Atlantica*, I, 24. At feſtum illud *Juul*, non in Terræ, ſed in Solis, quem *Thor*, aut *Taranim*, dicebant, honorem agebatur. Seriùs menſeque Februario colebatur Terra; ut videre eſt apud Cl. Mallet, *Introduction à l'Hiſtoire de Dannemarck*, pag. 81. & ſeq.

[5] Templo reddat] Templo, id eſt, ſacro nemori; ut meritò obſervat Cl. Erneſtus.

[6] Numen ipsum] Vehiculum deæ, quam mortalium converſatione fœdatam opinantur.

[7] Lacus haurit] In lacum detruſos, ne vana ſacra revelarent.

[8] Hermundurorum civitas] Populos illos a virtute, *Heermanner*, & a Romanis Hermunduros dictos volunt. Inter Albim, *l'Elbe*, Salam, *la riviere de Sala*, & Boiemum, *la Bohême*, ubi nunc *Anhalt*, *Voigtland*, *la Saxe*, *partie de la Miſnie & de la Franconie*, habitavere. Deinde cùm Marcomanni, Boiis a Maroboduo pulſis, Boiemum occupaſſent, ipſi Marcomannorum ſedes ſedibus ſuis addidere, hucque nomen Suevorum intulere, unde regionem hanc adhuc dicimus *la Suabe*.

[9] Fida Romanis] Tunc fida; poſtea cum Marcomannis aliiſque Germanis adversùs Romanos, M. Aurelii, qui

cium, ſed penitus, atque in ſplendidiſſimâ Rætiæ provinciæ coloniâ [1]: paſſim & ſine cuſtode [2] tranſeunt; & cùm ceteris gentibus arma modò caſtraque noſtra oſtendamus, his domos, villaſque patefecimus, non concupiſcentibus [3]. In Hermunduris Albis oritur [4], flumen inclitum & notum olim; nunc tantùm auditur [5].

XLII. Juxta Hermunduros Nariſci [6], ac deinde Marcomanni [7] & Quadi [8] agunt. Præcipua Marcomannorum gloria vireſque, atque ipſa etiam ſedes, pulſis olim Boiis [9], virtute parta. Nec Nariſci Quadive degenerant [10]. Eaque Germaniæ velut frons eſt, quatenus Danubio pergitur. Marco-

eos vicit, principatu, conſpiravere. Vide Capitolin. in Marc. Aurel. XXII.

[1] Colonia] Auguſta Vindelicorum, nunc *Ausbourg*, ſplendidiſſima colonia provinciæ Rætiæ, cujus tunc pars erat Vindelicia.

[2] Sine custode] Ob pacem & ſocietatem cum Romanis incuſtoditi erant tranſitus & ſine pretio. Vide ſuprà Hiſt. IV, 65.

[3] Non concupiscentibus] Has opes Romanorum atque delicias non concupiſcebant Hermunduri, ſuis contenti.

[4] Albis oritur] Hìc errat graviter Tacitus, ſi fontem Egræ, *l'Eger*, qui in Hermunduris oritur, cum fonte Albis, *l'Elbe*, qui erat apud Marcomannos in Boiemo, *la Bohême*, confuderit. Inclytum quidem olim ac notum Albis flumen Druſi, Tiberii, Domitii victoriis; at, diu in hoc Germaniæ penetrali ſilentibus bellis, Romæ tantùm famâ audiebatur. Inde in ſignando Albis fonte Geographicas Romanorum tabulas minimè accuratas fuiſſe videtur. Fortè tamen Hermunduri, cùm in exercitu Marobodui militaſſent, ſedes accepere in eâ parte Boiemi, in quâ Albis oritur. Tunc nullus foret Taciti error, ut videre eſt apud eruditum Eccardum, *de Rebus Franciæ Orientalis*, Tom. I, pag. 7.

[5] Tantum auditur] Olim, victricibus Romanorum armis, notum: nunc, præpotentibus Germanorum rebus, famâ tantùm auditur. Vide ſuprà Annal. IV, 44.

[6] Narisci] Inter Hermunduros & Marcomannos fuere Nariſci, ubi nunc *partie de la Baviere entre la Bohême & le Danube.*

[7] Marcomanni] Nunc *la Bohême.*

[8] Et Quadi] Quadi, nunc *la Moravie*, *& partie de l'Autriche entre le Danube & la Moravie.* De Quadis, Valentiniani & Valentis ætate, Ammianus Marcellinus, XXIX, 15. *Quadorum natio motu eſt excita repentino, parum nunc formidanda, ſed immenſum quantum antehac bellatrix & potens, ut indicant perpetrata.*

[9] Boiis] Qui eas regiones olim tenuere, & Boiemo nomen indidere, ut dictum eſt ſuprà cap. 28. Marcomanni, antequam Boios pellerent, haud procul fontibus Danubii habitavere, ubi nunc *le Duché de Wirtemberg*; & quòd Germaniæ limitem incolerent, dictos fuiſſe *Marcmanner*, a voce *Marc*, quæ limitem ſignificat, rectè opinatur Cl. Dithmarus. Haud ita probabiliter Cl. Leibnitius vult Marcomannos Moraviam, *la Moravie*, nondum pulſis Boiis, incoluiſſe, & a Marcâ fluvio nomen duxiſſe.

[10] Degenerant] Inde Marcomannorum, Nariſcorum, Quadorum aliorumque ſociorum graviſſimum adverſùs Romanos exarſit bellum, M. Aurelio Principe. Quantum in diſcrimen M. Aurelium Romanumque exercitum Quadi adduxerint, docet Dio, LXXI, pag. 805 & ſeq.

mannis, Quadiſque uſque ad noſtram memoriam reges manſerunt, ex gente ipſorum, nobile Marobodui [1] & Tudri genus: jam & externos patiuntur. Sed vis & potentia regibus, ex auctoritate Romanâ [2]: rarò armis noſtris, ſæpius pecuniâ juvantur.

XLIII. Nec minùs valent retro Marſigni [3], Gothini [4], Oſi [5], Burii [6]: terga Marcomannorum, Quadorumque claudunt: e quibus Marſigni, & Burii ſermone cultuque [7] Suevos referunt. Gothinos Gallica, Oſos Pannonica lingua coarguit, non eſſe Germanos; & quòd tributa patiuntur: partem tributorum Sarmatæ, partem Quadi, ut alienigenis, imponunt: Gothini, quò magis pudeat, & ferrum effodiunt [8]: omneſque hi populi pauca campeſtrium, ceterùm ſaltus & vertices montium jugumque inſederunt. Dirimit enim ſcinditque Sueviam continuum montium jugum [9], ultra quod plurimæ gentes agunt: ex quibus latiſſimè patet Lygiorum [10] nomen in plures civitates diffuſum. Valentiſſimas nominaſſe ſufficiet, Arios [11], Helveconas, Manimos, Elyſios,

[1] Marobodui] De Maroboduo actum ſuprà Annal. II, 46 & 62.

[2] Auctoritate Romana] Sic Vannium regem, a Romanis datum, vidimus ſuprà Annal. II, 63. & XII, 29. Furtium quoque, regem, Quadis poſtea dedit Antoninus Pius, ut teſtatur ejus nummus apud Cl. Spanhemium, *de Præſtantiâ & Uſu Numiſmatum*, Tom. II, pag. 582. ANTONINVS PIVS AVGVSTVS, capite laureato. In aversâ parte, duo homines ſtantes. REX QVADIS DATVS. Furtium cùm ejeciſſent Quadi, Ariogæſum regem ſibi conſtituêre, quem M. Aurelius, Ariogæſo infenſus, confirmare noluit. Vide Dionem LXXI. pag. 808. Tanta autem erat hac in re auctoritas Romana, ut *Quadi, amiſſo rege ſuo, non priùs ſe confirmaturos eum qui erat creatus*, dicerent, *quàm id noſtris placuiſſet Imperatoribus.* Capitolinus in M. Antonino cap. 14.

[3] Marsigni] Nunc *Glatz, Jagerndorf, & partie de la Siléſie.*

[4] Gothini] Nunc *partie de la Siléſie & de la Hongrie*, infra Marſignos.

[5] Osi] Infra Gothinos Oſi, nunc *partie de la Hongrie juſqu'au Danube.*

[6] Burii] Ultra Gothinos Burii, ad Carpatem montem & Viſtulæ fontes, *le mont Krapak & les ſources de la Viſtule.*

[7] Cultuque] Quem vidimus ſuprà cap. 38. Præterea videtur Suevos ſermone, aut potiùs dialecto, a ceteris Germanis fuiſſe diſtinctos.

[8] Ferrum effodiunt] In ferri fodinis, quas obtinebant Quadi, teſte Ptolemæo II, 11. Ὑπὸ δὲ τον Ὀρκύνιον δρυμὸν Κούαδοι· ὑφ᾽ οὓς τὰ σιδηρωρυχεῖα, καὶ ἡ Λούνα ὕλη. *Sub ſilvâ Hercyniâ Quadi: ſub quibus ferri fodinæ, & Luna ſilva.*

[9] Continuum montium jugum] *Les montagnes entre la Moravie, la Hongrie, la Siléſie, la Bohême.*

[10] Lygiorum] Lygii, nunc *partie de la Siléſie, de la nouvelle Marche, de la Pruſſe & de la Pologne en-deçà de la Viſtule.* Jam memorati ſunt ſuprà Annal. XII, 29.

[11] Arios] Arii, Helvecones, Manimi, Elyſii, Naharvali habitavere in-

Naharvalos. Apud Naharvalos antiquæ religionis lucus oſtenditur. Præſidet ſacerdos muliebri ornatu: ſed « deos, interpre»tatione Romanâ, Caſtorem Pollucemque [1] » memorant. Ea vis numini [2]: nomen *Alcis*: nulla ſimulacra, nullum peregrinæ ſuperſtitionis veſtigium: ut fratres tamen, ut juvenes venerantur. Ceterùm Arii ſuper vires, quibus enumeratos paullo antè populos antecedunt, truces, inſitæ feritati arte ac tempore lenocinantur: nigra ſcuta, tincta corpora [3]: atras ad prœlia noctes legunt: ipsâque formidine atque umbrâ feralis exercitûs terrorem inferunt, nullo hoſtium ſuſtinente novum ac velut infernum aſpectum: nam primi in omnibus prœliis oculi vincuntur. Trans Lygios Gothones [4] regnantur, paullo jam adductiùs, quàm ceteræ Germanorum gentes, non-

ter Viadrum, *l'Oder*, & Viſtulam, *la Viſtule*, ubi nunc *partie de la Siléſie*, *du Brandebourg & de la Pologne*. Fortè ab Ariis genus ducebat, Ariogæſus, Quadorum rex, de quo dictum ſuprà pag. 56. not. 2. Ab Elyſiis Sileſiæ, *la Siléſie*, nomen ortum volunt. Helvecones prorſus diverſi ſunt ab Hillevionibus, de quibus dicetur infrà cap. 44. not. 4.

[1] Castorem Pollucemque] Apud Romanos Caſtor & Pollux in tempeſtatibus invocabantur. Inde Seneca, Natural. Quæſtion. I, 1. *In magnâ tempeſtate apparent, quaſi ſtellæ velo inſidentes. Adjuvari ſe tunc periclitantes exiſtimant Pollucis & Caſtoris numine.*

[2] Ea vis numini] In ſtellis, quas vulgò dicimus *les feux follets*, *le feu Saint-Elme*, Caſtorem & Pollucem venerabantur Romani; ut videre eſt apud Plinium, II, 37. Numen quoque ſuum in his fatuis ignibus coluiſſe videntur Naharvali. Illud *Alcin* dixere, fortè a vocabulis *Alff*, *Alp*, quibus adhuc Genios montium appellant Septemtrionales populi, teſte erudito Keyſlero, in Antiquitatibus Celticis, pag. 500. Verùm cùm ſine ullis ſimulacris, ſine ullo peregrinæ ſuperſtitionis veſtigio, deos illos, ut fratres, ut juvenes venerarentur Naharvali, minimè crediderim eos fuiſſe Caſtorem & Pollucem, Græca Romanave numina. In iis potiùs agnoverim Canadenſium deos *Napinoukheth* & *Pepounoukheth*, quos inter ita diviſum orbis imperium, ut hic veris & æſtatis, ille hiemis ſit præſes. Alternis temporum vices regunt, & hominum fata moderantur. Vide Creuxium, *Hiſtoria Canadenſis*, pag. 81. Huc quoque referenda videntur Sarmatarum numina, *Lebus* & *Polebus*, quorum memoria adhuc manet in conviviis Polonicis. Diodorus Siculus, IV, 56. pag. 180. Dioſcuros, ſeu Caſtorem & Pollucem, a Celtis, Oceani accolis, cultos memorat. Sed iſti populi ſunt a Naharvalis diverſi.

[3] Tincta corpora] Id olim in uſu apud gentes plurimas. Idem adhuc viget apud multos Americæ populos. Quidam etiam corporibus ſuis notas inſcribebant. Unde Plinius, XXII, 1. *Formæ gratiâ ritûſque perpetui, in corporibus ſuis aliquas exterarum gentium uti herbis quibuſdam, adverto animum. Illinunt certè aliis aliæ faciem in populis Barbarorum feminæ, mareſque etiam apud Dacos & Sarmatas corpora ſua inſcribunt.* Tales corporum picturas, a Canadenſibus, ut truculentiores videantur, uſurpatas, exhibet P. Creuxius, *Hiſtoria Canadenſis*, pag. 70. Si de hoc uſu plura volueris, adi eruditum Pelloutier, *Hiſtoire des Celtes*, Tom. I. pag. 290 & ſeqq.

[4] Gothones] Supra memoratos po-

dum tamen ſupra libertatem. Protinus deinde ab Oceano Rugii [1], & Lemovii [2]: omniumque harum gentium inſigne, rotunda ſcuta, breves gladii, & erga reges obſequium.

XLIV. Suionum [3] hinc civitates, ipſo in Oceano [4], præter viros armaque claſſibus valent [5]: forma navium [6] eò differt, quòd utrimque prora paratam ſemper appulſui frontem agit: nec velis miniſtrantur [7], nec remos in ordinem lateribus adjungunt. Solutum, ut in quibuſdam fluminum, & mutabile, ut res poſcit, hinc vel illinc remigium. Eſt apud illos & opibus honos [8]: eóque unus imperitat, nullis jam ex-

pulos erant Gothones, ubi nunc *la Poméranie ultérieure*, *la nouvelle Marche*, *la partie Occidentale de la Pologne entre l'Oder & la Viſtule.* Diverſi ſunt a Gothis, de quibus mox dicemus, ſed fortè cum iis arma ſociavere.

[1] Rugii] Protinus ab Oceano Baltico, *la mer Baltique*, erant Rugii, ubi nunc *Colberg*, *la Caſſubie*, *la Poméranie ultérieure*: ibi adhuc oppidum *Rugenwald.* In ipſo mari memoriam eorum retinet inſula *Rugen.*

[2] Lemovii] Mare Balticum accolebant quoque Lemovii, ubi nunc *Stolpe*, *Lavenburg*, *Dantzig.* Lemoviorum ſedes poſtea occupaſſe videntur Heruli. Nulla enim deinde Lemoviorum memoria, frequens verò Herulorum, & per Europam & Aſiam gloria ingens: primi etiam Germanorum ſub Odoacro regnum in Italiâ condidere.

[3] Suionum] Suiones, nunc *la Suede*, *les iſles de Dannemarck*, *Funen*, *Langland*, *Zéeland*, *Laland*, &c. E Suionibus Cimbriſque emerſere Normanni, qui latè terrorem circumtulere, & opimam Galliæ provinciam, de eorum nomine adhuc appellatam *la Normandie*, occupavere. Majus adhuc & audentius Gothorum, Wiſigothorum, Oſtrogothorum nomen. Ii ſunt, qui imperium Romanum perdidere, & Romam tam diu invictam, & æternitatis ſpe vanam, cepere. Exſtant adhuc Wiſigothorum leges, ſed a ſolitâ Germanicarum legum ſimplicitate alienæ.

[4] Ipso in Oceano] Romani, quibus nondum ſatis comperta erat hæc terrarum pars, hìc finxere *inſularum immenſa ſpatia*, ut vidimus ſuprà cap. 1. Unde & Plinius, IV, 13, ait: Codanus ſinus, nunc *la mer Baltique*, *refertus inſulis, quarum clariſſima Scandinavia*, hodie *la Suede*, *la Norwege*, *eſt incompertæ magnitudinis*, *portionem tantùm ejus*, *quod ſit notum*, *Hillevionum gente quingentis incolente pagis*, *quæ alterum orbem terrarum eam appellat.* Hillevionum memoria adhuc manet in eâ Sueciæ parte, quæ dicitur *Halland.*

[5] Classibus valent] Atque ita valuere, ut penes eos ſit gloria *juris nautici*, cujus leges undecimo poſt Chriſtum natum ſæculo primùm ſcriptæ ſunt in urbe *Wiſby*; quæ urbs princeps eſt inſulæ *Gothland.* Unde illa inſula meritò appellatur *Oculus maris Baltici.*

[6] Forma navium] Quæ Suionum, eadem adhuc eſt Canadenſium navibus, *les canots*, forma. Utrimque prora paratam appulſui frontem agit. At Canadenſium naves ſine velis, & cum velis aguntur. Vide P. de Charlevoix, *Lettre* XII, pag. 192.

[7] Velis ministrantur] Meliùs *miniſtrant.* Notum enim illud Virgilii,

Veliſque miniſtrant.

Nec aliter Lucanus, III, 691.

Tela legunt dejecta mari, ratibuſque miniſtrant.

[8] Opibus honos] Opulentiſſimum Suionum templum memorat Adamus Bremenſis, Hiſt. Eccl. cap. 233. *Nobiliſſimum illa gens templum habet*, *quod Ubſola*, nunc *Upſal*, *dicitur*, *non longe a Sictonâ civitate*, nunc *Sigtuna*, *& Bircâ*, nunc *Bioerkoe*. *In hoc templo*, *quod totum auro paratum eſt*, *ſtatuas trium deorum veneratur populus*, *ita ut potentiſſimus*

ceptionibus [1], non precario jure parendi: nec arma, ut apud ceteros Germanos, in promiſcuo, ſed clauſa ſub cuſtode, & quidem ſervo [2]: quia ſubitos hoſtium incurſus prohibet Oceanus. Otioſæ porro armatorum manus facilè laſciviunt: enimverò neque nobilem, neque ingenuum, ne libertinum quidem armis præponere regia utilitas eſt.

XLV. Trans Suionas aliud mare [3] pigrum, ac propè immotum, quo cingi cludique terrarum orbem hinc fides [4]: quòd extremus cadentis jam Solis fulgor in ortus edurat, adeò clarus, ut ſidera hebetet. Sonum inſuper emergentis [5] audiri [6], formaſque deorum [7], & radios capitis aſpici perſuaſio adjicit. Illuc uſque (& fama vera) tantùm natura [8].

eorum Thor in medio ſolum habeat triclinium: hinc & inde locum poſſident Wodan & Fricco. E ruderibus urbium Sictonæ & Bircæ exſurrexit urbs regni princeps, *Stockholm.* Nobile autem exemplum, ibi ſemper fuiſſe opes, ubi viguit nautica res.

[1] Exceptionibus] Ibi ſuprema regum poteſtas: nullæ legum, nullæ libertatis exceptiones. Unde Cl. Spener, *Notitia Germaniæ antiquæ*, V, 7. pag. 177, rectè exiſtimat apud Suionas *regnum fuiſſe jure hereditario*, non verò datum populi electione. *Nam jus parendi precarium vix non ſemper regis ſequitur electionem.*

[2] Servo] Ibi enim ſervi ſupra ingenuos, ſupra nobiles aſcendebant. Vide ſuprà cap. 25.

[3] Aliud mare] Quod vulgò dicimus *la mer Glaciale.* Præter quàm quòd Borealis pars ſinuſque maris Suevici, *la partie Septentrionale de la mer* Baltique *& les Golfes de Finlande & de Bothnie*, quotannis frigore & glacie ita rigeant, ut ſine maximis difficultatibus, teſte erudito Rudbeckio, *Atlantica*, pag. 323, navibus adiri non poſſint; Suionibus, qui claſſibus valebant, compertum quoque fuit mare glaciale, quod, ultra gradum 81, æſtate vel hieme, nullas naves admittit. Vide eumdem Rudbeckium, loc. cit. pag. 359.

[4] Hinc fides] Parum appoſitè ad aſtronomicas rationes. In his enim terrarum finibus extremus cadentis Solis fulgor uſque in ortus, vel in ortum, edurat, non quòd ibi ſit naturæ terminus, ſed quòd terræ ibi protendantur ad gradum 72, ac proinde ultra circulum polarem Arcticum, ſub quo, vi Solaris curſus, viginti quatuor horas luceſcit. Hac de re ſi plura volueris, vide eruditum Varenium, *Geographia generalis*, II, 25.

[5] Emergentis] Meliùs *immergentis*, vel *ſe mergentis.* Vide Notas & Emendationes ad cap. 45.

[6] Audiri] Ut ferrum candens, ſic Solem ſtridendo aquas ſubire opinabantur. Unde Juvenalis, Satyr. XIV, 280.

Audiet Herculeo ſtridentem gurgite Solem.

Idque vulgare apud poetas, cùm occaſum Solis deſcribunt.

[7] Formasque deorum] Meliùs *formaſque equorum*: ni fortè *formas deorum* accipias de Neptuno aliiſque marinis deis Solem excipientibus.

[8] Tantum natura] Ita de Oceano Indico Quintus Curtius, IX, 9. ait *ne naturam quidem longiùs poſſe procedere.* Nunc verò fama illa non eſt vera: ultra terras Suionibus habitatas cognitaſve, novæ innotuere terræ, *le Spitzberg*, *la Groenlande*, &c. necdum tota patet natura. Utinam auſpicatis tot gentium, nauticâ arte celeberrimarum, navigationibus aliquando pateat! Quì enim naturæ intima ſcrutabimur, ſi ne extima quidem cognoverimus?

Ergo jam dextro Suevici maris [1] litore Æſtiorum gentes [2] alluuntur: quibus ritus habituſque Suevorum [3], lingua Britannicæ propior [4]. Matrem deûm [5] venerantur: inſigne ſuperſtitionis, formas aprorum [6] geſtant. Id pro armis omnique tutelâ: ſecurum deæ cultorem etiam inter hoſtes præſtat [7]. Rarus ferri, frequens fuſtium uſus. Frumenta ceteroſque fructus patientiùs [8], quàm pro ſolitâ Germanorum inertiâ, laborant. Sed & mare ſcrutantur; ac ſoli omnium [9] ſuccinum [10], quod ipſi *Gleſum* [11] vocant, inter vada atque in ipſo litore legunt. Nec, quæ natura, quæve ratio gignat, ut barbaris, quæſitum compertumve. Diu quinetiam inter cetera ejectamenta maris jacebat [12], donec luxuria noſtra [13] dedit nomen:

[1] Suevici maris] Nunc *la mer Baltique.*

[2] Æstiorum gentes] Nunc *le Royaume de Pruſſe, les duchés de Samogitie, de Curlande, le Palatinat de Livonie* & *l'Eſtonie*, in cujus nomine exſtat veteris nominis memoria. Vide inter Teſtimonia Veterum epiſtolam, quam de ſuccino & hoc Taciti loco ad Æſtios ſcripſit Theodoricus rex.

[3] Suevorum] De quibus ſupra cap. 38.

[4] Britannicæ propior] Quòd Æſtii, in extremis Germaniæ finibus poſiti, linguam Scythico-Celticam, quæ apud Britannos diu viguit, retinerent; ut rectè obſervat Cl. Dithmarus.

[5] Matrem deum] Quæ Frea, aut Fricco, dicebatur: numen Scythicæ originis, de quo dictum ſuprà cap. 40. Vide & Cl. Mallet, *Introduction à l'Hiſtoire de Dannemarck*, pag. 56 & ſeqq.

[6] Formas aprorum] Manent adhuc hujus ſuperſtitionis multa veſtigia in Sueciâ, *la Suede.* Ruſtici, illo ipſo tempore quo ſacrum Freæ menſe Februario olim peragebatur, panem formâ verris, in multos ſuperſtitioſos uſus paratum componunt. Quod vide apud eruditum Eccardum, *de Rebus Franciæ Orientalis*, Tom. I. pag. 409.

[7] Inter hostes præstat] Tanta vanæ religionis fiducia.

[8] Patientius] Quòd non, ut ceteri Germani, ita vagi belliſque dediti, ſed loci neceſſitate in iiſdem terris conſiſterent.

[9] Soli omnium] Nunc verò & alii aliiſque in terris ſuccinum legunt: ſed ſemper vis maxima & optima in Æſtiorum litoribus.

[10] Succinum] Quod Gallicè dicimus, *l'Ambre jaune.*

[11] Glesum] Sic adhuc vitrum, quòd pellucidum ſit, a Germanis *Glas* appellatur. Plinius autem XXXVIII, 3. *Certum eſt* ſuccinum *gigni in inſulis Septemtrionalis Oceani, & a Germanis appellari gleſſum: itaque & a noſtris unam inſularum ob id Gleſſariam appellatam, Germanico Cæſare ibi claſſibus rem gerente, Auſtraviam a barbaris dictam.* Ibi multa de ſuccino. Quæ inter, memorat Plinius maximum pondus glebæ ſuccini, Nerone Principe allatum, fuiſſe *XIII librarum.*

[12] Jacebat] Adeò vile, ut Guttones, qui illud æſtuarium olim incolebant, *pro ligno ad ignem* uterentur ſuccino, *proximiſque Teutonis* venderent, Plin. XXXVII, 2.

[13] Luxuria nostra] Inde enim apud Romanos e ſuccino monilia, anuli, nummi, pocula, auctore Plinio loc. cit. Fuere & columnæ, de quibus Claudianus, de Rapt. Proſerpin. I, 154,

Atria cingit ebur, trabibus ſolidatur ahenis
Culmen, & in celſas ſurgunt electra columnas.

Tranſiit quoque in theatra ſuccinum, Nerone Principe. Vide Plinium, loc. cit. cap. 3.

ipſis in nullo uſu; rude legitur, informe perfertur, pretiumque mirantes accipiunt. Succum tamen arborum [1] eſſe intelligas, quia terrena quædam atque etiam volucria animalia plerumque interlucent [2], quæ implicata humore, mox dureſcente materiâ, cluduntur. Fecundiora igitur nemora lucoſque, ſicut Orientis ſecretis [3], ubi thura balſamaque ſudantur, ita Occidentis inſulis terriſque ineſſe crediderim, quæ vicini Solis radiis expreſſa atque liquentia in proximum mare labuntur, ac vi tempeſtatum in adverſa litora [4] exundant. Si naturam ſuccini admoto igne tentes, in modum tedæ accenditur, alitque flammam pinguem & olentem [5]: mox ut in picem reſinamve lenteſcit. Suionibus Sitonum gentes [6] continuantur. Cetera ſimiles, uno differunt, quòd femina dominatur: in tantum non modò a libertate, ſed etiam a ſervitute degenerant. Hìc Sueviæ finis.

XLVI. Peucinorum, Venedorumque, & Fennorum nationes Germanis an Sarmatis [7] adſcribam dubito: quamquam Peucini [8], quos quidam Baſtarnas vocant, ſermone,

[1] Succum tamen arborum] Alii poſtea ſuccinum inter bituminum ſaliumque ſpecies annumeravere; quorum ſententiæ favere videbatur ſuccinum foſſile, in agris Pruſſicis paſſim obvium: repertum quoque in Saxoniâ prope oppidum *Schmideberg*, aliiſque in locis a mari diſſitis. Sunt tamen adhuc & plurimi, qui ſuccinum eſſe ſuccum arborum pinearum ac populearum volunt; quâ de re ingenioſas ac probabiles conjecturas nuper edidit Cl. Formey.

[2] Interlucent] Araneas, formicas, apes, aliaque id genus, ſuccino clauſa, ut rectè explicat Tacitus, ſæpe vidimus. At circumferuntur quoque lacerti, aliaque majora animalia ſuccino implicita, non naturæ luſu, ſed circulatorum fraudibus, qui his monſtris pecunioſos & ignaros homines argento emungunt.

[3] Orientis secretis] Bene accuratéque dictum, quia inter ſecreta habebantur colebanturque thura ac balſama. De thure Arabiæ vide Plinium, XII, 14. De Judææ balſamo diximus ſatis ſuprà Hiſt. V, 6.

[4] In adversa litora] E proximo Suionum mari in adverſa Æſtiorum litora vi tempeſtatum ſuccinum propellebatur.

[5] Olentem] Succinum attritu odorâque flammâ pinum redolet.

[6] Sitonum gentes] Nunc *la Norwege*.

[7] Germanis an Sarmatis] Germania quidem Viſtulâ, *la Viſtule*, finiebatur; & ultra Viſtulam erat Sarmatia. Peucini tamen, Venedique & Fenni Germanicæ originis eſſe videbantur, quòd, licèt in Sarmatiâ poſiti, a Sarmatarum moribus deflecterent.

[8] Peucini] Peucinos quoque Germaniæ adſcribit Plinius, IV, 14, *Quintæ Germaniæ pars Peucini, Baſternæ, ſuprà dictis contermini Dacis*. Ad Iſtri, *le Danube*, oſtia, & in ipſis etiam Iſtri oſtiis inſulam Peucen, nunc *Piczina*, habitabant Peucini, pars Baſtarnarum, ut patet ex Strabone, VII, pag. 306.

cultu, ſede, ac domiciliis [1], ut Germani agunt: ſordes omnium ac torpor: procerum conubiis mixtis [2], nonnihil in Sarmatarum habitum fœdantur. Venedi [3] multum ex moribus [4] traxerunt. Nam quidquid inter Peucinos Fennoſque ſilvarum ac montium erigitur, latrociniis pererrant. Hi tamen inter Germanos potiùs referuntur, quia & domos fingunt, & ſcuta geſtant, & pedum uſu ac pernicitate gaudent; quæ omnia diverſa Sarmatis ſunt, in plauſtro equoque [5] viventibus. Fennis [6] mira feritas, fœda paupertas: non arma, non equi, non penates: victui herba, veſtitui pelles: cubile humus: ſola in ſagittis ſpes, quas inopiâ ferri, oſſibus aſperant. Idemque venatus viros pariter ac feminas alit. Paſſim enim comitantur, partemque prædæ petunt. Nec aliud infantibus ferarum imbriumque ſuffugium, quàm ut in aliquo ramorum nexu contegantur: huc redeunt juvenes, hoc ſenum receptaculum. Sed beatius arbitrantur, quàm ingemere agris, illaborare domibus, ſuas alienaſque fortunas ſpe metuque verſa-

[1] Sede ac domiciliis] Sedem domiciliaque figebant Peucini. Contrà Sarmatæ in plauſtro equoque vivebant.

[2] Conubiis mixtis] Peucinorum proceres conubia miſcebant cum Sarmatis, & in Sarmatarum habitum moreſque fœdabantur.

[3] Venedi] Venedi ultra Peucinos & Baſtarnas ad Suevicum uſque mare, *la mer Baltique*, protendebantur. Venedorum memoriam adhuc retinet Sinus Venedicus, nunc *le Golfe de Dantzig*. Manet quoque nomen in *Wenden*, quæ pars eſt Livoniæ. Cùm Germanorum gentes plurimæ in Italiam, Galliam, Hiſpaniam irrupiſſent, Venedi, dicti quoque Winedi, vacuas ſedes occupavere inter Viſtulam & Albim. Inde Danubium trajecere, Dalmatiam, Illyricum, Iſtriam, Carnos, Noricaſque Alpes tenuere. De eorum nomine pars Carniolæ adhuc dicitur *Windiſmarck*. Ob celebritatem nobilitatemque cognominati ſunt Slavi, latiſſiméque viget eorum lingua, *la langue Sclavonne*, de quâ eruditè diſſeruit Cl. de Peyſſonnel, *Obſervations Hiſtoriques & Géographiques ſur les peuples barbares*, pag. VII. & ſeqq.

[4] Ex moribus] Ex moribus Sarmatarum.

[5] In plaustro equoque] Sic & hodie vivunt Sarmatarum reliquiæ, *les Tartares*, *les Nogaïs*.

[6] Fennis] Eorum regio a Plinio, IV, 13, dicitur, *Eningia*. Fortè meliùs legeretur *Feningia*. Hodie *la Finlande*. Fennorum feritatem paupertatemque deſcribit Warnefridus, de Geſtis Langobardorum, I, 5. *Scritobini*, potiùs *Scritofinni*, ... *æſtatis tempore nivibus non carent, nec aliis, utpote feris ipſis ratione non diſpares, quàm crudis agreſtium animantium carnibus veſcuntur; de quorum etiam hirtis pellibus ſibi indumenta coaptant. Hi a ſaliendo, juxta linguam barbaram, etymologiam ducunt: ſaltibus enim utentes, arte quadam ligno incurvo, ad arcûs ſimilitudinem, feras adſequuntur.* In his ſalribus, in incurvo arcuatoque ligno, agnoſcere eſt Canadenſes ſoleas, quas vulgò dicimus *les raquettes*. Earum deſcriptionem vide

re. Securi [1] adverſùs homines, ſecuri adverſùs deos, rem difficillimam adſecuti ſunt, ut illis ne voto quidem [2] opus eſſet. Cetera jam fabuloſa: « Helluſios & Oxionas [3] ora hominum vultuſque, corpora atque artus ferarum gerere »: quod ego, ut incompertum, in medium relinquam [4].

apud P. de Charlevoix, loc. cit. *Lettre* XIV, pag. 221.

1 Securi] Sic Seneca, Ep. XVII, commendat paupertatem, quâ *promittitur perpetua libertas, nullius, nec hominis, nec Dei timor.* De interritâ Canadenſium ſecuritate, cùm ſuprema vitæ inſtant, vide P. de Charlevoix, loc. cit. *Lettre* XXVI. pag. 372.

2 Ne voto quidem] Illis natura ſufficit. Inde ne voto quidem opus, *quia natura minimum petit*, Senec. loc. cit.

3 Hellusios et Oxionas] Ultra Fennos Helluſii & Oxiones, nunc *la Laponie.* Cùm in his frigidiſſimis regionibus homines horrerent hirſutis ferarum pellibus, dicti ſunt ora hominum, corpora artuſque ferarum gerere; communi errore, & apud nos etiam in longinquarum peregrinationum narrationibus vulgato. Adde moris eſſe apud barbaros imitari ſonos ferarum, ut terreant & fallant. Vide P. de Charlevoix, *Hiſtoire & Deſcription générale de la nouvelle France.* Libr. I. pag. 16 & ſeqq.

4 In medium relinquam] Bene egregiéque factum. Fabulas enim prodidiſſet Tacitus, quales Mela, Plinius, aliique plurimi, etiam recentiores. Nunc verò aliquid de toto hoc libro ſummatim obſervare juvat. Compertum enim mihi videtur, & omnibus perſpectum erit, ut opinor, Tacitum nihil de Germanorum moribus ſcripſiſſe, quòd cum naturâ & veritate non conſentiat. Si enim, ut quibuſdam placuit, ingenio ſuo indulſiſſet Tacitus, ut Germanorum mores fingeret potiùs, quàm referret, Romanos carpendi cupidus; quomodo mores illi Germanorum cum Canadenſium moribus, qui vigent adhuc, nobiſque ſunt perſpectiſſimi, concordant? Quomodo mores illos Germanorum, in veteribus legibus, Salicâ, Ripuariorum, Burgundionum, Anglorum, Langobardorum, aliorumque, ſuperſtites deprehendimus? Quomodo, poſt tot tantaſque ſæculorum atque imperiorum vices, mores illos, illos uſus tamdiu retinuere, hodieque magnâ ex parte retinent immenſæ & diverſæ Germanorum, Francorum, Anglorum gentes? Quotquot vivimus, & annales noſtros, noſtras leges, noſtros uſus novimus, huic libro fidem facimus. Utinam faciamus ſemper, Germanicaſque virtutes, novis & majoribus in dies virtutibus, cumulemus! At in hoc libro mores Romanos, vel ſilens, paſſim carpit Tacitus. Verè quidem & bellè. Hoc eſt enim optimi cujuſque ſcriptoris officium, hæc cura, hæc laus, ad ætatis ſuæ mores, ſine adulatione, ſine offenſione, animum advertere, eoſque pro ſuis viribus ad meliora promovere. Nihil ultrà addidero. Si quis autem, quantum Germanici moris retinuerimus, voluerit paucis cognoſcere, elegantiſſimam legat diſſertationem, cui Cl. de Vertot titulum fecit: *Diſſertation dans laquelle on tâche de démêler la véritable origine des François, par un parallele de leurs mœurs avec celles des Germains.* Vide *Mémoires de l'Académie Royale des Inſcriptions*, Tom. II. pag. 567 & ſeqq.

BREVIARIUM

BREVIARIUM
VITÆ
CN. JULII AGRICOLÆ.

I. *In ſcribendâ clarorum virorum vitâ mos.* II. *Pericula.* III. *Tacito animos addit præſens temporum felicitas.* IV. *Cn. Julii Agricolæ ſtirps, pueritia: adoleſcentiæ ſtudia.* V. *Prima caſtrorum rudimenta in Britanniâ.* VI. *Ejus matrimonium: quæſtura: tribunatus plebis: prætura: ſacra ædilitas.* VII. *Othoniano bello matrem partemque patrimonii amittit. In Veſpaſiani partes tranſgreſſus, viceſimæ legioni in Britanniâ præeſt.* VIII. *Ibi alienæ famæ curâ ſuam promovet.* IX. *Inter patricios adſciſcitur: Aquitaniam regit. Inde conſul, Tacito filiam ſuam uxorem dat: Britanniæ præponitur, adjecto pontificatûs ſacerdotio.* X. *Britanniæ deſcriptio.* XI. *Incolarum origo, habitus, ſacra, ſermo, mores.* XII. *Eorum militia, regimen, conventus: cælum, ſolum, metalla, margarita.* XIII. *Victæ gentis ingenium. Cæſarum in Britanniam expeditiones.* XIV. *Conſulares legati Aulus Plautius, Oſtorius Scapula, Didius Gallus, Veranius, Suetonius Paullinus.* XV. *Britanniæ rebellio.* XVI. *Bou-*

dicea, generis regii femina, Britannorum dux. Motum hunc compeſcit Paullinus; cui ſucceſſere Trebellius Maximus & Vettius Bolanus, ſed ignavi. XVII. *Rem reſtituunt magni duces, Petilius Cerialis & Julius Frontinus.* XVIII. *Agricola Britanniæ præficitur. Victis Ordovicibus, Monam inſulam in deditionem recipit.* XIX. *Præclaræ artes, quibus provinciam regit, bellorum cauſas amovet.* XX. *Terrore, clementiâ parta pax.* XXI. *Liberalibus artibus & voluptatibus molliuntur Britannorum animi.* XXII. *Novæ gentes apertæ & vaſtatæ.* XXIII. *Bello adquiſita præſidiis firmantur.* XXIV. *De occupandâ Hiberniâ conſilium.* XXV. *Civitates trans Bodotriam ſitæ explorantur. Motus Caledoniorum.* XXVI. *Ii nonam legionem adgrediuntur: cedunt territi.* XXVII. *Redit tamen animus; conſpirantque civitates.* XXVIII. *Uſipiorum cohors miro caſu Britanniam circumvecta.* XXIX. *Calgacus bellum parat; montemque Grampium occupat.* XXX. *Egregia ejus oratio.* XXXIII. *Romanos quoque adloquitur Agricola.* XXXV. *Atrox cruentumque prœlium.* XXXVIII. *Penes Romanos victoria. Britanniam circumvehi præcipit Agricola.* XXXIX. *Domitianus, fronte lætus, pectore anxius, nuntium victoriæ excipit.* XL. *Triumphalia tamen ornamenta ſtatuamque decerni jubet: condito odio, donec provinciâ decedat*

Agricola. Is, e Britanniâ redux, modeſtè agit. XLI. *Ejus e Principe, ex aulâ pericula.* XLII. *Excuſat ſe ne proconſulatum ſortiatur.* XLIII. *Moritur, Domitiani veneno, ut fama fuit, interceptus.* XLIV. *Ejus ætas, forma, honores, opes.* XLV. *Mortis opportunitas, ante Domitiani atrocitates. Taciti in Agricolam pietas.* XLVI. *Ex virtute ſolatia, virtutiſque documenta.*

Agricolæ vitam ſcripſit Tacitus

A.U.C. J. C.

DCCCL. 97. *Coſſ.* { M. COCCEIO Nervâ Aug. III,
L. VERGINIO Rufo III.

CN. JULII AGRICOLÆ VITA,

SCRIPTORE

C. CORN. TACITO.

Clarorum virorum facta moreſque poſteris tradere antiquitus uſitatum, ne noſtris quidem temporibus, quamquam incurioſa ſuorum ætas omiſit, quotiens magna aliqua ac nobilis virtus vicit ac ſupergreſſa eſt vitium, parvis magniſque civitatibus commune, ignorantiam recti & invidiam. Sed apud priores, ut agere memoratu digna pronum, magiſque in aperto erat; ita celeberrimus quiſque ingenio, ad prodendam virtutis memoriam, ſine gratiâ aut ambitione, bonæ tantùm conſcientiæ pretio, ducebatur. Ac plerique ſuam ipſi vitam narrare, fiduciam potiùs morum, quàm arrogantiam arbitrati ſunt: nec id Rutilio [1] & Scauro [2] citra fidem, aut

[1] Rutilio] P. Rutilium Rufum, conſulem anno Urbis conditæ DCXLIX, Velleius Paterculus II, 13, appellat *virum non ſæculi ſui, ſed omnis ævi optimum.* In Tiberii Gracchi amicos ſæviit; ſed poſtea *in iis ipſis, quæ pro ſenatu moliebatur, ſenatum habuit adverſarium: & lege repetundarum* interrogatus, *maximo cum gemitu civitatis* damnatus eſt. Vide eumdem Velleium cap. 7.

[2] Et Scauro] M. Æmilio Scauro, conſuli anno U. C. DCXXXIX. *ſapientis hominis & recti gravitas ſumma, & naturalis quædam inerat auctoritas*, teſte Cicerone de Claris Oratoribus, cap. 29. *Hujus & orationes ſunt, & tres ad Fufidium libri ſcripti de vitâ ipſius actâ, ſanè utiles, quos nemo legit. At Cyri vitam & diſciplinam legunt, præclaram illam quidem, ſed neque tam rebus noſtris aptam, nec tamen Scauri laudibus anteponendam.* Poſt conſulatum fuit princeps ſenatûs. At, quod virtutum tædio incertum an ingeniorum inconſtantiâ ſæpe contigit,

obtrectationi fuit: adeò virtutes iiſdem temporibus optimè æſtimantur, quibus facillimè gignuntur. At mihi nunc, narraturo vitam defuncti hominis, veniâ opus fuit: quam non petiſſem, ni curſaturus tam ſæva & infeſta virtutibus tempora [1].

II. Legimus [2], cùm Aruleno Ruſtico [3] Pætus Thraſea, Herennio Senecioni Priſcus Helvidius laudati eſſent, capitale fuiſſe: neque in ipſos modò auctores, ſed in libros quoque eorum ſævitum, delegato triumviris miniſterio, ut monimenta clariſſimorum ingeniorum in comitio ac foro [4] urerentur. Scilicet illo igne vocem populi Romani, & libertatem ſenatûs, & conſcientiam generis humani aboleri arbitrabantur, expulſis inſuper ſapientiæ profeſſoribus [5], atque omni bonâ arte in exſilium actâ, ne quid uſquam honeſtum occurreret. Dedimus profectò grande patientiæ documentum: & ſicut vetus ætas vidit, quid ultimum in libertate eſſet; ita nos quid in ſervitute, adempto per inquiſitiones & loquendi audiendique commercio. Memoriam quoque ipſam cum voce perdidiſſemus, ſi tam in noſtrâ poteſtate eſſet obliviſci, quàm tacere.

vir ille optimus filium habuit luxu perditum, *cujus ædilitas maximè proſtravit mores civiles*, ideoque dicta Plinio XXXIII, 15. num. 7. *majus malum*, quàm proſcriptio tot millium a Sylla, ejus vitrico, facta.

[1] Tempora] Domitiani tempora.

[2] Legimus] Immo viderat Tacitus, ut ipſe teſtatur infrà cap. 45. Sed edicta quoque, quibus damnati fuerant, ſcripta, quibus laudati, legerat. Præterea hæc non tam ad ſcriptorem, quàm ad lectores pertinent.

[3] Aruleno Rustico] Locum hunc egregiè illuſtrat Dio LXVII. pag. 765. Τὸν γὰρ δὴ Ῥούστικον τὸν Ἀρουλῖνον ἀπέκτεινεν, ὅτι ἐφιλοσόφει, καὶ ὅτι τὸν Θρασέαν ἱερὸν ὠνόμαζε, καὶ Ἑρέννιον Σενεκίωνα, ὅτι τε οὐδεμίαν ἀρχὴν ἐν πολλῷ βίῳ μετὰ τὴν ταμιείαν ᾐτήκει, καὶ ὅτι τοῦ Πρίσκου τοῦ Ἑλουιδίου τὸν βίον συνέγραψεν. Domitianus *Ruſticum Arulenum interfecit propterea, quòd philoſopharetur, quódque Thraſeam virum ſanctiſſimum appellaſſet; itemque Herennium Senecionem, quòd cùm vixiſſet diutiſſimè poſt quæſturam, nullum magiſtratum petiviſſet, quódque Helvidii Priſci vitam conſcripſiſſet.* Haud ita accuratè Suetonius in Domit. X. *Junium Ruſticum, quòd Pæti Thraſeæ & Helvidii Priſci laudes edidiſſet, appellaſſetque eos ſanctiſſimos viros: cujus criminis occaſione, philoſophos omnes Urbe Italiâque ſubmovit.* Stoicus erat Arulenus Ruſticus; ideoque a M. Regulo contumelioſè appellatus *Stoicorum ſimia: Vitellianâ cicatrice ſtigmoſus.* Plin. I. Ep. 5. De Thraſeâ, quem Nero interfecit, dictum eſt Annal. XVI, 21 & ſeqq.

[4] Comitio ac foro] Comitium erat in foro Romano, octavâque Urbis regione. Hìc olim crematos fuiſſe Numæ Pompilii libros, in arcâ lapideâ repertos, quòd plerique *diſſolvendarum religionum* erant, tradit Livius XL, 29.

[5] Sapientiæ professoribus] Philoſophis omnibus, quos *Urbe Italiâque ſubmovit* Domitianus, ut dictum eſt ſuprà.

III. Nunc demum redit animus: & quamquam, primo ſtatim beatiſſimi ſæculi [1] ortu, Nerva Cæſar [2] res olim diſſociabiles miſcuerit, principatum ac libertatem, augeatque quotidie felicitatem imperii [3] Nerva Trajanus [4], nec ſpem modò ac votum ſecuritas publica [5], ſed ipſius voti fiduciam, ac robur adſumpſerit: naturâ tamen infirmitatis humanæ, tardiora ſunt remedia, quàm mala; & ut corpora lentè augeſcunt, citò exſtinguuntur, ſic ingenia ſtudiaque oppreſſeris faciliùs, quàm revocaveris. Subit quippe etiam ipſius inertiæ dulcedo: & inviſa primò deſidia, poſtremò amatur. Quid ſi, per quindecim annos [6], grande mortalis ævi ſpatium, multi fortuitis caſibus, promptiſſimus quiſque ſævitiâ Principis interciderunt? Pauci, &, ut ita dixerim, non modò aliorum, ſed etiam noſtrî ſuperſtites ſumus; exemptis e mediâ vitâ tot annis, quibus juvenes ad ſenectutem, ſenes propè ad ipſos exactæ ætatis terminos per ſilentium venimus: non tamen pigebit, vel inconditâ ac rudi voce, memoriam prioris ſervitutis, ac teſtimonium præſentium bonorum compoſuiſſe [7]. Hic interim liber honori Agricolæ, ſoceri mei, deſtinatus, profeſſione pietatis aut laudatus erit, aut excuſatus.

[1] Beatissimi sæculi] Beatiſſimum quidem exortum eſt ſæculum, cùm poſt Domitiani tempora, ejuſque actis reſciſſis, anno Urbis conditæ DCCCXLIX imperare cœpit Nerva, cujus virtutes Trajanus, Hadrianus, & uterque Antoninus æmulati ſunt.

[2] Nerva Cæsar] Cùm Nerva mortuus ſit anno U. C. DCCCLI, nec DIVVS hìc appelletur, patet vitam Agricolæ a Tacito ſcriptam fuiſſe anno U. C. DCCCL: immò ſub anni finem: jam enim adoptatus fuerat Trajanus; quod contigit, exeunte Octobri, aut ineunte Novembri. Vide Dionem LXVIII. pag. 770, & ad hunc locum notam eruditi Reimari.

[3] Felicitatem imperii] Vide Notas & Emendationes ad cap. 3.

[4] Nerva Trajanus] Ita appellatus eſt Trajanus, cùm a Nervâ fuiſſet adoptatus. In nummo aureo e Cimelio Regio, NERVA TRAIAN. CAES. GERM. NER. AVG. F. P. TR. P. COS. II. Id eſt, *Nerva Trajanus, Cæſar, Germanicus, Nervæ Auguſti filius, pontifex, tribuniciæ poteſtatis, conſul iterum*, caput Trajani laureatum. Ex adverſâ parte ADOPTIO.

[5] Securitas publica] SECVRITAS PVBLICA, quæ & ore hominum ferebatur, & nummis inſcribebatur, olim ſpem tantùm ac votum exprimebat, nunc verò Nervâ Principe, adoptatoque Trajano, habet ipſius voti fiduciam ac robur.

[6] Per quindecim annos] Quibus imperavit Domitianus.

[7] Composuisse] Tunc enim non modò Hiſtoriarum Annaliumque libros, memoriam prioris ſervitutis, ſed & Nervæ Trajanique res, teſtimonium præſentium bonorum, ſcribere meditabatur Tacitus.

IV. Cnæus Julius Agricola, veteri & illuſtri Forojulienſium [1] coloniâ ortus, utrumque avum procuratorem Cæſarum [2] habuit: quæ equeſtris nobilitas eſt: pater Julius Græcinus [3] ſenatorii ordinis, ſtudio eloquentiæ ſapientiæque notus, iiſque virtutibus iram Caii Cæſaris [4] meritus. Namque Marcum Silanum accuſare juſſus, &, quia abnuerat, interfectus eſt. Mater Julia Procilla fuit, raræ caſtitatis: in hujus ſinu indulgentiâque [5] educatus, per omnem honeſtarum artium cultum pueritiam adoleſcentiamque tranſegit. Arcebat eum ab illecebris peccantium, præter ipſius bonam integramque naturam, quòd ſtatim parvulus ſedem ac magiſtram ſtudiorum Maſſiliam [6] habuerit, locum Græcâ comitate & provinciali parcimoniâ miſtum, ac bene compoſitum. Memoriâ teneo, ſolitum ipſum narrare, « ſe in primâ juventâ ſtudium philoſophiæ acriùs, ultra quàm conceſſum Romano ac ſenatori, hauſiſſe, ni prudentia matris incenſum ac flagrantem animum coercuiſſet: » ſcilicet ſublime & erectum ingenium, pulchritudinem ac ſpeciem excelſæ magnæque gloriæ vehementiùs, quàm cautè, appetebat: mox mitigavit ratio & ætas: retinuitque,

[1] Forojuliensium] Forojulienſium colonia, nunc *Fréjus*, in Galliâ Narbonenſi, de quâ Plinius III, 4. *Forum Julii Octavanorum colonia, quæ Pacenſis appellatur & Claſſica.*

[2] Procuratorem Cæsarum] Procuratorum alii in provinciis publicas pecunias, alii tum publicas tum familiares Cæſarum pecunias curabant. Publicanorum autem ordine & officiis vulgò detinebantur equites Romani; quos inter habebantur nobiles, qui erant procuratores Cæſarum. Inde equeſtris illa nobilitas, quam Tacitus memorat. De procuratoribus & publicanis dictum ſuprà Annal. XII, 60. In minoribus quibuſdam provinciis, ut in Judæâ, procuratores juriſdictionem obtinebant. Quod omnibus compertum.

[3] Julius Græcinus] *Julius Græcinus*, teſte Senecâ Ep. XXIX, *vir egregius.* Idem de Beneficiis II, 21, *Si exemplo magni animi opus eſt, utamur Græcini Julii, viri egregii, quem Caius Cæſar occidit ob hoc unum, quòd melior vir erat, quàm eſſe quemquam tyranno expediret.* Ejus volumina *de vineis* laudant Columella I, 1. & Plinius XIV, 2. XVI, 44. Nummum Buthrotiorum, nunc *Butrinto*, in Epiro, protulit Cl. Pellerin, *Recueil de Médailles de Peuples & de Villes*, Tom. I. pag. 82. tabul. XII. num. 5. inſcriptum: I. GRAECINVS. QVIN. PER. id eſt, *Julius Græcinus, Quinquennalis perpetuus.* Incertum tamen utrùm ad Julium Græcinum, Agricolæ patrem pertineat.

[4] Caii Cæsaris] Caii Caligulæ. Vide Supplementum Annal. VII, 23.

[5] In hujus sinu indulgentiaque] De hac optimâ inſtitutione vide infrà Dialog. de Orat. XXVIII.

[6] Massiliam] Nunc *Marſeille.* De hac urbe a Phocæenſibus conditâ, unde Græca comitas, jam dictum ſuprà Annal. IV, 43. De ejus origine & laudibus plura vide apud Strabonem III, pag. 124.

quod

quod eſt difficillimum, ex ſapientiâ modum [1].

V. Prima caſtrorum rudimenta in Britanniâ Suetonio Paullino [2], diligenti ac moderato duci, adprobavit: electus, quem contubernio [3] æſtimaret. Nec Agricola licenter, more juvenum, qui militiam in laſciviam vertunt, neque ſegniter, ad voluptates & commeatus [4], titulum tribunatûs [5] & inſcitiam retulit: ſed noſcere provinciam, noſci exercitui, diſcere a peritis, ſequi optimos, nihil appetere jactatione, nihil ob formidinem recuſare, ſimulque & anxius & intentus agere. Non ſanè aliàs exercitatior, magiſque in ambiguo Britannia fuit: trucidati veterani, incenſæ coloniæ [6], interſepti exercitus: tum de ſalute, mox de victoriâ certavere. Quæ cuncta etſi conſiliis ductuque alterius agebantur, ac ſumma rerum, & reciperatæ provinciæ gloria in ducem ceſſit; artem & uſum & ſtimulos addidere juveni: intravitque animum militaris gloriæ cupido, ingrata temporibus [7], quibus ſiniſtra erga eminentes interpretatio, nec minus periculum ex magnâ famâ, quàm ex malâ.

VI. Hinc ad capeſſendos magiſtratus in Urbem digreſſus, Domitiam Decidianam, ſplendidis natalibus ortam, ſibi junxit: idque matrimonium ad majora nitenti decus ac robur fuit: vixeruntque mirâ concordiâ, per mutuam caritatem, & invicem ſe anteponendo, niſi quod in bonâ uxore tantò major laus [8], quantò in malâ plus culpæ eſt. Sors quæſturæ [9] provin-

[1] Ex sapientia modum] Summæ & perfectæ ſapientiæ eſt, vel in ipsâ ſapientiâ retinere modum. Quantò meliora ſunt, quæ appetimus, tantò difficilior modus.

[2] Suetonio Paullino] Suetonius Paullinus jam laudatus ſuprà Annal. XIV, 29 & 33.

[3] Contubernio] Optimæ ſpei juvenes a ducibus in contubernium adſumpti; ſic ferme apud nos *les Aides de Camp*. Julius Cæſar *ſtipendia prima in Aſiâ fecit, Marci Thermi prætoris contubernio.* Sueton. in Jul. Cæſ. II.

[4] Et commeatus] De his commeatibus, *des congés*, dictum ſuprà Hiſt. I, 46.

[5] Titulum tribunatus] Tribunatus militum, qui, ob ambientium multitudinem, nonnumquam ſemeſtris erat. Unde Plinius, IV. Ep. 41. *Hunc*, Calviſium, *ergo rogo, ſemeſtri tribunatu ſplendidiorem & ſibi & avunculo ſuo facias.*

[6] Incensæ coloniæ] Trucidatos veteranos, incenſam coloniam Camulodunum, *Colcheſter*, vidimus ſuprà Annal. XIV, 31 & ſeqq.

[7] Temporibus] Qualia tunc erant Neronis tempora.

[8] Tantò major laus] Iis maximè ſæculis, quibus profligati ſunt mores, & feminis quævis audere licet, in bonâ uxore tantò major laus, quantò in malâ plus culpæ eſt.

[9] Quæsturæ] Quâ primus ad hono-

ciam Aſiam, proconſulem Salvium Titianum [1] dedit; quorum neutro corruptus eſt: quamquam & provincia dives, ac parata peccantibus, & proconſul, in omnem aviditatem pronus, quantâlibet facilitate redempturus eſſet mutuam diſſimulationem mali. Auctus eſt ibi filiâ, in ſubſidium ſimul & ſolatium: nam filium, antè ſublatum [2], brevì amiſit. Mox inter quæſturam, ac tribunatum plebis [3], atque etiam ipſum tribunatûs annum quiete & otio tranſit, gnarus ſub Nerone temporum, quibus inertia pro ſapientiâ fuit. Idem præturæ tenor, & ſilentium: nec enim juriſdictio obvenerat [4]. Ludos, & inania honoris, modo rationis atque abundantiæ duxit, utì longè a luxuriâ, ita famæ propior. Tum electus a Galbâ ad dona templorum recognoſcenda, diligentiſſimâ conquiſitione fecit, ne cujus alterius ſacrilegium reſpublica, quàm Neronis [5] ſenſiſſet.

VII. Sequens annus [6] gravi vulnere animum domumque

res aditus. Vide ſuprà Annal. III, 29. Provinciarum præſidibus quæſtores & quæſtorum ſcribæ, ſorte lecti, ut difficiliùs, timidiúſque peccarent. Vide Plinium, IV. Ep. 12.

[1] Salvium Titianum] Fratrem Othonis Imperatoris, de quo ſæpe ſuprà Hiſt. I & II.

[2] Sublatum] Antè ſuſceptum, ſublatumque e terrâ, in quâ nudâ nudi infantes Romani, recèns nati, deponebantur. Vide Plinium, VII, in præfat. num. 1. & Suetonium in Aug. V.

[3] Tribunatum plebis] Hujuſce magiſtratûs ſumma auctoritas, poteſtas ſacroſancta. Ideo tribunatûs annum quiete & otio tranſiit, ne Neronem offenderet. De dignitate tribuni plebis multa habet Plinius, I. Ep. 23.

[4] Juriſdictio obvenerat] Inter prætores eminebant prætor Urbanus & prætor peregrinus. Ille inter cives, hic inter peregrinos, vel peregrinos inter & cives jus dicebat: De eorum juriſdictione vide Livium, XXIV, 44. Talis juriſdictio non obvenerat Agricolæ. Ex iis tantùm prætoribus fuit, qui quæſtionibus publicis præerant. Inde facile ei fuit ſilentium. Ludos tamen, quos edere ſolebant prætores, aliaque honoris inania modo rationis atque abundantiæ duxit, quantò a luxuriâ remotior, tantò famæ propior. Septem diebus ſolemnes ludos celebrabant prætores, tantâ autem luxuriâ, vel ipſo vergente imperio, ut immanis pecuniarum vis in hos ludos impenderetur. Vide Photium, Cod. LXXX. ex Olympiodoro. Ceterùm *honoris inania* rectè dixit Tacitus: vim enim magiſtratûs obtinebant Imperatores, ludos & honoris inania prætoribus permittebant. Unde Boetius, Conſol. Philoſoph. III, proſ. 4. præturam meritò appellat, *inane nomen & ſenatorii censûs gravem ſarcinam.*

[5] Quam Neronis] Agricola diligentiſſimâ conquiſitione fecit, ut dona, templis adempta, quæ adhuc ſupereſſent, templis reſtituerentur. Ita reſpublica unius Neronis, qui templa ſpoliaverat, eamque prædam in voluptatum, libidinum, luxuriæ uſus verterat, ſacrilegium ſenſit. Vide ſuprà Annal. XV, 45.

[6] Sequens annus] Fuit annus Urbis conditæ DCCCXXII. Jeſu Chriſti *69*.

ejus adflixit: nam claſſis Othoniana, licenter vaga [1], dum Intemelios [2] (Liguriæ pars eſt) hoſtiliter populatur, matrem Agicolæ in prædiis ſuis interfecit: prædiaque ipſa, & magnam patrimonii partem, diripuit, quæ cauſa cædis fuerat. Igitur ad ſollemnia pietatis profectus Agricola, nuntio affectati [3] a Veſpaſiano imperii deprehenſus, ac ſtatim in partes tranſgreſſus eſt. Initia principatûs, ac ſtatum Urbis Mucianus regebat, admodum juvene Domitiano, & ex paternâ fortunâ tantùm licentiam uſurpante [4]. Is miſſum ad delectus [5] agendos Agricolam, integreque ac ſtrenuè verſatum, viceſimæ legioni [6] tardè ad ſacramentum [7] trangreſſæ præpoſuit, ubi deceſſor [8] ſeditiosè agere narrabatur: quippe legatis quoque conſularibus [9] nimia ac formidoloſa erat [10]. Nec legatus prætorius ad cohibendum potens, incertum ſuo an militum ingenio: ita ſucceſſor ſimul & ultor electus, rariſſimâ moderatione maluit videri inveniſſe bonos, quàm feciſſe.

VIII. Præerat tunc Britanniæ [11] Vettius Bolanus, placidiùs, quàm feroci provinciâ dignum eſt: temperavit Agricola vim ſuam, ardoremque compeſcuit, ne increſceret; peritus obſequi, eruditusque utilia honeſtis miſcere. Brevì deinde Bri-

[1] Licenter vaga] Ut dictum eſt ſuprà Hiſt. II, 12 & 13.

[2] Intemelios] Nunc *le comté de Vintimille.* Vide Notas & Emendationes ad cap. VII.

[3] Nuntio affectati] Menſe Julio anni ſuprà dicti. Vide Hiſt. II, 79.

[4] Licentiam usurpante] Vide ſuprà Hiſt. IV, 2.

[5] Delectus] Gallicè *levée de troupes.*

[6] Vicesimæ legioni] Viceſima legio victrix in Britanniâ inter Cornavios commorabatur Devæ, nunc *Cheſter.* In Itinerario Antonini, pag. 469, deva leg. xx. victrix, id eſt, *legio viceſima victrix.* Ibi adhuc plurima ſuperſunt antiquitatis rudera. Vide eruditum Camden, *Britannia*, pag. 538.

[7] Tarde ad sacramentum] Cum Vitellianis victa, tardè ad ſacramentum parteſque Veſpaſiani tranſgreſſa eſt.

[8] Decessor] Roſcius Cælius, de quo ſuprà Hiſt. I, 60.

[9] Legatis quoque consularibus] Non modò Trebellio Maximo & Vettio Bolano, legatis conſularibus, qui univerſis in Britanniâ legionibus præerant, nimia ac formidoloſa fuit: ſed nec Roſcius Cælius, legatus prætorius hujuſce viceſimæ legionis, ad eam cohibendam potens. Itaque Agricola ſucceſſor ſimul & ultor electus eſt.

[10] Formidolosa erat] Superbiam ſanè ei indiderunt egregia ejus facta. De hac legione dictum ſuprà in Notis & Emendationibus ad Hiſt. II, 6. In Britanniâ plurima manent ejus monumenta, quæ vide apud eruditos Camden, Gordon, Horſley, alioſque.

[11] Præerat tunc Britanniæ] Ut hæc Hiſtoriæ pars illuſtretur, vide Notas & Emendationes ad cap. VIII. Ibi ſeries præſidum Britanniæ proponetur.

tannia conſularem [1] Petilium Cerialem accepit. Habuerunt virtutes ſpatium exemplorum [2]. Sed primò Cerialis labores modò & diſcrimina ; mox & gloriam communicabat : ſæpe parti exercitûs in experimentum, aliquando majoribus copiis ex eventu præfecit : nec Agricola umquam in ſuam famam geſtis exſultavit ; ad auctorem & ducem, ut miniſter, fortunam referebat : ita virtute in obſequendo, verecundiâ in prædicando, extra invidiam, nec extra gloriam erat.

IX. Revertentem ab legatione legionis divus Veſpaſianus inter patricios [3] adſcivit, ac deinde provinciæ Aquitaniæ [4] præpoſuit, ſplendidæ in primis dignitatis, adminiſtratione [5] ac ſpe conſulatûs, cui deſtinarat. Credunt plerique militaribus ingeniis ſubtilitatem deeſſe, quia caſtrenſis juriſdictio ſecura & obtuſior [6], ac plura manu agens, calliditatem fori non exerceat. Agricola naturali prudentiâ, quamvis inter togatos [7], facilè juſtéque agebat. Jam verò tempora curarum remiſſionumque diviſa : ubi conventus [8] ac judicia poſcerent, gravis, intentus, ſeverus, & ſæpius miſericors : ubi officio ſatisfactum, nulla ultrà poteſtatis perſona : triſtitiam, & arrogantiam [9], & avaritiam exuerat : nec illi, quod eſt rariſ-

[1] Consularem] Conſularem legatum. Antea Petilius Cerialis fuerat legatus legionis nonæ, ut vidimus ſuprà Annal. XIV, 32.

[2] Spatium exemplorum] Hactenus in brevi tribunatu militum, in tribunatu plebis & præturâ, muneribus annuis quiete & otio tranſigendis, vix fuerat virtutibus locus, certè non fuit ſpatium exemplorum. At cùm Agricola per quadriennium legatus fuit legionis viceſimæ, habuit ſpatium depromendi virtutes ſuas in exemplum præſentis ætatis & pòſt futuræ, ut rectè explicat Illuſtr. Huetius.

[3] Inter Patricios] Ut ſuprà Annal. XI, 25.

[4] Provinciæ Aquitaniæ] A Pyrenæis montibus ad Ligerim uſque, *depuis les Pyrénées juſqu'à la Loire*, protendebatur Aquitania.

[5] Administratione] Agricola, rector Aquitaniæ, ſplendidæ fuit dignitatis, ob magnæ provinciæ adminiſtrationem, ac ſpem conſulatûs, cui a Veſpaſiano erat deſtinatus.

[6] Secura et obtusior] Quia paucis & perſpicuis legibus utitur, fori ambagibus minimè intricata.

[7] Quamvis inter togatos] Quamvis Agricola e caſtris ad togatos, forique aſtutiarum peritos, veniſſet, naturali tamen ſuâ prudentiâ facilè juſtéque agebat. Alii aliter explicant. Vide Notas & Emendationes ad cap. IX. Frequens toga etiam in provinciis, ut patet ex cap. 21. & ex Hiſt. II, 20. Cauſidici autem & patroni dicuntur togati infrà de Oratoribus cap. 6.

[8] Ubi conventus] Conventus juridici, in quibus jus dicebatur. Sic, teſte Plinio, III, 1, in Bæticâ erant *juridici conventus quatuor*, *Gaditanus*, *Cordubenſis*, *Aſtigitanus*, *Hiſpalenſis*, nunc *Cadiz*, *Cordoue*, *Ecija & Séville*.

[9] Tristitiam, et arrogantiam] Triſ-

ſimum, aut facilitas auctoritatem [1], aut ſeveritas amorem deminuit. Integritatem atque abſtinentiam in tanto viro referre, injuria virtutum fuerit. Ne famam quidem, cui etiam ſæpe boni indulgent, oſtentandâ virtute, aut per artem quæſivit: procul ab æmulatione adversùs collegas, procul a contentione adversùs procuratores: & vincere inglorium, & atteri ſordidum [2] arbitrabatur. Minùs triennium in eâ legatione detentus, ac ſtatim ad ſpem conſulatûs revocatus eſt, comitante opinione Britanniam ei provinciam dari: nullis in hoc ſuis ſermonibus, ſed quia par videbatur. Haud ſemper errat fama, aliquando & elegit. Conſul [3] egregiæ tum ſpei filiam juveni mihi deſpondit, ac poſt conſulatum collocavit, & ſtatim Britanniæ præpoſitus eſt, adjecto pontificatûs ſacerdotio [4].

X. Britanniæ ſitum populoſque, multis ſcriptoribus [5] memoratos, non in comparationem curæ ingeniive referam; ſed quia tum primùm perdomita eſt: itaque quæ priores nondum comperta, eloquentiâ percoluere, rerum fide tradentur. Britannia, inſularum, quas Romana notitia complectitur, maxima, ſpatio ac cælo in Orientem Germaniæ, in Occiden-

titia, arrogantia, avaritia, quandoque vitia præſidibus judicibuſque ſolita. Triſtitiam affert moroſitas: arrogantiam poteſtas: avaritiam cupiditas, vel ipſa corrumpentium ars. Quæ adversùs vitia ſapientiſſimè cautum legibus Romanis, ut videre eſt in Digeſt. libr. I. Tit. 16. de officio Proconſulis & legati. Agricolam verò ita commendat Tacitus, ut ne ipſa quidem juſtitiæ ſpecies, quam a pictoribus adumbratam laudat Gellius, XIV, 4, ſit pulchrior.

[1] Facilitas auctoritatem] Id maximè cavebant leges Romanæ, ut patet ex Digeſt. lib. I. Tit. 18. de officio Præſidis, Leg. 19. ex Calliſtrato. *Obſervandum eſt jus reddenti, ut in adeundo quidem facilem ſe præbeat, ſed contemni non patiatur: unde mandatis adjicitur, ne præſides provinciarum in ulteriorem familiaritatem provinciales admittant: nam ex converſatione æquali contemptio dignitatis naſcitur.... Summatim ita jus reddi debet, ut auctoritatem dignitatis ingenio ſuo augeat.*

[2] Atteri sordidum] Vincere collegas, vicinarum nempe provinciarum rectores, inglorium, a procuratoribus atteri ſordidum arbitrabatur.

[3] Consul] Anno Urbis conditæ DCCCXXX, J. C. 77, quo conſulatum iniere Veſpaſianus Auguſtus VIII & Titus Cæſar VI. Iis ſuffectos fuiſſe Kalendis Julii Domitianum Cæſarem VI & Cn. Julium Agricolam notat Cl. Muratori, *Annali d'Italia*. Tom. I. pag. 291.

[4] Pontificatus sacerdotio] Adlectus eſt in collegium pontificum, cui præerat pontifex maximus.

[5] Multis scriptoribus] Julio Cæſari, Livio, Straboni, Fabio Ruſtico, Pomponio Melæ, Plinio, &c.

tem Hiſpaniæ [1] obtenditur: Gallis in Meridiem etiam inſpicitur: Septemtrionalia ejus, nullis contrà terris, vaſto atque aperto mari pulſantur. Formam totius Britanniæ Livius [2] veterum, Fabius Ruſticus [3] recentium, eloquentiſſimi auctores, oblongæ ſcutulæ vel bipenni [4] adſimulavere: & eſt ea facies citra Caledoniam, unde & in univerſum fama eſt tranſgreſſa: ſed immenſum & enorme ſpatium procurrentium extremo jam litore terrarum, velut in cuneum tenuatur [5]. Hanc oram noviſſimi maris tunc primùm Romana claſſis circumvecta, inſulam eſſe Britanniam adfirmavit [6], ac ſimul incognitas ad id tempus inſulas, quas Orcadas [7] vocant, invenit, domuitque: diſpecta eſt & Thule [8], quam hactenus nix, & hiems abdebat: ſed mare pigrum [9] & grave remigantibus perhibent: ne ventis quidem perinde attolli: credo quòd rariores terræ monteſque, cauſa ac materia tempeſtatum, & profunda moles continui maris tardiùs impellitur. Naturam Oceani atque æſtûs neque quærere hujus operis eſt, ac multi retulere: unum addiderim, nuſquam

[1] In Occidentem Hispaniæ] Jul. Cæſar. Bell. Gall. V, 13. *Alterum* Britanniæ latus *vergit ad Hiſpaniam, atque occidentem Solem: quâ ex parte eſt Hibernia.*

[2] Livius] Hæc tradebat Livius libro CV, qui periit. Vide Epitomen.

[3] Fabius Rusticus] Jam laudatus ſuprà Annal. XIV, 2.

[4] Oblongæ scutulæ vel bipenni] Has figuras utcumque referet Britannia, ſi citra Caledoniam, *l'Ecoſſe*, eam inſpexeris. At in his figuris haud plus veritatis, quàm in Geographicis tabulis, quæ Belgium ſub formâ leonis exhibuere.

[5] In cuneum tenuatur] Bene quidem. Pars altera Britanniæ, Scotia, in cuneum tenuatur, auſtrali Britanniæ parte anguſtior.

[6] Adfirmavit] Id multò antè cognitum, ut conſtat ex antiquioribus ſcriptoribus: ſed cùm tunc primùm Romana claſſis Britanniam fuiſſet circumvecta, id adfirmatum. De hac navigatione dicetur fuſiùs in Notis & Emendationibus ad cap. 28.

[7] Orcadas] Nunc *les iſles Orkney*, vel *les Orcades*. Inſulæ quidem illæ tunc certò penituſque cognitæ ſunt. Antè famâ ſaltem celebres fuere: unde Mela, III, 6, *Triginta ſunt Orcades anguſtis inter ſe diductæ ſpatiis*. Et Plinius, IV, 16, *ſunt autem XL Orcades modicis inter ſe diſcretæ ſpatiis*. Claudii tempore pervulgata hæc fama, & ſolitâ adulatione ſtatim in victorias ceſſere. Inde Hieronymus, in Chronico, *Claudius de Britannis triumphavit, & Orcadas inſulas Romano adjecit imperio.*

[8] Thule] Nunc *les iſles de Schetland*, ut rectè monuit eruditus Camden, *Britannia*, pag. 814. Tunc tamen Plinio cognita *ultima omnium* inſularum, *quæ memorantur*, *Thule*, nunc *l'Iſlande*. Plin. IV, 16. Procopius, Bell. Gothic. II, 15, aliam celebrat Thulen, nunc *la Norwege*, quam inter veteres plurimi inſulam eſſe credidere.

[9] Mare pigrum] Plinius, IV, 16, *A Thule unius diei navigatione mare concretum, a nonnullis Cronium appellatur.* Vide jam dicta ſuprà in libro de Moribus Germanorum, cap. 45.

latiùs dominari mare [1], multum fluminum huc atque illuc ferre, nec litore tenus accreſcere aut reſorberi, ſed influere penitus atque ambire, & jugis ac etiam montibus inſeri velut in ſuo.

XI. Ceterum, Britanniam qui mortales initio coluerint, indigenæ [2] an advecti, ut inter barbaros, parum compertum. Habitus corporum varii : atque ex eo argumenta : namque rutilæ Caledoniam habitantium [3] comæ, magni artus, Germanicam originem [4] adſeverant. Silurum [5] colorati vultus, & torti plerumque crines [6], & poſita contrà Hiſpania, Iberos [7] veteres trajeciſſe, eaſque ſedes occupaſſe fidem faciunt : proximi Gallis [8], & ſimiles ſunt : ſeu durante originis vi ; ſeu, procurrentibus in diverſa [9] terris, poſitio cæli corporibus habitum dedit : in univerſum tamen æſtimanti, Gallos vicinum ſolum occupaſſe, credibile eſt. Eorum ſacra [10] deprehendas, ſuperſtitionum perſuaſione : ſermo [11] haud multùm di-

[1] Latius dominari mare] Certè nuſquam latiùs, quàm in Oceano dominatur mare : nec quotidiano tot fluminum acceſſu creſcit, aut reſorbetur. Sic terris circumfuſum atque etiam interfuſum, jugis ac montibus, velut in ſuo, inſeritur.

[2] Indigenæ] De indigenis dictum ſuprà in libro de Moribus Germanorum cap. 2. Britannos interiores, quos *natos in inſulâ ipſâ memoriâ proditum* tradit Julius Cæſar Bell. Gall. V, 12. eſſe origine Germanos meritò adſeverat Tacitus.

[3] Caledoniam habitantium] Caledonia, *l'Ecoſſe*. Ibi immenſæ ſilvæ : unde Plinius, IV, 16, *Triginta prope jam annis notitiam ejus Romanis armis non ultra vicinitatem ſilvæ Caledoniæ propagantibus.*

[4] Germanicam originem] Germanorum rutilas comas, magna corpora, vidimus ſupra de Moribus German. cap. 4.

[5] Silurum] Silures, nunc *les comtés de Glamorgan, de Monmouth, de Breknock, de Hereford & de Radnor.*

[6] Crines] Coloratos Silurum vultus, & tortos plerumque crines, ac nigros memorat Jornandes, qui hunc Taciti locum exſcripſit. Vide Teſtimonia Veterum. Coloratos hos vultus, tortoſque crines Gallicè dicimus, *le teint olivâtre, les cheveux crêpus.* Quem corporis habitum retinent adhuc Hiſpanorum plurimi.

[7] Iberos] Nomen gentis Hiſpanæ, ita dictæ ab Ibero flumine, nunc *Ebro*, vel *l'Ebre.*

[8] Proximi Gallis] Quos laudat Cæſar, Bell. Gall. V, 14. *Ex his omnibus longè ſunt humaniſſimi, qui Cantium*, nunc *Kent*, *incolunt, quæ regio eſt maritima omnis, neque multùm a Gallicâ differunt conſuetudine.*

[9] Procurrentibus in diversa] Seu, cùm pars illa Britanniæ in Galliam, pars Galliæ in Britanniam procurreret, eadem cæli poſitio eumdem corporibus habitum dedit.

[10] Eorum sacra] Ac maximè Druidas, & fanaticas eorum ſuperſtitiones. Vide ſuprà Annal. XIV, 30.

[11] Sermo] Sermonem illum adhuc retinent apud Anglos, qui Cornubiam, *Cornwall*, habitant, apud Gallos, qui Aremoricam, *la Baſſe-Bretagne* incolunt. Sed ex Belgio maximè in Bri-

verſus : in depoſcendis periculis eadem audacia ; & , ubi advenere , in detrectandis eadem formido : plus tamen ferociæ [1] Britanni præferunt , ut quos nondum longa pax emollierit : nam Gallos quoque in bellis floruiſſe accepimus : mox ſegnitia cum otio intravit , amiſſâ virtute pariter ac libertate : quod Britannorum olim victis [2] evenit : ceteri manent , quales Galli fuerunt.

XII. In Pedite robur : quædam nationes & curru prœliantur [3] : honeſtior auriga [4], clientes propugnant : olim regibus [5] parebant , nunc per principes factionibus & ſtudiis trahuntur : nec aliud adversùs validiſſimas gentes pro nobis utilius , quàm quod in commune non conſulunt. Rarus duabus tribuſve civitatibus , ad propulſandum commune periculum conventus : ita , dum ſinguli pugnant , univerſi vincuntur. Cælum crebris imbribus ac nebulis fœdum : aſperitas frigorum [6] abeſt. Dierum ſpatia ultra noſtri orbis menſuram [7] : nox clara , & extremâ Britanniæ parte brevis [8] , ut finem atque initium lucis exiguo diſcrimine internoſcas. « Quòd ſi nubes non officiant , » aſpici per noctem Solis fulgorem , nec occidere & exſur- » gere , ſed tranſire » adfirmant : ſcilicet extrema & plana

tanniam tranſiere Galli , ut videre eſt apud Julium Cæſarem Bell. Gall. V , 12.

[1] Ferociæ] In cam ferociam ipſi infantes innutriebantur & adoleſcebant , teſte Solino , cap. 22. Apud bellicoſam Britannorum gentem , *puerpera ſi quando marem edidit , primos cibos gladio imponit mariti , inque os parvuli ſummo mucrone auſpicium alimentorum leviter inſercit , & gentilibus votis optat non aliter , quàm in bello & inter arma mortem oppetat.*

[2] Olim victis] A Claudio. Vide Supplementum Annalium , IX , 50 & ſeqq.

[3] Curru prœliantur] Quomodo curru prœliarentur , opportuniùs dicetur infrà cap. 35.

[4] Honestior auriga] Qui honeſtior eſt , currum regit , & ejus clientes e curru propugnant.

[5] Olim regibus] Sic Cunobelinum, Caractacum , & Praſutagum , reges ; reginas quoque Cartiſmanduam & Boudiceam vidimus ſuprà Annal. XII. XIV. & Hiſt. III.

[6] Asperitas frigorum] Jul. Cæſar , Bell. Gall. V , 12. *Loca ſunt temperatiora , quàm in Galliâ , remiſſioribus frigoribus.* Idque ex naturâ cæli crebris imbribus ac nebulis fœdi.

[7] Nostri orbis mensuram] Sic quoque Plinius , II , 75 , longiſſimus dies *in Italiâ horarum quindecim : in Britanniâ ſeptemdecim , ubi æſtate lucidæ noctes.*

[8] Brevis] Certè Solſtitio in extremâ Britanniæ parte , ubi polus elevatur gradibus $58\frac{1}{2}$ nox clara eſt & breviſſima , ita ut vel per noctem aſpiciatur Solis fulgor , *le crépuſcule.* Unde Solem , non occidere & exſurgere , ſed tranſire adfirmabant.

terrarum [1],

terrarum [1], humili umbrâ, non erigunt tenebras, infraque cælum & ſidera nox cadit. Solum, præter oleam vitemque, & cetera calidioribus terris oriri ſueta, patiens frugum, fecundum: tardè miteſcunt, citò proveniunt: eademque utriuſque rei cauſa, multus humor terrarum, cælique. Fert Britannia aurum, & argentum [2], & alia metalla, pretium victoriæ: gignit & Oceanus margarita [3], ſed ſubfuſca ac liventia. Quidam artem abeſſe legentibus arbitrantur, nam in rubro mari viva ac ſpirantia ſaxis avelli, in Britanniâ, prout expulſa ſint [4], colligi: ego faciliùs crediderim naturam margaritis deeſſe, quàm nobis avaritiam [5].

XIII. Ipsi Britanni delectum, ac tributa, & injuncta imperii munera impigre obeunt, ſi injuriæ abſint: has ægre tole-

1 EXTREMA ET PLANA TERRARUM] Hæc ex Tacito deſcripſit Eumenius in Panegyrico Conſtantini, cap. 6. Vide Teſtimonia Veterum. Sed errat Tacitus, cùm rationem crepuſculi in Britanniâ repetit ex eo, quòd Britannia ſit extrema terrarum ac plana; quæ proinde humilem umbram, non verò tenebras erigat: unde nox cadit infra cælum & ſidera, eorumque lux fulgore Solis hebetatur. At nec Britannia eſt terrarum extrema, nec ex ejus planicie, ſed ex Solis infra horizontem depreſſione, & vaporum naturâ, crepuſculi ratio repetenda eſt, ut ex Aſtronomicis principiis conſtat.

2 AURUM ET ARGENTUM] Idem teſtatur Strabo libr. IV. pag. 138. Falſum ergo, quod ait Cicero, ad Atticum, IV, Ep. 16. *Illud cognitum eſt neque argenti ſcripulum eſſe ullum in illâ inſulâ.* Fodinas auri & argenti in provinciâ *Cumberland*, argenti in provinciâ *Flint*, auri in Scotiâ memorat eruditus Camden, *Britannia*, pag. 692. 604 & 741. Quod recentioribus adhuc experimentis compertum. Vide *British Zoology.* De ceteris metallis ferro, ſtanno, &c. ſatis compertum.

3 MARGARITA] Reperiri in provinciis *Caernarvon*, *Cumberland*, & in mari Britannico ſcribit eruditus Camden, *Britannia*, pag. 597. 690 & 752. De his margaritis accuratiſſimè Origenes in Matthæum, pag. 210 & 211. Primas tribuit margaritis Indicis, quarum optimæ in mari Rubro, *le Golfe Perſique, & la Mer des Indes*, naſcuntur: ſecundas Britannicis: tertias iis, quæ in Boſphoro circa Scythiam reperiuntur. *Britannica quidem*, inquit, *margarita, colore quo ejus ſuperficies imbuta eſt, auri ſpeciem refert: nebuloſa autem eſt, & margaritis Indicis obtuſior.* Ὁ δὲ κατὰ Βρεττανίαν, φασι, χρυσωπος μὲν ἐςι, την ἐπι χροίαν, ὁμιχλώδης δε τις, καὶ ταις μαρμαρυγαις ἀμβλύτερος. De Indicis margaritis vide Plinium, IX, 35. Idem, ibid. de Britannicis unionibus ait: *In Britanniâ parvos atque decolores naſci certum eſt: quoniam Divus Julius thoracem, quem Veneri Genetrici in templo ejus dicavit, ex Britannicis margaritis factum voluerit intelligi:* ſubjectâ nempe Inſcriptione. Vide & Suetonium in Jul. XLVII.

4 EXPULSA SINT] Expulſa nempe fluctibus.

5 QUAM NOBIS AVARITIAM] Acutè & verè dictum. Quod egregiè illuſtrat Plinius, XII, 18. *Verùm Arabiæ etiamnum felicius mare eſt: ex illo namque margaritas mittit. Minimâque computatione millies centena millia ſeſtertiûm*, Gallicæ monetæ libras 19,455,025, *annis omnibus India & Seres, peninſulaque illa Imperio noſtro adimunt. Tantò nobis deliciæ & feminæ conſtant.* Ergo non Romanis avaritia defuit, ſed margaritis Britannicis natura ob nebuloſum cælum.

rant, jam domiti ut pareant, nondum ut ſerviant. Igitur primus omnium Romanorum divus Julius [1] cum exercitu Britanniam ingreſſus, quamquam proſperâ pugnâ terruerit incolas, ac litore potitus ſit, poteſt videri oſtendiſſe poſteris, non tradidiſſe. Mox bella civilia, & in rempublicam verſa Principum arma, ac longa oblivio Britanniæ etiam in pace. « Conſilium [2] » id divus Auguſtus vocabat, Tiberius « præceptum ». Agitaſſe Caium Cæſarem [3] de intrandâ Britanniâ ſatis conſtat, ni velox ingenio, mobilis pœnitentiâ, & ingentes adversùs Germaniam conatus [4] fruſtra fuiſſent. Divus Claudius auctor operis [5], tranſvectis legionibus auxiliiſque, & adſumpto in partem rerum Veſpaſiano: [6] quod initium venturæ mox fortunæ fuit: domitæ gentes, capti reges, & monſtratus fatis Veſpaſianus.

XIV. Consularium primus Aulus Plautius [7] præpoſitus, ac ſubinde Oſtorius Scapula [8], uterque bello egregius: redactaque paullatim in formam provinciæ proxima pars Britanniæ: addita inſuper veteranorum colonia [9]: quædam civitates Cogiduno regi donatæ (is ad noſtram uſque memoriam fidiſſimus manſit) vetere ac jam pridem receptâ populi Ro-

[1] Divus Julius] Julius Cæſar Britanniam bis ingreſſus eſt annis Urbis conditæ dcxcix & dcc. Hac de re plura apud Strabonem libr. IV. pag. 138. Vide & ipſum Cæſarem, Bell. Gall. IV, 22. V, 8. ac Dionem, XXXIX, pag. 114. XL, pag. 122.

[2] Consilium] Abſtinere a Britanniâ, & imperii fines coercere, id conſilium vocabat Auguſtus; de quo conſilio dictum ſuprà Annal. I, 11. Tiberius, qui ſe Auguſti obſervantiſſimum ſimulabat, præceptum appellabat. Vide Annal. I, 77. Cur verò id conſilii agitaverit Auguſtus docet Strabo libr. II, pag. 79. & IV, pag. 138: ſcilicet plus impenſarum fore in domandâ & retinendâ Britanniâ, quàm utilitatis in poſſidendâ exiſtimabat. Itaque eam tantùm amicam & vectigalem habere voluit. Vide Strabonem loc. cit.

[3] Caium Cæsarem] Caligulam. Vide Supplementum Annal. VIII, 35 & ſeqq.

[4] Adversus Germaniam conatus] Vide Supplementum Annal. VIII, 22 & ſeqq.

[5] Auctor operis] Vide Supplementum Annal. IX, 50 & ſeqq.

[6] Vespasiano] Ibid. cap. 54 & 58.

[7] Aulus Plautius] Ibid. cap. 58. De his aliiſque Britanniæ præſidibus vide Notas & Emendationes ad Vitam Agricolæ cap. 8.

[8] Ostorius Scapula] De quo ſuprà Annal. XII, 31. Prope urbem *Hereford*, in *Herefordshire*, parochiâque *Dinder*, exſtat adhuc caſtrum Romanum appellatum *Oyſter-Hill*, ab Oſtorio Scapulâ, ut videtur, locatum & nominatum. Vide *Camden's Britannia*, *by Gibſon*, pag. 580.

[9] Veteranorum colonia] Suprà

mani conſuetudine, ut haberet inſtrumenta ſervitutis & reges [1]. Mox Didius Gallus [2] parta a prioribus continuit, paucis admodum caſtellis in ulteriora promotis, per quæ fama aucti officii quæreretur. Didium Veranius [3] excepit, iſque intra annum exſtinctus eſt. Suetonius hinc Paullinus [4] biennio proſperas res habuit, ſubactis nationibus, firmatiſque præſidiis: quorum fiduciâ Monam inſulam [5], ut vires rebellibus miniſtrantem, adgreſſus, terga occaſioni patefecit [6].

XV. Namque abſentiâ legati remoto metu, Britanni agitare inter ſe mala ſervitutis, conferre injurias, & interpretando accendere. « Nihil profici patientiâ, niſi ut graviora, tamquam » ex facili tolerantibus, imperentur: ſingulos ſibi olim reges » fuiſſe, nunc binos imponi [7]; e quibus legatus in ſanguinem [8], » procurator [9] in bona ſæviret: æquè diſcordiam [10] præpoſi» torum, æquè concordiam ſubjectis exitioſam: alterius ma» nus [11], centuriones alterius, vim & contumelias miſcere: ni» hil jam cupiditati, nihil libidini exceptum: in prœlio for» tiorem eſſe, qui ſpoliet: nunc ab ignavis plerumque & im-

Annal. XII, 32, *Colonia Camulodunum, valida veteranorum manu*, nunc *Colcheſter.*

[1] Et Reges] Vide ſuprà Annal. XIV, 26. XV, 1. & Hiſt. II, 81.

[2] Didius Gallus] Jam laudatus ſuprà Annal. XII, 40.

[3] Veranius] Quem conſulem vidimus ſuprà Annal. XII, 5. *Strategicon*, librum utiliorem, quàm elegantiorem, illi inſcripſit Onoſander.

[4] Suetonius hinc Paullinus] De quo multa Annal. XIV, 29 & ſeqq.

[5] Monam insulam] Nunc *l'iſle d'Angleſey*. Mona quoque a Julio Cæſare, Bell. Gall. V, 13, & a Plinio IV. 16, Monapia dicitur alia inſula, paulò ſuperior, nunc *Man.*

[6] Occasioni patefecit] Suetonius Paullinus, dum Monam inſulam aggrediebatur, victam Britanniæ partem, quam a tergo reliquerat, ſubitis caſibus objecit. Occaſionem hanc Gallicè dicimus *la ſurpriſe.*

[7] Nunc binos imponi] Legatum nempe & procuratorem Cæſaris imponi.

[8] In sanguinem] Ob gladii poteſtatem, quâ utebatur legatus. Vide Digeſt. libr. I. Tit. 16. de Officio proconſulis & legati. Leg. 6 & 8.

[9] Procurator] Qui cùm publicas Cæſariſque res curaret, avaritiâ ſæpe in bona ſæviebat. Cati Deciani, procuratoris, avaritiâ Britannos in bellum actos fuiſſe vidimus ſuprà Annal. XIV, 32.

[10] Æque discordiam] Julius Claſſicianus ſucceſſor Cato Decidiano miſſus fuit, non melior, & Suetonio diſcors. Vide ſuprà Annal. XIV, 38.

[11] Alterius manus] Manus, ſeu ſervos procuratoris, centuriones ac milites legati, vim ac contumelias miſcere. Inter manus procuratoris numerari quoque poſſunt coloni Cæſaris, adversùs quos ne quid tumultuoſum, vel injurioſum fieret cavebant procuratores. Vide Digeſt. libr. I. Tit. 19. de Officio procuratoris Cæſaris. Leg. 3, ex Calliſtrato.

»bellibus eripi domos, abſtrahi liberos, injungi delectus[1], tamquam mori tantùm pro patriâ neſcientibus : quantulum enim tranſiſſe militum[2], ſi ſeſe Britanni numerent? ſic Germanias excuſſiſſe jugum[3]; & flumine[4], non Oceano, defendi : ſibi patriam, conjuges, parentes, illis avaritiam & luxuriam cauſas belli eſſe : receſſuros, ut divus Julius receſſiſſet, modò virtutes majorum ſuorum æmularentur ; neve prœlii unius aut alterius eventu paveſcerent : plus impetûs, majorem conſtantiam penes miſeros eſſe. Jam Britannorum etiam deos miſereri, qui Romanum ducem abſentem, qui relegatum in aliâ inſulâ exercitum detinerent : jam ipſos, quod difficillimum fuerit[5], deliberare : porro in ejuſmodi conſiliis periculoſius eſſe deprehendi, quàm audere ».

XVI. His atque talibus invicem inſtincti, Boudiceâ[6], generis regii feminâ, duce (neque enim ſexum in imperiis diſcernunt) ſumpſere univerſi bellum : ac ſparſos per caſtella milites confectati, expugnatis præſidiis, ipſam coloniam[7] invaſere, ut ſedem ſervitutis : nec ullum in barbaris ſævitiæ genus omiſit ira & victoria. Quòd niſi Paullinus, cognito provinciæ motu, properè ſubveniſſet, amiſſa Britannia foret : quam unius prœlii fortuna veteri patientiæ reſtituit, tenentibus arma pleriſque, quos conſcientia defectionis, & propiùs ex legato timor agitabat. Hic cùm egregius cetera, arroganter in deditos, &, ut ſuæ quoque injuriæ ultor, duriùs conſuleret; miſſus Petronius Turpilianus[8], tamquam exorabilior : & delictis hoſtium novus, eóque pœnitentiæ mitior, compoſitis prioribus, nihil ultrà auſus, Trebellio Maximo[9] provinciam tradidit. Trebellius ſegnior & nullis caſtrorum experimentis, comitate quâdam

[1] Delectus] Gallicè *levée de troupes.*

[2] Transisse militum] Quàm pauci milites Romani in Britanniam tranſierint, ſi ſeſe Britanni numerent.

[3] Excussisse jugum] Varianâ clade; de quâ dictum ſæpe ſuprà Annal. I & XIII.

[4] Et flumine] Rheno ac Danubio.

[5] Quod difficillimum fuerit] Cùm apud illos antea neque conventus, neque conſenſus foret; ut dictum eſt ſuprà cap. 12.

[6] Boudicea] Icenorum regina, laudata ſuprà Annal. XIV, 31 & ſeqq.

[7] Ipsam coloniam] Camulodunum; ut ſuprà cap. 14.

[8] Petronius Turpilianus] Vide ſuprà Annal. XIV, 39.

[9] Trebellio Maximo] Vide ſuprà Hiſt. I, 60.

curandi provinciam tenuit. Didicere jam barbari quoque ignoſcere vitiis blandientibus : & interventus civilium armorum præbuit juſtam ſegnitiæ excuſationem : ſed diſcordiâ laboratum, cùm adſuetus expeditionibus miles otio laſciviret. Trebellius, fugâ ac latebris vitatâ exercitûs irâ, indecorus atque humilis, precariò mox præfuit : ac velut pacti [1], exercitus licentiam, dux ſalutem : hæc ſeditio ſine ſanguine ſtetit. Nec Vettius Bolanus, manentibus adhuc civilibus bellis, agitavit Britanniam diſciplinâ. Eadem inertia [2] erga hoſtes, ſimilis petulantia caſtrorum : niſi quòd innocens Bolanus, & nullis delictis inviſus, caritatem paraverat loco auctoritatis.

XVII. Sed ubi cum cetero orbe Veſpaſianus & Britanniam reciperavit; magni duces [3], egregii exercitus, minuta hoſtium ſpes : & terrorem ſtatim intulit Petilius Cerialis [4], Brigantum civitatem [5], quæ numeroſiſſima provinciæ totius perhibetur, adgreſſus : multa prœlia, & aliquando non incruenta : magnamque Brigantum partem aut victoriâ amplexus, aut bello. Et cùm Cerialis quidem alterius ſucceſſoris curam famamque obruiſſet [6], ſuſtinuit quoque molem Julius Frontinus, vir magnus, quantùm licebat [7], validamque & pugna-

[1] Velut pacti] Pacti ſunt. De Trebellii fugâ vide ſuprà Hiſt. II, 65. Ibidem memoratur Vettius Bolanus, Trebellii Maximi ſucceſſor.

[2] Eadem inertia] Adulationis ergo arguendus videtur Statius, cùm Criſpinum, Bolani filium, ita alloquitur, *Silvarum* libro V, carm. II, 53.

Aliis Decii reduceſque Camilli
Monſtrentur; tu diſce patrem, quantuſque nigrantem
Fluctibus occiduis, feſſoque Hyperione Thulen
Intrarit mandata gerens.

Et mox ibid. verſ. 142.

Quanta Caledonios attollet gloria campos!
Cùm tibi longævus referet trucis incola terræ,
Hic ſuetus dare jura parens : hoc ceſpite turmas
Affari : nitidas ſpeculas, caſtellaque longè
Aſpicis? Ille dedit, cinxitque hæc mœnia foſsâ :
Belligeris hæc dona deis, hæc tela dicavit.
Cernis adhuc titulos; hunc ipſe vacantibus armis
Induit, hunc regi rapuit thoraca Britanno.

[3] Magni duces] Magni fuere duces, egregii exercitus, imminuta hoſtium ſpes.

[4] Petilius Cerialis] Memoratus ſæpe ſuprà Annal. XIV. Hiſt. III & IV.

[5] Brigantum civitatem] Nunc *les comtés d'York, de Richmond, de Lancaſtre, de Weſtmorland, de Cumberland, & l'Evêché de Durham.*

[6] Obruisset] Magnitudine rerum præclarè geſtarum, ſucceſſoris curam famamque obruerat Cerialis.

[7] Quantum licebat] Julius Frontinus, vir magnus, hanc belli curæque ac famæ molem, quantùm licebat, ſuſtinuit. Magno enim viro ſuccedere ſemper difficillimum. Nec eadem tantùm virtus, ſed major requiritur, ut quis poſt magnum virum magnus ipſe habeatur. Qui, Gruterum, Berneggerum, Gronovium & Erneſtum ſecuti, hæc conjungunt, *vir magnus quantùm licebat*, & ad tempora, magnæ virtuti

cem Silurum gentem[1] armis ſubegit; ſuper virtutem hoſtium, locorum[2] quoque difficultates eluctatus.

XVIII. Hunc Britanniæ ſtatum, has bellorum vices mediâ jam æſtate[3] tranſgreſſus Agricola invênit, cùm & milites, velut omiſſâ expeditione, ad ſecuritatem, & hoſtes ad occaſionem verterentur. Ordovicum civitas[4] haud multò ante adventum ejus, alam[5], in finibus ſuis agentem, propè univerſam obtriverat: eoque initio erecta provincia, & quibus bellum volentibus erat[6], probare exemplum, aut recentis legati animum opperiri. Tum Agricola, quamquam tranſacta æſtas, ſparſi per provinciam numeri[7], præſumpta apud militem illius anni quies, tarda & contraria bellum inchoaturo, & pleriſque cuſtodiri ſuſpecta potiùs[8] videbatur, ire obviàm diſcrimini ſtatuit: contractiſque legionum vexillis[9] & modicâ auxiliorum manu, quia in æquum degredi[10] Ordovices non audebant, ipſe ante agmen, quo ceteris par animus ſimili periculo eſſet, erexit aciem: cæſâque propè universâ gente, non ignarus inſtandum famæ, ac, prout prima ceſſiſſent, fore univerſa; Mo-

ſub malis Principibus infeſta, referunt, Frontinum in Britanniam, medio Veſpaſiani Principatu miſſum fuiſſe non attendunt. Durant Frontini ſcripta; durat viri, non unâ laude celebris, memoria, quam exſtructo monimento propagatam noluit, dictitans: IMPENSA MONIMENTI SVPERVACVA EST; MEMORIA NOSTRI DVRABIT, SI VITA MERVIMVS. Plin. IX. Ep. 19.

[1] Silurum gentem] De Siluribus jam dictum ſuprà cap. 11.

[2] Locorum] Loca illa montibus aſpera.

[3] Media jam æstate] Anno Urbis conditæ DCCCXXXI. Jeſu Chriſti 78.

[4] Ordovicum civitas] Nunc *les comtés de Flint, de Denbig, de Caernarvon, de Merioneth, & de Montgomery.*

[5] Alam] Equites. Sic in veteri Inſcriptione Britannicâ, repertâ *in Richmondshire*, memoratur Valerius Fronto PRAEF. EQ. ALAE. VETTO. Vide *Camden's Britannia, by Gybſon.* pag. 762.

[6] Volentibus erat] Quippe qui bellum volebant. Sic dictum ſuprà Hiſt. III, 43, *volentibus fuit.*

[7] Numeri] Sparſæ per provinciam cohortes. Ita numeri uſurpantur apud Plinium X. Ep. 38. Suetonium in Veſpaſian. VI.

[8] Suspecta potius] Et pleriſque potius videbatur loca omnia ſuſpecta, & hoſtibus obnoxia, præſidiis firmari, ac cuſtodiri.

[9] Legionum vexillis] Vexilla nonæ, ſecundæ, ac viceſimæ, Britannicarum legionum vidimus ſuprà Hiſt. III, 22. Hæc vexilla Gallicè dicimus *des détachements.* In monumentis Britannicis ſæpe memorantur iſtæ vexillationes, ut videre eſt apud eruditos Camden, Gordon, alioſque. Dictum quoque de vexillariis ſuprà in Notis & Emendationibus ad Annal. I, 38.

[10] In æquum degredi] Ordovices, qui montuoſa habitabant, in æquum, ſeu in planum, degredi non audebant. Itaque Agricola erexit aciem ſuam, & Ordovicum juga ſuperavit.

nam inſulam, cujus poſſeſſione revocatum Paullinum rebellione totius Britanniæ ſuprà memoravi [1], redigere in poteſtatem animo intendit. Sed, ut in dubiis conſiliis [2], naves deerant: ratio & conſtantia ducis tranſvexit. Depoſitis omnibus ſarcinis, lectiſſimos auxiliarium, quibus nota vada, & patrius nandi uſus, quo ſimul ſeque, & arma, & equos regunt [3], ita repentè immiſit, ut obſtupefacti hoſtes, qui claſſem [4], qui naves, qui mare exſpectabant, nihil arduum aut invictum crediderint ſic ad bellum venientibus. Ita petitâ pace, ac deditâ inſulâ, clarus ac magnus haberi Agricola: quippe cui ingredienti provinciam, quod tempus alii per oſtentationem, aut officiorum ambitum [4] tranſigunt, labor & periculum placuiſſet. Nec Agricola, proſperitate rerum in vanitatem uſus, expeditionem aut victoriam vocabat, victos continuiſſe [6]: ne laureatis quidem geſta proſecutus eſt: ſed ipsâ diſſimulatione famæ famam auxit, æſtimantibus quantâ futuri ſpe tam magna tacuiſſet.

XIX. Ceterum animorum provinciæ prudens, ſimulque doctus per aliena experimenta, parum profici armis, ſi injuriæ ſequerentur, cauſas bellorum ſtatuit exſcindere. A ſe ſuiſque orſus, primam domum ſuam coercuit; quod pleriſque haud minùs arduum eſt, quàm provinciam regere. Nihil per libertos ſervoſque publicæ rei [7]: non ſtudiis privatis, nec ex commendatione, aut precibus centurionum milites adſcire [8], ſed

[1] Supra memoravi] Cap. 14.

[2] In dubiis consiliis] Deerant naves, ut in ſubitariis dubiiſque conſiliis contingit; ſed ratio & conſtantia ducis militem tranſvexit.

[3] Et equos regunt] Unde videtur lectiſſimos illos auxiliarium fuiſſe Batavos; quorum talis peritia laudata eſt ſuprà Hiſt. IV, 12.

[4] Qui classem] Qui Monam inſulam habitabant, opinabantur Romanos claſſe, navibus, ſecundo maris æſtu uſuros; hæcque ſi deficerent, minimè venturos.

[5] Officiorum ambitum] Legatis enim provinciam ingredientibus publicè privatimque occurrebatur, commendabantur civitates, xenia miſſitabantur. Vide Digeſt. libr. I. Tit. 16. *de Officio proconſulis & legati*. Leg. 4. 6 & 7.

[6] Victos continuisse] Victos a Suetonio Paullino continuiſſe, expeditionem aut victoriam non vocabat: ne laureatis quidem literis geſta ſua proſecutus eſt. De laureatis literis vide Supplementum Annal. VIII, 26.

[7] Publicæ rei] Nihil publicæ rei agebat per libertos ſervoſque, peſſimo hac in re præſidum Principumque exemplo.

[8] Milites adscire] Singulariter dictum, ſi adſcire, pro milites legere aut provehere, uſurpetur. Sed cùm nil il publicæ rei per libertos & ſervos ſuos ageret Agricola, ſtratores aliorumve officiorum miniſtros ſibi adſcivit milites,

optimum quemque fideliſſimum putare: omnia ſcire, non omnia exſequi [1]: parvis peccatis veniam, magnis ſeveritatem commodare: nec pœnâ ſemper, ſed ſæpius pœnitentiâ contentus eſſe: officiis & adminiſtrationibus potiùs non peccaturos præponere [2], quàm damnare, cùm peccaſſent. Frumenti & tributorum auctionem [3] æqualitate munerum mollire [4], circumciſis, quæ in quæſtum reperta, ipſo tributo graviùs tolerabantur: namque per ludibrium adſidere clauſis horreis, & emere ultro frumenta, ac vendere pretio cogebantur: devortia itinerum & longinquitas regionum indicebatur, ut civitates a proximis hibernis in remota & avia deferrent, donec, quod omnibus in promptu erat, paucis lucroſum fieret.

XX. Hæc primo ſtatim anno comprimendo, egregiam famam paci circumdedit; quæ vel incuriâ, vel tolerantiâ priorum [5], haud minùs quàm bellum timebatur. Sed ubi

optimos ac fideliſſimos. Idque conjicere licet ex Ulpiano, Digeſt. libr. I. Tit. 16. de Officio proconſulis & legati. Leg. 4. *Nemo proconſulum ſtratores ſuos habere poteſt: ſed vice eorum milites miniſterio in provinciis funguntur.* Talis ſtrator erat Silius Hoſpes, cujus memoria exſtat apud Gruterum, pag. CCCLXXXIX, num. 2.

T. CL. CANDIDO &c.
SILIVS. HOSPES. HASTATVS. LEG. X
GEMINAE. STRATOR. EIVS
OPTIMO. PRAESIDI

[1] Exsequi] Omnia ſcire, non omnia punire. Sic Julius Cæſar, apud Suetonium in Jul. LXVII, *delicta neque obſervabat omnia, neque pro modo exſequebatur: ſed deſertorum ac ſeditioſorum inquiſitor, & punitor acerrimus, connivebat in ceteris.*

[2] Non peccaturos præponere] *Præponere* a libris editis immeritò fuerat omiſſum. Vide Notas & Emendationes ad cap. 19.

[3] Auctionem] Meliùs fortè *exactionem.* Vide Notas & Emendationes ad cap. 19.

[4] Mollire] Frumenti & tributorum exactionem, vel etiam auctionem, æqualitate munerum molliit Agricola, circumciſis quæ, in quæſtum reperta, ipſo tributo graviùs tolerabantur. Nam, ante Agricolæ præfecturam, procuratores publicanique non ſtatim frumentum ſtipendiarium exigere, ſed Britannorum horrea claudere: Britanni clauſis ſuis horreis adſidere, &, cùm frumentis abundarent, ea tamen ultro grandique pretio emere. En ludibrium. Gravior adhuc injuria, cùm, apertis horreis, perſolutoque ſtipendio, in militum ac præſidis uſus exigebatur frumentum, quod Britanni certo quodam ac levi pretio, a procuratoribus publicaniſque æſtimato, vendere cogebantur. Quæ tandem intoleranda erat ſævitia, indicebatur civitatibus, ut, non in ſibi proxima, ſed in remota & avia hiberna, per devortia itinerum longaque regionum intervalla frumentum deferrent. Sic quod omnibus in promptu erat, paucis publicanis lucroſum fiebat. In iis autem injuriarum verſutiis, non deerant ſanè, qui ferociores Britannorum animos variis ludibriis aſſiduiſque laboribus domandos jactitarent. Victa plebs ſemper rea, cùm premitur.

[5] Priorum] Priorum præſidum.

æſtas [1] advenit, contracto exercitu, multus in agmine, laudare modeſtiam [2], disjectos coercere: loca caſtris ipſe capere [3], æſtuaria [4] ac ſilvas ipſe prætentare: & nihil interim apud hoſtes quietum pati, quominus ſubitis excurſibus popularetur: atque ubi ſatis terruerat, parcendo rurſus inritamenta pacis oſtentare. Quibus rebus multæ civitates, quæ in illum diem ex æquo egerant [5], datis obſidibus, iram poſuere, & præſidiis caſtelliſque circumdatæ, tantâ ratione curâque, ut nulla antè Britanniæ nova pars [6] inlaceſſita tranſierit.

XXI. Sequens hiems ſaluberrimis conſiliis abſumpta: namque ut homines diſperſi ac rudes, eóque bello faciles, quieti & otio per voluptates adſueſcerent; hortari privatim, adjuvare publicè, ut templa, fora, domus [7] exſtruerent, laudando promptos, & caſtigando ſegnes: ita honoris æmulatio pro neceſſitate erat. Jam verò principum filios liberalibus artibus erudire [8], & ingenia Britannorum ſtudiis Gallorum [9]

1 Ubi æstas] Anno Urbis conditæ DCCCXXXII. Jeſu Chriſti 79.

2 Laudare modestiam] Crediderim olim fuiſſe ſcriptum: *multus in agmine, militum laudare modeſtiam.* Vide Notas & Emendationes ad cap. 20.

3 Castris ipse capere] Multa adhuc manent in Britanniâ illorum caſtrorum veſtigia. Duo præcipua, ſita in provinciâ *Annandale*, dictaque *Burnswork* & *Middleby* fusè deſcribit eruditus Gordon, *Itinerarium Septentrionale*, pag. 16 & 18.

4 Æstuaria] Æſtuaria, ubi Britannorum lintres; ſilvas, ubi eorum arma ac receptacula. Illa vero æſtuaria nunc dicimus *Dee*, *Ribble*, *Leverpool* & *Solway-Firth*, aliaque multa, quæ occurrunt uſque ad Clotam & Bodotriam, de quibus dicetur infrà cap. 23.

5 Ex æquo egerant] Nec bella cum Romanis detrectaverant; ſeque iis pares eſſe fuerant gloriati. Suprà Hiſt. IV, 64, *Ex æquo agetis.*

6 Nova pars] Nulla Britanniæ pars, Julii Claudiique Cæſarum, & Romanorum ducum armis nondum petita, tranſiit illaceſſita, præſide Agricolâ. Sunt tamen qui emendent, *nota pars.* Vide Notas & Emendationes ad cap. 20.

7 Templa, fora, domus] Memorant in Britanniâ Julii Agricolæ domum, quam vocant *Julius's Hoff*, vel *Houſe*; ibique initialibus literis inſcriptum: I. A. M. P. M. P. T. quod explicant *Julius Agricola magnum pietatis monumentum poſuit templum.* Vide eruditum Gordon, *Itinerarium Septentrionale*, pag. 29. At in his facilis eſt divinatio, proclivis error, rariſſima veritas. Nec ſcio an ætatem Agricolæ ſapiat *templum magnum pietatis monumentum.* Ad Agricolam quoque referunt ſacellum, quod adhuc exſtat in provinciâ *Sterling*, prope Bodotriam oſtiumque amnis *Carron.* Sacellum nunc dicitur *Arthur's Oon*, vel *Oven.* Illud Marti ſignifero, aut ultori, poſitum fuiſſe volunt. Vide Cl. Gordon, ibid. Fora Gallicè dicimus *les places publiques*: domus, *les palais.*

8 Erudire] Eádem certiſſimâque arte olim uſus eſt Auguſtus, ut videre eſt apud Suetonium in Aug. XLVIII.

9 Studiis Gallorum] Duret, vigeat, creſcatque apud utramque gentem hæc æmulatio, ingeniorum atque ſtudiorum parens altrixque fecundiſſi-

anteferre, ut qui modò linguam Romanam abnuebant, eloquentiam concupiſcerent: inde etiam habitûs noſtri honor, & frequens toga: paullatimque diſceſſum ad delinimenta vitiorum, porticus, & balnea, & conviviorum elegantiam: idque apud imperitos « humanitas » vocabatur, cùm pars ſervitutis eſſet.

XXII. TERTIUS expeditionum annus [1] novas gentes [2] aperuit, vaſtatis uſque ad Taum [3] (æſtuario nomen eſt) nationibus: quâ formidine territi hoſtes, quamquam conflictatum ſævis tempeſtatibus exercitum, laceſſere non auſi: ponendiſque inſuper caſtellis ſpatium fuit. Adnotabant periti, non alium ducem opportunitates locorum ſapientiùs legiſſe: nullum ab Agricolâ poſitum caſtellum aut vi hoſtium expugnatum, aut pactione [4] ac fugâ deſertum. Crebræ eruptiones: nam adversùs moras obſidionis, annuis copiis firmabantur: ita intrepida ibi hiems, & ſibi quiſque præſidio, inritis hoſtibus, eóque deſperantibus, quia ſoliti plerumque damna æſtatis hibernis eventibus penſare, tum æſtate atque hieme juxtà pellebantur. Nec Agricola umquam per alios geſta avidus intercepit: ſeu centurio, ſeu præfectus, incorruptum facti teſtem habebat. Apud quoſdam acerbior in conviciis narrabátur: ut erat bonis comis, ita adversùs malos injucundus: ceterùm ex iracundiâ nihil ſupererat: ſecretum & ſilentium ejus non timeres: honeſtius putabat offendere, quàm odiſſe.

XXIII. QUARTA æſtas [5] obtinendis [6], quæ percurrerat, inſumpta: ac ſi virtus exercituum & Romani nominis gloria pateretur, inventus in ipſâ Britanniâ terminus. Nam Clota

ma ! Mirum autem eſt Agricolam in hac temporum barbarie ingenia Britannorum præſenſiſſe, quæ, tot pòſt ſæculis, immortalibus clariſſimorum virorum *Bacon*, *Milton*, *Newton*, aliorumque plurimorum operibus inclaruere.

[1] TERTIUS EXPEDITIONUM ANNUS] Urbis conditæ annus DCCCXXXIII. Jeſu Chriſti 80.

[2] NOVAS GENTES] Gentes quæ erant inter *Solway-Firth* & *Firth of Tay*. Ibi nunc provinciæ *Annandale*, *Euſdale*, *Clyſdale*, *Tweedale*, *Berwick*, *Lothian*, *Sterling*, *Menteth*, *Perth*, *Fife*.

[3] AD TAUM] Æſtuarium illud nunc *Firth of Tay*, vel *l'embouchure du Tay*.

[4] PACTIONE] Deditione.

[5] QUARTA ÆSTAS] Anno Urbis conditæ DCCCXXXIV. Jeſu Chriſti 81.

[6] OBTINENDIS] Ea obtinuit, firmando præſidiis.

& Bodotria [1], diverſi maris æſtibus per immenſum revectæ, anguſto terrarum ſpatio [2] dirimuntur: quod tum præſidiis firmabatur [3]: atque omnis propior ſinus tenebatur, ſummotis velut in aliam inſulam [4] hoſtibus.

XXIV. Quinto expeditionum anno [5], nave primâ [6] tranſgreſſus, ignotas ad id tempus gentes crebris ſimul ac proſperis prœliis domuit: eamque partem Britanniæ, quæ Hiberniam [7] aſpicit, copiis inſtruxit, in ſpem magis [8], quàm ob formidinem: ſiquidem Hibernia, medio inter Britanniam atque Hiſpaniam ſita, & Gallico quoque mari opportuna, valentiſſimam imperii partem [9] magnis invicem uſibus miſcuerit. Spatium ejus, ſi Britanniæ comparetur, anguſtius, noſtri maris [10] inſulas ſuperat. Solum cælumque, & ingenia cultuſque hominum haud multùm a Britanniâ differunt: meliùs aditus portuſque [11] per commercia & negotiatores cogniti. Agricola expulſum ſeditione domeſticâ unum ex regulis gentis exceperat, ac ſpecie amicitiæ in occaſionem retinebat. Sæpe ex eo audivi, legione unâ & modicis auxiliis debellari

[1] Clota et Bodotria] Clota, nunc *la riviere de Clyd:* Bodotria, *la riviere de Forth.* Inter eorum oſtia, & urbes *Dunbarton* & *Edinburgh*, in Scotiâ, tantus eſt diverſi maris, Caledonii nempe & Germanici, æſtus, ut hìc inventus fuiſſet bellorum ac dominationis terminus, ſi virtus exercituum & Romani nominis gloria fines pateretur.

[2] Angusto terrarum spatio] Triginta circiter millibus paſſuum diſtant.

[3] Præsidiis firmabatur] Præſidia illa tenuere a Clotâ, ubi nunc *Old kirck Patrick*, ad Bodotriam, ubi nunc ferme *Abercorn*, per triginta ſeptem millia paſſuum. Sic omnis propior ſinus tenebatur.

[4] In aliam insulam] Ultra Clotam & Bodotriam eorumque æſtuaria, Caledonia, *la partie ſeptentrionale de l'Ecoſſe*, erat alia ferme inſula, in quam Agricola hoſtes ſummoverat.

[5] Quinto expeditionum anno] Anno Urbis conditæ DCCCXXXV. Jeſu Chriſti 82.

[6] Nave prima] Nave, omnium primâ, quæ oras illas ſcrutari auſæ ſunt, tranſgreſſus. Vide Notas & Emendationes ad cap. 24.

[7] Hiberniam] Nunc *l'Irlande.*

[8] In spem magis] In ſpem futuræ utilitatis.

[9] Valentissimam imperii partem] Hibernia, medio inter Britanniam atque Hiſpaniam ſita, & Gallico quoque mari opportuna, valentiſſimam imperii partem, Hiſpaniam ſcilicet Galliam & Britanniam, magnis invicem uſibus per commercia conjunxit. Hac ætate, quâ rudis adhuc erat ars nautica, iis commerciis opportuniſſima erat Hibernia. Hodieque Hiberni plurimi in Hiſpaniâ ac præcipue Gadibus, *Cadiz*, negotiantur.

[10] Nostri maris] Mediterranei maris inſulas.

[11] Melius aditus portusque] Aditus portuſque Hiberniæ per commercia & negotiatores meliùs ſunt cogniti. Interiora verò inſulæ fere ignota.

obtinerique Hiberniam poſſe. Idque etiam adversùs Britanniam profuturum, ſi Romana ubique arma, & velut e conſpectu libertas tolleretur.

XXV. Ceterum æſtate, quâ ſextum officii annum [1] inchoabat, amplexus civitates [2] trans Bodotriam ſitas, quia motus univerſarum ultrà gentium, & infeſta hoſtili exercitu itinera timebantur, portus claſſe exploravit: quæ ab Agricolâ primùm adſumpta in partem virium, ſequebatur egregiâ ſpecie, cùm ſimul terrâ, ſimul mari bellum impelleretur, ac ſæpe iiſdem caſtris pedes, equeſque, & nauticus miles, mixti copiis & lætitiâ, ſua quiſque facta, ſuos caſus attollerent: ac modò « ſilvarum & montium profunda », modò « tem»peſtatum ac fluctuum adverſa », hinc « terra & hoſtis », hinc « auctus Oceanus [3] » militari jactantiâ compararentur. « Britannos » quoque, ut ex captivis audiebatur, « viſa claſ»ſis obſtupefaciebat, tamquam, aperto maris ſui ſecreto, ul»timum victis perfugium clauderetur ». Ad manus & arma converſi Caledoniam incolentes populi, paratu magno, majore famâ, uti mos eſt de ignotis, « oppugnaſſe ultro [4] », caſtella adorti [5], metum, ut provocantes, addiderant: « re»grediendumque citra Bodotriam, & excedendum potiùs, »quàm pellerentur », ignavi ſpecie prudentium admonebant: cùm interim cognoſcit [6], « hoſtes pluribus agminibus inrup»turos ». Ac ne ſuperante numero, & peritiâ locorum circumiretur, diviſo & ipſe in tres partes exercitu inceſſit.

XXVI. Quod ubi cognitum hoſti, mutato repentè con-

[1] Sextum officii annum] Annum Urbis conditæ DCCCXXXVI. Jeſu Chriſti 83.

[2] Amplexus civitates] Amplexus Orientales Caledoniorum civitates, ubi nunc provinciæ *Fife*, *Perth*, *Strathern*, *Angus*, *Mernes*, *Marr*, earum portus claſſe exploravit. Vide Notas & Emendationes ad cap. 25.

[3] Auctus Oceanus] Gloriabantur ſe Oceani terminos propagaſſe. Sic auctus Oceanus.

[4] Oppugnasse ultro] Majore famâ, utì mos eſt de ignotis, Britannos oppugnaſſe ultro. Nam *cùm caſtella adorti eſſent, ſparſa eſt fama ipſos ultro bellum intuliſſe; atque hinc metus Romanis eſt additus*, ut rectè explicat Ill. Huetius.

[5] Castella adorti] Ex his caſtellis nonnulla adhuc exſtant in provinciis *Fife*, *Perth*, & *Strathern*.

[6] Cognoscit] Agricola, cùm hæc cognovit, videtur fuiſſe in Alatis caſtris, nunc *Edinburgh*; ut jam monuit eruditus Gordon, *Itinerarium Septentrionale*, pag. 36.

ſilio, univerſi nonam legionem [1], ut maximè invalidam, nocte adgreſſi, inter ſomnum ac trepidationem cæſis vigilibus, inrupere. Jamque in ipſis caſtris pugnabant, cùm Agricola, iter hoſtium ab exploratoribus edoctus, & veſtigiis inſecutus, velociſſimos equitum peditumque adſultare tergis pugnantium jubet, mox ab univerſis adjici clamorem: & propinquâ luce fulſere ſigna: ita ancipiti malo territi Britanni: & Romanis redit animus; ac ſecuri pro ſalute, de gloriâ certabant: ultro quinetiam erupere: & fuit atrox in ipſis portarum anguſtiis [2] prœlium, donec pulſi hoſtes; utroque exercitu certante, his, ut tuliſſe opem, illis, ne eguiſſe auxilio viderentur: quòd niſi paludes & ſilvæ [3] fugientes texiſſent, debellatum illâ victoriâ foret.

XXVII. Cujus conſtantiâ [4] ac famâ ferox exercitus, « nihil virtuti ſuæ invium: penetrandam Caledoniam, inveniendumque tandem Britanniæ terminum, continuo prœliorum curſu », fremebant: atque illi modò cauti [5] ac ſapientes, prompti poſt eventum ac magniloqui erant: iniquiſſima hæc bellorum conditio eſt: proſpera omnes ſibi vindicant, adverſa uni imputantur. At Britanni non virtute, ſed occaſione & arte ducis rati [6], nihil ex arrogantiâ remittere, quominus juventutem armarent, conjuges ac liberos in loca tuta transferrent, cœtibus ac ſacrificiis [7] conſpirationem ci-

[1] Nonam legionem] De quâ jam dictum ſuprà in Notis & Emendationibus ad Hiſt. II, 6. pag. 410. Ea legio tunc videtur fuiſſe in provinciâ *Fiſe*, caſtroque, quod adhuc exſtat, & dicitur *Lochore*. Vide eruditum Gordon, loc. cit. Invalida ſanè fuit legio, quòd multis prœliis fuerat imminuta. Ideo poſtea ſuppleta, dictaque Gemina.

[2] Portarum angustiis] Portarum caſtrorum. In caſtris Romanis quatuor erant portæ, decumana, prætoria, dextra, ſiniſtra.

[3] Paludes et silvæ] Duobus circiter millibus paſſuum a caſtro *Lochore* exſtat adhuc magna palus, dicta *Loch-Leven*, unde ingentes arborum trunci ſæpe eruuntur, quod certiſſimum eſt ſilvarum, quæ ibi fuere, argumentum. Vide eruditum Gordon, loc. cit.

[4] Cujus constantia] Conſtantiâ parta fuerat hæc victoria. Quâ conſtantiâ & victoriæ famâ ferox exercitus.

[5] Modo cauti] Qui regrediendum citra Bodotriam, ſpecie prudentium, ignavi admonuerant, ut dictum eſt cap. ſup.

[6] Arte ducis rati] Veriùs *arte ſe victos rati*, aut *arte ducis ſuperati*. Vide Notas & Emendationes ad cap. 27.

[7] Cœtibus ac sacrificiis] Ut mos eſt apud barbaros. Vide ſuprà Hiſt. IV, 14.

vitatum ſancirent: atque ita inritatis utrimque animis diceſſum.

XXVIII. Eadem æſtate cohors Uſipiorum [1], per Germanias conſcripta, & in Britanniam tranſmiſſa, magnum ac memorabile facinus auſa eſt. Occiſo centurione ac militibus, qui ad tradendam diſciplinam immixti manipulis [2], exemplum & rectores habebantur, tres liburnicas [3], adactis per vim gubernatoribus, aſcendêre: & uno remigrante [4], ſuſpectis duobus eóque interfectis, nondum vulgato rumore, ut miraculum provehebantur [5]: mox hàc atque illà rapti, & cum pleriſque Britannorum, ſua defenſantium, prœlio congreſſi, ac ſæpe victores, aliquando pulſi, eò ad extremum inopiæ venêre, ut infirmiſſimos ſuorum, mox ſorte ductos veſcerentur: atque ita circumvecti Britanniam [6], amiſſis per inſcitiam regendi navibus, pro prædonibus habiti, primùm a Suevis, mox a Friſiis intercepti ſunt: ac fuere, quos per commercia venumdatos, & in noſtram uſque ripam mutatione ementium adductos, indicium tanti casûs inluſtravit. Initio æſtatis [7] Agricola, domeſtico vulnere ictus, anno antè natum filium amiſit. Quem caſum neque, ut plerique fortium virorum, ambitiosè, neque per lamenta rurſus ac mærorem muliebriter tulit: & in luctu bellum inter remedia erat.

XXIX. Igitur præmiſsâ claſſe, quæ pluribus locis præ-

[1] Cohors Usipiorum] De Uſipiis dictum ſuprà de Moribus Germanorum cap. 32.

[2] Immixti manipulis] Peditum erant manipuli, ut turmæ equitum. Cohors verò ſexaginta manipulis, aut contuberniis, id eſt 600 hominibus conſtabat. Cohorti præerat centurio. Singulis manipulis, ſeu contuberniis Uſipiorum, milites Romani fuere immixti. Manipulos pro contuberniis dici patet ex Vegetio II, 13. Alii erant manipuli, qui duabus centuriis, ſeu 200 hominibus conſtabant, ut docet Cencius apud Gellium, XVI, 4.

[3] Tres liburnicas] De liburnicis jam egimus ſuprà Annal. XVI, 14.

[4] Uno remigrante] Unus remigravit, ſcaphâ fortè elapſus. Aliter tamen locum hunc explicat Ill. Huetius. Vide Notas & Emendationes ad cap. 28.

[5] Ut miraculum] Ita ſecundè provehebantur, ut res admiratione prorſus digna eſſet.

[6] Circumvecti Britanniam] Unde ſint profecti, quomodo circumvecti Britanniam, eorum denique navigationis curſum erroreſque inquirere curioſum; at longius foret. Itaque vide Notas & Emendationes ad cap. 28.

[7] Initio æstatis] Initio ſeptimæ æſtatis; anno Urbis conditæ dcccxxxvii, Jeſu Chriſti 84. Vide Notas & Emendationes ad cap. 28.

data, magnum & incertum terrorem faceret, expedito exercitu, cui ex Britannis fortiſſimos, & longâ pace exploratos addiderat, ad montem Grampium [1] pervenit quem jam hoſtes inſederant. Nam Britanni, nihil fracti pugnæ prioris eventu, & ultionem aut ſervitium exſpectantes, tandemque docti, commune periculum concordiâ propulſandum, legationibus & fœderibus omnium civitatum vires exciverant. Jamque ſuper triginta millia armatorum aſpiciebantur, & adhuc adfluebat omnis juventus, & quibus cruda ac viridis ſenectus [2], clari bello, ac ſua quiſque decora [3] geſtantes: cùm inter plures duces virtute & genere præſtans, nomine Calgacus [4], apud contractam multitudinem, prœlium poſcentem, in hunc modum locutus fertur.

XXX. « Quotiens cauſas belli & neceſſitatem noſtram » intueor, magnus mihi animus eſt, hodiernum diem, con» ſenſumque veſtrum, initium libertatis totius Britanniæ fore. » Nam & univerſi ſervitutis expertes, & nullæ ultrà terræ, » ac ne mare quidem ſecurum, imminente nobis claſſe Ro» manâ: ita prœlium atque arma [5], quæ fortibus honeſta, » eadem etiam ignavis tutiſſima ſunt. Priores pugnæ, quibus » adversùs Romanos variâ fortunâ certatum eſt, ſpem ac ſub» ſidium in noſtris manibus habebant: quia nobiliſſimi totius

[1] Ad montem Grampium] Nunc *le mont Grantzbaine*, in Scotiâ, provinciâque *Strathern*.

[2] Viridis senectus] Sic Virgilius, Æneid. VI, 304,

Jam ſenior: ſed cruda deo viridiſque ſenectus.

[3] Sua quisque decora] Bellicæ virtutis inſignia ac præmia.

[4] Calgacus] In veteri & fabuloſo Triadum libro appellatur *Galauc ap Liennauc*. Fortiſſimi hujus viri oratione nihil præſtantius habet tum Græca, tum Romana antiquitas. Omnes dominationis Romanæ artes, vitia omnia, mirâ arte ac brevitate ibi explicat Tacitus.

[5] Ita prœlium atque arma] In hoc rerum ſtatu prœlium & arma, non fortibus tantùm honeſta, ſed ipſis etiam ignavis neceſſaria & tutiſſima ſunt. Priores Britannorum pugnæ, quibus adversùs Romanos variâ fortunâ certatum eſt, ſpem alteram ac ſubſidium præſens habebant in noſtris civitatibus, ad quas confugere, in noſtris manibus, quæ hoſtem vincere poterant. Nos enim, totius Britanniæ nobiliſſimi, eóque in ipſis penetralibus, nempe in Caledoniâ, *l'Ecoſſe*, ſiti, nec ſervientium Gallorum litora aſpicientes, oculos quoque a contactu Romanæ dominationis inviolatos habebamus. Nos, terrarum ac libertatis extremos, receſſus ipſe ac ſinus famæ (audacter & egregiè dictum, ut terrarum ac famæ finis exprimatur) in hunc diem defendit.

»Britanniæ, eóque in ipſis penetralibus ſiti, nec ſervientium »litora aſpicientes, oculos quoque a contactu dominationis »inviolatos habebamus. Nos, terrarum ac libertatis extre»mos, receſſus ipſe ac ſinus famæ in hunc diem defendit: »nunc terminus [1] Britanniæ patet: atque omne ignotum pro »magnifico eſt. Sed nulla jam ultrà gens, nihil niſi fluctus »& ſaxa, & infeſtiores Romani: quorum ſuperbiam fruſtra »per obſequium & modeſtiam effugeris: raptores orbis, poſt»quam cuncta vaſtantibus defuere terræ, & mare [2] ſcrutantur: »ſi locuples hoſtis eſt, avari: ſi pauper, ambitioſi: quos non »Oriens, non Occidens, ſatiaverit: ſoli omnium [3], opes »atque inopiam pari affectu concupiſcunt: auferre, trucidare, »rapere falſis nominibus, *imperium*; atque ubi ſolitudinem »faciunt, *pacem* appellant [4].»

XXXI. « Liberos cuique ac propinquos ſuos natura »cariſſimos eſſe voluit: hi per delectus, alibi ſervituri [5], aufe»runtur: conjuges ſororeſque etſi hoſtilem libidinem effu»giant, nomine *amicorum* atque *hoſpitum* polluuntur [6]. Bona »fortunaſque in tributum egerunt; in annonam frumentum: »corpora ipſa ac manus, ſilvis ac paludibus emuniendis [7], »inter verbera ac contumelias, conterunt. Nata ſervituti man»cipia ſemel veneunt, atque ultro a dominis aluntur: Bri»tannia ſervitutem ſuam quotidie emit [8], quotidie paſcit. Ac

[1] Nunc terminus] Ita libri omnes ſcripti & editi. At alium verborum ordinem poſtulat ipſe ſenſus; & legendum: *Nos terrarum ac libertatis extremos, receſſus ipſe ac ſinus famæ in hunc diem defendit: atque omne ignotum pro magnifico eſt: ſed nunc terminus Britanniæ patet: nulla jam ultrà gens, nihil niſi fluctus & ſaxa: & infeſtiores Romani;* id eſt, fluctibus ſaxiſque feriores. Vide Notas & Emendationes ad cap. 30.

[2] Et mare] Id eſt etiam mare ſcrutantur. Certè Romani mare ſcrutabantur, cùm Britanniam, ac maximè Caledoniam, peterent.

[3] Soli omnium] Ex omnibus hominibus ſoli. *Omnium* ad opes ne referas.

[4] Pacem appellant] Inde in ſcriptoribus tam ſæpe occurrit *pax Romana:* & in nummis PAX. PAX ORBIS TERRARUM.

[5] Alibi servituri] Id Romanis cautum, ne in patriâ turbarent.

[6] Polluuntur] Horum flagitiorum exempla vidimus ſuprà Annal. XIV, 31.

[7] Paludibus emuniendis] Viæ per ſilvas ac paludes, ob commeatuum facilitatem, emuniendæ. Vide infrà cap. 33. Tales viæ Romanæ exſtant adhuc plurimæ in Scotiâ, quas accuratiſſimè deſcripſit eruditus Gordon, *Itinerarium Septentrionale*, in tabulâ Geographicâ.

[8] Quotidie emit] Quotidie emit, tributa ſolvendo; quotidie paſcit, in annonam frumentum ſuppeditando. Poſtea cùm Romani, versâ fortunâ,

»ſicut

»ſicut in familiâ recentiſſimus quiſque ſervorum & conſervis »ludibrio eſt: ſic in hoc orbis terrarum vetere famulatu, novi »nos & viles in excidium petimur. Neque enim arva nobis [1], »aut metalla, aut portus ſunt, quibus exercendis reſervemur. »Virtus porro ac ferocia ſubjectorum ingrata imperantibus: »& longinquitas ac ſecretum ipſum, quo tutius, eò ſuſpec»tius. Ita ſublatâ ſpe veniæ, tandem ſumite animum, tam »quibus ſalus, quàm quibus gloria cariſſima eſt. Trinobantes [2], »feminâ duce [3], exurere coloniam [4], expugnare caſtra, ac, »niſi felicitas in ſocordiam vertiſſet, exuere jugum potuere: »nos integri & indomiti, & libertatem non in præſentiâ la»turi, primo ſtatim congreſſu non oſtendamus quos ſibi Ca»ledonia viros ſepoſuerit [5]? »

XXXII. « An eamdem Romanis in bello virtutem, quam »in pace laſciviam adeſſe creditis? Noſtris illi diſſenſionibus »ac diſcordiis clari, vitia hoſtium in gloriam exercitûs ſui »vertunt: quem contractum ex diverſiſſimis gentibus, ut ſe»cundæ res tenent, ita adverſæ diſſolvent: niſi ſi Gallos, & »Germanos, & (pudet dictu [6]) Britannorum pleroſque, li»cèt dominationi alienæ ſanguinem commodent [7], diutiùs ta»men hoſtes quàm ſervos, fide & affectu teneri putatis: me-

barbaris tributa, quæ dona vocabantur, penderent, pariter querebantur, utì videre eſt apud Salvianum, *de Gubernatione Dei.* Libr. VI. *Dicimus donum eſſe, quod pretium eſt, & quidem pretium conditionis duriſſimæ ac miſerrimæ. Omnes quippe captivi cùm ſemel redempti fuerint, libertate potiuntur: nos ſemper redimimur, & numquam liberi ſumus.*

[1] Arva nobis] Pars magna Scotiæ montibus horrida.

[2] Trinobantes] De quibus dictum ſuprà Annal. XIV, 31.

[3] Femina duce] Boudiceâ. Vide Annal. XIV, 31.

[4] Coloniam] Camulodunum, nunc *Colcheſter.* Vide ibid.

[5] Et libertatem non in præsentia laturi.. non ostendamus... seposuerit?] Ita quidem recentiores editiones: aliter autem veteres libri ſcripti & editi. Fortè ſcripſerat Tacitus: *Et in libertatem, non in prædam certaturi, primo ſtatim congreſſu ividè oſtendamus quos ſibi Caledonia viros ſepoſuerit.* Vide Notas & Emendationes ad cap. 31.

[6] Pudet dictu] Singulariter dictum pro *pudet dicere.* Plautus tamen Bacch. Act. III. Sc. 1. dixit:

Neque mei, neque tui intus puditum eſt factis, quæ facis.

Et Valer. Maximus IX, 13. num. 2. *Nec relatione familiaria, quia dictu faſtidienda ſunt.*

[7] Sanguinem commodent] Romanorum dominationi vitam ſanguinemque commodabant auxiliares Galli, Germani, & Britannorum plerique: diutiùs tamen hoſtes, quàm ſervi; ac proinde modico affectu, fide incertâ,

»tus & terror eſt, infirma vincula caritatis: quæ ubi remove»ris, qui timere deſierint, odiſſe incipient. Omnia victoriæ »incitamenta pro nobis ſunt: nullæ Romanos conjuges [1] ac»cendunt: nulli parentes fugam [2] exprobraturi ſunt: aut nulla »pleriſque patria [3], aut alia eſt: paucos numero [4], circùm »trepidos [5] ignorantiâ, cælum ipſum, ac mare, & ſilvas, »ignota omnia circumſpectantes, clauſos quodammodo ac »vinctos dii nobis tradiderunt. Ne terreat vanus aſpectus, & »auri fulgor atque argenti, quod neque tegit, neque vulne»rat [6]. In ipsâ hoſtium acie inveniemus noſtras manus: agnoſ»cent Britanni ſuam cauſam: recordabuntur Galli priorem li»bertatem: deſerent illos ceteri Germani, tamquam nuper »Uſipii reliquerunt [7]. Nec quidquam ultrà formidinis: vacua »caſtella, ſenum coloniæ [8], inter malè parentes & injuſtè im»perantes, ægra municipia & diſcordantia: hìc dux, hìc »exercitus: ibi tributa & metalla [9], & ceteræ ſervientium pœ»næ, quas in æternum proferre, aut ſtatim ulciſci, in hoc »campo eſt. Proinde ituri in aciem, & majores veſtros, & »poſteros cogitate ».

XXXIII. Excepere orationem alacres, & barbari moris cantu, & fremitu, clamoribuſque diſſonis. Jamque agmi-

[1] Nullæ Romanos conjuges] Cælibes vulgò erant milites Romani. Vide Notas & Emendationes ad Annal. XIV, 27. Præterea in caſtris Romanis nullus feminis locus.

[2] Nulli parentes fugam] Contrà verò, ut apud Germanos, ſic apud Britannos, matres, conjuges hortamina pugnantibus geſtabant, & inclinatas labenteſque acies nonnumquam reſtituebant. Vide ſuprà de Moribus Germanorum cap. 7 & 8.

[3] Nulla pleriſque patria] Aut nulla pleriſque patria eſt, aut alia, quàm Britannia. Nulla pleriſque patria erat, quòd, ut rectè explicat Illuſtr. Huetius, obſcuri, vulgò concepti ex ſcortis militaribus, in expeditionibus, in viis nati.

[4] Paucos numero] Fruſtra vulgò emendatur *paucos numeros*. Rectè & eleganter dictum, *paucos numero*.

[5] Circum trepidos] Crediderim *circùm* redundare; & petitum eſſe ex ſequenti lineâ *circumſpectantes*. Vide Notas & Emendationes ad cap. xxxii.

[6] Neque tegit, neque vulnerat] Bene, & barbaro dignum. Ornatiùs, ſed non meliùs, Livius, X, 39. *Non criſtas vulnera facere, & per picta atque aurata ſcuta tranſire Romanum pilum, & candore tunicarum fulgentem aciem, ubi res ferro geratur, cruentari.*

[7] Uſipii reliquerunt] Ut dictum eſt ſuprà cap. 28.

[8] Senum coloniæ] Veteranis, quos irridens *ſenes* appellat, maximè conſtabant coloniæ.

[9] Et metalla] Quibus fodiendis victæ a Romanis gentes inſudabant.

na, & armorum fulgores, audentiſſimi cujuſque procurſu [1]: ſimul inſtruebantur acies: cùm Agricola, quamquam lætum & vix munimentis coercitum militem accendendum adhuc ratus, ita diſſeruit: « Octavus annus eſt, commilitones, ex quo virtute & auſpiciis imperii Romani, fide atque operâ veſtrâ Britanniam viciſtis: tot expeditionibus, tot prœliis, ſeu fortitudine adversùs hoſtes, ſeu patientiâ ac labore pæne adversùs ipſam rerum naturam opus fuit, neque me militum, neque vos ducis pænituit. Ergo egreſſi, ego veterum legatorum, vos priorum exercituum terminos [2], finem Britanniæ, non famâ, nec rumore, ſed caſtris & armis tenemus. Inventa Britannia, & ſubacta. Equidem ſæpe in agmine, cùm vos paludes, monteſve, & flumina fatigarent, fortiſſimi cujuſque voces audiebam, quando dabitur hoſtis, quando acies? Veniunt e latebris ſuis extruſi: & vota virtuſque in aperto, omniaque prona victoribus, atque eadem victis adverſa. Nam ut ſuperaſſe tantum itineris, ſilvas evaſiſſe, tranſiſſe æſtuaria, pulchrum ac decorum in frontem [3]; ita fugientibus periculoſiſſima, quæ hodie proſperrima ſunt [4]. Neque enim nobis aut locorum eadem notitia, aut commeatuum eadem abundantia: ſed manus, & arma [5], & in his omnia. Quod ad me attinet, jam pridem mihi decretum eſt, neque exercitûs, neque ducis terga tuta eſſe. Proinde & honeſta mors turpi vitâ potior; & incolumitas ac decus, eodem loco ſita ſunt: nec inglorium fuerit, in ipſo terrarum ac naturæ fine cecidiſſe ».

[1] PROCURSU] Fulgebant arma, cùm audentiſſimus quiſque in pugnam procurreret.

[2] PRIORUM EXERCITUUM TERMINOS] Veteres legati & priores exercitus in Britanniâ bellaverant. At Agricola ejuſque exercitus, hos terminos egreſſi, Caledoniam tenebant.

[3] IN FRONTEM] In ſpeciem: Gallicè *en apparence.* Sic Seneca, Conſol. ad Helviam, cap. 5. *Itaque ego in illis, quæ omnes optant, exiſtimavi ſemper, nihil veri boni ineſſe: quin inania & ſpecioſo ac decepturo fuco circumlita inveni, intra nihil habentia fronti ſuæ ſimile.*

[4] HODIE PROSPERRIMA SUNT] Silvas enim evaſiſſe, tranſiſſe æſtuaria, tantum itineris ſuperaſſe hodie proſperrimum eſt: ſed ſi fugiebant Romani, periculoſiſſimum erat.

[5] SED MANUS, ET ARMA] Sic ferme Livius, V, 42. *Arma tantùm ferrumque in dextris, velut ſolas reliquias ſpei ſuæ, intuentes.*

XXXIV. « Si novæ gentes atque ignota acies conſtitiſ-»ſet; aliorum exercituum exemplis vos hortarer: nunc veſ-»tra decora recenſete, veſtros oculos interrogate. Ii ſunt, »quos proximo anno, unam legionem [1] furto noctis adgreſ-»ſos, clamore debellaſtis: ii ceterorum Britannorum fugaciſ-»ſimi: ideoque tamdiu ſuperſtites. Quomodo ſilvas ſaltuſque »penetrantibus, fortiſſimum quodque animal contrà ruere, »pavida & inertia ipſo agminis ſono [2] pelluntur; ſic acerrimi »Britannorum jam pridem ceciderunt: reliquus eſt numerus »ignavorum & metuentium: quos quòd tandem inveniſtis, »non reſtiterunt [3], ſed deprehenſi ſunt noviſſimi: res & ex-»tremo metu [4] corpora defixere in his veſtigiis, in quibus »pulchram & ſpectabilem victoriam ederetis. Tranſigite cum »expeditionibus, imponite quinquaginta annis [5] magnum »diem, adprobate reipublicæ numquam exercitui imputari »potuiſſe, aut moras belli, aut cauſas rebellandi [6] ».

XXXV. Et adloquente adhuc Agricolâ militum ardor eminebat, & finem orationis ingens alacritas conſecuta eſt, ſtatimque ad arma diſcurſum. Inſtinctos ruenteſque ita diſpo-ſuit [7], ut peditum auxilia, quæ octo millia erant, mediam

[1] Unam legionem] Nonam legionem; ut vidimus ſuprà cap. 26.

[2] Agminis sono] Hæc de hominum, equorum, canum agmine intellige.

[3] Non restiterunt] Ut Romanos oppugnarent.

[4] Res et extremo metu] Vide Notas & Emendationes ad cap. 34.

[5] Quinquaginta annis] Aulus Plautius, mox Claudius ipſe, Imperator, Britannicam expeditionem ſuſcepere anno Urbis conditæ DCCXCVI; ac proinde ad hunc annum U. C. DCCCXXXVIII numerantur tantùm anni 42. Hìc ergo *quinquaginta annis* idem eſt, ac *ferme quinquaginta annis*.

[6] Aut causas rebellandi] Probate moras belli ex locorum difficultate, cauſas rebellandi ex incolarum indole fuiſſe profectas.

[7] Ita disposuit] Hic videtur fuiſſe utriuſque exercitûs ordo. Per acclive montis Grampii jugum inſurgebat maxima Britannorum pars: primum eorum agmen infra montem: eorum covinarii & equites media campi complebant. Exercitûs autem Romani media acies conſtabat peditum auxiliis, numero octo millibus: equitum tria millia cornibus affuſa: poſt auxilia Agricola ſtabat pedes ante vexilla: retro legiones Romanæ, ante vallum diſpoſitæ: in legionum vallique lateribus, equitum quatuor alæ ad ſubita belli retentæ. Exercitûs ſui ordines diduxit Agricola, ne frons foret anguſtior. Locus autem pugnæ fuit in provinciâ *Strathern*, prope locum, qui nunc dicitur *Kirk of Comerie*, Gallicè *l'Egliſe de Comerie*. Ibi exſtant adhuc duo caſtra Romana, quæ exhibet eruditus Gordon, *Itinerarium Septentrionale*, Tabulâ V. Neque eſt quòd objiciant caſtra illa minora eſſe, quàm ut exercitui Romano

aciem firmarent: equitum tria millia, cornibus adfunderentur: legiones pro vallo ſtetere, ingens victoriæ decus citra Romanum ſanguinem [1] bellanti, & auxilium, ſi pellerentur. Britannorum acies in ſpeciem ſimul ac terrorem editioribus locis conſtiterat, ita ut primum agmen æquo, ceteri per acclive jugum connexi velut inſurgerent: media campi covinarius [2] & eques ſtrepitu ac diſcurſu complebat. Tum Agricola, ſuperante hoſtium multitudine, veritus, ne ſimul in frontem, ſimul & latera ſuorum pugnaretur, diductis ordinibus, quamquam porrectior acies futura erat, & « arceſſendas » plerique « legiones » admonebant, promptior in ſpem, & firmus adverſis, dimiſſo equo pedes ante vexilla conſtitit.

XXXVI. Ac primo congreſſu eminus certabatur: ſimul conſtantiâ, ſimul arte Britanni, ingentibus gladiis, & brevibus cetris [3], miſſilia noſtrorum vitare, vel excutere, atque ipſi magnam vim telorum ſuperfundere: donec Agricola tres Batavorum cohortes, ac Tungrorum [4] duas cohortatus eſt,

ſufficere potuerint. Alia retro & vicina erant caſtra, quæ ante pugnam obtinebat Romanus exercitus. Exſtant quoque, & ea exhibet Cl. Gordon in ſuâ tabulâ Geographicâ. Inſigne autem victoriæ monumentum fuit ipſa urbs Victoria, nunc *Abernethy*. Non in ipſo prœlii campo, ſed quod commodius & tutius, condita eſt ad Taum æſtuarium, nunc *Firth of Tay*, in eâdem provinciâ *Strathern*.

[1] CITRA ROMANUM SANGUINEM] Maxima enim Romanorum ducum laus & cura erat hoſtium audaciam externo ſanguine ulciſci. Vide ſuprà Annal. XIV, 23.

[2] COVINARRUS] Covinarius, auriga erat currûs, cujus axis in modum falcis erat recurvus. Inde Mela III, 6, Britanni *dimicant non equitatu modò, aut pedite, verùm & bigis & curribus; Gallicè armati, covinos vocant, quorum falcatis axibus utuntur*. Quomodo autem e covinis, aut eſſedis, pugnarent, docet Julius Cæſar Bell. Gall. IV, 33. *Genus hoc eſt ex eſſedis pugnæ: primò per omnes partes perequitant, & tela conjiciunt, atque ipſo terrore equorum & ſtrepitu rotarum, ordines plerumque perturbant: & cùm ſe inter equitum turmas inſinuavere, ex eſſedis deſiliunt, & pedibus prœliantur. Aurigæ interim paullum e prœlio excedunt, ut, ſi illi a multitudine hoſtium premantur, expeditum ad ſuos receptum habeant. Ita mobilitatem equitum, ſtabilitatem peditum in prœliis præſtant; ac tantum uſu quotidiano, & exercitatione efficiunt, ut in declivi ac præcipiti loco incitatos equos ſuſtinere, & brevi moderari, ac flectere, & per temonem percurrere, & in jugo inſiſtere, & inde ſe in currus citiſſimè recipere conſueverint.*

[3] BREVIBUS CETRIS] Cetræ, ſcuta erant, ſed minora, ac lorea. Vetus Scholiaſtes ad Juvenalis Satyr. XI, 140. *Oryx animal minus, quàm bubalus, quem Mauri Uncem vocant: cujus pellis ad citonas*, corrige *cetras*, *proficit, ſcuta Maurorum minora.*

[4] TUNGRORUM] Plurima manent in Britanniâ harum cohortium monumenta, in quibus COH. TVNGRO. vel COH. Ī TVNGROR. MIL. Vide eruditum Gordon, loc. cit. Tabulâ XXXV & ſeqq.

ut rem ad mucrones ac manus [1] adducerent: quod & ipſis vetuſtate militiæ exercitatum, & hoſtibus inhabile parva ſcuta & enormes gladios gerentibus: nam Britannorum gladii ſine mucrone [2] complexum armorum, & in arcto [3] pugnam non tolerabant. Igitur, ut Batavi miſcere ictus, ferire umbonibus, ora fœdare, & tractis [4], qui in æquo obſtiterant, erigere in colles aciem cœpere; ceteræ cohortes, æmulatione & impetu commiſtæ, proximos quoſque cædere: ac plerique ſemineces, aut integri, feſtinatione victoriæ relinquebantur. Interim equitum turmæ fugêre [5], covinarii peditum ſe prœlio miſcuere: & quamquam recentem terrorem intulerant, denſis tamen hoſtium agminibus [6], & inæqualibus locis hærebant: miniméque equeſtris ea pugnæ facies erat, cùm ægre diu ſtantes, ſimul equorum corporibus impellerentur, ac ſæpe vagi currus, exterriti ſine rectoribus equi, ut quemque formido tulerat, tranſverſos, aut obvios [7] incurſabant.

[1] Ad mucrones ac manus] Sic olim Germanicus Romanos, cum Germanis prœliaturos, monuerat, ut *denſarent ictus, & ora mucronibus quærerent*, Annal. II, 14.

[2] Sine mucrone] Cæſim nempe pugnabant Britanni; punctim verò Romani, quâ pugnandi ratione citior certiorque mors venit. Hac de re plura haber Vegetius, I, 12. *Complexum* autem *armorum* Gallicè dicimus *la mêlée:* cùm cominus & collato gradu hoſtis petitur.

[3] In arcto] Vulgò, ſed malè, *in aperto*. Vide Notas & Emendationes ad cap. 36.

[4] Et tractis] Meliùs, *& fractis*, ut volebat Muretus: vel potiùs, *& proſtratis*, ut conjicere licet ex Mſſ. Vatic. Vide Notas & Emendationes ad cap. 36. Victum proſtratumque eſt primum agmen Britannorum, quod in æquo conſtiterat, ut modò dictum eſt cap. ſup.

[5] Equitum turmæ fugere] Hìc nihil eſſe vitii, ſed plurimum Cornelianæ brevitatis obſervat Illuſtr. Huetius. Scilicet, utrimque pugnam cœpere pedites: fracto Britannorum primo agmine, quod in æquo conſtiterat, auxilia Romanorum aciem in colles erexere. Interim Romanorum equitum turmæ, cum Britannorum covinariis congreſſæ, eos ſuſtinere non voluerunt, ideoque fugêre. Tunc covinarii, & eos ſecuti equites Britanni, ſuperbi quòd, fugato Romanorum equitatu, terrorem intuliſſent, peditum ſe prœlio miſcuere. At Romani, qui primùm, diductis ordinibus, inceſſerant, ne circumvenirentur, tunc, denſatis agminibus, pugnabant, ut acriùs reſiſterent. Itaque neque covinarii, neque equites Britanni eos penetrare potuere: præterea inæqualibus locis hærebant. Unde minimè equeſtris ea pugnæ facies fuit, cùm covinarii & equites Britanni, ægre clivo ſtantes, ſimul cum equorum corporibus impellerentur; ac ſæpe vagi currus, exterriti ſine rectoribus equi, ut quemque formido tulerat, tranſverſos, aut obvios incurſabant.

[6] Hostium agminibus] Certè emendandum *cohortium agminibus*. Vide Notas & Emendationes ad cap. 36.

[7] Aut obvios] Tranſverſos, aut obvios equites covinarioſque Britannos.

XXXVII. Et Britanni, qui adhuc pugnæ expertes ſumma collium inſederant, & paucitatem noſtrorum vacui [1] ſpernebant, degredi paullatim, & circumire terga vincentium cœperant: ni idipſum veritus Agricola quatuor equitum alas, ad ſubita belli retentas, venientibus oppoſuiſſet, quantóque ferociùs accurrerant, tantò acriùs pulſos in fugam disjeciſſet. Ita conſilium Britannorum in ipſos verſum: tranſvectæque præcepto ducis a fronte pugnantium alæ [2], averſam hoſtium aciem invaſere. Tum verò patentibus locis grande & atrox ſpectaculum: ſequi, vulnerare, capere, atque eoſdem, oblatis aliis, trucidare. Jam hoſtium, prout cuique ingenium erat, catervæ armatorum [3] paucioribus terga præſtare, quidam inermes ultro ruere, ac ſe morti offerre. Paſſim arma, & corpora, & laceri artus, & cruenta humus: & aliquando etiam victis ira virtuſque: poſtquam ſilvis appropinquarunt, collecti, primos ſequentium, incautos & locorum ignaros, circumveniebant. Quod ni frequens ubique Agricola, validas & expeditas cohortes indaginis modo, & ſicubi arctiora erant, partem equitum, dimiſſis equis, ſimul rariores ſilvas equitem perſultare juſſiſſet, acceptum aliquod vulnus per nimiam fiduciam foret. Ceterùm, ubi compoſitos firmis ordinibus ſequi rurſus vidêre, in fugam verſi, non agminibus, ut priùs, nec alius alium reſpectantes, rari, & vitabundi invicem, longinqua atque avia petiere: finis ſequendi nox & ſatietas fuit: cæſa hoſtium ad decem millia: noſtrorum trecenti ſexaginta cecidere: in quîs Aulus Atticus, præfectus cohortis [4], juvenili ardore & ferociâ equi hoſtibus illatus.

[1] Vacui] Quia pugnæ expertes.

[2] Pugnantium alæ] A fronte ad terga tranſvectæ equitum Romanorum alæ averſam Britannorum aciem invaſere.

[3] Catervæ armatorum] Jam hoſtium, id eſt, armatorum Britannorum catervæ paucioribus Romanis terga præſtare.

[4] Præfectus cohortis] Sic apud eruditum Gordon, loc. cit. Tabulâ XXXV, num. 2. memoratur Q. Florius Maternus, præfectus Cohortis primæ Tungrorum.

DEO
MARTI QVIN
FLORIVS MA
TERNVS PRAEF
COH. I. TVNG
V. S. L. M

XXXVIII. Et nox quidem gaudio prædâque læta victoribus: Britanni palantes, mixtoque virorum mulierumque ploratu, trahere vulneratos, vocare integros, deſerere domos, ac per iram ultro incendere: eligere latebras, & ſtatim relinquere: miſcere invicem conſilia aliqua, dein ſeparare: aliquando frangi aſpectu pignorum ſuorum, ſæpius concitari [1]: ſatiſque conſtabat ſæviſſe quoſdam [2] in conjuges ac liberos, tamquam misererentur. Proximus dies faciem victoriæ latiùs aperuit: vaſtum ubique ſilentium, ſecreti colles, fumantia procul tecta, nemo exploratoribus obvius: quibus in omnem partem dimiſſis, ubi incerta fugæ veſtigia, neque uſquam conglobari hoſtes compertum, & exactâ jam æſtate ſpargi bellum nequibat, in fines Horeſtorum [3] exercitum deducit. Ibi acceptis obſidibus, præfecto claſſis « circumvehi »Britanniam [4] » præcepit: datæ ad id vires, & præceſſerat terror: ipſe peditem atque equites lento itinere, quò novarum gentium animi ipsâ tranſitûs morâ terrerentur, in hibernis locavit. Et ſimul claſſis ſecundâ tempeſtate ac famâ Trutulenſem portum [5] tenuit, unde proximo latere Britanniæ lecto omnis redierat [6].

[1] Sæpius concitari] Verè obſervatum a Tacito Hiſt. II, 44, homines *extremâ deſperatione ad iram ſæpius, quàm in formidinem* ſtimulantur.

[2] Sævisse quosdam] Talem ferociam notavimus ſuprà, de Moribus Germanorum, cap. 37. pag. 50. not. 5.

[3] Horestorum] Horeſti, nunc *Angus*, Scotiæ provincia, inter provincias *Strathern* & *Mernes*, Orientem versùs.

[4] Circumvehi Britanniam] De hac claſſe Britanniam circumvectâ dictum eſt ſatis in Notis & Emendationibus ad cap. 28. Profecta eſt autem claſſis ab æſtuario Tao, nunc *Firth of Tay*, aut e paulo ſuperiore portu, qui nunc dicitur *Montroſs*.

[5] Trutulensem portum] Portus ille paſſim appellatur *Rutupenſis*, aut *Rutupinus*, nunc *Sandwich*; & apud Ptolemæum, II, 3, Ῥȣτȣ́πιαι. Ad hunc portum B. Auguſtinus, Britanniæ Apoſtolus, appulit. Vide Bedam, *Hiſt. Eccleſiaſtic.* I, 25. Fueritne quandoque a Romanis dictus Trutulenſis, quòd magnâ truttarum, Gallicè *des Truites*, copiâ abundet, ut ab erudito Britanno audivi, dubito: maximè, cùm truttarum nomen neque apud Plinium, neque apud alios hujus ævi ſcriptores occurrat; & Rutupinum nomen jam innotuerat, ut patet ex Juvenalis Satyr. IV, 141,

Rutupinove edita fundo
Oſtrea.

[6] Omnis redierat] Vide Notas & Emendationes ad cap. 38. Claſſis a Tao æſtuario, *Firth of Tay*, maximam Britanniæ partem circumvecta, Trutulenſem portum, *Sandwich*, tenuit; inde, proximo hoc Britanniæ latere lecto, omnis, ne unâ quidem amiſsâ navi, Taum æſtuarium, aut Bodotriam, *Firth*

XXXIX.

XXXIX. Hunc rerum curſum, quamquam nullâ verborum jactantiâ epiſtolis Agricolæ auctum, ut Domitiano moris erat, fronte lætus, pectore anxius excepit. Inerat conſcientia, deriſui fuiſſe nuper falſum [1] e Germaniâ triumphum, emptis per commercia, quorum habitus & crines [2] in captivorum ſpeciem formarentur: at nunc veram magnamque victoriam, tot millibus hoſtium cæſis, ingenti famâ celebrari. Id ſibi maximè formidoloſum, privati hominis nomen ſupra Principis attolli: fruſtra ſtudia fori, & civilium artium decus in ſilentium acta, ſi militarem gloriam alius occuparet [3]: & cetera utcumque faciliùs diſſimulari, ducis boni Imperatoriam virtutem eſſe. Talibus curis exercitus, quodque ſævæ cogitationis indicium erat, ſecreto ſuo [4] ſatiatus, optimum in præſentiâ ſtatuit, reponere odium [5], donec impetus famæ & favor exercitûs langueſceret: nam etiam tum Agricola Britanniam obtinebat.

XL. Igitur « triumphalia ornamenta [6], & illuſtris ſta»tuæ [7] honorem, & quidquid pro triumpho datur », multo verborum honore cumulata, decerni in ſenatu jubet, addique inſuper opinionem, Syriam provinciam Agricolæ deſti-

of Forth, rediit, ut tum exercitu, tum claſſe novarum gentium animi terrerentur.

1 Nuper falsum] Hoc anno, Urbis conditæ dcccxxxvii, Domitianus, in Germaniam profectus, ne viſo quidem hoſte, Romam reverterat, & triumphaverat. Vide Dionem, LXVII. pag. 760. Nos quoque in Appendice Chronologicâ ad hunc annum

2 Habitus et crines] Sic in Supplemento Annal. VIII, 38, vidimus Caium Caligulam proceris corporibus, & rutilatis crinibus Germanicam victoriam ementitum.

3 Alius occuparet] Domitianus, alienæ laudis oſor, ſtudia fori, civiles artes, ipſamque philoſophiam in ſilentium egerat, viris, hac laude claris, neglectis, aut ex Urbe pulſis. Quæ tamen omnia fruſtra recidebant, ſi Agricola militarem gloriam nunc occuparet. Cetera faciliùs diſſimulari; boni autem ducis decus, virtutem eſſe propriam Principis, qui Imperatoris nomine exercitibus præeſſet.

4 Secreto suo] Inde Plinius in Panegyric. XLVIII, Domitianum exhibet, *tenebras ſemper ſecretumque captantem, nec umquam ex ſolitudine ſuâ prodeuntem, niſi ut ſolitudinem faceret.*

5 Reponere odium] Differre odium.

6 Triumphalia ornamenta] Non ipſum triumphum, qui ab anno Urbis conditæ dccxl privatis hominibus tribui deſiit, ut ſolis Principibus Cæſaribuſve reſervaretur. Novum illud adulationis genus invenit Agrippa, ut Auguſto gratificaretur. Hæc pluribus explicat Dio, LIV, pag. 538. Ornamenta autem triumphalia fuere veſtis triumphalis, aliaque triumphantium inſignia.

7 Illustris statuæ] Triumphalis ac laureatæ ſtatuæ in foro. Vide ſuprà

nari, vacuam tum morte Atilii Rufi conſularis, & majoribus reſervatam [1]. Credidere plerique libertum ex ſecretioribus miniſteriis miſſum ad Agricolam, codicillos, quibus ei Syria dabatur, tuliſſe, cum præcepto, ut, ſi in Britanniâ foret, traderentur: eumque libertum in ipſo freto Oceani [2] obvium Agricolæ, ne appellato quidem eo, ad Domitianum remeaſſe: ſive verum iſtud, ſive ex ingenio Principis fictum ac compoſitum eſt [3]. Tradiderat interim Agricola ſucceſſori ſuo [4] provinciam quietam tutamque. Ac ne notabilis celebritate & frequentiâ occurrentium introitus eſſet, vitato amicorum officio, noctu in Urbem, noctu in palatium, ita ut præceptum erat, venit: exceptuſque brevi oſculo, & nullo ſermone, turbæ ſervientium immixtus eſt. Ceterùm ut militare nomen, grave inter otioſos, aliis virtutibus temperaret, tranquillitatem atque otium penitus auxit, cultu modicus, ſermone facilis, uno aut altero amicorum comitatus: adeò ut plerique, quibus magnos viros per ambitionem [5] æſtimare mos eſt, viſo aſpectoque Agricolâ, quærerent famam, pauci interpretarentur [6].

XLI. Crebro per eos dies apud Domitianum abſens accuſatus, abſens abſolutus eſt: cauſa periculi non crimen ullum, aut querela læſi cujuſquam, ſed infenſus virtutibus Princeps, & gloria viri, ac peſſimum inimicorum genus, laudantes [7]. Et ea inſecuta ſunt reipublicæ tempora, quæ ſi-

Annal. IV, 23, XV, 72. Hiſt. I, 79.

[1] Majoribus reservatam] Illuſtrioribus conſularibus reſervatam.

[2] Freto Oceani] Fretum illud nunc dicimus *le Pas de Calais.*

[3] Compositum est] Sive iſtud verum eſt, ſive aptè ac convenienter ad Principis ingenium a populo confictum & compoſitum.

[4] Successori suo] Succeſſor Agricolæ videtur fuiſſe Salluſtius Lucullus, de quo Sueton. in Domit. X. Domitianus interemit *Salluſtium Lucullum, Britanniæ legatum, quòd lanceas novæ formæ appellari Luculleas paſſus eſſet.*

[5] Per ambitionem] Ex vitæ ſplendore & numeroſo comitatu.

[6] Pauci interpretarentur] Tantam in tantâ modeſtiâ famam quærebant. Pauci modeſtiæ cauſas interpretabantur.

[7] Laudantes] De hoc peſſimo inimicorum genere Julianus, Imperator, Epiſt. 12, ad Baſilium. *Σύνεσμεν γὰρ ἀλλήλοις ȣ̓ μετὰ τῆς αὐλικῆς ὑποκρίσεως μόνης· ἧς, οἶμαι, σε μέχρι τȣ̃ δεῦρο πεπειρᾶσθαι· καθ᾽ ἣν ἐπαινȣ̃ντες, μισȣ̃σι τηλικȣ̃τον μῖσος, ἡλίκον ȣ̓δὲ τȣ̀ς πολεμιωτάτȣς. Ita adhuc vivimus, ut aulicæ ſimulationis nihil fere retineamus; quam quidem tu fortaſſe adhuc expertus fuiſti, quâ qui laudant majore odio proſequuntur, quàm inimiciſſimos.* Aulicam hanc ſimulationem expertus fuerat Julianus. Unde Mamertinus, in *Gratiarum actione*

leri Agricolam non ſinerent: tot exercitus in Mœſiâ Daciâque, & Germaniâ Pannoniâque, temeritate aut per ignaviam ducum amiſſi [1]: tot militares viri cum tot cohortibus expugnati [2] & capti: nec jam de limite imperii & ripâ [3], ſed de hibernis legionum & poſſeſſione dubitatum. Ita cùm damna damnis continuarentur, atque omnis annus funeribus & cladibus inſigniretur, poſcebatur ore vulgi dux Agricola: comparantibus cunctis vigorem, conſtantiam, & expertum bellis animum, cum inertiâ & formidine eorum. Quibus ſermonibus ſatis conſtat Domitiani quoque aures verberatas, dum optimus quiſque libertorum amore & fide, peſſimi malignitate & livore, pronum deterioribus Principem exſtimulabant. Sic Agricola ſimul ſuis virtutibus, ſimul vitiis aliorum, in ipſam gloriam præceps agebatur [4].

XLII. Aderat jam annus, quo proconſulatum Aſiæ & Africæ ſortiretur [5], & occiſo Civicâ [6] nuper, nec Agricolæ conſilium deerat, nec Domitiano exemplum [7]. Acceſſere quidam, cogitationum Principis periti, qui, « iturus ne eſſet in »provinciam », ultro Agricolam interrogarent: ac primò occultiùs « quietem & otium » laudare, mox « operam ſuam

Juliano, cap. 5 & 6. *Cùm ſancti Principis mores atque inſtituta falſa opinionum, vituperationum licentiam ſubmoverent, callido nocendi artificio accuſatoriam diritatem laudum titulis peragebant, in omnibus conventiculis quaſi per benevolentiam illa jactantes, Julianus Alamanniam domuit, Julianus urbes Galliæ ex favillis & cineribus excitavit. Illæ provinciæ obſeſſæ, expugnatæ, ferro ignique vaſtatæ beatiores ſunt his oppidis, quæ habet ſine hoſte* Conſtantius. *Æſtates omnes in caſtris, hyemes in tribunalibus degit. Ita illi anni ſpatia diviſa ſunt, ut aut barbaros domitet, aut civibus jura reſtituat, perpetuum profeſſus aut contra hoſtem, aut contra vitia certamen. Hæ voces fuerunt ad inflammanda odia probris omnibus potentiores. Si enim comminiſci aliqua flagitia tentaſſent, facilè ipſo ſplendore laudis & gloriæ refutarentur.* Eadem Agricolæ virtus, idem periculum.

[1] Amissi] De his plura Suetonius in Domitiano, VI. Nos quoque in Appendice Chronologicâ ad annum Urbis conditæ DCCCXLI & ſeqq.

[2] Expugnati] Ita quoque verbo *expugnare* uſus eſt Lucretius IV, 1007.
Reges expugnant, capiuntur, prælia miſcent.

[3] Et ripa] Ripâ Danubii & Rheni, qui erant imperii limites.

[4] Præceps agebatur] Præceps ac periturus.

[5] Sortiretur] Duo conſulares antiquiſſimi Aſiam & Africam ſorte ducebant; utram ſcilicet earum regerent.

[6] Occiso Civica] De quo Suetonius in Domit. X. *Civicam Cerealem in ipſo Aſiæ proconſulatu* interemit, quaſi molitorem novarum rerum.

[7] Domitiano exemplum] Occiſo Civicâ, nec Agricolæ deerat conſilium, ut invidiam Principis timeret, nec Domitiano exemplum, ut virtutem innocentis opprimeret.

»in adprobandâ excuſatione» offerre: poſtremò non jam obſcuri, ſuadentes ſimul terrenteſque, pertraxere ad Domitianum: qui paratus ſimulatione, in arrogantiam compoſitus, & audiit preces excuſantis, &, cùm adnuiſſet, agi ſibi gratias [1] paſſus eſt: nec erubuit beneficii invidiâ: ſalarium [2] tamen, proconſulari ſolitum offerri, & quibuſdam a ſeipſo conceſſum, Agricolæ non dedit: ſive offenſus, non petitum, ſive ex conſcientiâ, ne quod vetuerat, videretur emiſſe [3]. Proprium humani ingenii eſt, odiſſe, quem læſeris [4]: Domitiani verò natura præceps in iram, & quò obſcurior, eò irrevocabilior, moderatione tamen prudentiâque Agricolæ leniebatur: quia non contumaciâ, neque inani jactatione libertatis, famam fatumque [5] provocabat. Sciant, quibus moris eſt [6] illicita mirari, poſſe etiam ſub malis Principibus magnos viros eſſe: obſequiumque ac modeſtiam, ſi induſtria ac vigor adſint, eò laudis excedere, quò plerique per abrupta, ſed in nullum reipublicæ uſum, ambitioſâ morte inclaruerunt.

XLIII. Finis vitæ ejus nobis luctuoſus, amicis triſtis, extraneis etiam ignotiſque [7] non ſine curâ fuit. Vulgus quoque, & hic aliud agens populus [8], & ventitavere ad domum, & per fora, & circulos locuti ſunt: nec quiſquam, auditâ

[1] Agi sibi gratias] Caio Caligulæ *agebant gratias & quorum liberi occiſi, & quorum bona ablata erant*, Senec. de Tranquillit. animi, XIV. Et apud Senecam, de Irâ, II, 33. *Notiſſima vox eſt ejus, qui in cultu regum conſenuerat: cùm illum quidam interrogaret, Quomodo rariſſimam rem in aulâ conſecutus eſſet, ſenectutem? Injurias, inquit, accipiendo & gratias agendo.*

[2] Salarium] Salarium illud fuiſſe decies ſeſtertium, Gallicæ monetæ libras 194,531, videtur ex Dione LXXVIII, pag. 899. Hanc enim ſummam, τὰς πέντε καὶ εἴκοσι μυριάδας, Aufidio Frontoni, cùm ei Aſiæ Africæque proconſulatus negaretur, a Macrino, Imperatore, oblatam memorat.

[3] Videretur emisse] Noluit Domitianus videri emiſſe ſalario, quod vetuerat: nam a Principe vetitum, ne Agricola provinciam adiret.

[4] Odisse, quem læseris] Id maximè viget in potentiorum injuriis. Unde Seneca, de Irâ, II, 33. *Hoc habent peſſimum animi magnâ fortunâ inſolentes, quos læſerunt, & oderunt.*

[5] Famam fatumque] Id peccavere multi, qui ſub Nerone & Domitiano famam mortemque provocavere.

[6] Quibus moris est] Quibus moris eſt illicita, contumaciam nempe & inanem libertatis jactationem, mirari.

[7] Extraneis etiam ignotisque] Manet adhuc Græcum Antiphili epigramma, quod cum Latinâ interpretatione Grotii vide in Notis & Emendationibus ad cap. 43.

[8] Aliud agens populus] Hic popu-

morte Agricolæ, aut lætatus eſt, aut ſtatim oblitus eſt. Augebat miſerationem conſtans rumor, « veneno interceptum ». Nobis nihil comperti adfirmare auſim [1]: ceterùm per omnem valetudinem ejus, crebriùs, quàm ex more principatûs per nuntios viſentis, & libertorum primi, & medicorum intimi venêre: ſive cura illud, ſive inquiſitio erat. Supremo quidem die, momenta deficientis per diſpoſitos curſores nuntiata conſtabat, nullo credente, ſic accelerari, quæ triſtis audiret. Speciem tamen doloris animo vultuque præ ſe tulit, ſecurus jam odii, & qui faciliùs diſſimularet gaudium, quàm metum. Satis conſtabat, lecto teſtamento Agricolæ, quo coheredem optimæ uxori & piiſſimæ filiæ Domitianum ſcripſit, lætatum eum, velut honore judicioque: tam cæca & corrupta mens aſſiduis adulationibus erat, ut neſciret a bono patre non ſcribi heredem, niſi malum Principem.

XLIV. Natus erat Agricola, Caio Cæſare, tertiùm conſule, Idibus Juniis: exceſſit ſexto & quinquageſimo anno [2], decimo Calendas Septembres, Collegâ Priſcoque conſulibus. Quòd ſi habitum quoque ejus poſteri noſcere velint, decentior quàm ſublimior fuit: nihil metûs in vultu: gratia oris ſupererat: bonum virum facilè crederes, magnum libenter. Et ipſe quidem, quamquam medio in ſpatio integræ ætatis ereptus, quantùm ad gloriam, longiſſimum ævum peregit. Quippe & vera bona, quæ in virtutibus ſita ſunt, impleverat; & conſularibus ac triumphalibus ornamentis prædito, quid aliud adſtruere fortuna poterat? Opibus nimiis non gau-

lus, rebus ſuis intentus, quique aliud agit, quàm virorum illuſtrium mortes curare.

[1] Adfirmare ausim] Affirmat Dio, LXVI, pag. 755. Tacito non diligentior, ſed præceps magis, & deterioribus pronus.

[2] Sexto et quinquagesimo anno] Proclivi librariorum errore ſcriptum videtur LVI pro LIV; & emendandum *quarto & quinquageſimo*. Natus eſt enim Agricola Idibus Juniis, ſeu die 13 Junii, Caio Caligulâ, tertiùm conſule, & ſolo, anno Urbis conditæ DCCXCIII, Jeſu Chriſti 40. Exceſſit decimo Kalendas Septembres, id eſt, die 23 Auguſti, Pompeio Collegâ & Cornelio Priſco, conſulibus, anno U. C. DCCCXLVI, J. C. 93. Caium autem, tertiùm conſulem, fuiſſe ſolum ac ſine collega teſtantur Faſti Vindobonenſes, C. CAESARE III SOLO. Cur ſolus tertium conſulatum inierit, vide in Supplemento Annal. VIII, 29.

debat; ſpecioſæ contigerant [1]: filiâ atque uxore ſuperſtitibus, poteſt videri etiam beatus, incolumi dignitate, florente famâ, ſalvis adfinitatibus & amicitiis, futura effugiſſe. Nam ſicutì durare in hac beatiſſimi ſæculi luce [2], ac Principem Trajanum videre, quod augurio votiſque [3] apud noſtras aures ominabatur: ita feſtinatæ mortis grande ſolatium tulit, evaſiſſe poſtremum illud tempus, quo Domitianus non jam per intervalla ac ſpiramenta temporum, ſed continuo, & velut uno ictu, rempublicam exhauſit [4].

XLV. Non vidit Agricola obſeſſam curiam [5], & clauſum armis ſenatum, & eâdem ſtrage tot conſularium [6] cædes, tot nobiliſſimarum feminarum exſilia & fugas. Unâ adhuc victoriâ Carus Metius [7] cenſebatur, & intra Albanam arcem [8] ſen-

[1] Speciosæ contigerant] Honeſtæ ac ſatis amplæ. Errat ergo Dio, LXVI, pag. 754, qui Agricolam in ignominiâ & paupertate reliquum vitæ tempus, Principe Domitiano, tranſegiſſe ſcripſit. Ὁ δὲ Ἀγρικόλας ἔν τε ἀτιμίᾳ τὸ λοιπὸν τοῦ βίου καὶ ἐν ἐνδείᾳ.... ἔζησε.

[2] Durare in hac... luce] Meliùs *in hanc lucem*. Senſus autem eſt: nam ſicut in iis iniquiſſimis Domitiani temporibus grande ſolatium ferebat durare in hanc beatiſſimi ſæculi lucem, ac Principem Trajanum videre, quod augurio votiſque apud noſtras aures ominabatur; ita quoque feſtinatæ mortis grande ſolatium tulit evaſiſſe poſtremum illud tempus, quo Domitianus, non jam per intervalla ac ſpiramenta temporum, ſed continuo, & velut uno ictu, rempublicam exhauſit.

[3] Augurio votisque] Augurio votiſque dignum ſe præſtabat Trajanus, qui patrem habebat patricium, conſularem, ac triumphalem, & ipſe militari laude clareſcebat, *innutritus bellicis laudibus*. Vide Plinium in Panegyric. cap. 9 & 16. Jam autem ſuprà dictum de Veſpaſiano, Hiſt. I, 50. *Erant, qui Veſpaſianum & arma Orientis* augurarentur.

[4] Rempublicam exhausit] Hanc Domitiani ſævitiam notat indignabundus Juvenalis Satyr. IV, 150.

Atque utinam his potiùs nugis tota illa dediſſet
Tempora ſævitiæ: claras quibus abſtulit Urbi
Illuſtreſque animas impunè, & vindice nullo.
Sed periit, poſtquam cerdonibus eſſe timendus
Cœperat: hoc nocuit Lamiarum cæde madenti.

[5] Obsessam curiam] Hæc contigere anno Urbis conditæ DCCCXLVIII. Vide Appendicem Chronologicam.

[6] Tot consularium] De his conſularibus viris nobiliſſimiſque feminis vide Appendicem Chronologicam, in quâ Domitiani res proſequemur.

[7] Carus Metius] Carus & Maſſa, nequiſſimi delatores, hominem nequiorem ſe, Heliodorum formidavere. Unde Juvenalis Satyr. I, 35.

Quem Maſſa timet, quem munere palpat
Carus.

Quem ad locum notat vetus Scholiaſtes Juvenalis: *Maſſa morio fuiſſe dicitur, & Carus mimus... Hi Neronis fuerunt liberti & deliciæ Auguſtis: ſed nequiſſimi delatores.... Maſſa autem & Carus, Heliodoro deferente, occiſi ſunt: cujus futuram delationem ita metuebant, ut ei munera darent.* De Caro Metio nonnulla habet Plinius I, Ep. 5. & VII, Ep. 27. Vide & Martialem XII, 25. Unâ adhuc cenſebatur victoriâ, multis poſtea innotuit.

[8] Albanam arcem] Albani, nunc *Albano*, ad duodecimum ab Urbe lapidem, viâ Appiâ, arx erat, ſeu egregia Domitiani villa. Manent adhuc ampliſ-

tentia Meſſalini [1] ſtrepebat, & Maſſa Bebius [2] jam tum reus erat. Mox noſtræ duxere Helvidium [3] in carcerem manus: nos Maurici, Ruſticique viſus [4], nos innocenti ſanguine Senecio perfudit. Nero tamen ſubtraxit oculos, juſſitque ſcelera, non ſpectavit: præcipua ſub Domitiano miſeriarum pars erat, videre & aſpici: cùm ſuſpiria noſtra ſubſcriberentur [5]: cùm denotandis tot hominum palloribus ſufficeret ſævus ille vultus [6] & rubor, quo ſe contra pudorem muniebat. Tu vero

ſima ejus rudera, quæ ſummitatem montis, ubi Alba erat, pertingunt; egregiaque exſtant veſtigia in Principum Barberinorum hortis. Vide eruditum Corradinum, *Vetus Latium*, Tom. II, pag. 190. De hac arce Juvenalis, Satyr. IV, 145.

Quos Albanam dux magnus in arcem
Traxerat attonitos, & feſtinare coactos.

[1] Sententia Messalini] Nondum in Urbe, ſed tantùm intra Albanam arcem ſtrepebant ſanguinariæ Meſſalini ſententiæ. Catullus Meſſalinus cæcus erat, eóque ad omnem Domitiani libidinem projectior, ad ſcelera audacior: de quo Plinius IV, Ep. 22. *Incidit ſermo de Catullo Meſſalino, qui luminibus orbatus, ingenio ſævo mala cæcitatis addiderat. Non verebatur, non erubeſcebat, non miſerebatur. Sæpius a Domitiano non ſecus ac tela, quæ & ipſa cæca & improvida feruntur, in optimum quemque contorquebatur.* Adversùs mortiferum hunc hominem intonat Juvenalis, Satyr. IV, 113.

Et cum mortifero prudens Vejento Catullo,
Qui numquam viſæ flagrabat amore puellæ,
Grande, & conſpicuum noſtro quoque tempore monſtrum,
Cæcus adulator, diruſque a ponte ſatelles,
Dignus Aricinos qui mendicaret ad axes,
Blandaque devexæ jactaret baſia rhedæ.

[2] Massa Bebius] Peſſimus quoque delator, de quo jam dictum ſuprà. Tunc ſceleribus ſuis infamis, ipſe reus erat, accuſantibus Bæticis; quâ de re vide, inter Teſtimonia Veterum, Plinium VII, Ep. 33.

[3] Helvidium] Helvidii Priſci, laudati ſuprà Hiſt. IV, 5, filium, amicum Plinii Junioris, qui inultum eum non paſſus eſt. Vide Plinium IX, Ep. 13. Porro ſenator erat Tacitus, & cùm Publicius Certus Helvidio manus intuliſſet, eumque in carcerem duxiſſet, id ſibi ſenatoribuſque omnibus crimini ducit: quod etiam queritur Plinius loc. cit. *Inter multa ſcelera multorum, nullum atrocius videbatur, quàm quòd in ſenatu ſenator ſenatori, prætorius conſulari, reo judex manus intuliſſet.*

[4] Rusticique visus] Supplebat Illuſtr. Huetius. *Nos Maurici & Ruſtici viſus miſeratione, nos Senecio innocenti ſanguine perfudit.* Bene quidem. At meliùs, ut puto, e Mſ. emendaretur, *nos Mauricum Ruſticumque diviſimus.* Fratres enim duos, ſanguine, virtute, causâ conjunctiſſimos, diviſerant, cùm Mauricum exilio, Ruſticum morte multaſſent. Vide Notas & Emendationes ad cap. 45. Arulenus autem Ruſticus, quòd philoſopharetur, & Pætum, ſanctiſſimum virum, appellaſſet; Priſcus Helvidius, quòd diutiſſimè vixiſſet, nec magiſtratum petiviſſet, Herenniumque Senecionem laudaſſet; Herennius Senecio, quòd *ſcenico exodio ſub perſonâ Paridis & Œnones, divortium*, Domitiani, *ſuum cum uxore tractaſſet*, morte damnati ſunt. In exilium pulſus eſt Junius Mauricus, Ruſtici frater. Vide Suetonium in Domit. X. Tacitum ſuprà, Vit. Agric cap. 2. Plinium III, Ep. 11. Dionem libr. LXVII, pag. 765.

[5] Subscriberentur] Et in crimen vocarentur.

[6] Sævus ille vultus] Unde Plinius in Panegyric. XLVIII. *Ipſe* Domitianus *occurſu quoque viſuque terribilis, ſuperbia in fronte, ira in oculis, femineus pallor in corpore, in ore impudentia multo rubore ſuffuſa.* Verè Seneca Ep. XI. *Quidam numquam magis, quàm cùm erubuerint, timendi ſunt, quaſi omnem verecun-*

rò felix, Agricola, non vitæ tantùm claritate, ſed etiam opportunitate mortis: ut perhibent, qui interfuerunt noviſſimis ſermonibus tuis, conſtans & libens fatum excepiſti, tamquam pro virili portione innocentiam Principi donares [1]. Sed mihi filiæque, præter acerbitatem parentis erepti, auget mæſtitiam, quòd adſidere valetudini, fovere deficientem, ſatiari vultu, complexu, non contigit: excepiſſemus certè mandata voceſque, quas penitus animo figeremus. Noſter hic dolor, noſtrum vulnus: nobis tam longæ abſentiæ conditione ante quadriennium [2] amiſſus es. Omnia ſine dubio, optime parentum, adſidente amantiſſimâ uxore, ſuperfuere honori tuo: paucioribus tamen lacrimis [3] compoſitus es, & noviſſimâ in luce deſideravere aliquid oculi tui.

XLVI. Si quis piorum manibus locus; ſi, ut ſapientibus placet [4], non cum corpore exſtinguuntur magnæ animæ: placidè quieſcas, noſque, domum tuam, ab infirmo deſiderio, & muliebribus lamentis, ad contemplationem virtutum tuarum voces, quas neque lugeri, neque plangi fas eſt: admiratione te potiùs, temporalibus laudibus [5], &, ſi natura ſuppeditet,

diam effuderint. Sulla tunc erat violentiſſimus, cùm faciem ejus ſanguis invaſerat.

[1] Innocentiam Principi donares] Tamquam pro virili portione Domitianum abſolveres, teque conſtantiâ & alacritate tuâ non interceptum veneno probares.

[2] Ante quadriennium] Quartum jam annum Româ aberant Tacitus ejuſque uxor. Ob hujus abſentiæ caſum iis ante quadriennium periiſſe Agricolam ſcribit.

[3] Paucioribus tamen lacrimis] Egregiè dictum, ut cetera Agricolæ ſuprema maximo ſenſu narrata.

[4] Ut sapientibus placet] Epicurei animas cum corpore exſtingui docuere. Socratici & Platonici eas immortales eſſe pronuntiarunt. Inter utroſque mediam viam ingreſſi Stoici, magnas quidem animas felices futuras, & æterna ſortituras ſcripſere: quæ tamen, *cùm Deo viſum erit iterum iſta moliri, labentibus cunctis*, & ipſæ, parva ruinæ ingentis acceſſio, *in antiqua elementa* vertendæ ſunt. Vide Senecam, *Conſol. ad Marciam*, cap. ult. Meliùs veriùſque Macrobius, in Somnium Scipionis I, 14. *Obtinuit non minùs de incorporalitate animæ, quàm de immortalitate ſententia;* eamque nationum omnium conſenſu adſtruit Tullius libr. I. Tuſculan. quæſtionum.

[5] Temporalibus laudibus] In hac Agricolæ vitâ, nihil ad poeticam pompam compoſitum, omnia ad lugentium modeſtiam exacta. Inde non immortales, ſed temporales tantùm & perituras laudes promittit Tacitus. Nec aliter egregius virtutis laudator & auctor Fredericus III, cùm Henricum, Pruſſiæ Principem, laudaret, ſcripſit: *O Prince, qui ſaviez combien vous m'étiez cher, combien votre perſonne m'étoit précieuſe; ſi la voix des vivants peut ſe faire entendre des morts, prêtez attention à une voix qui ne vous fut pas inconnue: ſouffrez que ce fragile monument, le ſeul, helas! que je puis*

ſimilitudine

ſimilitudine decoremus [1]. Is verus honos, ea conjunctiſſimi cujuſque pietas. Id filiæ quoque uxorique præceperim, ſic patris, ſic mariti memoriam venerari, ut omnia facta dictaque ejus ſecum revolvant, famamque [2] ac figuram animi magis, quàm corporis, complectantur: non quia intercedendum putem imaginibus, quæ marmore, aut ære finguntur: ſed ut vultus hominum, ita ſimulacra vultùs imbecilla ac mortalia ſunt, forma mentis æterna: quam tenere & exprimere non per alienam materiam & artem, ſed tuis ipſe moribus poſſis. Quidquid ex Agricolâ amavimus, quidquid mirati ſumus, manet, manſurumque eſt in animis hominum, in æternitate temporum, famâ rerum. Nam multos veterum, velut inglorios & ignobiles, oblivio obruet, Agricola, poſteritati narratus & traditus, ſuperſtes erit [3].

ériger à votre mémoire, vous ſoit élevé. Eloge du Prince Henri, par S. M. le Roi de Pruſſe. Obſervaverim in hujus laudationis concluſione egregiam ineſſe Taciti imitationem, aut potiùs eumdem naturæ ſenſum atque impetum.

[1] Similitudine decoremus] Ita optimè emendavit eruditus Grotius. Perperam in libris editis, *militum decoramus.* Vide Notas & Emendationes ad cap. 46.

[2] Famamque] Mallet Muretus *formam.* Quod quoque nobis plurimùm placet. Quis enim ferat *famam animi... complectantur?* maximè cùm mox ſequatur, *forma mentis æterna:* & infrà in Dialog. de Oratoribus, cap. 1. *dum formam ſui quiſque & animi & ingenii redderet. Famam* tamen retinuere interpretes plurimi.

[3] Superstes erit] Non modò ſuperſtes erit Agricola; ſed ejus vita abſolutiſſimum laudationis exemplar ſemper habebitur. Id unum, ad amplificandam & apud nos æternandam Agricolæ famam, optaverim, ut vita hæc, quam Illuſtriſſimus Nivernenſium Dux Gallico ſermone reddidit, publici juris fiat: miro tum virtutum & literarum certamine quis eorum ſit maximus, iſne qui ita vixerit, an qui ita ſcripſerit, an qui ita fuerit interpretatus.

BREVIARIUM
DIALOGI
DE ORATORIBUS.

I. *Præfatio*, *ſcribendique dialogi occaſio.* II. *Perſonæ*, *Curiatius Maternus*, *M. Aper*, *Julius Secundus.* III. *Maternum poetam a poeticis ſtudiis avocare ſtudet Secundus.* IV. *Excuſat ſe Maternus.* V. *Inſtat Aper ; & contendit utilitate, voluptate, dignitate, famâ oratoriam artem arti poeticæ anteponendam.* VIII. *Quod Marcelli Eprii & Criſpi Vibii exemplis & opibus confirmat.* IX. *Contrà poeticæ inanem & infructuoſam laudem eſſe.* X. *Hortatur ergo Maternum ut ab auditoriis & theatris ad forum cauſaſque ſe convertat.* XI. *Maternus poetas defendit.* XII. *Iis pura, innocentia, divina ſunt ſtudia : magna fama.* XIII. *Speciosæ opes : felix contubernium. Inquieta verò & anxia oratorum vita.* XIV. *Hæc tractantibus, intervenit Vipſtanius Meſſala. Is, antiquorum admirator, recentium contemptor, Aprum a novorum rhetorum more ad antiquorum oratorum formam trahere nititur.* XV. *Inde de antiquis & recentibus diſputatio.* XVI. *In antiquorum venerationem*

conſpirant Meſſala , Secundus , & Maternus. Aper antiquos inſectatur , & ſæculi ſui partes tuetur. XVII. *Incertum enim eſſè & obſcurum antiquorum nomen.* XVIII. *Plures quoque eloquentiæ ſpecies. Malignitate humanâ , vetera in laude , præſentia in faſtidio eſſe.* XIX. *Caſſium Severum , quem antiquitatis terminum conſtituunt , non inſcitiâ , ſed judicio & intellectu ad novum dicendi genus ſe tranſtuliſſè.* XX. *Multa veteris eloquentiæ vitia. Recentem eſſe lætiorem & pulchriorem.* XXI. *De Calvo , Cœlio , C. Cæſare , Bruto , eorum Ciceroniſque carminibus , de Aſinio & Corvino judicia.* XXII. *Ciceronis laudes & vitia.* XXIII. *Summam eloquentiæ artem eſſe , antiquorum egregia quæque imitari , & a recentibus feliciter reperta miſcere.* XXIV. *Maternus Meſſalam hortatur non ad laudationem antiquorum , quos fama ſua ſatis laudat , ſed ut cauſas , cur in tantum ab eorum eloquentiâ præſens ætas receſſerit , aperiat.* XXV. *Meſſala quædam tamen de antiquorum nomine , & judicia de Calvo , Aſinio , Cæſare , Cœlio , Bruto , Cicerone , retractat.* XXVI. *C. Gracchum , L. Craſſum laudat. Mæcenatem verò , Gallionem & Caſſium Severum reprehendit.* XXVII. *Meſſalam longiùs vagantem ad propoſitum retrahit Maternus.* XXVIII. *Cauſas ergo cur eloquentia ceteræque artes a vetere*

gloriâ deſciverint adfert Meſſala, deſidiam juventutis, negligentiam parentum, inſcientiam præcipientium, & oblivionem moris antiqui. XXXIII. *Hæc cùm evolveret Meſſala, eum reſtitantem impellit Maternus ut proſequatur, & quomodo veteres ingenia alerent, doceat.* XXXIV. *Meſſala veteris juvenum inſtitutionis artes explicat.* XXXV. *Recentioris vitia retegit.* At in hac parte mutilus eſt Meſſalæ ſermo. Periit integra Julii Secundi oratio. In Materno deſunt quoque initia. XXXVI. In iis quæ ſuperant, docet Maternus, *ipſâ temporum perturbatione & licentiâ, cùm vigeret reſpublica, eloquentiam olim valuiſſe.* XXXVII. *Iis temporibus neminem magnam potentiam ſine eloquentiâ fuiſſe conſecutum.* XXXVIII. *Cn. Pompeium eloquentiæ nocuiſſe, cùm eam adſtrinxit, frenoſque ei impoſuit.* XXXIX. *Immo ipſis oratorum pænulis fractam eam fuiſſe & dejectam, quòd pompâ plauſuque indigeat.* XL. *Probitate quoque & modeſtiâ eam elanguiſſe, cùm naturâ ſit contumax, temeraria & arrogans.* XLI. *Pro varietate ergo temporum variam fuiſſe eloquentiam; ſuaſque eſſe quibuſvis temporibus laudes & utilitates.* XLII. *Dialogi concluſio.*

Habitus eſt hic dialogus.

A. U. C.	J. C.		
DCCCXXVIII.	75.	*Coſſ.*	FLAVIO VESPASIANO Aug. VI, TITO VESPASIANO Cæſare IV.

C. CORNELII TACITI

DIALOGUS

DE ORATORIBUS[1].

SÆPE ex me requiris, Juſte Fabi [2], cur, cùm priora ſæcula tot eminentium oratorum ingeniis gloriâque effloruerint, noſtra potiſſimùm ætas deſerta, & laude [3] eloquentiæ orbata, vix nomen ipſum oratoris retineat : neque enim ita appellamus niſi antiquos : horum autem temporum diſerti, cauſidici, & advocati, & patroni, & quidvis potiùs, quàm oratores vocantur. Cui percunctationi tuæ reſpondere, & tam magnæ quæſtionis pondus excipere, ut aut de ingeniis noſtris malè exiſtimandum ſit, ſi idem adſequi non poſſumus, aut de judiciis, ſi nolumus, vix hercule auderem, ſi mea ſententia proferenda, ac non diſertiſſimorum, ut noſtris temporibus, hominum ſermo repetendus eſſet, quos eamdem hanc quæſtionem pertractantes, juvenis admodum audivi. Ita non ingenio, ſed memoriâ ac recordatione opus eſt, ut quæ a præſtantiſſimis viris & excogitata ſubtiliter & dicta graviter accepi, cùm ſinguli diverſas, vel eaſdem [4], ſed proba-

[1] De oratoribus] De ſcriptore & titulo hujus dialogi vide Notas & Emendationes.

[2] Juste Fabi] L. Juſtus Fabius conſul fuit ſuffectus anno Urbis conditæ DCCCLXIV, Jeſu Chriſti III. Duas epiſtolas ad illum ſcripſit Plinius I, Ep. 11. & VII, Ep. 2.

[3] Deserta, et laude] Emendandum videtur, *diſerta, at laude.* Vide Notas & Emendationes ad cap. I.

[4] Vel easdem] Hæc redundare Mureto Lipſioque videntur. Fortè tamen non ita peccant, maximè cùm Meſſala

biles cauſas adferrent, dum formam ſui quiſque & animi, & ingenii redderet, iiſdem nunc numeris, iiſdemque rationibus perſequar, ſervato ordine diſputationis: neque enim defuit, qui diverſam quoque partem ſuſciperet, ac multùm vexatâ & irrisâ vetuſtate, noſtrorum temporum eloquentiam antiquorum ingeniis anteferret.

II. NAM poſtero die, quàm *Curiatius Maternus* [1] Catonem [2] recitaverat, cùm offendiſſe potentium animos diceretur, tamquam in eo tragœdiæ argumento ſuî oblitus, tantùm Catonem cogitaſſet, eâque de re per Urbem frequens ſermo haberetur, venerunt ad eum *M. Aper* [3], & *Julius Secundus* [4], celeberrima tum ingenia fori noſtri: quos ego in judiciis non utroſque modò ſtudioſè audiebam, ſed domi quoque & in publico adſectabar, mirâ ſtudiorum cupiditate, & quodam ardore juvenili, ut fabulas quoque eorum, & diſputationes, & arcana ſemotæ dictionis penitus exciperem: quamvis malignè plerique opinarentur, nec Secundo promptum eſſe ſermonem, & Aprum ingenio potiùs & vi naturæ, quàm inſtitutione & literis famam eloquentiæ conſecutum. Nam & Secundo purus, & preſſus, &, in quantum [5] ſatis erat, profluens ſermo non defuit: & Aper communi eruditione imbutus, contemnebat potiùs literas quàm neſciebat, tamquam majorem induſtriæ & laboris gloriam habiturus, ſi ingenium ejus nullis alienarum artium adminiculis inniti videretur. Igitur ut intravimus cubiculum Materni, ſedentem ipſum, & quem pridie recitaverat, librum intra manus habentem, deprehendimus.

III. TUM *Secundus*: Nil ne te, inquit, Materne,

& Maternus in multis eaſdem corruptæ eloquentiæ cauſas afferant.

[1] CURIATIUS MATERNUS] Vide Notas & Emendationes ad cap. 2. Maternum, ſophiſten, quòd exercendi ſuî cauſâ in Tyrannos diceret, a Domitiano occiſum memorat Dio, LXVII. pag. 765. Idemne ſit ac Curiatius Maternus non dixerim.

[2] CATONEM] Tragœdiam, cujus Cato erat argumentum.

[3] M. APER] Qui fortè pater fuit M. Flavii Apri, conſulis anno U. C. DCCCLXXXIII.

[4] JULIUS SECUNDUS] *Elegantiam Secundi* laudat Quintilianus, *Inſtit. Orat.* XII, 10. De ejus laudibus plura dicentur infrà cap. 23.

[5] IN QUANTUM] Id eſt, quantùm ſatis erat. Sic *in tantum* uſurpavit Tacitus de Moribus German. cap. 45.

fabulæ

fabulæ malignorum terrent, quominus offenſas Catonis tui ames? An ideo librum iſtum apprehendiſti, ut diligentiùs retractares, & ſublatis, ſi quæ pravam interpretandi materiam dederunt, emitteres Catonem, non quidem meliorem, ſed tamen ſecuriorem? Tum *ille*, Leges tu quidem ſi volueris [1], & agnoſces, quæ audiſti: quod ſi qua omiſit Cato, ſequenti recitatione Thyeſtes [2] dicet. Hanc enim tragœdiam diſpoſui jam, & intra me ipſe formavi. Atque ideo maturare libri hujus editionem feſtino, ut dimiſsâ priore curâ, novæ cogitationi toto pectore incumbam. Adeò te tragœdiæ iſtæ non ſatiant, inquit *Aper*, quominus, omiſſis orationum & cauſarum ſtudiis, omne tempus modo circa Medeam, ecce nunc circa Thyeſten, conſumas? cùm tot amicorum cauſæ, tot coloniarum & municipiorum clientelæ [3] in forum vocent, quibus vix ſufficeres, etiam ſi non novum tibi ipſe negotium importaſſes, Domitium [4], & Catonem: id eſt, noſtras quoque hiſtorias, & Romana nomina, Græcorum fabulis aggregares.

IV. Et *Maternus*, Perturbarer hac tuâ ſeveritate, niſi frequens ac aſſidua nobis contentio jam propè in conſuetudinem vertiſſet. Nam nec tu agitare & inſequi poetas intermittis, & ego, cui deſidiam advocationum objicis, quotidianum hoc patrocinium defendendæ adversùs te poeticæ exerceo. Quò lætor magis, oblatum nobis judicem, qui me vel in futurum vetet verſus facere, vel, quod jampridem opto, ſuâ quoque auctoritate compellat, ut omiſſis forenſium cauſarum anguſtiis, in quibus ſatis mihi ſuperque ſudatum eſt, ſanctiorem iſtam & auguſtiorem eloquentiam colam.

[1] Leges tu quidem si volueris] Fortè emendandum, *leges tu quid Maternus ſibi debuerit*. Vide Notas & Emendationes ad cap. 3.

[2] Thyestes] Alterum, & notum, tragœdiæ argumentum.

[3] Clientelæ] Clientelæ coloniarum & municipiorum, quæ Maternum elegerant patronum. Sic apud Cl. Gori *Inſcriptiones Antiq.* Tom. I. pag. 65. videre eſt egregiam Ferentinorum tabulam, quâ cenſent legatos mitti AD. T. POMPONIVM. BASSVM. CLARISSIMVM. VIRVM. QVI. AB. EO. IMPETRENT. IN. CLIENTELAM. AMPLISSIMAE. DOMVS. SVAE. MVNICIPIVM. NOSTRVM. RECIPERE. DIGNETVR. PATRONVMQVE. SE. COOPTARI. TABVLA. HOSPITALI. INCISA. HOC. DECRETO. IN. DOMO. SVA. POSITA. PERMITTAT.

[4] Domitium] Romanum tragœdiæ argumentum. Domitius ille fuiſſe mihi videtur, qui, Julio Cæſari infenſiſſimus, Pharſalicâ acie occubuit. De eo plura vide apud Suetonium in Ner. II.

V. Ego verò, inquit *Secundus*, antequam me judicem Aper recuſet, faciam, quod probi & modeſti judices ſolent, ut in his cognitionibus ſe excuſent, in quibus manifeſtum eſt, alteram apud eos partem gratiâ prævalere. Quis enim neſcit, neminem mihi conjunctiorem eſſe & uſu amicitiæ, & adſiduitate contubernii, quàm Saleium Baſſum [1], cùm optimum virum, tum abſolutiſſimum poetam? porro ſi poetica accuſatur, non alium video reum locupletiorem. Securus ſit, inquit *Aper*, & Saleius Baſſus, & quiſquis alius ſtudium poeticæ & carminum gloriam fovet, cùm cauſas agere non poſſit. Ego enim, quatenus arbitrum [2] litis hujus inveni, non patiar, Maternum ſocietate plurium defendi: ſed & ipſum ſolum apud vos arguam, quòd natus ad eloquentiam virilem & oratoriam, quâ parare ſimul & tueri amicitias, adſciſcere nationes, complecti provincias poſſit, amittit ſtudium [3], quo non aliud in civitate noſtrâ vel ad utilitatem fructuoſius, vel ad dignitatem amplius, vel ad Urbis famam pulchrius, vel ad totius imperii atque omnium gentium notitiam illuſtrius excogitari poteſt. Nam ſi ad utilitatem vitæ omnia conſilia factaque noſtra dirigenda ſunt, quid erit tutius, quàm eam exercere artem, quâ ſemper armatus præſidium amicis, opem alienis, ſalutem periclitantibus, invidis verò & inimicis metum & terrorem ultro feras, ipſe ſecurus, & velut quâdam perpetuâ potentiâ ac poteſtate munitus? cujus vis & utilitas, rebus proſpere fluentibus, aliorum præſidio & tutelâ intelligitur: ſin proprium periculum increpuit, non hercule lorica, aut gladius in acie firmius munimentum, quàm reo & periclitanti eloquentia, præſidium ſimul & telum, quo propugnare pariter, & inceſſere, vel in judicio [4],

[1] Saleium Bassum] De quo Quintilianus, *Inſtitut. Orator.* X, 1, *Vehemens ac poeticum ingenium Saleii Baſſi fuit, nec ipſum ſenectute maturum.*

[2] Quatenus arbitrum] Quando te, Secunde, arbitrum litis hujus inveni. *Quatenus* pro *quando* uſurpatum jam vidimus ſuprà Annal. III, 16.

[3] Amittit studium] Id eſt, omittit. *Amittere* pro *omittere* dictum quoque ſuprà Annal. II, 71. & XIV, 26.

[4] Vel in judicio] Apud centumviros; de quibus mox dicetur infrà cap. 7.

ſive in ſenatu, ſive apud Principem poſſis. Quid aliud infeſtis patribus nuper Eprius Marcellus [1], quàm eloquentiam ſuam oppoſuit? qui accinctus [2] & minax, diſertam quidem, ſed inexercitatam, & ejuſmodi certaminum rudem Helvidii ſapientiam eluſit. Plura de utilitate non dico, cui parti minimè contradicturum Maternum meum arbitrer.

VI. Ad voluptatem oratoriæ eloquentiæ tranſeo, cujus jucunditas, non uno aliquo momento, ſed omnibus propè diebus, & propè omnibus horis contingit. Quid enim dulcius libero & ingenuo animo, & ad voluptates honeſtas nato, quàm videre plenam ſemper & frequentem domum ſuam concurſu ſplendidiſſimorum hominum? idque ſcire, non pecuniæ, non orbitati [3], neque officii alicujus adminiſtrationi, ſed ſibi ipſi dari? illos quinimmo orbos, & locupletes, & potentes venire plerumque ad juvenem, & pauperem, ut aut ſua, aut amicorum diſcrimina commendent. Ullane tanta ingentium opum ac magnæ potentiæ voluptas, quàm ſpectare homines veteres, & ſenes, & totius Urbis gratiâ ſubnixos, in ſummâ omnium rerum abundantiâ confitentes, id quod optimum ſit, ſe non habere? Jam verò, qui togatorum comitatus, & egreſſus! quæ in publico ſpecies! quæ in judiciis veneratio! quod gaudium conſurgendi adſiſtendique inter tacentes, in unum converſos: coire populum, & circumfundi coram, & accipere affectum quemcumque orator induerit! Vulgata dicentium gaudia, & imperitorum quoque oculis expoſita, percenſeo. Illa ſecretiora, & tantùm ipſis orantibus nota, majora ſunt. Sive accuratam meditatamque adfert orationem; eſt quoddam ſicut ipſius dictionis, ita gaudii pondus & conſtantia: ſive novam & recentem curam [4] non ſine

[1] NUPER EPRIUS MARCELLUS] Id narratum ſuprà Hiſt. IV, 6.

[2] QUI ACCINCTUS] Meliùs, *quâ accinctus*: ut Urſinus & Acidalius jam voluere.

[3] ORBITATI] Cujus magna erant in Urbe pretia. Vide ſuprà Annal. III, 25. & XIII, 52. Quantò Roma fuit corruptior, tantò magis accrevit orbitatis favor. Inde Ammianus Marcellinus, XIV, 5. *Vile eſſe quidquid extra Urbis pomœrium naſcitur æſtimant, præter orbos & cœlibes; nec credi poteſt quâ obſequiorum diverſitate coluntur homines ſine liberis Romæ.*

[4] NOVAM ET RECENTEM CURAM] *Curam* eodem ſenſu uſurpavit Tacitus An-

aliquâ trepidatione animi adtulerit, ipſa ſollicitudo commendat eventum, & lenocinatur voluptati. Sed extemporalis audaciæ, atque ipſius temeritatis vel præcipua jucunditas eſt. Nam in ingenio quoque, ſicut in agro, quamquam alia diu ſerantur atque elaborentur, gratiora tamen, quæ ſuâ ſponte naſcuntur.

VII. Equidem ut de me ipſe fatear, non eum diem lætiorem egi, quo mihi latus clavus [1] oblatus eſt, vel quo homo novus [2], & in civitate minimè favorabili [3] natus, quæſturam, aut tribunatum [4], aut præturam accepi: quàm eos, quibus mihi, pro mediocritate hujus quantulæcumque in dicendo facultatis, aut reum proſpere defendere, aut apud centumviros [5] cauſam aliquam feliciter orare, aut apud Principem ipſos illos libertos & procuratores Principum tueri & defendere datur. Tum mihi ſupra tribunatus, & præturas, & conſulatus aſcendere [6] videor, tum habere [7], quod in ſe, non in alio, oritur, nec codicillis [8] datur, nec cum gratiâ

nal. III, 24. *Aliorum exitus, ſimul cetera illius ætatis memorabo, ſi effectis in quæ tendi, plures ad curas vitam produxero.*

[1] Latus clavus] Jus ſenatoriæ dignitatis, cujus inſigne erat latus clavus, ſeu veſtis latis ex purpurâ plagis diſtincta. De hac dignitate, ejuſque auctore Principe, Plinius, II, Ep. 9. *Ego Sexto latum clavum a Cæſare noſtro, ego quæſturam impetravi: meo ſuffragio pervenit ad jus tribunatûs petendi, quem niſi obtinet in ſenatu, vereor ne decepiſſe Cæſarem videar.*

[2] Homo novus] Cujus majores nondum inclaruerant.

[3] Minime favorabili] Julium Secundum, Curiatium Maternum, & M. Aprum, Gallos fuiſſe manifeſtum eſt ex cap. 10. Minimè autem favorabilis civitas, quòd tum penes Romanos erat omnis favor. Vide ſuprà Ammianum Marcellinum, pag. ſup. not. 3.

[4] Tribunatum] Tribunatum plebis; ut ſuprà in Vitâ Agric. cap. 6.

[5] Centumviros] Fuere Romæ triginta quinque tribus: e ſingulis tribubus, tres viri deligebantur; qui licèt forent centum & quinque, rotundè tamen centumviri dicebantur. Erant diviſi in quatuor tribunalia, & in baſilicâ Juliâ cogebantur: non de facto, ſed de æquitate, & jure pronuntiabant. Præcipuas centùmvirales cauſas recenſet Cicero, de Orat. I, 38, *Jactare ſe in cauſis centumviralibus, in quibus uſucapionum, tutelarum, gentilitatum, agnationum, alluvionum, circumluvionum, nexorum, mancipiorum, parietum, luminum, ſtillicidiorum, teſtamentorum ruptorum, aut ratorum, ceterarumque rerum innumerabilium jura verſantur.* Judicii centumviralis illuſtre exemplum habet Plinius, VI, Ep. 33.

[6] Ascendere] Nec aliter de libertis dictum ſuprà in libro de Moribus Germanorum, cap. 25. *Ibi enim & ſuper ingenuos & ſuper nobiles aſcendunt.*

[7] Tum habere] Hunc locum feliciter reſtituit Illuſtr. Huetius. Vide Notas & Emendationes ad cap. 7.

[8] Codicillis] Codicilli, literæ erant quibus Princeps dignitates largiebatur. Hos codicillos memorat Suetonius in Tiber. XLII.

venit. Quæ fama & laus cujuſvis artis cum oratorum gloriâ comparanda eſt, qui non illuſtres in Urbe ſolùm apud negotioſos [1] & rebus intentos, ſed etiam apud juvenes & adoleſcentes, quibus modò recta & indoles eſt, & bona ſpes ſuî? Quorum nomina priùs parentes liberis ſuis ingerunt? quos ſæpius vulgus imperitum, & tunicatus [2] hic populus tranſeuntes nomine vocat, & digito demonſtrat [3]? Advenæ quoque & peregrini, jam in municipiis & coloniis ſuis auditos, cùm primùm Urbem attigerunt, requirunt, ac vultus agnoſcere concupiſcunt.

VIII. Ausim contendere, Marcellum hunc Eprium, de quo modò locutus ſum [4], & Criſpum Vibium [5] (libentiùs enim novis & recentibus, quàm remotis & obliteratis exemplis utor) non minùs eſſe [6] in extremis partibus terrarum, quàm Capuæ, aut Vercellis [7], ubi nati dicuntur: nec hoc illi alterive ter millies ſeſtertiûm præſtat [8], quamquam ad has ipſas opes poſſunt videri eloquentiæ beneficio veniſſe, ſed ipſa eloquentia, cujus numen & cæleſtis vis multa quidem omnibus ſæculis exempla edidit, ad quantam uſque fortunam homines ingenii viribus pervenerint. Sed hæc, ut ſuprà dixi [9], proxima, & quæ non auditu cognoſcenda, ſed oculis ſpectanda haberemus. Nam quò ſordidiùs & abjectiùs nati ſunt, quóque notabilior paupertas & anguſtia rerum naſcentes eos circumſteterunt, eò clariora, & ad demonſtrandam oratoriæ eloquentiæ utilitatem illuſtriora exempla ſunt: quòd ſine commendatione natalium, ſine ſubſtantiâ facultatum, neuter mo-

[1] Negotiosos] Hìc negotioſi ſunt homines. Suprà Annal. XIII, 41, *negotioſos dies*, quibus negotia peraguntur, vidimus.

[2] Tunicatus] Tunicatus hic populus, ſeu miſella plebs, non togâ, ſed tunicâ induebatur.

[3] Et digito demonstrat] Inde Perſius, I, 28.

At pulchrum eſt digito monſtrari & dicier hic eſt.

[4] Modo locutus sum] Supra cap. 5.

[5] Crispum Vibium] Jam memoratum ſuprà, Annal. XIV, 28. De quo & Quintilianus, *Inſtit. Orat.* X, 1, *Vibius Criſpus, compoſitus, & jucundus, & delectationi natus: privatis tamen cauſis, quàm publicis, melior.*

[6] Non minus esse] Supplendum videtur, *notos.*

[7] Capuæ aut Vercellis] De Capuâ dictum ſupra Annal. IV, 57. Vercellæ, nunc *Verceil, dans le Piémont.*

[8] Ter millies sestertium præstat] Gallicæ monetæ libræ ſunt 58,365,075.

[9] Supra dixi] Cap. 6.

ribus egregius, alter habitu quoque corporis contemptus, per multos jam annos potentiſſimi ſunt civitatis, ac, donec libuit, principes fori, nunc principes in Cæſaris amicitiâ [1] agunt feruntque cuncta, atque ab ipſo Principe cum quâdam reverentiâ diliguntur. Quia Veſpaſianus, venerabilis ſenex, & patientiſſimus veri [2], bene intelligit, ceteros quidem amicos ſuos niti iis, quæ ab ipſo acceperint, quæque ipſi accumulare, & in alios congerere promptum eſt: Marcellum autem & Criſpum, attuliſſe ad amicitiam ſuam, quod non a Principe acceperint, nec accipi poſſit. Minimum inter tot ac tanta locum obtinent imagines, ac tituli, & ſtatuæ, quæ neque ipſa tamen negliguntur: tam hercule, quàm divitiæ, & opes, quas faciliùs invenies, qui vituperet, quàm qui faſtidiat. His igitur & honoribus, & ornamentis, & facultatibus, refertas domos eorum videmus, qui ſe ab ineunte adoleſcentiâ cauſis forenſibus & oratorio ſtudio dederunt.

IX. Nam carmina & verſus, quibus totam vitam Maternus inſumere optat (inde enim omnis fluxit oratio) neque dignitatem ullam auctoribus ſuis conciliant, neque utilitates alunt: voluptatem autem brevem, laudem inanem & infructuoſam conſequuntur. Licèt hæc ipſa, & quæ deinde dicturus ſum, aures tuæ, o Materne, reſpuant, cui bono eſt, ſi apud te Agamemnon, aut Jaſon [3] diſertè loquitur? quis ideo domum defenſus, & tibi obligatus redit? Quis Saleium noſtrum, egregium poetam, vel, ſi hoc honorificentius eſt, præclariſſimum vatem deducit, aut ſalutat, aut proſequitur? Nempe, ſi amicus ejus, ſi propinquus, ſi denique ipſe in aliquod negotium inciderit, ad hunc Secundum recurret, aut ad te, Materne, non, quia poeta es, neque ut pro eo verſus facias: hi enim Baſſo domi naſcuntur, pulchri quidem & jucundi: quorum tamen hic exitus eſt, ut, cùm toto anno,

[1] Cæsaris amicitia] Veſpaſiani.

[2] Patientissimus veri] Quàm facilem literatis viris ſe præberet Veſpaſianus videre eſt apud Plinium, III. Ep. 5. Ut eos audiret, noctibus utebatur. Inde fortè *patientiſſimus veri* dicitur.

[3] Agamemnon et Jason] Tragœdias ſcribebat Maternus; ut jam vidimus ſuprà. Hæc autem ſunt tragœdiarum argumenta.

per omnes dies, magnâ noctium parte, unum librum extudit & elucubravit, rogare ultro [1] & ambire cogatur, ut ſint, qui dignentur audire: & ne id quidem gratis: nam & domum mutuatur, & auditorium exſtruit, & ſubſellia conducit, & libellos diſpergit: & ut beatiſſimus recitationem ejus eventus proſequatur, omnis illa laus intra unum aut alterum diem, velut in herbâ vel flore præcepta, ad nullam certam & ſolidam pervenit frugem: nec aut amicitiam inde refert, aut clientelam, aut manſurum in animo cujuſquam beneficium, ſed clamorem vagum, & voces inanes, & gaudium volucre. Laudavimus nuper, ut miram & eximiam Veſpaſiani liberalitatem, quòd quingenta ſeſtertia [2] Baſſo donaſſet. Pulchrum id quidem, indulgentiam Principis ingenio mereri: quantò tamen pulchrius, ſi ita res familiaris exigat, ſe ipſum colere [3], ſuum ingenium propitiare, ſuam experiri liberalitatem? Adjice quòd poetis, ſi modo dignum aliquid elaborare & efficere velint, relinquenda converſatio amicorum, & jucunditas Urbis, deſerenda cetera officia, utque ipſi dicunt, *in nemora & lucos*, id eſt, in ſolitudinem recedendum eſt [4].

X. Ne opinio quidem & fama, cui ſoli ſerviunt, & quod unum eſſe pretium omnis ſui laboris fatentur, æquè poetas quàm oratores ſequitur: quoniam mediocres poetas [5] nemo novit, bonos pauci. Quando enim rariſſimarum recitationum fama in totam Urbem penetrat? nedum ut per tot provincias innoteſcat. Quotus quiſque, cùm ex Hiſpaniâ, vel Aſiâ, ne quid de Gallis noſtris loquamur, in Urbem venit, Saleium

[1] Rogare ultro] Iis temporibus, quàm rogandi ambiendique auditores, quæ foret eorum deſidia & ſuperbia docet elegantiſſima Plinii, I, 13, epiſtola.

[2] Quingenta sestertia] Gallicæ monetæ libras 97,265.

[3] Se ipsum colere] Quantò tamen pulchrius, ſi ita res familiaris exigat, ſe ipſum colere, ſuum ingenium propitiare, ſuam experiri liberalitatem, quam Principis numen colere, propitiare, beneficumque experiri. Fortè tamen redundat, *ſuum ingenium propitiare*. Vide Notas & Emendationes ad cap. 9.

[4] Recedendum est] Meliùs *ſecedendum eſt*; ut infrà cap. 12. *Secedit animus in loca pura.*

[5] Mediocres poetas] Verè enim Horatius, in Arte poeticâ, verſ. 372.

Mediocribus eſſe poetis
Non homo, non dî, non conceſſere columnæ.

Baſſum requirit? atque adeò ſi quis requirit, & ſemel vidit, tranſit & contentus eſt; ut ſi picturam aliquam, vel ſtatuam vidiſſet. Neque hunc meum ſermonem ſic accipi volo, tamquam eos, quibus natura ſua oratorium ingenium denegavit, deterream a carminibus, ſi modò in hac ſtudiorum parte oblectare otium, & nomen inſerere poſſunt famæ: ego verò omnem eloquentiam omneſque ejus partes [1] ſacras & venerabiles puto: nec ſolùm cothurnum veſtrum [2], aut heroici carminis ſonum, ſed lyricorum quoque jucunditatem, & elegorum laſcivias, & iamborum amaritudinem, & epigrammatum luſus, & quamcumque aliam ſpeciem eloquentia habeat, anteponendam ceteris aliarum artium ſtudiis credo: ſed tecum mihi, Materne, res eſt, quòd, cùm natura tua in ipſam arcem eloquentiæ ferat, errare mavis, & ſumma adeptus, in levioribus ſubſiſtis. Ut ſi in Græciâ natus eſſes, ubi ludicras quoque artes exercere honeſtum eſt, ac tibi Nicoſtrati robur [3] ac vires dii dediſſent, non paterer immanes illos ad pugnam datos lacertos, levitate jaculi aut jactu diſci vaneſcere: ſic nunc te ab auditoriis [4] & theatris, in forum & ad cauſas & ad vera prœlia voco: cùm præſertim ne ad id quidem conſurgere poſſis, quod pleriſque patrocinatur, tamquam minus obnoxium ſit offendere [5] poetarum, quàm oratorum ſtudium. Efferveſcit enim vis pulcherrimæ naturæ tuæ, nec pro amico aliquo, ſed quod periculoſius eſt, pro Catone [6] offendis: nec excuſatur offenſa neceſſitudine officii, aut fide advocationis, aut fortuitæ & ſubitæ dictionis impetu : meditatus videris

[1] OMNESQUE EJUS PARTES] Ego verò omnem eloquentiam, ſive oratoria ſit, ſive poetica, omneſque ejus partes ſacras & venerabiles puto.

[2] COTHURNUM VESTRUM] Tragœdias.

[3] NICOSTRATI ROBUR] De Nicoſtrato Quintilianus, *Inſtit. Orat.* II, 9. *At ſi fuerit, qui docebitur, ille, quem adoleſcentes ſenem vidimus, Nicoſtratus: omnibus in eo docendi partibus ſimiliter utetur, efficietque illum, qualis hic fuit, luctando pugnandoque (quo utroque certamine iiſdem diebus coronabatur) invictum.* Nicoſtratum quoque laudat Pauſanias, V, 21. & eum fuiſſe origine Cilicem docet.

[4] AB AUDITORIIS] In quibus tragœdias ſuas Maternus recitabat.

[5] OBNOXIUM SIT OFFENDERE] Tam poetarum, quàm oratorum, ſtudium obnoxium eſt offenſæ.

[6] PRO CATONE] De quâ tragœdiâ jam dictum ſuprà cap. 2 & ſeq. Vigente imperio, novâque Veſpaſiani domo, Cato, libertatis adſertor, invidioſum erat tragœdiæ argumentum, & offenſis obnoxium.

elegiſſe

elegiſſe perſonam notabilem, & cum auctoritate dicturam. Sentio quid reſponderi poſſit: hinc ingentes [1] ex his aſſenſus, hinc in ipſis auditoriis præcipuè laudari, & mox omnium ſermonibus ferri. Tolle igitur quietis & ſecuritatis excuſationem, cùm tibi ſumas adverſarium ſuperiorem [2]: nobis ſatis ſit privatas & noſtri ſæculi controverſias tueri, in quibus expreſſis ſi quando neceſſe ſit pro periclitante amico potentiorum aures offendere, & probata ſit fides, & libertas excuſata.

XI. Quæ cùm dixiſſet Aper acriùs, ut ſolebat, & intento ore: remiſſus & ſubridens *Maternus*, Paravi, inquit, me, non minùs diu accuſare oratores, quàm Aper laudat [3]. Fore enim arbitrabar ut a laudatione eorum digreſſus detrectaret poetas, atque carminum ſtudium proſterneret: arte quâdam mitigavit, concedendo his, qui cauſas agere non poſſent, ut verſus facerent. Ego autem ſicut in cauſis agendis efficere aliquid & eniti fortaſſe poſſum, ita recitatione tragœdiarum ingredi famam auſpicatus ſum, tum quidem, cùm in Nerone improbam [4], & ſtudiorum quoque ſacra profanantem Vatinii potentiam [5] fregi: & hodie ſi quid in nobis notitiæ ac nominis eſt, magis arbitror carminum, quàm orationum gloriâ partum: ac jam me ſejungere a forenſi labore conſtitui, nec comitatus iſtos, & egreſſus, aut frequentiam ſalutationum

[1] Hinc ingentes] Hìc aliquid deeſt. Supplendum puto. *Sentio quid reſponderi poſſit: placere hæc argumenta: hinc ingentes ex his aſſenſus; hinc in ipſis auditoriis præcipuè laudari, & mox omnium ſermonibus ferri. Fateor. At quantò plus celebritatis, tantò plus offenſæ; tantò ruina certior. Tolle igitur quietis & ſecuritatis excuſationem*, &c.

[2] Adversarium superiorem] Tolle igitur hanc quietis, & ſecuritatis excuſationem, offenſæ ſcilicet minùs obnoxium eſſe poetarum, quàm oratorum ſtudium, cùm ipſe tibi ſumas adverſarium ſuperiorem, ac Principes offendas.

[3] Laudat] Meliùs *laudare*.

[4] In Nerone improbam] Improba hæc in Nerone carminum ſtudia, quæ Lucano aliiſque multis in exitium ceſſere, narravit Tacitus Annal. XIV, 16. Improbos quoque Neronis verſus recitat & irridet Perſius, I, 99.

Torva Mimalloneis implerunt cornua bombis,
Et raptum vitulo caput ablatura ſuperbo
Baſſaris, & lyncem Mænas flexura corymbis
Evion ingeminat: reparabilis adſonat Echo.

Hi enim verſus Neronis ſunt, teſte vetere Perſii Scholiaſte. Veſanum illum furorem, Neronis potentiâ ſubnixum, fregit Maternus. Ergo recitatione tragœdiarum famam ingreſſus eſt poſt annum Urbis conditæ DCCCXII.

[5] Vatinii potentiam] Is ſanè fuit Vatinius, qui *inter fœdiſſima* Neronianæ *aulæ oſtenta fuit*. De quo plura ſuprà Annal. XV, 34. Scurrilibus jocis ludiſque ſtudiorum ſacra profanabat. Vide

concupiſco: non magis quàm æra [1], & imagines, quæ etiam, me nolente, in domum meam inruperunt. Nam ſtatum hucuſque [2] ac ſecuritatem meliùs innocentiâ tueor, quàm eloquentiâ: nec vereor, ne mihi umquam verba in ſenatu, niſi pro alterius diſcrimine [3], facienda ſint.

XII. Nemora verò, & luci, & ſecretum ipſum, quod Aper increpabat, tantam mihi afferunt voluptatem, ut inter præcipuos carminum fructus numerem, quòd nec in ſtrepitu, nec ſedente ante oſtium litigatore, nec inter ſordes ac lacrimas reorum componuntur, ſed ſecedit animus in loca pura atque innocentia, fruiturque ſedibus ſacris. Hæc eloquentiæ primordia, hæc penetralia: hoc primùm habitu cultuque commoda mortalibus [4], in illa caſta, & nullis contacta vitiis, pectora influxit: ſic oracula loquebantur. Nam lucroſæ hujus, & ſanguinantis eloquentiæ [5] uſus, recens, & malis moribus natus, atque, ut tu dicebas [6], Aper, in locum teli repertus. Ceterùm felix illud, &, ut more noſtro loquar, aureum ſæculum, & oratorum & criminum inops, poetis & vatibus abundabat, qui benefacta canerent, non qui malè admiſſa defenderent. Nec ullis aut gloria major [7], aut auguſtior honor: primùm apud deos, quorum proferre reſponſa, & intereſſe epulis ferebantur: deinde apud illos diis genitos ſacroſque

Notas & Emendationes ad cap. 11.

[1] Quam æra] Eruditus Cujacius emendabat, *quam cera*. At potiùs intellexerim tum de æreis ſtatuis, tum maximè de tabulis æneis, quæ in patronorum domibus a coloniis municipiiſque ponebantur. Talem tabulam memoravimus ſuprà pag. 121.

[2] Nam statum hucusque] Sic emendavit Lipſius. Vide Notas & Emendationes ad cap. 11. Hìc autem refutat Maternus, quæ Aper attulit cap. 5. *Si proprium periculum increpuit, reo & periclitanti* firmiſſimum *eſſe eloquentiæ præſidium ſimul & telum.*

[3] Pro alterius discrimine] Optimè. Contrà verò vulgus oratorum, delationibus infame, cùm auctoritate famâque, Nerone Principe, viguiſſent, tunc ſub æquiſſimo Veſpaſiani principatu, in jus vocabantur, & pro ſuo ipſi diſcrimine verba in ſenatu faciebant; ut contigit Eprio Marcello, quem Aper laudaverat ſuprà cap. 5.

[4] Commoda mortalibus] Bene veréque Muretus ac Schelius, *commendata mortalibus.*

[5] Et sanguinantis eloquentiæ] Lucroſa hæc & ſanguinaria eloquentia ter millies ſeſtertiûm Eprio Marcello præſtiterat; ut vidimus ſuprà cap. 8.

[6] Tu dicebas] Suprà cap. 5.

[7] Aut gloria major] Fortè ſcriptum olim, *aut gloria major umquam contigit.* Vide Notas & Emendationes ad cap. 12.

reges, inter quos neminem cauſidicorum, ſed Orphea ac Linum, ac ſi introſpicere altiùs velis, ipſum Apollinem accepimus : vel, ſi hæc fabuloſa nimis & compoſita videntur, illud certè mihi concedis, Aper, non minorem honorem Homero, quàm Demoſtheni, apud poſteros : nec anguſtioribus terminis famam Euripidis, aut Sophoclis, quàm Lyſiæ, aut Hyperidis [1] includi : plures hodie reperies, qui Ciceronis gloriam, quàm qui Virgilii detrectent. Nec ullus Aſinii [2] aut Meſſalæ liber tam illuſtris eſt, quàm Medea Ovidii, aut Varii Thyeſtes [3].

XIII. Ac ne fortunam quidem vatum, & illud felix contubernium [4], comparare timuerim cum inquietâ & anxiâ oratorum vitâ : licèt illos certamina & pericula ſua ad conſulatus evexerint : malo ſecurum & ſecretum Virgilii ſeceſſum, in quo tamen neque apud divum Auguſtum gratiâ caruit, neque apud populum Romanum notitiâ. Teſtes Auguſti epiſtolæ, teſtis ipſe populus, qui auditis in theatro verſibus Virgilii, ſurrexit univerſus, & fortè præſentem ſpectantemque Virgilium veneratus eſt, ſic quaſi Auguſtum [5]. Ne noſtris quidem temporibus, Secundus Pomponius [6] Afro Domitio [7], vel dignitate vitæ, vel perpetuitate famæ, ceſſerit. Nam Criſpus & Marcellus [8], ad quorum exempla me vocas, quid habent

[1] Lysiæ, aut Hyperidis] Græcorum oratorum, quorum certè nunc multò minor eſt fama, quàm Euripidis, aut Sophoclis; quorum nomina, dum literarum ſtudia vigebunt, in dies magis ac magis inclareſcent.

[2] Asinii] Aſinii Pollionis ac Corvini Meſſalæ : eorum laudes vide ſuprà Annal. XI, 6. Quintilianus, *Inſtit. Orat.* XII, 10, commendat *diligentiam Pollionis, dignitatem Meſſalæ.*

[3] Varii Thyestes] De utrâque tragœdiâ Quintilianus, *Inſtit. Orat.* X, 1, *Jam Varii Thyeſtes cuilibet Græcorum comparari poteſt. Ovidii Medea videtur mihi oſtendere, quantum vir ille præſtare potuerit, ſi ingenio ſuo temperare, quàm indulgere maluiſſet.* Ambæ illæ tragœdiæ periere, magno Romanarum literarum detrimento ; cùm vix ſuperſit, unde æſtimemus quid Romani in tragœdiâ valuerint.

[4] Felix contubernium] In privatâ domeſticâque vitâ felix illud vatum Muſarumque contubernium.

[5] Quasi Augustum] Apud Romanos moris fuit in theatro præſentem Principem venerari.

[6] Secundus Pomponius] Scriptor tragœdiarum ; de quo diximus in Notis & Emendationibus ad Annal. XI, 13.

[7] Afro Domitio] Cujus laudes vitiaque vide ſuprà Annal. IV, 52. & XIV, 19. Quintilianus, *Inſtit. Orat.* XII, 10, *maturitatem Afri* prædicat.

[8] Crispus et Marcellus] Vibius Criſpus & Marcellus Eprius, quorum exempla allata ſunt ſuprà cap. 8.

in hac præſenti fortunâ concupiſcendum? quòd timent? an quòd timentur? quòd cùm quotidie aliquid rogentur, hi, quibus præſtant, indignantur [1]? quòd alligati cum adulatione, nec imperantibus umquam ſatis ſervi videntur, nec nobis ſatis liberi? Quæ hæc ſumma eorum potentia eſt? tantum poſſe liberti ſolent. Me verò dulces, ut Virgilius ait [2], Muſæ, remotum a ſollicitudinibus, & curis, & neceſſitate quotidie aliquid contra animum faciendi, in illa ſacra illoſque fontes [3] ferant: nec inſanum ultrà & lubricum forum, famamque pallentem, trepidus experiar: non me fremitus ſalutantium, nec anhelans libertus excitet: nec incertus futuri, teſtamentum pro pignore [4] ſcribam: nec plus habeam, quàm quod poſſim, cui velim [5], relinquere, quandocumque fatalis & meus dies veniet: ſtatuarque tumulo non mæſtus & atrox [6], ſed hilaris & coronatus [7]: & pro memoriâ

[1] INDIGNANTUR] Indignantur, quòd cauſidicis tantum debere cogantur. Quanta enim tunc cauſarum pretia, cùm cauſidici ad eas opes, quas vidimus ſuprà cap. 8. eveherentur.

[2] UT VIRGILIUS AIT] Virgilius, Georgic. II, 475.

Me verò primum dulces ante omnia Muſæ,
Quarum ſacra fero ingenti percuſſus amore,
Accipiant.

[3] ILLOSQUE FONTES] Sic & Virgilius Georgic. II, 485.

Rura mihi & rigui placeant in vallibus amnes;
Flumina amem ſilvaſque inglorius. O, ubi campi
Spercheos, & virginibus bacchata Lacænis
Taygeta: ô, qui me gelidis in vallibus Hæmi
Siſtat, & ingenti ramorum protegat umbrâ.

[4] PRO PIGNORE] Pro pignore ſecuritatis; ut ſcribere cogebantur, qui delationibus fœdâque eloquentiâ immenſas opes paraverant. Sic & ipſe Agricola, vir optimus, ſed ſub Domitiano peſſimo Principe, teſtamentum pro pignore ſcripſit, ut vidimus ſuprà in vitâ Agricolæ cap. 43.

[5] CUI VELIM] Contrà verò oratores, ut opum ſuarum, iniquè comparatarum, partem liberis, iiſque quibus vellent, relinquerent, Principem, Principiſque libertos heredes, ſcribere tenebantur.

[6] NON MÆSTUS ET ATROX] Quod ſæpe contingebat oratoribus, qui & ſub malis, & ſub bonis Principibus, nonnumquam puniebantur.

[7] CORONATUS] Ex uſu apud Romanos antiquiſſimo, quem lex ipſa duodecim tabularum ſanciverat, corona virtute parta & ei qui peperiſſet, & ejus parenti, poſt mortem imponebatur. Inde Cicero, de Legibus, II, 24. *Illa jam ſignificatio eſt, laudis ornamenta ad mortuos pertinere, coronam virtute partam, & ei qui peperiſſet, & ejus parenti ſine fraude eſſe lex impoſitam jubet.* Expreſſiùs autem Plinius, XXI, 3. *Semper tamen auctoritas* coronarum, *vel ludicro quæſitarum, fuit. Namque ad certamina in Circum per ludos & ipſi deſcendebant, & ſervos ſuos quique mittebant. Inde illa* XII *tabularum lex: Qui coronam parit ipſe, pecuniave ejus, virtutis ergo duitor ei* (id eſt, *dator ei*, vel *ei detur*). *Quam ſervi equive meruiſſent, pecuniâ partam lege dici, nemo dubitavit. Quis ergo honos? ut ipſi mortuo, parentibuſque ejus, dum intus poſitus eſſet, foriſve ferretur, ſine fraude eſſet impoſita. Aliàs in uſu promiſcuo ne ludicræ quidem erant.*

mei, nec conſulat [1] quiſquam, nec roget.

XIV. Vix dum finierat Maternus, concitatus & velut inſtinctus [2], cùm *Vipſtanius Meſſala* [3] cubiculum ejus ingreſſus eſt, ſuſpicatuſque ex ipsâ intentione ſingulorum, altiorem inter eos eſſe ſermonem : Num parum tempeſtivus, inquit, intervêni, ſecretum conſilium & cauſæ alicujus meditationem tractantibus ? Minimè, minimè, inquit *Secundus ;* atque adeò vellem maturiùs interveniſſes : delectaſſet enim te & Apri noſtri accuratiſſimus ſermo, cùm Maternum, ut omne ingenium ac ſtudium ſuum ad cauſas agendas converteret, exhortatus eſt, & Materni pro carminibus ſuis læta, utque poetas defendi decebat, audentior, & poetarum quàm oratorum ſimilior oratio. *Me* verò, inquit, & ſermo ipſe infinitâ voluptate adfeciſſet, atque id ipſum delectat, quòd vos viri optimi & temporum noſtrorum oratores, non forenſibus tantùm negotiis, & declamatorio ſtudio ingenia veſtra exercetis, ſed ejuſmodi etiam diſputationes adjungitis, quæ & ingenium alunt, & eruditionis & literarum jucundiſſimum oblectamentum, cùm vobis qui illa diſputatis, adferunt, tum etiam his, ad quorum aures pervenerint. Itaque hercule non minùs probari video in te, Secunde, quòd Julii Aſiatici [4] vitam componendo, ſpem hominibus feciſti plurium ejuſmodi librorum, quàm in Apro [5], quòd nondum a ſcholaſticis controverſiis [6] receſſit ; & otium ſuum mavult novorum rhetorum more, quàm veterum oratorum [7], conſumere.

[1] NEC CONSULAT] Cùm ipſa reorum memoria ſæpe damnaretur, tituli, imagines, ceteraque honorum monumenta abolerentur, conſulebantur vates, ut, quid eſſet timendum audiretur : rogabantur Principes, ne tantùm ſævirent.

[2] INSTINCTUS] Poetarum eſt eſſe inſtinctos, & quaſi divino ſpiritu afflatos.

[3] VIPSTANIUS MESSALA] Jam memoratus ſuprà Hiſt. III, 10. & IV, 42.

[4] JULII ASIATICI] Is mihi videtur eſſe Aſiaticus, Galliarum dux, qui pro Vindice bellaverat ; ut vidimus ſupra Hiſt. II, 94.

[5] QUAM IN APRO] Cl. Morabin, Gallicus hujuſce dialogi interpres, voculam ſupplet, *quàm in Apro parum, quòd*, &c. Vulgatam ſcripturam retinet Cl. de la Monnoye, ſed hæc ironicè dicta fuiſſe contendit : quod verius puto.

[6] SCHOLASTICIS CONTROVERSIIS] Harum controverſiarum exempla habemus in Senecæ & Quintiliani declamationibus.

[7] VETERUM ORATORUM] E quorum libris manent aurea Ciceronis Philoſophica opera atque oratoria.

XV. Tum *Aper*, Non deſinis, Meſſala, vetera tantùm & antiqua mirari, noſtrorum autem temporum ſtudia inridere atque contemnere. Nam hunc tuum ſermonem ſæpe excepi, cùm oblitus & tuæ, & fratris tui [1] eloquentiæ, neminem hoc tempore oratorem eſſe contenderes. Atque ideò credo audaciùs, quòd maligni in iis opinionem non verebaris, cùm eam gloriam, quam tibi alii concedunt, ipſe tibi denegares. Neque illius, *inquit*, ſermonis mei pænitentiam ago, neque aut Secundum, aut Maternum, aut teipſum, Aper, (quamquam interdum in contrarium diſputes) aliter ſentire credo. Ac velim impetratum ab aliquo veſtrûm, ut cauſas hujus infinitæ differentiæ ſcrutetur ac reddat, quas mecum ipſe plerumque conquiro: & quod quibuſdam ſolutio eſt, mihi auget quæſtionem, quia video etiam Graiis accidiſſe, ut longiùs abſit Æſchine & Demoſthene Sacerdos iſte Nicetes [2], & ſi quis alius Epheſum vel Mitylenas [3] contentis ſcholaſticorum clamoribus [4] quatit, quàm Afer, aut Africanus [5], aut vos ipſi a Cicerone, aut Aſinio [6] receſſiſtis.

XVI. Magnam, inquit *Secundus*, & dignam tractatu quæſtionem moviſti: ſed quis eam juſtiùs explicaverit, quàm tu, ad cujus ſummam eruditionem & præſtantiſſimum inge-

[1] Fratris tui] Aquilii Reguli; de quo ſuprà Hiſt. IV, 42. Ei inſanum potiùs ingenium, quàm eloquentia, teſte Plinio, I, Ep. 5. & IV, Ep. 7.

[2] Sacerdos iste Nicetes] Sacerdos Nicetes, Smyrnæus fuit, rhetor nobilis, a vetere dicendi genere alienus, & quaſi numine Bacchi actus, dithyrambos canebat, teſte Philoſtrato, *Vit. Sophiſt.* cap. 19. Ὑπόβακχος γὰρ καὶ διθυραμβώδης· τὰς δ' ἐννοίας ἰδίας τε καὶ παραδόξους ἐκδίδωσιν. Licet *a diſcipulis non audiri* deſideraret, ut ſcribit Seneca, Controverſ. IV, 25, frequentabatur tamen, & auditorem Plinium habuit, Plin. VI, Ep. 6.

[3] Ephesum aut Mitylenas] De Epheſo dictum ſuprà Annal. III, 61. de Mitylenis, Annal. VI, 18.

[4] Contentis scholasticorum clamoribus] Quòd, corruptâ apud Græcos eloquentiâ, ut Sacerdos Nicetes, ſic Epheſi & Mitylenarum rhetores, abſtruſas ſententias & altè ſonantia verba aucupabantur. De ſcholaſticis, ſeu rhetoribus, vide infrà cap. 29.

[5] Afer aut Africanus] Quintilianus *Inſtit. Orat.* XII, 10. *vires Africani, maturitatem Afri* commendat. Pluribus eos laudaverat ſuprà libr. X, 1. *Eorum, quos viderim, Domitius Afer, & Julius Africanus, longè præſtantiſſimi. Verborum arte ille, & toto genere dicendi præferendus, quem in numero veterum locare non timeas: hic concitatior, ſed in curâ verborum nimius, & compoſitione nonnumquam longior, & tranſlationibus parum modicus.*

[6] Asinio] Aſinio Pollione, de quo dictum ſuprà cap. 12.

nium cura quoque & meditatio acceſſit ? Et *Meſſala*, Aperiam, inquit, cogitationes meas, ſi illud a vobis antè impetravero, ut vos quoque ſermonem hunc noſtrum adjuvetis. Pro duobus inquit *Maternus*, promitto : nam & ego & Secundus exſequemur partes, quas intellexerimus te non tam omiſiſſe quàm nobis reliquiſſe. Aprum enim ſolere diſſentire, & tu paullo antè dixiſti, & ipſe ſatis manifeſtus eſt jamdudum in contrarium accingi, nec æquo animo perferre hanc noſtram pro antiquorum laude concordiam. Non enim, inquit *Aper*, inauditum & indefenſum ſæculum noſtrum patiar hac veſtrâ conſpiratione damnari. Sed hoc primum interrogabo, quos vocetis antiquos, quam oratorum ætatem ſignificatione iſtâ determinetis? Ego enim cùm audio antiquos, quoſdam veteres & olim natos intelligo; ac mihi verſantur ante oculos Ulyſſes & Neſtor, quorum ætas mille fere & trecentis annis [1] ſæculum noſtrum antecedit: vos autem Demoſthenem & Hyperidem profertis, quos ſatis conſtat Philippi & Alexandri temporibus floruiſſe: ita tamen ut utrique ſuperſtites eſſent. Ex quo apparet, non multò plures quàm CCCC annos [2] intereſſe inter noſtram & Demoſthenis ætatem: quod ſpatium temporis, ſi ad infirmitatem corporum noſtrorum referas, fortaſſe longum videatur: ſi ad naturam ſæculorum & reſpectum immenſi hujus ævi, perquàm breve, & in proximo eſt. Nam ſi, ut Cicero in Hortenſio ſcribit, « is eſt magnus & verus annus, quo eadem poſitio cæli ſiderumque, quæ cùm maximè eſt, rurſum exiſtet, iſque annus horum, quos nos vocamus, annorum XII M DCCCCLIV [3] complectitur »; incipit Demoſthenes veſter, quem vos veterem

[1] MILLE FERE ET TRECENTIS ANNIS] Rectè : nam inter belli Trojani initia & ſextum Veſpaſiani annum, quo hic dialogus habitus eſt, interceſſere anni 1268. Vide Notas & Emendationes ad cap. 16.

[2] QUAM CCCC ANNOS] Perperam in veteribus editionibus CCC *annos*. Mortuus eſt enim Demoſthenes anno Urbis conditæ CCCCXXXII : annus verò Veſpaſiani ſextus fuit ab Urbe conditâ DCCCXXVIII. De Demoſthene, & de Hyperide, Demoſtheni proximo, multa habet Cicero, de Claris Orat. cap. 35 & 36.

[3] ANNORUM XII M DCCCCLIV] Malè in libris hactenus editis *annorum XII M DCCCLIV*. Vide Notas & Emendationes ad cap. 16, ubi de magno anno dicetur fuſiùs.

& antiquum fingitis, non ſolùm eodem anno quo nos, ſed fere eodem menſe [1] extitiſſe.

XVII. Sed tranſeo ad Latinos oratores, in quibus non Menenium, ut puto, Agrippam [2], qui poteſt videri antiquus, noſtrorum temporum diſertis anteponere ſoletis: ſed Ciceronem, & Cæſarem [3], & Cœlium [4], & Calvum [5], & Brutum [6], & Aſinium, & Meſſalam [7]: quos quidem cur antiquis temporibus potiùs adſcribatis, quàm noſtris, non video: nam ut de Cicerone ipſo loquar, Hirtio nempe & Panſâ conſulibus [8], ut Tiro libertus ejus ſcripſit, ſeptimo Idus Decembris occiſus eſt, quo anno divus Auguſtus in locum Panſæ & Hirtii ſe & Q. Pedium conſules ſuffecit [9]: ſtatue ſex & quinquaginta annos [10], quibus mox divus Auguſtus rempublicam rexit: adjice Tiberii tres & viginti, & prope quadriennium Caii [11], ac bis quaternoſdenos [12] Claudii & Neronis annos, atque ipſum Galbæ, & Othonis, & Vitellii unum annum [13], ac ſextam jam felicis hujus principatûs ſtationem [14], quâ

[1] Fere eodem mense] Redundare videtur *fere*, & additum a ſciolo aliquo, qui non attenderet in magno anno, ſi 12954 per 12 diviſeris, ſingulos menſes eſſe ferme 1080 annorum. Unde in magno anno, non *fere*, ſed revera eodem menſe Demoſthenes & Aper extitere. Hi ſunt menſes, de quibus Virgilius, Eclog. IV, 12.

Incipient magni procedere menſes.

[2] Agrippam] Menenius Agrippa Lanatus conſul fuit anno Urbis conditæ CCLI. ante Chriſtum 503.

[3] Et Cæsarem] Julium Cæſarem, dictatorem.

[4] Cœlium] M. Cœlium Rufum, cujus exſtant epiſtolæ inter Ciceronianas, libr. VIII, ad Familiares.

[5] Calvum] C. Licinius Macer Calvus *diu cum Cicerone iniquiſſimam litem de principatu eloquentiæ habuit*, ut teſtatur Seneca, Controverſ. III, 19. Illum laudat Cicero, de claris Orat. cap. 82. *Sanctitatem Calvi* celebrat Quintilianus, *Inſtit. Orat.* XII, 10.

[6] Brutum] M. Junium Brutum, Cæſaris interfectorem, cui Tullius librum de Oratoribus, & Oratorem inſcripſit.

[7] Asinium et Messalam] Jam laudatos ſuprà cap. 12.

[8] Hirtio..... et Pansa consulibus] Anno Urbis conditæ DCCXI, quo occiſus eſt Cicero die ſeptimâ Decembris. De ejus cæde vide Velleium Paterculum, II, *66*.

[9] Suffecit] Interfectis conſulibus Panſâ & Hirtio, ſuffecti ſunt conſules Cæſar Octavius, dictus poſtea Auguſtus, & Q. Pedius.

[10] Sex et quinquaginta annos] Totidem numerantur ab hoc Auguſti conſulatu ad ejus mortem, quæ contigit anno U. C. DCCLXVII.

[11] Caii] Caii Caligulæ.

[12] Bis quaternosdenos annos] Ferme quatuordecim annos imperavit Claudius: totidem Nero.

[13] Unum annum] In Mſs. Vatic. & editionibus veteribus, *longum & unum annum*.

[14] Principatus stationem] Sextum Veſpaſiani annum, qui cœpit Julio menſe, anno U. C. DCCCXXVII.

Veſpaſianus

Veſpaſianus rempublicam fovet, centum & viginti anni [1] ab interitu Ciceronis in hunc diem colliguntur, unius hominis ætas. Nam ipſe ego in Britanniâ vidi ſenem, qui ſe fateretur ei pugnæ [2] interfuiſſe, quâ Cæſarem inferentem arma Britanniæ, arcere litoribus, & pellere adgreſſi ſunt. Ita ſi eum, qui armatus C. Cæſari reſtitit, vel captivitas, vel voluntas, vel fatum aliquod in Urbem pertraxiſſet, idem Cæſarem ipſum & Ciceronem audire potuit, & noſtris quoque actionibus intereſſe. Proximo quidem congiario [3] ipſi vidiſtis pleroſque ſenes, qui ſe a divo quoque Auguſto ſemel atque iterum accepiſſe congiarium narrabant: ex quo colligi poteſt, & Corvinum [4] ab illis & Aſinium audiri potuiſſe. Nam Corvinus in medium uſque Auguſti principatum, Aſinius pæne ad extremum duravit. Nec dividatis ſæculum, & antiquos ac veteres vocetis oratores, quos eorumdem hominum aures agnoſcere ac velut conjungere & copulare potuerunt.

XVIII. Hæc ideo prædixi, ut ſi qua, ex horum oratorum famâ gloriâque, laus temporibus adquiritur, eamdem docerem in medio ſitam, & propiorem nobis, quàm Ser. Galbæ [5], C. Carboni [6], quoſque alios antiquos meritò voca-

[1] Centum et viginti anni] Rotundè dictum. Nam inter Ciceronis mortem & Veſpaſiani annum ſextum ſunt tantùm anni 117.

[2] Ei pugnæ] Fuit hæc pugna anno Urbis conditæ dcxcix. Illum verò ſenem in Britanniâ videre non potuit, niſi poſt annum Urbis conditæ dccc.

[3] Proximo quidem congiario] Biennio ante: anno Veſpaſiani quarto, Urbis conditæ dcccxxvi, datum eſt illud congiarium, cujus memoria exſtat in nummo Domitiani, CONG. II. COS. II. id eſt, *Congiarium alterum*, Domitiano *conſule ſecundùm.* In nummo quoque Titi, T. CAESAR VESPASIANUS TR. P. COS. II. & ex aversâ parte, CONG. TER. P. R. IMP. MAX. DAT. id eſt, *congiarium tertium populo Romano impenſis maximis datum.* De his aliiſque Principum Romanorum congiariis fuſiùs dicetur in Notis & Emendationibus ad cap. 17. Ibique illuſtrabitur egregium Cæſareæ Bibliothecæ Vindobonenſis monumentum.

[4] Corvinum] Corvinum Meſſalam, & Aſinium Pollionem, ſæpe ſuprà laudatos.

[5] Ser. Galbæ] Servius Sulpicius Galba, conſul anno U. C. dcx, eloquentiâ præſtitit. At ejus orationes *exiliores ſunt & redolentes magis antiquitatem, quàm aut Lælii, aut Scipionis, aut etiam ipſius Catonis. Itaque exaruerunt; vix jam ut appareant*, teſte Cicerone de claris Oratoribus, cap. 21. Vide & Suetonium in Galbâ, III. De eo jam dictum ſuprà Annal. III, *66*.

[6] C. Carboni] C. Papirius Carbo, conſul fuit anno U. C. dcxxxiv. Eum Tullius, de claris Orat. cap. 27, appellat *canorum oratorem, & volubilem, & ſatis acrem, atque eumdem & vehementem, & valde dulcem, & perfacetum.*

remus. Sunt enim horridi, & impoliti, & rudes, & informes, & quos utinam nullâ parte imitatus eſſet Calvus veſter [1], aut Cœlius, aut ipſe Cicero? Agere enim fortiùs jam & audentiùs volo, ſi illud antè prædixero, mutari cum temporibus formas quoque & genera dicendi. Sic Catoni ſeni [2] comparatus C. Gracchus [3], plenior & uberior; ſic Graccho politior & ornatior Craſſus [4]; ſic utroque diſtinctior, & urbanior, & altior Cicero; Cicerone mitior Corvinus [5], & dulcior, & in verbis magis elaboratus. Nec quæro, quis diſertiſſimus: hoc interim probaſſe contentus ſum, non eſſe unum eloquentiæ vultum, ſed in illis quoque, quos vocatis antiquos, plures ſpecies deprehendi; nec ſtatim deterius eſſe, quod diverſum eſt: vitio autem malignitatis humanæ vetera ſemper in laude, præſentia in faſtidio eſſe [6]. Num dubitamus inventos, qui pro Catone Appium Cæcum [7] magis miraren-

Orationes ejus nondum ſatis ſplendidas verbis, ſed acutas, prudentiæque pleniſſimas antè dixerat.

[1] CALVUS VESTER] Calvus Cœliuſque jam memorati ſuprà cap. 17.

[2] CATONI SENI] Quem egregiè commendat Quintilianus, *Inſtitut. Orat.* XII, 11. *Marcus Cenſorius Cato, idem orator, idem hiſtoriæ conditor, idem juris, idem rerum ruſticarum peritiſſimus, inter tot operas militiæ, tantas domi contentiones, rudi ſæculo literas Græcas ætate jam declinatâ didicit, ut eſſet hominibus documento, ea quoque percipi poſſe, quæ ſenes concupiſſent.*

[3] C. GRACCHUS] C. Gracchus, tribunus plebis, cùm biennio eloquentiâ & ſeditionibus populum agitaſſet, interemptus eſt, L. Opimio conſule, anno Urbis conditæ DCXXXIII. Vide Plinium, XIV, 4. & XXXIII, 3. Sect. 14. Plutarchum quoque in Gracchis, pag. 824.

[4] CRASSUS] L. Craſſus vir fuit eloquentiſſimus & clariſſimus, teſte Cicerone in Verrem, III, 1. Plura adhuc de eo in libro de Oratore, III, 1. *Illud immortalitate dignum ingenium, illa humanitas, illa virtus L. Craſſi, morte exſtincta ſubitâ eſt.* Multa manent ejus dicacitatis argumenta; quorum præcipuum eſt ejus dictum in Cn. Domitium Ahenobarbum: *Non eſſe mirandum, quòd æneam barbam haberet, cui os ferreum, cor plumbeum eſſet.* Sueton in Nerone, II. De eo adhuc infrà cap. 25.

[5] CORVINUS] Meſſala Corvinus, jam ſæpe ſuprà laudatus.

[6] IN FASTIDIO ESSE] Velleius Paterculus, II, 95. *Præſentia invidiâ, præterita veneratione proſequimur.*

[7] APPIUM CÆCUM] Qui cenſor fuit anno Urbis conditæ CCCCXLII, cùm nondum vigeret eloquentia Romana. Appii laudes paucis habet vetus marmor, cujus Inſcriptionem retulit eruditus Antonius Auguſtinus, *Dialogos de Medallas*, Dialogo X, pag. 412.

APPIVS CLAVDIVS
C. F. CAECVS
CENSOR. COS. BIS. DICT. INTERREX. III
PR. II. AED. CVR. II. Q. TR. MIL. III. COM
PLVRA. OPPIDA. DE. SAMNITIBVS. CEPIT
SABINORVM. ET. TVSCORVM. EXERCI
TVM. FVDIT. PACEM. FIERI. CVM. PYRRHO
REGE. PROHIBVIT. IN. CENSVRA. VIAM
APPIAM. STRAVIT. ET. AQVAM. IN
VRBEM. ADDVXIT. AEDEM. BELLONAE
FECIT.

Vide & eruditum Gori, *Inſcriptiones*

tur? Satis conſtat ne Ciceroni quidem obtrectatores [1] defuiſſe, quibus inflatus, & tumens, nec ſatis preſſus, ſed ſupra modum exſultans, & ſuperfluens, & parum Atticus [2] videretur. Legiſtis utique & Calvi & Bruti [3] ad Ciceronem miſſas epiſtolas: ex quibus facile eſt deprehendere, Calvum quidem Ciceroni viſum exſanguem & attritum, Brutum autem otioſum [4] atque disjunctum. Rurſumque Ciceronem a Calvo quidem malè audiviſſe, tamquam ſolutum & enervem: a Bruto autem, ut ipſius verbis utar, tamquam fractum atque elumbem. Si me interroges, omnes mihi videntur verum dixiſſe. Sed mox ad ſingulos veniam, nunc mihi cum univerſis negotium eſt.

XIX. Nam quatenus antiquorum admiratores hunc velut terminum antiquitatis conſtituere ſolent, quem uſque ad Caſſium Severum [5] faciunt, quem primum adfirmant flexiſſe ab

Antiq. Tom. II. pag. 237. Ob hanc ædem Bellonæ de Appio dixit Ovidius, Faſt. VI, 201.

Hac ſacrata die Tuſco Bellona duello
Dicitur, & Latio proſpera ſemper adeſt.
Appius eſt auctor, Pyrrho qui pace negatâ
Multum animo vidit, lumine cæcus erat.

De egregio illo ſene vide Ciceronem in libro de Senectute, VI.

[1] Obtrectatores] De his obtrectatoribus Quintilianus, *Inſtit. Orat.* XII, 10. Ciceronem *& ſuorum homines temporum inceſſere audebant, ut tumidiorem & Aſianum, & redundantem, & in repetitionibus nimium, & in ſalibus aliquando frigidum, & in compoſitione fractum, exſultantem, ac pene (quod procul abſit) viro molliorem.*

[2] Parum Atticus] *Antiqua* oratorum *diviſio inter Aſianos atque Atticos fuit, cùm hi preſſi & integri, contrà inflati illi & inanes haberentur... Attici limati quidem & emuncti nihil inane ac redundans ferebant. Aſiana gens tumidior alioqui atque jactantior, vaniore etiam dicendi gloriâ inflata eſt.* Ciceronem præcipuè premebant, *qui videri Atticorum imitatores* concupiſcebant. Vide Quintilianum, loc. cit.

[3] Calvi et Bruti] Ea fuit ſemper inter ſummos viros æmulatio, de quâ Quintilianus, *Inſtitut. Orat.* XII, 1. *Neque ipſi Ciceroni Demoſthenes* videtur *ſatis eſſe perfectus, quem dormitare interim dicit: nec Cicero Bruto Calvoque, qui certè compoſitionem illius, etiam apud ipſum reprehendunt: nec Aſinio utrique, qui vitia orationis ejus etiam inimicè pluribus in locis inſequuntur.*

[4] Otiosum] Mallet Lipſius, *odioſum*: id eſt, adfectatione quâdam & aſperitate dictionis moleſtum. At Brutus, utpote ſententioſus & animoſâ philoſophiâ plenus potuit otioſus eſſe circa ſententias & philoſophicos locos; ita Cicero fuit *otioſus circa exceſſus*, ut mox dicetur infra cap. 22. *Disjunctum* autem intellige, quo ſenſu Senecam appellabat C. Caligula, *Arenam ſine calce.* Sueton. in Caio Caligul. LIII. Talis autem eloquentia decebat Brutum, de quo Julius Cæſar ſolitus erat dicere: magni refert, hic quid velit: sed quidquid volt, valde volt. Cicero Ep. ad Atticum XIV, 1. Infrà cap. 21. memoratur Bruti philoſophia, lentitudo, tepor. Inde otioſus hìc dicitur.

[5] Ad Cassium Severum] Puto emendandum, *conſtituere ſolent uſque ad Caſſium Severum, quem reum faciunt, quemque*

illâ vetere, atque directâ dicendi viâ: non infirmitate ingenii, nec inſcitiâ literarum, tranſtuliſſe ſe ad id dicendi genus contendo, ſed judicio & intellectu. Vidit namque, ut paullo antè dicebam, cum conditione temporum ac diverſitate aurium formam quoque ac ſpeciem orationis eſſe mutandam. Facilè perferebat prior iſte populus, ut imperitus & rudis, imperitiſſimarum orationum ſpatia: atque id ipſum laudi dabatur, ſi dicendo quis diem eximeret. Ita verò longa principiorum præparatio, & narrationis altè repetita ſeries, & multarum diviſionum oſtentatio, & mille argumentorum gradus, & quidquid aliud aridiſſimis Hermagoræ & Apollodori [1] libris præcipitur, in honore erat: quòd ſi quis odoratus philoſophiam, atque ex eâ [2] locum aliquem orationi ſuæ insereret, in cælum laudibus ferebatur. Nec mirum: erant enim hæc nova & incognita: & ipſorum quoque oratorum pauciſſimi præcepta rhetorum, aut philoſophorum placita, cognoverant. At hercule pervulgatis jam omnibus, cùm vix in cortinâ [3] quiſquam adſiſtat, qui elementis [4] ſtudiorum & ſi non inſtructus, at certè imbutus ſit, novis & exquiſitis eloquentiæ itineribus opus eſt, per quæ orator faſtidium au-

primum adfirmant, &c. Vide Notas & Emendationes ad cap. 19. De Caſſio Severo, orandi valido, ſed ſordidæ originis & maleficæ vitæ, dictum eſt ſuprà Annal. IV, 21. Extremis Auguſti temporibus & Tiberii principatu floruit. Formam ejus ingenii deſcribit Quintilianus, *Inſtitut. Orat.* X, 1. *Multa, ſi cum judicio legatur, dabit imitatione digna Caſſius Severus: qui, ſi ceteris virtutibus colorem & gravitatem orationis adjeciſſet, ponendus inter præcipuos foret. Nam & ingenii plurimum eſt in eo, & acerbitas mira & urbanitas & vis ſumma: ſed plus ſtomacho, quàm conſilio dedit: præterea ut amari ſales, ita frequenter amaritudo ipſa ridicula eſt.*

[1] HERMAGORÆ ET APOLLODORI] Duo illi rhetores ſub Auguſto floruere. Immo Apollodorus Auguſti præceptor fuit & familiaris. Vide Quintilianum, *Inſtitut. Orat.* III, 1. & Strabonem, XIII, pag. 625. Præceptore Apollodoro, cœpit eloquentia in ſectas dividi, & evanuit. Adeo infenſa infauſtaque ſectarum ſtudia.

[2] ATQUE EX EA] *Atque* omittendum videtur.

[3] IN CORTINA] De hoc loco eruditus Joſ. Scaliger, *Conjectan. in Varronem de Ling. Lat.* pag. 127. edit. an. 1581. *Cortina ea eſt propriè, in quâ lana ſuffecta ſuccos ebibit. Ab eo uſus eſt metaphorâ Corn. Tacitus in Dialogo, cùm ait in cortinâ eſſe... quæ enim in cortinâ ſunt, nondum penitus imbiberunt ſuccum.* Fortè ſimpliciùs intelligendum de aſſiſtentium auditorumque coronâ. Sic Severus in Ætnâ, verſ. 294.

Longas emugit buccina voces,
Carmineque irriguo magni cortina theatri:
Imparibus numeroſa modis canit arte regentis.

[4] QUI ELEMENTIS] Fortè ſcriptum olim, *quin.*

rium effugiat, utique apud eos judices, qui vi, aut poteſtate, non jure & legibus cognoſcunt, & nec accipiunt tempora, ſed conſtituunt, nec exſpectandum habent oratorem, dum illi libeat de ipſo negotio dicere, ſed ſæpe ultro admonent, atque aliò tranſgredientem revocant, & feſtinare ſe teſtantur.

XX. Quis nunc feret oratorem de infirmitate valetudinis ſuæ præfantem? qualia ſunt fere principia Corvini. Quis quinque in Verrem libros [1] exſpectabit? Quis de exceptione & formulâ [2] perpetietur illa immenſa volumina, quæ pro M. Tullio [3], aut A. Cæcinâ legimus? Præcurrit hoc tempore judex dicentem, & niſi aut curſu argumentorum, aut colore ſententiarum, aut nitore & cultu deſcriptionum invitatus & corruptus eſt, averſatur dicentem. Vulgus quoque adſiſtentium, & adfluens & vagus auditor, adſuevit jam exigere lætitiam, & pulchritudinem orationis; nec magis perfert in judiciis triſtem & impexam antiquitatem, quàm ſi quis in ſcenâ, Roſcii [4], aut Turpionis Ambivii [5] exprimere geſtus velit. Jam verò juvenes, & in ipsâ [6] ſtudiorum incude poſiti, qui profectûs ſui causâ oratores ſectantur, non ſolùm audire, ſed etiam referre domum aliquid illuſtre & dignum memoriâ volunt. Traduntque invicem, ac ſæpe in colonias ac provincias ſuas ſcribunt [7], ſive in ſuis [8] aliquis argutâ & brevi ſen-

[1] In Verrem libros] A Cicerone ſcriptos, & notiſſimos.

[2] De exceptione et formula] Erant actiones de exceptione, nempe ob exceptiones, ſeu excluſiones, quæ opponebantur, vel adversùs perſonas, vel adversùs res ipſas, vel adversùs actiones, vel adversùs ipſa judicia. Vide Digeſt. lib. XLIV. Tit. 1. de Exceptionibus, præſcriptionibus, & præjudiciis. Formula verò dicebatur, quòd in inſtituendâ actione certis ac præſcriptis verbis eſſet utendum. Vide Cujacium, obſervat. XXIII, 21.

[3] Pro M. Tullio] Periit oratio Ciceronis pro M. Tullio: eam laudat Macrobius, de Differ. & Soc. Græci Latinique verbi, cap. de Tempore perfecto. *Sed Cicero pro Tullio* explicavit *ait.* Exſtat adhuc oratio pro A. Cæcinâ.

[4] Roscii] Roſcius, hiſtrio, Syllæ ac Ciceronis gratiâ celeberrimus: adeò acceptus fuit populo Romano, *ut mercedem diurnam de publico mille denarios*, Gallicæ monetæ libras 778, *ſine gregalibus ſolus acceperit*, Macrobius, Saturnal. III, 7.

[5] Turpionis Ambivii] Cujus meminere Cicero de Senectute, cap. 14. & Symmachus, I, Ep. 25. & X, Ep. 2.

[6] Et in ipsa] *Et* fortè omittendum.

[7] Scribunt] Ad populares ſuos.

[8] Sive in suis] Hìc aliquid excidit.

tentiâ effulſit, ſive locus exquiſito & poetico cultu enituit. Exigitur enim jam ab oratore etiam poeticus decor, non Accii aut Pacuvii [1] veterno inquinatus, ſed ex Horatii, & Virgilii, & Lucani ſacrario [2] prolatus. Horum igitur auribus & judiciis obtemperans noſtrorum oratorum ætas, pulchrior & ornatior exſtitit. Neque ideo minùs efficaces ſunt orationes noſtræ, quia ad aures judicantium cum voluptate perveniunt. Quid enim ſi infirmiora horum temporum templa credas, quia non rudi cæmento, & informibus tegulis exſtruuntur, ſed marmore nitent & auro radiantur [3]?

XXI. Equidem fatebor vobis ſimpliciter, me in quibuſdam antiquorum vix riſum, in quibuſdam autem vix ſomnum tenere, nec unum de populo Canuti [4] aut Aride Furnio & Toranio, quique alios in eodem valetudinario hæc oſſa & hanc maciem probant. Ipſe mihi Calvus, cùm unum & viginti, ut puto, libros reliquerit, vix in unâ aut alterâ oratiunculâ ſatisfacit: nec diſſentire ceteros [5] ab hoc meo judi-

Lipſius tentat *in ſenſibus ſuis*: Meliùs Muretus, *ſive ſenſus aliquis.* Vide Notas & Emendationes ad cap. 20.

[1] Accii aut Pacuvii] Veterum poetarum, quorum adhuc exſtant fragmenta. Quintilianus, *Inſtitut. Orat.* X, 1. *Tragœdiæ ſcriptores Accius atque Pacuvius, clariſſimi gravitate ſententiarum, verborum pondere, & auctoritate perſonarum.*

[2] Et Lucani sacrario] Inde frequentes illæ Horatianæ & Virgilianæ imitationes, quas in libris ſuperioribus adnotavimus. Lucani verò laudes vidimus ſuprà Annal. XV, 49, & XVI, 17.

[3] Radiantur] Sic quoque Ovidius, III de Ponto, IV, 103.

Scuta ſed & galeæ gemmis radientur & auro
Stentque ſuper vinctos trunca trophæa viros.

[4] Nec unum de populo Canuti] Locus omnino corruptus, quem, dum quis meliora ſuadeat, ita ſupplendum puto, *nec unum de populo, ſed ruſticum videri, qui Canutio, aut Arrio delectatur, Furniove aut Toranio, quique alios in eodem valetudinario, hæc oſſa, & hanc maciem, probant.* Vide Notas & Emendationes ad cap. 21. Porro C. Canutius memoratur a Suetonio, de claris Rhetoribus, cap. 4. Q. Arrius a Cicerone, de claris Orator. cap. 69. C. Furnius fortè ille ipſe ad quem ſcripſit Tullius, Epiſt. ad Familiares, X, 25 & 26. Toranius illene puerorum mango, qui Antonio, triumviro, eximiâ formâ pueros duos ducentis ſeſtertiis, Gallicæ monetæ libris 38,906, vendidit, ut refert Plinius, VII, 12. an potiùs L. Turius, homo parvi ingenii, ſed multi laboris, de quo Tullius, de clar. Orat. cap. 67.

[5] Nec dissentire ceteros] Non ita ſuffragatur Quintilianus, *Inſtitut. Orat.* X, 1. *Inveni qui Calvum præferrent omnibus, inveni qui Ciceroni crederent, eum nimiâ contra ſe calumniâ verum ſanguinem perdidiſſe: ſed eſt & ſancta & gravis oratio & caſtigata, & frequenter vehemens quoque. Imitator eſt autem Atticorum, fecitque illi properata mors injuriam, ſi quid adjecturus, non ſi quid detracturus fuit.* Locum Ciceronis de Calvo vide in Bruto cap. 82.

cio video: quotus enim quiſque Calvi in Aſitium, aut in Druſum legit? at hercule in hominum ſtudioſorum manibus verſantur accuſationes, quæ in Vatinium inſcribuntur, ac præcipuè ſecunda ex his oratio: eſt enim verbis ornata, & ſententiis auribus judicum accommodata: ut ſcias ipſum quoque Calvum intellexiſſe quid melius eſſet, nec voluntatem quin ſublimiùs & cultiùs diceret, ſed ingenium ac vires defuiſſe. Quid? ex Cœlianis orationibus [1]? nempe hæ placent, ſi non univerſæ, at partes earum [2], in quibus nitorem & altitudinem horum temporum agnoſcimus. Sordes autem verborum, & hians compoſitio, & inconditi ſenſus redolent antiquitatem: nec quemquam adeò antiquarium puto, ut Cœlium ex eâ parte laudet, quâ antiquus eſt. Concedamus ſanè C. Cæſari [3], ut propter magnitudinem cogitationum [4] & occupationes rerum, minus in eloquentiâ effecerit, quàm divinum ejus ingenium poſtulabat: tam hercule [5], quàm Brutum philoſophiæ ſuæ relinquamus. Nam in orationibus minorem eſſe famâ ſuâ, etiam admiratores ejus fatentur: niſi fortè quiſquam [6] aut Cæſaris pro Decio Samnite [7], aut Bruti pro Dejotaro rege [8], ceteroſque ejuſdem lentitudinis ac teporis libros

[1] Ex Cœlianis orationibus] Quintilianus, *Inſtitut. Orat.* X, 1. *Multum ingenii in Cœlio, & præcipuè in accuſando multa urbanitas, dignuſque vir, cui & mens melior, & vita longior contigiſſet.*

[2] Si non universæ, at partes earum] Vide Notas & Emendationes ad cap. 21.

[3] C. Cæsari] Dictatori. Pariter Quintilianus, *Inſtitut. Orat.* X, 1. *C. Cæſar, ſi foro tantùm vacaſſet, non alius ex noſtris contra Ciceronem nominaretur: tanta in eo vis eſt, id acumen, ea concitatio, ut illum eodem animo dixiſſe, quo bellavit, appareat. Exornat tamen hæc omnia mira ſermonis, cujus propriè ſtudioſus fuit, elegantia.*

[4] Magnitudinem cogitationum] Sic Velleius Paterculus, II, 41. Caius Cæſar *animo ſuper humanam & naturam & fidem evectus, magnitudine cogitationum, celeritate bellandi, patientiâ periculorum, Magno illi Alexandro, ſed ſobrio, neque iracundo, ſimillimus.*

[5] Tam hercule] Tam hercule Caium Cæſarem ſuis occupationibus, quàm Brutum Philoſophiæ ſuæ relinquamus. Stoicam philoſophiam ſectatus eſt Brutus, multoſque de eâ libros ſcripſit. Inde & Quintilianus, *Inſtitut. Orat.* X, 1. In philoſophia *egregius, multóque, quàm in orationibus, præſtantior Brutus, ſuffecit ponderi rerum: ſcias eum ſentire, quæ dicit.*

[6] Nisi forte quisquam] Emendandum videtur, *nec fere quiſquam*, ut Gronovio placuit.

[7] Pro Decio Samnite] Oratio hæc, ut & alia multa Cæſaris ſcripta, periit.

[8] Pro Dejotaro rege] *Cauſam tamen Dejotari*, fideliſſimi atque *optimi regis, ornatiſſimè & copioſiſſimè a Bruto defenſam* ait Cicero, de claris Oratoribus, cap. 5. Immo in Epiſtolis ad At-

legit, niſi qui & carmina eorumdem miratur: fecerunt enim & carmina, & in bibliothecas [1] retulerunt, non meliùs quàm Cicero, at feliciùs, quia illos feciſſe pauciores ſciunt. Aſinius quoque, quamquam propioribus temporibus natus ſit, videtur mihi inter Menenios & Appios [2] ſtuduiſſe [3]. Pacuvium certè, & Accium, non ſolùm tragœdiis, ſed etiam orationibus ſuis expreſſit: adeò durus & ſiccus eſt. Oratio autem, ſicut corpus hominis, ea demum pulchra eſt, in quâ non eminent venæ, nec oſſa numerantur, ſed temperatus ac bonus ſanguis implet membra, & exſurgit toris [4], ipſoſque nervos rubor tegit & decor commendat. Nolo Corvinum [5] inſequi, quia non per ipſum ſtetit, quominus lætitiam nitoremque noſtrorum temporum exprimeret: viderimus, inquam [6] judicio ejus vis aut animi, aut ingenii ſuffecerit.

XXII. Ad Ciceronem venio, cui eadem pugna cum æqualibus ſuis fuit, quæ mihi vobiſcum eſt. Illi enim antiquos mirabantur, ipſe ſuorum temporum eloquentiam anteponebat: nec ullâ re magis ejuſdem ætatis oratores præcurrit, quàm judicio. Primus enim excoluit orationem, primus & verbis delectum adhibuit, & compoſitioni artem: locos quoque lætiores attentavit, & quaſdam ſententias [7] invenit; utique in his

ticum, XIV, 1, tradit Julium Cæſarem *animadvertiſſe*, *cùm* Brutus *pro Dejotaro Nicææ dixerit*, *valde vehementer eum viſum & libere dicere.* Sed cùm haberetur hic dialogus, aliæ erant Romanorum aures, & ingenioſiores, ac proinde difficiliores.

[1] Bibliothecas] Memorantur adhuc infrà cap. 37.

[2] Menenios et Appios] Menenium Agrippam & Appium Cæcum; de quibus dictum ſuprà cap. 17 & 18.

[3] Studuisse] Sic & Quintilianus, *Inſtitut. Orat.* X, 1. *Multa in Aſinio Pollione inventio, ſumma diligentia: adeò ut quibuſdam etiam nimia videatur: & conſilii & animi ſatis: a nitore & jucunditate* Ciceronis *ita longè abeſt, ut videri poſſit ſæculo prior.*

[4] Exsurgit toris] Sic Plinius, V. Ep. 8, de oratione & hiſtoriâ: *hanc ſæpiùs oſſa, muſculi, nervi; illam tori quidam & quaſi jubæ decent.*

[5] Corvinum] M. Corvinum Meſſalam; de quo Quintilianus, *Inſtitut. Orat.* X, 1. *At Meſſala nitidus & candidus, & quodammodo præ ſe ferens in dicendo nobilitatem ſuam, viribus minor.* Vide & Plinium, V, Ep. 3.

[6] Viderimus, inquam] Pro *inquam*; vel emendandum *in quantum*: eo ſenſu, licèt Corvinum non inſequar, viderimus tamen in quantum judicio ejus vis aut animi, aut ingenii, ſuffecerit: vel fortè legendum, *utinam judicio ejus vis aut animi, aut ingenii ſufficeret.* Vide Notas & Emendationes ad cap. 21.

[7] Sententias] Sententiarum ſenſuumque diſcrimen docet Quintilianus, *Inſtitut. Orat.* VIII, 5. *Conſuetudo*

orationibus,

orationibus, quas ſenior jam & juxta finem vitæ compoſuit, id eſt, poſtquam magis profecerat, uſuque & experimentis didicerat, quod optimum dicendi genus eſt. Nam priores ejus orationes non carent vitiis antiquitatis : lentus eſt in principiis, longus in narrationibus, otioſus circa exceſſus, tardè commovetur, rarò incaleſcit : pauci ſenſus aptè & cum quodam lumine terminantur : nihil excerpere, nihil referre poſſis : & velut in rudi ædificio, firmus ſanè paries & duraturus, ſed non ſatis expolitus & ſplendens. Ego autem oratorem, ſicut locupletem ac laudatum patrem familiæ, non eo tantùm volo tecto tegi, quod imbrem ac ventum arceat, ſed etiam quod viſum & oculos delectet : non eâ ſolùm inſtrui ſupellectile, quæ neceſſariis uſibus ſufficiat, ſed ſit in apparatu ejus & aurum, & gemmæ [1], ut ſumere in manus, & aſpicere ſæpius liceat [2] : quædam verò procul arceantur, ut jam obliterata & olentia : nullum ſit verbum velut rubigine infectum, nulli ſenſus tardâ & inerti ſtructurâ, in morem Annalium [3], componantur : fugiat fœdam & inſulſam ſcurrilitatem, variet compoſitionem, nec omnes clauſulas uno & eodem modo terminet [4].

XXIII. Nolo irridere *rotam fortunæ* [5], & *jus Verrinum* [6], & illud tertio quoque ſenſu [7] in omnibus orationibus

jam tenuit, ut mente concepta ſenſus vocaremus : lumina autem, præcipuéque in clauſulis poſita, ſententias.

[1] Aurum et gemmæ] Inſignis locus, quo privatam horum temporum elegantiam & opulentiam docemur.

[2] Sæpius liceat] Fortè *libeat*, ut Rodolpho Agricolæ & Lipſio placebat.

[3] Morem Annalium] Hæc cùm eſſent veterum Annalium vitia, ab iis ita ſe vindicavit Tacitus, ut ejus Annalibus nihil ſit acrius, vividius, & ſplendidius.

[4] Terminet] Id quoque ſapienter monet Quintilianus, *Inſtitut. Orat.* IX, 4. *Verbo ſenſum cludere, multò, ſi compoſitio patiatur, optimum eſt. In verbis enim ſermonis vis ineſt. At ſi id aſperum erit, cedat hæc ratio numeris, ut fit apud ſummos Græcos Latinoſque oratores frequentiſſimè.*

[5] Rotam fortunæ] Hæc aliaque frigidiora habet Cicero in Piſonem, cap. 10. *Quis te illis diebus ſobrium, quis agentem aliquid, quod eſſet libero dignum, quis denique in publico vidit ? cùm collegæ tui domus cantu & cymbalis perſonaret, cùm ipſe nudus in convivio ſaltaret : in quo ne tum quidem, cùm illum ſuum ſaltatorium verſaret orbem, fortunæ rotam pertimeſcebat.*

[6] Jus Verrinum] Ea quoque, a Verris nomine ad jus e verrinâ, ſeu porcinâ, carne expreſſum alludens, crepat Cicero in Verrem, I, 46. *Hinc illi homines erant, qui etiam ridiculi inveniebantur ex dolore : quorum alii, ut audiſtis, negabant mirandum eſſe, jus tam nequam eſſe Verrinum.*

[7] Tertio quoque sensu] Senſum

pro ſententiâ poſitum, *eſſe videatur.* Nam & hoc invitus retuli, & plura omiſi, quæ tamen ſola mirantur atque exprimunt hi, qui ſe antiquos oratores vocant: neminem nominabo, genus hominum ſignaſſe contentus: ſed vobis utique verſantur ante oculos, qui Lucilium pro Horatio [1], & Lucretium pro Virgilio [2] legunt: quibus eloquentia tui Aufidii Baſſi, aut Servilii Noniani [3], ex comparatione Siſennæ aut Varronis [4] ſordet: qui rhetorum noſtrorum commentarios faſtidiunt, oderunt, Calvi mirantur: quos more priſco apud judicem fabulantes [5], non auditores ſequuntur, non populus audit, vix denique litigator perpetitur: adeò mæſti & inculti, illam ipſam quam jactant ſanitatem, non firmitate [6], ſed jejunio, conſequuntur. Porrò ne in corpore quidem valetudinem medici probant, quæ animi anxietate contingit, parum eſt ægrum non eſſe, fortem, & lætum, & alacrem volo: propè abeſt ab infirmitate, in quo ſola ſanitas laudatur. Vos verò, diſertiſſimi, ut poteſtis, ut facitis, illuſtrate ſæculum noſtrum pulcherrimo genere dicendi. Nam & te, Meſſala,

hìc & apud Quintilianum, *Inſtitut. Orat.* IX, 4, Gallicè dicimus *une phraſe.*

[1] Lucilium pro Horatio] Quintilianus, *Inſtitut. Orat.* X, 1. *Lucilius quoſdam ita deditos ſibi adhuc habet amatores, ut eum non ejuſdem modò operis, ſed omnibus poetis præferre non dubitent. Ego quantùm ab illis, tantùm ab Horatio diſſentio, qui* Lucilium fluere lutulentum, *&* eſſe aliquid, quod tollere poſſis, *putat. Nam & eruditio in eo mira, & libertas, atque inde acerbitas, & abundè ſalis. Multò eſt terſior ac purus magis Horatius, & ad notandos hominum mores præcipuus.*

[2] Lucretium pro Virgilio] Neque adhuc Lucretianus ille favor penitus intercidit. In plurimis quidem eminet Lucretius, at in omnibus ferme Virgilius.

[3] Aufidii Bassi, aut Servilii Noniani] De his duobus hiſtoriæ ſcriptoribus Quintilianus, *Inſtitut. Orat.* X, 1. *Servilius Nonianus... ipſe a nobis auditus eſt, clari vir ingenii, & ſententiis creber, ſed minus preſſus, quàm hiſtoriæ auctoritas poſtulat. Quam, paullum ætate præcedens eum Baſſus Aufidius, egregiè, utique in libris belli Germanici, præſtitit, genere ipſo probabilis in omnibus, ſed in quibuſdam ſuis ipſe viribus minor.* De Servilio Noniano plura vide ſuprà Annal. VI, 31. & XIV, 19.

[4] Sisennæ aut Varronis] Varronem, Romanorum eruditiſſimum, nemo non novit. Siſenna, idem eſt, de quo Quintilianus, *Inſtit. Orat.* I, 5. *Siſenna dixit, aſſentio.* & VIII, 3. *Cæcilius ac Siſenna* primi dixere, *albenti cælo.* Paucis verò Siſennæ indolem expreſſit Cicero, de claris Oratoribus, cap. 64. *L. Siſenna, doctus vir, & ſtudiis optimis deditus, bene latinè loquens, gnarus reipublicæ, non ſine facetiis: ſed neque laboris multi, nec ſatis verſatus in cauſis.*

[5] Fabulantes] Bene. Nam non orabant, ſed fabulabantur.

[6] Non firmitate] Vide Notas & Emendationes ad cap. 23.

video lætiſſima quæque antiquorum imitantem: & vos, Materne ac Secunde [1], ita gravitati ſenſuum nitorem & cultum verborum miſcetis; ea electio inventionis, is ordo rerum, & quotiens cauſa poſcit, ubertas; ea, quotiens permittitur, brevitas, is compoſitionis decor, ea ſententiarum planitas eſt, ſic exprimitis affectus, ſic libertatem temperatis, ut etiam ſi noſtra judicia malignitas & invidia tardaverit, verum de vobis dicturi ſint [2] poſteri noſtri.

XXIV. Quæ cùm Aper dixiſſet, Agnoſcitis ne, inquit *Maternus*, vim & ardorem Apri noſtri? quo impetu ſæculum noſtrum defendit! quàm copiosè ac variè vexavit antiquos! quanto non ſolùm ingenio ac ſpiritu, ſed etiam eruditione & arte, ab ipſis mutuatus eſt, per quæ mox ipſos inceſſeret! Tuum tamen, Meſſala, promiſſum immutaſſe non debes: neque enim defenſores antiquorum exigimus, nec quemquam noſtrorum, quamquam modo laudati ſumus, his, quos inſectatus eſt Aper, comparamus: ac ne ipſe quidem ita ſentit, ſed more veteri, & a veſtris philoſophis [3] ſæpe celebrato, ſumpſit ſibi contradicendi partes. Exprome nobis, non laudationem antiquorum, ſatis enim illos fama ſua laudat, ſed cauſas, cur in tantum ab eloquentiâ eorum receſſerimus; cùm præſertim centum & viginti annos ab interitu Ciceronis in hunc diem effici ratio temporum [4] collegerit.

XXV. Tum *Meſſala*: Sequar a te præſcriptam formam, Materne: neque enim diu contradicendum eſt Apro, qui primùm, ut opinor, nominis controverſiam movit, tamquam

[1] Secunde] Quem valde laudat Quintilianus, *Inſtitut. Orat.* X, 1. *Julio Secundo ſi longior contigiſſet ætas, clariſſimum profectò nomen oratoris apud poſteros foret. Adjeciſſet enim, atque adjiciebat ceteris virtutibus ſuis, quod deſiderari poteſt. Id eſt autem, ut eſſet multò magis pugnax, & ſæpius ad curam rerum ab elocutione reſpiceret. Ceterùm interceptus quoque magnum ſibi vindicat locum. Ea eſt facundia, tanta in explicando, quod velit, gratia: tam candidum, & lene, & ſpecioſum dicendi genus: tanta verborum, etiam quæ aſſumpta ſunt, proprietas: tanta in quibuſdam ex periculo petitis ſignificantia.*

[2] Dicturi sint] Rectè enim Quintilianus, *Inſtit. Orat.* III, 1. *Ad poſteros enim virtus durabit, non perveniet invidia.*

[3] A vestris Philosophis] Academicis ſcilicet.

[4] Ratio temporum] Quam vide ſuprà cap. 17.

parum propriè antiqui vocarentur, quos ſatis conſtat ante centum annos fuiſſe. Mihi autem de vocabulo pugna non eſt, ſive illos antiquos, ſive majores, ſive quo alio mavult nomine, appellet: dummodo in confeſſo ſit, eminentiorem illorum temporum eloquentiam fuiſſe. Ne illi quidem parti ſermonis ejus [1] repugno, ſi quominus fatetur [2], plures formas dicendi etiam iiſdem ſæculis, nedum diverſis, exſtitiſſe. Sed quomodo inter Atticos oratores primæ Demoſtheni tribuuntur, proximum autem locum Æſchines, & Hyperides, & Lyſias, & Lycurgus [3] obtinent, omnium autem conſenſu hæc oratorum ætas maximè probatur: ſic apud nos Cicero quidem ceteros eorumdem temporum diſertos anteceſſit: Calvus autem, & Aſinius, & Cæſar, & Cœlius, & Brutus, ſuo jure, & prioribus, & ſequentibus anteponuntur: nec refert, quòd inter ſe ſpecie differant, cùm genere conſentiant. Adſtrictior Calvus, numeroſior Aſinius, ſplendidior Cæſar, amarior Cœlius, gravior Brutus, vehementior, & plenior, & valentior Cicero; omnes tamen eamdem ſanitatem eloquentiæ ferunt [4]: ut ſi omnium pariter libros in manus ſumpſeris, ſcias, quamvis in diverſis ingeniis, eſſe quamdam judicii ac voluntatis ſimilitudinem & cognationem. Nam quòd invicem ſe obtrectaverunt, & ſunt aliqua epiſtolis eorum inſerta, ex quibus mutua malignitas detegitur, non eſt oratorum vitium, ſed hominum. Nam & Calvum, & Aſinium, & ipſum Ciceronem credo ſolitos & invidere, & livere, & ceteris humanæ infirmitatis vitiis adfici: ſolùm inter hos arbitror Brutum, non malignitate, nec invidiâ, ſed ſimpliciter, & ingenuè, judicium animi ſui detexiſſe: an invideret Ciceroni [5], qui mihi videtur ne Cæſari quidem invidiſſe?

[1] PARTI SERMONIS EJUS] Suprà cap. 18.

[2] SI QUOMINUS FATETUR] Ita veteres editiones. Bene emendabat Illuſtr. Huetius, *immo nos fatemur*, vel *quominus fateamur;* ut poſtulat orationis ſeries.

[3] LYCURGUS] Lyſiæ, Lycurgi, Demoſthenis & Hyperidis, celeberrimorum Græciæ oratorum, vitas ſcripſit Plutarchus, Tom. II, pag. 835 & ſeqq.

[4] FERUNT] Præ ſe ferunt, vel libris ſuis ferunt. Sic ferme ſuprà Hiſt. II, 65, *lætitiam & gratulationem vultu ferens.*

[5] AN INVIDERET CICERONI] Obſer-

Quod ad Ser. Galbam & C. Lælium [1] attinet, & ſi quos alios antiquorum agitare non deſiſtit, non exigit [2] defenſorem, cùm fatear quædam eloquentiæ eorum, ut naſcenti adhuc, nec ſatis adultæ, defuiſſe.

XXVI. Ceterum ſi, omiſſo optimo illo, & perfectiſſimo genere eloquentiæ, eligenda ſit forma dicendi, malim hercule C. Gracchi [3] impetum, aut L. Craſſi [4] maturitatem, quàm calamiſtros Mæcenatis [5], aut tinnitus Gallionis [6]: adeò melius eſt oratorem vel hirtâ togâ induere, quàm fucatis & meretriciis veſtibus inſignire. Neque enim oratorius iſte, immo, hercule, ne virilis quidem cultus eſt, quo plerique temporum noſtrorum actores ita utuntur, ut laſciviâ verbo-

vat tamen Illuſtr. Huetius : *Brutus potuit Ciceroni eloquentiam invidere, etſi Cæſari tyrannidem non invideret, quam oderat & damnabat.*

[1] C. Lælium] De Servio Galbâ dictum ſuprà cap. 18. Eloquentiâ quoque præſtitit C. Lælius, conſul anno Urbis conditæ dcxiv. Sed & ipſe antiquior atque horridior : *&, cùm ſint in dicendo variæ voluntates, delectari mihi magis antiquitate videtur, & lubenter verbis etiam uti paullo magis priſcis.* Cicero de claris Oratoribus, cap. 21.

[2] Non exigit] Illuſtr. Huetius corrigebat, *non exigit id*, vel *non exigunt.*

[3] C. Gracchi] Jam laudati ſuprà cap. 18. Eum *præſtantiſſimo ingenio & flagranti ſtudio* fuiſſe, nec *quemquam pleniorem & uberiorem ad dicendum* teſtatur Cicero de claris Oratoribus cap. 33.

[4] L. Crassi] In Craſſo *erat*, teſte Cicerone, loc. cit. cap. 38. *ſumma gravitas, erat cum gravitate junctus facetiarum & urbanitatis oratorius, non ſcurrilis lepos. Latinè loquendi accurata & ſine moleſtiâ diligens elegantia : in diſſerendo mira explicatio.*

[5] Calamistros Mæcenatis] Locum hunc Taciti laudavit Pomponius Sabinus, mediæ ætatis grammaticus. Vide Teſtimonia Veterum. Mæcenatis autem calamiſtros notos pariter ac ridiculos facit Seneca, Ep. 114. *Videbis itaque eloquentiam ebrii hominis involutam, & errantem, & licentiæ plenam. Mæcenas in cultu ſuo. Quid turpius*, « Amne ſilviſque » ripâ comantibus » ? *Vide ut* « Alveum » lentribus arent, verſoque vado re» mittant hortos ». *Quid* ? « Si quis fe» minæ cirro criſpatæ & labris colum» batur ». *Incipitque ſuſpirans, ut* « cer» vice laxâ feratur » . . . « Nemo ty» ranni ». « Irremediabilis factio ». « Rimantur epulis, lagenâque tentant » morbos, & ſæpe mortem exigunt »... « Genium feſto vix ſuo teſtem ». « Te» nuis cerei fila, & crepacem mo» lam » . . . « Focum mater aut uxor » inveſtiunt ». *Non ſtatim, cùm hæc legeris, occurrit, hunc eſſe, qui, ſolutis tunicis, in Urbe ſemper inceſſerit.* Sed tota hæc epiſtola omnino legenda. Plena eſt rerum, & in artis ſcribendi præceptis eximia.

[6] Tinnitus Gallionis] *Gravitatem* tamen *Gallionis* laudat Sidonius Apollinaris, V, Ep. 10. Sed, corruptâ Sidonii ævo eloquentiâ, gravitas nominabatur oratio antithetis tinniens. Oratoria Gallionis, patris, ſcripta memorat Quintilianus, *Inſtitut. Orat.* III, 1. Utrum idem ſit, ac Junius Gallio, Senecæ frater, de quo ſuprà Annal. XV, 73, non ſatis compertum. Verè autem dixit Quintilianus, *Inſtitut. Orat.* II, 3. *Tumidos, & corruptos, & tinnulos, & quocumque alio cacozeliæ genere peccantes, certum habeo non virium, ſed infirmitatis vitio laborare : ut corpora non robore, ſed valetudine inflantur.*

rum, & levitate ſententiarum, & licentiâ compoſitionis, hiſtrionales modos exprimant: quodque vix auditu fas eſſe debeat, laudis, & gloriæ, & ingenii loco plerique jactant, cantari ſaltarique commentarios ſuos. Unde oritur illa fœda & præpoſtera, ſed tamen frequens quibuſdam exclamatio, ut oratores noſtri tenerè dicere [1], hiſtriones diſertè ſaltare dicantur. Equidem non negaverim Caſſium Severum [2], quem ſolum Aper noſter nominare auſus eſt, ſi his comparetur, qui poſtea fuerunt, poſſe oratorem vocari, quamquam in magnâ parte librorum ſuorum plus vis habeat, quàm ſanguinis [3]. Primus enim, contempto ordine rerum, omiſsâ modeſtiâ, ac pudore verborum, ipſis etiam, quibus utitur, armis incompoſitus, & ſtudio feriendi plerumque detectus, non pugnat, ſed rixatur. Ceterùm, ut dixi, ſequentibus comparatus, & varietate eruditionis, & lepore urbanitatis, & ipſarum virium robore, multùm ceteros ſuperat: quorum neminem Aper nominare, & velut in aciem educere ſuſtinuit. Ego autem exſpectabam, ut incuſato Aſinio, & Cœlio, & Calvo, aliud novum agmen produceret, pluresque, vel certè totidem nominaret, ex quibus alium Ciceroni, alium Cæſari, ſingulis demum ſingulos opponeremus. Nunc detrectaſſe nominatim antiquos oratores contentus, neminem ſequentium laudare auſus eſt, niſi in publicum & in commune. Veritus, credo, ne multos offenderet, ſi paucos excerpſiſſet: quotus enim quiſque ſcholaſticorum [4] non hac ſuâ perſuaſione fruitur, ut ſe ante Ciceronem numeret, ſed planè poſt Gabinianum [5]?

XXVII. At ego non verebor nominare ſingulos, quò

[1] Tenere dicere] Id quoque queritur Plinius, II, Ep. 14. *Pudet referre, quæ, quàm fractâ pronuntiatione dicantur; quibus quàm teneris clamoribus excipiantur. Plauſus tantùm, ac ſola cymbala & tympana illis canticis deſunt.*

[2] Cassium Severum] De cujus ingenio vide notata ſuprà cap. 19.

[3] Quam sanguinis] Bene quidem. Multum enim dabat ſtomacho, at color & gravitas orationis deerant. Inde plus ei vis, aut roboris, quàm ſanguinis, aut coloris.

[4] Scholasticorum] Rhetorum, ſeu rhetorices præceptorum; ut infrà cap. 29.

[5] Post Gabinianum] Tunc oratoriâ famâ inſignem. Euſebius in Chronic. ad VIII Veſpaſiani annum: *Gabinianus, celeberrimi nominis rhetor, in Galliâ docuit.*

faciliùs, propoſitis exemplis, appareat, quibus gradibus fracta ſit & deminuta eloquentia. Appropera, inquit *Maternus*, & potiùs exſolve promiſſum: neque enim hoc colligi deſideramus, diſertiores eſſe antiquos, quod apud me equidem in confeſſo eſt, ſed cauſas exquirimus, quas te ſolitum tractare [1], paullo antè, planè mitiore eloquentiâ, & temporum noſtrorum, miratus [2], antequam te Aper offenderet majores tuos laceſſendo. Non ſum, *inquit*, offenſus Aprinâ diſputatione; nec vos offendi decebit, ſi quid fortè aures veſtras perſtringet; cùm ſciatis hanc eſſe ejuſmodi ſermonum legem, judicium animi, citra damnum affectûs, proferre. Perge, inquit *Maternus*, & cùm de antiquis loquaris, utere antiquâ libertate, a quâ vel magis degeneravimus, quàm ab eloquentiâ.

XXVIII. Et *Meſſala*, non reconditas, Materne, cauſas requiris, nec aut tibi ipſi, aut huic Secundo, vel huic Apro ignotas, etiamſi mihi partes adſignatis proferendi in medium, quæ omnes ſentimus. Quis enim ignorat & eloquentiam, & ceteras artes, deſciviſſe ab iſtâ vetere gloriâ, non inopiâ hominum, ſed deſidiâ juventutis, & negligentiâ parentum, & inſcientiâ præcipientium, & oblivione moris antiqui? quæ mala primùm in Urbe nata, mox per Italiam fuſa, jam in provincias manant: quamquam noſtra nobis notiora ſunt. Ego de Urbe, & his propriis ac vernaculis vitiis loquar, quæ natos ſtatim excipiunt, & per ſingulos ætatis gradus cumulantur; ſi priùs de ſeveritate ac diſciplinâ majorum circa educandos formandoſque liberos pauca prædixero. Jam primùm, ſuus cuique filius, ex caſtâ parente natus, non in cellâ emptæ nutricis, ſed gremio ac ſinu matris educabatur, cujus præcipua laus erat, tueri domum, & inſervire liberis. Eligebatur autem aliqua major natu propinqua, cujus probatis ſpectatiſque moribus omnis ejuſdem familiæ ſoboles

[1] Solitum tractare] Vide ſuprà cap. 15; & mox infrà cap. 28 & ſeqq.

[2] Miratus] Fortè emendandum *mirati ſumus*. Intelligi tamen poteſt, *miratus ſum*. Vide Notas & Emendationes ad cap. 27.

committeretur, coram quâ neque dicere fas erat, quod turpe dictu, neque facere, quod inhoneſtum factu videretur. Ac non ſtudia modò curaſque, ſed remiſſiones etiam luſuſque puerorum, ſanctitate quâdam ac verecundiâ temperabat. Sic Corneliam Gracchorum [1], ſic Aureliam Cæſaris [2], ſic Atiam [3] Auguſti matrem præfuiſſe educationibus, ac produxiſſe principes liberos accepimus: quæ diſciplina ac ſeveritas eò pertinebat, ut ſincera, & integra, & nullis pravitatibus detorta, uniuſcujuſque natura toto ſtatim pectore arriperet artes honeſtas, & ſive ad rem militarem, ſive ad juris ſcientiam, ſive ad eloquentiæ ſtudium inclinaſſet, id ſolum ageret, id univerſum hauriret.

XXIX. At nunc natus infans delegatur Græculæ alicui ancillæ, cui adjungitur unus aut alter ex omnibus ſervis, plerumque viliſſimus, nec cuiquam ſerio miniſterio accommodatus. Horum fabulis & erroribus [4] teneri ſtatim & rudes animi imbuuntur. Nec quiſquam in totâ domo penſi habet, quid coram infante domino [5], aut dicat, aut faciat: quando etiam ipſi parentes nec probitati, neque modeſtiæ, parvulos adſuefaciunt, ſed laſciviæ & libertati [6]; per quæ paullatim impudentia

[1] Corneliam Gracchorum] Cicero de clar. Orat. cap. 27. *Fuit Gracchus diligentiâ Corneliæ matris a puero doctus, & Græcis literis eruditus:* deinde cap. 58. *Legimus epiſtolas Corneliæ, matris Gracchorum; apparet filios non tam in matris gremio educatos, quàm in ſermone matris.* De laudibus Corneliæ plura habet Plutarchus in Gracch. pag. 836. Ei ſtatua Romæ poſita, de quâ Plinius, XXXIV, 6. *Exſtant Catonis in cenſurâ vociferationes, mulieribus Romanis in provinciis ſtatuas poni. Nec tamen potuit inhibere, quò minùs Romæ quoque ponerentur, ſicuti Corneliæ Gracchorum matri, quæ fuit Africani* (Scipionis majoris) *prioris filia. Sedens huic poſita, ſoleiſque ſine amento* (id eſt, *ſine loro*) *inſignis, in Metelli publicâ porticu: quæ ſtatua nunc eſt in Octaviæ operibus.*

[2] Aureliam Cæsaris] Aurelia C. Julii Cæſaris, dictatoris, mater. Vide Stemma Cæſarum, num. 2.

[3] Atiam] De Atiâ, Auguſti matre, dictum quoque in Stemmate Cæſarum, num, 14.

[4] Et erroribus] Hac de re, ſicut de ceteris omnibus, quæ ad optimam liberorum educationem pertinent, vide Plutarchum, Tom. II. pag. 1. Περὶ παίδων ἀγωγῆς.

[5] Infante domino] Egregiè Juvenalis, Satyr. XIV, 44.

Nil dictu fœdum viſuque hæc limina tangat,
Intra quæ puer eſt: procul hinc, procul inde puellæ
Lenonum, & cantus pernoctantis paraſiti
Maxima debetur puero reverentia. Si quid
Turpe paras, nec tu pueri contempſeris annos:
Sed peccaturo obſiſtat tibi filius infans.

Alia plurima & egregia de hoc argumento ibidem vide.

[6] Libertati] Libertatem pro licentiâ effrenique libidine uſurpavit quoque Tullius.

irrepit,

irrepit, & ſuî alienique contemptus. Jam verò propria & peculiaria hujus Urbis vitia pæne in utero matris concipi mihi videntur, hiſtrionalis favor [1], & gladiatorum equorumque ſtudia: quibus occupatus & obſeſſus animus quantulum loci bonis artibus relinquit? quotum quemque inveneris, qui domi quidquam aliud loquatur? quos alios adoleſcentulorum ſermones excipimus, ſi quando auditoria intravimus? Ne præceptores quidem ullas crebriores cum auditoribus ſuis fabulas habent: colligunt enim diſcipulos non ſeveritate diſciplinæ, nec ingenii experimento, ſed ambitione ſalutantium [2], & illecebris adulationis. Tranſeo prima diſcentium elementa, in quibus & ipſis parum elaboratur: nec in auctoribus cognoſcendis, nec in evolvendâ antiquitate, nec in notitiâ vel rerum, vel hominum, vel temporum, ſatis operæ inſumitur: ſed expetuntur, quos rhetoras vocant: quorum profeſſio quando primùm in hanc Urbem introducta ſit, quamque nullam apud majores noſtros auctoritatem habuerit, ſtatim docuero [3].

XXX. Referam neceſſe eſt animum ad eam diſciplinam, quâ uſos eſſe eos oratores accepimus, quorum infinitus labor, & quotidiana meditatio, & in omni genere ſtudiorum exercitationes, ipſorum etiam continentur libris. Notus eſt nobis utique Ciceronis liber, qui Brutus [4] inſcribitur, in cujus extremâ parte, (nam prior commemorationem veterum oratorum habet) ſua initia, ſuos gradus, ſuæ eloquentiæ velut quamdam educationem refert: ſe apud Q. Mucium [5]

[1] Histrionalis favor] Qui Romæ vigebat maximè. Inde Petronius in Satyrico, cap. 5, ſtudioſum juvenem monet,

Neve plauſor in ſcenâ
Sedeat redemptus hiſtrioniæ addictus.

[2] Ambitione salutantium] Malè, *ſalutantium*. Optimè emendant Acidalius, Schelius & Schultingius, *ſalutationum*. Præceptores enim ſalutabant parentes, liberis adulabantur, ſicque diſcipulos colligebant.

[3] Statim docuero] Vide infrà cap. 35.

[4] Brutus inscribitur] Exſtat adhuc liber optimus, nec umquam ſatis laudandus legenduſque, qui *Brutus*, ſeu *de claris Oratoribus*, inſcribitur.

[5] Q. Mucium] Quintum Mucium Scævolam; de quo Cicero, *de claris Orat.* cap. 89, *Ego autem, juris civilis ſtudio, multùm operæ dabam Q. Scævolæ, P. F.* Memoratur quoque in Digeſt. libr. I. Tit. 2. de Origine Juris, Leg. 2. ex Pomponio, num. 45.

jus civile didiciſſe; apud Philonem Academicum [1], apud Diodotum Stoicum [2] omnes philoſophiæ partes penitus hauſiſſe: neque his doctoribus contentum [3], quorum ei copia in Urbe contigerat, Achaiam quoque & Aſiam peragraſſe, ut omnem omnium artium varietatem complecteretur. Itaque hercule in libris Ciceronis deprehendere licet, non geometriæ, non muſicæ, non grammaticæ, non denique ullius ingenuæ artis ſcientiam ei defuiſſe. Ille dialecticæ [4] ſubtilitatem, ille moralis partis [5] utilitatem, ille rerum motus cauſaſque cognovit: ita enim eſt, optimi viri, ita ex multâ eruditione, ex pluribus artibus, & omnium rerum ſcientiâ, exundat & exuberat illa admirabilis eloquentia: neque oratoris vis & facultas, ſicut ceterarum rerum, anguſtis & brevibus terminis cluditur: ſed is eſt orator, qui de omni quæſtione pulchre, & ornatè, & ad perſuadendum aptè dicere, pro dignitate rerum, ad utilitatem temporum, cum voluptate audientium poſſit.

XXXI. Hæc ſibi illi veteres perſuadebant: ad hæc efficienda intelligebant opus eſſe, non ut rhetorum ſcholis declamarent, nec ut fictis, nec ullo modo ad veritatem accedentibus, controverſiis [6] linguam modò & vocem exercerent, ſed ut his artibus pectus implerent, in quibus de bonis ac

[1] Philonem Academicum] Cicero loc. cit. *Eodemque tempore, cùm princeps Academiæ Philo... Romam veniſſet, totum ei me tradidi.*

[2] Diodotum Stoicum] Quem laudat Cicero, ibid. cap. 90, *Eram cum Stoico Diodoto... a quo cùm in aliis rebus, tum ſtudioſiſſimè in dialecticâ exercebar.*

[3] Contentum] Cicero ibid. cap. 91. *Itaque cùm eſſem biennium verſatus in cauſis, & jam in foro celebratum meum nomen eſſet, Româ ſum profectus. Cùm veniſſem Athenas, ſex menſes cum Antiocho, veteris Academiæ nobiliſſimo & prudentiſſimo philoſopho, fui.... Eodem tamen tempore Athenis apud Demetrium Syrum veterem & non ignobilem dicendi magiſtrum, ſtudioſè exercere ſolebam. Pòſt a me Aſia tota peragrata eſt, cum ſummis quidem oratoribus, quibuſcum exercebar ipſis lubentibus.*

[4] Dialecticæ] De quâ Quintilianus, *Inſtitut. Orat.* XII, 2, *Hæc pars dialectica, ſive illam dicere malimus diſputatricem, eſt utilis ſæpe & finitionibus, & comprehenſionibus, & ſeparandis, quæ ſunt differentia, & reſolvenda ambiguitate, & diſtinguendo, dividendo, illiciendo, implicando.... Jam quidem pars illa moralis, quæ dicitur Ethice, certè tota oratori eſt accommodata.*

[5] Moralis partis] Cicero, de Fato, cap. 1. *Nos eam partem philoſophiæ, de moribus appellare ſolemus: ſed decet augentem linguam Latinam nominare moralem.*

[6] Controversiis] Quales adhuc exſtant Senecæ controverſiæ, & Quintiliani declamationes.

malís, de honeſto ac turpi, de juſto & injuſto diſputatur. Hæc enim eſt oratori ſubjecta ad dicendum materia. Nam in judiciis fere de æquitate, in deliberationibus de honeſtate dicimus, ita ut plerumque hæc ipſa invicem miſceantur: de quibus copiosè, & variè, & ornatè nemo dicere poteſt, niſi qui cognovit naturam humanam, & vim virtutum, pravitatemque vitiorum, & intellectum eorum, quæ nec in virtutibus, neque in vitiis numerantur. Ex his fontibus etiam illa profluunt, ut faciliùs iram judicis vel inſtiget, vel leniat, qui ſcit quid ira; promptiùs ad miſerationem impellat, qui ſcit quid ſit miſericordia, & quibus animi motibus concitetur. In his artibus [1] exercitationibuſque verſatus orator, ſive apud infeſtos, ſive apud cupidos, ſive apud invidentes, ſive apud triſtes, ſive apud timentes dicendum habuerit, tenebit habenas animorum: & prout cujuſque natura poſtulabit, adhibebit manum, & temperabit orationem, parato omni inſtrumento, & ad omnem uſum repoſito. Sunt apud quos adſtrictum, & collectum, & ſingula ſtatim argumenta concludens dicendi genus, plus fidei meretur: apud hos dediſſe operam dialecticæ proficiet. Alios fuſa, & æqualis, & ex communibus ducta ſenſibus oratio, magis delectat: ad hos permovendos mutuabimur a Peripateticis [2] aptos, & in omnem diſputationem paratos jam locos [3]. Dabunt Academici pugnacitatem [4], Plato altitudinem, Xenophon jucunditatem: ne Epicuri quidem & Metrodori honeſtas quaſdam exclamationes [5] adſumere, hiſque, prout res poſcet, uti, alie-

[1] His artibus] Nec aliter Petronius, in Satyrico, cap. 5.

Mox & Socratico plenus grege, mittat habenas Liber, & ingentis quatiat Demoſthenis arma.

[2] Mutuabimur a Peripateticis] Vide Notas & Emendationes ad cap. 31.

[3] Paratos jam locos] His de locis libros octo Topicorum edidit Ariſtoteles, Peripateticorum princeps. Vide & Ciceronem, Topic. cap. 1 & 2.

[4] Academici pugnacitatem] Academicis enim *mos* eſt *in utramque partem diſſerendi*; quod *ad exercitationem forenſium cauſarum proximè* accedit. Quintilianus, *Inſtitut. Orat.* XII, 2. Quænam philoſophiæ ſecta magis ad eloquentiam conferat ibi expendit. Peripateticam & Academicam anteponebat Cicero libr. III, de Oratore.

[5] Honestas quasdam exclamationes] Exclamationes illas *ἀνακραυγάσματα ἱερὰ* appellabat Epicurus, iiſque ſæpiſſimè utebatur. Exempla ſuppedi-

num erit oratori: neque enim ſapientem informamus, neque Stoicorum civitatem, ſed eum, qui non quaſdam artes audire [1], ſed omnes liberaliter debet. Ideoque & juris civilis ſcientiam veteres oratores comprehendebant, & grammaticâ, muſicâ, & geometriâ imbuebantur. Incidunt enim cauſæ plurimæ quidem, ac pæne omnes, quibus juris notitia deſideratur: pleræque autem, in quibus hæ quoque ſcientiæ requiruntur.

XXXII. Nec quiſquam reſpondeat ſufficere ut ad tempus ſimplex quiddam [2] & uniforme doceamur. Primùm enim aliter utimur propriis, aliter commodatis: longéque intereſſe manifeſtum eſt, poſſideat quis quæ profert, an mutuetur. Deinde ipſa multarum artium ſcientia etiam aliud agentes nos ornat, atque ubi minimè credas, eminet & excellit. Idque non doctus modò & prudens auditor, ſed etiam populus intelligit: ac ſtatim ita laude proſequitur, ut legitimè ſtuduiſſe, ut per omnes eloquentiæ numeros iſſe, ut denique oratorem etiam fateatur: quem non poſſe aliter exſiſtere, nec exſtitiſſe umquam confirmo, niſi eum, qui, tamquam in aciem omnibus armis inſtructus, ſic in forum omnibus artibus armatus exierit: quod adeò negligitur ab horum temporum diſertis, ut in actionibus eorum ſex quoque quotidiani ſermonis, fœda ac pudenda vitia deprehendantur, ut ignorent leges, non teneant ſenatuſconſulta, jus civitatis ultro derideant: ſapientiæ verò ſtudium & præcepta prudentium penitus reformident, in pauciſſimos ſenſus & anguſtas ſententias detrudant eloquentiam, velut expulſam regno ſuo: ut quæ olim omnium artium domina pulcherrimo comitatu pectora implebat, nunc circumciſa & amputata, ſine appa-

tat vita Epicuri apud Diogenem Laertium, libr. 10. Vide quoque notas Caſauboni, cap. 5. Metrodorus autem diſcipulus fuit Epicuri. Utriuſque herma, conjunctis capitibus, repertus eſt anno 1743 Romæ in Liberianæ Baſilicæ fundamentis, ut docet P. Galeotti, *Ficoroni Gemmæ illuſtratæ*, pag. 136.

[1] Artes audire] Veriùs, *adire.*

[2] Simplex quiddam] Sufficere ut, cùm tempus reſque poſtulant, ſimplicia quædam & uniformia artium principia a peritis doceamur.

ratu, ſine honore, pæne dixerim ſine ingenuitate [1], quaſi una ex ſordidiſſimis artificiis, diſcatur. Ego hanc primam & præcipuam cauſam arbitror, cur tantum ab eloquentiâ antiquorum oratorum receſſerimus. Si teſtes deſiderantur, quos potiores nominabo, quàm apud Græcos Demoſthenem? quem ſtudioſiſſimum Platonis auditorem fuiſſe memoriæ proditum eſt [2]. Et Cicero, his, ut opinor, refert verbis, *quidquid in eloquentiâ effecerit, id ſe non rhetorum, ſed Academiæ ſpatiis conſecutum.* Sunt aliæ cauſæ magnæ & graves, quas a vobis aperiri æquum eſt, quoniam quidem ego jam meum munus explevi, &, quod mihi in conſuetudine eſt, ſatis multos offendi: qui ſi fortè hoc audirent [3], certum habeo dicturos, me, dum juris & philoſophiæ ſcientiam, tamquam oratori neceſſariam, laudo, ineptiis meis plauſiſſe.

XXXIII. Et *Maternus*, mihi quidem, inquit, ſuſceptum a te munus adeò peregiſſe nondum videris, ut inchoaſſe tantùm, & velut veſtigia ac lineamenta quædam oſtendiſſe videaris. Nam quibus inſtrui veteres oratores ſoliti ſint, dixiſti, differentiamque noſtræ deſidiæ & inſcientiæ adversùs acerrima & fecundiſſima eorum ſtudia demonſtraſti: cetera exſpecto, ut, quemadmodum ex te didici quid aut illi ſcirent, aut nos neſciamus, ita hoc quoque cognoſcam, quibus exercitationibus juvenes, jam & forum ingreſſi, confirmare & alere ingenia ſua ſoliti ſint: neque enim arte & ſcientiâ, ſed longè magis facultate [4] eloquentiam contineri, nec tu, puto, abnues, & hi ſignificare vultu videntur. Deinde

[1] Sine ingenuitate] Ingenuitas ſervituti opponitur. *Ingenui ſunt, qui ex matre liberâ nati ſunt*, Digeſt. libr. I. Tit. 5. de Statu hominum. Leg. 5. ex Marciano.

[2] Memoriæ proditum est] Idem prodit Quintilianus, *Inſtitut. Orat.* XII, 2. Conſtat *Demoſthenem, principem omnium Græciæ oratorum, dediſſe operam Platoni. Nam M. Tullius, non tantum ſe debere ſcholis rhetorum, quantum Academiæ ſpatiis, frequenter ipſe teſtatus eſt. Neque ſe tanta in eo umquam fudiſſet ubertas, ſi ingenium ſuum conſepto fori, non ipſius naturæ finibus terminaſſet.*

[3] Hoc audirent] Mallem, *fortè hæc audierint.*

[4] Facultate] Facultate dicendi. Sic ab Aſinio Pollione egregiè dictum: *Commodè agendo factum eſt, ut ſæpe agerem: ſæpe agendo, ut minus commodè: quia ſcilicet aſſiduitate nimia facilitas magis quàm facultas, nec fiducia, ſed temeritas paratur.* Facultatem quoque pro extem-

cùm Aper quoque & Secundus idem annuiſſent, *Meſſala*, quaſi rurſus incipiens: Quoniam initia & ſemina veteris eloquentiæ ſatis demonſtraſſe videor, docendo quibus artibus antiqui oratores inſtitui erudirique ſoliti ſint, perſequar nunc exercitationes eorum, quamquam ipſis artibus ineſt exercitatio, nec quiſquam percipere tot reconditas, aut tam varias res poteſt, niſi ut [1] ſcientiæ meditatio, meditationi facultas, facultati vis eloquentiæ accedat: per quæ colligitur eamdem eſſe rationem, & percipiendi, quæ proferas, & proferendi, quæ perceperis: ſed ſi cui obſcuriora hæc videntur, iſque ſcientiam ab exercitatione ſeparat, id certè concedet, inſtructum & plenum his artibus animum, longè paratiorem ad eas exercitationes venturum, quæ propriæ circa oratoriam [2] videntur.

XXXIV. Ergo apud majores noſtros juvenis ille, qui foro & eloquentiæ parabatur, imbutus jam domeſticâ diſciplinâ, refertus honeſtis ſtudiis, deducebatur a patre, vel a propinquis, ad eum oratorem, qui principem in civitate locum obtinebat: hunc ſectari, hunc proſequi, hujus omnibus dictionibus intereſſe, ſive in judiciis, ſive in concionibus adſueſcebat, ita ut altercationes quoque excipere, & jurgiis intereſſe, utque ſic dixerim, pugnare in prœlio diſceret: magnus ex hoc uſus, multum conſtantiæ, plurimum judicii juvenibus ſtatim contingebat, in mediâ luce ſtudentibus, atque inter ipſa diſcrimina, ubi nemo impunè ſtultè aliquid, aut contrariè dicit, quominus & judex reſpuat, & adverſarius exprobret, ipſi denique advocati aſpernentur. Igitur verâ ſtatim & incorruptâ eloquentiâ imbuebantur: & quamquam unum ſequerentur, tamen omnes ejuſdem ætatis patronos in plurimis & cauſis & judiciis cognoſcebant: habebantque ipſius populi diverſiſſimarum aurium copiam, ex quâ facilè deprehenderent quid in quoque vel probaretur, vel diſpliceret. Ita nec præceptor deerat optimus quidem, & electiſſimus,

porali dicendi facilitate uſurpavit Quintilianus, *Inſtitut. Orat*, II, 4.

[1] Nisi ut] Mallet Illuſtr. Huetius, *niſi &c.*

[2] Propriæ circa oratoriam] Emendandum videtur, *propriæ oratorum.* Vide

qui faciem eloquentiæ, non imaginem præſtaret: nec adverſarii [1] & æmuli, ferro, non rudibus [2] dimicantes: ſed auditorium ſemper plenum, ſemper novum, ex invidis & faventibus, ut nec bene dicta [3] diſſimularentur. Scitis enim magnam illam & duraturam eloquentiæ famam non minùs in diverſis ſubſelliis parari, quàm ſuis: quinimmo conſtantiùs ſurgere ibi, fideliùs corroborari. Atque hercule ſub ejuſmodi præceptoribus juvenis ille, de quo loquimur, oratorum diſcipulus, fori auditor, ſectator judiciorum, eruditus & adſuefactus alienis experimentis, cui, quotidie audienti, notæ leges, non novi judicum vultus, frequens in oculis conſuetudo concionum, ſæpe cognitæ populi aures, ſive accuſationem ſuſceperat, ſive defenſionem, ſolus ſtatim & unus [4] cuicumque cauſæ par erat. Nonodecimo [5] ætatis anno L. Craſſus C. Carbonem, uno & viceſimo [6] Cæſar Dolabellam, altero & viceſimo Aſinius Pollio C. Catonem, non multò ætate antecedens Calvus Vatinium [7], iis orationibus inſecuti ſunt, quas hodieque cum admiratione legimus.

Notas & Emendationes ad cap. 33.

[1] Nec adversarii] Nec deerant adverſarii & æmuli, qui ferro, non rudibus dimicabant.

[2] Non rudibus] Rudis, erat virga, quâ gladiatorum tirones exercebantur, antequam ferro mucronibuſque dimicarent.

[3] Nec bene dicta] Emendabat Rodolphus Agricola, *Nec bene nec malè dicta*. Ad ſenſum appoſitè.

[4] Solus statim et unus] Bene Illuſtr. Huetius: *Non hoc ſibi vult nullum alium præter ipſum cuicumque cauſæ parem fuiſſe, ſed quamcumque cauſam ad eum detuliſſes, ſolum ipſum, nullo in ſubſidium aſſumpto, nullius advocato auxilio, ſuſtinere ipſam potuiſſe.*

[5] Nonodecimo] Error aliquis in numeris irrepſit. Natus eſt enim L. Craſſus, teſte Cicerone de clar. Orat. cap. 43, Q. Cæpione & C. Lælio conſulibus, anno Urbis conditæ DCXIV. Conſul fuit C. Papirius Carbo anno U. C. DCXXXIV. Anno ſequenti Carbonem accuſavit Craſſus annos natus unum & viginti, ut ipſe teſtatur apud Ciceronem libr. III. de Oratore, cap. 74, ipſe *omnium maturrimè ad publicas cauſas* acceſſi, *annoſque natus unum & viginti nobiliſſimum hominem & eloquentiſſimum in judicium* vocavi. Poſtea maturiùs oratum fuiſſe teſtis eſt Plinius, V, Ep. 8, qui *undeviceſimo ætatis anno dicere in foro* cœpit.

[6] Uno et vicesimo] Julius Cæſar natus eſt anno U. C. DCLIV, Cornelium Dolabellam, conſularem & triumphalem virum, repetundarum poſtulavit anno U. C. DCLXXVII, ut videtur ex Suetonio in Jul. IV. & ex Plutarcho in Jul. pag. 708. Ergo tunc viginti tres, aut viginti quatuor annos natus erat Cæſar.

[7] Calvus Vatinium] De Calvo dictum ſuprà cap. 17. Is Vatinium de ambitu accuſavit. Paucis Quintilianus, *Inſtitut. Orat.* XII, 6, *Calvus, Cæſar, Pollio, multùm ante quæſturam omnes ætatem graviſſima judicia* ſuſceperunt.

XXXV. At nunc adoleſcentuli noſtri deducuntur in ſcenas ſcholaſticorum [1], qui rhetores vocantur: quos paullo ante Ciceronis tempora [2] exſtitiſſe, nec placuiſſe majoribus noſtris, ex eo manifeſtum eſt, quòd, L. Craſſo & Domitio [3] cenſoribus, cludere, ut ait Cicero, ludum impudentiæ [4] juſſi ſunt. Sed, ut dicere inſtitueram, deducuntur in ſcholas, quibus, non facilè dixerim, utrumne locus ipſe, an condiſcipuli, an genus ſtudiorum plus mali ingeniis adferant. Nam in loco nihil reverentiæ, ſed in quem nemo niſi æquè imperitus intrat. In condiſcipulis nihil profectûs, cùm pueri inter pueros, & adoleſcentuli inter adoleſcentulos, pari ſecuritate & dicant, & audiantur. Ipſæ verò exercitationes magnâ ex parte contrariæ. Nempe enim duo genera materiarum apud rhetores tractantur, ſuaſoriæ, & controverſiæ [5]. Ex iis ſuaſoriæ quidem, etſi tamquam planè leviores & minus prudentiæ exigentes, pueris delegantur; controverſiæ robuſtioribus adſignantur, quales per fidem [6], & quàm incredibiliter compoſitæ! Sequitur autem ut materiæ, abhorrenti a veritate,

[1] SCENAS SCHOLASTICORUM] Bene Lipſius: *Appoſitè ſcenas appellat, loca in quibus fucata illa & perſonata eloquentia exercetur velut per luſum.*

[2] CICERONIS TEMPORA] Rhetores Româ pulſi ſunt Valerio Meſſalâ & Fannio Strabone, conſulibus, anno U. C. DXCIII, Gellius XV, 11. Natus eſt verò Tullius, Q. Cæpione & Q. Serrano, conſulibus, anno U. C. DCXLVIII, teſte eodem Gellio, XV, 28.

[3] L. CRASSO ET DOMITIO] Anno U. C. DCLXII cenſores fuere Lucius Licinius Craſſus & Cneius Domitius Ahenobarbus: quorum memoria exſtat in nummis familiæ Domitiæ, L. LIC. CN. DOMIT. Eorum decretum de rhetoribus refert Suetonius, de clar. Rhet. cap. 1. *Renuntiatum eſt nobis eſſe homines, qui novum genus diſciplinæ inſtituerunt: ad quos juventus in ludos conveniat: eos ſibi nomen impoſuiſſe Latinos rhetoras: ibi homines adoleſcentulos totos dies deſidere. Majores noſtri, quæ liberos ſuos diſcere, & quos in ludos itare vellent, inſtituerunt. Hæc nova, quæ præter conſuetudinem ac morem majorum fiunt, neque placent, neque recta videntur. Quapropter & iis qui eos ludos habent, & iis qui eò venire conſueverunt, videtur faciendum, ut oſtendamus noſtram ſententiam, Nobis non placere.* Vide & Gellium, XV, 11.

[4] LUDUM IMPUDENTIÆ] Cicero libr. III de Oratore, cap. 94, L. Craſſum hac de re ita loquentem inducit: *Hos verò novos magiſtros* nihil *intelligebam poſſe docere, niſi ut auderent: quod, etiam cum bonis rebus conjunctum, per ſeipſum eſt magnopere fugiendum. Hoc cùm unum traderetur, & cùm impudentiæ ludus eſſet, putavi eſſe cenſoris, ne longiùs id ſerperet, providere.*

[5] SUASORIÆ ET CONTROVERSIÆ] Exſtant adhuc M. Annæi Senecæ, rhetoris, ſuaſoriarum liber unus, controverſiarum libri decem.

[6] PER FIDEM] Exclamatio, ut *proh fidem! Dii!*

declamatio

declamatio quoque adhibeatur. Sic fit ut tyrannicidarum præmia [1], aut vitiatarum electiones [2], aut peſtilentiæ remedia [3], aut inceſta matrum, aut quidquid in ſcholâ quotidie agitur, in foro vel rarò, vel numquam, ingentibus verbis perſequantur: cùm ad veros judices ventum eſt [4].... rem cogitare, nihil humile, nihil abjectum eloqui poterat.

XXXVI. Magna eloquentia, ſicut flamma, materiâ alitur, & motibus excitatur, & urendo clareſcit. Eadem ratio in noſtrâ quoque civitate antiquorum eloquentiam provexit. Nam etſi horum quoque temporum oratores ea conſecuti ſunt [5], quæ, compoſitâ, & quietâ, & beatâ republicâ [6], tribui fas erat: tamen iſtâ perturbatione ac licentiâ plura ſibi adſequi videbantur, cùm, mixtis omnibus, & moderatore uno carentibus, tantum quiſque orator ſaperet, quantum erranti populo perſuaderi poterat. Hinc leges aſſiduæ & populare nomen, hinc conciones magiſtratuum pæne pernoctantium in roſtris, hinc accuſationes potentium reorum, &

[1] Tyrannicidarum præmia] Præmia, quæ, occiſo tyranno, tyrannicidæ petebant. Hujus argumenti, eorumque quæ ſequuntur, quæque adoleſcentibus proponi numquam debuiſſent, exempla manent plurima in Senecæ, Quintiliani & Calpurnii Flacci declamationibus.

[2] Vitiatarum electiones] Frequens enim in his ſcholis declamationum materia, raptæ, quæ raptoris mortem, vel nuptias optabant. Inde vitiatarum electiones.

[3] Peſtilentiæ remedia] Abſurda hæc argumenta jam exſibilaverat Petronius in Satyrico, cap. 1. *Ideo ego aduleſcentulos exiſtimo in ſcholis ſtultiſſimos fieri, quia nihil ex iis, quæ in uſu habemus, aut audiunt, aut vident, ſed piratas cum catenis in litore ſtantes, & tyrannos edicta ſcribentes, quibus imperent filiis ut patrum ſuorum capita præcidant; ſed reſponſa in peſtilentiam data, ut virgines tres aut plures immolentur, ſed mellitos verborum globulos, & omnia dicta factaque quaſi papavere & ſeſamo ſparſa. Qui inter hæc nutriuntur, non magis ſapere poſſunt, quàm bene olere qui in culinâ habitant.* Talia quoque & abſurda argumenta repudiavit Quintilianus, *Inſtitut. Orat.* II, 10, *Sint ergo & ipſæ materiæ, quæ fingentur, quàm ſimillimæ veritati. Nam magos, & peſtilentiam, & reſponſa, & ſæviores tragicis novercas, aliaque magis adhuc fabuloſa, fruſtra inter ſponſiones & interdicta quæremus.* Fingebant enim iſti rhetores peſtilentiæ tempore adiri oracula, vates conſuli, reſponderi immolandam virginem, aliave ſimilia, quæ mirum in modum exaggerabant.

[4] Ventum eſt] Hìc multa periere: extrema ſcilicet ſermonis Meſſalæ, integra Julii Secundi oratio: initia quoque periere in ſermone Materni, ad quem hæc referas, *rem cogitare, nihil humile*, &c. Vide Notas & Emendationes ad cap. 35.

[5] Conſecuti ſunt] Vide quæ hac de re dicta ſunt ſuprà Annal. XI, 7.

[6] Beata republica] Hæc ad Principum, ac maximè ad Veſpaſiani Im-

adſignatæ etiam domibus inimicitiæ [1], hinc procerum factiones, & aſſidua ſenatûs adversùs plebem certamina: quæ ſingula etſi diſtrahebant rempublicam, exercebant tamen illorum temporum eloquentiam, & magnis cumulare præmiis videbantur: quia quantò quiſque plus dicendo poterat, tantò faciliùs honores adſequebatur; tantò magis, in ipſis honoribus, collegas ſuos anteibat; tantò plus apud principes [2] gratiæ, plus auctoritatis apud patres, plus notitiæ ac nominis apud plebem parabat: hi clientelis etiam exterarum nationum [3] redundabant: hos ituri in provincias magiſtratus reverebantur, hos reverſi colebant: hos & præturæ & conſulatus vocare ultro videbantur: hi ne privati quidem ſine poteſtate erant, cùm & populum, & ſenatum conſilio & auctoritate regerent: quinimmo ſibi ipſi perſuaſerant, neminem ſine eloquentiâ aut adſequi poſſe in civitate, aut tueri conſpicuum & eminentem locum: nec mirum, cùm etiam inviti ad populum producerentur: cùm parum eſſet in ſenatu breviter cenſere, niſi qui [4] ingenio & eloquentiâ ſententiam ſuam tueretur: cùm in aliquam invidiam aut crimen vocati, ſuâ voce reſpondendum haberent, cùm teſtimonia [5] quoque in publicis [6] non abſentes, nec per tabellam dare, ſed coràm & præſentes dicere cogerentur. Ita ad ſumma eloquentiæ præmia magna etiam neceſſitas accedebat, & commoda [7].

peratoris laudes referas.

[1] Domibus inimicitiæ] Quia inviſæ præpotentes domus.

[2] Apud principes] Sic infrà cap. 40, P. Scipio, Sylla, Pompeius, *principes viri* appellantur.

[3] Exterarum nationum] Urbes, provinciæ, nationes exteræ, patronos ſuos Romæ habebant. Exemplum vidimus ſuprà pag. 121. not. 3.

[4] Nisi qui] Emendandum, *niſi quis;* ut rectè annotavit Lipſius.

[5] Testimonia] Tunc ergo in publicis judiciis non abſentes nec per tabellam teſtimonia dare, ſed coram & præſentes dicere cogebantur. Quo in uſu plurimum valebat eloquentia. De his teſtimoniis Quintilianus, *Inſtitut. Orat.* V, 7. *Maximus tamen patronis circa teſtimonia ſudor eſt. Ea dicuntur aut per tabulas, aut a præſentibus. Simplicior contra tabulas pugna.* Minor enim pudor, [illegible]o *diffidentiâ premitur abſentia .... [illegible] præſentibus verò ingens dimicatio eſt, [illegible]que velut duplici contra eos, proque his acie confligitur, actionum, & interrogatio[illegible]um.*

[6] In publicis] Rodolphu[illegible] Agricola ſupplet, *in publicis judicii[illegible]* [illegible]eſtus emendat, *in judiciis.*

[7] Et commoda] Hæc redundare videntur. Ni fortè ſit emendandum, *nec modò diſertum haberi*, &c. Vide Notas & Emendationes ad cap. 36.

Diſertum haberi, pulchrum & glorioſum : ſed contrà mutum & elinguem videri, deforme habebatur. Ergo non minùs rubore, quàm præmiis ſtimulabantur : ne clientelarum loco potiùs, quàm patronorum numerarentur : ne traditæ a majoribus neceſſitudines ad alios tranſirent : ne tamquam inertes, & non ſuffecturi honoribus, aut non impetrarent, aut impetratos malè tuerentur.

XXXVII. Nescio an venerint in manus veſtras hæc vetera, quæ & in antiquorum bibliothecis adhuc manent, & cùm maximè a Muciano [1] contrahuntur : ac jam undecim, ut opinor, Actorum libris [2], & tribus Epiſtolarum compoſita, & edita ſunt. Ex his intelligi poteſt Cn. Pompeium & Marcum Craſſum [3] non viribus modò & armis, ſed ingenio quoque & oratione valuiſſe : Lentulos, & Metellos, & Lucullos, & Curiones, & ceteram procerum manum, multum in his ſtudiis operæ curæque poſuiſſe : nec quemquam illis temporibus magnam potentiam, ſine eloquentiâ, conſecutum. His accedebat ſplendor rerum, & magnitudo cauſarum, quæ & ipſa plurimum eloquentiæ præſtant. Nam multum intereſt, utrumne de furto, aut formulâ [4], & interdicto dicendum habeas, an de ambitu comitiorum, expilatis ſociis, & civibus trucidatis : quæ mala ſicut non accidere melius eſt, iſque optimus civitatis ſtatus habendus eſt, quo nihil tale patimur [5] : ita cùm acciderent, ingentem eloquentiæ materiam ſubminiſtrabant. Creſcit enim cum amplitudine rerum vis ingenii, nec quiſquam claram & illuſtrem orationem efficere poteſt, niſi qui cauſam parem invenit. Non, opinor, De-

[1] A Muciano] Cujus frequens fuit mentio in Hiſtoriarum libris. Ejus mores vide Hiſt. II, 5.

[2] Actorum libris] Ergo collecta veterum oratorum acta libris undecim, eorumque epiſtolæ tribus libris.

[3] M. Crassum] M. Craſſi ingenium eloquentiamque exprimit Cicero, *de claris Oratoribus*, cap. 66. Ibidem & in libris *de Oratore*, videre eſt laudes Lentulorum, Metellorum, Lucullorum & Curionum.

[4] Aut formula] De formulâ dictum ſuprà cap. 1. Quæſtiones autem de interdictis & furtis vide in Digeſt. libr. XLIII. Tit. 1. & libr. XLVII. Tit. 2.

[5] Nihil tale patimur] Hæc ad Veſpaſiani laudem adhuc pertinent. Vide jam dicta cap. ſup.

moſthenem orationes illuſtrant, quas adversùs tutores ſuos [1] compoſuit: nec Ciceronem, magnum oratorem P. Quintius defenſus aut Licinius Archias faciunt: Catilina, & Milo, & Verres, & Antonius, hanc illi famam circumdederunt [2]: non, quia tanti fuit reipublicæ malos ferre cives, ut uberem ad dicendum materiam oratores haberent: ſed, ut ſubinde admoneo, quæſtionis meminerimus, ſciamuſque nos de eâ re loqui, quæ faciliùs turbidis & inquietis temporibus exſtitit [3]. Quis ignorat utilius ac melius eſſe frui pace, quàm bello vexari? Plures tamen bonos prœliatores bella, quàm pax ferunt. Similis eloquentiæ conditio. Nam quò ſæpius ſteterit tamquam in acie, quóque plures & intulerit ictus, & exceperit, quò major adverſarius, eò acrior [4], qui pugnas ſibi aſperas deſumpſerit, tantò altior, & excelſior; & illis nobilitatus criminibus, in ore hominum agit, quorum ea natura eſt, ut ſecura velint.

XXXVIII. TRANSEO ad formam & conſuetudinem veterum judiciorum: quæ etſi nunc aptior eſt veritati, eloquentiam tamen [5] illud forum magis exercebat, in quo nemo intra pauciſſimas horas [6] perorare cogebatur, & liberæ compe-

[1] ADVERSUS TUTORES SUOS] Demoſthenes, annos ſeptem natus, patrem amiſit: tutores habuit Aphobum, Therippidem, & Demophontem; quos, cùm rem pupillarem ſuos in uſus vertiſſent, malè adminiſtratæ tutelæ accuſavit, reoſque peregit anno ætatis ſuæ ſeptimodecimo. Exſtant adhuc tres ejus orationes adversùs Aphobum. Demoſthen. pag. 895. & ſeqq.

[2] CIRCUMDEDERUNT] Sic ſuprà in Vit. Agric. XX. *Egregiam famam paci circumdedit.*

[3] EXSTITIT] Placebat Lipſio, *exſiſtit.*

[4] EO ACRIOR] Eò acrior eſt orator, qui pugnas illas aſperas ſibi deſumpſerit, tantò altior eſt & excelſior; & illis nobilitatus criminibus, *meliùs* diſcriminibus, in ore hominum agit, quorum ea eſt natura, ut tuta ſpernant, ſecura velint. Tuta dicuntur, quæ ſunt ſine diſcrimine, ſecura, quæ cum diſcrimine. Vide Notas & Emendationes ad cap. 37.

[5] APTIOR EST VERITATI, ELOQUENTIAM TAMEN] Locum hunc optimè reſtituit Rodolphus Agricola. Vide Notas & Emendationes ad cap. 38.

[6] INTRA PAUCISSIMAS HORAS] Sic, cùm Julium Baſſum, repetundarum reum, defenderet Plinius, *e lege accuſator ſex horas, novem reus* accepit, Plin. IV. Ep. 9. Adeò jam circumſcripta erant dicendi tempora; quæ poſtea magis adhuc coarctata. Id queritur Plinius, VI. Ep. 2. *Increbuit paſſim & invaluit conſuetudo, binas vel ſingulas clepſydras interdum & dimidias, & dandi, & petendi. Nam & qui dicunt, egiſſe malunt, quàm agere; & qui audiunt, finire, quàm judicare. Tanta negligentia, tanta deſidia, tanta denique irreverentia ſtudiorum periculorumque eſt. An nos ſapientiores majoribus noſtris? nos legibus ipſis juſtiores,*

rendinationes [1] erant, & modum dicendi ſibi quiſque ſumebat, & numerus neque dierum neque patronorum finiebatur. Primus hujuſmodi ſpatia, tertio conſulatu [2], Cn. Pompeius adſtrinxit, impoſuitque veluti frenos eloquentiæ, ita tamen, ut omnia in foro, omnia legibus, omnia apud prætores gererentur : apud quos quantò majora negotia olim exerceri ſolita ſint, quod majus argumentum eſt, quàm quòd cauſæ centumvirales [3], quæ nunc primum obtinent locum, adeò ſplendore aliorum judiciorum obruebantur, ut neque Ciceronis, neque Cæſaris, neque Bruti, neque Cœlii, neque Calvi, non denique ullius magni oratoris liber apud centumviros dictus legatur, exceptis orationibus Aſinii, quæ *pro heredibus Urbiniæ* [4] inſcribuntur, ab ipſo tamen Pollione mediis divi Auguſti temporibus habitæ, poſtquam longa temporum quies, & continuum populi otium, & aſſidua ſenatùs tranquillitas, & maximi Principis diſciplina, ipſam quoque eloquentiam, ſicut omnia alia, pacaverat?

XXXIX. Parvum & ridiculum fortaſſe videbitur, quod dicturus ſum, dicam tamen, vel ideo, ut rideatur. Quantum humilitatis putamus eloquentiæ attuliſſe penulas iſtas [5], quibus adſtricti & velut incluſi cum judicibus fabulamur? quan-

quæ tot horas, tot dies, tot comperendinationes largiuntur! hebetes illi & ſupra modum tardi! Nos apertiùs dicimus, celeriùs intelligimus, religioſiùs judicamus, qui paucioribus clepſydris præcipitamus cauſas, quàm diebus explicari ſolebant! .... Temerarium exiſtimo, divinare quàm ſpatioſa ſit cauſa inaudita, tempuſque negotio finire, cujus modum ignores : præſertim cùm primam religioni ſuæ judex patientiam debeat, quæ pars magna juſtitiæ eſt.

[1] Comperendinationes] *Comperendinatio eſt ab utriſque litigatoribus invicem ſibi denunciatio in perendinum,* ſeu tertium, *diem*, Aſconius Pedianus in Accuſat. Verris. pag. 75.

[2] Tertio consulatu] Tertium conſulatum iniit Cneius Pompeius anno Urbis conditæ DCCII, ante Chriſtum 52; primò ſine collegâ : deinde collegam adſumpſit Q. Metellum Scipionem.

[3] Causæ centumvirales] Quæ coram centumviris agebantur. De his dictum ſuprà cap. 7.

[4] Pro heredibus Urbiniæ] Quintilianus, *Inſtitut. Orat.* IV, 1. *Aſinius pro Urbiniæ heredibus Labienum, adverſarii patronum, inter argumenta malæ cauſæ poſuit.* De totâ lite vide eumdem Quintilianum, ibid. VII, 2.

[5] Penulas istas] Penulæ iſtæ oratorum penulis viatorum, Gallicè *des manteaux*, non abſimiles fuiſſe videntur. De his Cicero, pro Milone, cap. 20. *Quid minùs promptum pugnæ? cùm penulâ irretitus, rhedâ impeditus, uxore penè conſtrictus eſſet.* Non inelegantem de penulâ diſſertationem ſcripſit Joannes Baptiſta Donius.

tum virium detraxiſſe orationi auditoria & tabularia [1] credimus, in quibus jam fere plurimæ cauſæ explicantur? Nam quomodo nobiles equos curſus & ſpatia probant; ſic eſt aliquis oratorum campus, per quem niſi liberi & ſoluti ferantur, debilitatur ac frangitur eloquentia. Ipſam quinimmo curam & diligentis ſtyli anxietatem contrariam experimur: quia ſæpe interrogat judex; quando incipias: & ex interrogatione ejus incipiendum eſt. Frequenter probationibus & teſtibus, ſilentium patronus indicit [2]: unus inter hæc dicenti ac alter adſiſtit [3], & res velut in ſolitudine agitur. Oratori autem clamore plauſuque opus eſt, & velut quodam theatro: qualia quotidie antiquis oratoribus contingebant: cùm tot pariter ac tam nobiles forum coarctarent: cùm clientelæ quoque, & tribus, municipiorum etiam legationes, ac pars Italiæ periclitantibus adſiſteret: cùm in pleriſque judiciis crederet populus Romanus ſuâ intereſſe quid judicaretur. Satis conſtat C. Cornelium, & M. Scaurum, & T. Milonem, & L. Beſtiam [4], & P. Vatinium, concurſu totius civitatis & accuſatos & defenſos: ut frigidiſſimos quoque oratores, ipſa certantis populi ſtudia, excitare & incendere potuerint. Itaque hercule ejuſmodi libri exſtant, ut ipſi quoque, qui egerunt, non aliis magis orationibus cenſeantur.

XL. Jam verò conciones aſſiduæ, & datum jus potentiſſimum quemque vexandi, atque ipſa inimicitiarum gloria,

[1] Auditoria et tabularia] De auditoriis jam actum ſuprà cap. 9 & 34. Tabularia verò, loca erant, ubi tabulæ æraque publica adſervabantur, quibus leges, forma agrorum, aliaque id genus continebantur, quæque in controverſiis inſpiciebantur, ut videre eſt in Digeſt. libr. XLVIII. Tit. 13. Ad legem Juliam Peculatûs. Leg. 8. de Tabulis. Porro in his auditoriis & tabulariis cauſæ explicabantur, non verò orabantur. Ac proinde nullus eloquentiæ impetus, nullus calor, vigor nullus: quâ de re vide elegantiſſimam Plinii epiſtolam II, 19.

[2] Patronus indicit] Cl. Morabin, emendat, *patrono*: Cl. de la Monnoye, *patronis*. Fortè tamen, ob verborum compagem, quæ vix mutationem patitur, nihil hìc peccat. Sed patronus, qui cauſam præcipitare volebat, probationibus & teſtibus, quaſi cauſâ ſatis cognitâ, nec refragantibus judicibus, ſilentium indicebat.

[3] Adsistit] Contrà verò olim auditorium ſemper plenum, ſemper novum, ut vidimus ſuprà cap. 34.

[4] L. Bestiam] Oratio Ciceronis pro L. Beſtiâ periit: ceteræ, quæ hìc memorantur, vel mutilæ, vel refectæ. Una in Vatinium exſtat integra. De oratione pro Beſtiâ vide Ciceronem

cùm ſe plurimi diſertorum, ne a P. quidem Scipione, aut Sullâ, aut Cn. Pompeio abſtinerent, & ad inceſſendos principes viros, ut eſt natura invidiæ, populi etiam hiſtriones auribus [1] uterentur, quantum ardorem ingeniis, quas oratoribus faces admovebant! Non de otioſâ & quietâ re loquimur, & quæ probitate & modeſtiâ gaudeat: ſed eſt magna illa & notabilis eloquentia, alumna licentiæ, quam ſtulti libertatem vocabant, comes ſeditionum, effrenati populi incitamentum, ſine obſequio, ſine ſervitute, contumax, temeraria, arrogans, quæ in bene conſtitutis civitatibus non oritur. Quem enim oratorem Lacedæmonium, quem Cretenſem accepimus? quarum civitatum ſeveriſſima diſciplina, & ſeveriſſimæ leges traduntur. Ne Macedonum quidem, ac Perſarum, aut ullius gentis, quæ certo imperio contenta fuerit, eloquentiam novimus. Rhodii quidam, plurimi Athenienſes oratores exſtiterunt, apud quos omnia populus, omnia imperiti, omnia, ut ſic dixerim, omnes poterant. Noſtra quoque civitas, donec erravit, donec ſe partibus, & diſſenſionibus, & diſcordiis confecit, donec nulla fuit in foro pax, nulla in ſenatu concordia, nulla in judiciis moderatio, nulla ſuperiorum reverentia, nullus magiſtratuum modus, tulit ſine dubio valentiorem eloquentiam, ſicuti indomitus ager habet quaſdam herbas lætiores. Sed nec tanti reipublicæ Gracchorum eloquentia fuit, ut pateretur & leges [2]: nec bonæ [3] formam eloquentiæ Cicero tali exitu [4] penſavit.

XLI. Sic quoque, quod ſupereſt ex antiquis oratoribus [5], forum, non emendatæ, nec uſquam ad votum compoſitæ, civitatis argumentum eſt. Quis enim nos advocat, niſi aut

ad Quintum Fratrem, III. Ep. 2.

[1] Histriones auribus] Meliùs ſanè, *auribus hiſtriones.*

[2] Pateretur et leges] Non tanti fuit reipublicæ Tiberii & Caii Gracchorum eloquentia, ut ſeditioſas eorum leges pateretur.

[3] Nec bonæ] Meliùs, *nec bene.* Vide Notas & Emendationes cap. 40.

[4] Tali exitu] Scelere Antonii peremptus. Vide Velleium Paterculum, II, 66.

[5] Quod superest ex antiquis oratoribus] Forum ipſum, quod ſupereſt ex antiquis oratoribus, non eſt argumentum emendatæ & ad votum compoſitæ civitatis. Vide Notas & Emendationes ad cap. 41.

nocens, aut miſer? quod municipium in civitatem noſtram venit, niſi quod aut vicinus populus, aut domeſtica diſcordia agitat? quam provinciam tuemur, niſi ſpoliatam vexatamque? Atqui melius fuiſſet non queri, quàm vindicari. Quòd ſi inveniretur aliqua civitas, in quâ nemo peccaret, ſupervacuus eſſet inter innocentes orator, ſicut inter ſanos medicus. Quomodo tamen minimum usûs minimumque profectûs ars medentis habet in his gentibus, quæ firmiſſimâ valetudine ac ſaluberrimis corporibus utuntur: ſic minor oratorum obſcuriorque gloria eſt inter bonos mores, & in obſequium regentis paratos. Quid enim opus eſt longis in ſenatu ſententiis, cùm optimi citò conſentiant? Quid multis apud populum concionibus, cùm de republicâ non imperiti & multi deliberent, ſed ſapientiſſimus & unus [1]? Quid voluntariis accuſationibus, cùm tam raró & tam parcè peccetur? Quid invidioſis & excedentibus modum defenſionibus, cùm clementia cognoſcentis obviàm periclitantibus eat? Credite, optimi, &, in quantum opus eſt, diſertiſſimi viri, ſi aut vos prioribus ſæculis, aut iſti, quos miramur, his nati eſſent, ac deus aliquis vitas veſtras, veſtra tempora repentè mutaſſet; nec vobis ſumma illa laus & gloria in eloquentiâ, neque illis modus & temperamentum defuiſſet. Nunc quoniam nemo eodem tempore adſequi poteſt magnam famam & magnam quietem, bono ſæculi ſui quiſque, citra obtrectationem alterius, utatur.

XLII. Finierat Maternus. Tum *Meſſala*: erant quibus contradicerem, erant de quibus plura dici vellem [2], niſi jam

[1] Sapientissimus et unus] Laus eſt Veſpaſiani, qui in nummis appellatur, ADSERTOR LIBERTATIS PVBLICAE. FELICITAS PVBLICA. FIDES FELICITATIS. Inde cùm Plinius, II, 7, innumerabilia deorum agmina a mortalibus reperta memoraſſet, addit: *Deus eſt mortali juvare mortalem, & hæc ad æternam gloriam via. Hac proceres iere Romani: hac nunc cæleſti paſſu cum liberis ſuis vadit maximus omnis ævi rector Veſpaſianus Auguſtus feſſis rebus ſubveniens.*

[2] Plura dici vellem] Inde quidam opinantur alterum habitum fuiſſe dialogum, qui periit. At in his diſputationibus cùm & modeſtiæ ſit, ut nemo ſe victorem arrogantiùs prædicet, & humanitatis, ut nemo ſe victum fateatur, ſic ſæpe concluduntur, quaſi adhuc anceps ſit quæſtio, & enucleatiùs explicanda. Nec aliter apud Ciceronem, de Naturâ deorum, III, 40, Balbus,

dies

dies eſſet exactus. Fiet, inquit *Maternus*, poſtea arbitratu tuo, & ſi qua tibi obſcura in hoc meo ſermone viſa ſunt, de his rurſus conferemus. Ac ſimul adſurgens, & Aprum complexus, Ego, *inquit*, te poetis; *Meſſala*, antiquariis, criminabimur. At ego vos rhetoribus & ſcholaſticis, *inquit*. Cùm adriſiſſent, diſceſſimus.

Cotta & Velleius diſcedunt. Integer ergo eſt ex hac parte dialogus. Utinam alia multa, quæ notavimus ſuprà cap. 35, non periiſſent! Ut in Annalium Hiſtoriarumque libris abſolutiſſimum habemus politicæ artis monumentum, in libro de Moribus Germanorum egregium humanitatis rudimentum, noſtrarumque legum fundamentum, in Vitâ Cn. Julii Agricolæ ſplendidum cultiſſimæ virtutis exemplum, ita quoque in Dialogo de Oratoribus haberemus optimum literarum documentum, validiſſimumque ingeniorum incitamentum. Ut ut eſt, manet adhuc in hoc Dialogo uberrima præceptorum ſeges, quibus literæ ad meliora promoveantur. Sic in uno Tacito reperimus quomodo regantur imperia, formentur homines, inſtituantur leges, alantur virtutes, vigeant literæ. Quæ, cùm ſint in vitæ utilitates voluptateſque fecundiſſima, ſi hac noſtrâ opellâ inclaruere, magiſque invaleſcunt, nec nos, nec poſteros laboris noſtri pœnitebit. Supremum id nobis votum.

NOTÆ

ET

EMENDATIONES

AD LIBRUM

DE MORIBUS GERMANORUM,

VITAM AGRICOLÆ,

ET

DIALOGUM DE ORATORIBUS.

NOTÆ ET EMENDATIONES

AD LIBRUM

C. CORNELII TACITI

DE SITU, MORIBUS ET POPULIS GERMANIÆ.

De situ, moribus et populis Germaniæ] Ita Mſ. Vatic. 3429 & libri editi. In Mſſ. Vatic. 1518. 1862. & 4498, *de origine & ſitu Germanorum.*

CAP. I. A Gallis] Ita quatuor Mſſ. Vatic. & editiones veteres. Perperam eruditi viri Gronovius, Dithmarus & Erneſtus edidere, *Galliis.*

Rætisque et Pannoniis] Perperam libri editi, *Rhætiis.* Emendandum *Rætis.* Hìc enim de populis, non verò de regionibus agitur; ut rectè vidit Cellarius, *Notit. Geograph. Antiq.* libr. II, cap. 8. Firmior adhuc in ſuâ ſententiâ futurus, ſi noviſſet in veteribus optimiſque libris legi *Gallis*, non *Galliis.* Ætate Taciti multò recentior Rætiæ & Pannoniæ in plures provincias diviſio. *Rætiis*, non *Rhætiis* habent Mſſ. Vatic. 1518 & 4498.

In Occidentem versus] Rectè monuit Erneſtus *versùs* præpoſitionem eſſe.

Montis Abnobæ] Mſſ. Vatic. 1518 & 4498 & editiones veteres, *Arbonæ.* Mſſ. Vatic. 1862 & 2964, *Arnobæ.* In margine Mſ. Vatic. 1862 additum, *Arbonæ.* Rhenanus, deinde ceteri omnes Plinium ſecuti edidere, *Abnobæ.*

Erumpat] Ita Mſſ. Vatic. Puteolanus, *erumpit.* Infrà cap. 20. *Donec ætas ſeparet ingenuos, virtus agnoſcat.*

CAP. II. Tuistonem] Ita Mſ. Vatic. 1518 & vulgò libri editi præter Erneſtum, qui e Mſ. Turic. Cod. Kapp. & ed. Rhag. edidit *Tuiſconem.* Mſ. Vatic. 1862, *Triſtonem* : in margine, *Tuiſman.* Mſ. Vatic. 1498, *Biſtonem.* Utrùm autem Tuiſtonis nomine lateat Dei, rerum omnium conditoris, memoria; Mannuſque referat vel Adam, ejuſque tres filios Cain, Abel & Seth, vel Noe & ejus liberos Sem, Cham & Japheth : an Tuiſto, ut ſenſit Cl. Leibnitius, ſit ipſe Teut aut Teutates, Gallorum Hiſpanorumque cultu & famâ celeberrimus, id eſt rex heroſve Celto-Scytha, qui magnam Aſiæ & Europæ partem armis occupaverit, hominumque mores formaverit, variis agitatur diſputationibus, quas non eſt inſtituti noſtri fuſiùs perſequi. Monuerim tantùm eruditum Scheidium in præfatione ad librum *Joh. Georgii Eccardi de Origine Germanorum*, pag. XXIII. pro *Tuiſtonem* tentare *Thiudans*; totumque hunc locum, quem depravatum putat, ita emendare : *Celebrant carminibus antiquis Thiudans* (id eſt *Deum*), *& terrâ editum filium Mannum, originem gentis conditoreſque.* At id a veterum librorum ſcripturâ nimis recedit.

Hermiones] Ita Mſſ. Vatic. & Plinius, IV, 14. In libris editis, *Herminones.* Fortè emendandum, *Hermivones*, ut Ingævones, Iſtævones : quos ita nuncupatos vult Conringius a tribus Manni filiis *Ingäff*, *Iſtäf* & *Hermin.*

Quidam autem, licentia] Mſſ. Vatic. 1862 & 2964, *quidam, ut in licentiâ.*

Gambrivios] Iidemne ſunt, qui dicuntur a Strabone, VII. pag. 291. *Gamabriuni*, Γαμαβριούνοι ?

Nuper additum] Fruſtra tentat Lipſius, *nuper auditum.* Optimi enim ſcriptores *nomen addere* pro *nomen dare*, *imponere*, ſæpiſſimè uſurpaverunt. Vocabulum autem Germaniæ recens & nuper additum, ſi vetuſtiſſima Manni, Marſorumque, & Gambriviorum &c. nomina ſpectaveris, ut jam monuimus in Notis. Nec negotium faceſſat, *nuper additum.* Non modò de paucis menſibus anniſve, ſed etiam ſæculis *nuper* dicitur.

Ac nunc Tungri] Bene Lipſius e Mſ. Bamberg. Ita quoque editiones veteres.

Tunc Germani] Malè in multis editionibus veteribus, *nunc Germani.* Bene in aliis & in Mſſ. Bamberg. Turic. *tunc.*

Vocati sint] Ita Mſ. Vatic. 4498. & ferme libri omnes editi. In aliis Mſſ. Vatic. & in editionibus Rhag. & Rhen. anno 1519, *vocati ſunt.*

Non gentis] Mallet Acidalius, *in gentis* : nec diſplicet Cl. Erneſto. Nihil tamen mutaverim.

A victore] Fruſtra Gronovius tentat, *a victrice*, ut ad nationem referatur. Cl. Leibnitius, *a victo*, quaſi Germanorum nomen a Gallis victis, & timore perculſis fuerit inditum.

Ob metum] Emendat Cl. de la Bleterie, *ad metum*. At nec malè, *ob metum*.

Mox a seipsis] Ita Mſ. Vatic. 2964 & libri editi. In Mſſ. Vatic. 1518 & 4498, *mox & a ſeipſis*. Mſ. Vatic. 1862. *mox etiam a ſeipſis*. Malè emendat Lipſius *a re ipsâ*.

Germani vocarentur] Perperam Lipſius approbat Mſ. Bamberg. a quo abeſt, *Germani;* locumque ita interpretatur, ut omnes, qui Rhenum accolerent, nomen ab iſtâ victrice natione invenirent, ob metum ſcilicet recentem Gallorum: deinde iſti propriè Germani, novum nomen invenirent a ſeipſis, diſcriminandi nimirum cauſâ, & dicerent ſe Tungros. Aliter Dithmarus, auctore Perizonio, duceque Leibnitio, locum ita emendat & diſtinguit: *Germaniæ vocabulum recens & nuper additum, quoniam, qui primi Rhenum tranſgreſſi, Gallos expulerint, nunc Tungri, tunc Germani vocati ſint; ita nationis nomen in nomen gentis evaluiſſe paulatim, ut omnes primùm a victis ob metum, mox a ſeipſis, invento nomine, Germani dicerentur.* Minimè audiendi ſunt, qui volunt, Marii tempore, Cimbricoque bello, Germanos a Romanis nuncupatos fuiſſe, quòd ſe fratres dicerent, ut videre eſt apud Plutarchum in Mario, pag. 419. Vide & Strabonem, VII, pag. 290.

Virorum fortium ituri] Bene veteres editiones, Pichena & Recentiores. Malè diſtinxit Lipſius, *virorum fortium. Ituri in prælia canunt.*

CAP. III. Barditum vocant] Ita Mſſ. Vatic. Farneſ. Arundel. Lipſius & Recentiores. Malè in veteribus editionibus, *baritum*. Fruſtra tentat Althamerus, *blaritum*. Apud Feſtum, *Bardus Gallicè cantor appellatur, qui virorum fortium laudes canit:* & in Doſithei gloſſis, *BARDVS, carminum conditor.* De barritu & barditu multa habet Cl. Fréret, *Mémoires de l'Académie Royale des Inſcriptions*, Tom. XXIII. pag. 164 & ſeqq.

Non tam voces illæ] Ita Mſſ. editiones veteres, Pichena & Recentiores. Rhenanus emendavit, *vocis ille . . . videtur*.

Quam virtutis] Non ita bene Mſſ. Bamberg. & Arundel. *quàm mentis.*

Hodieque] *Que* abeſt a Mſ. Turic. & editionibus Puteolani ac Beroaldi.

Nominatumque ΑΣΚΙΠΥΡΓΙΟΝ] Ita Mſſ. Vatic. 1518 & 1862. In Mſ. Vatic. 2964 corruptè quidem ACRINΥΡΓΙΟΝ, quod librarii ignorantiam prodit, aperta tamen primævæ ſcripturæ veſtigia retinet. In Mſ. Vatic. 4498 poſt *nominatumque* lacuna eſt cum notâ, *addendum erit verbum Græcum.* Eadem lacuna reperitur in veteribus editionibus, quæ ex Mſ. Vatic. 4498 ſunt expreſſæ. Inde autem patet non omittendum fuiſſe, ut in recentioribus editionibus, ΑΣΚΙΠΥΡΓΙΟΝ: fruſtra emendaſſe Rhenanum, ἀσυπύργιον: denique mendosè ex Mſ. Vatic.

2964 legi in quibuſdam libris ἀκρινίπριον, vel ἀκρινίριτον. Malè Mſ. Arundel. ἀςυτεάγιον.

Græcis literis inscriptos] Quomodo literæ a Phœnicibus ad Græcos, a Græcis in Italiam devenerint vidimus ſuprà Annal. XI, 14. Ab iiſdem Græcis, ac maximè a Maſſilienſibus eas accepere Galli, apud quos ita viguit literarum Græcarum amor, ut contractuum quoque formulas Græcè conſcriberent. Φιλέλληνας κατεσκεύασε τὺς Γαλάτας, ὥςε καὶ τὰ συμβόλαια Ἑλληνιςὶ γράφειν. Strabo, IV, pag. 181. Manentque in veteribus Gallorum nummis multæ literæ Græcæ, ut videre eſt apud Cl. Pellerin, *Recueil de Médailles de Peuples & de Villes*, Tom. 1. pag. 14. Helvetii quoque utebantur literis Græcis, teſte Julio Cæſare Bell. Gall. I, 29. Viciniâ & commerciis eaſdem literas accepere Germani. Illuſtr. Comes Marſili, aliique nonnulla monumenta Græcis literis inſcripta in Germaniâ repererunt, ſed non hujus antiquitatis.

Confirmare argumentis] Gronovius e Mſ. Arundel. mallet, *adfirmare*. Quod non probat tantùm Erneſtus, ſed omiſſum etiam vellet, *argumentis*. Hæc enim ei videntur ſumpta e Livio : *Ea nec adfirmare, nec refellere in animo eſt.* At nihil peccat in vulgatâ ſcripturâ. Quemdam autem literarum Græcarum uſum apud Germanos diu manſiſſe conjici poteſt ex Chilperico, qui literas literis Gallorum addidit, & *ſicut Græci habent omega, æ, the, uui*, ita ſubſcriptos literarum characteres vulgavit, ω ⸸ Z Δ : *& miſit epiſtolas in univerſas civitates regni, ut ſic pueri docerentur.* Gregorius Turonenſis, Hiſt. V, 45. Ex latinis literis a Gregorio expreſſis conjecerim pro Z emendandum Θ, & Υ pro Δ.

CAP. IV. Nullis aliis aliarum nationum] *Aliis* redundare videtur, ut jam monuit Lipſius, omiſitque Cluverius. Pichena tentabat, *nullis alienigenarum.*

Propriam et sinceram] Non ita bene Mſ. Bamberg. *perpetuam & ſinceram.*

Magna corpora, et tantum ad impetum valida] Malè Mſſ. Bamberg. & Arundel. *corpora tantùm impetu valida.* Acidalius fruſtra emendat *ſed* pro &. Eo ſenſu & ſæpiſſimè uſurpatur.

CAP. V. Humidior.... ventosior] Lipſius, Cluverius & Kirchmaierus emendant *humilior... verticoſior.* Quod minimè probaverim, cùm adhuc humidiſſima ſit hæc Germaniæ pars, humidiorque fuerit, quando informis terris, cultu aſpectuque triſtis erat. Quantò autem altior versùs Noricum ac Pannoniam, tantò fuit ventoſior. Altiorem eſſe patet ex ipſis legibus libramenti aquarum, *le nivellement.* Præterea *verticoſior* ne latinè quidem dicitur hoc ſenſu.

Plerumque improcera] Mallet Lipſius, *pleraque.*

Propitii

Propitii an irati] Ita Mſſ. Vatic. 1518 & 4498, ac libri omnes editi. In Mſſ. Vatic. 1862 & 2964, *propitiine an irati,*

Non in alia vilitate] Bene veteres & recentiores editiones. Rhenanus & Lipſius, *utilitate.*

Affectione animi] Ita Mſſ. Vatic. 1518 & 4498, veteres & recentiores editiones. Mſſ. Vatic. 1862 & 4498, ac Rhenanus, *affectatione.*

Facilior usui est] Ita libri omnes præter Lipſium, qui edidit, *faciliori.*

CAP. VI. Frameas gerunt] Cùm ferrum apud Germanos abundavit, non frameâ, vel haſtâ, ſed longis acutiſque gladiis uſi ſunt. Inde Iſidorus, X, 6, *Framea eſt gladius acutus, quam ſpatham vocant.* De his Suevorum gladiis Guilielmus Appulus, libr. II. apud Muratori, *Rerum Italicarum ſcriptores*, Tom. V. pag. 260.

Hæc gens animoſa feroces
Fert animos; ſed equos adeò non ducere cauta.
Ictibus illorum, quàm lancea, plus valet enſis.
Nam nec equus doctè manibus giratur eorum:
Nec validos ictus dat lancea, præminet enſis.
Sunt enim longi ſpecialiter & peracuti
Illorum gladii; percuſſum a vertice corpus
Scindere ſæpe ſolent: & firmo ſtant pede poſtquam
Deponuntur equis, potiùs certando perire
Quàm dare terga volunt; magis hoc ſunt Marte timendi,
Quàm dum ſunt equites: tanta eſt audacia gentis.

His verſibus non modò multi Germanorum uſus confirmantur & illuſtrantur, ſed docemur adhuc eos priſcam optimamque ſuam prœliandi rationem poſtea mutaſſe, ut cæſim, non punctim, ferirent.

Aut galea] Bene Mſ. Turic. Rhenanus & Recentiores. In Mſſ. Vatic. & editionibus veteribus, *galeæ.*

Pagis sunt] *Sunt* omiſſum vellet Erneſtus.

Concilium inire] Malè Cod. Kapp. *conſilium*: ut ſuprà *centum* pro *centeni.*

CAP. VII. Aut libera] Bene Rhenanus & Recentiores. In veteribus editionibus, *ac libera.*

Ne verberare quidem] Bene Gronovius & Erneſtus. Ita quoque Mſ. Arundel. In veteribus editionibus, *neque verberare quidem.*

Non quasi in pœnam] Mſ. Vatic. 2964, *nec quaſi.*

Nec ducis jussu] Illuſtr. Huetius emendabat, *juſſus*, ut ſuppleretur *valeat.* Sed nihil hìc mutandum.

Deo imperante] Mſ. Arundel. *deo inſpirante.*

Sed familiæ] Mſ. Vatic. 2964, *ſed familia.*

Aut exigere plagas] Ita Mſſ. Vatic. 2964 & 1862, & recentes editiones. Malè Rhenanus emendavit, *exſugere.* Id tamen defendit

Cl. de la Bleterie, quòd quid Mſſ. & veteres editiones haberent, cum lateret. In Mſſ. Vatic. 1518 & 4498, *& exigere*. Mſ. Turic. & veteres editiones, *nec exigere*. Plus quàm muliebris, ac Germanicæ fuit fortitudinis, plagas numerare, eas exigere, id eſt decoræ, an inhoneſtæ forent probare, nec pavere. Perperam in Mſ. Arundel. *mirari* pro *numerare*.

ET HORTAMINA] Optimè dictum, *geſtant cibos & hortamina*. Ridiculè finxit Colerus hortaminibus vinum deſignari: ridiculè magis & abſurdè ille qui emendabat, *& hordei vina*.

CAP. VIII. PUELLÆ QUOQUE NOBILES] Mallet Illuſtr. Huetius, *nubiles*. Sed & nobiles eſſe potuere. Mox infrà cap. 13, de nobilitate Germanorum agitur.

RESPONSA NEGLIGUNT] Quâ crudelitate feminæ apud Cimbros divinarent docet Strabo, VII, pag. 294. Ἔθος δέ τι τῶν Κίμβρων διηγοῦνται τοιοῦτον, ὅτι ταῖς γυναιξὶν αὐτῶν συστρατευούσαις, παρηκολούθουν προμάντεις ἱέρειαι πολιότριχες, λευχείμονες, καρπασίνας ἐφαπτίδας ἐπιπεπορπημέναι, ζῶσμα χαλκοῦν ἔχουσαι, γυμνόποδες· τοῖς οὖν αἰχμαλώτοις διὰ τοῦ στρατοπέδου συνήντων ξιφήρεις· καταστρέψασαι δ' αὐτοὺς ἦγον ἐπὶ κρατῆρα χαλκοῦν ὅσον ἀμφορέων εἴκοσι· εἶχον δε ἀναβάθραν, ἣν ἀναβᾶσα ὑπερπετὴς τοῦ λέβητος ἐλαιμοτόμει ἕκαστον μετεωρισθέντα· ἐκ δε τοῦ προχεομένου αἵματος εἰς τὸν κρατῆρα, μαντείαν τινα ἐποιοῦντο· ἄλλαι δε διαχίσασαι, ἐσπλάγχνευον ἀναφθεγγόμεναι νίκην τοῖς οἰκείοις. *Morem hunc fuiſſe Cimbris uſitatum ferunt. Sequentibus eos in bellum uxoribus, vates quædam comitabantur canæ, albo veſtitu, carbaſinis ſupparis deſuper fibulis affixis, cinctu æreo, pedibus nudis: eæ per caſtra captivis occurrebant ſtrictis gladiis, proſtratoſque ad crateram æneam adducebant amphoras circiter xx capientem. Super eam pulpitum erat, quo conſcenſo, vates ſublimis ſingulis ſupra lebetem elevatis guttur incidebat: e ſanguine in crateram fuſo ſuam captabant quamdam divinationem: reliquæ cadavera ſic cæſorum ſcindebant, inteſtiniſque ſpectatis, victoriam ſuis vaticinabantur.*

VELEDAM] Ita Mſſ. Vatic. 1862 & 4498, ac recentes editiones. In veteribus editionibus, *Velledam*. Malè Mſ. Vatic. 2964, *Voledam*. Mſ. Vatic. 1518, *Valedam*. Gannam, quæ Veledæ ſucceſſit, memorat Dio LXVII. pag. 761. Γάννα παρθένος, ἣν δὲ μετὰ τὴν Βελήδαν ἐν Κελτικῇ θειάζουσα.

LOCO HABITAM] Verba illa, *habitam. Sed & olim Auriniam, & complures*, deſunt in Mſ. Vatic. 2964.

AURINIAM] Ita Mſ. Vatic. 1518, & libri editi. In Mſ. Vatic. 1862, *Alberniam*. Mſ. Vatic. 4498, *Albriniam*. Lipſius ait ſcriptum fuiſſe in Mſ. Farneſ. *Fluriniam*: unde conjiciebat *Aluriniam*.

CAP. IX. ADVECTAM RELIGIONEM] Perperam veteres editiones, *adjectam*. Emendandum *advectam* optimè viderat Muretus.

CAP. X. TEMERE AC FORTUITO] In Cod. Kapp. *fortuitu*. Sic ſæpe

Cicero, ac maximè in libro de Officiis I, 29. *Ne quid temere ac fortuitu, inconſideratè negligenterque agamus.*

Si publice consuletur] Ita veteres editiones & recentiores. Rhenanus emendaverat, *conſulatur.*

Pressos sacro curru] Malè tentat Gronovius, *prenſos.* Bene Erneſtus laudat Ovidium, Metam. I, 124.

Preſſique jugo gemuere juvenci.

Pro præjudicio] In Mſ. Vatic. 4498. *pro judicio.*

CAP. XI. Pertractentur] Grotius, Acidalius & Boxhornius mallent, *prætractentur;* atque ita edendum cenſet Cl. de la Bleterie. At *prætractare* Latinum non eſt. Veteres ſcriptores dixere *antè tractare.* Sic Suetonius in Auguſt. XXXV. *Sibique inſtituit conſilia ſortiri ſemeſtria, cum quibus de negotiis ad frequentem ſenatum referendis antè tractaret.* Præterea *prætractentur* frigidum foret, & a Taciti mente alienum. Paulo meliùs Illuſtr. Huetius, *pertractentur*, explicat, *quaſi populi decretis principes intercedere poſſint.*

Inciderit] In Mſſ. Vatic. & editionibus veteribus, *incidit.*

Auspicatissimum] Bene Beroaldus. In veteribus editionibus, *auſpicaciſſimum.*

Nec ut jussi] Ita Mſſ. Vatic. 1862 & 1518. Quod meritò probaverant Lipſius & Erneſtus. In Mſ. Vatic. 4498, & veteribus editionibus, *nec juſſi.* Mſ. Vatic. 2964. *nec injuſſi.* Mſ. Arundel. *nec ut juſſu.*

Quibus tum] Malè Mſſ. Vatic. 1862 & 2964, *quibus tamen.*

Ut turbæ placuit] Meliùs, *ut turba placuit.* Sic volebat Gronovius, atque ita edidit Cl. Lallemand. Verùm cùm ceteri omnes libri habeant, *ut turbæ placuit*, atque id quoque Latinum ſit, nihil mutavi.

CAP. XII. Arboribus suspendunt] Quàm graviter punirentur, qui reos inde depoſuiſſent, æſtimari poteſt ex Lege Salicâ, Tit. LXIX. Leg. 1. *Si quis hominem vivum de furcâ tollere præſumpſerit, & fugâ lapſus fuerit, ille qui eum tulerit, aut vitam pro ipſo amittat, aut VIII M den. qui faciunt ſolidos CC*, Gallicæ monetæ libras 2,620, *culpabilis judicetur.* Ne mortuum quidem deponere licebat. Ibid. Leg. 4. *Si quis ſine conſenſu judicis, de ramo, ubi incrocatur, deponere præſumpſerit, MCC denar. qui faciunt ſolidos XXX*, Gallicæ monetæ libras 393, *culpabilis judicetur.* Ita autem ſuſpenſos diu vixiſſe patet ex Riculfo clerico, de quo Gregorius Turonenſis V, 50. *Ab horâ tertiâ diei, revinctis poſt tergum manibus, ſuſpenſus ad arborem dependebat; ad horam verò nonam depoſitus, extenſuſque ad trocleas, cædebatur fuſtibus, virgis, ac loris duplicibus, & non ab uno, vel duobus, ſed quot accedere circa miſeros potuiſſent artus, tot cæſores erant. Cùm autem jam in diſcrimine eſſet,*

tunc aperuit veritatem, & arcana doli publicè patefecit.

Corpore infames] Malè tentat Lipſius, *torpore infames.* Cl. de Monteſquieu, hac Lipſianâ emendatione deceptus, ſcripſit, *Eſprit des Loix*, XXX, 19. *Il paroît que les Germains ne connoiſſoient que deux crimes capitaux; ils pendoient les traîtres, & noyoient les poltrons.* Infamem quidem corporis mollitiam a Germanis amotam voluit Lipſius, ob auctoritatem Quintiliani, in Declamatione III, *de Militis pudicitiâ a tribuno tentatâ*, adſeverantis : *Nihil tale novere Germani, & ſanctiùs vivitur ad Oceanum.* At cum id flagitium Celtis tribuat Athenæus, XIII, pag. 603, nihil eſt cur vexetur Tacitus, qui iiſdem verbis jam uſus eſt Annal. I, 73 & XV, 49. Præterea quomodo cinædi nomen, utì vidimus in Notis, apud Germanos ſumma fuit injuria, ſi hanc infamiam minimè noverint? Rariſſimum quidem, ob morum auſteritatem, fuiſſe hoc vitium apud Germanos crediderim. Contrà verò apud Romanos ob luxuriam erat frequentiſſimum. Adversùs illud intonat Juvenalis, Satyr. II, 15 & ſeqq. Graviùs poſtea intonuit Conſtantinus in Cod. libr. IX. Tit. 9. *Ad Legem Juliam.* Leg. 31. *Jubemus inſurgere leges, armari jura gladio ultore, ut exquiſitis pœnis ſubdantur infames, qui ſunt, vel qui futuri ſunt rei.* De hac quoque infamiâ ejuſque pœnâ vide Legem Wiſigothorum, libr. III. Tit. 5. Leg. 8.

Levioribus delictis] In pœnis attendebant Germani ad damna, ad acerbitatem injuriarum, ad dignitatem perſonarum. Inde in Lege Salicâ, Tit. III. *de Furtis animalium.* Leg. 1. *Si quis vitulum lactentem furaverit, male. pedero, aut freodo, cxx den. qui faciunt ſolid. iii.* Gallicæ monetæ libras 39, *culpabilis judicetur, excepto capitale & delaturâ:* Gallicè *le capital & les frais de juſtice*, ut jam dictum ſuprà pag. 37. not. 4.

Leg. 9. *Si quis taurum furaverit, qui de tribus villis communes vaccas tenuerit* (tres enim villæ, aut vici communem taurum pulcherrimumque alebant) *hoc eſt tres-bellio, malb. chami theuto mdccc. den. qui faciunt ſolid. xlv.* Gallicæ monetæ libras 589, *culpabilis judicetur, excepto capitale & delaturâ.*

Leg. 10. *Si quis taurum regis furaverit, mal. chamutèvo m. m. dc.* Gallicæ monetæ libras 890, *excepto capitale & delaturâ.*

Apud venatorem populum pecorumque altorem magna in canibus utilitas. Inde Lex Salica, Tit. VI. *de Furtis canum.* Leg. 1. *Si quis canem ſeguſium* (un chien de chaſſe) *magiſtro ſuo furaverit, malb. leodasdi, dc. den. qui faciunt ſolid. xv.* Gallicæ monetæ libras 196, *culpabilis judicetur, excepto capitale & delaturâ.*

Leg. 2. *Si quis ſeguſium magiſtrum canem* (un chien dreſſé) *furaverit, male. trovvidovvanno iuene chunne, m. dccc. den. qui faciunt ſolid. xlv.* Gallicæ monetæ libras 589, *culpabilis judicetur, excepto capitale & delaturâ.*

In ſummâ quoque artium ruditate magna cultellorum pretia. Ideo lex Salica, Tit. LXXIII. *de Cultello ſexxaudro*, id eſt *culiro alterius*, ut explicat eruditus Eccardus. Leg. 1. *Si quis alteri cultellum furaverit, & ei fuerit adprobatum, ipſum in loco reſtituat, & inſuper* DC. *den. qui faciunt ſol.* XV, Gallicæ monetæ libras 196, *culpabilis judicetur.*

Apud Saxones fuit ſanè equis gratia plurima, quoniam ad eos ſervandos a Germanicâ humanitate deſcivere, atrociterque ſtatuerunt, ut videre eſt in Lege Saxonum, Tit. IV. *de Furtis.* Leg. 1. *Qui caballum furaverit, capite puniatur.* Id tantò magis ſingulare, quòd in eâdem lege, Tit. II. *de occiſionibus*, ſi nobilis, litus, ſervuſve occiſus, pecuniâ componitur.

Illata vis majoribus pœnis ſubjacebat. Sic lex Salica, Tit. XII. *de Furtis ingenuorum vel effracturis.* Leg. 1. *Si quis verò ingenuus de foris casâ quod valent duo denarii furaverit,* MALB. LEUDARDI, DC. *den. qui faciunt ſolid.* XV. Gallicæ monetæ libras 196, *culpabilis judicetur, excepto capitale & delaturâ.*

Leg. 3. *Si verò ingenuus de intus casâ furaverit, aut fregerit quod valent duo denar.* MALB. ANTIDIO, M. DCCC. *qui faciunt ſol.* XLV. Gallicæ monetæ libras 589, *culpabilis judicetur, excepto capitale & delaturâ.*

Leg. 5. *Si verò ingenuus clavem effregerit, aut adulteraverit, & ſic domum ingreſſus fuerit, & per furtum aliquid tulerit,* MALB. ANTIDIO, M. DCCC. *den. qui faciunt ſol.* XLV. Gallicæ monetæ libras 589, *culpabilis judicetur, excepto capitale & delaturâ.*

Leg. 6. *Si verò effregerit, & nihil tulerit, & fugiens evadit, propter effracturam tantùm* M. CC. *denar. qui faciunt ſol.* XXX. Gallicæ monetæ libras 393, *culpabilis judicetur, excepto capitale & delaturâ.*

Tentatum quoque crimen puniebatur. Lex Salica, Tit. XX. *de Vulneribus.* Leg. 1. *Si quis alterum voluerit occidere, & colpus*, Gallicè *le coup, præterſallierit,* MALB. *ſeu* LANDOVEVAS, MMD. *den. qui faciunt ſol.* LXII. *& dimidium*, Gallicæ monetæ libras 818, *culpabilis judicetur.*

Ceterum ex gravitate vulnerum major minorve pœna, teſte Lege Salicâ, ibid. Leg. 3. *Si quis hominem plagaverit, & ſanguis ad terram cadit, & ei fuerit adprobatum,* MALB. CHARFRIDO, DC. *den. qui faciunt ſolid.* XV. Gallicæ monetæ libras 196, *culpabilis judicetur.*

Leg. 4. *Si quis hominem in capite plagaverit, & exinde oſſa exierint,* MALB. CHARFRIDO, M. CC. *den. qui faciunt ſolid.* XXX. *culpabilis judicetur.*

Leg. 5. *Si quis hominem ita plagaverit, ut cerebrum appareat, & tria oſſa deſuper cerebro exierint,* MALB. AUDE AFENUS, M. DCCC. *denar. qui faciunt ſolid.* XLV. Gallicæ monetæ libras 589, *culpabilis judicetur.* Expreſſior adhuc hac in re Lex Saxonum, Tit. I. *de Vulneribus.* & Tit. XXII. *de Dolg*, ubi ſingulis ferme ictibus pœna pretiumque. Vide

quoque Legem Ripuariorum, Tit. V. *de Debilitatibus.* Homicidii autem pretium habet Lex Salica, Tit. XLIV. *de Homicidiis ingenuorum.* Leg. 1. *Si quis ingenuus Franco aut barbarum, aut hominem, qui Salicâ lege vivit, occiderit,* MALB. LEVDI VIIIM. *den. qui faciunt ſol. cc.* Gallicæ monetæ libras 2620, *culpabilis judicetur.*

Si quis autem hoc ſcelus occuleret, gravior erat pœna. Unde Lex Salica, ibid. Leg. 2. *Si verò eum in puteum aut ſub aquam miſerit,* MALB. VVATH LEUDI. XXIIII M. *denar. qui faciunt ſolid.* DC. Gallicæ monetæ libras 7860, *culpabilis judicetur.* & Leg. 5. ubi de homine nobili agitur. *Si verò eum de hallis aut de ramâ*, Gallicè *de halliers & de branchage*, *ſuperoperuerit*, *ſimiliter* LXXIIM. *den. qui faciunt ſolid.* MDCCC, Gallicæ monetæ libras 23,580, *culpabilis judicetur.*

Immo in his pœnis fuit populorum diſtinctio. Et Romana gens, tam diu domina gentium habita, deterrimæ conditionis facta eſt; ut patet ex Lege Ripuariorum, Tit. VII. *de Homicidio ingenuorum.* Leg. 1. *Si quis ingenuus hominem ingenuum Ripuarium interfecerit, ducentis ſolidis culpabilis judicetur.* & Tit. XXXVI. *de Diverſis interfectionibus.* Leg. 1. *Si quis Ripuarius advenam Francum interfecerit, ducentis ſolidis culpabilis judicetur.* Leg. 2. *Si quis Ripuarius advenam Burgundionem interfecerit, centum ſexaginta ſolidis culpabilis judicetur.* Leg. 3. *Si quis Ripuarius advenam Romanum interfecerit, centum ſolidis multetur.* Leg. 4. *Si quis Ripuarius advenam Alamannum, ſeu Freſionem, vel Bajuvarium, aut Saxonem interfecerit, centum ſexaginta ſolidis culpabilis judicetur.* Pluribus abſtineo, ne infinitus ſim. Si quis autem Germanorum mores penitus cognoſcere voluerit, eorum leges evolvat penituſque introſpiciat.

PRO MODO, PŒNA] Bene Acidalius & Erneſtus. Malè veteres editiones, *pro modo pœnarum.*

PECORUMQUE NUMERO] Jam vidimus ſuprà in Notis, juxta leges Saxonum, Weſtfalaiorum, Angrariorum & Oſtfalaiorum, multas numero pecorum fuiſſe exſolutas. Plura adhuc & hac de re curioſa docent leges Ripuariorum, Tit. XXXVI. *de Diverſis interfectionibus.* Leg. 11. *Si quis weregeldum* (id eſt multam, ſeu compoſitionem) *ſolvere debet, bovem cornutum videntem & ſanum pro duobus ſolidis tribuat, vaccam cornutam videntem & ſanam pro uno ſolido tribuat, equum videntem & ſanum pro ſex ſolidis tribuat, equam videntem & ſanam pro tribus ſolidis tribuat, ſpatam cum ſcogilo* (id eſt gladium enſemve cum vaginâ) *pro ſeptem ſolidis tribuat, ſpatam abſque ſcogilo pro tribus ſolidis tribuat, bruniam bonam* (id eſt loricam bonam) *pro duodecim ſolidis tribuat, helmum cum directo* (id eſt caſſem galeamve cum apice) *pro ſex ſolidis tribuat, bainbergas bonas* (id eſt feminalia bona, Gallicè *des cuiſſarts*) *pro ſex ſolidis tribuat, ſcutum cum lanceâ pro duobus ſolidis tribuat, acceptorem non domitum* (id eſt accipitrem juvenem nec venationi exercitatum) *pro tribus ſolidis tribuat, commorſum gruarium* (id

eſt accipitrem, qui mordet gruem, ſeu qui in venatione gruum eſt exercitatus; inde adhuc nobis Gallicè *les grueries.*) *pro ſex ſolidis tribuat, acceptorem mutatum* (id eſt, accipitrem qui plumas mutavit, Gallicè *après la mue*) *pro duodecim ſolidis tribuat.* Leg. 12. *Quod ſi cum argento ſolvere contigerit, ſolido duodecim denarios, ſicut antiquitus eſt conſtitutum.* Solidus ille Ripuariorum valebat Gallicæ monetæ libras ferme 4. Nihil hoc loco præſtantius, ut Germanorum mores opeſque æſtimentur.

CAP. XIII. Quam civitas suffecturum probaverit] Locus hic Erneſto vix ſanus videtur. Conjicit, *quàm civitati ſe maturum probaverit.* Nolim veterem ſcripturam damnare. Et ſi quid mutandum foret, emendarem potiùs, *quàm civitati ſe ſuffecturum probaverit.*

Tum in ipso concilio] Malè Mſ. Arundel. & veteres editiones, *tum cum.* Bene in veteribus & recentioribus editionibus, *concilio.* Perperam in mediis, *conſilio.*

Ceteri robustioribus] Mſſ. & libri editi, *ceteris robuſtioribus.* Quod quidem plurimi defendunt, quaſi adoleſcentuli, dignationem principis nobilitate & magnis patrum meritis aſſecuti, ceteris robuſtioribus aggregarentur. Contrà verò Lipſius, Freinshemius, Conringius & Erneſtus, vitio librariorum locum luxatum putant, & corrigunt, *ceteri.* Id certè poſtulat, ipſa rerum ſeries. Mox pro *aggregantur*, in vetere libro apud Lipſium, *aggregant.*

Nec rubor] Mallet Erneſtus, *rubori.* At utrumque latinè dicitur, ut ipſe fatetur.

Quibus primus] Acidalius mallet *cui.* At nec malè, *quibus.* Plures ſanè fuere principibus comitum claſſes.

Hæc dignitas, hæ vires] Ad Gallicæ linguæ decus & vividæ interpretationis ſpecimen, hìc locum proferam, quo breves validoſque Taciti ſenſus æquavit Cl. de Monteſquieu, *Eſprit des Loix*, XXX, 3. *Tacite dit que chaque prince avoit une troupe de gens qui s'attachoient à lui, & le ſuivoient. Cet auteur qui, dans ſa langue, leur donne un nom qui a du rapport avec leur état, les nomme* compagnons. *Il y avoit entre eux une émulation ſinguliere pour obtenir quelque diſtinction auprès du prince, & une même émulation entre les princes ſur le nombre & la bravoure de leurs* compagnons. « *C'eſt, ajoute* Tacite, *la dignité, c'eſt la puiſſance, d'être » toujours entouré d'une foule de jeunes gens que l'on a choiſis ; c'eſt un ornement dans la paix, c'eſt un rempart dans la guerre. On ſe rend célébre » dans ſa nation & chez les peuples voiſins, ſi l'on ſurpaſſe les autres par » le nombre & le courage de ſes compagnons : on reçoit des préſents : les ambaſſades viennent de toutes parts. Souvent la réputation décide de la guerre. » Dans le combat, il eſt honteux au prince d'être inférieur en courage ; il eſt » honteux à la troupe de ne point égaler la valeur du prince ; c'eſt une infamie éternelle de lui avoir ſurvêcu. L'engagement le plus ſacré, c'eſt de*

» *le défendre. Si une cité eſt en paix, les princes vont chez celles qui ſont la* » *guerre; c'eſt par-là qu'ils conſervent un grand nombre d'amis. Ceux-ci* » *reçoivent d'eux le cheval du combat & le javelot terrible. Les repas peu* » *délicats, mais grands, ſont une eſpece de ſolde pour eux. Le prince ne* » *ſoutient ſes libéralités que par les guerres & les rapines. Vous leur per-* » *ſuaderiez bien moins de labourer la terre & d'attendre l'année, que d'ap-* » *peller l'ennemi & de recevoir des bleſſures; ils n'acquerront pas par la* » *ſueur ce qu'ils peuvent obtenir par le ſang.* » In iis quidem pauca omiſit immutavitve Cl. de Monteſquieu, quòd ſcriptor eſſet, non interpres. Bona probemus, emendemus cetera. Tacitum a tali viro, quod quidem diu meditatus eſt, in Gallicum ſermonem verſum non fuiſſe, ſemper manebit deſiderium.

Electorum juvenum] Mſ. Arundel. & Cod. Kapp. & *electorum.* Unde tentat Erneſtus, & *lectorum.* Eleganter quidem, ſed non neceſſariò.

In sua gente cuique] *Cuique* abeſt a Mſ. Vatic. 2964.

CAP. XIV. Non adæquare] In veteribus editionibus, *non æquare.*

Præcipuum sacramentum] In veteribus editionibus, & Mſ. apud Lipſium, *principum ſacramentum.*

Et facilius inter ancipitia clarescunt] In Spirenſi & Poggianâ editionibus, *clareſcant.* Puteolanus emendaverat, & *ut . . . . . clareſcant.*

Tueare] Ita Mſſ. Vatic. 1518 & 4498, veteres quoque & recentes editiones. In Mſ. Vatic. 2964 & mediis editionibus, *tueantur.* Mſ. Vatic. 1862, *tuentur.* Paulo antè fortè olim ſcriptum, *magnum quoque numerum.*

Nam epulæ, et quamquam] Bene Rhenanus & Recentiores. In veteribus editionibus, *nam epulæ & convictus*, &c.

CAP. XV. Ipsi hebent] Optimè Lipſius e Mſ. Farneſ. Malè in Spirenſi editione, *ipſi habent mirâ, &c.* Unde Puteolanus emendavit, *ipſi habent miram diverſitatem.*

Vel armentorum, vel frugum] Locum hunc imminutum eſſe exiſtimat Lipſius; & conjicit olim ſcriptum fuiſſe, *ultro ac viritim x conferre vel armentorum*, &c. ut intelligatur Germanos decimas armentorum & frugum contuliſſe. At in vulgatâ ſcripturâ nihil peccat; immo multùm elegantiæ: intellige *id.* His genitivis gaudent ſcriptores Romani. Perperam Rhenanus e veſtigiis Cod. Kapp. emendabat, *ultro equitium conferre.* In illo codice ſcriptum corruptè *ac jurium* pro *ac viritim*, ut rectè obſervat Erneſtus.

Sed publice] In Mſ. Arundel. & Cod. Kapp. *Sed & publicè.*

CAP. XVI.

CAP. XVI. In nostrum morem] Mſ. Arundel. *noſtro more.*

Imitetur] Ita libri omnes, præter Gryphianam editionem, in quâ *invitet* : ſanè operarum vitio. Paulo antè in veteribus editionibus, *liniamenta.*

Fimo onerant] In Mſſ. Bamberg. & Arundel. *Fimo operiunt.* Non ita bene ; cùm ſuprà uſurpatum ſit, *aperire.*

Aperta populatur] In Mſ. Vatic. 2964. & Cod. Kapp. *aperta populatio.*

CAP. XVII. Spina consertum] Fruſtra tentat Lipſius, *pinnâ.*

Spargunt maculis pellibusque] Perperam Lipſius vitium quærit in *maculis*, ut de maſtrucis commentetur. *Maſtruca* autem, teſte Iſidoro, Origin. XIX, 23, eſt *veſtis Germanica ex pelliculis ferarum.*

CAP. XVIII. Matrimonia] Germanorum pudicitiam, ſeveritatemque matrimoniorum teſtantur veteres omnes leges. Unum tantum aut alterum exemplum e Lege Salicâ ſeligam. Lex Salic. Tit. XIV. *de Ingenuis hominibus, qui mulieres ingenuas rapiunt.* Leg. 8. *Si quis puellam ſponſatam tulerit, & ſibi in conjugium ſociaverit,* malb. anastheo, mmd. *den. qui faciunt ſol.* lxii *cum dimidio*, Gallicæ monetæ libras 818, *culpabilis judicetur.* Leg. 9. *Sponſo autem ejus* dc. *den. qui faciunt ſol.* xv. Gallicæ monetæ libras 196, *culpabilis judicetur.* Leg. 10. *Si quis puellam ſponſatam, druthe ducente ad maritum* (id eſt, ſponsâ maritum adeunte) *& eam in viâ aliquis adſallierit, & cum ipsâ violenter mœchatus fuerit,* malb. changicaldo, viiim. *den. qui faciunt ſolid.* cc. Gallicæ monetæ libras 2,620, *culpabilis judicetur.* Leg. 12. *Si quis ſororem, aut fratris filiam, aut certè alterius gradûs conſobrinam, aut fratris uxorem, aut avunculi, ſceleratis nuptiis ſibi junxerit, huic pœnæ ſubjaceat, ut a tali conſortio ſeparetur ; atque etiam ſi filios habuerint, non habeantur legitimi heredes, ſed infamiâ ſunt notati.* Leg. 13. *Si quis ingenuam feminam aut puellam, contubernio facto, ſeu in itinere, aut quolibet loco adſalierit, & vim illi inferre præſumpſerit, tam unus quàm plurimi, qui in ipsâ violentiâ fuerint admixti,* cc *ſolid.* Gallicæ monetæ libras 2,620, *unuſquiſque ipſorum culpabilis judicetur. Et ſi adhuc de illo contubernio remanſerint, qui ſcelus iſtud non admiſiſſe noſcuntur, & tamen ibidem fuerint, eorum quilibet pro ipſis* xlv *ſol.* Gallicæ monetæ libras 589, *culpabilis judicetur.* Vide & Tit. XXIII. *de Manu mulierum non ſtringendâ.*

Non uxor marito] A Mſſ. Bamberg. & Arundel. abeſt, *marito.* Apud Germanos emebantur uxores, ut patet ex Lege Saxonum, Tit. VI. *de Conjugiis.* Leg. 1. *Uxorem ducturus* ccc *ſolidos*, Gallicæ monetæ libras 3,930, *det parentibus ejus : ſi autem ſine voluntate parentum, puellâ tamen conſentiente, ducta fuerit, bis trecentos ſolidos*, Gallicè monetæ libras 7,860, *parentibus ejus componat. Si verò nec parentes, nec puella conſenſerunt, id eſt, ſi per vim rapta eſt, parentibus ejus trecentos ſo-*

lidos, puellæ CCXL. Gallicæ monetæ libras, 3,144, *componat, eamque parentibus reſtituat.* Plura vide, ſi volueris, in Lege Burgundionum, Tit. LXVI. & Tit. LXIX. *de Wittemon*, id eſt, *de Dote.* Vide quoque Legem Salicam, Tit. XLVII. & Legem Ripuariorum, Tit. XXXVII. Quâ autem pompâ uxorem peterent, intelligi poteſt ex epiſtolâ Sidonii Apollinaris, IV, 20. *Sidonius Donitio ſuo ſalutem. Tu cui frequenter arma, & armatum, & armatos inſpicere jucundum eſt, quam voluptatem putamus mente conciperes, ſi Sigiſmerem, regium juvenem, ritu atque cultu gentilicio ornatum, ut pote ſponſum, ſeu petitorem, prætorium ſoceri expetere vidiſſes! Illum equus quidem phaleris comptus, immo equi radiantibus gemmis onuſti antecedebant, vel etiam ſubſequebantur: cùm tamen hoc magis ibi decorum conſpiciebatur, quòd præcurſoribus ſuis, ſive pediſequis, pedes & ipſe medius inceſſit, flammeus cocco, rutilus auro, lacteus ſerico. Tum cultu tanto, coma rubore cuti concolor. Regulorum quoque ſociorumque comitantum forma & in pace terribilis: quorum pedes primi, perone ſetoſo, talos aduſque vinciebantur. Genua, crura, ſuræque ſine tegmine. Præter hoc veſtis alta, ſtricta, verſicolor, vix appropinquans exertis poplitibus. Manicæ ſola brachiorum principia velantes. Viridantia ſaga limbis marginata puniceis, penduli ex humero gladii balteis ſuper currentibus ſtrinxerant clauſa bullatis latera rhenonibus. Eo quo comebantur ornatu muniebantur, lanceis uncatis, ſecuribuſque miſſibilibus dextræ refertæ, clypeis lævam partem adumbrantibus, quorum lux in orbibus nivea, fulva in umbonibus, ita cenſum prodebat, ut ſtudium. Cuncta prorſus hujuſmodi, ut in actione thalamorum, non appareret minor Martis pompa, quàm Veneris.*

SED BOVES] Mallet Pichena, *ſed binos boves*; quòd mox ſequatur, *hoc juncti boves*, &c.

SIC VIVENDUM, SIC PEREUNDUM] Bene Mſſ. Vatic. 1518 & 4498. In Mſ. Vatic. 2964, *ſic viventes, ſic parientes.* Mſ. Vatic. 1862, *ſic pariendum.*

RURSUSQUE] Bene Rhenanus. Perperam in veteribus editionibus, *rurſus quæ.*

REFERANT] In Mſſ. Vatic. & editionibus veteribus, *referantur.*

CAP. XIX. SEPTA PUDICITIA] In Mſ. Turic. *ſeptæ.*

PŒNA PRÆSENS] Mſſ. Bamberg. & Arundel. *pœna parentibus & maritis.*

VERBERE AGIT] Mſ. Arundel. *verberans agit.*

PUDICITIÆ] Mſ. Vatic. 2964, *impudicitiæ.* Mallet Lipſius *publicatæ etiam pudicitiæ.* Et bene quidem. Id de innuptis, non de adulteris dicitur. Nec ita indiligens Tacitus, ut ſcripſerit, *publicatæ enim*, &c. & mox, *nemo enim*, &c.

ET CORRUMPI] Mſ. Vatic. 2964, *nec corrumpi.*

SÆCULUM VOCATUR] Cod. Kapp. *vocantur.*

Ne ulla cogitatio] Mallet Groſſotius, *nec ulla* ... ac mox, *nec longior .... nec tamquam.* Quod primo quidem loco probat Erneſtus, non reliquis : niſi etiam corrigatur, *amant.*

Tamquam maritum] Fruſtra quidem emendant *meritum.* Nec bene Grotius ſententiam ita invertit, *ne tamquam matrimonium, ſed tamquam maritum ament;* ut diſcerent, inquit, mulieres conjugium amare conjugis causâ, non conjugem conjugii causâ.

Finire] Cùm reſpublica liberis, in ejus ſpem defenſionemque natis, nitatur, eorum ſaluti mirâ ſeveritate conſuluere Germani; ut videre eſt in Lege Salicâ, Tit. XXVIII. *de Homicidiis parvulorum.* Leg. 1. *Si quis puerum infrà duodecim annorum, non tonſoratum occiſerit,* MALB. ASCHARA LEUDARDI. XXIIIIM. *den. qui faciunt ſolid.* DC. Gallicæ monetæ libras 7,860, *culpabilis judicetur.* Leg. 4. *Si quis feminam ingenuam gravidam trabattit* (id eſt graviter percutit), *& ipſa femina fuerit mortua,* MALB. ANUANO LEUDINIA XXVIIIM. *den. qui faciunt ſol.* DCC, Gallicæ monetæ libras 9,190, *culpabilis judicetur.* Leg. 5. *Si quis verò infantem in ventre matris ſuæ occiderit,* MALB. ANOIVADO, VIIIM. *den. qui faciunt ſol.* CC. Gallicæ monetæ libras 2,620. Leg. 7. *Si quis feminam ingenuam, poſtquam infantes habere non poteſt, occiderit,* MALB. LEODINIA, VIIIM. *denar. qui faciunt ſol.* CC. *culpabilis judicetur.* Leg. 8. *Si quis feminam ingenuam, poſtquam cœperit infantes habere, occiderit,* MALB. LEODINIA. XXIIIIM. *den. qui faciunt ſolid.* DC. *culpabilis judicetur.* Leg. 9. *Si quis puellam ingenuam occiderit,* MALB. EX MALA LEUDI, VIIIM. *den. qui faciunt ſol* CC. *culpabilis judicetur.* Tantum liberis parentibuſque pretium ! Ex hoc ſanè liberorum ſtudio profluxit apud Germanos *jus Hagenſtolziatûs*, quod adhuc viget in ſuperiore Palatinatu & ſuperiore circulo Rhenano, *le Haut-Palatinat & le Haut-Rhin. Hageſtoltzen* autem, Gallicè *les vieux Garçons*, dicuntur cælibes, quinquaginta annos nati. Qui ſi moriantur, eorum quidem bona feudalia alodialiaque ad propinquos pertinent, at bona, eorum induſtriâ parta, in pœnam cælibis vitæ ærarium publicum ſibi vindicat. Vide Cl. Hubner, *Géographie univerſelle*, Tom. VI. pag. 471.

Quemquam ex agnatis] Fruſtra tentat Lipſius *ex gnatis.*

CAP. XX. Validæque] Ita veteres & recentiores editiones. Lipſius, *validi.*

Magis exigunt] Mſ. Arundel. *maximè.*

Sui cuique liberi] Apud Germanos nullum erat teſtamentum. Iis ignota ars illa, quâ penes Romanos, hereditatis firmandæ ſervandæque ſpecie, plerumque hereditas pervertebatur, ſemper imminuebatur. Germanorum hereditas ad liberos tota tranſibat. Quibus tamen ſucceſſionum legibus docendum.

De ſucceſſionum legibus apud Germanos.

GERMANICARUM ſucceſſionum leges habet Lex Salica, Tit. LXII. *de Alodis.* Leg. 1. *Si quis mortuus fuerit, & filios non dimiſerit, ſi pater aut mater ſuperſtites fuerint, in ipſam hereditatem ſuccedant.*

Leg. 2. *Si pater & mater non ſuperſuerint, & fratrem aut ſororem dimiſerit, in hereditatem ipſi ſuccedant.*

Leg. 3. *Si iſti non fuerint, tunc ſoror matris in hereditate ſuccedat.*

Leg. 4. *Si verò ſoror matris non fuerit, ſic ſoror patris in hereditate ſuccedat.*

Leg. 5. *Et poſtea ſic de illis generationibus, quicumque proximior fuerit, ipſi in hereditate ſuccedant, qui ex genere paterno veniunt.*

Leg. 6. DE TERRA VERO SALICA IN MULIEREM NULLA PORTIO HEREDITATIS TRANSIT, SED HOC VIRILIS SEXUS ACQUIRIT, HOC EST, FILII IN IPSA HEREDITATE SUCCEDUNT. SED UBI INTER NEPOTES AUT PRONEPOTES, POST LONGUM TEMPUS, DE ALODE TERRAE CONTENTIO SUSCITATUR, NON PER STIRPES, SED PER CAPITA DIVIDANTUR.

Ex his legibus, ſexta potiſſimùm inſignis eſt. Quæ ut intelligatur, advertendum in hac temporum antiquitate Germanos, utì obſervat eruditus Eccardus, habuiſſe domum, quam vocabant *Sal*; circa domum fuiſſe *Salbuck*, ſeu curtim, Gallicè *courtil*, ſpatiumve terræ, domui circumdatum, & ſepe cinctum. Spatium illud cum domo eſt *Seliland*, ſeu terra ſalica, quæ ad ſolos filios pertinebat: nec immeritò; cùm filiæ in aliam domum terramque ſalicam nuptiis tranſirent.

His præmonitis, nihil manet difficultatis. Legem Salicam firmat tantùm & explicat Lex Ripuariorum, Tit. LVI. *de Alodibus.*

Leg. 1. *Si quis abſque liberis defunctus fuerit, ſi pater materque ſuperſtites fuerint, in hereditatem ſuccedant.*

Leg. 2. *Si pater materque non fuerint, frater & ſoror ſuccedant.*

Leg. 3. *Si autem nec eos habuerit, tunc ſoror matris patriſque ſuccedant. Et deinceps uſque ad quintum genuculum* (id eſt ad quintam generationem), *qui proximus fuerit, in hereditatem ſuccedat.* SED CUM VIRILIS SEXUS EXSTITERIT, FEMINA IN HEREDITATEM AVIATICAM NON SUCCEDAT.

Hereditas illa aviatica, aliis paterna, aliis alodium, aliis terra ſalica dicta eadem & una res eſt, quæ ad virilem ſexum, non ad muliebrem pertinebat. Plurimos adhuc Germanorum uſus edocet Lex Angliorum & Werinorum, Tit. 6. *de Alodibus.*

Leg. 1. HEREDITATEM DEFUNCTI FILIUS, NON FILIA SUSCIPIAT. SI FILIUM NON HABUIT QUI DEFUNCTUS EST, AD FILIAM PECUNIA ET MANCIPIA, TERRA VERO AD PROXIMUM PATERNAE GENERATIONIS CONSANGUINEUM PERTINEAT.

Leg. 2. *Si autem nec filiam habuit, ſoror ejus pecuniam & mancipia; terram proximus paternæ generationis accipiat.*

Leg. 3. *Si autem nec filium, nec filiam, neque ſororem habuit, ſed matrem tantùm ſuperſtitem reliquit, quod filia vel ſoror debuerunt, mater ſuſcipiat, id eſt pecuniam & mancipia.*

Leg. 4. *Quòd ſi nec filium, nec filiam, nec ſororem, aut matrem dimiſit ſuperſtites, proximus, qui fuerit paternæ generationis, heres ex toto ſuccedat, tam in pecuniâ atque mancipiis, quàm in terrâ.*

Leg. 5. *Ad quemcumque hereditas terræ pervenerit, ad illum veſtis bellica, id eſt lorica, & ultio proximi, & ſolutio leudis* (id eſt compoſitionis, ſeu Weregildi) *debet pertinere.*

Leg. 6. *Mater moriens filio terram, mancipia, pecuniam dimittat, filiæ verò ſpolia colli, id eſt murenas, nuſcas* (ſeu fibulas), *monilia, inaures, veſtes, armillas, vel quidquid ornamenti proprii videbatur habuiſſe.*

Leg. 7. *Si nec filium, nec filiam habuerit, ſororem verò habuerit, ſorori pecuniam & mancipia, proximo verò paterni generis terram relinquat.*

Leg. 8. *Uſque ad quintam generationem paterna generatio ſuccedat. Poſt quintam autem filia ex toto, ſive de patris ſive matris parte, in hereditatem ſuccedat, & tunc demum hereditas ad fuſum a lanceâ tranſeat.*

Veterem Germanorum uſum mutavere Burgundiones, ut patet ex eorum Lege, Tit. XIV. *de Succeſſionibus.* Leg. 1. *Inter Burgundiones id volumus cuſtodiri, ut ſi quis filium non reliquerit, in loco filii filia in patris matriſque hereditate ſuccedat.* Nec aliter Lex Saxonum, Tit. VII. *de Heredibus.* Leg. 1. *Pater aut mater defuncti filio non filiæ hereditatem relinquant.* Leg. 4. *Qui defunctus non filios, ſed filias reliquerit, ad eas omnis hereditas pertineat; tutela verò earum fratri vel proximo paterni generis deputetur.*

Nihil verò veteris moris manſit apud Wiſigothos, qui filiorum filiarumque jus commune fecere. Sic enim Lex Wiſigothorum, libr. IV. Tit. 2. *Ut ſorores cum fratribus æqualiter in fratrum hereditate ſuccedant.* Leg. 1. *Si pater vel mater inteſtati diſceſſerint, tunc ſorores cum fratribus in omni parentum facultate, abſque alio objectu, æquali diviſione ſuccedant.* Aliæ ſunt plurimæ eâdem de re eorum leges.

Apud nos verò, in regnatrice domo, viget & in immenſum aucta Lex Salica, egregium imperii decus, & ſecuritatis publicæ tutamentum.

TANTO GRATIOSIOR] Ita Mſ. Vatic. 1518. & recentiores editiones. In Mſſ. Vatic. 2964 & 4498 veteribuſque editionibus, *tanto gratior.*

CAP. XXI. Nec implacabiles] Cùm apud Germanos homicidia primùm armentorum pecorumque numero, ac deinde augeſcentibus opibus, pecuniâ luerentur, ne tamen reorum paupertate gliſceret audacia, bene conſultum, ut ſatisfactio in interfectoris domum tranſiret. Quibus autem ritibus id perageretur, docet Lex Salica, Tit. LXI. *de Chren crude.* Id eſt, *de vacuo.* Leg. 1. *Si quis hominem occiderit, & in totâ facultate non habuerit, unde totam legem impleat, duodecim juratores dabit, quod nec ſubtus terram, neque ſupra terram plus de facultate habeat, quàm donavit. Et poſtea debet in caſam ſuam intrare, & de quatuor angulis terræ pulverem in pugno colligere, & poſtea in duropello*, id eſt caſæ limine, *ſtare, & intus caſam cuptare*, id eſt reſpicere, *debet, & ſic de ſiniſtrâ manu trans ſuas ſcapulas jactare ſuper proximiorem parentem. Quòd ſi jam pater, aut mater, ſeu frater pro ipſo ſolverunt, ſuper ſororem tunc matris, aut ſuper ejus filios debet illam terram jactare: quod ſi iſti non fuerunt, ſuper tres de generatione patris & matris, qui proximiores ſunt: & poſtea in camiſiâ diſcinctus, diſcalceatus, palo in manu ſupra ſepem ſalire, ut pro medietate quantum pro compoſitione deberet, aut quantum lex addicat, illi tres ſolvant de maternâ generatione: hoc & illi alii, qui de paternâ generatione veniunt facere debent.* Lege autem 2. *Si verò aliquis ex illis pauperior fuerit, & non habet unde ſolvat debitum, quicumque de illis plus alio habet exſolvat, & iterum ſuper illum Chrene chruda, ille qui eſt pauperior jactet, ut ille totam legem ſolvat. Quòd ſi hic etiam non habet, ut legem ſolvat, & totam legem componat, tunc illum, qui homicidium fecit, tollit, qui eum in fide ſuâ habet, & per quatuor Mallos præſentem faciat; & ſi eum per compoſitionem aut fidem nullus ſuorum tulerit, hoc eſt, eum redimat, aut pro eo perſolvit, tunc de vitâ componit.* Licèt autem in hac lege *Chren crude* plurimum eſſet utilitatis, nonnihil tamen erat vitii, quòd homicidarum furore, & legis ſeveritate, multæ everterentur familiæ. Unde legem illam poſtea abrogavit Childebertus rex, *Decret.* Leg. 15. *de Chrenecrudâ lex, quam paganorum tempore obſervabant, deinceps nunquam valeat, quia per ipſam cecidit multorum poteſtas.* Meliùs ergo a Canadenſibus proviſum, penes quos non interfectoris domus, ſed ipſe vicus ſatisfacit. Tunc enim nulla ingruit ruina; reo autem plus pudoris. Vide P. de Charlevoix, *Journal hiſtorique d'un voyage de l'Amérique.* Lettre XVIII. pag. 274. Quæ forent apud Germanos homicidiorum pretia jam vidimus ſuprà pag. 182. Vide & infrà pag. 192.

Hospitiis] Apud nos, invicem per commercia innexos, languet hoſpitalitas, viget apud barbaros latrociniis infames. Hujus diſcriminis cauſa in aperto. Scilicet commercia populos conjungunt; privatos dividunt, penes quos commerciorum uſu omnia fiunt venalia. Et quantò magis apud gentem aliquam fervent commercia, tantò magis ab hoſpitalitate abhorret. Contrà barbari commercia non norunt: latrocinia exercent, cùm indigent: hoſpitales ſunt, quòd in

hanc liberalitatem natura propendet, ipſiſque expedit. Hæc pluribus ingenioſè explicat Cl. de Monteſquieu, *Eſprit des Loix*, XX, 2.

EPULIS EXCIPIT] Ita vulgò Mſſ. & libri editi. In Mſ. Vatic. 2964. *recipit.*

CUM DEFECERE] Sic veteres & recentiores editiones. Lipſius *defecerit.*

SI QUID POPOSCERIT] Bene Mſſ. Arundel. Vatic. 1518, 2964 & 4498, & veteres ac recentiores editiones. Rhenanus emendaverat, *popoſceris.* In Mſ. Vatic. 1862. *popoſcerunt.*

CAP. XXII. VICTUS INTER HOSPITES COMIS] Hæc omnino ſpuria cenſet Cl. de la Bleterie; ideoque ea in ſuâ interpretatione omiſit. Nihil tamen mutaverim in tanto librorum conſenſu; neque ea abſona crediderim.

INTER VINOLENTOS] Malè tentat Rhenanus, *violentos.* Licèt ulterioribus Germanis vinum non fuerit, alius erat potus, qui ebrietatem faceret.

SED ET DE RECONCILIANDIS] Bene Mſſ. Vatic. Turic. & Rhenanus. In Mſ. Arundel. & veteribus editionibus, *ſed de reconciliatis.*

LICENTIA JOCI] Bene Mſſ. Vatic. editiones veteres & recentiores. Malè Lipſius, *loci.*

ET SALVA UTRIUSQUE] Fruſtra tentat Lipſius, *& ſua utriuſque temporis.*

CAP. XXIII. VITIIS, QUAM] Mſ. Bamberg. *vino, quàm armis.* Quod nonnulli probant, ſed immeritò. Frigidum enim eſt. Hìc agitur de ebrietatis vitiis.

CAP. XXIV. ARTEM PARAVIT] Bene Rhenanus e Cod. Kapp. In veteribus editionibus, *parat.*

ALEAM (QUOD MIRERE)] Bene Mſ. Vatic. 4498 & libri omnes editi. In Mſ. Vatic. 1518, *miretur.* Mſ. Vatic. 2964, *Aleam quidem, quod mirere.*

CUM OMNIA DEFECERUNT] Mſ. Turic. *defecerint.*

QUAMVIS JUNIOR] Ita libri omnes editi. In Mſſ. Vatic. & Cod. Kapp. *juvenior.*

CAP. XXV. MINISTERIIS] Mſ. Vatic. 1862. *miniſtris.* Mſ. Vatic. 2964, *miniſteriis ſuis.*

NISI QUOD IMPUNE] Mſſ. Vatic. & Turic. *impune eſt.*

LIBERTINI NON MULTUM] Libri omnes ante Erneſtum, *liberti.* Rectè emendavit, *libertini*: ſic enim mox infrà legebatur, *impares libertini.* Atque hìc non de ſingularum domorum libertis, ſed de ipſo hominum ordine, qui libertini vocantur, ut videre eſt apud Ciceronem Verr. I, 47.

Aliquod momentum] Mſ. Arundel. *aliquid momenti.*

Quæ regnantur] Bene Mſſ. Vatic. 1518 & 4498, libri quoque omnes editi. In Mſ. Vatic. 2964, *regnant.*

Super ingenuos et super nobiles] Hæc conditionum diverſitas paſſim occurrit in veteribus Germanorum legibus. Sic in lege Angliorum & Werinorum, Tit. I. *de Homicidiis.* Leg. 1. *Si quis Adalingum occiderit*, DC. *ſol.* Gallicæ monetæ libras 7,860, *componat.* Leg. 2. *Qui liberum occiderit*, CC. *ſol.* Gallicæ monetæ libras 2,620, *componat.* Leg. 4. *Qui ſervum occiderit*, XXX. *ſol.* Gallicæ monetæ libras 390, *componat.* Sic quoque Saxonibus fuere Edlingi, Frilingi & Laſſi, id eſt nobiles, ingenui, & ſerviles, ut videre eſt apud Lindenbrogium, in Gloſſario, pag. 1347. Idem patet ex lege Friſionum, Tit. XV. Francis quoque fuere Antruſſiones, ſeu nobiles, Ingenui, Lidi, Servi. Inde in Lege Salicâ, Tit. LXXIV. *de Chreodiba.* Id eſt, *de cadaveris combuſtione.* Leg. 1. *Si quis hominem ingenuum ſeu in ſilvâ ſeu in quolibet loco occiderit, & ad celandum in igne combuſſerit*, XXIIII M. *den. qui faciunt ſol.* DC. Gallicæ monetæ libras 7,860, *culpabilis judicetur.* Leg. 2. *Si quis antruſſionem vel feminam taliter interfecerit, aut celaverit, aut igne cremaverit*, LXIIM. (Veriùs LXXIIM.) *den. qui faciunt ſol.* MDCCC. Gallicæ monetæ libras 23,580, *culpabilis judicetur.* Tit. XXXVIII. *de Homicidiis ſervorum, vel expoliationibus.* Leg. 5. *Si quis ſervum alienum mortuum expoliaverit per furtum, & ſpolia ipſa plus quàm* XL *denarios*, Gallicæ monetæ libras 13, *valeant, tulerit*, MALB. THEN FRIO MOSIDO, DC. *den. qui faciunt ſol.* XV. Gallicæ monetæ libras 196, *culpabilis judicetur.* Leg. 6. *Si quis verò homo ingenuus Lidum alienum expoliaverit*, MALB. THEU MOSIDO, MCCCC *den. qui faciunt ſolid.* XXXV, Gallicæ monetæ libras 458, *culpabilis judicetur.* Servorum verò nomina, quæ poſtea apud Germanos, ut & apud nos, in dignitatum titulos evaſere, ſimul & pretia habet Lex Salica, Tit. XI. *de Servis mancipiis furatis. Si quis Majorem*, le Grand-Maître, *Infertorem*, le maître d'Hôtel, *Scantionem*, le Bouteillier ou l'Echanſon, *Mariſcallum*, le Maréchal, *Stratorem*, l'Ecuyer, *Fabrum ferrarium*, *Aurificem ſive Carpentarium*, *Vinitorem*, *vel Porcarium*, *vel Miniſterialem furaverit, aut occiderit, vel vendiderit, valentem ſol.* XXV. Gallicæ monetæ libras 327. MALB. THEUCA TEXARA M CCCC *den. qui faciunt ſol.* XXXV. Gallicæ monetæ libras 458, *culpabilis judicetur, excepto capitale & delaturâ.* Hæc ſint ſatis de conditionum diverſitate apud Germanos. Vide & Cl. de Monteſquïeu, *Eſprit des Loix*, XXX, 25.

CAP. XXVI. Per vices] Ita Puteolanus, ac deinde ceteri omnes. Mſſ. Vatic. 1862 & 2964, & Cod. Kapp. *in vices.* Mſ. Vatic. 1518, & edit. Spir. *univerſis vices.* Mſ. Vatic. 4498, *vice.* Mſ. Bamberg. *ab univerſis vicis occupantur.*

Ideoque

Ideoque magis servatur] Fruſtra tentat Lipſius, *ſpernitur* aut *ſpernatur*. Emendat Salmaſius, *averſantur*. Ferri poteſt vulgata ſcriptura. Nempe non agitare fenus, in uſuras non extendere, id, cùm ſit ignotum, magis ſervatur, quàm ſi vetitum eſſet. Sic ſuprà cap. 19. *Plus ibi boni mores valent, quàm alibi bonæ leges.*

Spatia præstant] Mſſ. Vatic. 2964 & 4498, *præbent*. In Mſ. Vatic. 1518, *præſtant*: at ſcriptum quoque ſuprà, *præbent*.

Labore contendunt] Mſ. Vatic. 2964. & editiones veteres, *laborare*. Bene Mſſ. Vatic. 1518 & 4498, ac Rhenanus, *labore*.

Prata separent] Rhenanus & Lipſius, *ſepiant*. Mallet Cluverius, *prata rigent, & hortos ſepiant.*

CAP. XXVII. Operosum honorem] Bene Rhenanus e Cod. Kapp. In veteribus editionibus, *peroperoſum*.

Ut gravem] Male Beroaldus, *& gravem*.

CAP. XXVIII. Potentia divisas] Ita Rhenanus e Cod. Kapp. ac deinde ceteri omnes. In Mſ. Bamberg. & editionibus veteribus, *diverſas*, quod probat Lipſius.

Et Mœnum] In Lipſienſibus Actis Eruditorum, anno 1711, pag. 27, Cl. Schwartz emendat *Œnum*.

Boiemi nomen] Ita Mſ. Vatic. 1518 & libri editi. In Mſſ. Vatic. 1862 & 2964, *Boihemi*. Mſ. Vatic. 4498, *Bohemi*. Corruptè Mſ. Bamberg. *Boiis e munere nomen.* Unde tentabat Lipſius, *Boiiaſmi e re nomen*, vel *Boyaſmum e re nomen.*

Veterem memoriam] Malè adhuc Mſ. Bamberg. *veterem viæ memoriam*. Inde tamen Colerus conjiciebat, *viciniæ*.

Aravisci] Veteres editiones, *Araniſci*; ac mox, *Araniſcis*.

Ab Osis] Malè Mſſ. Vatic. *a Boiis*. Nam mox Mſ. Vatic. 4498. *Oſi*; & Mſ. Vatic. 1518. *Oſci*.

Et Nervii] Veteres editiones, *Neruli*.

Affectationem] Cod. Kapp. *affectionem*.

Triboci] In veteribus editionibus, *Treboci*. In veteri Inſcriptione apud Cl. Schoepflin, *Alſatia illuſtrata*, Tom. I. pag. 550, memoratur CIV. TRIBOCORVM, id eſt, *civitas Tribocorum*.

Ne Ubii quidem] Mſſ. Vatic. Turic. Cod. Kapp. & editiones veteres, *Nubii*. Malè emendaverat Puteolanus, *Ubii*. Bene Gruterus, *ne Ubii quidem.*

Conditoris sui] Fruſtra tentat Lipſius, *ſuæ*. Id enim ad Agrippam refertur.

Custodirentur] Mſ. Turic. *cuſtodirent*.

CAP. XXIX. Contemnuntur] In Mſ. Turic. *conteruntur*. Mallet Pighius, *contenuantur*. At minimè diſplicet vulgata ſcriptura.

Non numeraverim] Bene Rhenanus e Cod. Kapp. Sic quoque Mſ. Vatic. 4498. In Mſ. Vatic. 1518, *numeravimus*. Veteres editiones, *numeramus*.

Limite acto] Ita Mſſ. Vatic. & libri editi. Fruſtra emendat Lipſius, *aucto*.

CAP. XXX. Durant siquidem] Bene Rhenanus & Recentiores. In Cod. Kapp. & veteribus editionibus, *in quas Germania pateſcit, durant. Siquidem colles paullatim rareſcunt.*

Ratione disciplinæ] In Mſſ. Bamberg. & Arundel. *nec niſi Romanæ diſciplinæ conceſſum.* Quod quidem ferri poteſt. *Romanæ* tamen rectiùs omittitur.

Copiis onerant] Bene Mſſ. Vatic. 1862. 2964 & 4498. ac Cod. Kapp. Lipſius & Recentiores. Malè in veteribus editionibus, *coonerant*.

CAP. XXXI. Rara et privata] Ita Mſ. Vatic. 4498 & libri editi. In Mſ. Vatic. 1518. 2964. & Turic. *rarò*.

Manet squalor] Mſ. Vatic. 2964, *remanet*.

Jamque canent insignes] Mallet Gronovius, *jamque canent inſignibus his hoſtibus.* Erneſtus, *itaque canent inſignes*, &c. Heinſius, *jamque cani, ut inſignes*, &c. Quod licèt probaverit Grævius, nihil mutaverim. Si quid mutandum, potiùs legerem, *namque canent*, &c.

Visu nova] Emendat Gronovius, *viſu non nova.* Freinshemius, *viſu nota.* Berneggerus, *viſu torva.* Vulgatam ſcripturam non immeritò defendit Conringius. *Nam*, quod mox ſequitur, redundare videtur, ut ſuprà Annal. XVI, 18. *Nam illi dies.*

Vultu mitiore] Mſ. Arundel. *cultu.* Mallet Erneſtus, *in vultum mitiorem.*

CAP. XXXII. Non, ut cetera] Mſ. Turic. *non ut extat*; quod probat Erneſtus. Editiones veteres, *non, ut extera.* Melior vulgata ſcriptura.

Ferox bello] Meliùs, *ferox & bello melior*; ut vult Acidalius.

CAP. XXXIII. Urgentibus imperii fatis] Ita Mſſ. Vatic. 1518 & 4498. In Mſſ. Vatic. 1862 & 2964, *jam urgentibus.* Mſ. Turic. & veteres editiones, *in urgentibus.* Mſ. Arundel. *in vergentibus.* Illuſtr. Huetius mallet, *vigentibus imperii fatis*; quòd hæc ſcriberet Tacitus, cùm imperium Romanum, Trajano Principe, vigebat. Fortè tamen Tacitus dixit *urgentibus*, quòd mole ſuâ diuturnioreque fortunâ jam labaret imperium. Sic fermè Livius, V, 36. *Jam urgentibus Romanam urbem fatis.*

CAP. XXXIV. Dulgibini] Mſ. Vatic. 2964. *Dulgicubini.*

Chasuari] Mſ. Vatic. 4498, *Chaſuarii.* Mſ. Vatic. 1518. *Occaſuarii.* Mſſ. Vatic. 1862 & 2964, *Taſuari.*

Utræque nationes] Mſ. Turic. *jureque nationis.*

Magnificum est] Cod. Kapp. *magnum eſt.*

Referre consensimus] Ita omnes Mſſ. Vatic. Fruſtra Pichena e ſcripto libro, quem laudat Lipſius, emendavit, *conſuevimus.*

Druso Germanico] Mallet Freinshemius, Druſo & Germanico; quod non probat Erneſtus, cùm Germanicus Oceanum, non curioſitate, ſed victoriæ ſpe, tentaverit.

Inquiri] Olim ſcriptum fuiſſe, *inquirenti*, putat Cl. Erneſtus.

Quam scire] Mirandulanus, *ſcire velle;* minus rectè, ut bene monuit Cl. Menage.

CAP. XXXV. In Occidentem Germaniam novimus] Illuſtr. Huetius vel delebat præpoſitionem *in*; vel emendabat, *movimus.* Ferri poteſt vulgata ſcriptura.

Idque præcipuum] Copula *que* abeſt a Mſſ. Vatic. & editionibus veteribus. In Mſ. Vatic. 1518, *id pretium virtutis ac virium præcipuum argumentum.*

Exercitus : plurimum virorum] Mſ. Turic. *exercitus plurimus virorum.*

CAP. XXXVI. Inter impotentes] Mſ. Turic. *impetentes.* Meliùs, *impotentes.* Solita enim Barbarorum vitia, audacia, cupiditas, impotentia, id eſt, effræna libido.

Nomina superioris] Ita Beroaldus & Recentiores. Ac bene quidem, ut patet ex ſequentibus. Victores enim Cheruſci boni æquique olim dicebantur; at victi nunc inertes ac ſtulti vocantur. Modeſtia ergo ac probitas nomina ſuperioris ſunt. In Mſſ. Vatic. Cod. Kapp. & editionibus veteribus, *nomine.* Mſ. Turic. *nomine ſuperiores.* Fruſtra emendat Tanaquil Faber, *nomina ſequioris.* Heinſius, *nomina ſuperiori ſunt*, id eſt, a potentiore, ut inania nomina, ſpernuntur.

Tracti ruina] Bene Pichena & Recentiores. In veteribus editionibus, *tacti;* quod tamen defendit Gruterus.

Et Fosi] Mſ. Vatic. 1862, *& Fuſi.*

CAP. XXXVII. Eumdem Germaniæ situm] Ita Mſſ. Vatic. Arundel. Cod. Kapp. & Erneſtus. Placebat quoque Gronovio. Puteolanus aliique libri editi, *ſinum.* At hic non agitur de ſinu, ſed de eodem Germaniæ ſitu; nempe in Septemtrionali parte.

Late vestigia] Sic quidem Lipſius & Recentiores omnes. At in Mſſ. Vatic. & editionibus veteribus, *lata veſtigia*; quod melius puto.

Magni exercitus fidem] Se id a conjecturâ repoſuiſſe fatetur Lipſius: cùm antea in libris fuiſſet, *magni exitûs. Exitûs* quoque habent Mſſ. Vatic. Fortè Tacitus *exitum* dixit, ut irruptionem Cimbrorum ſignificaret, de quâ Juſtinus XXXVIII, 5. *Simul & a Germaniâ Cimbros immenſa millia ferorum atque immitium populorum, more procellæ, inundaſſe Italiam.* Plutarchus quoque in Mario, pag. 411, ait, devicto Jugurthâ, rumores de Teutonis & Cimbris increbuiſſe. Ac primò quidem incredibilis eſſe eorum colluvies ferebatur; qui rumores poſtea vero minores reperti ſunt. Bellatorum enim & armatorum trecenta millia in agmine erant, puerorum autem atque mulierum longè majores catervas dicebantur ſecum agere. *Μυριάδες μὲν γὰρ αἱ μάχιμοι τριάκοντα σὺν ὅπλοις ἐχώρουν, ὄχλοι δὲ παίδων καὶ γυναικῶν ἐλέγοντο πολὺ πλείους συμπεριάγεσθαι.*

Non Samnis] Mſ. Turic. *Samnites.*

Amisso et ipse Pacoro] Ita Mſ. Vatic. 4498 & editiones quàm plurimæ. In Mſſ. Vatic. 1518 & 2964, ut & in Cod. Kapp. & editionibus veteribus, *amiſſo & ipſo & ipſe Pacoro.* Rhenanus omiſit *& ipſo.* Erneſtus fatetur *ipſe* elegantiſſimum eſſe; edidit tamen *ipſo* ob copulam *&.* At plus vis & elegantiæ eſt, ſi legeris *& ipſe.*

Objecerit] Mſ. Vatic. 2964, *objecerunt.* Mſ. Vatic. 4498, *objecit.* Mſ. Vatic. 1518, *objicitur.*

Cn. quoque Manlio] Bene Erneſtus. Antea in libris editis, *M. quoque Manlio.* Immo in Mſſ. Vatic. 1862 & 2964, *Marco quoque Manlio.* Cneii prænomen habent optimæ Ciceronis & Titi Livii editiones. Sic & vetus lapis apud Gruterum pag. ccvii.

Populo Romano] Malè Mſſ. Vatic. & Cod. Kapp. *populi Romani.*

CAP. XXXVIII. In aliis gentibus] Bene veteres & recentiores editiones. Malè Rhenanus, *ſic in aliis gentibus.*

Quod sæpe accidit] *Sæpe* abeſt a Mſ. Vatic. 1518.

Retro sequuntur] Ingeniosè emendabat Joſephus Scaliger, *retroſecus.* Ferri tamen poteſt & vulgata ſcriptura.

In ipso solo vertice religant] Mſſ. Vatic. 1518 & 4498 ac veteres editiones, *ligant.* Rhenanus & Recentiores, *religant.* In Mſ. Vatic. 2964, *in ipſo vertice religatur.* Mſ. Vatic. 1862 & Cod. Kapp. *in ſolo vertice religatur.* Unde forte vel *ipſo*, vel *ſolo*, redundat.

Sed innoxiæ] Bene emendant Muretus & Acidalius, *innoxia:* proclivi librariorum erratu.

Compti, ut hostium oculis ornantur] *Compti* omiſſum vellet Erneſtus. Et certè rectè abeſſet. Pro *ornantur*, in Mſ. Bamberg. *armentur.* Mſ. Vatic. 1862 & Cod. Kapp. *armantur*; quod immeritò probabat Cl. Menage.

CAP. XXXIX. Stato tempore] Bene Rhenanus e Cod. Kapp. Puteolanus, *ſtatuto.*

AUGURIIS PATRUM] Verſum illum,

Auguriis patrum & priſcâ formidine ſacram,

inſititium eſſe & e margine irrepſiſſe putat Cl. Erneſtus. Fortè tamen id poeticè dictum voluit Tacitus; ut infrà in vitâ Agric. cap. 29, *cruda ac viridis ſenectus*, Virgilianâ imitatione.

EJUSDEM SANGUINIS] Mſſ. Vatic. 1862 & 2964, *ejuſdemque ſanguinis.*

HORRENDA PRIMORDIA] Mſ. Vatic. 2964 & Cod. Kapp. *horrentia.*

PROLAPSUS EST] *Eſt* omittitur in Mſ. Turic. & editionibus veteribus.

ADJICIT AUCTORITATEM] Mſ. Turic. & veteres editiones, *adducit.* Malè in iiſdem editionibus, *auctorem.*

CENTUM PAGIS HABITANTUR] Ita veteres & recentiores editiones. Rhenanus emendaverat, *habitatur.* Emendabat Illuſtr. Huetius, ut & Erneſtus, *habitant.* Fortè ſcripſerat Tacitus, *centum pagi iis habitantur.* Sic dictum ſuprà cap. XVI. *Nullas Germanorum populis urbes habitari ſatis notum eſt.*

MAGNOQUE CORPORE] Bene Mſſ. Vatic. 1518 & 1862, ac libri editi. In Mſſ. Vatic. 2964 & 4498, *tempore.*

CAP. XL. LANGOBARDOS] Mſſ. Vatic. 1862 & 2964, *Largobardos.* Mſſ. Vatic. 1518 & 4498, *Longobardos.* Perperam veteres editiones, *Longobardis* vel *Langobardis paucitas nobilitaſque plurimis* &c. Malè Rhenanus, *quòd plurimis.*

REUDIGNI] Ita Mſſ. Vatic. 1518 & 4498, ac libri editi. In Mſ. Vatic. 2964, *Veudigni.* In Mſ. Vatic. 1862, *Veuſdigni.*

ANGLI] Mſſ. Vatic. 1518 & 4498 ac veteres editiones, *Anglii.*

SUARDONES] Nomen illud abeſt a Mſ. Vatic. 2964. In Mſſ. Vatic. 1518, 1862, 4498, ac Cod. Kapp. *Suarines.* Puteolanus & alii, *Suardones.*

NUITHONES] Mſ. Vatic. 1862, *Niuthones.* Fruſtra Jo. Petrus Ancherſen tentat *Tuithones*, quos Teutonos eſſe exiſtimat. Nec multò felicior Cl. Elſnerus, qui *Gutthones* conjicit, *Mémoires de l'Académie Royale de Berlin*, an. 1748. pag. 459.

HERTHUM] Mſſ. omnes Vatic. & veteres editiones *Nerthum.* Rhenanus & Recentiores, *Herthum.* Cl. Elſnerus, *Mémoires de l'Académie Royale de Berlin*, an. 1747, exiſtimat Tacitum hìc ſcripſiſſe Germanicum deæ nomen *Erdamm*, ab *Erd* terra, & *amme* mater. Cui opinioni adverſatur Cl. Erneſtus, quòd ex linguæ Germanicæ analogiâ *Erdamm* non ſignificaret *terram matrem*, ſed *terræ matrem*; quòdque Tacitus *terram matrem* interpretetur, more Romano, non verò ex ſubtilitate Grammaticâ, & etymologiam ſecutus. Quidquid eſt, Herthus eadem eſt ac Ceres, aut Cybele, Græcis dicta Δημήτηρ, quaſi γῆ μήτηρ, ſeu *terra mater.*

CASTUM NEMUS] *Caſtum* inſititium eſſe, & e margine irrepſiſſe putat Erneſtus. Alii tentant, *ſacrum*, vel *vaſtum* nemus. Fortè Tacitus nemus illud dixit caſtum, quaſi Terræ deæ ſacrum. Caſtum enim de Cybeles religionibus propriè dicebatur. Sic Tertullianus, *de Jenuniis*, cap. XVI, *Caſto Iſidis & Cybeles eas* (noſtras xerophagias) *adæquas*. Malè Beroaldus, *caſtrum nemus*.

MULTA CUM VENERATIONE] Præpoſitio *cum* abeſt a Mſ. Turic. & editionibus veteribus.

QUÆCUMQUE ADVENTU] Cod. Kapp. *quemcumque*. Pro *adventu* Rhenanus fruſtra conjicit *advectu*.

TUNC TANTUM NOTA] Ita Mſ. Vatic. 4498 & libri editi. Tria verò hæc verba abſunt a Mſ. Vatic. 2964. In Mſ. Vatic. 1518, *nunc tantùm nota, item tantùm amata*. Veteres quoque editiones habent *item*.

QUID SIT ID] Bene Mſ. Turic. Veteres editiones, *quid ſi id*. In recentioribus, *quid ſit illud*.

CAP. XLI. EOQUE] Bene libri omnes editi. In Mſ. Turic. *eaque*.

PASSIM ET SINE CUSTODE] Ita Mſ. Turic. & veteres ac recentiores editiones. In mediis omiſſa eſt copula *&*.

OSTENDAMUS] Mſ. Turic. *commendemus*.

CAP. XLII. NARISCI] Ptolemæo, II, 11, dicuntur Οὐαριστοὶ, *Variſti*. Dioni, LXXI, pag. 810, Ναρισταί. At a Capitolino, in M. Antonin. cap. 22, memorantur quoque *Marcomanni*, *Nariſci*, *Hermunduri & Quadi*.

DANUBIO PERGITUR] Ita Puteolanus, Pichena & recentiores. In Mſſ. Bamberg. Turic. Cod. Kapp. & editione Spirenſi, *peragitur*. Lipſius emendavit, *prætexitur*.

TUDRI GENUS] Ita Mſſ. Vatic. 1518 & 4498. In Mſ. Vatic. 2964. & Cod. Kapp. *Trudi genus*. Quod placebat Rhenano, ob vulgata olim in Germaniâ *Trutonii*, *Trutomanni*, *Adeltrudis*, *Gertrudis* nomina.

CAP. XLIII. GOTHINI] Cod. Kapp. *Gotini*. A Dione, LXXI, pag. 808, dicuntur Κοτινοί. A Claudiano, *Gothunni*; de quibus vide eruditum Spener, *Notitia Germaniæ antiquæ*, V, 5. pag. 107.

BURII] Ptolemæo, II, 11, Βοῦροι. Dioni, LXVIII, pag. 772, Βοῦῤῥοι. Inde fortè Groſlotius tentabat, *Buri : ii terga Marcomannorum* &c. Cod. Kapp. habet quoque *Buri*.

VERTICES MONTIUM JUGUMQUE] Mſ. Arundel. *jugaque*. A Mſ. Turic. abeſt, *montium*.

LYGIORUM] Mſſ. Vatic. 1862 & 2964, & Puteolanus, *Legiorum*. Mſ. Vatic. 1518, *Leugiorum*. Mſ. Vatic. 4498, *Vegiorum*. Dioni, LXVII, pag. 761, Λύγιοι. Unde Beroaldus, *Lygiorum*. Ptolemæo, II, 11, Λοῦγοι.

Arios] Mſſ. omnes Vatic. *Harios.*

Helveconas] Mſ. Vatic. 1518, *Eluheconas.* Mſ. Vatic. 1862, *Helvetonas.* Mſ. Vatic. 2964, *Helvectonas.* Mſ. Vatic. 4498, *Helvectoras.* Ptolemæo, II, 11, Αἰλουαίωνες.

Manimos] Ita omnes Mſſ. Vatic. Iidem videntur, qui Ptolemæo, II, 11, dicuntur Ὀμανοί. In Cod. Kapp. *Mammos.*

Elysios] Mſſ. Vatic. *Helyſios;* præter Mſ. Vatic. 2964, qui habet *Aliſcoskas.*

Naharvalos] Ita Mſ. Vatic. 2964. In ceteris Mſſ. Vatic. *Nahanarvalos.* Sed mox in Mſ. Vatic. 1518, *Nacharvalos.* Sic Cod. Kapp. & Puteolanus habent primùm, *Nahanarvalos:* mox *Naharvalos.*

Romana] Ita Mſſ. & veteres ac recentiores editiones. Malè Rhenanus, *Romani.*

Gothones regnantur] Ita Mſ. Vatic. 4498, Rhenanus, & poſt eum editiones quàm plurimæ. Habent quidem Mſſ. Vatic. 1518, 1862 & 2964, & Arund. ut & veteres editiones atque Erneſtus, *regnant.* At placet magis, *regnantur.* Sic dictum ſuprà Hiſt. I, 16. *In ceteris gentibus, quæ regnantur, certa dominorum domus, & ceteri ſervi.*

Adductius] Bene Mſſ. & veteres ac recentiores editiones. Rhenanus aliique pauci, *addictiùs.*

CAP. XLIV. Ipso in Oceano] Bene Mſſ. Vatic. 1518, 4498, Rhenanus & Recentiores. In Mſſ. Vatic. 1862, 2964, Cod. Kapp. *ipſæ in Oceanum.* Puteolanus, *ipſæ in Oceano.*

Hinc vel illinc] Cod. Kapp. *Hinc vel hinc.*

Est apud illos et opibus] Mallet Cl. de la Bleterie, *eſt & apud illos opibus honor.*

In promiscuo] Bene Recentiores. In Mſ. Turic. & veteribus editionibus, *neque promiſcuo.* Muretus delebat *neque.*

Otiosæ porro armatorum manus] Malè in veteribus editionibus, *otioſa.*

CAP. XLV. Insuper emergentis] Ita Rhenanus e Cod. Kapp. A Mſ. Turic. & editionibus veteribus abeſt *emergentis:* unde fortè redundat. Emendabat Lipſius, *ſe mergentis.* Propiùs ad veterum ſcripturam, *immergentis:* ſcribebant enim librarii *ĩmergentis.* Porro ſtridentem Solem paſſim exhibent poetæ, cùm in Oceanum immergitur, numquam verò cùm inde emergit.

Formasque deorum] Malè Heinſius emendabat, *formæque decorum*, aut *decorem.* Meliùs, ac probabiliter, Colerus, *formaſque equorum;* T. Faber, *formas equorum.* Ni forte *formas deorum* de diis marinis accipias. Sic ferme Juvenalis, Satyr. XIV, 281,

Grande operæ pretium eſt......
Oceani monſtra, & juvenes vidiſſe marinos.

Oceani monſtra explicat vetus Scholiaſtes Juvenalis, *Tritones & Nereides.*

ÆSTIORUM GENTES] Ita omnes Mſſ. Vatic. In veteribus editionibus, *Eſtuorum.* In recentioribus, *Æſtyorum.*

OMNIQUE TUTELA] Bene Erneſtus & Recentiores e Mſ. Turic. Sic quoque volebat Lipſius. In veteribus editionibus, *omniumque tutelâ.*

INFORME PERFERTUR] Mſ. Vatic. 2964, *profertur;* ut & volebat Groſlotius. At meliùs ceteri Mſſ. Vatic. *perfertur.*

IMPLICATA HUMORE] Ita omnes Mſſ. Vatic. & editiones veteres. Perperam in recentioribus emendatum, *implicita.* Plinius aliique ſæpe uſurpavere, *implicatum.*

SUEVIÆ FINIS] Bene Puteolanus & Recentiores. In Mſ. Turic. Cod. Kapp. & editione Spirenſi, *fines.*

CAP. XLVI. VENEDORUM] Malè Mſſ. & veteres editiones, *Venetorum* aut *Venethorum. Venedos* memorat Plinius, IV, 13. Ptolemæo, III, 5, Οὐενέδαι dicti ſunt. Jornandes quoque, de rebus Geticis, cap. 17. *Winidarum natio populoſa.*

DOMOS FINGUNT] Ita veteres & recentiores editiones. Lipſius, *figunt.* At meliùs *fingunt.* Domos enim, ſeu tuguria, luto fingebant. Sic apud Plinium XI, 22, bombyces in Aſſyriâ *nidos luto fingunt.*

PEDUM USU] In Mſſ. Vatic. 2964, 4498 & veteribus editionibus, *peditum.* Mſ. Vatic. 1862, *pecudum.* Rectè Lipſius & Recentiores, *pedum:* quod quoque probat Cl. Erneſtus, licèt ediderit, *peditum.*

SED BEATIUS ARBITRANTUR] Ita omnes Mſſ. Vatic. & veteres ac recentiores editiones. Fruſtra emendavit Rhenanus, *id beatius arbitrantur.* Omitti non debuit *ſed.* Intelligi autem poteſt *id.*

OPUS ESSET] Sic omnes Mſſ. Vatic. veteres editiones & Erneſtus. Malè emendavit Rhenanus, *opus ſit.*

OXIONAS] Mſſ. Vatic. 2964 & 4498, *Etionas.* Mſ. Vatic. 1518, *Exionas.*

CORPORA ATQUE ARTUS] Mſſ. Vatic. 1518, 2964, 4498, vetereſque editiones, *& corpora atque artus.*

NOTÆ ET EMENDATIONES

AD VITAM

CN. JULII AGRICOLÆ.

CAP. I. Petiſſem] Mſ. Vatic. 4494, *petiiſſem.*

Ni cursaturus] Ita veteres editiones, Pichena & Recentiores. Rhenanus emendaverat, *ni incurſaturus.* In Mſ. Vatic. 3429, *petiſſem incuſaturus.*

CAP. II. Legimus] Mallet Lipſius, *vidimus.*

Monimenta] Ita Mſ. Vatic. 4498.

Arbitrabantur] Fruſtra tentat Barclayius, *arbitrabatur.* Id enim non tantùm de Domitiano, ſed de ejus ſcelerum inſtinctoribus quoque intelligendum.

Et loquendi] Lipſius vellet, *etiam loquendi.* At veteribus ſcriptoribus ſæpe & pro *etiam* uſurpatum.

CAP. III. Felicitatem imperii] Ita veteres editiones aliæque quàm plurimæ. Nec *facilitatem*, ut ait Cl. Erneſtus, ſed *felicitatem* habet Puteolanus. *Facilitatem* emendavit Beroaldus; quem quidam ſunt ſecuti. Utrumque non incommodo ſenſu. Probabilior tamen *felicitas.*

Ut corpora] Mſ. Vatic. 3429, *ut corpora noſtra.*

Multi fortuitis] Bene Lipſius. Malè Mſſ. & veteres editiones, *multis.*

Et, ut ita dixerim] Sic Rhenanus & Recentiores. In Mſſ. Vatic. & veteribus editionibus, *& uti dixerim.*

Prioris servitutis] Bene adhuc Lipſius. Perperam in veteribus editionibus, *ſenectutis.* Quidam emendabant, *ſeveritatis.*

CAP. IV. Pater Julius] In Mſſ. Vatic. & veteribus editionibus, *pater Julii Julius.*

Iisque virtutibus] Mſ. Vatic. 3429, *iiſque ipſis virtutibus.*

Et, quia abnuerat] *Et* omiſſum vellet Acidalius.

Massiliam habuerit] Ita veteres & recentiores editiones. Lipſius, *habuerat.* Mallet Erneſtus, *haberet.*

In prima juventa] Mſ. Vatic. 3429, *primâ in juventâ.*

Acrius, ultra quam] Lipſius putat emendandum, *ultraque.*

Contrà Pichena pro *acriùs* correxit *ac juris*. Minimè diſplicet vulgata ſcriptura.

Excelsæ magnæque] Mſ. Vatic. 3429, *magnæ excelſæque*.

Ex sapientia modum] Conjicit Lipſius, *& ſapientiæ modum*. Utrumque bene.

CAP. V. Contubernio æstimaret] Tentat Erneſtus, *adhiberet*. Eleganter dictum, *æſtimaret*.

Appetere jactatione] Mſ. Vatic. 3429 & Puteolanus, *in jactationem*. Beroaldus, omiſsâ præpoſitione, *appetere jactationem*. Emendavit Rhenanus, *ob jactationem*. Minutianus & Recentiores, *jactatione*.

Simulque et anxius] Ita Mſ. Vatic. 3429; & elegantiùs. Libri editi, *ſimulque anxius*.

Incensæ coloniæ] Mallet Lipſius, *incenſa colonia*; quòd una colonia Camalodunum incenſa feratur Annal. XIV, 31. At hæc ἐμφατικῶς dicta.

Intersepti exercitus] Ita Mſ. Vatic. 3429; ſic quoque placebat Freinshemio aliiſque eruditis viris. Multitudine enim barbarorum circumventi ſunt exercitus, ut dictum eſt ſuprà Annal. XIV, 32. Perperam in libris editis, *intercepti*.

Artem et usum] Mallet Lipſius, *attamen & uſum*. Verùm intelligi poteſt, *artem tamen & uſum*. Sæpe omittitur, *tamen*.

CAP. VI. Tanto major laus] Malè emendat Pichena, quod tamen nonnullis probatum, *tantò minor laus*; quaſi in virum caderent, quæ in uxoris laudem evidenter dicta ſunt. Sic ferme Seneca de uxore ſuâ Paullinâ dixit ſuprà Annal. XV, 63. *Sit hujus tam fortis exitûs conſtantia penes utroſque par, claritudinis plus in tuo fine.*

Simul et solatium] Sic Mſ. Vatic. 3429; & placet magis, quàm quod in libris editis, *& ſolatium ſimul*.

Quiete et otio transit] Mallet Rhenanus, *tranſiit*. In Mſ. Vatic. 4498, *quietis & otio*. Senatus perhibuit Plinio *in tribunatu quietis, in præturâ modeſtiæ teſtimonium*. Plin. in Panegyric. cap. xcv.

Modo rationis atque abundantiæ] Fruſtra tentat Lipſius, *moderationis ſuæ atque abundantiæ*; vel *moderationi ſatiſque abundantiæ*. Alii aliter & pejùs. In Mſ. Vatic. 3429, *medio rationis*.

CAP. VII. Dum Intemelios (Liguriæ pars est)] Peſſimè libri editi, *dum in templo*. Vitium primus deprehendit eruditus Surita, & emendavit, *Intemelio*. Meliùs poſtea Lipſius, *Intemelios*. Sic enim Strabo, libr. IV. pag. 139, Πόλις εὐμεγέθης Ἄλβιον Ἰντεμέλιον, καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἰντεμέλιοι. *Urbs magna Albium Intemelium, incolæ Intemelii*. Urſinus ait ſe in veteri codice legiſſe, *dum Intemelium, Liguriæ urbs eſt*. Bene quidem, ſi verè. At multis ſuſpectus eſt codex ab Urſino

laudatus. Ejus tamen fidei argumentum videbimus infrà cap. 19.

Admodum juvene] Mſ. Vatic. 3429, *juvene admodum.*

CAP. VIII. Præerat tunc Britanniæ] Seriem Britanniæ præſidum hìc proponi, & cum rebus, narratis ſuperiùs, componi haud erit inutile.

PRÆSIDES BRITANNIÆ

ab anno Urbis conditæ DCCXCVI, *Jeſu Chriſti* 43, *ad annum Urbis conditæ* DCCCXXXVIII, *Jeſu Chriſti* 85.

AVLVS PLAVTIVS, Vit. Agr. XIV. Supplement. Annal. IX, 50 & ſeqq. XI, 3.

OSTORIVS SCAPVLA, Vit. Agr. XIV. Annal. XII, 31 & ſeqq. Supplement. Annal. XI, 3.

AVLVS DIDIVS GALLVS, Vit. Agr. XIV. Annal. XII, 40. XIV, 29.

Q. VERANIVS, Vit. Agr. XIV. Annal. XIV, 29.

SVETONIVS PAVLLINVS, Vit. Agr. XIV & ſeqq. Annal. XIV, 29 & ſeqq.

PETRONIVS TVRPILIANVS, Vit. Agr. XVI. Annal. XIV, 39.

TREBELLIVS MAXIMVS, Vit. Agr. XVI. Hiſt. I, 60 & ſeqq.

VETTIVS BOLANVS, Vit. Agr. XVI. Hiſt. II, 65.

PETILIVS CERIALIS, Vit. Agr. XVII.

IVLIVS FRONTINVS, Vit. Agr. XVII.

CNAEVS IVLIVS AGRICOLA, cujus nomen virtuteſque immortalitati ſcriptis ſuis tradidit Tacitus.

Vettius Bolanus] Malè veteres editiones, *Voctius*, aut *Vectius Volanus.* De Vettio Bolano jam dictum ſuprà in Notis & Emendationibus ad Annal. XV, 3. Mſ. Vatic. 4498 habet quoque *Vettius.*

Dignum est] Fruſtra tentat Acidalius, *dignum eſſet.*

Ne incresceret] Hæc omiſſa vellet Cl. Erneſtus. In iis tamen ineſt quoque acumen. Nam Agricola ardorem compeſcuit, ne increſceret, & Bolano melior videretur.

Habuerunt virtutes] Hæc Lipſius ad Cerialem perperam referebat; & emendabat, *habuerunt virtutes ſpatium & exemplum.* Nec de Ceriali ſimul & Agricolâ, ut Pichenæ placuit, ſed de unius Agricolæ virtutibus ſunt intelligenda.

Labores modo] Ita Mſ. Vatic. 3429. Non ita aptè libri editi, *modò labores.*

Et ducem] Mſ. Vatic. 3429, *ac ducem.*

CAP. IX. Inter togatos] Fruſtra tentat eruditus Grotius, *quamvis inter ſagatos*, vel *quamvis non inter togatos.* Nec ſatis appoſitè Illuſtr. Huetius interpretabatur, *Agricola naturali prudentiâ, quamvis ex uſu etiam & arte, ut pote etiam ſæpe diuque inter togatos verſatus, facilè juſtéque agebat.*

Nulla ultra potestatis persona] Optimè Rhenanus & Recentiores. Perperam in Mſ. Vatic. 3429 & editionibus veteribus, *nullam ultra poteſtatis perſonam.*

Etiam sæpe] Mſ. Vatic. 3429, *ſæpe etiam*; ad aures commodè.

Ostentanda virtute] Bene adhuc Rhenanus & Recentiores. In veteribus editionibus, *oſtentandam virtute.* Mſ. Vatic. 3429, *oſtendendam virtutem.*

Comitante opinione] Eleganter dictum, ut & fatetur Cl. Erneſtus, qui tamen conjicit, *conſtante opinione.*

Et elegit] Ita Mſſ. Vatic. editiones veteres & recentiores. Malè emendaverat Rhenanus, *eligit.*

CAP. X. Maxima, spatio ac cælo] Hæc Lipſianâ diſtinctione, *maxima ſpatio, ac cælo in Orientem*, &c. non indigent. Jam dixerat Pomponius Mela, II, 2, *diviſas ſpatio pelagoque terras.*

Unde et in universum] Fruſtra tentat Gronovius, *unde ea in univerſum.* Mox corruptè veteres editiones, *tranſgreſſus.* Et Mſſ. Vatic. *tranſgreſſis.*

Thule] Mſ. Vatic. 3429 & veteres editiones, *Thyle.* Mſſ. Vatic. 4498, *Tyle.*

Nix et hiems abdebat] In veteribus editionibus, *appetebat.* Unde Cl. Erneſtus mallet, *abdiderat.*

Perinde attolli] Optimè Grotius, Erneſtus & Recentiores. In veteribus editionibus, *proinde.*

Velut in suo] Malè emendat Pichena, *velut inſulis.* Nec neceſſariò Cl. Erneſtus, *velut ſuo.*

Et jugis etiam ac montibus] Ita Mſ. Vatic. 3429. Et certè meliùs, quàm libri editi, *etiam jugis atque montibus.*

CAP. XI. Namque rutilæ] Ita Mſ. Vatic. 3429, & veteres editiones. In recentioribus omiſſum *que.*

Et torti plerumque] *Et* abeſt a Mſ. Vatic. 3429.

Et posita] Ita Mſſ. Vatic. & veteres ac recentiores editiones. Malè Rhenanus emendaverat, *poſitu*: Pichena *poſitus*, quòd in veteribus libris mox legeretur *contra Hiſpaniam.* Rectè monuerat Muretus potiùs emendandum, *Hiſpania.*

Originis vi] Mſ. Vatic. 3429, & editiones veteres, *originis uſu.*

Procurrentibus in diversa] Malè tentat Boxhornius, *procurrentibus inter ſe terris.* Nec mox addendum, *eumdem habitum*, ut vult Cl. Erneſtus.

Eorum sacra] Fruſtra conjicit Groſlotius, *eadem ſacra.*

Vicinum solum] Ita Beroaldus & Recentiores. Mſſ. Vatic. *vicinam inſulam.* Puteolanus, *vicinam ſolum.*

CAP. XII. Tribusve civitatibus] Bene Pichena & Recentiores. In veteribus editionibus, *tribuſque.*

Conventus] Lipſius aliique mallent, *conſenſus.*

Dum singuli pugnant] *Dum* abeſt a Mſ. Vatic. 3429. Nec neceſſarium eſt.

Nox clara] Ita Mſ. Vatic. 3429. Libri editi, *& nox clara.*

Nec occidere] Bene Rhenanus & Recentiores. In veteribus editionibus, *nec concidere.*

Patiens frugum, fecundum] Schefferus immeritò delet, *fecundum.*

CAP. XIII. Tiberius præceptum] In Mſſ. Vatic. & editionibus veteribus, *Tiberius præcipuè.* At Lipſius, quem Recentiores ſunt ſecuti, optimè monuit emendandum, *præceptum.*

Mobilis pænitentia] Ita libri omnes editi. In Mſ. Vatic. 4498, *mobilis pænitentiæ.* Mſ. 3429, *mobili pænitentiæ.*

Et ingentes adversus Germaniam] Emendat Cl. de la Bleterie, *& ingentes ut adversùs Germaniam*, &c. At ſuus eſt & vulgatæ ſcripturæ ſenſus.

CAP. XIV. Cogiduno regi] Sic libri editi. In Mſ. Vatic. 3429, *Cogidumno.* Mſ. Vatic. 4498, *Cogidunno.*

Ut vires rebellantibus] Ita Rhenanus & Recentiores. In veteribus editionibus, *& viros.*

CAP. XV. E quibus legatus ... sæviret] Mallet Cl. Erneſtus, *e quibus legatum ... ſævire*; vel *e quibus legatus ... ſæviat.*

Æque concordiam ... æque discordiam] Haud aliter Horatius, I, Serm. I, 25.

Id quod
Æquè pauperibus prodeſt, locupletibus æquè :
Æquè neglectum pueris, ſenibuſque nocebit.

Alterius manus, centuriones alterius] Perperam editiones veteres, *alterius manus centurionis*, *alterius vim*, &c. Alii aliter, & peſſimè emendabant. Egregiè Gronovius, cùm jam emendatum eſſet *centuriones*, locum reſtituit, additâ diſtinctione poſt *manus*. Paſſim

autem in ſcriptoribus ac maximè Hiſtoricis occurrit *manus clientum*, *manus ſervorum* pro clientum, ſervorumve multitudine.

IMBELLIBUS ERIPI] Mſ. Vatic. 3429, *imbecillibus*.

QUANTULUM ENIM MILITUM] Ita Mſſ. Vatic. Unde omnino fuit emendandum, quod habent libri editi, *quantum enim militum*. Jam tentaverat Boxhornius, *quantillum*.

MODO VIRTUTES] Mſ. Vatic. 3429, *virtutem*.

PLUS IMPETUS] Acidalius exiſtimat poſt *impetus* excidiſſe *integris*; ut opponatur *miſeris*, de quibus mox agitur. At locum integrum puto. Penes miſeros plus eſt impetûs & conſtantiæ. Impetus ille furore accenditur.

RELEGATUM] Ita libri omnes editi. Fruſtra tentat Lipſius, *religatum*.

CAP. XVI. BOUDICEA] De hujus reginæ nomine dictum ſatis in Notis & Emendationibus ad Annal. XIV, 31. Hìc Mſ. Vatic. 3429 habet *Voadicca*; Mſ. Vatic. 4498, *Voaduca*. Librarii autem ſcripſere *V* pro *B*, ut ſæpe in hoc libro *Volanus* pro *Bolanus*.

OMISIT IRA] Bene Rhenanus & Recentiores. In veteribus editionibus, *amiſit*.

COGNITO PROVINCIÆ MOTU] Ita Mſ. Vatic. 3429 & Puteolanus. Sic quoque placebat Cl. Erneſto. Non ita bene Beroaldus & Recentiores, *eo cognito provinciæ motu*.

PROPIUS EX LEGATO] Bene veteres & recentiores editiones. Malè Rhenanus, *proprius*.

HIC CUM EGREGIUS] Optimè Puteolanus. Corruptè Mſſ. Vatic. *nequaquam egregius*; & cum ſuperiore verbo, *agitabat*, conjungunt.

MISSUS PETRONIUS] Bene Beroaldus & Recentiores. Mſ. Vatic. 3429, & Puteolanus, *miſſus igitur*.

ET DELICTIS HOSTIUM NOVUS] Mſ. Vatic. 4498, *novis*. Meliùs Mſ. Vatic. 3429 & libri editi, *novus*. Malè tentat Pichena, *qui delictis*. Meliùs Erneſtus, *is delictis*. At nihil mutandum.

NULLIS CASTRORUM EXPERIMENTIS] Ita Mſſ. Vatic. editiones veteres & recentiores. Perperam in Gronoviorum editionibus, *nullus*.

INDECORUS ATQUE HUMILIS] Mſ. Vatic. 3429, *indecoris*. Quod monitum volui, ne quid antiquitatis fugiat. Nam Nonius Marcellus, cap. 8, laudat ex Accio, in Athamante, *cujus ſit vita indecoris, mortem fugere turpem convenit*. Dixit quoque Virgilius Æneid. XII, 25.

Nec genus indecores.

CAP. XVII. BRIGANTUM] Mſ. Vatic. 3429, *Bregantum*. Mſ. Vatic. 4498, *Bregantium*.

AMPLEXUS, AUT BELLO] Mſ. Vatic. 3429, *amplexus eſt, aut bello*.

ET CUM CERIALIS QUIDEM] *Cùm* abeſt a Mſ. Vatic. 3429. Cl.

Erneſto diſplicet *quidem* : mallet *cujuſvis*, aut *cujuſque*, niſi *alter ſucceſſor* diverſus a Julio Frontino ſuerit. Cl. Tillemont, *Hiſtoire des Empereurs*, Tom. II. pag. 32, exiſtimat fuiſſe alterum Britanniæ præſidem, qui dignitatem obtinuit inter Petilium Cerialem & Julium Frontinum medius. Quod minimè crediderim. At, citra ullum ſenſûs detrimentum, *quidem* abeſſe poſſet.

CAP. XVIII. Et quibus bellum] Bene Mſ. Vatic. 3429. Malè libri editi, *ut quibus*. Unde emendabat Lipſius, *ut quibuſque bellum*.

Transacta æstas] Ita Rhenanus & Recentiores. In Mſ. Vatic. 3429 & editionibus veteribus, *tranſvecta*.

Provinciam numeri] Male tentat Urſinus, *innumeri*.

Degredi] Bene Pichena & Recentiores. In veteribus editionibus, *digredi*.

Fore universa] Horum loco habet Mſ. Vatic. 3429, *ac*, *prout prima ceſſiſſent*, *terrorem ceteris fore*. Quod quidem elegantiſſimum eſt, ſed fortè e librarii ingenio.

In dubiis consiliis] Emendat Gronovius, *in ſubitis*. Pichena, *ſed quoniam*, *ut in dubiis*. Nihil mutandum. Subitarium fuit conſilium Monam inſulam in poteſtatem redigendi. Antea anceps dubiuſque Agricola an cœpta proſpere ſuccederent, Monamque peteret.

CAP. XIX. Statuit excidere] Ita editiones veteres, Cl. Erneſtus & Recentiores. Lipſius, *exſcindere*.

Primam domum suam] Sic libri omnes, præter J. F. Gronovium & Ryckium qui edidere *primùm*.

Per libertos] Malè Mſ. Vatic. 3429, *liberos*.

Milites adscire] Mallet Daneſius, *adſciſcere*. Quod probat Erneſtus : tentat quoque *adcire*, vel *accire*.

Non peccaturos præponere] Ita Mſſ. Vatic. 3429 & 4498. Sic quoque Urſinus e vetere Codice; unde conſtat Urſini fides, hactenus ſuſpecta. Cùm a libris omnibus editis abſit verbum *præponere*, alii ſupplebant *retinere*, alii *præficere*; Gronovius pro *potiùs* emendabat *imponere*. Alii ἔλλειψιν eſſe volebant.

Auctionem] Meliùs fortè, *exactionem*; ſicque volebant Muretus, Lipſius aliique multi. In Mſ. Vatic. 3429, *auctionem*; & in margine *exactionem*. Mſ. Vatic. 4498, *exactionem*; & in margine, *auctionem*. In hac varietate nihil mutavi; maximè cùm, teſte Suetonio in Veſpaſ. XVI, Veſpaſianus *non contentus omiſſa ſub Galbâ vectigalia revocaſſe : nova & gravia addidiſſe : auxiſſe tributa provinciis*, *nonnullis & duplicaſſe*.

Quæ in quæstum reperta] Bene Recentiores. Malè in veteribus editionibus, *in quæſtum reperta*, *quæ*. Fruſtra Pichena, *repertis*.

Vendere pretio] Mſ. Vatic. 3429, *ludere pretio*. Non emendandum, ut placet Gronovio, *vendere parvo*. Hæc frumenta pretio,

a publicanis æſtimato, vendebantur. Unde iis nomen, *frumentum æſtimatum.*

CAP. XX. MULTUS IN AGMINE] Ita Mſ. Vatic. 3429. Sic quoque conjecerat Cl. de la Bleterie. In veteribus editionibus, *multum in agmine.* Rhenanus, quem Recentiores ſunt ſecuti, *militum in agmine. Multus* eſt certè & elegantior, & huic loco aptior. Sic ſuprà Annal. XIV, 56, *rarus per Urbem.* Et infrà Vit. Agr. XXXVII, *frequens ubique Agricola.* Ex corruptâ ſcripturâ ortum errorem crediderim. Vox enim una excidiſſe videtur; ac legendum puto: *multus in agmine, militum laudare modeſtiam.*

INRITAMENTA PACIS] Lipſius & Acidalius mallent, *invitamenta.* Nobis quoque placeret, ſi faverent libri.

TANTA RATIONE] Mſ. Vatic. 3429, *& tantâ ratione.*

NOVA PARS] Ita libri omnes. Mallet Gronovius, *nota pars*: eum ſunt ſecuti recentiores interpretes Galli & Angli. Erneſtus retinet, *nova pars*; ſed mox excidiſſe putat *ſic* vel *ita.* Nihil omnino mutabat Illuſtr. Huetius, & *novam partem* explicabat, *Romanis armis inacceſſam.*

CAP. XXI. BELLO FACILES] Sic Rhenanus ac deinde ceteri omnes. Mſſ. Vatic. & editiones veteres, *in bello:* quod fortè non ita ſpernendum. Tellus enim a Plinio XXXIII, num. 1. laudatur *minimè parca, facilisque in omnibus quæcumque proſunt.* Rhenanus tamen aliique tentant *in bellum* vel *in bella faciles;* quod eleganter quoque diceretur.

ABNUEBANT... CONCUPISCERENT] Rectè quidem. Nec ſatis aptè Cl. Erneſtus hanc diverſitatem in modis verborum arguit, & mutatum vellet, aut *abnuerent...* aut *concupiſcebant.* Agricola principum filios liberalibus artibus erudiendo, ingenia Britannorum oſtentando, eaque ſtudiis Gallorum meliora prædicando, effecit ut Britanni, qui modò linguam Romanam abnuebant, eloquentiam concupiſcerent. Potuiſſet quidem Tacitus quoque dicere *abnuerent.* Abſtinuit autem ne pariter deſinerent verba. Id enim eſt orationis vitium.

PAULLATIMQUE DISCESSUM] Mallet Pichena, *deſcenſum.*

CAP. XXII. AVIDUS INTERCEPIT] *Avidus* eleganter dicitur. Nec addendum, *gloriæ*, aut omittendum, *avidus*; ut vult Cl. Erneſtus.

AD TAUM] Mſſ. Vatic. *ad Tanaum.* Sed in margine Mſ. Vatic. 3429, *Taum.*

UT ERAT BONIS] Ita Mſ. Vatic. 3429, & editiones veteres. *Erat* perperam a Recentioribus omiſſum.

SECRETUM ET SILENTIUM] Mſ. Vatic. 3429, *ſecretum ut ſilentium.*

CAP. XXIII. PERCURRERAT] Ita Rhenanus & Recentiores.

Puteolanus

Puteolanus & veteres editiones, *præcurrerat.*

CLOTA] Ita Mſſ. Vatic. & editiones veteres. Malè Beroaldus & Recentiores, *Glota.* Ptolemæo quoque II, 3, memoratur *Clota æſtuarium.*

DIVERSI MARIS ÆSTIBUS] Mſſ. editiones veteres & recentiores, *æſtibus.* Malè Rhenanus, *æſtus*; Lipſius, *æſtu.* In Mſ. Vatic. 3429, *diverſis maris æſtibus.*

REVECTÆ] Ita Mſſ. Vatic. & veteres ac recentiores editiones. Malè Rhenanus, *revecti*, quod multi poſtea retinuere.

CAP. XXIV. NAVE PRIMA TRANSGRESSUS] Ita libri omnes. Emendabat Illuſtr. Huetius, *navibus tum primùm tranſgreſſus.* Tentat quoque Cl. de la Bleterie, *gnavè tranſgreſſus.* At non crediderim hanc eſſe Taciti mentem ſtilumve. Nec fortè ſatis certæ latinitatis, *gnavè.* Aperta mihi videtur Taciti narratio. Agricola, ſummotis ultra Clotam & Bodotriam, velut in aliam inſulam, hoſtibus, tranſgreſſus eſt Clotam æſtuarium, *le Golfe de Dunbarton*, nave, Romanarum omnium primâ, quæ oras illas ſcrutata eſt; eamque Britanniæ partem, quæ Hiberniam aſpicit, nempe provincias *Cantire*, *Carrik*, *Galloway*, *Wight*, &c, copiis inſtruxit. Bene vertit Cl. Gordon, *In the fifth year of the war, Agricola paſſing the Frith, himſelf in the firſt ship that landed, in many and ſucceſsful encounters ſubdued Nations till that time unknown, and placed forces in that part of Britain wich fronts Ireland, more from future views than from any preſent fear.*

IN SPEM] Optimè dictum. Fruſtra tentat Lipſius, *in ſpeciem*, id eſt, ad oſtentandas vires.

DIFFERUNT: MELIUS ADITUS] Ita Rhenanus & Recentiores. Pro *melius*, Rhenanus & Daneſius mallent *ejus*, nempe inſulæ. Emendabat Muretus, *differunt in melius. Aditus.* In Mſſ. Vatic. & editionibus veteribus, *differt: in melius aditus.* Ac fortè nihil fuit mutandum. Hìc enim eleganter uſurpatur, *differt. In melius* dici quoque potuit, eâ potiſſimum ætate, quâ præpoſitio *in* erat familiaris, ut *in tantum*, *in quantum.* Nec fere aliter Tacitus Annal. XIV, 39. *Cuncta tamen ad Imperatorem in mollius relata.*

CAP. XXV. AMPLEXUS CIVITATES] Ita Mſ. Vatic. 3429. & quidem optimè. Perperam in veteribus & recentioribus editionibus, *amplas civitates.* In mediis, *amplâ civitate... ſitâ.* Gronovius emendabat, *amplæ civitatis... ſitæ.* Rhenanus, ut vulgata retineret, mox corrigebat *prius* pro *portus.* Tacitus autem dixit, *amplexus civitates*, ut ſuprà Annal. XV, 59, *amplectitur rempublicam.*

HOSTILI EXERCITU] Mſ. Vatic. 3429, & veteres editiones, *hoſtilis exercitûs.*

IMPELLERETUR] Mſ. Vatic. 3429, & veteres editiones, *impellitur.*

Fruſtra tentat Cl. Erneſtus *inferretur*, *impingeretur.*

Auctus Oceanus] Ita, & eleganter, veteres ac recentiores editiones. Pichena aliique, *victus Oceanus.* Sic quoque vertit Cl. Gordon, *Thoſe vanquished Ocean.*

Oppugnasse ultro] Fruſtra tentat Lipſius, *oppugnare ultro*, *caſtella adoriri.* Alii emendant, *oppugnavere.*

Potius, quam pellerentur] Mallet Gronovius, *priùs*, *quàm pellerentur.*

Ignavi specie prudentium] Ita Mſ. Vatic. 3429. In veteribus editionibus, *ſpecie ignavi prudentium;* inde in recentioribus fuerat emendatum, *ſpecie prudentium ignavi.*

Circumiretur] Bene veteres & recentiores editiones. In Lipſianis, *circumirentur.*

CAP. XXVI. Pro salute, de gloria] Emendabat Acidalius, *de ſalute*, *pro gloriâ;* probatque Cl. Erneſtus: atque ita edidit Cl. Lallemand. Nihil mutaverim, refragantibus libris: vulgata non diſplicent.

Erupere] Optimè Mſ. Vatic. 3429: ſic quoque volebat Acidalius. Perperam libri editi, *irrupere.* Britanni enim irruperant, Romani e caſtris erupere.

CAP. XXVII. Penetrandam] Mſ. Vatic. 3429, *& penetrandam.*

Cujus constantia] Tentant Lipſius & Pichena, *cujus conſcientiâ.* Nihil mutandum exiſtimat Illuſtr. Huetius, *quòd per ſummam conſtantiam exercitus hanc victoriam peperiſſet.* Mox infrà cap. 36. *Ac primo congreſſu eminus certabatur: ſimul conſtantiâ, ſimul arte Britanni*, &c.

Uni imputantur] Bene Rhenanus & Recentiores. In veteribus editionibus, *cùm imputantur.*

Arte ducis rati] Vel ſupplendum *arte ducis ſe victos rati;* vel, quod potiùs crediderim, emendandum, *arte ducis ſuperati.* Librarii verò hac in re tantò faciliùs errare potuere, quòd ſæpe in Mſſ. *ſuper* ſcribatur unicâ literâ *s*, notâ ſuperpoſitâ, ut rectè obſervavit Lipſius. Tentabat Freinshemius, *non virtutem*, *ſed occaſionem & artem ducis rati.* Heumannus, *occaſione & arte ſuperati;* vel etiam, *caſune an arte ſuperati.* Cl. Erneſtus conjicit, *arte viciſſe*, ſcilicet Romanos, *rati.* Fortè quis erit, qui exiſtimet Tacitum ſcripſiſſe *arte ducis rati*, intelligendo *id contigiſſe.* At id durum videtur. Bene vertit Davanzati, *i Britanni tenendoſi vinti non per valore, ma per caſo, e aſtuzia del capitano:* nec ferme aliter ceteri interpretes, licèt non eâdem brevitate.

CAP. XXVIII. Et in Britanniam] Bene Mſ. Vatic. 3429. Copula & deeſt in libris editis.

Immixti manipulis] Bene libri editi. Malè Mſ. Vatic. *immixtis manipulis.*

Uno remigrante] Ita libri omnes editi, præter Cl. Lallemand, qui edidit *remigante*, fortè operarum errore : nam in notis minimè monet ſe quidquam mutaſſe. At ſive errori, ſive conjecturæ, favet Mſ. liber Vaticanus 3429, qui habet quoque *remigante.* Si quis tamen ad rerum ſeriem attenderit, *remigrante* verum ac genuinum eſſe judicabit. Hinc enim alii duo ſuſpecti & interfecti : hinc nondum vulgato rumore, ut miraculum prævehuntur : hinc amiſſæ per inſcitiam regendi naves. Explicabat quidem Illuſtr. Huetius, *Cùm unum e gubernatoribus remigrare deprehendiſſent, hoc eſt navim eò, unde profecta erat, reducere, alios duos ſuſpectos habuere ; propterea interfecere, atque ipſum etiam qui remigrare parabat.* At *veriſimilius eſt*, inquit Pichena, *illum, antequam ex portu ſolverent, clam ſe ſubduxiſſe, ac domum versùs remeaſſe. Nam duos tantum occiſos apparet.* Sic vertit Cl. Gordon, *and ſince one of theſe forſook them and fled away, they ſuſpected and therefore killed the other two.* Eodem ſenſu ceteri interpretes.

Provehebantur] Ita quidem libri editi. At in Mſſ. Vatic. *prævehebantur ;* & in margine Mſ. Vatic. 3429, additum, *alius* habet *præbebantur.* Certè minimè inelegans foret verbum *prævehi.* Britanniam enim prævehebantur. Sic dictum Annal. II, 6, *quà* Rhenus *Germaniam prævehitur.*

Mox hac atque illa rapti, et cum] Corruptè Mſ. Vatic. 3429 & editiones veteres, *mox ad aquam atque ut illa rapti ſecum.*

Sua defensantium] Pomponius Lætus in margine Mſ. Vatic. 3429 adſcripſit, *ut ſua ;* quòd ſic ipſi placeret.

Circumvecti Britanniam] Ut magnum ac memorabile Uſipiorum facinus innoteſcat, diligentiùs exploranda eorum navigatio.

De Usiporum *cohorte Britanniam circumvectâ.*

Cohortem illam Uſipiorum ex Occidentali Britanniæ orâ ſolviſſe innuit Tacitus, docet Dio, LXVI. pag. 754. Ἐξαναχθέντες περιέπλευσαν τὰ πρὸς ἑσπέραν αὐτῆς (Βρετλανίας). Erat ſanè ex iis copiis, quas Agricola inſtruxerat in eâ Britanniæ parte, quæ Hiberniam reſpicit, ut dictum eſt ſuprà cap. 24. Tres liburnicas furtim aſcendêre, nullâ navigandi arte, & eâ ætate, quâ vel inter peritos erat exigua. Hac illac rapti, ut fluctus ventuſque eos ferebat, ὥς πε τό τε κῦμα, καὶ ὁ ἄνεμος αὐτὲς ἔφερε, Dio ibid. versùs Septemtrionalem Britanniæ partem tendunt. Cùm oram legerent, nec ſufficerent commeatus, congreſſi ſunt cum pleriſque Britannorum, nempe cum incolis provinciarum, quas nunc dicimus *Cumberland*, *Galloway*, *Cantire*, *Argyll*, *Invernеſs*, *Strathnavern*, &c. Cùm extremum inſulæ ſic

attigiſſent, ſinum *Pentland Firth* inter Britanniam & Orcadas, *les iſles Orkney*, ingreſſi ſunt, & in Orientalem Britanniæ partem flexere. Nova inde prœlia cum incolis provinciarum *Cathneſs*, *Southerland*, *Murray*, *Buchan*, &c; eaque infeliciora. Imprudentes enim in caſtra Romanorum, qui ibi tendebant, incidêre, καὶ ἔλαθον ἐκ τοῦ ἐπὶ θάτερα, πρὸς τὰ ςρατόπεδα τὰ ταυτῇ ὄντα προσχόντες, Dio ibid. Novo hoc periculo territi, caſtrenſeſque pœnas magis, quàm calamitoſam, ſed liberam, ſuam ſortem exoſi, liburnicas properè repetunt, & in altum provehuntur. Summa brevì fuit rerum omnium inopia: in iis anguſtiis, primùm infirmiſſimos ſuorum, deinde ſorte ductos veſci cœpere. Tantis conflictati miſeriis, tempeſtate aut ipſo Oceani impetu in mare Suevicum, *la Mer Baltique*, detruduntur. Ibi naves ſuas, viarum erroribus & regendi inſcitiâ quaſſas, amiſere. Neminem eorum ſortis miſertum eſt, quòd pro prædonibus haberentur. Igitur dùm eluctantur, ut patrias ſedes repetant, primùm a Suevis inter Albim & Viſtulam, *l'Elbe & la Viſtule*, mox a Friſiis inter Amiſiam & Rhenum, *l'Ems & le Rhin*, intercepti ſunt. Quoſdam eorum per commercia venumdatos, & in Romanam, id eſt, in ſiniſtram Rheni ripam, (nam dextram tenebant Germani,) adductos, indicium tanti casûs illuſtravit.

Agricola autem, poſt Grampienſem victoriam, in publicas curas utilitateſque intentus, auditâ illâ Uſipiorum fugâ, certuſque eos ex Occidentali Britanniæ parte in Orientalem Septemtrionali navigatione fuiſſe pervectos, claſſem miſit, quæ, Tao æſtuario, nunc *Firth of Tay*, profecta, litora illa ab Oriente in Occidentem relegeret, & diligentiſſimè exploraret, Dio loc. cit. Tunc primùm *hanc oram noviſſimi maris Romana claſſis circumvecta eſt, inſulamque eſſe Britanniam adfirmavit:* tunc Orcades, *les iſles d'Orkney*, hactenus famâ tantùm vulgatæ, fuere, eremigato Septemtrione, cognitæ & domitæ: tunc *diſpecta eſt Thule*, les iſles de Schetland, *quas hactenus nix & hiems abdebat*, ut dictum eſt ſuprà cap. 10. Hinc verò intelligas non ad hanc Thulen, ſed ad ipſam Britanniam referenda eſſe, quæ habet Statius, adulator magis, quàm poeta, in Silvarum libr. V. Protreptic. ad Criſpinum, Bolani, Britanniæ præſidis, filium II, 54,

Tu diſce patrem, quantuſque nigrantem
Fluctibus occiduis, feſſoque Hyperione Thulen
Intrarit mandata gerens.

Verùm, antequam de Septemtrionali navigatione dicendi finem faciam, alterum proferam exemplum, quod, utinam fusiùs fuiſſet narratum, magnum naturæ arcanum referaret. Auctore enim Plinio, II, 67, Cornelius *Nepos de Septemtrionali circuitu tradit*, *Quinto Metello Celeri*, *L. Afranii in conſulatu collegæ* (conſules fuere anno Urbis conditæ DCXCIV, ante Chriſtum 60) *ſed tum Galliæ proconſuli*, *Indos a rege Suevorum dono datos*, *qui ex Indiâ commercii causâ navigantes*, *tempeſtatibus eſſent in Germaniam abrepti*. Sic ante viginti annos, cùm Eliſabetha

Auguſta, imperium Ruſſicum regeret, Japonenſes, commercii causâ navigantes, tempeſtatibus abrepti, ad oram imperii Ruſſici, *le Kamtchatka*, appulere, unde Petropolim, *Petersbourg*, miſſi, ab Eliſabethâ humanitate maximâ excepti & habiti ſunt. At Indi, longiore errore, non modo Japonenſes inſulas, *le Japon*, oramque imperii Ruſſici, *le Kamtchatka*, ſed & Orientales ac Septemtrionales Siberiæ & Laponiæ oras, *la Sibérie*, *le pays des Samoiedes*, *la Laponie*, circumvecti ad Oceanum, mareque Suevicum, *la mer Baltique*, flexere; unde a rege Suevorum habiti, dono dati ſunt Quinto Metello Celeri, Galliæ proconſuli. Sic caſus fecit, quod a Batavis Ruſſiſque magnâ cum laude tentatum, nondum tamen præſtitum eſt. Tales autem caſus nunc rariſſimi ob nauticæ rei ſcientiam, mutatos armorum uſus, & politicas imperiorum leges. Olim, audentioribus barbaris, frequentes erant, & eventorum, quæ hodie incredibilia videntur, feraces. Juvat ergo Uſipiorum exemplum recentiore felicioreque Francorum exemplo confirmare. Illud habet Eumenius in Panegyrico Conſtantii, cap. 18. *Recurſabat quippe in animos illa ſub divo Probo & paucorum ex Francis captivorum incredibilis audacia, & indigna felicitas, qui a Ponto uſque correptis navibus, Græciam, Aſiamque populati, nec impune pleriſque Libyæ litoribus appulſi, ipſas poſtremò navalibus quondam victoriis nobiles ceperant Syracuſas, & immenſo itinere pervecti Oceanum, quà terras irrupit, intraverant: atque ita eventu temeritatis oſtenderant nihil eſſe clauſum piraticæ deſperationi, quò navigiis pateret acceſſus.* Vide & Zoſimum, libr. I. in fin.

Initio æstatis] Fortè ſcriptum olim *initio VII* vel *ſeptimæ æſtatis;* & numerus librariorum errore exciderit. Hæc enim æſtas non eadem eſt, quæ memoratur ſuprà cap. 25. Mox enim infrà cap. 34, *ii ſunt quos proximo anno, unam legionem furto noctis aggreſſos, clamore debellaſtis.*

CAP. XXIX. Montem Grampium] Mſ. Vatic. 3429, *Graupium.*

Hostes insederant] Mſ. Vatic. 3429, *hoſtis inſederat.*

Nomine Calgacus] Ita Mſſ. Vatic. 3429 & 4498: nec aliter veteres editiones. Perperam ergo in recentioribus, *Galgacus.* Pomponius Lætus, cùm in ſuo exemplari primùm ſcripſiſſet *Galgacus*, ipſe emendavit *Calgacus.*

CAP. XXX. Priores pugnæ] Freinshemio Boxhornioque diſplicent *pugnæ*: hanc vocem omitti volunt. Minimè tamen diſplicet, maximè cùm Cicero, Horatius aliique optimi ſcriptores ſæpiſſime dixerint *pugnatas pugnas*, *pugnata bella*, *pugnare pugnam*, &c.

Quia nobilissimi ... eoque in ipsis penetralibus siti] Miror Cl. Erneſtum pro *nobiliſſimi* tentare *noviſſimi;* nec videre cur *nobiliſſimi in penetralibus* habitent. Id tamen patet. Populi, montium incolæ,

ut ceteris duriores ſortioreſque, ſic quoque ſe nobiliores putant. Porro ut dii, ita & homines nobiliſſimi in penetralibus ſiti. Miraque vis ineſt in his Calgaci verbis.

Contactu dominationis] Optimè Rhenanus & Recentiores. In veteribus editionibus, *contractu.*

Sinus famæ] Fruſtra tentat Muretus *famâ.*

Nunc terminus] In libris ſcriptis & editis, *nunc terminus Britanniæ patet: atque omne ignotum pro magnifico eſt. Sed nulla jam ultrà gens,* &c. Muretus delebat, *atque omne ignotum pro magnifico eſt.* Mutabat Acidalius, & legebat, *ſinus famæ (namque omne ignotum pro magnifico eſt) in hunc diem defendit. Nunc terminus,* &c. Meliùs adhuc aptiùſque cohæreret oratio, ſi legeretur, *Nos terrarum ac libertatis extremos receſſus ipſe ac ſinus famæ in hunc diem defendit; atque omne ignotum pro magnifico eſt. Sed nunc terminus Britanniæ patet: nulla jam ultra gens: nihil niſi fluctus,* &c. Sicque vertêre Gallici interpretes Cll. Brueys, Guerin, de la Bleterie. Vulgatum ordinem retinuit Cl. Gordon, *At preſent the utmoſt boundary of Britain is laid open; and to conquer parts unknown, is thought matter of great pomp and boaſting. Beyond us no more people are found, nor aught ſave ſeas and rocks; and already the Romans have advanced into the heart of our country.* Hæc poſtrema ita vertit, quòd pro *infeſtiores Romani*, tunc in Taciti editionibus legeretur, *interiores Romani.*

Infestiores Romani] Optimè Mſ. Vatic. 3429. Sic quoque volebat Rhenanus. In veteribus editionibus, *inferiores*: unde Lipſius conjiciebat, *iis feriores.* Malè emendatum in multis editionibus, *interiores Romani.*

Defuere terræ] Bene Rhenanus & Recentiores. Perperam veteres editiones, *defuere: terram*, &c.

CAP. XXXI. Etsi libidinem] Mſ. Vatic. 3429, *etiamſi libidinem.*

Bona fortunasque in tributum egerunt; in annonam, frumentum] Ita Rhenanus & Recentiores. Corruptè in Mſ. Vatic. 3429, *bonæ fortunæ quæ in tributum aggerat animus in frumentum* &c. In editionibus veteribus, *bona fortuna quæ in tributum agerat annus in frumentum.* Unde ſuſpecta vox, *egerunt;* & ſi quid felicius excogitaretur, reponendum.

Inter verbera] Ita Mſ. Vatic. 3429. In veteribus editionibus, *verbera emuniendis inter.* Hinc Recentiores, *verbera inter ac contumelias.*

Et conservis] Mſ. Vatic. 3429, *etiam conſervis.* Sed & pro *etiam* uſurpatur.

Trinobantes] Perperam in veteribus editionibus, *Brigantes.* Optimè Camdenus, quem Erneſtus aliique ſunt ſecuti, emendavit *Trinobantes*, ut patet ex Annal. XIV, 31. Argutè nimis, qui *Brigantes* defendunt, quòd eorum ac Trinobantum una eademque ſit origo.

Et libertatem non in præsentia laturi... non ostendamus.... seposuerit?] Ita quidem, ſenſim ſine ſenſu mutatâ vetere ſcripturâ, editum. At in Mſ. Vatic. 3429, *& in libertatem non in pœnitentiam.* Veteres editiones, *& in libertatem non in præſentiam laturi primo ſtatim congreſſu unde oſtendamus quos ſibi Caledonia viros ſepoſuerit.* Minucianus primus edidit *in præſentia;* alii poſtea omiſere præpoſitionem *in* ante *libertatem:* ac demum pro *unde oſtendamus... ſepoſuerit*, emendatum a Pichenâ *non oſtendemus*, ab aliis *non oſtendamus... ſepoſuerit?* Mihi verò & veteris ſcripturæ veſtigia, & rerum, narratarum Annal. XIV, 33, memoriam repetenti probabile videtur Tacitum ſcripſiſſe, *& in libertatem, non in prædam, certaturi, primo ſtatim congreſſu vividè oſtendamus quos ſibi Caledonia viros ſepoſuerit.* Primò ſcriptum olim fuiſſe *& in libertatem* ſuadent Mſſ. & veteres editiones. Deinde, *non in prædam* innuit tum ſeries orationis, tum id quod narrat Tacitus Annal. XIV, 33, *Barbari, omiſſis caſtellis præſidiiſque militarium, quod uberrimum ſpolianti, & defendentibus intutum, læti prædâ, & aliorum ſegnes petebant.* Certaturi autem *in libertatem, non in prædam*, Latinè dicitur, ut apud Senecam in Thebaid. Act. I. verſ. 298.

Certant in omne facinus.

Denique quòd nobis emendandum videatur, *vividè oſtendamus... ſepoſuerit*, facit & vetus ſcriptura, & auctoritas eruditi viri Joſephi Scaligeri, qui ita in exemplari ſuo manu propriâ emendaverat, teſte Rutgerſio, *Lectiones Venuſinæ*, cap. 31.

Hujus autem loci, miſerè corrupti, innumeræ ſunt emendationes ab aliis propoſitæ, quarum præcipuas memoraſſe ſit ſatis. Muretus, *& in libertatem, non in populi Romani ſervitium nati.* Lipſius, *& libertatem non in præſenti ablaturi*, vel *illaturi.* Acidalius, *& minui libertatem non in præſentiâ laturi.* Heumannus, *& libertatem in præſentiâ ulturi, non primâ ſtatim congreſſione oſtendamus.* Cl. Erneſtus, *& libertatem in præmium*, ſeu *in præmio, laturi, non primâ ſtatim congreſſione oſtendamus* &c. Alii defendunt vulgata, *libertatem non in præſentiâ laturi*, quòd ea antiqua & Corneliana falsò exiſtiment.

CAP. XXXII. Nostris illi dissensionibus] Sic volebat Rhenanus. Pichena & Recentiores edidere. Veteres editiones, *diſceſſionibus.*

Licet dominationi alienæ sanguinem commodent] Ita editio princeps; & quidem elegantiſſimè. Suffragatur Mſ. Vatic. 3429, *licèt dominationi alienæ ſanguinem commendent.* Quòd Beroaldus, operarum ſanè vitio, omiſerat *licet*, & ediderat *commodent*, emendatum eſt, *commodantes.*

Metus et terror est] Ita editio princeps; nec ineleganter. Beroaldus emendavit, *metus & terror ſunt infirma vincula* &c. Mox in Mſ. Vatic. 3429, *vincla.*

Qui timere desierint] Tentabat quoque Lipſius, *quos timere deſierint.*

Conjuges accendunt] Bene editio princeps & recentiores. Malè Beroaldus, *accedunt.*

Paucos numero] Ita Mſſ. & veteres ac recentiores editiones. In mediis quibuſdam *paucos numeros*, id eſt cohortes, ut tentabat Lipſius.

Circum trepidos] *Circùm* inutile ſanè videbitur; & ab oſcitantibus librariis e ſequenti verbo *circumſpectantes* facile peti potuit: ut jam ab erudito Heumanno fuit obſervatum.

Dii nobis tradiderunt] Optimè Lipſius & Recentiores. In veteribus editionibus, *alii nobis tradiderunt.*

Ægra municipia] Bene Mſſ. Vatic. *ægra.* In veteribus editionibus, *erga.*

In æternum proferre] Mſ. Vatic. 3429, *perferre.*

CAP. XXXIII. Et barbari moris] Mſ. Vatic. 3429, *ut barbaris moris.*

Instruebantur acies] In Mſſ. Vatic. 3429 & 4498, *inſtruebatur.* Margini Mſ. Vatic. 3429 additum, *alius* habet *inſtituebatur.*

Munimentis coercitum] Sic Mſ. Vatic. 4498: ita quoque volebat Gronovius. In Mſ. Vatic. 3429, & libris editis, *monitis.* Adſcriptum margini Mſ. Vatic. 3429, *alius* habet *munimentis.* Patet capite 35 militem caſtrorum vallo ac munimentis potiùs, quàm monitis, fuiſſe coercitum.

Militem accendendum adhuc ratus] Ita Mſ. Vatic. 3429. Mendosè libri editi, *militem adhuc ratus.* Unde Lipſius ſupplebat, *acuendum*; *incitandum*, aliudve tale.

Octavus annus est] Erat quidem æſtas tantùm ſeptima, ex quo in Britanniam venerat Agricola, ut vidimus ſuprà cap. 28. At cùm anno antè, quàm veniret, fuiſſet conſul, & ſtatim poſt conſulatum Britanniæ præpoſitus, ſuprà cap. 9, inde fortè annus hic numeratus eſt octavus. Nempe conſul & Britanniæ præpoſitus fuit anno Urbis conditæ dcccxxx. Ad montem Grampium pervenit & pugnavit anno Urbis conditæ dcccxxxvii. Fortè tamen erratum in numeris, & ſcriptum olim, *ſeptimus annus eſt.*

Equidem sæpe in agmine] Ita Mſ. Vatic. 3429. In libris editis deeſt *ſæpe.*

Voces audiebam] Bene Mſ. Vatic. 3429. In editione principe, *voce audiebam.* Beroaldus emendavit *vocem*; quod deinde ceteri retinuere.

E latebris suis extrusi] Ita editiones veteres. Malè mutatum in recentioribus, *a latebris.*

Superasse tantum itineris] Bene Rhenanus & Recentiores. In veteribus editionibus, *ſupereſſe.*

Ita

Ita fugientibus] In Mſ. Vatic. 3429 & editionibus veteribus, *item fugientibus.*

Hodie prosperrima sunt] Mallet Erneſtus, *hoſtibus proſperrima ſunt.* Quòd, inquit, aliter non habeas, quò referas, quæ mox ſequuntur, *eadem notitia... eadem abundantia.* Nihil tamen mutaverim. Hæc brevitas in oratione placet.

CAP. XXXIV. Fortissimum quodque animal contra ruere] Bene Mſ. Vatic. 3429. In veteribus editionibus, *animal ruere.* Inde in recentioribus emendatum, *robore.* At minimè Cornelianum eſt, *robore pelluntur.*

Quos quod tandem invenistis, non restiterunt] Ita Mſſ. Vatic. & libri editi. Margini Mſ. Vatic. 3429 adſcripſerat Pomponius Lætus, *quos quod tam diu non inveniſtis, reſtiterunt. Sic legendum puto.* At potior eſt vulgata ſcriptura, ut attendenti cuique videbitur.

Deprehensi sunt novissimi] Bene Rhenanus & Recentiores. Corruptè in veteribus editionibus, *noviſſime.*

Res et extremo metu corpora] Ita Mſ. Vatic. 3429. & quidem aptè. Veteres editiones pro *res* habent *id.* Inde Pichena emendavit, *ideo extremo metu corpora.* Sic res & corpora memoravit Livius, cùm Romanorum, captâ a Gallis Urbe, anguſtias deſcriberet : *nec ullius rerum ſuarum relicti, præter quàm corporum, vindices*, Livius V, 42.

Defixere in his] Editiones veteres, *defixere aciem in his* &c. *Aciem* additum puto, quòd ante *defixere* interpungebatur hoc modo, *corpora : defixere aciem in his* &c. Fruſtra totum hunc locum mutat Cl. Erneſtus, *ſed deprehenſi ſunt ignaviſſimi, & extremo metu torpidi defixere aciem in his* &c.

Causas rebellandi] Ita veteres & recentiores editiones. Malè Rhenanus, & qui eum ſunt ſecuti, *debellandi.*

CAP. XXXV. Octo millia] In Mſ. Vatic. 3429, *octo millium.*

Bellanti] Mſ. Vatic. 3429. & veteres editiones ante Rhenanum, *bellandi.*

Constiterat] Ita Mſ. Vatic. 3429. In libris editis, *conſtiterant.*

Connexi] Mſ. Vatic. 3429, *convexi.*

Covinarius et eques] Copula & abeſt a Mſ. Vatic. 3429 & editionibus veteribus.

Promptior in spem] Erneſtus mallet, *pronior in ſpem.*

CAP. XXXVI. Simul constantia] Mſ. Vatic. 3429, *ſimulque conſtantiâ.*

Tres Batavorum cohortes] Bene Mſ. Vatic. 3429, & recentiores editiones. In veteribus, *per Batavorum cohortes.*

In arcto pugnam] Libri omnes editi, *in aperto pugnam.* Lipſius tentabat *in opertos*, vel *in operta :* Schelius, *in aperta :* Cl. de la Bleterie, *inoperti.* Felicior ceteris Franciſcus Medicis, vir egregius & in multis de Tacito bene meritus, emendabat *in arcto*, ut poſtulat ipſa orationis ſeries. Sic quoque de Hiſpanis, Livius XXVIII, 33, *in arcto pugna Romano aptior, quàm Hiſpano militi futura videbatur.*

Et tractis] Ita libri omnes editi. Muretus emendabat, *& fractis.* At cùm in Mſſ. Vatic. 3429 & 4498, legatur tantùm *& tratis.* Puteolanus conjecturâ edidit, *& tractis.* Ad rem & veteris ſcripturæ veſtigia aptiùs ac propiùs, *& proſtratis.* Hoc verbo ſæpe utitur Tacitus in Annalium & Hiſtoriarum libris.

In æquo obstiterant] Mſ. Vatic. 3429, *adſtiterant.*

Equitum turmæ fugere] Tentat Lipſius, *equitum turmæ effudere*, aut potiùs *effuſæ.* Erneſtus, *erupere.* Sed inutiliter; ſi ad ea, quæ in Notis obſervavimus, attendatur.

Hostium agminibus] Romanos Tacitus minimè dixit *hoſtes.* Vel ergo, ut volebat Muretus, emendandum *noſtrorum :* vel, quod ob veterem ſcripturam commodius, *cohortium*, ut monet Erneſtus.

Cum ægre diu stantes] Corruptè veteres editiones, *cùm ægra diu aut ſtante.* Rhenanus, quem omnes poſtea ſunt ſecuti, emendavit, *cùm in gradu ſtantes.* At cùm Mſ. Vatic. 3429 habeat quoque *ægra diu*, emendandum edendumque *ægre diu*, optimo quidem ſenſu & ex vetere ſcripturâ. Tentabat Trillerus, *ægre clivo ſtantes.*

CAP. XXXVII. Summa collium] Mſ. Vatic. 3429, *ſummam.*

Accurrerant] Mſ. Vatic. 3429, *accucurrerant.*

Appropinquarunt] Mſ. Vatic. 3429, *appropinquaverunt.*

Nec alius alium] Emendabat Acidalius, *ſed alius alium.*

Trecenti sexaginta] In libris editis *trecenti quadraginta.* At potior eſt fides Mſſ. Vatic. 3429 & 4498, qui *trecenti ſexaginta* habent. In numeris xl pro lx facilè errare potuit Puteolanus, unde ad ceteros pervulgatus error.

CAP. XXXVIII. Britanni palantes] Mſ. Vatic. 3429, *Britannique palantes.*

Dein separare] Bene Mſ. Vatic. 3429. Sic quoque conjecerat Lipſius. Malè libri editi, *ſperare :* unde Grotius tentabat, *deſperare ;* Erneſtus, *ſpernere.*

Secreti colles] Erneſtus mallet, *deſerti colles.*

Horestorum] Mſſ. Vatic. 3429 & 4498, *Boreſtorum.*

Trutulensem portum] Ita libri editi. In Mſ. Vatic. 4498, corruptè *trutulens eſt.* Mſ. Vatic. 3429, *trucculenſem.*

Omnis redierat] Vulgò, *omni*, ſed mendosè, ut jam monuere Lipſius ac Pichena ; patetque ex ipsâ latinitate. Quis enim ferat, *proximo latere Britanniæ lecto omni ?* Pro *redierat* fruſtra tentat Rhenanus,

exierat. In Mſ. Vatic. 3429, *proximo Britanniæ latere.* Totum autem hunc locum ita emendabat Cl. Heumannus : *Et ſimul claſſis ſecundâ tempeſtate ac famâ Trutulenſem portum tenuit, quæ* (ſubaudi *claſſis*) *proximè, litore Britanniæ lecto omni, redierat.*

CAP. XXXIX. Agricolæ auctum] Bene Lipſius & Recentiores. In veteribus editionibus, *actum.*

Ut Domitiano moris erat] Ita Mſ. Vatic. 3429 & libri omnes editi. In Mſ. Vatic. 4498, *ut erat Domitianus.* Sic quoque annotatum in margine Mſ. Vatic. 3429.

Excepit] Mſ. Vatic. 3429, *excipit.*

At nunc] Bene Rhenanus. In veteribus editionibus, *ac nunc.*

Tot millibus] Ita editio princeps & recentiores. Malè Beroaldus, *tot militibus.*

Alius occuparet] Fruſtra tentat Lipſius, *altiùs* vel *arctiùs occuparet.*

Utcumque facilius] *Faciliùs* omiſſum vellet Erneſtus.

Etiam tum] Mallet Erneſtus, *etiamnum.*

CAP. XL. Addique insuper] Bene Muretus, *additque.* Retineri tamen poteſt vulgata ſcriptura.

Præceptum erat] Ita veteres & recentiores editiones. In mediis quibuſdam omiſſum, *erat.*

CAP. XLI. Pannoniaque] In Mſ. Vatic. 3429, *& Pannonia.* Durius certè, nec ex Taciti more, *in Mœſiâ, Daciâque, & Germaniâ Pannoniâque.*

Tot militares viri] Malè tentat Lipſius, *militares numeri* : Gronovius, *vici.* Corbulo *vir militaris* dictus eſt ſuprà Annal. XV, 26.

Cum inertia et formidine] Ita Mſſ. Vatic. Sed in margine Mſ. Vatic. 3429, notatum, *alius* habet, *inertiæ & formidini.* Mox pro *eorum* Grotius emendabat *ceterorum* : non ita feliciter Erneſtus, *cæſorum.*

CAP. XLII. Asiæ et Africæ] Mallet Lipſius, *Aſiæ aut Africæ.* Vulgatam ſcripturam defendit Mercerus : nec immeritò.

Non jam obscuri] Ita Rhenanus & Recentiores. In Mſ. Vatic. 3429, & editionibus veteribus, *non tam obſcuri.*

Paratus simulatione] Sic Mſſ. Vatic. & libri editi. Margini tamen Mſ. Vatic. 3429 adſcriptum, *alius* habet *ſimulationis.* Mallet Erneſtus, *paratâ ſimulatione.*

Proconsulari] Mallet Cl. de la Bleterie, *proconſulare.*

Nullum reipublicæ usum] Ita Mercerus & Recentiores. In Mſſ. Vatic. & editionibus veteribus, *nullum rei poſt uſum.*

Quibus moris est] Ita Mſ. Vatic. 3429 & editio princeps. Malè Beroaldus & Recentiores omiſere, *eſt*.

Eo laudis excedere] Mallet Lipſius, *accedere* vel *eſcendere*. Eleganter utrumque.

CAP. XLIII. Extraneis etiam ignotisque] Viri eruditi ad Agricolam referunt Græcum Antiphili, Byzantini, epigramma, fortè olim in Agricolæ villâ inſcriptum, quod nunc exſtat in Anthologiâ, libr. I. Tit. 37.

> *Κρηναῖαι λιβάδες, τι πεφεύγατε; πῦ τόσον ὕδωρ;*
> *Τίς φλὸξ ἀενάυς ἔσβεσεν ἀελίυ;*
> *Δάκρυσιν Ἀγρικόλα τετρίμμεθα· πᾶν δ' ὅσον ἡμῖν*
> *Ἦν ποτὲ, ἡ κείνυ διψὰς ἔχει σποδιή.*

Eleganter vertit eruditus Grotius in Mſ. latinâ ſuâ Anthologiâ:

> *Quò fontis latices, quò copia veſtra receſſit?*
> *Perpetuas Solis quis calor hauſit aquas?*
> *Agricolæ luctu conſumimur: illius, antè*
> *Humida, nunc fiunt pulverulenta, ſiti.*

Aliud agens] Bene Rhenanus & Recentiores. In veteribus editionibus, *alius*.

Lætatus est ... oblitus est] Alterutrum *eſt* redundat, ut rectè monuit Muretus.

Nobis nihil comperti] Bene Rhenanus & Recentiores. Veteres editiones, *vobis*. Acidalius inter *comperti* & *affirmare* ſupplebat *quod*.

Momenta deficientis] Ita libri omnes editi. In Mſ. Vatic. 3429, *momenta ipſa*.

Nuntiata constabat] In veteribus editionibus ante Rhenanum, *conſtabant*.

Animo vultuque præ se tulit] Dejectis ſeveriſque oculis, vultûs; *ἀπαθείᾳ* & ſolitudine, animi dolor fingitur. Verè ergo de Domitiano dictum, *ſpeciem doloris animo vultuque præ ſe tulit*. Fruſtra autem tentat Acidalius, *doloris omnino vultu*: Freinshemius, *doloris amictu vultuque*: Gronovius, *doloris mimo vultu*: Erneſtus, *doloris habitu vultuque*. Horum quædam abſurda, omnia Tacito indigna. Simpliciter & bene vertit Davanzati, *parue nondimeno di volto e d'animo addolorato*.

CAP. XLIV. Tertium consule] Bene Urſinus, Lipſius & Recentiores. In veteribus editionibus, *ter conſule*.

Nihil metus in vultu] Ita libri omnes editi. In Mſ. Vatic. 3429, *nihil impetûs in vultu*. Margini adſcriptum, *alius* habet *metûs*. Mſ. Vatic. 4498, *nihil metûs & impetûs in vultu*.

Speciosæ contigerant] Bene libri omnes editi. Idque poſtulat

ipſa rerum ſeries. Malè Mſſ. Vatic. 3429 & 4498, *ſpecioſæ non contigerant.* At in margine Mſ. Vatic. 3429 additum, *alius* habet *ſpecioſæ contigerant.*

Nam sicuti durare in hac beatissimi sæculi luce] Urſinus laudabat e veteri codice, *nam ſicuti magnæ cujuſdam felicitatis eſſe, durare in hac beatiſſimi ſæculi luce.* Sed incerta hujus codicis fides, maximè ſilentibus Mſſ. Vatic. Meliùs Acidalius & Buchnerus emendabant, *durare in hanc beatiſſimi ſæculi lucem.*

Quod augurio] Bene Mſ. Vatic. 3429 & veteres ac recentiores editiones. Rhenanus *quod* perperam omiſerat.

CAP. XLV. Clausum armis] Mſ. Vatic. 3429, *cluſum armis.*

Albanam arcem] Ita Mſſ. Vatic. 3429 & 4498. In margine Mſ. Vatic. 3429 additum, *alius* habet *villam.* Inde in veteribus editionibus, *Albanam arcem villam.* Fruſtra ergo Pichena tentavit, *Albanam arcem nulla ſententia*, &c.

Jam tum reus] Mallet Gronovius, *etiam tum reus.*

Nos Maurici Rusticique visus] Ita Mſſ. Vatic. & libri omnes editi. At in margine Mſ. Vatic. 3429 ſcriptum, *alius* habet, *nos Mauricium Ruſticumque diviſimus.* Unde, ut ſuprà in Notis diximus, emendandum nobis videtur *nos Mauricum Ruſticumque diviſimus.* Suffragatur Urſinus, qui ait ita fuiſſe ſcriptum in vetere ſuo codice. Malè tentat Acidalius, *nos Maurici Ruſticique vidimus caſus.*

Subtraxit oculos] Mſ. Vatic. 3429, *oculos ſuos.*

Quo se contra pudorem] Bene Lipſius & Erneſtus. In veteribus editionibus, *a quo.*

Filiæque] Bene Rhenanus & Recentiores. In veteribus editionibus, *filioque ejus.* Mſ. Vatic. 3429, *filiæque ejus.*

Complexu] Mſ. Vatic. 3429, *complexuque.*

Excepissemus certe] Bene Pichena & Recentiores. In veteribus editionibus, *excepiſſem.*

Optime parentum] Ita editio princeps & recentiores. Beroaldus, *optimâ.*

Compositus es] Mſſ. Vatic. 3429 & 4498, *comploratus es.* At in margine Mſ. Vatic. 3429, *compoſitus es.* Sic quoque habent libri omnes editi.

CAP. XLVI. Nosque domum tuam] Bene veteres & recentiores editiones. Copula *que* in mediis quibuſdam omiſſa.

Temporalibus laudibus] Mallet Lipſius, *te immortalibus laudibus.* Sed haud probabiliter. Minimè enim crediderim Tacitum *immortales laudes* hìc ſenſiſſe, aut ſcripſiſſe. Nec diſplicet, *temporalibus.*

Similitudine decoremus] Corruptè Mſ. Vatic. 3429 & libri

omnes editi, *militum decoramus*. Mſ. Vatic. 4498, *multum decoramus*. Ad veterem ſcripturam rerumque ſeriem accommodatè emendavit Grotius, *ſimilitudine decoremus*. Alii tentant, *imitatione*, *imitando*, *imitatu* : Heinſius, *æmulatu*. Sed non ita placent. Urſinus e veteri ſuo codice, in quo ſcriptum, *admiratione potiùs*, *quàm æmulatione decoremus*, corrigebat, *admiratione te potius*, *quàm æmulatione*, *& ſi natura ſuppeditet*, *imitatione virtutum decoremus*. At incerta, ut jam monui, hujus codicis fides.

NOTÆ ET EMENDATIONES

AD DIALOGUM

DE ORATORIBUS.

C. Cornelii Taciti dialogus de Oratoribus] Ita Mſſ. Vatic. 1518, 1862 & 4498. In editione principe, *Cornelii Taciti equitis Romani dialogus de Oratoribus claris.* Puteolanus & Beroaldus, cornelii taciti equitis romani dialogus an sui sæculi oratores antiquioribus et quare concedant. Deinde plurimi vel Quintiliano, vel M. Apro, vel Curiatio Materno dialogum hunc vindicare voluere : at nullâ nixi auctoritate, ne probabilibus quidem argumentis. Dialogus hic habitus eſt, Principe Veſpaſiano, ejuſque imperii anno ſexto. Tunc ſcriptor dialogi erat *juvenis admodum*, ut conſtat ex primo capite. Quod Quintiliano, Aprove, aut Materno, tum grandævis, minimè convenit. At, inquit Lipſius, nec Tacitus tunc fuit admodum juvenis, ſiquidem honores cœpit ſub Veſpaſiano. Miror id objici a viro eruditiſſimo, qui honores illos fuiſſe juventutis proprios ipſe noverit, ſæpeque in ſuis ad Tacitum Notis monuerit. Præterea biennio poſt habitum hunc dialogum, cùm Tacitus uxorem duceret filiam Cn. Julii Agricolæ, ipſe teſtatur ſe adhuc eſſe juvenem, ut patet ex Vitâ Agric. cap. 9. *Conſul egregiæ tum ſpei filiam juveni mihi deſpondit, ac poſt conſulatum collocavit.* Nec meliùs objiciunt ſtyli diverſitatem : diverſus eſſe debet pro diversâ ſcriptoris ætate : diverſus quoque ob argumentorum diverſitatem. Nemo ſanè eumdem in dialogo, quem in Hiſtoriarum Annaliumque libris ſtylum requiret. Inſuper, quæ dialogi laus eſt, ſtuduiſſe videtur Tacitus, ut cujuſque ingenium redderet, nec rationes modò, ſed & numeros referret. Inde ipſe, cap. 1. *Ita non ingenio, ſed memoriâ ac recordatione opus eſt, ut quæ a præſtantiſſimis viris & excogitata ſubtiliter & dicta graviter accepi ... dum formam ſui quiſque & animi, & ingenii redderet, iiſdem nunc numeris, iiſdemque rationibus perſequar, ſervato ordine diſputationis.* Verùm licèt aliorum ingenio Tacitus indulſerit, non ita tamen ſui eſt oblitus. Nonnumquam emicat ejus vis & eloquentia. Multa quoque occurrunt, quæ ejus ſtylum redolent, ut in Notis ſæpe ſuprà fuit obſervatum. Ergo donec validiora argumenta proferantur, ob auctoritatem veterum librorum, quæ maxima eſſe debet, dialogum hunc Tacito

minimè abjudicaverim. Suffragatur & Pomponius Sabinus, mediæ ætatis grammaticus, qui unum hujus dialogi locum, Tacitumque auctorem laudat. Vide Teſtimonia Veterum.

CAP. I. Et laude eloquentiæ orbata] Ita Mſſ. Vatic. In libris omnibus editis, *deſerta*, *& laude orbata.* Unde emendabat Gronovius *defecta eâ laude*, *& orbata :* Schurzfleiſchius, *diſerta*, *at laude orbata.* Malim, *diſerta, at laude eloquentiæ orbata.* Sic emendandum patet tum ex hoc capite, *horum autem temporum diſerti* ; tum e dialogi fine, cap. 41. *Credite, optimi, &, in quantum opus eſt, diſertiſſimi viri.* Et ſic alibi paſſim.

Appellamus] In Mſſ. Vatic. *appellemus.*

Male existimandum sit] Ita Lipſius & Recentiores e Mſ. Farneſ. *Sit*, abeſt ab editionibus veteribus; & rectè omitteretur.

Si mea sententia] In Mſſ. Vatic. & editionibus veteribus, *ſi mihi mea ſententia.*

Iisdemque rationibus] Perperam veteres editiones, *orationibus.*

CAP. II. Curiatius Maternus] Ita Mſſ. Vatic. In Mſ. Farneſ. *Curatius.* In libris editis *accuratiùs.*

In quantum] Bene Rhenanus & Pithœus. Perperam veteres editiones, *in quem.*

Communi eruditione imbutus] In Mſſ. Vatic. 1862 & 1518 ac veteribus editionibus, *cum eruditione imbutus.* In Mſ. Vatic. 4498, *omni eruditione.* Bene emendavit Lipſius, *communi.*

CAP. III. Et quem pridie] Copula *&* abeſt a Mſſ. Vatic. & editionibus veteribus. Eam non malè addidit Lipſius e Cod. Rom.

Catonis tui ames] Bene Lipſius. Malè veteres editiones, *Catonis tui aures.*

Apprehendisti] Ita Rhenanus & Recentiores. In veteribus editionibus, *deprehendiſti.* Lipſius & Modius mallent, *reprehendiſti.*

Leges tu quidem si volueris] In editione principe, *leges tu quidem ſibi debueris.* Inde Puteolanus, quem omnes ſunt ſecuti, emendavit, *ſi volueris.* Aliter tamen, ac fortè meliùs Mſſ. Vatic. 1862 & 4498, *leges tu quid Maternus ſibi debuerit, & agnoſces* &c. Ita quoque Mſ. Vatic. 1518. ſed pro *quid Maternus* habet *quod Maternus.*

Sequenti recitatione] Ita Mſſ. Vatic. Sic quoque placebat Lipſio. Perperam in libris editis, *tractatione.*

Editionem festino] Mallet Gronovius, *geſtio.*

Causarum studiis] Bene Lipſius & Erneſtus. Malè in veteribus editionibus, *curarum.*

Vix sufficeres] Mſſ. Vatic. *Sufficeris.*

Græcorum fabulis] Mſſ. Vatic. *Græculorum.*

Aggregares] Mallet eruditus Pithœus, *adgregare.*

CAP. IV. Desidiam advocationum objicis] Bene Lipſius e Mſ. Farneſ. Perperam in veteribus editionibus, *deſidiam advocamur, quotidianum* &c.

Defendendæ adversus te poeticæ] Bene adhuc Lipſius e Mſ. Farneſ. In veteribus editionibus, *defendens adversùs te poetice.*

Forensium causarum] Ita Mſſ. Vatic. Sic quoque placebat Schelio & Erneſto. Malè libri editi, *forenſium muſarum.*

CAP. V. Modesti judices] Mſ. Vatic. 1862, *moderati judices.*

Se excusent] *Se* abeſt a libris editis. In editione principe antiquâ manu rectè additum reperi.

Gratia prævalere] Ita editiones veteres & recentiores. Malè in Lipſianis libris, *gratiæ.*

Ego enim.. arbitrum.. inveni.. societate plurium] Locum hunc optimè reſtituit P. Pithœus. Corruptè in veteribus editionibus, *& ego enim ... arbitrium ... inveniri .. ſollicite plurimum defendi.* Bene Mſ. Farneſ. *ſocietate plurium.* Antiquâ quoque manu in editione principe emendatum, *inveni.*

Sed et ipsum] Mallet Muretus, *ſed ipſum.* Rhenanus, *ſed id ipſum.*

Apud vos] Bene Lipſius & Erneſtus. In veteribus editionibus, *apud eos.*

Parare simul] Mſſ. Vatic. *parere.*

Adsciscere nationes] Ita libri omnes editi. In Mſ. Vatic. 1862, *neceſſitates.* Mſſ. Vatic. 1518 & 4498. *neceſſitudines.*

Factaque nostra] Bene Lipſius & Erneſtus e libro Rom. In veteribus editionibus, *facta noſtra.* Mſſ. Vatic. 1518 & 4498. *factaque per noſtra.*

Quid erit tutius] Ita Puteolanus & Recentiores. In Mſſ. Vatic. *quid eſt.* Editio princeps, *quid enim.* Acidalius mallet *utilius.*

Ultro feras] Mſſ. Vatic. & editiones veteres, *ferat.*

Prospere fluentibus] Ita Mſſ. Vatic. Malè veteres editiones, *prope fluentibus.* Poſtea emendatum, *probè.*

Aliorum præsidio] Mſ. Vatic. 1862, *profugio.* Mſſ. Vatic. 1518 & 4498, *perfugio.*

Periculum increpuit] In veteribus editionibus, *periculum irrepat.* Bene Lipſius e Mſ. Farneſ. *increpuit.* Ut apud Ciceronem in Catilin. I, 7. *Quidquid increpuerit, Catilinam timeri:* apud Livium, *inde ſi quid increpet terroris.*

Lorica, aut gladius] Optimè Rhenanus. In Mſſ. & veteribus editionibus, *loricæ gladius.*

Eloquentia, præsidium] Ita veteres editiones. Sic quoque placebat Acidalio. Fruſtra Lipſius & Recentiores, *eloquentiæ.*

Vel in judicio] Mallet Muretus, *ſive in judicio.*

Cui parti] Ita Mſſ. Vatic. Lipſius & Recentiores. Malè editio princeps, *cui partim :* unde Puteolanus & alii, *cui præſertim.*

CAP. VI. Uno aliquo] Ita Mſſ. Vatic. & ſic placebat Schurzfleiſchio. In libris editis *uno aliove.* Unde tentabat Gronovius, *alterove. Unum aliquem diem* dixit Tullius, IV. in Verrem.

Domum suam] Ita Mſſ. Vatic. *Suam*, abeſt a libris editis.

Neque officii] Mſ. Vatic. 1862, *non officii.* Veteres editiones, *neque officiis alicujus adminiſtrandis.* Quod probabat Schurzfleiſchius : ſed pro *alicujus* tentabat *alius.*

Sibi ipsi dari] Fruſtra Gronovius, *tibi ipſi.*

Illos quinimmo] Mſſ. Vatic. 1862 & 1518, *iſtos.*

Et potentes] Ita Lipſius e Mſ. Abſunt ab editionibus veteribus.

Homines veteres] Acidalius delebat *veteres.*

Urbis gratia] Sic Pithœus & Recentiores. In Mſſ. Vatic. & editionibus veteribus, *orbis.*

Quod optimum sit] Malè tentat Gronovius, *id quod apud te ſit, ſe non habere.*

Quod gaudium] Mſſ. Vatic. *quod id gaudium.*

Adsistendique] Mallet Erneſtus, *dicendique.*

Circumfundi coram] Acidalius & Schelius mallent, *coronam :* probavit Erneſtus, & edidit.

Quemcumque orator induerit] Ita Lipſius & Recentiores. In veteribus editionibus, *quacumque orator induxerit.* Mallet Schurzfleiſchius, *quacumque orator reſpexerit.*

Percenseo] Bene editiones veteres & recentiores. Malè in mediis quibuſdam, *parva cenſeo.*

Adfert orationem] Sic libri omnes editi. In Mſ. Vatic. 1862, *profert.* Mſ. Vatic. 4498, *fert.* Mſ. Vatic. 1518, *proferre.*

Trepidatione animi] Ita Pichena & Recentiores omnes. In Mſſ. Vatic. & editionibus veteribus, *animus.*

Nam in ingenio] Bene Pithœus & Acidalius. Præpoſitio abeſt a veteribus editionibus.

Quamquam alia diu] Mallet Erneſtus, *quamquam utilia*, vel *utiliora, quæ ferantur.*

CAP. VII. De me ipse fatear] Ita editiones veteres & recentiores. In Mſſ. Vatic. & editionibus mediis, *de me ipſo.*

Tum habere quod in se, non in alio, oritur] Sic emendavit Illuſtr. Huetius : optimè quidem, & aptiſſimè ad mores hu-

jus ſæculi, quo Stoica vigebant placita. Eorum enim ſumma eſt, hæc tantùm habere bona, quæ in ſe, non in alio, oriuntur. Malè libri editi, *tum abire quod ſi non in alio oritur.* Fruſtra tentabat Pithœus, *tum habere, quod non in alvo oritur*; vel, *quod ſi non aliunde oritur.* Schelius, *tum habere, quod non in alios congeritur*, vel, *confertur:* Schurzfleiſchius, *tum in cælum abire, quod id non ab alio oritur.* Alii aliter, & æquè infeliciter.

Codicillis datur] Ita Mſſ. Vatic. Libri editi, *in codicillis.* Præpoſitionem omittebat quoque Pithœus.

Quæ fama et laus cujusvis artis] Ita Lipſius & Recentiores omnes. In editionibus veteribus, *quid fama.* Beroaldus emendavit, *cujuſvis:* antea editum, *cujus.*

Non illustres in Urbe solum] Mſſ. Vatic. 1862 & 4498, *non illuſtres & non in Urbe ſolùm.* Mſ. Vatic. 1518, *non illuſtres & non ſolùm.*

Quibus modo recta et indoles est] Ita Mſſ. Vatic. & optimè. Sic Tullius, I. de Divin. 86. Quintilianus *Inſtit. Orat.* VI, 3. ipſeque Tacitus infrà cap. 10. *modò* pro *quidem* uſurpavere. Perperam libri editi, *quibus morum & indoles eſt.* Lipſius e Romanâ, neſcio quâ, editione, laudat *quibus major indoles.*

CAP. VIII. Non minus esse] Videtur excidiſſe, *notos;* idque jam monuere Muretus & Lipſius. Emendabat Schurzfleiſchius, *non minoris eſſe.* Salinerio & Schelio probatur vulgata ſcriptura: ſed immeritò.

Nec hoc illi alterive] Sic optimè emendavit Illuſtr. Huetius. In libris omnibus editis, *nec hoc illis alterius ter millies.* Unde tentabat Lipſius, *nec hoc illis, alterius ter millies, alterius bis millies:* Cl. de la Monnoye, *nec hoc illis ulterius.* Rodolphus Agricola, *nec hoc illis utriuſque.* In editione Oxonienſi Declamationum Quintiliani, an. 1675, in quarum fine additus hic dialogus, *nec hoc illis alterive.*

Sed ipsa eloquentia] *Sed* abeſt a veteribus editionibus. Addendum optimè viderunt Lipſius, Freinshemius & Recentiores. Antea malè diſtinguebatur, *veniſſe. Ipſa eloquentia* &c.

Ad quantam] Mſſ. Vatic. *ad quam.*

Sed hæc, ut supra dixi, proxima] Bene Lipſius e Mſ. Farneſ. In editione principe, *ſed habet, ut ſuprà dixi, propriam.* Puteolanus, *propria.*

Spectanda haberemus] Ita editiones veteres & recentiores. In mediis quibuſdam, *habemus.*

Angustia rerum] Ita Puteolanus & Recentiores omnes. In Mſſ. Vatic. & editione principe, *anguſtia ereptum.* Unde tentabat Rodolphus Agricola, *anguſtia parentum:* Lipſius, *anguſtiæ rerum.*

Eos circumsteterunt] Id minus latinè dictum cenſet Erneſtus; ut & mox illud *ſubſtantia facultatum.*

Potentissimi civitatis] In veteribus editionibus lacuna eſt poſt *potentiſſimi.* Supplevit Lipſius, *civitatis.* Supplebat Rodolphus Agricola, *in judiciis.*

Patientissimus veri] Veteres editiones, *patientiſſimus vir.*

Ipsi accumulare] Mſſ. Vatic. *ipſis.*

Imagines ac tituli] Bene Lipſius e Mſ. qui ſanè Farneſianus eſt. Perperam in veteribus editionibus, *imagines Attali.*

Quam qui fastidiat] Ita Mſſ. Vatic. & editiones veteres. *Qui* malè omiſſum in recentioribus.

CAP. IX. Utilitates alunt] Barthius, *Adverſaria*, pag. 2038, mallet, *utilitate ſe alunt.* Quaſi carmina non tantum præmii auctoribus referrent, quantum in iis ſumptûs facere neceſſe ſit. At vulgata ſcriptura retineri poteſt.

Quæ deinde] Mſ. Vatic. 1862, *quæ deinceps.*

Cui bono est] Bene Lipſius e Mſ. Perperam in veteribus editionibus, *crebro eſt ſi apud te.*

Denique ipse] *Ipſe* abeſt ab editione principe. Puteolanus ſupplevit *aliquis.*

Auditorium] Malè Beroaldus, *adjutorium.*

Recitationem ejus] Bene Lipſius. In veteribus editionibus, *recitatione.* Ex quo alii emendaverant, *recitationum.*

Illa laus] Mſ. Vatic. 1862, *iſta.*

Seipsum colere, suum ingenium propitiare] Ita Mſſ. Farneſ. & Vatic. 1862 & 1518. Inde Lipſius emendavit & edidit, *ſuum genium propitiare.* Fortè verius eſt redundare, *ſuum ingenium*, vel *genium*, *propitiare.* Hæc enim abſunt a veteribus editionibus. Et in Mſ. Vatic. 4498 legitur, *ſeipſum colere*, *ſive ingenium propitiare.* Quod apertè gloſſema recentemque interpretationem indicat.

CAP. X. In totam urbem penetrat? nedum] Optimè Lipſius e Mſ. in quo erat, *penetrat medium.* Corruptè editiones veteres, *penetrat metrum.*

Ad id] Mſſ. Vatic. *ad illud.*

Obnoxium sit offendere] Acidalius mallet, *offenſæ.* Schurzfleiſchius, *offenſis.*

Pro Catone offendis] Mſſ. Vatic. *offendes.*

Hinc ingentes... hinc in auditoriis] Utroque in loco Mſſ. Vatic. *hic.*

In quibus expressis] Tentabat Lipſius, *in quibus*, *expreſſit ſi quando neceſſitas.* Probabiliùs Cl. de la Monnoye, *expreſſis* mutabat in *expreſſius.* Vulgata ſcriptura retineri poteſt.

CAP. XI. Et intento ore] Fruſtra tentat Acidalius, & *intentior.*

Paravi] Corruptè Mſſ. *parant.* Editiones veteres, *parat.*

Aper laudat] Mſſ. Vatic. *laudaverat.* Meliùs *laudare*, ut jam dictum eſt in Notis. Sic quoque placebat Lipſio.

Arte quadam] Acidalius fruſtra addit, *id arte quadam.*

Efficere aliquid et eniti] Ita Lipſius & Recentiores. In editione principe, *efficere ut niti.* Puteolanus omiſit, *efficere ut :* retinuit tantùm, *niti.*

Improbam] Pichena, *improbatam.* Fortè librariorum errore. Nihil enim monet.

Vatinii potentiam] Libri omnes editi, *vaticinii.* Emendandum, *Vatinii*, rectè monuere eruditi viri J. Fr. Gronovius & de la Monnoye.

Ingredi famam] Mſſ. Vatic. & *ingredi.*

Et hodie] *Et* abeſt ab editionibus veteribus. Lipſius repoſuit e Romano libro.

Me sejungere] Mſſ. Vatic. & editiones veteres, *dejungere.*

Frequentiam salutationum] Schelius & Schurzfleiſchius mallent, *ſalutantium.* Sic infrà cap. 13. *fremitus ſalutantium.*

Et egressus] Mallet Pithœus, & *greſſus.*

Statum hucusque] Ita emendabat Lipſius, & edidit Erneſtus. In Mſſ. Vatic. & editionibus veteribus, *cujuſque.* In mediis editionibus, *hujuſque.* Schultingius mallet, *quoque.*

Innocentia tueor] Non ita bene Pichena, *meliùs innocentia tuetur, quàm eloquentia.*

CAP. XII. Commoda mortalibus] Bene Muretus & Schelius emendant, *commendata.* Non ita feliciter Lipſius, *commodata* vel *compta.*

Lucrosæ hujus] Malè quidam conjiciunt, *luctuoſæ.*

Vatibus abundabat] Ita Mſſ. Vatic. & ſic rectè conjecerant Muretus & Acidalius. Malè in libris ante Erneſtum editis, *abundat.*

Aut gloria major] Bene Lipſius e Mſ. Farneſ. in quo, *gloria more.* Mſſ. Vatic. *gloria in ore.* Peſſimè editiones veteres, *nec aut illud clamore... aut anguſtiæ honor.* Sic quoque in Mſſ. Vatic. poſt *gloria in ore* eſt duorum triumve verborum lacuna. Unde fortè olim ſcriptum fuit, *nec ullis aut gloria major umquam contigit, aut auguſtior honor.*

Illud certe mihi] Mſ. Vatic. 1862, *iſtud.*

Quam qui Virgilii] Ita Mſſ. Vatic. *Qui* abeſt a libris editis. Jam ſuprà cap. 8. *qui* omiſſum vidimus.

Aut Varii Thyestes] Ita libri omnes editi. Cùm moneat

Lipſius deeſſe antiquo illud, *aut Varii*, ſane intelligendum eſt de Mſ. Farneſ. quo uſus eſt.

CAP. XIII. Et illud felix] Mſ. Vatic. 1862, *iſtud*. Gronovius autem vel hìc lacunam eſſe, vel emendandum, *& illud ſecum contubernium*, exiſtimat.

Licet illos] Mſ. Vatic. 1862, *iſtos*.

Et secretum] Mſſ. Vatic. *& quietum*.

In hac præsenti fortuna] Ita libri omnes editi. In Mſſ. Vatic. *in hac ſuâ fortunâ*. Et fortè meliùs.

Quod timent] Bene Mſſ. Vatic. In libris editis, *an quod timent?* quod non æquè uſurpatur ex Latino uſu.

In illa sacra illosque fontes] Mſ. Vatic. 1862, *iſta.. iſtos*.

Meus dies veniet] Mſſ. Vatic. *veniat*.

CAP. XIV. Cum Vipstanius] Mſſ. Vatic. *tum*. Perperam veteres editiones, *Urbanius* vel *Urbanus*.

Audentior et poetarum] Malè in veteribus editionibus, *audenter*. In recentibus autem perperam omiſſa copula *&*, quæ in Mſſ. Vatic. & veteribus editionibus occurrit.

Disputationes adjungitis] Ita libri editi. In Mſſ. Vatic. 1862 & 4498, *aſſumitis*. In Mſ. Vatic. 1518, *& ſumitis*.

Et eruditionis et literarum] In veteribus editionibus, *eruditiones*. Rhenanus emendaverat, *eruditionem*. Meliùs Rodolphus Agricola & Lipſius, *eruditionis*.

Plurium ejusmodi] Ita editiones veteres & recentiores. Malè Beroaldus, *plurimum*. Unde Muretus emendabat, *plurimam*.

CAP. XV. Atque id eo credo] In Mſſ. & veteribus editionibus, *antiquis eo credo*. Unde ſcribendum fortè, *contenderes parem antiquis*, conjiciebat Lipſius. Quod minimè probabile. Veriùs emendavit, *atque id eò credo*; & Recentioribus omnibus probatum. Mox perperam veteres editiones, *quod malignus* vel *maligniùs his opinionem*, pro *quòd maligni in iis opinionem*. In Mſ. Vatic. 1518, *malignè in iis*.

Solutio est] In libris editis, *ſolatio*. Certè emendandum *ſolutio*, ut rectè monuere Acidalius & Schurzfleiſchius.

Contentis scholasticorum] Freinshemius mallet, *continuis*. Veteres editiones, *contentus*.

Sacerdos iste Nicetes] Optimè Lipſius. Peſſimè veteres editiones, *Sacerdos iſte enitet*.

CAP. XVI. Justius explicaverit] Mſſ. Vatic. *explicabit*.

Cogitationes meas] Malè Beroaldus, *cognitiones*.

Si illud] Mſ. Vatic. 1862, *iſtud.*

Significatione ista] Ita Mſſ. Vatic. & Lipſius. In veteribus & recentioribus editionibus, *ſignatione.*

Mille fere et trecentis annis] Ita totidem literis Mſſ. Vatic. Malè libri omnes editi, *mille fere & cc annis.*

Immensi hujus ævi] Ita Mſſ. Vatic. Libri editi, *hujus immenſi ævi;* quod paulo durius.

Si, ut Cicero] Ita Mſſ. Vatic. In editione principe, *ſicut.* Puteolanus emendavit, *ſi ſicut.* Quod durum eſt.

Cum maxime] Emendabat Muretus, *tum maximè.*

Quos nos vocamus] Bene Mſſ. Vatic. In veteribus editionibus omiſſum, *quos:* in recentibus, quibus prævivit Rhenanus, *nos.*

Annorum xii m dcccccliv] Malè libri omnes editi, *annorum xii m dcccliv.* Magnus enim annus, auctore Cicerone in Hortenſio, complectebatur annos duodecim millia nongentos quinquaginta quatuor. Rem illuſtrabit definietque Servius.

De magno anno.

Magni anni originem explicat Servius ad hunc Virgilii verſum, Æneid. III, 284.

Interea magnum ſol circumvolvitur annum.

« *Magnum* », *ne putaremus lunarem eſſe, propterea dixit. Antiqui enim tempora ſideribus computabant, & dixerunt primò lunarem annum triginta dierum: unde invenitur in aliquibus vita nongentorum annorum, ſcilicet lunarium. Poſtea ſolſtitialis annus repertus eſt, qui duodecim continet menſes. Mox majore curâ magnum annum eſſe voluerunt, omnibus planetis in eumdem recurrentibus locum, & hoc fit, ut diximus, ſecundùm Ciceronis Hortenſium, poſt annos duodecim millia nongentos quinquaginta quatuor, ſolſtitiales ſcilicet. Bene ergo nunc « magnum » addidit, ne Lunarem intelligeremus. Bene « Solis » nomen, ne quia dixerat « magnum », illum VII planetarum acciperemus & Platonicum; de quo varia & a Metone, & ab Eudoxo, & a Ptolemæo, & ab ipſo Tullio. Nam in libris de deorum naturâ tria millia annorum dicit magnum annum tenere.* In numero duodecim millium nongentorum quinquaginta quatuor annorum concordat vetuſtiſſimus Servii Mſ. codex, qui fuit olim in Bibliothecâ Collegii Ludovici Magni. Inde erroris arguas, & facilè emendes alterum Servii locum, in numeris omnino corruptum. Sic enim ibi Servius ad Æneid. I, 273. *Secundùm Tullium magnus* annus, *qui tenet XII dliv annos: ut in Hortenſio, « Et horum annorum, quos in faſtis habemus, magnus XII dliv » annos amplectitur* ». Certiſſimè emendandum xii dcccccliv, ut patet tum e Tacito, tum ex ipſis, priore loco allatis, Servii verbis, *hoc fit, ut diximus, ſecundùm Ciceronis Hortenſium, poſt annos duode-*

cim millia nongentos quinquaginta quatuor. Idem ſuadet Solinus, cap. 33. Sic enim ibi de phoenice. *Cum hujus vitâ magni anni fieri converſionem, rata fides eſt inter auctores: licèt plurimi eorum magnum annum non quingentis & quadraginta, ſed duodecim millibus nongentis quinquaginta quatuor annis conſtare dicant.*

Rudi autem adhuc Aſtronomiâ, varia fuere juxta varios ſcriptores magni anni ſpatia, quæ vide apud Riccioli, Almageſt. III, 13. Tom. I. pag. 130. & apud Marshamum, Canon Ægypt. pag. 9. In hac majore Aſtronomiæ luce nondum conſentiunt Aſtronomi. Magnum enim annum Riccioli definit annis 25920. Tycho Brahe annis 25816. Caſſini annis 24800.

Huic magnæ annorum converſioni, Platonicorum commentis celebratiſſimæ, famam addidit inquies mortalium animus, dum præterita laudat tempora, præſentia faſtidit, futura optat ſperatque ſemper meliora. De magno anno plura non addiderim, maximè cùm hanc materiam eruditè tractaverit Cl. de la Nauze, *Mémoires de l'Académie Royale des Inſcriptions*, Tom. XXII. pag. 82 & ſeqq. Id unum memoraverim, quod non ita compertum. Magnum quoque annum habent Sinenſes, cùm conjunguntur planetæ. Recens inventum, nec uſurpatum ante Dynaſtiam Principum *Han*, quæ imperare cœpit anno 205 ante Jeſum Chriſtum. Nec conſtantem apud eos eſſe magni illius anni durationem, hoc ſæculo certiſſimè compertum habuimus. Nempe, utì accepimus ex literis Mſſ. Patris Gaubil Soc. Jeſu ab urbe *Peking*, die 25 Octobris, anno 1725, ad Patrem Souciet ſcriptis, cùm Jupiter, Mars, Venus, Mercurius menſe Martio, anno 1725, proximaſſent, Sinenſes Mathematici ſtatim confinxere quamdam Saturni appropinquationem, eorumque cum Sole Lunâque conjunctionem. Mox Imperatori *Yong-tching* libellos obtulere, & hanc renovationem ſæculorum ei gratulati ſunt. Hac de re publicas quoque magnatum gratulationes excepit Imperator. Ipſe illam conjunctionem ſuis in edictis ſæpiſſimè publicavit; & tribunal Mathematicum in memorialibus ſuis hiſtoriarum libris ſcripſit: « Anno tertio Imperatoris *Yong-tching*, ſecundâ Lunâ, fuit » ſeptem planetarum conjunctio ». Pater Kegler, Societatis Jeſu Mathematicus, pro virili parte enixus eſt, ut id commentitium & falſum eſſe Imperatori perſuaderet. Prævaluit Sinnenſis adulatio. Inde manifeſtum eſt, quàm leviſſimè adversùs ſacros Hebraicæ Scripturæ libros a nonnullis objiciatur ſimilis conjunctio, quæ fertur contigiſſe ſub Principe *Tchouen-Hiu*. Hujus Imperatoris initia ad annum 2510, mortem ad annum 2433, ante Jeſum Chriſtum referunt. Menſe autem Martio Lunam ſecundam numerant Sinenſes, quòd ab ingreſſu Solis in Piſces, non verò, ut nos, ab ingreſſu in Taurum, annum incipiunt. Inde quoque, cùm Judæi Sinenſes Scenopegiam, ſeu feſtum Tabernaculorum, ſeptimâ Lunâ celebrarent,

ut

ut diximus ſuprà Tom. III. pag. 575, eadem more Sinico Luna octava numerabatur, ut habet epiſtola Patris Domenge.

Non solum eodem anno] Bene Mſſ. Vatic. & editiones veteres. Poſtea omiſſum *eodem*. Unde malè conjiciebat Pithœus emendandum, *non ſolùm quo nos, ſed fere eodem die.*

CAP. XVII. Septimo Idus Decembris] A Mſſ. & veteribus editionibus aberat *Decembris*. Bene & ex hiſtoriâ ſupplevit Lipſius.

Sex et quinquaginta annos] Bene Muretus. Malè Mſſ. Vatic. *novem & quinquaginta annos*. Editiones veteres, *VIII & L annos.*

Vitellii unum annum] Muretus delebat, *unum*.

Centum et viginti anni] Bene Mſ. Vatic. 1518. Ita & Puteolanus. Perperam Mſſ. Vatic. 1862 & 4498, ut & editio princeps, *centum & decem anni.*

Ei pugnæ] Bene Pithœus, Muretus, & editio Oxonienſis ſuprà laudata. Perperam in omnibus Taciti editionibus, *& pugnæ.*

Proximo quidem congiario] Nemo miretur priſcam rerum memoriam ad congiaria referri, cùm vix quidquam in imperio Romano iis fuerit illuſtrius. Hìc ergo, ubi ſe dat occaſio & opportunitas, argumentum, in hiſtoriâ præcipuum, ferme tamen intentatum, tractare operæ pretium eſt.

De Congiariis Romanis.

Cum adhuc tenuiſſima foret res Romana, congiis frumenti, vini, olei, aliarumque id genus rerum, quæ populo dividebantur, publicam gratiam reges quæſiere, nomenque fecere congiariis. Ancus Marcius rex inſtituto ſaluberrimo uſus eſt, ut tributis auctoritatem conciliaret: atque, cùm ſalinas inſtitueret, *ſalis modios ſex mille in congiario dedit populo*, Plin. XXXI, 7.

Publicæ lætitiæ pars maxima ſemper fuere congiaria. L. Lucullus, *cùm rediit ex Aſiâ millia cadûm* vini Græci, *in congiarium diviſit ampliùs centum*, Plin. XIV, 14. Veterem morem ſecutus Julius Cæſar, dictator, triumphi ſui cenâ ſingulas Falerni amphoras, ſingulos Chii cados, in ſingula convivia diſtribuit. Chium adhuc & Falernum in Hiſpanienſi triumpho dedit, Plin. ibid. Quanta tunc lætitia, cùm populus Romanus, per convivia diviſus, inter patriæ triumphantiumque laudes, ſuam ipſe fortunam felicitatemque celebrabat! At plerumque perfida donorum natura. Et Julius Cæſar, qui vitia virtuteſque in dominandi artes verterat, congiariis quoque uſus eſt. Nec jam gulæ deliciis, ſed, quibus vis acrior, auro argentoque publicam libertatem fregit. Eamdem viam iniit felicior Auguſtus. Ne eam quidem aſpernatus eſt Tiberius, parcior tamen, quia aliis regnandi artibus validior. Ceteri deinde Principes hac viâ

iere; alii liberalitate, alii conſuetudine & prodigalitate; alii avaritiâ, cùm darent, ut audaciùs auferrent; alii neceſſitate: plebs enim largitionibus inefcata, inſoleſcebat, avida ſemper, ſemper egens.

Quanta autem impendia in congiariis Romani Imperatores fecerint explicaturus, præmonuerim congiaria data fuiſſe plebi Romanæ, ejuſque pueris ab undecimo ætatis anno, ſæpe etiam minoribus: Auguſto Principe, congiaria perveniſſe ad civium millia numquam minus quinquaginta & ducenta. Immo ipſe anno tribunitiæ ſuæ poteſtatis duodeviceſimo, conſul XII, trecentis & viginti millibus plebei Urbanæ dedit. Porro cùm, ab Auguſti principatu, novi cives in tribus ſemper adlegerentur, ſemper ampliatus ſit civium numerus, nullum erit amplificationis periculum, ſi a Julio Cæſare ad Trajanum congiaria ducentis & quinquaginta hominum millibus, a Trajano ad M. Aurelium Antoninum, cùm Roma fuit frequentiſſima & magna Principum liberalitas, trecentis millibus perveniſſe computaveris. Poſtea vel imminuta Urbis frequentia, vel adſtricta Principum liberalitas, ut mox in Septimio Severo videbimus. At certè tum etiam congiaria centum quinquaginta millibus hominum pervenere. Immo his rationibus plurimùm minuentur congiariorum impenſæ. Verùm minuere potiùs, quàm augere expedit. Immenſa adhuc exſurget pecuniarum ſumma in congiariis expenſa. Adde, ut Imperatoriarum largitionum vim intelligas, quemadmodum populo congiaria, ſic militibus donativa fuiſſe propoſita, ac majores plerumque in donativis, quàm in congiariis impenſas fuiſſe. His præmonitis, ſcriptores veteres, nummos, Inſcriptiones, ac maximè Mſ. Codicem Cæſareæ Bibliothecæ Vindobonenſis [1] ſecutus, Imperatorum congiaria exponam.

C. JULIUS CÆSAR *congiarium dedit denarios centenos*, Gallicæ monetæ libras 77. Mſ. Vindobon. De pecuniæ ſummâ conſentit Suetonius: at frumentum oleumque data inſuper docet. *Populo præter frumenti denos modios, ac totidem olei libras, tricenos quoque nummos, quos pollicitus olim erat, viritim diviſit: & hoc amplius, centenos pro morâ.* Sueton. in Jul. XXXVIII.

AUGUSTUS *congiarium dedit ter* A CCCLXII S. At hìc latet libra-

[1] Codex ille Mſ. eſt inter Hiſtoricos Latinos codices Cæſareæ Bibliothecæ Vindobonenſis, numero 548. Illum, a Patre Conrado Janningo, Soc. Jeſu, olim deſcriptum, ex ejus apographo hìc referam, quòd, præter congiaria, plurima adhuc Romanæ antiquitatis, vel in ſuâ ruditate barbarieque, atque etiam ſuos inter errores erudito cuique facilè obvios, contineat.

IMPERIA CÆSARUM.

C. JULIUS Cæſar imperavit annos III, menſes VII, dies VI. Congiarium dedit XC. Occiſus curiâ Pompeiâ.

DIVUS OCTAVIANUS Auguſtus imp. ann. LVI. m. IIII. d. VIIII. Cong. ded. ter A CCCLXII S. Hoc imp. navis Alexandrina prima in portum Romanum introivit nomine Acatus, quæ attulit frumenti modios CCCC, vectores MCC, piper, linteamen, carta, vitria, & opoliſcum cum ſuâ ſibi baſe, qui eſt in Circo maximo, altum pedes LXXXVII S. Exceſſit Nolâ.

riorum erratum. Fortè ſcriptum fuit olim x CCCLXII S, id eſt, *denarios trecenos ſexagenos binos cum ſemiſſe*, Gallicæ monetæ libras 282. Ut ut eſt, aliunde comperta nobis Auguſti congiaria. Nam, præterquàm quòd Auguſtus, poſt mortem Julii Cæſaris, ex ejus teſtamento plebi Romanæ viritim numeravit ſeſtertios trecenos, *Gallicæ monetæ libras* 58, ipſe conſul V, anno Urbis conditæ DCC, nomine ſuo congiarium dedit ſeſtertios quadringenos, *Gallicæ monetæ libras* 77. Deinde conſul X, altero congiario itidem ſeſtertios quadringenos ex patrimonio ſuo pernumeravit. Tertium congiarium quadringenos adhuc nummos dedit anno tribunitiæ ſuæ poteſtatis duodecimo. Singula hæc congiaria pervenerunt ad civium millia numquam minus quinquaginta & ducenta. Singula ergo fuere millies ſeſtertiûm, ſeu *Gallicæ monetæ librarum* 19,455,025. Hiſce congiariis alias largitiones addidit Auguſtus. Conſul XII, anno tribunitiæ ſuæ poteſtatis duodeviceſimo, ſexagenos denarios, *Gallicæ monetæ libras* 46, trecentis viginti millibus plebei Urbanæ dedit. Tantus autem fuit, ut opinor, plebis Urbanæ numerus, quòd *ne minores quidem pueros præteriit, quamvis nonniſi ab undecimo ætatis anno accipere conſueſſent*, Sueton. in Aug. XLI. Conſul XIII ſexagenos adhuc denarios dedit plebi, quæ frumentum publicum accipiebat. Ea tunc erant millia hominum paulo plura, quàm ducenta. Hactenus Marmor Ancyranum, quod vide ſuprà in Notis & Emendationibus ad Annal. I, 11. Præterea Auguſtus teſtamento legavit populo & plebi quadringenties tricies quinquies nummûm, Gallicæ monetæ libras 8,463,059, ut dictum eſt ſuprà Annal. I, 8.

TIBERIUS, Auguſto Principe, cùm Germanicum triumphum ageret anno Urbis conditæ DCCLXV, *prandium populo mille menſis, & congiarium trecenos nummos*, Gallicæ monetæ libras 58, *viritim dedit*, Sueton. in Tiber. XX. Deinde ipſe Princeps congiarium dedit, cùm Neronem & Druſum patribus commendaret, Sueton. in Tiber. LIV. & Tacit. Annal. III, 29. Idem ſanè eſt de quo Mſ. Vindobon. *congiarium dedit denarios LXXII*, Gallicæ monetæ libras 56. Moriens Tiberius legavit populo *quadringenties quinquagies ſeſtertiûm*, Gallicæ monetæ libras 8,754,856. Dio LIX. pag. 640.

CAIUS CALIGULA *congiarium populo bis dedit trecenos ſeſtertios*, Gallicæ monetæ libras 58, Sueton. in Caio XVII. Legendum in Mſ. Vindobonenſi *congiaria dedit denarios ſeptuagenos binos cum ſemiſſe*, Gallicæ monetæ libras 56. Præterea de baſilicâ Juliâ ſparſit

TIBERIUS Cæſar imp. ann. XXII. m. VII. d. XXVIII. Cong. dedit XLXXII S. Hoc imp. in civitate Fidenis populo ſpectante amphitheater ruit & oppreſſit homines IIII CCV. Exceſſit Miſeno.

C. CALLICULA imp. ann. III. m. VIII. d. XII. Cong. dedit XLXXII S; & de baſilicâ Juliâ ſparſit aureos & argenteos: in quâ rapinâ perierunt homines XXXII CCXLVII. Et ſpado occiſus palatio.

Caligula aureos & argenteos ; in quâ rapinâ perierunt homines XXXII CCXLVII. At, ut puto, numeros turbarunt librarii. Emendandum mihi videtur : ſparſit aureos & argenteos XXXII, id eſt, aureorum & argenteorum triginta duo millia; in quâ rapinâ perierunt homines CCXLVII.

CLAUDIUS, anno Urbis conditæ DCCXCVIII, *congiarium dedit denarios quinos & ſeptuagenos*, Gallicæ monetæ libras 58, Mſ. Vindobon. Ita quoque Dio LX. pag. 682. qui addit in hac largitione fuiſſe, qui plus acciperent, nonnullis etiam datos mille ducentos quinquaginta nummos, *Gallicæ monetæ libras* 243. Poſtea anno Urbis conditæ DCCCIV, cûm Nero *princeps Juventutis* appellaretur, additum eſt nomine ejus congiarium, Tacit. Annal. XII, 41.

NERO, Auguſti magnificentiam æmulatus, *congiarium dedit quadringenos nummos*, Gallicæ monetæ libras 77, Mſ. Vindobon. & Tacit. Annal. XIII, 31. Hæc Principis liberalitas nummis celebrari cœpit. NERO CLAVD. CAES. AVG. GERM. P. M. TR. P. IMP. P. P. capite laureato. Ex adverſâ nummi parte, CONGIAR. DAT. POP. id eſt, *congiarium datum populo*, Nero togatus dat congiarium. In aliis duobus ejus nummis CONGIAR. II. & CONGIAR. III. id eſt, *congiarium ſecundum*, *congiarium tertium*. Unde manifeſtum eſt plura fuiſſe ejus congiaria. Utrum iis annumeretur congiarium ejus nomine a Claudio datum haud dixerim. Nummos vide apud Harduinum, *Selecta opera*, pag. 721 & 722. Vide & Cl. Vaillant, *Hiſtoire de l'Académie Royale des Inſcriptions*, Tom. I. pag. 245.

GALBA, ſenili avaritiâ, congiarium promiſit, non dedit.

OTHO VITELLIUSque nec ſpatium, nec facultatem dandi congiarium habuere, præcipitibus fatis, belliſque civilibus publicas fortunas haurientibus.

VESPASIANUS, pacato terrarum orbe, *congiarium dedit denarios quinos & ſeptuagenos*, Gallicæ monetæ libras 58, Mſ. Vindobon.

TIBERIUS CLAUDIUS imp. ann. XIII. m. VIII. d. XXVII. Cong. dedit XLXXV. Hoc imp. primùm venerarii & malefici comprehenſi ſunt; homines XLV, mulieres LXXXV ad ſupplicium ducti ſunt. Hic metas in Circo maximo deauravit. Exceſſit palatio.

NERO Imperator ann. XIIII. m. V. d. XXVIII. Cong. dedit XC. Hoc imp. fuit polyfagus, natione Alexandrinus, nomine Arpocras, qui manducavit pauca, aprum coctum, gallinam vivam cum ſuas ſibi pinnas, ova C, pineas C, clavos galligares, vitrea fracta, thallos de ſcopâ palmeâ, mappas IIII, porcellum lactantem, maniculum fœni, & adhuc eſuriens eſſe videbatur. Nero occiſus viâ patinariâ.

GALBA imp. m. VIII. d. XII. Cong. promiſit, ſed non dedit. Hic domum ſuam depoſuit, & horrea Galbæ inſtituit : decolatus foro Romano jacuit.

OTHO imp. dies XC. Ipſe ſe Brixellis interfecit.

BITELLUS imp. m. VIII. d. XI. Occiſus palatio.

DIVUS VESPASIANUS imp. ann. XI. m. VIII. d. XXVIII. Cong. dedit XLXXV. Hic ptior tribus gradibus amphitheatrum dedicavit. Exceſſit Curis Sabinis.

Et, cùm filios ſuos ſibi in omnibus æquaret, ut populus Romanus regnatrici domui aſſueſceret, a Tito Domitianoque congiaria dari curavit. Ex nummis, Titus, conſul ſecundùm, anno Urbis conditæ DCCCXXV, congiarium primum dedit : T. CAES. VESPASIAN. IMP. PONT. TR. POT. COS. II. capite laureato. In aversâ parte CONGIAR. PRIMVM. P. R. DAT. Secundum congiarium dedit anno ſequenti Domitianus conſul quoque ſecundùm. Sic enim in ejus nummo, CONG. II. COS. II. Tertium eodem anno dedit Titus, atque quidem impenſis maximis, quòd natu major, triumphator, & imperii heres. Ejus nummi pars prior, ut ſuprà. In alterâ parte, CONG. TER. P. R. IMP. MAX. DAT. SC. id eſt, *congiarium tertium populo Romano impenſis maximis datum ; ſenatuſconſulto.* Hoc memorat Tacitus, Dialog. de Orat. cap. 17. Nummos verò vide apud Mediobarbum, pag. 121. Harduinum, loc. cit. pag. 733. Vide & Cl. Vaillant, loc. cit.

TITUS, deliciæ generis humani, principatum adeptus, at præproperâ morte raptus, *congiarium promiſit, & non dedit.* Mſ. Vindobon. Habetur quidem inter Arſchotanos nummos, Tab. XXIX. num. 20, nummus unus Titi, jam Principis, & conſulis octavùm, IMP. T. CAESAR. VESP. AVG. P. M. TR. P. P. P. COS. VIII. In aversâ parte CONGIAR. TER. P. R. IMP. DAT. Verùm nummus iſte ſuſpectæ eſt fidei, &, ut videtur, ad exemplum nummi ſuprà laudati expreſſus.

DOMITIANUS *congiarium ter dedit denarios quinos & ſeptuagenos*, Gallicæ monetæ libras 58, Mſ. Vindobon. Idem habet Sueton. in Domit. IV. In ejus nummis memorantur congiaria data ſub ejus conſulatu II, de quo modò dictum eſt, & ſub ejus conſulatu XI. Tertium congiarium in ejus nummis nondum repertum. Nec congiariorum numerus in his nummis ſignatur. Vide Cl. Vaillant, loc. cit.

NERVA *congiarium* quoque *dedit denarios quinos & ſeptuagenos*, Mſ. Vindobon. Alia daturus, ſi diutiùs vixiſſet. Fidem facit ejus nummus, IMP. NERVA CAES. AVG. P. M. TR. P. COS. II. P. P. In aversâ parte, CONGIARIVM PR. SC. id eſt, *congiarium primum*,

DIVUS TITUS imp. ann. VIII. d. XII. Cong. promiſit, ſed non dedit. Hic amphitheatrum a tribus gradibus patris ſui duos adjecit. Exceſſit Curis Sabinis, cubiculo patris.

DOMITIANUS imp. ann. XVII. m. V. d. V. Cong. dedit ter XLXXV. Hoc imp. multæ operæ publicæ fabricatæ ſunt : atria VII, horrea piperataria, ubi modo eſt Baſilica Conſtiniana, & foram Veſpaſiani, templum caſtrorum & Minervæ, portam Capenæ, gentem Flaviam Divorum, Iſeum & Serapeum, Minervam Calcidicam, Synodum Minuciam, veterem ſtadium, & Termas Titianas & Trajanas, amphitheatrum uſque ad clypea, templum Veſpaſiani & Titi, capitolium, ſenatum, ludos IIII, palatium, metam ſudantem, & Panteum. Occiſus palatio.

NERVA imp. ann. V. m. IIII. d. unum. Cong. dedit XLXXV, & funeraticum plebi Urbanæ inſtituit XLXII s. Exceſſit hortis Salluſtianis.

ſenatuſconſulto. Vel moriens, egregiam voluntatem teſtatus eſt; *& funeraticum plebi Urbanæ inſtituit denarios ſexagenos binos cum ſemiſſe*, Gallicæ monetæ libras 48, cum aſſibus aliquot. Hæc autem in ejus funere fuiſſe data, non verò ſingulis annis emortuali die ſolvenda, crediderim.

TRAJANUS, ex Hiſpaniâ oriundus, primus exterorum, imperio Romano potitus eſt. Ne Romanorum Principum maneret deſiderium, priores dominos vicit donorum magnitudine; *congiaria*que *dedit nummos ſexagenos quinquagenos*, Gallicæ monetæ libras 505, Mſ. Vindobon. Noli tamen exiſtimare hæc data fuiſſe unico congiario. Nimia foret ſumma. Præterea in ejus nummis tria memorantur congiaria. Primum, primo ejus imperii anno, Urbis conditæ DCCCLI, datum: IMP. CAES. NERVA TRAIAN. AVG. GERM. P. M. TR. P. capite laureato. In poſticâ parte, COS. II. P. P. CONG. PR. id eſt, *conſul ſecundùm*, *pater patriæ*, *congiarium primum.* Infra SC. id eſt, *ſenatuſconſulto.* Iſtud eſt congiarium, quod maximis laudibus extulit Plinius in Panegyric. cap. 25, 26, 27 & 28; hac de re omnino legendus, ut & congiariorum ratio cognoſcatur, & intelligatur quantum caverit Princeps optimus, ne quis liberalitatis ſuæ expers fieret. Poſtea, cùm conſul fuiſſet quintùm, duo alia dedit congiaria. In ejus nummis, COS. V. CONGIARIVM SECVND. & COS. V. CONGIARIVM TERTIVM. Ne tamen exiſtimes eodem anno data. Nam inter quintum & ſextum Trajani conſulatum novem anni interceſſere. Nummos vide apud Harduinum, ibid. pag. 747 & ſeqq. Ad primum Trajani congiarium pertinere mihi videtur elegantiſſima Inſcriptio, quæ adſervatur Romæ in Muſeo Collegii Romani, quamque Philippus Bonanni exhibet in *Muſeo Kircheriano*, pag. 103.

D. M.
EVTYCHETI FILIO
QVI VIXIT ANN. VI
DIEBVS VI. INCISVS
INGENVVSQVE ACCEPIT
CONGIARIVM XC.
FECIT PATER BE
NE MERENTI.

Nempe Eutyches, ingenuus quidem, ſed infans parvulus, in liberalitatis teſſeras inciſus eſt, & Congiarium accepit denarios centum Gallicæ monetæ libras 77.

TRAJANUS imp. ann. XIX. m. IIII. d. XXVII. Cong. dedit XDCL. Hoc imp. mulieres in Termis Trajanis laverunt VII Idus Julias. Exceſſit Sile-nunti.

HADRIANUS, in quo magis fuere virtutum imagines, quàm ipſæ virtutes, Trajani liberalitatem æmulatus eſt. Nondum in Urbem venerat, jam ternos aureos, *Gallicæ monetæ libras 63*, populo viritim dari abſens curaverat. Deinde in Urbe duplex congiarium præſens dedit: &, ut maximam liberalitatis famam pararet, *infinitam pecuniam, quæ fiſco debebatur, privatis debitoribus in Urbe atque in Italiâ, in provinciis verò etiam ex reliquis ingentes ſummas remiſit, ſyngraphis in foro divi Trajani, quò magis ſecuritas omnibus roboraretur, incenſis*, Spartian. in Hadrian. cap. 7. Quæ debebantur a ſedecim annis, nempe ab anno Urbis conditæ DCCCLV ad annum DCCCLXXI, fuiſſe remiſſa docet Dio LXIX, pag. 791. Summa autem reliquorum, quæ remiſſa ſunt, fuit novies millies ſeſtertiûm, *Gallicæ monetæ librarum* 175,095,225, teſte præſtantiſſimo Hadriani nummo, cujus in anticâ parte: IMP. CAESAR TRAIANVS HADRIANVS AVG. P. M. TR. P. COS. II. capite laureato: in poſticâ, RELIQVA VETERA HS NOVIES MIL. ABOLITA. SC. Hadrianus ſtans facem tenet & ſyngraphas incendit. Juvat quoque ex Mſſ. ſchedis Sirmondi adtexere Inſcriptionem, quæ fuit in columnâ Trajani, teſte Joanne de Marchâ novâ.

S. P. Q. R.

IMP. CAES. DIVI TRAIANI PARTHICI F.
DIVI NERVAE NEPOTI TRAIANO HADRIANO
AVG. PONT. MAX. TRIB. POT. II. COS. II.
QVI VNVS OMNIVM PRINCIPVM ET SOLVS
REMITTENDO SESTERTIVM NOVIES MILLIES
CENTENA MILLIA N̄. DEBITVM FISCIS NON
PRAESENTES TANTVM CIVES SVOS SED
ET POSTEROS EORVM PRAESTITIT
HAC LIBERALITATE SECVROS.

Ob tantas autem largitiones dictus eſt Hadrianus LOCVPLETATOR ORBIS TERRARVM. Toto principatu ſeptem congiaria dedit. Tunc primùm obſoleſcere cœpit congiarii nomen, liberalitatis uſurpatum. Inde in Hadriani nummis LIBERALITAS AVG. LIBERALITAS AVG. III. LIBERALITAS AVG. IIII. id eſt, *liberalitas Auguſti, tertia, quarta.* Nummos vide apud Harduinum loc. cit. pag. 756 & ſeqq. Vide & Cl. Vaillant, loc. cit. pag. 246. Congiarii ſecundi, CONG. II. nummum habet Occo pag. 224. His autem congiariis, liberalitatibuſve, ab Hadriano datos fuiſſe denarios millenos, *Gallicæ monetæ libras* 778, docet Mſ. Vindobon.

ADRIANUS imp. ann. xx. m. x. d. XIIII. Congiarium dedit XM. Hoc imp. templum Romæ & Venetis fabricatum eſt. Exceſſit Bais veteribus.

ANTONINUS PIUS, quo Principe proſperrima fuit res Romana, benevolentiam populi Romani fovit continuis liberalitatibus. Novem numerantur in ejus nummis, quarum ultima æquè inſcribitur LIBERALITAS AVG. VIIII. COS. IIII. & CONG. AVG. VIIII. COS. IIII. id eſt, *congiarium Auguſti nonum, conſulis quartùm*. In his congiariis dati denarii octingeni, *Gallicæ monetæ libræ* 622. Mſ. Vindobon.

LUCIUS VERUS, quem M. Aurelius Antoninus, egregio magis, quàm laudabili exemplo, imperii ſocium fecerat, congiaria dedit denarios quadringenos, *Gallicæ monetæ libras* 311. Mſ. Vindobon. In nummis quatuor congiaria a Lucio Vero data memorantur. Lucium verò ea dediſſe cum M. Aurelio Antonino teſtantur utriuſque Imperatoris nummi. In nummo enim Lucii Veri, cuſo Urbis conditæ anno DCCCCXIV, LIB. AVGVSTORVM. id eſt, *liberalitas Auguſtorum*. Nummus quoque M. Aurelii Antonini cuſus eſt anno Urbis conditæ DCCCCXXI, CONG. AVG. IIII. in cujus poſticâ parte duo Imperatores e ſuggeſto congiarium dant populo. Vide Cl. Vaillant, loc. cit. pag. 246. & Harduinum, ibid. pag. 777 & 781.

M. AURELIUS ANTONINUS, ut omnes Principes ſapientiâ, ſic liberalitate vicit. Hanc egregio dono teſtatus eſt anno Urbis conditæ DCCCCXVII, tribunitiæ ſuæ poteſtatis octavodecimo; ſic enim explicandus mihi videtur Euſebius in Chronic. ad annum XVIII. *Imperatores multis multa largiti ſunt, & pecuniam, quæ fiſco debebatur, provinciis concedentes, tabulas debitorum in medio Romanæ urbis foro incendi fecerunt.* Tunc M. Antoninus omnia, quæ ab annis quadraginta ſex, nempe ab anno Urbis conditæ DCCCLXXI, fiſco & ærario debebantur, remiſit, L. Vero imperii & liberalitatis ſocio. Quod perperam Dio, LXXI, pag. 814, ad annum DCCCCXXIX retulit, cùm ſolus imperaret Antoninus. Quanta autem pecuniæ vis tunc remiſſa fuerit, æſtimari poteſt ex iis, quæ ſuprà in Hadriano retulimus. Præterea Antoninus *congiaria dedit denarios octingenos quinquagenos*, Gallicæ monetæ libras 651, Mſ. Vindobon. Hæc data ſeptem liberalitatibus, in quarum ultimâ largitus eſt octonos aureos, *Gallicæ monetæ libras* 168. Numquam antea tantâ liberalitate donatus fuerat populus Romanus, teſte Dione, loc. cit. Quâ ejus obſervatione demonſtratur, quod antè monuimus, numeros codicis

ANTONINUS PIUS imp. ann. XXII. m. VIII. d. XXVIII. Cong. dedit X DCCC. Hoc imp. Circenſibus Apollinatibus parte iterum columna ruit & oppreſſit homines MCXI. Exceſſit Lorio.

DIVUS VERUS imp. ann. VII. m. VIII. d. XII. Cong. dedit XCCCC. Hoc imp. ſcrofa porcellum peperit inſigiem elephanti. Exceſſit Altino.

MARCUS ANTONINUS imp. ann. XVIII. m. XI. d. XIIII. Cong. dedit X DCCCL. Hoc imp. inſtrumenta debitorum fiſci in foro Romano arſerunt per dies XXX. Exceſſit Pannoniâ ſuperiore.

Mſ.

Mſ. Vindobonenſis de multis congiariis, non de unico, eſſe accipiendos. Septimæ autem hujus liberalitatis memoria exſtat in nummo Mediceo apud Eminentiſſimum Noris, *Epiſt. Conſular.* pag. 119. M. ANTONINVS AVG. TR. P. XXIX. capite laureato. In aversâ parte LIBERALITAS AVG. VII. Poſtea cùm M. Antoninus filium ſuum L. Aurelium Commodum imperii conſortem feciſſet, novam addidit liberalitatem, ſed filii ſui nomine, ut ejus favor creſceret. Inde in nummo Commodi COS. II. TR. P. V. LIB. AVG. id eſt, *liberalitas Auguſti.*

M. AURELIUS COMMODUS *congiaria dedit populo denarios octingenos quinquagenos*, Gallicæ monetæ libras 651, Mſ. Vindobon. Octo ejus liberalitates in nummis memorantur; quarum multæ fuere *denariorum centenorum quadragenorum*, Gallicæ monetæ librarum 108, Dio, LXXII. pag. 825. Inde explices emendeſque Lampridium in Commodo, cap. 16. *Congiarium dedit populo, ſingulis denarios ſeptingenos vicenos quinos*, Gallicæ monetæ libras 564. Congiarium generatim univerſimque dicitur, nec unicum eſt intelligendum, quod non advertit eruditus Reimarus in Notis ad Dionem. Præterea cùm octo liberalitates dederit Commodus, earumque multas denariorum CXL, numeros codicis Mſ. Vindobonenſis, quàm Lampridii, probabiliores crediderim. Illarum autem octo liberalitatum nummos vide apud Harduinum, ibid. pag. 793. Septem tantum liberalitates numerabat Cl. Vaillant, loc. cit. pag. 246.

P. HELVIUS PERTINAX *congiaria dedit denarios centenos quinquagenos*, Gallicæ monetæ libras 116, Mſ. Vindobon. Aliter quidem Dio, LXXIII, pag. 832, & Capitolinus in Pertinace, cap. 15, *congiarium dedit populo denarios centenos.* Non ita tamen a Mſ. Vindobonenſi diſſentiunt, ſi attenderis Capitolinum priùs dixiſſe, cap. 7. *donativa & congiaria, quæ Commodus promiſerat, ſolvit.* Nempe Pertinax congiarium dedit denarios centenos. Exſtat hæc liberalitas in nummo Pertinacis LIB. AVG. TR. P. COS. II. Quinquageni autem ceteri denarii in ſolvendis congiariorum a Commodo promiſſorum reliquiis expenſi.

SALVIUS JULIANUS brevitate imperii congiarium non dedit: ne promiſſum quidem militibus donativum repræſentavit; ideoque interfectus.

SEPTIMIUS SEVERUS *congiaria dedit denarios millenos cente-*

COMMODUS imp. ann. XVI. m. VIII. d. XII. Cong. dedit x DCCCL. Hoc imp. termæ Commodianæ dedicatæ ſunt. Exceſſit domo Victilianâ.

PERTINAX imp. dies LXXV. Cong. dedit x CL. Exceſſit palatio.

JULIANUS imp. dies LXV. Occiſus palatio.

DIVUS SEVERUS imp. ann. XVII. m. XI. d. XXVIII. Cong. dedit x MC. Hoc imp. Septiſonium & termæ Severianæ dedicatæ ſunt. Exceſſit Britanniæ.

nos, Gallicæ monetæ libras 855, Mſ. Vindobon. Octo Septimii Severi liberalitates in nummis memorantur, teſte Cl. Vaillant, loc. cit. pag. 246. Inſignis maximè tertia, cùm imperii decennalia celebraret anno Urbis conditæ DCCCCLV. Plebi enim, quæ frumentum publicum accipiebat, & prætorianis, denos aureos, *Gallicæ monetæ libras* 210, diviſit. Sic datum bis millies ſeſtertiûm, *Gallicæ monetæ libræ* 38,910,050. Numquam antea tantum populus viritim acceperat. Dio, LXXVI, pag. 859. Inde autem patet, quod obſervatu dignum, numerum plebis, quæ frumentum publicum accipiebat, imminutum eſſe ab Auguſti temporibus. Tunc enim fuere, ut ſuprà diximus ex marmore Ancyrano, paulo plura, quàm hominum ducenta millia. Nunc fuere tantùm paulo plura, quàm centum nonaginta millia.

SEPTIMIUS GETA, cùm Princeps fuit, congiarium non dedit, a fratre ſuo Antonino Caracallà brevì interemptus. Dederat antè, vivo patre Septimio Severo, a quo cum fratre ſuo in imperii ſocietatem adſumptus fuerat. Teſtes ſunt nummi tum Getæ, tum Caracallæ, inſcripti LIBERALITAS AVGG. VI ET V. id eſt, *liberalitas Auguſtorum ſexta & quinta:* ſexta Caracallæ, ut ex alio ejus nummo conſtat, quinta Getæ. Nummos vide apud Harduinum, ibid. pag. 807 & ſeqq. & Cl. de Boze, qui ſupplevit Diſſertationem Cl. Vaillant, loc. cit. pag. 247.

ANTONINUS CARACALLA *congiaria dedit denarios quadringenos*, Gallicæ monetæ libras 311, Mſ. Vindobon. In nummis nona Caracallæ liberalitas memoratur, teſte Cl. de Boze, loc. cit. pag. 247. Non quòd novem liberalitates dederit Princeps Caracalla, ſed quòd nona ſit à primâ, quam dederat pater ejus Septimius Severus anno Urbis conditæ DCCCCXLVIII. Sic enim explicandi mihi videntur nummi tum Severi, tum filiorum ejus Caracallæ & Getæ, quos vide apud Harduinum loc. cit.

MACRINUS *congiarium dedit denarios centenos quinquagenos*, Gallicæ monetæ libras 116, Mſ. Vindobon. & Dio, LXXVIII, pag. 902. Congiarium illud habent quoque nummi, teſte Cl. de Boze, loc. cit. pag. 247.

ANTONINUS ELAGABALUS *congiaria dedit denarios du-*

GETA imp. menſes X. d. XI. Occiſus palatio.
ANTONINUS MAGNUS imp. ann. VI. m. II. d. XV. Cong. dedit x CCCC Hoc imp. januæ Circi ampliatæ ſunt, & termæ Antonianæ dedicatæ ſunt. Hic ſuam matrem habuit. Exceſſit inter Ediſſam & Carras.

MACRINUS imp. anno uno, m. IIII. d II. Cong. dedit x CL. Hoc imp. amphitheater arſit. Occiſus Arcelaida.
ANTONINUS ELAGABALUS imp. ann VI. m. VIII. d. XVIII. Cong dedit x CCL. Elicgabalion dedicatum eſt. Occiſus Romæ.

cenos quinquagenos, Gallicæ monetæ libras 194, Mſ. Vindobon. In nummis tres celebrantur ejus liberalitates. Vide nummos apud Harduinum, ibid. pag. 814. & Cl. de Boze, loc. cit. pag. 247.

SEVERUS ALEXANDER *congiaria dedit denarios ſexcenos*, Gallicæ monetæ libras 466, Mſ. Vindobon. Quinque ejus liberalitates numerantur in nummis, quos vide apud Harduinum, ibid. pag. 819 & ſeqq. & Cl. de Boze, loc. cit. pag. 247.

MAXIMINUS *congiarium dedit denarios centenos quinquagenos*, Gallicæ monetæ libras 116, Mſ. Vindobon. Exſtat quoque in nummis illud congiarium, teſte Cl. de Boze, loc. cit. pag. 247.

GORDIANI duo, nempe Gordianus ſenior ejuſque filius, in quâdam principatûs imagine exſtincti ſunt, Herodian. VII, 9.

PUPIENUS & BALBINUS *congiarium dederunt denarios ducenos quinquagenos*, Gallicæ monetæ libras 194, Mſ. Vindobon. Inde in nummis tum Pupieni, tum Balbini, LIBERALITAS AVGVSTORVM. Vide & Cl. de Boze, loc. cit. pag. 247. Immo cùm Gordianus, de quo mox dicetur, fuiſſet quoque appellatus Auguſtus,in uno e Pupieni nummis non modò legitur LIBERALITAS AVGVSTORVM SC. ſed ibi quoque tres ſedent Auguſti, Pupienus ſcilicet, Balbinus & Gordianus.

GORDIANUS, Gordiani nepos, *congiaria dedit denarios trecenos quinquagenos*, Gallicæ monetæ libras 272, Mſ. Vindobon. In ejus nummis liberalitates quinque reperit Cl. de Boze, loc. cit. pag. 247. Prima ſanè fuit, de quâ ſuprà dictum eſt ſub Pupieno. Patet ex Mſ. Vindobonenſi has Gordiani largitiones hiſtoricis non fuiſſe ignotas, ut exiſtimavit Harduinus, loc. cit. pag. 829.

PHILIPPI duo, Philippus pater & filius, *congiaria dederunt denarios trecenos quinquagenos*, Gallicæ monetæ libras 272, Mſ. Vindobon. Tres ſunt in eorum nummis liberalitates.

ALEXANDER imp. ann. XIII. m. VIII. d. IX. Cong. dedit X DC. Hoc imp. fuit polyfagus, natione Italus, qui manducavit pauca, ciſtam, lactucas, vaſcellum Sardinarium, Sardas X, melopepones LXX, tallos de ſcopâ palmeâ, mappas IIII, panes caſtrenſes IIII, ciſtam, cardos cum ſuas ſibi ſpinas & ebibit vinum Græcanicum plenius, & venit ad templum Saturæ & ebibit labrum plenum, & adhuc eſuriens eſſe videbatur. Et termæ Alexandrinæ dedicatæ ſunt. Alexander occiſus Moguntiaco.

MAXIMINUS imp. ann. III. m. III. d. duos. Cong. dedit X CL. Hoc imp. magna pugna fuit cum Romanis & Prætorianis. Occiſus Aquileiâ.

DUO GORDIANI imp. dies XX. Exceſſerunt Africæ.

PUPENIUS & BALBINUS imp. dies XCIX. Cong. dederunt X CCL. Occiſi Romæ.

GORDIANUS imp. ann. V. m. V. d. V. Cong. dedit X CCCL. Hoc imp. mula homines comedit. Agonem Minervæ inſtituit. Exceſſit finibus Parthiæ.

DUO PHILIPPI impp. ann. V. m. V. d. XXIX. Cong. dederunt X CCCL. Hi ſeculares

TRAJANUS DECIUS *congiarium dedit denarios ducenos quinquagenos*, Gallicæ monetæ libras 194, Mſ. Vindobon. Cujus liberalitatis exſtat nummus.

TREBONIANUS GALLUS & VOLUSIANUS *congiarium dederunt denarios ducenos quinquagenos*, Mſ. Vindobon. In utriuſque nummis habetur hæc liberalitas AVGG, id eſt, *Auguſtorum.*

ÆMILIANUS *obſcuriſſimè natus, obſcuriùs imperavit: ac tertio menſe exſtinctus eſt*, Eutrop.

VALERIANUS & GALLIENUS. Gallienus *congiaria dedit denarios millenos ducenos & quinquagenos*, Gallicæ monetæ libras 972, *& binionem aureum*, id eſt & viritim diviſit nummum duos aureos valentem, ſeu Gallicæ monetæ libras 42. Ex his verò congiariis tria dedit Gallienus cum Valeriano, ut conſtat ex multis tum Gallieni tum Valeriani nummis, in quibus CONCORDIA AVGVSTOR. Capita adverſa Valeriani & Gallieni. Ex aversâ parte, LIBERALITAS AVGG. In aliis LIBERALITAS AVGG. III. id eſt, *liberalitas Auguſtorum tertia.* Quartam addidit ſolus Gallienus, cujus nummus exſtat apud Cl. Banduri, *Numiſmata Imperatorum Romanorum*, Tom. I. pag. 133, LIBERALITAS AVG. IIII.

POSTUMUS, qui purpuram ceteraque Imperatorum Romanorum ſumpſit, congiarium quoque dedit, ut patet ex ejus nummis POSTVMVS PIVS AVG. In aversâ parte, LIBERALITAS AVG.

CLAUDIUS GOTHICUS *congiarium dedit denarios ducenos quinquagenos*, Gallicæ monetæ libras 194, Mſ. Vindobon. In ejus nummis IMP. C. CLAVDIUS AVG. Ex aversâ parte, LIBERALITAS AVG.

QUINTILLUS *congiarium promiſit, ſed non dedit*, Mſ. Vindobon. Inde fortè ſuſpectus videbitur nummus, cujus meminit Cl. Banduri, ibid. Tom. II, pag. 361, IMP. C. M. AVR. CL. QVINTILLVS AVG. In aversâ parte LIBERALITAS AVG. Adde nummum illum

viros in Circo maximo ediderunt. Occiſus ſenior Veronâ, junior Romæ in caſtris Prætoriis.

DECIUS imp. ann. unum, m. XI. d. XVIII. Cong. dedit X CCL. Hoc imp. termæ Commodianæ dedicatæ ſunt. Occiſus prætorio abrupto.

GALLUS & VOLUSIANUS imp. ann. II. m. IIII d. IX. Cong. dederunt X CCL. His impp. magna mortalitas fuit. Occiſi in foro Flamini.

ÆMILIANUS imp. dies LXXXVIII. Occiſus Ponte ſanguinario.

GALLIENUS cum VALERIANO imp. ann. XIIII. m. IIII. d. XXVIII. Valerianus occiſus in Syriâ. Gallienus Cong. dedit X MCCL. & binionem aureum. Occiſus Mediolano.

CLAUDIUS imp. ann unum, m. IIII. dies XIIII. Cong. dedit X CCL. Exceſſit Sirmi.

QUINTILLUS imp. dies LXXVII. Cong. promiſit, ſed non dedit. Occiſus Aquilegiâ.

eſſe incerti moduli, & in cujus cimelio reperiatur ignorari. Illum tamen nummum memorat quoque Cl. de Boze, loc. cit. pag. 248. At erravit vir in re nummariâ peritiſſimus, cùm exiſtimavit aut nulla ab Imperatoribus Romanis poſtea data fuiſſe congiaria, aut eorum nummos non exſtare.

AURELIANUS *congiarium dedit denarios quingenos*, Gallicæ monetæ libras 389, Mſ. Vindobon. Nulla exſtat in nummis memoria.

TACITUS, FLORIANUS, PROBUS, CARUS congiaria non dedere, Mſ. Vindobon. Multi tamen exſtant nummi Imperatoris Cari cum inſcriptione ABVNDANTIA AVG. Sed fortè nec viritim, nec plebi has largitiones diviſit.

CARINUS & NUMERIANUS *congiaria dederunt nummos quingenos*, Gallicæ monetæ libras 389. Tunc congiaria dici cœpere *abundantia*. Inde in nummis tum Carini, tum Numeriani, ABVNDANTIA AVGG. Abundantia e cornu copiæ effundit nummos.

DIOCLETIANUS & MAXIMIANUS HERCULIUS *congiarium dederunt nummos millenos quingenos quinquagenos*, Gallicæ monetæ libras 1206; præterea *ſparſerunt in Circo aureos & argenteos*, Mſ. Vindobon. Apud Cl. Banduri, ibid. Tom. II, pag. 25 & 67, exhibentur eorum nummi inſcripti ABVNDANTIA AVGG. A. B. T. id eſt, ut videtur, *abundantia Auguſtorum prima*, *ſecunda*, *tertia*.

CONSTANTIUS & GALERIUS MAXIMIANUS Diocletiani

AURELIANUS imp. ann. v. m. IIII. d. xx. Cong. dedit x.D. Muro Urbem cinxit. Templum Solis & caſtra in camp. Agrippæ dedicavit: Genium populi Romani aureum in Roſtra poſuit. Porticus termarum Antoninianum arſerunt, & fabricatum eſt. Panem, oleum & ſalem populo juſſit dari gratuitè. Agonem Solis inſtituit. Occiſus Reno fluvio.

TACITUS imp. m. VIII. d. XII. Occiſus Ponto.

FLORIANUS imp. dies LXXXVIII. Occiſus Tarſo.

PROBUS imp. ann. VI. m. II. d. XII. Hoc imp. ſenatores agitaverunt in Circo maximo miſſus quatuordecim. Occiſus Sirmii.

CARUS imp. m. x. d. v. Exceſſit Seleuciâ Babilonis.

CARINUS & NUMERIANUS imp. ann. II. m. XI d. II. Cong. dederunt x D. His impp. fames magna fuit; & operæ publicæ arſerunt, ſenatum, forum Cæſaris primo im (*eruditus Eccardus edidit* forum, Cæſaris patrimonium) baſilicam Juliam, & Græcoſtadium. Occiſus campo Margenſe.

DIOCLETIANUS & MAXIMIANUS impp. ann. XXI. m. XI. d. XII. Cong. dederunt x MDL. His impp. multæ operæ publicæ fabricatæ ſunt. Senatum, forum Cæſaris, baſilica Julia, ſcena Pompeii, porticos II, nympea III, templa II, Iſeon & Serapeon, arcum novum, termas Diocletianas. Sparſerunt in Circo aureos & argenteos. Parte itorum (*Cl. Eccardus edidit* Ponte Idorum) podius ruit, & oppreſſit homines XIII. Et mater nomine Irene pepetit pueros tres & puellam. Regem Perſarum cum omnibus gentibus & tunicas eorum ex margaritis numero XXXII circa templa Domini poſuerunt. Elephantes XIII, agitatores VI, equos CCL in Urbem adduxerunt. Exceſſit Diocletianus Salonas. Maximianus in Galliâ.

CONSTANTIUS & MAXIMIANUS imp. ann. XVI. m. VIII. d. XII. Cong. dedit bis x MD. Conſtantius exceſſit in Galliâ. Maximianus in Daciâ.

SEVERUS imp. ann. III. m. IIII. d. XV. Ipſe ſe interfecit viâ Latinâ, miliario III.

& Maximiani Herculii liberalitatem æmulati ſunt. Datum bis congiarium *nummos millenos quingenos*, Gallicæ monetæ libras 1167, teſtatur Mſ. Vindobon. Ad has liberalitates fortè pertinet rariſſimus Maximiani Herculii nummus, quem memorat Harduinus, *Selecta Opera*, pag. 450. MAXIMIANVS P. F. AVG. capite radiato. In poſticâ parte, ABVNDANTIA AVGG. ET CAESS. NN. Dea effundit pecuniam, excipiente eam ante pedes homine ſupplice. Poſt Conſtantium & Maximianum nulla memorantur congiaria. Nuſquam in nummis apparent nomina, CONGIARIVM, LIBERALITAS, ABVNDANTIA. Diviſum enim imperium nihil ferme veteris magnificentiæ retinuit.

Nec dividatis] Mallet Acidalius, *ne dividatis*. At nihil peccat vetus ſcriptura.

CAP. XVIII. Antiquos merito vocaremus] Meliùs in Mſſ. Vatic. *quoſque alios meritò antiquos vocaverimus.*

Impoliti] Corbinelli emendabat *incompoſiti.*

Utinam nulla parte imitatus esset] Ita Mſſ. Vatic. Malè veteres editiones, *utinam imitatus eſſet*. Lipſius & Recentiores emendaverant, *imitatus non eſſet.*

Mutari cum temporibus] Ita veteres editiones & recentiores. In mediis quibuſdam, *mutare*: quod quidem latinum eſt. Sic enim Livius XXXIX, 51. *Mores quidem populi Romani quantùm mutaverint, vel hic dies argumento erit.*

Formas quoque] Ita Mſſ. Vatic. A libris editis abeſt *quoque*. Mox cap. ſeq. *formam quoque ac ſpeciem.*

Sic Catoni] Ita Mſſ. Vatic. In veteribus editionibus, *ſicuti Catoni*. In recentioribus *ſicut.*

Pro Catone] Groſlotius mallet, *præ Catone*. Ita quoque Schurzfleiſchius, vel *magis* omittendum cenſet.

Sed supra modum] Ita Mſſ. Vatic. *Sed* abeſt a libris editis.

MAXENTIUS imp. ann. vi. Hoc imp. templum Romæ arſit & fabricatum; & termas in palatio fecit, & Circum in Catacumbas. Fames magna fuit. Romani traxerunt militem Mœſiacum & occiſi ſunt Romani a militibus homines vi. Romanis omnibus aureum indixit & dederunt. Foſſatum ferunt, ſed non perfecit. Occiſus ad pontem Mulvium in Tiberim.

MAXIMIANUS imp. ann. ix. m. viii. d vi. Occiſus Tarſo.

LICINIUS imp. ann. xv. m. iiii. d. xvi. Occiſus Theſſalonicâ.

Hactenus Mſ. codicem Vindobonenſem cum ſuis erroribus repræſentavi, ne inſititiis emendationibus hiaret magis, quàm illuſtraretur. Nunc verò, ubi nullum eſt obſcuritatis periculum, quædam in exemplum corrigam, aut explicabo: pluribus immorari longius foret & ſupervacaneum.

In Auguſto, *vitria & opoliſcum* pro *vitrea & obeliſcum.*

In Claudio, *venerarii* pro *venenarii.*

In Nerone, *clavos galligares* pro *clavos caligares*, qui militum caligis ſubſternebantur.

In Vero, *inſigiem* pro *in effigiem.*

In Alexandro, *ciſtam, lactucas* intelligo *ciſtam lactucis plenam. Ciſtam, cardos cum ſuas ſibi ſpinas*, id eſt, ciſtam plenam carduis cum eorum ſpinis.

In Carino & Numeriano, *primo ĩm* mendosè ſcriptum videtur pro *ſcena Pompeii* ut conjicere eſt ex iis quæ ſequuntur in Diocletiano.

In Diocletiano, *parte itorum* ſcriptum videtur pro *parte iterum.*

Ne Ciceroni quidem] Veteres editiones, *nec Ciceroni quidem.* Emendandum *ne* rectè monuit Gronovius.

Parum Atticus] In veteribus editionibus & Mſſ. Vatic. *parum antiquus.* Sed perperam, ut patet ex cap. 22, *priores ejus orationes non carent vitiis antiquitatis.* Lipſius optimè emendavit *Atticus.* Malè tentat Schurzfleiſchius *parum nativus.*

Legistis utique] Sic Mſſ. Vatic. ac bene quidem; ut cap. ſup. *dividatis ſæculum... vocetis oratores.* Malè libri editi, *legiſti.*

Nunc mihi] Bene Lipſius & Recentiores. Perperam veteres editiones, *nec mihi.*

CAP. XIX. Quatenus antiquorum] Fruſtra tentat Schurzfleiſchius, *hactenus antiquorum. Quatenus* jam uſurpatum vidimus ſuprà Annal. III, 16.

Ad Cassium Severum] Puto emendandum, ut in Notis dixi, *hunc velut terminum antiquitatis conſtituere ſolent uſque ad Caſſium Severum, quem reum faciunt, quemque primum adfirmant* &c. Vulgata enim ſcriptura, *quem uſque ad Caſſium* &c. eſt Puteolani. In editione principe, *conſtituere ſolent: qui uſque ad Caſſium quem reum faciunt: quem primum* &c. In Mſſ. Vatic. *ad Caſſium Severum quem reum faciunt, quem primum affirmant* &c. Unde *quem reum* videtur eſſe veteris ſcripturæ. Sed ſi retinetur, emendandum *quemque primum*, ne aures offendantur. In ipsâ vulgatâ ſcripturâ diſplicet, *quem uſque... quem primum.*

Directa dicendi via] Bene Mſſ. Vatic. Sic quoque placebat Mureto. Dure in libris editis *dicendi viâ directâ.*

Et intellectu] Fruſtra tentat Gronovius, *& delectu.* Ex hujus ætatis more uſurpatur *intellectu*, ut apud Plinium VI, Ep. 27, *intelligens Principis noſtri;* & VIII, Ep. 23, *legatum tribunus ita & intellexit, & cepit.* Mox ipſe Tacitus, cap. 21, *intellexiſſe.* & cap. 31, *intellectum.*

Imperitissimarum] Mallet Muretus, *impeditiſſimarum.*

Ad id dicendi genus] Mſſ. Vatic. *ad illud.*

Esse mutandam] Malè veteres editiones, *remutandam.* Emendabat Corbinelli, *ire mutandam.*

Id ipsum laudi dabatur] In veteribus editionibus & Mſſ. Vatic. 1862 & 1518, *id ipſum laudabat.*

Ita vero] Mſſ. Vatic. *Jam verò.*

Argumentorum gradus] Sic Lipſius & Recentiores. In veteribus editionibus, *argumentorum genera.*

Quod si quis] Bene Mſſ. Vatic. In libris hactenus editis, *& ſi quis.* Quod omnino vitioſum, ut attendenti patet.

Paucissimi præcepta] Optimè Rhenanus. In veteribus editionibus, *pauciſſima.*

QUI ELEMENTIS] Meliùs *quin elementis.* Sic quoque placebat Schurzfleiſchio. Vel legendum cum Pichenâ, *at certè non imbutus ſit.*

VI AUT POTESTATE] In Mſſ. Vatic. 1518 & 4498, *vi & poteſtate.* Quod minimè diſplicet.

CAP. XX. QUIS NUNC FERAT] Ita Mſſ. Vatic. & editiones veteres ante Beroaldum, qui emendavit, *feret ;* quòd Puteolanus emendaverat, *exſpectaverit.*

EXSPECTABIT] Ita Mſſ. Vatic. In editione principe, *exſpectavit :* unde Puteolanus perperam emendavit, *exſpectaverit.*

NEC MAGIS PERFERT] Bene Rhenanus. Editio princeps, *prefert.* Puteolanus, *præfert.*

AUT TURPIONIS] Bene Lipſius. Malè veteres editiones, *aut Turpionis, aut Ambivii.*

ET IN IPSA] Præpoſitio, *in*, abeſt a veteribus editionibus. Schurzfleiſchius & omittendum putat.

SIVE IN SUIS] Malè tentat Schurzfleiſchius, *ſive inſciis aliquis.* Meliùs Muretus, Acidalius & Freinshemius, *ſive ſenſus aliquis.* Sic ferme infrà cap. 23, *pauci ſenſus aptè & cum quodam lumine terminantur.*

EXIGITUR ENIM] Malè veteres editiones, *exercetur.*

CAP. XXI. NEC UNUM DE POPULO CANUTI] Locus miſerè corruptus. In Mſſ. Vatic. *Canuti aut Atti de Furnio & Coranio.* Libri editi, *Canuti aut Aride Furnio & Toranio.* Tentabat Lipſius, *nec unius de populo Arii de Furnio* &c. Gronovius, *vix ſomnum tenere. Nec unum de populo Canutium, aut Arrium Furniumve nominabo, quoſque alios in eodem valetudinario hæc oſſa & hæc macies probant.* Schurzfleiſchius, *Nec unum de populo Canuti aut Arri, vel Furnii aut Toranii, quique alii ſunt in eodem valetudinario hæc oſſa & hanc maciem probare.* Alii aliter, & pejùs.

ORATIUNCULA SATISFACIT] Ita Mſſ. Vatic. & editiones veteres. Erneſtus, *ſatisfecit.* Alii, *ſatisfecerit.*

IN ASITIUM] Mallet Lipſius, *in Aſinium.* Schurzfleiſchius, *in Fuſcinium.* Nam, Chariſio teſte, libr. 2. *Licinius Calvus in Fuſcinium ambitûs reum ſcripſit.* Totus verò hic locus fortè ita refingendus. *Quotus enim quiſque accuſationes Calvi in Aſitium* (aut *in Fuſcinium*) *aut in Druſum legit ? at hercule in hominum ſtudioſorum manibus verſantur, quæ in Vatinium inſcribuntur, ac præcipuè ſecunda ex his oratio.*

IN VATINIUM INSCRIBUNTUR] Ita Lipſius, & Recentiores. In Mſſ. Vatic. & veteribus editionibus, *conſcribuntur.* Unde mallet Schurzfleiſchius, *conſcriptæ ſunt.*

NEC VOLUNTATEM QUIN] Mſſ. Vatic. *ne voluntatem ei quo ſublimiùs* &c.

SI

Si non universæ, at partes earum] Mſſ. Vatic. *Si universâ parte ſerum in quibus* &c. Editiones veteres, *ſi in universâ parte fectum.* Beroaldus & alii, *factum.* Emendabat Modius, *ſi non univerſæ, per partes attamen.* Meliùs Acidalius, *ſi non univerſæ, at partes earum*; quod jam recepit Editor Oxonienſis.

Sordes autem verborum] Mſ. Vatic. 4498, *ſordes autem illæ verborum.* In editione principe, *ſordes autem & verborum.*

In eloquentia effecerit] Ita Mſſ. Vatic. & editiones veteres. Beroaldus omiſit præpoſitionem. Unde Illuſtr. Huetius tentabat, *eloquentiâ effulſerit*, vel *eloquentiæ ſuffecerit.*

Magnitudinem cogitationum] In veteribus editionibus, *magnitudinem cognitionis.* In recentioribus rectè emendatum, *cogitationum.* Sic Velleius Paterculus II, 41. *Hic*, Julius Cæſar, *animo ſuper humanam & naturam & fidem evectus, magnitudine cogitationum, celeritate bellandi... magno illi Alexandro, ſed ſobrio, neque iracundo, ſimillimus.*

Lentitudinis ac teporis] Bene Lipſius & Recentiores. In veteribus editionibus, *temporis.* Unde Schelius conjiciebat, *torporis*; quod receptum in editione Oxonienſi. Plinius XVII, 24, de erucis dixit : *Naſcitur hoc malum tepore humido & lento.*

Ipsosque nervos] Ita Mſſ. Vatic. Sic etiam placebat Schurzfleiſchio. In libris editis, *ipſos quoque nervos.*

Rubor tegit] Bene Mſſ. Vatic. & editiones recentiores. In veteribus, *robur.* Unde quidam emendarunt, *rubore.*

Decor commendat] Mſ. Vatic. 1518, *decorum.* Non malè editiones veteres & recentiores, *decor.* In mediis quibuſdam, *decorè.*

Viderimus inquam] Editiones veteres, *viderimus inquam judicio ejus vis aut animi aut ingenii ſufficeret.* In recentioribus, *ſuffecerit.* Emendabat Pithœus, *viderimus num judicio ejus vis aut animi aut ingenii ſuffecerit.* Editor Oxonienſis, *videmus in quanta judicium ejus & vis tum animi tum ingenii ſuffecerit.* Bene vertit Davanzati, *Di Corvino non mi dolgo, per che da lui non reſtò di arrivare à queſto lieto candore de tempi noſtri, ſe le forze dell' animo, e dell' ingegno riſpondeano al giudicio.*

CAP. XXII. Locos quoque lætiores] Bene Mſſ. Vatic. In libris editis, *locoſque.* Editiones veteres, *latiores.* Unde Muretus emendavit, *lætiores.* Malè Rhenanus, *altiores.* In Mſ. Vatic. 4498, *lectiores.*

Dicendi genus est] Schurzfleiſchius omittit, *eſt.* Urſinus emendat, *diſcendi.*

Pauci sensus apte] Bene Acidalius, Freinshemius & Schurzfleiſchius. Sic ſæpe Tullius. In veteribus editionibus, *ſenſus opt. & cum.* Mſ. Vatic. 4498, *optet.* Mſ. Vatic. 1518, *opti.* Unde Davanzati videtur

emendaſſe, *optimè.* Ita enim vertit, *pochi concetti termina ottimamente, e con certo ſplendore.*

Nihil excerpere] Optimè Lipſius e Mſ. Perperam veteres editiones, *nihil ex tempore referre.*

Ac laudatum] Putat Lipſius omnino emendandum, *ac lautum.* Et quidem probabiliſſimè.

Fugiat fœdam] Mſſ. Vatic. 1862 & 4498, *fugitet.* Mſ. Vatic. 1518, *fugiet.*

Terminet] Mſſ. Vatic. & editiones veteres, *determinet.*

CAP. XXIII. In omnibus orationibus] Bene Mſſ. Vatic. & editiones veteres. Perperam in aliis omiſſum, *orationibus*, ut rectè vidit Muretus.

Hoc invitus retuli] Bene Puteolanus & deinde alii omnes. In Mſſ. Vatic. & editione principe, *invitatus. Hæc* quoque mallet Acidalius.

Oratores vocant] Mſſ. Vatic. & editiones veteres, *vocabant.* Bene Lipſius, *vocant.* Et ſic paſſim in hoc dialogo. Schurzfleiſchius, *vocitant.*

Signasse] Ita libri omnes editi. In Mſſ. Vatic. *ſignificaſſe.*

Ante oculos, qui] Mſſ. Vatic. *ante oculos iſti, qui.*

Non firmitate, sed jejunio] Bene Schelius. In Mſſ. Vatic. 1862 & 4498, *infirmitate ſed jejunio conſequentur.* Editio princeps, *infirmitatem.* Puteolanus, *ſanitatem ſed jejunio conſequuntur;* quod immeritò probat Schurzfleiſchius. Lipſius, *infirmitate & jejunio.* Rodolphus, *non infirmitate, ſed jejunio.*

Anxietate contingit] Ita Mſſ. Vatic. Abſurdè editiones veteres, *anxietati confixit.* In recentioribus emendatum fuerat, *anxietate contingat.*

Prope abest] Malè veteres editiones, *propriè abeſt.*

Gravitati sensuum nitorem] In veteribus editionibus, *gravitati.* Erneſtus, *gravitate.* Mſſ. Vatic. *ſenſuum nitorem*, ut optimè divinaverat Acidalius. Perperam libri omnes editi, *ſummum nitorem.*

Ea sententiarum planitas est] Ita Mſſ. Vatic. 1862 & 4498. *Ea* quoque reperitur in veteribus editionibus: abeſt immeritò a recentioribus. *Eſt* in omnibus omiſſum. Mſ. Vatic. 1518, pro *planitas* habet *plenitas.*

CAP. XXIV. Immutasse non debes] Mſſ. Vatic. 1862 & 4498, *non debet.* Perperam veteres editiones, *ita mutaſſe.*

Et a vestris philosophis] Ita Mſſ. Vatic. 1518 & 4498. In Mſ. Vatic. 1862, *& a noſtris philoſophis.* Libri editi, *& aliis veſtris.* Unde Lipſius conjiciebat, *& aliàs a veſtris.*

Exprome nobis] Bene Mſſ. Vatic. Sic quoque placebat Acidalio.

Corruptè editio princeps, *exprimo.* Puteolanus emendaverat, *exprime.*

Satis enim illos] Mſ. Vatic. 1862, *ſatis etiam iſtos.*

Cur in tantum] Mſ. Vatic. 1862, *cur tantum.*

Ratio temporum collegerit] Eruditi viri Huetius & Schultingius mallent, *ratione.* Hos enim centum & viginti annos ratione temporum collegit Aper, ut vidimus ſuprà cap. 17.

CAP. XXV. Nominis controversiam movit] Bene Lipſius e Mſ. In veteribus editionibus, *non movit.* Et hiatus eſt inter *non* & *movit.*

Si quo minus fatetur] Tentabat Pithœus, *ſi communiùs fatetur.* Meliùs Acidalius, *quin omnes fatemur.* Eodem ſenſu Huetius, ut dictum eſt in Notis. Alii aliter, ſed minimè probabiliter.

Suo jure] Bene Lipſius & Recentiores. In Mſſ. *ſic vere.* Veteres editiones, *ſic jure.*

Adstrictior Calvus] Optimè Acidalius. In editione principe, *aut ſtrictior Calvus.* Puteolanus, *at ſtrictior.*

Scias, quamvis] Bene Lipſius e Mſ. in quo erat, *ſciam.* In veteribus editionibus verbum planè deeſt.

Voluntatis similitudinem et cognationem] Bene Beroaldus, *cognationem.* In veteribus editionibus, *cogitationem.* Recentiores quoque emendavere, *voluntatis.* Antea legebatur, *voluminis.*

Et sunt aliqua] Ita Mſſ. Vatic. In editione principe, *& ſuper aliqua.* Unde Puteolanus emendaverat, *& ſuperſunt aliqua.*

An invideret Ciceroni] Mſſ. Vatic. 1862 & 4498, *an ille Ciceroni invideret.* Mſ. Vatic. 1518, *invidere.*

Non desistit] Bene Beroaldus. Sic quoque emendabat Illuſtr. Huetius. In veteribus & recentioribus editionibus, *deſtitit.*

CAP. XXVI. Adeo melius est] Ita Mſſ. Vatic. In editione principe, *adeo melius in.* Puteolanus, *adeo melius.* Pichena emendaverat, *adeo malim.*

Temporum nostrorum actores] Bene Lipſius e Mſ. *temporum noſtrorum.* Malè veteres editiones, *ipſorum noſtrorum.* Præterea in Mſſ. Vatic. *auctores* pro *actores.*

Fas esse debeat] Mallet Muretus, *debebat.*

Tenere dicere] Optimè Lipſius. In veteribus editionibus, *temere.*

Plus vis] Fruſtra tentat Gronovius, *plus iræ.* Ridiculè Schurzfleiſchius, *plus puris.*

Contempto ordine] Malè veteres editiones, *contento.*

Quibus utitur] Bene Rhenanus. In veteribus editionibus, *utimur.*

Plerumque detectus] Optimè Lipſius e Mſ. In veteribus editionibus, *dejectus.*

ALIUD NOVUM AGMEN] Lipſius e Mſ. *aliud nobis agmen.* Quod probavit & edidit Pichena.

SE ANTE CICERONEM] Fruſtra tentat Schurzfleiſchius, *ſi ante Ciceronem non numeret ſe.* Nempe iſti ſcholaſtici, qui vetera ſpernebant, præſentia laudabant, ſe anteponebant Ciceroni, Gabiniano poſtponebant.

CAP. XXVII. MIRATUS] Mſſ. Vatic. *iratus.* In veteribus editionibus, *miratus : iratus antequam* &c. Lipſius e quodam libro laudat, *paullo antè dixiſti, planè mitiore* &c. nec loco ſanitatem fecit. Inde emendandum conjicerem, *cauſas exquirimus, quas te ſolitum tractare, paullo antè dixiſti, planè mitiore eloquentiâ, & temporum noſtrorum, iratus antequam te Aper* &c. Aliter tentabat Acidalius, *ſolitum tractare paullo ante dixiſti, ſanè mitiore eloquentiâ, & temporum noſtrorum*, intellige *eloquentiam, miratus, antequam* &c. Schelius, *planè mitior & eloquentiæ temporum noſtrorum non iratus, antequam* &c. Schultingius, *quas te ſolitum tractare publicè, antiquo plane more, & eloquentiâ non temporum noſtrorum, ſum miratus, antequam te Aper offenderet, majores iſtos inceſſendo.* Audacior adhuc Schurzfleiſchius, *cauſas exquirimus, quas ais te ſolitum tractare. Paulum enim te anteponere nitorem eloquentiæ temporum noſtrorum ſum ratus, antequam* &c.

APRINA DISPUTATIONE] Bene Lipſius. In Mſſ. Vatic. & editionibus veteribus, *a primâ.* Mallet Gronovius, *Apri noſtri.*

PERSTRINGET] Editiones veteres, *perſtringit.*

ET CUM DE ANTIQUIS] Bene Lipſius e Mſ. A veteribus editionibus abſunt, *& cum.*

A QUA] In Mſſ. Vatic. & editionibus veteribus deeſt præpoſitio.

CAP. XXVIII. ETIAMSI MIHI] Ita Lipſius e Mſ. in quo, *etenim jam ſi mihi.* Veteres editiones, *& jam mihi.*

AB ISTA VETERE] Muretus mallet, *ab illâ vetere.*

NOSTRA NOBIS] Veteres editiones, *veſtra vobis.* In Mſſ. Vatic. & Beroaldus, *noſtra vobis.* Recentiores, *noſtra nobis.*

ET HIS PROPRIIS] Mallet Illuſtr. Huetius, *& huic propriis.* Mox enim cap. ſeq. *propria & peculiaria hujus Urbis vitia.*

EJUSDEM FAMILIÆ] Bene Mſſ. Vatic. Perperam in veteribus editionibus, *cujuſdam.* Unde in recentioribus emendatum, *cujuſpiam.*

NON STUDIA MODO CURASQUE] Bene Mſſ. & editiones veteres & recentiores. Beroaldus, *moraſque.* Alii, *moreſque.*

CAP. XXIX. LASCIVIÆ ET LIBERTATI] Rectè libri omnes editi. Lipſius e neſcio quo vetere libro, *& bibacitati.*

QUANDO ETIAM] Ita libri omnes editi. In Mſſ Vatic. *quin etiam.*

SUI ALIENIQUE CONTEMPTUS] Corruptè veteres editiones, *ſui*

contentus ; & inter utramque vocem lacuna eſt.

Ne præceptores quidem] Bene Gronovius. Mſſ. & libri editi, *nec*. Hac in re ſæpiſſime peccarunt librarii.

Sed expetuntur] Bene Lipſius & Recentiores. In veteribus editionibus, *expectantur*.

Quorum professio] Editiones veteres, *ut quorum*.

Auctoritatem habuerit] Malè libri editi, *habuit ;* ut jam monuit Gronovius.

Statim docuero] Ita Rodolphus Agricola, & Recentiores. Corruptè in veteribus editionibus, *ſtatim decuriis*. Pithœus, *ſtatim audictis*. Mallet Gronovius, *ſtatim dicturus, referam* &c.

CAP. XXX. In omni genere studiorum exercitationes] Ita Puteolanus & ceteri omnes. In editione principe, *exercitationis*. Mſſ. Vatic. *in omni genere aſſiduæ exercitationes*.

Notus est nobis] Ita Mſſ. Vatic. & editiones veteres. In recentioribus fruſtra emendatum, *nobis*.

Omnes philosophiæ partes] Ita Mſſ. Vatic. In libris editis, *omnis*.

Ex pluribus artibus] Ita Rhenanus. Veteres editiones, *partibus*.

CAP. XXXI. Persuadebant] Mſſ. Vatic. *perſuaſerant*.

Ad hæc efficienda] Mſſ. Vatic. 1862 & 4498, *ad hoc efficiendum*.

Ut rhetorum] Mſſ. Vatic. *in rhetorum*. Fortè ſcriptum olim, *ut in rhetorum*.

Dicimus] Mſſ. Vatic. *differimus*. Hunc autem locum emendabat Muretus, *nam in judiciis fere de æquitate, in deliberationibus de utilitate, in laudationibus de honeſtate dicimus*.

Quid ira] Malè editiones veteres, *quid iræ promptius, & miſerationem impellat*.

Qui scit quid sit misericordia] *Sit* duriſſimum eſt, & videtur redundare.

Habenas animorum] Ita Puteolanus & ceteri omnes. In Mſſ. Vatic. & editione principe, *venas animorum ;* & fortè non ab aurigis, ſed a medicis ducta comparatio.

Mutuabimur a Peripateticis] Locum hunc reſtituimus ex Mſſ. Vatic. Perperam in editione principe, *mutuabimus aliquid Peripateticis : aptos* &c. Puteolanus emendaverat, *mutuabimus aliquid a Peripateticis : hi aptos & in omnem diſputationem paratos jam locos dabunt : Academici* &c. Meliùs Mſſ. Vatic. 1862 & 1518, *mutuabimus a Peripateticis aptos & in omnem diſputationem paratos jam locos. Dabunt* &c. Licèt dici poſſit Latinè, *mutuabimus*, cùm mox cap. ſeq. & ſæpe ſuprà verbum *mutuari* uſurpetur, nihil mutavi.

RES POSCET] Libri omnes editi, *poſcit.* Omnino emendandum, *poſcet.* Idque jam monuerat Illuſtr. Huetius.

ARTES AUDIRE] Lipſius malebat, *adire*, vel *haurire:* & ſtatim *liberales* pro *liberaliter.* Verùm non diſplicet, *liberaliter.*

CAP. XXXII. RESPONDEAT SUFFICERE] Bene Pithœus. In editione principe, *ſufficeret.* Emendaverat Puteolanus, *ſufficit.*

ET UNIFORME] Ita editio princeps, & recentiores. Puteolanus ac Beroaldus, *& informe.*

MUTUETUR] Pithœus mallet, *mutuemur.*

FEX QUOQUE] In Mſſ. Vatic. & editione principe, *vis quoque.* Puteolanus, *vix.* Rectè a Recentioribus emendatum, *fex.*

EGO HANC PRIMAM] Ita Mſ. Vatic. 1862. Id quoque volebat Pithœus. Libri editi, *ergo.*

REFERT VERBIS] Ita Mſſ. Vatic. *Refert* deeſt in libris editis. Inde Muretus pro *id ſe* emendabat, *ait ſe.*

NON RHETORUM] Vellet Acidalius, *non in rhetorum.*

A VOBIS APERIRI] Mſſ. Vatic. *vobis* ſine præpoſitione.

CAP. XXXIII. ILLI SCIRENT] Mallet Schurzfleiſchius, *ſcierint.*

FORUM INGRESSI] Mſ. Vatic. 1862, *ingreſſuri;* nec malè, ut patet ex cap. 34.

APER QUOQUE] Ita Mſſ. Vatic. *Quoque* abeſt a libris editis.

EXERCITATIONES EORUM] Ita Mſſ. Vatic. Libri editi, *exercitationem.*

PROPRIÆ CIRCA ORATORIAM] Editio princeps, *circa oratorium.* Puteolanus & ceteri omnes, *circa oratoriam.* Mallet Lipſius, *circo oratorio.* Schelius, *circo*, vel *curæ oratorum.* Fortè redundat, *circa;* & olim ſcriptum, *propriæ oratorum videntur.*

CAP. XXXIV. PRINCIPEM IN CIVITATE LOCUM OBTINEBAT] Ita Mſſ. Vatic. Libri editi, *principem locum in civitate tenebat.*

DICTIONIBUS INTERESSE, SIVE IN JUDICIIS] Bene Lipſius e Mſ. Farneſ. reſtituit multa in veteribus editionibus omiſſa; ubi tantùm, *dictionibus intereſſe, utque ſic dixerim* &c.

JURGIIS INTERESSE] Vix crediderim a diligentiſſimo & accuratiſſimo ſcriptore dictum fuiſſe, *dictionibus intereſſe... jurgiis intereſſe.* Exiſtimaverim potiùs olim ſcriptum fuiſſe, *jurgiis immiſceri*, & librariorum vitio, *intereſſe* a ſuperioribus repetitum.

POPULI DIVERSISSIMARUM AURIUM] Mallet Rodolphus Agricola, *populi & diverſiſſimarum aurium.* Lipſius, *populi, id eſt diverſiſſimarum aurium.* Retineri poteſt vulgata ſcriptura.

FACILE DEPREHENDERENT] Ita Mſſ. Vatic. In editione principe, *deprehendentur.* Unde Puteolanus emendaverat, *deprehendebatur.*

Non rudibus] Bene Lipſius. Hæc enim a gladiatoribus ſumpta. In Mſſ. & veteribus editionibus, *ſudibus.*

Ejusmodi præceptoribus] Ita Mſſ. Vatic. Sic quoque volebat Gronovius. Libri editi, *præceptionibus.*

Cuicumque causæ] Ita Lipſius e Mſ. In veteribus editionibus, *unicuique cauſæ.*

Non multo] Ita libri omnes editi. In Mſſ. Vatic. *multum.*

Hodieque] Omiſſa in veteribus editionibus copula. In Mſ. Vatic. 1862, *hodie quoque.*

CAP. XXXV. In scenas] Malè editiones veteres, *in ſcenâ.* Scenas autem ſcholaſticorum appellat, loca in quibus, velut per luſum, fucata & perſonata eloquentia exercebatur. Quod rectè annotavit Lipſius.

L. Crasso] Perperam libri editi, *Marco Craſſo.* Error ex ſcioli alicujus, qui Craſſum cenſorem eumdem fuiſſe ac Marcum Craſſum, Romanorum ditiſſimum, de quo mox dicetur cap. 37. credidit. Fortè olim ſcriptum, *Craſſo & Domitio cenſoribus*, non addito prænomine.

Deducuntur in scholas] Ita Mſſ. Vatic. Non ita bene libri editi, *deducimur.*

Sed in quem] *Sed* omiſſum vellet Erneſtus.

Æque imperitus] Ita Mſſ. Vatic. In libris editis, perturbato ordine, *imperitus æquè.*

Et dicant] Bene Mſſ. Vatic. Copula abeſt a libris editis.

Declamatio quoque adhibeatur] Pithœus, *Declamatio quoque ſimilis adhibeatur.*

Ad veros judices ventum est] Poſt hæc verba, temporum iniquitate multa periiſſe jam monuimus. Idem teſtantur Mſſ. Vatic. qui hoc in loco magnam habent lacunam. Margini Mſ. Vatic. 1518 adſcriptum, *Hic deſunt ſex pagellæ.* In Mſ. Vatic. 4498, notatum : *Hic multùm deficit.* Infeliciter tentabat Schultingius, *cùm ad veros judices ventum eſt, nec rem cogitare poſſint, qui nihil humile, nihil alienum eloqui poterant. Commoveri ad hæc Aper. At Maternus. Ita eſt, inquit, magna eloquentia* &c. Peſſimè Schurzfleiſchius, *ingentibus verbis perſequantur, cùm, ubi ad veros judices ventum eſt, nihil humile, nihil abjectum eloqui oporteat.*

CAP. XXXVI. Tribui fas erat] Malè veteres editiones, *imbui fas erat.*

Ista perturbatione] Mſſ. Vatic. *illâ.*

Plura sibi adsequi] Malè veteres editiones, *pleraque.*

Et populare nomen] Bene Mſſ. & editiones veteres. In Lipſianis aliiſque malè omiſſa copula.

Conciones magistratuum] Bene Lipſius e Mſ. In veteribus editionibus, *migrantium.*

Apud plebem parabat] Meritò Lipſius e conjecturâ. Veteres editiones, *probabat.*

Hos reversi] In editionibus veteribus ante Lipſium, *hos reverſuri colebant : hi & præturæ & conſulatui vacare ultro videbantur.*

Et commoda] Emendabat Schelius, *& non modò diſertum haberi* &c. Acidalius, *& quomodo diſertum haberi, ſic contrà mutum* &c. Alii, duce Mureto, hæc loco ſuo mota putant, & legunt, *ad ſumma eloquentiæ præmia & commoda magna accedebat neceſſitas.*

Præmiis stimulabantur] Bene Rhenanus. Malè editiones veteres, *ſtipulabantur.*

Clientelarum loco] Veteres editiones, *clientularum.* In recentibus, *clientulorum :* at latinam eſſe hanc vocem nullius ſcriptoris teſtimonio comprobatur. Emendandum ergo, *clientelarum.* Sic enim infrà cap. 39, *clientelæ quoque & tribus.*

Ad alios transirent] Perperam in Mſſ. & veteribus editionibus, *tranſiſſent.*

CAP. XXXVII. Manus vestras] Malè editiones veteres, *manus noſtras.*

Quæ et in antiquorum] Ita Mſ. Vatic. 1862. In Mſ. Vatic. 1518, *quæ in antiquorum.* Libri omnes editi, *quæ & antiquorum.*

Et cum maxime] Bene editio princeps & Erneſtus. Puteolanus & alii, *& nunc maximè.*

Splendor rerum] Bene libri omnes editi. In Mſſ. Vatic. *reorum.*

Quo nihil tale] Ita libri omnes editi. In Mſſ. Vatic. 1862 & 4498, *in quo.*

Temporibus exstitit] Mallet Lipſius, *exiſtit.*

Eo acrior] In Mſ. Vatic. 1862, *& acrior.* Lipſius e Mſ. Farneſ. in quo, *acrior per pugnas.* Fruſtra tentat, *major adverſarius & acrior, quo plures pugnas ſibi aſperas deſumpſerit, tantò altior & excelſior, illis nobilitatus diſcriminibus. Diſcriminibus* pro *criminibus* legendum non immeritò monuere Lipſius & Latinus Latinius.

In ore hominum] Bene Lipſius. Malè editiones veteres, *more hominum.*

Secura velint] Ita Mſſ. Vatic. & editiones veteres. In recentibus malè emendatum, *nolint.* Rodolphus Agricola ſupplebat, *ut dubia laudent, ſecura nolint :* quòd ignoraret olim ſcriptum fuiſſe, *ſecura velint*, eodem omnino ſenſu. Secura enim ſunt cum diſcrimine, tuta ſine diſcrimine.

CAP. XXXVIII. Aptior est veritati, eloquentiam tamen] In editione principe, *quæ etſi nunc aptior eſt : ita erit eloquentia : tantum illud forum.* Pro *tantum*, Puteolanus emendavit, *tantò ;* & ſic deinde ceteri omnes. Tentabat Latinus Latinius, *quæ uti nunc*

arctior

arctior eſt, ita erit eloquentia. Antea illud forum magis exercebant. Meliùs Rodolphus Agricola, *aptior eſt veritati, eloquentiam tamen* &c. Favent Mſſ. Vatic. in quibus ſcriptum neque *tantùm*, neque *tantò*, ſed *tamen.* Certè nova judiciorum forma aptior erat veritati, cui ſæpe plurimum nocet eloquentia, maximè cùm liberiùs & licentiùs exſpatiatur.

Omnia legibus] Bene Mſſ. Vatic. Perperam libri editi, *omnia in legibus.*

Primus hujusmodi spatia tertio consulatu] Veteres editiones, *primus hujus.... conſ.* Rhenanus, deinde ceteri omnes, *primus tertio conſulatu.* Supplebat tamen Rodolphus Agricola, *primus hujus rei ſpatia tertio conſulatu.* Lipſius, *hujuſce ſpatia.* Ad rerum ſeriem ſenſumque aptius mihi videtur, *hujuſmodi ſpatia.* Sic ſuprà cap. 14, *ejuſmodi.*

Solita sint] Perperam in libris editis, *ſolita ſunt*, ut jam monuere Latinus Latinius & Illuſtr. Huetius.

Heredibus Urbiniæ] Bene Lipſius. Perperam in Mſ. Farneſ. *Uriniæ.* In veteribus editionibus, *Ironiæ.*

CAP. XXXIX. Forte videbitur] Malè libri editi, *videtur:* ut jam monuere Urſinus, Muretus, & Acidalius; reſque ipſa ſuadet.

Diligentis styli] Ita Mſſ. Vatic. In editione principe, *diligens.* Unde Puteolanus emendavit, *diligentem.*

Municipiorum etiam] Bene Mſſ. Vatic. In libris editis, *& municipiorum.*

Ac pars Italiæ... adsisteret] Bene adhuc Mſſ. Vatic. Corruptè editio princeps, *ac partis Italiæ... aſſiſceret.* Inde Puteolanus emendaverat, *ac partes Italiæ... aſſiſteret.* Alii, *aſſiſterent.*

CAP. XL. Datum jus] Ita Mſſ. Vatic. & rectè quidem. Malè libri editi, *datum jus quoque.* Fruſtra tentabat Gronovius, *cuique.*

Abstinerent] Optimè Mſſ. Vatic. Sic quoque volebat Acidalius. Malè veteres editiones, *abſtinuerunt:* recentes, *abſtinuerint.*

Populi etiam] In Mſſ. Vatic. & editione principe, *populi &*; facili librariorum errore, qui *&* pro *etiam* ſæpe ſcribebant. Puteolanus emendavit, *populi quoque*, eodem ſenſu.

Magna illa] Bene Mſſ. Vatic. In libris editis, *iſta.*

Ne Macedonum quidem] Rectè Erneſtus. Malè antea *nec.*

Aut ullius] Optimè Mſſ. Vatic. Sic quoque volebat Erneſtus. In libris editis, *ac ullius.*

Plurimi Athenienses] Meliùs Mſſ. Vatic. In libris editis, *Athenienſes plurimi.*

Nulla in senatu reverentia, nulla in judiciis moderatio] Hæc Lipſius e Mſ. addidit.

NEC TANTI REIPUBLICÆ] In Mſſ. Vatic. *nec tuta.* Veteres editiones, *nec tuta reſp.*

NEC BONÆ FORMAM ELOQUENTIÆ] Ita libri omnes editi. Muretus mallet, *famam. Formam* probo propter vim & elegantiam. Potiùs emendaverim, *bene* pro *bonæ.* Favet Mſ. Vatic. 1862, in quo quidem ſcriptum, *bonæ*, ſed ſuprà ſcriptum, *bene.*

TALI EXITU] Fruſtra Erneſtus tentat, *pari exitu.*

CAP. XLI. QUOD SUPEREST EX ANTIQUIS ORATORIBUS] Libri editi, *qùod ſupereſt antiquis oratoribus.* Emendabat Gronovius, *antiqui.* Sed in ſenſu ac verbis neſcio quid duri ineſt, ſi legeris, *quod ſupereſt antiqui oratoribus forum.* Multò probabilius excidiſſe præpoſitionem *ex.*

NON EMENDATÆ] Bene Lipſius. Perperam in veteribus editionibus, *emendare.*

QUIS ENIM NOS] Optimè Mſ. Farneſ. ut rectè vidit Lipſius. Peſſimè libri editi, *argumentum quidem eſt : quod nemo nos.*

IN CIVITATEM NOSTRAM] Pithœus, *in clientelam noſtram.*

NON QUERI] Mallet Muretus, *non fieri. Queri*, non diſplicet.

VINDICARI] Ita Lipſius & Recentiores. In veteribus editionibus, *judicari.*

MINOR ORATORUM] Mſſ. Vatic. *oratorum horum.*

BONO SÆCULI SUI] Ita Mſſ. Vatic. Corruptè in veteribus editionibus, *hujus ſæculi ſui.* Inde poſtea emendatum, *bonis ſæculi ſui.*

CUM OPTIMI] Fruſtra tentat Lipſius, *cum optimis.* Rodolphus Agricola, *cùm optima citò cenſeantur.*

CAP. XLII. ANTIQUARIIS] Mſſ. Vatic. *cum antiquariis.*

SUPPLEMENTA

LIBRORUM VII, VIII, IX & X

ANNALIUM,

CUM APPENDICE

CHRONOLOGICA.

BREVIARIUM

SUPPLEMENTI

LIBRI VII ANNALIUM.

I. *Nuntiata Romæ Tiberii morte, timor, mox furor.* II. *Caius Macronis artibus Princeps appellatur.* III. *Funus Tiberii.* V. *Caii in matrem fratremque pietas.* VI. *Honores in Antoniam, Claudium, Caiique ſorores collati.* VII. *De his imperii auſpiciis publica lætitia.* VIII. *Inde fracta principatûs vis & affectata popularitas.* X. *Tiberii legata Caii liberalitate aucta.* XI. *In reges exteros, Agrippam & Antiochum, beneficentia.* XII. *Artabani obſequia.* XIII. *Felicitatem publicam verbis factiſque intendit Caius.* XV. *Templum Auguſti dedicatum: datum congiarium.* XVI. *Spectacula.* XVII. *Caio, ut Urbis reſtitutori, honores decreti. Hos inter ad ingenita vitia Princeps delabitur.* XIX. *Ejus morbus; Urbiſque dolor.* XX. *Caius convaleſcit, ſed mutato in pejus animo.* XXI. *Tiberium, Tiberii nepotem, interficit.* XXII. *In alios quoque crudelis.* XXIII. *Uxorem ducit Liviam Oreſtillam, quam mox repudiat.* XXIV. *Labantem famam propagatâ Saturnalium*

hilaritate ſuſtinet. XXV. *Portenta tamen vulgari cœpta.* XXVI. *Eorum invidia Principis popularitate & liberalitate depellitur.* XXVII. *At maleſana ejus mens nefariis Heliconis & Apellis artibus peſſumdatur.* XXVIII. *Effrena ſpectaculorum libido.* XXIX. *Favet ſenatus; ſuaque inter funera plaudit populus.* XXX. *Macronis ejuſque domûs ruina.* XXXI. *Ut plures perirent, excogitata nova crimina.* XXXII. *Mors Druſillæ. Immodeſta Principis triſtitia.* XXXIII. *Cæleſtes Druſillæ honores.* XXXIV. *Livii Geminii adulatio. Publicum in exitium vertit Druſillæ cultus.* XXXV. *Lollia Paullina Principi nupta, miro luxûs apparatu.* XXXVI. *Data regna.* XXXVII. *Agrippa, Alexandriam profectus, ibi injuriis appetitur, Flacci Avillii temeritate, aut incuriâ.* XXXIX. *Pœna Avillii.* XLI. *Publica opera laudabiliter ſuſcepta, leviter omiſſa.* XLII. *Mortes laudeſque Antoniæ & Julii Græcini. Paſſienus heredis fraude enectus.*

Hæc ferme biennio geſta

A. U. C.	J. C.		
DCCXC.	37.	*Coſſ.*	Cn. Acerronio Proculo, C. Pontio Nigrino.
DCCXCI.	38.	*Coſſ.*	M. Aquillio Juliano, P. Nonio Aſprenate.

SUPPLEMENTUM

LIBRI SEPTIMI

ANNALIUM.

Auctore GABRIELE BROTIER.

I. AUDITA Romæ Tiberii morte, trepidatum [1] ne nova abſtruſiorque diſſimulatio omnium ruinam pararet. Poſtero A. U. C.
die, certioribus nuntiis, quò tardiora, eò acriora erupere 790.
odia; pudebatque, vel poſt fata, triſtiſſimum Principem ti- J.C.
muiſſe. Plebs, ut metûs, ſic lætitiæ & ſpei immodica, gau- 37.
dio furere : pars « Tiberium in Tiberim [2] » clamitare : pars « Terram matrem, deoſque Manes orare, ne mortuo ſedem

[1] TREPIDATUM] Joſeph. Antiq. Judaic. XVIII, 6. num. 10. Οὐ μὴν πιστεύειν γε θάρσος ἦν αὐτοῖς, οὐ τῷ μὴ βούλεσθαι, πρὸ πολλῶν γὰρ ἂν ἐτίμησαν χρημάτων τὸ ἐπαληθεῦσαν τῶν λόγων, δέει δὲ μὴ ψευδοῦς τῆς ἀγγελίας γενομένης προεξανασάντες ἐπίδηλοι ὦσι τοῦ αὐτῶν χάρματος, εἶτ' ἀπόλοιντο διαβολῆς αὐτῶν γενομένης. Mortuum eſſe Tiberium Romani *vix audebant credere, non quod id magnopere non vellent, nam verum eſſe quod nuntiaretur, vel ingenti pecuniâ redemptum irent; ſed quod vererentur ne falſo rumore ante tempus excitati gaudium ſuum proderent, deinde accuſatione in eos inſtitutâ malè perirent.*

[2] TIBERIUM IN TIBERIM] Sueton. in Tiber. LXXV. *Morte ejus*, Tiberii, *ita lætatus eſt populus, ut ad primum nuntium diſcurrentes, pars Tiberium in Tiberim clamitarent : pars Terram matrem, deoſque Manes orarent, ne mortuo ſedem ullam niſi inter impios darent : alii uncum, & Gemonias cadaveri minarentur, exacerbati ſuper memoriam priſtinæ crudelitatis, etiam recenti atrocitate. Nam cùm ſenatuſconſulto cautum eſſet, ut pœna damnatorum in decimum ſemper diem differretur, fortè accidit, ut quorumdam ſupplicii dies is eſſet, quo nuntiatum de Tiberio erat. Hos implorantes hominum fidem, quia abſente adhuc Caio, nemo exſtabat qui adiri, in-*

A. U. C. 790. J. C. 37.

»ullam, niſi inter impios, darent»: alii «uncum & Gemo»nias» cadaveri minitari. Omnes exacerbavit recens atrocitas: ſævitum enim in damnatos, qui in diem decimum [1], quo de Tiberio erat nuntiatum, dilati, hominum fidem, abſente novo Principe, implorabant. Inritis precibus, a cuſtodibus, ne quid adversùs conſtitutum fieret, ſunt ſtrangulati, & corpora in Gemonias [2], abjecta, priſtinâ crudelitate ſuperſtite.

II. Animos molliere literæ Caii Cæſaris ad ſenatum cum teſtamento Tiberii a Macrone adlatæ [3]. «Cæleſtes re»ligiones avo decerni» mandabat: «ſe modò Romam ven»turum, & cum patribus de republicâ conſulturum. Juvenem, »Germani filium, benevolentiâ foverent, conſiliis regerent». Teſtamentum verò, quo Tiberius biennio antè duos nepotes [4] æquis partibus heredes ſcripſerat, Claudium in ſpem tertiam [5], legato etiam circà vicies ſeſtertio [6], adſumpſerat, reſcindi, & Caium Principem appellari curabat Macro. De teſtamento & Caio Principe ſtatim adſenſere patres [7], principatûs arbitrio ſuperbi, veteremque ignominiam ulturi pariter & novum favorem eodem dedecore emercaturi. De

terpellarique poſſet, cuſtodes, ne quid adversùs conſtitutum facerent, ſtrangulaverunt, abjeceruntque in Gemonias. Crevit igitur invidia: quaſi, etiam poſt mortem tyranni ſævitiâ permanente.

[1] In diem decimum] De ſenatuſconſulto, quo in diem decimum vitæ ſpatium damnatis prorogatum eſt, dictum ſuprà Annal. III, 51.

[2] In Gemonias] In ſcalas Gemonias, de quibus dictum ſuprà Hiſt. III, 74.

[3] A Macrone adlatæ] Vide Joſephum Antiq. Judaic. loc. cit. Dionem, LIX. pag. 640. Suetonium in Tiber. LXXVI. *Teſtamentum duplex ante biennium fecerat Tiberius: alterum ſuâ, alterum liberti manu, ſed eodem exemplo: obſignaveratque etiam humillimorum ſignis. Eo teſtamento heredes æquis partibus reliquit, Caium ex Germanico, & Tiberium ex Druſo nepotes: ſubſtituitque invicem.*

[4] Duos nepotes] Caium & Tiberium, ut modò dictum eſt. Vide Stemma Cæſarum, num. 72 & 86.

[5] Claudium in spem tertiam] Sueton. in Claud. VI. Tiberius *moriens, & in tertiis heredibus eum*, Claudium, *ex parte tertiâ nuncupatum, legato etiam circa* HS *vicies proſecutus, commendavit inſuper exercitibus, ſenatui, populoque Romano inter ceteras neceſſitudines nominatim.*

[6] Vicies sestertio] Gallicæ monetæ libris 389,252.

[7] Adsensere patres] Tiberiumque Cæſarem, juniorem quàm ut in curiam venire poſſet, imperio imparem pronuntiarunt. Ita eluſa extrema Tiberii voluntas. Veréque Dio, LIX. pag. 640. Οὐδὲν γὰρ οὔτε πρὸς τὴν ἀγνωμοσύνην, οὔτε πρὸς τὴν δύναμιν τῶν διαδεχομένων τινὰ, ἐπίσκηψίς τις ἰσχύει. *Nullum eſt conſilium, quod adversùs ingratum animum, vimque ſucceſſorum, valeat.*

mortui

mortui cæleſtibus honoribus poſt adventum Principis conſultandum cenſuere [1]. A. U. C. 790. J.C. 37.

III. Interim Miſeno [2] Romam Tiberii corpus per milites deportabatur [3]. Effuſus oppidorum populus denſiſſimo ac lætiſſimo agmine undique adcurrit, ad novæ dominationis obſequia, quàm ad funerum ſollemnia, paratior. Non lacrimis, non ploratibus, ſed confuſis in inviſum Principem dicteriis, feſtis vocibus & laudibus Caii Cæſaris [4], lugentis habitu funus proſequentis, omnia perſonant. Ipſe incedens inter altaria & victimas tædaſque ardentes & feralis pompæ miniſteria, ſuî famâ fruitur, & in avum convitia majori mæſtitiæ ac pietatis ſpecie invitat.

IV. Urbem noctu ingreſſus [5], manè Tiberium, antequam publico funere cremaretur [6], plurimis lacrimis, modicis laudibus celebravit, magna de Auguſto, maxima de Germanico, nonnulla de ſe prolocutus. Mox cum patribus curiam ſubiit [7]; paucaque & modeſta præfatus, imbellem coheredis ætatem [8] querens, ſeque illi patris loco futurum

[1] Consultandum censuere] Dio, LIX. pag. 642.

[2] Miseno] Tiberium Miſeni eſſe mortuum vidimus ſuprà Annal. VI, 50.

[3] Deportabatur] Sueton. in Tiber. LXXV. *Corpus ut moveri a Miſeno cœpit, conclamantibus pleriſque, Atellam potius deferendum, & in amphitheatro ſemiuſtulandum, Romam per milites deportatum eſt, crematumque publico funere.* Notæ omnibus fabulæ Atellanæ.

[4] Laudibus Caii Cæsaris] Sueton. in Caio XIII. *Ut a Miſeno movit Caius, quamvis lugentis habitu, & funus Tiberii proſequens: tamen inter altaria & victimas, ardenteſque tædas denſiſſimo & lætiſſimo obviorum agmine inceſſit ſuper fauſta nomina, ſidus, & pullum, & puppum, & alumnum appellantium.*

[5] Noctu ingressus] Hæc, ceteraque, quæ ſequuntur Dio, LIX. pag. 642 & 643.

[6] Cremaretur] Romæ in S. Andreâ prope SS. Apoſtolos, ex vetere Inſcriptione, apud Gruterum, pag. CCXXXVI. num. 1.

OSSA
TI. CAESARIS. DIVI. AVG. F
AVG. PONT. MAX
TR. POT. XXXIIX
IMP. VIII. COS. V

[7] Curiam subiit] Dio, LIX. pag. 642 & 643. Sueton. in Caio. XIV. *Ingreſſo Urbem, ſtatim conſenſu ſenatûs, & irrumpentis in curiam turbæ, irritâ Tiberii voluntate, qui teſtamento alterum nepotem ſuum prætextatum adhuc coheredem ei dederat, jus arbitriumque omnium rerum illi permiſſum eſt.*

[8] Imbellem coheredis ætatem] Philo, Legat. ad Caium, pag. 995. Συναγαγὼν τοὺς ἐν τέλει, Βούλομαι μὲν, ἔφη, τὸν γένει μὲν ἀνεψιὸν, εὐνοίᾳ δὲ ἀδελφὸν, ἐπόμενος καὶ τῇ τοῦ τετελευτηκότος Τιβερίου γνώμῃ κοινοπραγεῖν τῆς αὐτοκράτους ἐξουσίας. Ὁρᾶτε δὲ καὶ αὐτοὶ νήπιον ἔτι ὄντα κομιδῇ, καὶ χρήζοντα ἐπιτρόπων, καὶ διδασκάλων, καὶ παιδα-

A. U. C. 790. J. C. 37.

pollicitus, inrumpente turbâ, inritâque Tiberii voluntate, Princeps omnium vocibus ſalutatur. Varia honorum nomina, Auguſto probata, a Tiberio ſpreta, in Caium, gliſcente ſemper adulatione, aggerantur. Modeſtiæ retinens incertum, an ſimulator, omnia remiſit [1]: ſtudia hominum, ob memoriam patris, miſerationemque propè afflictæ domûs, jam accenſa, omni genere popularitatis incendere eniſus [2].

V. Ut magis exardeſcerent, confeſtim Pandatariam & Pontias [3], ad transferendos matris fratriſque cineres [4], feſtinavit, tempeſtate turbidâ, quò magis pietas emineret: adiitque venerabundus, ac per ſemet in urnas condidit. Nec minore ſcenâ Oſtiam, præfixo in biremis puppe vexillo [5], & inde Romam Tiberi ſubvectos, per ſplendidiſſimum quem-

γωγῶν· ἐπεὶ τί ἂν ἦν μεῖζον ἀγαθὸν, ἢ τοσαῦτα βάρη τῆς ἡγεμονίας, μὴ μίαν ψυχὴν ἢ σῶμα ἐν ἐπιχθίεσθαι, ἀλλ' ἔχειν τὸν δυνησόμενον ἐπελαφρίζειν καὶ συνεπικουφίζειν; Ἐγὼ δὲ, ἔφη, παιδαγωγοὺς καὶ διδασκάλους καὶ ἐπιτρόπους ὑπερβαλὼν, ἐμαυτὸν ἤδη γράφω πατέρα, υἱὸν δὲ ἐκεῖνον. *Convocatis patribus, Vellem, inquit, hunc cognatione patruelem, benevolentiâ fratrem, juxta extremam Tiberii voluntatem, in imperii ſocietatem aſſumere. Sed ipſi videtis eum admodum puerum opus habere curatoribus, pædagogis, præceptoribus: alioquin quid mihi contingere poteſt optatius, quàm tanto imperii pondere non onerari unum corpus unamque animam; & habere me a quo pro parte ſuâ ſubinde adjutante ſublever? Equidem, inquit, plus quàm pædagogum, vel curatorem, vel præceptorem ei me fore jam nunc profiteor, & me patrem appellari, illum filium jubeo.* In his quidem Caii ſenſus, ſed loquacioris Judæi verba facilè agnoſcas.

[1] Omnia remisit] Dio, LIX. pag. 641. Μητε τῶν ὀνομάτων τῶν ἀρχικῶν προσθέσθαι τι. *Titulos Principibus tribui ſolitos reſpuit.*

[2] Incendere enisus] Sueton. in Caio, XIII & XV.

[3] Confestim Pandatariam et Pontias] Hæc & ſequentia totidem verbis habet Suetonius in Caio, XV. Agrippinam, Caii matrem, in inſulam Pandatariam, nunc *l'iſle Sainte-Marie*, Neronem, ejus fratrem in Pontiam, nunc *l'iſle Ponza*, fuiſſe projectos diximus in Supplemento Annal. V, 12.

[4] Matris fratrisque cineres] Exſtat adhuc Romæ in areâ Capitolinâ, ſub porticu domûs Conſervatorum, urna marmorea, inſcripta:

OSSA
AGRIPPINAE. F. M. AGRIPPAE
DIVI. AVG. NEPTIS. VXORIS
GERMANICI. CAESARIS
MATRIS. C. CAESARIS. AVG.
GERMANICI. PRINCIPIS

Ibidem in aliâ urnâ inſcriptum:

OSSA
NERONIS. CAESARIS
GERMANICI. CAESARIS. F
DIVI. AVG. PRON. FLAMIN
AVGVSTALIS. QVAESTORIS

Vide Gruterum, pag. CCXXVII. num. 3 & 4.

[5] In biremis puppe vexillo] Velum purpureum *imperatoriæ navis inſigne* memorat Plinius, XIX, 1. Fixum verò vexillum in puppe, non in prorâ, quòd hæc biremis non ad bellum, ſed ad

A. U. C. 790. J.C. 37.

que equeſtris ordinis, medio ac frequenti die, duobus ferculis Mauſoleo intulit [1]: inferiaſque [2] his annuâ religione publicè inſtituit: matri [3] Circenſes, carpentumque [4], quo in pompâ traduceretur, addidit. In memoriam quoque patris Septembrem menſem *Germanicum* appellavit. Cæleſtium religionum, quas avo petierat, planè incurioſus [5].

VI. Eodem in domûs ſuæ ſuperſtites ſtudio, Antoniæ, aviæ [6], quidquid umquam Livia Auguſta honorum cepiſſet, uno ſenatuſconſulto congeſſit [7]: patruum Claudium, equitem Romanum ad id tempus, collegam ſibi in conſulatu deſtinavit: fratrem Tiberium [8] die virilis togæ adoptavit, appellavitque « principem juventutis ». De ſororibus auctor fuit, ut omnibus ſacramentis adjiceretur, « neque me libe»roſque meos cariores habeo, quàm Caium & ſorores ejus »:

tranſvectionem erat adornata. Vide Schefferum, *de Militiâ naval.* III, 1. pag. 175.

[1] Mausoleo intulit] Auguſti tumulo, in quo conditos Germanici cineres vidimus Annal. III, 4. Caium hæc feciſſe, *prætextâ amictum*, *cinctum lictoribus*, *tamquam in triumpho*, tradit Dio, LIX. pag. 642. Ἐς τὸ τῦ Αὐγύςυ μνῆμα κατέθετο, τὸ ἱμάτιον το περιπόρφυρον ἐνδὺς, καὶ ῥαϐδούχοις τισὶν, ὥσπερ ἐν ἐπινικίοις, κοσμηθείς. In divinis triumphalibuſque cærimoniis Romani ferculis utebantur, quibus deorum imagines, ſigna, victarum gentium ſpolia aliaque victoriæ inſignia vehebantur. Vide Suetonium in Jul. XXXVII & LXXVI.

[2] Inferiasque] De hoc funebri ritu dicetur infrà in Supplemento Annal. IX, 18.

[3] Matri] Cùm Caius Agrippinam Germanicumque honoribus ita proſequeretur, tunc ſanè a Mytilenæis cuſus eſt æreus nummus, quem laudat Cl. Pellerin, *Recueil de Médailles de Peuples & de Villes*, Tom. III. pag. 239. ΘΕΟΝ ΓΕΡΜΑΝ... ΜΥΤΙ. id eſt, *divum Germanicum* colunt *Mytilenæi*. Caput Germanici. In averſâ parte, ΘΕΑΝ. ΑΙΟΑΙΝ. ΑΓΡΙΠΠΙΝΑΝ. ΜΥΤΙ. Caput Agrippinæ. ΑΙΟΑΙΝ autem erratum eſt ſcalptoris pro ΙΟΥΛΙΑΝ. Senſus autem eſt, *divam Juliam Agrippinam* colunt *Mytilenæi*.

[4] Carpentumque] Hoc carpentum, duabus mulis tractum, nummi plurimi exhibent. Hos inter præſtat nummus æreus e Cimelio Regio maximi moduli a Morellio aliiſque laudatus: ex unâ parte caput Agrippinæ. AGRIPPINA. M. F. MAT. C. CAESARIS AVGVSTI. id eſt, *Agrippina*, *Marci filia*, *mater Caii Cæſaris Auguſti*. Ex alterâ parte, Carpentum. S. P. Q. R. MEMORIAE AGRIPPINAE. id eſt, *ſenatus populuſque Romanus memoriæ Agrippinæ*.

[5] Plane incuriosus] Dio, LIX. pag. 642.

[6] Antoniæ, aviæ] Vide Stemma Cæſarum, num. 42.

[7] Uno senatusconsulto congessit] Sueton. in Caio, XV. Antoniam, Auguſtam, ſacerdotem Auguſti fecit, eique omnes Veſtalium honores tribuit, teſte Dione, LIX. pag. 641. Ταύτην τε γὰρ Αὐγύςαν τε εὐθὺς καὶ ἱέρειαν τῦ Αὐγύςυ ἀποδείξας, πάντα αὐτῇ καθάπαξ, ὅσα ταῖς ἀειπαρθένοις ὑπάρχει, ἔδωκε. Vide jam dicta Annal. I, 3. IV, 16. & dicenda in Supplemento Annalium, IX, 19.

[8] Fratrem Tiberium] De hac adoptione vide Suetonium, ibid. Cur Tiberius frater Caii appelletur, dicemus infrà cap. 21.

conſulum verò relationibus, « quod bonum felixque ſit C.
A. U. C. 790. J. C. 37. »Cæſari ſororibuſque ejus [1] », præmitteretur.

VII. Hæc imperii primordia, bonum inter ac malum ambigua, & principalibus curis minora, populus, virtutum rudis, admirari, tamquam felicitatis omina extollere, diis grates agere tam immodicè, ut tribus proximis menſibus, ac ne totis quidem, ſupra centum ſexaginta millia [2] victimarum ceciderint. Cæſar, inſitâ levitate, & adulantium lenociniis vanus, inſuper opibus a Tiberio acervatis tumens, ad ſolita juvenum Principum vitia divertere: nova ſectari: ſuperioris principatûs æqua & iniqua [3] pariter immutare: laudes potiùs, quàm dominationem aucupari.

VIII. Nihil jam priſtinæ ſeveritatis reliquum. Damnati relegatique ullo ſine diſcrimine reſtituuntur [4]. Criminum, quæ ex priore tempore ſuperant, gratiam facit: ne domeſticarum quidem injuriarum memor, commentarios ad matris & fratrum [5] cauſas pertinentes, convectos in forum, obteſtatus deos, « neque legiſſe, neque attigiſſe quidquam », concremat [6]: Titi Labieni [7], Cordi Cre-

[1] Sororibusque ejus] Hæc, & priora Sueton. loc. cit.

[2] Centum sexaginta millia] Sueton. in Caio, XIV. Nec in Urbe tantùm, ſed in provinciis totoque imperio pariter peracta ſacrificia, editaque maxima lætitiæ indicia; quæ fusè narrat Philo, Legat. ad Caium, pag. 993 & 994. Inter hæc ferventia ſtudia cuſus videtur nummus, qui olim fuit in Muſeo Collegii Ludovici Magni, ex ære magno. C. CAESAR. AVG. GERMANICVS. PON. M. TR. POT. capite Caii laureato. Ex adverſâ parte in coronâ querceâ, S P Q R P. P. OB CIVES SERVATOS. id eſt, *Senatus Populuſque Romanus Patri Patriæ.*

[3] Æqua et iniqua] Hæc & ſequentia pluribus tradit Dio, LIX. pag. 641 & 644.

[4] Restituuntur] Tuncque reſtitutus videtur Pomponius Secundus, de quo dictum eſt Annal. V, 8. Dioni tamen LIX. pag. 644. *Quintus Pomponius & Conſularis* appellatur. Suffectus tantùm fuit conſul, dictus quoque Plinio, VII, 19. *Pomponius Conſularis poeta*: De quo adhuc agetur infrà Supplement. Annal. VIII, 50.

[5] Matris et fratrum] Ad Agrippinæ, matris, Neronis & Druſi, fratrum, cauſas pertinentes. Sueton. in Caio, XV.

[6] Concremat] Vide infrà cap. 31.

[7] Titi Labieni] De quo multa & curioſa ſcripſit Seneca, Controverſ. V. in præfat. Labienus *affectabat cenſorium ſupercilium, cùm alius animo eſſet. Magnus orator, qui per multa impedimenta eluctatus, ad famam ingenii confitentibus magis hominibus pervenerat, quàm volentibus. Summa egeſtas erat, ſumma infamia, ſummum odium. Magna autem debet eſſe eloquentia, quæ invitis placeat. Cùm ingenia favor hominum oſtendat, favor alat, quantam vim eſſe oportet, quæ inter obſtantia erumpat? Nemo erat, quin, cùm homini omnia objecerat, ingenio multum tribueret,*

A. U. C. 790. J. C. 37.

mutii [1], Caſſii Severi [2] ſcripta, ſenatuſconſultis abolita, requiri, vulgari, paſſim lectitari probat, dictitans « ſua intereſſe, ut facta quæque poſteris tradantur [3] ».

IX. Auctoritatis æquè negligens, voluit ut « magiſtratibus libera foret juriſdictio [4], & ſine ſui appellatione: »populus, more comitiorum revocato [5], ferret ſuffragia; »rationeſque imperii [6], ab Auguſto proponi ſolitæ, ſed a Tiberio inter arcana habitæ, publicarentur ». Adversùs ipſa vitia audax, nondum virtutis certus, ſpintrias [7], ne profundo mergeret exoratus, Urbe ſubmovit. Sæviit quoque in equites Romanos [8], equumque [9] palam iis ademit, quibus aut probri aliquid, aut ignominiæ inerat: ſi minore culpâ tenerentur, eorum nomina in recitatione [10] omiſſa.

Color orationis antiquæ, vigor novæ. Cultus inter noſtrum ac prius ſæculum medius, ut illum poſſet utraque pars ſibi vindicare. Libertas tanta, ut libertatis nomen excederet; &, quia paſſim ordines homineſque laniabat, Rabienus vocaretur. Animus per vitia ingens, & ad ſimilitudinem ingenii ſui violentus, & qui Pompeianos ſpiritus nondum in tantâ pace poſuiſſet. In hunc primum excogitata eſt nova pœna. Effectum eſt enim per inimicos, ut omnes ejus libri incenderentur. Res nova & inſueta, ſupplicia de ſtudiis ſumi... Non tulit hanc Labienus contumeliam, nec ſuperſtes eſſe ingenio ſuo voluit, ſed in monumenta ſe majorum ſuorum ferri juſſit, atque ita includi: veritus ſcilicet, ne ignis, qui nomini ſuo ſubjectus erat, corpori negaretur: non finivit tantum ſe ipſe, ſed etiam ſepelivit. Memini aliquando, cùm recitaret hiſtoriam, magnam partem convolviſſe, & dixiſſe: Hæc, quæ tranſeo, poſt mortem meam legentur. Quanta in illis libertas fuit, quam etiam Labienus extimuit? Hæc fortè longiora; quæ tamen legiſſe neminem pigeat.

1 Cordi Cremutii] De Cremutio dictum ſatis Annal. IV, 34 & 35.

2 Cassii Severi] Sordidæ originis & maleficæ vitæ hominis, de quo Annal. I, 72. IV, 21. Seneca quoque loc. cit. *Caſſii Severi, hominis Labieno junctiſſimi, bellè dicta res ferebatur. Illo tempore quo libri Lalieni ex Sc. urebantur: Nunc me, inquit, vivum uri oportet, qui illos edidici.*

3 Posteris tradantur] Sueton. in Caio, XVI.

4 Libera foret jurisdictio] Sueton. ibid. Dio, LIX. pag. 646.

5 Comitiorum revocato] Tiberius enim comitia ad patres tranſtulerat, ut vidimus ſupra Annal. I, 15.

6 Rationesque imperii] De his rationibus dictum Annal. I, 11.

7 Spintrias] Monſtroſæ illæ libidines ſub Tiberio Principe invaluerant, teſte Suetonio in Tiber. XLIII.

8 In equites Romanos] Sueton. in Caio, XVI. *Equites Romanos ſeverè curioſéque, nec ſine moderatione recognovit: palam adempto equo, quibus aut probri aliquid aut ignominiæ ineſſet: eorum, qui minore culpâ tenerentur, nominibus modò in recitatione præteritis.*

9 Equumque] Equites donabantur equo publico, qui iis adimebatur, ſi inhoneſtè viverent. Vide Plutarchum in Paul. Æmil. pag. 275. Inde autem in veteribus Inſcriptionibus ſæpe occurrit, EQ. PVB. id eſt, *equo publico donatus.*

10 In recitatione] Cùm recitabantur nomina in recognitione equitum Romanorum. Recognitionem illam Gallicè dicimus *la Revue.* Minor autem fuit

A. U. C. 790. J. C. 37.

X. Pœnas, vitiorum dedecore, reorum dignitate, plebi haud illætas, liberalitate adhuc exhilaravit, perſolutis Tiberii legatis [1], licèt, inrito ejus teſtamento, fuiſſent abrogata. Populo CCCCL [2], prætorianis ſingula nummûm millia [3], Urbanarum cohortium & Vigilum militibus quingenos nummos [4], legionariis, ceteriſque extra Italiam in numeros relatis, aut in minoribus oppidis præſidia agitantibus trecenos [5] viritim elargitus, addidit ex ſuâ munificentiâ ſingulis prætorianis una ſeſtertia [6], populo ſexagenos denarios [7], quos, quòd cùm virilem togam ſumpſiſſet promiſerat, & Tiberium veritus omiſerat, ſenore quindecim denariorum [8] auctos cuique reddidit. Pari fide ac ſine calumniâ [9] Liviæ Auguſtæ legata, a Tiberio ſuppreſſa, exſolvit: ſingulari utriuſque Principis vitio, ille tardâ liberalitate, hic præcoce prodigentiâ pariter damnandus.

XI. In partem lætitiæ venêre reges exteri. Agrippa [10], ſupremo Tiberii principatu imperium Caio precatus, ob idque vinctus, libertatem recuperavit; & ad abolendam injuriæ invidiam, ſimul & in neceſſitudinis præmium, catenâ

ignominia, quàm ſi palam equum eis ademiſſet.

[1] Tiberii legatis] De quibus generatim Suetonius in Tiber. LXXVI. Tiberius *dedit & legata pleriſque: inter quos virginibus Veſtalibus, ſed & militibus univerſis, plebique Romanæ viritim, atque etiam ſeparatim vicorum magiſtris.*

[2] Populo CCCCL] Dio, LIX. pag. 640. *Τῷ δήμῳ τάς τε πέντε καὶ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν καὶ χιλίας μυριάδας, populo quadringenties quinquagies ſeſtertiûm*, Gallicæ monetæ libras 8,754,856.

[3] Nummum millia] Gallicæ monetæ libras 194.

[4] Quingenos nummos] Gallicæ monetæ libras 97.

[5] Trecenos] Gallicæ monetæ libras 58. Itaque legata Tiberii exceſſêre 27,000,000. Pauciora dederat Auguſtus, ut dictum eſt Annal. I, 8.

[6] Una sestertia] Gallicæ monetæ libras 194.

[7] Sexagenos denarios] Gallicæ monetæ libras 46.

[8] Quindecim denariorum] Gallicæ monetæ librarum 11. Nunc verò ſi legatis Tiberii dona Caii addideris, Caius, ne numeratis quidem Liviæ legatis, largitus eſt Gallicæ monetæ libras plus quàm 43,000,000.

[9] Sine calumnia] Hæc Suetonius in Caio, XVI. Dio, LIX. pag. 640 & 641. *Sine calumniâ*, id eſt, integra, ſine dolo malo, iniquâque criminatione exſolvit.

[10] Agrippa] Agrippa I, dictus poſtea Magnus, Ariſtobuli & Berenices filius, Herodis I, Magni, & Mariamnes nepos, cujus Hiſtoriam fusè proſequitur Joſeph. Antiq. Judaic. XVIII, 6. & Bell. Judaic. II, 9. Vide & ſuprà, Tom. II, pag. 368. Stemma Herodum, num. 7. Errat Dio, LIX. pag. 645. cùm ſcribit Agrippam avi ſui imperium accepiſſe, *Καὶ τῇ τοῦ πάππου ἀρχῇ προστάξας.* Idem peccat Euſeb. in Chronic. Aviti regni tertiam tantùm partem, *τρίτην μοῖραν*, accepit, teſte Philone, in Flaccum, pag. 968.

aureâ, ferreæ æquipondio, donatus, rexque appellatus, Philippi ac Lyſaniæ tetrarchias [1] accepit. Antiochus in Commagenen [2], patre defunĉto, ad jus prætoris tranſlatam, fuit reſtitutus: ejus quoque regno adjeĉta Ciliciæ maritima [3]; eique redditum ſeſtertiûm millies [4].

A. U. C. 790. J. C. 37.

XII. Faustos novæ dominationis nuntios, per provincias in majus diditos, audiit Artabanus [5], fugato Tiridate, receptoque regno ferox. Mox Vitellii artibus [6], & adversùs Tiberium odio potiùs, quàm in Caium ſtudio, poſitis hoſtilibus animis, Euphraten tranſgreſſus, pacem paciſcitur: atque, ut interpoſitam fidem magis obligaret, Romanas aquilas, Auguſtique ac Caii imagines adoravit, liberoſque obſides [7] dedit, dignitatis ſuæ oblitus, ut veteres iras ulciſceretur.

XIII. Imperii, ob pacem inopinatò firmatam exſultantis, lætitia increvit acceſſione conſulatûs, quem Caius Claudiuſque Calendis Julii iniere [8]. Numquam acrioribus ſtudiis certatum, intentis ad beneficia conſulibus, civitate ad obſe-

[1] Philippi ac Lysaniæ tetrarchias] De quibus D. Lucas, III, 1. *Philippo autem fratre ejus* (Herodis tetrarchæ) *tetrarchâ Ituræa, & Trachonitidis regionis, & Lyſaniâ Abilinæ tetrarchâ.* In Decapolitanâ regione erat Trachonitis, inter aquas Merom, nunc *Bahr-el-Houly*, & montem Libanum: Abilina in Cœleſyriâ Libanum inter & Antilibanum, haud procul Damaſco. Ad ortum Abilinæ & Trachonitidis versùs Arabiam deſertam fuiſſe videtur Ituræa. Vide Plinium, V, 18 & 23. & Strabonem, XVI. pag. 755. Porro non tota Ituræa, ſed pars tantùm Trachonitidi vicina, erat tetrarchiæ Philippi, ut patet ex dicendis infrà cap. 36. & ex Joſepho, Antiq. Judaic. XIII, 11. De Philippo vide Stemma Herodum, num. 24.

[2] Antiochus in Commagenen] Antiochus IV. De ejus patre Antiocho III, regnoque ad jus prætoris tranſlato dictum eſt ſuprà Annal. II, 42 & 56. Dio quoque LIX. pag. 645. Antiochi IV nummos vide apud Cl. Pellerin, *Recueil de Médailles de Rois.* pag. 126.

[3] Ciliciæ maritima] Vide Annal. XII, 55.

[4] Sestertium millies] Gallicæ monetæ libræ ſunt 19,455,025. Caius Antiocho reddidit ſeſtertiùm millies *olim confiſcatum*, ut loquitur Suetonius in Caio, XVI.

[5] Artabanus] De Artabani Tiridatiſque fortunâ vide quæ dicta ſunt Annal. VI, 41 & 44.

[6] Vitellii artibus] Hæc Suetonius in Caio, XIV. In Vitell. II. Dio, LIX. pag. 661. Errat Joſephus Antiq. Judaic. XVIII, 4. num. 5. cùm ſcribit Artabani & Vitellii colloquium, imperitante Tiberio, contigiſſe.

[7] Liberosque obsides] Dio, LIX. pag. 661. παῖδας αὐτοῦ ὁμήρους Joſephus tamen loc. cit. unum tantùm, nomine Darium, cum multis muneribus miſſum tradit. Ἀρτάβανος μετ' οὐ πολὺ πέμπει Τιβερίῳ (errorem jam notavimus; legendum Γαΐῳ) ὅμηρον Δαρεῖον τὸν υἱὸν μετὰ πολλῶν δώρων.

[8] Calendis Julii iniere] Cœpto

A. U. C. 790. J. C. 37.

quia effusâ. Princeps in ſenatu orationem habuit [1], quâ « Tiberium ſuſpicacem & obſcurum, libidinibus fœdum, » avaritiâ ſordidum, crudelitate atrocem, religionis incurio» ſum, reipublicæ ſplendori infenſum » criminatus, adſeveravit, « ſe avi patriſque [2] virtutes æmulaturum : inter exer» citus eductum [3], ſenatûs populique Romani alumnum, non » ſibi, ſed patriæ victurum : bonis ac miſeris facilem, ſcele» ribus tantùm implacabilem, nihil dominationis uſurpare » velle, niſi ut deûm ſacra, civium jura, publicam liberta» tem tueatur : ſatis magna fore, eaque una optare, princi» patûs ſui decora, illæſam imperii majeſtatem, & adſertam » populi felicitatem ». Hæc quantò rariùs audita, tantò avidiùs accepta. Et ne Principi, qui optimus videbatur, malo fieri liceret, decretum a ſenatu « ut ejus oratio quotannis » recitaretur [4] » : quaſi adultam dominantium licentiam moraretur priſtinæ virtutis memoria.

XIV. Interim Cæſar, futurorum improvidus, factis magis, quàm verbis, Tiberio invidiam movere; vetera odia renovare; ad liberalitatem, humanitatem, magnificentiam, aliaque, ſuperiore principatu, rara vel ignota, curas omnes convertere : ſublatum majeſtatis crimen [5] : jus novum [6] de ſervorum in domini caput quæſtione non modò antiquatum, ſed & mulier libertina, quòd, tormentis excruciata, de ſcelere patroni reticuiſſet, octoginta millibus ſeſtertiûm [7] donata eſt. Edebantur ludi; regaliaque impendia paſſim oſtentabantur. Inter hæc ſpecioſiora tamen, quàm laudabiliora,

principatu; conſulatus, exauctoratis conſulibus Acerronio & Pontio, Caio decretus; additumque ut eum quotannis gereret. Reſtitit Caius : nec niſi Kal. Julii, diſcedentibus e magiſtratu, ut moris erat, prioribus conſulibus, conſulatum, collegâ patruo ſuo Claudio, iniit. Dio, LIX. pag. 644.

[1] Orationem habuit] Dio. ibid.

[2] Avi patriſque] Neronis Druſi, avi; patris, Germanici. Vide Stemma Cæſarum, num. 79 & 81.

[3] Inter exercitus eductum] Suprà Annal. I, 44 & 69.

[4] Quotannis recitaretur] Dio, loc. cit.

[5] Majestatis crimen] Dio, LIX. pag. 642.

[6] Jus novum] Novi illius juris repertor Tiberius, ut vidimus ſuprà Annal. II, 30.

[7] Octoginta millibus sestertium] Gallicæ monetæ libris 15,562. Sueton. in Caio, XVI.

egregia

egregia vox excidit : oblatum enim de ſalute ſuâ libellum non recepit Princeps, « nihil ſibi admiſſum » dictitans, « cur cuiquam inviſus eſſet : neque ſe delatoribus aures ha- »bere [1] ».

A. U. C. 790. J. C. 37.

XV. Quæsita quoque ex religione commendatio. Tertio Calendas Septembres [2], templum, quod Auguſto Tiberius ſtruxerat [3], a Caio, triumphali veſte induto, dedicatum eſt [4], virginibus puerisque nobiliſſimis hymnum cantantibus [5]. Atque ut ſollemnibus ſacris celebritatem adderet, ſenatui, equeſtrique ordini, conjugibus etiam ac liberis [6] ſplendidiſſimum epulum, congiarium populo trecenos ſeſtertios [7], dedit. Hilaritati quoque publicæ omnigenis muſicæ concentibus, novatiſque ludis conſultum.

XVI. Postridie lætiora adhuc rediere ſpectacula ob Principis natalem [8]. Sejugibus [9], quod nemini hactenus uſurpatum, vectus prodiit. Ceterùm nihil oblitus, quo modeſtiam popularitatemque teſtaretur, ne ſignum quidem [10] ludorum

[1] Delatoribus aures habere] Sueton. in Caio, XV.

[2] Tertio Calendas Septembres] Die 30 Auguſti. Dio, LIX. pag. 644.

[3] Tiberius struxerat] Tacit. Annal. VI, 45. Sueton. in Tiber. XLVII.

[4] Dedicatum est] Quam cærimoniam exhibet nummus ære maximo apud Morellium, *Theſaur.* Tom. I. pag. 650. C. CAESAR AVG. GERMANICVS PONT. MAX. TR. POT. Caput Caii laureatum. Ex adverſâ parte DIVO. AVG. Caius ſtans velatus & togatus paterâ ſuper aram ſacrificat. Ponè pateram tenet popa : alter popa taurum ducit, ante templum ſex columnarum, ſtatuis & lemniſcis ornatum. S C. id eſt, *ſenatuſconſulto*. Habentur quoque ibid. nummi ære magno cum eâdem parte poſticâ : ſed ex alterâ ſedet Pietas, pateram tenens. C. CAESAR AVG. GERMANICVS P. M. TR. POT. infrà PIETAS. in aliis TR. P. II. P. P. vel TR. P. III. P. P. id eſt, *tribuniciæ poteſtatis* anno II, vel III. *pater patriæ*.

[5] Hymnum cantantibus] Cantatricem hanc religionem egregiè illuſtrat monumentum Stratonicenſe, quod edidimus in Notis & Emendationibus ad Annal. III, 62.

[6] Conjugibus etiam ac liberis] Dio, loc. cit. Sueton. in Caio, XVII.

[7] Trecenos sestertios] Gallicæ monetæ libras 58. Si congiarium illud ducentis quinquaginta millibus hominum datum fuerit, ut poteſt ſupponi ex monumento Ancyrano, cujus partem edidimus in Notis & Emendationibus ad Annal. I, 11. largitus eſt Caius Gallicæ monetæ libras 14,591,363. De Caii congiariis dictum ſuprà pag. 235.

[8] Ob Principis natalem] Dio, loc. cit. Sueton. in Caio, VIII. *Caius Cæſar natus eſt pridie Kal. Septembres, patre ſuo & C. Fonteio Capitone conſulibus*, anno Urbis conditæ DCCLXV.

[9] Sejugibus] Sex equis ad currum junctis. Hactenus bijuges quadrijugeſve fuerant currus. Dio, loc. cit. Τὸ ἅρμα τὸ πομπικὸν ἐφ' ὃ ἤχθη, ἓξ ἵπποι εἵλκυσαν· ὃ μὴ πώποτε ἐγεγόνει.

[10] Ne signum quidem] Dio, LIX. pag. 645. Mappâ ludos incipiendi ſi-

A. U. C. 790. J. C. 37.

dedit, ipſe tamen, circumſtantibus ſororibus ſodalibuſque Auguſtalibus, ſpectator: vetitis omnibus [1], quæ lætitiam imminuere; quæ augere poſſent, permiſſis. Supra ſolitum [2] equi certavere. Interjecta adhuc Trojæ decurſio [3], tantaque venatio, ut CCCC urſi [4], totidemque aliæ Libycæ belluæ [5], perierint.

XVII. Urbs, ſpectaculorum avida, & renaſcentis veteris ſplendoris imagine ſuperba, conceptas de Germanico, & Germanici ſanguine, ſpes memorare, ſuperatas prædicare. Quiſque, ut ingenio validus, privatos ac publicos honores excogitabat. Inter publicos, decretus clipeus aureus [6], quem quotannis collegia ſacerdotum in Capitolium ferrent, ſenatu proſequente, nobilibus pueris ac puellis, carmine modulato, laudes virtutum Principis canentibus: decretum quoque ut dies, quo cepiſſet imperium, *Palilia* vocaretur, velut rurſus conditæ Urbis [7] argumentum.

gnum dabatur. Quo de uſu Polemeus Silvius in Laterculo, ad diem ſeptimum Januarii. *Prima conſulis mappa: quæ ideo ſic vocatur, quia rex Tarquinius Romæ, dum die Circenſium pranderet in Circo, de menſâ ſuâ mappam foras, ut aurigis poſt prandium currendi ſignum daret, abjecerat.* Signum autem non dediſſe videtur Caius, ut id honoris Claudio tribueret. Teſte enim Suetonio in Claud. VII. *Præſedit nonnumquam ſpectaculis in Caii vicem, acclamante populo, Feliciter, partim patruo Imperatoris, partim Germanici fratri.*

[1] Vetitis omnibus] Ideo judicia diſtulit, luctum inhibuit, aliaque miræ levitatis fecit, quæ vide apud Dionem, loc. cit.

[2] Supra solitum] Auſterior Tiberius *natalem ſuum plebeiis incurrentem Circenſibus, vix unius bigæ adjectione honorari paſſus eſt.* Sueton. in Tiber. XXVI. Hactenus autem moris fuerat ut eſſent tantum duodecim miſſus equorum, contrà Caius primò viginti, mox viginti quatuor miſſus fecit. Dio, loc. cit. Quod poſtea ita invaluit, ut, licèt in his aurigationibus maximæ forent impenſæ, paſſim tamen in Kalendario Herwartiano occurrat CMXXIIII, id eſt, *Circenſes, miſſus viginti quatuor.* Immo ſi geminaretur lætitia, miſſus quoque geminabantur. Inde in eodem Kalendario ad diem VI. ID. NOV. N. NERVAE ET CONSTANTII CMXLVIII, id eſt, *ſextum Idus Novembris, natalis Nervæ & Conſtantii, Circenſes, miſſus quadraginta octo.*

[3] Trojæ decursio] De hoc ludicro dictum Annal. XI, 11. Iſtud a patriciis pueris editum, Dio, loc. cit.

[4] cccc ursi] Dio, LIX. pag. 644. *Ἄρκτυς τετρακοσίας μεθ' ἑτέρων Λιβυκῶν θηρίων ἴσων ἀπέκτεινε.* Urſos illos de leonibus intellexerim. Sic enim a Romanis appellabantur, ut videre eſt apud Plinium, VIII, 36. & Virgilium, Æneid. V, 37. Inde quoque Juvenalis, Satyr. IV, 99.

Cominus urſos
Figebat Numidas, Albanâ nudus arenâ
Venator.

[5] Libycæ belluæ] Pantheræ, hyænæ, aliæque id genus feræ, tunc frequentiſſimæ, nunc rariſſimæ, ut videre eſt apud eruditum Shaw, *Voyages,* Tom. I. pag. 316.

[6] Clipeus aureus] Hæc & ſequentia totidem verbis Suetonius in Caio, XVI. De clipeis diximus in Notis & Emendationibus ad Annal. II, 83.

[7] Rursus conditæ Urbis] Roma

XVIII. Consulatus, non verò lætitiæ, finem fecere conſules ſuffecti Idibus Septembris [1]. Diffusâ etiam per provincias feſtivitate, ubique tantò hilariùs victitatum [2], quantò mæſtior fuerat morum auſteritas, imperitante Tiberio. At Princeps, naturâ imbutus malis artibus, mentitas ob avi metum ſpecies virtutum ponere: primò conviviis, mox ſcortis [3], deinde luxui ita indulgere, ut centies ſeſtertio [4] cenaverit, & immenſum illud Tiberii vicies ac ſepties millies ſeſtertiûm [5] ferme abſumpſerit.

A. U. C. 790. J. C. 37.

condi cœpta xi Kalendas Maii, quo die Pales, dea pabuli, colebatur, unde *Palilia*, apud Romanos celebratiſſima. In Herwartiano Kalendario dies ille ſignatur: N. URBIS CMXXIIII. id eſt, *Natalis Urbis, Circenſes, miſſus viginti quatuor.*

[1] Suffecti Idibus Septembris] Ita Dio, LIX. pag. 645. Ταῦθ' οὕτως ἐν τῇ ὑπατείᾳ ἔπραξε, δύο τε μησι καὶ ἡμεραις δώδεκα αὐτην σχών. Τον γαρ λοιπον της ἐξαμηνου χρόνον τοις προαποδεδειγμένοις ἐς αὐτην ἀπέδωκε. *Hæc in conſulatu egit* Caius, *quem geſſit duos menſes ac dies duodecim. Reliquam ſemeſtris temporis partem iis, qui jam antè deſignati fuerant, tradidit.* Haud ita accuratè Suetonius in Caio, XVII. *Conſulatus quatuor geſſit: primum ex Kalendis Julii per duos menſes.*

[2] Hilarius victitatum] Oculatus teſtis Philo, Legat. ad Caium. pag. 994. Οὐδεν γοῦν ἠν ἰδειν ἑτερον κατὰ πόλεις, ἠ βωμοὺς, ἱερεῖα, θυσίας, λευχειμονοῦντας, ἐστεφανωμενους, φαιδροὺς, εὐμενειαν ἐξ ἱλαρᾶς της ὄψεως προφαίνοντας, ἑορτὰς, πανηγύρεις, μουσικοὺς ἀγῶνας, ἱπποδρομίας, κώμους, παννυχίδας μετ' αὐλῶν καὶ κιθάρας, τερψεις, ἀνεσεις, ἐκεχειρίας, παντοίας ἡδονὰς διὰ πάσης αἰσθησεως.... Ὡς τον παρὰ ποιηταις ἀναγραφέντα Κρονικον βίον μηκέτι νομίζεσθαι πλάσμα μύθου, διὰ την εὐθηνίαν καὶ εὐετηρίαν, το τε ἄλυπον καὶ ἄφοβον, καὶ τὰς πανοικίας ὁμου καὶ πανδημους μεθ' ἡμέραν τε καὶ νύκτωρ εὐφροσύνας, αἱ μέχρι μηνῶν ἑπτὰ τῶν πρώτων ἄπαυστοι καὶ συνεχεις ἐγένοντο. *Erat igitur videre nihil aliud per ſingulas urbes, quàm altaria, victimas, ſacrificia, candidatos, coronatos, hilares blandoſque omnium vultus, feſta, celebritates, muſica certamina, Circenſes, comeſſationes, pervigilia cum citharis ac tibiis, voluptates, remiſſiones, inducias, varias cunctorum ſenſuum oblectationes ... ut fidem inveniret deſcriptum in poetarum fabuloſis figmentis Saturnium ſæculum, ob ubertatem, annonæ felicitatem, quæ totas familias, omneſque populos diu ac noctu per ſeptem primos menſes perpetuos occupavit.*

[3] Conviviis, mox scortis] Hæc pluribus Philo, loc. cit.

[4] Centies sestertio] Gallicæ monetæ libris 1,945,502. Senec. Conſol. ad Helviam, IX. *Caius Cæſar, quem mihi videtur rerum natura edidiſſe, ut oſtenderet quid ſumma vitia in ſummâ fortunâ poſſent, centies ſeſtertio cenavit uno die: & in hoc omnium adjutus ingenio, vix tamen invenit, quomodo trium provinciarum tributum una cena fieret. O miſerabiles, quorum palatum niſi ad pretioſos cibos non excitatur!*

[5] Vicies ac septies millies sestertium] Gallicæ monetæ libras 525,285,675. Sueton. in Caio, XXXVII. *Ac ne ſingula enumerem, immenſas opes, totumque illud Tiberii Cæſaris, vicies ac ſepties millies ſeſtertiûm non toto vertente anno abſumpſit.* Juxta Dionem, LIX. pag. 641. Πέντε γοῦν μυριάδας μυριάδων, καὶ πεντακοσίας καὶ ἑπτακισχιλίας, ὡς δ' ἕτεροι, ὀκτώ τε καὶ δισχιλίας καὶ πεντακοσίας, τεθησαυρισμένας εὑρων, οὐδὲ ἐς τὸ τρίτον ἔτος (corrige ἔτους) μερος ἀπ' αὐτῶν τι διεσωσεν. *Vicies ter millies ſeſtertiûm*, Gallicæ monetæ libras 447,465,575, *alii tradunt tricies ter millies ſeſtertiûm*, Gallicæ monetæ libras 642,015,825, *cùm accepiſſet aſſervata in theſauris, nihil eorum in tertiam anni partem*, in nonum menſem, *ſervavit.* Nunc verò ſi quis addiderit

A. U. C. 790. J.C. 37.

XIX. Morbus [1], libidinum comes, artus, olim cardiaco morbo debilitatos, nunc ebrioſitate [2], ac turpiore intemperantiâ corruptos, inceſſit. Vitiis adhuc ſecretis, paſſim publicatis virtutibus, quaſi parens patriæ ipſaque reſpublica periclitarentur, ſumpto juſtitio [3], cunctis circa palatium pernoctantibus, comploratum. Studia civium adeò erant incenſa [4], ut P. Afranius Potitus, plebeius homo, caput ſuum pro ſalute Principis voveret; Atanius Secundus, eques, gladiatoriam operam promitteret. Provincias, navibus ineunte autumno ex Italiâ remeantibus, periculum ſtatim edoctas, idem luctus occupat [5].

XX. Recreata Caii valetudine, ut plura ſunt gaudii, quàm mæſtitiæ, ſigna, nec jam incerta adulatio, effuſior quoque exſtitit lætitia [6]. At mentes graviùs, quàm corpora, ſæpe adfligit libido. Sano Cæſaris corpore, mens ægra, nec remedii patiens, ad vitia delabi [7]: gloriam, ambitionem, quibus ad infamiam, ſi a virtute deflexeris, nihil validius, ſectari: nullus ſupra ceteros eminendi modus. Primumque ſcelus omnia vicit ſuperioris principatûs facinora.

XXI. Caius enim Tiberium, fratrem ſimul & filium [8], imperii æmulum veritus, ne ſcriptis quidem ad ſenatum literis, veluti ſibi, cùm morbo detinebatur, inſidiatum, re-

legata, dona, ludos, cenas, aliaque immenſæ libidinis, tantam pecuniæ vim tam brevi tempore abſumptam fuiſſe facilè intelliget.

[1] Morbus] De hoc morbo, ejuſque cauſis, luctuque publico, vide Philonem, Legat. ad Caium, pag. 994.

[2] Ebriositate] Juventa ad merum prona, morbo ipſo fuit invitata. Teſte enim Senecâ Ep. 15. *Bibere & ſudare, vita cardiaci eſt.* Suffragatur quoque Plinius, XXIII, 1. *Cardiacorum morbo unicam ſpem in vino eſſe, certum eſt.*

[3] Sumpto justitio] De juſtitio dictum eſt Annal. I, 16. & II, 82.

[4] Adeo erant incensa] Hæc flagrantia civium ſtudia memorant Dio, LIX. pag. 645. Suetonius in Caio, XIV & XXVII.

[5] Idem luctus occupat] Quem, pro more ſuo, oratoriè deſcribit Philo, Legat. ad Caium. pag. 994 & 995.

[6] Lætitia] De quâ vide Philonem loc. cit. ut in triſtibus, ſic in lætis, juveniliter luxuriantem.

[7] Ad vitia delabi] Philo loc. cit. & ait in votis ſæpe humanas mentes cæcutire, & quid ſit revera utile ignorare: Τυφλώττει γὰρ ὁ ἀνθρώπειος νῦς πρὸς την τῦ συμφέροντος ὄντως αἴσθησιν.

[8] Fratrem simul et filium] Tiberius, Druſi Cæſaris filius, frater patruelis erat Caii ob Germanicum a Tiberio Imperatore adoptatum; filius verò Caii, quia & ipſe a Caio adoptatus. Vide Stemma Cæſarum, num. 72. & Suetonium in Caio, XV & XXIII. Dionem, LIX. pag. 645.

A. U. C. 790. J. C. 37.

pentè immiſſo tribuno militum, inopinantem interemit : conſcientiam criminis appellare auſus, quod Tiberius, ob aſſiduam & ingraveſcentem tuſſim medicamento uſus, antidotum, quaſi ad præcavenda venena ſua ſumptum, oboluiſſet. Quidam prodidere juſſum cruentas manus ſibi adferre, ne ab exactoribus violaretur Cæſarum majeſtas : juvenemque, non modò ſceleris, ſed properandæ etiam mortis rudem, caput percuſſoribus ultro obtuliſſe; iiſque renuentibus, petiiſſe, quam feriret corporis partem, ut vitam finire poſſet: edoctumque [1], adacto gladio, occubuiſſe.

XXII. Princeps, umbratico crimine audax, nefanda publicè adgreditur. Ab Atanio Secundo, quem ſuprà memoravi [2], votum exigit, ſpectatque ferro dimicantem, nec niſi victorem, & poſt multas preces, dimittit. Afranium Potitum, mori cunctantem, verbenatum infulatumque [3] pueris tradit, qui, votum repoſcentes, per vicos agant, quoad ex aggere [4] præcipitetur.

XXIII. Triſtior M. Silani exitus. Is virtute, quàm Imperatoriâ adfinitate [5], illuſtrior, monitoris partes, apud bonos Principes difficiles, apud malos funeſtas, agebat; veterique, quâ apud Tiberium valuerat [6], auctoritati, & filiæ ſuæ Claudiæ recèns mortuæ [7] deſiderio confiſus, Principi,

[1] Edoctumque] Hæc & priora Philo, Legat. ad Caium, pag. 996.

[2] Supra memoravi] cap. 19.

[3] Verbenatum infulatumque] Suetonius totidem verbis in Caio, XXVII. Plurimum nobilitatis apud Romanos obtinuit verbena. *In remediis publicis, in ſacris legationibuſque* adhibebatur, Plin. XXII, 2. Hanc legati ferunt ad hoſtes. *Hac Jovis menſa verritur, domus purgantur luſtranturque.* Plin. XXV, 9. Infulâ, ſeu faſciâ, in modum diadematis, redimi victimas omnibus notum.

[4] Ex aggere] Sanè ex aggere Tarquinii, quo Urbs ab Oriente claudebatur. Hujus aggeris laudes vide apud Plinium, III, 5 & XXXVI, 15.

[5] Imperatoria adfinitate] M. Silanus ſocer erat Caii, qui Claudiam, Silani filiam, uxorem duxerat, ut dictum eſt Annal. VI, 20. Vide & Stemma Cæſarum, num. 87. Hunc Silanum a Dione *ovem auream* perperam appellatum fuiſſe obſervavimus Annal. XIII, 1.

[6] Apud Tiberium valuerat] Tanta erat ejus integritatis opinio, ut Tiberius ſententiam de causâ, in quâ a Silano facta fuiſſet provocatio, ferre numquam voluerit, ſed provocationes illas ei remitteret. Dio, LIX, pag. 646. De his provocationibus appellationibuſve dictum eſt ſuprà in Notis & Emendationibus ad Annal. XIV, 28.

[7] Recens mortuæ] Mortuam ex partu docet Suetonius in Caio, XII. Suffragantur Tacitus Annal. VI, 45. & Philo, Legat. ad Caium. pag. 1000.

A. U. C. 790. J. C. 37.

quem nondum libidinis firmum rebatur, idemtidem memorabat « virtutibus partos populi amores, proxima vitiis » odia ». Caius monitorem, tunc importunum, &, ſi diutiùs viveret, gravem, primò contumeliis, deinde calumniis adgreditur; cùmque Julium Græcinum [1] ad viri optimi accuſationem incitare non poſſet, ipſe cauſatus, « quod Silanus [2] ingreſſum ſe turbatius mare non eſſet ſecutus, ut » ſi quid ſibi per tempeſtates accideret, Urbem occuparet », eum ad necem ſecandaſque novaculâ fauces compulit. Mox Liviam Oreſtillam [3], Calpurnio Piſoni nuptam, uxorem cepit; & proximo die edixit « matrimonium ſibi repertum » exemplo Romuli & Auguſti [4] » : deinde intra paucos dies [5] eam repudiavit.

XXIV. Ad hæc populus ſtupere : nihil queri [6]; in recentes adhuc virtutes defixus, & ſeveritatis cauſas fingere potiùs, quàm mutatum Principem credere, docilis. Cæſar ipſe, nondum atrox, nec incallidus, deficientibus ceteris virtutibus, popularitatem ac liberalitatem retinebat : &, ut ſe libertatis hilaritatiſque publicæ vindicem oſtentaret, diem,

Repudiatam malè ſcripſit Dio, LIX. pag. 646.

[1] Julium Græcinum] Agricolæ patrem. Tacit. Vit. Agric. IV.

[2] Causatus, quod Silanus] Suetonius in Caio, XXIII. *Silanum item ſocerum ad necem ſecandaſque novaculâ fauces compulit, cauſatus quòd ingreſſum ſe turbatius mare non eſſet ſecutus, ac ſpe occupandi Urbem, ſi quid ſibi per tempeſtates accideret, remanſiſſet... Cùm & Silanus impatientiam nauſeæ vitaſſet, & moleſtiam navigandi.* Illud *turbatius mare* de *tempeſtate turbidâ*, quâ matris fratriſque cineres Caius tranſtulit, ut dictum eſt ſuprà cap. 5. intellige.

[3] Liviam Orestillam] Sueton. in Caio, XXV. *Liviam Oreſtillam C. Piſoni nubentem, cùm ad officium & ipſe veniſſet, ad ſe deduci imperavit, intraque paucos dies repudiatam biennio pòſt relegavit : quòd repetiſſe uſum prioris mariti tempore medio videbatur. Alii tradunt, adhibitum cenæ nuptiali, mandaſſe ad Piſonem, contrà accumbentem, Noli uxorem meam premere : ſtatimque e convivio abduxiſſe eam ſecum, & proximo die edixiſſe matrimonium ſibi repertum exemplo Romuli & Auguſti.* Dioni, LIX. pag. 646. Κορνηλία Ὀρεστίνα, non verò *Livia Oreſtilla*, dicitur. Utrùm ille C. Calpurnius Piſo idem ſit ac C. Piſo, qui in Neronem conjuravit, diſputatur. Eumdem eſſe haud improbabile exiſtimat Cl. Reimarus in notis ad Dionem loc. cit. Ægre tamen crediderim, quòd id penitus ſiluerit Tacitus Annal. XV, 48.

[4] Romuli et Augusti] Sic enim Herſiliam rapuerat Romulus, Plutarch. in Romul. pag. 25 & 26. Liviam Auguſtus. Vide Stemma Cæſarum, num. 66.

[5] Intra paucos dies] Dio, LIX. pag. 646. Πρὶν δὲ δύο μῆνας ἐξελθεῖν. *Ante ſecundi menſis exitum.*

[6] Nihil queri] Philo, Legat. ad Caium, pag. 1000.

A. U. C. 790. J. C. 37.

quem appellavit *Juvenalem* [1], Saturnalibus in perpetuum adjecit. Olim, vividâ adhuc libertate, ea ſemper optatæ, numquam expertæ, felicitatis monimenta uno tantùm die [2] fuere celebrata: duos addidit Julius Cæſar, imminente ſervitute: illâ vigente, quarto ac demum quinto crevere. Nec umquam, lætior fuit libertatis memoria, quàm cùm nulla exſtitit libertas.

A. U. C. 791. J. C. 38.

XXV. AQUILLIUS Julianus & Nonius Aſprenas [3], ſuperiore principatu deſignati, conſulatum ineunt. In acta Auguſti Caiique juravere, omiſſo Tiberio, Germanici domûs everſore: id moris invaluit [4]; nec ejus nomen in jurejurando poſtea recitatum. Conſules ceterique ſacramento addidere « ſibi Caium ejuſque ſorores ſe ſuiſque liberis cariores fore »: ac vota pro iis omnibus pariter concepta. Quod tamen in ancipiti re & turbarum initiis ſolet, quidam portenta differre: « Machaonem, ſervum [5], ipſis Calendis Januarii lectum Jovis Capitolini [6] conſcendiſſe, multa diraque vaticinatum, ſibi necem intuliſſe ».

XXVI. HÆC ſpreta, lætioribus auſpiciis, effusâque Prin-

[1] JUVENALEM] Sueton. in Caio, XVII. *Ut lætitiam publicam in perpetuum quoque augeret, adjecit diem Saturnalibus, appellavitque Juvenalem.*

[2] UNO TANTUM DIE] Vigente republicâ, Saturnalia per unum diem, nempe XIV Kalendas Januarii, ſeu 19 Decembris, celebrata ſunt. Poſtea a Julio Cæſare in triduum propagata ſunt: ferias, quartumque diem addidit Auguſtus. Tum Saturnalia XVI Kalendas Januarii, ſeu 17 Decembris, celebrari cœpere. Per quinque dies ea celebrari juſſit Caius, teſte Dione, LIX, pag. 644. Τά τε Κρόνια ἐπι πεντε ἡμερας ἑορτάζεσθαι κελευσας. Deinde increſcente ſemper hujus religionis hilaritate, adjectâque Sigillariorum celebritate, per ſeptem dies celebrata ſunt Saturnalia. Vide Livium, II, 21. & Macrobium, Saturnal. I, 10.

[3] NONIUS ASPRENAS] M. Aquillius Julianus & P. Nonius Aſprenas conſules fuere anno Urbis conditæ DCCXCI. Jeſu Chriſti 38.

[4] ID MORIS INVALUIT] Dio, LIX. pag. 646. Οἱ ορκοι περι μεν τῶν υπο τȣ Τιβερίȣ πραχθεντων ȣκ ἐπηχθησαν, καὶ δια τȣτο ȣδενι γίγνονται. Ου γαρ εςιν ὁςις αὐτον ἐν τοις αὐταρχησασιν ἐς την τῆς οἰκίας (emendandum ὁρκίας rectè conjectat Cl Reimarus) νομισιν καταλέγει. *In acta Tiberii non juravere; ideoque in ea a nemine juratur: neque quiſquam eſt, qui Tiberium inter ceteros Imperatores in jurandi formulâ recenſeat.* Eadem videas adhuc apud Dionem, LX. pag. 667. Sed, ſi in juramentis, certè in legibus Imperatoriis non omittebatur Tiberius. Vide Notas & Emendationes ad Hiſt. IV, 6.

[5] MACHAONEM, SERVUM] Dio, LIX. pag. 646.

[6] LECTUM JOVIS CAPITOLINI] De lectis pulvinaribuſque deûm diximus Annal. XIV, 12.

A. U. C. 791. J.C. 38.

cipis liberalitate [1]; tumque primùm publicatæ imperii rationes [2], & comitia ad campum revocata. Multa quoque populariter actitata. Juſſit enim Cæſar milites incendia reſtinguere [3]; & damnũm paſſos pecuniâ levavit. Provincias beneficiis devinxit; & multos extra Italiam, adfinitatibus & opibus validos, in equeſtrem ordinem [4] adlegit, luxu & recognitione ſuprà memoratâ deminutum: nonnullis etiam [5], licèt nullum magiſtratum geſſiſſent, uſum ſenatoriæ veſtis, in ſpem dignitatis, conceſſit; atque, ut levior foret judicum labor, ad quatuor priores quintam addidit decuriam [6]. Quod verò fuit populo Romano acceptius, ducenteſimam auctionum [7] Italiæ remiſit.

[1] LIBERALITATE] De hac Caii liberalitate, inconſultâ quidem, ſed populo ſemper probatâ, vide Dionem, LIX, pag. 644 & 647. & Suetonium in Caio, XVI.

[2] RATIONES] De imperii rationibus comitiiſque ad campum, ſeu populum, revocatis dictum ſuprà cap. 9.

[3] INCENDIA RESTINGUERE] Dio, ibid. Sueton. in Caio, XVI. *Multis incendiorum damna ſupplevit.*

[4] IN EQUESTREM ORDINEM] Dio ibid.

[5] NONNULLIS ETIAM] Nonnullis etiam ex his illuſtrioribus equitibus uſum ſenatoriæ veſtis tribuit.

[6] QUINTAM ADDIDIT DECURIAM] Suetonius in Caio, XVI. Senſus eſt, ad quatuor priores equitum decurias, quintam addidit, ut levior foret judicantibus labor. Porro illi judices erant equites Romani. Sed de hac re audiendus Plinius, XXXIII, 1 & 2. *Anuli planè medium* equitum *ordinem, tertiumque, plebi & patribus inſeruere: quod antea militares equi nomen dederant, hoc nunc pecuniæ judices tribuunt. Nec pridem id factum: Divo Auguſto decurias ordinante, major pars judicum in ferreo anulo fuit: iique non equites, ſed judices vocabantur. Judicum quoque non niſi quatuor decuriæ fuere primò: vixque ſingula millia in decuriis inventa ſunt, nondum provinciis ad hoc munus admiſſis: ſervatumque in hodiernum eſt, ne quis e novis civibus in iis judicaret. Decuriæ quoque ipſæ pluribus diſcretæ nominibus fuere, Tribunorum æris, & Selectorum, & Judicum. Præter hos etiamnum Nongenti vocabantur, ex omnibus ſelecti ad cuſtodiendas ciſtas ſuffragiorum in comitiis... Tiberii demum principatûs nono anno in unitatem venit equeſter ordo: anulorumque auctoritati forma conſtituta eſt.* Quam formam conſtituerit, quem cenſum equitum eſſe voluerit, jam diximus in Notis & Emendationibus ad Annal. III, 55. *Poſtea gregatim inſigne id appeti cœptum. Propterque hæc diſcrimina Caius Princeps decuriam quintam adjecit: tantumque natum eſt faſtûs, ut quæ ſub divo Auguſto impleri non potuerant, decuriæ non capiant eum ordinem, paſſimque ad ornamenta ea etiam ſervitute liberati tranſiliant: quod antea numquam erat factum, quoniam in ferreo anulo equites judiceſque intelligebantur.... Judicum autem appellatione ſeparari eum ordinem, primi omnium inſtituêre Gracchi, diſcordi popularitate in contumeliam ſenatûs: mox eâ debellatâ, auctoritas nominis vario ſeditionum eventu circa publicanos ſubſtitit: & aliquandiu tertiæ vires publicani fuere. Marcus Cicero demum ſtabilivit equeſtre nomen in conſulatu ſuo, Catilinanis rebus, ex eo ſe ordine profectum eſſe celebrans, ejuſque vires peculiari popularitate quærens. Ab illo tempore planè hoc tertium corpus in republicâ factum eſt, cœpitque adjici ſenatui populoque Romano, & equeſter ordo. Quâ de causâ & nunc poſt populum ſcribitur, quia noviſſimè cœptus eſt adjici.*

[7] DUCENTESIMAM AUCTIONUM] Ita to-

A. U. C. 791. J. C. 38.

XXVII. At extremos vix ſanæ mentis igniculos oppreſſere homines duo, ad Principis dedecus & imperii exitium nati, Helico & Apelles [1]. Hic, patriâ Aſcalonita [2], ſtupris ac ſcenicis operis infamis: ille, origine Ægyptius, ſcurrilibus jocis & veteratoriâ arte ſceleſtior. Caius, utrique mancipatus, civium famam, vitas, fortunas, vilia habere: turpitudinum probra oſtentare: ad ſcelera inſoleſcere: ſacra profanaque pro arbitratu vertere: idque nequitiæ ſummum adſequi, ut, cùm peſſimus ſtatim haberetur, fieret in dies pejor. Si quos puderet nos hæc ſcribere, magis pudeat talem exſtitiſſe Principem, fuiſſe adhuc deteriores [3]; quorum ſceleribus utinam hiſtoria eam infamiam inurat, ut pares numquam videat ætas poſtera!

XXVIII. Per deridiculum cœpere inſanæ dominationis vitia. Princeps ſaltatorias & ſcenicas artes, magiſtro Apelle, edoctus, imperii majeſtatem ac curas ſpernit: in ſpectaculis totus, lectiſſimas Afrorum Campanorumque pugilum catervas advocat: feras ex Libyâ aliiſque longinquis regionibus arceſſit: in amphitheatrum Tauri [4], in Circum, in

tidem literis Suetonius in Caio, XVI. Perperam in recentioribus editionibus emendatum *centeſimam*, refragantibus veteribus omnibus editionibus, & libris optimæ notæ Mſſ. Antiquæ ſcripturæ adſtipulatur quoque nummus ex ære minimo, qui olim fuit in Muſeo Collegii Ludovici Magni: C. CAESAR DIVI AVG. PRON. AVG. id eſt, *Caius Cæſar, divi Auguſti pronepos, Auguſtus.* In medio S C. *ſenatuſconſulto*, cum pileo, libertatis ſymbolo. Ex adverſâ parte, PON. M. TR. P. III. P. P. COS. DES. III. id eſt, *pontifex maximus*, *tribuniciæ poteſtatis* anno *tertio*, *pater patriæ*, *conſul deſignatus tertiùm.* In medio RCC. id eſt, *remiſſa ducenteſima.* Ut in nummis Galbæ, RXXXX, vel QVADRAGENS. REMISSA. id eſt, *quadrageſima remiſſa.* *Ducenteſima* autem *auctionum* dicebatur pars ducenteſima rerum venalium in auctione, quæ fiſco addicebatur. Non tamen diſſimulaverim Dionem, LIX. pag. 647. ſcripſiſſe centeſimam a Caio ſublatam: nec emendaverim cum Cl. Moreau de Mautour, *Journal de Trévoux.* ann. 1728. Novembr. pag. 2121 & ſeqq. Διακοσιοστῆς pro ἑκατοστῆς. Sed ſi vera ſunt quæ ſcripſit Dio, LVIII. pag. 631. & LIX. pag. 647. dixerim pro centeſimâ, civilia poſt bella inſtitutâ, ducenteſimam a Tiberio fuiſſe ſtatutam, Tacit. Annal. I, 78. & II, 42. Centeſimam poſt mortem Sejani a Tiberio fuiſſe renovatam, Dio, LVIII. pag. 631. Deinde a Caio centeſimam iterum antiquatam, Dio, LIX. pag. 647. Demum ipſam ducenteſimam a Caio abrogatam, ut patet tum ex Suetonio, tum ex nummis.

[1] Helico et Apelles] De iis multa Philo, Legat. ad Caium, pag. 1016 & 1021.

[2] Ascalonita] Aſcalon, urbs maritima tribus Simeon, nunc *Aſcalona.*

[3] Deteriores] Neronem nempe ac Domitianum.

[4] Amphitheatrum Tauri] Quod Statilius Taurus, quarto Auguſti conſu-

A. U. C. 791. J. C. 38.

Septa [1], horumque pertæſus, ac ſubverſis domibus, in ſubitarias theatrorum machinas [2], ad gladiatoria munera, ad venationes, ad Circenſes, ſcenicos, Trojanos, naumachiarios ludos, penſilem populum Romanum circumfert. Hæc diu, hæc noctu, Urbe, terrarum victrice, ad inania luminibus collucente, Circo minio & chryſocollâ [3] conſtrato, aurigantibus ſenatoribus [4], ipſo Principe argentei pegmatis [5] agitatore.

XXIX. Vana quidem hæc, nondum tamen infanda, ſed brevì patrum adulatione in licentiam, populi plauſu in turpitudinem corrupta. Patres enim, a Principe rogatos, haud puduit theatrales cruentaſque leges ſcribere, & ſenatuſconſulto decretum « ne in gladiatoriis muneribus vir virum le»geret, ſed omnes prœliorum more confertim adpugna»rent [6] ». Non jam ſudore, at ſanguine & morte cèrtatur. Animarum vilitate, populoque ad ſua funera plaudente, efferatus Princeps quoſvis ad cædes poſtulat : ſex & viginti equites [7] funebri munere perimit. Cùmque numquam ſit crudelitatis ſatias, & aliquando damnati ad belluas haud ſufficerent, jubet « ſpectatores corripi, præciſiſque linguis [8] », ut queſtus & miſeratio intercludatur, « ad feras projici » : nec veſano furori, niſi levioribus cædibus, temperat.

XXX. Macro primus in pœnas ruit [9]. Certus inſanam

---

latu, in campo Martio exſtruxerat. Dio, LI. pag. 460. Sueton. in Auguſt. XXIX. in Caio, XVIII.

[1] In Septa] Septa in campo Martio dedicavit Agrippa octavo Auguſti conſulatu : ob ampliſſimas eorum porticus, ibi ſæpe ab Auguſto & Caio data ſpectacula. Dio, LIII. pag. 512. Sueton. in Aug. XLIII. in Caio, XVIII. At tunc Caius Septa effodit, & aquâ replevit, ut unam navim introducere poſſet. Dio, LIX, pag. 647.

[2] Theatrorum machinas] Dio, LIX. pag. 647.

[3] Minio et chrysocolla constrato] Sueton. loc. cit. Chryſocolla auri, minium argenti ſanies. Plin. XXXIII. præfat. Chryſocollam adhuc dicimus *Chryſocolle, eſpece de Spath verd.* Minium, *le Cinnabre.*

[4] Aurigantibus senatoribus] Sueton. ibid.

[5] Argentei pegmatis] Plin. XXXIII, 3. Sect. 16. *Caius princeps in Circo pegma duxit, in quo fuere argenti pondo CXXIV*, monetæ Gallicæ libras 8,105. Fortè opus materiam ſuperabat.

[6] Confertim adpugnarent] Hæc Dio, LIX. pag. 647.

[7] Sex et viginti equites] Eos jam antea dilapidatis facultatibus & gladiatoriis certaminibus infames fuiſſe docet Dio, loc. cit.

[8] Præcisisque linguis] Dio, ibid.

[9] In pœnas ruit] Macronis exitium fusè narrat Philo, Legat. ad Caium,

A. U. C. 791. J.C. 38.

dominationem, in ſuam, ejuſque auctorum, ruinam vergere, Principem, quem ter morti [1], imperante Tiberio, ſubduxerat, & ſummæ rei admoverat, moderationis, clementiæ, humanitatis monebat. Conſilia, ne in Silano quidem, ſocero, & expertæ virtutis, tolerata, in Macrone, quondam adulteriorum ſuaſore, erant magis inviſa. Diſſimulavit tamen Cæſar, veteris gratiæ memor, an prætorias cohortes veritus [2]: mox, ut illum honorificè amoveat, Ægyptum [3] ei deſtinat. At cùm apud Principes gravis ſit beneficiorum memoria, & ſcelerum odia ſemper maneant, ſe tandem grati pariter & infenſi animi abſolvit, & Macroni ſupremam neceſſitatem indixit. Uxorem ejus Enniam, ſibi amore, antequam dominationis potiretur, inligatam [4], ſimul perculit: exciſâ quoque ſobole [5], ut nihil odioſæ domûs ſupereſſet.

XXXI. Hactenus in privata, nunc in publica fata ſævire cœpit, ut exhauſtas opes reficeret. Senatoribus maximè [6] ac ditiſſimis quibuſque incubuit, in eos, ſicuti Sejani clientes, matris fratrumque ſuorum delatores invectus: protulit libellos, quos antè crematos ſimulaverat [7]: morbumque [8], quo fuerat ſuperiore anno conflictatus, plurimis in crimen capitis convertit. Nullus cognoſcendi ordo. Damnati & indemnati, publicatis bonis, ſimili caſu proſtrati.

pag. 997 & ſeqq. Breviùs Dio, LIX. pag. 647. Paucis Suetonius in Caio, XXVI. *Leve ac frigidum ſit his addere, quo propinquos amicoſque pacto tractaverit.... in primis ipſum Macronem, ipſam Enniam, adjutores imperii, quibus omnibus pro neceſſitudinis jure, proque meritorum gratiâ cruenta mors perſoluta eſt.*

[1] Ter morti] Philo, loc. cit. pag. 1000.

[2] Prætorias cohortes veritus] Quibus præfectus erat Macro, ut diximus in Supplement. Annal. V, 34 & 36.

[3] Ægyptum] Equitibus Romanis illuſtribus ſepoſitam. Annal. II, 59.

[4] Inligatam] De his ſuprà Annal. VI, 45. Suetonius quoque in Caio, XII.

[5] Exciſa quoque sobole] Philo, ibid. Ὁ Μάκρων πανοίκειος ἱέρευτο. *Macro cum omnibus domeſticis mactatus eſt.* Idem Philo, in Flaccum, pag. 967. πανοίκιος αὐτῇ γυναικὶ καὶ τέκνοις συναναιρεθείς. *Exciſus unà cum uxore atque liberis.*

[6] Senatoribus maxime] Hæc & ſequentia Sueton. in Caio, XXX. Dio, LIX. pag. 648.

[7] Crematos simulaverat] Suprà cap. 8.

[8] Morbumque] Si quis enim, dum Caius morbo, ut dictum eſt ſupra cap. 1. laboravit, aliquem convivio excepiſſet, aut ſalutaſſet, aut ipſe laviſſet, id crimini dabatur. Dio, LIX. pag. 648.

A. U. C. 791. J. C. 38.

Principis rapacitate, & delationum impunitate ac præmiis excitabatur accuſationum licentia.

XXXII. Ferale malum haud mitigavit, accendit magis Druſillæ obitus [1], quam Princeps ex ſororibus ſuis maximè deperibat [2]. Caſſio Longino [3] olim collocatam, deinde M. Lepido nuptam, abduxerat; auſuſque exterorum regum [4] exemplo in modum uxoris accipere, heredem bonorum omnium atque imperii æger inſtituerat. Mortuam veſano mærore proſecutus « juſtitium [5] » quidem, « funuſque publicum » edixit : at eâdem in luctu, ac in libidine, animi intemperie, nec exſequiis interfuit, nec juſta ſorori perſolvit : pudoris ita oblitus, ut, dum Urbis planctu omnibuſque triſtitiæ imitamentis funerabatur, a M. Lepido laudata, ipſe in Albano ſuo [6] teſſeris, ac foro, aliiſque idem levitatis occupationibus, indecora captaret ſolatia [7].

XXXIII. Mox doloris impatiens, & ab hominum convictu profugus, barbâ capilloque promiſſo, Italiæ ac Siciliæ oras errabundus permetitur : mutato dein conſilio [8], Syra-

[1] Drusillæ obitus] Sueton. in Caio, XXIV. Dio, LIX. pag. 648. Vide Stemma Cæſarum, num. 95.

[2] Maxime deperibat] Sueton. in Caio, XXIV. *Cum omnibus ſororibus ſuis ſtupri conſuetudinem fecit.... Ex his Druſillam vitiaſſe virginem prætextatus adhuc creditur.*

[3] Cassio Longino] De Longino & Lepido, Druſillæ conjugibus, vide Stemma Cæſarum, num. 96 & 54.

[4] Exterorum regum] Regum Orientis.

[5] Justitium] Novum prorſus ac ferale. Teſte enim Suetonio in Caio, XXIV. *Eâdem defunctâ, juſtitium indixit: in quo riſiſſe, laviſſe, cenaſſe cum parentibus, aut conjuge, liberiſve, capitale fuit.*

[6] Albano suo] In Albano agro, ob Urbis vicinitatem agrique delicias, fuere Principum procerumque villæ.

[7] Captaret solatia] Senec. Conſol. ad Polyb. XXXVI. C. *Cæſar, amiſsâ ſorore Druſillâ, is homo qui non magis dolere, quàm gaudere principaliter poſſet, conſpectum converſationemque civium ſuorum profugit, exſequiiſque ſororis ſuæ non interfuit, juſta ſorori non præſtitit, ſed in Albano ſuo teſſeris, ac foro, & provocatis hujuſmodi aliis occupationibus, acerbiſſimi funeris levabat mala. Pro pudor imperii! Principis Romani lugentis ſororem, alea ſolatium animi fuit. Idem ille Caius furioſâ inconſtantiâ, modò barbam capillumque ſubmittens, modò Italiæ ac Siciliæ oras errabundus permetiens, & numquam ſatis certus utrum lugeri vellet, an coli ſororem. Eodem enim tempore, quo templa illi conſtituebat ac pulvinaria, eos qui parum mæſti fuerant, crudeliſſimâ afficiebat animadverſione. Eâdem enim intemperie animi adverſarum rerum ictus ferebat, quâ ſecundarum elatus eventu, ſupra humanum intumeſcebat modum.*

[8] Mutato dein consilio] Sueton. in Caio, XXIV. *Mæroris impatiens, cùm repentè noctuque profugiſſet ab Urbe, tranſcurriſſetque Campaniam, Syracuſas petiit. Rurſuſque inde properè rediit, barbâ capilloque promiſſo. Nec umquam poſtea,*

A. U. C. 791. J. C. 38.

cuſis properè Romam redit, certus non lugendam, ſed colendam ſororem. Quidquid honorum ſenatus Liviæ tribuerat, ſtatim Druſillæ collatum [1] ; ſtatutumque « ut cæleſtes religiones [2] haberet : aurea ejus effigies poneretur in curiâ ; altera foret in æde Veneris, majeſtate ac cultu haud impar : templum quoque ipſi dicaretur : ſtatuas mulieres æquè ac viri conſecrarent : per ejus nomen jurarent feminæ : dieſque natalis ludis, Megaleſiûm [3] ſimilibus, ſenatûs & equitum epulo celebraretur [4] ».

XXXIV. Per Urbem ac provincias [5] percrebuit Druſillæ honos. Nec puduit Livium Geminium [6], ſenatorem, maximâ adſeveratione in ſenatu jurare « ſe eam cælum aſcendentem vidiſſe ». Licèt ceteri deliramentum, adulationemve inriderent [7], decies ſeſtertiûm [8] donatus eſt, pari Principis ac ſenatoris opprobrio. Quod verò hactenus inauditum, in civium funera ceſſit religio [9] : ſi enim divam læti

quantiſcumque de rebus, ne pro concione quidem populi, aut apud milites, niſi per numen Druſillæ dejeravit.

[1] Drusillæ collatum] De his honoribus ac veneratione vide Dionem, LIX. pag. 648.

[2] Cælestes religiones] Ejus divinitatem teſtatur nummus ex ære magno apud P. Pedruſi, *I Ceſari*, Tom. VI. pag. 67. DIVA DRVSILLA SOROR C. CAESARIS AVG. Caput Druſillæ. Ex adverſa parte, IVLIA DRVSILLA F. C. CAESARIS AVGVSTI. In medio cornu unde exeunt ſpicæ & caput puellæ. Puella hæc eſt Cæſoniæ & Caii filia, ob Druſillæ memoriam Druſilla & ipſa appellitata. Ex nummo tamen ferme ſimili, quem laudavit Patinus in Sueton. pag. 218, exiſtimant eruditi Academici Herculanenſes, *Antichita di Ercolano*, Tom. V, pag. 190, Juliam hanc Druſillam filiam eſſe divæ Druſillæ & Caii Caligulæ. Huc trahunt verba Eutropii, VII, 12. *Stupra ſororibus intulit ; ex unâ etiam natam filiam cognovit.*

[3] Megalesium] De ludis Megaleſiis dictum eſt ſuprà Annal. III, 6.

[4] Celebraretur] Hæc omnia Dio, loc. cit.

[5] Ac provincias] In nummis Mileſiorum, ΘΕΑ ΔΡΟΥΣΙΛΛΑ ΜΙΛΗΣΙΩΝ. *Diva Druſilla.* Nummus *Mileſiorum*, apud Harduinum, *Select. Opera*, pag. 107.

[6] Livium Geminium] De hoc deliro, aut propudioſo, homine vide Dionem, LIX. pag. 648.

[7] Inriderent] Mortales illi dei, ſtultæque conſecrationes quantùm irriderentur docet Seneca in Apocolocynt. *Quærite ab eo, qui Druſillam euntem in cælum vidit.... Velit, nolit, neceſſe eſt illi omnia videre, quæ in cælo agantur. Appiæ viæ curator eſt : quâ ſcis & divum Auguſtum, & Tiberium Cæſarem ad deos iſſe. Hunc ſi interrogaveris, ſoli narrabit : coram pluribus numquam verbum faciet. Nam ex quo in ſenatu juravit ſe Druſillam vidiſſe cælum aſcendentem, & illi pro tam bono nuntio nemo credidit quid viderit, verbis conceptis adfirmavit ſe non indicaturum etiamſi in medio foro hominem vidiſſet occiſum.*

[8] Decies sestertium] Gallicæ monetæ libris 194,531.

[9] Religio] Hæc & ſeqq. Dio, LIX, pag. 648.

A. U. C. 791. J. C. 38.

colerent, in eos, utì ob mortem hilares, advertebatur; ſi mærerent, quaſi numini parum devoti, plectebantur : ineluctabile utrimque fuit diſcrimen.

XXXV. In hac furioſâ inconſtantiâ Princeps, firmus libidinum, Lolliæ Paullinæ [1] ſubito amore exarſit. Avitarum opum haud minùs, quàm formæ, appetens, eam, Memmio Regulo, conſulari [2], tum exercitûs rectori [3], nuptam, ex provinciâ evocavit; perductamque a marito, ut illâ, veluti patrio jure [4], cederet, ſibi conjunxit. Singulari rapinarum fœdere, ſollemnis nuptiarum apparatus imperii Romani & Orientis divitias explicavit. Princeps prodigus corraſos cædibus ac proſcriptionibus theſauros oſtentabat : uxor ſmaragdis, margaritis, aliiſque provinciarum ſpoliis, regumve Orientis muneribus, ab avo M. Lollio [5] per nefas quæſitis, onuſta ſpectabatur.

XXXVI. Male ominata conubii gaudia excepit digna vetere Româ, melioribuſque temporibus ſcena. Caius, exteris, quàm domeſticis, rebus intentior, gentes ac regna diribuit [6] : nihilque priſcæ majeſtatis omiſſum. Ipſe enim inter

[1] Lolliæ Paullinæ] De ejus nuptiis Suetonius in Caio, XXV. Dio, LIX. pag. 648. Vide & Stemma Cæſarum, num. 89.

[2] Consulari] Conſul Sejanum oppreſſerat, ut diximus in Supplemento Annal. V, 34.

[3] Exercitus rectori] Ut videtur, Syriæ præpoſito : ille ſanè eſt, cui datum eſt negotium Jovis Olympii ſimulacrum e Græcia Romam adſportandi. Joſeph. Antiq. Judaic. XIX, 1. Sueton. loc. cit.

[4] Patrio jure] Jus illud novum, quo mariti uxoribus, tamquam patres filiabus, cedebant, reperit Auguſtus, ut Liviæ nuberet. Vide Dionem, XLVIII. pag. 383. Ejus exemplo Caius *Memmii Reguli uxorem duxit impellens eum, ut uxoris ſuæ patrem eſſe ſe ſcriberet*, Euſeb. in Chron.

[5] Ab avo M. Lollio] Avi neptiſque infamiam execratur Plinius, IX, 35. *Lolliam Paulinam, quæ fuit Caii Principis matrona, ne ſerio quidem, aut ſolemni cærimoniarum aliquo apparatu, ſed mediocrium etiam ſponſalium cenâ, vidi ſmaragdis margaritiſque opertam, alterno textu fulgentibus, toto capite, crinibus, ſpira, auribus, collo, monilibus, digitiſque, quæ ſumma quadringenties HS*, Gallicæ monetæ libris 7,782,010, *colligebat : ipſa confeſtim parata mancupationem tabulis probare. Nec dona prodigi Principis fuerant, ſed avitæ opes, provinciarum ſcilicet ſpoliis partæ. Hic eſt rapinarum exitus : hoc fuit quare M. Lollius infamatus regum muneribus in toto Oriente, interdictâ amicitiâ a Caio Cæſare Auguſti filio, venenum biberet, ut neptis ejus quadringenties HS operta ſpectaretur ad lucernas. Computet nunc aliquis ex alterâ parte, quantum Curius aut Fabricius in triumphis tulerint : imaginetur eorum fercula, & ex alterâ parte Lolliam, unam imperii mulierculam accubantem : non illos curru detractos, quàm in hoc viciſſe malit.*

[6] Diribuit] Diſtribuit. Sic de po-

conſules ſellæ curuli in foro inſidens [1], velis ſericis, ut quidam prodidere, interjectis [2], recitatoque ſenatuſconſulto, Ituræam [3] Sohemo adſignavit: Cotyi [4] Armeniam minorem dedit: Rhœmetalci [5] Thraciam, ipſum inter & Cotyn antea diviſam, integram permiſit: Polemonem paterno regno [6] donavit. A. U. C. 791. J. C. 38.

XXXVII. Placitum quoque ut Agrippa [7], Principi intimus, acceptum anno ſuperiore regnum inviſeret, ſponſione priùs factâ, ſe, ubi primùm per negotia liceret, Romam reverſurum. Puteolis [8] profectus, Eteſiis flantibus [9], Alexandriam petiit [10]; eum comiter excepit Flaccus Avillius, Ægypti præſes: at dignitatis invidus [11], infenſuſque Judæis, animos plebis, in exterorum inriſionem promptæ, fortè incendit, certè non coercuit. Eò crevit inſolentia, ut, regem inluſuri, quemdam inſanum, nomine Carabam, regio ornatu & comitatu extollerent, Marinque ſalutarent [12].

XXXVIII. Atrocitates privatis hominibus, nedum

pulo Romano Plinius, XXXIII, 15. *Hic eſt ille terrarum victor, & totius domitor orbis, qui gentes & regna diribet, jura externis mittit, deorum quædam immortalium generi humano portio.*

[1] In foro insidens] Hæc omnia prodidit Dio, LIX. pag. 649.

[2] Interjectis] Fortè ut Caius a ſole defenderetur, aut ob Principis reverentiam, & ut excluderetur turba.

[3] Ituræam] Arabiæ deſertæ vicinam. Vide quæ dicta ſunt ſuprà cap. 11. & Annal. XII, 23. Eos Ituræos Arabas appellat Dio, loc. cit. Σοαίμῳ μὲν τὴν τῶν Ἰτυραίων τῶν Ἀράβων . . . . ἀρχὴν ἐχαρίσατο. *Sohemo Ituræorum Arabum regnum dedit.*

[4] Cotyi] Antea Thraciæ partem obtinebat, ut dictum eſt Annal. II, 67.

[5] Rhœmetalci] Filio Rheſcuporidis, de quo ſuprà Annal. II, 67.

[6] Paterno regno] Regno Pontico & Boſphorano. De ejus patre, Polemone I. dictum Annal. II, 56. De utriuſque Polemonis nummis & hiſtoriâ conſule eruditum Cary, *Hiſtoire des Rois du Boſphore.* pag. 37 & 50. Vide & dicenda infrà in Supplemento Annal. IX, 20.

[7] Ut Agrippa] De quo ſuprà cap. 11.

[8] Puteolis] Nunc *Pozzuolo* in Campaniâ.

[9] Etesiis flantibus] Eteſiæ paulo ante exortum Caniculæ flare incipiunt. Vide quæ de iis dicta ſunt Annal. VI, 33.

[10] Alexandriam petiit] Agrippæ iter, ſceleraque Flacci Avillii fusè deſcripſit Philo, in Flaccum, pag. 965 & ſeqq.

[11] Dignitatis invidus] Rex erat Agrippa, & a ſenatu prætoriis inſignibus honoratus. Philo, in Flaccum, pag. 970.

[12] Marinque salutarent] Philo ibid. Ἐξαίφνης βοή τις ἄτοπος, Μάριν ἀποκαλούντων. οὕτως δέ φασιν τὸν κύριον ὀνομάζεσθαι παρὰ Σύροις· ᾔδεσαν γὰρ Ἀγρίππαν καὶ γένει Σύρον, καὶ Συρίας μεγάλην ἀποτομὴν ἔχοντα, ἧς ἐβασίλευσε. *Exortæ voces abſurdæ & confuſæ, Marin clamantium: ſic enim in Syria dominum a Syris appellari. Norant enim Agrippam eſſe Syrum genere, & in magnâ Syriæ parte regnare.*

regibus, intolerandas acuêre dira adverſùm Judæos [1], Ale-
A. U. C. 791. J. C. 38.
xandriæ incolas, patrata facinora. Querebantur « pollutas »proſeuchas [2]; domos direptas; omnes fortunis deturbatos; »gentis ſenatores verberibus cæſos; e populo plurimos oc»ciſos, flammatos [3]; ſe etiam a præſide impeditos, ne Prin»cipem de honoribus, quos ei publicè decreverant, certio»rem facerent [4]. Nihil denique crudelitatis intentatum, ut »gens, vitæ integra, Cæſarum reverens, periret ». Agrippa, ſuâ offenſione, popularium calamitate exacerbatus, omnia Caio renuntiavit [5].

XXXIX. Haud exſpectato, utì moris erat, cœptæ adminiſtrationis fine [6], Princeps ſtatim miſit Baſſum [7] cum cohorte, qui Flaccum comprehenderet, Romamque perduceret. Centurio, Pharum [8] advectus, Alexandriam clanculùm ingreditur, Flaccumque imparatum & convivantem [9] circumvenit, ſtupentibus omnibus, Judæis eò lætioribus, quòd ſcelerum pœna in diem feſtum [10], primoribus gentis in vincula conjectis, omiſſum, incidiſſet. Turbida maris perpeſſus; ne quid adhuc acerbitatis deeſſet, accuſatores

[1] Judæos] Tanta erat Alexandriæ Judæorum multitudo, ut hos inter ceteroſque incolas urbs eſſet diviſa, teſte Philone, in Flaccum, pag. 971. De Judæorum numero in Ægypto diximus ſuprà, Tom. III, pag. 546.

[2] Proseuchas] Vetus Scholiaſtes Juvenalis, III, 296. *Proſeucha, locus Judæorum, ubi orant.* Philo, Legat. ad Caium, pag. 1014. Proſeuchæ, in quibus cœtus faciunt, præſertim ſabbatis, juxta religionem patriam. Proſeuchas illas nunc dicimus *des Synagogues.*

[3] Occisos, flammatos] Hæc omnia ſcelera, præſidis edictis firmata, lacrimabundus narrat Philo, in Flaccum, pag. 973, 974, 975 & ſeqq.

[4] Certiorem facerent] Philo, in Flaccum, pag. 979.

[5] Renuntiavit] Philo, in Flaccum, pag. 980.

[6] Administrationis fine] Philo, ibid. & pag. 981.

[7] Bassum] Philo, ibid. Βάσσος ἑκατοντάρχης, *Baſſus centurio.*

[8] Pharum] *Le Phare d'Alexandrie. E turri nocturnis ignibus curſum navium* regebat. Plin. V, 31.

[9] Convivantem] Convivabatur apud Stephanionem, Tiberii Principis libertum. Philo, in Flaccum, pag. 981.

[10] In diem festum] Dies ille feſtus erat *Scenopegia*, de quo D. Joannes, VII, 2. & Moſes, Levit. XXIII, 34. ſeu ſolemne Tabernaculorum, quod a die 15 menſis Tiſri per dies ſeptem celebrabatur. Philo, in Flaccum. pag. 982. Ἑορτὴ μὲν γὰρ ἦν πάνδημος τοῖς Ἰουδαίοις κατὰ τὴν μετοπωρινὴν ἰσημερίαν, ἐν ᾗ διάγειν Ἰουδαίοις ἔθος ἐν σκηναῖς. *Solemne erat, quod populariter celebrant Judæi per autumni æquinoctium, exſtructis ſub dio tabernaculis.* Inde autem manifeſtè patet quo tempore comprehenſus fuerit Avillius, & Romam perductus.

criminum,

A. U. C. 791. J. C. 38.

criminum, quos olim ſuaſores habuerat, Lamponem & Iſidorum [1] in Urbe reperit.

XL. Præter criminationes ab Agrippâ Judæiſque oblatas, « Tiberii benevolentia [2], pro nepote vota [3], Macro»nis familiaritas [4]; eo ſuperſtite, ſpes; occiſo, triſtitia; »antea non malè, poſthac ob vetera in Caium odia [5] peſ»ſimè adminiſtrata provincia », aliaque plurima objectabantur. Jamque Flaccum in inſulam Gyarum [6] relegandum cenſebant, cùm, deprecante M. Lepido [7], Andrum [8], bonis Principi ſepoſitis [9], deportatus eſt.

XLI. Dum ſenatus, punitis graſſationibus, provinciarum tranquillitati conſulebat, Princeps Urbis decora, publicos uſus, privataſque voluptates, novo artis miraculo promovebat. Majora enim, quàm Q. Marcius Rex [10], & avus ſuus Agrippa, molitus, arcus exſtrui [11], montes perfodi, convalles æquari

[1] Lamponem et Isidorum] Philo, in Flaccum, pag. 983.

[2] Tiberii benevolentia] Olim inter Tiberii amicos fuerat Flaccus; & poſt mortem Severi ante ſexennium Ægypto præpoſitus. Philo, in Flaccum, pag. 965 & 987.

[3] Pro nepote] Pro Tiberio, Tiberii nepote, Druſi filio; de cujus cæde dictum ſuprà cap. 21. Philo, in Flaccum, pag. 966.

[4] Macronis familiaritas] Philo, ibid. pag. 967. De Macronis exitio ſuprà cap. 30.

[5] Vetera in Caium odia] Quondam enim Agrippinam, Caii matrem, accuſaverat. Philo, in Flaccum, pag. 966.

[6] Gyarum] Ægæi maris inſulam, nunc *Joura*. De quâ jam dictum ſuprà Annal. III, 68.

[7] M. Lepido] De quo ſuprà cap. 32. Philo, in Flaccum, pag. 987.

[8] Andrum] Ægæi maris inſulam, nunc *Andro*.

[9] Principi sepositis] Cùm enim locupletiſſimus eſſet Flaccus, & exquiſitæ ſupellectilis curioſus, licèt plurimorum damnatorum bona ſub haſtâ fuiſſent vendita, ſolius Flacci omnia Imperatori ſunt ſepoſita, exceptis paucis quibuſdam, ne lex de damnatis lata violaretur. Philo, in Flacc. pag. 986.

[10] Q. Marcius Rex] Quantam operam Q. Marcius Rex, prætor anno U. C. DCX, M. Agrippa, ædilis anno U. C. DCCXXI, in reficiendis adjiciendiſve aquarum ductibus poſuerint docet Plinius, XXXVI, 15. num. 9.

[11] Arcus exstrui] Plinius, XXXVI, 15. num. 10. *Vicit antecedentes aquarum ductus noviſſimum impendium operis inchoati a Caio Cæſare, & peracti a Claudio. Quippe a lapide quadrageſimo ad eam excelſitatem, ut in omnes Urbis montes levarentur, influxere Curtius atque Cæruleus fontes. Erogatum in id opus ſeſtertiûm* LV. D. Gallicæ monetæ libræ 10,797,624. *Quod ſi quis diligentiùs æſtimaverit aquarum abundantiam in publico, balineis, piſcinis, domibus, euripis, hortis, ſuburbanis, villis, ſpatioque advenientis exſtructos arcus, montes perfoſſos, convalles æquatas, fatebitur nihil magis mirandum fuiſſe in toto orbe terrarum.* De his aquæductibus Frontinus, *de Aquæduct. Romæ*, Libr. I. C. *Cæſar*, *qui Tiberio ſucceſſit, cùm parum & publicis uſibus & privatis voluptatibus ſeptem ductus aquarum ſufficere viderentur, altero imperii ſui*

A. U. C. 791. J. C. 38.

juſſit, ut a lapide quadrageſimo Cæruleus & Curtius fontes, a ſexageſimo Aniene nova in Urbem perducerentur, & ad eam excelſitatem levarentur, ut in omnes ejus montes ad balinea, piſcinas, domos, euripos, hortos, ſuburbana, villas, influerent. Quæ quidem, quantò acriùs ſuſcepta, tantò leviùs omiſſa, maximâ cum laude peregit Claudius.

XLII. Iis temporibus periere duo ætatis ſuæ decora, Antonia & Julius Græcinus. Illa Antoniæ, Octaviæ, & Claudiæ familiarum nobilitatem complexa [1], mariti & filii [2] laudibus eminentiſſima, viduitatis ſanctitate [3] illuſtrior exſtitit: ſortis humanæ claritatem ſupergreſſura, ſi Caium [4] nepotem non habuiſſet. Eum imperio ſervavit, naturæ obſequens: dum valuit, optimum Principem fecit: in dominationis libidines præcipitem, aviæ monita declinantem [5], & erumpentem in ferale effatum, « memento omnia mihi, & in omnes licere [6] », haud perpeſſa, tædio contabuit, vel, dato, ut quidam putant, veneno, occubuit: morte æquè ac vitâ celebris; negatis poſt mortem honoribus, famâ celebratior.

XLIII. Julius Græcinus fuit dignitate, non virtute, impar: eloquentiæ & ſapientiæ ſtudiis, animi excelſitate, luxûs contemptu, incorruptâ libertate egregius: ſenator, civiſque melior, quàm eſſe quemquam Caio expediret, ab eo interfectus eſt, quòd, juſſus M. Silanum [7], nullius cri-

anno, M. Aquilio Juliano, P. Nonio Aſprenate coſſ. anno Urbis conditæ DCCXC, *duos ductus inchoavit: quod opus Claudius magnificentiſſimè conſummavit, dedicavitque, Sullâ & Tutiano coſſ. anno poſt Urbem conditam* DCCC, VI *Kal. Auguſti.* Huc ſpectant Inſcriptiones, quæ Romæ exſtant. At ob loci opportunitatem juvat eas in hujus libri calcem conjicere, quas ibi vide pag. ſeq.

[1] Nobilitatem complexa] Vide Stemma Cæſarum, num. 42.

[2] Mariti et filii] Neronis Claudii Druſi mariti; Germanici filii. Vide Stemma Cæſarum, num. 79 & 81.

[3] Viduitatis sanctitate] Valer. Maxim. IV, 3. *Antonia quoque femina laudibus virilem familiæ ſuæ claritatem ſupergreſſa, amorem mariti egregiâ fide penſavit: quæ poſt ejus exceſſum, formâ & ætate florens, cubiculum ſocrûs pro conjugio habuit: in eodemque toro alterius adoleſcentiæ vigor exſtinctus eſt, alterius viduitatis experientia conſenuit. Hoc cubiculum talibus experimentis finem imponat.*

[4] Caium] Caligulam.

[5] Monita declinantem] Sueton. in Caio, XXIII. *Aviæ Antoniæ ſecretum petenti denegavit, niſi ut interveniret Macro præfectus. Ac per iſtiuſmodi indignitates & tædia, cauſa exſtitit mortis: dato tamen, ut quidam putant, & veneno. Nec defunctæ ullum honorem habuit: proſpexitque e triclinio ardentem rogum.*

[6] Licere] Sueton. in Caio, XXIX.

[7] M. Silanum] De quo ſuprà cap. 23.

minis noxium, accuſare, abnuerat. In tantâ vitæ mortiſque laude, majorem adhuc, ob egregias filii ſui Cn. Julii Agricolæ [1] virtutes, gloriam adſecutus. Triſtiùs periit Paſſienus [2], heredis ſuæ fraude enectus. A. U. C. 791. J. C. 38.

[1] Filii sui Agricolæ] Vide Tacitum Vit. Agr. IV.

[2] Passienus] Euſeb. in Chronic. *Paſſienus filius fraude heredis ſuæ necatur.* Pater ejus Criſpus Paſſienus laudatur a Senecâ, Natural. Quæſtion. IV. præfat. Vide & Stemma Cæſarum, num. 94.

AQUÆ CLAUDIÆ INSCRIPTIONES,

quæ exſtant Romæ in portâ Næviâ, nunc Porta Maggiore. *Arcum, cui ſunt inciſæ, vide apud Cl. Piraneſi*, Antichita Romane, *Tom. I. Tabul. XXXVII. num. 2.*

TI. CLAVDIVS. DRVSI. F. CAISAR. AVGVSTVS. GERMANICVS. PONTIF. MAXIM.
TRIBVNICIA. POTESTATE. XII. COS. V. IMPERATOR. XXVII. PATER. PATRIAE.
AQVAS. CLAVDIAM. EX. FONTIBVS. QVI. VOCABANTVR. CAERVLEVS. ET. CVRTIVS. A. MILLIARIO. XXXXV
ITEM. ANIENEM. NOVAM. A. MILLIARIO. LXII. SVA. IMPENSA. IN. VRBEM. PERDVCENDAS. CVRAVIT

IMP. CAESAR. VESPASIANVS. AVGVST. PONTIF. MAX. TRIB. POT. II. IMP. VI. COS. III. DESIG. IIII. P. P
AQVAS. CVRTIAM. ET. CAERVLEAM. PERDVCTAS. A. DIVO. CLAVDIO. ET. POSTEA. INTERMISSAS. DILAPSASQVE
PER. ANNOS. NOVEM. SVA. IMPENSA. VRBI. RESTITVIT

IMP. T. CAESAR. DIVI. F. VESPASIANVS. AVGVSTVS. PONTIFEX. MAXIMVS. TRIBVNIC
POTESTATE. X. IMPERATOR. XVII. PATER. PATRIAE. CENSOR. COS. VIII
AQVAS. CVRTIAM. ET. CAERVLEAM. PERDVCTAS. A. DIVO. CLAVDIO. ET. POSTEA
A. DIVO. VESPASIANO. PATRE. SVO. VRBI. RESTITVTAS. CVM. A. CAPITE. AQVARVM. A. SOLO. VETVSTATE. DILAPSAE. ESSENT. NOVA. FORMA. REDVCENDAS. SVA. IMPENSA. CVRAVIT.

BREVIARIUM

SUPPLEMENTI

LIBRI VIII ANNALIUM.

I. *Mutua Principis & populi Romani odia.* II. *Caius, vanâ auri ſpe inluſus, ſceleribus opes quærit.* IV. *Ejus prodigalitas, & in equi honoribus inſania.* V. *Fortunæ omnes everſæ.* VI. *Atroces in ſenatum criminationes.* VIII. *Imminentem ruinam patres adulatione avertunt.* IX. *Stulta Principis conſilia : pons Puteolanus ; triumphatumque mare.* XV. *Tum Caius, Xerxe major, Alexandrum cruentâ ebrietate æmulatur.* XVI. *Non jam in opes, ſed in vitas involat.* XVII. *Herodes, Galilææ tetrarcha, ejuſque uxor Herodias, regni cupidine, in exitium ruunt.* XIX. *Mox ipſa ingenia in pœnas vocata ; ideoque rei Seneca & Domitius Afer.* XXI. *Comitia e campo ad ſenatum iterum tranſlata. Multata Africa.* XXII. *Caius, obtritâ Italiâ, ad Gallias Hiſpaniamque animum convertit, obtentu Germanicæ expeditionis.* XXIII. *Vana belli imago, turpiſque pavor.* XXV. *Falſa victoria, Romæ tamen & in provinciis cele-*

brata. XXVII. *Adverſùs Principem conjurationes. Ob id Lentulus Gætulicus & Æmilius Lepidus morte, Julia & Agrippina exſilio puniuntur.* XXIX. *Caius conſulatum Lugduni ſolus init.* XXXI. *Ibi literarios edit ludos.* XXXII. *Lucroſa, ſed fœda, negotiatio.* XXXIV. *Ptolemæus vitâ, Antiochus regno orbati. Mithridates in vincula conjectus.* XXXV. *Expilatis Galliis, Britannica expeditio ſuſcepta, & ridiculè acta.* XXXVIII. *Princeps a Brinione, Canninefate, inridetur.* XXXIX. *Triumphi apparatus.* XL. *Atrocia adverſùs Germanicas legiones conſilia, impedita Principis ignaviâ.* XLI. *Nova adverſùs ſenatum odia.* XLII. *Caius ovans Urbem ingreditur.* XLIII. *Conjuratio prodita. Sexti Papinii aliorumque ſupplicia.* XLVII. *Princeps, formidine excruciatus, diſcordiâ ſecuritatem molitur.* XLIX. *Senatus, luctu amens, in ſuos ſævit.* L. *Honores Caio decreti.* LI. *Deus appellatur.* LII. *Deum quoque ſe fingit, & colitur, hominibus diiſque iniquus.* LVI. *Judæorum legatio.* LVII. *Petronius Caii coloſſum in templo Hieroſolymitano ponere jubetur.* LIX. *Hac de re Agrippæ preces.* LX. *Judæorum legati ad orandam coram Principe cauſam admiſſi & inriſi.* LXVI. *Apelles malarum artium pœnas luit. Pontius Pilatus ſe ipſe perimit.* LXVII. *Vulgata portenta.* LXVIII. *Caſſius*

Chærea adversùs Principem conſpirat. LXXI. *Conjuratorum conſilia & metus.* LXXIX. *Chærea Caium interficit.* LXXX. *Caii forma & mores.*

Hæc triennio geſta.

A. U. C.	J. C.		
DCCXCII.	39.	*Coſſ.*	C. CÆSARE Auguſto II, L. APRONIO Cæſiano.
DCCXCIII.	40.	*Coſ.*	C. CÆSARE Auguſto III.
DCCXCIV.	41.	*Coſſ.*	C. CÆSARE Auguſto IV, CN. SENTIO Saturnino.

SUPPLEMENTUM

SUPPLEMENTUM
LIBRI OCTAVI
ANNALIUM.

Auctore GABRIELE BROTIER.

I. CAIO Cæſare ſecundùm & L. Apronio Cæſiano conſulibus [1], mutua Principis & populi Romani odia exarſere [2]. Populus, ſtultæ lætitiæ turpiſque patientiæ pertæſus, ludos ſanguine ſuo imbutos horrere, dominationis licentiam arguere, inviſum delatorum genus inceſſere. Princeps, exercitatus in audaciam, juratas leges ſpernere, diurna, nocturna, ſemper cruenta, ſpectacula iterare, cuncta trahere in crimina, cogitationes ac curas ad ſuam ſecuritatem & ſervitutem publicam convertere.

A. U. C. 792. J. C. 39.

II. IIS diſſenſionibus utrimque certabatur, cùm Caius, ſpectaculorum ſolitudine atrox [3], conſulatu ſe abdicavit pri-

[1] CONSULIBUS] C. Cæſar II, & L. Apronius Cæſianus conſules fuere anno U. C. DCCXCII. J. C. 39. In vetere lapide apud Cl. Muratori, Theſaur. Inſcript. Tom. I. pag. CCCIII.

CAESARE AVG. GERMANICO
L. APRONIO CAESIANO COS.

[2] ODIA EXARSERE] Hæc pluribus Dio, LIX. pag. 649. *Eratque tum videre & audire ea, quæ ſolent iratus alter alteri, repugnantes, loqui ac facere, quamquam diſpari conditione.* Καὶ ἦν καὶ ἀκούειν καὶ ὁρᾷν, οἷα ἂν ἐν τῷ τοιούτῳ ὁ μὲν ὀργιζόμενος, οἱ δ' ἀνταγωνιζόμενοι, καὶ εἴποιεν καὶ πράξοιεν.

[3] SPECTACULORUM SOLITUDINE ATROX] Dio, ibid. Spectaculorum continuatio, ipſaque Principis atrocitas, qui ibi quàm maximè & in omnes ſæviebat, ſolitudinem fecerant. Vide & Suetonium in Caio, XXVI.

A. U. C. 792. J. C. 39.

die Calendas Februarii [1]; ſuffectoque Sanquinio Maximo [2], Urbis præfecto, in Campaniam ſeceſſit [3]. Dein Romam regreſſus, ut Druſillæ diem natalem celebraret [4], ad majorem ludorum inſaniam provolvitur [5]: nec minori pecunias parandi cupidine flagrabat. Sed deluſâ aurum faciendi ſpe [6], quam fallax hominum genus, Principibus in portentoſas novitates ultro præcipitibus amicum, inflaverat, ad notas certaſque prædandi artes animum advertit. Antea jam edictum, « ut omnes, qui Tiberium heredem deſtinaſſent, » morituri bona Caio legarent [7] »: additum, « teſtamenta pri» mipilarium [8], qui a Germanici triumpho [9] ad id temporis » Principem heredem non reliquiſſent, ut ingrata, reſcindi ». Acriùs ſævitum in mancipes [10], ceteroſque viarum curatores, quos, quaſi publicas pecunias in uſus ſuos corrupiſſent, fortunis exturbavit Cn. Domitius Corbulo [11], iiſdem damnationibus, ſuperiore principatu, infamatus.

[1] Pridie Calendas Februarii] Sueton. in Caio, XVII. *Secundum* conſulatum geſſit *ex Calendis Januarii per triginta dies.*

[2] Sanquinio Maximo] Dio, ibid.

[3] In Campaniam secessit] Dio, LIX. pag. 650.

[4] Diem natalem celebraret] Dio, ibid.

[5] Provolvitur] Druſillæ ſimulacrùm currui impoſitum in Circum elephantis invexit. Biduo gratuita ſpectacula edidit, quibus quingenti urſi, totidemque Africanæ belluæ interemptæ. Simul multis in locis pancratiaſtarum certamina addidit: populoque ſenatoribus & eorum uxoribus epulum dedit. Dio, ibid.

[6] Auri faciendi spe] De quâ Plinius XXXIII, 4. *Aurum ſaciendi eſt etiam una ratio ex auripigmento, quod in Syriâ ſoditur pictoribus, in ſummâ tellure, auri colore, ſed fragili lapidum ſpecularium modo. Invitaveratque ſpes Caium Principem avidiſſimum auri, quamobrem juſſit excoqui magnum pondus: & planè fecit aurum excellens, ſed ita parvi ponderis, ut detrimentum ſentiret, illud propter avaritiam expertus, quanquam auripigmenti libræ XIIII permutarentur, nec poſtea tentatum ab ullo eſt.* Curioſitate an aviditate, id certè & noſtrâ ætate & prioribus ſæculis a plurimis Principibus, haud feliciore exitu, tentatum. Auripigmentum appellamus *l'Orpiment.*

[7] Bona Caio legarent] Dio, LIX. pag. 651.

[8] Testamenta primipilarium] Ita Sueton. in Caio, XXXVIII. Non modò *primipilarium*, qui præcipui erant centuriones, ſed centurionum omnium, ſi fides habenda Dioni, ibid. teſtamenta reſcidit.

[9] A Germanici triumpho] Ita totidem verbis Dio, ibid. Haud ita probabiliter Suetonius ibid. *ab initio principatûs Tiberii.* Germanicus, Caii Caligulæ pater, de Cheruſcis, Cattis, quæque aliæ nationes uſque ad Albim colunt, triumphavit anno U. C. DCCLXX. ut dictum eſt Annal. II, 41.

[10] In mancipes] De mancipibus curatoribuſque viarum dictum ſuprà Annal. III, 31.

[11] Cn. Domitius Corbulo] Senator. Dio, LIX. pag. 651. teſtatur eum pudendis his artibus ad conſulatum fuiſſe evectum. De Corbulone jam dictum

A. U. C. 792. J. C. 39.

III. Haud puduit ipſum Principem, revocato veteri more « ut duo prætores [1] gladiatoria munera ſortirentur », ludos licitari [2] : gladiatores (factâ cuivis copiâ, plures, quàm per leges fas erat, emendi) conſulibus, prætoribus, ditiſſimis quibuſque, volentibus aut invitis, vendidit [3], pretia uſque eo extendens, ut nonnulli emere coacti, & bonis exuti, venas ſibi inciderent [4] : fraudulenter etiam inrepebat, utì compertum de Aponio Saturnino [5], quem cùm Caius inter ſubſellia dormitantem vidiſſet, præconem monuit, « ne prætorium virum crebro capitis motu nutantem ſibi » præteriret ». Nec licendi finis factus, quoad tredecim gladiatores ſeſtertiûm nonagies [6] vix expergito, & ignoranti, addicerentur. Nondum rapacitati ſatis : gladiatores, equos, agitatores, venditos veneno enecabat [7], ut alios emptitare cogeret.

IV. Hanc quoque luxuriæ veſaniam laudibus, ſtudiis, ac præmiis incendebat : ipſe Praſinæ factioni [8] ita addictus, ut in ejus ſtabulo aſſiduè cenaret, & agitatori Eutycho [9] co-

ſuprà Annal. III, 31. Vide & infrà Supplement. Annal. IX, 44.

[1] Ut duo prætores] Dio, LIX, pag. 650.

[2] Ludos licitari] Dio, ibid.

[3] Vendidit] Dio, ibid.

[4] Venas sibi inciderent] Sueton. in Caio, XXXVIII.

[5] Aponio Saturnino] Id totidem ferme verbis narrat Suetonius, loc. cit.

[6] Sestertium nonagies] Gallicæ monetæ libris 1,750,971.

[7] Veneno enecabat] Dio, LIX. pag. 650.

[8] Prasinæ factioni] Sueton. in Caio, LV. Circenſium agitatorum factiones tunicarum coloribus erant diſtinctæ : unde alii Albati, *le parti blanc;* Ruſſati, *le parti rouge;* Praſini, *le parti verd;* Veneti, *le parti bleu*, dicebantur. Hos colores uno verſu complexus eſt Sidonius, Carm. XXIII, 323.

Micant colores
Albus, vel Venetus, virens, rubenſque.

Rem hanc ludicram egregiè illuſtrat vetus lapis ab erudito Sirmondo laudatus in Notis ad Sidonium pag. 160.

M. AVR. POLYNICES NAT. VER
NA. QVI VIXIT ANN. XXIX. MENS
IX. DIEBVS V. QVI VICIT PALMAS
N. DCCXXXIX. SIC. IN RVSSEO. N
DCLV. IN PRASINO LV. IN VENE
TO XII. IN ALBO N. XVII. PRAE
MIA XXXX. N. III. XXX. XXVI. PV
RA N. XI. OCTOIVG. N. VIII. DEC. N
VIIII. SEIVG. N. III.

N. intellexerim tum de numero victoriarum, tum de numero locoque quem obtinebat inter agitatores, qui octojugibus, decemjugibus, ſejugibus vicere. Pura de bijugibus acceperim.

[9] Agitatori Eutycho] De quo Joſeph. Antiq. Judaic. XIX, 4. num. 4. Haud ita probabiliter apud Suetonium loc. cit. *Cythico.*

A. U. C. 792. J. C. 39. meſſatione quâdam in apophoretis [1] vicies ſeſtertiûm [2] conferret. Cùm verò in libidine numquam ſit modus, equum ſuum, quem *Incitatum* appellabat [3], civilibus honoribus extulit. Præter equile marmoreum, & præſepe eburneum, purpureaque tegumenta, ac monile e gemmis, domum quoque & familiam & ſupellectilem dedit, quò lautiùs nomine ejus invitati exciperentur. Quandoque etiam eum ad cenam vocabat, inaurato hordeo appoſito, vinoque poculis aureis miniſtrato: per ejus ſalutem & famam jurabat; conſulque deſtinabatur, magnâ Principis, majore adulatorum infamiâ.

V. Hæc tamen modica, & in paucorum deridiculum ruinamve inventa. At ſucceſſu ineſcatus, omniumque opibus inhians, viros, feminas, omnes ſine ullo diſcrimine divites corripuit [4]. Excogitataque mali remedia exitium properavere. Cùm enim, injecto metu, ab ignotis inter familiares, a parentibus inter liberos paſſim heres nuncuparetur, quantò formidoloſior, tantò atrocior, *deriſores* vocitabat [5], qui poſt ſupremas tabulas vivere pergerent, multiſque venenatas macteas [6] miſit. Seniorum verò, quibus vitam permittebat, ſe filium nepotemve dictitans, ſtatimque occupatis bonis, heredem ſe renuntiabat [7].

VI. Nequior adhuc, quàm ſtultior, Princeps, flagitia ampliori criminum materie obtexit. Curiam enim adiit, patreſque adlocutus, ait [8]: « mirari ſe ab iis argui ſapientiſ-

[1] In Apophoretis] Apophoreta, munera erant, quæ convivii dominus convivis dabat. Sic Antoninus Heliogabalus, vitæ fœditate, ac morte, Caio haud abſimilis, apud Lampridium XXI, *Eunuchos pro apophoretis dedit: dedit quadrigas, equos, ſtratos, mulos, baſternas & rhedas: dedit & aureos millenos*, Gallicæ monetæ libras circiter 20,000. & *centena pondo argenti*, Gallicæ monetæ libras 6,536.

[2] Vicies sestertium] Gallicæ monetæ libras 389,252.

[3] Incitatum appellabat] Has Principis inſanias memorant Suetonius in Caio, LV. Dio, LIX. pag. 650 & 651.

[4] Divites corripuit] Dio, LIX. pag. 651. Sueton. in Caio XXXVIII. Eo aſtu uſus, teſte Suetonio, ut omnium irrita vanaque teſtamenta pronuntiaret, *quoſcumque quis diceret herede Cæſare mori deſtinaſſe*. Inde excogitata illa teſtamenta, quibus paſſim palamque heres ſcribebatur: at nova malorum cauſa exſtitere.

[5] Derisores vocitabat] Sueton. loc. cit.

[6] Macteas] Macteæ ſunt rara exquiſitaque edulia.

[7] Renuntiabat] Dio, loc. cit.

[8] Adlocutus, ait] Hæc pluribus Dio, LIX. pag. 651 & 652. Paucis Sue-

»ſimam Tiberii mentem, bellorum paciſque artibus proba- »tam, imperio parem, publicæ felicitati proviſuram, niſi A. U. C. »obſtitiſſent ſenatores. Eos Liboni Druſo [1], Titio Sabino [2], 792. »Agrippinæ matri [3], Neroni & Druſo fratribus, ceteriſque, J. C. quos Tiberii æquitas, recti pervicax, haud umquam puniſſet, 39. »perniciem intuliſſe: alios delationibus, alios accuſationi- »bus, omnes ſententiis ſæviiſſe».

VII. Moxque recitatis per libertos libellis [4], demonſtratiſque criminibus, addit: «Quos eſſe vos dixerim, in »Tiberii contumeliam tantò proniores, quantò, dum vive- »ret, ad ejus venerationem projectiores? Olim crimi- »num artifices, nunc ejus memoriam inſectamini. Eâdem »inconſtantiâ Sejano ſuperbiam, deinde exitium, creaſtis. »Quæ me ipſum maneant, docent veſtra anteacta facinora». Atque ut alienæ perſonæ obtentu atrociores ſenſus velaret, Tiberium induxit talia effantem [5]: «recta veraque locu- »tus, eorum nemini te amicum, cunctis ſeverum præſta. »Te odio habebunt; mortemque fruſtra precati, vitam in- »ſidiis petent. Senſus ac verba ſperne, factis diffide: quod »verò jus eſt Imperatorium, libidini ac ſecuritati conſule. »Hæc principatûs via, hæc ratio. Si paullulum deflexeris, »te laus brevis, mors violenta, turpis manet memoria. In- »viſa omnibus dominatio. Parent, dum potentiorem metuunt: »ubi audacia & vires ſuppetent, ſervitium, dominantis exi- »tio, ulciſcentur.

VIII. His minaciter jactatis, leges majeſtatis renovavit [6], tabuliſque æneis inciſas proponi juſſit: tum properè

tonius in Caio, XXX. *Sæpe in cunctos pariter ſenatores, ut Sejani clientes, aut matris ac fratrum ſuorum delatores invectus eſt: prolatis libellis, quos crematos ſimulaverat; defenſâque Tiberii ſævitiâ, quaſi neceſſariâ, cùm tot criminibus credendum eſſet.*

[1] Liboni Druso] Suprà Annal. II, 27 & ſeqq.

[2] Titio Sabino] Annal. IV, 68 & ſeqq.

[3] Agrippinæ matri] De Agrippina, Nerone & Druſo dictum in Supplemento Annal. V, 11 & ſeqq.

[4] Per libertos libellis] Dio, loc. cit.

[5] Talia effantem] Dio, loc. cit. Quæ quidem acriora eſſe, quàm ut a Dione ſint profecta, nemo non videt. Ea vel a Tacito, vel ab alio id roboris ſcriptore, mutuatus videtur. In ipſis etiam Græcis frigent.

[6] Leges majestatis renovavit] Dio, LIX, pag. 652. De lege majeſtatis

e curiâ elapſus, in ſuburbana conceſſit. Patres perterriti, & conſilio impares, ſe omnes majeſtatis crimine inretitos ſenſere : idem fuit Urbis metus. Nemo enim vacuus ab injuriis Tiberii, quem quiſque, gratiæ apud novum Principem aucupandæ causâ, maledictis inceſſerant. Poſtridie, paullum recreatis animis, frequenti ſenatu conſultatum, « quid in »tanto diſcrimine cenſendum ». Nullâ ſuperſtite libertatis memoriâ, in pudenda, quæ ſalutem adferrent, diſceſſum; laudatâque Principis prudentiâ & pietate, decretum [1] « ut »grates ampliſſimæ ob vitam ipſis ſervatam agerentur : ſin»gulis annis, die, quâ Caius orationem habuerat, ludiſque »Palatinis [2], ejus clementiæ ſacrificarent; aureaque ejus effi»gies in capitolium veheretur, nobilibus pueris hymnos »concinentibus : Princeps redux, Urbem, quaſi devictis hoſ»tibus, ovans iniret ». Hæc ſervitutis dedecora, gliſcentibus poſthac Principis atrocitatibus, ſemper auctitata.

A. U. C. 792. J. C. 39.

IX. At Caius, lætus Urbis & ſenatûs formidine, obvios honores ſpernere, &, ut leviſſimarum eſt mentium, ad portentoſa adſpirare. Xerxis æmulatione [3] incertum, an ad Germaniæ & Britanniæ, quibus imminebat, terrorem [4], ſeu, quod interiores aulici prodidere, ut vanas eſſe Thraſylli hariolationes, ſeque Principem novo artis miraculo probaret, Baiarum medium intervallum [5] Puteolanas ad moles [6]

dictum Annal. I, 72 & paſſim libris ſeqq.

[1] Decretum] Dio, loc. cit.

[2] Ludisque Palatinis] De quibus plura infrà, cap. 76.

[3] Xerxis æmulatione] Quam *furioſi, & externi, & infeliciter ſuperbi regis* imitationem dixit Seneca, *de Brevitate Vitæ*, XVIII.

[4] Terrorem] Sueton. in Caio, XIX. *Scio pleroſque exiſtimaſſe, talem a Caio pontem excogitatum æmulatione Xerxis, qui non ſine admiratione aliquanto anguſtiorem Helleſpontum contabulaverit : alios, ut Germaniam & Britanniam, quibus imminebat, alicujus immenſi operis famâ territaret. Sed avum meum narrantem puer audiebam, cauſam operis ab interioribus aulicis proditam, quòd Thraſyllus mathematicus, anxio de ſucceſſore Tiberio, & in verum nepotem proniori, affirmaſſet, non magis Caium imperaturum, quàm per Bajanum ſinum equis diſcurſurum.*

[5] Baiarum medium intervallum] Ita Suetonius loc. cit. Errat Joſephus Antiq. Judaic. XIX, 1. cùm pontem ab urbe Dicæarchiâ, ſive Puteolis, ad urbem Miſenum ductum ſcribit. Errat quoque Dio, LIX. pag. 652. cùm affirmat pontem conſtratum fuiſſe Puteolos inter & Baulos. Bauli enim non fuere Puteolos inter & Baias; ſed inter Baias & promontorium Miſenum. Vide Annal. XIV, 4.

[6] Puteolanas ad moles] *Depuis*

trium millium & ſexcentorum [1] fere paſſuum ponte conjungere adgreſſus eſt.

A. U. C. 792. J. C. 39.

X. Opus quantò inſanioribus ſtudiis ſuſceptum, tantò acrioribus deproperatum. Undique evocatæ operæ; cæſæ arbores; comportatæ materiæ: exſtructæ naves; quæ cùm ad immenſam ſubſtructionem haud ſufficerent, onerariæ quoque contractæ [2]. Inter operarum alacritatem, Urbe & Italiâ alimentorum egeſtate [3] laborantibus, pons in navibus, duplici ordine ad ancoras collocatis, ſuperjectoque aggere terreno, ac directo in Appiæ viæ formam [4], conſtratus eſt. Poſitæ quoque in anfractibus ſtationes plurimæ, ad hoſpitia & aquæ dulcis receptacula paratæ [5].

XI. Tum Princeps, vanâ admiratione, ſtultâque opum oſtentatione ſuperbus, « ſe, triumphato æquore, Dario & »Xerxe ſuperiorem [6], Alexandro, debellatis hoſtibus, haud »inferiorem fore » jactitat; cunctaque ad bellicum apparatum inſtrui jubet. Stato die, ſacriſque Neptuno, ceteriſque deis, ac maximè Livori [7], ne grande auſum invidiâ premeretur, peractis, thoracem Alexandri [8] indutus, ſuper-

Pozzuolo juſqu'à Baia. Puteolanæ illæ moles a Caio Caligulâ non ſunt conditæ. Multò antè ad muniendum portum exſtructæ fuerant.

1 Trium millium et sexcentorum] Sueton. loc. cit.

2 Onerariæ quoque contractæ] Dio, LIX. pag. 652. Sueton. loc. cit.

3 Alimentorum egestate] Senec. de Brevitate Vitæ XVIII. *Dum ille* Caius *pontes navibus jungit, & viribus imperii ludit, aderat ultimum malorum obſeſſis quoque, alimentorum egeſtas.*

4 Appiæ viæ formam] Via Appia, Romanarum omnium viarum maxima & laudatiſſima, Româ Brundiſium uſque protendebatur. De eâ jam dictum ſuprà Annal. II, 38.

5 Paratæ] Dio, LIX. pag. 653.

6 Dario et Xerxe superiorem] Plinius IV, 12. ſect. 24. Thracius *Boſphorus*, nunc le détroit de Conſtantinople, *latitudine* D *paſſuum : quà Darius, pater Xerxis, copias ponte tranſvexit.* Per Helleſpontum, nunc *le détroit de Gallipoli*, ſeptem ſtadiorum ſpatio *Xerxes, Perſarum rex, conſtrato in navibus ponte, duxit exercitum.* Plin. ibid. Vide & Herodotum VII, 34 & 36. in Polymn. Multò majorem maris partem contabulavit Caius.

7 Ac maxime Livori] Egregiè Plinius II, 7. *Fragilis & laborioſa mortalitas in partes iſta* numina *digeſſit, infirmitatis ſuæ memor, ut portionibus coleret quiſque, quò maximè indigeret. Itaque nomina alia aliis gentibus, & numina in iiſdem innumerabilia reperimus : inferis quoque in genera deſcriptis, morbiſque, & multis etiam peſtibus, dum eſſe placatas trepido metu cupimus.*

8 Thoracem Alexandri] Dio, LIX. pag. 653. Suetonius quoque in Caio, LII. *Interdum & magni Alexandri thoracem* geſtavit *repetitum e conditorio ejus.*

A. U. C. 792. J. C. 39.

injectâ purpureâ chlamyde ſericâ, auro gemmiſque intertextâ, quercicâ coronâ [1] equoque phalerato inſignis, ſecuri, cetrâ [2] ac gladio minax, pontem Baiis ingreditur. Longo ordine equites pediteſque hortatorem monſtratoremque belli Principem ſecuti, fulgentibus ſignis, truceſque vultu, ad Puteolorum obſidionem properant. Oppidum adorti, multâ velitatione, omnibuſque belli imaginibus expugnant.

XII. Nulla urbis deditio majoribus celebrata laudibus: nec tamen adulatio vanitatem Principis ſupergreſſa. Ut bellicam virtutem, ita fatigationem, mentitus, reliquum diei recreandis viribus abſumpſit. Poſtero die [3], ad novas libidines alacrior, militari pompâ regreſſus eſt. Ibat quadrigario habitu [4], ſed tunicâ aureâ, bijugi famoſorum equorum curriculo, Darium [5], multaque deditæ urbis in triumphi modum ſpolia præ ſe ferens. Adſtabat prætorianorum agmen, & in eſſedis cohors amicorum, palmatis veſtibus [6] magnifica. Ponè ſequebatur expugnator exercitus, plurimaque turba, vario quiſque cultu inſignes.

XIII. Cum ad pontis medium pervenere, Princeps tribunal navibus impoſitum conſcendit; & imperatorio more milites adlocutus [7], jactitavit « Darium & Xerxem puerilia molitos: ſe verò virilia, & orbis domino digna geſſiſſe: catenatum calcatumque æquor: expugnatas urbes: devictos populos: deos ipſos, majeſtatem ſuam veritos, fluctu flatuque abſtinere ». Hæc aliaque id ſtultitiæ gloriatus, milites laborum ac periculorum ſocios compellat, & donativo

[1] Quercica corona] Suetonius in Caio, XIX.

[2] Cetra] Leve loreumque ſcutum erat cetra. Vide Quint. Curt. III, 4. & jam notata ſuprà in Vitâ Agricolæ, cap. 36. not. 3.

[3] Postero die] Sueton. in Caio, XIX. Dio, LIX. pag. 653.

[4] Quadrigario habitu] Sueton. loc. cit. Non paludatus, triumphalique veſte, ſed ut quadrigarius auriga cum galeâ & tunicâ ibat Princeps victorque ſcenicus.

[5] Darium] Filium Artabani, Parthorum regis, qui illum obſidem Romam miſerat, ut dictum eſt ſuprà in Supplemento Annal. VII, 12.

[6] Palmatis vestibus] Dio, LIX. pag. 653 Ἐσθῆσιν ἀνθηραῖς. Eorum veſtes, auro purpurâque intextæ, erant palmis floribuſque conſpicuæ. De triumphali veſte vide quæ dicta ſunt Annal. I, 15.

[7] Milites adlocutus] Dio, LIX, pag. 653.

magis,

magis, quàm laudibus, ad lætitiam inflammat.

XIV. Epulis, cantibus, ludis, triumphaliſque exercitûs feſtivitate reliquum diei agitatum eſt. Princeps cum amicorum catervâ in ponte, quaſi in inſulâ, hoſpitabatur: ceteri in naves, veluti ad præſidia poſitas, divertêre. Continuata nocte gaudia [1]; crevitque vix credibili, nec umquam videndo, ſpectaculo miraculum. Pons enim naveſque ſingulæ facibus collucebant. Quod verò admirationem vicit, litoris curvatura Puteolis Baias uſque feſtis ignibus, per colles, montes, flexuoſoſque meatus, prodigiosâ varietate diſcretis, ardebat. Mare repercuſſis radiabat luminibus. Noxque, diei æmula, Solem conſpicuo ſplendore ſuperavit; Principe, intra duos dies pelago, terrâ, cæloque triumphatis, ſuperbo.

A. U. C. 792. J. C. 39.

XV. Animum, in vana hactenus intentum, ad inſitam crudelitatem inflexit epularum licentia, & fortè Alexandri imitatio [2] in immane aucta. Furor in amicos [3], notos & ignotos, multos etiam e litore invitatos [4], invaſit. Pars e ſummo ponte præcipitati: pars, dum Princeps choros inter & ſymphonias adnavigaret, demerſi; & ſi qui, licèt lætitiâ amentes, nondum tamen ſalutis obliti, navium gubernacula aliave apprehenderent, contis remiſque in mare detruſi; nemine obſiſtente, plurimis aliena pericula ridentibus.

XVI. Insana gaudia, utì adſolet, occupavit mæror; opibuſque penitus acciſis, conſuetæ artes rediere. Nova & inaudita vectigalia indicta [5]: nec umquam pluribus crimina-

[1] Nocte gaudia] Dio, loc. cit.

[2] Alexandri imitatio] Alexander, animi impotens, & ebrietate victus in Cliti aliorumque necem ruit. Vide Quint. Curt. VIII, 6.

[3] Furor in amicos] Hæc pluribus Dio, loc. cit.

[4] E litore invitatos] Sueton. in Caio, XXXII. *Puteolis dedicatione pontis, quem excogitatum ab eo ſignificavimus, cùm multos e litore invitaſſet ad ſe, repentè omnes præcipitavit. Quoſdam gubernacula apprehendentes contis remiſque detruſit in mare.*

[5] Vectigalia indicta] Nunc, reliquoque principatu tot vectigalibus ſæviit Caius, ut pro eduliis, pro litibus, pro meretricio, pro lenocinio, pro matrimoniis, aliiſque plurimis, quæ apud Suetonium, XL & XLI videas, eſſet ſolvendum. Ac ne quid lucri periret, ea non per publicanos, ſed per centuriones exercebat. Inter vectigalia a Caio indicta, ſpeciatim enumerat

tionibus ac cædibus in pecunias involatum. Multi a ſenatu, A. U. C. 792. J. C. 39. plures a Principe damnati [1]. Et, ne ſecreta foret ſua crudelitas, ipſe nomina a ſe damnatorum in tabulis propoſuit; id unum indolens, aut indignans, ſi quos enecaſſet, qui per paupertatem vivere potuiſſent [2]. Supplicia morte antevenere, ob temerata militiæ munia accuſati, Calviſius Sabinus [3], ſenatorum præcipuus, e Pannoniâ redux [4], ejuſque uxor Cornelia [5] fortior, quàm melior femina. Supremæ neceſſitati pariter occurrit Titius Rufus [6], cui datum crimini, quòd ſenatum « aliter ſentire, aliter loqui » dixiſſet. Ne exſilium quidem tutum fuit adversùs efferatum Principem perfugium. Exſules enim, vel mortem ſibi imprecari, vel tranquillam & philoſophiæ ſtudiis haud illætam vitam degere opinatus [7], miſit circum inſulas, qui univerſos contrucidarent. Hos inter Avillius Flaccus, quem ſuprà memoravi [8], fœdè obtruncatus eſt [9]: nam mortis exactoribus obniſus, ſe vitæ ut ſapienter agendæ, ita fortiter amittendæ neſcium probavit.

XVII. Haud vocatus in pœnas, ultro ſe obtulit He-

Suetonius *pro litibus atque judiciis ubicumque conceptis* quadrageſimam *ſummæ*, *de quâ litigaretur : ex gerulorum diurnis quæſtibus* partem octavam : *ex capturis proſtitutarum quantum quæque uno concubitu mereret*. Quod verò omnem fœditatem vicit, Caius *lupanar in palatio conſtituit*, ibique fenus exercuit.

[1] Damnati] Dio, LIX. pag. 654.

[2] Vivere potuissent] Ita periit Junius Priſcus, prætor, ſpecie quidem aliorum criminum accuſatus, ſed ob divitias occiſus : cujus divitias non tantas fuiſſe, ut interficeretur, cùm Caius intellexiſſet, mirabili uſus oratione, dixit : Me decepit, fruſtraque obiit, vivere poterat. Ἰȣνιος τε τις Πρισκος ϛρατηγος ἠτιάθη μεν επ᾽ ἄλλοις τισὶν, ἀπέθανε δε ὡς πλȣσιος· κ̀ επ᾽ αυτῷ ὁ Γαιος, μαθὼν ὁτι ȣδεν ἄξιον τȣ̃ θανατȣ εκεκτητο, θαυμαϛον λογον ἐφθεγξατο, ειπων ὁτι, Ἠπάτησέ με, κ̀ μάτην ἀπωλετο· ζῆν γὰρ ἠδυνατο. Dio, LIX. pag. 654.

[3] Calvisius Sabinus] Dio, loc. cit. Calviſius ille idem videtur qui, imperitante Tiberio, majeſtatis fuit poſtulatus, & diſcrimini exemptus, ut dictum eſt Annal. VI, 9.

[4] E Pannonia redux] In quâ legati munus obierat. Dio, loc. cit. Tacit. Hiſt. I, 48.

[5] Cornelia] Cornelia, uxor legati, *malâ cupidine viſendi ſitum caſtrorum, per noctem militari habitu ingreſſa, cùm vigilias & cetera militiæ munia eâdem laſciviâ temeraſſet, in ipſis principiis ſtuprum auſa, & criminis hujus reus T. Vinius arguebatur*. Tacit. Hiſt. I, 48. Stuprum non memorat Dio, loc. cit. illud teſtatur Plutarchus in Galbâ, pag. 1057.

[6] Titius Rufus] Dio, loc. cit.

[7] Opinatus] Philo in Flaccum. pag. 991.

[8] Supra memoravi] In Supplemento Annal. VII, 37 & ſeqq.

[9] Fœde obtruncatus est] Flaccum turpiter fugientem, fœdiùs reluctantem, ac tandem vulneribus confectum

rodes [1], Galilææ tetrarcha, Herodiadis [2], impudicæ & ſuperbæ feminæ, artibus magis, quàm ſuis, in ruinam tractus [3]. Illa indignè ferens Agrippam fratrem ſuum, quondam egenum & profugum [4], nunc ob Principis [5] favorem opibus & nomine regio clareſcere, maritum, ad otium, quàm ad gloriam, proniorem, regni cupidine ægre ſuccendit. Ambo, Romam profecti, ut dignitatis acceſſionem muneribus emercarentur, Caium, regio luxu litora Campaniæ peragrantem, Baiis reperere [6].

A. U. C. 792. J. C. 39.

XVIII. Eo ſimul venit Fortunatus [7], ab Agrippâ miſſus cum literis, quibus Herodem accuſabat « ſocietatis cum »Artabano [8], novarumque rerum, quas, collectis, quibus »ſeptuaginta millia hominum armaret, bellicis inſtrumen»tis, fovebat ». Iis a Caio perlectis, Herodem, de armorum multitudine callidè interrogatum, & ex confeſſione criminis ſuſpectum, tetrarchiâ opibuſque exuit, & Lugdu-

exhibet Philo, in Flaccum, pag. 991.

[1] Herodes] Hic eſt Herodes Antipas, Herodis I Magni filius, Galilææ tetrarcha, de quo D. Lucas, III, 1. Habentur ærei ejus nummi indubitatæ fidei, in quibus ex unâ parte in coronâ laureâ TIBERIAC. id eſt, *Tiberias*: ex alterâ, ΗΡωΔΟΥ ΤΕΤΡΑΡΧΟΥ, in medio palma, cum notâ L ΛΓ: in aliis L ΛΔ. id eſt, *Herodis tetrarchæ, Anno* ejus tetrarchiæ *trigeſimo tertio*, vel *trigeſimo quarto*. Vide Cl. Barthelemy, *Mémoires de l'Académie Royale des Inſcriptions*, Tom. XXVI. pag. 537. Alius æreus, haud ita certæ antiquitatis, tamen percelebratus nummus circumfertur, hoc anno æræ vulgaris (quam ſumus ſecuti in adſignandis annis, ne tenebræ offunderentur) 39, Jeſu Chriſti 43, cuſus. In coronâ laureâ ΓΑΙΩ ΚΑΙCΑ. ΓΕΡΜ. CEB. id eſt, *Caio Cæſari Germanico Auguſto*. In averſâ parte ΗΡΩΔΗC ΤΕΤΡΑΡΧΗC, in medio palma cum notâ L ΜΓ. id eſt, *Herodes tetrarcha, Anno* ejus tetrarchiæ *quadrageſimo tertio*. Vide P. Frœlich, *Notit. Element. Numiſm. Antiq.* pag. 225. & Cl. Pellerin, *Recueil de Médailles de Rois*, pag. 175. Quantum in horum nummorum explicatione Harduinus, *Selečt. Opera*. pag. 331 & ſeqq. erraverit, eruditis omnibus compertum.

[2] Herodiadis] Herodias, Ariſtobuli & Berenices filia, ſoror Agrippæ I, de quo multa diximus in Supplemento Annal. VII, 11. Virum ſuum Philippum, Trachonitidis tetrarcham, reliquerat, ut inceſtas cum ejus fratre Herode Antipâ nuptias jungeret. D. Luc. III, 19. De Herode & Herodiade vide Stemma Herodum, num. 22 & 18.

[3] In ruinam tractus] Hæc pluribus narrat Joſephus, Antiq. Judaic. XVIII, 7.

[4] Egenum et profugum] Agrippa I, imperante Tiberio, opes ſuas Romæ luxu & ambitione exhauſerat. Vide Joſephum, Antiq. Judaic. XVIII, 6.

[5] Ob Principis] Caii Caligulæ. Vide quæ dicta ſunt in Supplemento Annal. VII, 11.

[6] Reperere] Joſeph. Antiq. Judaic. XVIII, 7.

[7] Venit Fortunatus] Joſeph. loc. cit.

[8] Artabano] Artabano II, Parthorum rege. Vide Canonem regum Parthorum, Tom. I. pag. 364.

A. U. C. 792. J. C. 39.

num [1] relegavit : exſulis dignitatem opeſque, veteris amicitiæ & novæ gratiæ præmium, Agrippæ elargitus. Mox audito Herodiadem ejus ſororem eſſe, ſuas ei pecunias permiſit. At injuriæ regaliter impatiens, « ſe olim proſperæ, » nunc adverſæ mariti fortunæ ſociam eſſe velle » profeſſa eſt. Tantis animis muliebria vitia redemit, ſed libertatem amiſit [2].

XIX. Interim Caius novam criminationis materiem, Principibus ſemper indecoram, ſæpe infecundam, reperit. Ingeniorum æmulus [3], nec ſcriptores tantùm fato functos, vincique faciles, calumniari auſus, ſuperſtites exitialiùs oderat : duos maximè corripuit, literarum ſtudiis prævalidos ; alterum eloquentiæ, alterum philoſophiæ ſimul & oratoriæ artis laude inſignem ; illum famæ, hunc virtutis avidum. Annæum Senecam [4], ob orationem ingenioſiùs, quàm par erat, coram invido Principe, habitam, capitis damnatum tutavere modeſtia, infirma valetudo [5], minor invidia [6]. Domitium Afrum [7] oppreſſiſſet æmulatio, niſi longo uſu ad artes plurimas fuiſſet exercitus.

XX. At ab ipſo Principe in ſenatu poſtulatus, « quòd » Agrippinæ ſobrinam [8] accuſaſſet, & ipſi juvenilem ætatem » conſulatibus immaturam [9] exprobraſſet », ſe ad ſtuporem

[1] Lugdunum] Nunc *Lyon*.

[2] Libertatem amisit] Ab irato Principe in exſilium cum marito acta eſt : ejuſque opes Agrippæ ſunt datæ. Joſeph. ibid.

[3] Ingeniorum æmulus] Sueton. in Caio, XXXIV. *Cogitavit de Homeri carminibus abolendis. Cur enim non ſibi licere dicens, quod Platoni licuiſſet, qui eum e civitate, quam conſtituebat, ejecerit. Sed Virgilii & Titi Livii ſcripta & imagines, paullum abfuit quin ex omnibus bibliothecis amoveret : quorum alterum, ut nullius ingenii, minimæque doctrinæ : alterum, ut verboſum in hiſtoriâ negligentemque carpebat.*

[4] Annæum Senecam] Hæc Dio, LIX. pag. 655.

[5] Infirma valetudo] Teſte Dione, loc. cit. Caius credidit feminæ Senecam tabe laborare, nec diuturnam illi fore vitam affirmanti.

[6] Minor invidia] *Levius* enim *comptiuſque ſcribendi genus adeò* contemnebat Caius, *ut Senecam tunc maximè placentem, commiſſiones meras componere, & arenam eſſe ſine calce diceret.* Sueton. in Caio, LIII.

[7] Domitium Afrum] De quo dictum Annal. IV, 52.

[8] Agrippinæ sobrinam] Claudiam Pulchram, Agrippinæ, Caii matris, ſobrinam. Suprà Annal. IV, 52. Fuſiùs Dio, LIX. pag. 654 & 655.

[9] Consulatibus immaturam] Juxta Dionem, LIX. pag. 654. Domitius imaginem Caio poſuerat cum hac Inſcriptione : CAIVS NATVS ANN. XXVII.

A. U. C. 792. J. C. 39.

admirationemque componit, omnia longæ orationis capita repetit, laudat egregiè; juſſuſque pro ſe dicere, dolet, lamentatur, genua Principis advolvitur, « ſe non Imperato»ris, ſed oratoris Cæſaris vi inſuperabili victum » fatetur. Princeps, vanitate mobilis, deprecantem non modò abſolvit, ſed conſulem deſtinat, ob invidiam dubium, an propter clementiam magis inridendus.

XXI. Domitius, eloquentiâ, quàm moribus melior, novam dignitatem ſtatim auſpicatus eſt, magiſtratu conſulibus abrogato [1], « quod de Principis natali [2] nihil edixiſſent, »& Actiacam victoriam ſollemnibus feriis celebraſſent » : inſigni protervitate Caius eos, ob celebritatem feriarum, in Antonium [3], generis ſui, ut ferebat, auctorem, malè animatos arguebat : æquè infenſos Auguſto judicaturus, ſi eam omiſiſſent. Quod Conſulum alteri ita indignè habitum, ut ſe ipſe interficeret. Eâdem animi inconſtantiâ, comitia populo, ut diximus [4], reddita, ad ſenatum rurſus tranſlata ſunt [5]. Turbarum quoque in Africâ formidine [6], provincia in duas partes diviſa : Africa proconſuli, exercitus & Numidia legato tradita.

cos. II. Cùm lege olim eſſet vetitum, ne quis conſulatum ante annum ætatis ſuæ XLIII iniret, tali inſcriptione juvenilem & imbellem ſuam ætatem argui contendebat Princeps.

[1] Consulibus abrogato] Cn. Corbuloni ejuſque collegæ, qui Kalendis Juliis ſuffecti fuerant abrogatus eſt conſulatus, ut rectè obſervat Cl. Reimarus ad hunc locum Dionis, LIX. pag. 655. De Corbulone diximus ſuprà cap. 2. Plura Suetonius in Caio, XXVI. *Conſulibus oblitis de natali ſuo edicere, abrogavit magiſtratum, fuitque per triduum ſine ſummâ poteſtate reſpublica.*

[2] Principis natali] Natus erat Caius *pridie Kalendas Septembres*, Sueton. in Caio, VIII. Auguſtus ad Actium vicit die ſecundo, vel potiùs tertio Septembris : vide Petavium, de Doctrin. Tempor. X, 69. Inde patet, quonam tempore hæc, quæ narramus, fuerint acta. Die autem natali Principum celebrabantur ludi, ut paſſim videre eſt in veteribus Kalendariis.

[3] In Antonium] Antonius avus erat Caii. Vide Stemma Cæſarum, num. 31, 42 & 86. Suetonius in Caio, XXIII. *Non contentus hac Auguſti inſectatione, Actiacas Siculaſque victorias, ut funeſtas populo Romano & calamitoſas, vetuit ſolemnibus feriis celebrari.*

[4] Ut diximus] Suprà in Supplemento Annal. VII, 9.

[5] Rursus translata sunt] Dio, LIX. pag. 655.

[6] Formidine] Tacit. Hiſt. IV, 48. *C. Cæſar, turbidus animi, ac M. Silanum obtinentem Africam metuens, ablatam proconſuli legionem, miſſo in eam rem legato tradidit.* Errat Dio, LIX. pag. 656, cùm ſcribit hæc contigiſſe ſub Piſone, Piſonis & Plancinæ, de quibus dictum eſt ſatis Annal. III, 5. filio, Africæ proconſule. In errorem tractus videtur iis, quæ narrantur Hiſt. IV, 48.

A. U. C. 792. J. C. 39.

XXII. Dum criminationibus mutationibuſve ita ludebat Princeps, exteris opibus, nullas jam ſuppetente Italiâ, increſcere avidior, ad Gallias Hiſpaniamque animum convertit, itinere Germanicæ expeditionis obtentu [1] velato. Tumultuarius, ſed immenſus, fuit belli apparatus. Excitæ legiones, evocata undique auxilia, delectus acerbiſſimè acti, contractus omnis generis commeatus, numeroſa quoque hiſtrionum, gladiatorum, mulierum, aliorumque id luxûs turba [2]. Ipſe iter ingreſſus, nihil militiæ retinens, modò ibat tam feſtinanter & rapidè, ut prætoriæ cohortes contra morem ſigna jumentis imponere, & curſim ſubſequi cogerentur : interdum adeò ſegniter & delicatè, ut octophoro veheretur [3], atque a propinquarum urbium plebe verri ſibi vias, & conſpergi propter pulverem exigeret [4].

XXIII. Ad bellum, ut ad ludum, profectus, rectà petiit Germaniam ſuperiorem, cui loco Lentuli Gætulici [5] Servium Galbam [6], obſequio tam egregium, quàm domi-

[1] Germanicæ expeditionis obtentu] Hæc pluribus Dio, LIX. pag. 656.

[2] Id luxus turba] Dio, loc. cit.

[3] Octophoro veheretur] Ut hac in re Romanorum luxus intelligatur, audiendus Cicero, in Verrem, V, 11. Verrem *nemo umquam in equo ſedentem* vidit. *Nam, ut mos fuit Bithyniæ regibus, lecticâ octophoro ferebatur ; in quâ pulvinus erat perlucidus Melitenſi roſâ farctus : ipſe autem coronam habebat unam in capite, alteram in collo, reticulumque ad nares ſibi admovebat, tenuiſſimo lino, minutis maculis, plenum roſæ. Sic confecto itinere, cùm ad aliquod oppidum venerat, eâdem lecticâ uſque in cubiculum deferebatur.* Hæc lectica dicebatur octophoros, quòd ab octo hominibus ferretur.

[4] Propter pulverem exigeret] Hæc & ſuperiora totidem verbis Suetonius in Caio, XLIII. Originem verò Germanicæ expeditionis ita retulit. *Militiam reſque bellicas ſemel attigit* Caius, *neque ex deſtinato, ſed cùm ad viſendum nemus, flumenque Clitumni*, nunc *Clituno*, *Mevaniam*, nunc *Bevagna* in Umbriâ, *proceſſiſſet, admonitus de ſupplendo numero Batavorum, quos circa ſe habebat, expeditionis Germanicæ impetum cepit : neque diſtulit, ſed legionibus & auxiliis undique excitis, delectibus ubique acerbiſſimè actis, contracto & omnis generis commeatu, quanto numquam antè alius, iter ingreſſus eſt.*

[5] Lentuli Gætulici] De quo ſuprà Annal. VI, 30.

[6] Servium Galbam] Jam memoratum Annal. VI, 15 & 20. Sæpius memorandum Hiſt. I. De ejus præfecturâ Suetonius in Galbâ, VI. *A Caio Cæſare, Gætulico ſubſtitutus* Galba, *poſtridie quàm ad legiones venit, ſolemni fortè ſpectaculo plaudentes inhibuit, datâ teſſerâ, ut manus pænulis continerent. Statim per caſtra jactatum eſt :*

Diſce, miles, militare : Galba eſt, non Gætulicus.

Pari ſeveritate interdixit commeatus peti. Veteranum ac tironem militem opere aſſiduo corroboravit : maturéque barbaris, qui jam in Galliam uſque proruperant, coercitis, præſenti quoque Caio & ſe & exercitum approbavit, ut inter innumeras con-

A. U. C. 792. J. C. 39.

nationi poſtea imparem, præfecerat. Adventûs ſui lætitiam intempeſtivâ ſeveritate, deinde turpiore ignaviâ corrupit. Vix enim caſtra attigit, ſtatim cum ignominiâ dimittere legatos [1], qui auxilia ſeriùs adduxerant : ita recenſere exercitum, ut pleriſque centurionum maturis, & nonnullis ante pauciſſimos, quàm conſummaturi eſſent, dies, primos pilos adimeret [2], ſenium cujuſque & imbecillitatem cauſatus : ceterorum increpitâ cupiditate, commoda emeritæ militiæ ad ſex millium HS [3] ſummam recidere.

XXIV. Mox trajecto apud Mogontiacum [4] Rheno, adversùs Suevos [5] minaciſſimus contendit. At cùm inter anguſtias denſumque agmen iter eſſedo faceret [6], & quemdam dictantem audiſſet, « non mediocrem fore conſternationem, » ſicunde hoſtis appareat », equum illico aſcendit : ac properè verſus ad pontes, ut eos calonibus & impedimentis ſtipatos reperit, impatiens moræ, nec periculi ſecurus, per manus ac ſupra capita hominum tranſlatus eſt [7]; virtutis parentum [8] adeo degener.

XXV. Iratus fortunæ, gloriæ immodicus, haud ita ancipitem victoriæ materiam quæſivit : quam ut haberet, paucos de cuſtodiâ Germanos trajici occulique trans Rhe-

tractaſque ex omnibus provinciis copias, neque teſtimonium, neque præmia ampliora ulli perciperent. Ipſe magis inſignis, quòd campeſtrem decurſionem ſcuto moderatus, etiam ad eſſedum Imperatoris per viginti paſſuum millia cucurrit.

[1] Dimittere legatos] Hæc & ſequentia totidem ferme verbis Suetonius in Caio, XLIV.

[2] Primos pilos adimeret] Ut eos primipili honoribus & militiæ præmiis fraudaret. De primipilaribus dictum eſt Annal. II, 11.

[3] Sex millium HS] Monetæ Gallicæ librarum 1167. Teſte Dione, LIX. pag. 563, Auguſtus ſanxerat militibus poſt viginti militiæ annos dari duodecim millia ſeſtertium, τρισχιλίας δραχμὰς, *Gallicæ monetæ libras* 2334. Perperam in manuſcriptis & editis Suetonii libris *ſexcentorum millium*, pro *ſex millium*, legitur; quod jam monuit Lipſius.

[4] Mogontiacum] Nunc *Mayence.*

[5] Adversus Suevos] Eutrop. VII, 7. *Bellum contra Germanos ſuſcepit ; & ingreſſus Sueviam nihil ſtrenuè fecit.* Suevos intellige, non illos interiores, qui Albim inter & Viſtulam habitabant, at eos, qui erant Rheno vicini; de quibus dictum Annal. I, 44. Vide & Bucherium, Belg. Roman. IV, 10.

[6] Iter essedo faceret] Sueton. in Caio, LI. Eſſedum erat minor leviorque rheda, quam vulgò dicimus *Chaiſe de poſte.*

[7] Translatus est] Suetonius, loc. cit.

[8] Virtutis parentum] Germanici patris, matriſque Agrippinæ, cujus ingentem animum vide Annal. I, 69.

A. U. C. 792. J. C. 39. num [1] juſſit; ac ſibi poſt prandium, quàm tumultuoſiſſimè « adeſſe hoſtem » nuntiari. Quo facto, proripit ſe cum amicis & parte equitum prætorianorum in proximam ſilvam; truncatis arboribus, & in modum tropæorum adornatis, ad lumina reverſus [2], eorum qui ſecuti non eſſent timiditatem & ignaviam corripit: comites autem & participes victoriæ donat novo genere ac nomine coronarum, quas, diſtinctas Solis ac Lunæ ſiderumque ſpecie, *exploratorias* [3] appellat.

XXVI. In his victoriæ mimis [4] præter modum intemperans, ne viſo quidem hoſte, Imperator conſalutatur [5]: & quaſi attritâ pube Germanicâ [6], laureatas literas [7] Romam mittit, queſtus edicto « ſenatum populumque Romanum, » Cæſare prœliante, & tantis diſcriminibus objecto, intem» peſtiva convivia, Circum, & theatra, & amœnos ſeceſſus » celebrare [8] ». Quantò minor laudis ſeges, tantò effuſior

[1] Occulique trans Rhenum] Hæc & ſeqq. Sueton. in Caio, XLV.

[2] Ad lumina reversus] Ut longos labores mentiretur, fortè & quâdam triumphantis Cæſaris imitatione. Sic enim Julius Cæſar *aſcendit Capitolium ad lumina, quadraginta elephantis dextrâ atque ſiniſtrâ lychnuchos geſtantibus*. Sueton. in Jul. XXXVII.

[3] Exploratorias] Plin. XXII, 3. *Corona quidem nulla fuit gramineâ nobilior, in majeſtate populi terrarum principis, præmiiſque gloriæ. Gemmatæ & aureæ, vallares, murales, roſtratæ, civicæ, triumphales, poſt hanc fuere, ſuntque cunctæ magno intervallo, magnâque differentiâ.* Quantò viliores exploratoriæ!

[4] Victoriæ mimis] *Unâ hiſtrionali victoriâ non contentus, rurſus obſides quoſdam abductos e literario ludo, clamque præmiſſos, deſerto repentè convivio cum equitatu inſecutus, veluti profugos, ac reprehenſos in catenis reduxit: in hoc quoque mimo præter modum intemperans. Repetitâ cenâ renuntiantes coactum agmen, ſicut erant loricatos ad diſcumbendum adhortatus eſt. Monuit etiam notiſſimo Virgilii verſu, Durarent, ſecundiſque ſe rebus ſervarent.* Sueton. in Caio, XLV.

[5] Imperator consalutatur] Dio, LIX. pag. 657.

[6] Attrita pube Germanica] Hac de re exſtat inſigne Perſii teſtimonium, Romanæ hiſtoriæ ſcriptoribus haud ſatis diligenter obſervatum. Sextam enim ſuam ſatyram circa menſem Decembrem hujus anni ſcripſit, ut patet ex primo verſu,

Admovit jam bruma foco te, Baſſe, Sabino.

Paulo antè venerat laureatus Germanicæ victoriæ nuntius, ut accipimus ex ejuſdem ſatyræ verſ. 43 & ſeqq.

O bone, num ignoras? miſſa eſt a Cæſare laurus
Inſignem ob cladem Germanæ pubis, & aris
Frigidus excutitur cinis: ac jam poſtibus arma,
Jam chlamydes regum, jam lutea gauſapa captis,
Eſſedaque, ingenteſque locat Cæſonia Rhenos.
Diis igitur genioque ducis centum paria, ob res
Egregiè geſtas induco: quis vetat? aude.
Væ, niſi connives, oleum artocreaſque popello
Largior: an prohibes? dic clarè.

Inde pronum eſt intelligere ludicræ victoriæ tempus, ficti triumphi apparatum, & imperatæ lætitiæ ſigna.

[7] Laureatas literas] Plin. XV, 30. Laurus *Romanis præcipuè lætitiæ victoriarumque nuntia additur literis, & militum lanceis, piliſque.*

[8] Celebrare] Sueton. in Caio, XLV.

lætitia.

A. U. C. 792. J. C. 39.

lætitia. Nec in Urbe tantùm, ſed in remotiſſimis quoque provinciis, diis & genio Principis ſupplicatum [1].

XXVII. Haud iidem ſenſus inerant hæc majeſtatis virtutiſque Romanæ probra ſpectantibus. Apud omnes invaleſcebat contemptus. Crevit apud nonnullos audacia; ſed infelix, Principe in ſecuritatem ſuam eò magis intento, quò plures dabat offenſionum cauſas. Lentulus Gætulicus [2], conjurationis ſuſpectus, fortè magis inviſus ob popularia ſtudia & legionum amorem [3], perimitur. Certiorem & metuendam magis, quòd domeſtica erat, conſpirationem iniere Æmilius Lepidus [4] imperii heres jam deſtinatus [5], Juliaque & Agrippina [6], ei adulteriis inligatæ. Gliſcebat periculum, quod Princeps ſecretarum libidinum ſocietate iis innexus. At pari felicitate nefaria conſilia innotuere; punitumque ſcelus ſimul ac monſtratum. Lepidus morte, Julia & Agrippina exſilio multatæ. Cùm in Pontias inſulas [7] deportarentur, juſſa eſt Agrippina oſſa Lepidi, in urnâ condita, Romam uſque in ſinu deferre [8].

XXVIII. Nec iis ſtetit Princeps, vindictæ atrox, ſuique ſanguinis ignominiam parum veritus. Conjurationis chi-

[1] Supplicatum] Philo, Legat. ad Caium, pag. 1041. teſtatur Judæos Deo immortali pro victoriâ Germanicâ ſupplicaſſe.

[2] Lentulus Gætulicus] De quo ſuprà cap. 23. Dio, LIX. pag. 657. In fragmento Fratrum Arvalium, apud Gruterum, pag. cxvii. num. 3. exſtat memoria ſacrificii ob detecta nefaria conjurationum Cn. Lentuli Gætulici.

.....FRATR.....
...ARIS MATRIS...
...MANICI BOVEM...
...ADFVERVNT. CN. DOMITI...
..VS PERSICVS. C. CAECINA LAR..
AD. VI. K. NOVEMB
...OB. DETECTA. NEFARIA CON...
...VM. CN. LENTVLI. GAE...
...OTHO. FLAM...
...FRATRVM...

[3] Legionum amorem] Effuſâ clementiâ, modicâ ſeveritate Germanicarum legionum amorem adſecutus erat Lentulus Gætulicus. Suprà Annal. VI, 30.

[4] Æmilius Lepidus] Druſillæ conjux. Vide Stemma Cæſarum, num. 54. Ille ipſe eſt quartus Lepidus, de quo Rutilius, *in Itinerario*, I, 305.

Quartus Cæſareo dum vult irrepere regno,
Incæſti pœnam ſolvit adulterii.

[5] Heres jam destinatus] Dio, loc. cit.

[6] Juliaque et Agrippina] Caii Sorores. Vide Stemma Cæſarum, num. 93 & 97.

[7] In Pontias insulas] Quarum maxima *l'iſle Ponza*. Neronem, Caii fratrem, ibi clauſum vidimus, Supplement. Annal. V, 13.

[8] In sinu deferre] Dio, LIX. pag. 657.

A. U. C. 792. J. C. 39.

rographa, fraude ac ſtupro requiſita [1], divulgavit: ſcriptiſque ad ſenatum literis, ſororum ſuarum impietatem ac libidines non modò palam accuſavit, ſed etiam, ne ſceleris memoria periret, miſit tres gladios in necem ſuam præparatos, quos ſacravit, & inſcripſit « Marti ultori ». Vetuit quoque « ne de cujuſquam ſuorum cognatorum honoribus »in poſterum ageretur [2] »: Cæſareæ domui adeò immitis, ut quidam prodiderint [3] patruum ſuum Claudium in Rhenum, ſicut veſtitus advenerat, ejus juſſu fuiſſe præcipitatum, quod eum, quaſi ad regendum puerum, non ad gratulandum ſalutem, a ſenatu miſſum infremeret. Militibus verò, tamquam hoſtes deviciſſet, donativum dedit. Inter hujus anni fœda, poſt Lolliæ diſcidium [4], ducta a Principe uxor Cæſonia [5], neque facie inſignis, neque ætate integra, ſed moribus ſimilis, imperiique peſtis, ſi, utì traditum eſt, amatorio medicamento [6] maritum in furorem impulerit.

[1] Fraude ac stupro requisita] Hæc & ſeqq. Suetonius, in Caio, XXIV.

[2] In posterum ageretur] Dio, LIX. pag. 657.

[3] Ut quidam prodiderint] Sueton. in Claud. IX.

[4] Lolliæ discidium] De ejus matrimonio dictum ſuprà Supplement. Annal. VII, 35. Ob ſterilitatem, aut potiùs ob ſatietatem, fuiſſe repudiatam ait Dio, LIX. pag. 658. Suetonius, in Caio, XXV. Lolliam *brevì miſſam fecit, interdicto cujuſquam in perpetuum coitu.*

[5] Cæsonia] Quam Miloniam Cæſoniam appellat Dio, LIX. pag. 658. Pluribus Suetonius, in Caio, XXV. *Cæſoniam neque facie inſigni, neque ætate integrâ, matremque ex alio viro trium filiarum, ſed luxuriæ ac laſciviæ perditæ, & ardentiùs & conſtantiùs amavit, ut ſæpe chlamyde peltâque & galeâ ornatam, & juxtà adequitantem, militibus oſtenderit, amicis verò etiam nudam. Quam enixam uxorio nomine dignatus eſt, uno atque eodem die profeſſus, & maritum ſe ejus, & patrem infantis ex eâ natæ. Infantem Juliam Druſillam appellatam per omnium dearum templa circumferens, Minervæ gremio impoſuit, alendamque & inſtituendam commendavit. Nec ullo firmiore indicio ſui ſeminis eſſe credebat, quàm feritatis: quæ illi quoque tanta jam tunc erat, ut infeſtis digitis ora & oculos ſimul ludentium infantium inceſſerit.* Paulo aliter Dio, loc. cit. ait Caium gravidam duxiſſe Cæſoniam, ut trigeſimo die pater ex eâ fieret, ἵνα αὐτῷ παιδίον τριακονθήμερον τέκῃ. De Veſtiliâ, quæ Cæſoniam genuerat octavo menſe, vide Plinium, VII, 5.

[6] Amatorio medicamento] Sueton. in Caio, L. *Creditur potionatus a Cæſoniâ uxore amatorio quidem medicamento, ſed quod in furorem verterit.* Expreſſiùs, acriuſque Juvenalis, VI, 609.

Hic magicos adfert cantus, hic Theſſala vendit
Philtra, quibus valeat mentem vexare mariti,
Et ſoleâ pulſare nates. Quod deſipis, inde eſt;
Inde animi caligo, & magna oblivio rerum,
Quas modò geſſiſti: tamen hoc tolerabile, ſi non
Et furere incipias, ut avunculus ille Neronis,
Cui totam tremuli frontem Cæſonia pulli
Infudit. Quæ non faciet, quod Principis uxor?
Ardebant cuncta, & fractâ compage ruebant,
Non aliter, quàm ſi feciſſet Juno maritum
Inſanum. Minùs ergo nocens erit Agrippinæ
Boletus: ſiquidem unius præcordia preſſit
Ille ſenis, tremulumque caput deſcendere juſſit

At inditam naturâ inſaniam, duorum peſſimorum ingeniorum ſocietate, & principatûs licentiâ creviſſe potiùs crediderim. Tigellinus, poſtea in animo & libidinibus Neronis validus, hoc anno ob adulterium Agrippinæ in exſilium actus eſt [1].

A. U. C. 792. J. C. 39.

XXIX. Caius tertium conſul [2], ſolus magiſtratum Lugduni iniit; non, ut quidam voluere, ſoliti facta Principum in pravum interpretari, ſuperbiâ negligentiâve, ſed quòd defunctum ſub Calendarum diem collegam abſens haud reſciſſet. Animos vero tantus Principis metus Romæ inceſſerat, ut prætores [3], penes quos tum erat auctoritas, nihil auſi, Capitolium cum frequenti ſenatu Calendis conſcenderint; ſacriſque peractis, & adoratâ Principis ſellâ [4], argenti vim [5], quod imperitante Auguſto, novâ & obſequii avidâ dominatione, cœptum, velut præſenti obtulerint. Deinde in curiam convenere, a nemine vocati: die totâ celebratæ Caii laudes eò effuſiùs, quo acriora erant odia, occultiorque ſimulatio [6].

A. U. C. 793. J. C. 40.

XXX. Tertio Nonas [7] communi prætorum edicto

In cœlum, & longâ manantia labra ſalivâ.
Hæc poſcit ferrum, atque ignes, hæc potio torquet:
Hæc lacerat mixtos equitum cum ſanguine patres.
Tanti partus equæ, tanti una veneſica conſtat!

[1] In exsilium actus est] Dio, loc. cit. De Tigellino plura vide Annal. XIV, 51.

[2] Tertium consul] Caius Cæſar Auguſtus conſulatum tertium ſolus iniit anno Urbis conditæ DCCXCIII. Jeſu Chriſti 40. De hoc conſulatu ejuſque causâ vide Suetonium in Caio, XVII. Dionem, LIX. pag. 658. Memoratur quoque in vitâ Agric. cap. 44.

[3] Ut prætores] De hoc jure prætorum vide Gellium, XIV, 7. Cicero, Epiſt. Famil. X, 12, Cornutum memorat, qui, *quòd conſules aberant, conſulare munus ſuſtinebat more majorum.* Vide quoque quæ dicta ſunt ſuprà Hiſt. IV, 39.

[4] Principis sella] Poſitâ in templo cum Principis imagine. Dio, LIX. pag. 652 & 659.

[5] Argenti vim] Strenas Kalendis Januarii ita accepit Auguſtus, ut dantibus plura elargiretur, Dio, LIV. pag. 546. Abſenti quoque, in Capitolio oblatæ, Sueton. in Aug. LVII. Tiberius, minimè comis Imperator, uſum hunc abrogavit, Dio, LVII. pag. 607. Caius, majeſtatis incurioſus, pecuniæ avidus, illum reſtituit, Sueton. in Caio, XLII. *Edixit & ſtrenas ineunte anno ſe recepturum, ſtetitque in veſtibulo ædium Kalendis Januariis ad captandas ſtipes, quas plenis ante eum manibus ac ſinu omnis generis turba fundebat.* Claudius iterum ſuſtulit. Dio, LX. pag. 668.

[6] Simulatio] Dio, LIX. pag. 659. Ἐπειδὴ γὰρ οὔτε ἐφίλουν αὐτὸν, οὔτε σώζεσθαι ἐβούλοντο, ἐπὶ πλεῖον ἀμφότερα, ὡς καὶ τὸ συνειδὸς σφῶν διὰ τοῦτο ἐπιλυγαζόμενοι προσεποιήσαντο. *Tantò id diutiùs per ſimulationem agentes, ut quoniam neque carum eum habebant, neque ſalvum cupiebant, ſententiam eò ſuam occultarent.*

[7] Tertio Nonas] Die tertio Janua-

A. U. C. 793. J. C. 40.

coacti patres; votaque nuncupata : at manente formidine, nihil ſtatutum. Audito tandem Principem pridie Idus Januarias [1] dignitate ſe abdicaſſe, conſules ſuffecti magiſtratum occœpere. Decretum « ut, quibus Auguſti, iiſdem Tiberii »Druſillæque natales ſollemnibus fierent ». Dicatæ Caii ac Druſillæ imagines; ludique editi [2]. Cuncta hæc juſſu Principis, qui pauca ſenatui, pleraque conſulibus, ut ea in ſenatu recitarent, ſcribere erat ſolitus, actitata.

XXXI. Præter vetera ſævitiæ exempla metum Urbis intenderat nuntius Agrippam & Antiochum [3], Principis aſſiduos, mentem naturâ efferam ad omnia regnorum Orientis libita incendere [4]. Iis concitoribus, atrox Caii avaritia Galliis incubuit. Animorum tamen offenſiones ut declinaret, & præda lætiùs ſuccederet, cœpit miſcellos ludos [5] Lugduni edere, compendiariâque ſpectaculorum varietate Gallos demulcere. Genti quoque olim bellis, tunc literis cum priſtinæ virtutis detrimento operanti gratificaturus, certamen Græcæ Latinæque facundiæ [6] propoſuit, eâ lege, « ut victi »præmia victoribus conferrent, eorumque laudes componerent. Si qui verò maximè diſplicuiſſent, ſcripta ſua ſpongiâ linguâve delere juberentur, niſi ferulis objurgari, aut »flumine proximo [7] mergi maluiſſent » : gravi quidem pœnâ, leviore tamen, quàm ut ingeniorum audaciam coerceret.

rii. Dio, loc. cit. Hoc die nuncupabantur vota. Inde in Kalendario Herwartiano, III NON. IANVAR. LVDI. VOTORVM NVNCVPATIO.

[1] Pridie Idus Januarias] Die duodecimo Januarii. Dio, loc. cit. Rotundè Suetonius in Caio, XVII. Caius *tertium* conſulatum geſſit *uſque in Idus Januarii.*

[2] Ludique editi] Ab orcheſtræ ſocietate editi ſunt. Dio, loc. cit. Οἱ ἐκ τῆς ὀρχήστρας πανήγυρίν τε ἐπετέλεσαν.

[3] Agrippam et Antiochum] Agrippam I, qui Philippi, Lyſaniæ & Herodis tetrarchias acceperat, ut dictum eſt ſuprà in Supplement. Annal. VII, 11. VIII, 18. Antiochum IV, regem Commagenæ, de quo quoque ſuprà in Supplement. Annal. VII, 11.

[4] Incendere] Dio, LIX. pag. 658.

[5] Miscellos ludos] Sueton. in Caio, XX. Non unam ludorum ſpeciem, ſed ex variis ludorum ſpeciebus compendiariò compoſitam.

[6] Græcæ latinæque facundiæ] Sueton. in Caio, XX.

[7] Flumine proximo] Rhodano, *le Rhône*, vel Arari, *la Saone*. Ara enim Auguſti, ludis, nummis, ſcriptoribus celeberrima, ibi poſita, ubi Arar Rhodano commiſcetur. Formidoloſum ejus certamen memorat Juvenalis I, 43.

Palleat ut nudis preſſit qui calcibus anguem,
Aut Lugdunenſem rhetor dicturus ad aram.

A. U. C. 793. J.C. 40.

XXXII. Mentibus ad inania converſis, probroſam negotiationem [1], ſed lucroſam, inſtituit. Nec eum puduit damnatarum ſororum ornamenta, ſupellectilem, ſervos, libertos quoque [2] vendere, cunctis rei novitate, emendi gloriâ, majore empta oſtentandi vanitate, licitantibus. Lucro invitatus, quidquid inſtrumenti veteris aulæ fuerat, ab Urbe repetiit tam immodicè, ut, undequaque comprehenſis ad deportandum vehiculis & jumentis, ſæpe annona Romæ ingraveſceret, & litigatorum plurimi, quod occurrere abſentes ad vadimonium non poſſent, cauſâ caderent [3].

XXXIII. Venditionis infamiam vicit Principis dedecus. Non tantùm teſtis, ſed præco, ut citiùs cariúſque diſtraheret, ſingula venditabat; « hoc patris, hoc matris, » hoc avi, hoc proavi eſſe: hoc ex Ægypto Antonium, hoc » ex Actiacâ victoriâ Auguſtum reportaſſe » clamitans [4]. Modò lenociniis graſſatus, lætari « tam egregia monimenta, » tantis nobilitatibus illuſtria, ad Gallos, fidam amicamque » gentem, devenire ». Modo pænitentiam ſimulans, dolere « quòd Principalium rerum privatis copiam faceret ». Poſtea audacior emptores increpare, « quos non puderet locu» pletiores eſſe, quàm Principem ». Exinde in omnes divitum fortunas inruere; & quod in miſeriâ ultimum eſt, per inriſionem ſævire [5]. Id publico cum luctu expertæ ſunt Galliæ, cùm Princeps quondam luderet aleâ, nec pecunia ſufficeret, ſeceſſit, « Gallorumque cenſus ad ſe adferri, & » ditiſſimos necari » juſſit: mox ad colluſores exſultim re-

[1] Probroſam negotiationem] De quâ vide Suetonium in Caio, XXXIX. Dionem, LIX. pag. *656*.

[2] Libertos quoque] Perperam in editis Suetonii libris *liberos*. Emendandum *libertos* conjectabam: perſuaſit antiqua editio manu Illuſtr. Pellicerii ad fidem veteris & optimi codicis caſtigata.

[3] Causa caderent] Sueton. loc. cit.

[4] Clamitans] Hæc Suetonius & Dio loc. cit.

[5] Sævire] Huc quoque ſpectat, quod memorat Suetonius, loc. cit. Caius *compererat provincialem locupletem ducenta H S*, Gallicæ monetæ libras 38,906, *numeraſſe vocatoribus, ut per ſallaciam convivio interponeretur: nec tulerat moleſtè tam magno æſtimari honorem cenæ ſuæ. Huic poſtero die ſedenti in auctione miſit, qui neſcio quid frivoli ducentis millibus*, (id eſt, *ducentis millibus ſeſtertiûm*, ut jam diximus Gallicæ monetæ libris 38,906) *traderet: diceretque cenaturum apud Cæſarem vocatu ipſius*.

greſſus, « vos », inquit, « denariis aliquot luſiſtis ; ego
A. U. C. » ſexies millies nummûm [1] ſum lucratus.

793. J. C. 40. XXXIV. Nec pœnas plebei effugit Ptolemæus [2], quem Caius e regno arceſſiverat, honorificéque exceperat, ut plurimorum regum comitatu ſuperbiret. At invidia tum illi, tum Mauretaniæ, exitium adtulit. Ingreſſus enim ſpectacula, oculos adſtantium fulgore purpureæ abollæ [3] fortè converterat. Se unum non aſpici cohorruit Princeps. Veſtis ſplendor in crimen capitis [4] ſtatim ceſſit : nec regio adfinique ſanguine [5] ſatis expiatus, niſi Mauretania in duas divideretur provincias [6], quæ dominationis Romanæ æquè, ac Principis ſævitiam infamarent. Paullo lætior, ob ſpem meliorum temporum, ſors Antiocho [7] & Mithridati [8] obtigit. Ille, ſem-

[1] Sexies millies nummum] Gallicæ monetæ libras 116,730,150. Dio, LIX. pag. 657. *Ὑμεῖς περὶ ὀλίγων δραχμῶν ἀγωνίζεσθε, ἐγὼ δὲ εἰς μυρίας καὶ πεντακισχιλίας μυριάδας ἤθροισα.*

[2] Ptolemæus] Jubæ junioris & Cleopatræ filius, Jubæ ſenioris nepos, Mauretaniæ rex, vultu pulcherrimo : ejus caput æneum exſtat Romæ apud Carthuſianos. Diademarum hoc caput aureis gemmeiſve ornamentis fuit inſigne : oculos habet argenteos cum pupulis hyacinthinis ; labra aureis bracteis veſtita. De Ptolemæi nummis vide Cl. Pellerin, *Recueil de Médailles de Rois*, pag. 56. & Harduinum, *Selecta Opera*, pag. 103.

[3] Abollæ] Nonius, XIV, 9. *Abolla, veſtis militaris.* Videtur Ptolemæus ex luxûs inſtrumentis gloriam quæſiviſſe. Citrinam enim ejus menſam, omnium magnitudine ampliſſimam laudat Plinius, XIII, 15. De hoc luxûs genere dicetur infrà in Supplemento Annal. IX, 28.

[4] In crimen capitis] Dio, LIX. pag. 659. Suetonius in Caio, XXXV. *Ptolemæum, arceſſitum e regno, & exceptum honorificè, non aliâ de causâ repentè percuſſit, quàm quòd edente ſe munus ingreſſum ſpectacula, convertiſſe hominum oculos fulgore purpureæ abollæ animadvertit. Pulchros & comatos, quoties ſibi occurrerent, occipitio raſo deturpabat.* De Caii calvitie dicetur infrà cap. 80.

[5] Adfinique sanguine] Inde Suetonius in Caio, XXVI. *Ptolemæum, Jubæ filium* appellat, Caii *conſobrinum : erat enim & is M. Antonii ex Selenâ filiâ nepos.* Cleopatra, cognominata *Selene*, id eſt, *luna*, filia erat Cleopatræ, Ægypti reginæ, & M. Antonii triumviri, qui Caii Caligulæ erat proavus. Vide Stemma Cæſarum, num. 31, 42, 81 & 86. Nummi plurimi habentur, in quibus REX IVBA. & in aversâ parte ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ, id eſt, *Cleopatra regina*, cum creſcentis lunæ effigie.

[6] Provincias] Plin. V, 1. *Principio terrarum Mauritaniæ appellantur, uſque ad C. Cæſarem, Germanici filium, regna, ſævitiâ ejus in duas diviſæ provincias.* Contrà verò Dio, LX. pag. 671. ait Mauros a Claudio in duas provincias diviſos : unam ad Tingim, alteram ad Cæſaream ; unde nomina quoque ambabus indita. Quæ facilè concilies, ſi, quæ Caius juſſerat, Claudium perfeciſſe dixeris. Vide infrà Supplement. Annal. IX, 29.

[7] Antiocho] Jam memorato in Supplementis Annal. VII, 11. & VIII, 31.

[8] Mithridati] De quo ſuprà Annal. VI, 32. Dio, LX. pag. 670. Senec. de Tranquillit. anim. XI. *Scito ergo, om-*

per inſidâ malorum Principum amicitiâ minimè tutus, regno orbatus eſt. Hic ad præſentiam Cæſaris vectus vinctuſque, in exſilium eſt projectus.

A. U. C. 793. J. C. 40.

XXXV. Post has graſſationes, deficiente in Galliis rapinarum materie, recruduit militiæ inſania, more libidinum, quæ, ubi invaluere, mutantur ſæpe, numquam intereunt. Igitur non propagandi imperii ſtudio, ſed ſolitâ levitate, vel vanâ Julii Cæſaris, Britannorum victoris, æmulatione, ſuſcepta expeditio Britannica [1]: ingentique cum exercitu [2] Geſoriacum [3], Morinorum [4] oppidum, unde facilis in inſulam trajectus, properatum eſt. Dux belli Cæſar, quaſi unus domandis hoſtibus haud impar, e portu ſolvit: mox rediit [5], recepto in deditionem Adminio [6], Cunobelini [7] Britannorum [8] regis filio, qui pulſus a patre cum exiguâ manu transfugerat.

XXXVI. Exercitu auſpiciis læto, ſuperboque gentem,

nem conditionem verſabilem eſſe . . . Ptolemæum Africæ regem, Armeniæ Mithridatem, inter Caianas cuſtodias vidimus. Alter in exſilium miſſus eſt: alter ut meliori fide mitteretur, optabat. Poſtea Mithridates ad Sauromatas profugit, ut docet Plinius, VI, 5. & in regnum remeavit, ut dictum eſt Annal. XI, 8.

[1] Expeditio Britannica] De quâ Suetonius in Caio, XLIV. Dio, LIX. pag. 659. Oroſius, VII, 5.

[2] Ingentique cum exercitu] *Ducenta hominum millia, vel ut alii volunt ducenta quinquaginta millia Caius collegerat.* Ἔικοσι γὰρ, ὡς δέ τινες φασι, πέντε κὰ εἴκοσι μυριάδας ϛρατιωτῶν ἤθροισε. Dio, LIX. pag. 657.

[3] Gesoriacum] Mela, III, 2. *Pertinent ad ultimos Gallicarum gentium Morinos, nec portu quem Geſoriacum vocant, quidquam habent notius.* Nunc *Boulogne-ſur-Mer.* Vide Bucherium, *Belg. Roman.* IV, 10. Cl. d'Anville, *Notice de l'ancienne Gaule*, pag. 353 & ſeqq. Cl. Waſtelain, *Deſcription de la Gaule-Belgique*, pag. 381 & ſeqq. Haud ita probabiliter eruditi ſcriptores, *Hiſtoire générale des Provinces-Unies*, Tom. I. pag. 18. opinantur Caium ad Rheni oſtium petiiſſe locum, nunc aquis obrutum, qui dicitur *le château de Britten.* Vide & eruditum Camden, *Britannia*, pag. 43.

[4] Morinorum] Morini, nunc *les dioceſes de Boulogne, de S. Omer & d'Ipre.*

[5] Mox rediit] Dio, LIX. pag. 659.

[6] Adminio] Sueton. in Caio, XLIV.

[7] Cunobelini] Sueton. loc. cit. *Cinobellini.* Oroſius, VII, 5. *Minocynobellinum Britannorum regis filium* appellat. At potior veterum nummorum ſcriptura, in quibus ſcriptum CVNOBILIN. CVNOBILINE. CVNOBELIN. CVNOBELINE. Hos nummos vide apud eruditum Camden, *Britannia*, pag. 364 & 390. Multos addidit Cl. Walker, *Camden's, Britannia by Gibſon*, pag. xci.

[8] Britannorum] Non Britannorum omnium, ſed Trinobantum, nunc *les comtés de Middleſex & d'Eſſex.* Ejuſque regia Camulodunum, nunc *Colcheſter.* Unde in nummis Cunobelini ſæpe occurrit CAMV. id eſt, *Camulodunum*,

D. Julio petitam, non domitam, triumpho deſtinari, eadem, quæ anno ſuperiore vidimus, belli & victoriæ ludibria revertere [1]. Nam Princeps, directâ acie in litore Oceani, balliſtis machiniſque diſpoſitis, tribunal conſcendit, milites adloquitur: tum inſonante claſſico, ſtupentibus cunctis, nec opinantibus quid pararet, « conchas legi, galeas & ſinus repleri » jubet: « hæc Oceani ſpolia Capitolio palatioque deberi » dictitans. Exin pronuntiato militi donativo, centenis viritim denariis [2], quaſi omne exemplum liberalitatis ſupergreſſus: « abite », inquit, « læti, abite locupletes »: ne gnarus quidem famam parare præmiorum magnitudine [3].

A. U. C. 793. J. C. 40.

XXXVII. Victoriæ tamen imagine eò amentior, quò falsâ magis, veluti traditâ Britanniâ, frenatoque Oceano, magnificas Romam literas miſit; monuitque ſpeculatores [4] « ut vehiculo ad forum uſque & curiam pertenderent, » nec niſi in æde Martis, ac frequente ſenatu, conſulibus » eas traderent ». Veritus quoque ne expeditionis memoria periret, Geſoriaci altiſſimam turrem [5] excitavit, quâ, ut

[1] Ludibria revertere] De his ludibriis Sueton. in Caio, XLVI. Dio, LIX. pag. 659.

[2] Centenis viritim denariis] Gallicæ monetæ libris 77. Cùm donativum ad ducenta millia hominum pertinuiſſe videatur, data ſunt DCCC HS, Gallicæ monetæ libræ 15,564,020.

[3] Præmiorum magnitudine] Hæc quanta quanta ſint, exigua tamen ſi veterum imperatorum præmia cogitaveris. Quàm virilis Pompeii liberalitas! *Reipublicæ & quæſtoribus, qui oram maris defendiſſent, datum mille talentûm*, Gallicæ monetæ libræ 54,468,750: *militibus ſingulis ſena millia ſeſtertiûm*, Gallicæ monetæ libræ 1,167, Plin. XXXVII, 2. Ut ingenio & fortunâ, ſic liberalitate major, Julius Cæſar triumphans Romæ oſtentavit LXV M talenta, Gallicæ monetæ libras 296,971,750, & coronas aureas MM DCCCXXII pondo XXM CCCCXIV, Gallicæ monetæ libris 19,291,230. Quorum ſummâ mox poſt triumphum perſolvit militi etiam cum auctario quidquid promiſerat, militibus quinquies millenas drachmas, Gallicæ monetæ libras 3,890; duplum centurionibus, libras Gallicas 7,781; tribunis & præfectis alarum quadruplum, Gallicas libras 31,125; plebi viritim mnam Atticam, Gallicas libras 77. Hæc quidem Appianus, Bell. Civil. II, pag. 491. Sed Græca legas, latinis verò interpretibus diffidas: nonnihil enim peccat Candidus, plurimùm Gelenius. Miror Henricum Stephanum id non advertiſſe. Sed aſſiduo uſu mihi compertum veteres ſcriptores ab interpretibus, monetæ inſcitiâ, vel computationis negligentiâ, mirum in modum fuiſſe adulteratos. Donativum pluſquam viginti millibus militum a Cæſare datum patet ex Appiano, Bell. Civil. II. pag. 471 & 475.

[4] Monuitque speculatores] Sueton. in Caio, XLIV.

[5] Altissimam turrem] Incolis dictam, *la tour d'ordre.* Quam reſtauraverat Carolus Magnus, ut teſtantur Annales Metenſes apud Ducheſne, *Hiſt. Francor. Scriptores*, Tom. III. pag. 295.

ex Pharo [1], noctibus ad regendos navium curſus [2], ignes emicarent : velatâ publicæ utilitatis obtentu vanitate. A. U. C.

XXXVIII. Mansura opprobrii monumenta exſtrui dolebant Romani, ridebant Barbari : quos inter Brinno [3], Canninefas [4], ſuper ingenitam ferociam ex contumeliæ facilitate arrogans, ducenta hominum millia, inſano duce, invalida deſpicere ; infrementibus legatis, fruſtraque obnitentibus, &, ſi quid adtentarent ut ignominia, Varianâ clade turpior, propulſaretur, odio ſtatim oppreſſis. Interea Princeps alienæ laudis avidus, nec niſi per deridiculum quæſitæ appetens, ob novas, & ſicuti anno ſuperiore perſonatas, velitationes imperatoriis nominibus auctior [5], cogitationes omnes ad triumphi curam convertebat : ei curæ erat, ut, præter captivos & transfugas barbaros, Galliarum proceriſſimus quiſque [6], ut Græco vocabulo dicebat « dig»nus triumpho [7], », ac nonnulli ex principibus [8], injuriæ

793. J.C. 40.

ad annum 811. Antequam proximo ſuperiore ſæculo dirueretur, eam bis annis 1616 & 1624 vidit eruditus Bucherius : Turris faſtigium recentioris manûs & operæ (utpote a Carolo M. renovatum) eſſe animadvertit : *Inferiora, quà lapidum genere, quà cæmento & ſtructurâ longè firmiora : longis inſuper ac grandibus intra parietum ſaxa lateribus terreis atque coctilibus, opere Romano inſertis, colligata. Prorſus ut non minimam, quàm Caligulæ ætatem præferre* videretur. Erat *octangula, ſingulaque latera* 24 *aut* 25 *pedum ; ut totus illius ad ſolum circuitus pedum ſimul* 192 *aut* 200 *ſit. Paulatim deſinebat in acumen pyramidiſque ſimilitudinem. Medio fere altitudinis, quaternis dumtaxat lateribus feneſtras* habebat. Bucherius, *Belgium Romanum*, IV, 10. pag. 145. & P. Waſtelain, *Deſcription de la Gaule Belgique*, pag. 382.

[1] Ex Pharo] Ex Pharo Alexandrinâ, omnium celeberrimâ.

[2] Navium cursus] Sueton. in Caio, XLVI. Memoranda quoque Annalium Metenſium, ſuprà laudatorum, verba. *Ipſe autem Imperator* Carolus, *ad claſſem videndam, quam præcedenti anno fieri & fabricari juſſerat, Bononiam venit ; farumque ibi ad navigantium curſus dirigendos antiquitus conſtitutam reſtauravit, & in ejus ſummitate nocte ignem accendit.*

[3] Brinio] Quem memoratum jam vidimus Hiſt. IV, 15.

[4] Canninefas] De Canninefatibus dictum eſt ſuprà Annal. IV, 73. Occidentalem Batavorum inſulæ partem obtinebant.

[5] Imperatoriis nominibus auctior] *Septies Imperator*, ἑπτάκις αὐτοκράτωρ, appellatus eſt, teſte Dione, LIX. pag. 657. Immo juxta Joannem Antiochenum, in Excerpt. Conſtantini Porphyrogenet. pag. 805. Γερμανικὸς ϗ Βρεττανικὸς ἐπεκλήθη. *Germanicus & Britannicus cognominatus eſt.* Hujus adulationis nullum in nummis exſtat monumentum. Sed fortè periere. Odio Principis plurimos poſt Britannicam Claudii victoriam fuiſſe abolitos rectè obſervat Cl. Reimarus in notis ad Dionem, LIX. pag. 657. LX. pag. 679.

[6] Procerissimus quisque] Hæc & ſeqq. Sueton. in Caio, XLVII.

[7] Dignus triumpho] Sueton. loc. cit. *Et ut ipſe dicebat* ἀξιοθριάμβευτον.

[8] Nonnulli ex principibus] Ex principibus Gallorum. Hæc enim trium-

A. U. C. 793. J. C. 40.

opportuni, legerentur & ad pompam ſeponerentur. Cuncti quoque juſſi non tantùm rutilare [1] & ſubmittere comam, ſed & ſermonem Germanicum addiſcere, ac nomina barbarica ferre.

XXXIX. Ne quid adhuc ad celebritatem deeſſet, moræ impatiens, & quantò plus portenti, tantò plus gloriæ Principibus accedere ſtultè opinatus, præcepit triremes, quibus introierat Oceanum, magnâ ex parte itinere terreſtri Romam devehi [2]. Scripſit & procuratoribus [3] « triumphum »appararent quàm minimâ ſummâ; ſed quantus numquam »alius fuiſſet [4]: eos in omnium hominum bona jus habere: »opes Principis ad nova diſcrimina & reipublicæ gloriam »reſervandas ».

XL. Nec ſatis immiti animo, niſi in cædes exardeſceret. Viſu legionum [5], quæ patrem ſuum Germanicum & ſe infantem olim obſederant [6], excanduit ejus furor; initoque nefandæ atrocitatis conſilio, omnes morti deſtinat. Ab ipſis tamen crudelitatum inſtinctoribus præpeditus ne vindictam, tot fortiſſimorum virorum virtute difficilem, & ob barbaros undique erupturos fatalem, ſuſciperet, inhiberi nullo potuit modo quin decimare velle perſeveraret [7]. Vocatos itaque ad concionem inermes, atque etiam gladiis depoſitis, equitatu armato circumſedit. Sed cùm videret, ſuſpectâ re, pleroſque dilabi ad reſumenda, ſi qua vis fieret, arma, profu-

phorum laus maxima, cùm viri fortiſſimi, principes ac reges traducebantur.

[1] Rutilare] Plin. XXVIII, 12. *Gallorum hoc inventum rutilandis capillis, ex ſevo & cinere. Optimus fagino & caprino, duobus modis, ſpiſſus ac liquidus: uterque apud Germanos majore in uſu viris quàm feminis.* Vide infrà de Morib. German. IV.

[2] Romam devehi] Sueton. loc. cit.

[3] Scripsit et procuratoribus] Sueton. ibid.

[4] Numquam alius fuisset] Sueton. ibid. Inde quantum opum fuerit corraſum facilè æſtimabis, ſi tertium triumphum, quem M. Piſone, M. Meſſalâ conſulibus, anno U. C. dcxciii, Pompeius egit, cogitaveris. Vide quæ de hoc triumpho retulimus ſuprà Tom. IV, pag. 552. Et certè in Pompeio minus fuit luxuriæ, quàm in Caio, *qui ſuper omnia muliebria, ſocculos induebat e margaritis.* Plin. XXXVII, 2.

[5] Legionum] Legionum Germaniæ inferioris.

[6] Olim obsederant] De his ſuprà Annal. I, 41.

[7] Perseveraret] Sueton. in Caio, XLVIII.

git concione [1], confeſtimque Urbem petiit, ut ad crudelitatem, ita ad ignaviam præceps. A. U. C.

XLI. Haud fracta obice, ſed ob moras gravior, irarum moles in ſenatum ruit. 793. J. C. 40. Et quò inſolentiores præteritorum dedecorum rumores metuebantur, eò acriùs certatum ut nobilioribus odiis majoribuſque atrocitatibus obruerentur. Inde minæ & queſtus [2] « patres infenſos Principi, ejus diſ-»criminibus lætatos, nunc ejus gloriæ invidere : provinciis »in venerationem ac cæleſtes religiones certatim properan-»tibus, ſe a ſenatu meritis triumphi honoribus fraudari : at »tandem domeſticorum hoſtium ſanguine ſuam gloriam rem-»que publicam ulturum ».

XLII. Hæc Romæ tantò triſtiùs accepta, quòd ipſe paullo antè « ne quid de ſuis honoribus ageretur », etiam ſub mortis pœnâ denuntiaſſet [3]. Quid facerent omitterentve ambigui, cenſuere Principem adiri a legatis ampliſſimi ordinis, qui « ut maturaret » orarent. Iis inclementer exceptis, « veniam », quàm maximâ voce reſpondit, « veniam, & »hic mecum [4] » : capulum gladii, quo cinctus erat, crebrò verberans. Exin terrorem popularitate intendens, edixit « reverti ſe, ſed iis tantùm qui optarent, equeſtri ordini »& populo : nam ſe neque civem, neque principem ſenatui »ampliùs fore : vetare etiam ne quis ſenatoriæ dignitatis ſibi »occurreret ». Omiſſo dilatove triumpho, ovans Urbem natali ſuo ingreſſus eſt [5]; &, ut ſtudia vulgi pararet, nummos non mediocris ſummæ e faſtigio baſilicæ Juliæ per aliquot dies ſparſit in plebem [6] : haud expers liberalitatis, ubi ad ſævitiam & libidinem utilis.

[1] Profugit concione] Sueton. ibid.

[2] Minæ et questus] De quibus Dio, LIX. pag. 660. Sueton. in Caio, XLVIII.

[3] Sub mortis pœna denuntiasset] Sueton. loc. cit.

[4] Et hic mecum] Sueton. in Caio, XLIX.

[5] Natali suo ingressus est] Sueton. loc. cit. Caium natum eſſe pridie Kalendas Septembres jam diximus ſuprà cap. 21. Et in fragmento veteris Kalendarii apud Gruterum, pag. cxxxiv. notatum : prid. kal. septembr. natalis c. caesaris germanici.

[6] Sparsit in plebem] Sueton. in Caio, XXXVII. Dio, LIX. pag. 660. Ii ſunt ſanè nummi, de quibus agit Mſ. codex Vindobonenſis, quem edidimus ſuprà pag. 235. *De baſilicâ Juliâ ſparſit aureos & argenteos in quâ rapinâ perierunt*

A. U. C. 793. J. C. 40.

XLIII. Verum præter animo conceptas irarum cauſas, novas adtulit conjuratio [1] ab Anicio Cereali prodita. Cujus auctorem Sextum Papinium, conſulari patre ortum, unum plecti haud ſatis viſum. Is, ut ad facinus, ita ad facinoris pœnas obduratus, cùm ſilentii firmus taceret, rogatus eſt quos vellet verè aut falsò ſocios appellaret [2]: ſpeſque ſalutis ac impunitatis oblata. Seu quos dixerit, ſeu quos voluerit Princeps [3], fuerint ſuppoſiti, Betilienus Baſſus, quæſtor & procuratoris filius, ſenatores quoque, & equites Romani corripiuntur. Nec vita Papinio permiſſa, ſed exquiſitis tormentis enectus eſt [4].

XLIV. Dein Princeps non quæſtionis, ſed animi causâ, ceteros flagellis cecidit, fidiculis, tabularibus, equuleo, igne, vultu ſuo [5] torſit, id unum præcavens ne citò perirent [6]. Gemitus quoque, una patientis ac perituri hominis ſolatia, invidens; fortè etiam liberiores voces, quas extremus dolor, nec ad nova ſupplicia ſuperſtes, mitteret, reveritus, os insertâ ſpongiâ includi [7], & cùm ſpongiæ non invenirentur, ſcindi veſtimenta miſerorum, & in os farciri pannos imperavit: occluſo exituræ animæ loco, in ultimum ſpiritum ſævire geſtiens.

XLV. Nec expleta diurnis tormentis cruenta cupiditas: nocte continuata, ne qua eſſet voluptatis intermiſſio [8]. Igi-

homines XXXII. CCXLVII. Obſervavimus emendandum, *ſparſit aureos & argenteos* XXXII, (id eſt, *aureorum & argenteorum triginta duo millia*) *in quâ rapinâ perierunt homines* CCXLVII. Tot autem perire potuiſſe minimè mirum, ſiquidem in tumultu Circenſi fuerint *eliſi viginti amplius equites Romani, totidem matronæ, ſuper innumeram turbam.* Sueton. in Caio, XXVI.

[1] Conjuratio] Hujus meminit Tacitus Annal. XVI, 17. Zonaras quoque Tom. I. pag. 557. ſed multis erroribus fœdatus, quos egregiè confutavit Cl. Reimarus in notis ad Dionem, LIX. pag. 660.

[2] Appellaret] Zonaras, loc. cit.

[3] Seu quos voluerit Princeps] Unde Seneca, de Irâ, III, 18. C. *Cæſar Sextum Papinium, cui pater erat conſularis, Betilienum Baſſum, quæſtorem ſuum, procuratoris ſui filium, alios ſenatores & equites Romanos uno die flagellis cecidit, torſit, non quæſtionis, ſed animi causâ.*

[4] Enectus est] Zonaras, loc. cit.

[5] Igne, vultu suo] Seneca, de Irâ, III, 19.

[6] Cito perirent] Sueton. in Caio, XXX. *Non temere in quemquam, niſi crebris & minutis ictibus, animadverti paſſus eſt: perpetuo notoque jam præcepto; ita feri, ut ſe mori ſentiat.*

[7] Inserta spongia includi] Senec. loc. cit.

[8] Intermissio] Senec. de Irâ, III, 18.

tur in xyſto [1] maternorum hortorum [2], qui porticum a ripâ ſeparat, inambulans, quoſdam ex illis cum matronis atque aliis ſenatoribus ad lucernam decollavit [3]. Feralem ſcenam excepit atrox conſilium. Patres enim occiſorum eâdem nocte, dimiſſis per domos centurionibus, confecit [4], ne ſævitiæ exprobratores vivere pateretur. A. U. C. 793. J. C. 40.

XLVI. Tot inter mortes caſuum ſimilitudine haud memorandas una exſtitit inſignior. Juſſus enim Capito [5] filii ſui cædi intereſſe, & « num clauſis oculis adeſſe liceret » interrogans, ſtatim mortis damnatus eſt. Jam ſupplicio proximus, ſe ex conjuratis unum eſſe ſimulavit, indicium profeſſus [6]. At lætitiam, novâ occidendorum ſpe gliſcentem, citò repreſſit, cùm auctores duceſque conjurationis appellaret Principis libidinum miniſtros, Urbis prætoriarumque cohortium præfectos, Calliſtum [7] ex libertis cariſſimum, ipſamque Caii uxorem Cæſoniam. Libertas, mendacio corrupta, nihil patriæ profuit : Capitoni promptum ac durum vitæ exitum adtulit.

XLVII. Princeps verò, quem conſcientia, ſcelerum teſtis & vindex, vel ſæviſſimis tyrannis formidata, angore ac ſollicitudine lancinat, omnia ſuſpecta habere, nemini credere, omnes metuere : modò indignatione amens, furere, unamque optare populo Romano cervicem [8], ut ſcelera ſua, tot locis ac temporibus diducta, in unum ictum, & unum

[1] In xysto] Xyſtus ambulatio erat ante porticum arboribus ad apricandum conſita. Sic Plinio erat in ſuo Laurentino *ante cryptoporticum xyſtus violis odoratus*. Plin. Ep. II, 17.

[2] Maternorum hortorum] Hortorum Agrippinæ, qui erant in Vaticano, prope ripam Tiberis, ut docet Donatus, *de Urbe Româ*, III, 23.

[3] Ad lucernam decollavit] Senec. loc. cit.

[4] Confecit] Senec. de Irâ, III, 20. *Adjicere his longum eſt, quod patres quoque occiſorum eâdem nocte, dimiſſis per domos centurionibus, confecit : id eſt, homo miſericors luctu liberavit. Non enim Caii ſævitiæ, ſed iræ malum propoſitum eſt deſcribere.*

[5] Jussus enim Capito] Dio, LIX. pag. 660. ait Capitonem Caſſii Betillini patrem fuiſſe. Hujus quoque cædis generatim meminit Suetonius in Caio, XXVII. *Parentes ſupplicio filiorum intereſſe cogebat.*

[6] Indicium professus] Zonaras, Tom. I. pag. 557.

[7] Callistum] De quo diximus Annal. XI, 38.

[8] Cervicem] Hæc & ſeqq. totidem ferme verbis Seneca, de Irâ, III, 19. ubi adverſùs Caii ferociam acriter intonat.

A. U. C. 793. J. C. 40.

diem cogeret : modò ignaviâ imbellis, deſperare, mortem quærere, Urbi ac prætorio præfectos, Calliſtumque arceſſere, miſerabiliter adloqui [1] : « unus ſum, tres eſtis : ego nudus, » vos armati : ſi me odiſtis, ſi vitam petitis, occidite ».

XLVIII. His auditis, perterriti fidem renovant, tuta omnia adſeverant; at mentem non firmant metu invalidam. Veteribus vitiis ſuperſtitibus, novis in dies adventitiis, gliſcit formido, nec erubeſcit Princeps vel ipsâ in Urbe cinctus gladio prodire [2] : &, quò nihil inconſultius, ad ſecuritatem viâ inimicitiarum graſſatur; amicoſque, qui mutuis inter ſe odiis diffideant, adſciſcit [3]. Id quidem, prævalidâ, nec improbâ dominatione, quandoque utiliùs quàm glorioſiùs uſurpatum, inviſis verò Principibus perniciem ſemper intulit. Ipſa namque diſcordia ſcelerum feracior eſt, quàm concordia.

XLIX. Interim ſenatus, luctu tot cæſorum mæſtus, dolebat adhuc quoſdam ſenatores vivere Principi odioſos; animumque iræ pervicacem, & ob moras omnium internecioni imminentem, formidabat [4]. Terroris anceps, gratiam dedecore redemit. Cùm enim Protogenes [5], præcipuus Caianæ ſævitiæ ſatelles, in curiam eſſet ingreſſus, ac ſinguli ſalutem & dextram ei porrigerent, ille Scribonium Proculum torvè intuitus [6]; « quid tu », inquit, « hoſtis publice, me

[1] Miserabiliter adloqui] Zonaras, Tom. I. pag. 557. τὰς ὑπάρχας τε καὶ Καλλίςον προσκαλεσάμενος. Εἷς εἰμὶ, ἔφη, τρεῖς δὲ ὑμεῖς, καὶ γυμνὸς μὲν ἐγὼ, ὡπλισμένοι δὲ ὑμεῖς. Εἰ οὖν μισεῖτέ με, καὶ ἀποκτείνειν θέλετε, φονεύσατε.

[2] Cinctus gladio prodire] Zonaras, loc. cit.

[3] Adsciscit] Zonaras, Tom. I. pag. 557. Συνέβαλεν αὐτὰς ἀλλήλοις ὅπως μὴ συμφωνῶσι, κατὰ μόνας ἑκάςῳ ὡς πιςοτάτῳ διαλεγόμενος περὶ τῶν λοιπῶν, μέχρις οὗ συνέντες τὸ ἐπιχείρημα, προήκαντο αὐτὸν τοῖς ἐπιβουλεύουσι. *Eos invicem commiſit, ne conſentirent, cum unoquoque tamquam fidiſſimo de ceteris colloquens, donec ejus conſilio perſpecto, eum inſidiatoribus condonarunt.*

[4] Imminentem formidabat] Zonaras, loc. cit.

[5] Protogenes] De quo Dio, LIX. pag. 660. Ἦν δέ τις Πρωτογένης πρὸς πάντα αὐτῷ τὰ χαλεπώτατα ὑπηρετῶν, ὥςε καὶ βιβλία ἀεὶ δύο περιφέρειν, καὶ αὐτῶν τὸ μὲν, ξίφος, τὸ δὲ, ἐγχειρίδιον ὀνομάζειν. *Fuit quidam Caii in omnibus atrociſſimis rebus adminiſter, nomine Protogenes, ſolitus libellos ſemper duos circumferre, gladii ac pugionis titulis inſignitos.* De his quoque libellis Suetonius in Caio, XLIX. *In ſecretis ejus*, Caii, *reperti ſunt duo libelli diverſo titulo : alteri* GLADIUS, *alteri* PUGIO, *index erat. Ambo notas & nomina continebant morti deſtinatorum.*

[6] Torve intuitus] Dio, loc. cit.

A. U. C. 793. J.C. 40.

»ſalutas » ? Statim Proculus a ſenatoribus correptus [1], graphiis confoſſus & laceratus. Ejus membra, artus, & viſcera, tracta per vicos, ubi ante ſe congeſta vidit Caius, ſe amicum ſenatûs [2] profeſſus eſt ; infamiam turpi, ſed dignâ tali Principe, benevolentiâ rependens.

L. Patres, ne in eo probrorum certamine vincerentur, decrevere « ludos [3] ; Caiique ſedes, quotiens in curiam ve-»niret, in editiſſimo tribunali collocaretur, omnibus in-»via, militarique cincta præſidio : ante ejus ſtatuas ageren-»tur excubiæ ». Quæ ſuſpicioſo Principi adeò placuere, ut & gratiam cum ſenatu firmaret, & opes promitteret [4]. Maximum placati animi argumentum fuit Pomponius [5]. Ab amico majeſtatis poſtulatus, abſolutus eſt ; & femina amicitiâ incertum an ſtupro [6] ei inligata, quòd excruciata graviſſimis tormentis, nihil eſſet confeſſa, præmiis donatur.

LI. Quo rariora his temporibus clementiæ exempla, eò fuere celebratiora. « Caium humanarum virtutum faſtigium »eſſe ſupergreſſum » omnes clamitant : multi « inter Heroas »adſcribendum » cenſent : plures numen ejus venerantur,

[1] A senatoribus correptus] Dio ibid. Omiſſo nomine, Suetonius in Caio, XXVIII. *Cùm diſcerpi ſenatorem concupiſſet, ſubornavit qui ingredientem curiam repentè hoſtem publicum appellantes invaderent, graphiiſque confoſſum lacerandum ceteris traderent. Nec antè ſatiatus eſt, quàm membra & artus & viſcera hominis tracta per vicos, atque ante ſe congeſta vidiſſet.*

[2] Se amicum senatus] Dio ibid.

[3] Decrevere ludos] Hæc ceteraque Dio, LIX. pag. 660.

[4] Opes promitteret] Dio ibid.

[5] Pomponius] Idem, ut videtur, ac Pomponius Secundus, de quo dictum eſt Annal. V, 8. & in Notis Supplement. Annal. VII, 8. Ejus vitam ſcripſerat Plinius, retulcratque cenam, quam hoc anno, fortè ut gratias ageret, Caio Principi dedit Pomponius : ibi miniſtratum vinum, L. Opimio conſule, anno Urbis conditæ dcxxxiii, id eſt, clx annis antè ſignatum, cujus ſingulæ unciæ nongentis ſexaginta nummis, Gallicæ monctæ libris 186, conſtabant. Pretium verò amphoræ dcccccxxiim. dclx hs, Gallicæ monctæ libræ 179,486. Plin. XIV, 5. Amphora *pintas*, ut loquimur, Pariſienſes 28 continebat. Non mirum ergo ſingulas uncias, ſeu exiguum ſcyphum, valuiſſe Gallicæ noſtræ monetæ libras 186. Hæc autem ut a noſtris uſibus aliena, ita incredibilia videntur. At iis fidem facit Polonia, ubi, ut audivi a nobilibus Polonis, vinum Hungaricum per ſexaginta, immo per centum & amplius annos, adſervatur ; maximo tunc pretio, & quod ad Romani hujus vini valorem accedat, quantum patitur utriuſque imperii fortuna.

[6] Incertum an stupro] Ambigua enim apud Dioncm loc. cit. vox, *τὴν ἑταίραν αὐτοῦ*. Prorſus diverſam eſſe a muliere libertinâ, de qua dictum ſuprà in Supplemento Annal. VII, 14. ex nomine temporumque ratione patet.

& « deum eſſe » pronuntiant [1]. Princeps, qui ſub anni ſu-
A. U. C. perioris finem ad eam divinitatis inſaniam, ſuâ vanitate,
793. an regum Orientis æmulatu hortatuve, in provinciis erat de-
J. C. 40. lapſus, id dignitatis Romæ obtinere geſtiit; ſeque, quem verenda Principum majeſtas non ſatis tuebatur, divinitatis famâ defenſum iri ſperavit : haud memor numen immortale vel negatis honoribus valeſcere; iis verò vel maximis evileſcere mortales deos.

LII. Grande igitur, at lubricum, cœpit divinitatis rudimentum ponere. Se ad omnes deorum nutus, habitus, formas fingit : ne ſexûs quidem reverens, deas æquè ac deos, ſenes, juvenes, cæleſtes, terreſtres, aquatiles, omnes refert, totumque cælum in ſe uno complectitur. Exin palatio Cæſarum deum hoſpitem coarctari ratus, domo ſuâ urbem cingit [2]; & æde Caſtoris ac Pollucis [3] in veſtibulum [4] transfiguratâ, hos inter medius ſæpe conſiſtit, ſeque adorandum adeuntibus exhibet.

LIII. Quod tamen in hac ſtultitiâ ſtupendum, humanitatis aliquid retinuit; Jovem enim æmulatus, cùm aliquando oracula funderet, ſutoremque Gallum ridentem aſpiceret, eum interrogavit, « quiſnam tibi videor »? « magnum de»liramentum [5] », reſpondit ſutor : Libertatem veritas ſimul

[1] Deum esse pronuntiant] Dio, loc. cit. Τῶν μὲν, ἥρωα, τῶν δὲ, θεὸν ἀνακαλούντων, δεινῶς ἐξεφρόνησεν. *Aliis eum heroem, aliis deum vocantibus, vehementi inſaniâ correptus eſt.* Vide & Philonem, Legat. ad Caium, pag. 1002 & 1003. Suetonium in Caio, XXII.

[2] Urbem cingit] Domum, quæ ſuâ magnitudine erat urbi par, exſtruit. Plin. XXXVI, 15. Sect. 24. num. 5. *Sed eas omnes duæ domus vicerunt. Bis vidimus urbem totam cingi Caii & Neronis, & hujus quidem (ne quid deeſſet) aureâ. Nimirum ſic habitarunt illi, qui hoc imperium fecere, tantas ad vincendas gentes triumphoſque referendos ab aratro aut foco exeuntes, quorum agri quoque minorem modum obtinuere, quàm ſellariæ iſtorum.* Immenſæ Caii domûs pars maxima in monte Palatino fuit.

[3] Æde Castoris ac Pollucis] Ædes illa fuit in foro Romano, inter Capitolinum & Palatinum montes. Manent adhuc tres ejus columnæ prope eccleſiam ſanctæ Mariæ Liberatricis.

[4] In vestibulum transfigurata] Sueton. in Caio, XXII. Rudera hujus veſtibuli, quæ adhuc exſtant exhibet Cl. Piraneſi, *Antichita Romane*, Tom. I. Tab. xxxiii. num. 1.

[5] Magnum deliramentum] Ipſa ſutoris verba ſervata voluit Dio, LIX. pag. 660 & 661. Ὁ δὲ Γάϊος ἐκάλεσέ τε αὐτὸν, καὶ ἀνήρετο, τί σοὶ δοκῶ εἶναι; καὶ ὃς ἀπεκρίνατο (ἐρῶ γὰρ αὐτὸ τὸ λεχθὲν) ὅτι, Μέγα παραλήρημα· καὶ οὐδὲν μέντοι δεινὸν ἔπαθε. σκυτοτόμος γὰρ ἦν. *Eum Caius vocatum percunctatus eſt, quidnam ipſi eſſe videretur.*

&

& hominis ignobilitas impunem fecere. Argutior L. Vitellius [1], antè conſilio & artibus egregius, tum ſervitio & adulatione princeps [2]. Percunctante enim Caio « an Lunam »cum ipſo congreſſam videret [3] »; ille, demiſſis oculis, tremulâ voce, ac venerabundus, inſuſurrat « vobis ſolis, »domine, diis datum invicem vos intueri ». Quo reſponſo, ut olim ceteros oblatis divinitatis honoribus anteveneraт, ita, licèt ambiguè adſertis, favore in poſterum vicit.

A. U. C. 793. J. C. 40.

LIV. At novum numen, paucis beneficum, plurimis grave, inauditis vectigalibus, turpioribuſque artibus, divino nomine præſcripto tremendis, in omnium fortunas graſſatur. Sacra ipſa, vulgò opum fecunda, in pauperiem tum ceſſere. Jovem enim Latialem [4] ſe dictitans, poſuit templum numini ſuo proprium; & præter excogitatiſſimas hoſtias phœnicopteros [5], pavones, tetraonas [6], numidicas, meleagridas, phaſianas, quæ generatim per ſingulos dies immolarentur, ſacerdotes inſtituit Claudium patruum, & locupletiſſimos

Magnum, *reſpondit ille*, (*ipſa enim ejus verba apponam*) *deliramentum. Idque impune tulit*, *quòd eſſet ſutor.*

[1] L. Vitellius] De quo ſuprà Annal. VI, 32.

[2] Adulatione princeps] Sueton. in Vitellio, II. L. Vitellius *miri in adulando ingenii*, *primus* C. *Cæſarem adorari ut deum inſtituit*, *cùm reverſus ex Syriâ non aliter adire auſus eſſet*, *quàm capite velato*, *circumvertenſque ſe*, *deinde procumbens.*

[3] Congressam videret] Dio, LIX. pag. 661. Καί ποτε τῦ Γαΐυ συγγίνεσθαί τε τῇ Σελήνῃ λέγοντος, καὶ ἐρωτήσαντος αὐτὸν, εἰ ὁρῴη τὴν θεὸν συνῦσαν αὐτῷ, κάτω τε, ὡς καὶ τεθηπὼς, ἔβλεπεν, ὑποτρέμων· καὶ σμικρόν τι φθεγξάμενος, Ὑμῖν (ἔφη) τοῖς θεοῖς, δέσποτα, μόνοις ἀλλήλυς ὁρᾷν ἔξεστι. *Aliquando* Caius *rem ſibi eſſe cum Luná dixit*, *percunctatuſque eſt Vitellium*, *vidiſſe-ne deam cum ipſo congredientem* : *tum Vitellius*, *quaſi attonitus*, *oculis in terram demiſſis*, *tremens*, *exili voce* : *Solis*, *inquit*, *domine*, *vobis diis licet invicem videre.*

[4] Jovem enim Latialem] Sueton. in Caio, XXII.

[5] Phœnicopteros] Hanc avem ceteraſque, raritate & pretio commendabiles memorat Suetonius, loc. cit. Lautiores inter cibos annumeratur, Juvenal. XI, 139.

Phœnicopterus ingens.

Genus avis, inquit vetus Scholiaſtes, *quæ habet pennas colore Phœnicio. In aquâ ſemper eſt* : *abundans in Africá. Hujus roſtrum tam prolixum eſt & curvum*, *ut*, *niſi merſo capite*, *aqua in os ipſius non poſſit intrare.* Gallicè dicitur, *le Flammant.* Vide Geſnerum, de Avibus, pag. 662.

[6] Tetraonas] Plin. X, 22. ſect. 29. *Decet tetraonas ſuus nitor*, *abſolutaque nigritia*, *in ſuperciliis cocci rubor. Alterum eorum genus vulturum magnitudinem excedit*, *quorum & colorem reddit. Nec ulla aves*, *excepto ſtruthiocamelo*, *majus corpore implens pondus*, *in tantum aucta*, *ut in terrá quoque immobilis prehendatur. Gignunt eos Alpes*, *& Septentrionalis regio. In aviariis ſaporem perdunt. Moriuntur contumaciâ*, *ſpiritu revocato.* Tetraones, vulgò Gallis, *le Faiſan bruyant.*

quoſque, qui ſinguli ſacerdotia centies ſeſtertiûm [1] emerent. A. U. C. 793. J.C. 40. Ipſe ſuî ſacerdos uxorem Cæſoniam, equumque ſuum *Incitatum* in collegium cooptavit [2]: numine ac cultu pariter inridendus; ſed ſorte lætus, quòd ſuper auri acervos volutaretur [3]. Has tamen inter delicias haud deferbuit furor. Immo tum placuit hominum fortunæ vitæque inludere. Gratias enim Principi agere cogebantur, & quorum bona ablata, & quorum liberi occiſi. In hac promiſcuâ pereuntium turbâ, quæ, quotidianum ſacrum, novo numini cadebat, vitæ hilaritate, mortis conſtantiâ Canus Julius [4] præcipuam laudem tulit.

[1] Centies sestertium] Gallicæ monetæ libris 1,945,502. Dio, LIX. pag. 662. Suetonius quoque in Caio, XXII. *Magiſteria ſacerdotii ditiſſimus quiſque & ambitione & licitatione maximâ vicibus comparabant.* De pretio tamen paulo aliter idem Suetonius in Claud. IX. *Poſtremò etiam ſeſtertiûm octogies* Gallicæ monetæ libras 1,556,440. *pro introitu novi ſacerdotii coactus impendere, ad eas rei familiaris anguſtias decidit, ut cùm obligatam ærario fidem liberare non poſſet, in vacuum lege prædiatoriâ venalis pependerit ſub edicto præfectorum.*

[2] Cooptavit] De Cæſonia & equo ſacerdotibus vide Dionem, loc. cit.

[3] Volutaretur] Sueton. in Caio, XLII. *Noviſſimè contrectandæ pecuniæ cupidine incenſus, ſæpe ſuper immenſos aureorum acervos patentiſſimo diffuſos loco, & nudis pedibus ſpatiatus, & toto corpore aliquandiu volutatus eſt.* Cùm ad eam opum inſaniam venit, Romæ & in Italiâ plus fuiſſe auri & argenti, quàm in toto orbe, docet Philo, Legat. ad Caium, pag. 1007. Ἐν Ῥώμῃ καὶ τῇ ἄλλῃ Ἰταλίᾳ, παρ' οἷς (πλουσίοις) ἄργυρος καὶ χρυσὸς τεθησαύρισται τοσοῦτος, ὥστε εἰ σύμπας ὁ ἐξ ἁπάσης τῆς ἄλλης οἰκουμένης. Hæc rhetoricè magis, quàm verè, dicta. Maximæ quidem erant imperii Romani opes, quæ, ut mos regnorum, totæ Romam & in Italiam deferebantur. Sed majores adhuc opes Parthorum, Indorum, ceterarumque gentium, ſi universè accipiantur.

[4] Canus Julius] Quem effusè laudat Seneca, *de Tranquillitate animi*, XIV. *Canus Julius, vir inprimis magnus, cujus admirationi ne hoc quidem obſtat, quod noſtro ſæculo natus eſt, cum Caio diu altercatus, poſtquam abeunti Falaris ille dixit, Ne fortè ineptâ ſpe tibi blandiaris, duci te juſſi: Gratias, inquit, ago, optime Princeps. Quid ſenſerit, dubito: multa enim occurrunt mihi. Contumelioſus eſſe voluit, & oſtendere quanta crudelitas eſſet, in quâ mors beneficium erat? An exprobavit illi quotidianam dementiam? agebant enim gratias, & quorum occiſi liberi, & quorum bona ablata erant. An tamquam libertatem libenter accepit? Quidquid eſt, magno animo reſpondit. Dicet aliquis: Potuit poſt hæc jubere illum Caius vivere. Non timuit hoc Canus: nota erat Caii in talibus imperiis fides. Credíſne illum, decem medios uſque ad ſupplicium dies, ſine ullâ ſollicitudine exegiſſe? veriſimile non eſt, quæ vir ille dixerit, quàm in tranquillo fuerit. Ludebat latrunculis, cùm centurio, agmen periturorum trahens, illum quoque excitari jubet. Vocatus numeravit calculos, & ſodali ſuo, Vide, inquit, ne poſt mortem meam mentiaris te viciſſe. Tum annuens centurioni: Teſtis, inquit, eris, uno me antecedere. Luſiſſe tu Canum illâ tabulâ putas? illuſit. Triſtes erant amici, talem amiſſuri virum. Quid mæſti, inquit, eſtis? Vos quæritis, an immortales animæ ſint: ego jam ſciam: nec deſiit in ipſo veritatem ſine ſcrutari, & ex morte ſuâ quæſtionem habere. Proſequebatur illum philoſophus ſuus: nec jam procul erat tumulus, in quo Cæſari deo noſtro*

LV. Nec Caius diis, quàm hominibus, æquior exſtitit: eos modò probris & inriſionibus [1] laceſſebat: modo aris deturbabat, & in templi ſui famulitium vocabat [2]: modò truncabat capite, ut ſuum imponeret. Laudatiſſimis quibuſque potiſſimùm infenſus, marmoreum Cupidinem, Praxitelis opus, Theſpiis ſuſtulit [3]: ipſum Jovem Olympium, Phidiæ [4] & artis miraculum, rapturus, niſi Memmius Regulus [5], portento dolove territus, abſtinuiſſet. Nec mirum muta ſimulacra ab eo ſperni, qui tonantem Jovem [6] ad pugnam vocaret, & vincere præſumeret.

A. U. C. 793. J. C. 40.

LVI. Hæc inter veſanæ mentis deliria, Romam advenerant Judæorum Alexandrinorum legati [7], duce Philone,

fiebat quotidianum ſacrum. Quid, inquit, Cane, nunc cogitas? aut quæ tibi mens eſt? Obſervare, inquit Canus, propoſui illo velociſſimo momento, an ſenſurus ſit animus, exire ſe: promiſitque ſi quid exploraſſet, circumiturum amicos, & indicaturum quis eſſet animarum ſtatus. Ecce in mediâ tempeſtate tranquillitas: ecce animus æternitate dignus, qui fatum ſuum in argumentum veri vocat: qui in ultimo illo gradu poſitus, exeuntem animum percunctatur: nec uſque ad mortem tantùm, ſed aliquid etiam ex ipſa morte diſcit. Nemo diutius philoſophatus: ſed non raptim relinquetur magnus vir, & cum curâ dicendus: dabimus te in omnem memoriam, clariſſimum caput, Caianæ cladis magna portio.

[1] Probris et inrisionibus] Quas vide apud Suetonium in Caio, XXII.

[2] Vocabat] Sueton. loc. cit. *Dato negotio, ut ſimulacra numinum religione & arte præclara, inter quæ Olympii Jovis apportarentur e Græciâ, quibus capite dempto ſuum imponeret.*

[3] Thespiis sustulit] Pauſanias IX. Bœotic. 27. docet Cupidinem illum a Caio fuiſſe Theſpiis ſublatum, a Claudio redditum, a Nerone iterum Romam reportatum, ubi igne conſumptus eſt. Illum memorat Plinius, XXXVI, 5. num. 5. *Ejuſdem* Praxitelis *eſt & Cupido objectus a Cicerone Verri*, Cic. in Verrem, IV, 2, *ille propter quem Theſpiæ viſebantur, nunc in Octaviæ ſcholis poſitus.*

[4] Phidiæ] Plin. XXXIV, 8. *Ante omnes Phidias Athenienſis, Jove Olympiæ facto, ex ebore quidem & auro.* Dei ſedentis effigiem & ornamenta fusè deſcripſit Pauſanias V. Eliac. prior. II.

[5] Nisi Memmius Regulus] Teſte Joſepho, Antiq. Jud. XIX, 1. num. 1. Architecti Memmio Regulo dixere, infractum iri ſimulacrum, ſi loco moveretur. Addit ab aliis dici Memmium incredibilibus miraculis deterritum fuiſſe. Λέγεται δὲ τὸν Μέμμιον διὰ ταῦτα, κὴ σημείων μειζόνων γεγενημένων, ἢ ὡς ἂν τινα πιστὰ ἡγεῖσθαι, ὑπερβαλέσθαι τὴν ἀναίρεσιν.

[6] Tonantem Jovem] Pluribus Seneca de Irâ, I, 16. C. *Cæſar, iratus cœlo quod obſtreperet pantomimis, quos imitabatur ſtudioſius quàm ſpectabat, quódque comeſſatio ſua fulminibus terreretur, prorſus parum certis, ad pugnam vocavit Jovem, & quidem ſine miſſione, Homericum illum exclamans verſum,* ἤ μ' ἀνάειρ', ἢ ἐγὼ σέ. *Quanta dementia fuit? putavit, aut ſibi noceri ne a Jove quidem poſſe, aut ſe nocere etiam Jovi poſſe. Non puto parum momenti hanc ejus vocem ad incitandum conjuratorum animos addidiſſe. Ultimæ enim patientiæ viſum eſt eum ferre, qui Jovem non ferret.* De conjuratione dicemus infra capite, LXVIII. & ſeqq.

[7] Judæorum Alexandrinorum legati] Hanc Judæorum legationem fuse deſcripſit Philo in libro, cui titulum fecit, de Legatione ad Caium, pag. 992 & ſeqq.

diſerti magis quàm ſubacti ingenii homine. Querebantur [1], « gentem, unius, immortalis, & rerum omnium effectoris, »Dei religioni addictam opprimi: adempta ſibi civium jura [2]: »ſacra violari: proſeuchas [3] fœdis mortalium deorum ima»ginibus deturpari ». In hos luctus eò magis effuſi, quòd nihil religione carius & intolerantius, genſque Judæorum ſit querula, novas & acriores mæſtitiæ cauſas Puteolis, quò Principem, locorum atque libidinum incertum, erant inſecuti [4], accepere.

A. U. C. 793. J. C. 40.

LVII. Scilicet « Jamneam [5] urbem exoticis ſacris a »Capitone, Principis quæſtore [6], profanatam [7]: ejuſdem ar»tibus, nefariiſque Heliconis & Apellis, quos ſuprà memo»ravi [8], conſiliis ſacroſanctum Hieroſolymæ templum ſibi »periiſſe: P. Petronium [9], Syriæ præſidem, cum exercitu »miſſum, ut inauratum NOVI IOVIS INLVSTRIS CAII [10] coloſ»ſum in ſacro adyto [11] reponat, vel totam gentem perditum »eat: ſacrilegum opus Sidone deproperari [12]: ſacerdotes & »optimates, ut ad impietatem conſentiant, evocari: deſer»tas Judæorum urbes, vacuas domos, omnes in Phœniciam »veniſſe [13], ut Petronium, virum minimè atrocem, ſed diſ-

[1] Querebantur] De his querelis vide Philonem, Legat. ad Caium, pag. 1008 & ſeqq.

[2] Civium jura] Civium Alexandrinorum jura, quæ quadringentos ante annos obtinuerant. Philo, Legat. ad Caium, pag. 1040.

[3] Proseuchas] Quid ſint proſeuchæ jam diximus ſuprà in Supplement. Annal. VII, 38.

[4] Erant insecuti] Philo, Legat. ad Caium, pag. 1018. Ἀφίγμεθα μὲν γὰρ ἀπὸ Ῥώμης εἰς Δικαιάρχειαν ἐπακολουθοῦντες Γαΐῳ. *Veneramus Româ Puteolos, Caium ſecuti.* De Puteolis, *Pozzuolo*, ſæpe dictum eſt.

[5] Jamneam] Urbem, tribûs Dan in Palæſtinâ, prope Joppen. Nunc appellatur *Zania.*

[6] Principis quæstore] Exigendis tributis in Judæâ præerat.

[7] Profanatam] Hæc lacrimosè deſcribit Philo, Legat. ad Caium, pag. 1020 & 1021.

[8] Supra memoravi] In Supplement. Annal. VII, 27.

[9] P. Petronium] In nummo, ex ære mediocri, anno ſequenti cuſo, TI. CLAVDIVS AVG. GER. IMP. capite laureato. Ex adverſâ parte in coronâ, ΕΠΙ ΠΕΤΡΩΝΙΟΥ. ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. q. *Sub Petronio*, Syriæ præſide, *Antiochenſium*, anno xc. æræ Cæſarianæ. Vide Harduinum, *Select. Opera*, pag. 22 & 633. Petronius Vitellio in Syriæ præfecturâ ſucceſſerat. Philo, Legat. ad Caium, pag. 1025.

[10] Inlustris Caii] Διὸς ἐπιφανοῦς νέου Γαΐου. Philo, Legat. ad Caium, pag. 1019 & 1040.

[11] In sacro adyto] Hieroſolymitani templi.

[12] Sidone deproperari] Philo, Legat. ad Caium, pag. 1024. Sidon, urbs Phœniciæ, hodie *Seyde.*

[13] In Phœniciam venisse] Philo,

»plicere Principi verentem, ad miſerationem gentis, ultrò »in preces, &, ſi fuerint inritæ, in pericula & mortes ruen»tis, flecterent: ſi foret pereundum, id ſolatii ſaltem habi»turos, quòd peregrinâ in terrâ, inviolato adhuc templo, »occumberent».

A. U. C. 793. J. C. 40.

LVIII. Legati, his rebus auditis, dolore victi & muti corruunt [1], necdum quantum periculi immineret gnari. Petronius enim, tot miſerorum aſpectu & precibus mollitus, literas, pietatem inter & obſequium ambiguas, ad Principem miſerat [2]: « lentas operas: ſed non intutas moras: »religiones tempore potiùs, quàm vi gliſcere: Judæos ſa»cris ſuis pervicaciùs adſtrictos, ſi feſtinaretur, fortè agro»rum vitæque oblitos, in ſuî perniciem ſponte ituros, cum »ſummo Principis detrimento, qui ſanè per has regiones »meditatum in Ægyptum iter faceret [3] ». Caius, ob ſuſpiciones perſpicax, divinos honores a Judæis negari & Petronium connivere introſpexit [4]. Veritus tamen exercitûs defectionem, modeſtè reſcripſit [5]; laudatâque Petronii prudentiâ, hortatus eſt « ut collectis jam frugibus, nulloque inſtante »periculo, operas urgeret, & debitas Principi religiones »adſereret ».

LIX. Interim rex Agrippa [6], Petronii literarum neſcius, Caium ſalutatum venit. Vultu ejus obnubilo & iras recondente primùm territus [7], mox auditis exprobrationibus « gentem ſuam rebellem eſſe, Principi ejuſque numini in»fenſam », ita diriguit [8], ut exanimus domum ſuam fuerit

loc. cit. Eos in ſex ordines diſtributos, ſeniorum, juniorum, puerorum, rurſum aliâ parte anuum, mulierum, virginum, veniſſe teſtatur idem Philo, Legat. ad Caium, pag. 1025. Εἰς τάξεις δὲ ἓξ διενεμήθησαν, πρεσβυτῶν, νέων, παίδων, πάλιν ἐν μέρει πρεσβυτίδων, γυναικῶν τῶν ἐν ἡλικίᾳ, παρθένων.

[1] Muti corruunt] Philo, Legat. ad Caium, pag. 1019.

[2] Ad Principem miserat] Philo, Legat. ad Caium, pag. 1027.

[3] Faceret] Ut Alexandriam veniret, & in urbe, quâ nulla alia ad adulationem projectior, quàm maximis divinitatis honoribus mactaretur. Philo, Legat. ad Caium, pag. 1028 & 1029.

[4] Introspexit] Philo, loc. cit.

[5] Modeste rescripsit] Philo, Legat. ad Caium, pag. 1029.

[6] Rex Agrippa] De quo ſuprà in Supplement. Annal. VII, 37. Ex regno redux, Caium ſalutatum veniebat.

[7] Primum territus] Philo, loc. cit.

[8] Ita diriguit] Philo, Legat. ad Caium, pag. 1030.

reportatus. Poſtero die animis viribuſque paullulùm recreatis, longas, ſupplicum more, literas miſit Principi [1] : quarum libertate excuſatâ, profitebatur « ſe amore patriæ ſucceſſum, avis proaviſque regibus ſimul & ſummis pontificibus [2] natum, Dei altiſſimi templum ſemper veneratum, pro ſe, pro patriâ, pro ſuâ gente clementiam pietatemque Principis exorare ».

A. U. C. 793. J. C. 40.

LX. « MEMINISSET avorum ſuorum Agrippæ & Tiberii [3], Auguſti proavi [4], proaviæ Juliæ [5] : omnes Judæorum religioni faviſſe : Agrippam [6], cùm Hieroſolymæ verſabatur, ſingulis diebus ſacroſanctum templum adiiſſe, verendamque ejus majeſtatem, & ſacrorum ſanctitatem admiratum, illud donis exornaſſe : Tiberium ne voluiſſe quidem [7] auratos clipeos, nullâ imagine, ſed titulo tantùm inſignes [8], ſibi in Herodis [9] regiâ a Pilato dicatos [10], in urbe ſanctâ manere, ſed Cæſaream [11] transferri juſſiſſe : Auguſtum non modò permiſiſſe Judæis [12], ut ubique terrarum patrios cœtus celebrarent, & ſtipes [13] Hieroſolymam mitterent; at ip-

[1] LITERAS MISIT PRINCIPI] Philo, Legat. ad Caium, pag. 1031.

[2] SUMMIS PONTIFICIBUS] Philo, loc. cit. Πάππων δὲ καὶ προγόνων βασιλέων ἔλαχον, ὧν οἱ πλείους ἐλέγοντο ἀρχιερεῖς. *Avos proavoſque reges habui, quorum plures fuere ſummi pontifices.*

[3] AGRIPPÆ ET TIBERII] Tiberius avus Caii ob adoptionem Germanici. Avus quoque M. Agrippa ob Agrippinam, Caii matrem. Vide Stemma Cæſarum, num. 47 & 51.

[4] AUGUSTI PROAVI] Ob Tiberium ab Auguſto, Germanicum a Tiberio adoptatum.

[5] JULIÆ] Liviæ, Auguſti uxoris, in familiam Juliam adſumptæ, ut dictum eſt Annal. I, 8.

[6] AGRIPPAM] Avum Caii, de quo mox dictum eſt. Ejus pietatem, animumque Judæis amicum commendant Philo, Legat. ad Caium, pag. 1032 & 1033. Joſephus, Antiq. Judaic. XVI, 2 & 3.

[7] NE VOLUISSE QUIDEM] Hæc pluribus Philo, loc. cit. pag. 1033.

[8] TITULO TANTUM INSIGNES] Cùm vetitæ eſſent Judæis imagines, poſitus tantùm clipeis titulus, qui nomen dedicantis, & ejus cui dedicabatur, continebat. Ἡ (ἐπιγραφὴ) δύο ταῦτα ἐμήνυε τόν τε ἀναθέντα, καὶ ὑπὲρ οὗ ἡ ἀνάθεσις. Philo, Legat. ad Caium, pag. 1034. De clipeorum uſu diximus ſuprà Annal. II, 83.

[9] HERODIS] Herodis I & Magni.

[10] A PILATO] Judææ procuratore.

[11] CÆSAREAM] Cæſaream maritimam, tum Judææ caput; de quâ Plinius, V, 13. *Stratonis turris, eadem Cæſarea, ab Herode rege* in honorem Auguſti *condita*, pòſt dicta *colonia prima Flavia, a Veſpaſiano Imperatore deducta*. Manet adhuc nomen, *Céſarée.*

[12] PERMISISSE JUDÆIS] Philo, loc. cit.

[13] STIPES] Judæi non modo Hieroſolymis pecunias pro ſacrificiis, pro templo erogabant, ſed undique terrarum Hieroſolymam mittebant. Collectas

A. U. C. 793. J. C. 40.

» ſum quoque imperaſſe, ut ſuis impenſis victimæ [1] ſingulis » diebus ſummo Deo [2] æternùm litarentur : Juliam Auguſ» tam [3], maritæ pietatis æmulam, aureas phialas [4], calices, » aliaque plurima & pretioſiſſima donaria miſſitaſſe ».

LXI. « IGITUR ſuppliciter obteſtari, ut Princeps, ma» joribus ſuis virtute haud impar, par quoque ſit in Judæos » benevolentiâ ». Memorabat « accepta a Caio beneficia; » rupta vincula [5]; data regna [6] : at hæc vana, hæc exitioſa » eſſe, ſi templum violaretur, ſi convelleretur religio. Re» poſcere ſe priorem ſervitutem, aut potiùs mortem, cùm » vivere non poſſit, niſi Caio adnuente; nec velit, niſi pro» bante Deo, & inviolato templo [7] ».

LXII. VETUS amicitia, eâque imperioſior libertas Principem mollivit, nec tamen a cœptis penitus avertit : ſcripſit quidem ad Petronium « ne quid in templo novaret [8] ». At ſimul imperabat « ut extra Hieroſolymam aras, templa » ſibi ſuiſque ponere cuivis liceret. Si quis obſtaret, ſtatim » plecti, aut ad ſe mitti ». Urbe talibus impietatis & diſſenſionum munimentis vallatâ, indulgentiæ eum adhuc pænituit; juſſitque [9] « ære aurato coloſſum Romæ fieri », qui, clanculùm Hieroſolymam tranſvectus, in templo dicaretur, cùm per eam urbem, Ægyptum petiturus, iter faceret [10].

etiam pro pauperibus factas memorat D. Paulus I Cor. XVI, 1. Vide & Joſephum, Antiq. Judaic. XVI, 6. Sed hac de re diximus ſatis ſuprà Tom. IV, pag. 546 & ſeqq.

[1] VICTIMÆ] Taurus & agni duo, ut ſcribit Philo, Legat. ad Caium, pag. 1036.

[2] SUMMO DEO] Ὑψίστῳ Θεῷ. Philo, loc. cit.

[3] JULIAM AUGUSTAM] Liviam, Auguſti uxorem.

[4] AUREAS PHIALAS] Sic aurea inter donaria, a Seleuco Callinico in templum Apollinis Didymæi miſſa, recenſetur *phiala caryota Bonæ Fortunæ una. Pondus drachmæ ducentæ quadraginta ſeptem*, Gallicæ monetæ, non numeratis operis ſumptibus, libræ circiter 2700. *Φιάλη καρυώτη Ἀγαθῆς Τυχῆς μία. Ὁλκὴ δραχμαὶ διακόσιαι τεσσαράκοντα ἑπτά.* Chishull, *Antiquit. Aſiatic.* pag. 69. Miſſa quoque a rege Pruſiâ phiala, pondere æquans drachmas Alexandrinas trecentas, Gallicæ monetæ libras 6750. Vide eumdem eruditum Chishull, pag. 91.

[5] RUPTA VINCULA] Ut dictum ſuprà in Supplement. Annal. VII, 11.

[6] DATA REGNA] Vide Supplement. loc. cit. & Annal. VIII, 18.

[7] INVIOLATO TEMPLO] Philo, Legat. ad Caium, pag. 1037.

[8] IN TEMPLO NOVARET] Philo, Legat. ad Caium, pag. 1038.

[9] JUSSITQUE] Philo, loc. cit.

[10] ITER FACERET] De hoc itinere in Ægyptum diximus ſuprà cap. 58.

LXIII. Iis diſpoſitis, legati Judæorum Alexandrinorum
A. U. C. ad inriſionem magis, quàm ad orandam cauſam, admiſſi.
793. J. C. Quod paullo fuſiùs referre haud pigebit, ut inluſtri exemplo
40. quæ fuerit hujus principatùs ratio, noſcatur. Caius, in Mæcenatis Lamiæque hortis [1] diverſatus, præceperat « villas »omnes recludi; ſe eas inſpecturum ». Ibi legatos excepit [2]: cernui « Auguſtum Imperatorem » ſalutavere : quos ille indignabundo vultu reſpectans, « nonne vos », inquit, « qui »me, probatum totius orbis confeſſione & veneratione, »deum negatis, & numen ne nomine quidem notum [3] coli»tis »? Dein protenſis ad cælum manibus, impia vociferatùs eſt, horrentibus Judæis; Alexandrinorum verò turbâ « Caium »deum, Jovem, deos omnes, unum eſſe » ingeminante [4].

LXIV. Interim criminabatur Iſidorus [5] « reliquos terrarum populos præter Judæos pro ſalute Principis ſacrifi»caſſe ». Hi accuſationis indignitatem averſati, exclamant [6] « ſe injuriis peti; terque, pro auſpiciis imperii, reſtitutâ Cæ»ſaris ſanitate, victoriâque Germanicâ, hecatombas [7], non »truncas, utì apud ceteras gentes moris eſt, ſed integras, »ſacro igne adoleviſſe ». Haud mitior Caius eos « alii, non »ſibi, ſacrificaſſe » queritur [8] : moxque obambulans, aulas,

[1] In Mæcenatis Lamiæque hortis] In Eſquiliis extra urbem fuere Mæcenatis & Lamiæ horti, & contigui. Vide & Donatum de Urbe Româ, III, 23. Lamiam laudat Horatius Od. III, 17. De hortis Mæcenatis jam dictum ſuprà Annal. XV, 39.

[2] Ibi legatos excepit] Philo, Legat. ad Caium, pag. 1040.

[3] Ne nomine quidem notum] Τὸν ἀκατονόμαστον. Philo, Legat. ad Caium, pag. 1041. Calumniæ cauſa, quòd Judæi nomen Dei יהוה, *Jehova*, ineffabile eſſe dicerent. Inde ampla adversùs Judæos calumniarum materies.

[4] Ingeminante] Philo, loc. cit. Τὰς τῶν θεῶν ἁπάντων ἐπωνυμίας ἐπεφήμιζον αὐτῷ.

[5] Criminabatur Isidorus] Philo, ibid.

[6] Exclamant] Philo, ibid.

[7] Hecatombas] Philo, ibid. Ἑκατόμβας ἐθύσαμεν. Ita dictæ ſunt a centum bobus in his ſacrificiis immolari ſolitis. Sic Marius pugnaturus diis vovit immolaturum ſe centum boves, ηὔξατο τοῖς θεοῖς κατὰ ἑκατόμβης, Plutarch. in Mario, pag. 420. Non ſolos tamen boves in hecatombis fuiſſe immolatos accipimus ex Capitolino in Maxim. & Balb. XI. *Hecatombe autem tale ſacrificium eſt : centum aræ uno in loco ceſpititiæ exſtruuntur, & ad eas centum ſues, centum oves mactantur. Jam, ſi imperatorium ſacrificium ſit, centum leones, centum aquilæ, & cetera hujuſmodi animalia centena feriuntur.*

[8] Queritur] Philo, ibid. Ἐγώ, φησὶ, ταῦτα ἀληθῆ, τεθύκατε, ἀλλ' ἑτέρῳ, καὶ οὐχ ὑπὲρ ἐμοῦ. *Eſto : hæc vera ſint. Certè alii, non mihi ſacrificaſtis.*

œcos, gynæcea, tabulata omnia inſpectare; hæc probare; illa damnare; alia mutata velle, adſectantibus inter adverſariorum contumelias Judæis: quos ſubitò affatus, « cur », inquit, « ſue abſtinetis [1] »? Rident plauduntque Alexandrini: patrios ritus excuſant Judæi [2]: jocatur Princeps [3]; ſtatimque ad ſeria tranſgreſſus, « quid juris in urbe Alexandriâ » petant » interrogat.

A. U. C. 793. J. C. 40.

LXV. Illi meditatam orationem, quâ jura per quadringentos annos [4] valida probarent, cœperant, cùm properè fugit, ampliſſimamque aulam pererrans, jubet « feneſtras vi» tro candido [5], ſpecularibus lapidibus haud abſimili, oc» cludi ». Exin ad Judæos lentè regreſſus, « quid dicant » quærit. Dicta ſummatim repetentibus, ſubitò evadit in ædem, quam veteribus picturis [6] exornabat. Denique reverſus, nec ita ferox, ſed commiſerans, « proh miſeros », inquit, « & » imbecillos magis quàm malos, qui me dei naturæ parti» cipem eſſe haud intelligitis [7] ». Hæc locutus, abiit; juſſique legati recedere [8]: Principis futilitate inritati [9], læti tamen quòd jam non cauſæ tantùm, ſed vitæ etiam diffiderent.

[1] Cur sue abstinetis] Id Judæis lege vetitum, Levitic. XI, 7. Deuteronom. XIV, 8. Cauſam autem legis ita explicat eruditus Mead, *Medica ſacra*, pag. 7. *Fœdis in ſummâ pelle ulcerationibus ab omni ævo quàm maximè patuerunt Hebræorum corpora, unde carnis ſuillæ eſu illis interdictum fuiſſe putant eruditi: quippe quæ craſſum & ægre perſpirabile nutrimentum ſanguini ſubminiſtrans, iſtiuſmodi corporis conſtitutionibus minimè convenit.*

[2] Excusant Judæi] Alios nempe aliis gentibus mores eſſe; ipſis Alexandrinis uſu quarumdam rerum eſſe interdictum: multos etiam reperiri, qui ne agninâ quidem veſcerentur. Philo, Legat. ad Caium, pag. 1042.

[3] Jocatur Princeps] Et agninas carnes inſuaves eſſe reſpondet. Philo, ibid.

[4] Quadringentos annos] Philo, Legat. ad Caium, pag. 1040. Ergo tempore Philippi, Macedonum regis, ante conditam urbem ab Alexandro Magno, cùm locus adhuc Rhacotes nominabatur, huc venerant Judæi. De urbe Alexandriâ vide Plinium, V, 9.

[5] Vitro candido] Philo, Legat. ad Caium, pag. 1042. Περιελθὼν προςάττει τὰς ἐν κύκλῳ θυρίδας ἀναληφθῆναι τοῖς ὑάλῳ λευκῇ διαφανέσι παραπλησίως λίθοις, οἳ τὸ μὲν φῶς οὐκ ἐμποδίζουσιν, ἄνεμον δὲ εἴργουσι καὶ τὸν ἀφ' ἡλίου φλογμόν. *Obambulans juſſit circumquaque feneſtras claudi vitro candido, ſimili ſpecularibus lapidibus, quibus lux admittitur, ventus & ſol excluditur.*

[6] Veteribus picturis] Ex Græciâ, cujus ſpoliata templa, advectis. Joſeph. Antiq. Jud. XIX, 1.

[7] Haud intelligitis] Philo, loc. cit.

[8] Recedere] Philo, Legat. ad Caium, pag. 1043.

[9] Inritati] Tunc Judæi arma ſumpſere: quem motum Cæſaris mors diremit; ut vidimus ſuprà, Hiſt. V, 9.

A. U. C. 793. J. C. 40. LXVI. Sub anni finem Apelles [1] malarum artium pœnas luit; vinctuſque ferreis compedibus [2], & rotâ tortus per dierum intervalla, ut diu ſuppliciis ſufficeret, quantum olim ad luxuriæ incitamenta, tantum ad crudelitatis ludibria valuit: haud raro, at ſemper infirmo exemplo. Validiùs enim ad ſcelus impellit præſentis fortunæ inlecebra, quàm retrahit futuræ infamiæ formido. Eodem anno Pontius Pilatus [3], Viennam [4] biennio antè relegatus, vitam priſtinæ dignitatis memoriâ, conſcientiâ ſcelerum, mæroris impatientiâ triſtem ipſe finivit.

A. U. C. 794. J. C. 41. LXVII. Caius Cæſar IV & Sentius Saturninus infauſtis auſpiciis conſulatum iniere [5]. Sacrificanti enim Cæſari Calendis Januariis jecur victimæ defuit [6]. Alia quoque vulgata prodigia [7], potiùs tædio principatûs, quàm rei veritate. Haud ſiluerim tamen, quod Plinius [8], egregius naturæ

[1] Apelles] De quo ſuprà cap. 57.

[2] Ferreis compedibus] Philo, Legat. ad Caium, pag. 1021 & 1022.

[3] Pontius Pilatus] Procurator Judææ, de quo diximus in Supplement. Annal. V, 8. De ejus morte Euſeb. in Chronic. *Pontius Pilatus, incidens in multas calamitates, propriâ ſe manu interfecit. Scribunt Romanorum hiſtorici.* Oroſius, VII, 5. *Pilatus autem præſes, qui ſententiam damnationis in Chriſtum dixerat, poſtquam plurimas ſeditiones in Hieroſolymis excepit ac fecit, tantis irrogante Caio angoribus coarctatus eſt, ut ſuâ ſe tranſverberans manu, malorum compendium mortis celeritate quæſierit.*

[4] Viennam] Nunc *Vienne en Dauphiné.* Ado in Chronic. Eruditus Chorier, *Hiſtoire générale de Dauphiné*, VI, Sect. 11. perperam exiſtimat Pilatum in Judæâ occubuiſſe.

[5] Consulatum iniere] Caius Cæſar Auguſtus IV & Cn. Sentius Saturninus conſules fuere anno Urbis conditæ DCCXCIV. J. C. 41.

[6] Jecur victimæ defuit] Plin. XI, 37. Sect. 73. Jecur defuit *Caio Principe Kalendis Januariis, cùm iniret conſulatum, quo anno interfectus eſt.*

[7] Prodigia] Quæ vide apud Suetonium, in Caio, LVII.

[8] Quod Plinius] Plin. XXXII, 1. *Heu vanitas humana, cùm roſtra illa, ære ferroque ad ictus armata, ſemipedalis inhibere poſſit, ac tenere devincta piſciculus! Fertur Actiaco Marte tenuiſſe prætoriam navim Antonii, properantis circumire & exhortari ſuos, donec tranſiret in aliam. Ideoque Cæſariana claſſis impetu majore protinus venit. Tenuit & noſtrâ memoriâ Caii Principis ab Aſturâ Antium renavigantis: ut res eſt etiam auſpicalis piſciculus. Si quidem noviſſimè tum in Urbem reverſus ille Imperator, ſuis telis confoſſus eſt. Nec longa fuit illius moræ admiratio, ſtatim causâ intellectâ, cùm e totâ claſſe quinqueremis ſola non proficeret, exſilientibus protinus qui id quærerent circa navim, invenere adhærentem gubernaculo, oſtenderuntque Caio, indignanti hoc fuiſſe quod ſe revocaret, quadringentorumque remigum obſequio contra ſe intercederet. Conſtabat peculiariter miratum quomodo adhærens tenuiſſet, nec idem polleret in navigium receptus. Qui tunc poſteaque vidêre, eum limaci magnæ ſimilem eſſe dicunt.* De echeneide, vulgò nobis *Remora*, vide Aldovrandum, de Piſcibus, III, 22. pag. 335 & ſeqq. Maria autem nunc navibus

A. U. C. 794. J. C. 41.

ſcriptor, retulit. Nec vera tantùm, ſed tradita quoque nobilibus auctoribus, etſi minùs veriſimilia, memorare debet Annalium conditor. Igitur cùm ab Aſturâ [1] Antium renavigaret Princeps, fertur, totâ claſſe proficiente, ejus quinqueremem ſolam reſtitiſſe. Cunctis demirantibus quid quadringentorum remigum officio intercederet, exſiliere qui id circa navim quærerent: invenere echeneidem, gubernaculo adhærentem, Caioque oſtenderunt. Indignationem, quòd eum ſemipedalis piſciculus remoraretur, excepit admiratio, cùm, qui adhærens ita tenuiſſet, in navigium receptus nihil polleret.

LXVIII. At hæc leviora, quàm ut atrocem adverterent Principem, qui quantùm ceteri proſperis, tantùm adverſis inhiabat: ſolitus temporum ſuorum calamitatem dolere [2], quòd fame, peſte, exercituum cladibus, urbium incendiis, regionum ſubverſionibus, utì ſuperioribus principatibus contigerat, non nobilitarentur. Verùm quæ populis precabatur mala, in ipſum, Urbem regreſſum, vertêre. Nefandum facinus diverſis incitamentis ſuſceptum [3]. In illud ruit Æmilius Regulus, Cordubenſis [4], odio Principis: Annius Minucianus, ut Lepidum ulciſceretur [5], ſibique imminens diſcrimen propulſaret: Caſſius Chærea, vir antiquis moribus & auſteris, quibus, ut ad bonum nihil melius, ita ad malum nihil audacius, propter ſpretam ſuam virtutem [6] ipſamque Caii benevolentiam infenſior.

plena, nec ullis umquam impedita echeneidibus, ſatis evincunt falſa eſſe, quæ hac de re veteres prodidere.

[1] Astura] Plin. III, 5 & 6. *Aſtura, flumen & inſula, in Antiano* ſinu. Hodieque *Torre d'Aſtura* nominatur prope Terracinam.

[2] Calamitatem dolere] Sueton. in Caio, XXXI. *Queri etiam palam de conditione temporum ſuorum ſolebat: quòd nullis calamitatibus publicis inſignirentur. Auguſti principatum clade Varianâ: Tiberii, ruinâ ſpectaculorum apud Fidenas, memorabilem factum: ſui oblivionem imminere proſperitate rerum. Atque identidem exercituum cædes, famem, peſtilentiam, incendia, hiatum aliquem terræ optabat.*

[3] Susceptum] De hac conjuratione ejuſque auctoribus & cauſis, vide Joſephum Antiq. Judaic. XIX, 1.

[4] Cordubensis] Plin. III, 1. *Corduba, colonia patricia:* nunc *Corduba la veja.*

[5] Lepidum ulcisceretur] De Lepido dictum eſt ſuprà cap. 27.

[6] Spretam suam virtutem] Sueton. in Caio, LVI. *Primas ſibi partes Caſſius Chærea, tribunus cohortis prætoriæ, depopoſcit: quem Caius ſeniorem jam mollem & effeminatum denotare omni probro*

A. U. C. 794. J. C. 41.

LXIX. Singuli, quoſcumque noverant dominatione offenſos, ſocios deligere, non ut periculum declinarent, ſed ut ſocietate valeſcerent. Omnium acerrimus Chærea [1], prætorianorum tribunus, ſingula obſervare: Principis libidines, ſacrorum arcana, vectigalium immanitatem, populi luctus, ſuaſmet injurias, cùm ob humanitatem & in exigendis vectigalibus moderationem a Principe, qui virilia omnia exuerat, ut muliebria oſtentaret, mollitiei argueretur, &, quoties ſignum petebat, Veneris, cupidinis, Priapive ſemper acciperet, in crimina, cauſaſque cædis exaggerare: ad facinus adſcitos, laudibus, exemplis accendere.

LXX. Ejus conſilia ferme oppreſſit caſus [2]. Quidam enim Timidius [3] Pompedium, ſenatorem, geſtis magiſtratibus inſignem, tum Epicureæ ſcholæ placitis in otia reſolutum, conjurationi tamen innexum, quaſi probroſis ſermonibus Principem inluſiſſet, majeſtatis arceſſivit; petiitque ut Quintilia, theatricis operis, venali pulchritudine, & Pompedii aliorumque plurimorum amoribus famoſa, per tormenta interrogaretur. Adnuit Caius; ac ne quid ſuppliciorum acerbitati deeſſet, juſſus Chærea eam quæſtioni ſubjicere, in tormenta eò magis duraturus, quò toties objecta mollitiei crimina magis odiſſet.

LXXI. His vulgatis, ingens fuit conjuratorum metus. Multi, ut quid ſibi ſperandum formidandumve intellige-

conſuerat : & modò, ſignum petenti, Priapum aut Venerem dare : modò, ex aliquâ causâ agenti gratias oſculandam manum offerre, formatam commotamque in obſcœnum modum. Has quoque injurias, & quidem atrociùs, memorat Seneca, *de Conſtantiâ ſapientis*, XVIII. *Chæreæ, tribuno militum, ſermo non pro manu erat, languidus ſono, & infractâ voce ſuſpectior. Huic Caius ſignum petenti modò Veneris, modò Priapi dabat : aliter atque aliter exprobrans armato mollitiam. Hæc ipſe,*Caius, *perlucidus, crepidatus, armillatus. Coegit itaque illum uti ferro, ne ſæpius ſignum peteret. Ille primus inter conjuratos manum ſuſtulit : ille cervicem mediam uno ictu decidit : plurimum deinde undique publicas ac privatas injurias ulciſcentium gladiorum ingeſtum eſt. Sed primus vir fuit, qui minimè viſus eſt.* Principes ignoſcere, punire decet; cavillari, convitiari ſemper dedecet, plerumque pœnitet, ut rectè monet Cl. de Monteſquieu, *Eſprit des Loix*, XII, 38.

[1] Chærea] Caſſius Chærea, de quo plura Joſephus, loc. cit. Dio, LIX. pag. 662.

[2] Oppressit casus] Quem caſum fusè memorat Joſephus Antiq. Jud. XIX, 1. num. 5.

[3] Timidius] Joſephus, loc. cit. Τιμίδιος.

A. U. C. 794. J. C. 41.

rent, Quintiliam, cùm ad ſupplicia ducebatur, inviſêre. Illa, ſupra fortiſſimorum virorum animos erecta, unius e conjuratis pedem pede preſſit, nutuque oculorum ſe ſilentii firmam, & adversùm tormenta invictam fore oſtendit. Chærea, grandem animam nactus, tantò acerbiùs ſæviit, quòd hac viâ promptiùs certiúſque ad Principis perniciem properari perſentiſceret. Exin Quintiliam, defecto corpore, ſed excelsâ mente immotam, ad Caium perduxit; quam ubi vidit, miſerans, Pompedium abſolvit, Quintiliam, in doloris levamen, amiſſæque formæ ſolatium, pecuniâ donavit.

LXXII. At Chærea, periculo violentâque crudelitate atrox, Papinium tribunum, Clementem [1], prætorianorum præfectum, adit [2]; atque in hunc modum adloquitur [3]: « Hactenus Principis ſecuritati inſudavimus : ejus vitæ inſidiatores ferro necavimus, aut tormentis adeò inclementer excruciavimus, ut hominum teterrimo miſeratio moveretur. Hæccine, hæcne tota militiæ noſtræ ratio »? Erubuit Clemens, vultu quantùm dominationis puderet prodente, at ſiluit ne iniquâ Principis inſectatione exitium ſibi quæreret.

LXXIII. Audacior Chærea, ratuſque vinci facilem eſſe, qui erubeſceret, queritur [4] « ſe crudeliſſimi Principis non ſatellites tantùm, ſed amicos eſſe : adversùs libertatem & patriam armatos, civium ſanguine quotidie fœdari : nec tantâ infamiâ ſuam adhuc ſecuritatem apud ſuſpicacem & humanâ cæde lætum Principem redimi. Audendum tandem : ſuæ & omnium ſaluti conſulendum ».

LXXIV. Chæream laudat Clemens [5], ſed « ſilentium & moras » ſuadet : addit « ſe, ob ingraveſcentem ætatem tantæ rei imparem, tutiora fortè reperturum; neminem honeſtiora dicturum ». Dein diſceſſere, in varias cogitationes diſtracti. Clemens audita dictaque animo volvebat. Chæ-

[1] Clementem] Fortè filium Julii Clementis, de quo ſuprà Annal. I, 23.

[2] Adit] Joſeph. Antiq. Jud. XIX, 1, num. 6.

[3] Adloquitur] Hæc & ſeqq. Joſeph. ibid.

[4] Queritur] Joſeph. ibid.

[5] Laudat Clemens] Joſeph. Antiq.

A. U. C. 794. J. C. 41.

rea, ſide præfecti haud ſatis proſpere tentatâ, magis præceps, Corn. Sabinum, tribunum, Annium Minucianum, in Urbe dignitate præſtantem [1], in partes trahit: adjungit ſenatores, equites, milites. Acceſſit quoque Calliſtus [2], Principis favore, & opibus, libertorum præcipuus: ad ſcelera tantò paratior, quantò fortunæ inſolentior & avidior. Is perfidiæ dedecus velabat falſi incertum an veri criminis atrocitate, ſcilicet Caium ſibi imperaſſe, « ut Claudium veneno tolleret ».

LXXV. Tanta conjuratorum multitudine augeſcebant quidem animi, ſed retardabantur conſilia. Quiſque enim, utì adſolet, in diverſas ibant ſententias. Unus Chærea cenſebat [3] « ſuper omnia opus eſſe feſtinatione: morâ res corrumpi: plurimas jam omiſſas occaſiones: Caium potuiſſe interfici, Capitolium aſcendentem, ut pro filiâ ſacra faceret; vel e ſummâ baſilicâ præcipitari, cùm nummos in plebem ſpargebat; vel opprimi, cùm arcanas ſuas religiones celebrabat incuſtoditus & incautus. Ceterùm ſe neque ſociis, neque armis indigere: a diis ſibi eam vim corporis datam, ut ſolus nuduſque valeat Caio necem, patriæ ſalutem adferre ».

LXXVI. Intrepidum Chæreæ animum omnes probavere, orantes tamen [4] « ne præproperâ feſtinatione res in diſcrimen adducatur, & malorum remedium in majora & inſanabilia mala vertatur. Ludos Palatinos [5] quamprimùm edendos: hoc commodiſſimum meditatæ cædis tempus:

Jud. XIX, 1. num. 7.

[1] Dignitate præstantem] Minucianus, teſte Joſepho, Antiq. Jud. XIX, 1. num. 9. *erat dignitate præcipuus, civiumque nobiliſſimus, & inter ceteras laudes arte dicendi ſummus.* Ὑπεροχῇ τε ἀξιώματος, γενναιότατος γὰρ ἦν τῶν πολιτῶν καὶ τῷ ἐπὶ πᾶσιν ἐπαινουμένῳ, μᾶλλον ὡς ἄπτοιτό τινος λόγου.

[2] Accessit quoque Callistus] De quo dictum eſt Annal. XI, 29. Vide & Joſephum Antiq. Jud. XIX, 1. num. 10.

[3] Unus Chærea censebat] Joſeph. Antiq. Jud. XIX, 1. num. 11.

[4] Orantes tamen] Hæc omnia Joſeph. ibid.

[5] Ludos Palatinos] Sueton. in Caio, LVI. Ludos illos a Liviâ in honorem Auguſti inſtitutos, & per triduum celebrari ſolitos memorat Dio, LVI. pag. 600. & in ſuum uſque tempus ab Imperatoribus fuiſſe continuò exhibitos adſeverat. Ἡ Λιουΐα ἰδίαν δή τινα αὐτῷ (Αὐγούστῳ) πανήγυριν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἐν τῷ παλατίῳ ἐποίησεν, ἡ καὶ δεῦρο ἀεὶ ὑπ' αὐτῶν ἀεὶ αὐτοκρατόρων τελεῖται. Apud Joſephum Antiq. Jud. XIX, 4. ludi iſti appellantur ἱπποδρομίαι. Quos *ludos curules* interpretatus eſt Rufinus.

A. U. C. 794. J. C. 41.

»Urbe ſpectaculis intentâ, imparatis ſatellitibus, aut ob lo»corum anguſtias impeditis, Caium vulneribus totum fore »pervium». Chærea, licèt morarum impatiens, conſenſit, & graviores tempore iras fovens, condictum diem primum ludorum [1] exſpectavit. Inluxit tandem; at variis caſibus præpeditus, numquam in ſcelus patuit. Quatuor quoque [2] ſequentibus diebus conjuratorum conſternatione, aut ancipitibus conſiliis, nihil attentatum.

LXXVII. Infremens Chærea [3] factioſos, in unum convocatos, « juratæ fidei memoriâ, proditionis metu, Caii »impune quælibet auſuri licentiâ, numquam intermoriturâ »patrandi facinoris gloriâ » ad audaciam excitat. Exin paullulum ſilens, exterritoſque ac mutos obſtupeſcere miratus, ſubiraſci & quærere « quid morarentur, viri fortiſſimi? »Adeſſe ludorum diem ultimam [4]: Caium, effuſo nobilium, »& optimorum quorumque ſanguine, Alexandriam mox pro»fecturum [5]: ſuas libidines, Romanorum infamiam terrâ »marique oſtentaturum. Hæc inaudiſſe horrendum, ferre ma»gis pudendum. Ægyptium, ſcelera exoſum, ac fortè ultu»rum, laudem maximi facinoris ipſis prærepturum. Spretis eo»rum conſiliis, ſe ſemet hodie pro communi ſalute devo»vere, eventûs ſecurum, certumque id unum miſerum, ſi»bique turpe, ſi, dum viveret, aliâ, quàm hac ſuâ dextrâ, »Caius caderet [6] ».

LXXVIII. Pudore irâque accenſi omnes [7], fidem renovant, morarumque veniam ex audaciâ quærebant. Tum dux Chærea gladio ſe accingit, & palatium petit, ut ſi-

[1] Diem primum ludorum] In vetere Kalendario Herwartiano, XVI KAL. FEBRVARII, ſeu die 17 Januarii, LVDI PALATINI.

[2] Quatuor quoque] Zonaras Tom. I. pag. 559. Ὅμως ἐκαρτέρȣν ἐπὶ πέντε ἡμέρας. *Se per quinque dies continuerunt.*

[3] Infremens Chærea] Joſeph. Antiq. Judaic. XIX, 1. num. 12.

[4] Ludorum diem ultimam] Non ludorum Palatinorum; ſed alterius tridui, quod Caius denuntiaverat, teſte Zonarâ loc. cit. Διὰ τȣτο ἑτέρας τρεῖς ἡμέρας προήγγειλε.

[5] Alexandriam mox profecturum] Joſeph. Antiq. Jud. loc. cit. De hoc itinere jam dictum ſuprà cap. 58.

[6] Caderet] Hæc omnia Joſeph. loc. cit. quæ ut probare nefas, ita quoque ſilere non licet.

[7] Accenſi omnes] Joſeph. Antiq. Judaic. XIX, 1. num. 13.

A. U. C. 794. J. C. 41.

gnum [1] militiæ more accipiat. Numquam lætior magiſque affabilis viſus Princeps [2], ſeu naturâ, malorum præſagâ, in extremos virtutum igniculos erumpente, ſeu blandiente magis fortunâ, quò ſævior imminet. Illo enim ipſo die, nono Calendas Februarias [3], ad eum perductus fuerat L. Caſſius Longinus [4], Aſiæ proconſul, quem e provinciâ evocaverat, monitus Fortunis Antiatinis [5] « ut ſibi a Caſſio caveret »: ejus vinculis, &, cùm vellet, cæde, ſe vitæ ac dominationis certum rebatur, oraculis ludificari homines, non defendi neſcius.

LXXIX. Itaque ſacris de more D. Auguſto peractis [6], ludis adfuit. Adſtabat cum tribunis Caſſius Chærea, Caſſio Longino formidoloſior. Sedebant ceteri conjurationis ſocii, firmare animos, & proximæ cædis rumuſculos [7], vulgari cœptos, opprimere intenti. Cruentâ fabulâ [8] & multâ fictæ

[1] Ut signum] De hoc ſigno diximus Annal. I, 7.

[2] Visus Princeps] Joſeph. loc. cit.

[3] Nono Calendas Februarias] Sueton. in Caio, LVIII. Dio, LIX. pag. 663. Dies autem fuit 24 Januarii.

[4] L. Cassius Longinus] Olim Druſillæ maritus, de quo dictum eſt Annal. VI, 15 & 45.

[5] Fortunis Antiatinis] Sueton. in Caio, LVII. *Monuerunt & Fortunæ Antiatinæ, ut a Caſſio caveret. Quâ cauſâ ille Caſſium Longinum, Aſiæ tum proconſulem, occidendum delegaverat, immemor Chæream Caſſium nominari.* Perperam in recentioribus quibuſdam Mſſ. & editis libris legitur *Sortes Antiatinæ.* Libri omnes veteres, & optimi quique, habent, *Fortunæ Antiatinæ.* De quibus Fortunis vide eruditum Philippum a Turre, *Monumenta Veteris Antii*, pag. 12. & ſeqq. Fortunam Antii cultam celebrat Horatius I Od. XXXV, 1.

O diva, gratum quæ regis Antium.

Verùm ad rem magis appoſitè Macrobius Saturnal. I, 23. *Videmus apud Antium promoveri ſimulacra Fortunarum ad danda reſponſa.*

[6] D. Augusto peractis] Joſeph. Antiq. Judaic. XIX, 1. num. 13. Ludi Palatini D. Auguſto erant ſacri, ut modò dictum eſt cap. 76. Illi quoque ſacrum fuiſſe triduum, a Caio additum, videtur. Quòd inter illa ſacrificia, Princeps *ſacrificans reſperſus eſt phœnicopteri ſanguine*, prodigii loco habitum eſt. Sueton. in Caio, LVII.

[7] Proximæ cædis rumusculos] Quos vide apud Joſephum loc. cit.

[8] Cruenta fabula] Cùm enim dies illa quarta & vigeſima Januarii cæde Philippi, Macedonum regis, ante trecentos quinque & ſeptuaginta annos in ludis a Pauſaniâ occiſi, foret inſignita, tota in cruentis fabulis acta eſt. Mimus cruci affixit Laureolum, & Mneſter Pantomimus cædem Cinyræ, ejuſque filiæ Myrrhæ egit. Joſeph. Antiq. Jud. XIX, 1. num. 13. Juvenal. Satyr. VIII, 187. Unde intelligas Suetonium in Caio, LVII. *Pantomimus Mneſter tragœdiam ſaltavit, quam olim Neoptolemus tragœdus ludis, quibus rex Macedonum Philippus occiſus eſt, egerat. Et cùm in Laureolo mimo, in quo actor proripiens ſe ruinâ ſanguinem vomuit; plures ſecundarum certatim experimentum artis darent, cruore ſcena abundavit. Parabatur & in noctem ſpectaculum, quo argumenta inferorum per Ægyptios & Æthio-*

mortis

A. U. C. 794. J. C. 41.

mortis imagine exhilaratus Princeps, ad balneum prandiumque egreſſus horâ fere ſeptimâ [1], pueros nobiles, ex Aſiâ ad edendas in ſcenâ operas arceſſitos, fortè adloquebatur, cum Chærea, petito militiæ ſigno, probroſoque accepto [2], « Ac»cipe ratum [3] », inquit, gladiumque ei humerum inter & collum impreſſit : ſilentem, & effugium tentantem Corn. Sabinus mox invaſit [4], & in genua provolvit, ſignum conjurationis inclamans, *Repete* [5] : Caius jacens, clamitanſque « ſe »vivere », ſtatim triginta vulneribus [6] confectus eſt. Alii prodidere [7] Chæream ei cervicem gladio cæſim percuſſiſſe, præmiſsâ voce, « Hoc age »; & Corn. Sabinum ex adverſo pectus tranſverberaſſe. Conſtat extremum fatalemque ictum ab Aquilâ ingeſtum [8].

LXXX. Periit Caius nono & vigeſimo ætatis anno : prope quadriennio [9] imperaverat. Parentes [10] eum ad virtutem finxiſſent, niſi imperioſior natura ad vitiorum portenta projeciſſet. Eminenti fuit ſtaturâ [11]. Cetera in eo immania, pal-

pes explicarentur. Ni fortè emendandum, ut placuit Illuſtr. Pellicerio, *per Ægyptinos Æthiopas explicarentur.* Vide Feſtum verbo *Ægyptinos.* Hunc nigrorem, inferialibus ſpectaculis percommodum, memorat Plautus, in Pœnul. Act. V. ſcen. V, 11.

Ita replebo atritate, atrior multò ut ſiet,
Quàm Ægyptii, aut qui cortinam ludis per
Circum ferunt.

[1] Hora fere septima] Poſt ortum Solis. Sueton. in Caio, LVIII. *Nono Kalendas Februarias, horâ quaſi ſeptimâ, cunctatus an ad prandium ſurgeret, marcente adhuc ſtomacho pridiani cibi onere, tandem ſuadentibus amicis* (conjurationis participibus, Joſeph. Antiq. Jud. XIX, 1. num. 13.) *egreſſus eſt. Cùm in cryptâ, per quam tranſeundum erat, pueri nobiles ex Aſiâ ad edendas in ſcenâ operas evocati præpararentur, ut eos inſpiceret hortareturque, reſtitit.* Pro horâ ſeptimâ horam nonam ſcripſit Joſephus Antiq. Jud. XIX, 1. num. 14. περὶ τὴν ἐννάτην ὥραν. Hora verò Romanorum ſeptima, quâ occiſus eſt Caius, erat hora noſtra fere ſecunda pomeridiana.

[2] Probrosoque accepto] Joſeph. Antiq. Jud. XIX, 1. num. 14.

[3] Accipe ratum] Sueton. in Caio, LVIII.

[4] Mox invasit] Joſeph. loc. cit.

[5] Repete] Sueton. loc. cit.

[6] Triginta vulneribus] Sueton. ibid.

[7] Alii prodidere] Sueton. in Caio, ibid.

[8] Ab Aquila ingestum] Joſeph. Antiq. Jud. XIX, 1. num. 14.

[9] Prope quadriennio] Tacit. Dialog. de Orat. XVII. Sueton. in Caio, LIX. *Vixit annis viginti novem, imperavit triennio, & decem menſibus, diebuſque octo.* Plura vide in Stemmate Cæſarum, num. 86.

[10] Parentes] Pater Germanicus, Agrippina mater, avia Antonia.

[11] Eminenti fuit statura] Sueton. in Caio, L. *Staturâ fuit eminenti, expallido colore, corpore enormi, gracilitate maximâ cervicis & crurum, & oculis & temporibus concavis, fronte latâ & torvâ, capillo raro, ac circa verticem nullo, hirſutus cetera. Quare tranſeunte eo, proſpi-*

A. U. C. 794. J. C. 41.

lor vultûs, anilitas frontis [1], concavorum rigentiumque oculorum [2] torvitas, deformitas capitis emendicatis capillis aſperſi, obſeſſa ſetis cervix, crurum exilitas, enormitas pedum. Vultum naturâ horridum ac tetrum efferabat ex induſtriâ, atque ad ſpeculum in terrorem componebat. Atrocior autem erat animus, mens inſana, ingenium mobile, & incredibilium rerum avidum. Puer adhuc, conſtupratis sororibus, libidinum rudimenta in domo Antoniæ [3] occœpiſſe fertur [4]. Juvenis, voluptatum monſtra, ſuſpicionum arcana, ſanguinariaſque leges Capreis didicit [5]. Princeps liberalitate, hilaritate, popularitate, aliiſque virtutum imitamentis, quæ in vitia deſinunt, primùm inluſit. Poſtea ingenii pravitate, dominationis libidine, immoderata omnia & inaudita cupere [6]: ad nefanda inſoleſcere: ſucceſſu inlectus, pejora quærere; & brevi principatu quid ſumma vitia [7] in ſummâ fortunâ poſſint oſtendere. Literas invidiâ corrupit: artes luxu adulteravit: mores exemplis proſtravit: libertatis reliquias audaciâ funeſtavit: imperium ſtultitiâ, immanitate ferme evertit [8]: civis vecors, Princeps furioſus, contumelio-

cere ex ſuperiore parte, aut omnino quacumque de causâ capram nominare, criminoſum & exitiale habebatur. Vultum verò naturâ horridum ac tetrum etiam ex induſtriâ efferabat, componens ad ſpeculum in omnem terrorem ac formidinem.

1 Anilitas frontis] Seneca, *de conſtant. Sap.* XVIII. *C. Cæſar inter cetera vitia, quibus abundabat, contumelioſus mirabiliter ferebatur omnibus aliquâ notâ feriendis, ipſe materia riſûs benigniſſima. Tanta illi palloris, inſaniam teſtantis, fœditas erat, tanta oculorum ſub fronte anili latentium torvitas, tanta capitis deſtituti, & emendicatis capillis aſperſi deformitas. Adjice obſeſſam ſetis cervicem, & exilitatem crurum, & enormitatem pedum.*

2 Rigentiumque oculorum] Plin. XI, 37. ſect. 54. *Caio Principi rigentes* oculi.

3 Antoniæ] Caii aviæ. Vide Stemma Cæſarum, num. 42.

4 Occœpisse fertur] Sueton. in Caio, XXIV.

5 Didicit] Principe ac magiſtro Tiberio, qui Caii mentem ita perſpexit, *ut aliquoties prædicaret, exitio ſuo omniumque Caium vivere: & ſe natricem (ſerpentis id genus) populo Romano, Phaethontem orbi terrarum educare*, Sueton. in Caio, XI. De Capreis, nunc *Capri*, dictum ſuprà Annal. IV, 67.

6 Cupere] Sueton. in Caio, XXI. *Deſtinaverat Sami Polycratis regiam reſtituere, Mileti Didymeum peragere, in jugo Alpium urbem condere, ſed ante omnia Iſthmum in Achaiâ perfodere. Miſeratque jam ad dimetiendum opus primipilarem.*

7 Summa vitia] Seneca, *Conſolat. ad Helviam*, IX.

8 Ferme evertit] Seneca, *Conſolat. ad Polybium*, XXXVI. Immo cùm periit, *ſeptem aut octo certè dierum cibaria* populo Romano ſupererant, teſte Senecâ, *de Brevitate vitæ*, XVIII. Idque unum doluit moriens, *quòd decedebat populo Romano ſuperſtite.*

ſus[1], prodigus ſimul & crudelis, religioſus & impius, vitâ, morte, memoriâ probroſus[2]. A. U. C. 794. J. C. 41.

[1] CONTUMELIOSUS] Seneca, *de Conſtantiâ ſapientis*, XVIII. C. *Cæſar inter cetera vitia quibus abundabat, contumelioſus mirabiliter ferebatur.* Plurima ejus contumeliarum exempla ibi & aliàs paſſim refert Seneca.

[2] PROBROSUS] Inde ſæpiſſime a ſcriptoribus Romanis fax peſtiſque imperii, opprobrium generis humani appellatur. Tantum autem fuit omnium in eum odium, ut ne ejus quidem manes quietos ſiverint. Teſte enim Suetonio, in Caio, LIX. *Cadaver ejus clam in hortos Lamianos aſportatum, & tumultuario rogo ſemiambuſtum levi ceſpite obrutum eſt: poſtea per ſorores ab exſilio reverſas erutum, crematum, ſepultumque. Satis conſtat, priuſquam id fieret, hortorum cuſtodes umbris inquietatos: in eâ quoque domo, in quâ occubuerit, nullam noctem ſine aliquo terrore tranſactam, donec ipſa domus incendio conſumpta ſit.*

BREVIARIUM

SUPPLEMENTI

LIBRI IX ANNALIUM.

I. *Occiso Caio, cædes plurimæ.* II. *Turbæ, Urbiſque confuſio.* V. *De imperio conſultant patres.* VI. *Claudius a militibus Imperator ſalutatur.* VII. *Sentius Saturninus, conſul, libertatis hortator.* VIII. *Idem perſuadet Chærea. Cæſonia ejuſque filia interemptæ.* IX. *Patres ad Claudium legatos mittunt, ut imperio abſtineat.* XI. *Agrippa, rex, medias partes fovere videtur, ut certiùs Principem tueatur.* XIII. *Senatus Claudium Imperatorem agnoſcit.* XV. *Chærea capite damnatur.* XVI. *Claudius moderatione, & Caii inſectatione, publicam gratiam quærit.* XVIII. *In ſuos beneficus, imperii dignitati & ſecuritati conſulit.* XX. *Ejus quoque munificentiam experti reges Antiochus, Mithridates, & Agrippa.* XXI. *Eadem æquitas erga urbes a Caio vexatas.* XXII. *Egregia hæc imperii initia Meſſalinæ libidinibus & hebete Principis ingenio corrupta.* XXIII. *Sulpicius Galba, & P. Gabinius, Germanorum victores.* XXIV. *Juliæ & Annæi Senecæ exſilia.* XXV. *Antoniæ & Octaviæ nuptiæ. Britannicus*

& Titus naſcuntur. XXVI. *Leges.* XXVII. *Suetonius Paullinus bellum gerit in Mauritaniâ, Atlantemque montem ſuperat.* XXIX. *Bellum abſolvit Hoſidius Geta.* XXX. *Annonæ cura; præmiaque iis, qui naves fabricarent, propoſita.* XXXI. *Ad lacum Fucinum emittendum ſuſcepta opera. Portus Oſtienſis. Orca ingens.* XXXII. *Veſanus ludorum furor.* XXXIII. *Appius Silanus Meſſalinæ artibus pervertitur.* XXXV. *Furius Camillus Scribonianus, res novas in Dalmatiâ moliens, ſtatim opprimitur.* XXXVII. *In multos ſævitum.* XXXIX. *Arguta Galæſi libertas.* XL. *Arriæ conſtantia.* XLIII. *Lucii Othonis varia fortuna.* XLIV. *Quæ ſupererant veteris principatûs vitia abolita.* XLV. *Puniuntur Lycii.* XLVII. *Meſſalinæ audacia & ſcelera.* XLIX. *Conjuratio a Lucio Othone prodita.* L. *Bellum Britannicum, duce Aulo Plautio.* LVII. *Claudius Britanniam petit. Victi Britanni.* LIX. *Promota apud Romanos Geographiæ ſtudia.*

Hæc per reliquum anni, quo Caius interemptus eſt, & duobus annis ſequentibus geſta.

A. U. C.	J. C.		
DCCXCV.	42.	*Coſſ.*	Ti. Claudio Cæſare II, C. Cæcina Largo.
DCCXCVI.	43.	*Coſſ.*	Ti. Claudio Cæſare III, L. Vitellio II.

SUPPLEMENTUM

LIBRI NONI

ANNALIUM.

Auctore GABRIELE BROTIER.

I. OCCISO Caio Cæſare, & interfectoribus in Germanici domum, palatio vicinam, clam delapſis [1], Germani, corporis cuſtodes [2], tumultu ac rumoribus exciti, adcucurrere. Innatâ fide ac ferociâ, nec invalidiore largitionum Principis memoriâ, aut ſpe, in vindictam ſummo impetu ruunt. Aſprenas, ſenator, primùm obvius, obtruncatur [3]. Norbanus [4], nec dignitate ſuâ, nec majorum laudibus defenſus, vim parans fortiter occubuit. Anteius [5] domeſticas injurias, cadaveris ſpectaculo, ulciſcendi turpiter avidus, inglorius periit. Alii plurimi ſontes & inſontes trucidati.

A. U. C. 794. J. C. 41.

[1] CLAM DELAPSIS] Joſeph. Antiq. Jud. XIX, 1. num. 15. Clam delapſi ſunt, vel attoniti magnitudine facinoris, vel lecticariorum, corporiſque cuſtodum vim veriti. Vide Suetonium, in Caio, LVIII.

[2] GERMANI CUSTODES] Genti ſuæ cognomines, e quâ delecti cohortem Celticam conſtituebant. Δορυφόροι δὲ ἦσαν αὐτοὶ (Γερμανοὶ) ὁμώνυμοι τῷ ἔθνει ἀφ' οὗ κατελέχθησαν, τὸ Κελτικὸν τάγμα παρεχόμενοι αὐτῶν. Joſeph. Antiq. Jud. XIX, 1. num. 15. De hac Germanorum cohorte, a Cæſaribus ad corporis cuſtodiam inſtitutâ, jam diximus ſuprà in Supplemento Annal. XVI, 95.

[3] OBTRUNCATUR] Joſeph. loc. cit. Aſprenatem conjurationis participem, & cædis concitatorem fuiſſe teſtatur idem Joſephus, num. 13.

[4] NORBANUS] Nobilitate & militari majorum laude præſtans. Joſeph. Antiq. Jud. XIX, 1. num. 15.

[5] ANTEIUS] Vir ſenatorii ordinis,

A. U. C. 794. J.C. 41.

II. Interea fama cædis theatrum pervaſit; & pro cujuſque aut ingenio, aut fortunâ, variè accepta [1]. Plebs Principem, ludis deditum, vel amiſſum dolere, vel ſalvum credere. Servi, ſcelerumque artifices, ob delationes malaſque artes timere. Patricii, ceterique nobiles, dominationis atrocitatibus infenſi, re lætari, ſpecie triſtari. Conſcii conjurationis ſilere. Plurimi, quibus volupe eſt ficta divendere, ſpeſve in turbidis ponere, alii differre « vulneratum quidem » Caium, ſed vivere, & vulneribus fomenta parari » : alii « cruore madentem in foro adſtare, populumque ad ultio» nem, & optimatium internecionem hortari ».

III. Iis rumoribus gliſcebat terror : increvit, cùm theatrum, deſtrictis gladiis, circumſidêre Germani milites; aræque præfixis occiſorum capitibus, quid omnibus immineret periculi oſtentavere [2]. Cuncti veniam ſalutemque orabant. Temeritas, quæ in extremis valet plurimùm, tranquillitatem ſecuritatemque inopinatò adtulit. Quidam enim Arruntius [3], rerum venalium præconio indeque partis opibus famoſus, atrâ veſte, funereoque planctu theatrum ſubiit, & « Caium » Cæſarem mortuum eſſe » vociferavit; mox circumcurſans, militibus « gladios conderent » renuntiavit. His furor, ceteris terror ſtatim relanguit.

IV. Haud aliter ſedata Urbis perturbatio. Prætoriis cohortibus interfectores undequaque perveſtigantibus, trepidantique populo occurrit Valerius Aſiaticus [4], conſularis,

cujus pater a Caio in exſilium actus, mox fuerat occiſus. Joſeph. ibid.

[1] Varie accepta] De variis hiſce ſenſibus vide Joſephum Antiq. Jud. XIX, 1. num. 16.

[2] Ostentavere] Joſeph. ibid. num. 18.

[3] Arruntius] Rem narrat Joſephus, ibid. num. 18.

[4] Valerius Asiaticus] A Joſepho, Antiq. Jud. XIX, 1. num. 20. appellatur *vir conſularis*, ὑπατικὸς ἀνήρ. Ergo jam conſul deſignatus, aut ſuffectus fuerat. De ejus conſulatibus dictum in notis ad Annal. XI, 1. At feralem ejus vocem referunt tum Joſephus, ibid. num. 20. tum Dio, LIX. pag. 663. Ἀνελθὼν ἐς περιφανές τι χωρίον, καὶ ἐκβοήσας, Εἴθε ἐγὼ αὐτὸν ἀπεκτόνειν. *Conſpicuum in locum progreſſus, exclamavit : Utinam ego ipſum interfeciſſem.* Illum inter amicos habuerat Caius, & indignè irriſerat, ut accipimus ex Seneca, *de conſtantiâ Sapientis*, XVIII. *Aſiaticum Valerium in primis amicis, ferocem virum, & vix æquo animo alienas contumelias laturum. Huic in convivio, id eſt, in concione, voce clariſſimâ, qualis in concubitu eſſet uxor ejus, objecit. Dii boni, hoc virum audire, Principem ſcire, & uſque eò licentiam perve-*

magnâque

magnâque in concione « utinam abs ſe patrata eſſet cædes » inclamavit. Tantâ ferociâ reſedere animi; & in publica Caii convitia diſceſſum eſt. Crevit audacia, cùm Clemens, quem ſuprà memoravi [1], Minucianum ceteroſque ſenatores, cædis conſcios, ad ſe adductos remiſit; « Caiumque non » Romanorum, ſed ſuis telis confoſſum [2] periiſſe » profeſſus eſt, occiſo Principi infeſtiſſimus, quòd antea timidus.

A. U. C. 794. J. C. 41.

V. At conſules Sentius Saturninus & Pomponius Secundus [3], gravioribus rebus intenti, deſpectâ curiâ, quia Julia vocabatur [4], forum Capitoliumque occupaverant; juſſiſque Urbanis cohortibus ſenatûs ſecuritati invigilare, edictum Caio contumelioſum [5] propoſuere, promiſsâ populo vectigalium imminutione, militibus donativo, ſi quiſque domum ſe reciperent, & a tumultu ac direptionibus abſtinerent. Exin coacti patres de formâ regiminis conſultavere. Alii « abolendam Cæſarum memoriam [6], diruenda templa [7], li- » bertatem reſtituendam »; alii « retinendam dominationem » cenſuere. Hi, varias in partes diſtracti [8], pro ſuâ ſpe aut fortunâ diverſos Principes deſtinare. Omnes, flagrantibus partium ſtudiis, reliquum diei noctemque abſumere, & libertatem morâ perdere.

VI. Casus tamen, non conſilium, imperio Claudium admovit [9]. Rumore cædis exterritus, ad palatii ſolarium pro-

niſſe, ut, non dico conſulari, non dico amico, ſed tantùm marito, Princeps & adulterium ſuum narret & faſtidium.

[1] Supra memoravi] In Supplemento Annal. VIII, 72 & ſeqq.

[2] Suis telis confossum] Quippe qui legum contemptu, injuriis, contumeliis, vitiis omnibus, viros ſibi amiciſſimos ad ſui odium adduxerat, ut pluribus proſequitur Clemens apud Joſephum, Antiq. Jud. XIX, 1. num. 19.

[3] Pomponius Secundus] Q. Pomponius Secundus conſul ſuffectus. Joſeph. Antiq. Jud. XIX, 4. num. 5.

[4] Quia Julia vocabatur] Sueton. in Caio, LX. Incensâ deſtructâque curiâ Hoſtiliâ, in honorem Caii Julii Cæſaris exſtructa fuerat curia altera, dictaque Julia, ut videre eſt apud Dionem XLIV. pag. 242. & XLVII. pag. 338.

[5] Caio contumeliosum] Joſephus, Antiq. Jud. XIX, 1. num. 20.

[6] Cæsarum memoriam] Sueton. in Caio, LX. *Senatus in aſſerendâ libertate adeò conſenſit, ut conſules primò non in curiam, quia Julia vocabatur, ſed in Capitolium convocarent. Quidam verò ſententiæ loco abolendam Cæſarum memoriam ac diruenda templa cenſuerunt.*

[7] Diruenda templa] Divo Julio, Divo Auguſto ſacra.

[8] Distracti] Hæc & ſequentia Dio, LX. pag. 664.

[9] Claudium admovit] Suetonius in Claud. X. *Claudius maximâ ætatis parte*

A. U. C. 794. J. C. 41.

repſerat : inter prætenta foribus vela latebat abditus, cùm diſcurrens fortè gregarius miles, animadverſis pedibus, e ſtudio ſciſcitandi quiſnam eſſet, eum agnovit, extractumque, & præ metu ad genua ſibi accidentem, *Imperatorem* ſalutavit; & ad commilitones perduxit. A furore ad venerationem ſtatim converſi, illum lecticæ imponunt, & viciſſim ſuccollantes in caſtra deferunt triſtem ac trepidum, obviâ miſerante turbâ [1], quaſi ad pœnam raperetur inſons. Receptus intra vallum [2], inter excubias militum pernoctavit, minore ſpe, quàm fiduciâ [3].

VII. Patres enim, libertatem inter & novos dominos incerti, adhuc certabant; ac Sentius Saturninus, conſul, omnium animos ad libertatem ferme erexit : hortatus [4], « ut »eam, inſperatam licèt, deûm tamen immortalium munere »oblatam, Caſſii Chæreæ fortitudine adſertam, amplexaren»tur : diem hanc ſibi glorioſam, poſteris lætam, ætatibus »omnibus memorandam facerent : ſervitutis mala, imperitante »Julio Cæſare cœpta, Auguſti & Tiberii principatibus aucta,

tranſactâ, quinquageſimo anno imperium cepit quantumvis mirabili caſu. Excluſus inter ceteros ab inſidiatoribus Caii, cùm quaſi ſecretum eo (Caio) *deſiderante turbam ſummoverent, in diætam, cui nomen eſt Hermæum, receſſerat. Neque multò pòſt rumore cædis exterritus, prorepſit ad ſolarium proximum.* Solarium locus erat in ædibus Romanis ad apricandum accomodatus; nobis vulgò dicitur *une Terraſſe.*

[1] Obvia miserante turba] Hæc totidem verbis Sueton. in Claud. X. Pluribus Joſephus, Antiq. Jud. XIX, 3.

[2] Receptus intra vallum] Sueton. ibid. Receptus intra vallum caſtrorum prætorianorum. Facti memoria exſtat in nummo argenteo P. Chamillart, quem laudat Harduinus, *Selecta Opera*, pag. 717. TI. CLAVDIVS CAESAR AVG. P. M. TR. P. IMP. P. P. caput Claudii laureatum. In poſticâ parte, viſuntur caſtra prætoria, quibus inſcriptum, IMPER. RECEP. id eſt, *Imperatore recepto* a cohortibus prætoriis. Ut Claudium recepere prætoriani, ita quoque prætorianos recepit Claudius; id certum facit nummus alter, ab Harduino memoratus, TI. CLAVDIVS CAES. AVG. GERM. P. M. TR. P. Caput Claudii laureatum. In averſâ parte, PRAETOR. RECEPT. id eſt, *prætorianis receptis.* Tribunus cohortis prætoriæ paludatus, tenens læva Aquilam legionariam, dextram præbet Auguſto togato. Egregia prætorianorum voluntas ſimulque Principis humanitas ſingulis annis novis nummis teſtata; inde nummi paſſim obvii, in quibus præter ſolitas voces, IMP. RECEP. vel PRAETOR. RECEPT. notantur anni tribuniciæ poteſtatis tertius, quartus, ſextus, &c. TR. P. III. IIII. VI. &c.

[3] Quam fiducia] Minor quidem ſpes ob abjectam trepidamque Claudii mentem, ac ſenatûs diſſenſionem. Fiducia tamen ob viriles militum animos.

[4] Hortatus] Orationem Saturnini, ſed pro more ſuo verboſiſſimam, refert Joſeph. Antiq. Jud. XIX, 2. num. 2.

A. U. C. 794. J. C. 41.

»a Caio cumulata cogitarent. Dominationem, virtutibus inſenſam, libidinibus graſſari. Rempublicam bonorum civium ſtudiis ac præmiis niti. Penes ipſos eſſe ut reviviſcat libertas, vel æternùm obruta jaceat ». Addidit, « utcumque erit »veſtra ſententia, libertatis vindices, & maximè Caſſium »Chæream, meritis honoribus decorate [1] ».

VIII. Orationi [2] vim addidit Chæreæ præſentia; nocteque jam adultâ [3], conſules adlocutus, ſignum petiit, & *libertatem* accepit; lætantibus omnibus conſularis poteſtatis & reipublicæ monumentum, tot abhinc annos [4] intermiſſum, renovari. Mox, ut Caii domus penitus exſcinderetur, Chærea Julium Lupum [5], tribunum, miſit [6], qui Cæſoniam & ejus filiam [7] interficeret. Reperta mater, filiam proxima, mariti cadaveri adſidens, cruore fœda, & indolens « ſuis »eum conſiliis haud paruiſſe [8] ». Ut vidit tribunum, quem ad cæſi Principis miſerationem trahere fruſtra nitebatur, rigeſcere, ſibique extremam neceſſitatem minitari, fortiter

[1] Honoribus decorate] Caſſium ceteroſque libertatis vindices tantò majoribus honoribus efferendos contendebat Saturninus, quòd Brutus Caſſiuſque, Julii Cæſaris interſectores, diſcordiarum ac bellorum ſemina tantùm jeciſſent; hi verò, ſublato Caio, mala omnia a republicâ avertiſſent, pacemque & ſecuritatem publicam adſeruiſſent. Joſeph. loc. cit.

[2] Orationi] Orationem hanc patribus equitibuſque, qui aderant, acceptiſſimam fuiſſe teſtatur Trebellii maximi impetus, qui exſiliit, & Saturnino annulum, cui fortè Caii vultus erat inſculptus, detraxit ac fregit. Joſeph. loc. cit. num. 3.

[3] Jam adulta] Joſeph. ibid. Nocte diei xxiv Januarii, ut dictum eſt ſuprà in Supplemento Annal. VIII, 78 & 79.

[4] Tot abhinc annos] Tum enim a Principibus, non a conſulibus ſignum petebatur. Toto decennio errat Joſephus, aut potius erravere qui emendarunt in Joſepho, Antiq. Jud. XIX, 2. num. 3. Ἔτει γὰρ ἑκατοστῷ, *anno centeſimo*; emendandum erat ἔτει γὰρ ἐννενηκοστῷ, *anno nonageſimo*. Nam non ante nonaginta annos, cùm Rubiconem tranſiit & adversùs patriam pugnavit Cæſar, hoc conſularis poteſtatis inſigne conſulibus ſublatum.

[5] Julium Lupum] Cognatum Clementis, prætorianorum præfecti, de quo plura in Supplemento Annal. VIII, 72. Joſeph. loc. cit. num. 4.

[6] Misit] Quatuor erant cohortes cum Chæreâ ſenatus partibus addictæ, *quæ eſſe ſine imperatore, quàm ſub tyrannide maluerant*, ut loquitur Joſephus, loc. cit. num. 3. οἷς τὸ ἀβασίλευτον τιμιώτερον τῆς τυραννίδος προὔκειτο.

[7] Ejus filiam] Vide quæ de Miloniâ Cæſoniâ Caii Cæſaris uxore, ejuſque filiâ Juliâ Druſillâ, diximus in Stemmate Cæſarum, num. 90 & 91.

[8] Consiliis haud paruisse] Hæc Joſeph. ibid. Addit verba iſta ambigua diverſum in ſenſum fuiſſe tracta. Alii enim volebant Cæſoniam Caio ſuaſiſſe, ut reſipiſceret humanitatemque indueret: contrà verò alii contendebant feminam, ſcelerum conſciam, eorumque pœnas reformidantem, egiſſe ut ipſe omnes ſuos hoſtes internecione perderet.

A. U. C. 794. J. C. 41.

jugulum nudavit, &, deûm hominumque fidem obteſtans, percuſſori obtulit: planctu mortiſque firmitudine, ſi quid mulieri credendum, ſe maritæ immanitatis objectorumque criminum inſontem eſſe teſtata. Ejus filia parieti illiſa.

IX. Dum hæc patrabantur, nuntiata patribus Claudii fortuna. Ne ſilentio augeſceret, confeſtim legavere Veranium & Brocchum [1], tribunos plebis, qui Claudio ſuaderent [2], « ut nihil contra ſenatûs auctoritatem adtentaret: priſtina » dominationis mala, quæ ipſe erat ſæpe expertus, meminiſ» ſet; malletque cum ſecuritate ac laude in republicâ vivere, » quàm cum dedecore & imminentis fati formidine imperare » velle. Rempublicam habere milites, arma, & innumera ſer» vitia; quodque ad defenſandos patriæ libertatis vindices va» lidius, propitios fore deos, quorum eſt recta honeſtaque » tueri ».

X. Minax prætorianorum aſpectus legatos perterruit; certique inferiores eſſe conſulares copias, orant, Claudii genua advoluti [3], « ne Urbem bello & internecioni objectet: » ſi imperium voluerit, patres adeat, quæ videantur ſuadeat: » poſthabitâ autem ſemper odioſâ, ſæpe luctuoſâ tyrannide, prin» cipatum lætis auſpiciis & civium benevolentiâ nixum ante» ferat ». Jam Claudius, mentis & conſilii parum firmus, ad modeſta divertebat, niſi militum ferocia, Agrippæ, regis [4], prudentia, ipſaque dominationis cupido, vel in im-

[1] Veranium et Brocchum] Ita eos appellat Joſephus, Antiq. Jud. XIX, 3. num. 4. Eorum nomina ſilet Dio, LX. pag. 665. Breviter autem Suetonius in Claud. X. *Accituſque & ipſe* Claudius *per tribunum plebis in curiam ad ſuadenda quæ viderentur, vi ſe & neceſſitate teneri reſpondit.* Vim hanc & neceſſitatem intellige de prætorianis, qui Claudium detinebant. Porro Brocchus non eſt nomen Romanis ignotum. Occurrit in veteribus Inſcriptionibus, utì videre eſt apud Gruterum, pag. DCCLXVIII & alibi: immo *Brocchi* apud Romanos dicebantur, qui erant *producto ore & dentibus prominentibus.* Vide Plinium, XI, 37. ſect. 60. & Nonium, cap. 1. num. 102.

[2] Claudio suaderent] Joſeph. loc. cit. num. 3.

[3] Genua advoluti] Joſeph. loc. cit. num. 4.

[4] Agrippæ, regis] Hic eſt Agrippa I, Herodis Magni nepos, ejuſque in regni parte ſucceſſor, de quo multa diximus in Supplemento Annal. VII, 11 & ſeqq. Prudentiam Agrippæ hac in re plurimùm, & fortè plus æquo, commendat Joſephus Antiq. Jud. XIX, 4.

bellibus pectoribus haud invalida, abjectos animos ſuſtuliſſet. Legatis « vi ſe & neceſſitate teneri » reſpondit. A. U. C. 794. J. C. 41.

XI. Agrippa, ejus imbecillitati adhuc diffiſus, artes ſuas ita occulebat, ut, dum dominationi clam adlaborabat, ſenatui favere crederetur. Ab eo accitus ut de rerum ſummâ conſuleret, curiam venit. « Quid actum de Claudio [1] » interrogat : quaſi ignarus id edoctus, « ſe pro ſenatu ac libertate mori paratum » profitetur : « at rem difficillimam agi : militibus & pecuniâ opus eſſe ». Senatores « utrumque ſibi ſuppetere » adſeverant. Monet Agrippa « ipſis fortè quidem multos, ſed novos & diſciplinæ rudes eſſe milites : veteranos verò & bellorum peritos Claudio adeſſe : nihil temere tentandum : ſi velint, ſe Claudium aditurum, & abdicationem perſuaſurum ».

XII. Ad Claudium reverſus, eum ſenatûs fluctuationem, militum ceterarumque rerum, quibus reſpublica nititur, inopiam docet, & ad ſenſus regnatrice domo dignos exſtimulat. Claudius rei facilitate ſuâque utilitate victus, haud abſurdè reſpondet legatis [2], « ſe non mirari ſenatum prioribus Principibus ſuccenſere : at nihil veteris injuriæ, ſe Principe, remanſurum : ætate, fortunâ, exemplis, ſuâque naturâ meliora edoctum : ſibi quidem imperium, at communem cum ipſis fore poteſtatem ; nec formidoloſum eſſe debere, quem ſuarum partium ſuæque dignitatis ſocium [3] habuerunt ». Iis deinde dimiſſis, milites adloquitur. Cùm in ejus nomen juraſſent, ſingulis quinadena ſeſtertia [4] promittit ; primus Cæſarum [5] fidem militis præmio pigneratus.

[1] Quid actum de Claudio] Hæc & ſequentia Joſephus, ibid.

[2] Respondet legatis] Joſephus, ibid. & de Bello Jud. II, 11.

[3] Dignitatis socium] Senator conſulque fuerat factus anno U. C. DCCXC, ut dictum eſt in Supplemento Annal. VII, 6. Vide & Suetonium in Claud. VII. Dionem, LIX. pag. 644.

[4] Quinadena sestertia] Gallicæ monetæ libras 2917. Totius ergo largitionis ſumma, non numeratis ducum præmiis, fuit Gallicæ monetæ librarum 26,264,378. Joſephus, loc. cit. num. 2. ait data quina drachmarum millia, ſeu libras Gallicas 3890. Sed potior Suetonii in Claud. X. auctoritas. Ni fortè volueris data militibus XV HS, ducibus XX HS. Tunc conſentient omnia. Porro in donis diverſitatem fuiſſe fatetur Joſephus.

[5] Primus Cæsarum] Hæc Sueton. in Claud. X.

A. U. C. 794. J. C. 41.

XIII. Audita Claudii reſponſione, patres a conſulibus in ædem Jovis victoris convocati ſunt [1]. At plurimi quid immineret libertati præſcii, pars in Urbe latitare: pars in villas ſecedere, ut, ſi minùs dignitati, magis ſecuritati conſulerent: alii, haud ampliùs centum, convenere: mox clamoribus militum, qui plures dominos reſpuebant, unum efflagitabant Principem, ſunt præpediti: pauca, nec placita, pro libertate dixit Pomponius, conſul; ceteri de principatu diſceptavere. Hos enim inter nonnulli ſummæ rei inhiabant; quorum præcipui, Marcus Vinicius [2] nobilitate & Juliæ [3] matrimonio inſignis, Valerius Aſiaticus [4] audaciâ, quàm auctoritate, validior. Magna auſuros deterruit mutua æmulatio: inſuper partes Claudii ſingulas in horas adcreſcebant; metus quoque erat ne, ſi ad arma veniretur, vel Urbs ſubverteretur, vel, jam cœptâ militum defectione, propudioſam ad mortem traherentur. Itaque patres, milites, in Claudium conſenſere; fruſtra indignante Chæreâ [5] « huc recidere » tanta libertatis molimina; & poſt cædem furioſi Principis » ſtolidum adſumi: ſi vellent, ſe præciſam Claudii cervicem » eis allaturum ». « Hanc quoque infamiam morte ſuâ ſe » anteventurum » minitabatur Sabinus [6].

XIV. Hæc incaſſum jactitata. Quò tardiores ad obſequium, eò patres ad ſervitium promptiores ruunt: ad caſtra properant, duce Pomponio [7]. Sed infenſi milites conſulem, quòd fuiſſet libertatis hortator, ſtrictis gladiis, jam morti deſtinabant, niſi reſtitiſſet Claudius, ſuoque lateri eum adſidere juſſiſſet. Haud ita civiliter excepti ſenatores: contrà repulſi, inluſi, cæſi; vulneratus quoque Aponius [8]. In hæc

[1] Convocati sunt] Joſeph. Antiq. Jud. XIX, 4. num. 3.

[2] Marcus Vinicius] Vide Stemma Cæſarum, num. 99. Malè apud Joſephum, loc. cit. appellatur Marcus Minucianus, Μινυκιανὸς Μάρκος.

[3] Juliæ] Caii Caligulæ ſororis. Vide Stemma Cæſarum, num. 97.

[4] Valerius Asiaticus] De quo ſuprà diximus, num. IV.

[5] Indignante Chærea] Hæc & ſeqq. Joſephus, ibid.

[6] Sabinus] Corn. Sabinus, unus e præcipuis Chæreæ ſociis, Caiique interfector, ut dictum eſt in Supplemento Annal. VIII, 74 & 79.

[7] Pomponio] Conſule.

[8] Aponius] Hæc omnia Joſephus,

intempeſtivæ ſeveritatis dedecora prorumpebat Princeps, dominandi rudis, cùm venit Agrippa, eumque docuit « ſena- A. U. C.
» tum in præſentiâ non injuriis, ſed honoribus mulctandum [1] ». 794.

XV. Ad omnia facilis, patres in palatium convocat, J. C.
quò ipſe mediam per urbem lecticâ defertur [2], ſtipantibus militibus, ſuperbiſque & populo inſultantibus quòd Principem imperio dediſſent. Licèt Pollio, cohortibus prætoriis recèns præfectus [3], edixiſſet « ne Chærea & Sabinus in publi- » cum prodirent », adſtitere tamen, majore ſanè ſpe dominationem contemptu legis inridendi, quàm novas turbas concitandi. Ubi primùm ventum eſt in palatium, Claudius cum amicis de Chæreâ conſultavit. Viri fortitudinem laudavere; at « morte plectendum, ut pœna terrori eſſet », cenſuere; jamque adultâ adulatione, non ut Caii interfector, ſed ut nefariorum adversùs Claudium conſiliorum reus [4], capite damnatur. Interritus, ne mutato quidem vultûs colore, Lupumque, ut facinoris, ita pœnæ ſocium, ſed non ſatis fortem, ad firmitudinem hortatus [5], ſupplicium adiit, juſſitque percuſſorem « eodem, quo Caium peremerat, gladio » uti [6] ». Ad mortem ſic obduratus, uno ictu obtruncatur. Lupus minore conſtantiâ, repetitis ictibus trucidatus eſt [7]. Sabinus, veniâ & dignitate, quæ ei fuere oblatæ, ſpretis, ſe ipſe interemit: indignum ratus [8], ſi Chæreæ ſuperſtes viveret.

41.

Antiq. Jud. XIX, 4. num. 5. M. Aponius Saturninus, Mœſiæ rector, memoratur a Tacito Hiſt. I, 79. & II, 85. Fortè hujus Aponii fuit filius.

[1] Mulctandum] Turbidi imperii primordia præmiis potiùs, quam pœnis, tutanda.

[2] Defertur] Ex caſtris prætoriis ad palatium, quod erat in monte Palatino, defertur. Joſeph. loc. cit.

[3] Recens præfectus] A Claudio in locum Clementis ſuffectus. Joſeph. ibid.

[4] Conſiliorum reus] Dio, LX. pag. 666. Id quoque innuit Suetonius in Claud. XI. *Tribunis modò ac centurionibus paucis e conjuratorum in Caium numero interemptis, ex [illegible] ſimul [illegible] & quod ſuam quoque cædem [illegible] cognoverat.*

[5] Hortatus] Veſtes exuendo, cùm de frigore quereretur Lupus, eum adlocutus Chæreas, ait: *[illegible] animo. Lupi non [illegible]gent.* Joſeph. ibid.

[6] Gladio uti] Joſeph. ibid.

[7] Trucidatus est] Joſeph. ibid. Διὰ τὸ μαλακῶς τὸν τράχηλον παρασχεῖν, *quòd* præ timore [illegible] *parum fortiter porrigeret.*

[8] Indignum ratus] Hæc totidem verbis Dio, LX. pag. 666. Μὴ ἀξιώσας κολασθέντος αὐτοῦ περιεῖναι.

A. U. C. 794. J. C. 41.

XVI. Princeps, eam morientium ferociam [1] veritus, in atrociores milites animadvertere; ſenatores, alioſque ſibi infenſos beneficiis demulcere: necdum vitæ potentiæque ſecurus, omnibus, qui ſalutaturi adirent, acerbiſſimos ſcrutatores adponere [2]; ne convivia quidem inire, niſi ſpeculatores cum lanceis circumſtarent, militeſque vice miniſtrorum fungerentur: alia metu excogitare, quæ poſtea ad Principum majeſtatem retenta [3]. Aſpera tamen ſuſpicionum mollita, ſublatis impietatis criminibus [4], condonatis veteribus injuriis, remiſſis ſenſim [5], ut gratia augeſceret, vectigalibus.

XVII. Accessit etiam favor, cùm Claudius protulit duos Caii libellos [6], a Protogene ſcriptos, alterum *gladii*, alterum *pugionis* titulo inſignes. Ambo notas & nomina electiſſimorum ſenatorii equeſtriſque ordinis, morti deſtinatorum, continebant. Eos cum famoſis literis [7], quas Caius crematas ſimulaverat, palam combuſſit; Protogenemque, ut Urbi gratificaretur, interfecit [8]. Majorem adhuc ex inauditâ improbitate Caio invidiam, ſibi laudem civiumque benevolentiam quæſivit. Arcam enim ingentem, venenorum plenam [9], quam

[1] Ferociam] Populi deſideriis honoratam, ut narrat Joſephus, Antiq. Jud. XIX, 4. num. 6. Quando enim Chæreæ parentatum, populus Romanus ſua libamina ipſe attulit, fertaque in ignem conjecit, *orans ne ob ingratum ejus animum ſuccenſeret.* Ἵλεων καὶ ἄμηνιν (mallem cum Coccejo ἀμνήμονα) εἶναι τῆς εἰς αὐτὸν ἀχαριστίας παρακαλοῦντες.

[2] Scrutatores adponere] Principis terrores graphicè deſcribit Suetonius in Claud. XXXV. *Nihil æquè quàm timidus ac diffidens fuit. Primis imperii diebus, quamquam, ut diximus, jactator civilitatis, neque convivia inire auſus eſt, niſi ut ſpeculatores cum lanceis circumſtarent, militeſque vice miniſtrorum fungerentur: neque ægrum quemquam viſitavit, niſi explorato prius cubiculo, culcitiſque, & ſtragulis prætentatis & excuſſis: reliquo autem tempore ſalutatoribus ſcrutatores ſemper appoſuit, & quidem omnibus & acerbiſſimos. Serò enim ac vix remiſit, ne feminæ prætextatique pueri & puellæ contrectarentur, & ne cuivis comiti aut librario calamariæ aut graphiariæ thecæ adimerentur.* Multa quoque id genus memorat Dio, LX. pag. *666*.

[3] Retenta] Nonnulla ad ſuam uſque ætatem perſeverare ait Dio, loc. cit. Quædam tamen a Veſpaſiano abolita.

[4] Impietatis criminibus] Impietatis in Principem; quam tamen ulciſcebatur, ſi eſſet cum aliis criminibus conjuncta. Dio, LX. pag. *666*.

[5] Remissis sensim] Dio, ibid.

[6] Duos Caii libellos] Ferales illos libellos, *Gladium* & *Pugionem* appellatos, memorant Suetonius in Caio, XLIX. Dio, LIX. pag. 660.

[7] Famosis literis] De his literis commentariiſque adversùs Caii matrem ac fratres ſcriptis, quos crematos ſimulaverat, diximus in Supplemento Annal. VII, 8 & 11.

[8] Interfecit] Dio, LX. pag. *667*.

[9] Venenorum plenam] De hac arcâ

in

in ſecretiore Caii ſupellectile repererat, demerſit; tantaque erupit lues, ut infecta maria traderentur, nec ſine piſcium exitio, quos enectos æſtus in proxima litora ejecit. A. U. C. 794. J.C. 41.

XVIII. Tum omnes ſe a Principe ſervatos [1] fateri: in fratre Germanici virtutes, ſpes populi Romani cumulatas prædicare. Ille verò nimios honores [2] recuſare, nedum divinos velle: ſola imperii inſignia uſurpare: ſtatuas paucas & modeſtas [3] permittere; « mutis ſignis templa, compita, publicas, pri» vatas ædes oppleri, civeſque exturbari » dictitans [4]. Hac civilitate ſtabilito imperio, nihil antiquius habere, quàm ut id biduum [5], quo de mutando reipublicæ ſtatu hæſitatum erat, memoriæ eximeret. Omnium itaque factorum dictorumque in eo veniam & oblivionem in perpetuum ſancire ac præſtare; &, cùm Principum reverentia religionibus & pietatis officiis adcreſcat, aviæ Liviæ [6] divinos honores, & Circenſi pompâ currum elephantorum [7]; parentibus inferias pu-

ferme totidem verbis Sueton. in Caio, XLIX.

[1] A Principe servatos] Inde tot Claudii nummi, auro, argento & ære cuſi, quorum in parte poſticâ eſt corona quercea, in quâ ſcriptum EX SC. OB CIVES SERVATOS.

[2] Nimios honores] Immo teſte Suetonio in Claud. XII. Princeps *in ſemet augendo parcus, atque civilis, prænomine Imperatoris abſtinuit.* Id confirmant nummi, in quibus plerumque hæc tantùm inſcriptio: TI. CLAVDIVS CAESAR. AVG. GERM. id eſt, *Tiberius Claudius Cæſar Auguſtus Germanicus.* Hanc quoque modeſtiam laudat Dio, LX. pag. 667. Crebras etiam ac nimias acclamationes inhibuit, ut docet Dio, ibid. pag. 668. τά τε ἐπιβοήματα τὰ πολλὰ καὶ ὑπέρογκα ἔπαυσε. Eum tamen ſaltem vicies *Imperatorem* ſalutatum fuiſſe accipimus ex argenteo nummo, olim in Muſeo Collegii Ludovici Magni, qui anno Claudii decimo cuſus eſt. In anticâ parte, Claudius capite laureato, TI. CLAVDIVS CAESAR AVG. P. M. TR. P. X. P. P. IMP. XX. In parte poſticâ, Victoria cum caduceo, PACI AVGVSTAE. Humanorum honorum modicus, divinis penitus abſtinuit, vetuitque ne quis ipſum adoraret, neve quis ipſi ſupplicaret. Vide Dionem, loc. cit.

[3] Paucas et modestas] Unam nempe argenteam, duas ex ære & lapide. Dio, ibid.

[4] Dictitans] Dio, ibid.

[5] Id biduum] Hæc omnia iiſdem verbis recitat Suetonius in Claud. XI.

[6] Aviæ Liviæ] Auguſti uxori, quæ ob adoptionem Germanici avia erat Claudii. Vide Stemma Cæſarum, num. 66. Matri cæleſtes honores negaverat Tiberius, tribuit Claudius. Vide quæ hac de re jam diximus in Notis & Emendationibus ad Annal. V, 2. Addit Dio, LX. pag. 667, Liviam equeſtribus certaminibus a Claudio fuiſſe honoratam: ejus effigiem in templo Auguſti dedicatam: mandatum quoque Veſtalibus ut ei ſacra facerent, mulieribuſque ut per ejus nomen jurarent.

[7] Currum elephantorum] *Auguſtino ſimilem.* Sueton. ibid. id eſt,

A. U. C. 794. J. C. 41.

blicas [1]; patri [2] Circenſes ludos [3] natali die decernere. Ne Antonium quidem inhonoratum, ac ſine gratâ mentione tranſmiſit: teſtatus per edictum, « tantò impenſiùs petere ſe ut na»talem patris Druſi celebrarent, quòd idem eſſet & avi ſui »Antonii ».

XIX. Addidit matri [4] carpentum, quo per Circum duceretur: tribuit quoque cognomen Auguſtæ [5], quod femina, virtutis, quàm laudis, ſtudioſior, recuſaverat. Fratris [6] memoriam, per omnem occaſionem celebratam, novis auxit honoribus [7]. Agrippinam & Juliam [8] de exſilio reduxit. Magnâ quoque uſus in priores Principes reverentiâ, jusjuran-

qualem habebat D. Auguſtus.

[1] Inferias publicas] Sueton. in Claud. XI. In iis inferiis exſtruebantur aræ, floribus exornabantur, cædebantur victimæ, diiſque Manibus ſacrificabatur, de reliquo epulabantur, qui mortuis ita parentaverant. Feralia hæc ſacra fusè deſcribit Kirchmannus, de Funeribus Romanorum, IV, 1. & ſeqq. De Claudii parentibus vide Stemma Cæſarum, num. 79 & 42.

[2] Patri] Neroni Claudio Druſo, de cujus laudibus vide Stemma Cæſarum, num. 79.

[3] Circenses ludos] Sueton. ibid. De his ludis, & quot in iis eſſent miſſus, ſi geminaretur lætitia, diximus ſuprà, pag. 274. not. 2.

[4] Matri] Antoniæ, Antonii Triumviri filiæ, feminæ optimæ, cujus laudes vide in Stemmate Cæſarum, num. 42. & in Supplemento Annalium VII, 42. Pietatis Claudii in matrem teſtes nummi plurimi & ubique obvii. Carpentum verò, quo honeſtata Antoniæ memoria, erat vehiculi genus mularum bigis tractum, in quo defunctarum Auguſtarum imagines per Circum ducebantur.

[5] Cognomen Augustæ] Perperam in vulgatis Suetonii in Claud. XI. libris legitur, *cognomen Auguſtæ ab aviâ recuſatum.* Compertum omnibus Liviam cognomen Auguſtæ non recuſaſſe, ſed ultro uſurpaſſe. Idcirco Lipſius emendabat, *ab vivâ* recuſatum. Multi extant Antoniæ nummi cum titulo ANTONIA AVGVSTA, ſed imperante Claudio cuſi, ut fatentur viri omnes eruditi. Cognomen Auguſtæ olim datum fuiſſe Antoniæ a Caio jam notavimus in Supplemento Annal. VII, 6.

[6] Fratris] Germanici, numquam ſatis laudati imperatoris. Vide Stemma Cæſarum, num. 81. Tabula Antiatina, quam eruditus Vulpius Soc. Jeſu publicavit & illuſtravit, notat menſe Octobri, die, ut videtur (hìc enim extritum marmor), ſexto Idus INFER. GERMANIC. id eſt, *inferias Germanici.*

[7] Honoribus] Hos inter honores comœdiam a Claudio ſcriptam & coronatam recenſet Suetonius in Claud. XI. *Ad fratris memoriam per omnem occaſionem celebratam, comœdiam quoque Græcam Neapolitano certamine docuit, ac de ſententiâ judicum coronavit.* In hac urbe tantam modeſtiam præ ſe tulit, ut tamquam privatus & Græcorum more ibi viveret, muſicis ſpectaculis cum pallio & ſoleis, gymnico certamini cum purpureâ veſte & aureâ coronâ intereſſet. Hæc Dio, LX. pag. 668.

[8] Agrippinam et Juliam] De quibus dictum in Supplemento Annalium VII, 35. Dio, LX. pag. 667. Reverſæ ſuam pietatem in Caium, fratrem ſuum, licèt immeritum, ſignificavere; ejuſque cadaver per eas ſepultum, ut jam diximus ſuprà pag. 347. not. 2.

dum neque ſanctius ſibi, neque crebrius inſtituit, quàm « per Auguſtum [1] ». Tiberio marmoreum arcum [2] juxta Pompeii theatrum [3], decretum olim ab ſenatu, ſed omiſſum, peregit. Omnia quidem Caii acta reſcidit [4], ejuſque ſtatuas noctu ſuſtulit [5]: vetuit tamen eum ignominiâ notari [6]; diemque necis, quamvis exordium principatûs ſui, inter feſtos referri [7]: quo edicto Principi dignitas, ſceleribus odium manebat.

A. U. C. 794. J. C. 41.

XX. Haud minùs diligenter cautum ut nova dominatio regibus exteris commendaretur. Reſtituta Antiocho [8] Commagene parſque Ciliciæ, a Caio data & adempta. Mithridates [9], Iberus, Armeniæ rex, in vincula conjectus, primùm libertatem, deinde regnum recepit. Data Polemoni [10], regi Boſphorano, Cilicia, ut Mithridates, a magno Mithridate [11] oriundus, Boſphoro donaretur [12]. At ut egregia Agrippæ officia, ita maxima fuit gratia. Non modo confirmata regna,

[1] Per Augustum] Sueton. in Claud. X.

[2] Marmoreum arcum] Suetonius, ibid.

[3] Pompeii theatrum] Cujus ſcenam, olim ambuſtam, reſecerat Tiberius, ut dictum eſt ſuprà Annal. VI, 45. Illam dedicavit Claudius, ſed unum Tiberii nomen inſcripſit, ſuum omiſit, Dio, LX. pag. *669*. Quibus cærimoniis ludos tum ediderit narrat Suetonius in Claud. XXI. Hujus theatri rudera viſuntur adhuc Romæ ad Campum Floræ in ædibus Ducis *de Grillo*, viciniſque apothecis.

[4] Rescidit] Sueton. in Claud. XI. Verùm hæc cum Dione, LX. pag. *667* intellige de perperam actis a Caio, vel ab aliis propter Caium. Τὰ μὲν δὴ οὖν ὑπό τε τοῦ Γαΐου καὶ ὑφ' ἑτέρων δι' ἐκεῖνον οὐκ ὀρθῶς γενόμενα, ἀνέτρεψε.

[5] Sustulit] Dio, ibid.

[6] Ignominia notari] At, vel invito Claudio, hæc ignominia, malorum Principum ultrix, Caium ſecuta eſt; teſtaturque Dio, ibid. ætate ſuâ in ſacramentis votiſque concipiendis Caii Tiberiique nomina reticeri.

[7] Inter festos referri] Sueton. in Claud. XI. Vetuit diem illum inter feſtos referri, ne de Caii nece lætari videretur; quod ſibi nec glorioſum, nec tutum fuiſſet. Sequentibus annis primo illo imperii ſui die prætoriarum cohortium militibus centenos nummos, monetæ Gallicæ libras 19, viritim dedit. Dio, LX. pag. *673*.

[8] Restituta Antiocho] Dio, LX, pag. *670*. De Antiocho IV, Commagenæ rege, dictum ſuprà in Supplementis Annal. VII, 11. & VIII, 34. Vide & Annal. XII, 55.

[9] Mithridates] Dio, ibid. De illo jam actum in Supplemento Annal. VIII, 34. Vide quoque Tacitum Annal. XI, 8. & XII, 44 ac ſeqq.

[10] Data Polemoni] Dio, ibid. Hic Polemon II, ſuprà memoratus in Supplemento Annal. VII, 36. Nullos ſupereſſe nummos Polemonis, dum in Boſphoro regnabat, cuſos, docet Cl. Cary, *Hiſtoire des Rois du Boſphore*, pag. 50.

[11] Magno Mithridate] Rege Pontico, olim Romæ æmulo.

[12] Bosphoro donaretur] Dio, ibid. Quot in Mithridatis, regis Boſphorani hiſtoriâ recenſendâ peccaverit Vaillant,

quæ jam acceperat, additæ adhuc Judæa & Samaria [1]. Ei

A. U. C. quoque decreta conſularia inſignia, fratri ejus Herodi [2] præ-

794. J. C. toria; multaque Judæis indulta [3].

41. XXI. Eamdem æquitatem expertæ urbes, quibus ſtatuas a Caio ablatas reſtituit [4]. Neque opum appetens, vetuit ne quis, ſi cognatos haberet, Cæſarem ſcriberet heredem [5]. Demum quod in novo principatu difficillimum, abruptam ſeveritatem inter & nimiam facilitatem temperamento uſus, varia ſanxit quibus ſanctitas legum [6], civium tranquillitas, ludorum moderatio adſtrueretur. Ipſe obſervantiâ in conſules, benignitate erga omnes, ingens modeſtiæ exemplum ſimul & incitamentum.

XXII. Læta quidem initia, ſed citò corrupta Meſſali-

& quomodo ejus nummus a falſario fuerit adulteratus diſce ab erudito Cary, loc. cit. pag. 51 & ſeqq. Triſtem, ſed fortem, regni ejus exitum deſcripſit Tacitus Annal. XII, 15 & ſeqq.

[1] Judæa et Samaria] Quæ olim fuerant avi ejus Herodis Magni. Iis etiam addidit Abilinam, quæ ad Lyſaniam tetrarcham pertinuerat, & quæcumque ex Libano erant imperatoriæ dominationis, ut videre eſt apud Joſephum, Antiq. Jud. XIX, 5. num. 1. Tunc Magni cognomen accepit Agrippa; cuſique nummi ejus dignitatis & Claudii benevolentiæ teſtes. Hos inter præcipuus nummus ex ære mediocri a Vaillant & Harduino, *Select. Opera.* pag. 332 vulgatus: ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΜΕΓΑΣ ΑΓΡΙΠΠΑΣ ΦΙΛΟΚΛΑΥΔΙΟΣ. Caput diadematum Agrippæ. In averſâ parte, Dea ſtat cum temone & cornu copiæ: Μ... ΚΑΙΣΑΡΙΑ Η ΠΡΟΣ ΣΕΒΑΣΤΩΝ. id eſt, *Metropolis Cæſarea ab Auguſtis dilecta.* Aliæ quoque urbes lætitiam ſuam ſignificavere, quòd gentilem regem haberent. Hinc nummi ΕΠΙ ΒΑCΙΛΕ ΤΙΒΕΡΙΕΩΝ, id eſt, *Tiberienſium ſub rege Agrippâ.* Hinc magis adhuc obvii nummi, in quibus lilium cum tribus litteris ΒΑ Φ, id eſt, ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΑΓΡΙΠΠΑ ΦΑΣΑΗΛΙΤΩΝ, ſeu *Rex Agrippa*, nummus *Phaſaelitarum*, de quibus Plinius, XXI, 5.

[2] Fratri ejus Herodi] Regi Chalcidis, de quo Dio, LX. pag. 670. Vide Stemma Herodum, Tom. II, pag. 368. num. 25.

[3] Judæis indulta] Duo hac de re Claudii decreta, rogantibus Agrippâ & Herode obtenta, refert Joſephus, Antiq. Jud. XIX, 5. num. 2 & 3. In poſteriore id memorandum Judæis permitti, ut per univerſum Romanum imperium, propter fidem & amicitiam Romanis præſtitam, patrios ſuos mores ſine ullo impedimento ſervent; moniti tamen ut *modeſtiùs ſe gerant*, nec aliarum gentium religiones contemnant: ἐπιεικέστερον χρῆσθαι, καὶ μὴ τὰς τῶν ἄλλων ἐθνῶν δεισιδαιμονίας ἐξουθενίζειν.

[4] Restituit] Dio, LX. pag. 669. Suetonius in Caio, XXII. quem vide in notis ad Supplementum Annal. VIII, 55.

[5] Scriberet heredem] Dio, loc. cit.

[6] Sanctitas legum] Hæc & quæ ſequuntur multis exemplis confirmat Dio, LX. pag. 668 & 669. quorum hæc præcipua. Claudius ſodalitia, a Caio reſtituta, in quibus multum erat gulæ ac licentiæ, nihil caritatis & pietatis, diſſolvit. Strenarum munera, ab Auguſto ob humanitatem ſtudioſamque populi voluntatem, a Caio propter aviditatem prodigentiamque accipi ſolita, a Tiberio ob parſimoniam (nam ea munera majoribus muneribus repen-

næ [1] libidinibus, inſolentiâ libertorum [2], hebete ingenio Principis, qui naturâ invalidus, ſerviliter eductus, literatior [3] mitiorque, quàm Principem mediocris animi decet, pauca pro arbitrio & majeſtate imperii, pleraque alieno impulſu, præcipitive metu aut impetu actitavit. Dominationem vix retenturus, ni mole ſuâ aliquandiu ſtarent magna imperia; legatique exercituum obviam, ſed turpem, fortunam inluſtriori obſequio poſtpoſuiſſent.

A. U. C. 794. J.C. 41.

XXIII. Hos inter eminuit Sulpicius Galba [4], Germaniæ ſuperioris legatus. Licèt ad nova ſummaque a multis ſtimulatus [5], officii conſtans maluit imperium defendere, quàm uſurpare; Cattoſque devicit [6], fide & victoriâ intimam Principis benevolentiam promeritus. Laudis æmulus, P. Gabinius, Germaniæ inferiori præfectus, Chaucos [7] debellavit. Aucta lætitia, quòd, quæ ſola [8] apud hoſtes ſupererat, captam Varianâ clade legionis aquilam reportavit; indeque *Chaucius* [9] cognomen obtinuit. Princeps verò, periculorum & bellorum expers, ob utramque victoriam *Imperator* ſalutatus eſt [10]. Liberti, exquiſitiore adulatione, in ejus laudem traxere ſopi-

debat Auguſtus, & ex iis deorum ſtatuas vicatim dedicabat. Sueton. in Aug. LVII.) repudiata, ipſe ut lucri cupiditas ab imperatoriâ majeſtate penitus abeſſet, edicto ſuſtulit. Veſaniam quoque ludorum, qui per dies plurimos iterabantur, ſi quid fortè prioribus diebus fuiſſet peccatum, frænavit.

[1] Messalinæ] Claudii uxoris, feminæ perditiſſimæ. Vide Stemma Cæſarum, num. 26.

[2] Libertorum] Calliſti, Pallantis, &c.

[3] Literatior] Multa privatus Princepſque Latinè & Græcè ſcripſit, quæ commemorat Suetonius in Claud. XLI & XLII.

[4] Sulpicius Galba] Poſtea Imperator, jam laudatus ſuprà in Supplemento Annal. VIII, 23. Erat teſte Plutarcho in Galb. pag. 1054, Romanorum ditiſſimus, *ἰδιώτης πλουσιώτατος ἁπάντων.*

[5] A multis stimulatus] Sueton. in Galbâ. VII.

[6] Cattosque devicit] Dio, LX. pag. 670. Catti, nunc *la Heſſe*, *la Turinge*, &c. de quibus plura dicta ſunt ſuprà in libro de Moribus Germanorum, XXX.

[7] Chaucos] Suetonius in Claud. XXIV. Perperam legas apud Dionem, LX. pag. 670. Μαυρουσίους, *Mauruſios.* Male emendabat Palmerius *Cheruſcos*, nec ſatis probabiliter Xylander & Reimarus *Marſos.* Corrigendum Χαύκους, penes quos erat una Aquila, ſicut altera apud Marſos fuerat, de quâ dictum Annal. II, 25. Inde error prodiit, quòd paulo antè Mauretaniam memoraverat Dio. Porro Chauci litus maris inter Amiſiam, *l'Ems*, & Albim, *l'Elbe*, tenebant.

[8] Quæ sola] Dio, loc. cit. Vide quoque Notas & Emendationes ad Annal. II, 25.

[9] Chaucius] Suetonius, ibid.

[10] Imperator salutatus est] Dio, ibid.

A. U. C. 794. J. C. 41.

tas in Mauretaniâ turbas, quæ jam ante Caii cædem deſierant [1]; & ut triumphalia ornamenta ob id acciperet perſuaſere.

XXIV. At fœdiora meditabatur Meſſalina. Juliam [2], formâ, nobilitate, cum Claudio neceſſitudine præcellentem exoſa, ferocem ejus animum, & ad imperantis fortunæ obſequia flecti neſcium, impatientiùs ferebat. Primùm muliebri æmulatione certavere, mox, prout ſolitum, vicit potentia. Juliaque variis criminibus atque etiam adulteriis infamata magis, quàm convicta, rurſus in exſilium projecta eſt. Annæus Seneca, adulteriorum ſocietati innexus, in inſulam Corſicam relegatur [3]: ſapientiæ famâ, Juliæ ſuperbiâ facilè excuſandus, niſi ipſe ingenioſioribus ſcriptis [4], adulatoriis precibus [5], amarulentis dicteriis [6], ferme fidem criminationibus feciſſet.

XXV. Inter hæc diſſidia, Claudius filias ſuas, Antoniam [7] Cn. Pompeio Magno [8] tradidit, Octaviam [9] L. Junio Silano [10] deſpondit, exiguâ [11] maritali pompâ, pòſt triſtiore

[1] Desierant] Dio, ibid. Plinius quoque. Sed vide quæ jam adnotavimus ſuprà in Supplemento Annal. VIII, 34.

[2] Juliam] Germanici filiam. Vide Stemma Cæſarum, num. 97.

[3] Relegatur] Dio, ibid. Exſilii ſui laudator inducitur Seneca in Octaviâ. Act. 2. Sc. 1. verſ. 381.

Meliùs latebam procul ab invidiæ malis,
Remotus inter Corſici rupes maris:
Ubi liber animus, & ſui juris, mihi
Semper vacabat, ſtudia recolenti mea.

[4] Scriptis] Vide imprimis librum de Conſolatione ad Helviam matrem ſuam a Senecâ ſcriptum.

[5] Adulatoriis precibus] Quas lege in conſolatione ad Polybium, ac maximè capite 32, rigidâ ac virili Stoicorum ſapientiâ minimè dignas.

[6] Dicteriis] Quibus aculeata rigeſcit inſectatio, quam poſt mortem Claudii, quem vivum laudaverat, ſcripſit; cuique titulum fecit, Claudii Cæſaris ΑΠΟΚΟΛΟΚΥΝΤΩΣΙΣ. Tam parum ſecum conſenſiſſe Senecam nemo mirabitur, qui reputaverit unam virtutem ſibi ſemper conſtantem, plerumque diſcors eſſe ingenium.

[7] Antoniam] Vide Stemma Cæſarum, num. 105.

[8] Cn. Pompeio Magno] Pompeio Magno cognomen, ſibi inviſum, ademerat Caius Caligula; reſtituit quidem Claudius, generumque fecit: ſed poſtea occidit. Unde Seneca in Apocoloc. pag. 707. *Caius Cæſar Craſſi filium vetuit Magnum vocari: hic* Claudius *nomen illi reddidit, caput tulit.*

[9] Octaviam] Vide Stemma Cæſarum, num. 36.

[10] L. Junio Silano] Filio Appii Silani, de quo dicetur infrà cap. 33.

[11] Exigua] Immo ita exiguâ, ut etiam his ipſis diebus ſenatum habuerit. Quod teſtatur Dio, LX. pag. 668, & ex eo Zonaras. Suffragatur quoque Suetonius in Claud. XII. *Sponſalia filiæ natalemque geniti nepotis ſilentio, ac tantùm domeſticâ religione tranſegit.*

A. U. C. 794. J. C. 41.

exitu [1]. Generos vigintiviratu [2] tantùm donavit : dein feriis Latinis [3] Urbi præfecit: tardè conceſſit ut quinquennio maturiùs, quàm per leges, magiſtratus [4] peterent. Eodem anno nati ſunt [5], ortu & fato diſpares, moribus & ſtudiis pares, familiari neceſſitudine [6] ſummi, Britannicus & Titus : mirâ hominum ſorte, quæ utriuſque vices variaſſe videtur, ut ſinguli plus deſideriorum relinquerent. Britannicus Claudio & Meſſalinâ genitus vigeſimo paterni imperii die : Titus Veſpaſiano & Flaviâ Domitillâ tertio Calendas Januarias.

A. U. C. 795. J. C. 42.

XXVI. Claudius Cæſar II & Cæcina Largus, conſules [7], in acta Auguſti juravere [8]. In ſua jurari vetuit Princeps; prorogatoque [9] per totum annum Cæcinæ magiſtratu,

[1] Tristiore exitu] Si quidem uterque a Claudio poſtea occiſus. Ob crimen interemptus eſt *Pompeius*, *in concubitu dilecti adoleſcentuli confoſſus*, Sueton. in Claud. XXIX. Silanus, incuſtoditi amoris accuſatus magis, quam reus, mortem ſibi conſcivit, ut dictum eſt Annal. XII, 8.

[2] Vigintiviratu] De hoc honorum rudimento jam egimus ſuprà Annal. III, 29.

[3] Feriis Latinis] Quæ ſint, & unde ſic dictæ vide ſuprà Annal. IV, 36.

[4] Magistratus] Hæc omnia Dio, LX. pag. 668. Magiſtratus intellige de quæſturâ, & aliis poſtea honoribus. Quæſtura juxta leges poſt annum xxiv petebatur, ut notavimus Annal. III, 29.

[5] Nati sunt] Britannicus natus eſt *vigeſimo imperii* Claudii *die*, Sueton. in Claud. XXVII. Titus verò *natus eſt* III *Kal. Januarias inſigni anno Cajana nece, prope Septizonium, ſordidis ædibus, cubiculo verò perparvo & obſcuro : nam manet adhuc & oſtenditur*, Sueton. in Tit. I. Septizonium illud, Severiano antiquius, fuit in Eſquiliis. De Britannico vide Stemma Cæſarum, num. 108. Primùm dictus eſt Tiberius Claudius Germanicus. Poſtea Britannicus appellatus eſt, Dio, LX. pag. 673.

[6] Necessitudine] De quâ plura Suetonius in Tit. II. Titus educatus in aula cum Britannico ſimul, *ac paribus diſciplinis, & apud eoſdem magiſtros inſtitutus. Quo quidem tempore, aiunt, metopoſcopum a Narciſſo Claudii liberto adhibitum, ut Britannicum inſpiceret, conſtantiſſimè affirmaſſe; illum quidem nullo modo, ceterùm Titum, qui tunc propè adſtabat, utique imperaturum. Erant autem adeò familiares, ut de potione, quâ Britannicus hauſtâ periit, Titus quoque juxtà cubans guſtaſſe credatur, gravique morbo afflictatus diu. Quorum omnium mox memor ſtatuam ei auream in palatio poſuit, & alteram ex ebore equeſtrem, quæ Circenſi pompâ hodieque præfertur, dedicavit, proſecutuſque eſt.*

[7] Consules] Tiberius Claudius Cæſar II, & C. Cæcina Largus conſules fuere anno Urbis conditæ dccxcv. Jeſu Chriſti 42. Dio, LX. pag. 671. Largus auctor videtur fuiſſe ſenatuſconſulti Largiani, de quo Inſtitut. libr. III. Tit. 8. de Succeſſione libertorum. *Poſtea* (id eſt, *poſt legem Juniam*) *ſenatuſconſulto Largiano cautum fuerat, ut liberi manumiſſoris non nominatim exheredati facti, extraneis heredibus eorum in bonis Latinorum præponerentur.* Vide eruditum Heineccium, *Antiquitates Romanæ Juriſprud.* III, 8. num. 9.

[8] Juravere] Claudio ita jubente, ut teſtatur Dio, LX. pag. 671. Neque permiſit quemquam in ſua acta jurare. De hoc uſu jurandi dictum eſt Annal. I, 7.

[9] Prorogatoque] Dio, ibid.

A. U. C. 795. J. C. 42.

ipſe bimeſtri dignitate [1] ſe abdicavit, nihil contra leges ſe feciſſe jurejurando profeſſus [2], majore vanitate, quàm veritate. Conſul enim, & extra honorem [3], juris dicundi aſſiduus, nonnumquam a præſcriptis legum diſcedebat, quandoque ex bono & æquo, ſæpiùs inconſultâ animi levitate, & amenti ſimilis [4]. Novas tamen leges condidit, ſuâ utilitate, Principis civilitate probatas. Rectores enim provinciarum, diutiùs in Urbe morari ſolitos, juſſit [5] in eas ante Calendas Apriles proficiſci : ſimul vetuit « ne ſibi pro acceptâ dignitate gratias agerent »; profeſſus « ſe Principem ; ipſos eſſe principatûs adjutores : apud ſe gratiam laudemque nacturos, ſi ex provinciis, officio egregiè perfuncti, reverterentur ». Legem Papiam Poppæam, a Tiberio jam mollitam [6], ſed in hoc Urbis luxu adhuc graviorem, moderatus eſt; & ſexagenarios [7], qui uxorem quinquagenariâ minorem ducerent, cælibum pœnis

[1] Bimestri dignitate] Sueton. in Claud. XIV.

[2] Jurejurando professus] Dio, ibid. Ob tale jusjurandum, Trajanum, qui egregia promiſerat, majora præſtitit, laudat Plinius in Panegyric. LXIV & LXV.

[3] Extra honorem] Abdicato conſulatu.

[4] Amenti similis] Multus hac in re Suetonius in Claud. XIV & XV; eamque exemplis quamplurimis confirmat.

[5] Jussit] Legem hanc retulit Dio, LX. pag. 672.

[6] Mollitam] Vide quæ dicta ſunt ſuprà Annal. III, 25 & 28.

[7] Sexagenarios] Licèt legem Papiam Poppæam moderatus fuiſſet Tiberius, caput tamen addiderat, quo ſexagenarii, etiamſi uxores ducerent, pœnis tamen legis Papiæ Poppææ ſubjacebant. Contendebat enim Tiberius infecunda hæc matrimonia non iniri, ut liberi procrearentur, ſed tantùm ut legis pœna vitaretur. Caput iſtud Tiberianum obrogavit, id eſt, mutavit Claudius. Unde Suetonius in Claud. XXIII ait : *Capiti Papiæ Poppææ legis, a Tiberio Cæſare, quaſi ſexagenarii generare non poſſent, addito, obrogavit.* Eâ verò conditione obrogavit, ut ſexagenarius, vel etiam ſexagenario major uxorem minorem quinquagenariâ duceret. Id nos docet Ulpianus Tit. XVI, 3 & 4. *Qui intra ſexageſimum, vel quæ intra quinquageſimum annum neutri legi* (Juliæ & Papiæ Poppææ) *paruerit, licèt ipſis legibus poſt hanc ætatem liberatus eſſet, perpetuis tamen pœnis tenebitur, ex ſenatuſconſulto Perniciano :* (eruditus Perizonius emendat *Perſiciano*, quòd Paulus Fabius Perſicus conſul fuit, imperante Tiberio, anno U. C. dcclxxxvii. At legem Papiam Poppæam moderatus eſt Tiberius anno U. C. dcclxxiii. Mallem itaque emendari *Tiberiano.*) *Sed Claudiano ſenatuſconſulto major ſexagenario, ſi minorem quinquagenariâ duxerit, perinde habebitur, ac ſi major ſexaginta annorum duxiſſet uxorem. Quod ſi major quinquagenariâ minori ſexagenario nupſerit, impar matrimonium appellatur : & ſenatuſconſulto Calvitiano* (aſſentior Cujacio emendanti *Claudiano*, licèt Perizonio & Schultingio placeat *Calviſiano*) *jubetur non proficere ad capiendas hereditates, & legatas dotes. Itaque mortuâ muliere, dos caduca erit.* Qui plura voluerit, adeat Cl. Heineccium, *Antiq. Rom. Juriſprud.* Tom. I. pag. 296 & ſeqq.

exemit.

A U.C. 795. J.C. 42.

exemit. Pupillis [1] conſuluit, eorumque tutelæ curam, olim prætoribus commiſſam, conſulibus mandavit. Ad lites quoque expediendas, rerum actum [2], diviſum antea in hibernos æſtivoſque menſes, conjunxit. Demum ne publica pecunia periret, tres prætorios viros [3], qui ærario debita exigerent, inſtituit: additis lictoribus, ut creſceret dignitas. Ad divina quoque converſus, Urbem, religionum multitudine fatiſcentem, ſacris Eleuſiniis augere voluit [4]. Laudabiliore curâ, Gallorum, quos furioſa Druidarum ſuperſtitio humanis victimis deos placare docuit, feros ritus, civibus ſub Auguſto jam interdictos, abolevit [5], cete-

[1] Pupillis] Sueton. in Claud. XXIII. *Sanxit ut pupillis extra ordinem tutores a conſulibus darentur.* Antea in Urbe prætoris, in provinciis præſidum erat tutores pupillis dare. Cùm nondum lege Claudianâ ſatis conſultum eſſet tutoribus, M. Antoninus Philoſophus *prætorem tutelarem primus fecit, cùm antè tutores a conſulibus poſcerentur, ut diligentiùs de tutoribus tractaretur.* Jul. Capitolin. in M. Antonin. X.

[2] Rerum actum] Sueton. ibid. Apud Romanos res aliæ per hiemem, aliæ per æſtatem agebantur. Moleſtiſſimum hunc comperendinatum ſuſtulit Claudius. Poſtea reſtituiſſe videtur Galba, teſte Suetonio in Galb. XIV. Meliùs providit M. Antoninus, ſuprà laudatus, qui *faſtis dies judiciarios addidit, ita ut ducentos triginta dies annuos rebus agendis litibuſque diſceptandis conſtitueret.* Jul. Capitolin. in M. Antonin. X.

[3] Tres prætorios viros] Dio, LX. pag. 671.

[4] Augere voluit] Sueton. in Claud. XXV. *Sacra Eleuſinia etiam transferre ex Atticâ Romam conatus eſt.* Tranſtulit poſtea Hadrianus, ut docet Aurel. Victor. de Cæſar. in Hadr. Eleuſiniis ſacris, Cereri ac Proſerpinæ dicatis, nihil fuit apud Græcos celebratius ſecretiuſve: quorum ob contemptum capitis damnatus eſt optimus Socrates.

[5] Abolevit] Suetonius, loc. cit. *Druidarum religionem apud Gallos diræ immanitatis, & tantùm civibus ſub Auguſto interdictam, penitus abolevit.* Hæc ita ſunt aperta & indubitata, ut a librariis corruptum exiſtimem locum Plinii, XXX, 1. *Gallias utique poſſedit* ſacri prodigioſi celebratio, *& quidem ad noſtram memoriam. Namque Tiberii Cæſaris principatus ſuſtulit Druidas eorum, & hoc genus vatum medicorumque.* Fortè ſcripſerat Plinius *Tiberii Claudii principatus*, vel *Tib. Cl. Cæſaris principatus.* Hæc inhumana Gallorum ſacra, qui, affecti gravioribus morbis, vel in prœliis ac periculis verſantes, pro victimis homines immolant, pluribus recenſet Cæſar de Bell. Gall. VI, 15. Quod verò incredibile videretur, ni quantùm in hominum animos valeat ſuperſtitio, innumeris ac portentoſis exemplis foret compertum, cùm homines occidere non licuit, humano ſaltem ſanguine aras proluere juvit. Hoc docet horum temporum ſcriptor elegans Pomponius Mela, III, 2. Gallorum *gentes ſuperbæ, ſuperſtitioſæ, aliquando etiam immanes adeò ut hominem optimam & gratiſſimam diis victimam cæderent. Manent veſtigia feritatis jam abolitæ, atque ut ab ultimis cædibus temperant, ita nihilominus, ubi devotos altaribus admovêre, delibant.* Melæ interpretes, temporis quo ſcripſerit incurioſi, multa in his illuſtrandis peccavere. Perperam enim Schottus *abolitam feritatem* ad annum U. C. DCLVII. retulit, cùm *ſenatuſconſultum*, teſte Plinio, XXX, 1. *factum eſt, ne homo immolaretur.* Romanis nondum parebant Galliæ. Infeliciter quoque pro *ultimis cædibus* emendare voluit Pin-

A. U. C. 795. J. C. 42.

raque [1] hujus ſuperſtitionis vetuit. Triumphato enim terrarum orbe, hæc nobiliſſima Romanos manebat victoria, ut religionum monſtra tollerent, victaſque gentes rationi ſervire, ac felices vivere cogerent.

XXVII. Interim Suetonius Paullinus [2] bellicæ laudis famam in Africâ auſpicabatur. Ædemon [3] enim, libertus, arma reſumpſerat ut Ptolemæum, regem, a Caio Cæſare [4] interemptum, ulciſceretur. Ne per moras audacia gliſceret, Suetonius Mauretaniam properè ingreſſus eſt. Barbari, exercitibus Romanis tum primùm [5] in regione ſuâ bellantibus exterriti, refugêre. Dum in latebris premebantur, ventum ad montem Atlantem, tot fabulis celebratum [6].

XXVIII. Suetonius Polybium [7], egregium Annalium conditorem, qui Africæ litora exploraverat, æmulatus, ter-

tianus *humanis cædibus*. Quæ ſit ſatis monuiſſe, ut quanti ſit in illuſtrandis veterum Scriptorum operibus temporum ratio dignoſcatur.

[1] Ceteraque] Inter hæc in magnâ Galliarum famâ erat ovum anguinum, de quo cùm multa commemoraſſet, addit Plinius, XXIX, 3. ſect. 12. *Vidi equidem id ovum mali orbiculati modici magnitudine, cruſtâ cartilaginis, velut acetabulis brachiorum polypi crebris, inſigne Druidis. Ad victorias litium, ac regum aditus, mirè laudatur: tantæ vanitatis, ut habentem id in lite in ſinu equitem Romanum e Vocontiis*, nunc *les dioceſes de Vaiſon & de Die*, *a divo Claudio interemptum non ob aliud ſciam.*

[2] Suetonius Paullinus] Prætorii erat ordinis, teſte Dione, LX. pag. 670. De illo ſæpe dictum Annal. XIV, 29 & ſeqq. & in vitâ Agricolæ, V.

[3] Ædemon] Plin. V, 1.

[4] A Caio Cæsare] Ut diximus in Supplemento Annal. VIII, 34.

[5] Tum primum] *Romana arma primùm, Claudio Principe, in Mauritaniâ bellavere.* Plin. V, 1.

[6] Fabulis celebratum] Præter Herculi & Perſeo ibi laborata, illum etiam in nubila ita erectum prodidere veteres, ut cælum & ſidera non *tangere modò vertice, ſed ſuſtinere quoque* diceretur. Mela, III, 10. De Atlante hacque Suetonii expeditione, pauca, ſed lectu digna, ſcripſit Cl. d'Anville, *Mémoires de l'Académie Royale des Inſcriptions*, Tom. XXVI. pag. 80 & ſeq. Hoc enim bello ultra Atlantem perventum ad urbes Alelen & Cillabam, nunc *Helel* & *Gher-Selbin* arbitratur: quas tamen inde remōtiſſimas in Phazaniâ, hodie *le pays de Fezzan*, ponit Plinius, V, 5.

[7] Polybium] Polybius Cornelium Scipionem Africanum in Africanâ expeditione comitatus, ab eo acceptâ claſſe anno Urbis conditæ DCVIII, ante Chriſtum 145, partem illam orbis ſcrutatus eſt; ſuumque iter deſcripſit, Plinio, V, 1. memoratum, ſed compendioſiùs pro tantâ rei utilitate hominiſque dignitate. Immo errorem Polybio affingit, tanto ſcriptore indignum: ſcilicet, ſi Plinio credimus, a monte, quem Theôn Ochema dixere veteres, nunc *l'extrémité méridionale de la chaîne de montagnes de Sierra-Liona*, ad promontorium Heſperium, nunc *le Cap des Palmes*, *navigatione dierum ac noctium decem, in medio eo ſpatio Atlantem locavit Polybius, a ceteris omnibus in extremis Mauritaniæ proditum.* Id certè non peccavit Polybius: ſed in medio ſpatio a portu Carthaginis, unde profectus eſt, ad Heſperium promontorium, quò.

ras ſcrutari voluit; primuſque [1] Romanorum ducum Atlantem aliquot millium ſpatio tranſgreſſus, loca, hactenus tantùm virilem ob luxuriam [2] audita, inviſit. Vaneſcentibus, quò propiùs accedebat, fabulis, nulla occurrêre Ægipanum Satyrorumque [3] veſtigia: ſed comperit imas montis radices [4], denſis altiſque repletas ſilvis, incognito [5] genere arborum, proceritate ſpectabili, enodi nitore [6], fronde cupreſſis ſimili, gravi odore [7], & tenui obductâ lanugine, ſericis velleribus nihilò viliore [8]: verticem altis etiam æſtate operiri nivibus:

A. U. C. 795. J. C. 42.

pervenit, ac proinde in extremis Mauritaniæ poſitum eſſe Atlantem meritò prodidit. Quod nemini hactenus, ne erudito quidem Harduino compertum miror. Hac de re totoque Polybii itinere plura fortè aliàs ſum dicturus.

[1] PRIMUSQUE] Plin. loc. cit. & ex eo Solinus cap. 26. Hanc expeditionem memorat quoque Dio, LX. pag. 670.

[2] VIRILEM OB LUXURIAM] Apud Romanos Indico luxu feminæ, Africano viri gloriabantur. Præcipuus apud viros honor citreis menſis, quas tanti faciebant, ut, Jubâ rege mortuo, duæ ſint venumdatæ, *quarum alteri pretium fuit HS. XII*, monetæ Gallicæ libræ 233,437, *alteri paulo minus*, Plin. XIII, 15. Sed de hac inſaniâ jam diximus in Notis & Emendationibus ad Annal. III, 52. ubi multa de Romanorum luxu congeſſimus.

[3] SATYRORUMQUE] Plinius, V, 1. *Eundem* Atlantem *noctibus micare crebris ignibus, Ægipanum Satyrorumque laſciviâ impleri, tibiarum ac fiſtulæ cantu, tympanorumque & cymbalorum ſonitu ſtrepere celebrati auctores prodidere.* Eadem ferme legas in Periplo Hannonis, *Geographi veteres*, Tom. I. pag. 4 & 5. Inde orta fabula, quòd pauci, qui iſtas regiones incolunt, homines diu propter immodicum calorem lateant, noctu ad res agendas cum facibus diſcurrant. Præterquam quòd in his oris ignei halitus frequentes eſſe potuere. De monſtrificâ Ægipanum & Satyrorum formâ vide Melam, I, 4 & 8. Plinium, V, 8.

[4] IMAS MONTIS RADICES] Africam versùs, non verò versùs mare. Unde Plinius, V, 1. *E mediis hunc* Atlantem *arenis in cælum attolli prodiderunt, aſperum, ſqualentem, quà vergat ad litora Oceani, cui cognomen impoſuit: eundem opacum, nemoroſumque, & ſcatebris fontium riguum, quà ſpectat Africam, fructibus omnium generum ſponte ita ſubnaſcentibus, ut nunquam ſatietas voluptatibus deſit.*

[5] INCOGNITO] Hæ ſunt arbores citri Atlanticæ, a citro ſeu malo Aſſyriâ omninò diverſæ, quas non noverant Romani, licèt apud eos tanto eſſent in pretio. Plinius, XIII, 15. *Atlas mons peculiari proditur ſilvâ... confines ei Mauri quibus plurima arbor citri, & menſarum inſania, quas feminæ viris contra margaritas regerunt.*

[6] ENODI NITORE] Cùm in luxu una valeat raritas, apud Romanos eviluit enodis ille trunci nitor, ſed ingentibus pretiis emebantur contortæ radices. Id teſtatur Plinius, XIII, 15. *Tuber hoc eſt radicis, maximeque laudatum, quod ſub terrâ totum fuerit: & rarius quàm quæ supernè, quæque gignuntur etiam in ramis, propriè quod tanti emitur, arborum vitium eſt, quarum amplitudo ac radices æſtimari poſſunt ex orbibus.* Eamdem inſaniam arguit Seneca, de Beneficiis, VII, 9. *Video iſtic menſas, & æſtimatum lignum ſenatoris cenſu*, monetæ Gallicæ libris 233,437, *eò pretioſius, quò illud in plures nodos, arboris infelicitas torſit.*

[7] GRAVI ODORE] Plin. ibid. *Cupreſſo feminæ ſilveſtri ſunt ſimiles folio, odore, caudice.*

[8] NIHILO VILIORE] Solin. XXIV. Plinius quoque V, 1. *Tenui eas obduci lanugine: quibus additâ arte, poſſe, quales e bombyce, veſtes confici.*

A. U. C. 795. J. C. 42.

decumis eò pervenerat caſtris [1] : ultrà ad fluvium Ger [2] contendit per ſolitudines nigri pulveris, eminentibus interdum velut exuſtis cautibus; locaque inhabitabilia [3] fervore, quamquam hiberno tempore, expertus : proximos ſaltus, elephantorum, ferarum & ſerpentium gregibus infeſtos adiit; &, a Canariis populis, qui dividuis ferarum [4] viſceribus victitabant, inhabitari comperit.

XXIX. His exploratis, rebellibuſque territis magis, quàm ſubactis, Suetonius Romam repetiit, cum pertinaciore hoſte [5] poſtea dimicaturus. Cœpta verò in Mauretaniâ abſolvit Cn. Hoſidius Geta [6]; Salaboque, barbarorum duce, ſemel atque iterum devicto, & ad ſolitudines fruſtra delapſo [7], initæ tandem pacis conditiones. Duas in provincias Tingitanam & Cæſarienſem [8] diviſa eſt Mauretania, duobuſque equeſtris ordinis rectoribus permiſſa. Conciliandi animos ſimul & firmandi dominationem causâ, oppidum Tingi [9] coloniam fecit Claudius; appellatumque Tradu&a Julia : eo-

[1] Castris] Plin. ibid. Decimâ caſtrorum metatione.

[2] Fluvium Ger] Fluvium mediterraneum, qui Gætuliam alluit, dictum Ptolemæo, IV, 6. Γειρ ; nunc *Adjedee* appellatum. Solinus & Cl. de l'Iſle, *Theatr. Hiſtoric.* Fol. 1. perperam volunt Suetonium ad fluvium, *qui Niger vocatur*, contendiſſe. Niger, hodie *Guin*, a fluvio Ger decem gradibus diſtat; at tantùm aliquot millium ſpatio Atlantem tranſgreſſus eſt Suetonius, teſte Plinio, loc. cit.

[3] Inhabitabilia] Suetonius tamen non ultra trigeſimum latitudinis gradum contendit.

[4] Dividuis ferarum] Atque etiam canum, unde nomen accepere, ut docet Plinius, V, 1. *Canarios appellari. Quippe vict. in ejus animalis promiſcuum his eſſe, & dividua ferarum viſcera.*

[5] Pertinaciore hoste] Cum Britannis. Vide Annal. XIV, 29 & ſeqq.

[6] Cn. Hosidius Geta] Dio, LX. pag. 670.

[7] Frustra delapso] Cùm barbari ſiticuloſa loca ſemper peterent, eos, magnâ aquarum copiâ collectâ, inſecutus eſt Geta. Eâ tamen in tantis ſolitudinibus deficiente, Romanus exercitus adhuc periiſſet, ni inopina imbrium vis per magicas artes, ut tradit Dio, LX. pag. 671. ſeu quod libentiùs crediderim, forte fortunâ præſto fuiſſet.

[8] Tingitanam et Cæsariensem] De hac diviſione jam dictum in Supplemento Annal. VIII, 34.

[9] Tingi] Hodie *Tenja*, vel *Tanger*, urbs princeps Mauritaniæ Tingitanæ, de quâ Plinius, V, 1. *Tingi, quondam ab Antæo conditum : poſtea a Claudio Cæſare, cùm coloniam faceret, appellatum Traducta Julia.* De hujus urbis nomine & nummis vide Harduinum, *Select. Opera.* pag. 77. Antiquitatem quoque laudat Mela, I, 5. *Tinge oppidum pervetus, ab Antæo, ut ferunt, conditum. Exſtat rei ſignum, parma elephantino tergore exſecta, ingens, & ob magnitudinem nulli nunc uſuro habilis; quam locorum accolæ ab illo geſtatam pro vero habent, traduntque, & inde eximiè colunt.*

dem honore donatæ Cæſarea [1], olim Jubæ regia, & Lixos [2], fabuloſiſſimè antiquis narrata. Deductis quoque veteranis, conditum Oppidum novum [3]; & Latium datum Tipaſæ [4]: Ruſucurium [5] civitate honoratum. Interim Muſulanorum manu [6], Numidiam turbare auſâ, victâ cæſâque, tranquillitas Numidiæ eſt reddita.

A. U. C. 795. J. C. 42.

XXX. ROMANO nomine apud barbaros ita inclareſcente, fame [7] in Urbe laborabatur luxu [8] & ſuperſtitibus Caianæ ſtultitiæ [9] reliquiis magis, quàm terrarum infecunditate [10]. Princeps innatâ bonitate, metuque plebis [11], numquam inſolentioris, quàm cùm eâ tumultuandi occaſione abutitur,

[1] CÆSAREA] Nunc *Shershell*. Olim caput Mauritaniæ Cæſarienſis. Plin. V, 2. *Oppidum celeberrimum Cæſarea, antea vocitatum Iol, Jubæ regia, a divo Claudio coloniæ jure donata.*

[2] LIXOS] Hodie *l'Arraïs*, in orâ maritimâ infra Tingim. Plinius, V, 1. *A Julia Conſtantia*, hodie *Arzilia*, XXXII *m. paſſuum, colonia a Claudio Cæſare facta Lixos, vel fabuloſiſſimè antiquis narrata. Ibi regia Antæi, certamenque cum Hercule: & Heſperidum horti. Affunditur æſtuarium a mari flexuoſo meatu, in quo draconis cuſtodiæ inſtar fuiſſe nunc interpretantur. Amplectitur intra ſe inſulam, quam ſolam e vicino tractu aliquanto excelſiore, non tamen æſtus maris inundat. Exſtat in eâ & ara Herculis, nec præter oleaſtros aliud ex illo aurifero nemore.*

[3] OPPIDUM NOVUM] Dictum quoque Ptolemæo, IV, 2. Ὀππιδονεον κολωνία. Nunc *Sinaab*, in mediterraneâ Mauritaniâ Cæſarienſi.

[4] TIPASÆ] Plin. loc. cit. Tipaſa, nunc *Tefeſſad*, prope Cæſaream versùs Orientem fuit. De jure Latii vide quæ dicta ſunt in Notis & Emendationibus ad Annal. XI, 23.

[5] RUSUCURIUM] Plin. V, 2. Ruſucurium, hodie *Dellys*, in Mauritania Cæſarienſi, honoratum a Claudio civitate. De jure civitatis Romanæ dictum in Notis & Emendationibus ad Annal. XI, 23.

[6] MUSULANORUM MANU] De hac validâ Africæ gente vide Annal. II, 52. Paucis Aurel. Victor. in Claud. *Cæſa Muſulamiorum manus.* Pluribus Dio, LX. pag. 671. Sed ſine gentis appellatione.

[7] FAME] Dio, LX. pag. 671. validæ hujus famis, Λιμȣ̃ τε ἰσχυρȣ̃, meminit. Ea eſt ipſa fames, ab Agabo prædicta, de quà D. Lucas in Act. Apoſtol. XI, 28. *Surgens unus ex eis, nomine Agabus, ſignificabat per ſpiritum, famem magnam futuram in univerſo orbe terrarum, quæ facta eſt ſub Claudio.*

[8] LUXU] De Romanorum luxu dictum ſatis in Notis & Emendationibus ad Annal. III, 52.

[9] CAIANÆ STULTITIÆ] Caligulæ ſtultitiam in Puteolano ponte extruendo memoravimus in Supplemento Annal. VIII, 10 & ſeqq. De hac quoque Aurelius Victor in Claud. *Adhuc* a Claudio *annonæ egeſtas compoſita, quam Caligula induxerat, dum adactis toto orbe navigiis, pervium mare theatris curribuſque damno publico efficere contendit.*

[10] TERRARUM INFECUNDITATE] Fuere quidem per multos annos *aſſiduæ ſterilitates*, ut loquitur Suetonius in Claud. XVIII. Ægyptum tamen non fuiſſe hoc anno infecundam arguere videtur Claudii nummus, quem protulit Harduinus, *Select. Opera.* pag. 718. TI. KΛΑΥ. KAI... id eſt, *Tiberius Claudius Cæſar*, caput Claudii laureatum. In averſa parte, ſex ſpicæ, fertilitatis Ægyptiæ ſymbolum, ΑΥΤΟΚΡΑ. L. B. id eſt, *imperii anno ſecundo.*

[11] METUQUE PLEBIS] De cujus inſolentiâ diximus Annal. XII, 43.

A. U. C. 795. J.C. 42.

publicæ penuriæ in præſentiâ ſubvenit [1], negotiatoribus [2] lucri ſpe excitatis, & ſuſcepto in ſe damno, ſi quid per tempeſtates accidiſſet. Facilius majuſque incitamentum, honores addidit: civibuſque, qui naves mercaturæ causâ fabricarent, vacationem [3] Legis Papiæ Poppææ; Latinis [4] jus Quiritium [5]; feminis [6] jus quatuor liberorum [7] conſtituit. Quæ quidem in tantâ legum mutatione duravere [8], uſu & neceſſitate defenſa.

[1] SUBVENIT] Inde tot nummi Claudii, in quibus exhibetur vel vas frumentarium cum ſpicis, vel CERES AVGVSTA.

[2] NEGOTIATORIBUS] Hæc & ſeqq. Sueton. in Claud. XIX.

[3] VACATIONEM] Ne forent obnoxii pœnis legis Papiæ Poppææ de cælibibus. De illâ lege jam egimus ſuprà cap. 26. & fusiùs in Notis & Emendationibus ad Annal. III, 28.

[4] LATINIS] *Latini*, ut docet Caius Inſtitut. I. Tit. 1. num. 2. *ſunt*, *qui aut per epiſtolam, aut inter amicos, aut convivii adhibitione manumittuntur.* Libertas illa Latina introducta anno U. C. DCCLXXII lege Juniâ Norbanâ.

[5] JUS QUIRITIUM] Civitatem Romanam, habet Ulpianus Tit. III. num. 6. ubi ipſum Claudii edictum memorat his verbis. *Nave Latinus civitatem Romanam accipit, ſi non minorem, quam decem millia modiorum navem fabricaverit, & Romam ſex annis frumentum portaverit, ex edicto divi Claudii.* Navem, quæ decem millia modiorum contineret, nos diceremus *un vaiſſeau de quatre-vingt-dix tonneaux.* De modio Romano jam egimus ſuprà Annal. II, 87. De Jure Quiritium Civitateque Romanâ vide Notas & Emendationes ad Annal. XI, 23.

[6] FEMINIS] Intellige de libertabus. Ingenuis enim feminis tres ſufficiebant liberi. Vide quæ diximus in Notis & Emendationibus ad Annal. III, 28. ubi multa de lege Papiâ Poppæâ.

[7] JUS QUATUOR LIBERORUM] Hoc jure libertæ patroni tutelâ liberabantur, ſui juris vivebant, ſine tutorum auctoritate teſtabantur, res ſuas adminiſtrabant, tutò capiebant quidquid eis teſtamento eſſet legatum. Huc ſpectat Ulpianus Tit. XXIX, num. 3. *Libertas quatuor liberorum jure tutelâ patronorum liberari... jam poſſe eas ſine auctoritate patronorum teſtari.* Jure illo fruebatur Zoſima, cujus memoria exſtat apud Gruterum, pag. DCXXXI, 2.

PERSICVS. LIBERTVS. MANVMISSVS....C. CORNELIO. PERSICO. F. HABENTI. EQVVM. PVBLICVM. CORNELIAE. ZOSIMAE. MATRI. EIVS. HABENTIVS. QVATTVOR. LIBER. BENEFICIO. CAESAR. LIBERTIS. LIBERTABVS. POSTERISQ. SVIS. EORVMVE.

id eſt, *habenti jus quatuor liberorum beneficio Cæſaris.* At non confundenda cum hoc beneficio perſonali lex generalis, quam Claudius tulit ut matres liberis ſuis ſuccederent. Quâ quidem de lege agit Juſtinianus III. Tit. III, 1. *Lex duodecim Tabularum ita ſtricto jure utebatur, & præponebat maſculorum progeniem, & eos, qui per feminini ſexûs neceſſitudinem ſibi junguntur adeò expellebat, ut ne quidem inter matrem & filium filiamve ultro citroque hereditatis capiendæ jus daret... ſed hæ juris anguſtiæ poſtea emendatæ ſunt. Et primus quidem divus Claudius matri ad ſolatium liberorum amiſſorum legitimam eorum detulit hereditatem.* Poſtea Hadriani tempore matribus adhuc magis conſultum ſenatuſconſulto Tertulliano. De his omnibus vide eruditum Heineccium, *Antiq. Roman. Juriſprud.* III. Tit. 3.

[8] MUTATIONE DURAVERE] Suetonius in Claud. XIX. *Quæ conſtituta hodieque ſervantur.*

XXXI. Futuri quoque providus, & veritus ne, ob tempeſtatum adverſa & importuoſum mare, eadem rediret frugum egeſtas, opera duo pari & inenarrabili impendio, utilitate & exitu diſpari adgreſſus eſt. Agros enim Romanos, infinitis villarum ſpatiis in dies magis arctatos, lacum Fucinum [1] emittendo augere incaſſum molitus eſt, prodigentiæ reus & adversùs luxuriam invalidus [2]. Portum verò Oſtienſem [3], a divo Julio [4] ſæpe deſtinatum, ſemper ob difficultatem omiſſum, nec niſi Trajani [5], Principis optimi, auſpiciis abſolvendum, feliciùs cœpit. Primùm repugnavere architecti [6]. Sed vicit Principis auctoritas. Immensùm egeſta terra [7]; ma-

A. U. C. 795. J.C. 42.

[1] Lacum Fucinum] Hodie *le lac de Celano dans l'Abruzze ulterieure*, quem *magnitudine, mari ſimilem*, πελαγίαν τὸ μέγεθος, dixit Strabo, V, pag. 240. Quadraginta circiter millia paſſuum ambitu continet. De hujus lacus emiſſione, ægre poſt undecim annos abſolutâ, quamvis continuis triginta hominum millibus ſine intermiſſione operantibus, jam diximus multa in notis ad Annal. XII, 56. Qui verò accuratiſſimam ſtupendi hujuſce operis deſcriptionem voluerit, adeat eruditam diſſertationem ab erudito Fabretti ſcriptam *de Emiſſario lacûs Fucini*. Raph. Fabretti de Columnâ Trajani Syntagma, pag. 385 & ſeqq. Errat verò Dio, LX. pag. 672. cùm ait lacum Fucinum fuiſſe emiſſum, ut magis navigabilis fieret Tiberis. In Lirim, hodie *Garigliano* emiſſus eſt: in Tiberim numquam potuit emitti. Peractum a Claudio emiſſarium olim meditatus fuerat Auguſtus: ſed abſtitit, victus precibus Marſorum, qui lacu utebantur. Idem conſilium agitaverat Julius Cæſar, teſte Suetonio in Jul. XLIV. *Siccare Pomptinas paludes, emittere Fucinum lacum* cogitabat.

[2] Invalidus] Quantula enim hæc! quàm imbecilla adversùs luxuriam omnia vaſtantem remedia!

[3] Ostiensem] Manet quidem nomen, *Porto*. At portus ipſe, cùm per ſexcentos & ampliùs annos duraſſet, Barbarorum bellis, Romanorum incuriâ, ruderibus limoque obductus, penitus periit. Nuncque rus eſt, ubi fuit olim portus Romanorum celeberrimus. Forte etiam ejus deſcriptionem & ichnographiam vide apud Cornelium Meyer, *l'Arte di restituire a Roma la tralaſciata navigatione del ſuo Tevere*. Tab. 2.

[4] A divo Julio] Sueton. in Claud. XX. Fuſius Plutarchus in Jul. pag. 735. τῇ δὲ ὑπὸ τὴν Ῥώμην θαλάσσῃ κλεῖθρα διὰ χωμάτων ἐπαγαγὼν ἐ τὰ τυφλὰ ἢ δύσορμα τῆς Ὠστιανῆς ἠιόνος ἀνακαθηράμενος, λιμένας ἐμποιήσασθαι ἢ ναύλοχα πρὸς τοσαύτην ἀξιόπιστα ναυτιλίαν. *Proximè Urbi mari clauſtra aggeribus imponere, cæcumque & importuoſum Oſtiæ litus repurgare, ac portus ibi moliri ſtationeſque tantæ ſufficientes navigationi.*

[5] Nec nisi Trajani] Nero quidem, inter Claudii & Trajani tempora interjectus, portum illum plurimis ornamentis auxit; unde tot ejus nummi, in quibus portus naveſque & columna exhibentur cum hac Inſcriptione, ſuperiùs AVGVSTI, inferiùs SPOROSTC. id eſt, *Auguſti Portus Oſtienſis ſenatûſconſulto*. Sic enim cognominabatur ut videre eſt apud Dionem, LXXV. pag. 858. Trajanus verò non tantùm ornamenta, ſed portum alterum addidit, qui quoque periit. Hujus laudes vide apud Plinium, VI. Ep. 31. Olim dicebatur *Portus Trajanus*, Ptolemæus, III, 1. Loco adhuc manet nomen *Porto Trajano*.

[6] Architecti] Immenſas fore impenſas cauſantes.

[7] Egesta terra] Dio, LX. pag.

A. U. C. 795. J. C. 42.

reque immiſſum [1]. Grande adhuc acceſſit ſubſtructionis miraculum [2], cùm navis [3], omnium maxima, quâ Caius obeliſcum, qui in Vaticano Circo [4] viſitur, ex Ægypto importaverat, tribus molibus turrium altitudine in eâ exædificatis Puteolano pulvere [5], demerſa eſt, ut Pharus [6], Alexandrini æmulus, ſuperponeretur. Tantas inter operas fors obtulit ſpectaculum, raritate & celebritate memorandum [7].

672. Ob importuoſum mare opus fuit multam terram egerere, ut aperiretur portus.

[1] Immissum] Unde Juvenalis, Satyr. XII, 75.

Tandem intrat poſitas incluſa per æquora moles,
Tyrrhenamque Pharon, porrectaque brachia rurſùm
Quæ pelago currunt medio, longèque relinquunt
Italiam. Non ſic igitur mirabere portus,
Quos natura dedit.

[2] Miraculum] Dio, ibid. Sueton. in Claud. XX. *Portum Oſtiæ exſtruxit, circumducto dextra ſiniſtraque brachio, & ad introitum profundo jam ſolo mole objectâ: quam quò ſtabiliùs fundaret, navem antè demerſit, quâ magnus obeliſcus ex Ægypto fuerat advectus, congeſtiſque pilis ſuperpoſuit altiſſimam turrim in exemplum Alexandrini Phari, ut ad nocturnos ignes curſum navigia dirigerent.*

[3] Navis] Illam egregiè commendat Plinius, XVI, 40. *Abies admirationis præcipuæ viſa eſt in navi, quæ ex Ægypto Caii principis juſſu, obeliſcum in Vaticano circo ſtatutum, quatuorque truncos lapidis ejuſdem ad ſuſtinendum eum adduxit: quâ nave nihil admirabilius viſum in mari certum eſt:* CXX. *M. modiûm lentis pro ſaburrâ ei fuere. Longitudo ſpatium obtinuit magnâ ex parte Oſtienſis portûs latere lævo. Ibi namque demerſa eſt a Claudio principe, cum tribus molibus, turrium altitudine in eâ exædificatis obiter Puteolano pulvere, advectiſque. Arboris ejus craſſitudo quatuor hominum ulnas complectentium implebat.* Paucis eadem repetit Plinius, XXXVI, 9. num. 4.

[4] In Vaticano Circo] De Circo & obeliſco dictum eſt ſuprà Annal. XIV, 14.

[5] Puteolano pulvere] Hodieque appellatur *Pozzolane*: nomen ducit a Puteolis, nunc *Pozzuolo*, urbe Neapoli vicinâ. Puteolani pulveris hæc eſt natura, ut ſi aquam attingat, ſaxum fiat. Unde Plinius, XXXV, 13. *Quis enim ſatis miretur peſſimam ejus terræ partem, ideoque pulverem appellatum in Puteolanis collibus, opponi maris fluctibus: merſumque protinus fieri lapidem unum inexpugnabilem undis, & fortiorem quotidie, utique ſi Cumano miſceatur cæmento.*

[6] Pharus] Locus, ubi fuit Alexandriæ Pharus, adhuc vocatur *Torre Aleſſandrina.* Quanta fuerit tum Oſtienſis, tum Alexandrini phari magnificentia inde æſtimare licet, quòd in Alexandriæ pharo fuerit turris, quæ conſtitit octingentis talentis, *Gallicæ monetæ libris*, 4,183,200, teſte Plinio, XXXVI, 12.

[7] Memorandum] Hiſtoriam narrat Plinius, IX, 6. teſtis ipſe oculatus. *Orca & in portu Oſtienſi viſa eſt, oppugnata a Claudio principe. Venerat tunc exædificante eo portum, invitata naufragiis tergorum advectorum e Galliâ, ſatianſque ſe per complures dies, alveum in vado ſulcaverat, accumulata fluctibus in tantum, ut circumagi nullo modo poſſet: & dum ſaginam perſequitur, in litus fluctibus propulſa, emineret dorſo multùm ſupra aquas carinæ vice inverſæ. Prætendi juſſit Cæſar plagas multiplices inter ora portûs: profectuſque ipſe cum prætorianis cohortibus populo Romano ſpectaculum præbuit, lanceas congerente milite e navigiis aſſultantibus, quorum unum mergi vidimus, reflatu belluæ oppletum undâ.* Imperante Septimio Severo, cetus portum illum adhuc appulit; tantæ autem magnitudinis, ut ejus effigies, in amphitheatrum introducta, quinquaginta urſos caperet, Κῆτος ὑπερμέγεθες ἐς τὸν τοῦ Αὐγούστου ἐπίκλην λιμένα ἐξώκειλε, καὶ ἑάλω, καὶ τὸ μίμημα αὐτοῦ εἰς τὸ κυνηγέσιον εἰσαχθὲν, πεντήκοντα ἄρκτους εἴσω ἐδέξατο.

Orca [1],

A. U. C. 795. J. C. 42.

Orca [1], carnis immenſæ, dentibus truculenta, portum ſubiit. Per complures dies ſatiata naufragiis tergorum e Galliâ advectorum, vado tam profundùm incubuit, ut circumagi nequaquam poſſet. Dum ſaginam perſequitur, fluctibus in litus propulſa, dorſo ſupra aquas inverſæ carinæ inſtar eminuit. Admirationi, dein ludo, patuit bellua. Adſtante Principe, comitantibus cohortibus prætoriis, ſpectante populo Romano, cum monſtro a multo milite dimicatum. Numeroſa lancearum vis congeſta e navigiis adſultantibus, quorum unum, reflatu belluæ oppletum undâ, periit.

XXXII. Alia ludorum genera, Romæ habita, non ferino, ſed humano furore, Principiſque dedecore fœda, in Urbis luctum citò erupere. Nam certamina, ſtante republicâ, ad duranda corpora & erigendos animos inſtituta, vigente dominatione, efferavere Principes, qui ex funerum adſuetudine ad atrocia libita inſoleſcebant. In his gladiatoriis muneribus, inſitam naturâ & literis humanitatem Claudius exuit [2] tantò faciliùs, quòd ſe primùm ſervilis audaciæ vindicem eſſe gloriabatur, & eo ſanguine gaudebat populus. Servos ergo libertoſque, falſis in dominos criminationibus, Tiberio Caioque imperitantibus, famoſos, feris objecit [3]. Rei quidem, verùm aliis pœnarum generibus multandi, cecidere tam multi, ut Auguſti ſtatuam, eò loci poſitam, aliò transferri juſſerit [4], ne vel cædes ſemper inſpicere videretur, vel ſemper velata eſſet. Haud erubeſcente Principe ea jubere & ſpectare, quibus æream Auguſti imaginem intereſſe eum puderet.

[1] Orca] Orcam Gallicè dicimus *la Baleine à dents*. Eruditus Shaw, *Voyages*, Tom. I. pag. 335, memorat orcam, ſexaginta pedes longam, ſub muros urbis *Alger* ante aliquot annos projectam. Quod Algerianis ita portentoſum viſum eſt, ut ne quid exitii regno ſuo immineret, metuerent.

[2] Claudius exuit] Id quoque adnotavit Cl. de Monteſquieu, *Conſidérations ſur les cauſes de la grandeur des Romains & de leur décadence*, cap. XV. pag. 155 & 156. veraſque cauſas attulit cur apud nos ſit humanitas, dum apud Romanos tanta viguit crudelitas. Suetonius, hominum rudis, licèt multa ſcripſerit, quibus in eorum notitiam venire potuiſſet, perperam ait in Claud. XXXIV. eum *ſævum & ſanguinarium naturâ fuiſſe*.

[3] Feris objecit] Dio, LX. pag. 673.

[4] Alio transferri jusserit] Dio, ibid.

A. U. C. 795. J. C. 42.

XXXIII. Tot cædibus obduruit [1]: ſæpe auſus imperare, gladiatores [2], ac maximè retiarios [3] jugulari, ut exſpirantium facies videret. Mox a facinoroſis vilioribuſque capitibus ad meliora nobilioraque impetum cepit, Meſſalinâ & libertis crudelitatis inſtinctoribus; ac, ſi quid hæſitaret, metu imminentis periculi [4] ad audaciam impellentibus. C. Appium Silanum [5], Hiſpaniæ rectorem, iis artibus circumvenere. A Principe accitus, in Urbem redierat; acceptâque in matrimonium matre Meſſalinæ, ſumma erat adepturus, ſi ipſi minus virtutis, Meſſalinæ minus libidinis fuiſſet. At eam, ne materni quidem thalami reverentem, averſatus, deſpectam cupidinem in odium tantò implacabilius, quantò turpius, vertit. Cùm tamen nihil eſſet criminis, quod objiceretur, adversùs eum per commenta graſſari conſenſerunt Meſſalina & Narciſſus; diviſaſque inter ſe partes ita ſunt exſecuti.

XXXIV. Narcissus, ſimilis attonito, Claudii cubiculum ante lucem inrupit [6], adfirmans « ſomniaſſe ſe vim »Principi ab Appio inlatam ». Meſſalina, in admirationem formata, « ſibi quoque eamdem ſpeciem aliquot jam noctibus obverſari » retulit. Nec multò pòſt ex compoſito « in-

[1] Obduruit] Hæc tamen tam pudenda, tam horrenda cùm agerentur, Seneca exſul, Conſol. ad Polyb. XXVI & XXXVI appellabat Claudium Principem *maximum*, *mitiſſimum*, *omnium Principum mitiſſimum*. Quod calamitoſi ingenii propudium !

[2] Imperare, gladiatores] Suetonius in Claud. XXXIV. Alia multa id genus probra ibidem narrat, quæ indignationem moveant. Nihil enim Principem magis dedecet, quàm crudelitas.

[3] Retiarios] Retiarii, armati rete & tridente cum ſecutoribus, ſeu myrmillonibus, pugnabant. In eo poſita retiariorum ars, ut myrmillonum capita rete ſuo implicarent. Pòſt eos proſternebant, & tridente perfodiebant. Retiarii imaginem vide apud Cl. Gori, *Inſcript. Antiq.* Tom. III. pag. 99.

[4] Imminentis periculi] Ad cetera Claudii vitia acceſſit illud in Principibus maximum, quòd *nihil æquè quàm timidus ac diffidens fuit.* Sueton. in Claud. XXXV. Inde *nulla adeò ſuſpicio, nullus auctor tam levis exſtitit, a quo non mediocri ſcrupulo injecto ad cavendum ulciſcendumque compelleretur.* Sueton. in Claud. XXXVII. Ita animatus Princeps *totum ex magnâ parte principatum, non tam ſuo, quàm uxorum libertorumque arbitrio adminiſtravit : talis utique plerumque, qualem eſſe eum aut expediret illis, aut liberet*, Sueton. in Claud. XXV. Infelix, qui ſemper vel novis terriculamentis, vel patratorum ſcelerum conſcientiâ exagitaretur. Dio, LX. pag. 674.

[5] C. Appium Silanum] Hiſtoriam paucis narrat Suetonius in Claud. XXXVII. pluribus Dio, LX. pag. 674. Silanus conſocer Claudii dicitur Suetonio in Claud. XXIX, quòd filium ſuum Octaviæ deſponſaſſet.

[6] Inrupit] Hæc totidem ferme verbis Suetonius in Claud. XXXVII.

»rumpere Appius » nuntiatur, cui pridie ad id temporis ut adeſſet præceptum erat : quaſi planè repræſentetur ſomnii fides, « arceſſi ſtatim ac mori » jubetur. Poſtero die Claudius, fraudis, nedum ſceleris, minimè ſuſpicax, ordinem rei geſtæ pertulit ad ſenatum, ac liberto gratias egit « quod »pro ſalute ſuâ etiam dormiens excubaret ».

A. U. C. 795. J. C. 42.

XXXV. Tum omnes indignari : Principem, imbecillitate crudelem, formidare. Proceres, quibus plus imminet periculi, & majores ſunt ſpes, novas res meditantur. Annius Vinicianus [1], harum appetens, ſed, quòd deerant milites, movendis impar, Furium Camillum Scribonianum, Dalmatiæ legatum, ad defectionem literis ſollicitat [2] : eò faciliùs ad conſilia traxit, quòd imperii avidus eſſet, nec indignus haberetur, legioneſque cum multis auxiliis ſuppeterent. Permotæ ducis auctoritate, novitatis inlecebrâ, mutant ſacramentum [3]. Senatores plurimi & equites, eaſdem partes ſecuti, Dalmatiam petunt.

XXXVI. Scribonianus, adſpirantis fortunæ initiis elatior, ratuſque timidam Claudii mentem citra bellum terreri poſſe, eum contumelioſâ minacique epiſtolâ « cedere »imperio [4] » jubet, « vitamque otioſam in privatâ re agere ». Mobilis Cæſar jam dubitabat, adhibitis principibus viris [5], an obtemperaret, cùm nuntiatum eſt « Scriboniani fortunam »evanidam periiſſe : legionum neque aquilas ornari [6], neque »ſigna convelli moverique potuiſſe : milites deûm metu, vio-

[1] Annius Vinicianus] Dio, LX. pag. 674. Jam ſub Tiberii principatu majeſtatis poſtulatus fuerat Vinicianus, ut vidimus ſuprà Annal. VI, 9. Poſt Caii cædem eum imperio dignum viſum fuiſſe tradit Dio, loc. cit.

[2] Sollicitat] Dio, ibid. De hac quoque defectione ſcripſere Suetonius in Claud. XIII. Tacitus Annal. XII, 52.

[3] Sacramentum] Quod priùs Claudio dixerant.

[4] Cedere imperio] Sueton. in Claud. XXXV.

[5] Principibus viris] Sueton. ibid.

[6] Aquilas ornari] Ob novi principatûs initia, aquilas ſignaque ornare voluere milites : quo de uſu diximus ſuprà Annal. III, 2. Rem verò narrat Suetonius in Claud. XIII. *Bellum civile movit Furius Camillus Scribonianus, Dalmatiæ legatus : verùm intra quintum diem oppreſſus eſt, legionibus, quæ ſacramentum mutaverant, in pœnitentiam religione converſis, poſtquam denuntiato ad novum imperatorem itinere, caſu quodam, an divinitus, neque aquilæ ornari, neque ſigna convelli moverique potuerunt.*

A. U. C. 795. J. C. 42.

»latæ fidei pudore in pænitentiam converſos, Claudii imagines »adoraſſe, renovaſſe ſacramentum. Scribonianum, amentem »animi, in Iſſam inſulam [1] profugiſſe; ibique a Volaginio, »in uxoris gremio, occiſum [2] quinto rebellionis die ».

XXXVII. Talibus nuntiis e timiditate ad ſecuritatem revocatus Princeps, Volaginium e gregario milite ad ſumma militiæ provexit [3]; atque, ut exercituum fidem conſecraret, præter ſolita præmia voluit « legiones ſeptimam & undecimam Claudianas [4], pias, felices a ſenatu appellari [5] »; laudem providi Principis reportaturus, ſi, punitis flagitii repertoribus, ceteros diſſimulaſſet, aut clementiâ devinxiſſet. At Meſſalina & liberti, arreptâ hac ſæviendi & in quorumvis fortunas involandi occaſione, eum ad immodicam ſeveritatem exaſperarunt [6]. Vinicianus aliique plurimi voluntariâ morte judicium antevenere [7]. Ceteri, ſenatores, equites, viri ac mulieres cuſtodiis carceribuſve [8] attinebantur: ad indicium attracti non modò ſervi ac liberti, ſed ingenui quoque tum peregrini, tum cives: nonnulli etiam ſenatorii &

[1] Issam insulam] In orâ Illyrici, de quâ Plinius, III, 26. *Iſſa civium Romanorum, & cum oppido Pharia.* Hodie appellatur *Leſina*.

[2] Occisum] Juxta Dionem, LX. pag. 674. Scribonianus voluntariam mortem oppetiit, ἑκούσιος ἀπέθανε. Sed potior fides habenda Tacito, Hiſt. II, 75, eum a Volaginio, gregario milite, occiſum ſcribenti. *Propter adventum Apoſtoli Petri Romam, & tenera Chriſtianorum germina, vix dum adhuc pauca ad ſanctæ fidei profeſſionem erumpentia, hanc exorientem tyrannidem & conſurgens iſtud civile bellum eſſe compreſſum* contendit pius Oroſius, VII, 6. Adventitiis iſtis & incertis argumentis minimè indiget certa & inconcuſſa Chriſtianorum fides. Vidi nummum hujus Scriboniani, ex ære magno, ſed ſpurium. In anticâ parte, FVRIVS CAMILLVS. Caput Scriboniani diadematum. In poſticâ, miles dextrâ haſtæ, ſiniſtrâ clipeo innititur.

[3] Provexit] Tacit. Hiſt. II, 75.

[4] Claudianas] Ideo ſeptima legio *Claudiana* dicitur Tacito Hiſt. II, 85. Eadem nuncupatio occurrit in nummis Gallieni a Bandurio, *Numiſmat. Imper. Rom.* Tom. I. pag. 168. laudatis LEG. VII. CL. VII. P. VII. F. id eſt, *legio ſeptima Claudiana, ſeptimùm pia, ſeptimùm fidelis.* LEG. XI. CL. VI. P. VI. F. id eſt, *legio undecima Claudiana, ſextùm pia, ſextùm fidelis.*

[5] A senatu appellari] Dio, LX, pag. 674. Τό τε ἕβδομον καὶ τὸ ἑνδέκατον (στρατόπεδον), καὶ Κλαυδίεια, καὶ Πιστὰ, καὶ Εὐσεβῆ, καὶ πρὸς τῆς βουλῆς ὀνομασθῆναι.

[6] Exasperarunt] Ita ut ultioni tantùm intentus, militibus ſignum petentibus ſæpe daret verſum hunc Homericum, Odyſſ. XVI, 72.

Ἄνδρ᾽ ἀπαμύνασθαι, ὅ τέ τις πρότερος χαλεπήνῃ.
Ulciſci fas eſt, ſi quis nos læſerit antè.

Vide & Suetonium in Claud. XLII.

[7] Antevenere] Dio, LX. pag. 675.

[8] Custodiis carceribusve] De iis diximus ſuprà Annal. III, 22.

A. U. C. 795. J. C. 42.

equeſtris ordinis tormentis ſubditi, licèt, ineunte principatu, « ſe nemini libero [1] tormenta adhibiturum » juraſſet Claudius. Ipſe, medius inter conſules, ſellâ curuli aut tribunicio ſubſellio ſedens, adſtantibus prætorii præfectis, præſentibus libertis, ad ſenatum referebat, læſamque majeſtatem ulciſcebatur.

XXXVIII. Præter viros, feminæ complures in carcere ſupplicio adfectæ [2]; quod fœdius [3], aliæ, captivarum inſtar, vinclis onuſtæ, ad tribunal protrahebantur, earumque corpora in Gemonias projiciebantur. Enectorum verò extra Urbem capita tantùm [4] expoſita. Liberis vita [5], quibuſdam paterna bona [6] permiſſa. Sed odium ſeveritatis auxit nocentiſſimorum impunitas, quam a Meſſalinâ & libertis favore & pecuniâ redemere [7]; ut ſcelere, ita & gratiâ infames.

XXXIX. Feralem ſcenam paucorum fortitudo illuſtravit. Hos inter famam promeritus eſt Galæſus [8], Scriboniani [9] libertus: inductus enim in curiam multa locutus eſt libere. A Narciſſo autem, in medium prorumpere auſo, interrogatus, « quidnam ageret, ſi Scribonianus imperaret »; forti reſponſo,

[1] Nemini libero] Hæc omnia Dio, loc. cit. Apud læſum Principem juramento validior lex Julia, de quâ Julius Paulus, Sentent. V. Tit. 29. *In reum majeſtatis inquiri prius convenit, quibus opibus, quâ factione, quibus hoc auctoribus fecerit: tanti enim criminis reus non obtentu adulationis alicujus, ſed ipſius admiſſi causâ puniendus eſt. Et ideo cùm de eo quæritur, nulla dignitas a tormentis excipitur.*

[2] Supplicio adfectæ] Hæc & ſeqq. Dio, ibid.

[3] Fœdius] Fœditas enim atrox feminas vinclis onerari, ad tribunal protrahi, cæſarumque corpora in Gemonias projici.

[4] Capita tantum] Et hi erant viri honeſtiſſimi. Nam, ut docet Paulus, loc. cit. *Humiliores beſtiis objiciuntur, vel vivi exuruntur; honeſtiores capite puniuntur.* Non in Urbe, ſed extra Urbem plectebantur. Vide Annal. I, 61. & XV, 67.

[5] Vita] Imperante Tiberio in Sejani liberos acerbè ſævitum, ut vidimus in Supplemento Annal. V, 43 & 49.

[6] Paterna bona] Dio, LX. pag. 675. Non omnibus, ſed quibuſdam tantùm paterna bona permiſſa ſunt, quòd reorum majeſtatis bona vel fiſco, vel ærario addicebantur. Crevit pœna, imperantibus Arcadio & Honorio, qui non modò reorum majeſtatis bona fiſco adjudicavere, ſed eorum quoque liberos ab omni hereditate & dignitate excluſere, ut ſemper miſeri tædium vitæ, mortiſque cupiditatem, in paterni ſceleris pœnam & odium, paſſim circumferrent.

[7] Redemere] Dio, ibid.

[8] Galæsus] Rem narrat laudatque Dio, ibid. In mediam curiam, & ante Principem prorumpere auſus eſt Narciſſus.

[9] Scriboniani] Galæſus libertus erat Furii Camilli Scriboniani, de quo ſupra, cap. 35.

« a tergo adſtans, tacerem », ejus inſolentiam retudit.

A. U. C. 795. J. C. 42.

XL. At memoriam omnem vicit Arria [1], Cæcinæ Pæti uxor. Jam plurimâ laude [2] nobilis, & apud Meſſalinam acceptiſſima, potuiſſet ſe a marito, Scribonianæ conjurationis ſocio, ſegregare, & ſuperſtes vivere. Sed vitâ morti poſthabitâ, cùm Pætus, occiſo Scriboniano, navem eſſet aſcenſurus ut Romam traheretur, ipſa milites oravit, « ut ſimul » imponeretur [3] ». « Daturi, » inquit, « eſtis conſulari viro [4] » ſervulos aliquos, quorum e manu cibum capiat, a quibus » veſtiatur, a quibus calcietur; omnia vel ſola præſtabo ». Re non impetratâ, conducit piſcatoriam naviculam, ingenſque navigium minimo ſequitur.

XLI. Mox, cùm Romam venit, cauſam apud Claudium dicit; uxoremque Scriboniani, indicium profitentem [5], increpans, « ego », inquit, « te audiam, cujus in gremio » Scribonianus occiſus eſt, & vivis »? Tantam animi ferociam miratur & timet Thraſea [6], ejus gener; quæque ſibi evenirent quaſi præſcius, deprecatur « ne mori pergat: filiamque » ſuam cum marito [7], ſi ſibi pereundum quoque fuerit, mori » cogat ». Arria, tantò animoſior, quantò filia carior, reſpondet, « ſi tam diu tantâque concordiâ vixerit tecum, » quàm ego cum Pæto, volo [8] ».

XLII. Aucta hoc reſponſo ſuorum curâ, attentiùs cuſtoditur. Id ſentit, & queritur, « eos nihil agere: poſſe qui» dem efficere, ut malè moriatur: ne moriatur, non poſſe [9] ». Hæc vix effata, exſilit cathedrâ; adverſoque parieti capite

[1] Arria] Ejus hiſtoriam paucis memorat Dio, ibid. Tacitus Annal. XVI, 34. Pluribus Plinius, Epiſt. III, 16, quam totam epiſtolam edidimus inter Teſtimonia Veterum.

[2] Plurima laude] Conſtantiæ imprimis, quam in morte filii & mariti morbo fortiter probavit. Vide Plinium, loc. cit.

[3] Simul imponeretur] Hæc & ſeqq. totidem ferme verbis Plinius, loc. cit.

[4] Consulari viro] Fuerat ergo Pætus conſul ſuffectus. Ejus enim nomen nuſquam in Faſtis occurrit.

[5] Indicium profitentem] Conjurationis ſocios indicantem.

[6] Thrasea] Thraſea Pætus, quem Nero, ſcelerum ſuorum non ſatis certus, niſi virtutem ipſam exſcinderet, interfecit; ut fusè narratum Annal. XVI, 21 & ſeqq.

[7] Cum marito] Thraſeâ, qui Arriam, Arriæ filiam uxorem duxerat.

[8] Volo] Hæc omnia Plinius loc. cit.

[9] Non posse] Plinius, ibid.

A. U. C. 795. J. C. 42.

ingenti impetu impacto, corruit ſenſûs expers, conſtantiæ tamen haud immemor. Nam refocillatæ prima verba fuere: « dixeram vobis inventuram me quamlibet duram ad mortem » viam, ſi vos facilem negaſſetis ». Tam acriter ſuprema tentantem fors juvit. Extremâ enim neceſſitate marito nuntiatâ, percuſſorem exoſus, nec tamen mortis ſatis firmus, pugione pectus prætentabat. Teſtis Arria ferrum ſtringit, perfodit pectus, extrahit pugionem, porrigit marito; additâque voce [1], « Pæte, non dolet [2] », occumbit.

XLIII. Absimili, ſed æquè ſingulari facto Lucius Otho [3] inclaruit. Recti enim pervicax, auſus eſt in Illyrico milites quoſdam, quòd motu Scriboniani ex pœnitentiâ præpoſitos ſuos, quaſi defectionis adversùs Claudium auctores, occiderant, capite punire [4], & quidem ante principia [5], ſe coram: quamvis ob id ipſum promotos in ampliorem gradum a Claudio ſciret. Gloriam apud militaris diſciplinæ peritos adeptus, gratiam apud Principem minuit. Hanc, retectis nefariis Romani equitis adversùs eum conſiliis, ut anno proximo opportuniùs expediam [6], non modò recuperavit, ſed etiam auxit, magnâ priſcæ ſeveritatis, maximâ infractæ fidei laude. Hoc anno, uno e tribunis plebis defuncto, ceteri, quamquam præſentibus conſulibus, ſenatum coegere [7] ut alter ſufficeretur.

A. U. C. 796. J. C. 43.

XLIV. Tiberio Claudio Cæſare III & L. Vitellio conſulibus [8], feſtorum ſollemniumque dierum numerus in immane

[1] Voce] Vocem illam *immortalem ac pæne divinam* appellat Plinius, ibid. Quantùm in hac Stoicâ ferociâ inſanierint Veteres omnibus compertum, ſatiſque diximus in Notis & Emendationibus ad Annal. VI, 29.

[2] Non dolet] Verbo, fortitudinis pleno, neſcio quid urbanitatis malè addidit Martialis, Epigramm. I, 14.

Caſta ſuo gladium cùm traderet Arria Pæto,
Quem de viſceribus traxerat ipſa ſuis.
Si qua fides, vulnus, quod feci, non dolet, inquit:
Sed quod tu facies, hoc mihi, Pæte, dolet.

[3] Lucius Otho] Pater M. Othonis, qui poſtea fuit Imperator.

[4] Capite punire] Hæc omnia totidem verbis Suetonius in Othone I.

[5] Ante principia] De principiis, loco caſtrorum ſacratiſſimo, dictum ſuprà Annal. I, 61.

[6] Expediam] Infrà cap. 49.

[7] Senatum coegere] Dio, LX. pag. 676.

[8] Consulibus] Tiberius Claudius Cæſar III, L. Vitellius II, conſules fuere anno Urbis conditæ DCCXCVI. Jeſu Chriſti 43. In vetere inſcriptione apud Muratori, *Theſaur. Inſcript.* Tom. I,

creverat [1]. Malum pietate cœptum, auctum licentiâ, gliſcens
A. U. C. 796. J. C. 43. in dies adulatione, repreſſit Cæſar, non exſtinxit [2]: immo moribus ad inaniora delabentibus, revaluit [3] cum majore religionum & imperii detrimento. Abolita ſimul reliqua Caii dominationis opprobria: quæque vel nefariè, vel immeritò donaverat, aut rapuerat, reſtituta [4]. Curatoribus viarum præter dignitatem reddita quoque pecunia, quam damnationibus & haſtâ extorſerat Corbulo [5]. Paullulum mollitâ lege [6], edictum « ut provinciarum rectores ante medium Aprilem ex Ur»be in provincias ſuas diſcederent ».

XLV. At ſævitum in Lycios [7], qui, exutâ veteri modeſtiâ, exitialibus inter ſe diſcordiis laborabant, & Romanos aliquot occiderant. Iis adempta libertas, quàm olim conſtantiâ & fide, piratis [8] maria omnia infeſtantibus, erant promeriti. Lycia contributa Pamphyliæ tùm tantò fideliori, quòd ante Cn. Pompeii [9] victoriam fuerat cum piratis latrociniorum ſocia.

XLVI. Dum Claudius hac de re in curiâ cognoſcebat, Lycium quemdam [10], civem Romanum, Latinè adlocutus,

pag. 304. TI. CLAVDIO. CAES. III. L. VITELLIO II. COS.

[1] Creverat] Dio, LX. pag. *676*.

[2] Non exstinxit] Immo tam citò recruduit, ut, Nerone principatum ineunte, adhuc conſultatum, ut dividerentur ſacri & negotioſi dies, quís divina colerentur, & humana non impedirentur, ut dictum eſt Annal. XIII, 41.

[3] Revaluit] Ita ut totus ferme annus vel ſacris vel ludis abſumeretur, ut patet ex veteribus Kalendariis. Quantum inde & religionum & commercii detrimentum emergeret facile cuivis æſtimare. Saltem, ne hac pietatis ſpecie fas juſque vaneſceret, M. Aurelius Antoninus poſtea *faſtis dies judiciarios addidit, ita ut ducentos triginta dies annuos rebus agendis litibuſque diſceptandis conſtitueret*. Jul. Capitolin. in M. Antonin. X.

[4] Restituta] Dio, loc. cit.

[5] Corbulo] De quo jam dictum ſuprà in Supplemento Annal. VIII, 2.

[6] Mollita lege] Antea enim fuerat ſancitum, ut ante Kalendas Apriles ex Urbe proficiſcerentur, ut vidimus ſuprà cap. *26*.

[7] Sævitum in Lycios] Dio, LX. pag. *676*.

[8] Piratis] De Piratico bello diximus ſuprà Annal. XII, *62*. In hoc bello quàm ſtrenui fideleſque Romanis fuerint Lycii, quàm verò infida Pamphylia docet Strabo XIV. pag. *664* & *665*.

[9] Cn. Pompeii] Qui oram maritimam a prædonibus liberavit, & imperium maris populo Romano reſtituit, Plin. VII, *26*. Vide quoque Plutarchum in Pompeio, pag. *642*.

[10] Lycium quemdam] Id tradit Dio, LX. pag. *676*. Fortè Claudius gloriabatur ſe hac in re imitari Auguſtum, qui traditur *legato conſulari ſucceſſorem dediſſe, ut rudi & indocto, cujus manu* ixi *pro* ipſi *ſcriptum animadverterit*. Sueton. in Aug. LXXXVIII.

eum

A. U. C. 796. J. C. 43.

eum Romani ſermonis rudem eſſe indignatus eſt, jureque civitatis privavit : ſemper, utì adſolent impotentes Principes, indecora inter & decora ambiguus. Nam ſimul, iniquas graſſandi artes exoſus, ne criminationibus civium Romanorum jus violaretur vetabat [1] ; ſimul leviſſimis de cauſis jus illud vel ipſe adimebat, vel ita abjectè publicabat « ut vitreis » fractis venale [2] » diceretur. Majore adhuc licentiâ, & quovis pretio apud Meſſalinam & libertos proſtabat. Sic nomen, quantâ cum imperii utilitate, tantâ Urbis laude, cum præſtantiſſimis & opulentiſſimis exterarum regionum viris ſapienter a majoribus communicatum, cœpit evileſcere.

XLVII. Nec Meſſalina his prædationibus contenta; ſed dominationis cupidine, quâ nulla in feminis acrior, magis accenſa, imperii munia, conſpirantibus libertis, in ſe trahere [3] : exercituum, provinciarum præfecturas vendere : in totâ republicâ tam inclementer auctionari, ut, cùm ne emendi quidem ſupereſſet facultas, Claudius populum in campum Martium coegerit, ibique rerum pretia ſtatuerit; publico ſuo dedecore, maximoque libidinum incitamento, quæ numquam ferociùs vigent, quàm cùm mollioribus remediis irritatæ.

XLVIII. Post hæc enim cœpit Meſſalina nihil moderati habere; nec jam libidinibus, ſed ſceleribus certare [4] : dignitate ad audaciam abuti : pudicitiam publicare : nobiliſſimos quoſque viros ac feminas ad voluptatum monſtra provocare : ſi adſenſerint, gratiam; ſi diſſenſerint, odia dividere : Claudium ſpectaculorum inlecebris ludificari : eum muliebri famulitio ita cingere, ut, dum hæc ſtupente & indignante

[1] Vetabat] Coercuit enim, teſte Dione loc. cit. delatorum nequitiam, qui homines ab ipſo donatos jure civitatis arguebant, quòd Claudii nomen non uſurparent, teſtamentoque nihil ei legarent. Sed ſimul & iſti Lycio & aliis plurimis civibus Romanis immitem ſe præſtabat, & immeritò jus civitatis adimebat, ut obſervat ibidem Dio.

[2] Venale] Dio, loc. cit. Οὕτως ὑπὸ εὐχερείας ἐπευωνίσθη, ὥστε καὶ λογοποιηθῆναι, ὅτι κἂν ὑάλινά τις σκεύη συντετριμμένα δῷ τινι, πολίτης ἔσται. *Ob parandi facilitatem adeò vile factum eſt* jus civitatis Romanæ, *ut vulgò jactatum fuerit, etiamſi quis alicui vaſa vitrea confracta dediſſet, civem Romanum fore.*

[3] In se trahere] In his Meſſalinæ probris recenſendis multus eſt Dio, LX. pag. 676 & 677.

[4] Sceleribus certare] Horrenda libidinum & ſcelerum *meretricis Auguſtæ*

A. U. C. 796. J. C. 43. Urbe in propatulo patrabantur, unum Principem laterent; ipſeque hiſtrionem Mneſterem, Meſſalinæ flagitia paventem, ipſius juſſis eſſe obnoxium [1] juberet. Juſtus Catonius [2], prætoriarum cohortium præfectus, cùm publicam infamiam indicio ulciſci pararet, Meſſalinæ odio, Claudii juſſu morte adfectus eſt. Iiſdem artibus, crimine incerto, nec defenſione ullâ datâ, Juliæ [3], altera Druſi, altera Germanici filia, D. Auguſti proneptes, ferro fameve enectæ.

XLIX. Hæc Cæſareæ domûs funera Claudii nece cumulare meditabatur eques Romanus. Scelus L. Otho, prodentibus ſervis, comperit, & detexit, magnâ quidem cum laude, quòd anno ſuperiore, utì jam diximus [4], gratiâ apud Principem exciderat. Reus a tribunis plebis & conſulibus e Tarpeiâ rupe [5] dejectus eſt. Mox de L. Othonis honoribus conſultatum. Senatus eum rariſſimo honore, ſtatuâ in palatio poſitâ, proſecutus eſt [6]. Claudius quoque, ut præſtito officio, ita liberalitate potior, Othonem inter patricios adlegit; collaudanſque ampliſſimis verbis, adjecit. « virum eſſe, » quo meliores liberos habere ne optaret quidem ».

L. Tum oblata tandem, quæ per tot annos defuerat, bellorum materies. Bericus [7], aliique ex Britanniâ ob ſeditionem profugi, inſulam, a D. Julio proſpere tentatam, nunc domeſticis diſſenſionibus & inexpertâ novorum regum ætate

monſtra, quæ hìc exſcribere puderet, memorant Plinius X, 63. & Juvenalis VI, 115 & ſeqq. Vide quoque Dionem, loc. cit.

[1] Esse obnoxium] Tacit. Annal. XI, 36.

[2] Justus Catonius] Dio, loc. cit. Illum quoque inter plurimos a Claudio occiſos numerat Seneca in Apocolocynt. Fortè idem ipſe eſt ac Juſtus Catonius, quem *primi ordinis centurionem* jam vidimus ſuprà Annal. I, 29.

[3] Juliæ] Suetonius in Claud. XXIX. Dio, LX. pag. 677. & Seneca in Apocolocynt. Auguſtum ita loquentem inducit: *Hic*, P. C. *qui vobis non poſſe videtur muſcam excitare, tam facilè homines occidebat, quàm canis exta edit... Iſte quem videtis, per tot annos ſub meo nomine latens, hanc mihi gratiam retulit, ut duas Julias, proneptes meas, occideret, alteram ferro, alteram fame... Dic mihi, dive Claudi, quare quemquam ex his, quos, quaſque occidiſti, antequam de cauſâ cognoſceres, antequam audires, damnaſti? hoc fieri ſolet? in cælo non fit.* De utrâque Juliâ vide Stemma Cæſarum, num 74 & 97.

[4] Diximus] Suprà cap. 43.

[5] Tarpeia rupe] Dio, LX. pag. 677. De rupe Tarpeiâ jam dictum Annal. VI, 19. & Hiſt. III, 71.

[6] Prosecutus est] Hæc & ſeqq. Sueton. in Othone, I.

[7] Bericus] Dio, LX. pag. 677.

A. U. C. 796. J. C. 43.

vinci facilem, Claudio demonſtravere. Eo libentiùs auditi, quòd triumphi decus quæreret Princeps, nec occupationes, quæ libidines ſuas occulerent, averſaretur Meſſalina. Inſuper Britanni ob non redditos transfugas tumultuabantur [1]. Itaque juſſus eſt Aulus Plautius [2] e Galliâ [3] exercitum in Britanniam tranſmittere, dum Cæſar elephantos ceteraque bellorum terricula pararet.

LI. At legiones, ſecum reputantes quantula D. Julius in Britanniâ geſſiſſet, quàm dira perpeſſus eſſet in Oceano Germanicus, exoticam & ultrà terrarum fines militiam, plenam diſcriminis, laudis vacuam, aſpernabantur. Plautius, vir bello egregius, gnaruſque milites fruſtra ad odioſa impelli, eos cunctando ad ſpem amoremque victoriæ adducebat. Cæſar, morarum impatiens, Narciſſum mittit [4], qui rem deproperet. Is, perſonam juraque Principis in Urbe uſurpare ſolitus, Plautii tribunal conſcendit. Milites, ſuperbum genus, & opprobrii indignantiſſimum, liberti audaciam exhorreſcunt: « Io Saturnalia [5] » occlamitant ; & perſonatum Principem ludificati, « Plautium ducem ſuum eſſe : quò juſſerit, ſtatim » ituros » gloriantur.

LII. Plautius, ne indignatio, ad res quaſque, & inprimis militares validiſſima, elangueſceret, confeſtim naves conſcendit; copiaſque in tres partes diſtraxit [6], ut ſuis facilior, hoſtibus formidoloſior foret adpulſus. Reflante vento aliquandiu retroacti : reſtitere tamen, tum pœnitentiæ pudore,

[1] Tumultuabantur] Sueton. in Claud. XVII.

[2] Aulus Plautius] Dio, ibid. Vide & Tacitum, Vit. Agric. XIII & XIV.

[3] E Gallia] E Galliâ Belgicâ, Rhenaniſque legionibus.

[4] Narcissum mittit] Narciſſus præpotens Claudii libertus, cujus mors memorata eſt ſuprà Annal. XIII, 1.

[5] Io Saturnalia] Mos enim erat Saturnalibus, ut id feſtum, ſumptâ dominorum perſonâ, ſervi celebrarent. Dio, LX. pag. 677.

[6] In tres partes distraxit] Dio, loc. cit. Eruditus autem Bucherius, *Belgium Romanum*, IV, 11. num. 5. exiſtimat Romanum exercitum in tres partes ita diviſum fuiſſe ab Aulo Plautio, ut primam partem e Batavis, ſecundam e Menapiis juxta Brugas, *Bruges*, tertiam e Morinis & Iccio Cæſaris portu, nunc *Boulogne*, Occidentem inter ac Boream ſolvere juſſerit. Ita a vento Occidentali maximè in Orientem retroacti, facis rurſum ab Oriente in Occidentem diſcurrentis ſigno recreati ſunt : inde, priore curſu repetito, Britannis jam a litorum cuſtodiâ digreſſis, in Britanniam ſunt advecti.

A. U. C. 796. J. C. 43.

tum facis ab Oriente ad Occidentem [1] tranſcurrentis viſu ad pertinaciam obfirmati; naveſque plano & nudo litore conſtituêre. Nam Britanni, adverſante vento, nihil ſibi timendum rati, & in ſua remigrantes defenſionem omiſerant. Ubi autem audiere Romanos adpuliſſe, terror, utì adſolet, barbaros attonuit. Nec redire, nec congredi auſi, ſe in paludes ac ſilvas abdidere, ut ſicut olim D. Julium morâ fatigaverant [2], ita Plautium otio frangerent.

LIII. At ille, haud neſcius lentitudine ſuos defecturos, hoſtes valituros, ſtatim bellum adgredi: latitantes Britannos venari: omnibus veſtigiis indagare; ac tandem divulſos offendere, qui vix, ſociati, fuiſſent bello pares. Devicto Catarataco [3], mox cæſo Togodumno [4], Cunobelini nuper mortui filiis, fugâ ſalutem quæſiere; parſque Bodunorum [5], qui Catwillaunis [6] parebant, in fidem recepta. Præſidio ibi relicto, Plautius ad amnem [7] progreſſus, hoſtes, quaſi inſuperabili obice defenderentur, in ſecordiam reſolutos reperit: jubet Gallos [8], flumina in armis tranare ſolitos, « impetum in eos facere: viris parcere; ſed equos telis figere: cetera ſe proviſurum ». Juſſa faceſſunt alacres. Britanni, inſperatâ audaciâ perturbati, in eſſeda [9] ſe recepere. At, undique vulneratis equis, curribus excuſſi, obtritique, multâ cum ſtrage inulti pereunt [10].

LIV. Interea Fl. Veſpaſianus, ad ſumma genitus, ejuſ-

[1] Ad occidentem] Quem navigando petebant. Dio, ibid. De his facibus vide Plinium II, 26.

[2] Fatigaverant] Vide Julium Cæſarem, Bell. Gall. V, 8 & ſeqq.

[3] Catarataco] Dio, LX. pag. 678, eum appellat Καταράτακον.

[4] Togodumno] Dio, ibid.

[5] Parsque Bodunorum] Dio, ibid. Boduni, aliis dicti Dobuni, provincias illas obtinebant, quas nunc dicimus *Oxford* & *Glocester*.

[6] Catwillaunis] A Dione, ibid. appellantur Κατυελλανοί. At in veteri lapide, qui in vallo *Picts-Wall* repertus eſt, dicuntur Catwillauni. CIVITATE CATVVILLAVNORVM. Vide *Tranſactiones Philoſophicas*, Vol. XXX. num. 356. pag. 813. Tenuere provincias, quas nunc vocamus, *Buckingham*, *Hartford* & *Bedford*.

[7] Ad amnem] Sanè Tameſim, nunc *la Tamiſe*. Dio, loc. cit. Ἐπὶ ποταμῷ τινι.

[8] Gallos] Nempe Germanos inferiores, fluminum accolas, & maximè Batavos, ut rectè explicat eruditus Bucherius, loc. cit.

[9] Esseda] Currus erant Britannorum, de quibus jam dictum ſuprà in Vitâ Agricolæ, XXXV.

[10] Pereunt] Dio, loc. cit.

A. U. C. 796. J. C. 43.

que frater Sabinus [1], legatus, amnem trajecerant. Hoſtes, Gallorum [2] inruptione & ſuorum luctu turbidos, inopinatò adorti, plurimos interfecere. Quâ clade non dejecti, inritati magis Britanni, ſumptoque ex furore conſilio, patientiam incuſant, ſeque ad prœlium accingunt: nec niſi in poſterum diem differtur. Utrinque acerrimè pugnatum: nutabat victoria; jamque hoſtes Hoſidium Getam [3] circumſiſtebant, cùm pericula in eorum exitium is convertit, eoſque tam fortiter ſuperavit, ut, licèt nondum conſul fuiſſet, triumphalia inſignia obtinuerit [4].

LV. Infeliciter tentatâ fortitudine, Britanni ad artes refugêre. Properant ad Tameſis [5], æſtu intumeſcente adcreſcentis, oſtia, gnaris locorum tuta, ignaris infida, flumenque trajiciunt. Romani, eos proſecuti incautiùs, periclitati. At Galli, ob rei difficultatem audaciores, enatant, dum alii, ſupra eum locum per pontem tranſgreſſi, ſimul Britannos adoriuntur, & multiplici pugnæ imparatos ingenti clade proſternunt. Lætiſſimam victoriam luctus occupavit. Fugitivos enim dum ipſi inconſultiùs quoque inſequebantur, inviis paludibus cum multâ ſuorum jacturâ hauſti ſunt [6].

LVI. Plautius, populos, neque Togodumni nece, neque ſuis cladibus fractos, ſed ferociâ irâque tumentes, non temere provocandos ratus, occupata loca firmat præſidiis [7]; caſtraque in dextrâ Tameſis ripâ metatus [8], res geſtas, quidque ſit ſpei periculive, utì erat juſſus, Principi renuntiat. Addit « validas quidem eſſe gentes: at ſi cetera »ad id bellum parata accederent; & Cæſar numine ac præ-

[1] Frater Sabinus] Dio, ibid. Flavius Sabinus frater erat Veſpaſiani, qui poſtea fuit Imperator. Vide Stemma Flaviorum in Notis & Emendationibus ad Hiſt. I, 46. Legatus autem dicitur Sabinus, quòd ſanè præerat uni e legionibus, quæ in Britanniâ militabant.

[2] Gallorum] Qui amnem tranaverant; ut modò dictum eſt ſuprà.

[3] Hosidium Getam] Quem Dio, loc. cit. appellat Cn. Hoſidium Getam. Jam vidimus ſuprà cap. 29, Hoſidium Getam Mauritanici belli confectorem.

[4] Triumphalia insignia obtinuerit] Dio, ibid. De triumphalibus ornamentis diximus ſuprà in Vitâ Agric. XLV.

[5] Tamesis] Nunc *la Tamiſe.*

[6] Hausti sunt] Dio, ibid.

[7] Firmat præsidiis] Dio, LX. pag. 679.

[8] Metatus] Huc enim venit Claudius, ut patet ex Dione, loc. cit.

»ſentiâ milites tutaretur, certam dignamque Principe adeſſe
A. U. C. »victoriam».
796.
J. C.
43.

LVII. Claudius, triumphi decus animo jam præcipiens, res Urbanas ceteroſque exercitus Vitellio [1], collegæ ſuo, commendat; ipſe ſtatim ad Britannicam expeditionem profecturus, niſi fuiſſet Galbæ, quem fide ſcientiâque militari acceptiſſimum prædiximus [2], morbo retardatus [3]. Ubi convaluit, Cæſar magno apparatu [4] ab Oſtiâ [5] in Britanniam navigavit, magis cum mari quàm cum hoſtibus conflictatus. Bis enim vehementi Circio [6] pæne demerſus eſt prope Liguriam [7], juxtaque Stœchadas inſulas [8]. Cùm tandem Maſſiliam [9] adpuliſſet, Geſoriacum [10] pedeſtri itinere petiit: mox ad oſtia Tameſis tranſmiſit.

LVIII. Flagrantibus militum, quos Principis aſpectus ad gloriam magis adhuc quàm ad lætitiam excitat, ſtudiis exceptus, flumen tranſit; nactuſque Britannos, qui, nuntiato Cæſaris adventu, occurrerant, illico prœlium [11] committit, eoſque principatûs majeſtate potiùs, quàm pugnæ atrocitate ſuperat. Incruentâ victoriâ [12] lætus, Camulodunum [13], Cunobelini regiam, occupat [14]; populos in deditionem accipit, aut vi ſubigit. Intra ſexdecim dies [15] ſæpe imperator [16] conſalutatus, pluraque temporum opportunitate, quàm D. Julius bellorum famâ potitus, in Urbem reverti-

[1] Vitellio] Dio, ibid. Hoc anno Vitellius conſul erat cum Claudio.

[2] Prædiximus] Suprà cap. 23.

[3] Morbo retardatus] Suetonius, in Galbâ, VII.

[4] Magno apparatu] Tanto quidem, ut elephantos paraſſet. Dio, loc. cit.

[5] Ab Ostia] A portu Oſtienſi, de quo dictum ſuprà, cap. 31. Sueton. in Claud. XVII.

[6] Circio] Circium dicimus *le vent d'Oueſt-Nord-Oueſt*.

[7] Prope Liguriam] Nunc *la Rivière de Gênes*.

[8] Stœchadas insulas] Hodie *les Iſles d'Hieres*. De quibus dictum ſuprà Hiſt. III, 43.

[9] Massiliam] Nunc *Marſeille*.

[10] Gesoriacum] Nunc *Boulogne*. Hæc autem omnia Suetonius & Dio, loc. cit.

[11] Prœlium] Dio, ibid.

[12] Incruenta victoria] Suetonius in Claud. XVII. *Sine ullo prœlio aut ſanguine intra pauciſſimos dies parte inſulæ in deditionem receptâ, ſexto quàm profectus erat menſe Romam rediit.*

[13] Camulodunum] Nunc *Colcheſter*; ut jam dictum ſuprà Annal. XII, 32.

[14] Occupat] Dio, ibid.

[15] Intra sexdecim dies] Id tantùm temporis egit in Britanniâ, teſte Dione, LX. pag. 680. Ἦλθέ τε ἐς τὴν Ῥώμην ὁ Κλαύδιος ἓξ μῆνας ἀποδημήσας, ἀφ' ὧν ἑκκαίδεκα μόνας ἐν τῇ Βρεττανίᾳ ἡμέρας ἐποίησε.

[16] Sæpe imperator] Quod quidem contra Romanorum inſtitutum, quo

tur, relictis Plautio & Veſpaſiano, qui fauſtis auſpiciis inchoata conſilio ac fortitudine perficerent [1].

A. U. C. 796. J. C. 43.

LIX. Aucto novis terris imperio, adcrevit eruditio Romana, mirâ quidem, ſed notâ bellorum ac literarum ſocietate. M. Agrippa [2], quo meliorem civem Roma vix umquam tulit, orbem terrarum Urbi ſpectandum proponere erat adgreſſus: D. Auguſtus complexam eum porticum [3] ex deſtinatione commentariiſque Agrippæ ab Octaviâ [4] inchoatam peregerat. Magnificum quidem & victore populo dignum fuit ſpectaculum. Nondum tamen Geographia Romanis ſcriptis innotuerat. Id opus, a M. Tullio Cicerone ſæpe tentatum [5], ſemper omiſſum, privatis incertum an publicis rebus utilius, ita adcuravit Pomponius Mela [6], ut, ſi a prioribus ſcripto-

haud ſæpius, quàm ſemel, licuit uno de bello id nomen adſumere. Αὐτοκράτωρ πολλάκις ἐπωνομάσθη παρὰ τὰ πάτρια· οὐ γάρ ἐστιν ἐν οὐδενὶ πλεῖον ἢ ἅπαξ ἐκ τοῦ αὐτοῦ πολέμου τὴν ἐπίκλησιν ταύτην λαβεῖν. Dio, LX. pag. 679. Inde in vetere Inſcriptione, quæ exſtat in pariete turris antiquæ caſtri Apolliniaci, nunc *Polignac dans le Velay*:

TI. CLAVDIVS CAESAR AVGV
GERMANICVS PONT. MAX. TRI
POTEST. V. IMP. XI. P. P. COS. IIII

Vide Gruterum, pag. XXXIX. num. 1. In argenteo quoque Claudii nummo, apud Harduinum, *Selecta Opera*, pag. 719. TI. CLAVDIVS CAESAR AVG. P. M. TR. P. VI. IMP. XI. capite laureato. In poſtica parte, arcus triumphalis, cui Imperator in equo impoſitus cum ſpoliis. Epigraphe, DE BRITAN. Id eſt, *de Britannis*.

[1] Perficerent] Dio, LX. pag. 679.

[2] M. Agrippa] Cujus laudes vide in Stemmate Cæſarum, num. 47.

[3] Complexam eum porticum] Plin. III, 2. Nempe porticum orbem terrarum complexam. Porticus illa Octaviæ theatro Marcelli fuit adjuncta. Manent adhuc quædam ejus rudera in eccleſiâ, quæ appellatur *S. Angi[illegible]o in Peſcheria*. Ad urbis Romæ imitationem fuit Auguſtoduni, nunc *Autun*, ſimilis porticus, quam laudat Eumenius in oratione *pro Reſtaurandis ſcholis*, cap. 20. *Videat præterea in illis porticibus juventus, & quotidie ſpectet omnes terras & cuncta maria, & quidquid inviciſſimi Principes urbium, gentium, nationum, aut pietate reſtituunt, aut virtute devincunt, aut terrore. Siquidem illic, ut ipſe vidiſti, credo, inſtruendæ pueritiæ causâ, quò manifeſtiùs oculis diſcerentur, quæ difficiliùs percipiuntur auditu, omnium cum nominibus ſuis locorum ſitus, ſpatia, intervalla deſcripta ſunt, quidquid ubique fluminum oritur & conditur, quacunque ſe litorum ſinus flectunt, quo vel ambitu cingit orbem, vel impetu irrumpit Oceanus*. Auguſtodunenſis porticus fragmentum vide, *Journal de Trévoux*, anno 1706, menſe Decembri, pag. 297 & ſeqq. Ad eamdem Romanorum magnificentiam pertinet marmorea veteris Romæ ichnographia, olim in templo Romuli ad viam ſacram poſita, cujus fragmenta in Capitolio nunc viſuntur, quæque exhibet Cl. Piraneſi, *Antichita Romane*, Tom. I. Tabul. III & ſeqq.

[4] Ab Octavia] Auguſti ſorore. Vide Stemma Cæſarum, num. 16.

[5] Sæpe tentatum] Vide epiſtolas Ciceronis ad Atticum II, 4 & 6.

[6] Pomponius Mela] Elegantiſſimum opus ſcripſit Pomponius Mela, dum Claudius Britanniam vincebat; ut te-

ribus ſtudiorum antiquitate vincatur, omnes elegantiâ vi-
A. U. C. 796. J. C. 43. cerit.

tatur idem Mela, *de Situ orbis*, III, 6. *Britannia qualis ſit, qualeſque progeneret, mox certiora & magis explorata dicentur. Quippe tamdiu clauſam aperit ecce Principum maximus, nec indomitarum modò ante ſe, verùm ignotarum quoque gentium victor, qui propriarum rerum fidem, ut bello affectavit, ita triumpho declaraturus portat.*

BREVIARIUM

BREVIARIUM

SUPPLEMENTI

LIBRI X ANNALIUM.

I. HONORES, *ob Britannicam victoriam, Claudio & Meſſalinæ decreti.* II. *Claudius Urbem triumphans ingreditur.* III. *Publica lætitia.* IV. *Fœda libertorum decora.* V. *Res Romana Plautii & Veſpaſiani armis victricibus in Britanniâ promovetur.* VI. *Mors Agrippæ. Judæa iterum in provinciam redacta.* VII. *Achaia proconſulari imperio reddita. Ærarium prætoribus reſtitutum.* VIII. *Complures leges, aliæ utiliter, aliæ temere mutatæ.* X. *Inconſulta Principis in Cottium liberalitas.* XI. *Puniuntur Rhodii. Umbonius Silio ſenatu pulſus. Dilatæ ob ſacra nundinæ.* XII. *In ſollemnibus ſacramentis vetus mos revocatus. Imminuta publicarum imaginum multitudo.* XIII. *In iis ponendis egregia majorum prudentia : immenſa recentioris ævi ambitio.* XV. *Præfectorum provinciis repreſſa avaritia.* XVI. *Audacia multitudine legum irritata. Parricidialis furor.* XVII. *Singulare edictum de Solis eclipſi.* XVIII. *Ludi : congiarium.* XIX. *Tiberius Alexander Judææ*

procurator. Izates, Adiabenorum rex, ejuſque mater Helena, Judaicam religionem profeſſi. XX. *Romanos inter & Parthos medius Izates utriuſque imperii gratiam aucupatur.* XXII. *Parthorum favore increſcit.* XXIII. *Hermaphroditus Romæ viſus, & a Claudio expiatus.* XXIV. *Scarus e mari Carpathio in Italiam aſportatus.* XXV. *Mentagra ex Aſiâ invecta.* XXVI. *Valerius Aſiaticus abdicat ſe conſulatu.* XXVII. *M. Vinicii ruina.* XXVIII. *Aſinii Galli, imperio inhiantis, veſana conſilia & pœna.* XXIX. *Coercita libertorum audacia; patronorum duritia.* XXX. *Princeps Meſſalinæ libidinibus turpiter obnoxius. Fœda Mneſteris & populi Romani jurgia.* XXXI. *Thracia in formam provinciæ redacta. Legatio ex inſulâ Taprobane miſſa.* XXXII. *Hujus legationis occaſio.* XXXIII. *Inſulæ mores & uſus.* XXXV. *De Seribus quoque auditum. Eorum corporis forma, commerciorumque ratio.*

Hæc tribus annis geſta.

A.U.C.	J.C.		
DCCXCVII.	44.	*Coſſ.*	L. QUINCTIO Criſpino II, M. STATILIO Tauro.
DCCXCVIII.	45.	*Coſſ.*	M. VINICIO II, TAURO STATILIO Corvino.
DCCXCIX.	46.	*Coſſ.*	VALERIO Aſiatico II, M. JUNIO Silano.

SUPPLEMENTUM

LIBRI DECIMI

ANNALIUM.

Auctore GABRIELE BROTIER.

I. CLAUDIUS generos ſuos [1], Pompeium Magnum & Silanum, victoriæ nuntios præmiſerat [2]. Ubi primùm Romam venêre, ſenatus in ejus honoribus fuit eò profuſior, quòd tot abhinc annis [3] victorem Principem non vidiſſet. Super triumphum [4], ludos annuos, duos arcus, alterum in Urbe [5], alterum Geſoriaci [6], exſtruendos, datum ipſi cognomen, ejus filio nomen *Britannici* [7]. Decretum quoque [8] « ut Meſſalina, » ſicut olim Livia, primum in conſeſſu locum occuparet, & » carpento veheretur ». Præterea cùm per dedecora prioris principatûs in hujus laudes ire patres eſſent ſoliti, juſſum « ærea » Caii Cæſaris numiſmata [9], quæ ejus imaginem referrent,

A. U. C. 796. J. C. 43.

[1] GENEROS SUOS] De his dictum ſuprà in Supplemento Annal. IX, 25.

[2] PRÆMISERAT] Dio, LX. pag. 679.

[3] TOT ABHINC ANNIS] Ab Auguſti victoriis.

[4] SUPER TRIUMPHUM] Hæc & ſeqq. Dio, ibid.

[5] ALTERUM IN URBE] Arcum illum in nummo expreſſum jam vidimus ſuprà in Supplemento Annal. IX, 58. not. 16.

[6] GESORIACI] De Geſoriaco, *Boulogne*, dictum ſuprà, pag. 390.

[7] FILIO NOMEN BRITANNICI] Antea Claudii filius dictus fuerat Germanicus, ut jam monuimus ſuprà, pag. 367. not. 5.

[8] DECRETUM QUOQUE] Dio, ibid.

[9] NUMISMATA] Dio, ibid. Manent tamen adhuc quamplurima Caii numiſmata ex ære.

A. U. C. 796. J. C. 43.

» conflari ». At quaſi æs illud non poſſet niſi ad probra liqueſcere, in Mneſteris, hiſtrionis, quondam Caii familiaritate, tunc Meſſalinæ libidinibus infamis, ſtatuas obriguit.

A. U. C. 797. J. C. 44.

II. Interim Princeps, ſolvens e Vatreni portu [1], prægrandi domo veriùs, quàm nave [2], Adriam [3] intraverat; moxque Romam ſexto [4], quàm profectus erat, menſe rediit, Quinctio Criſpino II & Statilio Tauro conſulibus [5]. Civitas omnis obviàm effuſa, multi provinciarum præſides, legatique qui coronas aureas [6] adtulerant, nonnulli etiam exſules ob publicam lætitiam revocati, triumphantem maximo apparatu excepere. Præter celebritatis ſolita, currum carpento ſecuta eſt [7] Meſſalina: ſecuti & triumphalia ornamenta eo bello adepti [8], ſed ceteri pedibus & in prætextâ; Craſſus Frugi equo phalerato, & in veſte palmatâ, quòd eum honorem iteraverat [9]. Cùm ad ædem Jovis Capitolini perventum, victor Princeps, D. Julium [10] imitatus, gradus genibus aſcendit, duobus ſuis

[1] E Vatreni portu] Plin. III, 16. Portus ille nunc dicitur *Porto Primaro.* Nomen ducit ab amne Vatreno, nunc *Santerno*, qui in Padum, *le Pô*, influit.

[2] Quam nave] Sub Auguſti & Caii Caligulæ principatu, maximè cùm libuit obeliſcos ex Ægypto aſportare, cœpere Romani immenſas naves fabricare. De his navibus vide quæ jam dicta ſunt ſuprà pag. 234 & 376.

[3] Adriam] Adriaticum mare.

[4] Romam sexto] Sueton. in Claud. XVII.

[5] Consulibus] L. Quinctius Criſpinus II & M. Statilius Taurus conſules fuere anno Urbis conditæ DCCXCVII Jeſu Chriſti 44. In veteri lapide apud Gruterum, pag. MXLI, num. 10.

L. QVINCTIO CRISPINO II
M. STATILIO. TAVRO. COS.

At apud Dionem, LX. pag. 680, aliter leguntur nomina conſulum: Γαΐου τε Κρίσπου τὸ δεύτερον καὶ Τίτου Στατιλίου ὑπατευόντων. Quod eruditus Muratori, *Inſcript. Antiq.* Tom. I. pag. CCCIV. num. 3. confirmat hac veteri Inſcriptione,

M' AEMILIO. LEPIDO. T. STATILIO
TAVRO. COS.

[6] Coronas aureas] Has inter coronas, duas memorat Plinius, XXXIII, 3. ſect. 16. *Claudius, cùm de Britanniâ triumpharet, inter coronas aureas* VII. *pondo habere, quam contuliſſet Hiſpania citerior*, IX. *quam Gallia Comata, titulis indicavit.* Corona Hiſpanica valuit monetæ noſtræ libris 6615; Gallica autem, libris 8505. Ipſe Claudius *inter hoſtilia ſpolia navalem coronam faſtigio Palatinæ domûs juxta civicam fixit, trajecti & quaſi domiti Oceani inſigne.* Sueton. in Claud. XVII.

[7] Carpento secuta est] Sueton. loc. cit.

[8] Adepti] Non modò conſulares, qui bello interfuerant, ſed & alii ſenatores, triumphalia hæc ornamenta obtinuere, ut videre eſt apud Dionem, LX. pag. 680.

[9] Iteraverat] Hæc totidem verbis Suetonius in Claud. XVII. De palmatâ, ſeu triumphali, veſte dictum eſt Annal. I, 15.

[10] D. Julium] Vide Dionem, XLIII, pag. 224. & LX, pag. 680.

generis [1] innitens, laureamque in gremio numinis depoſuit.

III. Ad triumphi pompam acceſſere ludorum hilaria, quos Princeps, acceptâ ob eam rem conſulis poteſtate [2], duobus ſimul theatris, ut populo gratificaretur, celebravit. Tot quidem equorum certamina, quot per diem edere liceret, promiſerat : verùm propter urſorum cædes, athletarum pugnas, pyrrhicas puerorum ex Aſiâ evocatorum ſaltationes, haud plura, quàm decem actitata [3]. Spectaculi raritate ac dignitate præſtitit expugnatio direptioque oppidi [4], ad imaginem bellicam & deditionem Britanniæ regum in Martio campo edita, cui Princeps præſedit paludatus [5]. Alios inſuper ludos, ſenatûs permiſſu, fecere theatralium operarum duces [6].

A. U. C. 797. J. C. 44.

IV. Hæc quidem decora, & digna Principe, ni fuiſſent libertorum honoribus fœdata. At Poſidi, eunucho [7], inter militarium fortiſſimos arma inſignia tamquam participi victoriæ dono data : permiſſum Harpocrati [8], ut lecticâ [9] per Urbem veheretur, & ſpectacula publicè ederet [10]. Auſus & Polybius [11],

[1] Generis] Pompeio Magno & Silano ; de quibus dictum cap. ſup.

[2] Consulis potestate] Dio, LX. pag. 680.

[3] Decem actitata] Dio, ibid. Vulgò duodecim erant miſſus, immo & plures ; ut jam obſervavimus ſuprà pag. 274. not. 2.

[4] Direptioque oppidi] Hæc & ſeqq. Sueton. in Claud. XXI.

[5] Præsedit paludatus] In veſte militari.

[6] Operarum duces] Dio, LX. pag. 680.

[7] Posidi eunucho] Aurel. Victor, in Epitome, *Poſidio.* At Poſiden eum appellat Suetonius in Claud. XXVIII. *Libertorum præcipuè ſuſpexit Poſiden ſpadonem, quem etiam Britannico triumpho inter militares viros haſtâ purâ donavit.* Hunc notat Juvenalis, XIV, 91.

Ut ſpado vincebat Capitolia noſtra Poſides.

Vide & Plinium, XXXI, 2, ubi aquas Poſidianas memorat.

[8] Harpocrati] Sueton. loc. cit. Beroaldo aliiſque idem eſſe videtur ac Calliſtus.

[9] Lectica] *Lecticarum uſum certis* tantùm *perſonis, & ætatibus, perque certos dies* permiſerat Julius Cæſar. Sueton. in Jul. XLIII.

[10] Publice ederet] Cura ludorum viris dignitate præcipuis permittebatur. Sic Arruntium Stellam ludis præfectum vidimus ſuprà Annal. XIII, 22. Hujus nominis conſulem vide apud eruditum Gori, *Inſcript. Antiq.* Tom. I. pag. 65. Audaces ſanè libertos fecit ſenatuſconſultum, quo cautum fuerat, *ne quis gladiatorium munus ederet, cui minor quadringentorum millium res ;* ut dictum eſt ſuprà Annal. IV, 63. Hanc audaciam notat Juvenalis, III, 34.

Quondam hi cornicines, & municipalis arenæ
Perpetui comites, notæque per oppida buccæ,
Munera nunc edunt, & verſo pollice vulgus
Quemlibet occidunt populariter.

[11] Polybius] Is Claudio fuit a ſtudiis : pòſt a Meſſalinâ interfectus; ut diximus in Supplemento Annal. XI, 2.

A. U. C. 797. J. C. 44.

inter duos conſules ambulare [1]. Narciſſus ceterique liberti per majora adhuc favoris ludibria in fortunam & principatum inſultabant [2]. Dum Princeps ea vel ferret patientiùs, vel licentiùs permitteret, Rufus Pollio, prætoriarum cohortium præfectus, imaginem ac ſedem inter ſenatores, quotiens Claudium in curiam comitaretur, obtinuit [3]. Et ne id novum videretur, Princeps exemplum Auguſti, qui eadem Valerio Liguri [4] tribuerat, cauſabatur. Majore adhuc invidiâ, Laco [5], quondam præfectus Vigilum, tum Galliæ procurator, ſuper hos honores conſularia ornamenta adſecutus eſt.

V. Senatus, amore, an munificentiâ Principis inlectus, magnificè de bello Britannico loqui: geſta prædicare: futura providere; &, ut hoſtes libentiùs ad deditionem venirent, decernere [6] « quæcumque Claudius ejuſve legati agerent, aut » cum Britannis tranſigerent, ſenatum populumque Roma- » num fixa & in perpetuum rata habiturum ». Plautius, talibus incitamentis haud indigens, ſed bellicâ laude ſuâque dignitate magis exſtimulatus, cœpta feliciter, feliciùs exſequebatur; adſumptoque in partem laborum & gloriæ Veſpaſiano [7], proximam Britanniæ partem in provinciam redegit: nec regendi minùs, quàm vincendi peritus, feroces animos religionibus artibuſque Romanis paullatim mollivit.

[1] Ambulare] Sueton. in Claud. XXVIII. Optimè Hadrianus, *cùm quodam tempore ſervum ſuum inter duos ſenatores e conſpectu ambulare vidiſſet, miſit qui ei colaphum daret, & diceret, Noli inter eos ambulare quorum eſſe adhuc potes ſervus.* Spartian. in Hadrian. XXI.

[2] Insultabant] Hos inter Felix cohortibus, alis, provinciæque Judææ præpoſitus, trium reginarum maritus fuit. Sueton. ibid.

[3] Obtinuit] Dio, LX. pag. 680.

[4] Valerio Liguri] Nempe e Liguriâ. Dioni, ibid. Οὐαλερίῳ τινὸς Λίγυος.

[5] Laco] Dio, ibid. Hic eſt Græcinus Laco, quem Vigilum præfectum vidimus, cùm Sejanus everteretur. Vide Supplementum Annal. V, 35. Novæ ejus dignitatis exſtat monumentum apud Gruterum, pag. ccccxvii, num. 2.

P. GRAECINO
P. F. POB
LACONI
ORNAMENTIS
CONSVLARIBVS.

[6] Decernere] Dio, ibid.

[7] Vespasiano] Cui cum bellicoſiſſimâ gente ſæpe fuit pugnandum, teſte Suetonio, in Veſpaſian. IV. *Claudio Principe, Narciſſi gratiâ legatus legionis in Germaniam miſſus eſt: in Britanniam tranſlatus, tricies cum hoſte conflixit. Duas validiſſimas gentes, ſuperque viginti oppida, & inſulam Vectem, nunc* l'iſle de

VI. Nuntiatum interea Agrippam, regem, quem ſæpe memoravimus [1], repentino morbo correptum exſpiraſſe [2]. Claudius veteris neceſſitudinis memoriâ regnum ejus filio [3], in Urbe educto, ſibique acceptiſſimo, deſtinabat. Deterruere liberti, « juvenem, pubertatis annos vix egreſſum, tantæ rei » imparem », obtendentes [4]. Itaque Judæa iterum in provinciam redacta; miſſuſque Cuſpius Fadus [5] procurator. Ne tamen vel in Agrippam ingratus, vel Judæis infenſus videretur Princeps, cœpit juniorem Agrippam cariorem habere: Judæorum, qui ſtolam ſacram coronamque [6] repeterent, poſtulatis adnuere; in locum Marſi, Syriæ præſidis, defuncto regi inviſi, Caſſium Longinum [7] ſufficere; eique, ut injurias, abs Cæſarienſibus & Sebaſtenis [8] inlatas, ulciſceretur, imperare. Herodi [9], Chalcidis regi, templum, ejus theſauros, juſque ſummi pontificis deligendi [10] permiſit: cetera demum dilargitus, quæ ſolent Principes voluntatis ſuæ impotes, alienis libidinibus obnoxii.

A. U. C. 797. J. C. 44.

Wight, *Britanniæ proximam in deditionem redegit : partim Auli Plautii conſularis legati, partim Claudii ipſius ductu.*

[1] Sæpe memoravimus] Ac maximè in Supplemento Annal. VII, 11.

[2] Exspirasse] Joſeph. Antiq. Jud. XIX, 8. D. Luc. Act. Apoſtol. XII, 23. *Conſumptus a vermibus, exſpiravit.*

[3] Ejus filio] Agrippæ II. Vide Tom. II, pag. 368, Stemma Herodum, num. 9.

[4] Obtendentes] Joſeph. Antiq. Jud. XIX, 9. num. 2.

[5] Cuspius Fadus] Joſeph. ibid.

[6] Stolam sacram coronamque] Cuſpius Fadus ſtolam ſacram & coronam, propria ſummi pontificis ornamenta a Judæis petierat, eaque, ut fidei pignus, in turrim Antoniam ſepoſuerat. Judæis hæc religionis ſuæ monimenta repetentibus, annuit Claudius, ſcripſitque epiſtolam, quam retulit Joſephus, Antiq. Jud. XX, 1. num. 2. Data eſt hoc anno, *IV Kalendas Julias*, *Ruſo & Pompeio Silvano*, *conſulibus* ſuffectis. Stolæ deſcriptionem videre eſt in libro Sapientiæ, XVIII, 24. Coronæ Moyſes inſcripſerat nomen Dei יהוה : eam ad ſuam uſque ætatem permanſiſſe teſtatur Joſephus, Antiq. Jud. VIII, 3. num. 8.

[7] Cassium Longinum] Joſeph. Antiq. Jud. XX, 1. Multi adhuc manent hujus præſidis Syriæ nummi, inſcripti ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ ΕΠΙ ΚΑΣΣΙΟΥ, vel ΕΠΙ ΛΟΓΓΙΝΟΥ.

[8] Abs Cæsariensibus et Sebastenis] Cæſarienſes & Sebaſteni in omne genus injuriarum contumeliarumque adversùs defunctum regem Agrippam exarſerant; quod narrat Joſephus, Antiq. Jud. XIX, 9. Cæſareæ autem & Sebaſtes manent nomina; dicunturque *Céſarée* & *Sébaſte*.

[9] Herodi] Frater erat Agrippæ Magni, patruus Agrippæ II. Vide Tom. II, pag. 368, Stemma Herodum, num. 25.

[10] Summi pontificis deligendi] Joſeph. Antiq. Jud. XX, 1. num. 3. Illud quidem jus obtinuit Herodes, dum vixit: poſt Herodis mortem ad Agrippam II pertinuit. Perperam vel Joſephus, vel potiùs ejus librarii id juris ad Herodis poſteros tranſtulere.

A. U. C. 797. J. C. 44.

VII. Eadem libertorum licentiâ, incertum an populi ambitu, fortè ipſius Principis, civilem famam adfectantis, facilitate, Achaia Macedoniaque [1], quas Tiberius ad curam ſuam tranſtulerat [2], ſenatui redditæ. Dein cùm imbecilli Principes magis in commutandis, quàm perficiendis inſtitutis, lubidinem habeant, hac quoque viâ ad gloriam contendit Claudius; curamque ærarii Saturni [3], a D. Julio [4] prætoribus datam, quæſtoribus reſtituit. At ut vetera novitate celebrarentur, edixit [5] « duos quæſtores fore ærarii præfectos : munus » per triennium obituros : eo perfunctos, ſtatim vel prætoriâ » dignitate, vel digno re geſtâ ſalario donatum iri ». Eam auctoritatis acceſſionem omnium extra Urbem præfecturarum [6] abrogatione compenſavit : ſimul, ut prætoribus indulgeret, iis quædam judicia, conſulum propria, permiſit [7]; haud repugnantibus conſulibus, qui, priſtinæ dignitatis obliti, munera aſpernabantur; in Principis venerationem, magnaſque ſpes intenti.

VIII. Melius utiliúſque ad tollendas judiciorum moras ſancitum « ut juriſdictio de fidei commiſſis [8] quotannis, & in » Urbe tantùm delegari magiſtratibus ſolita, in perpetuum atque » etiam per provincias poteſtatibus [9] demandaretur ». Juxta

[1] Achaia Macedoniaque] Sueton. in Claud. XXV. Dio, LX, pag. 680. Inde aliquot pòſt annis Gallio, proconſul Achaiæ, memoratur a D. Lucâ, Act. Apoſt. XVIII, 12.

[2] Transtulerat] Tiberium, intentum Macedoniæ, Achaiam quoque curantem, vidimus ſuprà Annal. V, 10.

[3] Ærarii Saturni] Sueton. in Claud. XXIV. Dio, LX, pag. 681. Ærarium illud fuit in æde Saturni, hodie *Chieſa di S. Adriano*, ubi manent adhuc ejus rudera. Quantæ opes in hoc ærario olim fuerint, dixi in Notis & Emendationibus ad Annal. XIII, 29.

[4] A D. Julio] Dio, XLIII, pag. 238.

[5] Edixit] Dio, LX, pag. 681.

[6] Omnium extra Urbem præfecturarum] D. Auguſtus quæſtores conſtituerat, qui in orâ maritimâ prope Urbem, & in aliis Italiæ locis præeſſent. Dio, LV, pag. 551. Eæ ſunt præfecturæ, quas tunc abolevit Claudius. Dio, LX, pag. 681. Inde intelligas Suetonium in Claud. XXIV. *Detractâque Oſtienſi & Gallicâ provinciâ, curam ærarii Saturni* quæſtoribus *reddidit*.

[7] Permisit] Dio, LX, pag. 681.

[8] De fideicommissis] Sueton. in Claud. XXIII.

[9] Potestatibus] Magiſtratus & poteſtas ita diſtinguuntur, ut in Urbe ſit magiſtratus, in provinciis poteſtas. Major magiſtratus, minor poteſtas. Hæc quoque diſtinxit Juvenalis, X, 99.

Hujus, qui trahitur, prætextam ſumere mavis :
An Fidenarum Gabiorumque eſſe poteſtas ?

Vide ad hunc locum veterem Juvenalis Scholiaſten.

majeſtatem

A. U. C. 797. J. C. 44.

majeſtatem imperii quoque edictum « ut, quibus provinciæ a » magiſtratibus interdicerentur, ii Urbe & Italiâ ſummove- » rentur [1] ». At novo exemplo, atque infra Urbis dignitatem, quoſdam Princeps ipſe relegavit, « ut ultra lapidem tertium » vetaret ab Urbe egredi [2]: quaſi Urbs, terrarum caput, imperii ſedes, communis cunctarum gentium patria, inter pœnas haberi poſſet.

IX. Qua tamen re in publicum decus tantùm peccabatur. Mox gravior, certamque in ruinam aliquando eruptura, reipublicæ inlata labes, cùm Claudius, humanitatis ſpecie, infregit diſciplinam militarem, quæ vetuſtate & auſteritate pollet plurimùm. Sapienter a majoribus cautum ut exercitus a voluptatibus opibuſque amoverentur. Diuturno enim uſu compertum eſt militem in mortem numquam eſſe promptiorem, quàm cùm deliciarum ignarus. Lex quidem, quâ uxorem habere prohibebatur, non abrogata; ſed ſancito « ut jura maritorum [3] haberet », opes & inritamenta libidinis addita.

[1] Summoverentur] Sueton. loc. cit.

[2] Egredi] Sueton. ibid.

[3] Jura maritorum haberet] Dio, LX, pag. 681. Jura autem illa maritorum ea ſunt, quæ Julius Cæſar & Auguſtus, tum Urbe civilibus bellis exhauſtâ, tum moribus luxuriâ in cælibem vitam vergentibus, iis qui maritarentur liberoſque ſuſciperent conſtituerant. Vide Dionem, XLIII, pag. 226. LIV, pag. 531. Tacitum, Annal. III, 25 & 28. Quomodo poſtea corrupta ſit militaris diſciplina, militeſque uxores habuerint, diximus ſuprà in Notis & Emendationibus ad Annal. XIV, 27. Quæ ibi obſervavimus, illuſtrat Claudianum monumentum, anno 1750 repertum, & ab eruditis Academicis Herculanenſibus nuper publicatum. Tabulæ ſunt æneæ, omnium id genus antiquiſſimæ, quibus Claudius civitatem conubiumque claſſicis militibus dedit. *Antichità di Ercolano*, Tom. V, pag. xxxix.

Pars prima Tabulæ.

TI. CLAVDIVS. CAESAR. AVGVSTVS
GERMANICVS. PONTIFEX. MAXIM
TRIB. POTESTATE. XII. IMPER. XXVII
PATER. PATRIAE. CENSOR. COS. V
TRIERARCHIS. ET. REMIGIBVS. QVI. MILI
TAVERVNT. IN CLASSE. QVAE. EST. MISENI
SVB. TI. IVLIO. AVGVSTI. LIB. OPTATO. ET
SVNT. DIMISSI. HONESTA. MISSIONE

A. U. C. 797. J. C. 44.

X. Ni Galliæ fuiſſent ad luxum & ſervitutem projectæ, faviſſetque fortuna imprudentibus Principibus nonnumquam benigna, prudentibus iniqua, in aliud promptiuſque diſcrimen rempublicam Claudius adduxiſſet. Olim D. Auguſtus [1], quantum ab Alpibus Cottiis [2] ob impervias rupes abruptaſve viarum anguſtias immineret periculi gnarus, Cottium regem in amicitiam receperat, eóque devinxerat, ut rupes viaſque explanaret; &, quibuſdam civitatibus ejus ditioni additis, mallet præfecturam a Romanis acceptam gerere, quàm paterno

QVORVM. NOMINA. SVBSCRIPTA. SVNT
IPSIS. LIBERIS. POSTERISQVE. EORVM
CIVITATEM. DEDIT. ET. CONVBIVM. CVM
VXORIBVS. QVAS. TVNC. HABVISSENT
CVM. EST. CIVITAS. IIS. DATA. AVT

Pars altera Tabulæ.

SIQVI. CAELIBES. ESSENT. CVM. IIS
QVAS. POSTEA. DVXISSENT. DVM
TAXAT. SINGVLI. SINGVLAS
A. D. III IDVS. DECEMBR
FAVSTO. CORNELIO. SVLLA. FELICE
L. SALVIDIENO. RVFO. SALVIANO COS
GREGALI
SPARTICO. DIVZENI. F. DIoPSCVRTO
BESSO
DESCRIPTVM. ET. RECOGNITVM. EX. TABVLA
AENEA. QVAE. FIXA. EST. ROMAE. IN CAPI
TOLIO. AEDIS. FIDEI. POPVLI. ROMANI
PARTE. DEXTERIORE

Ibidem pag. XLI. videre eſt alteram tabulam ſimilem, iiſdemque datam conſulibus, qui conſules fuere ſuffecti anno Urbis conditæ DCCCV, Jeſu Chriſti 52, quo ordinarii conſules fuerant P. Cornelius Sulla Fauſtus & L. Salvius Otho Titianus. Huic alteri tabulæ ſubjecta ſunt ſeptem nomina, quæ teſtium eſſe exiſtimant eruditi Academici Herculanenſes, non verò eorum qui honeſtâ miſſione dimiſſi ſunt.

[1] D. Augustus] Ammian. Marcellin. XV, 9. *Rex Cottius, perdomitis Galliis, ſolus in anguſtiis latens, inviâque locorum aſperitate confiſus, lenito tandem timore in amicitiam Octaviani receptus Principis, molibus magnis exſtruxit ad vicem memorabilis muneris compendiarias & viantibus opportunas medias inter alias Alpes vias.*

[2] Alpibus Cottiis] Pars illa Alpium nunc dicitur *le paſſage de Briançon à Suze.*

in regno [1] dominari. Saluberrima conſilia Claudius pervertit: nec tantùm M. Julio Cottio regnum reſtituit [2], ſed ampliavit; patente ad hoſtium adſultus imperio, niſi, rege mortuo, formidoloſam liberalitatem ſuſtuliſſet Nero, & Cottias Alpes in jus provinciæ redegiſſet [3]. A. U. C. 797. J. C. 44.

XI. Tot inter dominationis dedecora, viſum tamen priſcæ ſeveritatis exemplum; & Rhodii, qui cives Romanos cruce necaverant, ademptâ libertate multati [4]. At iis, ut ad delicta, ita ad pænitentiam facilibus, aliquot pòſt annis, Nerone eorum cauſam agente, reddita [5]. Minus criminis, plus pœnæ fuit Umbonio Silioni [6], Bæticæ [7] præfecto, quem Claudius, e provinciâ evocatum, ſenatu demovit, quaſi exercitibus in Mauretaniâ bellantibus ſatis magnam frumenti vim non ſuppeditaſſet; re, quòd libertis diſpliceret. Quantum e fortunis peteretur ignarus, immenſam locupletemque ſupellectilem haſtæ ſubjecit. At venditâ tantùm veſte ſenatoriâ, id unum ſupplicii repeti miratus, partis opibus, privatus quidem, ſed ſecurus, uſus eſt. Hoc anno nundinæ, ne ſacra negotiorum tumultu interturbarentur, dilatæ [8]; quod aliàs ſæpe obſervatum.

XII. M. Vinicio II, Tauro Statilio Corvino conſulibus [9], Claudius ſolita Principibus juravit [10]; veteremque conſuetudinem renovavit, ut e prætoribus, tribunis plebis, ceteriſque collegiis unus tantùm præiret, non verò ſinguli jurarent. A. U. C. 798. J. C. 45.

[1] Paterno in regno] Cottii pater fuit rex Donnus, memoratus in egregiâ Inſcriptione, quam ob loci commoditatem, & ne hìc turbet, opportuniùs ſum editurus infrà, ad calcem hujus libri, pag. 418. Hujus autem Cottii filius nepoſve fuit M. Julius Cottius, quem Claudius regem fecit.

[2] Restituit] Dio, LX, pag. 681. Errat autem eruditus Reimarus, cùm ea, quæ de M. Julio Cottio narrat Dio, ad Cotyn retulit; ut jam monuimus ſuprà Annal. XII, 15.

[3] Redegisset] Aurel. Victor, in Epitome.

[4] Multati] Dio, LX, pag. 681.

[5] Redditâ] Ut dictum eſt ſuprà Annal. XII, 58.

[6] Umbonio Silioni] Dio, ibid. Ὀυμϐώνιον Σιλίωνα.

[7] Bæticæ] De Bæticâ, Hiſpaniæ parte, jam dictum ſuprà Hiſt. I, 53.

[8] Dilatæ] Dio, ibid.

[9] Consulibus] M. Vinicius II & Taurus Statilius Corvinus, quem Phlegon, *de Rebus mirab.* cap. 6, perperam cognominat *Corvilium*, conſules fuere anno Urbis conditæ DCCXCVIII, Jeſu Chriſti 45.

[10] Principibus juravit] Dio, LX, pag. 681.

A. U. C. 798. J. C. 45.

Mox uſum publicarum imaginum, in immane gliſcentem, repreſſum iit [1].

XIII. Ab ipſis Urbis initiis, majores, gnari quantùm virtutum monumenta ad recti incitamentum valerent, viros atque ipſas feminas [2], laude præcellentes, equeſtribus & pedeſtribus ſtatuis conſecraverant; honoreſque, legendos ævo, baſibus inſcripſerant. Inſtitutum, magnorum exemplorum ferax, pervertit magiſtratuum ſuperbia. Dignitate tumidi, memoriæ perpetuitatem, nullâ re geſtâ partam, vanitate & titulis redimebant: totque erupere ignotorum hominum ſimulacra, ut, iis ſilveſcentibus, obſcura delituiſſet virtus, ni, M. Æmilio, C. Popilio II conſulibus [3], cenſores P. Cornelius Scipio, M. Popilius ſtatuas circa forum eorum qui magiſtratum geſſerant, ſuſtuliſſent omnes, præter eas quæ populi aut ſenatûs ſententiâ ſtatutæ eſſent.

XIV. Extremis reipublicæ temporibus, invaleſcente luxuriâ, recruduit ignobilis famæ veſania. Tandem ſub Principibus, cùm omnia unius arbitrio, paucorum gratiâ regerentur, urbſque una totius imperii fortunas complecteretur, nullus fuit ſtatuarum imaginumve finis: eas quiſque vaniſſimus & malarum artium ſtrenuus non modò in ædibus & atriis, ſed in templis, in foris, oculatiſſimis in locis, nullo pudore, audaciâ maximâ, ſibi collocavere. Cùm vix maneret virtuti locus, edixit Princeps « ut immenſa illa ſtatuarum & imagi» num vis alium in locum transferretur: nemini poſtea, niſi » adprobante ſenatu, ullam ponere liceret [4] ». Illis tantùm, qui vel vetera monumenta reficerent, vel nova exſtruerent, licitum « ut in iis ſuas ſuorumque imagines publicarent [5] ».

XV. Deinde animadverſum in poteſtatum [6] avaritiam;

[1] Repressum iit] Dio, ibid.

[2] Feminas] Statuas Clœliæ, Lucretiæ, Corneliæ poſitas vide apud Plinium, XXXIV, 6.

[3] Consulibus] Plinius, ibid. M. Æmilius Lepidus & C. Popilius Lænas II conſules fuere anno Urbis conditæ dxcvi, ante Chriſtum 158.

[4] Ponere liceret] Dio, LX, pag. 681.

[5] Imagines publicarent] Dio, ibid.

[6] Potestatum] De poteſtatibus jam dictum ſuprà cap. 8.

vetus malum, & legibus validius. Quidam provinciæ rector, ob accepta munera infamis, in exſilium ablegatus; & quæcumque in præfecturâ paraverat, ſub haſtâ vendita [1]. Ne ceteris ob continuas dignitates gliſceret licentia, populiſve iniqua judicia vimque conquerendi facultas adimeretur, cavit Princeps ne provinciarum præfecturâ defunctos ad alios honores ſtatim promoveret [2]: obſoletis quoque legibus auctoritatem addidit « ut injuriæ ab rectoribus inlatæ ad ſenatum » deferrentur : nec iis liceret peregrinationum diuturnitate » aliiſve artibus accuſationes legumque ſeveritatem ſubterfu» gere ». Ne adſeſſoribus [3] quidem, licèt ad biennium munus aliquando prorogaverit, vel ipſe deſtinaverit, confeſtim provinciam ſortiri permiſit [4]. Mox ipſos extra Italiam commeatus, a ſenatu peti ſolitos, beneficii ſui fecit [5]; dominationis tantò intemperantior, quantò minor.

A. U. C. 798. J. C. 45.

XVI. At novarum uſquè legum multitudine imminuta, utì adſolet, reverentia, inritata audacia : ipſaque ſupplicia, amiſsâ ob aſſiduitatem turpitudine, in peccandi libidinem vertêre. Nec levia tantùm vitia, ſed portentoſa percrebuere ſcelera; & hactenus ferme inaudita parricidialis impietas adeò invaluit, ut plures parricidas intra quinquennium Claudius culleo inſuerit [6], quàm omnibus ſæculis inſutos traditum. Monſtratis criminibus, viros inter & mulieres de contumaciâ certatum : vicit muliebris ſexus, quantò debilior, tantò, ſi naturâ inſitam humanitatem exuit, flagitioſior. Et cùm, ſub

[1] Vendita] Dio, LX, pag. 681.

[2] Promoveret] Dio, LX, pag. 682.

[3] Adsessoribus] Adſeſſores dicebantur, qui a præſidibus in conſilium adhibebantur, & eis in jure dicundo adſidebant. Prætorius unicum deligebat : tres verò conſularis; ut docet Dio, LIII, pag. 505.

[4] Sortiri permisit] Dio, LX, pag. 682.

[5] Beneficii sui fecit] Sueton. in Claud. XXIII. Hanc quidem licentiam peregrinandi extra Italiam, inconſulto ſenatu, tribuebat Claudius. Ne tamen a lege diſcedere videretur, ſenatuſconſultum fieri curabat. Dio, LX, pag. 682.

[6] Culleo insuerit] Seneca, de Clementia, I, 23. Culleum fuiſſe utrem ex corio factum, *in quo parricidæ, cum ſimiâ, gallo, & ſerpente incluſi, in mare* præcipitabantur, norunt omnes, docetque Iſidorus, *Origin.* V, 27. Breve autem ac verum eſt Senecæ, loc. cit. cap. 24, dictum : *Non minùs Principi turpia ſunt multa ſupplicia, quàm medico multa funera.*

A. U. C. 798, J. C. 45.

hoc principatu, venenarii & malefici primùm fuiſſent comprehenſi, homines XLV, mulieres LXXXV ſuppliciis adfecti ſunt [1]. Inluſtri exemplo legibus plus noceri poſſe, quàm juvari, niſi ſummâ imperandi & prohibendi prudentiâ adtemperentur: animadverſionum aſſiduitate facilitatem peccandi, dempto pudore, intendi: populorum innocentiam, vel virtutis famâ, vel parcitate ſimul & infamiâ pœnarum, parari.

XVII. Aliud autem novi moris edictum prodiit, turbarum metu potiùs, quàm literarum ſtudio. Princeps enim, veritus ne diem ſuum natalem [2] ob futuram eclipſim inauſpicatum haberet populus, denuntiavit [3] « Calendis Auguſtis » Solem ex quadrante [4] defecturum; idque non irâ deûm, ſed » ſtatis naturæ legibus contingere: Solem interventu Lunæ » occultari: pariter Lunam hebetari in ſuis deliquiis terræ » objectu: propter multivagos Lunæ flexus [5], hos quidem » utriuſque ſideris defectus non eſſe menſtruos, certos tamen » ducentis viginti tribus menſibus [6] in ſuos orbes redire. Has » naturæ leges Græcis [7] jamdudum deprehenſas, apud Romanos Sulpicii Galli [8] ſcientiâ nobilitatas, eo edicto publicari,

[1] Suppliciis adfecti sunt] Mſ. Vindobonenſis editus ſuprà pag. 236.

[2] Suum natalem] Sueton. in Claud. II. *Claudius natus eſt, Julio Antonio, Fabio Africano conſulibus*, anno Urbis conditæ DCCXLIV, ante Chriſtum 10, *Kalend. Auguſtis, Lugduni, eo ipſo die, quo primùm ara ibi Auguſto dedicata eſt.* In veteribus Kalendariis hoc die notatur NATAL. TI. CLAVDII GERMANICI.

[3] Denuntiavit] Dio, LX, pag. 682.

[4] Ex quadrante] Fuit illa eclipſis trium digitorum. Vide Petavium, *de Doctrinâ temporum*, XI, 9.

[5] Lunæ flexus] Addit Plinius, II, 10. *propter obliquitatem Signiferi*, Gallicè *le Zodiaque*; & errat. Si menſtrui non ſunt utriuſque ſideris defectus, id contingit propter errores Lunæ, quæ ab Eclipticâ deflectit; non verò propter obliquitatem Signiferi.

[6] Ducentis viginti tribus mensibus] Ait Plinius, II, 13, *ducentis viginti duobus menſibus*. At vel fallitur, vel fallunt ejus librarii. Non poſt ducentos viginti duos menſes, ſed poſt ducentos viginti tres menſes Lunares, Sol Lunaque & nodi orbitæ Lunaris in eumdem poſitum recurrunt. Sic in iiſdem partium ſcrupulis congruente utriuſque ſideris motu, defectus in ſuos orbes redeunt. Quod antiquitus Chaldæis fuerat compertum.

[7] Græcis] Hac laude Thales & Hipparchus inſignes fuere apud Græcos. Vide Plinium, II, 13.

[8] Sulpicii Galli] Anno Urbis conditæ DLXXXVI, ante Chriſtum 168, C. Sulpicius Gallus, tribunus militum, pridie quàm Perſeus rex ſuperatus a Paulo Æmilio eſt, in concionem ab imperatore productus, prædixit nocte proximâ ab horâ ſecundâ uſque ad quartam horam noctis Lunam defecturam eſſe. Sic cautum ne illa eclipſis pro portento ab exercitu Romano acciperetur. Plin. loc. cit. Livius, XLIV, 37.

A. U. C. 798. J. C. 45.

»ut in hac imperii literarumque luce quiſque, metu ſolutus, »vera de naturâ ſentiat, nec monſtra expaveſcat». Tali quidem edicto inclaruit ſideralis ſcientia [1]: at in vulgi animis ſemper inſedit ſuperſtitio; & pavores Principis ſcrutantibus oblata ſermonum jocorumque materia.

XVIII. Amoliendis rebus novis meliores fuere ludi [2], quos Claudius voverat Britannico bello, nunc editi. Lætitiam auxit Principis largitio; datique [3] viritim plebi, quæ ex publico frumentum accipiebat, treceni nummi [4]; nonnullis plures: quibuſdam etiam mille ducenti quinquaginta [5]. Partem Cæſar, partem generi [6] diſtribuêre, ne per plures dies a jure dicundo abſtineret: hac in re numquam intentior, quàm dum uxor, dum liberti omnia luxu, libidine, ſcelere miſcebant. Sub anni finem diem Saturnalibus a Caio additum, poſtea omiſſum, reſtituit [7].

XIX. Nihil memorabile in provinciis geſtum. Cuſpio Fado, Judææ procuratori, ſucceſſor datus eſt Tiberius Alexander [8], patre Judæo, Alexandriæ Alabarchâ [9], genitus; Romanarum rerum tantò ſtudioſior, quòd a patriis ſacris defecerat. Haud minore Judaicæ gentis gloriâ, quàm utilitate, defectionem

[1] Sideralis scientia] Huc fortè ſpectat Seneca, Natural. quæſt. VII, 25. *Nondum ſunt anni mille quingenti, ex quo Græcia*

Stellis numeros & nomina fecit.

Multæque hodie ſunt gentes, quæ tantum facie noverint cælum, quæ nondum ſciant cur Luna deficiat, quare obumbretur. Hoc apud nos quoque nuper ratio ad certum perduxit.

[2] Ludi] Dio, LX, pag. 682.

[3] Datique] Dio, ibid.

[4] Treceni nummi] Gallicæ monetæ libræ ſunt 58. Hoc congiarium memorat Mſ. Vindobonenſis, ut diximus ſuprà pag. 236. In eo expenſas fuiſſe monetæ Gallicæ libras 15,000,000, aut ampliùs, manifeſtum eſt.

[5] Mille ducenti quinquaginta] Dio, ibid. Libræ autem ſunt Gallicæ monetæ 243.

[6] Generi] Dio, ibid. Generos Claudii, Cn. Pompeium Magnum & L. Junium Silanum vidimus ſuprà in Supplemento Annal. IX, 25.

[7] Restituit] Dio, ibid. De die, quem Caius Saturnalibus addidit, diximus ſuprà in Supplemento Annal. VII, 24. Poſt ejus cædem fuerat omiſſus.

[8] Tiberius Alexander] Joſeph. Antiq. Jud. XX, 5. Iſte eſt Tiberius Alexander, quem memoratum vidimus ſuprà Annal. XV, 28. & poſtea ſæpe in Hiſtoriarum libris.

[9] Alexandriæ Alabarcha] Alexander, Tiberii Alexandri pater, Alexandriæ omnium genere & opibus primus fuerat. Joſeph. loc. cit. Portas templi Hieroſolymitani auro argentoque veſtiverat. Joſeph. Bell. Jud. V, 5. num. 3. Alabarchia autem erat præcipua Judæorum Alexandrinorum dignitas.

A. U. C. 798. J.C. 45.

illam penſaverant Izates [1], Adiabenorum rex, & ejus mater Helena, Judæorum religionem profeſſi. Genti enim gravi fame [2] conflictatæ ſubvenerunt; Izates pecuniâ, Helena frumento ex Ægypto comportato, & inter egenos didito.

XX. Tum Izates, Romanorum & Parthorum imperiis interjectus, inclareſcebat. Sed paullo altiùs res repetenda. Is Monobazo, patri ſuo defuncto ſucceſſerat, non ut natu major [3], ſed ut melior. Nec interfectis fratribus, ut mos eſt barbaris, regni tranquillitati, ſuæ ſecuritati conſuluit; ſed fratres ſuos cum ipſorum liberis partim Romam ad Claudium, partim ad Artabanum, Parthorum regem, miſit [4]. Dominationis æmulos hac arte fecit pacis obſides.

XXI. Mox adcrevit fama, cùm Izates Artabanum [5] e regno profugum tantâ humanitate excepit, ut alieno in regno Princeps magis, quàm exſul haberetur. At cùm aliena regibus ſemper ſint iniqua, maximâ dexteritate ſategit, ut Parthi Artabanum reciperent, « præteritarum injuriarum oblivio» nem, ſeque pacis ſponſorem » promittens. Adnuêre; & Cinnamus [6], imperandi capax magis, quàm avidus, ſolio ceſſit, obſequio, quàm imperio inluſtrior.

XXII. Artabanus, in Izatem haud ingratus, maximis honoribus eum extulit; voluitque « ut tiarâ rectâ [7] uteretur, » lectoque aureo [8] dormiret »; quæ propria ſunt Parthicæ majeſtatis decora: ejus quoque regno adjecit peramplam ac fertiliſſimam Niſibis regionem [9], ditioni regis Armeniæ

[1] Izates] Rem fusè narrat Joſephus, Antiq. Jud. XX, 2. num. 4 & ſeqq. De Izate jam actum ſuprà Annal. XII, 13. Ibi quoque diximus de Adiabene, quæ pars erat & initium Aſſyriæ.

[2] Gravi fame] Joſeph. Antiq. Jud. loc. cit. num. 6. Hæc confirmant, quæ jam notavimus ſuprà, de fame ab Agabo prædictâ.

[3] Natu major] Junior enim erat Monobazo, Monobazi filio. Joſeph. ibid. num. 3.

[4] Misit] Joſeph. ibid. num. 4.

[5] Artabanum Joſeph. Antiq. Jud. XX, 3. Artabanum II. Vide Canonem regum Parthorum, in Notis & Emendationibus ad Annal. II, 1.

[6] Cinnamus] Joſeph. ibid. num. 2. Cinnamus, Artabani II alumnus, ei ſucceſſerat; mox regnum reſtituit.

[7] Tiara recta] Joſeph. ibid. Τιάραν ὀρθήν. Hujus tiaræ figuram videre eſt in nummis regum Parthorum. De eâ diſſerentem vide Cl. Pellerin, *Recueil de Médailles de Rois*, pag. 135.

[8] Lectoque aureo] Joſeph. ibid.

[9] Nisibis regionem] Quam Macedones appellavere Mygdoniam. Ibi urbs

A. U. C. 798. J. C. 45.

ademptam [1]. Ita cum dedecore penes Romanos opes ac libido; penes barbaros imperii vis & gloria.

XXIII. Verum ut Principis Urbiſque ſtudia ſint perſpectiora, haud pigebit referre viſum hoc anno Antiochiæ ad Mæandrum [2] hermaphroditum [3]; & Romam perductum. Portentum illud ibi curioſè exceptum eſt. At ne quid dirum ingrueret, Claudius ut legum, ita cærimoniarum immodicus, in Capitolio Jovi averrunco aram poſuit. Urbis verò major libido, quàm ſuperſtitio; quódque olim in oſtentis [4] fuerat, tum habuit in deliciis [5], novo flagitiorum genere ſuperba.

XXIV. Iisdem circiter temporibus, nec illaudabili invento, ni mores fuiſſent ad luxuriam proniores, ſcarus [6], piſcis nepotum principibus [7] laudatiſſimus, e mari Carpathio [8] in Italiam advectus. Quinquennio fere curâ adhibitâ [9], optatus Elipertius, præfectus claſſis, inter Oſtienſem & Cam-

Antiochia, vel Niſibis, hodie *Neſibin.* Vide Plinium, VI, 13.

[1] Ademptam] Joſeph. ibid.

[2] Antiochiæ ad Mæandrum] Hæc eſt Antiochia Cariæ, quam Mæander & Orſinus circumfluebant. Plin. V, 29. Periit: Cl. d'Anville, *Géographie ancienne*, Tom. II, pag. 76, exiſtimat in ejus locum ſucceſſiſſe *Iegni-Shehr*, id eſt, *Urbem novam.*

[3] Hermaphroditum] Rem narrat Phlegon, *de Rebus mirabilibus*, cap. 6.

[4] Olim in ostentis] Id enim Romæ antiquitus expiatum, ut videre eſt apud Livium, XXVII, 11. Immo verò id horrebant Romani, ut patet ex Livio, XXXIX, 22. *Sub idem tempus & ex Umbriâ nuntiatum eſt ſemimarem duodecim ferme annos natum inventum: id prodigium abominantes arceri Romano agro necarique quamprimum juſſerunt.*

[5] In deliciis] Plin. VII, 3. Inde, inter vetera monumenta, ære, marmore, gemmis, picturis tot imagines hermaphroditorum expreſſæ, quarum adhuc multæ exſtant.

[6] Scarus] Plinius, IX, 17. Scarus, Gallicè *le Scare*, ſaxatilis eſt piſcis, qui, cùm ejus caro ſit valde mollis & friabilis, principatum apud Romanos obtinuit. Vide Galenum, *de Aliment. facult.* III, 30.

[7] Nepotum principibus] Gulam hanc helluonum ſpernit Horatius, Epod. II, 48.

> *Non me Lucrina juverint conchylia,*
> *Magiſve rhombus, aut ſcari,*
> *Si quos Eois intonata fluctibus*
> *Hiems ad hoc vertat mare.*

[8] Mari Carpathio] Mare illud Aſiaticum quoque dictum eſt Plinio, V, 27, quòd ab Aſiâ provinciâ, urbeque Telmeſſo, nunc *Macri*, inciperet, & ad urbem Carpathum, nunc *Scarpanto*, inter inſulas Rhodum & Cretam, *Rhodes* & *Candie*, deveniret.

[9] Cura adhibita] Certè magnam adhibere debuit; cùm paulo ante id tempus ſcripſerit Columella, VIII, 17. *Litorum, ſic & fretorum differentias noſſe oportet, ne nos alienigeni piſces decipiant: non enim omni mari poteſt omnis eſſe, ut ſcarus, qui totius Aſiæ Græciæque litoribus Siciliâ tenus frequentiſſimus exit, numquam in Liguſticum, nec per Gallias enavit ad Hibericum mare. Itaque ne ſi capti quidem perferantur in noſtra vivaria, diuturni queant poſſideri.*

A. U. C. 798. J. C. 45.

paniæ oram [1] ſparſos ita diſſeminavit, ut frequentes hoc in litore invenirentur : ſicque ſatis piſcibus [2], datus mari novus incola, aucta novis ſaporibus gula.

XXV. At ne victa videretur natura, paullo pòſt quidam Peruſinus [3], eques Romanus, quæſtorius ſcriba [4], mentagram [5], luem majoribus patribuſque incognitam, ex Aſiâ importavit. Malum, tamquam feminas plebemque negligeret [6], in proceribus ad omne luxûs ingenium præcipuis veloci tranſitu oſculi ita graſſabatur, ut occuparet in multis totos vultus, oculis tantùm immunibus, deſcenderet in colla pectuſque & manus, fœdo cutis furfure [7] : fœdiore adhuc eorum, qui cauſticam Ægyptiorum medicinam [8] pati toleraverant, cicatrice, quàm morbo. Et certè id toto ævo obſervatione dignum, quòd quantùm opibus & deliciis, tantùm vitiis & morbis crevimus.

[1] Oram] Romæ vicinam & opportunam.

[2] Satis piscibus] Hæc, ut & ſuperiora, Plinius, IX, 17. Illud autem exemplum piſces ſerendi nec injucundum, nec inutile.

[3] Perusinus] Peruſia, nunc *Perugia*, vulgò nobis *Pérouſe*.

[4] Quæstorius scriba] Scriba quæſtoris.

[5] Mentagram] Quâ de re eloquenter pro more ſuo, Plinius, XXVI, 1. *Senſit & facies hominum novos, omnique ævo incognitos, non Italiæ modò, verùm etiam univerſæ propè Europæ, morbos. Tunc quoque non totâ Italiâ, nec per Illyricum Galliaſve aut Hiſpanias magnopere vagatos, aut alibi quàm Romæ, circaque : ſine dolore quidem illos, ac ſine pernicie vitæ, ſed tantâ fœditate, ut quæcumque mors præferenda eſſet. Graviſſimum ex his lichenas appellavere Græco nomine : Latinè quidem, quoniam a mento fere oriebatur, joculari primùm laſciviâ (ut eſt procax natura multorum in alienis miſeriis,) mox & uſurpato vocabulo, mentagram ..... Non fuerat hæc lues apud majores patreſque noſtros. Et primùm Tiberii Claudii Cæſaris principatu medio irrepſit in Italiam, quodam Peruſino, equite Romano, quæſtorio ſcribâ, cùm in Aſiâ apparuiſſet, inde contagionem ejus importante.* Mentagra illa ad cuticulares morbos pertinet, & lepræ ſpeciem elephantiaſi, *la lepre des Arabes*, congenerem referre videtur.

[6] Negligeret] Plin. loc. cit. *Nec ſenſere id malum feminæ, aut ſervitia, plebeſque humilis, aut media : ſed proceres veloci tranſitu oſculi maximè.*

[7] Furfure] Plin. ibid.

[8] Ægyptiorum medicinam] Plinius, ibid. *Cauſticis namque curatur : ni uſque in oſſa corpus exuſtum eſſet, rebellante tædio. Adveneruntque ex Ægypto genitrice talium vitiorum medici, hanc ſolam operam afferentes, magnâ ſuâ prædâ. Siquidem certum eſt Manilium Cornutum, e prætoriis legatum Aquitanicæ provinciæ,* HS. $\overline{CC}$. *elocaſſe in eo morbo curandum ſeſe.* Seſtertiûm ducenties, H-S. $\overline{CC}$. ſunt Gallicæ monetæ libræ 3,891,005. Quod cùm ſit immane, potiùs crediderim legendum $\overline{H\text{-}S}$. C C. id eſt ſeſtertia ducenta, Gallicæ monetæ libras 38,906. Adhibiti autem Ægyptii medici, quòd hi morbi in Ægypto familiares. Unde Lucretius, VI, 1112.

Eſt elephas morbus, qui propter flumina Nili
Gignitur Ægypto in mediâ, neque præterea uſquam.

A. U. C. 799. J. C. 46.

XXVI. Valerius Aſiaticus II, M. Junius Silanus conſulatum [1] iniere, dignitate pares, gratiâ & opibus diſpares. Silanus ſtato tempore [2] magiſtratum poſuit. Aſiaticus verò, licèt in totum annum deſignatus, ſe abdicavit [3]. Id quidem præſtiterant & alii : at hi modicis fortunis, & Circenſium ludorum ſumptibus, qui immoderatè excreverant [4], impares. Ille motam Principis gratiâ, altero conſulatu, immenſis divitiis invidiam verebatur : malè conſultus, qui, ubi ſumma gratia, magnæ opes, adrepens invidia, ſuſpectam & intutam eſſe modeſtiam, decoros verò & tutos honores maximos, modò non immodicos, haud intelligeret.

XXVII. Messalina, ob luxûs monimenta, quæ invidebat, Aſiatico infenſa [5], quid adversùs eum valeret, M. Vinicii ruinâ [6] prætentavit. Bis conſul, patre conſulari ortus, Cæſarum adfinitate [7] inluſtris, Vinicius ipſi tantò erat ſuſpectior, quòd ab ea læſus, interfectâ uxore ejus Juliâ. Metum furoremque addiderat pudicitia incaſſum tentata [8]. Obſcurum tamen ſcelus quæſivit; virumque inviſum ſimul & dilectum, melioribuſque temporibus dignum, veneno ſuſtulit. Funere publico & laudatione celebres fuere exſequiæ ; quod multis datum eâ ætate [9], quæ humanitatis expers ejus ſpeciem ambitioſiùs oſtentabat.

XXVIII. Tum Aſinius Gallus, claris natalibus [10], facie

Scribebat Lucretius antequam elephantiaſis & mentagra Romæ fuiſſent exortæ.

[1] Consulatum] Valerius Aſiaticus II & M. Junius Silanus conſules fuere anno Urbis conditæ dcccxcix, Jeſu Chriſti 46.

[2] Stato tempore] Vulgò poſt ſex menſes.

[3] Se abdicavit] Dio, LX, pag. 683.

[4] Immoderate excreverant] Id ex Caii Caligulæ inſaniâ, de qua dictum ſuprà, remanebat. Tunc autem vicies & quater in ludis Circenſibus certabatur, ut habet Dio, loc. cit De his viginti quatuor miſſibus equorum diximus ſæpe ex Kalendariis veteribus.

[5] Asiatico infensa] Inhiabat enim hortis, quos Valerius Aſiaticus inſigni magnificentiâ extollebat ; ut vidimus ſuprà Annal. XI, 1.

[6] Vinicii ruina] Dio, LX, pag. 683.

[7] Cæsarum adfinitate] Uxorem duxerat Juliam, Germanici filiam. Vide Stemma Cæſarum, num. 97 & 99.

[8] Tentata] Dio, loc. cit.

[9] Ea ætate] Dio, ibid.

[10] Claris natalibus] Nepos enim erat Aſinii Pollionis, filius Aſinii Galli, & Vipſaniæ Agrippinæ, quæ primùm Tiberio nupſerat, & ex quo Druſum Cæſarem ſuſceperat. Inde Aſinius Gallus frater erat uterinus Druſi Cæſaris,

A. U. C. 799. J. C. 46.

ignobili [1], deformiore ingenio, inſerere ſeſe fortunæ voluit. Princeps, utì rebatur, ab omnibus ſalutandus, ſi imperandi voluntatem oſtenderet, cœpit ob generis claritudinem palam dominationem adfectare. Nec opes, nec arma aderant: complures tantum Cæſaris libertos atque ſervos corruperat. Inſanum regulum non morte, quâ inclaruiſſet facinus, ſed exſilio, quo derideretur, multavit Claudius [2]; hoc uno judicio, quàm latis tot legibus, majorem laudem adſecutus.

XXIX. Haud minore famâ, ſcelus libertorum qui adverſùs patronos libertate abuterentur, & ferociam dominorum, ſi per nefas ſævirent, corripuit. Motus enim audaciâ cujuſdam liberti [3], quòd patronum apud tribunos plebis detuliſſet, & in eum petiſſet accepiſſetque apparitorem [4], non modò illum ceteroſque cauſæ innexos punivit; ſed & ingratos libertos, de quibus patroni quererentur, revocavit in ſervitutem [5]; « advocatiſque eorum » negavit [6] « ſe adverſùs libertos ipſorum jus dicturum ». Dominos pariter exoſus, qui ægra affectaque mancipia in inſulam Æſculapii [7] tædio medendi exponerent, ſanxit [8] « omnes, qui exponerentur, liberos fore, » nec redituros in ditionem domini, ſi convaluiſſent: quòd ſi

ut habet Dio, LX, pag. 683. Stemma Aſiniorum dedimus ſuprà Tom. I. pag. 422.

[1] Facie ignobili] Staturâ minimus erat & deformis. Dio, loc. cit.

[2] Multavit Claudius] Dio, ibid. Inſani autem conſilii, & pœnæ, fortè ſocius fuit Statilius Corvinus. Sic enim Suetonius in Claud. XIII. *Conſpiravere autem ad res novas Gallus Aſinius, & Statilius Corvinus Pollionis ac Meſſalæ oratorum nepotes, aſſumptis compluribus libertis ipſius atque ſervis.* At de hac ſocietate nihil habet Dio; & fortè duæ diverſæ fuere conſpirationes. Ut ut eſt de pœnâ Statilii Corvini ſilent ſcriptores.

[3] Liberti] Dio, LX, pag. 683 & 684.

[4] Apparitorem] Dio, ibid. ὑπηρέτην. Tribunis plebis non erant lictores, ſed apparitores, qui iis apparebant, & præſtò aderant.

[5] Revocavit in servitutem] Sueton. in Claud. XXV. Sic quoque Marcianus, Digeſt. libr. XXXVII. Tit. 4. *de Lege patronatûs.* Leg. 5. *Divus Claudius libertum, qui probatus fuerit patrono delatores ſummiſiſſe, qui de ſtatu ejus facerent ei quæſtionem, ſervum patroni eſſe juſſit.* At lex illa non videtur diu viguiſſe, ut patet ex Annal. XIII, 26.

[6] Negavit] Sueton. ibid. Id a Claudio fuiſſe edicto ſancitum ait Dio, LX, pag. 684.

[7] In insulam Æsculapii] Illa inſula Romæ templo Æſculapii fuit inſignis: nunc ſancto Bartholomeo ſacra, dicitur *Iſola di S. Bartolomeo.*

[8] Sanxit] Sueton. in Claud. XXV. Huc quoque ſpectat, quod habet Modeſtinus, Digeſt. libr. XL. Tit. 8. *Qui ſine manumiſſione ad libertatem perveniunt.* Leg. 2. *Servo, quem pro derelicto dominus ob gravem infirmitatem habuit, ex edicto divi Claudii competit libertas.*

A. U. C. 799. J. C. 46.

»quis necare quem mallet quàm exponere, eum cædis crimine »teneri».

XXX. Verum ab æquo ad temeraria citò degreſſus, & ægre ferens abſentiâ litigatorum, qui ne causâ caderent verebantur, judicia vel retardari vel impediri, pronuntiavit « ſe »abſentibus æquè ac præſentibus cauſam dicturum [1] ». Deinde nullo delectu culpâne quis, an aliquâ neceſſitate ceſſaſſet [2], ſententiam tulit. Cùm tamen vulgus utilitate publicâ minùs quàm voluptate moveatur, hæc judiciorum temeritas haud ita fuit ingrata. At eviluit uxorius Princeps, quòd Sabinum, Caio imperitante, Galliæ præfectum, tum morti in gladiatorio certamine deſtinatum, Meſſalina ob adulteriorum ſocietatem ſervaſſet [3]. Femina, atrox libidinum, quas præter Claudium cuncti noſcerent, majorem adhuc invidiam concitavit, cùm Mneſterem [4], his temporibus hiſtrionicâ laude ſummum, ſtupris ita inligaſſet, ut nec eum in ſcenam prodire ſineret, nec ipſe vellet, juraretque Claudius illum ſecum non eſſe, & per ſe non ſtare quominus vellet. Quid mirer magis Meſſalinæ licentiam, audaciamne Mneſteris, an populi Romani queſtus, an contumelias Principis, haud dixerim.

XXXI. In tantâ principatûs indiligentiâ, evenere tamen quæ magnos Principes haud dedecuiſſent. Regnata hactenus Thracia in provinciam redacta [5]. Percelebris quoque fuit legatio e Taprobane [6] miſſa. Alterum orbem terrarum eſſe diu exiſtimatum [7], *Antichthonum* [8] appellatione: inſulam eſſe Alexandri Magni victoriis innotuit. Plura & certiora docuere legati, Romam advecti. Quod quâ fortunâ contigerit, Plinium [9], hiſtoriæ naturalis florentiſſimum ſcriptorem ſecutus, expediam.

[1] Dicturum] Dio, LX, pag. 684.

[2] Cessasset] Sueton. in Claud. XV.

[3] Servasset] Dio, loc. cit.

[4] Mnesterem] Dio, ibid.

[5] Redacta] Hieronymus in Chronic.

[6] Taprobane] Nunc *l'iſle de Ceilan*, inſula totius Orientis pulcherrima, quondam Luſitanorum, hodie Batavorum commercio celeberrima.

[7] Diu existimatum] Atque ita quidem ex Hipparcho prodidit Pomponius Mela, qui ante hanc legationem Claudio miſſam ſcripſit. *Taprobane, aut grandis admodum inſula, aut prima pars orbis alterius Hipparcho dicitur.* Mela, III, 7.

[8] Antichthonum] Seu Antipodum.

[9] Plinium] Plin. VI, 22.

A. U. C. 799. J. C. 46.

XXXII. Annii Plocami, qui maris Rubri [1] vectigal [2] a fiſco redemerat, libertus circa Arabiam navigans, raptuſque Aquilonibus [3] præter Carmaniam [4], xv die Hippuros portum [5] invectus eſt : hoſpitali regis clementiâ ſex menſium tempore imbutus alloquio [6], percunctanti poſtea narravit Romanos & Cæſarem [7]. Mirum in modum in auditis juſtitiam ille ſuſpexit, quòd pares pondere denarii eſſent in captivâ pecuniâ, cùm diverſæ imagines indicarent a pluribus [8] factos; & hoc maximè ſollicitatus ad amicitiam, legatos [9] quatuor miſit, principe eorum Rachiâ.

XXXIII. Nostrum cælum [10], ſuas umbras [11] mirati, ipſi in Urbe peregrinitatis avidâ admirationi fuere. Ex iis cognitum « ſuâ in inſulâ quingenta eſſe oppida : Palæſimundum [12] » omnium ibi clariſſimum, ac regiam cc mill. plebis [13] : ſervum » nemini : non in diem aut interdiu ſomnum : agros diligenter

[1] Maris rubri] Nunc *la Mer des Indes*.

[2] Vectigal] Vectigalia vulgò ad quinquennium locabantur. De fiſco Principis ſæpe dictum.

[3] Aquilonibus] Non raptus Aquilone, Gallicè *le vent de Nord-Eſt* : ſic enim ventus fuiſſet navigationi contrarius. Sed raptus eſt Aquilonibus, ſeu tempeſtatibus, ut rectè explicat Harduinus. Cauro, *le vent de Nord-Oueſt*, procelloſo vento actus videtur.

[4] Carmaniam] Cujus nomen adhuc retinet *le Kerman*.

[5] Hippuros portum] Portus ille ſanè fuit in Occidentali orâ inſulæ Taprobanes, fortè ubi nunc portus, qui dicitur *Colombo*.

[6] Alloquio] Indigenarum ſermonem edoctus.

[7] Cæsarem] Claudium.

[8] A pluribus] Ab Imperatoribus Auguſto, Tiberio, Caio Caligulâ & Claudio factos.

[9] Legatos] Inde quoque legati poſtea miſſi ſunt ad Julianum Imperatorem, ut videre eſt apud Ammianum Marcellinum, XXII, 4.

[10] Nostrum cælum] Mirabantur Septemtrionalis plagæ ſidera, quæ non ita noverant, in Auſtralia ſua ſidera magis intenti. Plin. loc. cit. *Septemtriones Vergiliaſque apud nos, veluti novo cælo, mirabantur.* Addit Plinius *Canopum lucere noctibus, ſidus ingens & clarum.* Errat autem, aut feſellere legati, *ne Lunam quidem apud ipſos, niſi ab octavâ ad* xvi *ſupra terram aſpici fatentes.* Plin. ibid.

[11] Suas umbras] Ob mutatum locum, mutatæ eorum umbræ, non in Auſtros, ſed in Septemtriones cadebant. Unde Plinius, ibid. *Maximè mirum iis erat, umbras ſuas in noſtrum cælum cadere, non in ſuum.*

[12] Palæsimundum] Vulgò creditur urbem illam fuiſſe, quæ nunc dicitur *Jaſanapatnam*, celeberrimum Batavorum emporium. *Palli* autem, vel *Pallé*, linguâ Indicâ ſignificat oppidum, aut habitationem. Palæſimundum eſt ergo oppidum Simundi ; & inde tota inſula Ptolemæo VII, 4. dicitur habitatio Simundi, πάλαι ΣΙΜΟΥΝΔΟΥ.

[13] cc mill. plebis] Agriculturæ ſtudio, parco victu, humilibus ædificiis, populi frequentiâ, plurimum veteris hodiernique Sinenſium ritûs habebant Taprobanitæ. In eorum quoque ſcripturâ verſus non in tranſverſum extenſi, ut apud nos, ſed, ut apud Sinenſes, a

A. U. C. 799. J. C. 46.

» coli : vitis uſum non eſſe[1], pomis abundare[2] : eſſe in piſcatu » voluptatem, teſtudinum maximè, quarum ſuperficie familias » habitantium contegerent[3] : ædificia modicè ab humo exſtare : » annonam numquam augeri[4] : non fora[5] liteſve eſſe : coli » Herculem[6] : feſta venatione abſumi ; gratiſſimam eam ti» gribus elephantiſque[7] conſtare. Regem eligi a populo ſe» nectâ clementiâque, liberos non habentem ; & ſi poſtea gi» gnat abdicari, ne fiat hereditarium regnum : rectores ei a » populo XXX dari : nec niſi plurium ſententiâ quemquam » capitis damnari ; ſic quoque appellationem eſſe ad populum ; » LXX judices dari ; ſi liberent reum, ampliùs triginta, iis nul» lam eſſe dignationem, graviſſimo probro. Regi cultum Li» beri patris, ceteris Arabum[8] : regem, ſi quid delinquat, » morte multari, nullo interimente, averſantibus cunctis, & » commercia etiam ſermonis negantibus[9].

XXXIV. Hæc ob novitatem audientibus grata. Liben-

vertice ad inferiora lineâ recta deducti. Vide Diodorum Siculum, II, 57.

[1] Non esse] Haud verè ergo Iambulus, apud Diodorum Siculum, II, 59, ibi vites vinumque memorat. Minimè tamen tunc ignota vitis vel in ipſis Orientis finibus. Vitem enim in Sinas invexit *Tchang-Kien*, qui anno 122 ante Chriſtum extera regna ad Sinarum Occidentem poſita adiit, cùm Imperator eſſet *Kin-ti*.

[2] Pomis abundare] Maximè Aſſyriis citreiſque malis, & aliis id genus arboribus, quæ per totum annum fructibus floribuſque ſunt gravidæ.

[3] Contegerent] Tantâ, inquit Plinius, ibid. reperiuntur magnitudine.

[4] Numquam augeri] Nempe ob oryzæ, *le ris*, copiam, quæ in hac inſulâ eſt quammaxima. Fortè & providebant ſterilitates. Quâ laude jam inclaruerant Imperatores Sinenſes, ac maximè Imperator *Suen-ti*, qui anno 54 ante Chriſtum nova horrea condidit; &, cùm fertiliſſimus fuiſſet annus, magnam oryzæ vim majore etiam, quàm tum vendebatur, pretio comparavit, ut ſterilibus annis viliori pretio venderet; ſic geminatâ populi ſui utilitate.

[5] Non fora] Ob inſita gentis animis juſtitiæ ſtudia, non fora, non lites, ut Romæ, frequentabantur. Verùm, cùm ubi ſunt homines, ibi quoque ſint vitia, iis quoque fuere & judices & pœnæ, ut mox dicetur.

[6] Herculem] Herculem, Liberumque patrem, ſeu Bacchum, mox nominandum, indigenas deos crediderim, ſed ita appellatos interpretatione Romanâ. Fortè tamen ob Alexandri Magni victorias gentiumque commercia Græcis Ægyptiiſque ſuperſtitionibus fuere imbuti.

[7] Elephantisque] Teſte Plinio, loc. cit. *Oneſicritus, claſſis Alexandri Magni præfectus, elephantos ibi majores bellicoſioreſque, quàm in Indiâ, gigni ſcripſit*. Maximam famam in Oriente adhuc obtinent.

[8] Ceteris Arabum] Cælum & Solem cunctaque cæleſtia a Taprobanitis fuiſſe culta tradit Diodorus Siculus, II, 59.

[9] Negantibus] Hæc & ſuperiora Plinius, VI, 22.

A. U. C. 799. J. C. 46.

bentiùs verò, licèt haud ſine invidiâ auditum, « ibi vitam » hominum centum annis modicam [1] : inſulam auri margari» tarumque grandiorum fertiliorem [2], quàm Indiam ». Paullulum invidiam imminuit vitiorum ſocietas, & Romanæ luxuriæ commendatio. Fatebantur enim legati « ſibi aurum & argen» tum in pretio [3] : marmor teſtudinis ſimile [4], gemmas mar» garitaſque in honore multò præſtantiores haberi [5] : ipſorum » opes majores eſſe, ſed apud Romanos opulentiæ majorem » uſum [6].

XXXV. Talia in inſulâ, extra orbem a naturâ relegatâ [7], multi eò magis mirabantur, quòd de Seribus prorſus diverſa priùs audita [8], certioribus nuntiis tum firmata. Memorabat enim Rachia « ultra montes Emodos [9] Seras [10], lanicio

[1] Centum annis modicam] Hæc & ſequentia Plinius, ibid. Immo Diodorus Siculus, II, 57, tradit eos ad centum quinquaginta annos vitam producere.

[2] Fertiliorem] Plinius, ibid.

[3] In pretio] Idque commune ſemper fuit Orientis vitium.

[4] Testudinis simile] Iis marmor erat teſtudinaceâ varietate.

[5] Haberi] Nec mirum; cùm Taprobanitæ opibus valerent, & Indis eſſent vicini : præterea & ipſi gemmis & margaritis abundabant. Vide Ptolemæum, VII, 4.

[6] Majorem usum] Verè quidem, & ex luxuriâ & oſtentatione Romanâ.

[7] Relegata] Plin. VI, 22.

[8] Prius audita] Ante hanc legationem Claudio miſſam, jam de Seribus ſcripſerat Pomponius Mela, III, 7. *Seres interſunt, genus plenum juſtitiæ, ex commercio, quod rebus in ſolitudine relictis abſens peragit, notiſſimum.*

[9] Montes Emodos] Plin. ibid. Emodi montes inter Scythas & Indos interjecti, ſupra Gangis, *le Gang.*, fontes.

[10] Seras] Seres illi non ſunt ipſi Sinenſes, ut multis creditum, ſed pars Scytharum, Orienti maximè obverſa, & magno muro Sinenſium, qui jam tum exſtabat, vicina : nunc *l'Eygur.* De Seribus Plinius, VI, 17. *Primi ſunt hominum, qui noſcantur, Seres, lanicio ſilvarum nobiles, perfuſam aquâ depectentes frondium canitiem : unde geminus feminis noſtris labor redordiendi fila, rursùmque texendi. Tam multiplici opere, tam longinquo orbe petitur, ut in publico matrona tranſluceat.* De Seribus eorumque ſerico plura habet Ammianus Marcellinus, XXIII, 11. *Seres armorum ſemper & præliorum expertes, utque hominibus ſedatis & placidis eſt otium voluptabile, nulli finitimorum moleſti : cæli apud eos jucunda ſalubriſque temperies, aeris facies munda, leniumque ventorum commodiſſimus flatus, & abundè ſilvæ ſublucidæ; a quibus arborum fætus aquarum aſperginibus crebris, velut quædam vellera mollientes, ex lanugine & liquore mixtam ſubtilitatem tenerrimam pectunt; nenteſque ſubtegmina, conficiunt ſericum, ad uſus antehac nobilium, nunc etiam infimorum ſine ullâ diſcretione proficiens. Ipſi præter alios frugaliſſimi, pacatioris vitæ cultores, vitantes reliquorum mortalium cœtus. Cùmque ad coemenda fila & quædam alia fluvium tranſierint advenæ, nullâ ſermonum vice propoſitarum rerum pretia ſolis oculis æſtimantur, Et ita ſunt abſtinentes, ut apud ſe tradentes gignentia, nihil ipſi comparent advectitium.* Seras tamen, quos hìc memorat Rachia, non ita diſſitos fuiſſe a Taprabonitis, ſed

» ſilvarum [1] nobiles, ab ipſis aſpici [2]; advenis ſibi occurſare;
» notos etiam commercio : patrem ſuum eò commeaſſe : illos A. U. C.
» excedere hominum magnitudinem [3], rutilis comis, cæruleis 799.
» oculis, oris ſono truci, nullo commercio linguæ : feris qui- J.C. 46.
» dem perſimiles, cœtum reliquorum mortalium fugere : mi-
» tes tamen, juſtos, commercia ita peragere, ut fluminis [4]
» ulteriore ripâ merces poſitas juxta venalia tollant, ſi placeat
» permutatio ». Tales virtutes in talibus hominibus aliquis
fortè mirabitur, miretur magis tot periculis, impenſis ma-

ipſam Auſtralem inſulæ Taprobanes partem habitaſſe ingenioſè conjicit Cl. d'Anville, *Mémoires de l'Académie Royale des Inſcriptions*, Tom. XXXII, pag. 602. Difficultatem tantùm faceſſit, quòd ultra montes Emodos locentur.

[1] Lanicio silvarum] Ex modò laudatis Plinii Ammianique Marcellini teſtimoniis, videretur Seras non ex bombycibus, *les vers à ſoie*, ſed ex ſilvis arborumque frondibus & fructibus ſericum texuiſſe. Quod ſentire quoque videtur Virgilius, Georgic. II, 121.

Velleraque ut foliis depectant tenuia Seres?

Rem apud Romanos divulgatam, probabilem fecit P. Viſdelou, docuitque in regione *Eygur* eſſe arbuſculam, e cujus fructu educitur filum candidiſſimum & tenuiſſimum, cui nomen *Thié-lié.* Vide Cl. d'Anville, *Mémoires de l'Académie Royale des Inſcriptions*, Tom. XXXII, pag. 600. Forte quoque uſurpata fuere a Seribus, utì hodieque a Sinenſibus uſurpantur, longiſſima fila ſerica, quæ magnâ copiâ per arbores & campos a quibuſdam erucarum ſpeciebus in provinciâ *Chan-tong* funduntur. Vide P. du Halde, *Deſcription de l'Empire de la Chine*, Tom. II, pag. 207. Tunc forent diſtinguenda ſerica ex arboribus, & bombycina e bombycibus. Nec tum erat unica bombycum ſpecies, ſed multiplex, ut videre eſt apud Plinium, XI, 22 & 23 : nondum memorat Sinenſem, Indicamve bombycis ſpeciem, quæ apud nos nunc vulgatiſſima. Serica & Bombycina diſtinguit Ulpian. in Digeſt. libr. XXXIV, Tit. 2. *de Auro & argento legatis*. Leg. 23. *Veſtimentorum ſunt lanea omnia, lineaque, vel ſerica, vel bombycina.*

[2] Ab ipsis aspici] E longinquo quidem aſpiciebantur, ſiquidem ingentes & maris & terrarum tractus intercedebant. At ſemper commerciorum cauſâ longinquæ regiones petitæ. Jam multò antè, non modò Maracandam, *Samarkand*, ſed & Perſidem ob commercia Sinenſes adierant, ut videre eſt in eorum Hiſtoriâ. Immo ob illas longinquas peregrinationes reperta ab ipſis videtur pyxis magnetica, *la Bouſſole*, quam ſuis curribus aptabant, ut ipſius ope inter viarum incerta curſum dirigerent. Talem pyxidis magneticæ uſum memorat eorum Hiſtoria ſub Imperatore *Tching-Ouang*, ad annum 1106, ante Chriſtum.

[3] Hominum magnitudinem] Hæc & ſeqq. Plin. VI, 22. Jam monuimus ſuprà Seras eſſe Scythas. Si quis verò nunc eorum magnitudinem, rutilas comas, cæruleos oculos conferat cum iis quæ dicta ſunt ſuprà in libro *de Moribus Germanorum*, cap. 4. *Habitus quoque corporum, quamquam in tanto hominum numero, idem omnibus : truces & cærulei oculi, rutilæ comæ, magna corpora ;* novum erit argumentum Germanos eſſe Scythicâ origine. Truces quoque Serum ſoni aſperitatem Scythicæ linguæ arguunt.

[4] Fluminis] Plinius, VI, 17. *Primum eorum* (Serum) *noſcitur flumen Pſitaras.* Flumen illud idem eſſe debet, quod nunc dicitur *la riviere d'Yerghien.* Ulteriore autem ripâ ponebantur merces, quòd commercia exſpectabant Seres, teſte Plinio, ibid.

A. U. C. 799. J. C. 46.

ximis, & lentâ quidem, ſed certâ & irreparabili imperii ruinâ, matronalis libidinis velamenta [1] ſimul & inritamenta inde arceſſi [2].

[1] Libidinis velamenta] Inde, cùm varia Romanæ luxuriæ portenta recenſuiſſet Seneca, addit: *Video ſericas veſtes, ſi veſtes vocandæ ſunt, in quibus nihil eſt quo defendi aut corpus, aut denique pudor poſſit: quibus ſumptis, mulier parum liquidò, nudam ſe non eſſe, jurabit. Hæc ingenti ſummâ, ab ignotis etiam ad commercium gentibus accerſuntur, ut matronæ noſtræ, ne adulteris quidem plus ſuî in cubiculo, quàm in publico oſtendant.* Senec. *de Beneficiis*, VII, 9. Hæc ſerica auro rependebantur; ideo miratur Seneca Romanos non poſſe *veſtitos eſſe ſine commercio Serum.* Sub principatu Tiberii, *interdictum ne veſtis ſerica viros fœdaret.* Tacit. Annal. II, 33. Poſtea ipſi milites ſericati inceſſere, cùm de Judæis triumpharent Veſpaſianus & Titus, ut diximus in Appendice ad Hiſt. V, 50.

[2] Arcessi] Inter peregrinas merces ad vectigal pertinentes recenſentur a Marciano, in Digeſt. libr. XXXIX, Tit. 4. *de Publicanis & vectigalibus.* Leg. 16. *veſtis ſerica, vel ſubſerica, vel attincta, carbaſea, nema ſericum.* Carbaſea mihi videtur *la Gaze.* Nema autem ſericum ſunt ſerica fila quæ redordiebantur rurſumque texebant feminæ Romanæ, ut ex Plinio notavimus ſuprà. Supplementum libri XI Annalium edidimus ſuprà Tom. II, pag. 283. Nunc ſupereſt, ut Inſcriptionem arcûs Secuſiani, *Suze en Piémont*, egregium Cottii monumentum, repræſentem. Id enim promiſi ſuprà pag. 403. not. 1.

IMP. CAESARI. AVG. DIVI. F. PONTIFICI. MAXIMO. TRIBVNITIA
POTESTATE. XV. IMP. XIII. M. IVLIVS. REGIS. DONNI. F. COTTIVS.
PRAEFECTVS. CIVITATVM. QVAE. SVBSCRIPTAE. SVNT
SEGOVIORVM. SEGVSINORVM. BELACORVM. CATVRIGVM
MEDVLLORVM. TEBAVIORVM. ADANATIVM. SAVINCATIVM
EGDINIORVM. VEAMINIORVM. VENISAMORVM. IRIORVM
ESVBIANORVM. OVADIAVIVM. ET. CIVITATES. QVAE
SVB. EO. PRAEFECTO. FVERVNT

De hac Inſcriptione vide Cl. Maffei, Hiſtor. Diplomat. pag. 1. & Cl. Bimardum, in Muratori Theſaur. Inſc. Antiq. Tom. I. Col. 74.

APPENDIX

CHRONOLOGICA.

Appendix hæc Chronologica ſummam, quâ Cornelius Tacitus in ſcribendâ hiſtoriâ uſus eſt, artem reteget. Triſtia enim & ſæva tempora curſaturus, ita totius ævi Romani molem complexus eſt, ut aſſiduâ temporum, rerum, hominum, eventuumque comparatione, & ab hiſtoriâ tædium amoverit, & legentium animos ad ſcelerum odia, ſtudia virtutis, atque eximiam in adverſis ac ſecundis rebus prudentiam erexerit. Multos quoque juvabit noſſe, quomodo Tacitus præcipuas variaſque populi Romani res ſpectaverit. Potuiſſem equidem altiùs veterem memoriam repetere, & quæ de Moſe, Bocchori, Rhamſe, Cyro, aliiſque populorum antiquitatibus memorat, colligere. At hæc disjecta nimis, jamque innoteſcunt, nec in tantas patent utilitates. Sit ergo ſatis Romana tantùm tempora relegere, eaque uſque ad Trajani initia continuare.

APPENDIX
CHRONOLOGICA.

Annus Urbis conditæ i. *Ante Chriſtum* 753.

Romulus Urbis Romæ conditor. Tacit. Annal. IV, 9.
Pomerium Urbis a Romulo poſitum. Annal. XII, 24.
Urbem Romam a principio reges habuere. Annal. I, 1.
Romulus, ut libitum, imperitat. Annal. III, 26.

Annus U. C. ii. *Ante Chriſtum* 752.

Romulus patres legit. Ex patriciorum familiæ, dictæ poſtea *majorum gentium*. Annal. XI, 25.

Annus U. C. vi. *Ante Chriſtum* 748.

Ædem Statoris Jovis vovet Romulus. Annal. XV, 41.

Annus U. C. vii. *Ante Chriſtum* 747.

Capitolium a T. Tatio Urbi additum. Annal. XII, 24.
Tatius, retinendis Sabinorum ſacris, ſodales Tatios inſtituit. Annal. I, 54. Hiſt. II, 95.

Annus U. C. xvi. *Ante Chriſtum* 738.

Romulus tantùm ſapientiâ valet, ut pleroſque populos eodem die hoſtes, dein cives habeat. Annal. XI, 24.

Annus U. C. xxxix. *Ante Chriſtum* 715.

Quirinus deûm numero additus. Annal. IV, 38.

Annus U. C. xl. *Ante Chriſtum* 714.

Numa religionibus & divino jure populum devincit. Annal. III, 26.

Numæ regia. Annal. XV, 41.

Annus U. C. lxxxv. *Ante Chriſtum 669.*

Sacra piaculaque ex legibus Tulli regis inſtituta. Annal. XII, 8; III, 26.

Annus U. C. cxv. *Ante Chriſtum 639.*

Reperta quædam ab Anco divini juris. Annal. III, 26.

Annus U. C. cxl. *Ante Chriſtum 614.*

Equorum certamina a Thuriis accita. Annal. XIV, 21.

Annus U. C. cxli. *Ante Chriſtum 613.*

Capitolium vovet Tarquinius Priſcus rex, bello Sabino; jacitque fundamenta, ſpe magis futuræ magnitudinis, quàm quò modicæ adhuc populi Romani res ſufficerent. Hiſt. III, 72.

Annus U. C. clxxvii. *Ante Chriſtum 577.*

Servius Tullius ſanctor præcipuus legum fuit, quîs etiam reges obtemperarent. Annal. III, 26.

Templum Lunæ a Servio Tullio ſacratum. Annal. XV, 41.

Annus U. C. clxxxiii. *Ante Chriſtum 571.*

Servius Tullius, ſociorum ſtudio, Capitolium exſtruere adgreditur. Hiſt. III, 72.

Annus U. C. ccxxv. *Ante Chriſtum 529.*

Tarquinius Superbus, captâ Sueſsâ Pometiâ, Capitolium exſtruit: haud perfecit. Sed gloria operis libertati reſervata. Hiſt. III, 72.

Annus U. C. ccxliv. *Ante Chriſtum 510.*

Tarquinii exacti. Annal. XI, 22.

Annus U. C. ccxlv. *Ante Chriſtum 509.*

Libertatem & conſulatum L. Brutus inſtituit. Annal. I, 1.

Brutus patrum numerum ſupplet. Eæ familiæ *minorum gentium* appellatæ. Annal. XI, 25.

Annus U. C. ccxlvii. *Ante Chriſtum 507.*

Horatius Pulvillus, iterum conſul, Capitolium dedicat, eâ magnificentiâ, quam immenſæ poſtea populi Romani opes ornarent potiùs, quàm augerent. Hiſt. III, 72.

Urbs Porſenæ dedita, Tuſciſque dati obſides. Hiſt. III, 72. Annal. XI, 24.

ANNUS U. C. CCL. *Ante Chriſtum* 504.

Attus Clauſus, origine Sabinâ, gentis Claudiæ auctor. Annal. IV, 9. XI, 24.

Patricii Claudii ab Atto Clauſo continui duravere ſine ullâ adoptione, uſque ad Domitium a Claudio, Principe, adoptatum. Annal. XII, 25.

ANNUS U. C. CCLVI. *Ante Chriſtum* 498.

Dictaturæ ad tempus ſumptæ. Annal. I, 1.

ANNUS U. C. CCLVIII. *Ante Chriſtum* 496.

A. Poſtumius, dictator, Libero Liberæque & Cereri ædem juxta Circum maximum vovet. Annal. II, 49.

ANNUS U. C. CCLXXVII. *Ante Chriſtum* 477.

Cremerenſis clades. Hiſt. II, 91.

ANNUS U. C. CCC. *Ante Chriſtum* 454.

Adversùs patrum factiones multa populus parat, tuendæ libertatis & firmandæ concordiæ causâ. Accita quæ uſquam legum egregia. Annal. III, 27.

ANNUS U. C. CCCIII. *Ante Chriſtum* 451.

Creati decemviri, & compoſitæ duodecim tabulæ, finis æqui juris. Annal. III, 27.

Vetus Urbi fenebre malum, & ſeditionum diſcordiarumque creberrima cauſa. Duodecim tabulis ſanctum, ne quis unciario fenore amplius exerceret; cùm antea ex libidine locupletium agitaretur. Annal. VI, 16.

Decemviralis poteſtas haud ultra biennium. Annal. I, 1.

ANNUS U. C. CCCVII. *Ante Chriſtum* 447.

Quæſtores creati Valerius Potitus & Æmilius Mamercus, ut rem militarem comitarentur. Annal. XI, 22.

ANNUS U. C. CCCX. *Ante Chriſtum* 444.

Tribunorum militum conſulare jus non diu valuit. Annal. I, 1.

ANNUS U. C. CCCLXIV. *Ante Chriſtum* 390.

Allienſis clades. Hiſt. II, 91.

Capta a Gallis Roma. Annal. XI, 24.

XIV. Kalendas Sextiles captam Urbem Senones inflammant. Annal. XV, 41.

Poſt Gallica incendia, Urbs nullâ diſtinctione paſſim erecta. Annal. XV, 43.

ANNUS U. C. CCCXC. *Ante Chriſtum* 364.

Hiſtriones a Tuſcis acciti. Annal. XIV, 21.

ANNUS U. C. CDVII. *Ante Chriſtum* 347.

Unciarium fenus, rogatione tribuniciâ, ad ſemuncias redactum. Annal. VI, 16.

ANNUS U. C. CDXII. *Ante Chriſtum* 342.

Vetita verſura. Annal. VI, 16.

Pòſt multis plebis ſcitis obviàm itum feneratorum fraudibus. Sed toties repreſſæ, miras per artes rurſum oriebantur. Annal. VI, 16.

ANNUS U. C. CDXXIII. *Ante Chriſtum* 331.

Arbela, caſtellum inſigne famâ; quòd poſtremo inter Darium atque Alexandrum prœlio Perſarum illic opes concidêre. Annal. XII, 13.

ANNUS U. C. CDXXX. *Ante Chriſtum* 324.

Mors Alexandri Magni. *Ejus virtutum fatorumque cum Germanici virtutibus fatiſque comparatio.* Annal. II, 73.

ANNUS U. C. CDXXXIII. *Ante Chriſtum* 321.

Caudina clades. Annal. XV, 13.

Samnitium jugum ſubeunt Romani. Annal. XI, 24.

ANNUS U. C. CDLXXVI. *Ante Chriſtum* 278.

Fabricius conſul ſenatuſque Romanus venenum in Pyrrhum regem vetant produntque. Annal. II, 88.

ANNUS U. C. CDLXXXV. *Ante Chriſtum* 269.

Duplicatus quæſtorum numerus, ſtipendiariâ jam Italiâ, & accedentibus provinciarum vectigalibus. Annal. XI, 22.

ANNUS U. C. CDXC. *Ante Chriſtum* 264.

Primum bellum Punicum. Spei ædem hoc bello vovet Atilius. Annal. II, 49.

ANNUS U. C. CDXCIV. *Ante Chriſtum* 260.

Jani templum apud forum olitorium a C. Duillio ſtructum, qui primus rem Romanam proſpere mari geſſit, triumphumque navalem de Pœnis meruit. Annal. II, 49.

ANNUS U. C. DXII. *Ante Chriſtum* 242.

Aulum Poſtumium, conſulem, ſed flaminem Dialem, in Siciliam ad

ad claſſem proficiſcentem, ad ſacra retinet L. Metellus pontifex maximus. Annal. III, 71.

Annus U. C. dxxxvi. *Ante Chriſtum* 218.

Secundum bellum Punicum. Hannibal in Italiam ingruit. Annal. III, 34.

Cremona condita. Hiſt. III, 34.

Annus U. C. dxli. *Ante Chriſtum* 213.

Oppiæ leges, quîs conſtricta feminarum licentia. Annal. III, 33.

Bellum Macedonum. Icta cum Romanis Lydorum fœdera. Annal. IV, 55.

Annus U. C. dl. *Ante Chriſtum* 204.

Lex Cincia, quâ cavetur ne quis ob cauſam orandam pecuniam donumve accipiat. Annal. XI, 5. & XV, 20.

Marcus Lepidus Ptolemæi liberis tutor in Ægyptum miſſus. Annal. II, 67.

Annus U. C. dliii. *Ante Chriſtum* 201.

Syphacem P. Scipio triumphans populo Romano oſtendit. Annal. XII, 38.

Annus U. C. dlix. *Ante Chriſtum* 195.

Smyrnæi, primi omnium, templum urbis Romæ ſtatuunt: magnis quidem jam Romani imperii rebus, nondum tamen ad ſummum elatis, ſtante adhuc Punicâ urbe, & validis per Aſiam regibus. Annal. IV, 56.

Annus U. C. dlxii. *Ante Chriſtum* 192.

Bellum Syriacum. Byzantii copias mittunt in Antiochum. Annal. XII, 62.

Annus U. C. dlxiv. *Ante Chriſtum* 190.

L. Scipio, pulſo Antiocho, fidem atque virtutem Magnetum decorat. Annal. III, 62.

Annus U. C. dlxxxiii. *Ante Chriſtum* 171.

Bellum Perſei, Macedonum regis. Quo in bello ſtudia urbium Aſiæ in populum Romanum. Annal. IV, 55.

Byzantii copias mittunt in regem Perſen. Annal. XII, 62.

Annus U. C. dlxxxvii. *Ante Chriſtum* 167.

L. Paulus Æmilius triumphat, ducto ante currum Perſe Macedonum rege. Annal. XII, 38.

Annus U. C. dciv. *Ante Chriſtum* 150.

Servius Galba a Catone cenſorio accuſatus. Annal. III, 66.

ANNUS U. C. DCV. *Ante Chriſtum* 149.

Magiſtratuum avaritia parit Calpurnia ſcita de repetundis. Annal. XV, 20.

Tertium bellum Punicum. P. Scipio, quamvis flagrante adhuc Pœnorum bello, apud Siciliam Romanum militaremque cultum exuit, ut externorum morum æmulatione animos devinciat. Annal. II, 59.

ANNUS U. C. DCVI. *Ante Chriſtum* 148.

Byzantiorum ictum cum Romanis fœdus, quâ tempeſtate bellatum adversùs regem Macedonum, cui, ut degeneri, Pſeudophilippi vocabulum impoſitum. Annal. XII, 62.

ANNUS U. C. DCVIII. *Ante Chriſtum* 146.

Poſſeſsâ Achaiâ Aſiâque, ludi curatiùs Romæ editi. Annal. XIV, 21.

L. Mummius primus Græci certaminis ſpectaculum in Urbe præbet. Annal. XIV, 21.

ANNUS U. C. DCX. *Ante Chriſtum* 144.

Aqua Marcia ad Urbem deducta. Annal. XIV, 22.

ANNUS U. C. DCXVII. *Ante Chriſtum* 137.

Numantina clades. Annal. XV, 13.

ANNUS U. C. DCXXI. *Ante Chriſtum* 133.

Diſſenſione ordinum, & apiſcendi illicitos honores, aut pellendi claros viros, aliaque ob prava latæ leges. Annal. III, 27.

Tiberius Gracchus turbator plebis. Annal. III, 27.

Diſcordiæ conſulum apud tribunos, agrariæ frumentariæque leges, plebis & optimatium certamina. Annal. IV, 32.

L. Cotta a Scipione Africano accuſatus. Annal. III, 66.

ANNUS U. C. DCXXIII. *Ante Chriſtum* 131.

Bellum Ariſtonici. Byzantii copias mittunt in Ariſtonicum. Annal. IV, 55 & XII, 62.

Ubi ſubacto orbe, & æmulis urbibus regibuſve exciſis, ſecuras opes concupiſcere vacuum fuit, prima inter patres plebemque certamina exarſere. Modò turbulenti tribuni, modò conſules prævalidi, & in Urbe ac foro tentamenta civilium bellorum. Hiſt. II, 38.

ANNUS U. C. DCXXXII. *Ante Chriſtum* 122.

Semproniis rogationibus equeſter ordo in poſſeſſione judiciorum locatur. Annal. XII, 60.

C. Gracchus turbator plebis. Annal. III, 27.

ANNUS U. C. DCXLI. *Ante Chriſtum* 113.

Cimbrorum arma primùm audita ſunt, Cæcilio Metello ac Papirio Carbone conſulibus. De Mor. German. cap. 37.

Papirius Carbo conſul a Germanis fuſus. ibid.

ANNUS U. C. DCXLV. *Ante Chriſtum* 109.

P. Rutilius a M. Scauro accuſatus. Annal. III, *66*.

Rutilius & Scaurus ſuam ipſi vitam poſtea narravere, fiduciam potiùs morum, quàm arrogantiam arbitrati. Vit. Agric. cap. 1.

ANNUS U. C. DCXLVI. *Ante Chriſtum* 108.

Aurelius Scaurus a Germanis captus. De Mor. German. cap. 37.

ANNUS U. C. DCXLVII. *Ante Chriſtum* 107.

Caſſius a Germanis victus cæſuſque. De Mor. German. cap. 37.

ANNUS U. C. DCXLVIII. *Ante Chriſtum* 106.

Serviliæ leges ſenatui judicia reddunt. Annal. XII, *60*.

ANNUS U. C. DCXLIX. *Ante Chriſtum* 105.

Servilius Cæpio & Cn. Manlius a Germanis fuſi. De Mor. German. cap. 37.

ANNUS U. C. DCLIII. *Ante Chriſtum* 101.

Germani a C. Mario in Italiâ victi : at non impunè. De Mor. German. cap. 37.

ANNUS U. C. DCLIV. *Ante Chriſtum* 100.

Saturninus turbator plebis. Annal. III, 27.

ANNUS U. C. DCLVIII. *Ante Chriſtum* 96.

Ptolemæus, Cyrenarum rex, cui cognomentum Apionis fuit, agros populo Romano cum regno relinquit. Annal. XIV, 18.

ANNUS U. C. DCLXII. *Ante Chriſtum* 92.

L. Craſſo & Domitio cenſoribus, rhetores cludere ludum impudentiæ juſſi ſunt. Dialog. de Orat. cap. 35.

ANNUS U. C. DCLXIII. *Ante Chriſtum* 91.

Turbator plebis, nec minor largitor, nomine ſenatûs, Druſus: corrupti ſpe, aut illuſi per interceſſionem ſocii. Inde bellum Italicum. Annal. III, 27.

ANNUS U. C. DCLXVI. *Ante Chriſtum* 88.

Mithridaticum bellum. Athenienſes ſocii ſunt Mithridatis adversùs Sullam. Annal. II, 55.

Juſſu regis Mithridatis apud cunctas Aſiæ inſulas & urbes trucidantur Romani. Annal. IV, 14.

Coi, fidem ſuam tum teſtati, cives Romanos templo Æſculapii induxere. Annal. IV, 14.

Multa eorumdem in populum Romanum merita, ſociæque victoriæ. Annal. XII, 61.

Graviſſimo in diſcrimine exercitûs, ob aſperitatem hiemis & penuriam veſtis, cùm id Smyrnam in concionem nuntiatum foret, omnes, qui adſtabant, detraxere corpori tegmina, Romaniſque legionibus miſerunt. Annal. IV, 56.

Bellum civile. Multæ & diverſæ leges. Annal. III, 27.

Marius & Sulla de judiciorum jure præcipuè bellant. Annal. XII, 60.

E plebe infimâ C. Marius, & nobilium ſæviſſimus L. Sulla, victam armis libertatem in dominationem vertunt. Hiſt. II, 38.

Cn. Pompeius octavodecimo ætatis anno civilia bella ſuſtinet. Annal. XIII, 6.

Cn. Pompeius Mario Sullâque occultior, non melior. Et numquam poſtea niſi de principatu quæſitum. Hiſt. II, 38.

ANNUS U. C. DCLXVII. *Ante Chriſtum* 87.

Haud longa Cinnæ dominatio. Annal. I, 1.

Prœlio, quo apud Janiculum adversùs Cinnam pugnatum eſt, Pompeianus miles fratrem ſuum, dein, cognito facinore, ſeipſum interficit. Tantò acrior apud majores, ſicut virtutibus gloria, ita flagitiis pœnitentia fuit. Hiſt. III, 51.

Cornelii Merulæ, flaminis Dialis, cædes. Sex & ſeptuaginta annis nemo poſt eum ſuffectus. Annal. III, 58.

ANNUS U. C. DCLXX. *Ante Chriſtum* 84.

L. Sulla, pulſo Mithridate, fidem atque virtutem Magnetum decorat. Annal. III, 62.

ANNUS U. C. DCLXXI. *Ante Chriſtum* 83.

Ardet Capitolium civili bello, ſed fraude privatâ. Annal. VI, 12. & Hiſt. III, 72.

Arſere & Sibyllini libri. Quæſita Samo, Ilio, Erythris, per Africam etiam ac Siciliam, & Italicas colonias carmina Sibyllæ, una ſeu plures fuere; datumque ſacerdotibus negotium, quantum humanâ ope potuiſſent, vera diſcernere. Annal. VI, 12.

Capitolium iiſdem rurſus veſtigiis ſitum exſtruendi curam victor Sulla ſuſcipit. Hiſt. III, 72.

ANNUS U. C. DCLXXII. *Ante Chriſtum* 82.

L. Sulla dictator, abolitis vel converſis prioribus legibus, plura addit; & tribunorum plebis licentiam tollit. Annal. III, 27.

Lege Sullæ viginti quæſtores creati ſupplendo ſenatui, cui judicia tradiderat. Annal. XI, 22.

ANNUS U. C. DCLXXIII. *Ante Chriſtum* 81.

Pomerium Urbis a L. Sullâ auctum. Annal. XII, 23.

ANNUS U. C. DCLXXV. *Ante Chriſtum* 79.

Haud longa Sullæ dominatio. Annal. I, 1.

ANNUS U. C. DCLXXVI. *Ante Chriſtum* 78.

Sulla moritur. Hoc ſolum felicitati ejus negatum, quod Capitolium non dedicaverit. Hiſt. III, 72.

Lutatius Catulus, conſul, Capitolium dedicat; ejuſque nomen, inter tanta Cæſarum opera, uſque ad Vitellium manſit. Hiſt. III, 72.

Turbidæ Lepidi rogationes, ut acta mortui Sullæ reſcinderentur. Annal. III, 27.

ANNUS U. C. DCLXXX. *Ante Chriſtum* 74.

Sertorii atque Mithridatis ingentibus bellis labat reſpublica. Annal. III, 73.

ANNUS U. C. DCLXXXI *Ante Chriſtum* 73.

Cyziceni circumſeſſi haud minùs ſuâ conſtantiâ, quàm præſidio Luculli, Mithridaten regem pellunt; ideoque libertatem adepti. Annal. IV, 36.

Servile bellum. Spartaco tamen, poſt multas conſularium exercituum clades inultam Italiam urenti, haud datum ut pacto in fidem acciperetur. Annal. III, 83. & XV, 46.

ANNUS U. C. DCLXXXIV. *Ante Chriſtum* 70.

Tribunis plebis reddita licentia. Annal. III, 27.

Tum non modò in commune, ſed in ſingulos homines latæ quæſtiones; & corruptiſſimâ republicâ, multæ leges. Annal. III, 27.

ANNUS U. C. DCLXXXV. *Ante Chriſtum* 69.

L. Lucullus Armeniam penetrat, & itinera aperit. Annal. XV, 27.

Lex Roſcia de equitum Romanorum loco apud theatrum. Annal. XV, 32.

ANNUS U. C. DCCLXXXVII. *Ante Chriſtum 67.*

Cn. Pompeio, Piraticum bellum geſturo, multum a populo Romano poteſtatis datum. Annal. XV, 25.

Piratico bello Antonium adjuvant Byzantii. Annal. XII, 62.

ANNUS U. C. DCXCI. *Ante Chriſtum 63.*

Romanorum primus Cn. Pompeius Judæos domuit; templumque jure victoriæ ingreſſus eſt. Muri Hieroſolymorum diruti; delubrum manſit. Hiſt. V, 9.

ANNUS U. C. DCXCVI. *Ante Chriſtum 58.*

Germani a Julio Cæſare in Galliâ victi. De Mor. German. cap. 37.

ANNUS U. C. DCXCIX. *Ante Chriſtum 55.*

Primus omnium Romanorum Julius Cæſar, cum exercitu Britanniam ingreſſus, quamquam proſperâ pugnâ terruerit incolas, ac litore potitus ſit, poteſt videri eam oſtendiſſe poſteris, non tradidiſſe. Vit. Agric. cap. 13.

Cn. Pompeius manſuram theatri ſedem ponit; ideoque incuſatus a ſenioribus. Annal. XIV, 20.

Antea ſubitariis gradibus, & ſcenâ in tempus ſtructâ, ludos edi ſolitum. Vetuſtioribus adhuc temporibus, ſtans populus ludos ſpectabat, ne ſi conſideret, theatro dies totos ignaviâ continuaret. Annal. XIV, 20.

Pompeii Craſſique potentia citò in Cæſarem ceſſura. Annal. I, 1.

ANNUS U. C. DCCI. *Ante Chriſtum 53.*

Craſſus a Parthis trucidatus. Annal. II, 2. & de Mor. German. cap. 37.

Caſſius debellati exercitûs Romani reliquias ſervat; ipſe poſtea Parthorum victor. Inde familia Caſſia per illas gentes celebrata. Annal. XII, 11.

ANNUS U. C. DCCII. *Ante Chriſtum 52.*

Galli Julium Cæſarem apud Aleſiam obſident. Annal. XI, 23.

Victore Cæſare, nullum breviore ſpatio, quàm adversùs Gallos confectum eſt bellum. Annal. XI, 24.

Cn. Pompeius, tertiùm conſul, corrigendis moribus delectus. At gravior remediis, quàm delicta erant, ſuarumque legum auctor idem ac ſubverſor. Annal. III, 28.

ANNUS U. C. DCCVI. *Ante Chriſtum 48.*

Pharſalica pugna. Quæ armis tuebatur, armis amittit Cn. Pompeius. Annal. III, 28.

Pompeii potentia in Cæſarem cedit. Annal. I, 1.

Exin continua per viginti annos diſcordia : non mos, non jus : deterrima quæque impune; ac multa honeſta exitio ſunt. Annal. III, 28.

ANNUS U. C. DCCVII. *Ante Chriſtum* 47.

Lex dictatoris Cæſaris de modo credendi poſſidendique intra Italiam. Annal. VI, 16.

Cæſar ſeditionem exercitûs verbo uno compeſcit, *Quirites* vocando, qui ſacramentum ejus detrectabant. Annal. I, 42.

ANNUS U. C. DCCVIII. *Ante Chriſtum* 46.

Dictator Cæſar lege Caſſiâ patricios ſublegit. Annal. XI, 25.

ANNUS U. C. DCCIX. *Ante Chriſtum* 45.

Conſul uno die fuit Caninius Rebilus, C. Cæſare dictatore, cùm belli civilis præmia feſtinarentur. Hiſt. III, 37.

ANNUS U. C. DCCX. *Ante Chriſtum* 44.

Repentina vis dictatorem Cæſarem opprimit. Hiſt. III, 68.

Cæſar Octavianus nonodecimo ætatis anno civilia bella ſuſtinet. Annal. XIII, 6.

Is, adoleſcens privatus, veteranos cupidine dominandi concitos per largitiones inflammat, exercitum parat, corrumpit conſulis legiones, ſimulat Pompeianarum gratiam partium. Annal. I, 10.

ANNUS U. C. DCCXI. *Ante Chriſtum* 43.

Cæſis Hirtio & Panſâ conſulibus, utriuſque copias Octavius occupat; extorquet invito ſenatu conſulatum, armaque, quæ in Antonium acceperat, contra rempublicam vertit. Annal. I, 10.

Triumviratus : proſcriptio civium : diviſiones agrorum. Annal. I, 10.

Cicero interficitur. Ab ejus interitu mutata eloquentia. Dialog. de Orat. cap. 24.

ANNUS U. C. DCCXII. *Ante Chriſtum* 42.

Philippenſis acies. Bruto & Caſſio cæſis, nulla jam publica arma. Annal. I, 2. & III, 76.

ANNUS U. C. DCCXIV. *Ante Chriſtum* 40.

Peruſinum bellum. Annal. V, 1.

Brundiſinum fœdus. Annal. I, 10.

Stratonicenſes Parthorum irruptionem, nihil mutatâ in populum Romanum conſtantiâ, perferunt. Annal. III, 62.

Regnum Judææ ab Antonio Herodi datum. Hiſt. V, 9.

ANNUS U. C. DCCXV. *Ante Chriſtum* 39.

Pax inter Sex. Pompeium ac triumviros pacta. Annal. V, 1.

Pacorus, Judæâ potitus, a P. Ventidio interficitur; & Parthi trans Euphraten redacti. Hiſt. V, 9.

Amiſſo Pacoro, infra Ventidium dejectus Oriens. De Mor. German. cap. 37.

Annus U. C. dccxvi. *Ante Chriſtum* 38.

Cæſar, cupidine formæ, aufert Tiberio Neroni uxorem Liviam, incertum an invitam: adeò properus, ut ne ſpatio quidem ad enitendum dato, penatibus ſuis gravidam induxerit. Annal. V, 1.

Conſulti per ludibrium pontifices, an concepto, necdum edito partu, rite nuberet. Annal. I, 10.

Annus U. C. dccxvii. *Ante Chriſtum* 37.

Tarentinum fœdus. Annal. I, 10.

Agrippa Ubiorum gentem, Rheno tranſgreſſam, in fidem accipit. Annal. XII, 27.

Experimento fidei ſuper ipſam Rheni ripam collocantur, ut arceant, non ut cuſtodiantur. De Mor. German. cap. 28.

Judæos C. Soſius ſubigit. Hiſt. V, 9.

Annus U. C. dccxviii. *Ante Chriſtum* 36.

Lepidus, poſtquam ſocordiâ ſenuit, ſpecie quoque amicitiæ, legionibus exuitur. Annal. I, 2, 9 & 10.

Cæſar bellis civilibus Cilnium Mæcenatem, equeſtris ordinis, cunctis apud Romam atque Italiam præponit. Annal. VI, 11.

Annus U. C. dccxix. *Ante Chriſtum* 35.

Sextus Pompeius, pacis imagine deceptus, apud Siciliam opprimitur. Annal. I, 2 & 10.

Annus U. C. dccxxiii. *Ante Chriſtum* 31.

Actiaca victoria. Annal. I, 3.

Cæſar vultu & aſpectu Actiacas legiones Brundiſii turbantes exterret. Annal. I, 42.

Annus U. C. dccxxiv. *Ante Chriſtum* 30.

Antonio per libidines peſſum dato, eoque interfecto, Cæſar, poſito triumviri nomine, cuncta diſcordiis civilibus feſſa, nomine *Principis*, ſub imperium accipit. Annal. I, 2 & 9.

Luxus menſæ, a fine Actiaci belli, ad ea arma quîs Ser. Galba rerum adeptus eſt, per annos centum profuſis ſumptibus exerciti. Annal. III, 55.

Princeps Auguſtus lege Sæniâ patricios ſublegit. Annal. XI, 25.

Mauros Juba rex accipit, donum populi Romani. Annal. IV, 5.

Phraates, Parthorum rex, cuncta venerantium officia ad Auguſtum vertit;

vertit ; partemque prolis firmandæ amicitiæ mittit : haud perinde Romanorum metu, quàm fidei popularium diffiſus. Annal. II, 1.

Annus U. C. dccxxv. *Ante Chriſtum 29.*

Auguſtus, inter alia dominationis arcana, ſeponit Ægyptum, vetitis, niſi permiſſu, ingredi ſenatoribus aut equitibus Romanis illuſtribus : ne fame urgeret Italiam, quiſquis eam provinciam, clauſtraque terræ ac maris, quamvis levi præſidio, adversùm ingentes exercitus inſediſſet. Annal. II, 59.

C. Oppius, Cornelius Balbus, Matius, Vedius, aliaque equitum Romanorum, ſub Auguſto Principe, prævalida nomina. Oppius & Balbus primi Cæſaris opibus potuere conditiones pacis & arbitria belli tractare. Annal. XII, 60.

Statilius Taurus, Marcius Philippus, Corn. Balbus hoſtiles exuvias, aut exundantes opes, ornatum ad Urbis & poſterûm gloriam conferunt. Annal. III, 72.

Auguſtus ſibi atque urbi Romæ templum apud Pergamum ſiſti non prohibet. Annal. IV, 5.

Annus U. C. dccxxvi. *Ante Chriſtum* 28.

Sexto ſuo conſulatu Cæſar Auguſtus, potentiæ ſecurus, quæ triumviratu juſſerat, abolet; datque jura, quîs pace & Principe uteremur. Annal. III, 28.

Annus U. C. dccxxxi. *Ante Chriſtum* 23.

Piſo, qui civili bello reſurgentes in Africâ partes acerrimo miniſterio adversùs Cæſarem juverat; mox Brutum & Caſſium ſecutus, conceſſo reditu, petitione honorum abſtinebat, delatum ab Auguſto conſulatum accipit. Annal. II, 43.

Marcellus, flagrantibus plebis ſtudiis, intra juventam, morte ereptus. Annal. II, 41.

M. Agrippæ Mitylenenſe ſecretum. Annal. XIV, 53.

Annus U. C. dccxxxiii. *Ante Chriſtum* 21.

Auguſtus M. Agrippam generum ſumit. Annal. I, 3. & Hiſt. I, 15.
Ejus filii Caius ac Lucius in familiam Cæſarum poſtea inducti. Ibid.

Annus U. C. dccxxxiv. *Ante Chriſtum* 20.

Datus rex Armeniis a Cæſare Tigranes, deductuſque in regnum a Tiberio Nerone. Annal. II, 3.

Annus U. C. dccxxxvi. *Ante Chriſtum* 18.

M. Agrippa ſocius tribuniciæ poteſtatis deligitur. Annal. III, 56.

Annus U. C. dccxxxvii. *Ante Chriſtum* 17.

Ludi ſæculares ab Auguſto editi. Annal. XI, 11.

Annus U. C. dccxxxviii. *Ante Chriſtum* 16.

Lolliana clades. Annal. I, 10.

Annus U. C. dccxlii. *Ante Chriſtum* 12.

M. Agrippa vitâ conceſſit. Annal. I, 3.

Sulpicius Quirinius, impiger militiæ, & acribus miniſteriis, conſulatum, mox expugnatis per Ciliciam Homonadenſium caſtellis, inſignia triumphi adeptus. Annal. III, 48.

Annus U. C. dccxliii. *Ante Chriſtum* 11.

Germani a Druſo in ſuis ſedibus perculſi. De Mor. Germ. cap. 37.

Annus U. C. dccxlv. *Ante Chriſtum* 9.

Druſus exſtinctus magnam ſuî apud populum Romanum memoriam relinquit: credebatur enim, ſi rerum potitus foret, libertatem redditurus. Annal. I, 3 & 33.

Is aggerem coercendo Rheno inchoaverat. Annal. XIII, 53.

Annus U. C. dccxlvi. *Ante Chriſtum* 8.

Pomerium Urbis ab Auguſto auctum. Annal. XII, 23.

Germani a Tiberio in ſuis ſedibus perculſi, ac ſæpe poſtea fuſi. De Mor. Germ. cap. 37.

Mæcenas, Auguſti amicitiâ præcipuus, moritur. Provectâ tamen ætate ſpeciem magis in amicitiâ Principis, quàm vim tenuit, fato potentiæ rarò ſempiternæ. Annal. III, 30.

Annus U. C. dccxlvii. *Ante Chriſtum* 7.

Tiberii de Germanis triumphus. Annal. I, 4 & 34. II, 26.

Cum Germanis Tiberius, Germanicus, aliique duces rurſum bellavere: multaque invicem damna. Non Samnis, non Pœni, non Hiſpaniæ, Galliæve, ne Parthi quidem ſæpius admonuere: quippe regno Arſacis acrior eſt Germanorum libertas. De Mor. Germ. cap. 37.

Annus U. C. dccxlviii. *Ante Chriſtum* 6.

Juſſu Auguſti Armeniis impoſitus rex Artavaſdes; pòſt non ſine clade Romanâ dejectus. Annal. II, 3.

Defuncto Agrippâ, Auguſtus Tiberium Neronem poteſtatis tribuniciæ ſocium delegit, ne ſucceſſor in incerto foret. Annal. III, 56.

Annus U. C. dccxlix. *Ante Chriſtum* 5.

Tiberius, ab uxore ſuâ Juliâ ſpretus, Rhodum abſcedit; ibique

iram, & ſimulationem, & ſecretas libidines meditatur. Annal. I, 4 & 53.

ANNUS U. C. DCCL. *Ante Chriſtum* 4.

Poſt mortem Herodis, Simon quidam in Judæâ regium nomen invadit. Is a Quinctilio Varo, obtinente Syriam, punitus: & gentem coercitam liberi Herodis tripartitò rexere. Hiſt. V, 9.

ANNUS U. C. DCCLII. *Ante Chriſtum* 2.

Caius Cæſar componendæ Armeniæ deligitur. Is Ariobarzanem, origine Medum, ob inſignem corporis formam, & præclarum animum, volentibus Armeniis præfecit. Annal. II, 4.

Caio Cæſari obtinenti Armeniam datus rector Sulpicius Quirinius. Annal. III, 48.

Ut valida Auguſto in rempublicam fortuna, ita domi improſpera fuit. Julia, ejus filia Tiberiique uxor, ob impudicitiam Pandatariâ inſulâ, mox oppido Rheginorum, qui Siculum fretum accolunt, clauſa. Annal. I, 53. & III, 24.

Julus Antonius, ob adulterium Juliæ, morte punitus. Annal. IV, 44.

Sempronius Graccus, Juliæ pervicax adulter, amotus Cercinam Africi maris inſulam. Annal. I, 53.

ANNUS U. C. DCCLV. *Jeſu Chriſti* 2.

Lucium Cæſarem euntem ad Hiſpanienſes exercitus mors, vel Liviæ dolus, opprimit. Annal. I, 3.

ANNUS U. C. DCCLVII. *J. C.* 4.

Caium Cæſarem remeantem Armeniâ, & vulnere invalidum, mors fato propera, vel novercæ Liviæ dolus, abſtulit. Annal. I, 3.

Tum in Tiberium cuncta vergere: filius, collega imperii, conſors tribuniciæ poteſtatis adſumitur. Annal. I, 3. Hiſt. I, 15.

A Tiberio quoque, ſuper propriam ſtirpem, Germanicus adſumptus. Annal. XII, 25.

ANNUS U. C. DCCLIX. *J. C.* 6.

Capito Ateius principem in civitate locum ſtudiis civilibus obtinet. Conſulatum ei adceleravit Auguſtus, ut Labeonem Antiſtium iiſdem artibus præcellentem anteiret. Annal. III, 75.

ANNUS U. C. DCCLX. *J. C.* 7.

Livia ſenem Auguſtum devinxerat adeò, utì nepotem unicum Agrippam Poſtumum in inſulam Planaſiam projiceret. Annal. I, 3.

ANNUS U. C. DCCLXI. *J. C.* 8.

Julia, Auguſti neptis, convicta adulterii, projicitur in inſulam Trimetum, haud procul Apulis litoribus. Annal. IV, 71.

D. Silanus, ejus adulter, amicitiâ Auguſti prohibetur; exſiliumque ſibi demonſtrari intelligens, fugit. Annal. III, 24.

Auguſtus, commotus Caſſii Severi libidine, quâ viros feminaſque illuſtres procacibus ſcriptis diffamaverat, primus cognitionem de famoſis libellis, ſpecie legis majeſtatis, tractat. Annal. I, 72.

Apud veteres fuit quoque lex majeſtatis; ſed alia in judicium veniebant. Si quis proditione exercitum, aut plebem ſeditionibus, denique malè geſtâ republicâ majeſtatem populi Romani minuiſſet, facta arguebantur, dicta impunè erant. Annal. I, 72.

ANNUS U. C. DCCLXII. *J. C.* 9.

Auguſtus legem Papiam Poppæam incitandis cœlibum pœnis & augendo ærario ſancit. Annal. III, 25.

Bellum Dalmaticum a Tiberio confectum. Ornoſpades haud inglorius auxiliator, eòque civitate Romanâ donatus. Annal. VI, 37.

Variana clades. Tres cum Varo legiones periere. Victor Arminius. Annal. I, 10, 59 & 62. de Mor. German. cap. 37.

ANNUS U. C. DCCLXV. *J. C.* 12.

Tiberii de Pannoniis ac Dalmatis triumphus. Annal. I, 4 & 34.

Caius, Germanici & Agrippinæ filius, in caſtris naſcitur: eum, in contubernio legionum eductum, militari vocabulo *Caligulam* appellant, quia plerumque ad concilianda vulgi ſtudia eo tegmine pedum induebatur. Annal. I, 41.

ANNUS U. C. DCCLXVI. *J. C.* 13.

Auguſtus, cùm Tiberio tribuniciam poteſtatem a patribus rurſum poſtularet, quamquam honorâ oratione, quædam de habitu vultuque & inſtitutis ejus jecerat, quæ velut excuſando exprobaret. Inde fama ne Tiberium quidem caritate, aut reipublicæ curâ adſcitum: ſed quoniam arrogantiam ſævitiamque ejus introſpexerit, comparatione deterrimâ ſibi gloriam quæſiviſſe. Annal. I, 10.

ANNUS U. C. DCCLXVII. *J. C.* 14.

Graveſcere cœpit valetudo Auguſti: & quidam ſcelus uxoris ſuſpectabant. Tiberius properis matris literis accitur: neque ſatis compertum, ſpirantem adhuc Auguſtum apud urbem Nolam, an exanimem repererit. Exceſſiſſe Auguſtum & rerum potiri Tiberium fama eadem fert. Annal. I, 5.

HACTENUS veterem memoriam relegimus. Res autem Tiberii, Caii Caligulæ, Claudii, Neronis, Galbæ, Othonis, Vitellii, ipſaque Veſpaſiani initia, ab anno U. C. DCCLXVII, ad annum U. C. DCCCXXIV, Annalium, Hiſtoriarum, Supplementorum, Appendiciſque libris, quos ſuprà edidimus, ſatis innotuere. Juvat ergo ad ulteriora progredi, eorumque ſeriem ſummatim exponere.

ANNUS U. C. DCCCXXV. *J. C.* 72.

Veſpaſiano Auguſto IV, Tito Cæſare II conſulibus. Duo præcipua bellorum civilium mala, legum oblivio, & adversùs dominantes audacia. In hac imperii pace, utrique ſubvenit Veſpaſianus. Urbi leges, regnatrici domui munimenta addita. Quò præcaverentur militares motus, prætoriarum cohortium præfecturam Titus accepit [1]: magnum equeſtris ordinis ornamentum, & paterni imperii tutamentum. Coercita autem feminarum licentia, pœnâ ancillas fore, quæ ſe alieno ſervo jungerent [2]. Repreſſa quoque creditorum ſævitia; & interdictum ne filiorum familias feneratoribus exigendi crediti jus umquam eſſet, ne poſt patrum quidem mortem [3]. Simul reficiebatur pulcherrimum ac vetuſtiſſimum imperii monumentum. Nempe tria millia ærearum tabularum, quibus continebantur, pæne ab exordio Urbis, ſenatuſconſulta, plebiſcita de ſocietate, fœdere, privilegio cuicumque conceſſis, quæ, incenſo Capitolio, conflagraverant, undique inveſtigatis exemplaribus, repoſita [4]. Ad conciliandos populi animos, datum a Tito congiarium [5]. Hæc popularitatis ſtudia averſabatur Helvidius Priſcus [6], Thraſeæ gener, & ſeverioris philoſophiæ placita ſectatus. Integræ libertatis cupitor, querebatur publicum ſervitium civilibus Veſpaſiani ſtudiis certiùs, quàm priorum Principum vitiis, induci. Inde acerbior quævis principatûs acta carpebat, ſententiarum quoque, quas Princeps in ſenatu afferret, aſſiduus obtrectator. Veſpaſianus tales ſuî contumelias diu tulit, Helvidii integritatem, & Thraſeæ, cui ipſe amicus fuerat, virtutem reveritus. Ne tamen infringeretur auctoritas, Helvidium monuit, ut vel contumaciam exueret, vel ſileret [7]. Contrà ille in dies pervicacior & infenſior, primùm exſilio, dein morte, vel invito Principe, multatus eſt. Philoſophi, ut procacia ingenia, Urbe ſubmoti. Muſonius, favore Muciani, commune diſcrimen ſolus effugit. Demetrius & Hoſtilius, majoris petulantiæ, in inſulas relegati [8]. Interim Petilius Cerialis, confecto bello Germanico, in Britanniam fuerat miſſus. Deceſſore ſuo Vettio Bolano validior, terrorem ſtatim intulit, Brigantum civitatem adgreſſus. Multa prœlia, & aliquando non incruenta: magnam Brigantum partem aut victoriâ amplexus eſt, aut bello [9].

ANNUS U. C. DCCCXXVI. *J. C.* 73.

Fl. Domitiano Cæſare II, M. Valerio Meſſalino conſulibus, ut creſceret

1 ACCEPIT] Plinius, in præfat.

2 JUNGERENT] Sueton. in Veſpaſ. XI. Vide jam dicta ſuprà Annal. XII, 53.

3 MORTEM] Sueton. ibid. Id jam ſtatuerat Claudius, ut dictum eſt Annal. XI, 13.

4 REPOSITA] Sueton. in Veſpaſ. VIII.

5 CONGIARIUM] Memoratur in Titi nummis. Vide ſuprà pag. 237.

6 HELVIDIUS PRISCUS] Jam laudatus ſuprà Annal. XVI, 28 & 35. Ejus mores, offenſæ gloriæque initium vidimus in Hiſt. IV, 5.

7 VEL SILERET] De his plura Arrianus in Epictet. I, 2.

8 RELEGATI] Dio. LXVI, pag. 751.

9 AUT BELLO] Tacit. Vit. Agric. cap. 17. & Hiſt. IV, 68 & ſeqq.

favor, congiarium [1] a Domitiano datum. In eo viſi ſenes, qui ſe a divo Auguſto ſemel atque iterum accepiſſe congiarium narrabant [2]. Grandævos alios multos prodidit cenſus, qui tum peragebatur; & ne ſingulis moremur, res eſt confeſſa in regione Italiæ octavâ [3] centenûm annorum cenſos fuiſſe homines LIV. centenûm denûm homines XIV. centenûm vicenûm quinûm homines duos, centenûm tricenûm homines quatuor, centenûm tricenûm quinûm aut ſeptenûm totidem, centenûm quadragenûm homines tres [4]. Id tantò curioſiùs obſervatum, quòd mortalitas in longi ævi ſpes ſit ſemper intenta, & ætas Principis ad ſenium vergeret. Placuit in eâdem cenſurâ explorari magnitudinem Urbis, quam ex tantulis initiis virtus Romana in immenſum extulerat. Compertum mœnia ejus collegiſſe ambitu paſs. XIII M CC [5]. Ejuſdem ſpatium menſurâ currente a milliario in capite Romani fori ſtatuto ad ſingulas portas numero triginta ſeptem effeciſſe paſſuum per directum XXX M DCCLXV. Ad extrema verò tectorum cum caſtris prætoriis ab eodem milliario, per vicos omnium viarum numerata fuiſſe paullo ampliùs ſeptuaginta millia paſſuum. Quò ſi quis altitudinem tectorum addat, dignam profectò æſtimationem concipiat, fateaturque nullius urbis magnitudinem in toto orbe potuiſſe ei comparari [6]. Ne magnificentiâ ulli cederet, advectæ undique opes exteræ, novaque in dies attollebantur monumenta. Hæc augebat Veſpaſianus, refectis, quæ labarent, tacito quidem ſuo nomine, ſed ſervatâ veterum inſcriptionum gloriâ, cùm ipſe additis novis ſplendidiſſimiſque operibus ſatis inclareſceret. Atque ut Urbis ſplendori ex civium moribus ac dignitate accederet decus, ſenatum & equitem recenſuit: ſummoti indigniſſimus quiſque; & honeſtiſſimi Italicorum ac provincialium adlecti [7]. Ita ampliſſimos ordines ſub prioribus Principibus cæde variâ exhauſtos, veterive contaminatos negligentiâ, purgavit ſupplevitque, ut, cùm ducentas gentes in ſenatu vix reperiſſet, mille compoſuerit [8]. Et ne paupertas probro eſſet, conſulares inopes quingenis ſeſtertiis [9] annuis ſuſtentavit.

ANNUS U. C. DCCCXXVII. *J. C.* 74.

Veſpaſiano Auguſto V, Tito Cæſare III conſulibus. Peracto cenſu, conditum eſt luſtrum imperii ſupremum [10]. Tum Princeps Achaiam,

[1] CONGIARIUM] De quo dictum ſuprà pag. 237.

[2] NARRABANT] Tacit. Dialog. de Orat. cap. 17.

[3] REGIONE ITALIÆ OCTAVA] Inter Ariminum, *Rimini*, & Placentiam, *Plaiſance.*

[4] HOMINES TRES] Hæc omnia Plinius VII, 49.

[5] PASS. XIII M. CC.] De hac urbis Romæ magnitudine diſſeruimus ſuprà Tom. II. pag. 378.

[6] COMPARARI] Hæc & ſuperiora Plinius III, 5.

[7] PROVINCIALIUM ADLECTI] Sueton. in Veſpaſian. IX.

[8] MILLE COMPOSUERIT] Aurel. Victor, de Cæſaribus.

[9] QUINGENIS SESTERTIIS] Sueton. in Veſpaſian. XVII. Quingena autem ſeſtertia ſunt Gallicæ monetæ libræ *97,265.*

[10] IMPERII SUPREMUM] Cenſorinus, *de Die natali.* cap. 18. De cenſu luſtroque Romanorum diximus in Notis & Emendationibus ad Annal. XI, 25.

Lyciam, Rhodum, Byzantium, Samum, Tracheam Ciliciam, & Commagenem in provinciarum formam redegit [1]. Succenſuit quidem Apollonius; & acriùs, quàm philoſophum decebat: Neronem laudans, quòd libertatem Græcis dediſſet, Veſpaſianum qui eam tolleret, literis increpavit [2]. At ipſe poſtea edoctus quas curas pro republicâ rectè & conſultè ordinandâ Princeps ſuſtineret, poſuit iras, & in publicæ lætitiæ partem laudeſque venit. Una tunc femina, Cænis nomine [3], famam Veſpaſiani inumbrabat. Antoniæ quondam liberta, fidem ita probaverat, ut ſecretioribus adhibita, juſſaque nuntiare Tiberio, quæ adversùs eum pararet Sejanus: pòſt Veſpaſiani voluptatibus, antequam Flaviam Domitillam uxorem duceret, innexa. Is, privatus adhuc, amiſsâ uxore, Cænidem in contubernium revocavit, atque etiam Princeps pæne juſtæ uxoris loco habuit. Cænis in id faſtigium evecta, nihilque in auctoritate magnificum, niſi immenſas opes, reputans, fortunam ad lucra vertit: provinciarum & exercituum præfecturas, magiſtratus, ſacerdotia, ipſaque Principis reſponſa venalia proponebat. Tanta fœditas laudes Principis obruiſſet, ni inexplebilem feminæ cupidinem finiſſet mors. Tum ſi quid adhuc obtrectationis ex tributorum vectigaliumque magnitudine ſupererat, Veſpaſianus publicâ neceſſitate [4] & Principalibus impenſis, quæ in Urbis totiuſque imperii decus ac magnificentiam unicè cederent, fuit excuſatus. Hoc anno [5] feliciter ſe exeruit agricolarum induſtria. Cùm enim prægelidæ hiemis acerbitate ſpes tota ſegetum interiiſſet, reperti in agro Treverico [6], qui adverſis temporum obluctati, menſe Martio campos reſarrientes novam ſementem telluri credidere. Natura, labore vinci læta, agreſtem patientiam uberrimis meſſibus penſavit.

Annus U. C. dccccxxviii. *J. C.* 75.

Veſpaſiano Auguſto VI, Tito Cæſare IV conſulibus, templum Pacis [7], quo nullum in Urbe fuit majus pulchriuſque, dicatum eſt: ibi, ceteras inter opes undique terrarum advectas, poſita templi Hieroſolymitani ſpolia [8]. Simul attollebatur ingens magnificentiæ & luxuriæ miraculum, amphitheatrum [9], divo Auguſto quondam me-

[1] Redegit] Sueton. in Veſpaſian. VIII. Euſeb. in Chronic. & Aurel. Victor. in Epitome. Perperam autem in Suetonio *Thraciam Ciliciam*, pro *Tracheam Ciliciam* legitur, ut patet ex Victore; idque jam aliis obſervatum. Inde facilè intelligas cur Flaviopolis, urbs Ciliciæ, initium æræ ſuæ in nummis ab hoc anno ceperit. Nummos vide apud Cl. Pellerin, *Premier Supplement aux Recueils de Médailles*, pag. 34. Trachea Cilicia nunc Turcis dicitur *Itch-iil.*

[2] Literis increpavit] Quas vide apud Philoſtratum, Vit. Apollon. V, 41.

[3] Cænis nomine] Sueton. in Veſpaſian. III. Dio LXVI, pag. 751.

[4] Publica necessitate] Quam Neronis libidines & civilia bella tantam induxerant, ut Veſpaſianus, cùm imperium capeſſeret, profeſſus ſit *quadringenties millies*, Gallicæ monetæ libris 7,782,010,000, *opus eſſe, ut reſpublica ſtare poſſet*. Sueton. in Veſpaſian. XVI.

[5] Hoc anno] Plin. XVIII, 20.

[6] Agro Treverico] Nunc *Treves.*

[7] Templum pacis] Dio, LXVI, pag. 752. Sueton. in Veſpaſian. IX.

[8] Spolia] Vide ſuprà in Appendice ad librum Hiſtoriarum V, 52.

[9] Amphitheatrum] Sueton. ibid. Hujus amphitheatri pars magna adhuc exſtat,

ditatum, tranquillioribus ſervatum temporibus. Architectura, libere exſpatiata, & undequaque ſpectabilis, ſuas omnes opes explicuit. Admirationem auxit in hujus monumenti decora tractum coloſſeum Neronis ſimulacrum, ſed damnatis ejus ſceleribus, venerationi Solis dicatum [1]. Hac operum audaciâ Urbs ſe priſcis Orientis & Ægypti prodigiis æquabat, cùm Veſpaſianum ad belli curas retrahere voluit Vologeſes, Parthorum rex. Is nuntiabat « Alanos [2], barbaram » gentem, fugatis regibus Pacoro & Tiridate, Mediam Armeniamque » populari: Parthis jam imminere: inde Romanorum agros incurſa- » turos ». « Adversùs communem hoſtem arma ſociari: alterutrum de » Veſpaſiani filiis ducem belli mitti » flagitabat [3]. Deſignabaturque Domitianus, & juvenili impetu, & fraternæ gloriæ æmulatu in hæc præceps. At Veſpaſianus, filii naturam, dominationis avidam, reveritus, lætuſque Arſacidarum faſtigium barbarâ vi imminui, hanc belli aleam detrectavit [4]; prætexens Romanos ab exteris domeſticiſque prœliis recentiores, novis periculis non objectandos. Iratus Vologeſes ſuperbas mittit epiſtolas, quibus inſcripſerat [5]: « Arſaces » rex regum Flavio Veſpaſiano ». Modeſtiore reſponſo, quod hujuſmodi fuit, « Arſaci, regi regum, Fl. Veſpaſianus », adeò irritata Vologeſis ferocia, ut Syriam occupare ſtatim pararet. Adversùs barbarum impetum reſtitit interrita Trajani [6], Syriæ præſidis, conſtantia; & virtus jam vivida ejus filii, qui puer admodum [7] in maximas ſpes adoleſcebat. Parthorum ſuperbiâ metu ſolo cohibitâ, Vologeſes in pacem coactus eſt [8]. Decreta Trajano, qui hoc decus antiquis natalibus addidit, triumphalia ornamenta [9]; editique ludi, quos fere funeſtavit Cynicorum malignitas. Ii pulſi, ut philoſophorum vulgus, clam in Urbem irrepſerant: publicis moribus tantò iratiores, quantò diutiùs coercita maledicentia, rebantur ſe opportunam populum Romanum inſectandi occaſionem nactos. Diogenes, ut nomine, ſic re, veterem famam æmulatus, in plebem, ſpectaculis intentam, conviciis invehitur. Effrena procacitas verberibus multata [10]. Heras, ſupplicio invitatus magis, quàm territus, atrociùs criminari audet. Iterata licentia rei capite expiata [11]. Silentibus bellis,

& dicitur *il Coloſſeo*; vulgò nobis, *le Colliſée*. Accipimus ex Mſ. Vindobonenſi edito ſuprà pag. 236, Veſpaſianum illud ad tres gradus erexiſſe; editiſque ludis, dedicaviſſe: deinde a Tito rurſus dedicatum, adjectis duobus gradibus. Domitianus illud ad clypea uſque perduxit, penituſque perſecit.

[1] DICATUM] Plin. XXXIV, 7.

[2] ALANOS] Supra Tanaim & paludem Mæotidem habitabant Alani. Joſeph. Bell. Jud. VII, 7. num. 4.

[3] MITTI FLAGITABAT] Sueton. in Domitian. II.

[4] DETRECTAVIT] Dio, LXVI, pag. 752.

[5] INSCRIPSERAT] Dio, ibid.

[6] TRAJANI] Ad hunc Trajanum, Trajani Imperatoris patrem, pertinet præſtantiſſimus e Muſeo Pembrockiano nummus, quem eruditè explicavit Cl. Belley, *Mémoires de l'Académie Royale des Inſcriptions*, Tom. XXX, pag. 271 & ſeqq.

[7] PUER ADMODUM] Plin. in Panegyric. XIV.

[8] COACTUS EST] Victor *de Cæſaribus*, & *in Epitome*.

[9] TRIUMPHALIA ORNAMENTA] Plin. in Panegyric. IX & XVI.

[10] MULTATA] Dio, LXVI, pag. 752.

[11] EXPIATA] Dio, ibid.

in hac pacis tranquillitate, & cùm ſtudia liberalitate [1] Principis reſoverentur, juvit expendere [2] quomodo Urbs, quæ tot eminentium oratorum ingeniis gloriâque effloruiſſet, eâ laude ita tunc eſſet orbata, ut vix nomen ipſum oratoris retineret. Hac quidem de re diſſeruere M. Aper, Julius Secundus, Curiatius Maternus & Vipſtanius Meſſala, ingenii famâ tum inſignes. Singula rei momenta ritè perpenſa; & quæ olim ſtudia alerent, quæ deinde vel ipſa ingenia peſſum dederint tractata. In confeſſo tamen fuit eloquentiam alumnam eſſe licentiæ ac libertatis: nullos umquam fuiſſe oratores in iis civitatibus, quæ ſeveriſſimis legibus uterentur: bono ſæculi ſui utendum: ſapientiſſimi uniuſque Principis pacem contumaci arrogantique eloquentiâ meliorem eſſe atque utiliorem. Hæc cùm Tacitus juvenis admodum [3] audiiſſet, poſtea literis tradidit, & utilitati publicæ conſecravit.

Annus U. C. dcccxxix. *J. C. 76.*

Veſpaſiano Auguſto VII, Tito Cæſare V conſulibus. Domitianus ab externis bellis hactenus retractus, ne vel ſucceſſu elatus, vel Orientis ſocietate audax, fortunam præſumeret, adversùs Sarmatas miſſus eſt [4], ex quîs gloriæ ſpes, nullus novarum rerum metus. Recepit ſigna antè capta, victorque in Urbem rediit. Interim viſa Titi virtus elangueſcere. Otia tamen fallebat ſtudiis; & de acontiâ [5], quæ hoc anno apparuit, præclaro carmine perſcripſit. At hæc leviora adversùs animum juventutis fervore, & novæ fortunæ licentiâ æſtuantem. Parta quidem bellis gloria diu fuit gliſcentibus vitiis velamen. Erupere tandem luxu, libidine, & impotentiori in dies amore Berenices [6], quæ non modò Romam venerat, & in palatium fuerat recepta [7], ſed & ei Titus nuptias pollicitus ferebatur [8]. Urbs, barbarum dedecus exoſa, verebatur adhuc ne cetera Neronianæ aulæ mala redirent. Tum enim Titus ad mediam noctem comeſſationes cum profuſiſſimo quoque familiarium extendebat; inter exoletorum & ſpadonum greges frequens. Fœdâ quoque rapacitate conſtabat eum in cognitionibus patris nundinari præmiarique ſolitum [9]. Inviſa & ſævitia, cùm ſuſpectum quemque, & oppoſitum ſibi, violenter

[1] Liberalitate] De quâ vide Tacitum in Dialog. de Orat. IX. & Suetonium in Veſpaſian. XVIII.

[2] Juvit expendere] Habituſque Dialogus de Oratoribus, editus ſuprà p. 119 & ſeqq.

[3] Juvenis admodum] Tacit. Dialog. de Orat. I. Inde patet Quintilianum, qui alterum & triceſimum ætatis annum attigerat, non eſſe hujus dialogi auctorem. Contrà verò juvenis admodum Tacitus, tunc octodecim circiter annos natus.

[4] Missus est] Hanc expeditionem teſtantur nummi multi, hoc anno cuſi. CAESAR AVG. F. DOMITIANVS. Caput Domitiani. In averſâ parte Sarmata genuflexus ſignum militare reſtituit. Infrà COS. V. id eſt *conſul quintùm*. Hoc anno conſul quintùm ſuffectus fuit Domitianus.

[5] Acontia] Acontias ſtellas, (ſeu, ut veriùs loquimur, cometas) Romani dixere, ob jaculi formam. Plin. II, 25.

[6] Berenices] De quâ dictum ſuprà Hiſt. II, 2.

[7] Recepta] Dio, LXVI, pag. 752.

[8] Ferebatur] Sueton. in Tit. VII.

[9] Solitum] Sueton. ibid.

opprimeret [1]. Hæc in majus ferebantur, vel ipſis patris virtutibus, qui nec ſuſpicione, nec metu ad perniciem cujuſquam compulſus eſt: immo monentibus amicis cavendum eſſe Metium Pompoſianum, quòd vulgò crederetur geneſim habere imperatoriam, conſulem eum fecit, ſpondens « quandoque beneficii memorem futurum [2] ». Ea tamen haud perinde fuere in Tito Cæſare naturæ vitia, quàm morbida luxuriantis fortunæ tabes, quæ, optimâ ejus indole, in melius poſt ſuſceptum principatum ſtatim ceſſit, ut mox ſumus dicturi [3]. Hadrianus [4], poſtea rerum potiturus, hoc anno Romæ natus eſt IX Calendas Februarias.

ANNUS U. C. DCCCXXX. *J. C.* 77.

Flavio Veſpaſiano VIII, Tito Cæſare VI conſulibus, annus, ut civilibus rebus inturbidus, ita cæli inclementiâ fuit inſignis. Notatum eſt papilionum proventum ter repetito frigore fuiſſe extinctum, advenaſque volucres ad VI Calendas Februarii ſpem veris attuliſſe, mox ſæviſſimâ hieme conflictatas [5]. Quod autem luctuoſius, carbunculus [6], peculiare olim Narbonenſis provinciæ malum, qui L. Paullo & Q. Marcio cenſoribus [7], primùm in Italiam venerat, hoc anno fœdè ſæviit, duoſque conſulares exanimavit, Julium Rufum [8] & C. Læcanium Baſſum [9]: illum medicorum inſcientiâ ſectum; hunc pollice lævæ manûs avulſo acu a ſemetipſo, tam parvo vulnere, ut vix cerni poſſet [10]. His acerbitatibus cùm Urbs eſſet intenta, C. Plinius, ob ſtudiorum claritudinem Veſpaſiano familiaris [11], naturæ hiſtoriarum triginta ſeptem libros edidit [12]; opus diffuſum, eruditum, nec minùs varium, quàm ipſam naturam [13]: quod utinam majore delectu, minori credulitate fuiſſet collectum, nec fœdatum inſanabili librariorum imperitiâ, aut incuriâ. In hoc tamen ſuo ſqualore, maximum humani ingenii, naturæ, atque artis promptuarium ſemper habebitur. Cn. Julius Agricola, cùm Veſpaſianus ſenatum lectiſſimis viris ſuppleret, inter patricios adſcitus, dein, egregiè adminiſtratâ pæne per triennium Aquitaniâ provinciâ laudem adſecutus, in Urbem revocatus eſt ut ſuffectus foret conſul. Fama quoque erat provinciam ei Britanniam deſtinari. Ibi Julius Frontinus, Petilio

[1] OPPRIMERET] Aurel. Victor, in Epitome.

[2] MEMOREM FUTURUM] Sueton. in Veſpaſian. XIV.

[3] DICTURI] Infrà ad annum U. C. DCCCXXXII.

[4] HADRIANUS] Spartian. in Hadrian. I.

[5] CONFLICTATAS] Plin. XVIII, 25.

[6] CARBUNCULUS] Morbum illum adhuc dicimus *le charbon*.

[7] CENSORIBUS] Cenſores fuere anno Urbis conditæ DXC.

[8] JULIUM RUFUM] Quem conſulem anno U. C. DCCCXXX vidimus in Supplemento Annal. XVI, 49.

[9] LÆCANIUM BASSUM] Conſulem anno U. C. DCCCXVII. jam memoratum ſuprà Annal. XV, 33.

[10] CERNI POSSET] Hæc & ſuperiora Plinius XXVI, 1.

[11] FAMILIARIS] Plin. Epiſt. III, 5.

[12] EDIDIT] Et dicavit Tito ſexies conſuli. Vide Plinii epiſtolam, Hiſtoriæ naturalis libro primo præfixam.

[13] QUAM IPSAM NATURAM] Hæc totidem verbis Plin. Epiſt. III, 5.

Ceriali, deceſſori ſuo, quem ſuprà memoravimus [1], haud impar, validam & pugnacem Silurum gentem ſubegerat; ſuper virtutem hoſtium, locorum quoque difficultates eluctatus [2]. Saborenſibus [3] in Hiſpaniâ permiſſum, ut oppidum ſub Principis nomine exſtruerent.

ANNUS U. C. DCCCXXXI. *J. C.* 78.

L. Ceionio Commodo, Decimo Novio Priſco conſulibus, Veſpaſiani clementia, vel ſua inter pericula hactenus illæſa, inſolito caſu eſt infracta; quem ut exponam, res altiùs repetenda. Julius Sabinus, apud Gallos opibus præcipuus, & falsâ divi Julii ſtirpe vanus, Cæſarem ſe ſalutari juſſerat. Sequanos, Romanis fidos, bello provocare auſus, utì jam ſuprà relatum eſt [4]. Contrà fuit fortuna : ipſe cum popularibus ſuis Lingonibus fuſus. Captivos, maximè duces, & Sabino intimos, manebant ſupplicia, rebellionis pœna. Multi aut fugâ, aut voluntariâ morte, infamiæ ſe ſubduxere. Sabinus [5], amore uxoris ſuæ Eponinæ, nec fugam, nec mortem tentare ſuſtinuit; at arte uſus eſt, ut famam exitii ſui vulgaret. Nempe conceſſit in villam, in quâ ſibi certum eſſe vitam finire ſimulat; ideoque dimiſſis ſervis, duos tantùm libertos ſibi fidiſſimos retinet. Iis ſecreti conſciis, ſubterraneam ſpecum, condendis theſauris clam olim paratam, ſubit : mox incensâ villâ, Martialem, e duobus libertis alterum, mittit, qui Eponinæ nuntiet maritum veneno occubuiſſe, ejuſque corpus flammis hauſtum : certus, quantò atrocior foret uxoris luctus, tantò citiorem manifeſtioremque fore mortis ſuæ fidem. Eponina, luctu amens, tres dies totidemque noctes muliebribus lamentis & ejulatibus abſumpſerat, cùm Sabinus, veritus ne longior triſtitia dilectam uxorem obrueret, Martialem remittit, qui maritum vivere, artem locumque ſeceſsûs doceat, moneat tamen ut per doloris imitamenta adultam viduitatis famam nutriat. Eponina, quò re lætior, eò ſpecie triſtior, lacrimas, queſtus, ceteraque lugentium atra ingeminat; ac tandem obſcuro noctis uſa, in mariti amplexus ruit; alloquioque recreata, domum repetit, ad notas artes paratior. Sic exacti ſeptem menſes, cùm ſpes illuxit eſſe in Urbe veniæ locum. Huc ſtatim proficiſcitur cum marito, quem mutato habitu, tonſo capillo, galericuloque capiti adaptato, ita componit, ut gratiæ, ſi ſit locus, non injuriæ, ſi metus ingrueret, pateat. Ibi, ut miſeris plerumque evenit, comperto læta ab amicis temere promiſſa, triſtia imminere, in Gallias redit, & maritum ſuâ in ſpecu recondit. Sævientis fati ſolatia fuere, mutuus amor, meliorum temporum vota, grataque

[1] SUPRA MEMORAVIMUS] Vide annum DCCCXXV.

[2] ELUCTATUS] Tacit. Vit. Agric. IX.

[3] SABORENSIBUS] Tabula ænea reperta Cagneti prope Malacam, nunc *Malaga*, populorum illorum ſedem ibi fuiſſe indicat. Inſcriptionem vide apud Gruterum, p. CLXIV, num. I. & Marianam, *Hiſt. Hiſpaniæ*, IV, 4.

[4] RELATUM EST] Tacit. Hiſt. IV, *67*.

[5] SABINUS] Egregium illud hiſtoriæ fragmentum debemus Plutarcho, *in Amatorio*, pag. 770 & 771, quem ducem hìc maximè ſequimur.

vel ſummâ in miſeriâ fecunditas. Plurimâ enim arte & uterum & parturientis neceſſitates occultans, Eponina aucta eſt duobus liberis virilis ſexûs, qui in tantò cariores ſpes adolevere, quantò calamitoſior erat parentum fortuna. Sabinus his artibus latebriſque vitam per novem annos traduxerat, cùm tandem eum vivere auditum eſt. Statim ipſe ejuſque uxor ac liberi comprehenſi, Romamque vecti, ante Veſpaſianum ſiſtere ſe juſſi ſunt. Viſo Principe, Sabinus obmutuit, rebellionis flagitio preſſus. Eponina, ſexu, amore, conſcientiâ animoſior, rumpit ſilentia, preces intendit, teſtatur « ſe peperiſſe ut » plures haberet, qui efflagitarent veniam [1] ». Veſpaſianus, inſontes liberos intuens, illacrimavit; iiſque datum vivere [2]. At Sabinus lege majeſtatis, non illâ novâ & ſub prioribus Principibus repertâ, ſed vetere, quá perduelles puniuntur [3], mortis damnatus eſt. Tracta quoque in mariti ruinam Eponina, fortè conſiliorum ſocietate & virilibus curis nocens viſa. Nullâ jam ſpe vitæ, caſſiſque quos per tot annos ſuſtinuerat laboribus, ferox femina preces in iras vertit, Veſpaſianoque inſultans, profitetur « vitam morte ſibi libenter mu- » tari: ſe feliciorem vel in obſcuris terræ viſceribus, quàm ipſum » in principatûs ſplendore, vixiſſe [4] ». Multi, feminæ fortitudinem mirati, ejus malis indoluere: vulgus autem, cuncta, maximè quæ Principes ſpectant, interpretari ſolitum, mox ſecutam Veſpaſiani, haud lentam Titi mortem, dein Domitiani ſcelera cædemque, & totius Flaviæ gentis excidium, hujus ſupplicii pœnas fuiſſe, ut ſerò, ſic adſeveranter, jactitavit [5]. Hæc cùm in Urbe diverſis rumoribus agitarentur, lætiores de Britanniâ nuntii venêre. Julius Agricola [6], quamquam mediâ jam æſtate in inſulam tranſgreſſus, Ordovicum civitatem, quòd haud multò ante ejus adventum alam in ſuis finibus agentem obtriviſſet, ingenti clade adfecerat; cæſâque propè universâ gente, Monam inſulam, a Suetonio Paullino improſpere olim tentatam, petiit, hoſteſque ita terruit, ut petitâ pace, deditâque inſulâ, clarus ac magnus ſtatim haberetur. Ipſe, ne laureatis quidem geſta proſecutus, diſſimulatione famæ famam auxit. Tres urbes in Cypro inſulâ terræ motu corruêre [7].

[1] VENIAM] Dio, LXVI, pag. 752.

[2] DATUM VIVERE] Horum alter poſtea in Ægypto occubuit; alterum ſecum nuper fuiſſe Delphis, nunc *Caſtri*, teſtatur Plutarchus, loc. cit.

[3] PUNIUNTUR] Vide Tacit. Annal. I, 72.

[4] VIXISSE] Argumentum, quo vix ullum tragœdia habet, eventuum varietate ſplendidius, & ad movendos animos validius, tractandum ſuſcepere apud nos Cl. Richer. *Sabinus & Eponine, Tragédie, par M. Richer. Paris. Prault.* 1735. apud Italos Cl. Bartoli. *Epponina, Tragedia di Giuſeppe Bartoli. in Torino. Mairesse.* 1767. Idem argumentum retractaturos manet ampla gloriæ ſeges.

[5] JACTITAVIT] Idem peccavit Plutarchus, loc. cit. Melior locupletiorque teſtis Suetonius in Veſpaſian. XV. *Non temere quis punitus inſons reperitur.... neque* Veſpaſianus *cæde cujuſquam umquam lætatus, juſtis ſuppliciis illacrymavit etiam & ingemuit.*

[6] JULIUS AGRICOLA] Tacit. Vit. Agric. XVIII.

[7] CORRUERE] Paul. Oroſ. VII, 9. Id quidem biennio antè refert Euſebius in Chronic. At non ita probabiliter. Altum enim hac de re ſilentium apud Plinium, qui ſingulares hujus temporis res diligentiſſimè annotavit.

ANNUS U. C. DCCCXXXII. *J. C.* 79.

Veſpaſianus Auguſtus IX, Titus Cæſar VII conſules, continuis ferme magiſtratibus imperium firmare intendebant. Hæc dominationis ſtudia Alienum Cæcinam & Eprium Marcellum in novas res impulere. Compertis conſiliis, Titus, patris caritate ſuoque periculo in vindictam præceps, Cæcinam vocatum ad cenam, ac vixdum e triclinio egreſſum confodi juſſit: ſanè urgente diſcrimine, cùm etiam chirographum ejus præparatæ apud milites conjurationis deprehendiſſet [1]. Hunc finem habuit Cæcina, antè Vitellii proditor [2]. Marcellus autem a ſenatu interrogatus damnatuſque, ſectis novaculâ faucibus [3], vitam multis ſub Nerone fœdatam flagitiis, nunc perfidis adversùs Principem amicum [4] conſiliis infamem finivit.

Tum quidem fuit ſecuritas. At Principis valetudo [5] motiunculis levibus in Campaniâ tentari cœpit: vulgata ſtatim portenta: « Mauſoleum Cæſarum derepente patuiſſe: crinitam ſtellam [6] in cælo viſam ». Hæc quidem irriſit Princeps: « alterum ad Juniam Calvinam [7] e gente Auguſti pertinere » dictitans: « alterum ad Parthorum regem, qui capillatus eſſet ». In Urbem tamen regreſſus, Cutilias [8] ac Reatina rura, ubi æſtivare quotannis ſolebat, petiit. Hìc, ſuper urgentem valetudinem, creberrimo frigidæ aquæ uſu inteſtina vitiavit. Feſſo tunc corpore, & imminente vitæ periculo, cæleſtibus honoribus, quos adulatione Romanâ & Titi filii ſui induſtriâ [9], proximos præſentiſcebat, illudens, « ut », inquit, « puto, deus fio [10] ». Interim ad imperatoria munia intentus, ipſas etiam legationes audiebat cubans. Has inter curas, alvus repente uſque ad defectionem ſoluta. Ne mors inertem cubantemque opprimeret, conſuluit; ratus « Imperatorem ſtantem mori oportere [11] ». Dum conſurgit, ac nititur, inter manus ſublevantium exſtinctus eſt IX Calendas Julii, annum agens ætatis ſexageſimum ac nonum, ſuperque menſem ac diem ſeptimum [12]: Princeps animi magnitudine, conſiliorum prudentiâ, parcimoniâ ſimul & magnificentiâ ſuper priorum Principum

[1] DEPREHENDISSET] Sueton. in Tit. VI. Minimè autem audiendus Aurelius Victor, in Epitome. *Cæcinam conſularem adhibitum cenæ, vixdum triclinio egreſſum, ob ſuſpicionem ſtupratæ Berenices uxoris ſuæ, jugulari juſſit.*

[2] PRODITOR] Ut vidimus ſuprà Hiſt. II, 100.

[3] NOVACULA FAUCIBUS] Dio, LXVI, pag. 752.

[4] PRINCIPEM AMICUM] Vide ſuprà Dialog. de Orat. VIII.

[5] PRINCIPIS VALETUDO] Hæc & ſeqq. Suetonius in Veſpaſian. XXIV.

[6] CRINITAM STELLAM] Sueton. in Veſpaſian. XXIII. Sic autem Romanis dictos fuiſſe cometas jam monuimus.

[7] JUNIAM CALVINAM] Auguſti abneptem, Silani & Lepidæ filiam, de quâ diximus ſuprà Tom. I. pag. 473. in Stemmate Cæſarum, num. 62.

[8] CUTILIAS] In agro Reatino erant Cutiliæ aquæ, & Cutiliæ lacus, nunc *lago di Contigliano*. Vide Plinium, III, 12. Reate autem, nunc *Rieti*.

[9] INDUSTRIA] Ut novæ domui favorem & reverentiam conciliaret.

[10] DEUS FIO] Sueton. in Veſpaſian. XXIII.

[11] OPORTERE] Sueton. in Veſpaſian. XXIV.

[12] SEPTIMUM] Sueton. ibid.

laudes evectus : ſequentibus exemplo fuit & incitamento [1]. Primus Cæſarum vitam fato implevit [2].

Quod quoque in imperio novum, filius patri ſucceſſit. Titus enim Imperator conſalutatus eſt ; promiſſumque militi donativum : fratre iras non occultante, & diu cunctato an duplum donativum donaret [3]. Inde aſſiduæ ejus querelæ relictum ſe participem imperii, ſed fraudem teſtamento adhibitam [4]. Quæ odia, dum viveret pater, clam exercita, tum manifeſta, crevere ſemper, donec imperio potitus eſt. Veſpaſiano autem funus pro more ductum ; exin cæleſtes honores [5] decreti.

Titus, ſummam rerum adeptus, nihil retinuit priſtinæ luxuriæ : ſed amicos elegit optimos [6] : Berenice in Judæam regredi juſſa [7] : dimiſſi delicatorum gratiſſimi. Et Princeps totus patuit virtutibus. Beneficia a ſuperioribus conceſſa Principibus, quæ ex inſtituto Tiberii omnes Cæſares aliter rata non habuerant, quàm ſi eadem iiſdem & ipſi tribuiſſent, primus præterita omnia uno confirmavit edicto, nec a ſe peti paſſus [8]. Par ejus in ceteros comitas, liberalitaſque, & obſtinata cura, ne quem umquam ſine ſpe dimitteret. Admonentibus domeſticis, quaſi plura polliceretur, quàm præſtare poſſet : « Non » oportere », reſpondit, « quemquam a ſermone Principis triſtem » diſcedere ». Et quondam recordatus ſuper cenam, quòd nihil cuiquam toto die præſtitiſſet, memorabilem vocem edidit : « Amici, » diem perdidi ». Ne quid etiam paternæ labis hæreret, cùm Veſpaſianus & pecuniæ viſus fuiſſet cupidior, & deceptus in inſontium neces conſenſiſſet, ipſe ne conceſſas quidem ac ſolitas collationes recepit [9] ; pontificatum quoque maximum ideo « ſe » profeſſus « recipere, » ut puras ſervaret manus » : nec auctor poſthac cujuſquam necis, nec conſcius, quamvis interdum ulciſcendi cauſa non deeſſet, ſed « periturum ſe potiùs, quàm perditurum » adjuravit [10]. De majeſtatis crimine numquam egit, neque agi permiſit, dictitans « neque » injuriam neque contumeliam ſibi fieri poſſe, quòd nihil repre» henſione dignum patraret : falſa, ſi qua ſpargerentur, ſibi curæ » non eſſe [11] ». Tum omnes Titum mirari, celebrare ; iis verò, qui eum, nondum Principem, timuiſſent, pudor. Dum in hac admira-

[1] INCITAMENTO] Cùm immenſus antè fuiſſet menſarum luxus, Veſpaſianus adſtricti moris, quo poſtea victitatum, præcipuus auctor fuit. Vide ſuprà Annal. III, 55.

[2] IMPLEVIT] Tiberius, Caius Caligula, Claudius, Nero, Galba, Otho, Vitellius, violentâ morte perierant. Suſpecta quoque in Auguſti fine Livia, ut dictum eſt ſuprà Annal. I, 5. Minimè autem audiendus Hadrianus aliique, qui Veſpaſianum veneno, quod Titus ei in convivio dederat, fuiſſe necatum dixere. Vide Dionem, LXVI, pag. 753.

[3] DONARET] Sueton. in Domit. II.

[4] ADHIBITAM] Sueton. ibid.

[5] CÆLESTES HONORES] Inde in nummis veteribuſque monumentis frequens DIVVS VESPASIANVS.

[6] ELEGIT OPTIMOS] Sueton. in Tit. VII.

[7] JUSSA] Aurel. Victor, in Epitome. Sueton. loc. cit.

[8] PETI PASSUS] Sueton. in Tit. VIII.

[9] RECEPIT] Sueton. in Tit. VII.

[10] ADJURAVIT] Sueton. in Tit. IX.

[11] NON ESSE] Dio, LXVI, pag. 754.

tione venerationeque Urbs adquieſcebat, luctum adtulit atrox & continuus tremor terræ, quem ſecuta eſt horrenda Veſuvii montis conflagratio [1]. Pulcherrima Campaniæ ora miſerè fœdata : obrutæ duæ urbes Herculanium & Pompeii [2] : vaſta hominum ſtrages, quos inter periere Agrippa ejuſque mater Druſilla [3]. At, ſtudiorum famâ, mors C. Plinii [4], quem ſuprà memoravimus, fuit inſignitior. Is fortè tum Miſeni erat, claſſemque imperio præſens regebat. Miraculo nubis, quæ in ſimilitudinem formamque arboris e ſummo Veſuvio primùm viſa erumpere, excitus, huc properat, noſcendæ naturæ avidus. Dum pergit, gliſcit periculum, cineribus, pumicibus, ambuſtiſque lapidibus latè depluentibus. Interritus, inter incendia, montem petit : ſulphureis flammis craſſioreque caligine ſpiritu obſtructo, exanimatus eſt [5]. Tanta autem fuit ignium vis, ut cineres in Africam, Syriam & Ægyptum fuiſſe delatos vulgatum [6]. Ubi hæc Romæ audita, ab omnibus trepidatum eſt. Princeps ad miſerorum ſolatia & levamenta curas omnes vertit. E conſularium numero ducti, qui Campaniam ſpectarent & refoverent [7] : bona oppreſſorum, quorum heredes non exſtabant, reſtitutioni afflictarum civitatum attributa [8].

ANNUS U. C. DCCCXXXIII. *J. C.* 80.

Tito Auguſto VIII, Domitiano Cæſare VII conſulibus, nec ſanguinis communione, nec ſocietate honorum, nec Principis indulgentiâ placabatur Domitiani animus, dominationis cupidine atrox. At is modò inſidias fratri ſtruere, modò ſollicitare exercitus, fugam quoque meditari [9]. Contrà Titus, in dies clementior, nec ſævire, nec ſuccenſere, ne in minore quidem honore fratrem habere, ſed imperii conſortem ſucceſſoremque palam teſtari; ſecretò tantùm lacrimis & precibus orare, « ut tandem mutuo erga ſe animo vellet eſſe [10] ». Hæc Titi clementia intra domum non ſtetit. Duos quoque patricii generis convictos in affectatione imperii nihil ampliùs, quàm « ut » deſiſterent, » monuit : « principatum fato dari : ſi quid præterea » deſiderarent, ſe tributurum ». Confeſtim ad alterius matrem, quæ

[1] CONFLAGRATIO] De quâ vide Plinii epiſtolas VI, 16 & 20, inter Teſtimonia Veterum ſuprà relatas. Multa quoque habet Dio, LXVI, pag. 755 & ſeqq.

[2] HERCULANIUM ET POMPEII] Dio, ibid. ait duas illas urbes, populo ſedente in theatro, fuiſſe obrutas. At videtur cum fugiſſe, continuo terræ motu exterritum. Ibi enim nulla reperta corpora. Hac autem noſtrâ ætate utraque urbs e ſuis ruinis emerſit, certiſſimarum præſtantiſſimarumque antiquitatum fecundiſſima, quarum partem multà cum laude totiuſque literarii orbis plauſu ſub Regiis auſpiciis publicavere eruditi Academici Herculanenſes.

[3] DRUSILLA] Joſephus, Antiq. Jud. XX, 7. num. 2. Felicis uxor fuit Druſilla, filius Agrippa. Vide Stemma Herodum in Notis & Emendationibus ad Annal. XII, 23, num. 12 & 15.

[4] C. PLINII] Qui Hiſtoriæ naturalis libros ſcripſit, ut modò diximus ad annum DCCCXXX.

[5] EXANIMATUS EST] De ejus morte ad Tacitum ſcriptæ ſunt epiſtolæ Plinii, VI, 16 & 20, quas vide inter Teſtimonia Veterum, ut jam monuimus.

[6] VULGATUM] Dio, LXVI, pag. 756.

[7] REFOVERENT] Sueton. in Tit. VIII.

[8] ATTRIBUTA] Sueton. ibid.

[9] MEDITARI] Sueton. in Tit. IX. in Domit. II.

[10] VELLET ESSE] Sueton. in Tit. IX. Vide & Aurelium Victorem, in Epitome.

procul aberat, curſores ſuos miſit, qui anxiæ ſalvum filium nuntiarent: mox ipſos familiari cenæ adhibuit; & inſequenti die, gladiatorum ſpectaculo, circa ſe ex induſtriâ collocatis [1], oblatos ſibi mirmillonum gladios [2], quaſi ad explorandam aciem, uni atque alteri commiſit. Iis perculſis, conſtantiamque mirantibus, nefaria conjurationum conſilia in obſequium ceſſere.

At quantò melior Princeps, tantò gravioribus malis conflictabatur res Romana. Eo enim profecto [3], ut Campaniam inviſeret, ſæviſſimum poſt Neronis flammas incendium per triduum totidemque noctes [4] Romæ exarſit. Præter inſulas domoſque, ædes Serapidis & Iſidis [5], Septa, Neptuni templum, thermæ Agrippæ, Pantheon, Diribitorium, theatrum Balbi, ſcena Pompeii, Octaviæ opera & bibliothecæ, templum Jovis Capitolini, junctæque Junonis & Minervæ ædes, igni hauſta. Tetrior adhuc incubuit lues. Tanta enim fuit vis peſtilentiæ [6], ut per multos dies in rationem Libitinæ ferme dena millia funerum venirent. Titus, his malis haud victus, pietatem auxit: nec modò Principis ſollicitudinem, ſed & parentis affectum unicum præſtitit: everſas incendio fortunas ſuis ſuſtentavit opibus: publica reparavit Urbis damna; & ne prior magnificentia deſideraretur, cuncta prætoriorum ſuorum [7] ornamenta operibus & templis deſtinavit; præpoſitíque complures ex equeſtri ordine, quò quæque maturiùs peragerentur. Medendæ autem valetudini, leniendiſque morbis, quæ ei cura magis anxia, nullam divinam humanamque opem non adhibuít, inquiſito omni ſacrificiorum remediorumque genere [8].

Inter hæc temporum adverſa exhorruit delatores mandatoreſque [9], inteſtinum malum, nec ſub patris principatu, vigente Eprio Marcello [10], ſatis coercitum, ſævire auſos. Ut ſecuritati publicæ proſpiceret, eos acriter corripuit, aſſiduéque in foro flagellis ac fuſtibus cæſos, partim ſubjici in ſervos ac venire imperavit, partim in aſperrima inſularum avehi. Et ne rediret audacia, ſed perpetuò

[1] COLLOCATIS] Hæc omnia, & totidem ferme verbis Suetonius, loc. cit.

[2] MIRMILLONUM GLADIOS] Aurel. Victor, loc. cit. Mirmillones autem gladiatores erant, vulgò dicti ſecutores, qui adversùs retiarios pugnabant. Vide Juvenalem, Satyr. VIII, 200.

[3] PROFECTO] Dio, LXVI, pag. 756.

[4] TOTIDEMQUE NOCTES] Sueton. in Tit. VIII.

[5] SERAPIDIS ET ISIDIS] Hæc & ſeqq. Dio, ibid. Inde autem patet ignem maximè ſæviiſſe in nonâ Urbis regione. Ibi enim ſita ferme omnia hæc monumenta; ut videre eſt apud P. Victorem, *de Regionibus Urbis*.

[6] PESTILENTIÆ] Sueton. in Tit. VIII. Aurel. Victor, in Epitome. Hanc quidem peſtilentiam Euſebius in Chronic. ejuſve librarii ſub Veſpaſiani principatu retulere; ſed perperam, ut conſtat ex Suetonio & Victore, Plinii quoque ſilentio, qui, cùm horum temporum morbos diligenter adnotaverit, tam atrocem luem non omiſiſſet. De hac peſte jam diximus in Notis & Emendationibus ad Annal. XVI, 23.

[7] PRÆTORIORUM SUORUM] Sueton. loc. citato. Prætoria illa Gallicè dicimus, *des maiſons Royales*.

[8] GENERE] Sueton. ibid.

[9] MANDATORESQUE] Sueton. ibid. Mandatores dicebantur, qui aliis mandabant, ut delationes exercerent.

[10] EPRIO MARCELLO] Olim delationibus famoſo, poſtea apud Veſpaſianum Principem amicitiâ & auctoritate præcipuo. Vide Dialogum de Orat. VIII.

coerceretur,

coerceretur, vetuit inter cetera, de eâdem re pluribus legibus agi, quærive de cujuſquam defunctorum ſtatu ultra certos annos [1].

Sic paratâ imperii tranquillitate, ut præteritorum malorum memoria aboleretur, amphitheatrum [2], duobus gradibus a Tito auctum, thermiſque juxtà celeriter exſtructis, dedicatum eſt. Ibi editum munus apparatiſſimum largiſſimumque; & uno die quinque millia omne genus ferarum confecta : mox immiſsâ aquâ, equi, tauri, ceteraque animalia, nova præbuere ſpectacula [3] : deinde Corcyrenſium Corinthiorumque claſſes pugnavere [4]. Iterati poſtea ludi in veteri naumachiâ [5] : præter gladiatores, ferarumque cædes, & navale prœlium, quo tria millia hominum certavere, exhibita obſidio; atque ut magnarum rerum memoriâ voluptas creſceret, Athenienſes [6], Syracuſanos aggreſſi, expugnatoque muro ad id ſtructo, eos ſuperavere. Ludorum pompa munificentiâ Principis, e theatro dona ſpargentis, exhilarata. Inter hæc hilaria fauſtaque imperii auſpicia, VII Idus Decembris vota pro reſtitutione & dedicatione Capitolii nuncupata [7].

Annus U. C. dcccxxxiv. *J. C.* 81.

L. Flavio Silvano Nonio Baſſo [8], Aſinio Pollione Verrucoſo conſulibus, quidam Terentius Maximus [9], Aſiâ oriundus, Neroni corporis habitu, citharæ cantûſque artibus non abſimilis, ſe eſſe Neronem erat mentitus; concitâque popularium manu, ad Euphratem contenderat : ibi regis Parthorum, Tito infenſi, ſtudiis attollebatur. Irritum fuit mendacium, vanaque novarum rerum tentamina, non Urbe tantùm, ſed & imperio, in obſequio venerationeque Principis, qui deliciæ & amor humani generis [10] appellabatur, defixis. In hac pacis ſecuritate, vota pro Titi ſalute nuncupabantur. At infauſti amores populi Romani. Et ſuper Domitiani odium, valetudo Principis aſſiduo balneorum uſu [11] labefactata ingraveſcebat. Seu ſuæ, ſeu communis mortalitatis ſenſu, in ſpectaculorum fine, populo coram ubertim flevit [12] : mox Sabinos petiit aliquanto triſtior, ob læva quæ evenerant portenta : ad primam ſtatim manſionem

[1] Certos annos] Sueton. ibid. Quot annos Titus determinaverit non compertum. Poſtea Nerva quinquennium edicto ſtatuit.

[2] Amphitheatrum] Sueton. in Tit. VII. Mſ. Vindobon. ut jam dictum ſuprà, pag. 439. not. 9.

[3] Spectacula] Dio, LXVI, pag. 757.

[4] Pugnavere] Dio, ibid. Repetitis e vetere hiſtoriâ ludorum argumentis, oculos animoſque gratiùs detinebant.

[5] Veteri naumachia] Sueton. in Tit. VII. Auguſtus naumachiam illam trans Tiberim ſtruxerat, ut jam vidimus ſuprà Annal. XII, 56.

[6] Athenienses] Dio, loc. cit.

[7] Nuncupata] Ut conſtat ex egregio monumento Fratrum Arvalium, quod vide apud Cl. Muratori, Theſaur. Inſcript. Antiq. Tom. I. pag. cccxii. De eo plura eruditus Philippus a Turre, *Monumenta veteris Antii*, cap. VII. pag. 95.

[8] Nonio Basso] Hujus conſulis nomina docuit modò laudatum Fratrum Arvalium monumentum.

[9] Terentius Maximus] Zonaras, Tom. I, pag. 578.

[10] Humani generis] Aurel. Victor, in Epitome.

[11] Balneorum usu] Plutarchus, de Valetudine tuendâ, Tom. II, pag. 123.

[12] Ubertim flevit] Sueton. in Tit. X.

febri corripitur: cùm inde lecticâ transferretur, ſuſpexiſſe dicitur, dimotis plagulis, cælum: multùm conqueſtus, « eripi ſibi vitam immerenti: neque enim exſtare ullum ſuum factum pœnitendum, » excepto dumtaxat uno ». Id quale fuerit, neque ipſe tunc prodidit, neque cuiquam facilè ſuccurrit [1]. Vanum autem ſcrutari, quod non licet adſequi. Ubi Titus in villâ, quâ pater obierat, decubuit, morbus invaluit. Domitianus, morarum impatiens, eum, remedii ſpecie, lavacro nive pleno mergi [2] deſerique [3] jubet: mox ipſe properè Romam petit, caſtra occupat, & promiſſo, quod frater dederat, donativo [4], Imperator ſalutatur. Exſtinctus eſt Titus Idibus Septembris, altero & quadrageſimo ætatis anno [5], eamdem brevi imperio, quam Auguſtus longiore, claritatem adſecutus. Utrique mortis opportunitatem obtigiſſe multi memorabant [6], quòd ille brevitate vitæ ventura vitia effugiſſet, hic juventutis mala ſenectute emendaſſet. Ingens fuit in urbe Titi deſiderium, ut in domeſtico luctu cunctis publicè mærentibus. Præcipuus dolor ſenatûs, qui amantiſſimum ordinis ſui Principem amittebat. At Domitianus defunctum nullo præterquam conſecrationis honore dignatus eſt [7]: auſus & in ſenatu jactare « & patri ſe & fratri imperium dediſſe, illos ſibi reddidiſſe [8] ». Haud illæta tamen fuere principatûs initia, Principe adversùs cupiditatem, & avaritiam [9], ſatis firmo. Senatus, novi imperii facilitate utendum ratus, poſtulavit « ne ſenatorem Princeps puniret, ſed reos » ſenatûs judiciis permitteret [10] ». Renuit Domitianus, ſeu iras jam recondebat, ſeu fratris clementiam exoſus. Manebat enim odium etiam poſt fata; Titumque aſſiduè vel obliquis orationibus vel edictis [11] carpebat: immo vetuit natalem ejus diem [12] celebrari.

Annus U. C. DCCCXXXV. *J. C.* 82.

Domitiano Auguſto VIII, T. Flavio Sabino conſulibus. Princeps, ut patre fratreque videatur melior, omnes reipublicæ partes emendare adgreditur. A ſe orſus, ne ulla hæreat cupiditatis ſuſpicio, relictas ſibi hereditates ab iis, quibus liberi erant, non recipit [13]: omnes circa ſe largiſſimâ liberalitate proſequitur, nihil priùs aut acriùs

[1] Succurrit] Suetonius, loc. cit. Vide & Dionem, LXVI, pag. 758.
[2] Mergi] Dio, LXVI, pag. 757.
[3] Deſerique] Sueton. in Domit. II.
[4] Donativo] Dio, loc. cit. Donativa illa a Tito & Domitiano data ad exemplum Claudii & Neronis largitionum, de quibus diximus ſuprà Annal. XII, *69*, & in Supplemento Annal. IX, 12.
[5] Ætatis anno] Sueton. in Tit. XI.
[6] Memorabant] Dio, LXVI, pag. 754.
[7] Dignatus eſt] Sueton. in Domit. II.
[8] Reddidiſſe] Sueton. in Domit. XIII.
[9] Avaritiam] Sueton. in Domit. IX.
[10] Permitteret] Dio, LXVII, pag. 759.
[11] Orationibus vel edictis] Sueton. in Domit. II.
[12] Natalem ejus diem] Dio, loc. cit. Honos poſtea reſtitutus, ut conſtat ex veteribus Kalendariis ad diem 30 Decembris. III Kal. Januar. N. DIVI TITI CMXXIIII. Id eſt, *Natalis divi Titi, Circenſes miſſus viginti quatuor.*
[13] Non recipit] Hæc & ſeqq. Suetonius in Domit. VIII.

monitos, quàm « ne quid ſordidè facerent ». Inde in foro aſſiduus, pro tribunali jus dicit; & extra ordinem ambitioſas centumvirorum ſententias reſcindit : magiſtratus Urbicos & provinciarum prætores ita coercet, ut neque modeſtiores umquam, neque juſtiores exſtiterint. Fiſcales calumniæ magnâ calumniantium pœnâ repreſſæ; egregiaque vox Principis audita : « Princeps, qui delatores non caſtigat, » irritat [1] ». Ut licentiam infringat, probroſis feminis uſum lecticæ, juſque capiendi legata atque hereditates adimit. Infenſus quoque ingeniorum audaciæ, famoſa ſcripta, vulgóque edita, quibus primores viri ac feminæ notabantur, abolet non ſine auctorum ignominiâ. Simul priorum Principum magnificentiam æmulabatur. Templa monumentaque, quæ incendium nuper hauſerat [2], refecta. Ne omiſſa quidem incenſarum bibliothecarum cura : ut repararentur, exemplaria undique petita; miſſique Alexandriam, qui deſcriberent, emendarentque [3]. Capitolium autem tantis opibus reſtitutum, ut in aurea ejus opera duodecim millia talentorum [4] impenſa. Prope Capitolium, Jovi Cuſtodi [5] exſtructum templum ingens. Palatio quoque addita Domitiani domus, quæ inter tanta opera præfulgeret [6]. At reſurgentem Caii Neroniſque prodigentiam mirantibus inerat metus, ne rediret quoque ſævitia. In eam enim præceps erat Domitianus; cæſique Ælius Lamia [7], & Flavius Sabinus [8].

ANNUS U. C. DCCCXXXVI. *J. C.* 83.

Domitiano Auguſto IX, Q. Petilio Rufo II conſulibus, Domitia, uxor Principis, Auguſtaque recèns conſalutata [9], Paridis hiſtrionis amore fœdabatur. De ejus cæde conſultatum [10]. Urſo vitam deprecante, repudiata eſt. Paris, in viâ Flaminiâ cæſus, adulterii pœnas luit. Multi, qui, ob ſcenicarum artium memoriam, ejus tumulum floribus condecorabant, interfecti [11]. Tum Princeps in amorem Juliæ [12],

[1] IRRITAT] Sueton. in Domit. IX. Quod quoque edicto declaratum ait Dio, LXVII, pag. 759.

[2] NUPER HAUSERAT] Ut dictum eſt anno ſuperiore. Ob Urbem reſtitutam & ornatam Domitianus laudatur a Martiale, Epigramm. V, 7.

[3] EMENDARENTQUE] Sueton. in Domit. XX.

[4] DUODECIM MILLIA TALENTORUM] Plutarch. in Poplicolâ, pag. 105. Duodecim millia talentorum ſunt Gallicæ monetæ libræ 65,362,500. Vide quæ hac de re jam obſervavimus ſuprà in Notis & Emendationibus ad Hiſt. IV, 53.

[5] JOVI CUSTODI] Vide ſuprà Hiſt. III, 74.

[6] PRÆFULGERET] Domitianum omnia aurea gemmeave ibi voluiſſe docet oculatus teſtis Plutarchus, loc. cit.

[7] ÆLIUS LAMIA] Vir conſularis, cujus uxorem Domitianus jam abduxerat. Sueton. in Domit. X.

[8] FLAVIUS SABINUS] Maritus Juliæ Auguſtæ, & Domitiani patruelis. Vide Stemma Flaviorum num. 8. in Notis & Emendationibus ad Hiſt. I, 46.

[9] CONSALUTATA] Suetonius in Domit. III.

[10] CONSULTATUM] Dio, LXVII, pag. 759.

[11] INTERFECTI] Dio, ibid. Poſt mortem Domitiani, ut videtur, Paridis epitaphium edidit Martialis, Epigramm. XI, 14. De hoc hiſtrione plura vide apud Juvenalem Satyr. VII, 87 & ſeqq.

[12] JULIÆ] Dio, loc. cit. Julia Auguſta, Titi filia, uxor Flavii Sabini. Vide Stemma Flaviorum, num. 9. in Notis & Emendationibus ad Hiſt. I, 46.

divi Titi filiæ, prorupit. At, intra breve tempus, impatiens diſcidii, Domitiam, quaſi efflagitante populo, reduxit [1]. Haud fracta [2] tamen Juliæ potentia ac libido. Super has cupidines, & ædificiorum impenſas, quibus vix par fuiſſet imperium, in immane creverant ſpectaculorum ſumptus. Iis brevì exhauſtæ opes; & Principis libidines inopiâ accenſæ. Sic cœpit triſtiſſimum illud ſæculum, quo, reſolutis reipublicæ vinculis, turbata omnia & in contrarium verſa. Curia trepida fuit & elinguis. In caſtris nulla ducibus auctoritas, nulla militibus verecundia [3]. Inter hæc immotus Agricola [4] grande dedit conſtantiæ exemplum. Hactenus Britanniâ belli paciſque artibus obtentâ, cunctiſque gentibus cis Bodotriam compoſitis, Hiberniæ imminens eam facili certæque victoriæ deſtinabat. At propius graviuſque diſcrimen ingruebat ab amplis civitatibus trans Bodotriam ſitis. Agricola hac æſtate eas exercitu claſſeque adgreſſus, ſimul terrâ, ſimul mari bellum impulit, ut latiùs faceret terrorem, & ſubitis occurreret. Populi Caledoniam incolentes, aperiri ſuos receſſus indignati, paratu magno arma cepere. Agricola, ne ſuperante numero, & peritiâ locorum circumiretur, diviſo in tres partes exercitu, inceſſit. Hoſtis, occaſione uſus, nonam legionem, ut maximè invalidam, nocte adgreſſus, inter ſomnum ac trepidationem irrupit. Quod ubi Agricolæ compertum, opem tulit, & Britannos ita terruit, ut niſi paludes & ſilvæ fugientes texiſſent, debellatum illâ victoriâ foret. Succeſſu ferox exercitus penetrandam Caledoniam fremebat. Dux cautior reſtitit, ut certam & incruentam victoriam pararet. Eâdem æſtate cohors Uſipiorum [5], per Germanias conſcripta, & in Britanniam tranſmiſſa, conſcenſis tribus liburnicis, aufugit. Hac, illac rapti, & ad id inopiæ adacti, ut infirmiſſimos ſuorum, mox ſorte ductos veſcerentur, Britanniam circumvecti ſunt. At amiſſis per inſcitiam regendi navibus, a Suevis Friſiiſque intercepti ac venumdati indicio tanti caſûs inclaruere.

Annus U. C. dcccxxxvii. *J. C.* 84.

Domitiano Auguſto X, & T. Aurelio Sabino [6] conſulibus, quæſita belli materia, ut Princeps triumphalia civilis belli Judaicæque victoriæ, quæ dudum æmulabatur, decora præmineret. Petita Germania. At ne gentes domeſticis tumultibus diviſæ, in unum ſociarentur, ſi vis Romana magno paratu ingrueret, Domitianus profectionem ſuam cenſu obtexuit Galliarum [7]. Tum inopinato bello affuſus,

[1] Reduxit] Sueton. in Domit. III.
[2] Haud fracta] Dio, ibid.
[3] Militibus verecundia] Hæc queritur Plinius Ep. VIII, 14, horum temporum teſtis.
[4] Agricola] Res Agricolæ jam illuſtravimus ſuprà Vit. Agric. XXII & ſeqq.
[5] Cohors Usipiorum] Tacit. Vit. Agric. XXVIII.
[6] T. Aurelio Sabino] Ita vetus lapis apud Theodorum ab Almelowen, in præfat. ad Faſtos, num. XIV.
[7] Galliarum] Frontin. Strategem. I, 1, num. 8.

Cattos terruit [1]. Mox, ne viſo quidem hoſte [2], emptis tantùm per commercia, quorum habitus & crines in captivorum ſpeciem formarentur [3], Romam repetit, præeunte famâ Germaniam captam [4]. Ut falſa fuit victoria, ita in Urbe major adulatio. Super ſolitos honores, Principi conſulatus in decennium a ſenatu decretus [5], perpetuaque [6] poteſtas cenſoria data : additum ut, quoties in ſenatum veniret, quatuor & viginti lictoribus veſteque triumphali uteretur. Dum Princeps Urbſque fortunæ illudebant, Agricola ſummâ de re in Britanniâ decertabat. Is ubi ad montem Grampium pervenit [7], adſtitere hoſtes, ſuperioris anni clade non fracti, &, ſociatis omnium civitatum viribus, validiores. Calgacus, virtute & genere præſtans, eos adlocutus, ſpe libertatis, ſervitutis metu, majorum memoriâ, poſterorum curâ inflammat. Suum quoque militem Agricola rerum antè geſtarum gloriâ victoriæque neceſſitate accendit. Pòſt ſtatim ad arma diſcurſum : ambigua diu pugna : cùm tandem, immiſſis equitum alis, quas Agricola ad ſubita belli retinuerat, Britanni in fugam verſi, & ab inſequentibus trucidati. Cæſa hoſtium ad decem millia. Romanorum trecenti quadraginta cecidere, in quìs Aulus Atticus, præfectus cohortis, juvenili ardore & ferociâ equi hoſtibus illatus. Exactâ jam æſtate, cùm ſpargi bellum nequiret, Agricola in fines Horeſtorum exercitum deduxit. Ibi acceptis obſidibus, præfecto claſſis circumvehi Britanniam præcepit ; & in extremum hunc terræ famæque receſſum eſt inquiſitum.

Annus U. C. dcccxxxviii. *J. C. 85.*

Domitiano Auguſto XI, T. Aurelio Fulvo [8] conſulibus. Princeps, in Urbem redux [9], triumphum egit ; & ut præmiis fidem virtutis militaris faceret, quartum addidit ſtipendium militi, aureos ternos [10]. Hæc alii ſolitâ adulatione attollebant : plures irridebant : pari utrimque diſcrimine [11], cùm Domitianus conſcientiâ mendacii laudes

[1] Cattos terruit] Sueton. in Domit. VI. Vide & Statium, I Silvarum, I, 27.

[2] Hoste] Dio, LXVII, pag. 760.

[3] Formarentur] Tacit. Vit. Agric. XXXIX.

[4] Germaniam captam] Inde in nummis Domitiani, ex ære magno. IMP. CAES. DOMITIAN. AVG. GERM. COS. X. capite laureato. In aversâ parte, GERMANIA CAPTA. Stat Imperator poſt trophæum, cum clypeo; retro captivus ſedet.

[5] Decretus] Dio, LXVII, pag. 760.

[6] Perpetuaque] Dio, ibid. Teſtes quoque nummi quamplurimi inſcripti, CENS. POT. vel CENS. PER. id eſt, *cenſoriâ poteſtate*, vel *cenſor perpetuus*.

[7] Pervenit] Hæc pluribus Tacit. Vit. Agric. XXIX & ſeqq.

[8] T. Aurelio Fulvo] T. Aurelius Fulvus fuit paternus avus Antonini Pii, qui poſtea imperavit. Vide Julium Capitolinum, in Antonino Pio, cap. 1.

[9] Redux] Adventum Domitiani ejuſque triumphum teſtantur nummi hoc anno cuſi, cùm Domitianus eſſet COS. XI, ſeu *conſul undecimum*, in quîs inſcriptum, ADVENT. AVGVSTI, vel GERMANIA CAPTA. Alii quoque nummi exhibent Domitianum in quadrigis triumphantem.

[10] Aureos ternos] Sueton. in Domit. VII. Ante Domitianum dabantur militibus noveni aurei, Gallicæ monetæ libræ 189. Domitianus addidit quartum ſtipendium, datique ſunt duodeni aurei, Gallicæ monetæ libræ 252. Vide & Zonaram, Tom. I. pag. 580. De ſtipendio militari jam dictum ſuprà Annal. I, 17.

[11] Discrimine] Dio, LXVII, pag. 760.

non ferret, & inſitâ vanitate contumelias odiſſet. Omnibus pariter infenſus, ſecretoque palatii, aut in Albano ſuo [1] conditus, atroces iras meditatur. Inde in deterius ruente principatu, delatores, hactenus repreſſi, licentiùs irrupere. Urſus, talia Principis dedecora haud æquo animo ferens, in diſcrimen adductus [2]. At quam ipſe Domitiæ, hanc illi ſalutem attulit Julia [3].

Invidum autem Principis animum acriùs uſſere literæ, ab Agricolâ miſſæ, quibus res in Britanniâ geſtæ nuntiabantur [4]. Recurrebat enim falſi triumphi pudor. Suberat & indignatio veram & magnam victoriam, tot millibus hoſtium cæſis, ingenti famâ celebrari. Formidoloſum videbatur privati hominis nomen ſupra Principis attolli; militaremque gloriam occupari. Odium tamen repoſuit, donec impetus famæ & favor exercitûs langueſceret. Nam etiam tum Agricola Britanniam obtinebat. Igitur triumphalia ornamenta, & illuſtris ſtatuæ honorem, & quidquid pro triumpho datur, multo verborum honore cumulata, decerni in ſenatu jubet: addique inſuper opinionem: Syriam provinciam Agricolæ deſtinari, vacuam tum morte Atilii Rufi conſularis, & majoribus reſervatam. Agricola, traditâ ſucceſſori ſuo quietâ tutâque provinciâ, Romam revertit. At ne notabilis celebritate & frequentiâ occurrentium introitus eſſet, vitato amicorum officio, noctu in Urbem, noctu in palatium, ita ut præceptum erat, venit: exceptuſque brevi oſculo, & nullo ſermone, turbæ ſervientium immixtus. Impendebat & ruina, ni militare nomen aliis virtutibus temperaſſet; modeſtiâque parta ſecuritas.

Interim inteſtinis bellis fervebat Germania. Catti, triumphati, non victi, Cheruſcos gentem Romanis fidam erant adgreſſi; pulſuſque regno Chariomerus [5], Cheruſcorum rex. Is quidem, ſociis in auxilium excitis, regnum recuperavit: at mox deſertus, obſides Romam miſit, qui opem orarent. Data tantùm pecunia; Cheruſcique, longâ pace imbelles, a Cattis attriti ſunt [6]. Tracti ruinâ Cheruſcorum Foſi [7], contermina gens. Suevis [8] autem, quòd a Lygiis vexarentur, auxilium petentibus, miſſi centum equites, onus potiùs, quàm vires adversùs hoſtem. Unde irritati Suevi cum Jazygibus adversùs pacem Romanam, trajecto Danubio, conſilia iniere. Maſyus [9] quoque, Semnonum rex, & Ganna, poſt Veledam magnæ apud eos auctoritatis femina, cùm Romam veniſſent, honorificè excepti, in patriam re-

[1] Albano suo] Ibi fuit Domitiani villa, ut jam vidimus ſuprà Vit. Agric. XLV.

[2] Adductus] Dio, LXVII, pag. 760.

[3] Julia] Dio, ibid. Julia, Titi filia, de quâ jam dictum ad annum U. C. DCCCXXXVI.

[4] Nuntiabantur] De his plura Tacitus in Vit. Agric. XXXIX & ſeqq.

[5] Chariomerus] Dio, LXVII, pag. 760.

[6] Attriti sunt] Tacit. de Mor. German. XXXVI.

[7] Fosi] Tacit. ibid.

[8] Suevis] Dio, LXVII, pag. 761. Suevi autem non ii ſunt, qui interiorem Germaniam habitabant, ſed ii quos Druſus inter flumina Marum & Cuſum locaverat; ut jam vidimus ſuprà Annal. II, 63. & XII, 29.

[9] Masyus] Dio, ibid.

miſſi ſunt. Sic quæ olim, dum vigebant artes Romanæ, ad debellandam ſuiſque armis vincendam Germaniam fuiſſent quæſita, ultro oblata tum ſpernebantur cum pari reipublicæ probro ac detrimento.

ANNUS U. C. DCCCXXXIX. *J. C. 86.*

Domitiano Auguſto XII, Ser. Cornelio Dolabellâ conſulibus, licèt Urbs ſuâ luxuriâ jam fatiſceret, excogitata nova ludorum nomina ad Græcorum exemplum. Igitur exſtructis odeo [1] ſtadioque, inſtitutum quinquennale certamen [2], Capitolino Jovi triplex, muſicum, equeſtre & gymnicum. Ibi non poeſi [3] tantùm, certatum etiam & proſâ oratione [4] Græcè Latinéque. Laudes Jovis Capitolini, perpetua materia [5]. In ſtadio cucurrere & virgines. Super hæc ludicra, quotannis celebrabantur in Albano Quinquatria Minervæ [6], cui Princeps collegium inſtituerat; ex quo ſorte ducti magiſterio fungerentur, redderentque eximias venationes & ſcenicos ludos. Ibi quoque oratorum ac poetarum [7] certamina. Interim malum, reipublicæ exitiale, in exercitibus gliſcere cœperat. Sordebat nempe vetus diſciplina, orbis terrarum victrix: ducumque curà in leviores agilioreſque artes conversâ, ſtudium armorum, a manibus ad oculos [8], ad voluptatem a labore transferebatur: nec exercitationibus veteranorum aliquis, cui decus muralis aut civica corona, ſed Græculus magiſter aſſiſtebat. Aderat & peſſimum exemplum, mollitia Principis adeò fracti & enervis, ut ſi navigaret, nec pulſum, nec fragorem remorum ferret, ſed ad ſingulos ictus formidine horreſceret. Unde repertum, ut procul ab omni ſono inconcuſſus & immotus, religato revinctoque navigio, non ſecus ac piaculum aliquod, traheretur [9]. Cetera ad hanc luxûs ſpeciem corrupta & imbellia. Nec ulla jam reipublicæ cura. Sed ſi qua fortè conſilia, de libidine gulâque [10] inita. Anxia tantùm Principis ſollicitudo, ne ulla emineret virtus. Multæ tamen hoſtium minæ. Invalido Agricolæ ſucceſſore [11], animos reſumpſerant

[1] ODEO] Sueton. in Domit. V. Odeum ædificium fuit ad muſicos concentus muſicaque certamina edenda exſtructum.

[2] QUINQUENNALE CERTAMEN] Sueton. in Domit. IV. Cenſorin, *de Die natali*, cap. 18.

[3] POESI] Statius, III *Silvarum*, V, 31. & V *Silvarum*, III, 231.

[4] PROSA ORATIONE] Sueton. loc. cit.

[5] PERPETUA MATERIA] Quintilianus, Inſtitut. Orat. III, 7.

[6] QUINQUATRIA MINERVÆ] Sueton. ibid. De quinquatribus jam diximus ſuprà Annal. XIV, 4.

[7] POETARUM] Ter in iis certaminibus coronatus eſt Statius, ut ipſe teſtatur, III *Silvarum*, V, 28.

[8] A MANIBUS AD OCULOS] Plinius in Panegyric. XIII. horum quoque temporum teſtis.

[9] TRAHERETUR] Plin. in Panegyric. LXXXII.

[10] GULAQUE] Huc pertinet conſilium de rhombo Albanâ in villâ habitum, centumque & ampliùs verſibus graphicè deſcriptum a Juvenale, Satyr. IV, 37.

Cùm jam ſemianimum laceraret Flavius orbem
Ultimus &c.

Totus hic locus omnino legendus, ut homines moreſque hujus temporis noſcantur. Vide & Plinium in Panegyric. LIV.

[11] SUCCESSORE] Salluſtio Lucullo, quem Domitianus *poſtea interfecit, quòd lanceas novæ formæ appellari Luculleas paſſus eſſet*, Sueton. in Domit. X.

Britanni ; jamque celebrabatur rex Arviragus [1]. Plus adhuc terroris inferebant Daci [2], quorum amicitiam priores Principes pecuniâ foverant. Ubi exhauſtum a Domitiano ærarium liberalitati non ſuffecit, hoſtilia ingruêre [3] ; duceque Diurpaneo [4], quem Decebalum [5] appellabant, cœptum atrox bellum. Inter hæc Romani nominis opprobria, tertiodecimo Calendas Octobres natus eſt Antoninus Pius [6], cui ſtudia virtutis & publica felicitas, cùm imperio potitus eſt, immortale decus peperere.

Annus U. C. dcccxl. *J. C.* 87.

Domitiano Auguſto XIII, Aulo Voluſio Saturnino conſulibus. Hactenus Princeps ſe ſuper patris fratriſque laudes extulerat, Græcamve vanitatem erat æmulatus : nunc ad Orientis libidines ſuperbiamque divertit ; & infra ſe humanos honores ratus, divinos uſurpavit [7]. Talis arrogantiæ initium fecit, cùm procuratorum ſuorum nomine formalem dictaret epiſtolam [8], iis verbis : « Dominus deuſque » noſter ſic fieri jubet ». Quod ſtatim ita pervulgatum, ut ne ſcripto quidem ac ſermone cujuſquam aliter appellaretur. Tum ad id ſuperbiæ compoſitus eſt principatus : ſtatuaſque ſibi in Capitolio non niſi aureas & argenteas poni permiſit, ac ponderis certi [9]. Janos [10] arcuſque cum quadrigis & inſignibus triumphorum paſſim per regiones Urbis exſtruxit. Inde in omnium fortunas eò licentiùs irruit, quòd operum ac munerum impenſis, auctoque ſtipendio exhauſtus, & ad relevandos caſtrenſes ſumptus [11] inconſultè amputatis militum numeris, obnoxium ſe barbaris animadverteret. In prædam ceſſere bona vivorum ac mortuorum : uſquequaque, quolibet & accuſatore & crimine corripiebantur. Satis erat objici qualecumque factum dictumque adversùm majeſtatem Principis [12]. Nulla teſtamenta ſecura, nullus ſtatus certus [13], ſi vel unus profiteretur, audiſſe ſe ex defuncto, cùm viveret, heredem ſibi Cæſarem eſſe, alieniſſimæ confiſcabantur hereditates.

[1] Arviragus] Cujus ruinam Fabricius Vejento, cùm de rhombo actum eſt, vaticinabatur ; teſte Juvenale, Satyr. IV, 123.

De temone Britanno
Excidet Arviragus.

[2] Daci] Dacia, nunc *la Tranſilvanie, la Valakie, la Moldavie*. Bellum hoc a Tacito fuiſſe diligentiſſimè conſcriptum teſtatur Oroſius VII, 10. Vide Teſtimonia Veterum.

[3] Ingruere] Jornandes, *de Rebus Geticis*, cap. 13.

[4] Diurpaneo] Duras, Dacorum rex, regnum Diurpaneo ſponte reliquerat, teſte Dione, LXVII, pag. 761, qui bellicas virtutes Diurpanei valde commendat.

[5] Decebalum] Decebalus videtur fuiſſe commune regibus Dacorum nomen.

[6] Antoninus Pius] Jul. Capitolin. in Antonino, cap. 1.

[7] Usurpavit] Euſeb. in Chronic.

[8] Formalem dictaret epistolam] Hæc & ſeqq. Suetonius in Domit. XIII. Formalis autem dicitur epiſtola, quam, ut formam ceterarum epiſtolarum deinde obſervare debebant procuratores.

[9] Ponderis certi] Sueton. ibid. Illas autem ſtatuas fuiſſe centeno pondere ſatis declarat Statius, V *Silvarum*, I, 188.

[10] Janos] Sueton. ibid. Jani erant fornicata opera, arcuum ſpecie, ſed ampliora.

[11] Castrenses sumptus] Sueton. in Domit. XII.

[12] Majestatem Principis] Hæc omnia Suetonius, ibid.

[13] Status certus] Plin. in Panegyric. XXXIV.

hereditates. Acerbiùs adhuc agebatur fiſcus Judaicus [1]; deferebaturque quicumque, vel improfeſſus [2], Judaicam intra Urbem viveret vitam, vel diſſimulatâ origine, impoſita genti tributa non pependiſſet. Nec abſtinebatur contumeliis, ut inſpiceretur an quis eſſet circumſectus. His quidem atrocitatibus crevere opes Principis. At militi non redierat virtus. Ambiguum ſemper, aut funeſtum cum Dacis bellum: invalido adversùs hoſtium ferociam, duciſque artes, Oppio Sabino [3], qui tum Mœſiam regebat. Ni fors faviſſet, certa quoque Flacci, Numidiæ prætoris, ruina. Naſamones [4], quòd tributis attererentur, arma ceperant, quæſtoreſque interfecerant. Dein Flaccum aggreſſi, eoque ſuperato, caſtris potiti, fortè ibi præter cibaria vini copiam reperere, quâ ingurgitati ac temulenti, a Flacco internecione deleti ſunt. Fortuitam victoriam ſuas in laudes Domitianus traxit, gloriatus in ſenatu « ſe Naſamonibus vitâ interdixiſſe [5] ».

Annus U. C. dcccxli. *J. C.* 88.

Domitiano Auguſto XIV, L. Minucio Rufo conſulibus. Opes Principis, privatarum fortunarum ſubverſionibus reparatæ, in ſpectacula ſtatim ſunt impenſæ: quibus ut plus celebritatis foret, editi ſæculares ludi [6]; computatâ ratione temporum ab anno, non quo Claudius proximè, ſed quo olim Auguſtus eos ediderat [7]. Immo & anticipatum tempus [8], ne lentior veniret voluptas. Urbe gaudio vagâ, auditum eſt hominem incertæ conditionis [9] in Oriente videri, qui ſe Neronem eſſe jactaret; eumque gratiâ opibuſque Parthorum niti. Seu imminutâ Romani nominis auctoritate, ſeu infeſtiore Parthorum animo, & prævalidâ vetere in Neronem benevolentiâ, mendacium, aliàs jam vulgatum [10], ægre compreſſum. At is tandem redditus eſt; & ſublata turbarum materia. Triſtiores e Danubii ripâ venere nuntii. Diurpaneus, cæſis legionibus, Oppium Sabinum, conſularem, oppreſſerat; ejuſque caput fœdè abſciſſum [11] apud barbaros oſtentui habebatur. Penetratâ inde provinciâ, Diurpaneus caſtella urbeſque expugnabat,

[1] Fiscus Judaicus] Sueton. loc. cit. Præter cenſum, Judæi, captis Hieroſolymis, juſſi fuerant binos denarios ſolvere; ut jam diximus ſuprà Tom. III. in Appendice ad Hiſtoriarum librum V, 43.

[2] Improfessus] Qui apud fiſcum non erat profeſſus ſe eſſe Judæum.

[3] Oppio Sabino] Sueton. in Domit. VI. Jornandes, *de Rebus Geticis*, cap. 13, eum appellat Poppæum Sabinum, Agrippæ ſucceſſorem.

[4] Nasamones] Libyæ populi in orâ Syrtis majoris, nunc *la Syrte*.

[5] Interdixisse] Hæc omnia de Naſamonibus Zonaras, Tom. I, pag. 580.

[6] Sæculares ludi] Cenſorin. *de Die natali*, cap. 17.

[7] Ediderat] Sueton. in Domit. IV. Quintos ſæculares ludos ediderat Auguſtus anno U. C. dccxxxvii. ſextos Claudius anno U. C. dccc. Vide jam dicta ſuprà Annal. XI, 11.

[8] Anticipatum tempus] Ludi ſæculares fiebant anno centeſimo decimo. Ni Domitianus anticipaſſet tempus, facti tantùm fuiſſent anno U. C. dcccxlvii.

[9] Incertæ conditionis] Sueton. in Ner. LVII.

[10] Jam vulgatum] Vide Hiſt. II, 8. & ſuprà ad annum U. C. dcccxxxiv.

[11] Fœde abscissum] Jornandes, *de Rebus Geticis*, cap. 13.

cunctaque prædabundus latè populabatur. Nec jam de limite imperii & ripâ, ſed de hibernis legionum & poſſeſſione dubitatum.

Annus U.C. dcccxlii. *J. C. 89.*

T. Aurelio Fulvo II, A. Sempronio Atratino conſulibus. Poſt tantas exercituum clades, dux ultorque ſanguinis Romani ore vulgi poſcebatur Agricola [1]. Reſtitit Princeps, infenſus virtutibus, & gloriâ viri deterritus. Ipſe cum immenſo paratu adversùs Dacos proficiſcitur, bellum, ut rebatur, ſuis auſpiciis reparaturus. Diurpaneus, tantam armorum vim metuens, legatos miſit [2], qui de pace agerent. Ejus prudentia Domitiani vanitatem inflavit. Is, ſpretis legatis, ne dato quidem reſponſo, Cornelium Fuſcum, prætoriarum cohortium præfectum, bello præponit. Ubi Diurpaneo id fuit compertum, ducem Urbis deliciis [3], quàm belli artibus meliorem irriſit, rurſuſque miſit legatos, qui pacem offerrent, dum Romani, harum terrarum incolæ, ſingulis annis binos obolos [4] ſolverent: ſecus exterminium minitabatur. Domitianus, ut vanus, ſic periculi timidus, in Mœſiâ reſtitit [5]. Fuſcus, junctis navibus in modum pontis, Danubium tranſmiſit cum lectiſſimis militibus; hoſtemque aggreſſus, ſed poſt cruenta prœlia oppreſſus, temeritatis pœnas luit. Tum cura belli Juliano commiſſa [6], qui rem Romanam reſtituit. Interim Domitianus in Pannoniam venerat; Quadiſque & Marcomannis infenſus, quòd opem adversùs Dacos non tuliſſent, intulerat bellum. Iis pacem orantibus, deſpecti legati: alii, cùm preces iteraſſent, cæſi. Germani, hac atrocitate in furorem verſi, bellum ſuſcipiunt; victuſque & in fugam [7] conjectus Domitianus. Res feliciùs ceſſerant in Daciâ. Julianus, arte uſus ut Romanorum animos pudore erigeret, juſſerat milites ſua & centurionum nomina ſcutis inſcribere. Tum, cùm certa eſſet virtus, nec occulta ignavia, hoſtes aggreſſus eſt, gravique clade eos perculit. Vezinas, poſt Diurpaneum auctoritate apud Dacos præcipuus, ſimulatâ morte [8], deinde fugâ ſalutem quærere coactus. In ipſius regiæ expugnationem ibatur, ni Diurpaneus hoſtem, quem vi repellere non poterat, aſtu eluſiſſet. Cæſis enim arboribus, truncos armis induit, numeroſique exercitûs fecit ſpeciem, quâ deceptus Julianus receſſit. Manebat tamen prioris victoriæ fama. Eâ uſus eſt Domitianus, ut ſe ſuo dedecore exſolveret; paciſque conditiones & opes obtulit, quas Diurpaneus ultro accepit, diuturni belli laboribus feſſus, & clade a Juliano illatâ anxius. Colloquium tamen cum Principe renuit: ſed fratrem ſuum Diegin miſit, qui capta arma, paucoſque captivos,

[1] Agricola] Tacit. Vit. Agr. XLI.
[2] Legatos misit] Petr. Patricius, *de Legationibus*, pag. 23.
[3] Urbis deliciis] Vetus Scholiaſtes Juvenalis Satyr. IV, 112.
[4] Binos obolos] Gallicæ monetæ aſſes ferme ſex. Patricius, loc. cit.
[5] In Mœsia restitit] Dio, LXVII, pag. 761.
[6] Juliano commissa] Dio, LXVII, pag. 764.
[7] In fugam] Dio, LXVII, pag. 761.
[8] Simulata morte] Ut poſſet fugâ evadere. Dio, LXVII, pag. 764.

quaſi hi ſoli manerent, traderet. Tum Domitianus, ut victor, regnumque daturus, Diegin diademate evinxit [1]. Superbas inde literas, victoriarum nuntias, amplaque ſpoliorum fercula, unâ cum epiſtolâ Diurpanei, verâ incertum an fictâ, ejuſque legatos Romam mittit; quò mox ipſe, aucto milite honoribus & donativo, revertitur; provinciis, quàm hoſtibus gravior [2].

ANNUS U. C. DCCCXLIII. *J. C. 90.*

Domitiano Auguſto XV, M. Cocceio Nervâ II conſulibus. Vulgato ſub hoc principatu more, quo clades, ut quondam victoriæ, celebrabantur; Princeps de Dacis Germaniſque triumphavit: nec umquam magis ſollicita adulatio, ut triumphales ejus ſtatuæ non Urbem tantùm, ſed & imperium, opplerent. Acriora tamen Romæ ſtudia, inſtinctore Principe, qui militiæ probra ſpectaculorum magnificentiâ velabat. Omne genus ludorum editum [3]. In naumachiâ, juxta Tiberim effoſsâ & circumſtructâ, pæne juſtæ claſſes pugnavere: at miſera fuit & ſpectantium & pugnantium ſors. Hi enim ad omnium uſque necem certavere. Illorum multi exſtincti ſunt, quòd Princeps adeò fuit pervicax, ut, coortâ tempeſtate, inter maximos imbres, proſpectaverit, veſtes quidem idemtidem commutans; neminem verò egredi, aut veſtimenta mutare ſiverit. Ut in hac ludorum ſatietate irritaretur voluptas, naturæ portentis placuit ludere; viſaque pumilonum & mulierum [4] certamina. Hæc ludicra excepit convivalis lætitia, luctu mixta. Novo quidem luxu, & miraculo noctis die ſplendidioris, datum plebi epulum. Contrà Principis cena tenebrarum obſcuro funereiſque cærimoniis horruit [5]. Paratæ erant ædes nigrore luridæ: atra ibi laquearia, parietes, pavimentum: atra quoque, & in ſolo nuda, ſedilia. Primores ſenatûs equeſtriſque ordinis ſine comitibus huc intrare ſedereque juſſi; ſepulcraliſque columna, convivæ nomine inſcripta, cuique adpoſita, cum exiguo lychnucho, qualis in monumentis ſuſpenditur. Tum, umbrarum inſtar, erupere elegantes pueri, nudi & atramento tincti, qui cùm horridè circum convivas tripudiaſſent, ante cujuſque pedes adſtitere. Mox allatæ feralis convivii lances; miniſtratumque quidquid in funeribus edule & atrum. Loci horror, pavor imminentis fati omnes attonuerat. Alto ſilentio defixis terrorem intendebat Princeps, mortes, cædes, ceteraque funebria memorans. Nec cenæ finis metûs laxamentum tulit: at ſervis, qui in ædium veſtibulis conſtiterant, juſſis diſcedere, alii & ignoti præſto fuere, qui convivas partim vehiculis, partim lecticis imponunt; cunctis rigeſcentibus, ſeque ad mortem rapi repu-

[1] EVINXIT] Dio, LXVII, pag. 762.
[2] GRAVIOR] Plin. in Panegyric. XVII & XX.
[3] EDITUM] Dio, LXVII. pag. 762. Sueton. in Domit. IV & V.
[4] PUMILONUM ET MULIERUM] Hæc certamina celebrat Statius, I *Silvarum*, VI, 57 & ſeqq.
[5] HORRUIT] Hanc cenam deſcribit Dio. LXVII, pag. 763.

tantibus. Ut tamen quiſque ſuâ in domo repoſiti, formidinem inter & ſpem ancipites reſpirare cœperant, cùm nuntiatur ſingulis quoſdam ab Auguſto venire; gravior redit pavor, ſtatimque ſubit admiratio, cùm columnæ argenteæ, lances pretii laboriſque exquiſitiſſimi in cenâ adpoſitæ, aliaque id luxûs dona afferrentur: ſingulis quoque datus puer, qui infernâ imagine luſerat, tum lotus comptuſque. Sic nocte abſumptâ, cœpit Principis liberalitas celebrari. At quæ ipſe triumphalia victoriarum decora jactitabat, vulgus ferales epulas eorum qui in Daciâ occubuerant, vel in Urbe mactabantur, veriùs appellavit [1]. Auſus tamen eſt Septembrem menſem & Octobrem ex appellationibus ſuis *Germanicum Domitianumque* tranſnominare [2]; quòd altero ſuſcepiſſet imperium, altero natus eſſet. Manſere vocabula, dum ſævire potuit: periere, ubi deſiit timeri. Interim Civica Cerealis, Aſiæ proconſul, res novas erat molitus. In ipſo proconſulatu occiſus eſt [3]. Aſia, in rebellionem ebrietate acta, excidere vineas juſſa [4]. Aderat annus, quo Agricola proconſulatum Aſiæ & Africæ ſortiretur: artes invidiamque Domitiani veritus, ne in provinciam iret ſe excuſavit, annuentique Principi gratias egit. Salarium tamen, proconſuli ſolitum offerri, Agricolæ non dedit Domitianus, ſive offenſus non petitum, ſive ex conſcientiâ, ne quod vetuerat videretur emiſſe [5].

ANNUS U.C. DCCCXLIV. *J.C. 91.*

M. Ulpio Trajano, M. Acilio Glabrione conſulibus, vulgata prodigia, quæ Glabrioni exitium, Trajano imperium portenderent [6]. Certè Trajani virtus, in caſtris jam probata, Urbis ſplendore inclareſcebat; factumque calamitate temporum, ut multi ejus fortunam augurarentur ſimul & precarentur [7]. Favorem augebat Princeps in dies atrocior. Juliam, inceſto pollutam, quod ſuprà memoravimus, dum cogit conceptum a ſe abigere [8], occiderat; moxque divinis honoribus extulerat [9]. Super hanc libidinem, aliis merſus, tantò erat inviſior, quòd ſe acerrimum violatæ pudicitiæ vindicem ferebat. Veſpaſianus quidem Tituſque Veſtalium inceſta neglexerant [10]: hæc Domitianus æmulatu magis, quàm ſanctitatis ſtudio, coercuit. Jam ſub ipſa principatûs initia, Ocellatas ſorores Varonillamque corripuerat [11]: iis tamen permiſſum liberum mortis arbitrium; earumque corruptores relegati. Nunc verò quaſi indulgentiæ pœni-

[1] APPELLAVIT] Dio, loc. cit.
[2] TRANSNOMINARE] Sueton. in Domit. XIII.
[3] OCCISUS EST] Tacit. Vit. Agric. XLII. Sueton. in Domit. X.
[4] VINEAS JUSSA] Philoſtrat. Vit. Apoll. VI, 42.
[5] EMISSE] Tacit. Vit. Agric. XLII.
[6] PORTENDERENT] Dio, LXVII, pag. 765.
[7] ET PRECARENTUR] Quos inter fuit Agricola, teſte Tacito, Vit. Agric. XLIV.
[8] ABIGERE] Sueton. in Domit. XXII. Vide & Juvenalem Satyr. II, 32.
[9] EXTULERAT] Ut conſtat ex nummis hoc aut ſuperiore anno cuſis.
[10] NEGLEXERANT] Sueton. in Domit. VIII.
[11] CORRIPUERAT] Euſeb. in Chronic, Sueton. loc. cit.

teret, ratuſque ſæculum ſuum illuſtrari, ſi Veſtalem vivam defoderet [1], Corneliam, Veſtalium maximam, olim abſolutam, longo intervallo repetit; jureque pontificis maximi, reliquos pontifices non in regiam, ſed in Albanam villam convocat. Cornelia, abſens inauditaque, inceſti damnatur. Miſſi ſtatim pontifices, qui defodiendam necandamque curarent. Ejus ſtupratores virgis in comitio ad necem cæſi: quos inter Celer, eques Romanus, ſupplicio ſubditus, ſe inſontem profeſſus eſt. Valerius Licinianus, prætorius vir, reuſque quòd in agris ſuis occultaſſet Corneliæ libertam, ad confeſſionem confugit. Princeps, ſe abſolvi lætus, exſilium molle, velut præmium, ipſi dedit.

Annus U. C. dcccxlv. *J. C. 92.*

Domitiano Auguſto XVI, Q. Voluſio Saturnino conſulibus. Gliſcentia jam ob ſævitiam odia Domitianus adhuc provocabat contumeliis, quibus nihil umquam fuit Principibus exitioſius. L. Antonius, Germaniæ ſuperioris præſes, iis accenſus bellum civile movit [2]. Ipſi aderant legionum vis & opes: conſilia quoque cum Germanis inierat. Grave inde exarſerat bellum, ni L. Maximi vigilantia forſque reipublicæ præſto fuiſſent. At mirâ felicitate, ipsâ dimicationis horâ reſolutus repentè Rhenus tranſituras ad Antonium barbarorum copias inhibuit; victuſque Antonius. Ubi Romam venêre rebellionis nuntii, Domitianus, cùm de retinendâ dominatione ageretur impiger, legiones excivit; Trajanum qui in Hiſpaniâ tunc agebat, Lucianum Proclum alioſque evocavit, ſtatim ipſe ad bellum profectus. In itinere ſupervenere victoriæ nuntii; eaque quodam famæ miraculo, priùs præſagiis, quàm nuntiis, Romæ innotuit. Ipſo enim, quo dimicatum eſt, die, ſtatuam Principis inſignis aquila circumplexa pennis clangores lætiſſimos edidit [3]; vulgatuſque, incerto auctore, rumor, « interfectum Antonium »: multis etiam caput ejus allatum vidiſſe ſe adeò pervicaciter contendentibus, ut pars magna magiſtratuum pro partâ victoriâ ſtatim ſacrificaret [4]. Tam inopinato ſucceſſu in limite imperii reſtituta pax: at Principis crudelitas inclementer ſævit. Id quidem veritus L. Maximus, literas omnes in Antonii ſcriniis repertas igne aboleverat [5], ne cui periculum faceſſerent. Domitianus, periculo atrox, quoſvis ſuſpectos corripuit: interfectorum quoque memoriæ infenſus, vetuit « in acta eos referri ». Ne ſcriptis quidem ad ſenatum literis, eorum capita, ut & Antonii, Romam miſit pro roſtris exponenda. In hac pereuntium turbâ, duo ſoli e notioribus veniâ donati ſunt, tribunus laticlavius, & centurio, qui « ſe »,

[1] Vivam defoderet] Hæc & ſeqq. fermè totidem verbis Plinius, Ep. IV, 11. qui rem fusè & eleganter narrat.

[2] Movit] Sueton. in Domit. VI. Dio, LXVII, pag. 764.

[3] Clangores edidit] Suetonius loc. cit.

[4] Sacrificaret] Plutarch. in Paul. Æmil. pag. 268.

[5] Igne aboleverat] Dio, loc. cit.

ut faciliùs expertes culpæ crederentur, « impudicos » probaverant, « & ob id neque apud ducem, neque apud milites ullius momenti » eſſe potuiſſe[1] ». Ne idem rediret periculum, « geminari caſtra le- » gionum » prohibitum[2] : « nec plus quàm mille nummos [3] a quo- » quam ad ſigna deponi ». Antonius enim apud duarum legionum hiberna, ex depoſitorum etiam ſummâ, fiduciam cepiſſe videbatur. Imminutâ quoque nobilium potentiâ, quædam ex maximis officiis inter libertinos militeſque Romanos communicata. Longiùs adhuc proſpexit ſuſpicacis Principis cura : cúmque ebrietas in ſeditiones facilè effervescat, utì jam antè de Aſiâ compertum, cauſatus « uber- » tatem vini, frumenti inopiam, nimioque vinearum ſtudio negligi » arva », edixit, « ne quis in Italiâ novellaret[4] : utque in provinciis » vineta ſucciderentur ; relictâ ubi plurimùm dimidiâ parte ». Quâ tamen in re exſequendâ haud ita perſeveravit, ſeu mutatus precibus Scopeliani, a cunctis Aſiæ civitatibus, ut id deprecaretur, miſſi, ſeu potiùs metu compulſus, quòd ſparſi tum libelli cum Græcis verſibus, hac ſententiâ : « Rode vitem; hinc tamen erit, quod in mactandum » Cæſarem ſpargatur ». Quibus commotus, edicti de excidendis vineis propoſiti gratiam fecit[5]. Inſuper datum Scopeliani eloquentiæ, ut qui in Aſiâ vites non ſererent, multarentur[6]. Sub Principe, cui ludus fuit muſcas captare ac ſtylo præacuto configere, quidam cœpere, novo ſcelere, venenatis acubus obvios pungere ; morſque ſæpe ſine ullo doloris ſenſu inferebatur. Furor, qui non in Urbe tantùm, ſed peſſimo æmulatu per totum imperium graſſabatur[7], reorum morte repreſſus.

Annus U. C. dcccxlvi. *J. C. 93.*

Pompeio Collegâ, Cornelio Priſco conſulibus. Verſo ad ſævitiam Principe, crevit delatorum audacia; boniſque omnibus formidata nomina, Carus Metius, Catullus Meſſalinus, Marcus Regulus, Publicius Certus, & Bebius Maſſa. Hic, ſupra inſitam perfidiam, ſuo quoque periculo audax. Bæticis enim querentibus, contra eum ſenatus Plinium cum Herennio Senecione advocatum provinciæ dederat[8]. Dum fit inquiſitio, obiit Cn. Julius Agricola[9], ſexto & quinquageſimo ætatis anno. Rerum geſtarum claritate, virtutumque conſtantiâ, celebrata olim nomina æquaverat : propriam in hac temporum calamitate laudem adſecutus, quòd ſine contumaciâ, ſine inani jactatione libertatis, ſed moderatione & prudentiâ, induſtriâ ſimul

[1] Esse potuisse] Sueton. in Domit. X. Vide & Dionem, loc. cit.

[2] Prohibitum] Sueton. in Domit. VII.

[3] Mille nummos] Gallicæ monetæ libras 194. De fiſcis militaribus diximus ſuprà in Notis & Emendationibus ad Annal. I, 37.

[4] Novellaret] Sueton. loc. cit.

[5] Gratiam fecit] Sueton. in Domit. XIV.

[6] Multarentur] Philoſtrat. de Vitis Sophiſt. I, 21. num. 6.

[7] Grassabatur] Dio, LXVII, pag. 764.

[8] Dederat] Plin. Epiſt. VII, 33. Tacit. Vit. Agric. XLV.

[9] Agricola] Tacit. Vit. Agric. XLIV.

& vigore, ſalvam virtutis famam retinuit; & quam multi ambitioſâ morte quæſiere, ipſe placido vitæ curſu immortalem ſuî memoriam reliquit. A Cornelio Tacito, eâdem, quâ vixit, fide ac modeſtiâ narratus, poſteriſque traditus, magnum ſemper erit exemplum poſſe etiam ſub malis Principibus magnos viros eſſe.

Poſt Agricolæ mortem, quaſi turbo, furor Domitiani incubuit. Is nempe efferatus civilis belli memoriâ & aſſiduis conjurationum rumoribus, ratuſque ſecuritatem diffidentiâ niti, non jam per intervalla ac ſpiramenta temporum, ſed continuo & velut uno ictu rempublicam exhauſit [1]. Ob leviſſimas ſuſpiciones bonus quiſque in exilium acti, morteve adfecti. Inter eos, qui pœnis tum fuere obnoxii, eminebant M. Cocceius Nerva & Salvidianus Orſitus, ambo conſulares: ille Tarenti exſul [2] delituit: hic in inſulam conjectus [3], mox interemptus eſt. In his temporum acerbitatibus, auditi ſunt motus Sarmatarum, qui legionem cum legato ceciderant. Huc tendit Princeps. Et, ſeu victis hoſtibus, ſeu fictis victoriis, utì jam antè, ludificatus, lauream Jovi Capitolino retulit [4].

ANNUS U. C. DCCCXLVII. *J. C. 94.*

L. Nonio Torquato Aſprenate, T. Sextio Magio Laterano conſulibus. Principis ſævitia, nec bello, nec victoriæ ſollemnibus remiſſa, impietatis accuſationibus adcrevit. Præcipua mali cauſa Maſſa Bebius, ſuprà memoratus. Is fuerat damnatus, cauſam Bæticorum orantibus Herennio Senecione & Plinio: ejuſque bona, ut publicè cuſtodirentur, ſepoſita. Senecio, dum, nimio in clientes provinciamque ſtudio, apud conſules inſtat, ne poſtulationibus vacent, irritat Maſſam, qui eum impietatis poſtulat [5], quòd Priſcum Helvidium laudaſſet [6]. Eâ accuſatione perculſus, occiſus eſt. Par cauſa, eademque ruina Arulenum Ruſticum traxit; eique capitale fuit, quòd Pæti Thraſeæ vitam ſcripſiſſet [7], virumque ſanctiſſimum appellaſſet. Nec in ipſos modò auctores, ſed in libros quoque eorum ſævitum, delegato triumviris miniſterio, ut in comitio ac foro urerentur. Eodem caſu convulſæ nobiliſſimæ feminæ: relegantur [8] Arria Thraſeæ Pæti, Fannia Helvidii Priſci vidua, Gratilla Ruſtici uxor. Relegatus quoque Mauricus [9]. Nihil autem atrocius viſum, quàm cùm Publicius Certus, accuſato Helvidio filio [10], quaſi ſcenico exodio ſub perſonâ Paridis & Œnones divortium Principis cum uxore [11] tractaſſet, ipſe ſenator ſenatori manus intulit [12], eumque, mox occiden-

[1] EXHAUSIT] Tacit. ibid.
[2] EXSUL] Philoſtrat. Vit. Apollon. VI, 8.
[3] CONJECTUS] Philoſtrat. ibid. Sueton. in Domit. X.
[4] RETULIT] Eutrop. in Breviario. Sueton. in Domit. V.
[5] POSTULAT] Plin. Epiſt. VII, 33.
[6] LAUDASSET] Tacit. Vit. Agric. II,
[7] SCRIPSISSET] Tacit. ibid. Sueton. in Domit. X.
[8] RELEGANTUR] Plin. Ep. III, 11.
[9] MAURICUS] Frater Aruleni Ruſtici.
[10] HELVIDIO FILIO] Sueton. in Domit. X. Plin. Ep. IX, 13.
[11] CUM UXORE] Domitiâ.
[12] MANUS INTULIT] Plin. loc. cit. Tacit,

dum, in carcerem duxit. Tum Philoſophi omnes, ut inſtinctores libertatis, Urbe Italiâque ſubmoti [1]. Acriter quoque in Chriſtianos animadverſum [2].

ANNUS U. C. DCCCXLVIII. *J. C. 95.*

Domitiano Auguſto XVII, T. Flavio Clemente conſulibus. Nemo umquam tot conſulatus ceperat. Id Principis arrogantiæ diffidentiæque datum. Obſeſſa autem, ut priore anno, curia. Nec pudor fuit Clementem reum ſubdere, licèt conſul, Principis collega ac patruelis foret [3]. Ob Chriſtianam religionem, arguebatur impietatis in deos [4]; ideoque ferme in ipſo conſulatu interemptus [5]. Eamdem ob cauſam Flavia Domitilla ejus uxor in Pandatariam inſulam relegata [6], ut & in Pontiam [7] altera Domitilla, pariter Flavio ſanguine orta. Nullâ re magis Domitianus maturavit ſibi exitum; licèt & alias nobilium cædes ediderit: quas inter Acilius Glabrio conſularis & exſul occiſus eſt ut rerum novarum molitor [8]. At ubi mota domeſtica hæc odia, nemo fuit cui Princeps fideret. Fruſtra vel præfectos prætorio in ipsâ præfecturâ reos agebat [9], vel opprimebat libertos, quos ut doceret numquam, ne bono quidem exemplo, audendam patroni necem, Epaphroditum a libellis capitali pœnâ condemnavit, quòd poſt deſtitutionem, Nero in adipiſcendâ morte, manu ejus adjutus exiſtimabatur [10]. Suppliciis irritata tantùm audacia. Nec profuit vigilantia Juventii Celſi [11], inter conſpiratos olim accuſati; ſed ſupplicium effugerat, Principem ſecretò allocutus, teſtatuſque ſe eſſe inſontem: &, ſi annuerit Princeps dominus ac deus, ſe nefanda quævis conſilia inveſtigaturum, certóque renuntiaturum. Poſtea ſemper eluſit Principem; hacque fraude incruentus ſupervixit.

ANNUS U. C. DCCCXLIX. *J. C. 96.*

C. Antiſtio Vetere, C. Manlio Valente conſulibus. Valens nonageſimo ætatis anno in conſulatu mortuus eſt [12]. Hunc quoque annum

Vit. Agric. XLV.

1 SUBMOTI] Sueton. in Domit. X.

2 ANIMADVERSUM] Hieronym. de Script. Eccleſ. cap. 9.

3 PATRUELIS FORET] Vide Stemma Flaviorum in Notis & Emendationibus ad Hiſt. I, 46. num. 13.

4 IMPIETATIS IN DEOS] Dio, LXVII, pag. 766.

5 INTEREMPTUS] Sueton. in Domit. XV. *Contemptiſſimæ inertiæ* Clementem arguit Suetonius, quòd Clemens Chriſtianæ pietatis tranquillitatem ſectabatur. Multi alii Chriſtiani periere, ut conſtat ex Brutio, apud Hieronymum in Chronic. Suffragatur Dio, loc. cit. Tunc Joannes Apoſtolus in inſulam Patmon relegatus eſt.

6 RELEGATA] Dio, loc. cit. Pandataria inſula, nunc l'*iſle Sainte Marie*, ut jam dictum eſt ſuprà Annal. I, 53.

7 IN PONTIAM] Brutius apud Hieronymum, in Chronic. Pontia inſula, nunc l'*iſle Ponza*. De utrâque Domitillâ vide Stemma Flaviorum, in Notis & Emendationibus ad Hiſt. I, 46. num 12. & 14.

8 RERUM NOVARUM MOLITOR] Sueton. in Domit. X.

9 REOS AGEBAT] Dio, LXVII, pag. 766.

10 EXISTIMABATUR] Hæc totidem verbis Suetonius in Domit. XIV. Vide & Dionem loc. cit.

11 JUVENTII CELSI] Dio, LXVII, pag. 765.

12 MORTUUS EST] Dio, LXVII, pag. 766.

fatalem

ſatalem ſibi fore Domitianus dudum audierat, ab adoleſcentiâ vaticiniis Chaldæorum, qui diem, horam, genuſque mortis ei prædixerant [1], imbutus. Recentioribus adhuc agitabatur oraculis. Inſuper continua fulminum vis, tactum de cælo Capitolium, templum Flaviæ gentis, domus Palatina & cubiculum Principis, aliaque multa portenta [2] metum intendebant. Dum adversùs imminens periculum ſe ſollicitudine & ſævitiâ accingit, ſuam ipſe impellit ruinam. Parthenius enim & Sigerius, cubicularii, Entellus a libellis, ceterique Principis amici ac liberti, ſed ejus iras veriti, conjurationem iniere [3]. Iis animos addidit Domitia, cùm fortè legiſſet ſecretas Domitiani tabellas, quibus ſuum, eorumque qui morti deſtinabantur, nomen inſcriptum. Ubi id conſpiratis compertum, ſuo aliorumque periculo territi, rem properant. Priùs tamen actum de ſucceſſore, quem eligerent. Cocceium Nervam ad imperii ſpem votumque erigunt. Cunctabantur adhuc quando & quomodo Domitianum aggrederentur. Stephanus, Domitillæ procurator [4], & tunc interceptarum pecuniarum reus, conſilium operamque obtulit. Is ergo, ut ad ſuſpicacem Principem facilior ſecretiorque foret aditus, conſpirationis indicium profeſſus, & admiſſus, legenti traditum a ſe libellum, & attonito ſuffodit inguina: ſaucium ac repugnantem alii adorti, vulneribus ſeptem contrucidaverunt. Occiſus eſt Domitianus quartodecimo Calendas Octobris, anno ætatis quinto & quadrageſimo, imperii quintodecimo. Ante principatum arrogans; ſub principatûs initiis, ut patris fratriſque gloriam obrueret, virtutum ſpecies mentitus eſt: mox ſuis vitiis abſtractus, in omnes libidines ruit: quævis audendi licentiam adducto & militari imperio obtinuit: plebi, ob ludorum magnificentiam, non ingratus; militi, cui omnia indulgebat, acceptiſſimus, ſenatoribus ita odioſus, ut, auditâ ejus cæde, certatim repleverint curiam, & in ejus contumelias eruperint, detractis quoque, & ſolo afflictis ejus imaginibus: mox ut ubique ejus tituli eraderentur abolereturque omnis memoria decretum.

Hæc fuit animorum inclinatio, cùm M. Cocceius Nerva, Narniæ [5] in Umbriâ natus, ſed Cretenſi origine [6], imperio potitus eſt, adnitentibus Petronio ſecundo, cohortium prætoriarum præfecto, & Parthenio conjuratorum duce. Primus advenarum, Romæ imperavit; & virtutes, faſtigio Cæſarum ignotas, oſtendit: res olim diſſociabiles miſcuit principatum ac libertatem [7]. Naturâ, ſenectute, &, quod bonarum artium feraciſſimum eſt, multiplici malorum temporum experientiâ difficilem regendi artem edoctus, prioris principatûs odia

[1] Prædixerant] Sueton. in Domit. XIV.

[2] Portenta] Quæ vide apud Suetonium in Domit. XV.

[3] Iniere] Dio, loc. cit.

[4] Domitillæ procurator] Sueton. in Domit. XVII.

[5] Narniæ] Aurel. Victor, *in Epitome.*

[6] Cretensi origine] Aurel. Victor. *de Cæſaribus.*

[7] Ac libertatem] Tacit. Vit. Agric. III.

abrogavit. Rei majeſtatis abſoluti : ſublata fiſci Judaici calumnia [1] : ſervi ac liberti, qui dominis inſidias ſtruxerant, ſuppliciis ſubditi : in eos omnes, qui delationes factitaverant, inquiri licuit. At ut mali, ſic & boni, eſt præfervidus & lethifer quidam impetus. Tanta delatorum turba incondito turbidoque clamore poſtulata ſimul & oppreſſa, ut Fronto, conſul, egregiè adverterit, « malum eſſe Principem, ſub quo nihil cuiquam liceat; pejorem tamen eſſe, per quem » omnia omnibus licent [2] ». Inde Nerva pronos ad vindictam animos inhibuit, eoſque mollivit liberalitate. Reſtitutum quidquid apud fiſcum ſupererat, a Domitiano temere ademptum : egenis civibus Romanis datus ager ad ſexcenties ſeſtertiûm [3]; lectique ſenatores, qui agrum emerent & dividerent : additum quoque congiarium [4]. Ad levanda imperii onera, conflata ex aureis argenteiſque Domitiani ſtatuis ingens pecuniarum vis. Privatas quoque opes, & Principum prædia, domos, ſupellectilem Nerva diſtraxit [5], ut reipublicæ conſuleret.

Annus U. C. dcccl. *J. C. 97.*

Nervâ Auguſto III, L. Verginio Rufo III conſulibus. Verginius Rufus, ſpreto triginta ante annos imperio [6] & continuâ virtutum claritate principem in Urbe locum adſecutus, tertio hoc conſulatu perfunctus obiit, cùm annum tertium & octogeſimum exceſſiſſet. Ductum ei publicum funus. Pro roſtris laudatus eſt a Cornelio Tacito conſule. Supremus hic gloriæ ejus cumulus acceſſit laudator eloquentiſſimus [7].

Nerva autem, ad imperii curas intentus, afflictas urbes refovebat; puellas puerosque egenis parentibus natos per Italiæ oppida ſumptibus publicis ali juſſit. Simul ut pluribus neceſſitatibus ſubveniretur, creati quinqueviri, qui modum publicis impenſis facerent. Sacrificia, Circenſes ludi, ſpectacula, aliaque id genus, quibus ſub priore Principatu opes profundebantur, circumciſa. Dum talibus curis detinebatur Princeps, penes prætorianum militem flagrabat Domitiani deſiderium. Novas quoque res moliebatur Calpurnius Craſſus [8]. Is deprehenſus, confeſſuſque, Tarentum cum uxore amotus eſt. Hac Principis lenitate arrogantiam cepit Ælianus Caſperius [9]; eoque inſtinctore, Domitiani interfectores ad exitium poſtulantur. Reſtitit quidem Princeps. At, eo neglecto, Petronius Secundus & Parthenius

[1] Calumnia] Ut conſtat ex Nervæ nummis. Minimè tamen ſublatum Judaicum tributum. At non licuit quemquam Judaici ritûs accuſare; ut videre eſt apud Dionem, LXVIII, pag. 769.

[2] Licent] Dio, loc. cit.

[3] Sexcenties sestertium] Dio, ibid. Sexcenties ſeſtertiûm ſunt Gallicæ monetæ libræ 11,673,015.

[4] Congiarium] In nervæ nummis expreſſum.

[5] Distraxit] Dio, ibid.

[6] Imperio] Vide Supplementum Annal. XVI, 79.

[7] Eloquentissimus] Hæc omnia Plinius, Ep. II, 1.

[8] Calpurnius Crassus] Dio, LXVIII, pag. 770.

[9] Ælianus Casperius] Hæc quoque Dio, ibid.

comprehenſi & jugulati. Tum eò audaciæ prorupit Caſperius, ut Nervam compelleret referre apud populum gratias militibus, « quia » nefandos peſſimoſque omnium mortalium peremiſſent ». Tali indignitate Princeps infremuit, ſenſitque & ſenectuti ſuæ & reipublicæ quærendum præſidium. Nec illud intra domum adſumpſit; ſed M. Ulpium Trajanum, qui præſidebat Germaniæ, cunctoſque bellicis ac civilibus virtutibus præeminebat, adoptavit : quartodecimo Calendas Octobris, cùm lauream ex Pannoniâ allatam in gremio Jovis collocaſſet, adoptio nuncupata [1]. Trajani vel abſentis famâ ſtatim reſtituta Nervæ auctoritas, & prætorianorum tumultus conſedit.

ANNUS U. C. DCCCLI. *J. C. 98.*

Supremus hic annus eſt a Tacito memoratus [2]. In eo quoque hujuſce Appendicis Chronologicæ finem faciam, ubi priùs monuero Nervam ſub ipſis anni initiis defunctum; Trajanumque ſummâ rerum potitum iis inclaruiſſe virtutibus, ut numquam major fuerit populi Romani gloria ac felicitas. Artes quoque ſub optimi Principis auſpiciis ad eam amplitudinem ac magnificentiam promotæ, quæ omnem retro memoriam vicit.

AT HÆC vel per compendium narrari haud patiuntur loci temporiſque, quibus premimur, anguſtiæ. Noſtrum enim opus in hoc quarto volumine concludendum. Ideo & ampliſſimis, quos parabam, indicibus abſtinuerim. Publicæ tamen utilitati conſulturus, Freinshemianum indicem, copioſiſſimum quidem, & eruditis viris jam probatum, auctiorem & emendatiorem ſubjiciam : alterum & breviorem addam quo, quæ vel in Supplementis tradita, vel in Notis fuſiùs tractata aut explicata, indigitentur.

[1] NUNCUPATA] Plin. in Panegyric. VIII & XCII. Dio, ibid.

[2] MEMORATUS] Tacit. de Morib. Germanorum. cap. 37.

INDEX
IN
C. CORN. TACITUM.

Abſolutè poſiti numeri ad Annales *referuntur* : H. *præfixum habentes, ad* Hiſtorias : G. *ad* libellum de moribus Germanorum : A. *ad* vitam Agricolæ : O. *ad* Dialogum de Oratoribus.

A PRINCIPIO 1, 1. ab epiſtolis & libellis & rationibus 15, 35. ab ſedecim annis miſſio 1, 19.
Abdageſes 6, 36. gazam adjicit Tiridati 6, 37. inviſus primoribus 6, 43. ejus auctoritas 6, 44.
Abdus 6, 31. lento veneno inligatus 6, 32.
Abgarus, Arabum rex 12, 12. deficit a Meherdate 12, 14.
Abnoba mons G. 1.
Aborigines, *populi* 11, 14.
Abſcondere omnes affectus 13, 16.
Abſens accuſatus, abſens abſolutus A. 41. abſentium æqui, præſentibus mobiles 6, 36. abſentium vires majores creduntur H. 2, 83.
Abſtinentia cibi 6, 26.
Abſtractus adverſis 4, 13. H. 4, 2.
Abſtrudere triſtitiam 3, 6. metum 15, 5.
Abudius Ruſo 6, 30.
Academia O. 32. Academici O. 31.
Accidens genibus 15, 53.
Accius, *poëta* O. 20. 21.
Accolarum odium 12, 29. H. 5, 1.
Accuſatio mutua 6, 4. juſſu Principis ſuſcepta 3, 22. 6, 7. 11, 1. 13, 43. 15, 35. H. 4, 42. accuſationes continuæ 4, 33. voluntariæ O. 41.
Accuſator diſtrictior velut ſacroſanctus 4, 36. falſus 6, 9. 12, 59. H. 2, 65. filius 4, 28. accuſatores præmiis illecti 4, 30. exilio aut morte mulctati 3, 37. 6, 9. 6, 30. ab ipſo Principe adflicti 4, 71. 6, 9. 6, 10. 6, 30. 6, 48.
Acer militiæ H. 2, 5.
Acerbitates novæ 13, 50.
Acerronia 14, 5.
Cn. Acerronius conſul 6, 45.
Aceto concretus *bituminis* liquor H. 5, 6.
Achaia proconſulari imperio levatur 1, 76. additur provinciæ Mœſiæ 1, 80. regio amœna 3, 7. H. 1, 23. terræ motu adflicta 4, 13. exterretur rumore Pſeudo-Druſi 5, 10. ſpoliatur a Nerone 15, 45. metuit ſibi a Pſeudo-Nerone H. 2, 8. ſtudiis clara O. 30. Achaiæ prætor Poppæus Sabinus 1, 80. 5, 10. Atidius geminus 4, 43.
Achæi, *populi* 6, 18.
Achæmenes 12, 18.
M'. Acilius conſul 12, 64.
Acilius Aviola 3, 41.
Acilius Strabo 14, 18.
Acinacem diſtringere 12, 51.
Acratus 15, 45. 16, 23.
Acta deorum G. 34. patrum 5, 4. Urbis diurna 3, 3. 13, 31. populi Romani 16, 22. publica 12, 24. in acta jurare 1, 72. 4, 42. 13, 11. 16, 22. actorum libri O. 37.
Acte, liberta 13, 12. 13, 46. 14, 2.
Actianus Nonius H. 4, 41.
Actiones O. 32.
Actium H. 1, 1. Actiaca religio 15, 23. victoria 1, 3. 2, 53. 4, 5. Actiacæ legiones 1, 42. Actiacum bellum 3, 55.
Actius, centurio 6, 24.
Actor publicus 2, 30. 3, 67. actores O, 26.
Acutia, P. Vitellii uxor, majeſtatis poſtulata 6, 47.
Addicentia auſpicia 2, 14.
Addua, flumen H. 2, 40.
Adductus 14, 4. adductum ſervitium 12, 7. adductius, quam ſervili bello imperitare H. 3, 7. regnari G. 43.
Adequitare caſtris 6, 34.
Adgandeſtrius 2, 88.
Adgnoſcendum ſe præbere 3, 41.
Adgnita convicia 4, 34.

Adhæreſcere egreſſibus 11, 12.
Adiabeni 12, 13. vaſtantur a Tigrane 15, 1. 15, 2. Izates 12, 14. Monobazes 15, 1. 15, 14.
Adiabenum regimen 15, 1.
Adjectiones familiarum H. 1, 78.
Aditus ad Principem 2, 28. emptus, interceptus a Sejano 4, 41. promptior inter ſpectacula 15, 53. 16, 1. vetitus 16, 10. Regis Parthici 2, 2.
Adjutor imperii 4, 7.
Adjutrix legio H. 2, 43. H. 3, 44.
Adlevatur animum 6, 43.
Adloqui &c. *Vide* Alloqui &c.
Adminiſtrationes A. 19.
Adnantes equis 14, 29.
Adoleſcens ver 13, 36. autumnus 11, 31. æſtas 2, 23. nox H. 1, 23. ſeditio H. 1, 31. vitium 3, 53.
Adoleſcens Agrippa Poſtumus 1, 6. Druſus 1, 4. 1, 47. 3, 56. Germanicus 1, 4. 1, 47. 1, 59. Adoleſcentium animi mobiles 4, 17.
Adoleſcentia læta voluptatibus H. 2, 2. ſumptuoſa H. 4, 49. petulanter acta H. 1, 13. Adoleſcentiæ cupiditates H. 1, 15. lubricum 14, 56.
Adoleſcentulus imperitus 1, 59. H. 4, 76.
Adoptio Agrippæ H. 1, 15. Caii & Lucii Cæſarum 1, 3. H. 1, 15. Germanici 1, 3. Liviæ 5, 1. Marcelli H. 1, 15. Neronis 12, 25. Piſonis H. 1, 14. Tiberii 1, 3. H. 1, 15. nulla in gente Claudiorum uſque ad Neronem 12, 25.
Adoptio lege Curiatâ H. 1, 15. nuncupata in caſtris, in ſenatu, pro roſtris H. 1, 17. optimum invenit H. 1, 16. ſenilis 1, 7. ſimulata 15, 19. Adoptionis ara 1, 14. artes, fraus 15, 19.
Adorare vulgum H. 1, 36.
Adornata verbis in ſpeciem 1, 52.
Adpugnare caſtra 4, 48.
Adrana, flumen 1, 56.
Adrepere animis 3, 50. ſævitiæ 1, 74.
Adria H. 3, 12. H. 3, 42. maris Adriæ 15, 34. Adriaticum mare 2, 53.
Adridere O. 42.
Adrogans moderatio 1, 8. mora 3, 7.
Adrogantia oris 5, 3. ſummæ fortunæ 2, 72. Tiberii 1, 10.
Adrumetum oppidum 11, 21. H. 4, 50.
Adſentationes 6, 49.
Adſentiendi neceſſitas 3, 22.
Adſenſu audita 2, 33. 2, 38. 3, 34.
Adſertor H. 2, 61.
Adſeverare gravitatem 13, 18.
Adſeveratio 2, 31. 3, 35. 4, 15. 4, 19. 4, 42. 4, 52. 6, 2.
Adſidere ægrotis 6, 26. A. 45. judiciis 1, 75. 2, 57.
Adtrectare quod non obtinetur, indecorum 3, 52.
Advenæ Reges 11, 24.
Adverſarius O. 10. 34.
Adverſæ res conſilium adimunt 11, 32. diſcordiam pariunt H. 4, 37. adverſarum rerum ex æquo ſocii, in ſecundis minores H. 4, 2. G. 36.
Adverſa majore animo tolerantur quàm relinquuntur H. 2, 46. caſura in rempub. 11, 19. expertus, ducit ne ſecunda quidem minus habere diſcriminis H. 1, 29. ferme intuta 12, 36. mutant animos H. 3, 41. pravitati ducis, proſpera ad fortunam reipub. referunt 14, 38. tolerata prædæ cupidine H. 4, 23. victis omnia A. 30. uni imputantur A. 27. reputare ſapientis H. 2, 74. adverſis firmus A. 35. incauti 1, 68. pavidi 2, 14. ſecundiſque juxta famoſus H. 1, 10.
Adulandi libido H. 4, 49. ſpecies ſub Tiberio 1, 8. 3, 70. Adulantes maxime, quibus maximus mæror 15, 73.
Adulatio abſurda 3, 47. anceps 4, 17. aſſidua A. 43. exquiſita H. 3, 37. fœdiſſima 3, 3. 3, 65. 15, 59. Græca 6, 18. inhoneſta H. 2, 57. meditata 6, 3. poſterior 4, 9. promiſcua 4, 37. quæſitior 13, 57. 12, 26. læva 4, 20. ſolita H. 2, 90. ſegnis H. 1, 36. ſervilis 16, 2. H. 1, 1. triſtis 11, 21. amicis ineſt 2, 12. conſiliis rectis adverſa H. 2, 33. principi olim privato magis nota H. 1, 85. in quemcunque principem non judicio ſed more tradito H. 1, 32. officit veritati 6, 38. adfectûs veri venenum H. 1, 15. in aperto, invidia in occulto H. 4, 4. ſcriptorum facilè repellitur H. 1, 1. adulationis illecebræ O. 29. exemplum omnes imitantur 1, 78. 4, 37. 14, 10. adulationi fœdum crimen ſervitutis ineſt H. 1, 1. in adulationem lapſi 4, 6. adulatione quæritur remedium pavori 4, 74. ſordida tempora 3, 65. deterrita decora ingenia 1, 1. fœdati faſti H. 4, 40. cæca & corrupta mens A. 43.
Adulatores cohibiti 4, 6. 11, 25. adulatorum mores 2, 38. 4, 9. Adulatorium dedecus 6, 32.
Adulterii pœna 2, 50. 4, 42. G. 19. Adulteriis filium Principis agere H. 4, 2.
Advocati 11, 6. O. 1. O. 34. Advocatorum perfidia 11, 5. præmia 11, 7. 13, 5. 13, 42.
Advocationes O. 4. O. 10.
Advolare 6, 28.
Advolvi genua 6, 49. 15, 71.
Ædes. *vid.* Templum.
Ædificandi inſcitia G. 16.
Ædificationes Druſi 3, 37. Tiberii 6, 45.
Ædiles 2, 85. libros vetitos cremant 4, 35. luxum urbis coercent 3, 52. 3, 55. viri ſtrenui 3, 53. apud Ædiles licentia ſtupri vulgatur 2, 85. Ædilium curulium plebeiorumque poteſtas cohibita 13, 28.
Ædilitas curulis 1, 3.
Ædituus H. 3, 74.
Ædui contermini Sequanis 3, 45. dites & imbelles 3, 46. a Romanis deſciſcunt 3, 40. Romanorum fratres, ſenatorum jus adipiſcuntur 11, 25. vincuntur a Silio 3, 46. H. 4, 57. juvant Vitellianos H. 1, 64. Vindicem H. 1, 51. H. 4, 17. adhærent Maricco impoſtori H. 2, 61.
Æeta rex Colchorum 6, 34.
Ægæum mare 5, 10. Ægæi maris inſulæ 15, 71.
Ægeæ, civitas Ciliciæ 13, 8.
Ægeatæ *pop.* 2, 47.
Æger animi H. 3, 58. manum H. 4, 81.
Ægienſis civitas 4, 13.
Ægreſcere ſollicitudine 15, 25.
Ægyptii ſuperſtitioſi H. 4, 81. animalia venerantur H. 5, 5. corpora condunt H. 5, 5.
Ægyptiæ litteræ 2, 60. 11, 14. ſacra urbe pulſa 2, 85.
Ægyptus deſcribitur H. 1, 11. Judææ vicina H. 5, 6. clauſtra annonæ H. 3, 8. fame Romam pre-

mere poteſt H. 3, 48. ab Auguſto ſepoſita 2, 59. equitibus Romanis regitur 12, 60. H. 1, 11. cum duabus legionibus 4, 5. H. 4, 76.
Ælia Petina 12, 1.
Ælius Gallus 5, 8.
Ælius Gracilis 13, 53.
Ælius Lamia 4, 13. effertur funere cenſorio 6, 27.
Ælius Sejanus. *vid.* Sejanus.
Æmilia Lepida 6, 40.
Æmilia Muſa 2, 48.
Æmilius 2, 11. 4, 42.
Æmilius Lepidus 2, 48.
Æmilius Longinus H. 4, 59. interficitur H. 4, 62.
Æmilius Mamercus 11, 22.
Æmilius Pacenſis H. 1, 20. Dux Othonianus H. 1, 87. vinctus a militibus H. 2, 12. interficitur H. 3, 73.
Æmilii 3, 22. 3, 24. 6, 29.
Æmilium genus 6, 27.
Æmilia monumenta 3, 72.
Æmulandi amor legibus validior 3, 55. cura major minoribus H. 4, 48.
Æmulatio inter pares 2, 47. 3, 38. 14, 46. collegarum obliteranda 6, 4. gloriæ, belli cauſa 2, 44. honoris pro neceſſitate A. 21. militum ſegnitiem repellit H. 2, 4. muliebris 2, 43. 4, 40. municipalis H. 3, 57. provinciarum H. 4, 69. vitiorum 12, 54. 12, 64. æmulationis ſuſpecti, ſpecie obſidum amoti 2, 1. 13, 9. æmulatione dirempta paci conſultum H. 3, 75.
Æmulatus 13, 46. H. 3, 66.
Æmuli impatiens Druſus 4, 3. Corbulo 15, 6. æmulo remoto æquior 3, 8. ſine æmulo neminem ſinit rumor 14, 29. æmuli virium 12, 10. æmulos etiam infelix nequitia invenit H. 4, 42.
Æneas auctor gentis Juliæ 4, 9. 12, 58.
Ænus, flumen H. 3, 5.
Æquabilis cunctis vitæ officiis H. 4, 5.
Æqualius parere H. 2, 27. regi 15, 21.
Æqualitas exuta 1, 4. 3, 26. munerum A. 19. duorum diſcordiam parit H. 4, 48.
Æquinoctii ſidus 1, 70.
Æquitas Deum 16, 33. æquitate quàm ſanguine malle retinere parta 15, 2.
Æqui abſentium Parthi 6, 36. adverſus æmulos 16, 4. æqui impatiens 6, 25. æquis locis, æqui Dii 1, 68. æqua Regibus inſolita 2, 42. æquius quod validius 15, 1.
Ærarium & fiſcus differunt 2, 47. 6, 2. ambitione exhauſtum per ſcelera ſuppletur 2, 38. ærarii præfecti 13, 28. prætores 1, 75. H. 4, 9. ſectiones 13, 23. clauſtra 5, 8. ærario augendo latæ leges 3, 25. ad ærarium delata SCta 3, 51. ex ærario pecunia decreta 1, 15.
Aërias 3, 62. H. 2, 3.
Æs alienum rebellionis cauſa 3, 40. informe 15, 22. priſcum 4, 43. æris miracula 3, 53. moles perfringendis obſidentium operibus H. 2, 21. æra *pro ſtatuis* O. 11. æra legum 3, 63. H. 4, 40.
Æſchines O. 15. proximus a Demoſthene O. 25.
Æſculapius H. 4, 84. medicus Cous 12, 61. Æſculapii aſylum 3, 63. delubrum 4, 14. theſaurus 14, 18.
Æſerninus Marcellus 3, 11.
in Æſtatem parare bellum 1, 55. æſtates exercitæ 1, 17.
Æſtii, *pop.* G. 45.
Æſtimare non licet, quem attollat Princeps 6, 8. contubernio A. 5. veris pretiis 11, 26. per ambitionem H. 40. ab æſtimantibus aſciri 1, 16. æſtimatur a Diis modeſtiæ fama 15, 2. æſtimatio recta 1, 14.
Æſtiva 1, 31. 1, 37. caſtra 1, 16.
Æſtuarium A. 22. Tameſæ 14, 32. æſtuaria 2, 8. 4, 73. 11, 18. A. 20. A. 33.
Æſtus G. 4. maris A. 23. Oceani A. 10. adlabens 1, 70. dilabens 14, 32. relabens 2, 24. impedit inceſſum 6, 33. mutat 2, 23.
Æſtibus ſueta corpora H. 2, 32.
Ætas adoleſcit 2, 43. compoſita 6, 46. 13, 1. exacta A. 3. H. 3, 33. extrema 4, 52. 5, 1. 6, 30. 12, 42. feſſa 1, 46. 3, 59. 14, 33. 15, 38. H. 3, 67. honorum capax H. 4, 42. in honoribus capeſſendis non obſervata 11, 22. idonea 2, 85. incurioſa ſuorum A. 1. innoxia H. 3, 68. integra A. 44. longa 13, 32. lubrica 13, 2. militaris 2, 60. noſtra, multa poſteris imitanda tulit 3, 55. prima 13, 13. 16, 11. provecta 3, 30. 6, 11. recens 6, 42. rudis 4, 8. ſenatoria 15, 28. H. 4, 42. valida 1, 4. 14, 56. vergens 2, 43. 4, 8. vetus A. 2. urbis G. 37. ætatis imprudentia 16, 30. ætates, *h. e. tempora* 12, 61. ætates tres, *infantes, juvenes, ſenes* G. 46.
Æternitas famæ 11, 7. rerum H. 1, 84. temporum A. 46.
Æternus dolor 15, 63. labor 1, 28. forma mentis A. 46. reſpub. 3, 6. ſervitus 12, 34. munera 14, 55. æternum diſcordare 12, 28. manere 3, 26.
Æthiopes, *pop.* H. 5, 2.
Æthiopia 2, 60.
Ævo fluxa H. 2, 22.
Afer Domitius 4, 52. Claudiam Pulchram accuſat 4, 52. Varum Quinctilium 4, 66. moritur 14, 19. Orator O. 13. 15.
Affectare aſperitatem ſoni G. 3. civitates H. 4, 66. famam clementiæ H. 2, 63. Gallias G. 37. imperium A. 7. originem G. 28. rumorem plebis H. 2, 91. ſecreta caſtrorum H. 3, 13. ſocietatem H. 4, 17. ſtudium carminum 14, 16. Galliarum 13, 53. militum H. 1, 22.
Affectatio quietis in tumultum evaluit H. 1, 80.
Affectio animi G. 5. læta 4, 15. privata 3, 58.
Affectus felicium hominum 15, 16. matrum 13, 21. citra affectûs damnum judicare O. 27. humani nullum ſignum dat Tiberius 3, 15. C. Cæſar 6, 20. Claudius 11, 38. Octavia 13, 16. veri peſſimum venenum adulatio H. 1, 15. affectus mutui 14, 27. affectibus omnibus flagrantior cupido dominandi 6, 45. 12, 47. 14, 2. 15, 53.
Affinitas amicitiæ arctioris vinculum 2, 43. 6, 30. 6, 6. familiæ regnatricis plus quàm civilia inſpirat 1, 12. 2, 43. 3, 29. 4, 40. 4, 53. 6, 8. 6, 15. 12, 2. ſubdola Auguſti & Antonii 1, 10. Rhadamiſti & Mithridatis 12, 57. affinitatis innoxiæ pœnas dat Helvidius 16, 29. Ampius H. 3, 4. metuit Valerius Feſtus H. 4, 49. affinitatem dirimere 12, 4.
Affirmant omnes, nemo ſcit H. 1, 35.

Affirmatio inter tenebras promptior 2, 82.
Afranius 4, 34.
Afranius Burrus. *vid.* Burrus.
Africa 2, 50. 4, 13. culta 12, 43. G. 2. Africæ jura nova H. 1, 78. proconſul Lucius Aſprenas 1, 53. Junius Blæſus 3, 58. Pomponius Silvanus 13, 52. Marcus Silanus H. 4, 48. Sulpicius Camerinus 13, 52. Vitellius H. 1, 70. proconſulatus A. 42. ſolitudines 2, 52. in Africa bellum civile 2, 43. Tacfarinatis 3, 20. 3, 32. 3, 73. carmina Sibyllarum 6, 12. legio 3, 9. H. 4, 48. H. 4, 49.
Africanus orator O. 15.
Africanus Julius 6, 7.
Africanus Pactius H. 4, 41.
Africanus Scipio 3, 66.
Africanus Sextius 13, 19. cenſum Galliarum agit 14, 46.
Africum mare 1, 53.
Africus ventus 15, 46.
Agamemnon O. 9.
Ager indomitus herbas lætiores habet O. 40. agrorum cura G. 15. agris ingemere G. 46. agros oblatos ſpernunt milites H. 4, 46. in agris duæ fœnoris partes conlocatæ 6, 17.
Agendi tempora H. 3, 40. agere *pro* vivere 3, 19.
Agerinus 14, 6. 14, 7.
Agger Druſi 13, 53. viæ H. 2, 24. H. 2, 42. H. 3, 21. H. 3, 23. aggeres ſtructi expugnandis urbibus H. 3, 20. H. 3, 84. aggeratus trames 1, 63.
Aggeſtus copiarum H. 3, 60.
Agminis coactores H. 2, 68. agmine decedere 11, 18.
Agnati H. 5, 5. G. 19.
Agnoſcit virtus ingenuos G. 20. agnita videntur convitia, ſi iraſcare 4, 34.
Agrariæ leges 4, 32.
Agreſtis Julius, centurio H. 3, 54.
Agreſtes aſini H. 5, 3. Cilices 12, 55. agreſtia medicamina 12, 51. ſervitia 4, 27. tela 2, 80.
Agricola, Cn. Julius, Taciti ſocer A. 3. ejus origo ac parentes A. 4. ardor in ſtudiis *ibid.* prima militia in Britanniâ A. 5. quæſtor in Aſiam mittitur A. 6. legioni in Britanniâ præponitur A. 7. inter patricios adſcitur A. 9. Aquitaniam provinciam regit *ibid.* Conſul fit *ibid.* Britanniæ præeſt *ibid.* Ordovices cædit A. 18. Monam inſulam capit *ibid.* bellorum cauſas exſcindit A. 19. per voluptates & liberales artes graſſatur A. 21. novas gentes aperit, & vaſtat A. 22. Britanniæ partem, Hiberniam versùs, copiis inſtruit A. 24. civitates, trans Bodotriam ſitas, explorat A. 25. penetratâ Caledoniâ ad montem Grampium pervenit A. 29. milites alloquitur A. 33. victoriam de Britannis conſequitur A. 37. circumvehi Britanniam præcipit A. 38. triumphalia ornamenta ei decreta A. 40. Romam revertitur *ibid.* Domitiano ſuſpectus A. 41. Moritur A. 43. Ejus laus A. 44. Taciti in eum pietas A. 45. 46.
M. Agrippa gener Auguſti H. 1, 15. 4, 40. extollitur ab Auguſto 1, 3. Tribuniciæ poteſtatis ejus ſocius 3, 56. Tiberii æmulus 6, 51. Ubios in fidem accipit 12, 27. Mitylenis ſecretum agit 14, 53. bellorum Auguſto ſocius *ibid.* & victoriarum 1, 3. Agrippæ liberorum violenta mors 3, 19. ſtagnum 15, 37. Agrippæ memoria 1, 41. monumenta 15, 39. Agrippæ filia Vipſania. *vid.* *Vipſania.* Nepos Aſinius Saloninus 3, 75. uxor adultera 1, 53.
Agrippa Aſinius. *vid.* Aſinius.
Agrippa Fonteius. *vid.* Fonteius.
Agrippa Haterius. *vid.* Haterius.
Agrippa Julius 15, 71.
Agrippa Menenius O. 17.
Agrippa poſtumus 1, 3. atrox ingenio 1, 4. interficitur 1, 6. 1, 53. 3, 30. Agrippam ſimulat ſervus ejus 2, 39.
Agrippa rex Judæorum 12, 23. Parthos aggreditur 13, 7. Veſpaſiani partibus accedit H. 2, 81. inter auxilia Titi H. 5, 1.
Agrippa Vibulenus 6, 40.
Agrippina, Germanici conjux, neptis Auguſti 1, 33. 2, 71. nurus Tiberii 1, 42. amans mariti 1, 33. caſta. *ibid.* fecunda 1, 41. ingens animi 1, 69. Juliam parit 2, 54. munia ducis induit. *ibid.* cum cineribus Germanici Romam properat 2, 75. obvia fit Piſoni 2, 79. Brundiſium appellit 3, 1. ſpem male regit 4, 12. maritum a Tiberio petit 4, 53. ſimulationum neſcia 4, 54. moritur 6, 25. a Tiberio in exilium pulſa 14, 63. Agrippinæ caſtitas & bona fama 2, 43. ferocia 2, 72. 4, 52. mores 6, 25. pudicitia impenetrabilis 4, 12. Agrippinæ gratiæ actæ ob vindictam Germanici 3, 18. in Agrippinam æmulatio Plancinæ 2, 43. 2, 55.
Aprippina Julia, Germanici filia, Tiberii neptis, Cn. Domitio nubit 4, 75. dominationis cupida 12, 7. 14, 2. impudica *ibid.* Lolliam pervertit 12, 22. cum Pallante conſuetudinem habet 12, 25. 12, 65. 14, 2. ſignis Romanis præſidet 12, 37. carpento Capitolium ingreditur 12, 42. chlamyde aurata navali prœlio præſidet 12, 56. Narciſſum accuſat 12, 57. impudica, infamis, violenta 12, 64. ſuggeſtum Imperatoris conſcenſura 13, 5. blanda filio 13, 13. inceſto parata 14, 2. inſidiis filii petita 14, 4. occiditur 14, 8. Agrippinæ commentarii 4, 53. ferocia 13, 2. 13, 21. potentia paulatim infracta 13, 12. amicos odit Nero 16, 14.
Agrippinenſis colonia H. 1, 56. H. 4, 20. ad Vitellium deſciſcit H. 1, 57. ex gente Ubiorum H. 4, 28. ſacramento Galliarum adigitur H. 4, 59. diſperſos in domibus Germanos trucidat H. 4, 79. origine Germana G. 28.
Agrippinus Paconius 16, 28. 16, 29. 16, 33.
Ahenobarbus 12, 3. *vid.* Cn. Domitius Ahenobarbus.
Ala Auriana H. 3, 5. Batavorum H. 4, 18. Britannica H. 3, 41. Canninefas 4, 73. Petrina H. 1, 70. H. 4, 49. Picentina H. 4, 62. Scriboniana H. 3, 6. Singularium H. 4, 70. Syllana H. 1, 70. H. 2, 17. Taurina H. 1, 59. H. 1, 64. Treverorum H. 2, 14. H. 4, 55. alæ Mœſicæ H. 3, 2. Pannonicæ *ibid.* Ræticæ H. 1, 68.
Alares H. 2, 94. Pannonii 15, 10. alarius eques 4, 73. 12, 27. alarii 15, 10. equites 3, 39. 13, 35.
Alba *urbs* 11, 24. Albana villa A. 45. Albanum ſaxum 15, 43. Albanorum Regum imagines in funere Druſi 4, 9.
Albani *Aſiatici* 2, 68. 4, 5. 13, 41. Pharaſmanem juvant

juvant 6, 33. 6, 35. Theſſalis orti 6, 34. Albanorum montes 6, 33. Rex bellum cum Pharaſmane gerit 12, 45. in Albanos Nero bellum parat H. 1, 6.
Albingaunum, municipium H. 2, 15.
Albinus Luceius H. 2, 58. trucidatur H. 2, 59.
Albis *fl.* 1, 59. 2, 14. 2, 22. 2, 41. cum exercitu a L. Domitio ſuperatus 4, 44. in Hermunduris oritur G. 41. trans Albim 2, 19.
Albium Intemelium, municipium H. 2, 13.
Albucilla 6, 47. 6, 48.
Album Senatorium 4, 42.
Alcis G. 43.
Alea G. 24.
Aleſia *op.* 11, 23.
M. Aletus 2, 47.
Alexander Magnus 3, 63. O. 16. Germanico comparatus 2, 73. Darium vincit 12, 13.
Alexander Tiberius Ægypti præfectus. *vid.* Tib. Alexander.
Alexandria 2, 59. horreum populi Romani H. 3, 48. Alexandriæ interfectus Rheſcuporis H. 2, 67. imperium Veſpaſiani cœptum H. 2, 79. miracula per Veſpaſianum facta H. 4, 81. duæ legiones H. 5, 1. Alexandriam miſſi milites a Nerone H. 1, 31. pergit Veſpaſianus H. 3, 48. venit Serapis H. 4, 84. Alexandrinus natione 14, 60. Alexandrina plebs H. 4, 81.
Alienatio mentis 6, 24.
Alienus Cæcina H. 1, 52.
Alieni metûs ſocia imperitorum turba H. 2, 16.
Alienæ ſententiæ indigens 15, 10. temeritatis comes H. 2, 18. alienam gloriam in ſe trahere 2, 46. ſtultitiam opperiri H. 2, 34. in alieno diſcrimine ſibi pavere H. 2, 63. alieni viles H. 1, 37. aliena commoda ac noſtras injurias pari dolore metimur H. 1, 8. experimenta A. 19. malefacta ſibi quidam objectari putant 4, 33. pericula facile deſeruntur 13, 56. de alienis certare regia laus 15, 1.
Alimenta negata 6, 25.
Alimonium 11, 16.
Aliſo, caſtellum 2, 7.
Aliud agens populus A. 43.
Alii homines magis, quam alii mores H. 2, 95. aliorum eventu plures docentur 4, 33. crimine velut abſolvuntur, qui prius deliquerunt H. 3, 11. perfidiâ fides illuſtratur H. 3, 62. per alios geſta non intercipienda Duci A. 22.
Aliquid quàm *pro* aliud quid quàm 1, 4.
T. Alledius Severus 12, 7.
Allegare mandata, munera, preces H. 4, 84.
Alliaria 1, 53.
Allienſis clades H. 2, 91.
Allieni Forum H. 3, 6.
Alligati cum adulatione O. 13.
Allobroges, *pop.* H. 1, 66.
Alloquendi milites 12, 34. id facit Antonius H. 2, 32. H. 3, 60. Arminius 1, 59. 1, 68. 2, 15. 2, 45. Blæſus 1, 19. Boudicea 14, 35. Cæcina 1, 67. Caractacus 12, 34. Corbulo 15, 12. 15, 26. Druſus 1, 29. Germanicus 1, 34. 2, 14. Maroboduus 2, 46. Nero 15, 72. Orodes 6, 34. Otho H. 1, 37. H. 1, 83. Pharaſmanes 6, 34. Sabinus 4, 50. Sacrovir 3, 45. Silius 3, 26. Suetonius 14, 36. Vitellius H. 2, 57. qui tamen id facere negligit H. 3, 36.
Alloquium Ducis 1, 71. alloquia abeuntium H. 2, 49. in luctu 4, 8. alloquiis officia provocare H. 5, 1.
Alpes H. 1, 23. H. 5, 26. ab Antonio perruptæ H. 3, 53. ſuperatæ a Cæcina H. 1, 89. ad Alpes promota civitas Romana 11, 24. Alpes Cottianæ H. 1, 61. H. 4, 68. Cottiæ H. 1, 87. Graiæ H. 2, 66. Juliæ H. 3, 8. maritimæ 15, 32. H. 2, 12. H. 3, 42. Pannoniæ H. 3, 1. Pannonicæ H. 2, 98. Peninæ H. 1, 87. H. 4, 68. Ræticæ G. 1.
Alphenus Varus præfectus caſtrorum H. 2, 29. dux Vitellianus H. 2, 43. præfectus prætorio H. 3, 36. ad obſidendum Apenninum mittitur H. 3, 55. ad Vitellium regreditur H. 3, 61. infamis & ignavus H. 4, 11.
D. Alpinus H. 5, 19.
Alpinus Julius H. 1, 68.
Alpinus Montanus H. 3, 35. præfectus cohortis ſub Vitellio H. 4, 31. Trevir. H. 4, 32. ad Civilem tranſit H. 5, 19.
Alpini, *pop.* H. 2, 14.
Altaria & ara 16, 31. in via conſtructa H. 2, 70. Paphiæ Veneris nullis imbribus madeſcunt H. 2, 3. altaribus profugus taurus H. 3, 56.
Altercatio H. 4, 7. O. 34.
Altinum, *op.* H. 3, 6.
Altinus Julius 15, 71.
Altor 6, 37.
Altitudo animi 3, 44. horum temporum O. 21.
Altiores ſpiritus H. 3, 66. altius mærere 2, 82. metuere 4, 41. penetrare 1, 69. 2, 36. 3, 28. 16, 21. percellere 4, 54. ſcrutari H. 1, 7.
Alumnus legionum 1, 44. urbis 12, 11. alumna licentiæ eloquentia O. 4. alumni Auguſti 2, 37. Italiæ H. 1, 84.
Alvus exſoluta 13, 15. 12, 67.
Amantiſſima uxor A. 45.
Amanus mons 2, 83.
Amare deſidiam A. 3. inertiam G. 12. ut amat 4, 9. ut ament amenturve, ornati G. 38.
Amaritudo Iamborum O. 10. amarior orator O. 25.
Amaſis, *rex Ægypti* 6, 28.
Amathus 3, 6. Amathuſia Venus. *ibid.*
Amazones 4, 56. victæ a Libero 3, 61.
Ambiguæ hominum & belluarum formæ 2, 24. ambigua ſecreta 13, 12. ambigua maxima quæque 3, 19. ambiguus conſilii H. 2, 83.
Ambiri 2, 43, auxiliis, neque indigere, magnificum H. 4, 51. G. 18. ambitus abnuere perſeverat H. 3, 39.
Ambitio conciliandæ provinciæ ad ſpes novas 16, 23. funerum G. 27. gloriæ, felicium affectio 15, 16. militaris 3, 14. municipalis 4, 62. ſalutantium O. 29. ſcriptoris H. 1, 1. ambitioſus malis artibus H. 2, 57. ſexus 3, 33. ambitioſa mors A. 42. ambitioſum imperium H. 1, 83. H. 2, 12. ambitioſi Romani A. 30. rumores H. 1, 12. ſinus H. 2, 92. ambitioſæ preces H. 2, 49. ambitioſe colere amicitias H. 1, 10. ambitioſius quam honeſtius H. 4, 40.

Ambitus candidatorum 15, 20. civitatis H. 2, 64. comitiorum 1, 81. O. 37. fori 2, 34. judiciorum 1, 75. officiorum A. 18. remanendi, eundi H. 1, 19. ſæculorum 6, 28. ſenatorius 4, 2. ſuffragiorum 13, 29. uxorius 1, 7. ambitu male acquiritur militum favor H. 1, 17.
Ambivius Turpio O. 20.
Ambuſti frigore 13, 35.
Amicitia anxia H. 4, 8. conſtans 15, 62. infauſta 4, 74. intuta 2, 42. manens in ſpeciem H. 4, 80. perniciosa 4, 18. redintegrata 13, 37. renuntiata 2, 70. vetus 12, 10. H. 1, 77. ex ſimilitudine fortunæ 12, 19. inter præcipua humani animi bona H. 1, 15. amicitiæ ara 4, 74. recordatio quamvis immitem animum afficit H. 1, 44. ſpecies 1, 10. 2, 3. 4, 54. A. 24. ob amicitiam accuſari 5, 6. amicitiæ patris G. 21. fallaces 4, 33. inſignes H. 1, 10. muliebres 5, 2. amicitiarum dehoneſtamenta H. 2, 87. amicitias magnitudo munerum non continet H. 3, 86.
Amictus lineus H. 3, 74. pullus H. 3, 67. Græci 14, 21. linei G. 17.
ex Amici infamiâ gloriam recipere haud decorum 14, 56. amicum accuſare 5, 6. amici accommodati ad fallendum 2, 66. boni maximum imperii inſtrumentum H. 4, 7. florentis domûs afflictam deferunt 4, 68. imminuuntur, transferuntur, deſinunt H. 4, 52. amici vocabamur H. 5, 26. amici callidi 2, 57. fortes H. 1. 33. honeſti 13, 6. ſeveriores 13, 12. amicorum conſilia 1, 6. conſtantia H. 4, 67. vitia potius diſſimulanda quam virtutes H. 2, 82. quanto quis clarior, minus fidus H. 3, 58. nomine pollui A. 31. amicis ineſt adulatio 2, 12. per amicos oppreſſi 15, 56. H. 1, 2. H. 4, 1.
C. Aminius Rebius 13, 30.
Amiſia, flumen 1, 60. 1, 63. 2, 8. 2, 23.
Amnis placatur 6, 37. amnium religio 1, 79.
Amœnitati prius quam uſui conſulitur 14, 31. amœnum ingenium 2, 64. 13, 3. amœni ſeceſſus 14, 62. amœna Aſiæ, Achaiæ 3, 7. littorum H. 3. 76.
Amoliri conjugem 14, 59. H. 1, 13. crimen, invidiam H. 3, 75. nomen atque effigies H. 3, 31.
Amor æmulandi validior quam metus 3, 55. ſeveritate minuitur A. 9. amoris mos 13, 44. vis 13, 13. amore incautus 13, 46. vecors 13, 44. in amore falſi odia non fingunt 6, 44. amores 6, 47. juvenum 5, 3. populi Rom. 2, 41. turpes 14, 20.
Amorgus inſula 4, 13. 4, 30.
Amphictyones 4, 14.
Amphitheatrum 4, 62. Cremonenſe H. 2, 33. apud Fidenas 4, 63. Neronis 13, 31. Placentinum H. 2, 21. amphitheatra ſtruunt milites H. 2, 67.
T. Ampius Flavianus Pannoniæ proconſul H. 2, 86. ſuſpectus Flavianis H. 3, 4. periclitatur H. 3, 10.
Amplecti 13, 18. effigiem 4, 67. ſigna, aquilam 1, 39. amplexa cervicem 16, 10. amplexu tenere 12, 68. in amplexus effuſus 12, 47. ruere 16, 32.
Ampliare ſervitia H. 2, 78.
Ampli doctores 14, 52.
Amuclanum mare 4, 59.
Amulius Serenus H. 1, 31.
Anagnia, *op.* H. 3, 62.
Anceps adulatio 4, 17. cura 2, 40. vox H. 1, 5. inter ancipitia deterrimum media ſequi H. 3, 40. facilius clareſcimus G. 14.
Ancharius priſcus 3, 3. Cæſium Cordum accuſat 3, 70.
Ancilium nondum conditorum religio H. 1, 89.
Ancilla nurus 13, 13. 13, 46. validior domina 14, 63. ancillis Græculis delegantur infantes O. 29.
Ancona, *op.* 3, 9.
Ancus, rex 3, 26.
Andecavi, *pop.* 3, 41.
Anemurienſis civitas 12, 55.
Anfractus montis 4, 51. viarum H. 3, 79.
Angli *pop.* G. 40.
Angor 2, 42.
Angrivarii 2, 8. Cheruſcis finitimi 2, 19. Tencteris G. 33. dedunt ſe Romanis 2, 22. redimunt Romanos 2, 24. de Angrivariis triumphatur 2, 41.
Anguis ex muliere nata 14, 12. viſa in cubiculo Neronis 11, 11.
Anguſtiæ familiares 12, 52. rei frumentariæ 15, 36. ſtipendii 1, 35. viarum H. 3, 16. 15, 43. anguſta oratio 2, 87. anguſtum ferrum G. 6. anguſtæ civium domus 2, 33. ſententiæ O. 32. anguſta viarum H. 3, 82. H. 4, 35. anguſtior eloquentia O. 4.
Anhelitus 12, 13.
Anicetus, libertus Neronis, Agrippinæ necem procurat 14, 3. 14, 7. 14, 8. in Sardiniam pellitur 14, 62.
Anicetus Polemonis libertus H. 3, 47. exitio traditur H. 3, 48.
Anicius Cerialis conſul 15, 74. moritur 16, 17.
Animæ immortalitas 16, 19. A. 46. H. 5, 5.
Animadverſione paucorum admonere H. 1, 64.
Animal *de ave* 6, 28. *de homine* 15, 47. animalia maris 15, 37. fera, ſi clauſa teneas, virtutis obliviſcuntur H. 4, 64. ignava, ſi cibum ſuggeras, jacent torpentque H. 3, 36. terrena, volucria G. 45. animalium figuræ pro literis 11, 14.
Animoſus corruptor H. 1, 24.
Animus feminarum imbecillus 6, 49. militum, avidus, minax H. 1, 45. populi mobilis H. 3, 64. contentus modicis 14, 53. corruptus & corruptor 3, 54. idem per ſeria, per jocos 2, 13. juvenilis 12, 64. 13, 11. H. 2, 2. magnus A. 30. pulcherrimus 15, 50. ſervilis 2, 39. 15, 54. ſuſpicax 1, 13. ſuſpenſus H. 4, 8. luctu victus magnitudinem mali viſu perferre non tolerat 3, 3. corpori non ſimilis H. 1, 22. plerumque ex eventu ſumitur H. 1, 27. ad reſiſtendum minor ubi ſpes ad effugium datur H. 3, 18. ſævitiâ, libidine dilaceratur 6, 6. animi præcipua bona, fides, libertas, amicitia H. 1, 15. figura magis, quam corporis complectenda A. 46. animo per libidines corrupto nihil honeſti ineſt 11, 37. animum bonis artibus induere 15, 45. demittere 16, 24. firmare adverſus ſuprema 15, 59. ſumere 14, 44. A. 31. vincire 4, 14. apud animum ſocordem plus lætitia quam cura valet H. 3, 36. extra animum quæ ſunt, nec bonis nec malis annumeranda H. 4, 5. animo majore tolerantur adverſa quam relinquuntur H. 2, 46. in

animo revolvente iras, offenſionis memoria valet 4, 21. animi Græcorum prompti ad nova 5, 10. mortalium calamitate molles 4, 68. patrum ardentes H. 4, 43. animis ad credendum inclinatis loco ominum etiam fortuita H. 2, 1. animos occupat prior auditus H. 1, 76. mulcere, perſtringere H. 1, 85. H. 4, 72. animis fugam ferre H. 5, 16.
M. Annæus Lucanus 15, 49. moritur 15, 70. Melæ filius 16, 17. *vid.* Lucanus.
Annæus Mela 16, 17. mortem ſumit 16, 17.
Annæus Seneca. *vid.* Seneca.
Annæus Serenus 13, 13.
Annæus Statius 15, 64.
Annales 4, 32. in probationem adducti 4, 43. Græcorum 2, 88. annalium munus præcipuum 3, 65. officium 13, 31. 4, 67. compoſitio O. 22.
Annia Rufilla 3, 36.
Annius Baſſus H. 3, 50.
Annius Fauſtus H. 2, 10.
Annius Gallus Dux Othonianus H. 1, 87. Padi ripas occupat H. 2, 11. Placentiæ auxilio it H. 2, 23. Othoni ſuadet ut bellum ducat H. 2, 33. bello Germanico Dux H. 4, 68. H. 5, 19.
Annius Pollio 6, 9. conjurat in Neronem 15, 56. exulat 15, 71. 16, 30.
Annona acris 4, 6. populo data ab Auguſto 1, 2. unde advecta H. 3, 48. annonæ clauſtra H. 3, 8. cura præcipua Principum 3, 54. 4, 6. una ex repub. vulgo H. 4, 38. gravitas 6, 13. 11, 4. modus 15, 72. præfectura 1, 7. 13, 22. H. 4, 68. ſævitia 2, 87. in annonam egerere frumentum A. 31.
Annulus ferreus G. 31. annulum frangere 16, 19. annulo clauſa utenſilia 2, 2. annulis donati, equites fiunt H. 1, 13. H. 2, 57. H. 4, 3.
Annus inchoandus 13, 10. 4, 70. ſeptimus Judæorum H. 5, 4. verus, magnus O. 16. in annum ſuum quæque referre 4, 71. anni diviſio apud Germanos G. 26. anni puellares 14, 2. pueriles 13, 3. rudes 13, 16. vergentes 12, 44.
Annua abſentia 3, 71. celebratio ludorum 1, 15. deſignatio 2, 36. pecunia 13, 34. 16, 14. annuæ copiæ A. 22.
Anquirere 13, 6. nihil H. 2, 59. de morte 3, 12. diu 12, 6.
Anſibarii *pop.* 13, 55. deleti 13, 56.
Ante alias 13, 37. alios nobilitate H. 4, 55. labore & opere H. 5, 12. Ciceronem numerare O 26. A. D. VII. Kal. *h. e.* ante diem 2, 41. Germanos nulli mortalium armis aut fide 13, 54. omnes H. 2, 76. vexilla ſtare A. 35. anno ante A. 28.
Antefixa ora truncis 1, 61.
Antehabere divulgata veris 4, 11. vetera novis 1, 58.
Anteire 4, 71. anteit queſtus omnium immanitas 14, 11. anteire ſumptibus reditus 15, 18. æquales, ſuperiores, ſpes ſuas 3, 66.
Anteius 2, 6.
P. Anteius 13, 22. accuſatur 16, 14, veneno extinguitur, *ibid.*
Antenor 16, 21.
Anteponere ſe invicem A. 6.
Antevertere veneno damnationem 13, 30.
Anthemuſias, urbs 6, 41.
Antias ager 14, 3.
Antigonus rex 4, 43.
Antiochia 2, 83. Syriæ caput H. 2, 79.
Antiochenſes in theatro conſultant H. 2, 80. pecuniam ſignant H. 2, 82. Antiochenſium forum 2, 73. plebes 2, 69.
Antiochus Commagenus 2, 42.
Antiochus Cilix 12, 55. Romanorum ſocius contra Parthos 13, 7. Armeniæ partem nanciſcitur 14, 26. inſervientium regum ditiſſimus H. 2, 81. Veſpaſianum juvat H. 5, 1.
Antiochus *Epiphanes* Judæis morem Græcorum dare cupit H. 5, 8.
Antiochus *Magnus* 2, 63. victus a L. Scipione 3, 62. Antiochi bellum 12, 62.
Antipolis, municipium H. 2, 15.
Antiquarius O. 21. 42.
Antiquitas horrida 4, 16. antiquitate defenduntur ritus quoquo modo inducti H. 5, 5. antiquitatibus lætum Græcorum genus H. 2, 4.
Antiquus cultus, victuſque 3, 55. impetus 13, 54. mos 16, 5. rigor nocet, quia pares ei non ſumus H. 1, 18. antiqua libertas O. 27. militia, dura 1, 20. parcimonia 3, 52. 12, 53. antiquæ victoriæ 14, 37. antiqui moris vultus habituſque H. 1, 14. femina H. 2, 64. antiqui ac veteres O. 15. 17. antiqui duces 14, 14. H. 2, 5. mores minus corrupti 6, 16. antiquos fama ſua ſatis laudat O. 24.
Antiſtes cærimoniarum H. 4, 83. Antiſtes Ægyptiorum H. 4, 83.
Antiſtia 14, 22.
C. Antiſtius 4, 1. 12, 25.
Antiſtius Labeo 3, 75.
Antiſtius Soſianus, tribunus plebis 13, 28. probroſa in Neronem carmina factitat 14, 48. 16, 21. P. Anteium defert 16, 14. exilium egreſſus in eandem inſulam redigitur H. 4, 44.
L. Antiſtius Vetus 13, 11. Rubellii Plauti ſocer 14, 58. Aſiæ Proconſul 16, 10. moritur 16, 11.
Antiſtius Vetus Macedo relegatur 3, 38.
Antium 3, 71. 14, 4. infrequens colonis 14, 27. Neronis patria 15, 23. & ſeceſſus 15, 39.
Antona fluvius 12, 31.
Antonia mater Germanici 3, 3. 3, 18. & Claudii 11, 3.
Antoniæ domus 13, 18.
Antonia minor L. Domitii uxor 4, 44. Cn. Domitii & Domitiæ Lepidæ mater 12, 64.
Antonia Claudii filia 12, 2. 12, 68. Cornelii Sullæ uxor 13, 23. conjurationis in Neronem conſcia 15, 53.
Antonia Flaccilla 15, 71.
Antonia turris H. 5, 11.
Antoninus Arrius H. 1, 77.
Antoninus Haterius 13, 34.
L. Antonius 4, 44.
M. Antonius *triumvir* 1, 1. perit 1, 2. multa obtinet ab Auguſto 1, 9. contra rempubl. ducit 1, 10. 3, 18. ab Auguſto decipitur 1, 10. a Parthis exturbatur 2, 2. Artavaſden interficit 2, 3. Avus Germanici 2, 43. cum Auguſto bellum gerit 2, 53. 2, 55. 11, 7. cognoſcit inter Lacedæmonios & Meſſenios 4, 43. H. 2, 6. H. 3, 66. Cleopatram

ducit H. 5, 9. impugnatur a Cicerone O. 37. Orientem obtinet H. 5, 9. regnum Judæorum Herodi dat H. 5, 9. Antonii epiſtolæ in Auguſtum 4, 34. neptis liberto nupta H. 5, 9. ex Antonii poſteris Julius Blæſus H. 3, 88.
Antonius Felix H. 5, 9.
Antonius Flamma H. 5, 45.
Antonius Naſo H. 1, 20.
Antonius Natalis 15, 50. conjurat contra Neronem 15, 54. 15, 55. ſocios prodit 15, 56. impunitatem conſequitur 15, 71.
Antonius Novellus H. 1, 87. nullâ apud milites auctoritate H. 2, 12.
Antonius Primus 14, 40. falſi damnatur 14, 40. Veſpaſiani partibus accedit H. 2, 86. acerrimus Flavianorum ducum H. 3, 2. Italiam invadit H. 3, 6. & vaſtat H. 3, 49. Vitellianos deditos alloquitur H. 3, 63. magnâ auctoritate apud milites H. 3, 80. & potentiâ H. 4, 2. conſularia inſignia accipit H. 4, 4. a Muciano deprimitur H. 4, 11. ei formidabilis H. 4, 39. & ſuſpectus H. 4, 68. æqualium quoque intolerans H. 4, 80. ad Veſpaſianum proficiſcitur H. 4, 80. Montanum in Gallias mittit H. 5, 19. Civilem ad bellum hortatur H. 4, 32. H. 5, 26. Antonii Primi facundia & auctoritas H. 3, 10. conſtantia & fortitudo H. 3, 17. fama & vita fœda H. 3, 28. inſolentia poſt victoriam H. 3, 49.
Antonius Taurus H. 1, 20.
Anus 13, 21. anxia potentiæ 4, 12. necata 6. 10.
Anxietas ſtyli O. 39. anxius ſui 4, 59. H. 3, 38. invidia 1, 14. odiis H. 2, 92. victoria H. 3, 53. anxia amicitia H. 4, 8. anxium edictum H. 4, 49.
Aorſi, *pop.* 12, 15. 12, 16. 12, 19.
Apamienſes 12, 58.
Apenninus H. 3, 42. H. 3, 50. H. 3, 52. H. 3, 56. inſidetur a Vitellianis H. 3, 55.
M. Aper O. 2. O. 11. Aprina diſputatio O. 27.
Aprorum formæ, inſigne ſuperſtitionis G. 45.
Aperit dies faciem victoriæ A. 38. aperire futura H. 2, 4. novas gentes A. 22. bello G. 1. portum 16, 23. ſententias H 2, 53. venas aquarum H. 5, 3. aperti muros ſubiere H. 2, 21. aperta odia armaque palam depelluntur H. 4, 24. aperta Oceani 2, 23.
Apes 12. 64.
Aphrodiſienſes 3, 62.
Apicata Sejani 4, 3. conſilia ejus prodit 4, 11.
Apicius 4, 1.
Apidius Merula 4, 42.
Apinius Tiro H. 3, 57. pecunias pro Flavianis partibus exigit H. 3, 76.
Apio, *Cyrenenſium rex* 14, 18.
Apis, *Ægyptiorum deus* H. 5, 4.
Apiſci dominationis 6, 45.
Apollinaris Claudius H. 3, 57. præfectus remigum H. 3, 76. fugit H. 3, 77.
Apollo 3, 61. Mileti colitur 3, 63. 4, 55. cum cithara pingitur 14, 14. Poëta O. 12. Clarius 2, 54. conſulitur a Lollia 12, 22. Pythius 12, 63. conſulitur a Ptolemæi legatis H. 4, 83. Apollinis patria 3, 61. ædes H. 1, 27. ubi Vitellius & Sabinus congreſſi H. 3, 65. oraculum 3, 63.
Apollodorus O. 19.
Apollonidienſes 2, 47.
Aponius Silius H. 3, 10. ſpernitur a militibus H. 3, 10. Saturninum eripit H. 3, 11.
M. Aponius Saturninus H. 1, 79. Mœſiæ rector H. 2, 85. H. 3, 5. H. 5, 26. defectionem legionis ad Vitellium perſcribit H. 2, 96. in Italiam venit H. 3, 9. periclitatur H. 3, 11.
Apparatus conviviorum H. 2, 62. H. 1, 88. incompti ſed largi G. 14. funebris 13, 17. ſacrificalis 2, 69.
Appellare debitorem 6, 17. Principem 16, 8.
Appetens negotiorum 14, 57. pecuniæ H. 1, 49. Principatus H. 3, 39. voluptatum, religionum H. 4, 83. appetentior famæ H. 4, 6.
Appia via 2, 30. H. 4. 11.
Appianus Appius 2, 48.
Appius 6, 9.
Appius Cæcus O. 18.
Appius Silanus 6, 9. occiditur 11, 29.
Appii O. 21.
Approbare reipub. A. 34. excuſationem A. 42. mortem majoribus & poſteris 15, 59.
Approperare mortem 16, 14.
Aprilis 15, 74. dictus Neroneus 16, 12.
Apronia 4, 22.
Apronianus Vipſtanus H. 1, 76.
L. Apronius 1, 29. ſub Germanico militat 1, 56. triumphalia accipit 1, 72. adulatur Tiberium 2, 32. proconſul Africæ cohortem decimat 3, 21. cenſet, ut Feciales ludis magnis præſideant 3, 64. Gracchum defendit 4, 13. generum accuſat ob interemptam filiam 4, 22. Lentuli Gætulici ſocer 6, 30.
Apronius Cæſianus L. filius 3, 21. inferioris Germaniæ proprætor cum Friſiis pugnat 4, 73. 11, 19.
Apta trepidatione dicendi ars occultata H. 1, 69. apta temperandis animis differere 3, 31. aptum tempori mendacium 3, 75. inſidiis tempus H. 2, 16.
Apuleia Varilia 2, 50.
Sex. Apuleius 1, 7.
Apulia 16, 9.
Apuli 3, 2. Apula litora 4, 71.
Aqûa calida ad eliciendum ſanguinem 14, 64. 15, 64, 15, 69. aqua intercepta 15, 43. Marcia 14, 22. aquæ penuria ducibus vitanda H. 2, 39. aqua & igni arceri 3, 23. 3, 38. 3, 50. 3, 68. 4, 21. 6, 18. 6, 30. 12, 42. 16, 12. aqua perluitur area Capitolii H. 4, 53. aquæ ſalubres H. 1, 67. Sinueſſanæ H. 1, 72.
Aquila lætum augurium 2, 17. H. 1, 62.
Aquila legionis quintæ, H. 1, 61. octavæ, nonæ, quintædecumæ 1, 18. Vitellianarum quatuor H. 2, 89. Variana recepta 1, 60. 2, 25. 2, 41. unaetviceſimanorum ablata H. 2, 43. aquilæ pro Diis caſtrenſibus 1, 39. propria legionum numina 2, 17. fulgentes 15, 29. aquilas convertere 15, 17. aquilis ſigniſque circumdatus Valens H. 2, 29. aquilæ *pro legionibus* H. 3, 52. H. 3, 60. aquilæ ſingulæ, ſingulis legionibus 13, 38. aquilæ circumventæ H. 4, 77. inter aquilas vectæ militum pecuniæ 1, 37. aquilas figere 1, 65.

Aquilæ ſuſtinentes faſtigium H. 3, 71.
Aquila Julius 12, 15.
Aquila Vedius H. 2, 44. Patavium venit H. 3, 7.
Aquileia H. 2, 46. H. 2, 85. occupatur a Flavianis H. 3, 6. bello ſedes deſtinatur H. 3, 8.
Aquilifer 1, 39. quartæ legionis H. 1, 56. aquiliferi, ſigniferique 1, 48. aquiliferis epiſtolæ traditæ H. 4, 25.
Aquilius primipilaris H. 4, 15.
Aquilius Regulus H. 4, 42.
Aquilo 1, 70. Aquilones 2, 54.
Aquinas colonia H. 1. 88. H. 2, 63.
Aquinus Cornelius H. 1, 7.
Aquitania H. 1, 76. Aquitaniæ præſes Agricola A. 9.
Ara ante Augurale ſubdita face accenditur 15, 30. adoptionis 1, 14. amicitiæ 4, 74. clementiæ *ibid.* Conſi 12, 24. Druſi 2, 7. Herculis 12, 24. magna *ibid.* & 5, 41. Romana 11, 23. Solis 6, 28. Ubiorum 1, 39. 1, 57. Veneris Paphiæ H. 2, 3. Ulixis G. 3. ultionis 3, 18. aram inſidere 3, 61. aræ barbaræ 1, 61. decretæ ob tribunitiam poteſtatem 3, 57. dicatæ fluminibus 1, 79. ſtatutæ diis manibus 3, 2. aras adolere 40, 30.
Arabia H. 5, 6. Arabum gens 6, 44. Arabum e terris phœnix 6, 28. Rex Abgarus 12, 12. infenſi Judæis H. 5, 1.
Arar *fl.* H. 2, 59. cum Moſella connecti cœptus 13, 53.
Arare terram G. 14.
Araricus Vulcatius 15, 50.
Aratro deſignata oppida 12, 24.
Araviſci *pop.* G. 28.
Araxes *fl.* 12, 51. Artaxata alluit 13, 39.
Arbela caſtellum 12, 13.
Arbiter elegantiæ 16, 18. literarum 4, 41. litis O. 5, regni, 13, 14. rerum 2, 73. arbitrum agere, H. 4, 21. ſine arbitro mors 16, 11. arbitri populorum potentium Dii 15, 24. ſermonis 13, 21. arbitratu tuo O. 42. arbitrium penes plebem G. 11. Romanos 13, 56. arbitrium mortis 11, 3. 15, 60. 16, 33. arbitrio ſuo relinqui 15, 17. arbitrio ſenatus agendum H. 4, 9. ſine arbitrio eſſe 1, 26. arbitria belli 12, 60.
Arbor Ruminalis 13, 58.
Arbuſta H. 2, 41.
Arcadiæ Reges 12, 53.
Arcanus fons 2, 54. terror G. 40. arcanum imperii, poſſe Principem alibi quam Romæ fieri H. 1, 4. fœdus 12, 47. arcana dictionis O. 2. dominationis 2, 59. domus 1, 6. imperii 2, 36. inania H. 5, 9. ſacra G. 18.
Arcas 11, 14.
Arcas Evander 15, 41.
Arcere aqua & igni. *vid.* Aqua. colloquia, congreſſus H. 4, 64.
Arceſſere majeſtatis 1, 50. arceſſi tumultus 41, 29.
Archelaus, Cappadociæ rex 2, 42. 14, 26.
Archelaus, Cappadox 6, 41.
Archias Licinius O. 37.
Arcus Sarmatarum 6, 35. arcu expedire alimenta 6, 43. arcus tendere H. 4, 29.
Arcus ſellæ 15, 57.
Arcus dicati ob recepta ſigna cum Varo amiſſa 2, 41. ob res a Germanico & Druſo geſtas 2, 64. in honorem Germanici 2, 83. ob poteſtatem tribuniciam Druſi 3, 57. ob victoriam Corbulonis 15, 18.
Ardent pila 15, 7. ſigna 12, 64. ardens domus 15, 50. inimicitia 4, 40. ardeſcebant queſtus 3, 17. ardeſcere æſtu 15, 43. libidinibus 3, 54. oculis, voce, vultu 16, 29. ardeſcere in mucronem juſſit 15, 54. in nuptias inceſtas 11, 25. pariter 1, 32. ardeſcens mons 4, 67. luna H. 5, 18.
Ardor H. 2, 79. animorum H. 2, 99. juvenilis A. 37. O. 2, militum 1, 49. 2, 14. H. 1, 52. H. 1, 62. H. 2, 46. A. 35.
Arduenna ſaltus 3, 42.
Ardua ſitu urbs H. 5, 11. arduum nihil in animo Principis ſtupidi 12, 3. bene ad bellum paratis A. 18. fatis H. 2, 82. arduum eſt, eodem loci potentiam & concordiam eſſe 4, 4. in arduo eſt ſocietas 12, 15. ſpes 4, 7. ardua ſibi ſumit Imperator 2, 20. ardua Alpium H. 4, 70. caſtellorum 11, 9. mœnia H. 3, 30.
Area Capitolii luſtrata H. 4, 53.
Arenæ congeſtu abditi rivi 25, 3. arenæ in vitrum excoquuntur H 5, 7.
Arenæ operas promittere 14, 14. per arenam fœdari 15, 32. arena pollui H. 2, 62.
Arenacum H. 5, 20.
Areſcens unda 13, 57.
Areum judicium 2, 55.
Agentei G. 5. argentea vaſa G. 5.
Argentum Britannicum A. 12. Germanis nullum G. 5. aut vile G. 5. Mattiacum 11, 20. ſignatum 6, 17. argenti fulgor A. 32. pondus 2, 60. argento modum poſtulare 2, 33.
Argius, diſpenſator H. 1, 49.
Argivus 11, 14. Argivi Coum incolunt 12, 61.
Argolicus 6, 18.
Arguendi peritior 25, 56. arguenda facta 1, 72. arguentes ipſi qui ſuaſerant H. 4, 19. arguentibus ad perniciem plus fidei 3, 49. arguendus rumor. 4, 11.
Arguta ſententia O. 20.
Argumentum criminis H. 3, 10. fabula H. 2. 72. frugum raptarum H. 5, 4. libertatis G. 25. tragœdiæ 6, 29. O. 2. ex nomine H. 5, 2.
Aricia H. 4, 2. Aricinum nemus H. 3, 36.
Aridus orator O. 18. ariditſimi libri O. 19.
Aries Phrixi 6, 34. Hammonis 5, 4.
Arii, *populus Aſiæ* 11, 10.
Arii, *populus Germaniæ* G. 43.
Ariminum H. 3, 41. obſidetur H. 3, 42.
Ariobarzanes 2, 4.
Arioviſtus H. 4, 73.
Ariſtobulus 13, 7. Rex Armeniæ 14, 26.
Ariſtonicus 4, 55. bellum cum Romanis gerit 12, 62.
Arrius Antoninus H. 1, 77.
Arma abjecta H. 1, 68. H. 3, 61. H. 3, 73. 2, 23. conſpicua H. 1, 88. juſta 14, 32. legionaria 3, 43. magna G. 15. rutilantia H. 5, 13. conſilio temperanda 1, 67. & corpora in hoſtem, non foſſæ & vallum data Duci 15, 10. inter temulentos viſa cupidinem ſui movent H. 1, 80. ſine ſtipendiis

haberi nequeunt H. 4, 74. reſumuntur ubi metus abſceſſerit H. 4, 76. fortibus honeſta, etiam ignavis tutiſſima A. 30. argento decorata H. 1, 57. poſt miſſionem ad tribunos delata H. 2, 67. Germanorum G. 6. Suionum clauſa ſub cuſtode G. 44. armorum agger ex victoria H. 2, 70. officinæ H. 2, 82. ſono Germani dicta Ducis approbant H. 5, 17. arma prehenſare precantium H. 1, 66. quatiunt milites, ne cujus vocem exaudiant H. 3, 19. ſumentes probandi civitatibus G. 13. ad arma nati H. 4, 64. in arma trudi H. 5, 25. armis parum proficitur, ſi injuriæ ſequantur A. 19. cuncta agere 13, 51. mulctati Ædui H. 1, 64. Viennenſes H. 1, 66. armis laudare ſententiam G. 11.

Armamenta navium H. 5, 23.

Armamentarium H. 1, 38. H. 1, 80.

Armare gladiatores 1, 22. lixas 2, 78. plebem H. 1, 40. H. 3, 79. ſervitia 14, 7. H. 2, 8. H. 3, 79. triremes 12, 56. armatus arte O. 5. O. 32. armati omnia agunt Germani G. 11. G. 13. G. 22. armatorum otioſæ manus facile laſciviunt G. 44.

Armatura levis 2, 8. 2, 16. 14, 34. præmiſſa 13, 41.

Armenia 1, 3. vacua 2, 3. 2, 43. adita Germanico 2, 56. obtenta a C. Cæſare 3, 48. cupita Artabano 6, 31. importuna 12, 12. obtinenda 13, 34. omiſſa 6, 36. petita Vologeſi 15, 5. tuenda proprio Duci 15, 6. donum Pop. Rom. 12, 45. ſpecie largitionis turbandis Barbarorum animis præbita 12, 48. a Parthis occupata 13, 6. tertius potentiæ gradus Arſacidis 15, 2.

Armenia minor 11, 9. Ariſtobulo mandata 13, 7.

Armeniæ 12, 45.

Armenius H. 2, 32. Armenii inter Parthos & Romanos ambigui 2, 5. 13, 34. olim ſub Ægyptiis 2, 60. bellum cum Iberis gerunt 12, 44. aditi Corbuloni 15, 12. Reges accipiunt a Cæſaribus 2, 3. quos non defendunt 2, 4. Artaxiam a Germanico accipiunt 2, 64. petuntur Vononi 2, 68. ſocii Tiridatis 6, 44. ſubiguntur a Mithridate 11, 9. odioſi Pharaſmani 13, 37. vaſtantur a Corbulone 14, 23. H. 3, 24. Armenii *pro Armenia* 15, 12. H. 2, 81. Armeniorum cultus, inſtituta 2, 56. legati 13, 5. perfidia 12, 46.

Armenta Germanorum 4, 72. G. 5. G. 15. G. 21. militum 13, 55. Thracum juxta clauſa 4, 49.

Armiger H. 3, 45.

Arminius 1, 55. vinctus a Segeſte 1, 58. Cheruſcos concitat 1, 60. pugnat cum Germanico 1, 63. cum Cæcina 1, 63. colloquitur cum fratre 2, 9. propter libertatis ſtudium gratus popularibus 2, 44. pugnat cum Maroboduo 2, 46. Arminii conſilium 1, 68. verba ad milites 1, 61. 2, 15. mors 2, 88. nepos ex fratre 11, 17. uxor 1, 55. 1, 57. cum filio captivi 2, 46. virtus 2, 17. encomium 2, 88.

Arnus, amnis 1, 79.

Arpus, princeps Cattorum 2, 7.

Arrecta civitas 3, 11.

Arretinus Clemens H. 4, 68.

Arreptæ ſuſpiciones 15, 54.

Arria Galla 15, 59.

Arria Thraſeæ ſocrus 16, 34. uxor. *ibid.*

Arrius Varus 13, 9. Dux Flavianus H. 3, 6. Vitellianos invadit H. 3, 16. præfectus prætorio H. 4, 2. inſignia prætoria accipit H. 4, 4. formidoloſus Muciano H. 4, 39. H. 4, 68. annonæ præficitur H. 4, 68. Arrii Vari potentia adventu Muciani fracta H. 4, 11. H. 4, 39.

Arrogans minoribus 11, 21. moderatio 1, 8. arrogantia Druſi 3, 59. militum H. 2, 74. Stoicorum 14, 57. triſtis 13, 2. præcipuum validiorum vitium H. 1, 51. vocat offenſas H. 4, 80. arrogare ſibi nihil H. 1, 30. arroganter A. 16.

Ars tentat quæ natura denegavit 15, 42. artes civiles A. 39. Græcæ 15, 41. domi illuſtres 4, 6. liberales in Britannia A. 21. ludicræ 14, 16. O. 10. malæ gratiores 14, 57. militares 12, 12. Romanæ 6, 41. ſeniles 3, 8. theatrales 14, 21. artium corruptarum cauſæ O. 28. artes experientia docuit H. 5, 6. exercitatio parat G. 24. artibus bonis indigent pax & quies H. 4, 1. artibus intellectis, pars obſequii in eo, ne deprehendantur H. 4, 86.

Arſaces Rex Armeniæ 6, 31. interficitur 6, 33.

Arſaces Parthus H. 5, 8. Arſacis gens 12, 14. regnum G. 37.

Arſacides 15, 29. Arſacidæ 6, 34. 11, 10. Arſacidarum familia 12, 10. 13, 9. faſtigium 15, 1. favor 14, 26. gens 2, 1. 6, 31. ſanguis 2, 3. ſolium 2, 2. H. 1, 40.

Arſamoſata, caſtellum 15, 10.

Arſanias 15, 15.

Artabanus 2, 3. legatos ad Germanicum mittit 2, 58. inſoleſcit 6, 31. Abdum veneno interficit 6, 32. vincitur ab Iberis 6, 36. fugit ex regno 6, 36. inſidiis fratris occumbit 11, 8. Seleuciam ſubjugat 6, 42.

Artavaſdes 2, 3. *alius* 2, 3.

Artaxata 2, 56. caput Armeniæ 13, 39. capiuntur ab Iberis 6, 33. a Parthis 12, 50. delentur a Corbulone 13, 41. 14, 23.

Artaxias, Armeniæ rex 2, 3.

Artaxias Zeno, Armeniæ rex 2, 56. moritur 6, 31.

Artemita, Parthicum oppidum 6, 41.

Artifex ferendæ invidiæ H. 2, 86. artificia ſordidiſſima O. 32.

Arctus comitatus 4, 58. humerus 13, 38. arcta amicitia 2, 66. 4, 68. cuſtodia H. 1, 88. planities 2, 19. in arcto labor 4, 32. arcti commeatus H. 4, 26. loci 2, 21. ordines H. 2, 24. arctæ fauces 14, 34. res H. 3, 69. H. 4, 50. arcta cuncta 3, 74. itinera 15, 38. latera navium H. 3, 47. arctiſſimum divortium 11, 63.

Artus validiſſimi non abrumpendi corpori H. 2, 28. in pravum elapſi H. 4, 81.

Arva in domo Neronis 15, 42.

Arverni, *pop.* H. 4, 17.

Arulenus Ruſticus 16, 26. prætor H. 3, 80. damnatus ob laudatum Thraſeam A. 2.

L. Arruntius 1, 8. Tiberium offendit 1, 13. Tiberi coërcendo deligitur 1, 76. 1, 79. L. Sullam defendit 3, 21. potens 6, 5. detentus ne in provinciam iret 6, 27. eam abſens regit H. 2, 65. accuſatur 6, 47. mortem ſumit 6, 48. incorrupta vita & facundia ad ſumma provectus 11, 6. L. Arruntii accuſatores puniti 6, 7. artes ſanctiſſimæ. *ibid.*

T. Arruntius 3, 11.

Arruntius Stella 13, 22.

Arruntii 11, 7.

Aruſeius 6, 7.

L. Aruſeius *6*, 40.
Arx æternæ dominationis 14, 31. commeatuum H. 3, 13. Capitolii H. 3, *69*. H. 3, 71. H. 3, 78. eloquentiæ O. 10. imperii H. 3, 70. velut arx, *pro domo foro imminenti* 15, *69*.
Aſciburgium H. 4, 33. in ripa Rheni ſitum G. 3.
Aſcire 14, 40. in conſcientiam facinoris H. 1, 25. ſocietatem H. 4, 24. commilitium H. 3, 5. imperium H. 1, 22. numerum patriciorum 11, 25.
Aſciſcere generum H. 1, 59. inter patricios A. *9*.
Aſclepiodatus Caſſius 16, 33.
Aſconius Labeo 13, 10.
Aſia 3, 32. 14, 21. H. 2, 81. Tiberio templum ſtatuit 4, 55. exterretur rumore pſeudo-Druſi 5, 10. ſueta Regibus H. 4, 17. amœna & fecunda G. 2. Aſia & Achaia 4, 13. 5, 10. 14, 21. H. 2, 81. O. 30. Aſiæ amœna 3, 7. & Europæ divortium 12, 63. facundiſſimi 3, 67. inſulæ & urbes 4, 14. Proconſul M. Lepidus 3, 32. Suillius 13, 43. Fonteius Agrippa H. 3, 46. Salvius Titianus A. 6. urbes duodecim terræ motu collapſæ 2, 47.
Aſiaticus Galliarum Dux H. 2, 94.
Aſiaticus Vitellii libertus ditiſſimus H. 2, 57. H. 2, 95. ſervili ſupplicio afficitur H. 4, 11.
Aſiaticus Julius O. 14.
Aſiaticus Valerius. *vid.* Valerius.
C. Aſinius 4, 1. facundia provectus. *vid.* Aſinius Pollio.
L. Aſinius 2, 32. *alius* 14, 48.
M. Aſinius 12, 64.
P. Aſinius 12, 32.
Aſinius Agrippa 4, 34. moritur, 4, 61.
Aſinius Gallus 1, 8. Tiberium offendit 1, 12. Agrippæ gener 1, 12. avidus imperii 1, 13. Tiberii dolo circumventus 1, 13. libros Sibyllinos adeundos cenſet 1, 76. Tribunum plebis increpat 1, 77. adulatur Imperatori 2, 33. luxum defendit 2, 33. contra Cn. Piſonem cenſet 2, 35. a Piſone patronus petitur 3, 11. Soſiam in exilium pelli cenſet 4, 20. Serenum Gyaro claudendum 4, 30. Tiberium metus ſuos fateri debere 4, 71. egeſtate cibi peremptus 6, 23. adulterii cum Agrippina incuſatur 6, 25.
Aſinius Marcellus 14, 40.
C. Aſinius Pollio 1, 12. 3, 75. incorrupta vita ac facundia ad ſumma provectus 11, 6. Pompeianos laudat 4, 34. vigeſimo ſecundo ætatis anno C. Catonem accuſat O. 34. Orator O. 12. optimus O. 15. O. 17. durus & ſiccus O. 21. prioribus & ſequentibus Oratoribus anteponitur O. 25. cjus orationes O. 38.
Aſinius Pollio præfectus alæ H. 2, 59.
Aſinius Saloninus 3, 75.
Aſini effigies Judæis coli credita H. 5, 4. aſini agreſtes H. 5, 3.
Aſitius O. 21.
Aſpectare juſſa Principis 1, 4.
Aſpectus Capitolii H. 1, 40. aſpectui conſulendo ſpreta conſcientia 15, 18. aſpectum Neronis averſatur Burrus 14, 51. aſpectu Principis refoveri adverſus fortuita 15, 36. aſpectu arcere homines venerationis cauſa H. 4, 65. ſilentium facere H. 3, 20.
Aſper Sulpicius 15, 49. ejus conſtantia 15, 68.
Aſpera maris 4, 6. aſperrimo hiemis 3, 5. aſperare ſagittas oſſibus G. 46. ſaxo pugionem 15, 54. aſperatus prœlio miles H. 3, 83.
Aſpernari diſciplinam H. 1, 5. aſpernandus 14, 58.
Aſpici a marito ſubſidium Meſſalinæ 11, 32. aſpici & videre ſatis ad victoriam 3, 45. ſub Domitiano præcipua pars miſeriarum A. 45.
Aſportare 16, 11.
L. Aſprenas 1, 53. 3, 18.
Aſprenas Calpurnius H. 2, *9*.
Aſſectari H. 2, 93. O. 2.
Aſſentandi libido veritati inimica H. 1, 1. aſſentatio erga Principem ſine affectu peragitur H. 1, 15.
Aſſeres validi H. 4, 30.
Aſſertor Galliarum H. 2, 61.
Aſſes deni 1, 17.
Aſſiduitas O. 5.
Aſſignare controverſias robuſtioribus O. 35. culpam H. 3, 78. dignationem filiis ob merita patrum G. 13. fortia facta gloriæ Principis G. 14. fortuita fraudi ſuæ H. 2, 60. imperium H. 1, 30. inimicitias domibus O. 36. partes O. 28.
Aſſimulare deos in ſpeciem oris humani G. 9. literas 16, 17. præſentia vetuſtis 15, 39.
Aſſiſtere deprecatorem cauſæ H. 3, 31. aſtitit 14, 34. H. 3, 82.
Aſſolet 61, 2. 13, 44. H. 2, 6.
Aſſuetudo H. 2, 62.
Aſſultare 13, 40. pilo aut lanceis H. 1, 79. telis 12, 35. tergis pugnantium A. 26. aſſultante equite per campos H. 4, 22.
Aſſumere inter duces H. 3, 59.
Aſſurgens in collem pars caſtrorum H. 4, 23.
Aſtrepere 11, 17.
Aſtruere decus, nobilitatem H. 1, 78.
Aſyli jus 4, 14. lucus H. 3, 71. aſyla Græciæ 3, 60. *&c.*
Aſſyria 12, 13. Aſſyrii H. 5, 2. Orientis domini H. 5, 8.
Ateius Capito 1, 67. 1, 79. adulator 3, 70. moritur 3, 75.
Ateſte, *op.* H. 3, 6.
Athenæ 2, 53. Athenienſes Philippum metuunt 2, 63. legibus celebres 3, 26. victos pro alienigenis arcent 11, 24. damnatos veneno perimunt 15, 64. plurimos oratores habent O. 40. multis cladibus extincti 2, 55.
Atidius Geminus 4, 43.
Atilius 2, 49.
Atilius libertinus 4, 62. in exilium agitur 4, 33.
Atilius Rufus A. 40.
Atilius Vergilio H. 1, 41.
Atilius Verus H. 3, 22.
Atilius 15, 56. 15, 71.
Atimetus 13, 19. Domitiæ concubinus 13, 21. ſupplicio afficitur 13, 22.
Atra nubibus nox H. 5, 22.
Atrata plebes 3, 2.
Atrium libertatis H. 1, 31.
Atrocitas novo regno noxia 11, 9. morum 4, 13. H. 4, 45. atrociter deferre crimen 13, 19. loqui H. 3, 1. atrocius accipere H. 1, 23. atrox odii 12, 22. reipub. H. 2, 1. longo dolore 16, 10. metu, odio 14, 61. rumor H. 1, 54. clades 15, 38. vale-

tudo 3, 64. conſilium H. 3. 41. ingenium 2, 64. 4, 60. mendacium H. 2, 54. nihil 14, 59. H. 3, 59. ſenatusconſultum 12, 52. atroces notæ 2, 30. nuntii H. 1, 51. H. 2, 99. atrocia 6, 38. 15, 55. edicta H. 1, 53. mandata H. 2, 40. atrocior rabies H. 5, 25. atrocius nihil eventurum H. 3, 66. atrociſſimus H. 2, 32.
P. Attellius Hiſter 12, 29.
Attentare locos O. 22.
Atterere plebem H. 1, 89. attrita bello regio H. 3, 50. attritum pabulum 15, 16. attritæ opes H. 1, 10.
Attia O. 28.
Attica ora 5, 10. Attici oratores O. 25. parum Atticus Cicero O. 18.
A. Atticus A. 37.
Atticus Curtius 4, 58. oppreſſus a Sejano 6, 10.
Atticus Julius H. 1, 35.
Atticus Pomponius 2, 43.
Atticus Quinctius H. 3, 73. captus a Vitellianis H. 3, 74. Capitolium incendiſſe fatetur H. 3, 75.
Atticus Veſtinus 15, 48. acer ingenio 15, 52. interficitur 15, 68.
nihil Attinet 12, 60.
Attollere rempub. bello & armis H. 4, 52. ſedes ſuas H. 4, 53. laudibus H. 2, 90. H. 3, 9. præmiis H. 4, 59. attolli flumine H. 5, 6. H. 5, 14.
Attoniti vultus H. 1, 40.
Attrectare quod non obtinetur, indecorum 3, 52.
Attus Clauſus 4, 9. Claudiorum auctor 12. 25.
Atys, rex 4, 55.
Avaritia procuratorum provinciis rebellandi cauſa 14, 32. præcipuum validiorum vitium H. 1, 51. contemptos inviſoſque facit H. 1, 60. nuſpiam nobis deeſt A. 12. magiſtratuum 1, 2. coërcita Tiberio 4, 6. Calpurnia ſcita peperit 15, 20. Romanorum 4, 72. A. 30. Veſpaſiani H. 2, 5.
Auctiones H. 1, 20.
Auctitare pecunias fenore 6, 16.
Auctor fuit 3, 19 conſilii H. 3, 2. tumultus 4, 27. vulgati prodigii H. 1, 86. ſibi quiſque nullo duce H. 3, 71. auctorem eſſe 13, 20. exiſtere 16, 14. fieri 13, 26. auctore deo H. 4, 81. Principe 15, 22. auctorum antiquorum eloquentia ac libertas H. 1, 1.
Auctoritas ſenatus crebris contradictionibus deſtruitur 14, 43. militari viro pro facundia 15, 26. Principis majoribus remediis integra ſervanda H. 1, 29. auctoritatis plus ineſt duci velle, quod fit ſimulanti, quam manifeſte coacto H. 2, 18. auctoritate magis ſuadendi quam jubendi poteſtate Reges Germ. audiuntur G. 11.
Audacia ſubſidium manifeſtis flagitiis 11, 26. præcipua ex inopia 14, 57. ex deſperatione H. 3, 66. pro latebra H. 3, 73. extemporalis O. 6. in audacia ſpes ſalutis H. 4, 49. ab audacia præſidium mutuari 1, 38. audaciæ 1, 74.
Audentia 15, 53. G. 34.
Audere aciem 12, 28. 12, 32. aliquid H. 2, 69. codicillos 3, 67. facinus H. 1. 28. H. 2, 85. H. 3, 23. H. 4, 34. A. 28. flagitium 1, 69. fugas civium H. 5, 8. machinas H. 4, 23. nihil hoſtile H. 4, 20. nihil ultra minas H. 1, 55. oppugnationem 2, 12. 2, 45. periculum 3, 76. pœnam 2, 40. prœlium 4, 49. 11, 9. 14, 25. 14, 35. pugnam 13, 36. H. 3, 73. ſtuprum H. 1, 48. vim *alicui & in aliquem* 12, 55. ultionem 2, 62. in periculo H. 1, 35. longius H. 5, 11. audenti quam ignavo nihil gravius patiendum 14, 58. parata quæ non in unum aliquem prono favore H. 1, 6. audentes potentiores H. 1, 60. audentior oratio O. 14. audentiora ſpatia H. 2, 3. audentiſſimus, A. 33. auſis ad Cæſarem codicillis 3, 67. auſi nullius capax natura 13, 47.
Audire aliquem 4, 15. male H. 1, 10. male ab aliquo O. 18. perite 14, 20. audiri H. 1, 86. auditiones 4, 11. auditorium O. 9. O. 10. & 11. O. 29. O. 34. vires orationi detrahit O. 39. auditus brevis H. 2, 59. auditu fas O. 26. audito 2, 7. 14, 7. audita ſunt Corbuloni 15, 3.
Aventicum, Helvetiorum gentis caput H. 1, 68.
Aventinus 6, 45. H. 3, 70. H. 3, 85.
Avet animus 4, 71. avebant viſere 12, 36.
Avernus, lacus 15, 42.
Averſari aſpectum 14, 51.
Avertere auxilia hoſtium H. 4, 13. averſus a conſiliis belli H. 2, 47. averſus animi 14, 26. averſa pars H. 3, 85. porta 1, 66. H. 2, 51.
Auferre obſequia H. 1, 80. ſe & conjugem 12, 51. auferri ex oculis H. 2, 50.
Aufidienus Rufus 1, 20.
Aufidius Baſſus O. 23.
Augere vera potentia 4, 41. pecunia 11, 16. largitione 13, 18. cognomento 12, 26. honoribus 6, 8. filia A. 6. virtutem 11, 19. in deterius 2, 82. augendæ dominationi 2, 46. infamiæ 15, 16. augendo ærario 3, 25. augendis præſentibus bonis 16, 1. auctus præmiis 1, 42. omine 2, 14. auctus *pro incrementis* 1, 56. 2, 33. H. 1, 86. H. 4, 63. H. 4, 28.
Augeſcere A. 3. augeſcit flumen H. 2, 34. augeſcens licentia H. 4, 1.
Augur 2, 83. 3, 59. augures 3, 64.
Augurale 2, 13. 15, 30.
Augurari fortunam prœlii cantu G. 3. auguratu præditus 1, 62. auguratus H. 1, 77.
Augurium ſalutis 12, 23. lætum H. 1, 62. pulcherrimum 2, 17. augurio votiſque ominari A. 43. auguria patrum G. 39.
Auguſta Julia, & Aug. Livia. *vid.* Livia. Auguſtæ nomen 1, 8. cognomentum Agrippinæ datum 12, 26. filiæ & uxori Neronis 15, 23. Vitellii matri H. 2, 89. Auguſtæ amicitia ſupra leges effert 2, 34. ſedes inter Veſtales 4, 16.
Auguſta Taurinorum H. 2, 66.
Auguſtales ludi 1, 15. turbati 1, 54. Auguſtales ſacerdotes 2, 83. H. 2, 95. ſodales 1, 54. 3, 64.
Auguſtani equites 14, 15.
Auguſtodunum, Æduorum gentis caput 3, 43. 3, 45. 3, 46.
Auguſtus 1, 1. nomine Principis imperium conſtituit 1, 9. imperium invadit 1, 2 Agrippam poſtumum viſit 1, 5. moritur 1, 5. Neroni uxorem abducit 1, 10. rationarium imperii perſcribit 1, 11. vultu & aſpectu Actiacas legiones exterret 1, 42. ſenex crebro in Germanias commeat 1, 46. filiam relegat 1, 53. hiſtrionibus indulget 1, 54. inritus ex Germania diſcedit 1, 59. legem majeſtatis extendit 1, 72. inter Jovem & Martem memoratus 2, 22. Druſi corpori obviam progreditur

ditur 3, 5. nepotum exceſſum fortiter tulit 3, 6. rempub. legibus conſtituit 3,28. ſæpius in Orientem & Occidentem meavit, comite Livia 3, 34. reperit vocabulum ſummi faſtigii, poteſtatem tribuniciam 3, 56. quædam ex antiquitate flexit ad præſentem uſum 4, 16. divinos honores ſperat 4, 38. in collocanda filia de equitibus Romanis conſultat 4, 39. patricios creat 11, 25. pomerium urbis auget 12, 23. prœlium navale edit 12, 56. Ægypti præfectis plenam poteſtatem tradit 12, 60. nonodecimo ætatis anno civilia bella ſuſtinuit 13, 6. Ægypto, loco Regum, equites Romanos impoſuit H. 1, 11. conſulem ſe in locum Hirtii ſufficit O. 17. quinquaginta ſex annis imperat O. 17. Auguſti teſtamentum 1, 8. mores & geſta examinata 1, 9 & 10. judicium de Aſinio Gallo, Luc. Arruntio. Man. Lepido 1, 13. cultores per omnes domos 1, 73. aſylum 3, 63. bellum cum Antonio 11, 7. H. 3, 66. cerimoniæ non obſervatæ Cyzici 4, 36. templum Pergami 4, 37. 4, 55. apud Nolam 4, 57. a Tiberio ſtructum 6, 45. Auguſti effigies inter numina dicata 1, 11. 2, 41. Auguſti effigiem amplecti 4, 67. eloquentia 13, 3. epiſtolæ O. 13. forum 4, 25. imago 2, 37. ſtatua 1, 73. acerrima mens H. 2, 76. conſilium coercendi intra terminos imperii 1, 11. A. 1, 3. educatio O. 28. fortuna in remp. valida, domi improſpera 3, 24.
Auguſtus principatûs vocabulum H. 2, 80. decernitur Othoni H. 1, 47. defertur Vitellio H. 2, 62. mox aſſumitur H. 2, 90.
Auguſtus appellatus mons Cælius 4, 64.
Auguſtior eloquentia poëſis O. 4. honor O. 12.
Aviditas hoſtium juvat victos 1, 65. aviditate imperandi vitia pro virtutibus interpretari H. 1, 52. avidus offenſionum 3, 54. apud avidos periculorum pudor & reverentia ducis haud diuturna vincula H. 3, 41. avidius quam cautius H. 4, 65. quam conſultius H. 2, 24.
Aviola Acilius 3, 41.
Aviones, *pop.* G. 40.
Avis inviſitatâ ſpecie H. 2, 50. aves diræ 12, 43. Romanæ 2, 17. avium voces, volatus G. 10.
Avitus. *vid.* Vibius Avitus.
Avia ſaltuum 2, 68.
Aula H. 1, 13.
Aurariæ 6, 19.
Aurelia O. 28.
M. Aurelius 3, 2.
Aurelius Cotta, conſul 3, 17. *alius* 13, 34.
Aurelius Fulvius H. 1, 79.
Aurelius Pius 1, 75.
Aurelius Scaurus G. 37.
Auriana ala H. 3, 5.
Auriga 15, 44. 15, 67. amicitiarum dehoneſtamentum H. 2, 87. aurigæ Britanni A. 12.
Aurinia G. 8.
Aures Principum ita formatæ, ut aſpera quæ utilia, nec quidquam niſi jucundum ac læſurum accipiant H. 3, 56. metuentium ad omnia converſæ H. 1, 40. ſermonibus honeſtis imbuendæ H. 4, 7. deciſæ 12, 14. populi diverſiſſimæ O. 34. reſpuunt *verba* O. 9. ſurdæ ad fortia conſilia H. 3, 67. verberare ſermonibus A. 41. aures populi implere H. 1, 90. perſtringere O. 27. auribus pronis accipiuntur obtrectatio & livor H. 1, 1. auribus uti O. 40.
Aurum nullum Germanis G. 5. bellorum cauſa præcipua 16, 1. H. 4, 74. neque tegit, neque vulnerat A. 32. auro ſolidæ ſtatuæ 13, 10. vaſa 2, 33.
Auſpex Julius H. 4, 69.
Auſpices nuptiis adhibiti 11, 27. 15, 37. auſpicari O. 11. regnum 15, 24. auſpicandi gratia tribunal ingredi 4, 36. auſpicato H. 3, 72. inſtitutus Senatus H. 1, 84. auſpicium 6, 37. H. 1, 37. ex equis G. 10. ex eventu duelli G. 10. auſpiciis dediti Germani G. 10. auſpicia incipere 3, 59. repetere 3, 19.
Auſter 6, 33. vicino Septentrione horridior 2, 23.
Autumnus G. 26.
Avunculus *pro avunculo magno* 2, 43. 2, 53. 4, 3. 4, 75. 12, 64.
Avus *pro atavo* 14, 55.
Auxilio acciti ſociis pariter atque hoſtibus ſervitutem imponunt H. 4, 73. aux. vocare 4, 67. auxilium ferre 3, 41. auxilia 2, 65. H. 2, 69. H. 1, 67. H. 3, 22. legionum H. 1, 59. H. 4, 62. auxilia reparare 3, 73.
Auzea, caſtellum 4, 25.

B.

Bacchæ 11, 31.
Bacchanalia H. 2, 68.
Bactrianus 2, 60. Bactriani campi 11, 8.
Baduhennæ lucus 4, 73.
Bæbius. *vid.* Bebius.
Bætica H. 1, 53. civitates Maurorum dono accipit H. 1, 78.
Baiæ 11, 1. 15, 52. Baiarum piſcinæ 13, 21. Baianus lacus 14, 4.
C. Balbillus 13, 22.
Balbus *Cornelius* 3, 72. origine Hiſpanus 11, 24. Cæſaris opibus potens 12, 60.
Balbus Domitius 14, 40.
Balbus Lælius 6, 47. truci eloquentia 6, 48.
Baleares inſulæ 13, 43.
Balineæ H. 2, 16. H. 3, 32. H. 3, 83.
Baliſta H. 3, 29. legionis quintædecimæ H. 3, 23. baliſtarum vis 15, 9. H. 4, 23.
Balnei vapore extinguitur Octavia 14, 64. Seneca 15, 64. Veſtinus 15, 69. L. Vetus, cum ſocru & filia 16, 11. balnea delinimenta vitiorum A. 21. balnearum vacantium fornacibus abditus Saturninus H. 3, 11.
Balſamum H. 5, 6. balſama G. 45.
Baltei militares H. 1, 57. abſciſſi H. 2, 88.
Barba ſubmiſſa Cattis G. 31.
Barbari malunt Roma petere Reges quam habere 12, 14. Barbarorum ſoli prope Germani ſingulis uxoribus contenti G. 18. Barbaris ignara machinamenta & actus oppugnationum 12, 45. fluxa fides H. 3, 48. ingenia parum ſolertia H. 4, 13.
Barbius Proculus H. 1, 25.
Bardanes 11, 8. interficitur 11, 10.
Barditus G. 3.
Barea Soranus 12, 53. laudatur 16, 21. accuſatur

16, 23. circumventus a P. Celere H. 4, 10.
Bargiora H. 5, 12.
Barium 16, *9*.
Baſilica Paulli 3, 72. baſilicæ 16, 72. H. 1, 40.
Baſilides e primoribus Ægyptiorum H. 4, 82.
Baſilides ſacerdos H. 2, 78.
Baſſus Annius H. 3, 50.
Baſſus Ceſellius 16, 1. 16, 3.
Baſſus Lucilius. *vid.* Lucilius.
Baſſus Saleius. *vid.* Saleius.
Baſtarnæ 2, 65. Germanis ſimiles G. 46.
Batavi nandi periti 2, 8. H. 2, 17. Gallis antiquitus infeſti H. 4, 73. H. 2, 22. ferox gens H. 1, 59. gladiatores Othonis fundunt H. 2, 43. exigua Galliarum portio H. 4, 32. præcipui virtute inter Rheni accolas G. 29. tributorum expertes H. 4, 12. H. 4, 17. H. 5, 25. G. 29. Batavorum cohortes ſuperbe agunt H. 2, 27. quartadecimanis diſcordes H. 1, 59. H. 1, 64. H. 2, 66. ad Civilem pergunt H. 4, 19. contra Britannos pugnant A. 36. cum gloria H. 4, 12. Batavorum deſcriptio H. 4, 12. inſula 2, 6. H. 4, 18. vaſtatur a Ceriale H. 5, 23. Batavorum oppida H. 5, 19.
Batavodurum H. 5, 20.
Bathyllus 1, 54.
Bauli, villa 14, 4.
Beati quondam Duces Romani 11, 20. beatiſſimus eventus O. 9. beatiſſimum ſæculum A. 3. A. 44.
Bebius Maſſa H. 4, 50. reus A. 45.
Bebriacenſis acies H. 2, 66. pugna H. 2, 39 & 50. H. 2, 52. H. 2, 86. H. 3, 31. via H. 3, 27. Bebriacenſes campi H. 2, 70.
Bebriacum H. 3, 15. vicus duabus Rom. cladibus notus H. 2, 23. ibi caſtra habet Otho H. 2, 39. H. 2, 44. H. 2, 49. copias ceteraque uſui Antonius H. 3, 20.
Belgæ 3, 40. robur Gallorum H. 4, 76. Romanorum amici 1, 43. inter auxilia Verginii H. 4, 17. Belgarum civitates 1, 34. H. 4, 37.
Belgica 13, 53. Belgicæ legatus Val. Aſiaticus H. 1, 59. procurator Pomp. Propinquus H. 1, 12. interficitur H. 1, 58.
Bellator equus G. 14.
Belligerare 2, 5. 3, 74. 4, 46.
Bellum Germanicum inter initia Veſpaſiani H. 4, 12. Peruſinum 5, 1. Sabinum H. 3, 72. ſociale 6, 12. anceps inhoneſtæ paci præferendum 15, 25. pace ſuſpecta tutius H. 4, 49. etiam ab ignavis ſumitur, ſtrenuiſſimi cujuſque periculo geritur H. 4, 69. quod Romanæ manus excepere, pro confecto H. 4, 71. concidit H. 2, 57. magis deſiit, quam pax cœpit H. 4, 1. flagrat H. 4, 12. concurrit H. 4, 22. gentes ac Reges aperit G. 1. belli avidi proximam quamque culpam, antequam pœniteat, ultum eunt H. 1, 67. pleraque mala majoribus cladibus obliterantur H. 2, 66. genus totum *h. e. ſumma* H. 2, 31. commercia 14, 33. H. 3, 81. fortuita H. 4, 23. impetus ſtat H. 4, 67. mala H. 2, 86. reliqua H. 4, 2. ſubita H. 5, 13. A. 37. bellum ducere, trahere. *vid.* Duc. *&* Trah. bellum alicui facere 3, 18. ſpargere A. 38. ſuſcipere 2, 78. urgere H. 3, 56. ad bellum facilior conſenſus inter malos, quam in pace ad concordiam H. 1, 54. aliter proficiſcendum quam ad pugnam H. 2, 40. de bello tantum inter convivia loqui H. 3, 76. bella multa impetu valida, per tædia & moras evanuere H. 2, 32. fama profligantur G. 13. bellorum egregii fines, quoties ignoſcendo tranſiguntur 12, 19. cauſæ præcipuæ aurum & opes H. 4, 74. cauſæ exſcindendæ A. 19. belli & prœlii differentia 2, 88. 12, 39.
Belus, amnis H. 5, 7.
Beneficii memoria flecti H. 4, 63. beneficio vicem exſolvere minus proclive quam injuriæ H. 4, 3. beneficia eouſque læta ſunt, dum videntur exſolvi poſſe 4, 18. quos non mutant, metu coërcendi 13, 26. memorando exprobrantur 13, 21.
Beneventum 15, 34.
Benignitas animi A. 32.
Benignus Orphidius H. 2, 43.
Berenice H. 1, 83. in Veſpaſiani partibus H. 2, 81.
Berytus H. 2, 81.
L. Beſtia O. 39.
Betuus Chilo H. 1, 37.
Betaſii H. 4, 56. funduntur a Civile H. 4, 66.
Bibaculus 4, 34.
Bibliothecæ O. 21. antiquorum & Muciani O. 37.
C. Bibulus 3, 52.
Bicipites partus 15, 47.
Bigati G. 5.
Bingium H. 4, 70.
Binoctium 3, 71.
Bithynia 1, 74. Bithyniæ proconſul C. Petronius 16, 18. Bithynum mare 2, 60. Bithyni Cadium Rufum accuſant 12, 22. & Tarquitium Priſcum 14, 46.
Bitumen H. 5, 6.
Blæſi duo voluntaria morte perempti. VI, 40.
Blandimentum ſublevat metum 14, 4. blandimenta muliebria H. 1, 74. vitæ 15, 64. H. 2, 53. blanditur fortuna H. 2, 12. blandiente inertia H. 5, 4. blandientia vitia A. 16. blanditiæ peſſimum veri affectus venenum H. 1, 15. verniles H. 2, 59. blanditiis fallacibus velatur odium 14, 56.
Blandus Rubellius. *vid.* Rubel.
Blitius Catulinus 15, 71.
Boarium forum 12, 24.
Bocchoris H. 5, 3.
Bodotria A. 25.
Boiemum G. 28.
Boii H. 2, 61. pelluntur a Marcomannis G. 42. Boiorum ſedes G. 28.
Boiocalus 13, 55. 13, 56.
Bolanus Vettius. *vid.* Vett.
Boletorum cibo venenum infuſum 12, 67.
Bonna H. 4, 19. hiberna primæ legionis H. 4, 20. H. 4, 25. H. 4, 62. H. 4, 70. H. 4, 77. H. 5, 22.
Bononia H. 2, 53. Bononiæ amphitheatrum H. 2, 67. ſpectaculum gladiatorum H. 2, 71. Bononienſis colonia 12, 58.
Bonus militia 1, 3. bonus & magnus vir differunt A. 44. boni ad prœlium campi 2, 14. bonum publicum privato uſui poſtponitur 6, 16. cui bono eſt O. 9. boni etiam metus ſequuntur 16, 26. Imperatores voto expetendi, qualeſcunque tolerandi H. 4, 8. mores plus valent quam leges G. 19. inter bonos mores oratorum gloria minor O. 41. boni *pro non ſeditioſis* 1, 49. milites H. 2, 94. bonorum mæror præcipuum peſſimorum incita-

mentum H. 1, 38. bonos & modeſtos anteeunt pravi & callidi H. 1, 87. bonæ artes 6, 46. 16, 32. bonis artibus grati in vulgus 1, 28. bona malaque non ſua natura ſed vocibus ſeditioſorum æſtimantur H. 4, 73. non ſunt, quæ vulgus putat 6, 22. ſummo loco natorum ad Remp. pertinent 4, 8. vera in virtutibus A. 44. ſola quæ honeſta H. 4, 5. bona damnatorum publicari ſolita 3, 23. 6, 29. 12, 22. 14, 48. liberis relicta 13, 42.

Bos locutus H. 1, 86. Ægyptiis colitur H. 5, 4. boves feminæ G. 40.

Boſphoranus 12, 15. Boſphoranum bellum 12, 63. Boſphorani 12, 16. Boſphorus 12, 15.

Boudicea 14, 31. A. 16. ejus concio 14, 35. interitus 14, 37.

Bovillæ 2, 41. apud Bovillas ludicrum Circenſe 15, 23. Vitelliani in deditionem accepti H. 4, 2. H. 4, 46.

Braccæ H. 2, 20.

Brevis aſſenſus 14, 12. auditus H. 2, 59.

Brevibus momentis ſumma verti poſſunt 5, 4. brevia 1, 70. 6, 33. brevius valere 6, 35. brevitas Imperatoria H. 1, 18.

Brigantes 12, 32. deficiunt a Cartiſmandua H. 3, 45. domantur a Ceriale A. 17.

Briganticus. *vid.* Jul. Briganticus.

Brinno H. 4, 15.

Britannia Oceano diviſa H. 1, 9. Vitellio accedit H. 1, 60. metallifera A. 12. Hiberniæ vicina A. 24. inſularum maxima A. 10. perdomita & ſtatim amiſſa H. 1, 2. Britanniæ res turbidæ 12, 31. 12, 36. defectio 14, 30. ſtatus militante Agricola A. 5. proconſul Aul. Plautius A. 14. Oſtorius Scapula. *ibid.* Didius Gallus A. 14. Veranius A. 14. Suetonius Paulinus A. 14. Petronius Turpilianus A. 16. Trebellius Maximus. *ibid.* Vettius Bolanus A. 8. A. 16. Petilius Cerialis A. 8. A. 17. Julius Frontinus A. 17. Agricola A. 9. A. 18. Britanniæ ſitus, populi A 10. &c. Britannus ſenex O. 17. Britannus *pro Britannis* 14, 32. Britanni validiſſimæ gentes A. 12. homines immolant 14, 30. Romanos cædunt 14, 29. 14, 32. in auxiliis Romanorum H. 1, 70. ſexum in imperiis non diſcernunt 14, 35. A. 16. vincuntur ab Agricola A. 37. a Suetonio 14, 37. Britannorum ingenia A. 21. Britannis ſolitum ductu feminarum bellare 14, 35. Britannica lingua G. 45.

Britannicus 11, 4. Claudio genitus 11, 11. & Meſſalina 11, 26. 11, 32. 12, 2. timetur inimicis matris 12, 9. 12, 65. Neronem, *Domitium* ſalutat, *non fratrem* 12, 41. adultus 13, 14. 13, 15. venenum bibit 13, 16. Britannici educator 11, 1. favor crimini datur 13, 10.

Brixellum H. 2, 32. H. 2, 39. H. 2, 51.

Brixiana porta H. 3, 27.

Bructera natio H. 4, 61. Bructeri 1, 51. Germani 1, 60. vincuntur a Luc. Stertinio 1, 60. Anſibarios deſerunt 13, 56. Civilis ſocii H. 4, 21. H. 4, 77. Rhenum tranſnatant H. 5, 18. exciſi G. 33.

Brundiſium 2, 30. 3, 1. 3, 7. H. 2, 83. apud Brund. ſemina belli ſervilis 4, 27. Brundiſinum fœdus 1, 10.

Brutidius Niger 3, 66.

L. Brutus libertatis auctor 1, 1. legem curiatam repetit 11, 22. patricios minorum gentium inſtituit 11, 25.

M. Brutus *Cæſaris interfector* 1, 2. laudatur Cremutio Cordo 4, 34. Livio 4, 34. orator O. 17. O. 38. prioribus & ſequentibus oratoribus anteponitur O. 25. ut gravior O. 25. otioſus atque disjunctus O. 18. non malignus, nec invidus O. 25. Bruti conciones in Auguſtum 4, 34. conſtantia H. 4, 8. epiſtolæ O. 18. effigies non antelata in funere ſororis 3, 76. de Bruti ſcriptis judicium O. 21. Brutus liber Ciceronis O. 30.

Buccina 15, 30.

Burdo Julius H. 1, 58.

Burii G. 43.

Burrus Afranius præfectus prætorio 12, 42. Neronem ad excubias palatii comitatur 12, 69. rector Imperatoriæ juventæ 13, 2. multarum rerum experientia cognitus 13, 6. trunca manu 13, 14. præfectura fere demotus 13, 20. accuſatur 13, 23. a Nerone in conſilium occidendæ matris accitus 14, 17. Neronis mores mærens laudat 14, 15. vita concedit 14, 51.

Byzantium 2, 54. Byzantii ſitus 12, 63. ad Byzantium claſſem habet Mucianus H. 2, 83. H. 3, 47. Byzantii Romanorum fœderati 12, 62.

C.

Cadere *ſc. cauſa* H. 4, 6. crimine repetundarum H. 1, 77. conjurationis 6, 14. fruſtra H. 2, 11. in irritum 15, 39. 15, 51. H. 3, 53. oblectationi, telis G. 33. proſpere 2, 46. huc cecidiſſe gloriam H. 3, 13. ut caſura res eſt 6, 8. H. 3, 77.

Cadicia 15, 71.

Cadius Rufus 12, 22. ſenatui reſtituitur H. 1, 77.

Cadmus 11, 14.

Cadra, collis 6, 41.

Cæcilianus ſenator 6, 7.

Cæcilianus Domitius 16, 34.

Cæcilianus Magius 3, 37.

Cæcilius Cornutus 4, 28.

Cæcilius Metellus G. 37.

Cæcilius Simplex H. 2, 60. conſul H. 3, 68.

A Cæcina Severus 1, 31. Marſos cædit 1, 56. cum Arminio pugnat 1, 64. &c. periclitatur 1, 65. fugientes retinet 1, 66. Germanos cædit 1, 68. *per tot.* triumphalia accipit 1, 72. fabricandæ claſſi præponitur 2, 6. aram Ultioni ſtatuendam cenſet ob vindictam Germanici 3, 18. ſuadet ne magiſtratum uxor in provinciam comitetur 3, 33.

Cæcina Alienus Helvetios cædit H. 1, 68. Placentiam oppugnat H. 2, 20. mox omittit H. 2, 22. vincitur a ſuis militibus H. 3, 14. Vitellium prodit H. 2, 100. liberatur H. 3, 31. ad Veſpaſianum dimittitur H. 3, 31. Cæcinæ ornatus H. 2, 20.

P. Cæcina Largus 11, 33. 11, 34.

Cæcina Licinius H. 2, 53.

Cæcina Tuſcus 13, 20. accuſatus ob convivium H. 3, 38.

Cæcus pavor H. 1, 82. cæco reluxit dies H. 4, 81. cæcorum terræ 12, 63. cæca adulationibus mens A. 43.

Cædere victimas 2, 75.

Cælebs vita 12, 1. cælibum pœnæ 3, 25.
Cæleſtis eloquentiæ vis O. 8. ignis 12, 64. ira 1, 30. H. 4, 54. religio 5, 2. ſanguis 4, 52. vox 16, 22. cæleſtes honores 12, 69. minæ H. 1, 18. cæleſtia H. 5, 5. cæleſtium curſus H. 5, 4. magnitudo G. 9. periti 4, 58.
Cælis Vibenna 4, 65.
C. Cælius 2, 41.
Cælius Orator O. 17. prioribus & ſequentibus anteponitur O. 25. amarior O. 25. de Cælio judicium O. 21.
Cælius Curſor 3, 37.
Cælius Pollio 12, 45.
Cælius Roſcius H. 1, 60.
Cælius Sabinus H. 1, 77.
Cælius mons. *vid.* Mons.
Cælum Auguſto decretum 1, 73. diis datum 13, 55. vacuum 15, 40. cælum ac ſpacium A. 10. cæli poſitio corporibus habitum dat A. 11. cælum obteſtari 1, 21. ad cælum ac deos verti 3, 4. cælum circumſpectare A. 32. ſuſpicere G. 10. in cælum laudibus ferre O. 19. cælo recepta mens 1, 43. cælo terraque prodigia H. 1, 3. cælum, *h. e. aër*, clarum 1, 28. fœdum A. 12. Germaniæ 1, 56. H. 2, 26. G. 29. cælum & ſolum H. 5, 7. A. 24. homines animant G. 29. cæli duritia 13, 35. gravitas 2, 58. humor A. 12. ingenium H. 1, 51. intemperies 16, 13. H. 2, 94. mollities 12, 66. temperies 4, 55. 4, 67. truculentia 2, 24. cælo aſpera Germania G. 2. cælo & laboribus dura hiberna H. 2, 80. de cælo tactæ ædes 13, 24. regiones urbis 14, 12.
Cæmentum rude O. 20. cæmenta G. 16.
Cæpio Criſpinus 1, 74.
Cæpio Servilius G. 37.
Cæracates, *pop.* H. 4, 70.
Cærimonia Apollinis 4, 55. loci 14, 22. aucta 3, 61. 4, 64. cærimoniæ H. 2, 3. deum 3, 60. D. Auguſti 4, 36. majorum 16, 28. novæ 1, 54. pollutæ H. 1, 2. publicæ H. 2, 91. redintegratæ 11, 15. vetuſtiſſimæ 1, 62. cærimoniarum antiſtes H. 4, 83. libri 3, 58. officia 11, 11. cærimoniarum vetus 6, 12.
Cærulei oculi G. 4.
C. Cæſar Dictator 1, 1. ſeditionem exercitus uno verbo compeſcit 1, 42. Populo Rom. hortos legat 2, 41. Ciceronis libro reſpondet 4, 34. Lacedæmoniis templum Dianæ Limnatidis adjudicat 4, 43. legem de modo credendi fert 6, 16. obſidetur apud Aleſiam 11, 23. patricios creat 11, 25. Pompeium evertit H. 3, 66. pulſus a Britannis 12, 34. ſummis oratoribus æmulus 13, 3. Cæſar & Cato in ore vulgi 16, 22. repentina vi oppreſſus H. 3, 68. Germanos non impune perculit G. 37. primus Romanorum in Britanniam tranſiit A. 13. orator O. 17. prioribus & ſequentibus anteponitur O. 25. ſplendidior O. 25. Dolabellam accuſat O. 34. Cæſaris funus turbatum 1, 8. decretum 3, 62. ædes H. 1, 42. ſtatua H. 1, 86. de Cæſaris ſcriptis judicium O. 21. Cæſ. educatio O. 28. villa 14, 9. *Vide* Julius.
Cæſar *h. e. Auguſtus* G. 37. *reliqua vide in* Auguſtus.
Cæſar Tiberius. Germanicus. Druſus. Claudius. Domitianus. Nerva &c. *Vide* Tiberius. Germanic. Druſ. Claud. &c.
C. Cæſar *Auguſti nepos* 1, 3. 4, 1. ad res Orientis miſſus 2, 42. Armeniam obtinet 3, 48. Tiberii æmulus. *ibid.* & 6, 51. Liviam in matrimonio habet 4, 40.
L. Cæſar 1, 3. Tiberii æmulus 6, 51. Lepidæ ſponſus 3, 23.
C. Cæſar Caligula. *vid.* Caligula.
Cæſarum familia ad unum redacta 13, 17. Cæſar. tumulus 3, 9. res ab Auguſt. compoſitæ H. 1, 89.
Cæſar *pro Principe* H. 1, 19. H. 1, 29. H. 1, 30. 11, 33. H. 1, 48. H. 2, 65. principatus vocabulum H. 2, 80. id recuſat Vitellius H. 2, 62. mox recipit H. 3, 58. atque ita appellatur H. 2, 65. ut & Veſpaſianus H. 4, 81. Titus H. 5, 13. Cæſar conſalutatur Domitianus H. 3, 86. Cæſar & Princeps differunt H. 4, 40. Cæſarem appellare 1, 62. dici H. 3, 58. Cæſarum procurator A 4.
Cæſarea H. 2, 79.
Cæſennius Pætus tuendæ Armeniæ delectus 15, 6. ejus pœna ob rem malè geſtam 15, 25.
Cæſia ſylva 1, 50.
Cæſianus Apronius 3, 21.
Cæſius Cordus 3, 38. damnatur 3, 70.
Cæſoninus Suilius 11, 36.
Cæſonius Maximus, 15, 71.
Cæſonius Pætus conſul 14, 29.
Caianæ expeditiones H. 4, 15.
Caius. *vid.* Caligula.
Calabria 3, 1. 3, 2. ſervorum agminibus turbata 12, 65. Calabriæ litora H. 2, 83.
Calamiſtri O. 26.
Calavius Sabinus 15, 7.
Caledonia A. 10. quibus hominibus habitata A. 11. A. 31. rebellat A. 25.
Calendæ Novembres H. 3, 37.
Calenus Julius H. 3, 35.
Cales 6, 15.
Calgacus, inter duces *Britannorum* virtute & genere præſtans A. 29.
Calida G. 22.
Caligula tegmen pedum 1, 41. *unde dictus C. Cæſar.*
Caligula 1, 1. alumnus legionum 1, 44. gregali habitu in caſtris 1, 69. Auguſti pronepos 1, 42. proaviam Liviam pro roſtris laudat 5, 1. impudicus 6, 9. dolo Sejani petitur 6, 3. L. Sullam irridet 6, 46. M. Silani filiam ducit 6, 20. promotus a Macrone 6, 45. imperium capeſſit 6, 50. accuſatores punit 4, 71. Lolliam in matrimonio habet 12, 22. ſcortorum cupiens 15, 72. in pace metuendus H. 1, 89. 6, 32. turbidus animi H. 4, 48. effigiem ſuam in templo Hieroſol. poni jubet H. 5, 9. occultis inſidiis oppreſſus H. 3, 68. a Caſſio Chærea 1, 32. tertium conſul. A. 44. prope quadriennium imperat O. 17. Caligulæ ingentes adverſus Germanos conatus fruſtra fuere A. 13. G. 37. iram merentur virtutes A. 4. impetus 11, 3. vis dicendi 13, 3. ſcomma in Silanum 13, 1. forma 15, 72.
Calles 4, 27.
Calliſtus 11, 29. potentiſſimus apud Claudium 11, 38. Lolliæ favet 12, 1.
Callide vulgata ad invidiam hoſtium H. 1, 51.
Calliditas fori A. 9. Tiberii 11, 3. callidus accendendis offenſionibus 2, 57. rei militaris H. 2, 31.

temporum 4, 33.
Calonum quam militum numerus amplior & corruptior H. 2, 87. H. 3,33.
Calpurnia Claudii pellex 11, 30.
Calpurnia 12, 22. reſtituitur 14, 12.
Calpurnia ſcita 15, 20.
Calpurnianus Decius 11,35.
Calpurnius aquilifer 1, 39.
L. Calpurnius 4, 62.
Calpurnius Aſprenas H. 2, 9.
Calpurnius Fabatus 16, 8.
Calpurnius Galerianus H. 4, 11.
L. Calpurnius Piſo 2, 34. Urgulaniam in jus vocat 2, 34. accuſatur 4, 21.
Cn. Calpurnius Piſo. *vid.* Piſo.
Calpurnius Repentinus H. 1,56. occiditur H. 1, 59.
Calpurnius Salvianus 4, 36.
Calpurnii 3, 24. Calpurnium genus 15,48.
Calvia Criſpinilla H. 1, 73.
Calvina Junia 12, 4. Italia pellitur 12, 8.
Calviſius 13,19. relegatur 13,22. reſtituitur 14,12.
C. Calviſius coſ. 4, 46.
Calviſius Sabinus majeſtatis poſtulatur 6, 9. ejus uxor H. 1, 48.
Calumniatur rumor H. 3, 75.
Caluſidius 1, 35. 1, 43.
Calvus O. 17. antiquos imitatur O. 18. prioribus & ſequentib. oratoribus anteponitur O. 25. ſtrictior O. 25. Vatinium accuſat O. 34. de Calvo judicium O. 18. O. 21.
Cameli 15, 12.
Cameræ H. 3, 47.
Camerinus Scribonianus H. 2, 72.
Camerinus Sulpicius 13,52.
Camerium 11, 24.
Camillus Furius. *vid.* Furius.
Camillus Scribonianus. *vid.* Furius Cam. Scrib.
Campania 3, 47. Græcis olim habitata 4, 67. turbine ventorum vaſtata 16, 31. Campaniæ lacus 3, 59. H. 1, 23. ora 13, 26. ora fecundiſſima H. 1, 2. ora pulcherrima H. 3,60. ſinus beati H. 3, 66. in Campaniam ſecedit Tiberius 4, 57. 4, 67. 4, 74. 6, 1. in Campania bellum H. 4, 3. claſſis 15, 46.
Campani 3, 2.
Campanus Tungrorum princeps 4, 66.
Campus *ſc. Martis* 1,15. campus Martius inundatur H. 1,86. in campo Martio amphitheatrum 13, 31. comitia 1, 15. inferiæ Neronis H. 2, 95. pugna H. 3, 82. receptus populi incenſa urbe 15, 39. ſepultura Auguſti 1, 8. Germanici 3,4. Britannici 13, 17. campi Bactriani 11, 8. Bebriacenſes H. 2, 70. mirabiles ad mare mortuum H. 5, 7. Philippenſes 4, 35.
Camulodunum, colonia 12, 32. evertitur 14, 31.
Camurius H. 1, 41.
Candida veſtis H. 2, 89. G. 10.
Candidati *conſulatus* 1,81. præturæ duodecim 1,14. candidatorum ambitus 15, 20. candidatos commendare 1,15.
Cancre *de Oraculo* 2, 54. receptui H. 2,26.
Cangi *pop.* 12, 32.
Canninefas 11,18. ala 4,73. tumultus H. 4,16. Canninefates H. 4,15. ſocii Civilis H. 4, 16. exigua Galliarum portio H. 1, 32. infeſtantur a Claudio Labeone H. 4, 56. claſſem Britannicam & Nervios vincunt H. 4, 79. *modicæ potentiæ hoſtes* H. 4, 85. Canninefatium cohortes H. 4, 19.
Caninius Gallus 6, 12.
Caninius Rebilus H. 3, 37.
Canum laniatus 15, 44.
Canopus 2, 60.
Canorum Haterii 4, 61.
Cantus prœlium ineuntium Batavorum H. 4, 18. Germanorum G. 2. G. 3. cantus victoria 16, 3. cantu acta nox Germanis H. 5,15. orationem ducis excipiunt Britanni A. 33. in cantu futuræ pugnæ fortunam augurari G. 3.
Canuti O. 21.
Capax fortuitorum mare 14, 3.
Capere arma 2, 52. 3,38. 3, 42. H. 3,13. H. 3, 80. caſtris loca 12,55. H. 2, 5. A. 20. 12,55. cibum G. 22. conſilium moriendi 6, 26. 15, 20. detrimentum 4, 19. experimentum 3, 56. finem H. 4, 3. impetum 15, 50. pecunias 3, 67. 4, 31. 6, 30. 13, 52. præturam H. 4, 39. præmium H. 4, 41. capit me ſatias 3, 30. 16, 16. pudor 16, 26. capi *dictæ Veſtales* virgines 2, 86. 4, 16. 15, 22. captus animi H. 3, 73. capti oblatis aliis trucidantur A. 37.
Capeſſere accuſationes 4, 52. bellum 13, 41. H. 4, 79. cærimonias 4, 16. clementiam & juſtitiam 12, 11. decus gentile 11, 16. facinus 15, 49. fortunam principatus H. 1, 76. honorem 13, 25. 3, 30. imperium 13, 4. 14, 26. inimicitias 5,11. magiſtratum 13,29. A. 6. meliora 6,48. munus 3,56. noctem 4, 48. obſidia 12, 15. officia 6, 8. orbem terræ 12, 5. parata 6, 37. partem curarum 12, 25. famæ, victoriæ H. 3, 64. provincias 6, 27. pugnam H. 3, 16. H. 5, 17. pugnam manu 12, 30. rempub. 11, 24. 12, 41. 16, 26. H. 4, 5. H. 4,39. ſacra 11, 34. ſolemnia regni 6, 42. ſpem H. 4,43. tuta & ſalutaria 15,29. vigintiviratum 3,29. vitam H. 2, 48.
Capito. *vid.* Fonteius.
Capito Ateius. *vid.* Ateius.
Capito Coſſutianus. *vid.* Coſſutianus.
Capito Inſteius 13, 39.
Capito Lucillius 4, 15.
Capito Valerius 14, 12.
Capito Verginius H. 3, 77.
Capitolinus Jupiter 15, 23. mons 15,18. cap. arx H. 3, 71.
Capitolium 6, 12. incenſum *ibid.* & H. 1, 2. H. 3, 71. H. 3,72. obſidetur a Gallis 11, 23. a Vitellianis H. 3,69. occupatur a Sabino H. 3, 69. ne magnis quidem exercitibus expugnabile H. 3, 78. Capitolii incendium credere facit finem imperii adeſſe H. 4,54. reſtitutio decreta H. 4, 4. H. 4, 9. peracta H. 4, 53. Capitolium carpento ingreditur Agrippina 12, 42. triumphantis inſtar adit Nero 14, 13. in Capitolium perfugere 3, 36. vectus Otho H. 1, 47. in Capitolio propitiata Juno 15, 44. Capitolium *pro loco ubi poſtea ædificatum eſt* 12, 24.
Cappadocia 2, 42. 13, 8. inter Comagenam & Armenios ſita 15, 12. regnum in provinciam reda-

ctum 2, 42. Veſpaſiano accedit H. 2, 6. Cappadociæ delectus 13, 35. jura nova H. 1, 78. legiones H. 2, 81. procurator Pelignus 12, 49. Cappadox Archelaus 6, 41. Cappadoces 2, 56. olim ſub Ægyptiis 2, 60. inter auxilia Romanorum 15, 6. Cappadocum nobilitas 14, 26.
Capreæ 6, 2. a Surrento brevi freto diviſæ 4, 67. 6, 1. ſecretum Tiberii 4, 67. 6, 10. Telebois olim habitatæ 4, 67.
Captivus cruor 14, 30. captivi facinus egregium H. 4, 34. captivi puerilibus jaculis fixi H. 4, 61. captivi agri 12, 32. captivitas urbium 16, 16. H. 3, 70. H. 3, 83. captivitatis contumeliis honeſta morte eximi 12, 51.
Captus animi H. 3, 73.
Capua O. 8. colonia 13, 31. Vitellio fida H. 3, 57. ideoque punita H. 4, 3. apud Capuam templum Jovis 4, 57. 4, 67.
Caput bello H. 4, 69. defectionis H. 1, 5. gentis 3, 43. 13, 39 H. 1, 68. H. 5, 8. imperii H. 1, 84. Judææ H. 2, 79. reipub. 1, 13. rerum 1, 47. H. 2, 32. rerum humanarum 15, 47. Suevorum G. 39. Syriæ H. 2, 79. capita interfectorum ludibrio habita 14, 57. H. 2, 49. relata 14, 57. 14, 59. 14, 64. H. 2, 16. Galbæ & Piſonis contis præfixa H. 1, 44. vendita H. 1, 47. ſuffixa, lacerata H. 1, 49. caput Octaviæ ad Poppæam relatum 14, 64. Piſonis ab Aquilio Regulo appetitum H. 4, 42. Valentis Vitellianis oſtentatum H. 3, 62. capite intecto pugnam ciere 3, 41. in agmine adeſſe 13, 35. caput noxium H. 5, 25. caput *pro vita* 13, 32. capitis diſcrimen G. 12. ſuper caput hoſtium H. 3, 77.
Caractacus 12, 33. capitur 12, 37. dolo Cartiſmanduæ H. 3, 45. aliis captivis regibus comparatur 12, 38. oratio ejus 12, 47. filia & uxor captæ 12, 35.
Carbo. *vid.* Papirius Carbo.
Carinas Celer 13, 10.
Carinas Secundus 15, 45.
Cariovalda 2, 11.
Caritas *pro amore* 12, 30. caritatis impatientia 13, 21. vincula 1, 55. vinc. infirma metus & terror. A. 32. caritatem parare loco auctoritatis A. 16. caritati filiæ 12, 4.
Carmanii 6, 36.
Carmelus mons & deus H. 2, 78.
Carmen *pro aliquot verſibus* 15, 70. Neronis in Afranium 15, 49. carmina Cæſaris, Bruti, Ciceronis O. 21. levia & verſus faciles 16, 19. probroſa 14, 48. 16, 14. unum apud German. memoriæ genus G. 2. carminum amorem ſimulat Domitianus H. 4, 86. ſtudium affectat Nero 14, 16. carm. factitare 6, 39. 16, 14. 16, 28. pangere 13, 3. 14, 16. carmina *pro incantationibus* 2, 28. 2, 69. 4, 22.
Carpentum 12, 42.
Carpere agmen 12, 32.
Carptim H. 4, 46.
Carrhenes 12, 12. profligatur 12, 14.
Carſidius Sacerdos 4, 13.
Carſulæ H. 3, 60.
Carthago H. 1, 76. condita 16, 1. Carthaginis portus H. 4, 49.
Cartiſmandua 12, 36. cum marito bellum gerit 12, 40. Brigantum regina H. 3, 45.
Carus Julius H. 1, 42.
Carus Metius A. 45.
Caſperius 12, 45. a Corbulone ad Vologeſen miſſus 15, 5.
Caſperius Niger H. 3, 73.
Caſpia via 6, 33. Caſpiarum *ſc. portarum* clauſtra H. 1, 6.
Caſſa *pro irritis* H. 3, 55.
Caſſia familia 12, 12. lex 11, 25.
Caſſius a Germanis victus G. 37.
C. Caſſius *interfector Cæſaris* 1, 2. 1, 10. 2, 43. H. 2, 6. Romanorum ultimus 3, 34. laudatur a Livio 4, 34. Caſſii effigies 16, 7. uxor 3, 76.
C. Caſſius Syriæ præſes 12, 11. nihil mutandum cenſet 14, 43. *per tot.* officio exequiarum Poppææ prohibetur 16, 7. deportatur 16, 9. 16, 22. Caſſ. ſententia de ſupplicationibus 13, 41. ſeveritas 12, 12. &c. 13, 48. bona diſciplina 15, 52.
L. Caſſius. *vid. mox* L. Caſſ. Longinus.
Caſſius miles 15, 66.
Caſſius mimus 1, 73.
Caſſius Aſclepiodotus 16, 33.
Caſſius Chærea 1, 32.
L. Caſſius Longinus 6, 15. Tiberii progener 6, 45.
Caſſius Longus H. 3, 14.
Caſſius Severus 1, 72. deportatur 4, 21. orator O. 19. de Caſſio Severo judicium O. 26.
Caſſii 6, 2.
Caſtellum ad Luppiam 2, 7. caſt. ubi poſtremum Darii prœlium 12, 13. caſtella 2, 64. 3, 74. A. 16. adoriri A. 25. caſtellis circumdare A. 20. capta 15, 8. diſpoſita 3, 74. expugnata 3, 39. 3, 48. impoſita fontibus 15, 3. incenſa H. 4, 16. indita rupibus 4, 46. omiſſa 14, 33. ponenda A. 22. promota A. 14. vacua A. 32.
Caſtigare *pro incuſare* 3, 35. caſtigandi ſegnes A. 21.
Caſtor & Pollux G. 43. Caſtorum locus H. 2, 24.
Caſtra in Armeniis H. 2, 6. ſtativa 3, 21. Vetera. *vid.* Vet. caſtra militum patria & penates H. 2, 80. H. 3, 84. caſtra conferre 11, 8. H. 3, 57. erigere H. 5, 22. facere 2, 21. H. 4, 26. locare 1, 50. moliri 11, 20. movere H. 1, 67. munire H. 2, 30. vallare H. 2, 19. caſtris ſecundis H. 3, 15. tertiis H. 4, 71. caſtrenſis juriſdictio A. 9.
Caſtum nemus G. 40.
Caſus *pro occaſione* 1, 13. 4, 50. 11, 9. 12, 28. 12, 50. 13, 36. quæ caſus obtulit, in ſapientiam vertenda 1, 28. in caſum rem dare 12, 14. ſedare 1, 47. caſibus objectare 2, 5. obnoxia fortunæ bona 14, 55.
Cataphractæ H. 1, 79.
Catapultæ 12, 56. 15, 9.
Catenæ inter ſpolia German. 2, 18. catenas injicere 1, 58. H. 4, 13. catenis onerare 2, 3. 2, 65. H. 1, 48.
Catilina O. 37.
Cato *tragœdia* O. 2. O. 3.
C. Cato O. 34.
M. Cato 4, 34. & Cæſar in ore vulgi 16, 22.
Cato Cenſorius 3, 66. orator O. 18.
Cato Porcius 4, 68.
Catones H. 4, 8.
Catonius Juſtus 1, 29.
Catti 1, 55. O. 38. infeſtantur a Germanico 1, 56. a

Silio 2, 7. Batavorum conditores H. 4, 12. G. 29. æterni Cheruſcorum hoſtes 12, 28. Cheruſcos & Foſos vincunt G. 36. a Vangionibus & Nemetibus cæduntur 12,27. ab Hermunduris 13,57. Moguntiacum obſident H. 4, 37. Cattorum ſedes G. 30. Cattos petunt Anſibarii 13, 56. G. 35. G. 36. Cattorum princeps Adgandeſtrius 2, 88. Arpus 2, 7. Catumerus 11,16. de Cattis triumphus 2,41.
Catualda 2, 62. ad Tiberium confugit 2, 63.
Catulinus Blitius 15, 71.
Catullus 4, 34.
Catulus Lutatius H. 3, 72.
Catumerus 11, 16. 11, 17.
Catus Decianus 14, 32.
Catus Firmius. *vid.* Firmius.
Caudina clades 15,13.
Cavea 13, 54.
Cavere lege 2, 50. 6, 16. 11, 5. ſenatusconſulto 4, 20. 4, 63. 12, 60.
Cavillari verba 1, 46.
Cauponæ 14, 15.
Cauſa belli fruſtra quæſita H. 1, 64. cauſam dicere 2, 79. 4, 15. 11,37. 15, 58. orare O. 7.
Cauſa potius quam vi agendum 13, 37. quam armis vincere, melius 15,2. cauſæ incertæ remedia faciunt difficiliora H. 1,63. bellorum exſcindendæ A. 19. corruptæ eloquentiæ O. 28. cauſas honeſtas ſæpe pernicioſi exitus conſequuntur H. 1, 83.
Cauſidici O. 1. O. 12.
Cauſari H. 3, 59.
Cautis, quam acrioribus conſiliis potentia tutius habetur 11, 29.
Cecrops 11, 14.
Cedit potentia in Cæſarem 1, 1. cedere *pro obvenire* 2, 64. 4, 43. *ſic* cedit opus H. 3, 10. cedere filio, *h. e. obſequi* 3,16. parum cedunt inſidiæ H. 4, 16. cedere oneri 14, 5. 15,15. turris cedit ictibus H. 3, 29. mare ceſſit in Auſtrum 2, 23. gloria in ducem A. 5. bona in medium H. 4,64. dii in prædam 15,45. Norici in præmia victoriæ H. 1, 70. Italia in pretium belli H. 1, 11. habita Neronibus in pretium probri 11, 35. reſpub. in ſinum Veſpaſ. H. 3, 69. honos in ſolatium H. 2, 59. omnes in unum 6,43. ſpolia in vulgus H. 3,83. cedere loco, dummodo rurſus inſtes, conſilii G. 6. vita H. 2, 55. pro ſtipendio G. 14. cedo alteram 1, 23.
Celebrare obſequio 16, 33. memoriam H. 1, 78. H. 4, 40. ſpectaculum 4, 62.
Celeberrimum fori 4, 67.
Celebritas viæ H. 2, 64.
Celendris 2, 80.
Celer *architectus* 15, 42.
P. Celer 13,1. accuſatur 13,33. damnatur H. 4, 40.
Celer Carinas 13,10.
Celer Domitius 2, 77.
Celer Propertius 1, 75.
Celerare 12, 64. itineribus H. 4, 24. cum exercitu H. 3, 5. celeranda victoria 2, 5.
Celerrimum adpulſu oppidum 3, 1.
Cella Junonis H. 1, 86. nutricis O. 28.
Celſus 6, 9. conjurationis reus 6, 14.
Celſus Julius G. 14.
Celſus Marius. *vid.* Marius.
Cenchrius amnis 3,61.
Cenſere, *h. e. ſententiam dicere* 1,74. 12,9. in ſenatu O. 36. cenſerent *pro cenſuiſſent, ſi relatum fuiſſet* 13, 26. cenſeri orationibus O. 39. una victoria A. 45.
Cenſor 12, 4. dignus 3, 34.
Cenſorius pater 6, 10. cenſoria mens 12, 5. cenſorium funus Lucilii Longi 4, 15. Ælii Lamiæ 6, 27. Claudii 13, 2. Flavii Sabini H. 4, 47. cenſoria munia 11, 13.
Cenſura 2, 33. H. 1, 52.
Cenſus Galliarum 1, 31. 2, 6. cenſum agere 1, 31. 14, 46.
Centeni G. 6. G. 12.
Centeſima rerum venalium 1, 78. centeſimæ vectigal 2, 42.
Centumviri O. 7. centumvirales cauſæ O. 38.
Centuriæ H. 3,61.
Centuriones a militibus verberati 1,32. vincti H. 1, 56. interfecti H. 1, 80. Othoniani a Vitellio interfecti H. 2, 60. claſſiarii 14, 8. centurionum ordines legionibus oblati H. 3,49. centurionatus agere 1, 44.
Cepheus H. 2, 5.
Cercina, inſula 4, 13.
Cereales Circenſes 15, 74. ludi H. 2, 55.
Ceres 2, 49. Cereris ædes 15, 53. Cereri celebrati Circenſes 15, 53. ſupplicatum 15, 44.
Cerialis. *vid.* Petilius Cer.
Cerialis Anicius 15, 74. perit 16, 17.
Cernere de Armenia 15, 14.
Certamen luſtrale 16, 4. virtutis, affectus felicium 15, 16. virtutis modeſtiæque H. 3,11. certamen Aſiæ pro templo Auguſti 4, 55. certamen pro pugna H. 3, 29. certamine ingenti H. 1, 57. certamina ex honeſto 3, 55. ſacra 14, 21. vitiorum 14, 15.
Certare *pro bellare* 15, 6. *pro pugnare* H. 2,47. H. 2, 50. A. 5. multum certato 11, 10. diu H. 4,16. certatim 11,31. 12,7. 15,48. H. 1,44. H. 2,23. concurritur 16, 22. perorare 3,17. precantes 16,11.
Certus Quinctius H. 2, 16.
Certus conſilii H. 2, 46. deſciſcendi H. 4, 14. deſtinationis 12, 32. eventus 14, 36. exitii 1, 27. relinquendæ vitæ 4,34. ſceleris 12, 66. ſpei H. 4,3. procul urbe degere 4, 57. certus jam alveo Rhenus G. 32. certo anni *ſc. tempore* H. 5, 6. certum habeo O. 32. certa maris H. 4, 81. certiſſimum exitium ob virtutes H. 1, 2.
Cervarius Proculus 15,50. Fenium convincit conjurationis 15,66. impunitatem conſequitur 15,71.
Cervicem perfringere 6, 14. cervicibus publicis depellere H. 1, 16. commanipularium innecti A. 4, 46.
Ceſellius Baſſus 16, 1.
Ceſius Naſica 12, 40.
Ceſpitem ſuper exta reddere H. 4, 53.
Ceſtici ludi 16, 21.
Ceſtius 15, 25.
C. Ceſtius 3, 36. Q. Servæum accuſat 6, 7. conſul 6, 31.
Ceſtius Gallus H. 5, 10.
Ceſtius Proculus 13, 30.
Ceſtius Severus H. 4, 41.
Ceterus orbis A. 17. cetera victoria H. 1, 70. cete-

rum mare 2, 24. ceteri ſociorum 1, 51. cetera Africæ 4, 5. aulæ 1, 7. belli 13, 6. cetera degener 6, 42. egregius A. 16. familia equeſtri 6, 15. intecti G. 17. ſimiles G. 29. G. 45. ceterum 1, 3. 1, 10. 1, 11. 1, 58. & *paſſim.*
Cethegus Cornelius 4, 17.
Cethegus Labeo 4, 73.
Cetræ A. 36.
Cetrius Severus H. 1, 31.
C. Cetronius 1, 44.
Cetronius Piſanus H. 4, 50.
Chærea Caſſius. *vid.* Caſſ. Chær.
Chalcedonii 12, 63.
Chaldæi 2, 27. pro crimine objecti 12, 22. 12, 52. Chaldæorum ars 6, 20. 16, 14. monita 12, 68. prædictio de Nerone 14, 9. per Chaldæos quæſitum in domum Cæſaris 3, 22.
Chamavi 13, 55. Tencterorum vicini G. 33. & Dulgibinorum G. 34.
Charicles medicus 6, 50.
Chaſuari G. 34.
Chauci 1, 38. inter auxilia Germanici 1, 60. 2, 17. inferiorem Germaniam incurſant 11, 81. Anſibarios pellunt 13, 53. Civili militant H. 4, 79. H. 5, 19. Chaucorum deſcriptio G. 35. terra 2, 24. Chauci majores 11, 19.
Cheruſci 1, 56. ab Arminio commoventur 1, 59. 1, 60. 2, 9. cæduntur a Germanico 2, 17. Suevorum hoſtes 2, 44. Roma regem petunt 11, 16. æterni Cattorum hoſtes 12, 28. a quibus ſubiguntur G. 36. Cheruſcorum internæ diſcordiæ 2, 26. Cheruſcos petunt Anſibarii 13, 56. de Cheruſcis triumphus 2, 41. Cheruſca rebellio 13, 55. Cheruſcæ res 11, 17.
Chiliarchus 15, 51.
Chlamys aurata 12, 56.
Chorus procax 11, 31.
Chriſtiani 15, 44.
Chriſtus 15, 44.
Cibus Germanorum G. 23. cibi egeſtas *pro inedia* 6, 23. cibo dediti Germani G. 15. cibum capere G. 22.
Cibyratica civitas 4, 13.
M. Cicero Catonem laudat 4, 34. præcipuus O. 15. O. 17. O. 25. vehementior & plenior & valentior O. 25. Ciceronis carmina O. 21. gloria O. 12. mors O. 17. vitia O. 18. *bis.* liber Brutus O. 30. Orationes O. 37. præceptores O. 30. locus O. 16. O. 35. de Cicerone judicium O. 22.
Ciere *pro accire* 11, 30. Germanos in nos H. 1, 84. arma 15, 59. bellum H. 3, 41. belli molem 15, 2. H. 3, 1. exercitus H. 3, 62. militem ad munia belli H. 2, 29. nomen 1, 21. 14, 64. principes auctoreſque H. 3, 24. pugnam 3, 41. H. 2, 25. H. 4, 78. teſtem H. 5, 17. nomine 2, 81. H. 3, 10. e coloniis 15, 33.
Cilicia 2, 58. Ciliciæ civitas Ægeæ 13, 8. in Ciliciam amotus Vonones 2, 58. 2, 68. 6, 31. in Cilicia bellum Homonadenſium 3, 48.
Cilix Thamyra H. 2, 3. Cilices 2, 78. Coſſutianum deferunt 13, 33. Cilicum legati 16, 21. reguli 2, 78. 2, 80. rex 2, 42. Cilicum agreſtium nationes 12, 55.
Cilnius Mæcenas. *vid.* Mæcenas.
Cilo Junius 12, 21.
Cimbri H. 4. 73. Cimbrorum deſcriptio G. 37.
Cincia lex 11, 5. 13, 42. rogatio 15, 20.
Cingonius Varro 14, 45. conſul deſignatus H. 1, 6. interficitur H. 1, 37.
Cineres exulum in patriam reportati 14, 12. Germanici 2, 75. 2, 77. tribunorum humeris portati 3, 2.
Cinithii 2, 52.
Cinna in urbe confligit H. 3, 83. apud Janiculum H. 3, 51. Cinnæ dominatio 1, 1.
Cinyras H. 2, 3. Cinyrades H. 2, 3.
Circenſe ludicrum Claudiæ gentis 15, 23. in necem Chriſtianorum editum 15, 44. Circenſes ludi Cereris 15, 53. 15, 74. Circenſium ludicrum 12, 41. Circenſes ludos Germanici effigies præit 2, 83. Circenſibus ludis ſedere 11, 11.
Circuli 3, 54. A. 43.
Circumadſtare 4, 62.
Circumcidere in quæſtum reperta A. 19. circumciſio Judæorum H. 5, 5.
Circumdare clauſtra 4, 49. aliquem cuſtodia 2, 4. 15, 69. 16, 10. alicui miniſteria H. 2, 59. principatus inanem famam H. 4, 11. famam O. 37. paci egregiam famam A. 20. ſupremorum imaginem H. 4, 45. circumdatæ ſtationes 1, 50.
Circumducere H. 3, 54.
Circumferre bellum 13, 37. cædes, incendia, terrorem 2, 52.
Circumflui amnibus campi 6, 37.
Circumfundere 3, 46. agmen 13, 40. auxilia H. 4, 33. auxiliorum manus H. 2, 70. cohortes 12, 38. H. 2, 19. *aliquem* H. 4, 20. circumfundi *alicui* 1, 68. O. 6. circumfuſi 1, 41.
Circumgredi terga 2, 25. hoſtium 4, 73.
Circumjacentes populi 2, 72.
Circumjicere caſtra ſua mœnibus 3, 26. circumjecta ſaltibus planities 2, 11. circumjecti cuſtodes 6, 19. circumjectæ civitates H. 3, 42. nationes 6, 31. 12, 31. circumjecta mœnia H. 5, 11. oppida 4, 27. tecta 15, 37. vehicula 14, 37.
Circumluit Oceanus inſulam H. 4, 12.
Circumire avia H. 4, 70. domos 2, 29. ſaucios 1, 71. tentoria 1, 28. terga A. 37.
Circumponere ſtagno nemus 14, 15. *aliquos* curuli ſuæ H. 2, 59.
Circumſidere urbem *pro obſidere* 3, 38. circumſeſſi *pro obſeſſis* 4, 36.
Circumſiſtere curiam 5, 4. lectum 14, 8. regem 6, 34. ſigna H. 2, 41. vias 15, 15.
Circumſpectare bellum armaque H. 2, 74. cælum, mare, &c. A. 32. fugam H. 2, 73. initium erumpendi H. 1, 55. vultus ac ſermones omnium H. 4, 8. inter ſe H. 2, 29.
Circumſpicere fugam 14, 35. vires ſuas H. 2, 6. circumſpecta infrequentia mil. 14, 33. munimenta 13, 39.
Circumſtat *quem* metus H. 4, 79. naſcentes paupertas O. 8. palatium expectatio H. 1, 17.
Circumſtrepere atrociora 3, 36. certatim 11, 31. circumſtrepi clamore H. 2, 44.
Circumſurgentia juga 1, 64.
Circumvadere *quem* clamoribus 12, 43.
Circumvehi Britanniam A. 38.

Circumvenire egreſſos 1, 68. ignaros, incautos A. 37. naves 12, 17. regiam armis 12, 50. tribunal agmine 1, 25. urbem 12, 16. circumveniens inſulas Rhenus 2, 6. circumveniri criminibus 1, 13. cuſtodiis 14, 25. hoſtibus 15, 4. jactu ignium 15, 11. inſidiis 2, 71. malo belli H. 2, 12. multitudine 14, 32. odio 12, 29. teſtimonio falſo H. 4, 11. circumvenire *pro decipere* 6, 4.
Circumvolitantes alites H. 2, 50.
Circus 15, 74. maximus 2, 49. Circi pars deuſta 6, 45. 15, 38. Circo ac theatris plurima licentia H. 1, 72. corruptus miles 2, 21. H. 3, 2.
Cirtenſium pagi 3, 74.
Ciſternæ H. 5, 12.
Citharæ leges 16, 4. cithara canere fœdum principi ſtudium 14, 14. citharœdus Nero 15, 65.
Citra cadunt tela 3, 23.
Citus eques H. 3, 16. ignis 15, 38. equo Numida H. 2, 40. ſermo H. 1, 53. citum agmen 1, 63. 4, 25. citi 12, 12. milites 11, 1. citæ cohortes 12, 31. legiones 14, 26. naves 2, 6.
Civica occiſus A. 42.
Civilis ſuos in verba Veſpaſiani adigit H. 4, 21. frumentatores aggreditur H. 4, 35. Vetera circumſidet H. 4, 36. Rom. legiones vincit H. 4, 37. C. Labeonem proſequitur H. 4, 70. vincitur a Ceriale H. 5, 18. Romanos quadripartito invadit H. 5, 2. Rhenum tranſnatat H. 5, 21. ſe dedit H. 5, 26. Civilis votum barbarum H. 4, 61.
Civilis præda. *h. e. e civibus* H. 3, 15. victoria H. 4, 38. civile diſſidium 14, 60. ingenium 1, 33. 6, 13. ſilentium 6, 13. civiles artes A. 39. diſcordiæ 1, 1. iræ 1, 43. civilia arma neque parari poſſunt neque haberi per bonas artes 1, 9. ingenia filiorum diſplicent regnantibus 2, 82. pluſquam civilia agitare 1, 12. civilia de ſe loqui H. 4, 3. civilibus bellis plus militibus quam ducibus licet H. 2, 29. capti in prædam non vertuntur H. 2, 44. etiam ſingulorum audacia plurimum valet H. 3, 57. nihil tutius feſtinatione H. 1, 62. civiliter accipere 3, 76. celebrare comitia H. 2, 91.
Civis ſervatus 3, 21. 12, 31. 15, 12.
Civitas (*h. e. Roma*) facilis ad credenda omnia H. 1, 19. fecunda gignendis inimicitiis H. 2, 92. omnium gnara, nihil reticens 11, 7. pavida, parata ſervitio H. 4, 2. civitates liberæ ſub Roman. 15, 45. civitatum opulentia auctuſque inviſi vicinis H. 4, 63.
Clades Allienſis, Cremerenſis H. 2, 91. Caudina, Numantina 15, 13. Germanica H. 4, 12. Lolliana, Variana 1, 10. Lugdunenſis 19, 13. Romana 13, 37. G. 37.
Clamore terreri 1, 66. turbari 1, 26.
Clandeſtini cœtus 2, 40. 4, 27.
Clanis *fl.* 1, 79.
Clareſcere facinore 4, 52. inimicitiis 2, 53. luminibus 15, 37. inter ancipitia G. 14.
Claritas natalium H. 1, 49. H. 3, 39. H. 4, 15. vitæ A. 45.
Claritudo Arſacidarum 6, 34. Cæſarum 12, 2. familiæ 15, 35. militiæ 4, 6. nominis 15, 71. patris H. 3, 86. principis 16, 24. ſtudiorum 12, 8. virtutum 15, 65. obſequiis protegenda 3, 65.
Clarius Apollo 2, 54. 12, 22.
Clari genus 6, 9. inter claros magis, quam inter bonos H. 2, 10.
Claſſiarius centurio 14, 8. claſſiarii 4, 27. 12, 56. 14, 4. Miſenenſes 15, 51.
Claſſicianus Jul. 14, 38.
Claſſicum canitur in ſupplicio civis 2, 32.
Claſſicus præfectus alæ Treverorum H. 4, 55. a Roman. deſciſcit H. 4, 57. Voculam interfici curat H. 4, 59. Romani imperii inſignia ſumit H. 4, 59. ſegnis gerendo bello H. 4, 70. equites Cerialis fundit H. 4, 79. Rhenum tranſit H. 5, 19.
Clavarium *donativi nomen* H. 3, 50.
Claudæ naves 2, 24.
Claudere aditus 12, 68. effugia 16, 15. inceſſus 6, 33. latus 1, 51. mare navibus H. 2, 83. pontem H. 2, 34. terga 3, 43.
Claudia Pulchra Agrippinæ ſobrina 4, 52. damnatur 4, 52. Q. Vari mater 4, 66.
Claudia Sacrata H. 5, 22.
Claudia Caligulæ uxor 6, 20. moritur 6, 45.
Claudia domus finita H. 1, 16. Claudiæ familiæ ſuperbia 1, 4.
Claudiale flaminium 13, 2.
Claudiana tempora 14, 11. H. 5, 12.
Claudius Apollinaris H. 3, 57. Civilis. *vid.* Civil. Coſſus H. 1, 69. Demianus 16, 10. Druſus 1, 3 Faventinus H. 3, 57. Julianus H. 3, 57. Labeo H. 4, 18. H. 4, 56. & 66. Marcellus 1, 3. Phirricus H. 2, 16. Sagitta H. 4, 49. Sanctus H. 4, 62. Senecio 13, 12. Severus H. 1, 68. Timarchus 15, 20. Victor H. 4, 33.
Tib. Claudius, ſodalis Auguſtalis 1, 54. cineribus Germanici obviam it 3, 2. contemptus 3, 18. matrimonii ſui ignarus 11, 13. hebes & uxori devinctus 11, 28. ad miſericordiam pronus 11, 36. cælibis vitæ intolerans, & imperiis conjugum obnoxius 12, 1. Agrippinam ducit 12, 5. ſe D. Auguſto adæquat 12, 51. pomerium urbis auget 12, 13. Neronem adoptat 12, 25. quintum conſul 12, 41. Agrippinæ minis magis quam precibus mutatur 12, 2. divus A. 13. quatuordecim annis imperat O. 17. Claudii conſternatio ob nuptias Meſſalinæ cum Silio 11, 31. ſocordia, vinolentia 12, 67. elegantia in dicendo 13, 3. templum in Britannia 14, 31. Claudio non judicium, non odium, niſi indita, & juſſa 12, 3. cæleſtes honores decernuntur 12, 69.
Claudii ſancti acceptique numinibus 4, 64. oriundi ex Sabinis 11, 24. Claudiorum familia ad Imperatorem uſque abſque adoptione 12, 24. extincta 13, 17. imagines 2, 43. 3, 5. 4, 9.
Clauſtra Ægypti H. 2, 82. ærarii 5, 8. annonæ H. 3, 8. Caſpiarum H. 1, 6. imperii Roman. 2, 61. maris H. 3, 43. montium H. 3, 2. terræ ac maris 2, 59. clauſtra contrahere 4, 49.
Clauſulæ O. 22.
Clauſus 11, 4. *vid. etiam* Attus Clauſus.
Clauſus, obſtinatus 3, 15. clauſa animalia virtutis obliviſcuntur H. 4, 64.
Clavus latus O. 7.
Clemens Agrippæ ſervus 2, 39.
Clemens Arretinus H. 4, 68.
Clemens Julius 1, 23. 1, 26.
Clemens Salienus 15, 73.

Clemens Suedius H. 1, 87. H. 2, 12.
Clementior *pro clemente* 2, 57. clementer adiri 12, 33. H. 3, 52. aſſurgentes colles 13, 38. editum jugum G. 1.
Clementia & gloria, inania H. 3, 19. clementiæ ara 4, 74. æternum exemplar incolumis hoſtis 12, 37. publicæ exemplum ſervatus reus 14, 48. gloriam ferunt victores, ſi parcant H. 1, 75. fama e periculo principis non affectanda H. 2, 63. utilis novum imperium inchoantibus H. 4, 63.
Cleonicus 15, 45.
Cleopatra Claudii pellex 11, 30. Cleopatræ reginæ neptis liberto nupta H. 5, 9.
Clientelæ 3, 55. Craſſorum H. 2, 72. Octaviæ 14, 61. propriæ 13, 37. regiæ 12, 36. clientelarum loco O. 36.
Clitæ 6, 41. rebellant 12, 55.
Clivus H. 3, 71.
P. Clodius 11, 7.
Clodius Macer H. 1, 7. Africæ præſes H. 1, 11. occiſus juſſu Galbæ H. 1, 37. inſtigatus in arma H. 1, 73. legiones cohorteſque deligit H. 2, 97. ejus interfectores H. 4, 49.
Clodius Quirinalis 13, 30.
Clota *fl.* A. 23.
Cludere H. 1, 33. O. 35. cludunt a tergo G. 34. cludi G. 45. cluduntur G. 45. cluſo corpore adverſus vim veneni 15, 64.
Cluvidienus Quietus 15, 71.
Cluvius 13, 20. hiſtoricus 14, 2.
Cluvius Helvidii pater H. 4, 5.
M. Cluvius Rufus H. 1, 8. Hiſpaniæ legatus H. 1, 76. contra Altinum expedit H. 2, 58. ad Vitellium venit H. 2, 65. adeſt colloquio inter Vitel. & Sabin. H. 3, 65. diſcedit ex Hiſpania H. 4, 39. ejus laus H. 4, 43.
Clypeus oratorum 2, 83.
Coactores agminis H. 2, 68.
Coaleſcere 11, 24. H. 1, 21. in conſenſum H. 2, 37. coalitus 13, 26. coalita audacia 14, 1. libertas H. 4, 55.
Coarguere 3, 2. 13, 20.
Coarctare conſulatus H. 2, 71. forum O. 39.
Cocceianus Salvius H. 2, 48.
Cocceius Nerva 4, 58. ſponte extinguitur 6, 26.
Cocceius Nerva *alius* 15, 72.
Cocceius Proculus H. 1, 24.
Codicilli, *pro literis* 1, 6. 3, 16. 4, 39. 6, 9. 13, 20. A. 40. *pro epiſtolis principum* O. 7. *pro tabulis nuptialibus* 11, 34. cod. Fabricii Vejentonis 14, 15. Senecæ 15, 64. codicillos componere 16, 24. codicillis adulari potentes 16, 19.
Cœletæ 3, 38.
Cœlianæ orationes O. 21.
Cœlius. *vid.* Cælius.
Cœnus H. 2, 54.
Cœpit ſc. *dicere* 1, 41. 2, 37.
Cœptare fugam H. 3, 73. honeſtum conſilium, inſidias, proditionem H. 2, 41. hoſtilia H. 3, 70. ſeditionem 1, 38. 1, 45. 2, 81. cœptata libertas H. 4, 44.
Cœptus dies 4, 25. ignis 15, 38. cœpta arma H. 2, 6. H. 4, 61. cœpta cæde H. 5, 22. hieme 12, 31. luce 1, 65. 3, 15. 15, 55. nocte 12, 13. cœptæ lucis obſcurum H. 4, 50.
Cœranus 14, 59.
Coercere 6, 11. 6, 13. H. 1, 85. *aliquem* præceptis H. 4, 8. domum ſuam A. 19. legionem H. 2, 23. militem intra munimenta H. 2, 18. ſpes *alicujus* 2, 43.
Cœus Latonæ parens 12, 61.
Cogere exercitum 12, 15. pecunias 4, 45. ſenatum 4, 19. H. 1, 85. in fiſcum 6, 2.
Codigunus, rex A. 14.
Cogitare quid volueris aut nolueris ſub alio principe H. 1, 16. Catonem O. 2.
Cognitio de famoſis libellis 1, 72. cogn. *ſc. cauſæ* 3, 17. 15, 58. H. 4, 10. H. 4, 40. H. 4, 45. cognitionem excipere 3, 10. cognitiones O. 5. cognitus. *vid. poſt.* Cognoſcere.
Cognomentum 12, 26. 12, 55.
Cognoſcere 13, 32. cognoſcendæ antiquitatis 2, 59. cognitus beneficio, injuria H. 1, 1. cognito 1, 46. 11, 34. cognitum hoſti A. 26. cognita Vitellio H. 3, 58.
Cohibere 6, 16.
Cohibus aut potius Cobum, flumen H. 3, 48.
Cohoneſtare 3, 76.
Cohors Uſipiorum A. 28. cohorti excubias agenti *data munera* H. 1, 24. cohortes legionariæ 12, 38. legionum auxilia H. 1, 59. H. 2, 89. H. 4, 70. leves 1, 51. 2, 52. 3, 39. 4, 73. prætoriæ 1, 7. 1, 8. 1, 17. 1, 24. 2, 16. 2, 20. 3, 2. 4, 1. 6, 8. 11, 31. 12, 36. 12, 56. H. 1, 74. ſubſidiariæ 1, 63. ſingulorum millium H. 2, 93. urbanæ 4, 5. H. 1, 20. H. 1, 87. H. 3, 64. cohortibus immixti centuriones ac milites A. 28.
Coi *pop.* 4, 14. immunitatem conſequuntur 12, 61.
Coire in ſocietatem 12, 47.
Colchi *pop.* 6, 34.
Colere 2, 41.
Colere, *pro habitare* 2, 41. G. 16. Britanniam A. 11. inſulam 12, 61. G. 29. Rhenum G. 32. ripam 1, 59. G. 28. terras 2, 60. H. 5, 2.
Collega, conſul A. 44.
Colligere animum 1, 12. haſtas 2, 21.
Collina porta H. 3, 82.
Collocare. *vid.* Conlocare.
Colloquium Arminii & Flavii 2, 9 & 10. Corbulonis & Tiridatis 15, 29. *per tot.*
Colluvies 14, 15. H. 5, 12. regum H. 2, 16.
Colonia Agrippinenſis 1, 56. H. 1, 57. H. 4, 25. fida Romanis H. 4, 55. cur non direpta H. 4, 63. vitatur Belgis rebellibus H. 4, 20. in eam deſcendit Vocula H. 4, 56.
Colonia Aquinas H. 1, 88. H. 2, 63.
Colonia Camulodunum 12, 32. 14, 31.
Colonia Cremona H. 3, 19.
Colonia Forojulienſis H. 2, 14. H. 3, 43. A. 4.
Colonia in Juhonibus 13, 57.
Colonia Lugdunenſis H. 1, 51.
Colonia Oſtienſis H. 1, 80.
Colonia Senenſis H. 4, 45.
Colonia Taurina H. 2, 66.
Colonia Treverorum H. 4, 62. H. 4, 72.
Colonia in Ubios deducta 12, 27.
Colonia ſedes ſervitutis A. 16. coloniæ jus 14, 27.

coloniarum deducendarum vetus ratio 14, 27.
Colophon 2, 54.
Columen partium 6, 37.
Comæ rutilæ G. 4. A. 11.
Comata Gallia 11, 23.
Comeſſationes H. 1, 30. comeſſationibus militum ardor deteritur H. 2, 76.
Cometes 14, 22. illuſtri ſanguine expiatus 15, 47.
C. Cominius 4, 31.
Cominus 4, 51. 12, 12. 15, 4. H. 1, 41. teri O. 25. monſtrata captivitas G. 8.
Comitas addenda gloriæ 15, 30. Græca A. 4. comitate & alloquiis provocare officia H. 5, 1.
Comitatu *pro comitatui* H. 2, 65.
Comiter intereſſe 1, 76.
Comites principum apud German. G. 13.
Comitialis morbus 13, 16.
in Comitio exuſti libri A. 2. comitia ad patres tranſlata 1, 15. celebrata H. 2, 91. conſularia ſub Tiberio 1, 81. imperii H. 1, 14. in quinquennium 2, 36. dirempta ob fulgura H. 1, 18. comitiorum ambitus O. 37.
Commaculatus flagitiis 16, 32.
Commagena regio 15, 12. Commageni 2, 42. reguntur a prætore 2, 56.
Commanipulares H. 4, 46.
Commeant literæ 4, 41. nuntii H. 4, 55. ſermones 2, 28.
Commeatus *pro copiis* 2, 6. 14, 38. 15, 8. H. 1, 64. H. 3, 2. commeatibus vim facere 13, 39. commeatu *pro commeatui* 12, 62. commeatus militum *pro licentia abeundi* 15, 10. H. 1, 46. A. 5.
Commendamur periculis 12, 26. commendare candidatos 1, 15. diis 4, 17. diis uterum 15, 23. imperatorem militibus H. 1, 36. militibus ſalutem ſuam H. 1, 66. patribus rempub. H. 1, 90. diſcrimina ſua O. 6. commendari forma 15, 59. commendatio ex injuria 3, 75.
Commentarii *pro actis* 6, 47. Agrippinæ 4, 53. Claudii 13, 43. principales H. 4, 40. Senatus 15, 74. ſaltantur O. 26.
Commercium belli 14, 33. H. 3, 81. loquendi audiendique A. 2. ſortis humanæ 6, 19. Suevorum cum Rom. 2, 62. commercia gentes aperiunt A. 24.
Commilitium 1, 60. H. 3, 5.
Commilito quis juſſit? H. 1, 35. commilitones *appellati milites* H. 1, 29. H. 1, 30. H. 1, 37. H 1, 38. H. 1, 83.
Committere G. 10.
Commodare nomen & periculum 15, 53. peccatis veniam, ſeveritatem A. 19. ſanguinem alienæ dominationi A. 32.
Commonefacere 6, 12.
Commotus ingenio 6, 45. commota domo 4, 52.
Communis filius 1, 40. filia 16, 34. commune crimen fit quieſcendo H. 1, 30. periculum concordia propulſandum A. 29. in commune 15, 12, 15. 52. 15, 63. H. 1, 25. H. 1, 36. H. 1, 85. conſulere 12, 5. conſultare H. 4, 67. non conſulere utiliſſimum hoſtibus A. 12. nihil derogare 13, 27. libertatem ponere 13, 27. ſita eſſe H. 4, 74. communes curæ H. 1, 89. dii H. 4, 64. liberi 2, 72. 3, 34. 11, 34.
Compages ſcutorum H. 3, 27.
Comparationis cum Auguſto metu ſpectaculo abſtinet Tiberius 1, 76. comparatione deterioris laudem ſibi quærere 1, 10.
Compellare 16, 27.
Compellere in metum H. 2, 27.
Compendia maris 2, 55.
Comperendinationes O. 38.
Comperio 4, 20. 5, 10. 6, 21. H. 4, 49. compertus flagitii 1, 3. 4, 11. avertiſſe publicam pecuniam H. 1, 53. compertum eſt 1, 5. A. 11. compertum H. 1, 79. Cæcinæ H. 1, 70. nobis nihil comperti affirmare auſim A. 43. comperta 2, 12. 14, 63. A. 10. comperto 1, 66. 4, 36. 11, 13. 14, 57. &c.
Competere H. 2, 50. auribus H. 3, 73. 3, 46. lingua H. 3, 73. oculis 3, 46.
Complecti liberos 15, 16. vim principis H. 4, 11.
Complementum 3, 38.
Complere metu 15, 27.
Complexus reipub. 4, 8. *amicorum diſcedentium* O. 42.
Componere *pro pacare* 1, 45. 2, 4. 11, 18. 12, 40. 12, 49. 12, 55. 14, 28. H. 1, 85. A. 16. animum 3, 1. 4, 42. animos pace 14, 39. Aſiam H. 3, 53. 3, 56. Campaniam H. 4, 3. caſtra H. 1, 33. componere *pro paciſci, ut ex compacto aliquid geratur* 3, 40. 4, 10. 4, 68. componere diverſos 13, 9. componere *pro ordinare, & inſtruere*, ut componere per ætates & ſcientiam agmen 12, 16. *copias* propriis cuneis H. 4, 16. crimen ac dolum H. 1, 7. legionem 12, 29. exercitum viæ, pugnæ 13, 40. inſidias 12, 54. H. 5, 22. juventutem per cohortes H. 4, 66. ordinem inſidiis 15, 53. proditionem H. 2, 100. rumorem H. 1, 34. componere ſe in diſſimulationem 13, 25. ad modeſtiam H. 2, 27. ad triſtitiam 3, 1. in numerum legionis 2, 80. in numeros H. 1, 87. per cuneos G. 6, per manipulos 2, 78. componere *pro conſcribere* H. 1, 4. acta patrum 5, 4. codicillos 16, 24. epiſtolas H. 3, 63. literas ad *aliquem* 15, 8. 15, 13. H. 1, 75. H. 3, 53. monumenta belli H. 2, 100. res Cæſarum H. 1, 89. res geſtas 4, 34. componere *mortuos pro ſepelire* H. 1, 47. *ſic* componi A. 45. componere cum indice 15, 51.
Compos mentis pectus 15, 70.
Compoſitus *h. e. pacatus, quietus* 12, 32. ſic compoſita ætas *pro matura* 6, 46. 13, 1. compoſita civitas O. 41. reſpub. 4, 1. O. 36. res H. 1, 21. compoſita turbare 2, 65. compoſitius 15, 3. compoſitus *pro ordinato, inſtructo* H. 4, 35. natura atque arte H. 2, 5. dolus 11, 10. per turmas equos 15, 29. compoſitum agmen H. 2, 89. H. 5, 1. compoſiti milites 3, 38. ordines H. 4, 33. compoſitus vultus. *h. e. falſus & fictus* 1, 7. ad mæſtitiam. *h. e. mæſtitiam præ ſe ferens* 13, 20. in mæſtitiam H. 2, 9. in obſequium H. 1, 82. in ſqualorem H. 1, 54. compoſita indignatio H. 3, 37. in magnificentiam oratio H. 3, 37. compoſitum *pro confictio* 11, 27. 16, 17. comp. ac fictum A. 40. in oſtentationem 2, 82. compoſita augendæ infamiæ 15, 16. compoſita *pro repertis* H. 2, 55. compoſitus. *h. e. qui ex compacto aliquid agit. ſic* compoſiti auctores ſeditionis H. 4, 14. compoſito plauſu 16, 4. ex compoſito H. 4, 66.

Comprimere H. 2, 66. *hoſtem* 1, 43. militem 1, 46. rebellionem H. 2, 11. ſeditiones 1, 69.
Compta facundia 6, 15.
Computare H. 1, 22.
Conatibus magnis adverſa cupido impunitatis 15, 50.
Concædes 1, 50.
Concedendo efficitur, ut acrius expoſcantur neganda H. 4, 19. concedendum tarde, quod datum adimi non poteſt 13, 27. aliquid, ne omnia pervincantur 24, 14. concedere *pro cedere* 2, 43. 2, 74. 3, 43. 11, 24. H. 2, 24. alicui de gloria H. 3, 64. ſummo nomine 15, 2. inter ſe 2, 30. 11, 9. *pro abire* 3, 69. ad victorem H. 2, 51. Brixellum H. 2, 33. trans Rhenum H. 5, 23. in Campaniam 3, 31. illuc 13, 41. 14, 22. Neapolim 14, 10. Patavium H. 3, 11. in inſulam H. 5, 19. in rupem H. 5, 3. retro 15, 5. *pro mori* 13, 30. fato 2, 71. vita 1, 3. 2, 71. 3, 30. 6, 39. 12, 39. 14, 51. concedere obſidioni *h. e. concedere obſideri* 13, 40. *aliquem* patri 16, 33. precibus 2, 55. 4, 31. corpora ſepulturæ H. 1, 47. in adulationem H. 2, 33. in partes H. 2, 1. in ſententiam *alicujus* 1, 79.
Concentus virtutis G. 3.
Concertator 14, 29.
Conceſſa animalia G. 9. conceſſus, *pro conceſſione* 12, 44.
Concidere, *pro damnari* 16, 21. *pro perire* 16, 29. concidit bellum H. 2, 57. concidunt opes 12, 13.
Conciliabula 3, 40.
Conciliandæ miſericordiæ 11, 3. conciliare *alicui* dignitatem O. 9. *cui* animos *quorum* H. 2, 58. animos liberalitate H. 1, 18. ſibi *aliquem* 16, 14. plures *h. e. aggregare* 15, 51. provinciam ad ſpes novas 16, 23. ſtudia vulgi 1, 41.
Concio, *pro congregatione oppoſita ſenatui* 4, 40. *pro cœtu* 11, 35. conciones magiſtratuum O. 36. concionabundus 1, 16. concionari H. 1, 31.
Concipere jusjurandum H. 4, 41. jurisjurandi verba H. 4, 31. ſpem H. 1, 13. concepit pergere. *h. e. inſtituit, propoſuit* 2, 39.
Concire accuſatorem 16, 17. auxilia 6, 44. iram 16, 32. motus varios H. 1, 4. nationes 12, 15. populos 3, 38. ſeditionem 16, 17.
Concitator belli H. 3, 2.
Concitor belli 4, 28. H. 4, 56 & 68.
Conclamationes 3, 2. H. 4, 1.
Cóncordiæ ædes H. 3, 68.
Concordiam & potentiam eodem loci eſſe arduum 4, 4. parit bellum externum H. 5, 12. concordia commune periculum propulſandum A. 29.
Concubia nox 1, 39. H. 3, 69.
Concubinus 13, 21. concubinæ H. 1, 72. H. 3, 40.
Concupiſcere comitatus O. 11. eloquentiam A. 21. imperium H. 2, 76. opes H. 2, 38. A. 30. ſervitium H. 4, 73.
Concurſatio 6, 17.
Concurſus civitatis O. 39. exploratorum H. 2, 24. gratantum 6, 50. hominum O. 6. juventutis 5, 10. oppidanorum 4, 67. plebis 14, 42.
Concutere frameas G. 11. concuſſus orbis H. 1, 16. concuſſa domus H. 3, 45. fides H. 5, 25. mens H. 2, 99. concuſſum SCtum, *h. e. invalidum* 14, 43.
Condemnator 4, 66.
Condere, *pro ſepelire*, conjunctos 1, 62. corpora H. 5, 5. *pro abſcondere*, iram 2, 28. pecuniam 6, 17. condita tenebris luna 1, 28. conditum odium H. 2. 30. condita Ancilia H. 1, 89.
Condicere G. 11.
Conditiones audire, reddere H. 2, 41. ſubire H. 4, 65.
Condiſcipuli O. 35.
Conducere, *h. e. contrahere in unum* cohortes 4, 2. copias H. 4, 71. exercitus 4, 47. *pro expedire* 2, 63. 4, 59. 12, 6. ſalubritati 15, 43. in commune 2, 38.
Confarreandi adſuetudo 4, 16.
Conferre caſtra 11, 8. injurias A. 15. lamentationes 15, 68. tormenta H. 3, 23. tributum H. 2, 94. collato gradu certatum 2, 20.
Conferto gradu 12, 35. conferta moles 4, 62. conferti 14, 36.
Conficere, *h. e. occidere* 1, 6. 4, 73. 14, 8. confici algore, inedia H. 3, 22. contis, remis 14, 5. fraude 12, 45. vulneribus 14, 8.
Confector belli 14, 39.
Confieri 15, 59.
Confinium artis & falſi 4, 58. Germaniæ H. 4, 72. G. 3.
Conflictare rempub. *h. e. affligere* 6, 48. conflictari accuſatione 13, 33. adverſis 6, 22. æmulis 6, 51. crimine 14, 50. hieme H. 3, 59. ictibus 2, 20. ludibrio 1, 58. metu, ſordibus 6, 8. periculis 15, 50.
Confluentes fluminum H. 2, 40.
Confugere ad imperium H. 2, 76.
Confuſio a perturbatione, metu H. 3, 38. oris H. 4, 40.
Congeſtus arenæ 15, 3. copiarum H. 3, 87. lapidum H. 1, 84.
Congiarium 14, 11. O. 17. plebi additum 3, 29. 12, 41. 13, 31.
Conglobare ſe in templo 14, 32. conglobari 12, 31. A. 38. conglobatus levi circum armatura 14, 34. conglobata multitudo 14, 45. conglobati in teſtudinem milites 13, 39. conglobatio fortuita G. 7.
Congredi *pro cominus aggredi* 2, 11. congreſſus *pro colloquio* 2, 28.
Congruens 4, 46. congruentia exta H. 2, 4. congruere *pro concidere* 12, 6. H. 1, 7. congruere vitiis *cujus* 13, 1. rebus congruit fatum *h. e. connexum* 6, 22.
Conjectare 14, 51. 15, 55. H. 2, 97.
Conjicere oculos in *quem* H. 1, 17.
Conjunctio *pro adfinitate* 4, 39. 4, 40.
Conjungere *pro continuare* 6, 26. necem & rogum Britannici nox eadem conjunxit *h. e. eadem nocte interfectus & crematus Britan.* 13, 17. conjungi *cui*, *h. e. matrimonio jungi* 14, 60.
Conjunx laborum periculorumque ſocia G. 18. proſperis dubiiſque ſocia 12, 5. conjuges prœliantibus animos addunt H. 4, 51. A. 32 hortamenta victoriæ H. 4, 18. conjugum memoria prœliaturi H. 5, 17. conjugibus ac liberis placabilem victorem relinquere H. 3, 67.
Conjuratio in Caligulam 16, 17. in Neronem de-

tegitur 15, 54. *per tot.* Piſonis in Neronem 15, 48. opprimenda dum invalida eſt H. 1, 33.
Conlacerare H. 3, 74.
Conlato gradu 2, 20.
Conlocare *pecuniam* 6, 17. 6, 45. conlocavi *pro* ſcripſi 6, 27.
Connexus *pro conjuncto* 2, 43. 2, 50. 3, 31. 4, 66.
Conniti 15, 51. ad convincendum 15, 66. in arborem 11, 31.
Connivere ſomno 16, 5.
Conſalutare imperatorem 12, 69. 13, 41. H. 1, 27. H. 1, 57. conſalutatio exercituum 15, 16. H. 4, 72.
Conſanguineus Veneris 4, 43.
Conſceleratus 15, 55.
Conſcientia 4, 19. ſimulata 2, 40. defectionis A. 16. facinoris H. 1, 25. generis humani A. 2. facti ſatis eſt 2, 22. ſcelerum *pro fœdere* 4, 2. conſcientiæ ſuſpicio H. 1, 28. vis H. 4, 41. conſcientiam eandem objicere 15, 60. arguit nimius pavor H. 3, 10. conſcientia unius uti 6, 21. aggregati H. 1, 27. cunctari 1, 57. vecordes in metum proni 1, 39.
Conſciſcere fugam H. 3, 9. ſibi mortem 12, 8.
Conſecratio 13, 2.
Conſectari H. 1, 68. conſectandus 4, 24.
Conſenſio 3, 43.
Conſenſus ad bellum facilior inter malos quam in pace ad concordiam H. 1, 54. errantium alios vincit H. 1, 35. inter temulentos difficilis H. 1, 26. patrum 15, 73. ſenatus principi perſcriptus 13, 26. 14, 49. conſenſui impar 12, 5. conſenſum multitudinis extenuare H. 4, 46. conſenſu acceptus 14, 26. objectare 1, 44. & caritate rempub. efficere 14, 27. in conſenſu unicum victis levamentum H. 2, 44. conſenſu H. 1, 13. H. 1, 16. H. 1, 55. deorum hominumque ad imperium vocatus H. 1, 15.
Conſerere pugnam 2, 10. conſerta acies 6, 35, conſertum ſpina ſagum G. 17.
Conſervi A. 31.
Conſi ara 12, 24.
Conſidere *h. e. ſedari* 1, 30. in igne H. 3, 33.
Conſidius 5, 8.
Conſidius Æquus 3, 37.
Conſidius Proculus 6, 18.
Conſilium *pro re de qua conſultatur* 6, 46. *pro conſultatione* 16, 26. *pro conſiliariis* H. 1, 87. G. 12. altius H. 4, 14. duci relinquendum H. 1, 84. & ratio propriæ ducis artes H. 3, 20. ab omnibus datur, periculum pauci ſumunt H. 3, 69. conſilii, quod non ipſe adferret, inimicus H. 1, 26. ambiguus H. 4, 21. conſilium capere 15, 20. capere moriendi 6, 26. fato permittere 6, 46. habere cum *aliquo* 3, 53. adimunt res adverſæ 11, 32. conſilio, quam vi plura perficere 2, 26. in conſilio, quod niſi peractum, laudari non poteſt, nullus cunctationi locus H. 1, 38. conſilia *pro conſiliariis* 4, 40. cauta cum ratione quam proſpera ex eventu meliora H. 2, 25. pavidis in incerto 3, 9. poſt res afferuntur H. 3, 8. prudentium, & vulgi rumor in metu juxta audiuntur H. 3, 58. conſiliis *alicujus* permixtus 3, 38. conſilia expedire H. 3, 73. miſcere 15, 68. A. 38. ſeparare *ibid.* turbare 14, 32. conſiliis & aſtu res externas moliri 6, 32. cautis quam acrioribus potentia tutius habetur 11, 29. proditoris, vel hoſtis non utendum H. 4, 21. victoria perficitur H. 3, 60. in conſiliis infelicibus optima videntur, quorum tempus effugit H. 1, 39. *rebellandi* periculoſius eſt deprehendi, quam audere A. 15. conſiliaturi H. 2, 53.
Conſimilis 3, 13.
Conſociare audaces 14, 58. facinus cum *quibus* 15, 67. ſeria 14, 4. vocem 13, 23.
Conſonare cantu 15, 37.
Conſortia rerum ſecundarum adverſarumque 3, 34.
Conſpectior mors H. 4, 11. e conſpectu tollenda libertas A. 24.
Conſpicuus locus O. 36. ſuis H. 3, 17. forma H. 3, 33. conſpicua acies *propter ignes* H. 4, 29. conſpicuæ feminæ H. 4, 42. conſpicui G. 7. conſpicua arma H. 1, 88.
Conſtans adverſus metus H. 4, 5. fidei H. 3, 57. conſtantia exempla 16, 35. conſtanter *pro fortiter* 6, 22. conſtantia *in morte* 16, 19. *pro fortitudine* 14, 33. H. 3, 53. exitus 15, 49. 15, 63. mortis 1, 53. mortis ſumendæ 13, 30. Catonis, Bruti H. 4, 8. Julii Agreſtis H. 3, 54. Voculæ H. 4, 25. conſtantia morum amicitiæ continentur H. 3, 86.
Conſtat fides H. 2, 96.
Conſternari H. 3, 17. fœda fuga H. 3, 79. conſternatio *pro tumultu* 1, 39. 1, 63. H. 1, 83. mentis 13, 16. militum H. 2, 49. vulgi H. 4, 50.
Conſtituere ædem 2, 49.
Conſtringere 3, 33.
Conſueta non perturbant O. 4.
Conſul deſignatus primus ſententiam dicit 3, 22. 3, 49. 4, 42. 11, 5. 12, 9. 14, 48. 15, 74. H. 4, 4. H. 4, 6. H. 4, 8. H. 4, 9. conſules *pro anno* 6, 45. ſententias rogant H. 4, 9. ſede vulgari ſedent ob mortem Druſi 4, 8. multos annos deſtinati H. 3, 55. ſuffecti O. 17. conſulum nomina præſcripta rebus geſtis ad memoriam temporum 3, 57.
Conſularia inſignia data Antonio Primo H. 4, 4. Aſconio Labeoni 13, 10. Criſpino Rufo 16, 17. Fulvio Aurelio H. 1, 79. Juliano Titio. *ibid.* Junio Ciloni 12, 21. Numiſio Lupo H. 1, 79. Nymphidio 15, 72.
Conſulatus prima juventa initus 11, 22. viceſimo ætatis anno Neroni decretus 12, 21. continuus 13, 41. unius diei H. 3, 37. conſulatus origo 1, 1. conſulatum inire 15, 48. conſulatus coarctati H. 2, 71. in manu Sejani 4, 68. quos Vitellius dederat, abrogati. H. 4, 47.
Conſulere de omnibus rebus 4, 40. aſpectui 15, 18. bello H. 4, 68. clementer deditis 14, 38. genti ſuæ 15, 27. gloriæ 13, 39. hiſtrioni 11, 36. liberis 3, 16. paci H. 3, 75. H. 4, 68. parcimoniæ 14, 21. populo H. 3, 82. potentiæ H. 4, 48. prædæ 13, 39. quieti urbis 14, 22. ſecuritati 11, 31. 14, 61. H. 4, 48. ſenatui H. 3, 82. ſibi 1, 48. 15, 38. H. 1, 54. H. 4, 20. ſupremis 15, 63. viſui 12, 47. utilitati 1, 22. in commune 12, 5. A. 12. in medium H. 2, 5. in unum H. 1, 68. H. 4, 70. durius in deditos A. 16. ex re 1, 24. conſultum eſt ultioni 2, 26.
Conſultare in medium H. 2, 37. conſultando con-

ſumuntur agendi tempora H. 3, 40. conſultationes 16, 14. in conſultores ſua exempla recidunt 6, 10. conſulto ambiguus 13, 3. vitari 4, 16. conſulta pro conſiliis 1, 40. magna H. 2, 4. mala 6, 6.
Conſultationes de bello 1, 68. 2, 5. 2, 12. 12, 48. H. 2, 7. H. 3, 8. H. 3, 40. H. 3, 52. H. 4, 69. H. 4, 76. A. 25. Claudii & Agrippinæ nuptiis 12, 2. Galbâ H. 1, 32 & 33. H. 1, 39. Gallis jus adipiſcendorum in urbe honorum expetentibus 11, 23. libertorum fraudibus 13, 26 & 27. luxu 2, 33. 3, 52. Mithridate 12, 20. 12, 48. oratorum præmiis 11, 6 & 7. Othone H. 2, 32 & 33. H. 2, 37. H. 2, 40. H. 2, 46. Piſone 2, 76 & 77. Sabino, Veſpaſiani fratre H. 3, 64. ſeditione militari 1, 29. 1, 36. 1, 47. Silano 3, 68. ſpectaculis 14, 20 & 21. Thraſea 16, 25 & 26. vectigalibus omittendis 13, 50. uxoribus provinciales magiſtratus comitantibus. 3, 33 & 34.
Conſumere ignominiam H. 3, 24. vocem H. 1, 42. conſumptus per diſcordiam dies H. 4, 43.
Conſummare H. 3, 84.
Conſurgit *theatrum*, *h. e. extruitur* 14, 21.
Contactus valentiorum H. 1, 11. contactu odium tranſmittitur H. 2, 60.
Contaminati ſcelere 1, 35. contaminati 15, 37.
Contari. *vid.* Cunctari.
Contemptio, *pro contemptu* 15, 1. ex barbaris 11, 20. contemptu famæ contemnuntur virtutes 4, 38.
Contendere *pro proficiſci* 1, 70. ad amnem 2, 68. ad hoſtem H. 4, 56. Romam H. 3, 77. *pro comparare* 4, 32. nobilitatem, opes 12, 1. vetera & præſentia 13, 3. *pro pugnare* O. 15. cum ſolo, labore G. 26. contentione decoris accendi H. 3, 27. contentiones 2, 35. magnæ H. 4, 8. propriæ 13, 28.
Conterere corpora, manus A. 31.
Contermina civitas H. 4, 67. gens G. 36. natio 15, 1. conterminum flumen 13, 57. contermini populi 11, 16. Æduis 3, 45. conterminæ gentes 1, 60. contermina Scythiæ 6, 36.
Contextus operis H. 2, 8.
Conti 14, 5. H. 1, 79. H. 3, 27. gladiique 6, 35. contis præfixa capita H. 1, 44.
Contiguus 2, 60.
Continentes terræ H. 5, 19.
Continere 15, 1. contineri interdum non poſſunt, qui puniri poſſunt H. 4, 27.
Contingere *aliquem* modico uſu 4, 68.
Continuare pontem 15, 9. continua oratio 4, 8. continuum mare A. 10. continuæ orationes H. 4, 7. Continuus Principis 6, 26.
Contra dat fortuna 15, 13. H. 1, 65. contra dirigere H. 4, 58. contra eſt experimentum H. 2, 97. fortuna H. 3, 18. contra interpretari H. 4, 86. ire 6, 44. 11, 10. contra ire ſententiæ *cujus* 14, 45. litora contra 3, 1. contra Hiſpaniam A. 11. Placentiam H. 2, 17. nullis contra terris A. 10.
Contrectare oculis 3, 12. contrectata pudicitia 14, 35.
Controverſiæ ſcholaſticæ O. 14.
Conturbernalis H. 1, 23.
Contubernium æditui H. 3, 74. legionum 1, 41. ſervi publici H. 3, 74.
Contubernia 1, 17. 1, 48. H. 1, 54. ducum A. 5. militum 1, 41.
Contumacia abrupta 4, 20.
Convenire in manum 4, 16. conventura omnia H. 3, 81.
Conventicula 14, 15.
Convertere, pro *converti* 4, 3. ad ſapientiora 3, 55. ad *quem* 12, 18. converſus animum vultumque H. 1, 85. converſæ ad Veſpaſianum Galliæ H. 3, 53.
Convicia rara inter Germanos G. 22.
Convictum, *particip.* 3, 13. 14, 40.
Convictus, *pro conviviis* 2, 28. principis 6, 9. ſobrii 13, 15. in longum tracti 14, 4.
Convivium buccina dimiſſum 15, 30. convivium inire 4, 10. convivia delinimenta vitiorum A. 21. Germanorum G. 22. *per tot.* noctu celebrata 3, 37. pudicitiæ inimica G. 19. convivia ſtruere 15, 37. inter convivia de bello loqui H. 3, 76.
Convulſus *pro laniato* 1, 32. vi dominationis 6, 48. convulſa domus 6, 40. 12, 1.
Cooriuntur inſidiæ H. 2, 24. coorti 2, 11. equites H. 2, 70. Germani H. 4, 60. gentes H. 1, 2.
Copia, *h. e. facultas* 1, 63. diluendi 16, 24. doctorum O. 30. fit 15, 14. copiam facere mutuandi 6, 17. pugnæ 2, 7. 3, 20. ſui 4, 74. copia, *pro copiis*, *manus* 2, 52. claſſiariorum 4, 27. navalis 4, 56. præſens 4, 47. Romana 4, 4. copiæ 15, 12. 15, 16. H. 1, 74. H. 5, 1. deletæ H. 2, 14. militares 15, 25. Ræticæ H. 1, 59. univerſæ H. 4, 33. copias hoſtium viſere 15, 10. copiis motis H. 4, 19. copiæ rei familiaris 15, 43. copiæ, *pro annona*, *commeatu* 1, 68. 15, 16. H. 2, 32. H. 3, 20. H. 4, 22. G. 30. annuæ A. 22. frumenti 2, 60. parandæ H. 3, 15. privatæ, promiſcuæ H. 1, 66. provinciarum 5, 54. copiarum aggeſtu H. 3, 60. congeſtu H. 2, 87. egeſtas H. 4, 35.
Copioſus artibus honeſtis 3, 66.
Cordi eſſe H. 3, 53. cordi eſt diis H. 4, 58.
Coram 4, 75. *pro palam* 6, 8. *pro ſtatim* 6, 54. diis & patria coram 4, 8. exercitibus coram 13, 38. Germanico coram 3, 14. legionibus coram 15, 24. Meſſalina coram 11, 1. patribus coram 3, 24. Poppæa & Tigellino coram 15, 61. propinquis coram 13, 32.
Corbulo Domitius 3, 31.
Corbulo inferioris Germaniæ legatus 11, 18. legiones veterem ad morem reducit 11, 18. diſcors Ummidio 13, 9. militarem diſciplinam inſtaurat 13, 35. *per tot.* Artaxata delet 13, 41. præcipuus inter claros & inſontes 14, 58. impatiens æmuli 15, 6. bello Parthico præficitur 15, 25. foſſam inter Rhenum & Moſam ducit 11, 20. Tigranocertis potitur 14, 24. Pæto fert auxilium 15, 12. occiditur H. 2, 76. Corbulonis nomen, barbaris non infenſum 15, 2. poteſtas 15, 25. vox: *beati quondam duces Rom.* 11, 20.
Corcyra 3, 1.
Corinthus H. 2, 1. Corinthienſe litus 5, 10.
Coria boum 4, 72.
Corma flumen 12, 14.
Cornelia Gracchorum *mater* O. 28.
Cornelia *Veſtalis* 15, 22.

Cornelia virgo flaminica dialis 4, 16.
Cornelia lex 14, 40. de ſicariis 13, 44.
Cornelius Scauri accuſator 6, 29. in inſulam demovetur 6, 30.
C. Cornelius O. 39.
P. Cornelius H. 3, 34.
Cornelius Aquinus H. 1, 7.
Corn. Balbus 12, 60.
Corn. Cethegus 4, 17.
Corn. Colſus 4, 34. *alius* 14, 20.
Corn. Dolabella 3, 68. ejus adulationes 3, 47. 3, 68. *alius* H. 1, 88. interficitur H. 2, 63.
Corn. Flaccus 13, 39.
Corn. Fuſcus, Pannoniæ procurator H. 2, 86. præfectus claſſis Ravennar. H. 3, 12. Ariminum obſidet H. 3, 42. prætoria inſignia accipit H. 4, 4. nullam in Vitellium niſi occidendi licentiam habet H. 3, 66. ejus apud Flavianos auctoritas H. 3, 4.
Corn. Laco, præfectus prætorii H. 1, 13. ignaviſſimus mortalium H. 1, 6. militarium animorum ignarus H. 1, 26. Tit. Vinio minatur H. 1, 33. occiditur H. 1, 46.
Corn. Lupus 13, 43.
Corn. Marcellus 16, 8. occiditur H. 1, 37.
Corn. Martialis 15, 71. primipilaris H. 3, 70. obtruncatur H. 3, 73.
Corn. Merula 3, 58.
Ser. Corn. Orphitus 12, 41. ejus ſententia 16, 12.
Corn. Primus H. 3, 74.
Corn. Scipio 3, 74. 12, 53.
Corn. Sulla 2, 48. *alius*, Claudii gener 12, 13. Maſſiliam relegatur 13, 47. interficitur 14, 57.
Cornu tribunalis 1, 75.
Cornutus Cæcilius 4, 28.
Corona aurea, hoſpitale donum 2, 57. 14, 24. civica 3, 21. 16, 15. civis ſervati 15, 12. facundiæ 16, 3. ſpicea 11, 4. corona *donum militare* 2, 9. coronæ in modum tumuli congeſtæ H. 2, 55. quercea 2, 83. corona vallum cingere H 2, 27. ſub corona vendere 13, 39. H. 1, 68.
Corpus, *pro cadavere* 2, 40. 3, 5. 12, 51. corpus Germaniæ H. 4, 64. imperii H. 1, 16. libertorum 13, 27. detortum *h. e. diſtortum* 15, 34. ſenile, & parvo victu tenuatum 15, 63. corpori non abrumpendi validiſſimi artus H. 2, 28. non ſemper ſimilis animus H. 1, 22. corpus vulgare 15, 72. corpore infames 1, 73. G. 12. quæſtum facere 2, 85. corpora Britannorum A. 11. Germanorum tantum ad impetum valida G. 4. corpora lente augeſcunt, cito extinguuntur A. 3. corporibus habitum dat poſitio cæli A. 11. corpora *pro cadaverib.* 2, 25. clarorum virorum cremantur G. 27. damnatorum in Tiberim trahuntur 6, 19. equorum 2, 24. corpora ſuorum referre G. 6. corporibus exanimis foſſæ completæ 4, 5.
Corrigendum virtute, quod cunctatione delictum 15, 2.
Corripere, *h. e. in judicium rapere* 3, 66. 4, 66. corripit delator 3, 49. 6, 40. corripere *pro capere* H. 3, 71. ſecuros, *h. e. comprehendere* 3, 46. corripit ignis 15, 38. corripere pecunias, *pro corradere* 13, 18. 13, 31. ſigna, captivos H. 4, 33. accuſatione 12, 42. igne 15, 38. morbo 16, 5. valetudine 12, 66. vi 4, 3. corripi *ab aliquo* 15, 66. a centurione 16, 9. in prædam H. 2, 84.
Corrumpere & corrumpi, ſæculum vocatur G. 19. commeatum 15, 8. *domum* H. 2, 92. libertatem 1, 75. *res geſtas*, in miraculum 4, 11. veniam 15, 71. victoriam H. 4, 35. ad judicium 16, 18. ad omne facinus H. 1, 72. ad ſcelus 4, 10. 13, 21. corruptus in barbarum 6, 42. in ſimilitudinem vini humor G. 23. in ſpem 14, 63. in ſpem rapinarum H. 3, 47. corrupti ſpe 3, 27. H. 4, 70. corrupti in dominos ſervi H. 1, 2. corruptæ in adulationem cauſæ H. 2, 10. corrumpendæ diſciplinæ H. 3, 49. corruptores 6, 33. parati H. 1, 1. corruptoribus miſſis hoſtes ad exuendam fidem emercari 12, 14.
Corſica H. 2, 16.
Cortina O. 19.
Corvinus Meſſalla 4, 34. præfectus urbi 6, 11. orator O. 17. mitior Cicerone O. 18. conſul 13, 34. Corvini exordia O. 20. de Corvino judicium O. 21.
Corvinus Valerius 1, 9.
Coruncanii 11, 24.
Coſa 2, 39.
Coſſus Claudius H. 1, 69.
Coſſus Cornelius 4, 34. *alius* 14, 20.
Coſſorum familia 11, 22.
Coſſutianus Capito 11, 6. repetundarum damnatur 13, 33. auctoritate Thraſeæ 16, 21. Antiſtium accuſat 14, 48. Tigellini gener 16, 17. promptus ad ſcelus 16, 26. Thraſeam accuſat 16, 28. ob id donatur 16, 33.
Cothurnus, *pro tragico carmine* O. 10. cothurni 11, 31.
L. Cotta 3, 66.
Cotta Aurelius 3, 17. *alius* 13, 34.
Cotta Meſſalinus 12, 22. promptiſſimus atroci ſententia 5, 3. 6, 5. accuſatur 6, 5. Cottæ Meſſ. ſententia in Libonem 2, 32. de rectoribus provinciarum 4, 20.
Cottiæ Alpes. *vid.* Alpes.
Cottianæ Alpes H. 4, 68.
Cotys rex Thraciæ 2, 64. interficitur 2, 66. 3, 38. Cotyis liberi 2, 67. in tutela Romanorum 3, 38. 4, 5. uxor 2, 67.
Cotys rex Armeniæ 11, 9. infeſtatur a Mithridate 12, 15. proditor & hoſtis fratris 12, 18.
Covinarius A. 35. A. 36.
Cous 2, 75.
L. Craſſus O. 34. orator politus & ornatus O. 18. ejus maturitas O. 26.
M. Craſſus H. 1, 15. trucidatus a Parthis 2, 2. G. 37. cenſor O. 35. non viribus modo & annis, ſed ingenio & oratione valuit O. 37. Craſſi potentia 1, 1.
M. Craſſus Piſonis pater H. 1, 14.
Craſſus Piſonis frater H. 1, 48.
Craſſus Scribonianus H. 4, 39. Craſſorum domus ſubverſa H. 4, 42.
Crates H. 2, 21. H. 4, 23. injectæ foſſis 1, 68. cratium uſus H. 3, 20.
Crebreſcit H. 2, 67. crebreſcens fama H. 4, 12. crebritas periculorum 16, 29.
Credere libenter, facile A. 44. credimus, quæ ti-

memus H. 4, 38. creditus 13, 30. credito 3, 14. 6, 34. credibile A. 11.
Creditorum ſævitia 11, 13.
Credulitas inanis ipſo tempore vaneſcit 2, 40. feminarum facilis 14, 4. credulus *cuique* H. 2, 23. apud credulum majore præmio peccatur H. 1, 12.
Cremerenſis clades H. 2, 91.
Cremona H. 2, 17. colonia H. 3, 19. dives H. 3, 32. quando condita H. 3, 34. occupatur a Vitellianis H. 2, 22. H. 2, 100. H. 3, 14. oppugnatur a Flavianis H. 3, 30. exſcinditur H. 3, 33. *per tot.* e gremio Italiæ rapta H. 4, 72. Cremonæ ſpectaculum editum H. 2, 67. Cremonenſis ager H. 3, 15. Cremonenſe prœlium H. 3, 48. Cremonenſes in honorem Vitellii viam lauro roſiſque ſternunt H. 2, 70. captivos nemo Italorum emit H. 3, 34.
Cremutius Cordus 4, 34.
Crepereius Gallus 14, 5.
Crepidines ſtagni 15, 37.
Creſcens *Neronis libertus* H. 1, 76.
Creſcens Tarquitius 15, 11.
Creta 4, 21. Judæorum patria H. 5, 2. Cretæ proconſules 3, 38. 15, 20. Cretenſes Romam legatos mittunt 3, 63. Cretenſium leges 3, 26. ſeveriſſimæ O. 40. orator nullus *ibid.*
Creticus Silanus 2, 4. Syria demovetur 2, 43.
Crimen *pro accuſatione* 13, 42. crimini dare 1, 73. 6, 18. 13, 10. in crimen ducere 6, 5. crimine falſo veri teſtis opprimitur H. 4, 25. pro crimine nobilitas, opes &c. H. 1, 2. crimina *pro noxiis* 1, 55. *pro accuſationibus* 13, 32. objecta non accipienda pro approbatis 3, 12. criminari 2, 57. *quem* poëtis O. 42. criminoſius H. 3, 88.
Crinis obliquus nodo obſtrictus G. 38. propexus, rutilatus H. 4, 61.
Criſpina H. 1, 47.
Criſpinilla Calvia H. 1, 73.
Criſpinus Cæpio 1, 74.
Criſpinus centurio H. 1, 58.
Criſpinus Rufus præfectus prætorio 11, 1. honoratur 11, 4. removetur 12, 42. Poppææ maritus 13, 45. 15, 71. pellitur *in exilium* 15, 71. ſemet interficit 16, 17.
Criſpinus Varus H. 1, 80.
Criſpus Salluſtius Vibius. *vid.* Sall. Vib.
Cruciatum effugere 4, 63. cruciatu cuncta pervia 15, 59. cruciatus *pro tormentis* 1, 23. graves 16, 35. tormentorum 16, 20.
Crudelitas Neroni præcipua libidinum 16, 18.
Crudeſcit ſeditio H. 3, 10.
Cruda ſenectus A. 29. crudum ſervitium 1, 8.
Cruentare ſe ſanguine *cujus* H. 1, 58. cruento aſpectu oceanus 14, 32.
Cruor captivus 14, 30.
Crupellarii 3, 43.
Cruptorix 4, 73.
Cruces 14, 33. crucibus affixi Chriſtiani 15, 44.
Cteſiphon 6, 42.
Cubilia 1, 49. 1, 50.
Cujus, cui. *vid.* Qui.
Culpa inter viros ac feminas vulgata 2, 24. *auctoribus ſuis* exitioſa eſſe debet 13, 27. prior tempore quam pœna 15, 20. culpæ ſocietate tutiores H. 2, 52. culpam in militem conferre H. 3, 70. culpare H. 4, 75.
Cultri venantium tela 3, 43.
Cultus *pro habitu* 13, 54. agreſtis H. 3, 59. cultus habituſque 2, 54. *pro veneratione* 2, 58. ſpectaculi H. 2, 11.
Cum cura 11, 18. H. 1, 52. habere 15, 8. cum honore 3, 76. H. 3, 81. modo habere 15, 8. cum maxime H. 1, 29. H. 1, 84. H. 4, 55. H. 4, 58. congregantes ſe H. 4, 65.
Cumæ 16, 19. Cumana litora 15, 46.
Cumanus Ventidius 12, 54.
Cumulare H. 2, 80. cumulata gaudio 2, 82.
Cumulus dignitatis H. 1, 77. proſperis H. 2, 24.
Cunctabundus 1, 7. H. 2, 85. cunctanter 4, 22. cunctantius 1, 71. cunctatio ducum utilior quam temeritas H. 3, 20. multis exitioſa H. 1, 89. propior conſtantiæ G. 30. ſervilis videtur barbaris 6, 32. cunctationi locus non eſt in conſilio, quod niſi peractum laudari non poteſt H. 1, 38. cunctatione opus non eſt, ubi quies pernicioſior quam temeritas H. 1, 21. cunctator natura H. 2, 25. cunctatior natura ac ſenecta H. 3, 4.
Cuncta camporum H. 5, 10. curarum 3, 35. cunctis rebus ineſt quidam velut orbis 3, 55.
Cuneus 14, 37. Bructerorum H. 5, 18. Germanici 2, 38. Juniorum. *ibid.* in cuneum tenuatur Britannia A. 10. cunei H. 3, 29. militares 16, 27. *opponuntur* porrecto agmini H. 5, 16. in cuneos componere G. 6. congregare H. 4, 20. cuneis aſſiſtere H. 5, 16. concurrere H. 2, 42. erumpere 14, 37. niti H. 3, 29.
Cupiditates inexplebiles H. 4, 38.
Cupido *ſcil. opum* 16, 14. auri 12, 7. 16, 1. humana H. 5, 13. ingenii humani H. 1, 22. muliebris 4, 39. profuſa H. 1, 52. cupidines *pro avaritia* H. 1, 66. *pro libidine* 14, 35. *pro luxu* 3, 52.
Cupere ſpecie recuſantis 1, 3. cupiens bonarum artium 6, 46. erogandæ pecuniæ 1, 75. liberorum 16, 6. novarum rerum 15, 46. ſcortorum 15, 72. voluptatum 14, 14. cupientibus erat bellum 1, 59. cupitor 12, 7. incredibilum 15, 42. cupitum id Tiberio 6, 32. Neroni 14, 2. cupita 4, 3.
Cupreſſus H. 2, 78.
Cura *pro opere cum cura facto* 4, 11. cura *ſcil. ægrotorum* 4, 63. cura decori exitus H. 3, 84. ludorum 13, 22. maligna H. 1, 85. publica 12, 5. H. 1, 19. tabellarum publicarum 13, 28. curæ eſſe H. 4, 52. partem capeſſere 12, 25. curam dare *cui, rei alicujus* H. 1, 80. inſumere 16, 23. partiri *in quos* H. 3, 58. cura diverſa ſciſcitandi, ſua non occultare H. 2, 34. *officii* exſolvi 12, 42. cum cura. *vid.* Cum. ſine cura habere H. 1, 79. curæ malæ 3, 37. in curarum partem additus H. 4, 26. vocatus 1, 11. curas diſponere 16, 8.
Curare *h. e. regere, præeſſe* 11, 22. Achaiam 5, 10. Aſiam 4, 36. legiones 6, 30. curant exploratores H. 3, 15. curatius 14, 21. differere 2, 27. legere 16, 22. curatiſſimæ preces 1, 13.
Curia obſeſſa A. 45. curia exactus Gallio 6, 3. in ipſa curia venenum haurit Vibulenus 6, 40.
Curiæ veteres 12, 24.
Curiatius Maternus poëta O. 2.
C. Curio 11, 7. Curiones O. 37.

Curru

Curru prœliari A. 12. vehi 1, 15.
Curſare huc illuc 15, 50. H. 5, 20. tempora A. 1.
Curſim 4, 4.
Curſum rerum ſequi H. 4, 34. verborum jactantia augere A. 39.
Curtilius Mancia 13, 56.
T. Curtiſius 4, 27.
Curtius Atticus Tiberio in Campaniam comes 4, 58. a Sejano opprimitur 6, 10.
Curtius Lupus quæſtor 4, 27.
Curtius Montanus 16, 28. famoſi carminis reus 16, 29. ejus ſententia de memoria Piſonis celebranda H. 4, 40. oratio adverſus Aquil. Regul. H. 4, 42.
Curtius Rufus triumphalia adipiſcitur 11, 20. ejus origo 11, 21.
Curtius Severus 12, 55.
Curtius lacus H. 1, 41. H. 2, 55.
Curvata ſenio membra 1, 34.
Curulis *ſc. ſella*, 1, 75. Vitellii H. 2, 59. ſedes 2, 83. 15, 29.
Curulis ædilitas 1, 3.
Cuſtodia cubiculi 13, 44. Piſonis H. 1, 43. apertior 2, 67. arcta, obſcura H. 1, 88. aſpera 13, 1. honorata H. 3, 12. militaris 3, 22. 14, 60. H. 4, 11. occulta 16, 10. publica 3, 36. rupta H. 2, 63. ſocors H. 3, 69. cuſtodiæ appoſitus 1, 6. in cuſtodiam condere H. 4, 2. dare 15, 58. in cuſtodia habere H. 1, 58. retinere H. 1, 67. cuſtodiæ hoſtium 14, 25. portarum 1, 28. acres 1, 5. intentæ H. 4, 28.
Cuſtos Jupiter H. 3, 74.
Cuſtos ſalutis 3, 14. appoſitus G. 41. datus 11, 35. cuſtodes 15, 43. jurium 4, 30. additi ducibus H. 1, 87. adpoſiti 4, 60. amoti 13, 24. circumjecti 6, 19. corrupti 2, 68. H. 4, 56. indici 3, 28. tanquam inſidiantes timentur H. 3, 59.
Cuſtodire ſermones H. 2, 52.
Cuſus fl. 2. 63.
Cyclades inſulæ 2, 55. 5, 10.
Cyclopes interfecti 3, 61.
Cyme 2, 47.
Cynica inſtitutio 16, 34. ſecta H. 4, 40.
Cyprii Romam legatos mittunt 3, 62.
Cyprus inſula H. 2, 2.
Cyrenenſes accuſant Cæſ. Cordum 3, 70. Ped. Blæſum 14, 18. Anton. Flammam H. 4, 45.
Cyrrus urbs Syriæ 2, 57.
Cyrus rex 3, 62. 6, 31.
Cythera inſula 3, 69.
Cythnus inſula H. 2, 8.
Cyziceni libertate privati 4, 36.

D.

DACIA A. 41. Dacus nobilitatus cladibus H. 1, 2, Germanuſque diverſi H. 3, 46. Daci Germanorum accolæ G. 1. Rom. hiberna circumſident H. 4, 54. Dacorum gens nunquam fida H. 3, 46.
Dahæ 2, 3. Gotarzen juvant 11, 8. Ariorum vicini 11, 10.
Dalmatia 2, 53. in partibus Othonis H. 2, 32. Dalmatiæ legiones 4, 5. in Othonem jurant H. 1, 76. ad imperium ejus moventur H. 2, 11. Dalmatiam tenet Pompeius Silvanus H. 2, 86. per Dalm. arma Camilli 12, 52. Dalmatæ H. 3, 12. auxilium legionis ſecundæ H. 3, 50. Dalmaticus miles H. 2, 86. Dalmaticum bellum 6, 37. mare 3, 9.
Damaratus 11, 14.
Damnare fraudis *quam* ſub judice 3, 36. damnari repetundarum 3, 70. 14, 28. de vi publica 4, 13. damnatur Cyrenenſibus H. 4, 45. damnati publicatis bonis, ſepultura prohibentur 6, 29. falſi 2, 55. 14, 40. H. 2, 6. repetundarum. *vid.* Repetund. rerum capitalium 1, 21.
Damnum facile, ſuperante multitudine H. 4, 28.
Dandarica 12, 16. Dandaridæ 12, 15.
Danubius 2, 63. Germanos a Pannoniis dividit G. 1. Danubii accolæ G. 41. fons G. 1. ripa 4, 5. a Dacis occupatur H. 3, 46. trans Danubium populi non Germani G. 29. in Danubio claſſis 12, 30. Danubio pergere G. 42.
Dapes fulmine ictæ 14, 22.
Dare amori uxoris teſtamentum fœdis adulationibus *h. e. amore uxoris teſtamento fœdas adulationes inſerere, ſc. ut valeat* 15, 59. familiæ Juniæ, *h. e. propter fam. Jun. facere* 3, 69. *ſic*, dare contumeliæ *cujus* 2, 58. fœderi antiquo 11, 25. fœderi ſociæ urbis 2, 53. honori Germanici 2, 58. matris 14, 4. patrum 13, 49. Viennenſium H. 1, 77. officii alicujus adminiſtrationi, orbitati, pecuniæ O. 6. precibus 2, 58. Sejani 3, 72. poſteritati virorum illuſtrium 16, 16. Scauro 3, 23. ſibi ipſi O. 6. ſimultatibus 16, 20. dare crimini *pro objicere* 1, 73. 6, 18. 13, 10. lætitiæ, laſciviæ, noctes, *h. e. impendere* 14, 21. dare curam armandæ cohortis *cui* H. 1, 80. documentum 2, 34. 13, 6. A. 2. effugium *cui* H. 1, 43. effugium virtus dedit 2, 17. exemplum 1, 74. 1, 78. 4, 50. præcavendi 16, 32. ultionis 3, 36. exilia 15, 71. experimentum 12, 6. 13, 24. 15, 24. ingenium ſtudiis H. 4, 5. negotium 2, 40. 3, 73. nomina 14, 15. H. 2, 97. H. 3, 58. in conjurationem 15, 48. operam dialecticæ O. 31. piacula 12, 8. pœnas H. 1, 45. affinitatis 16, 29. reip. everſæ 15, 51. ſe ſtudio O. 8. ſignum profectionis 14, 33. pugnæ 14, 36. H. 2, 25. terga 3, 20. 6, 34. venenum 4, 8. inter epulas 13, 1. dare in cuſtodiam 15, 58. in matrimonium 4, 44. in præceps 6, 17. ſecundum aliquem 4, 43. ſub ictum legiones 13, 39. dat fortuna contra H. 1, 65. dato die 13, 40. tempore 4, 40,
Darius 3, 63. *alius* 12, 13.
Dativus ſæpe ponitur pro accuſativo cum præpoſitione, ut, abluendo cruori *pro ad abluendum cruorem* H. 3, 32. abolendo rumori 15, 40. *& ſimilia, quæ ſuis locis notamus.*
Davara, collis 6, 41.
De cœlo tangi 13, 24. de ſalute, victoria, certare A. 5.
Debellatum eſt H. 3, 19.
Decedere ſententia 14, 49. decedit certamen virtutis 15, 16. infamiæ 15, 44. deceſſor A. 7.
Decemviri 3, 27. Decemviralis poteſtas 1, 1.
Decentior quam ſublimior A. 44.
Decertare *pro pugnare* 15, 7.
Decidere aures 12, 14.

Decimus. *vid.* Decumare.
Decimus Pacarius H. 2 , 16.
Decius Calpurnianus 11 , 34.
Decius Samnis O. 21.
Declamatorium ſtudium O. 14.
Decorus exitus H. 3 , 84.
Decrius 3 , 20.
Decumana porta 1 , 66.
Decumare deditos H. 1 , 37. legiones H. 1 , 51. decumum quemque fuſti necare 3 , 21. 14 , 44.
Decuma legio 2 , 57. pars liberalitatis H. 1 , 20.
Decuriæ 13 , 27. equitum 3 , 30. 14 , 20.
Decurio equitum 13 , 40. H. 2 , 29. decuriones H. 1 , 70.
Decurrere eo 3 , 59. illuc 4 , 40. decurrunt naves *ſcil. ſecundo flumine* 15 , 43. decurſiones cohortium 2 , 55. decurſu legionum præſidere 3 , 33.
Decus publicum paucis curæ 12 , 48. vile H. 1 , 90. decoris contentione accendi H. 3 , 27. decora pacis 3 , 75.
Decorus 3 , 32.
Dedecus *luxuriæ in principe* penes omnes , voluptas penes ipſum H. 1 , 30. dedecus & ſcelus differunt 6 , 51.
Dedi ad exitium 1 , 32. H. 2 , 10. deditos trucidare ſævum 12 , 17.
Dedicare ædes 2 , 49. opera 6 , 45. templum 4 , 57. 4 , 67. dedicatio Capitolii H. 3 , 72.
Deducere *quem domum honoris cauſa* O. 9. in domum , *ſcil. uxorem* 12 , 5. 14 , 63. militem in aciem H. 1 , 89. H. 2 , 43. deduci *in colonias* 14 , 27. H. 4 , 65.
Deerrare 13 , 29.
Deeſſe *pro deſerere* 15 , 59. deerat complecti H. 4 , 11. prodere H. 4 , 1. vocare H. 4 , 80.
Defectio , defector , &c. *vid.* Deficere.
Defendere , *prohibere incendium* 15 , 38. paruiſſe principi , *h. e. in excuſationem ſui allegare* 13 , 43. defenſare ſe caſtellis 12 , 29. ſua A. 28. defenſio cuicunque tribuenda 13 , 20. adempta reis 16 , 18. defenſionibus neceſſariis magis quam honeſtis uti H. 2 , 60.
Deferre *pro accuſare* 2 , 27. 3 , 22. 6 , 19. 13 , 33. ad prætorem reos 14 , 41. argumentum tragœdiæ 6 , 29. conſenſiſſe 13 , 23. impietatis 6 , 47. majeſtatis 14 , 48. tanquam tentaſſet &c. H. 2 , 65. deferente *quo* accuſatione corripi 12 , 42. deferre *pro offerre* 13 , 13. arma H. 1 , 64. conſulatum 2 , 43. imperium 1 , 14. H. 1 , 8. opes obvias 16 , 2. pecuniam H. 1 , 64. deferre , *pro referre* , *renunciare* 13 , 43. audita ad *quem* 15 , 51. indicium ad *quem* 2 , 28. deferebat ferrum in pectus , *h. e. ferrum pectori infixiſſet* 1 , 35. delati inter damnatos magis , quam inter reos habiti 16 , 14. delationis partes dare H. 3 , 38. ſocius 4 , 66. delationem ſubire 11 , 29. delationes crebræ H. 4 , 41. paſſim H. 2 , 84. delationes factitare H. 2 , 10. delator accuſatus H. 4 , 6. delatoris odium 12 , 59. delatores genus hominum publico exitio repertum 4 , 30. inviſi H. 2 , 53. ut more majorum punirentur flagitatum H. 4 , 42. delatorum inviſa præmia H. 1 , 2. a delatoribus corripi 6 , 40.
Defeſſus cruciatibus 15 , 63. defeſſa luctu 2 , 75.
Deficere , *mori* A. 43. deficiens , *moribundus* A. 45. deficientis momenta A. 43. voces 6 , 24. deficit dies 15 , 44. defectus uſque eo 2 , 70. defectum corpus 4 , 29. defectio Germanica H. 1 , 19. ſideris , *h. e. lunæ* 1 , 28. ſolis 14 , 12. defectionis caput H. 1 , 5. defectores 12 , 50. H. 3 , 12. patris , *qui a patre defecerunt* 11 , 8.
Defigere oculos 3 , 1. defixus ob metum 1 , 68. pavore 13 , 5. per ſilentium 14 , 10. defixi , *immobiles* 13 , 16.
Deflagrans ſeditio H. 2 , 29.
Deflere carmine 3 , 49. voce 3 , 17.
Degener , *ſuppoſititius* 12 , 62. vita 4 , 61. degeneres inſidiæ 11 , 19. degenerare a fama , vita H. 3 , 28. in perpetiendis ſuppliciis 15 , 68. vita 1 , 53.
Degere vitam 4 , 41.
Degredi , *deſcendere* 2 , 54. A. 37. caſtello 4 , 49. jugis H. 1 , 61. palatio H. 3 , 67. tumulis 4 , 49. in æquum A. 18.
Deguſtare imperium 6 , 20.
Dehinc , *ex eo loco* 1 , 34. 4 , 5. *pro poſtea* 4 , 14. 13 , 23. 13 , 35. 15 , 36. 16 , 8.
Dehoneſtamentum inſigne 14 , 21. in nos 12 , 14. oris H. 4 , 13. dehoneſtamenta amicitiarum H. 2 , 87. dehoneſtare artes bonas 3 , 70. extrema imperii 4 , 74. famam ſuam 16 , 24. proavum 3 , 66. dehoneſtari publico theatro 14 , 15.
Dejicere *aliquem* , *pro pervertere* 11 , 29. dejecti crines 14 , 30. in terram oculi 1 , 34. H. 3 , 31. in terram vultus H. 1 , 82.
Dein *pro deinde* 2 , 3. 2 , 11. 12 , 61.
Dejotarus O. 21.
Dejungere *ſe* a labore O. 11.
Delabi ad impatientiam 15 , 63. in ambitionem 3 , 63. delapſus in amorem 13 , 12. delapſa vetuſtate ædes 4 , 43. æra H. 4 , 40.
Delatio , delatores. *vid. in* Deferre.
Delectus. *vid.* Deligere.
Delegare machinas *quibus* H. 4 , 28. ſcelera aliis 13 , 43. delegatur infans ancillæ O. 29. nutricibus G. 20. delegantur pueris ſuaſoriæ O. 35. delegatum triumviris miniſterium A. 2.
Delere copias H. 2 , 14. H. 2 , 26. urbem 13 , 41. deletus , *h. e. cæſus* 4 , 25. 4 , 51. deletæ cohortes H. 4 , 18.
Deliberare *ſc. de defectione* difficillimum A. 15. qui deliberant deſciverunt H. 2 , 77. deliberatio de libertis ingratis 13 , 26.
Deligere 4 , 12. delectus Britannicus H. 2 , 57. per Gallias H. 2 , 57. avaritiâ & luxu oneratus H. 4 , 14 , rebellionem parit 4 , 46. delectum agere 3 , 31. H. 2 , 16. H. 2 , 82. habere 13 , 35. 16 , 13.
Delinimentum exercitui H. 1 , 77. delinimenta vitæ 15 , 63. vitiorum A. 21.
Delphi 2 , 54.
Delubrum , *ædes* 4 , 43. H. 5 , 9. Æſculapii 4 , 14. Junonis. *ibid.* dicatum 3 , 62. prius H. 4 , 53. Veſtæ 15 , 41. delubra & altaria a novis magiſtratibus votorum cauſa recluſa 4 , 70. antiquiſſima combuſta H. 1 , 2. deum incendio hauſta 15 , 40. Fortunæ multa 3 , 71.
Delus , inſula 3 , 61.
Demerendo plura peccantur 15 , 21.
Demetrius 16 , 34. adeſt morienti Thraſeæ 16 , 35. manifeſtum reum defendit H. 4 , 40.

Demianus Claudius 16, 10.
Demittere animum 16, 24. ferrum in pectus 4, 50. demiſſus ad ſervilem patientiam 14, 26. Troja Romanus 12, 58. demiſſi in adulationem 15, 73.
Demonactes 11, 9.
Demonſtrare, *pro indicare* 2, 28.
Demorari artibus *quem* 12, 68. demoratus nihil 15, 69.
Demoſthenes O. 12. orator O. 15. primus Atticorum oratorum O. 25. ſtudioſiſſimus Platonis auditor O. 32. ejus ætas O. 16. orationes O. 37.
Demovere *quem* 4, 60. præfectura 13, 20. demovit Creticum Syria 2, 43. demovere in inſulam 6, 30. terrore, promiſſis H. 4, 58. demotus alveo fluvius 1, 79. demota mater 14, 12.
Denique, *h. e. breviter* H. 4, 32.
Denſare ictus 2, 14.
Denſus Julius 13, 10.
Denſus Sempronius H. 1, 43.
Denter Romulius 6, 11.
Dentheliates ager 4, 43.
Denubere *cui* 15, 37. in domum *cujus* 6, 27.
Depellere conjugem 14, 62. errorem H. 5, 4. famem, hoſtem 15, 12. ſitim H. 5, 4. cervicibus publicis H. 1, 16. Italia 14, 50. 16, 33. depulſus Nero 14, 22. H. 1, 89. depellendi periculi *ſc. cauſa* H. 4, 42.
Deponere crinem H. 4, 61. deponit Cattos ſaltus Hercinius G. 30.
Depopulatur peſtilentia 16, 13.
Deportare lauream 2, 26. deportari Italia 14, 45. in inſulam 4, 13.
Depoſcere *quem* morti 1, 23.
Deprecari principem, ſenatum, *h. e. precari* 3, 22. 3, 24. dies paucos H. 1, 41. deprecabundus 15, 53. deprecator H. 3, 31.
Deprehendere 3, 53. deprehenſus nuntio A. 7.
Deprimere foſſam 15, 42.
Derepente H. 1, 63.
Deridiculum corporis 12, 49. per deridiculum audiri 6, 2. deridiculo eſſe 3, 57.
Derepta imago H. 1, 41.
Deriſui eſſe A. 39.
Deruptus collis 2, 80. derupta 4, 45. 6, 21.
Deſcendere in cauſam H. 3, 3. in partes 15, 50. deſcenſum eo 14, 7. eo contemptionis 15, 1.
Deſciſcere a veteri gloria O. 28.
Deſcripta factorum dictorumque 6, 24.
Deſerere bellum 13, 6. defenſionem 3, 67. munia publica 16, 27. ordinem vitæ 16, 26. quæ probaverant 14, 49. deſeruit *quem* vita 4, 62. deſertorem hoſtium more agere *indignum* 3, 73. deſertores 1, 21. deſertorum pœna 13, 35.
Deſiderabilis princeps H. 2, 76.
Deſideria legionum 1, 26. militum 1, 19.
Deſidia inviſa primo, poſtremo amatur A. 3.
Deſignatus prætor 15, 72. H. 2, 91. H. 4, 4. deſignata oppida *aratro* 12, 24.
Deſolatus diſceſſione 1, 30. miniſteriis 12, 26.
Deſpectare *quos*, ut multum infra 2, 43. deſpectari H. 2, 30. deſpectum it 6, 31. deſpectui eſſe H. 4, 57.
Deſperare vim H. 4, 23. deſperantium vires acres H. 3, 70. deſperatio ad iram ſtimulat H. 2, 44. in audaciam accingit H. 3, 66. deſperationis vis H. 3, 82. ad deſperationem timidi & ignavi formidine properant H. 2, 46.
Deſtinare ſibi *quid* 14, 38. ſibi mortem 15, 63. ſibi præfectum H. 3, 12. *quem Cæſarem* ſpe, rumoribus H. 1, 12. deſtinari pro Othone H. 1, 26. deſtinabantur gener ac ſocer *rumoribus* H. 1, 13. deſtinantur multi donec unus eligatur H. 2, 1. deſtinatus morti animus 16, 9. deſtinatum in aliud ſaxum aurumve H. 4, 53. deſtinata 4, 40. deſtinatio H. 2, 47. haud dubia H. 2, 79. deſtinationis certus 12, 32.
Deſtringere acinacem 12, 51. ferrum 14, 8. gladium 1, 32. 1, 44. 15, 58. H. 4, 50. deſtricta tela H. 1, 41.
Deſtruere *quem* 2, 63. H. 1, 6.
Deſumere ſibi pugnas O. 37.
Deſuper incurrere 2, 16. librare tela H. 3, 27. vulnerari H. 4, 23.
Detegere judicium animi ſui O. 25.
Deteritur ardor militum H. 2, 76.
in Deterius mutari 4, 6. 12, 64. 14, 43. ad deteriora credenda promptum vulgus 15, 64. deterrima impune *ſunt* 3, 28.
Deteſtanda fraus 4, 69. deteſtanda carmina 16, 28.
Detinere ſe alimentis 6, 23. detineri regnum 12, 44.
Detorta pravitatibus natura O. 28.
Detrahere caſtella 15, 17. infamiam ſenatui 16, 26. muros H. 4, 64. propugnacula 4, 51. pugionem templo 15, 53. tegmen capiti 2, 21. tegmina corpori 4, 56. detractor ſui 11, 11.
Detrectare *bellum* 15, 7. certamen H. 4, 67. gloriam *cujus* O. 12. oratores O. 26. poëtas O. 11. vim equos regentis 14, 52.
Detrimentum 4, 64. detr. capere 4, 19.
Detrudere eloquentiam in anguſtas ſententias O. 32. detruſus inſulam vi tempeſtatum H. 2, 8.
Devehi flumine H. 2, 59. devectus Nare, Tiberi 3, 9. Rheno exercitus 4, 73.
Devexa H. 5, 11.
Devotiones 3, 13. 12, 65. 16, 31. & veneficia 4, 52.
Deus omnium regnator G. 39. deum ſe vocat Mariccus H. 2, 61. dii conjugales G. 18. hoſpitales 15, 52. manes 3, 2. patrii 1, 59. penates 1, 16. penetrales Germaniæ 2, 10. præſides imperii H. 4, 53. ultores 4, 28. H. 4, 57. dii deæque me perdant 6, 6. dii bellorum H. 3, 10. Germanorum G. 9. *per tot.* loci 12, 13. H. 2, 70. urbis 3, 59. dii non audiunt preces, niſi juſtas 3, 36. non curant humana 6, 22. quamvis potentium populorum arbitri 15, 24. Neroni in prædam cedunt 15, 45. fortioribus adſunt H. 4, 17. deum benignitate 12, 43. 14, 6. de deorum actis credere quam ſcire, ſanctius G. 34. deorum hominumque conſenſu ad imperium vocatus H. 1, 15. ſine deum cura evenerunt *prodigia* 14, 12. deum honor principi *vivo* non habetur 15, 74. deum honores decreti Poppææ 16, 21. deorum injuriæ diis curæ 1, 73. deum ira 1, 39. 4, 1. H. 2, 38. deum munere 2, 40. 3, 58. 4, 27. proviſu 12, 6. deis ultio noſtra curæ, non ſecuritas H. 1, 3. inviſum genus hominum H. 5, 3. deos teſtes advocare H. 4, 41. deis, ſi per mores noſtros liceret, propitiis H. 3, 72.

Deuſtus mons Cælius 4, 64. deuſta pars Circi 6, 45.
Dexter Subrius H. 1, 31.
Dextra hoſpitii inſigne H. 1, 54. dextram *morientis* contingere 2, 71. *principis* oſculis fatigare 15, 71. dextræ implicatæ in fœderibus 12, 47. dextræ concordiæ inſignia H. 2, 8. dextras miſcere 15, 28. renovare 2, 58. dextra ſubeuntibus porticus H. 3, 71.
Diadema Neronis imagini ſubjectum 15, 29.
Dialis flamen 3, 58. 3, 71. flaminica 4, 16. Dialibus non licet egredi Italia 3, 58.
Diana 3, 63. Epheſi colitur 4, 55. Leucophryena 3, 62. Limnatis 4, 43. Perſica 3, 62. Dianæ lucus 12, 8. patria 3, 61.
Dicare aquilam novam acie H. 5, 16. dicatus inter numina 1, 59.
Dicere cauſam 2, 79. 4, 15. diem *cui* 4, 19. multam 13, 28. repudium 3, 22. ſacramentum 1, 28. H. 4, 31. dicendi ars 1, 19. apta trepidatione occultata H. 1, 69. formæ cum temporibus mutantur O. 18. O. 19. plures eiſdem temporibus O. 25. dicta apud veteres impune 1, 72. dictu inhoneſta H. 2, 93. mirum 2, 17. H. 1, 79. H. 2, 41. prodigioſum H. 3, 56. pudendum H. 2, 61. pulchra H. 3, 19. dictu pudet A. 32.
Dictatorium nomen *Sullæ* 14, 57. dictatura 1, 1. 1, 9. prima juventa inita 11, 22.
Dictiones oratorum O. 34.
Dictitare 3, 16. 15, 20. 15, 55.
Didita fama 6, 35. 11, 1. H. 4, 34.
A. Didius Gallus, dux Romanus contra Mithridatem Boſphoranum 12, 15. Britanniæ proprætor 12, 40. A. 14.
Didius Scæva H. 3, 73.
Dido 16, 1.
Diducere hoſtem 2, 11. ſenatum in ſtudia H. 4, 16. diductus miles 4, 2. diducta civitas 4, 17. diducti in ſtudia H. 2, 68. diductæ terræ 2, 47.
Didymus, libertus 6, 24.
Dies capiendo diademati delectus 16, 43. fatalis O. 13. feſtus ob mortem Libonis 2, 32. genitalis 16, 14. ille crudi ſervitii 1, 8. magnus impoſitus A. 34. meus O. 13. natalis. *vid.* nat. præceps in occaſum H. 3, 86. primus poſt malum principem, optimus H. 4, 42. ſupremus urbis H. 5, 2. dies aperit faciem victoriæ A. 38. deficit 15, 44. veſperaſcit 16, 34. H. 2, 49. diei unius prætor 12, 4. conſul H. 3, 37. diem dicere *cui* 4, 19. diem ex die prolatare 6, 42. ad diem uſque ſerum H. 3, 82. die eodem bis incenſa Roma 15, 41. diu noctuque 15, 12. dies feſti 13, 41. 14, 4. H. 3, 83. Saturno 13, 15. H. 3, 78. negotioſi, ſacri 13, 41. per ſomnum tranſacti 16, 18. rerum verbis triti H. 3, 50. dies longiſſimi Britannis A. 12.
Diffamatus carmine probroſo 15, 49.
Differre *quem ſcil. in aliud tempus* H. 2, 71. H. 3, 51. exitium latebris H. 1, 43. tot 2, 36. differri non potuit Nero 13, 20. differre, *pro ſerere, ſpargere* 3, 12. per manipulos 4, 25. differre rumoribus *quos* 1, 4. differuntur, *disjiciuntur* caſtra vi fluminis H. 5, 23.
Differentia inter bellum *&* prœlium 2, 88. 12, 39. H. 2, 40. G. 30. coërcere & componere H. 1, 85. congiarium & donativum 12, 41. dedecus & ſcelus 6, 51. donare & perdere H. 1, 30. facile & libenter A. 44. flagitia & ſcelera G. 12. fletum & lacrimas 14, 33. gentem & nationem G. 2. parere & ſervire A. 13. plebem & populum H. 1, 35. H. 1, 40. poëtam & vatem O. 9. ſeverum & triſtem H. 1, 14. ſtationes & vigilias 13, 35.
Differtum odoribus corpus 16, 6.
Difficilis 11, 21. difficillimum *in re magni momenti* prima vox H. 2, 80.
Diffidentia properus H. 3, 55.
Diffugia H. 1, 39.
Dignatio 6, 27. G. 26. Cæſaris H. 1, 19. imperatoris H. 1, 52. Magiſtratus 3, 75. principis G. 13. ſacerdotum 4, 16. viri propria H. 3, 80. parta 13, 42. retenta 13, 20. dignationis modicus 4, 52. plus 2, 53.
Dignitas formæ 11, 28. 12, 51. orationis 1, 11. dignitatis inſignia *tribuuntur filiæ ſenatoris* 16, 31.
Dignoſcere G. 20.
Dignum Arſacidarum 15, 14.
Digredi ad ſua tutanda 4, 73. dii. *vid.* Deus.
Dii, *pop.* 3, 38.
Dilabens æſtus 14, 32. dilapſa fundamenta inſularum H. 1, 86. vetuſtate mœnia H. 1, 68.
Dilargiri 16, 30.
Dillius Aponianus. *vid.* Apon.
Dillius Vocula H. 4, 24. ſummam rei ab Hordeonio accipit H. 4, 25. ſeditioſos morte afficit H. 4, 27. pugnat cum Civilis copiis H. 4, 33. *per tot.* ſuſpectus bellum malle H. 4, 35. ſervili habitu militum iram effugit H. 4, 36. imperium recipit H. 4, 37. milites alloquitur H. 4, 58. *per tot.* interficitur H. 4, 59. deſertus a militibus H. 4, 77.
Diluere crimen 3, 14. 11, 34. 16, 24.
Dimenſus ſpatia ſiderum 6, 21.
Dimittere delationem 30, 13. præterita oblivione H. 3, 36. tributa H. 3, 55.
Dimovere turbam H. 3, 31. H. 3, 80. dimoti omnes H. 2, 49.
Dinis, dux Thracum 4, 50.
Diodorus O. 30.
Diplomata H. 2, 54. H. 2, 65.
Dirigere contra H. 4, 58. vulnera H. 2, 35. diriguntur acies 2, 45. H. 4, 25.
Diripere a latere ferrum 1, 35. direptus vehiculo 1, 20.
Dirus ore H. 4, 62. diri ritus ſacrorum 16, 8. diræ aves 12, 43. preces 14, 30. diras imprecari 6, 24.
Dis pater H. 4, 84.
Diſceptato multum 15, 14. diſceptator 14, 18.
Diſcere a peritis A. 5.
Diſcernere 5, 6. diſcreti *pro diviſis* H. 4, 75. viribus exercitus H. 3, 15.
Diſceſſio 14, 49. diſceſſionem facere 3, 69.
Diſcidium 2, 86. civile diſcidium 14, 60.
Diſciplina militaris 11, 18. ſub Corbulone *ibid. &* 13, 35. *per tot.* obedientiam requirit H. 1, 51. diſciplinam in pace inexorabilem diſcordiæ civium reſolvunt H. 1, 51.
Diſcipulos colligere O. 29.
Diſcordia de ſede imperii *ante quæſitum imperium* H. 4, 69. diſcordia inter vicinos ex invidia H. 2, 5. malum extremum 4, 49. diſcordia hoſtium fortuna nihil majus præſtare poteſt G. 33. diſcor-

diæ occaſio G. 37. diſcordiæ 2, 58. 3, 48. ortæ 12, 32. uſque ad exitium fatigant H. 4, 73. diſcordiis internis relinquere hoſtes 2, 26. diſcordias componere H. 4, 50. ad diſcordias inlicere 2, 62. ad diſcordias promptior miles, hebes ad ſuſtinendum laborem H. 2, 99. in diſcordias peſſimo cuique plurima vis H. 4, 1. diſcordiis noſtris clari *hoſtes* A. 32. in diſcord. civilibus nihil feſtinatione tutius H. 1, 62. diſcors H. 1, 60. Floro 3, 52. Suetonio 14, 38. Suilio 11, 6. diſcordes imperiis 2, 56. legiones, *pro diverſis* 1, 38.

Diſcrimen, *pro periculo* 2, 55. A. 18. graviſſimum 4, 56. rei ſummæ H. 5, 15. ſuſceptum H. 4, 70. urbis H. 1, 83. diſcriminis minus H. 1, 29. ſui ignari H. 1, 66. diſcrimini eximere 6, 9. H. 3, 4. H. 3, 10. diſcrimen adire H. 2, 52. H. 2, 60. H. 4, 13. capitis intendere G. 12. ex æquo partiri H. 2, 77. intelligere 4, 52. oſtendere H. 2, 19. oſtentare H. 3, 66. diſcrimine comperto H. 2, 85. meo unius 6, 8. minore H. 1, 56. ſenatus territus H. 1, 81. in diſcrimen adducere *quem* H. 3, 45. mittere rem H. 2, 40. diſcrimina H. 2, 61. militibus robur addunt H. 2, 4. diſcrim. commendare O. 6. communicare A. 8.

Diſcumbere H. 2, 68. ſimul 15, 69.

Diſcurſus ſueti Romæ 4, 74.

Diſcus O. 10.

Diſcutere famam H. 2, 9.

Diſerte ſaltare O. 26.

Disjecti *ſparſi* 4, 46. minus validi H. 3, 69. disjectæ catervæ 2, 45.

Disjunctus *orator* O. 18.

Diſpares *impares* numero fatoque H. 3, 84.

Diſpartire. *vid.* diſpertire.

Diſpenſator H. 1, 49.

Diſpergere 14, 38. rumorem 4, 24. H. 2, 96. diſperſerat vulgus H. 2, 1.

Diſpertire legiones in cuneos 1, 51. juventuti arma 3, 43. vires 13, 37.

Diſponere aciem H. 2, 41. curas 16, 8. excubias H. 2, 44. miniſteria in equites Rom. H. 1, 58. diſpoſiti curſores A. 43. molares H. 2, 22. diſpoſitis aptior H. 2, 5.

Diſputare *quæ* O. 14.

Diſquiſitio patrum 3, 60. ad diſquiſitionem trahere 5, 11.

Diſſertare bona pacis H. 4, 69.

Diſſimulans ſuſpectior H. 2, 29. diſſimulari ſine abſolutione 15, 71. diſſimulant alienam culpam, *qui eadem tenentur* H. 2, 56. non diſſimulabit res magnas, qui leviſſimis etiam animum advertit 13, 49. diſſimulando interdum remedia malorum, quam mala differuntur H. 3, 54. diſſimulatus conſulatus *cui* H. 2, 71. diſſimulata in majus creduntur H. 1, 18. diſſimulando metu 11, 32. 15, 69. diſſimulatio mutua mali A. 6. Tiberio cariſſima 4, 71. diſſimulationem nox & laſcivia eximit 13, 15. per diſſim. aluntur hoſtis conatus H. 4, 18. diſſimulatione mutua graſſari H. 4, 56. ipſa diſſimulatione famæ, fama augetur A. 18.

Diſſociare cauſam ſuam 13, 56. H. 4, 37. copias *quorum* 12, 55. tironem a veterano 1, 28. diſſociatio ſpiritus corporis 16, 34. diſſociabiles res A. 3.

Diſtantibus ex ſpatiis conſilia poſt res afferuntur H. 3, 8.

Diſtinebant Galbam duæ ſententiæ H. 1, 32. diſtineri bello 14, 25. H. 4, 55. hoſte, mali H. 2, 32. diſtentus circa ſcelera 16, 8.

Diſtingui inſignibus H. 1, 38. non diſtincto 11, 38. diſtinctus pinnarum 6, 28.

Diſtrahere domum in partes 4, 40. hoſtem 1, 60. turmas 6, 35. diſtrahi fama, *pro differri* 3, 10. in curas 4, 40. inter decus ac flagitium H. 4, 60. diſtrahere *pro tendere* 6, 17.

Diſtricta tela H. 1, 41.

Diſtrictior accuſator 4, 36.

Ditior Perſarum 3, 61.

Divellebant *divulſiſſent* effigies 3, 14.

Diverſus animi H. 4, 84. morum 14, 19. diverſa acies, *h. e. contraria* 13, 57. 14, 50. fama 16, 2. pars *pro alia* H. 2, 1. diverſum mare *contrarium* 2, 60. A. 23. terrarum *pro longinquo* 3, 59. diverſum non ſtatim eſt deterius O. 18. in diverſum 11, 19. auctor 12, 69. ex diverſo 13, 40. petere præmium H. 2, 75. directa acies H. 4, 16. diverſa *contraria* conſilia 4, 3. oppida *longinqua* 3, 2. præſidia *hoſtilia* 15, 17. diverſa *contraria* arguere 4, 33. ſciſcitari *hoſtilia* H. 2, 34. ſcribere *contraria* 15, 25. ex diverſiſſimis gentibus contractus exercitus A. 32.

Diverticula 13, 25.

Dividere 1, 12. diviſa haud valent ad memoriam ſui 12, 40.

Divinum ingenium O. 21. divinæ occupationes 2, 87.

Divitiæ Helii, Iceli, Polycleti, Vatinii H. 1, 37. libertinorum 14, 55. Marcelli Eprii O. 8. Pallantis 12, 53. 14, 65. Senecæ 13, 42. 14, 52. Voluſii 3, 30. 14, 56. facilius vituperantur, quam faſtidiuntur O. 8. divitiarum expectatio inter cauſas paupertatis 16, 3. divites *plerumque* imbelles 3, 46. 11, 18.

Divodurum H. 1, 63.

Divortium *iſthmus* 12, 63.

Diutius durant exempla quam mores H. 4, 42.

Diurna acta 13, 31. actorum ſcripta 3, 3. pop. Rom. 16, 22.

Diutina licentia 14, 18.

Divulgatum ingenium 4, 52.

Divus Auguſtus 1, 42. 1, 58. A. 13. O. 13. Claudius A. 13. Julius 1, 42. 11, 23. H. 1, 42. G. 28. Nerva H. 1, 1. Veſpaſianus G. 8. A. 9. divæ honor 15, 23. divam *quam* non credere 16, 22.

Docere, quæ acta H. 2, 23. quæ audierat 15, 55.

Documentum miſeriarum H. 4, 60. victoriæ 15, 15.

Dolabella O. 34.

P. Dolabella 4, 23. Tacfarinatem vincit 4, 25. Quinctilium Varum accuſat 4, 66. cenſet ſpectaculum celebrandum 11, 22.

Dolabella Cornelius. *vid.* Corn.

Dolabræ H. 3, 20. H. 3, 27.

Dolere vicem *cujus* H. 1, 29. dolorem etſi juſtum, pudor impedit 11, 35.

Dolus inevitabilis H. 4, 24.

Domeſtica parſimonia 3, 55. ſcena 15, 39. domeſtica mala 6, 38. triſtitia operienda 3, 18.

Dominandi cupido cunctis affectibus flagrantior 15,

53. ſpes primæ in arduo 4, 7. cum dominante finis ſermonum gratiarum actio 14, 56. dominantium exitus atrociore fama 4, 11. *vitia* tolerare H. 4, 74. dominantibus ſuſpectus inviſuſque, qui proximus deſtinatur H. 1, 21. dominatio paucorum regiæ libidini proxima 6, 42. ſine fine H. 4, 8. prærupta, urgens 5, 3. dominationis arcana 2, 59. flagitia 14, 11. magiſtri H. 2, 63. ſocia mater 4, 57. ſubſidia *liberi* 1, 3. vi convelli & mutari 6, 48. dom. cauſa nihil abnuere 6, 45. dominationem nemo concupivit, quin libertatis vocabulum uſurparet H. 4, 73. in dom. vertere libertatem H. 2, 38. pro dominatione ſerviliter *multa fiunt* H. 1, 36. dominationum origo 3, 26.

Dominus deterior Caio nullus 6, 20. dom. *dici non vult Tiberius* 2, 87. domini communes *Romani* H. 4, 17. & libertas haud facile miſcentur H. 4, 64. dominorum *tyrannorum* extremus Nero H. 4, 42.

Domitia Decidiana Agricolæ uxor A. 6.

Domitia Lepida Neronis amita 12, 64. æmula Agrippinæ 13, 19.

Domitia gens 15, 23.

Domitianus in capitolium accitur H. 3, 69. quo incenſo ſervatur ab æditùo H. 3, 74. Cæſar conſalutatur H. 3, 86. ſtupris & adulteriis filium principis agit H. 4, 2. ex paterna fortuna tantum licentiam uſurpat A. 7. præturam capit H. 4, 3. H. 4, 39. adverſa fama *laborat* H. 4, 51. fidem Cerialis tentat H. 4, 86. Tacitum provehit H. 1, 1. infenſus virtutibus A. 41. proſpera aliorum fronte lætus, pectore anxius excepit A. 39. velut uno ictu Remp. exhauſit A. 44. Domitiani indomitæ libidines H. 4, 68. nomen epiſtolis edictiſque propoſitum H. 4, 39. res *a Tacito* compoſitæ 11, 11. ſimulationes H. 4, 86. triumphus falſus e Germania A. 39. vanum nomen H. 4, 75.

Domitius cenſor O. 35.

L. Dom. *Neronis abavus* acie Pharſalica cecidit 4, 44.

Cn. Dom. *Neronis proavus* civili bello maris potens 4, 44.

L. Dom. *Neronis* avus 1, 63. Antoniam ducit 4, 44. exercitu Albim tranſcendit 4, 44.

Cn. Domitius Ahenobarbus *Neronis pater* Agrippinam ducit 4, 75. conſul fit 6, 1. delectus æſtimando detrimento incendii 6, 45. accuſator 6, 47.

L. Dom. *Nero* 11, 11. *reliqua vide* in Nero.

Dom. Afer. *vid.* Afer.

Dom. Balbus 14, 40.

Dom. Cæcilianus 16, 34.

Dom. Celer 2, 77. 2, 78.

Dom. Corbulo. *vid.* Corb.

Dom. Pollio 2, 86.

Dom. Sabinus H. 1, 31.

Dom. Silius 15, 59.

Dom. Statius 15, 71.

Domitius, tragœdia O. 3.

Domitor belli H. 2, 76.

Domus *familia* 3, 30. H. 1, 15. H. 1, 29. H. 1, 75. H. 2, 64. adflicta 4, 68. alia 12, 50. Cæſarum 4, 3. Claudia 6, 8. H. 1, 16. Flavia H. 2, 101. florens 4, 68. fundata longo imperio H. 2, 76. Germanici 4, 12. incolumis H. 2, 48. Julia 6, 8. H. 1, 16. Lepidi 2, 48. principis 4, 52. 5, 4. Veſpaſiani H. 4, 68. domus decus H. 3, 75. excidium H. 3, 67. pars 12, 50. domum ſuam coërcere, arduum A. 19. domus modicæ 3, 6. domibus aſſignatæ inimicitiæ O. 36. magnis annexa H. 1, 4.

Domus Neronis 15, 39. 15, 42. civium ſpoliis extructa 15, 52. Tiberiana H. 1, 27. domi *in imperio* 13, 25. 16, 16. domi retinere provinciam H. 1, 11. domum *quem* deducere O. 9. domo interdicere 6, 29. domus perfractæ *prætextu* occultatorum hoſtium H. 4, 1. domibus illaborare G. 46. in domibus magiſtratuum cuſtoditi *ſenatores* 6, 3.

Donaria militaria 1, 44.

Donationes Neronis H. 1, 20.

Donatius Valens H. 1, 56. occiditur H. 1, 59.

Donativum 14, 11. H. 4, 19. H. 4, 36. H. 4, 58. militi additum 12, 41. Galbæ nomine promiſſum H. 1, 5. ſæpius dilatum H. 1, 25. nunquam datum & quotidie exprobratum H. 1, 37. inſtans ad omnia militi largienda Vitellium cogit H. 2, 94. Veſpaſiani H. 2, 82. donativi neceſſitas H. 1, 18. nomen clavarium H. 3, 50.

Donec *quamdiu* O. 40. ſenecta donec 13, 33.

Donum Jovi ſacrandum 6, 25. novo principi H. 1, 70. H. 3, 61. pro valetudine Auguſtæ votum 3, 71. dono accipere 15, 27. dona diis decreta 15, 74. ob Libonis interitum 2, 32. Octaviæ necem 14, 64. patefactam conjurationem 15, 74. Germanis mitti ſolita G. 15. legionibus miſſa H. 1, 54. militaria 2, 9. 3, 21.

Donuſa, inſula 4, 30.

Dorſum *montis* 4, 47.

Doryphorus 14, 65.

Dos 15, 37. a marito oblata G. 18.

Dracones 11, 11.

Druidæ 14, 30. Druidarum vaticinium H. 4, 54.

Druſiana foſſa 2, 8.

Druſilla *Germanici filia* 6, 15.

Druſilla neptis Antonii H. 5, 9.

Druſus accuſatus a Calvo O. 21.

Druſus Claudius *Auguſti privignus* imperator appellatur 1, 3. Germanici pater 1, 33. 2, 8. Agrippinæ ſocer 1, 41. populo carus 2, 41. 6, 51. tributum Friſiis imponit 4, 72. Rhenum aggere *coërcet* 13, 53. H. 5, 19. Germanos non impune vicit G. 37. oceanum Germanicum tentat G. 34. Suevis regem imponit 12, 29. libertatem pop. Rom. reddere agitat 2, 82. Druſi exequiæ 3, 5. Cæſar *vocatur* 12, 29.

Druſus *Tib. filius* ex Vipſania 3, 75. proavo Pomp. Attico 2, 43. conſul deſignatus 1, 14. ad legiones Pannonicas miſſus 1, 24. auctores ſeditionis necat 1, 29. inter ſodales Auguſtales 1, 54. conſul 1, 55. nimis gaudet ſanguine 1, 76. in Dalmatia agit 2, 53. paci inter Armin. & Marobod. firmandæ miſſus 2, 46. Germanos ad diſcordias illicit 2, 62. augetur liberis 2, 84. cineribus Germanici obviam it 3, 2. 3, 5. ad Illyricos exercitus proficiſcitur 3, 7. ovans urbem init 3, 19. Piſoni callide reſpondet 3, 8. Coſ. deſignatus iterum 3, 22. iterum conſul 3, 31. ſummæ rei admovetur 3, 56. intendit Sejano manus 4, 3. ægrotat 3, 49. veneno perit 4, 8. Druſo grates actæ ob vindictam Germanici 3, 18.

Druſus Cæſar *vocatur* 1, 25. 1, 27. 1, 55. 2, 67.
Druſus *Germanici fil.* togam virilem ſumit 4, 4. commendatur diis 4, 17. ſenatui 4, 8. præficitur urbi 4, 36. cum Sejano in fratrem conſpirat 4, 60. inedia extinguitur 6, 23. pſeudo-Druſus 5, 10.
Druſi 1, 28. 11, 35. Druſorum familia 4, 7.
Druſus Libo. *vid.* Libo.
Druſus *Livius* largitor 3, 27.
Druſi cognomentum ademptum Scriboniis 2, 32.
Dubitare *deliberare* de prœlio H. 2, 39. de tradenda repub. 6, 46. imponere 4, 57. malle 12, 46. dubitavit an juberet 13, 50. dubitavere an permitterent H. 4, 63. dubitaviſſe 12, 46. dubitantes H. 1, 41. *pro nutantibus* 6, 35. dubitatum eſt apud provincias 12, 69.
Dubiæ Hiſpaniæ *h. e. deliberantes, utris partibus ſe adjungant* 3, 44. res 2, 62. dubia & proſpera *opponuntur* 12, 5. prœliorum H. 2, 33.
Ducennius Geminus 15, 18. præfectus urbi H. 1, 14.
Ducenteſimæ vectigal 2, 42.
Ducere, *antecedere* 1, 51. 1, 64. *pro æſtimare* 4, 1. H. 1, 29. quo ducerentur inclinatura *h. e. quo traherentur interpretando* 11, 34. ducere bellum, *trahere* 12, 29. H. 2, 32. exequias 16, 6. foſſam 15, 4. funus 1, 8. lacrimas, queſtus 11, 37. ordines H. 2, 22. H. 4, 5. provincias *ſc. ſorte* 3, 58. tempus atque iter 2, 34. ſorte 3, 28. 13, 29. H. 4, 40. A. 28. ad mœnia H. 4, 58. in crimen 6, 5. in hoſtem 1, 44. 13, 54. in partes *quos* 15, 51. ductores 4, 46.
ex Duello præſagium victoriæ G. 10.
C. Duillius 2, 49.
Duint *pro dent* 4, 38.
Dulgibini *pop.* G. 34.
Dum, *pro dummodo* 1, 9. 1, 22. 6, 45. *pro interim* 11, 18.
Duodecim tabulæ 6, 16.
Durare, *pro vivere* O. 17. duraverunt ad noſtram juventam 3, 16. mentem, *firmare* 3, 15. ad cædem *cujus* 14, 1. in necem ſuorum 1, 6. durant colles G. 30. duratus ad omne facinus H. 4, 59. dureſcens materia G. 45.
Durus *orator* O. 21. durior congreſſus, *difficilior* 4, 74. durius advertere 3, 52.
Dux Canninefatum ſcuto imponitur H. 4, 15. dux femina A. 16. A. 31. ducis auctoritas H. 3, 80. caſus animum militibus eripit 6, 35. H. 4, 34. contemptu degenerant milites H. 2, 62. effectus H. 3, 55. neceſſitas H. 3, 8. officium H. 2. *per tot.* ſegnities H. 3, 73. honore incorrupto, gregario militi immixtus H. 5, 1. patientia *multa incommoda* mitigat 14, 24. propriæ artes, ratio & conſilium H. 3, 20. reverentia haud diuturnum vinculum, &c. H. 3, 41. ducis boni imperatoria virtus eſt A. 39. duci tela intenta H. 2, 18. ad ducem relata miniſtri fortuna A. 8. in ducem ſaxa conjecta H. 2, 29. inter ducem & exercitum diviſa munia H. 3, 20. duce nullo ſibi quiſque auctor H. 3, 71. in duce plus reponere quam in exercitu G. 30. duces ambitu non eligendi 13, 6. a militibus vincti H. 2, 12. etiam egregii rebus ſecundis inſoleſcunt H. 2, 7. Germanis ex virtute G. 7. obnoxii nihil prohibere *milites* audent H. 2, 56. ſeveri H. 2, 11. ducum ars nota H. 5, 23. conſilio præſtantibus proſperiora prœlia H. 3, 82.
Dyrrachium H. 2, 83.

E.

E Proximo modeſtum exemplum H. 2, 64. e repub. *utile reipublicæ* 2, 33. 3, 53. 4, 31. e ſervitio eſſe 1, 23.
Eblandiri H. 3, 37.
Eburna effigies 2, 83.
Ecbatana 15, 31.
Edere, *nominare, exponere* ceteros 15, 56. conſcios 4, 45. 11, 22. 15, 57. crimina H. 2, 10. mandata 15, 60. H. 4, 64. nomen, ordinem, patriam, ſtrenue facta 1, 44. nomina 1, 81. repertorem 12, 53. ſocios 2, 40. per tormenta 14, 24. edita clades 16, 16. edere annales, *vulgare* 4, 34. in vulgus 15, 63. edere exempla O. 8. prœlium 12, 56. victoriam A. 34. edere partum 1, 10. 13, 21. ſobolem 5, 1. ſtirpem 2, 84. edere gladiatores 1, 76. 11, 11. 13, 5. 3, 49. gladiatorium munus 15, 34. ludicrum 13, 31. 15, 23. 15, 44. ludos 1, 15. 3, 64. 12, 41. 14, 21. ſpectaculum 14, 17. H. 2, 67. H. 2, 71. H. 3, 32. edita pars domus 6, 21. turris H. 4, 65. loco urbs 12, 16. editum clementer jugum G. 1. editi colles H. 5, 11. edita *oppoſita* planis 15, 27. 15, 38. montium 4, 46. 12, 56. in altum ædificia H. 3, 71. edita, *nata* ſponte H. 5, 7. editiora loca A. 35. editiſſima villa 14, 5.
Edeſſa 12, 12.
Edicere de cærimoniis H. 2, 91. edicto monetur populus 1, 8. 3, 6. increpatur 5, 5. modeſtiæ admonetur H. 4, 45. nonnulla memorat princeps 14, 63. edictum, ne præſides ludos ederent 13, 31.
Edoctus artes 12, 44. domum principum 13, 47. iter hoſtium A. 26. vim Rom. 4, 50. edoctum adulationes vulgus H. 2, 90.
Educandi labores 15, 19. educatio Germanorum G. 20. *per tot.* Rom. antiquorum O. 28. educator 12, 41. præceptorque 15, 62. educatores 13, 15.
Educere turrim H. 4, 30. eductus infans 1, 41. eductæ pyramides 2, 61.
Edurare G. 45.
Effeminati 15, 67.
Efferare H. 4, 2?. efferatus exilio H. 1, 21.
Efferre aggere latus, *extollere, elevare* 2, 19. conſilia ſua *ſc. laudibus* 2, 63. laudibus 3, 72. efferre, *proferre* 6, 9. in tempore 3, 41. vocem in vulgus 12, 21. efferre ſuper alios 4, 40. ſcuta ſuper capita H. 3, 27. eff. ſigna aquilaſque H. 3, 31. extulit ſe vallo hoſtia 15, 7. eff. *quem* in odium H. 4, 42. elatum ferrum 1, 35.
Efferveſcere 1, 74.
Efficere liburnicas, *conficere* H. 3, 48. effectu promptum H. 2, 76.
Effigies Cæſaris in exercitu 12, 17. Neronis in templo Martis Ultoris pari magnitudine 13, 8. ictu fulminis liquefacta 15, 22. in curuli ſella in medio Parthici & Rom. exercitus 15, 29. Sejani culta 4, 2. Tiberii cunctis circumflagrantibus incolumis 4, 64. & Sejani circum aram amicitiæ

4, 74. thoro defuncti præpoſita 3, 5. effigiem Auguſti amplecti 4, 67. effigies corporum humanorum dilabente æſtu relictæ 14, 32. deum abreptæ 15, 45. Germanici Circenſes ludos præit 2, 83. Octaviæ humeris geſtatæ, floribus ſparſæ, foro ac templis ſtatutæ 14, 61. Poppææ prorutæ *ibid.* principum inter ſigna 12, 17. 15, 24. H. 3, 31. pulcherrimæ in animis hominum 4, 38. triumphalium in foro 15, 72. Vitellii ex caſtris amotæ H. 3, 31. damnatorum demotæ 11, 38. in Gemonias tractæ 3, 14. effigies Agrippinæ gerens populus 5, 4.

Effloreſcere O. 1.

Effluvium lacus 12, 57.

Effodere rivos 11, 20.

Effracto carcere 1, 21.

Effugere pudorem & metum morte voluntaria 16, 3. effugium dare *cui* H. 1, 43. effugia 2, 42. villæ 16, 15. præbere ſanguini 15, 63.

Effundere fortunas 14, 31. gladiatores in ripam H. 2, 23. Sarmatam in Armenios 6, 33. Rhenum in Gallias H. 5, 19. ſpiritum H. 3, 66. donationibus H. 1, 20. effundi ad quærendum, *excurrere* 1, 23. in amplexus *cujus* 12, 47. in lacrimas 3, 23. 4, 8. H. 2, 45. in queſtus 1, 11. intra caſtra *dejici* H. 4, 30. effuſus in amorem 1, 54. Antium ſenatus 15, 23. effuſi hoſtes 12, 31. temere H. 3, 17. effuſa ac paluſtria loca G. 30. effuſius adfluxere 4, 62. favent, qui noluerant, quod fit, fieri H. 1, 19.

Egentiſſimus quiſque H. 3, 47. H. 4, 1.

Egena aquarum regio 15, 3. egenum commeatu caſtellum 12, 46. commeatibus *quod* 15, 12.

Egerere aurum 15, 45. fortunas in tributa A. 31. quidquid turbidum H. 4, 39.

Egeſtas neceſſitudinem peccandi adfert 3, 40. venales facit 14, 14. longa cupidines accendit H. 1, 66. cibi *inedia* 6, 23.

Egnatia Maximilla 15, 71.

P. Egnatius 16, 32.

Egnatii 1, 10.

Egredi H. 1, 39. egreſſa altitudinem mœnium tecta H. 3, 30. egreſſus modici 15, 36. egreſſibus adhæreſcere 11, 12. egreſſus obſidere 16, 10. egreſſu rarus 15, 53.

Egregium, *honorificum* 3, 6. publicum 3, 70.

Ejicere *quem* 2, 45. ejectamenta maris G. 45.

Ejurare 13, 14. H. 4, 39. *conſulatum* H. 3, 37. imperium H. 3, 68. magiſtratum 12, 4. patriam H. 4, 28.

Elabi cuſtodias H. 3, 59. pugnam, vincula 1, 61. vim ignium 4, 64.

Elangueſcere H. 4, 42.

Eleazarus H. 5, 12.

Electio principum loco libertatis H. 1, 16. electi legionis H. 1, 61.

Elegantia 16, 18. vitæ 14, 19.

Elegorum laſciviæ O. 10.

Elementa prima diſcentium O. 29. ſtudiorum O. 19.

Elephantine, inſula 2, 61.

Elephanto inſidens 15, 15.

Eleuſis H. 4, 83.

Elicere cupidinem 16, 14. feſtinationem ſequentium H. 2, 24.

Eligere latebras A. 38.

Eloquentia bonarum artium princeps 11, 6. omnium artium domina O. 32. ætate corrumpitur 4, 52. fortuna non diſcernitur 2, 83. acris 16, 22. impetu magis quam cura vigens 4, 61. lucroſa, & ſanguinans O. 12. Marcelli Eprii H. 4, 7. Vipſ. Meſallæ H. 4, 42. virilis & oratoria O. 5. eloquentiæ laus 14, 52. forenſis laus O. 5. victor Nero 14, 21. utilitas O. 5. voluptas O. 6. *per tot.* gloria O. 7. vultus non unus O. 18. eloquentiam debilitat proprius metus 3, 67.

Eluctari nives H. 3, 59. eluctantia verba 4, 31.

Elucubrare O. 9.

Eludere bellum 2, 52. artes medicorum 6, 46. *quem* 16, 28. eludentes pugnæ 4, 25. eluſus 16, 3.

Elumbis *orator* O. 18.

Elymæi 6, 44.

Elyſii G. 43.

Emendari quam peccare, poſterius 15, 20.

Ementiri 13, 47. H. 2, 42.

Emercari aditum principis 16, 1. adulterium 13, 44. avaritiam præfecti 12, 44. hoſtes ad exuendam fidem 12, 14.

Emere animos militum H. 4, 57. militem H. 1, 5. ſervitutem ſuam A. 31. emi pecunia H. 1, 66. emptus ad opprimendum amicum 16, 32.

Emeritenſes H. 1, 78.

Emerſus paludibus 1, 65.

Emetiri ſpatium *viæ* 15, 16. quinque principes H. 1, 49.

Eminebat ardor A. 35. eminentior eloquentia O. 25. eminentes oratores O. 1.

Eminus 4, 47.

Emittere manu *adoptatos* 15, 19. emiſſæ a Mogontiaco cohortes H. 4, 24.

Emolumentum 15, 56.

Emptare 14, 41.

Emuniendæ ſilvæ ac paludes A. 31.

Enervis *orator* O. 18.

Enimvero 2, 64. 6, 35. 12, 64. G. 44.

Eniti, *parere* 5, 1. eniti aggerem 2, 20. in æquum 2, 80. enixus opibus fratris 14, 28.

Ennia Macronis uxor 6, 45.

L. Ennius 3, 70.

Eo, *ideo* 15, 28. H. 2, 37. eo adrogantiæ venit 3, 73. ardoris provectus H. 3, 17. audaciæ provectum 4, 10. contemptionis deſcenſum 15, 1. diſcordiæ ventum H. 1, 60. inopiæ venire A. 28. loci 14, 61. 15, 74. neceſſitatis ventum H. 1, 16. eo progredi H. 1, 24. prorumpere 13, 26. provectus 14, 35. eoque & *ideo* H. 2, 65. eo uſque provectus 14, 2.

Epaphroditus 15, 55.

Epheſii 3, 61. Dianam colunt 4, 55.

Epheſiorum portus 16, 23. Epheſus O. 15.

Epicharis 15, 15. tormenta fortiter ſpernit 15, 57.

Epicurus O. 31.

Epidaphne 2, 83.

Epigrammata O. 10.

Epiphanes H. 2, 25.

Epiſtolæ Antonii Primi ad Civilem H. 5, 26. Bruti, Calvi O. 18. Civilis & Claſſici ad Cerialem H. 4, 75. Galliarum nomine ſcriptæ ad

Treveros

Treveros H. 4, 69. aquiliferis prius quam duci traditæ H. 4, 25. cruentæ 3, 44. epiſtolarum libri O. 37. epiſtolis præfecti 16, 8. epiſtolas componere H. 3, 63.
Eponina, uxor Sabini H. 4, 67.
Eporedia, municipium H. 1, 70.
Eprius Marcellus prætor unius diei 12, 4. accuſatur 13, 33. H. 4, 6. Thraſeam accuſat 16, 22. 16, 28. H. 4, 43. acri eloquentia 16, 22. promptus ad ſcelus 16, 26. eo nomine donatur 16, 33. inviſus memoria delationum H. 2, 53. eloquentia tutus O. 5. dives O. 8. Neronem in exitium multorum impulit H. 4, 7. potens Romæ H. 2, 95. Eprii ſententia de ſortiendis legatis H. 4, 6. H. 4, 8.
Epulæ liberales 15, 55. prodigæ H. 1, 62. Germ. ſolemnes 1, 50. tempeſtivæ 11, 37. comitibus principum pro ſtipendio G. 14. Tigellini 15, 37. Vitellii H. 2, 62. iter ad potentiam H. 2, 95. epulas ſtruere 15, 55. epulum plebi offerre H. 1, 76. epulari apud *quem* H. 3, 38.
Eques *pro equitibus* 1, 60. 3, 21. 12, 29. 14, 34. 14, 37. 15, 11. H. 2, 89. H. 3, 18. H. 5, 18. A. 25. A. 35. alarius 4, 73. 12, 27. aſſultans per campos H. 4, 22. auxiliaris 13, 54. compoſitus per turmas 15, 29. delectus H. 4, 12. expeditus H. 4, 3. *Germanus* G. 6. imbecillus 15, 5. omnis concors H. 3, 79. prætorianus 1, 24. veteranus H. 4, 70. eques *pro equitibus Rom.* 15, 48. eques evaſit H. 4, 33. perſultat ſilvas A. 37. prorupit H. 4, 33. equiti pedes interjectus H. 3, 79. equites optimi Sarmatæ H. 1, 79. G. 46. Tencteri G. 32. Regem Parthum ex more ſecuti 15, 2. equites *Rom.* illuſtres 2, 59. 4, 58. 6, 4. 11, 4. 11, 35. 15, 28. *in luctu* trabeati 3, 2. arena & ludis prohibentur H. 2, 62. equitum Rom. ſedes apud Circum 15, 32. equeſter ordo 2, 83. locus 3, 30. 6, 7. 14, 53. equeſtris dignitas libertis data H. 4, 39. *vid. etiam* annulus. equeſtris Fortuna 3, 71. nobilitas A. 4. procella H. 3, 53. equeſtris prœlii mos 6, 35. equeſtre faſtigium 4, 40. nomen H. 1, 13. equeſtres Ægypto impoſiti 12, 60. equitatus 15, 10. H. 3, 18.
Equus bellator G. 14. Euphrati immolatur 6, 37. conſularia inſignia geſtans 15, 7. abruptis vinculis conſternationem in caſtris excitat 1, 66. equo priore deſilire 15, 28. equi & armenta cum hominibus uno loco clauſa 4, 49. maxime vulnerati a Germanis 1, 65. in caſtris ad Vetera abſumpti H. 4, 60. præſagiorum cauſa nutriti a Germanis G. 10. equorum certamina 14, 21. ſtudia O. 29. equos nobiles curſus & ſpatia probant O. 39.
Erato, Armeniæ regina 2, 4.
Erigere, *animare* ad coërcendum 2, 25. ad maturandum diſcrimen H. 5, 15. ad ſpem 2, 25. 2, 71. in ſpem H. 1, 4. H. 2, 74. *quos* oratione 4, 8. H. 4, 74. erigi ad celebritatem nominis H. 2, 8. erectus Samnis H. 3, 59. erigere aciem, *ſc. in loca ſuperiora* A. 18. in collem H. 4, 71. A. 36. per collem H. 3, 71. erigere caſtra H. 5, 22. erigit montem terra H. 5, 6. ſepulchrum ceſpes G. 27. plana terrarum non erigunt tenebras A. 12. quidquid ſilvarum ac montium erigitur G. 46.
Erindes amnis 11, 10.
Eripere campum hoſti 1, 63. vehiculo purgamenta 11, 32. ereptus, *ſcil. morte* 4, 8. rurſum 2, 82. erepti nepotes 3, 6. ereptores terrarum 13, 55.
Erogare pecuniam *in quos* 16, 17.
Errore veri H. 2, 72.
Erubeſcere beneficii invidia A. 42.
Eruditus luxus 16, 18.
Erui ex tabernis, domibus H. 3, 83. eruenda civitas H. 4, 72.
Erumpere 3, 41. erumpit æmulatio 4, 40. ſeditio H. 1, 26. erumpunt indicia 1, 4. H. 4, 16. queſtus 2, 82. erupere cetera H. 4, 32. erumpere in malum publicum 12, 5. in perniciem publicam 12, 41. eruptio 4, 47. eruptionem ſuadere 4, 49.
Erythræ 6, 12.
Eryx mons 4, 43.
Eſcendere roſtra 15, 59. ſuggeſtum 13, 5. eſcenſus 13, 39.
Eſerninus. *vid.* Marc. Æſerninus.
Eſquiliæ 15, 40.
Eſquilina porta 2, 32.
Eſſe abſolutioni 3, 13. cordi H. 3, 53. crimini 2, 50. curæ H. 1, 3. deriſui A. 39. deſpectui H. 4, 57. excidio H. 1, 80. exitio 16, 14. H. 2, 1. faſtidio, irriſui H. 1, 7. noxæ 3, 13. 4, 36. obtrectationi A. 1. pudori 4, 57. ſolatio O. 15. uſui 3, 54. 16, 19. H. 3, 5. H. 4, 22. eſſe claro rumore apud vulgum 15, 48. in ambiguo A. 5. in aperto H. 4, 4. in arduo 12, 15. in fama H. 2, 73. in honore O. 19. in occulto H. 4, 4. in officio H. 1, 18. in ore H. 2, 73. in uſu H. 2, 86. eſſe videatur O. 23. eſt conjectare 16, 34. eſt moris H. 1, 15. cui bono eſt O. 9. eſt tanti O. 40.
Et, *pro inſuper* 4, 18. 4, 34. 6, 34. A. 14.
Eteſiæ H. 2, 98. Eteſiarum flatus 6, 33.
Etiam tum A. 39.
Etruria H. 3, 41. Etruriæ decretum 4, 55. primores, haruſpices 11, 15. promontorium Coſa 2, 39. Etruria delectæ cohortes prætoriæ, &c. 4, 5. in ſenatum acciti 11, 24. in Etruria templum Salutis 15, 53. Etruſci *Lydorum* conſanguinei 4, 55. Tarquinio Priſco auxilium ferunt 4, 65. a Damarato litteras diſcunt 11, 14.
Evadere amnem 12, 35.
Evaleſcere ad bellum 14, 58. in crimen, ſuſpicionem, tumultum H. 1, 80.
Evander 11, 14. Herculi fanum ſacrat 15, 41.
Evaneſcunt bella H. 2, 32.
Eubœa 2, 54. Ægæi maris inſula 5, 10.
Eucerus 14, 60.
Eudemus 4, 3. torquetur 4, 11.
Eudoſes G. 40.
Evecta inſulas fama 12, 36. privatum ſupra modum evectæ opes 14, 52. evecta in gaudium *quæ* H. 2, 64.
Evenire, *provenire* 4, 33. *contingere* 6, 7. evenit victoria *cui* H. 1, 51. quæſtio *cui* 6, 16. quod evenit, deterius creditur 15, 36. in eventum totius belli certare H. 2, 42. poſt eventum omnes prompti ac magniloqui A. 27. eventu utendum 2, 77. ex eventu adverſa abnuere vel proſpera agnoſcere H. 3, 52. ſumitur animus H. 1, 27. eventus rerum plerumque fortuiti H. 1, 4.
Evertere imperium H. 1, 30. urbem H. 1, 50.

Evictus his 12, 25. precibus uxoris 4, 57. evicta blandimentis vitæ 15, 64. ad miſerationem 11, 37.

Evileſcere H. 3, 53.

Evincire diademate caput *cujus* 15, 2. inſigni regio *quem* 6, 42.

Eumolpidæ H. 4, 83.

Eunones, Aorſorum princeps 12, 15. 12, 18.

Evocatus 2, 68. H. 1, 41. H. 1, 46.

Evodus, Claudii libertus 11, 37.

Evolutus ſede patria 13, 15. evolvenda antiquitas O. 29.

Euphrates 14, 25. H. 5, 9. flumen 4, 5. ſponte in immenſum attollitur 6, 37. pontibus junctus 13, 7. imperiorum Parthici & Romani limes 15, 17. Euphratis pons 15, 7. ripa 2, 58. 6, 31. 12, 11. 15, 3.

Euripides O. 12.

Ex æquo agere A. 20. diſceſſum H. 3, 9. ex affluenti H. 1, 57. ex comparatione O. 23. ex compoſito H. 4, 60. ex diſciplina 15, 67. ex diverſo, *ex altera parte* H. 3, 5. H. 3, 13. H. 3, 73. ex duce metus 1, 29. ex eo, *exinde* 12, 7. ex facili A. 15. cetera *facilia* H. 3, 49. ex fide 16, 6. H. 2, 9. ex honeſto certamina 3, 55. ex imperatore metus 11, 20. ex integro H. 3, 59. ex legato timor A. 16. ex magnitudine deorum eſt G. 9. ex more 15, 29. 15, 35. H. 2, 55. principatus A. 43. ex nobilitate, virtute G. 7. ex priore mollitia, *h. e. pro priore moll.* 15, 70. ex quo H. 1, 89. annus eſt ex quo 14, 53. A. 33. ex ſe metus aut ſpes 2, 38. ex ſe natus 11, 21. ex voluntate *cujus* H. 4, 65. ex uſu 12, 48. ex utilitate, *propter utilit.* 15, 43.

Exagitare, *ſtimulare* 4, 12.

Exanimari 4, 45. egeſtate 4, 49. exanimus 1, 32. 4, 63. exanima corpora 16, 13.

Exardeſcunt certamina H. 2, 38. ſeditio H. 2, 27. exarſere animis 1, 51. exarſit ad *quod* 1, 74. exarſere ſtudia plebis 14, 21. ambitu comitia 14, 28. criminationibus fœdiſſimis 6, 25. libidinibus 6, 1. ad ultionem 12, 38. in eum iracundia H. 1, 58. prope in prœlium H. 1, 64.

Exauctorati tribuni H. 1, 20.

Excedere, *mori* 1, 5. 1, 33. 2, 75. 3, 19. 4, 61. A. 44. vita H. 4, 75. exced. *tranſgredi* faſtigium equeſtre 4, 40. numerum 1, 14. novitate, magnitudine 2, 24. excedendum potius, quam ut pellamur A. 25. exceſſus 1, 72. 1, 14.

Excidere caſtra H. 4, 34. ceſpitem 1, 65. regna, urbes H. 2, 38. excidium legionum H. 4, 61. excidio eſſe H. 1, 80.

Excidere, *ſcil. memoria* H. 2, 76.

Excipere cognitionem, *ſuſcipere* 3, 10. contumeliam 15, 23. principem 16, 24. pugnam H. 3, 23. ſignum H. 3, 73. verba *alicujus* 16, 32. victoriam cunctanter H. 2, 52. orationem A. 33.

Excire H. 4, 50. auxilia H. 2, 97. domo principis *quam* 4, 21.

Excitare fortunam partium H. 2, 46. invidiam, probra in bonos 3, 36. excitari, *commoveri* H. 2, 73.

Excogitata ſubtiliter O. 1.

Excrementum oris H. 4, 81.

Excubiæ militares feminis imperatoriis 13, 18.

Excubias agere *cui* H. 4, 58. diſponere H. 2, 44.

Excurſus repentinus 1, 55. rari G. 30.

Excuſare, *excuſatum habere* 1, 59. diverſa, *allegare* 3, 11. magnitudinem negotiorum 5, 2. rationem valetudinis & amorem quietis 15, 61. reditum, *cauſam allegare, cur non redeat* 1, 44. excuſari in univerſum *cui* rei, *nihil ejus ſuſcipere* 1, 12. excuſatum, *quod excuſari poteſt* 1, 47. excuſatius omnia accipiuntur ſub exemplo 3, 68.

Excutere tela 2, 20.

Exedere rempub. *paulatim conſumere* 2, 27. exeſa vis luminis H. 4, 81.

Exemplar clementiæ 12, 37. dedecoris adulatorii 6, 32. exemplar referre 15, 37. ad exemp. 15, 23. exemplaria literarum H. 4, 25.

Exemplum & rectores A. 28. omne magnum habet aliquid ex iniquo 14, 44. modeſtum e proximo licentiam *alterius* onerat H. 2, 64. exemplo aſſumere 6, 8. exemplum dare 1, 74. 4, 50. imputare H. 1, 71. exemplo magis quam conceſſo jure 1, 38. exemplo quam imperio præeſſe G. 7. ſub exem. excuſatius omnia accipiuntur 3, 68. exempla in conſultores recidunt 6, 10. honeſta apud bonos ex delictis aliorum 15, 20. diutius durant quam mores H. 4, 42. exempla edere O. 8. inter exemp. erit, quod hodie exemplis tuemur 11, 24. exemplis conſtantibus animum firmare 16, 35.

Exequi. *vid.* Exſequi.

Exercere accuſationes H. 2, 10. amicitiam 15, 60. H. 1, 14. artem O. 5. artes ludicras O. 10. arva, metalla, portus A. 31. bellum 6, 31. 12, 32. contentiones 13, 28. diſcordias H. 4, 50. emptionem agrorum 6, 17. fenus 6, 16. imperium H. 1, 30. ludum literarium 3, 66. odium 13, 37. officinas armorum H. 2, 82. poteſtatem 4, 6. 6, 11. ſectiones 13, 23. ſolum 12, 43. 13, 54. vim, raptus, ſua libita 6, 1. exercitus conſuetudine velare odium 14, 56. ad exprimendam imaginem honeſti 16, 32. curis A. 39. exercitando corpori, *ad corpus exerc.* 14, 59. exercitatum ipſis A. 36. exercitatior Britannia, *ſc. bellis* A. 5.

Exercitium equitum 2, 55.

Exercitus fortiſſimus, qui ante diſcrimen quietiſſimus H. 1, 84. ſine copiis retineri non poteſt H. 2, 32. *imperatoris* filio occurrere juſſus H. 2, 59. exercitus virtutem infringere inter artes perfidiæ H. 2, 99. exercitui noſci A. 5. exercitum cogere 12, 15. victum ſpargi, pars pacis H. 3, 35. H. 3, 46. ex diverſis gentibus contractum ſecundæ res tenent A. 32. in exercitu vario diverſæ cupidines H. 3, 33. exercitus diſcreti, quod ſaluberrimum eſt ad continendam militarem fidem H. 1, 9. ad exercitus profugere 4, 67. in exercitibus *Rom.* nihil validum, niſi quod externum 3, 40.

Exhaurire pericula H. 4, 32. rempub. A. 44. tela hoſtis, *efficere, ut jaciendo abſumantur* 14, 37. exhauſta nox H. 4, 29. exhauſti principes H. 2, 62. exhauſtæ acie legiones H. 2, 76.

Exigere diem 3, 16. H. 1, 47. exactus eſt dies O. 42. exactum a Titidio, cur 2, 85. exigi curia 6, 3. 12, 59. Italia 6, 3. 14, 28. exactor cædis 11, 37. mortis 3, 14.

Exilium *injurioſe objectum* H. 3, 13. exilii honor, *cum quis ſpecie honoris amovetur* H. 1, 71. in exilium agere 4, 63. 16, 20. 16, 33. pellere 16,

30. H. 4, 6. exilio longo efferatus H. 1, 21. ab exilio in regnum venire. H. 1, 38. retracti accuſantur 4, 28. exilia *pro exulibus* H. 1, 2.

Eximere cauſas hortandi 3, 46. diem dicendo O. 19. diem unum ſupremo certamini H. 3, 81. exemit diſſimulationem nox 13, 15. eximere ſervitio 12, 27. eximi infamiæ, pœnæ 14, 40. ludibriis H. 3, 85. morti 14, 48. non eximitur pleriſque mortalium, *ſc. opinio* 6, 22. exemptis annis tot e vita A. 3.

Exin, *deinde* 3, 36. 4, 4. 6, 5. 6, 37. 12, 22. 13, 18. 14, 48. 15, 12. 15, 17. 15, 41. 15, 64. 16, 14.

Exire lubricum juventæ 6, 49. exeundi ordinis jus 11, 25. exitus, *mors* 15, 71. H. 1, 49. H. 2, 31. decorus H. 3, 84. fortis 15, 63. honeſtus 16, 25. Neronis H. 2, 5. H. 2, 8. Othonis H. 2, 50. ſerus, inhoneſtus H. 1, 72. exitus conſtantia 15, 49. lentitudo 16, 35. exitus Caſſii, Brutorum 1, 10. dominantium 4, 11. pares H. 1, 3. exitus, *eventus* proſperi H. 2, 6.

Exiſtit accuſator 15, 69. quidam H. 2, 72.

Exiſtimare male de ingeniis O. 1. exiſtimatio ſenatus, *judicium* H. 4, 7.

Exitiabilis animus in ſuos 6, 24. ſuperſtitio 15, 44. morbus 16, 5. exitiabile 3, 15. maxime 6, 7. his, illis prœlium H. 3, 22. Reipub. H. 2, 69.

Exitioſus 6, 36.

Exoleſcit diſciplina 11, 15. dolor 6, 25. tumor 4, 10. clades 4, 64. exoleſcunt amictus Græci 14, 21. inſtituta antiquitus H. 4, 8. luxus 3, 55. ſpreta 4, 34.

Exoleti 16, 19. remiges 15, 37.

Exonerare ſaltus H. 4, 40. exonerata in proximas terras multitudo H. 5, 2.

Exorari ſtupris, adulteriis H. 1, 66.

Exorta vis locuſtarum 15, 5. exortæ adulationes 15, 23.

Exoſculari manum, vulnus *cujus* H. 2, 49.

Expaſſæ delubri fores H. 5, 13.

Expectare. *vid.* Exſpectare.

Expedire, *conducere* dominationi 12, 7. fortunæ meæ 6, 8. ita viſum H. 1, 11. magis me interrogari 3, 53. exp. *narrare* 4, 1. initia, cauſas H. 1, 51. inſtituta, ritus G. 27. de cæde H. 4, 48. exp. *parare* H. 2, 21. alimenta 6, 43. arma 2, 79. H. 4, 62. copias 13, 7. dona, legatos H. 4, 83. ſe 14, 36. expediri itineri 15, 10. ad bellum H. 2, 99. exp. *in expeditionem proficiſci* H. 1, 10. cum *quo* H. 1, 88. conſilium *referire* H. 2, 52. H. 3, 73. ſubita 14, 55. expedita manus H. 2, 83. expeditæ cohortes H. 3, 2. expeditius tradere imperium, quam retinere H. 1, 10.

Expellere vitam 16, 19.

Expendere conſilia belli H. 1, 87. pœnas capite 12, 19.

Experientia artes docuit H. 5, 6.

Experimentum contra fuit H. 2, 97. exp. capere 3, 56. dare 13, 24. 15, 24. in experim. A. 8. poſt experim. minoris domini H. 1, 11. experimenta aliena A. 19. O. 34. experimentis cognitum eſt 12, 14. diſcere O. 22. experiri jus 3, 36. experiendo multa conſiunt, quæ ſegnibus ardua videntur 15, 59.

Expertus *paſſive* belli H. 4, 76. bellis animus A. 41. expertum principem anxii mutamus H. 3, 44. experta virtus 3, 74. 13, 35. fecunditatis femina 12, 2. expertum ingenium H. 4, 42. expertæ artes 3, 17.

Expers bellorum 2, 52. cladis 15, 26. conjurationis 15, 52. juris H. 2, 91. mali H. 2, 45. miſericordiæ 2, 26. prœliorum 2, 45. tributorum H. 4, 17.

Expiare potentiam ſupplicio H. 4, 11.

Explere annos vitæ *quot* 2, 88. avaritiam H. 2, 13. militiam 13, 35. mortalitatem 6, 50. munus ſuum O. 32. odium 15, 52. quod vitæ cum *quo* 4, 39. ſtipendia 3, 33. 14, 27. ſe ultione, ſanguine 4, 25. ſuperbiam 15, 15. ſupremum diem 1, 6. ultionem 13, 43.

Explicare turmas 13, 38.

Explorare prædia H. 1, 27. exploratæ guſtu principis epulæ 12, 66. 13, 16. explorato H. 2, 49. H. 3, 20. exploratores circumducti & remiſſi H. 3, 54. exploratores curioſi ſua non occultant H. 2, 34.

Exponere geſta 15, 72. juſſa 15, 61. *quid cui* 16, 34. exponi nationibus barbaris H. 3, 5. expoſitæ ſervitio provinciæ H. 1, 1. expoſitum ad invidiam nomen H. 2, 52.

Expoſtulare 13, 37. 15, 5. 15, 17.

Exprimere caſus in marmore H. 3, 74. ſpiritum, *elidere* 15, 57.

Exprobrare excuſando 1, 10. vivendo 16, 10. beneficia exprobrantur memorando 13, 21. donativum quotidie exprobratum, nunquam datum H. 1, 37. exprobrari ſibi putat Nero *graſſationem*, cum oraretur 13, 25. exprobrando fœda acrius accendere 13, 13. quaſi exprobrantes aſpiciuntur facinorum miniſtri 14, 62. exprobratio tacita 15, 16. 16, 22.

Expromere, *narrare* 16, 1. quæ vellent 13, 49. *quid* ut recens H. 4, 85.

Expugnati viri A. 41. expugnatæ urbis præda ad militem pertinet H. 3, 19. expugnandis urbibus reperta H. 5, 13.

Expurgare objecta 16, 24.

Exquirere ſenſus, *inquirere* 6, 8. exquiſitæ adulationes H. 3, 37.

Exſanguis *orator* O. 18.

Exſcindere caſtella 13, 39. 15, 27. caſtra H. 3, 46. H. 4, 32. H. 4, 78. cauſas bellorum A. 19. hoſtem 2, 25. H. 5, 16. virtutem ipſam 16, 21. urbes H. 4, 58.

Exſecrationes patriæ H. 4, 15.

Exſequi accuſationem 4, 29. deſtinata 15, 53. juſſa 15, 61. H. 1, 80. partes O. 16. ſententias 3, 65. exſequendum hoc mihi reor 4, 4. vis ad exſequendum 12, 20. exſequendæ obſidiones 15, 4. exſequenda imperia H. 5, 21. exſecutio provinciæ, *adminiſtratio* 15, 25.

Exſequiæ, *comitatus funebris*, longæ H. 4, 62. publicæ 3, 48. 16, 6.

Exſilium. *vid.* Exilium.

Exſolvere beneficium 4, 18. brachia ferro 15, 63. culpam H. 4, 62. grates 14, 13. nexus legis, *obſcuritatem explanare* 3, 28. pœnas 1, 10. promiſſum O. 27. pugionem a latere H. 3, 68. vicem H. 4, 3. vincula H. 3, 12. virtutem fortunamque ſuam malo omine H. 4, 24. *aliquem* pœna 14, 12.

pudore proditionis *6*, 44. H. 3, *61*. victoriæ G. 24. exſolvi contumelia 13, 36. cura 12, 42. cuſtode 12, 46. frenis 5, 3. exſolvuntur ſanguine feminæ H. 5, *6*. exſoluta alvus 13, 15.
Exſors periculi *6*, 10.
Exſpectabilis opera 16, 21.
Exſpectare annum G. 14. exſpectato 11, 26. 12, 7.
Exſpes vitæ *6*, 54.
Exſpirare H. 3, 84.
Exſtimulare, *accendere, impellere quem* H. 1, 89. animum 15, 50. milites H. 1, 65. exſtimulant multa H. 1, 21. exſtimulari *a quibus* 4, 59. exſtimulator 3, 40.
Exſtinguere bellum H. 4. 2. viros inſontes, *necare* 15, 73. exſtingui, *interfici* H. 4, 11. *mori* 2, 72. 3, 49. 4, 15. *6*, 25. raptim 16, 13. exſtinguuntur cito corpora A. 3. exſtinctus eſt *quis* A. 14.
Exſultare geſtis A. 8.
Exſurgere, *prorumpere ex inſidiis* H. 2, 25. in colles H. 2, 14. contra *quem* H. 2, 76. exſurgit toris ſanguis O. 21.
Exta læta, *congruentia* H. 2, 4. triſtia H. 1, 27. reddita ſuper ceſpitem H. 4, 53.
Extenuare conſenſum multitudinis H. 4, 46.
Externo ſanguine hoſtilem audaciam ulciſci 14, 23. externa ſuperſtitio 13, 32. externum bellum concordiam parit H. 5, 12. externi fremitus, *barbaræ voces* 14, 32. externa conſiliis quam armis retinenda *6*, 32. ſine cura habentur H. 1, 79. externis magis fidit *princeps tyrannus* 15, 58. externis *moribus* infectus 11, 16.
Exterritus 16, 15. falſa 4, 28.
Extimeſcere 16, 24.
Extinguere. *vid.* Exſtinguere.
Extollere claritudinem principis 16, 24. decus ſuum 12, 36. vetera 2, 88. virtutem *cujus* H. 3, 13. honoribus *quos* ad 4, 17. *6*, 42. laudibus *quem* 4, 41. 12, 11. *quem* ſupra cæteros *6*, 8.
Extorres 4, 13. ſedibus ſuis *6*, 36.
Extra vitia magis quam cum virtutibus H. 1, 49. extra virtutum cogitationes ſe putare G. 18.
Extrahere pugnam 4, 37. ſomnum in diem G. 22. cuſtodia *6*, 23.
Extremus dominorum H. 4, 42. extrema ætas 4, 52. 5, 1. 12, 42. ſenecta 4, 8. 4, 29. 4, 58. vis H. 3, 10. vox H. 1, 41. extremum *ſc. periculum* 14, 61. extremo paludis H. 5, 18. extremi terrarum, libertatis A. 30. extrema, *noviſſima* 11, 37. imperii 4, 74. promontorii 4, 67. vitæ alimenta, *viliſſimi cibi* *6*, 24. extrema *pro manibus pedibuſque* 15, 70. extrema pati H. 4, 59. de extremis, *morte*, multa loqui, pars ignaviæ H. 2, 47.
Extrudere 1, 23.
Extundere librum O. 9.
Exturbare 14, *69*. 15, 2. exturbatus populus 15, 39.
Exuberans & exundans eloquentia O. 30.
Exuere æqualitatem 1, 4. amicitiam *6*, 8. arrogantiam A. 9. aſpectum, caritatem 16, 28. fidem 12, 14. gloriæ cupidinem H. 4, *6*. habitum G. 31. jugum H. 4, 17. A. 31. jus faſque H. 3, 5. juſtitiam 3, 7. magiſtrum 14, 52. munia 4, 39. obſequium in matrem 13, 13. ordinem ſenatorium H. 2, 86. otium 11, 20. pacem 4, 72. pacta *6*, 43. patriam H. 5, 5. promiſſa 13, 44. reverentiam imperii H. 1, 55. ſacramentum cujus H. 3, 42. ſervitium H. 4, 25. ſocietatem H. 4, 70. terminos officii 3, 12. virtutes 1, 75. vitia *6*, 25. exuere, *ſc. potentia* 1, 2. bonis 4, 21. 14, 31. campis 12, 45. datis præmiis 14, 55. fortunis 16, 33. ſedibus 13, 39. tribunatu 15, 71. exuendam ad fidem emercari 12, 14.
Exultabant copiæ per catervas & turmas 14, 34. exultans *orator* O. 18. exultatio, *lætitia* H. 1, 72.
Exundat ſuccinum G. 45. exundans multitudo H. 5, 2. exundantes opes 3, 72.
Exuſtum Capitolium *6*, 12.
Exuviæ hoſtiles 3, 72.

F.

FABATUS Calpurnius 16, 8.
Fabianus Valerius 14, 40.
Fabii H. 2, 95.
Fabius Fabullus H. 3, 14.
Fab. Juſtus O. 1.
Fab. Maximus 1, 5.
Fab. Paullus *6*, 28.
Fab. Priſcus H. 4, 79.
Fab. Romanus 16, 17.
Fab. Ruſticus 13, 20. hiſtoricus 14, 2. 15, *61*. eloquentiſſimus A. 10.
Fab. Valens H. 1, 7. legatus legionis H. 1, 52. primæ H. 1, 57. dux Vitellii H. 1, 61. ad prætorias cohortes ſcribit H. 1, 74. provinciæ Narbonenſi auxilium mittit H. 2, 14. in Italiam contendit H. 2, 24. Ticinum venit H. 2, 27. a militibus ſaxis petitur H. 2, 29. ſcribit ad partem ſenatus H. 2, 54. ad conſules H. 2, 55. gladiatorum ſpectaculum edit H. 2, 71. H. 2, 95. inviſus Cæcinæ H. 2, 99. ob lucra & quæſtus infamis H. 2, 56. Vitellio fidus H. 3, 15. ad bellum contra Flavian. proficiſcitur H. 3, 36. H. 3, 40. capitur H. 3, 43. interficitur H. 3, *62*. ejus potentia Romæ H. 2, 95. origo & vita H. 3, *62*.
Fabricatus eſt 15, 37.
Fabritius Veiento 14, 50.
Fabritii 2, 33.
Fabulæ *ſermones* O. 2. convivales *6*, 5. malignorum O. 3. *ſervorum* O. 29. fabulas habere cum *quo* O. 29. fabulari cum judicibus O. 39. fabuloſa conquirere, procul gravitate *hiſtorica* H. 2, 50.
Fabullus Fabius H. 3, 14.
Facere bellum *cui* 3, 18. bonos A. 7. caſtra H. 4, 26. H. 5, 1. copiam mutuandi *6*, 17. pugnæ 3, 20. curam 3, 52. deceſſionem 3, *69*. eruptionem 2, 7. fidem 15, 50. fiduciam, metum H. 2, *66*. finem incendio 15, 40. formidinem H. 3, 10. hoſtilia 15, 13. initium 16, 28. inferias H. 2, 95. metum *6*, 36. 16, 15. H. 2, 42. H. 3, 79. moram prœlio H. 4, 71. nomen H. 5, 2. periculum *cui* 13, 33. peric. pecuniæ 14, 28. gloriæ 15, *6*. pericula, *ſtruere* 16, 19. perniciem H. 2, 70. prœlium 12, 40. H. 4, 79. principem H. 1, 16. pugnam 3, 21. quæſtum corpore 2, 85. Rempub. ſui muneris 15, 52. ſacra 3, 58. ſcelera 15, 67. ſpeciem exercitus H. 3, 82. ſtipendia 3, 1. terrorem H. 4, 33. A. 29. verba 11, 35. vim commeatibus 13, 39. vim

reſiſtenti 2, 64. vulnera 1, 64. 4, 47. factus ſervitio 14, 31. natura 14, 56. facto magis opus quam conſulto H. 1, 62. factu optimum, peſſimum H. 2, 39. facienda pericula 16, 19.
Faceſſere 16, 34. periculum *cui* 1, 74. H. 4, 43.
Faceriæ aſperæ acrem memoriam relinquunt 15, 68. militares 1, 23. facetiarum acerbarum memoria in longum 5, 2. facetiis inſectari *quem* 15, 25.
Facies, *ſpecies* H. 3, 68. belli 1, 85. civilis externique mixta H. 4, 22. eloquentiæ *opponitur* imagini O. 34. laborum nova H. 3, 70. litoris 14, 8. loci 4, 67. pacis 13, 38. pugnæ H. 2, 42. ſtagni H. 5, 23. læva ac deformis H. 3, 83. ſolitudinis ſervanda 4, 69. facie conſilii H. 2, 54. facies locorum 14, 10.
Facilis capeſſendis inimicitiis 5, 11. inanibus 2, 27. facile & libenter credere A. 44. facilior inter malos conſenſus ad bellum H. 1, 54. facilius univerſi impelluntur, quam ſinguli vitantur H. 2, 75. facilitas 6, 15. auctoritatem diminuit A. 9. faſtidium parit 11, 26.
Facinus *in bonam partem* 3, 21. 15, 49. facinus auſi pauci, plures voluerunt, omnes paſſi H. 1, 28. facinora ipſis, qui faciunt, in ſupplicium vertunt 6, 6. facinorum recordatio nunquam timore vacua 15, 36.
Factio Arminii 1, 58. factiones 11, 16. patrum 3, 27. procerum O. 36. in factiones ſcindi H. 1, 13.
Factitare 6, 18. carmina 14, 48. 14, 52. 16, 14. 16, 28. delationes H. 2, 10. eadem 2, 59.
Facultas O. 33. incidit 6, 30. facultatem præbere criminantibus 4, 41. facultate continetur eloquentia O. 33.
Facundus prave 1, 53. facunde miſerari 1, 39. facundia compta 6, 15. violentia præcipitata 3, 19. vecors H. 4, 68.
Falanius 1, 73.
Fallax amicitiæ 16, 32. fallaces campi 1, 61.
Fallere, *latere* H. 2, 98. fallit conſpiratio 15, 66. impetus militum H. 2, 7. nihil H. 2, 34. moles cognitionis 3, 10. fefellerunt ea Mucianum H. 3, 53. fallit, *decipit* acies luna H. 3, 23. fallere Jovem *perjurio* 1, 73. fallendi artes H. 3, 73.
Falſus accuſator 12, 59. Nero H. 1, 2. falſi, *ſimulantes* 1, 7. 3, 3. in amore, odia non fingunt 6, 44. falſa mulier 13, 13. falſi intelligens 12, 26. falſum renidens vultu 4, 60. in falſum aucta 3, 56. jacta tela 4, 50. falſa ſimulationum 6, 45. quanto magis falſa erant, quæ fiebant, tanto plura faciebant H. 1, 45. falſa tempore ac ſpatio vaneſcunt 2, 82. feſtinatione & incertis valeſcunt 2, 39.
Falces *ad oppugnationem* H. 3, 27.
Fama adverſa H. 1, 73. H. 4, 51. ambigua H. 1, 50. aucta ab hoſtibus 12, 40. augenda H. 3, 54. conſtans H. 1, 66. crebreſcens H. 4, 12. credula H. 1, 34. flagitioſiſſima H. 2, 31. improſpera H. 2, 30. læta, ſiniſtra 11, 19. major H. 4, 84. militaris 16, 15. H. 2, 76. pallens O. 13. proſpera H. 1, 14. ſeneſcens H. 2, 24. ſiniſtra 6, 32. H. 1, 51. fama in poſteros pulcherrimum præmium 11, 6. in novis cœptis validiſſima 13, 8. 15, 59. H. 2, 20. ex ſpatio temporis & itineris interjecti facile movetur 14, 58. augetur otio credentium 14, 58. ipſa diſſimulatione famæ A. 18. ſupprimendo H. 1, 17. ipſo ſpatio gliſcit H. 2, 83. *multum in bello valet* H. 5, 10. quieſcentibus eadem G. 35. haud ſemper errat A. 9. de ignotis major A. 25. unum poëtis pretium O. 10. ſua ſatis laudat antiquos O. 24. famæ malæ avidus 2, 28. famæ inania non pertimeſcenda 2, 76. præcipuum alimentum coërcere ſermones hominum H. 2, 96. mos cuncta in majus credere 3, 44. magnitudo exitioſa 3, 55. contemptu contemnuntur virtutes 4, 38. impetus A. 39. famæ etiam boni ſæpe indulgent A. 9. inſtandum A. 18. nomen inſerere O. 10. famam circumdare *cui* O. 37. ferre 15, 62 ingredi O. 11. petere 15, 64. ſui prævenire 15, 4. prævenire, relinquere 2, 39. quærere, interpretari A. 40. magnam & magnam quietem nemo aſſequitur O. 41. ad famam proferre 16, 18. contra famam ſui 15, 49. ob famam fidemque *omnia* perferre H. 4, 58. fama ſui frui 2, 13. quam vi ſtant res 6, 30. quam pugna plura exterere 13, 37. profligare bella G. 13. militari celebrata ſeveritas H. 1, 5. ex fama magna periculum A. 5.
Fames in prodigium accepta 12, 43. in caſtris ad Vetera H. 4, 60. Uſipiorum A. 28. famem propulſare 14, 24.
Familia, *ſervi* 2, 33. 3, 14. 14, 42. 14, 43. 14, 44. 16, 18. H. 4, 2. A. 31. tota ob necem domini interfecta 14, 45. Blæſi 1, 23. familiæ ſenatorum H. 1, 80. familiarum multitudo 4, 27. numerus & nationes 3, 53. familia *domus* Æmilia 6, 27. Caſſia 12, 12. communis 12, 2. Coſſorum 15, 22. Lutatia H. 1, 15. Serviorum H. 1, 49. Tuberonum 12, 1. familiæ majorum & minorum gentium 11, 25. fam. turmam aut cuneum faciunt apud German. G. 7. familiarum adjectiones H. 1, 78.
Familiaris res. *vid.* Res fam. familiares curæ 11, 7. pecuniæ 4, 15. familiaritas 14, 53.
Famoſus, *infamis*, proconſulatus H. 2, 97. vir ſecundis adverſiſque *multæ famæ* H. 1, 10. famoſa mors H. 3, 38. famoſi, *infames* delationibus H. 4, 41. libelli 1, 72.
Famulatus orbis terrarum A. 31.
Fanatica multitudo H. 2, 61. fanaticum agmen 14, 30.
Fanum Fortunæ H. 3, 50.
Fas armorum H. 4, 58. gentium 1, 42. patriæ 2, 10. fas nefaſque H. 2, 56. fas & *beneficiorum memoria* cedit in ſervili animo 15, 54. fas habere 14, 30.
Falces verſi 3, 2.
Faſcia 15, 57.
Faſti adulatione fœdati H. 4, 40. faſtis nomen eximere 3, 18. radere 3, 17.
Faſtiditi oderunt H. 2, 68. faſtidio eſſe H. 1, 7.
Faſtigium equeſtre 4, 40. pop. Rom. pulcherrimum 3, 73.
Fatalis dies O. 13. ignavia 15, 61. motus 5, 4. vecordia 11, 26. fatale 12, 64. fataliter H. 1, 50. H. 1, 71.
Fatigabat inopia aquæ H. 5, 3. *regem* ira cæleſtium H. 4, 84. fatigare deos H. 1, 29. dextram oſculis 15, 71. lacrimis *quem* H. 3, 31. fatigari interrogationibus *cujus* H. 4, 41. labore, ſævitia H. 1, 46.

Fatiſcunt accuſatores 3, 38. fatiſcit ſeditio H. 3, 10. fatiſcere copia 6, 7. manibus neſciis 16, 5.

Fatum majus, *fortuna amplior* 16, 5. fati lex occulta H. 1, 10. fatum, *mortem* excipere A. 45. fato fungi 11, 2. 14, 12. obire 14, 62. propera mors 1, 3. fato an forte volvantur res 6, 22. quid accidit H. 3, 38. diſpares H. 3, 84. quæ fato manent, quamvis ſignificata, non vitantur H. 1, 18. fato acta, quæ militum diſcordia eveniſſent H. 4, 72. fatis nihil arduum H. 2, 82. fata ſcrutari 16, 14.

Fauces loci 14, 34. jam exanimis laqueo vexatæ 6, 40. fauces novacula ſecare H. 1, 72. oblidere 5, 9. faucibus demittere 12, 67. in ſe tumeſcentibus obire 14, 51. adſtrictis trahi 4, 70.

Faventinus Claudius H. 3, 57.

Faventes comitatem bonitatemque vocant &c. H. 1, 52.

Favonius, *ventus* 4, 67.

Favonii 16, 22.

Favor in Verginium cuicumque alii profuturus H. 1, 53. militum per bonas artes haud ſpernendus H. 1, 17. favorabilis civitas O. 7. in ſpeciem oratio 2, 37.

Fauſtus Annius H. 2, 10.

Fauſtus Sulla 12, 52.

Facem præferre bello H. 2, 86. velut faces addere H. 1, 24. faces admovere O. 40. injicere H. 4, 60.

Feciales 3, 64.

Fecunditatis templum 15, 23.

Fecundus ſilvæ mons 4, 65. fecunda annonæ *provincia* H. 1, 11. pecorum terra G. 5. latrociniis gens H. 4, 50. rumoribus *colonia* H. 1, 51. fecundum bonorum civium genus 6, 27. fecundiſſima deterrimorum regio 14, 13.

Felicitas in ſocordiam vertit A. 31. occulta *ingeniorum* mala patefacit H. 3, 49. rara, ſentire quæ velis &c. H. 1, 1. felicitati *neceſſaria* moderatio 14, 53. fel. qua te non putes uſurum, temperare difficile H. 2, 47. felicitatem aliorum ægris oculis introſpicere H. 2, 20. felicitate corrumpimur H. 1, 15. felices rami H. 4, 53.

Felix Antonius 12, 54. Judææ procurator H. 5, 9.

Felix Sextilius H. 3, 5. H. 4, 70.

Femina *reſpondet oraculum conſulentibus* 2, 54. amiſſa pudicitia nihil abnuit 4, 3. habitu militari ſitum caſtrorum viſit H. 1, 48. femina dux Brigantum A. 31. feminæ Liguris egregium factum H. 2, 13. feminæ imperio ſubdi, ignominioſum 12, 40. feminam ſignis Rom. præſidere, inſolitum 12, 37. a femina ſperni 15, 57. feminæ in acie Britannorum 14, 30. tanquam victoriæ teſtes 14, 34. interficiuntur 14, 37. ſtudio partium ad prœlium progreſſæ H. 3, 32. *ludicra exercent* 14, 15. in furore turbatæ 14, 32. amovendæ *obſidium metuentibus* 14, 32. ob lacrimas incuſatæ 6, 10. illuſtres arena fœdantur 15, 32. lupanaria complent 15, 37. in conjuratione contra Neron. 15, 48. per vias ſtratæ ad leniendam hoſtium iram H. 1, 63. fatidicæ Germanis pro deabus H. 1, 61. dominæ inhoneſte tolerantur H. 5, 25. Germanorum adſunt prœliantibus G. 7. domus & agros curant G. 15. Britannis imperant A. 16. fem. & liberi a tergo *aciei* poſiti H. 4, 18. feminarum animi magis imbecilli 6, 49. ductu bellant Britanni 14, 35. credulitas facilis 14, 4. honores moderandi 1, 14. libido coercita 2, 85. quæ ſervis conjunguntur, pœnæ 12, 53. precibus reſtitutæ acies G. 8. Germanarum habitus G. 17. Judaicarum obſtinatio H. 5, 13. *femineum* imperium etiam a ſervitute degenerat 4, 45.

Fenebre malum 6, 16.

Fenerator Seneca 14, 53. feneratores 6, 17.

Fenius Rufus præfectus annonæ 13, 22. prætorio 14, 51. imminuitur a criminantibus 14, 57. conjurat in Neron. 15, 50. 15, 53. ad parandam inſcitiæ fidem conjuratos ferociter urget 15, 18. Senecam interfici patitur 15, 61. a quibus nominatus 15, 66. interficitur 15, 68. ejus amici puniti 16, 12.

Fenni, *pop.* G. 46.

Fenus unciarium 6, 16. fenus agitare, exercere *ibid.* fenoris duæ partes in agris 6, 17. fenori dare pecunias 11, 13.

Fera animalia clauſa virtutis obliviſcuntur H. 4, 64.

Feraces belluarum ſaltus 4, 72.

Feralis annus 4, 64. exercitus G. 43. introitus H. 1, 37. veſtis 14, 30. urna 3, 1. ferale bellum H. 5, 25. ferales reliquiæ 2, 75. tenebræ 2, 31. feralia *ad ſepulturam pertinentia* 1, 62.

Ferarum imagines *pro ſignis* H. 4, 22. pellibus amicti Germani G. 17. tergis contecti Chriſtiani 15, 44. feris objectus Mariccus H. 2, 61.

Ferentarius miles 12, 35.

Ferentinum municipium H. 2, 50. oppidum 15, 53.

Feriæ Latinæ 4, 36. 6, 11.

Feriendi ſtudio detegi O. 26.

Ferocia, *virtus*, militis H. 2, 76. ſubjectorum A. 31. ferociter edere mandata 15, 5.

Feronia H. 3, 76.

Ferox legio H. 2, 43. animi 1, 32. linguæ H. 1, 35. ſcelerum 4, 12. ſecundis H. 3, 77. adverſus pericula H. 3, 69. feroces ante diſcrimen H. 1, 68. ferociſſimi, *fortiſſimi* H. 2, 24.

Ferramenta G. 30.

Ferrati, *cataphracti* 3, 45. 3, 46. obices H. 3, 30.

Ferunt, *dicunt* 6, 11. 11, 18. 11, 31. non occulti 4, 40. ſecutam vocem 15, 23. ſe dignos G. 31. ut ferebat 15, 8. ferebat ſe timuiſſe H. 2, 26. ferebant 4, 58. 6, 26. H. 4, 78. ferre, *evenire*, ſi ita ferret 3, 15. H. 2, 44. *abducere*, tulit me longius *reputatio morum* H. 2, 38. ferre arma ad ſervitium ſuum 4, 48. avum Auguſtum *præferre* 15, 35. auxilium 3, 41. corpus H. 2, 49. cauſam H. 2, 1. crimina 12, 4. decus *cui* 15, 29. dolorem 2, 84. famam 15, 62. gloriam H. 1, 57. honeſtum exemplum 16, 33. imperium ad *quem* H. 2, 79. infamiam, periculum 14, 22. mæſta & miſeranda 6, 49. moras H. 4, 55. opem 6, 17. 14, 43. O. 5. plus decoris, flagitii 6, 34. præſidium, ſalutem, metum, terrorem. *ibid.* preces cohortium H. 2, 51. primas 14, 21. ſalutem 13, 41. ſemet ſocium imperii 12, 37. *quem* H. 2, 72. conſulem 1, 2. magiſtrum *cujus* H. 4, 10. ſolatium 4, 66. ſol. mortis A. 44. in caſtra *quem* 15, 53. fama *quid* 16, 2. laudibus *quem* 4, 34. H. 3, 3. rumoribus *quid* 15, 46. ambitioſe, muliebriter A. 28. ingrate, H.

1, 52. ferre agereque cuncta O. 8. ferre hæc, *perferre*, *referre* 15, 60. ferri ad pugnam H. 4, 29. ira in *quem* 4, 3. fertur H. 5, 4. ferebatur 13, 43. 15, 45. 15, 50. H. 4, 39.
Ferrum, *gladius* 1, 35. 1, 43. demiſſum in pectus 4, 50. ſtrictum H. 3, 10. ferrum diſtringere 14, 8. ferro ſe transfigere 14, 9. ferrum *pro pugione* 15, 55. 15, 74. H. 2, 49. *pro armis* 4, 46. ferri vim pavet balſamum H. 5, 6.
Feſſus ætate, valetudine 16, 13. certaminibus, injuriis 2, 54. hieme, inopia H. 3, 56. oneribus 2, 42. ſenio 2, 42. vulneribus 4, 73. feſſa ætas 1, 46. 3, 59. 14, 33. 15, 38. H. 1, 12. H. 3, 67. mens 4, 52. feſſo corpore 6, 46. feſſi bello H. 5, 16. valetudinibus H. 3, 2. feſſæ res 15, 50.
Feſtinare cædes, cruces, ignes, patibula 14, 33. comitia H. 3, 55. in ſe mortem 4, 28. ſine modo pleraque H. 1, 76. feſtinari cuncta H. 2, 82. præmia belli H. 3, 37. feſtinantur virgines G. 20. feſtinato exitu clementiam victoris quærere H. 2, 48. feſtinata exactio H. 1, 90. feſtinatum prœlium H. 3, 15. H. 4, 67. feſtinati delectus H. 2, 57. feſtinata judicia 15, 71. feſtinandum ad opprimendam conjurat. H. 1, 33. feſtinatione nil tutius in diſcordiis civilibus H. 1, 62. compoſitius cuncta, quam feſtinantius agere 15, 3.
Feſtus præfectus cohortis H. 2, 59.
Feſtus Martius 15, 50.
Feſtus Valerius H. 2, 98. H. 4, 49.
Feſtus dies 2, 32. feſta plebs 2, 69. feſti dies Saturno 13, 15. H. 3, 78. dies inter feſtos relatus 13, 41. feſti lætique ritus H. 5, 5. feſtæ voces 12, 69.
Fex ſermonis quotidiani O. 32.
Fictilia H. 1, 48.
Fideliſſimum adpulſu oppidum 3, 1.
Fidenæ op. 4, 62. H. 3, 79.
Fidens animi 4, 59.
Fides affecta H. 3, 65. afflicta H. 1, 88. concuſſa H. 5, 25. fluxa H. 3, 48. militaris continenda H. 1, 9. obſtinata H. 5, 5. refecta 6, 17. ſolida non coaleſcit inter victores victoſque H. 2, 7. fides auctoris, negotii ſpectata 16, 2. auſpiciorum G. 10. fides ſervorum contumax H. 1, 3. ſervitiorum fluxa H. 4, 23. *cujus* fluitat H. 2, 93. quæſtu *corrumpitur* 11, 6. inter præcipua animi humani bona H. 1, 15. non demenda vulgatis H. 2, 50. *conſtat*, *manet* H. 2, 96. metu infringitur H. 3, 42. *pactorum* in libidine victoris H. 3, 66. in re prava pervicacia *non eſt* fides G. 24. fidei crimen H. 1, 71. graviſſimum inter deſciſcentes H. 1, 59. fid. obſtinatio H. 3, 39. adverſus violatores fidei nullæ inſidiæ degeneres 11, 19. fidem artis corrumpere 6, 22. fid. habere 6, 9. minuere 6, 17. trahere 6, 30. militum invocare H. 2, 9. fidem profeſſis nec amore quiſquam & ſine odio dicendus H. 1, 1. fid. *ſub patrocinio* perfidia *latentem* abſolvere H. 2, 60. mutare H. 3, 30. legionum convellere promiſſis H. 4, 30. ominis implere H. 2, 78. in fidem accipere 3, 73. 12, 27. H. 1, 37. ob fidem famamque omnia perferre H. 4, 58. per fidem O. 35. fide meliore H. 3, 1. in fide manere H. 3, 70.
Fiducia nimia A. 37. e fiducia tarditas H. 2, 11.
Fidus mons nivibus H. 5, 6. pons 15, 15. fidi H. 2, 66. fida oratio 1, 52. potentia H. 2, 92. fidum conſilium 15, 28.
Filius patris juſſa detrectare non debet 3, 17. patrem accuſat 4, 28. interficit H. 3, 25. interfectus a patre 13, 37. filia Neronis diva 15, 23. filii *pro filio & filia* 11, 38. filii familiarum in mortem parentum pecuniam mutuantes 11, 13.
Fingere *quem* vivere, *ferre ſe quem* H. 2, 8. fingens læta, falſis ingraveſcit H. 3, 54.
Finire *mori* 6, 50. finita domus H. 1, 16. finis, *mors* 15, 63. aderat 1, 4. Auguſti 1, 16. 1, 31. 2, 39. Neronis H. 1, 4. H. 1, 37. Phraatis 2, 2. vitæ H. 3, 40. adſimulatus 6, 25. egregius 5, 6. honeſtus 6, 26. properus 4, 50. finis factus incendio 15, 40. miſeriarum mors H. 4, 58. finem capere H. 4, 3. finis Ligurum 16, 15. fines H. 4, 64. H. 4, 65. A. 18. Allobrogum, Vocontiorum H. 1, 66. Horeſtorum A. 38. hoſtium H. 5, 1. finium damno percellere H. 1, 53. de parte fin. litigare H. 1, 24. finibus Friſiorum ducere, *h. e. per fines* 1, 60. finibus ademptis H 1, 8.
Firmare, *affirmare* 6, 6. 6, 50. firmavit *quid* memoria 6, 28. firmaverunt reverſuros H. 2, 9. firmare, *probare*, memoria annalium *quid* 4, 43. ſatis 3, 14. *confirmare* animum adverſus ſuprema 15, 59. conſtantibus exemplis 16, 35. militem H. 4, 26. ſibique & prœlio 1, 71. vultum, *componere* 2, 57. firmatus animo 1, 6. firmandæ amicitiæ 2, 1. concordiæ 3, 27. valetudini 3, 31. firmator pacis 2, 46.
Firmitudo animi 14, 47. corii 4, 72. ad firmitud. referendus animus 3, 6.
Firmius Catus 2, 27. 4, 31.
Firmus Plotius. *vid.* Plotius.
Firmus adverſus largitionem H. 2, 82. adv. fortuita H. 4, 5. adverſis A. 35. firmus ſatis H. 4, 35.
Fiſcus diſtinctus *ab* ærario 2, 47. 6, 2. petere fiſco 4, 20. in fiſcum convertere H. 1, 90. petere 2, 48. fiſci 1, 37.
Flaccus Cornelius 13, 39.
Flaccus Hordeonius. *vid.* Hord.
Flaccus Pomponius 2, 32. Mœſiæ præficitur 2, 66. moritur 6, 27.
Flaccus Veſcularius. *vid.* Veſcul.
Flaccilla Antonia 15, 71.
Flagitari, *accuſari* H. 1, 53.
Flagitioſiſſima fama H. 2, 31.
Flagitii ratus obſidionem 3, 20. cum flagitio & pudore diſſerere 3, 17. flagitia in ſupplicium vertunt 6, 6. hominum ut cærimonias deorum defendere 3, 60. flagitia & facinora *differunt* 3, 50. 6, 6. *item* flag. & ſcelera G. 12. flagitiis manifeſtis ſubſidium ab audacia 11, 26.
Flagrare bello H. 3, 46. in aciem ire H. 2, 46. flagrat bellum H. 4, 12. ingens H. 2, 86. flagrans, *ardens*, *properus* H. 4, 68. animus A. 4. deſiderium 3, 6. juvenis 16, 26. libertas, *non durans tantum*, *ſed in ſummo vigore conſtituta* 14, 39. *ſic* flagrante bello 2, 59. flagrans oculus H. 3, 3. flagrantes animi 1, 24. flagrantiſſimus in amicitia 13, 45. flagrantiſſima cohortium H. 4, 79. gratia 11, 29. flagrantiſſimæ libidines H. 2, 31. flagrantiſſima flagitia 14, 51.

Flamen Dialis 3, 58. poſt Merulam diu nemo ſuffectus 3, 58. flamines *Auguſti* 1, 10. Martiales, Quirinales 3, 58.
Flaminia, *ſc. via* H. 3, 79. via 3, 9. 13, 47. H. 1, 86. H. 3, 82. ejus celebritas H. 2, 64.
Flaminica Dialis 4, 16.
Flaminium 4, 16. Claudiale 13, 2.
Flamma Antonius H. 4, 45.
Flammare, *inflammare* H. 2, 74. flammavere inſtinctos literæ H. 4, 24. flammandi 15, 44.
Flammeum 15, 37.
Flavia domus H. 2, 101.
Flavianus H. 5, 26. *vid.* & T. Ampius Flavianus.
Flavianus Tullius H. 3, 79.
Flavianæ partes H. 2, 67. H. 3, 1.
Flavius *Arminii frater* 2, 9. 11, 16. explorator 11, 16.
Fl. dux Galliarum H. 2, 94.
Fl. Nepos 15, 71.
Fl. Sabinus præfectus urbi H. 1, 46. conſul H. 1, 77. deſignatus in locum Macri H. 2, 36. copias victori tradit 2, 51. H. 2, 55. Dolabellam ruentem impellit H. 2, 63. Cæcinam *ſollicitat* H. 2, 99. fugere negligit H. 3, 59. incitatur victoriæ partem capeſſere H. 3, 64. ætate prior *fratre Veſpaſiano* H. 3, 65. a Vitellianis pulſus Capitolium inſidet H. 3, 69. funere cenſorio effertur H. 4, 47.
Fl. Scevinus 15, 49. pugionem geſtat trucidando Neroni 15, 53. Fennium Rufum indicat 15, 66. conſtanter ſe defendit 15, 55. mortem fortiter excipit 15, 70.
Fl. Subrius. *vid.* Subrius.
Fl. Veſpaſianus. *vid.* Veſpaſ.
Flectere *neutraliter*, ad graviora 6, 15. ad providentiam 13, 3. ad *quem* 15, 61. a via O. 19. in ambitionem 4, 37. in Noricum 1, 70. in Umbriam H. 3, 41. flexit paulatim 1, 13 flecti vultu, ſermone 4, 54. verſus, qui in Tiberium flecterentur 6, 29. flexo in veſperam die 1, 16. flexum in mæſtitiam 3, 16.
Flere necem *cujus* 6, 10. flebiles interitus 16, 13. fletus & lacrimæ diſtinctæ 14, 33.
Flevum, caſtellum 4, 72.
Floræ ædes 2, 49.
Florentini 1, 79.
Florens *opponitur* labenti 16, 33. florentiſſimum Italiæ latus H. 2, 17. florentiſſima municipia H. 3, 60.
Jul. Florus 3, 40. ſua manu cadit 3, 42.
Florus Geſſius H. 5, 10.
Florus Sulpitius H. 1, 43.
In Flore præcepta laus O. 9. floribus ſparſæ effigies 14, 61.
Fluctuans turba H. 1, 40.
Fluebant proſpere præſentia 15, 5. fluxere cuncta in Mithridatem 11, 9. fluens carmen 14, 16. fluentes probe res O. 5. fluentia cuncta ſuper vota H. 3, 48.
Fluitat fides H. 2, 34. fluitans miles H. 5, 18. teſtudo H. 3, 27.
Flumen Addua H. 2, 40. Ænus H. 3, 5. Antona 12, 31. Arar H. 2, 59. Araxes 12, 51. Lyris 12, 56. Moſa 2, 6. H. 4, 28. H. 4, 66. H. 5, 23. Panda 12, 16. Sabrina 11, 31. Tameſa 14, 32. Tartarus H. 3, 9. Tigris 12, 13. fl. augeſcens H. 2, 34. fl. perrumpere 15, 15. tranſgredi 15, 7. tranſmittere ponte *ibid.* tranſmittere 15, 26. fluminibus dicati luci & aræ 1, 79.
Fluxa auctoritas H. 1, 21. fides H. 2, 75. H. 3, 48. H. 4, 75. lenio mens 6, 38. fluxum ævo H. 2, 22. fluxi noctu dieque H. 2, 76. quæ fluxa fuere, *irrita* 15, 23. fluxa arma H. 2, 99. corpora H. 2, 32.
Fœdare plures, *ſcil. ſtudiis ludicris* 14, 14. fœdat viros ſerica veſtis 2, 33. fœdare merita rebellione H. 4, 37. rempub. ſanguine H. 1, 26. fœdari in habitum Sarmatarum G. 46. fœdatus verberibus H. 3, 77. fœdata per avaritiam victoria 4, 19. fœdati per arenam 15, 32. fœdus & maculoſus 13, 33. H. 2, 30. annus facinoribus 16, 13. avaritia ac libidine H. 1, 7. fœda hiems H. 3, 59. paupertas G. 46. fœdæ volucres H. 3, 56. fœdiſſimus quiſque 1, 48. H. 2, 95.
Fœdus icere 4, 55. 12, 62. ſancire 12, 46. fœderis feriendi mos barbarus 12, 47. fœderum auctores puniti H. 4, 57.
Fœnus *vid.* Fenus.
Fomenta, *remedia* 1, 65. 1, 69. animis adhibenda 1, 46. præbita 4, 63. vulneribus 15, 55.
Fontes inferre urbi 11, 13.
Fonteius 14, 1.
Font. Agrippa 2, 30. 2, 86. *alius* procoſ. Aſiæ H. 3, 46.
Font. Capito 4, 36. conſul 14, 1. occiditur H. 1, 7. juſſu Galbæ H. 1, 37. ſordidus & avarus H. 1, 52. quare interfectus H. 3, 62. Jul. Paulum Batavum interficit H. 4, 13. ejus memoria grata militibus H. 1, 58.
Fori *navium* H. 2, 35.
Foris, *extra imperium* 13, 25.
Forma Britanniæ A. 10. concilii H. 4, 56. vitæ 1, 74. varia pereuntium H. 3, 28. forma laudata exitium adfert Calpurniæ 12, 22. formæ dignitas 12, 51. ad formam hanc non erant cetera H. 1, 5. ad formam, *magnitudinem* quorum 4, 72. formâ corporis imperatores comparare H. 1, 7. formæ ſollicitudinum 4, 60. formandi liberi O. 28.
Formiæ 15, 46. Formiani agri 16, 10.
Formido faciles mutatu *reddit* H. 2, 63. formidine regis, *h. e. ipſo metuente* 15, 6. formidoloſus *metuendus* introitus H. 1, 6. paci 11, 19. formidoloſa legatis legio A. 7. formidoloſum H. 3, 26. imperatori 13, 53. ſibi maxime A. 39. in vulgus 1, 76. formidoloſior hoſtium exercitus *magis formidans* 1, 62.
Fornaces balnearum H. 3, 11.
Forojulienſis colonia H. 2, 14. H. 3, 43. Forojulienſium colonia A. 4. Forojulienſe oppidum 4, 5.
Fors, *caſus*, lenivit 1, 28. oppreſſit bellum 4, 27. quæ fors obtulerat 14, 5. prima negavit 3, 5. regit 1, 49. fors rerum varia H. 2, 70. forte an fato 6, 22. lapſa vox 11, 31. oblatæ cauſæ 2, 42. haud forte dictum 4, 58. Fortis Fortunæ ædes 2, 41.
Fortes contra fortunam inſiſtunt ſpei H. 2, 46. caſus ambitioſe ferunt A. 28. fortibus viris natura omnes terras aperuit H. 4, 64. fortes ignavoſque diſ-

tinguit

tinguit labor diſcretus H. 3, 27. fortioribus adſunt dii H. 4, 17. fortiſſimi ſæpe ignavorum telis cadunt H. 4, 29. fortiſſimum quodque animal robore pellitur A. 34.

Fortuita 15, 36. H. 4, 5. ad culpam trahuntur 4, 64. loco ominum ſunt H. 2, 1. fortuito multa in melius cadunt 2, 77.

Fortuna dea 3, 71. Equeſtris 3, 71. optima 15, 17. Fortunæ templum 15, 53. H. 3, 50. Fortunarum effigies 15, 23.

Fortuna nimia ſocordes facit 4, 39. ſecunda ſuperbiam *parit* 11, 17. Neroni illudit 16, 1. adverſa melius fertur H. 1, 15. nutans occupanda H. 1, 56. contra dat H. 1, 65. blanditur H. 2, 12. *quibuſdam* eſt pro virtutibus H. 2, 82. non minus ſæpe, quam ratio adeſt H. 3, 59. inſtabilis ſumma & ima miſcet H. 4, 47. transfert amicos H. 4, 52. melioribus adeſt H. 4, 67. diſciplinæ curam *ſolvit* H. 5, 21. inter dubia numeranda G. 30. in ſapientiam cedit G. 36. fortuna imperii H. 4, 57. populi Rom. H. 3, 46. principalis H. 2, 50. H. 2, 81. principatus H. 2, 62. H. 1, 76. fortuna, *conditio*, *ſtatus* 6, 8. 14, 53. paterna A. 7. fortunæ magnæ pericula 4, 13. mutatio miſerationem concitat 12, 19. 12, 47. bona caſibus obnoxia 14, 55. melioris recordatione præſens ſævitia levatur 14, 63. diſſimilitudo gloriam auget 15, 28. imperatoriæ moles 15, 52. ſimilitudo *familiaritatem parit* 16, 14. mutationem male regere H. 1, 66. modum exigere H. 2, 20. indulgentia iniquitates docet H. 2, 84. indul. nimia in luxum ſolvit H. 2, 99. ruentis noviſſima libido H. 3, 41. rota O. 23. fortunæ mediocri pauciora pericula 14, 60. moderandum 15, 5. venienti occurrendum H. 1, 52. cedere H. 3, 31. permittere civilium bellorum initia H. 3, 60. inſtandum H. 5, 15. fortunam adverſam ex æquo detrectare H. 2, 97. *qui* æquus tolerat, *vincit* 5, 8. gravem conſtanter tolerare, beati 6, 22. prœlii experiri H. 4, 20. ſequi H. 2, 86. ante fortunam, *priuſquam fieret princeps* H. 3, 42. *ſic* poſt fortun. H. 1, 10. contra fort. inſiſtere ſpei H. 2, 46. cum fortuna noſtra, quam nobiſcum libentius loquuntur H. 1, 15. in fortuna ſumma validius quod æquius 15, 1. fortunæ, *bona*, *res familiaris* A. 31. adeſæ 13, 21. fortunas omnes effundere 14, 31. ſuas alienaſque ſpe metuque verſare G. 46. fortunis omnibus amiſſis 15, 38. fortunis omnibus exui 16, 33. provolvi 6, 17.

Fortunatus 16, 10.

Forum Allieni H. 3, 6. boarium 12, 24. Julium 2, 63. olitorium 2, 49. Romanum 12, 24. fori calliditas A. 9. ſtudia A. 39. tabes 11, 6.

Foſi, *pop.* G. 36.

Foſſa agreſtis H. 3, 21. Corbulonis inter Moſam & Rhen. 11, 20. foſſa inter Ararim & Moſellam 13, 53. Druſiana 2, 8. navigabilis 15, 42. 4000. paſſuum 4, 49. foſſam deprimere *ibid.* ducere 15, 4.

Fovere *quem* ut ignotum H. 1, 14. impotentiam *cujus* 14, 31. ſpem H. 3, 62. *quem* clamore, plauſu H. 3, 83. pueritiam conſilio, præceptis, ratione 14, 55. ſtudia juvenum eloquentia 15, 71.

Fragmen lapidis H. 5, 6. fragmina telorum 1, 61.

Framea G. 6. G. 18. cruenta G. 14. framearum concuſſio G. 11.

Frangere catervas hoſtium 2, 11. frangit populum Rom. bellorum civilium ſeries H. 4, 54. frangi eventu pugnæ A. 29. frangi & concitari *oppoſita* A. 38. fractus 2, 62. animus H. 2, 44. H. 2, 66. *orator* O. 18. fractæ res H. 3, 54.

Frater ob fratrem in acie cæſum præmium petens H. 3, 51. ſemet interficiens H. 3, 51. fratres *pro fratre & ſorore* 12, 4. fratres Ædui & Romani 11, 25. fratrum diſcordiæ antiquæ 13, 17. odia ſolita 4, 60. vetera 15, 2. fratribus non manet concordia, ni pater exemplum præbeat H. 4, 52. fraternitatis nomen 11, 25.

Fraudare legionem gloria 14, 37. fraudator H. 2, 66. fraus & dolus obſcura, eoque inevitabilia H. 4, 24.

Fregellanus Pontius 6, 48.

Fremere H. 2, 6. fremebant penetrandam Caledoniam A. 27. frem. ſe victum proditione H. 2, 44. haud ambigue H. 4, 24. palam H. 4, 35. frementes H. 3, 74. prorupiſſe 13, 26. fremitu ſententiam aſpernari G. 11.

Freni veluti eloquentiæ O. 38.

Frequens ubique Agricola A. 37. contentio in conſuetudinem vertit O. 4. ſilvæ mons 4, 65. concionibus H. 4, 69. ordinibus legionariis 14, 34. frequentare *quem* H. 2, 16.

Fretum trium millium 4, 67. quod Hiſpaniam ab Africa dirimit H. 2, 58.

Fretus loco H. 4, 66.

Frigidiſſimi oratores O. 39.

Frigoris vis 13, 35.

Friſii H. 4, 79. A. 28. majores, minores G. 34. rebellant 4, 72. gens transrhenana H. 4, 15. in agros a Corbulone deſcriptos demigrant 11, 19. agros militibus ſepoſitos occupant 13, 54. Germani H. 4, 79. Friſiorum fines 1, 60. Friſium nomen clarum 4, 74.

Frons *inſulæ* H. 4, 12. frontem revelare, *crinem ponere* G. 31. fronte lætus, pectore anxius A. 39.

Frontinus Julius. *vid.* Julius.

Fronto Julius. *vid.* Jul.

Fronto Octavius 2, 33.

Fronto Vibius 2, 68.

ob Fructus proviſos omnia expetuntur 11, 7.

Frui bello H. 3, 11. fama ſui 2, 13. vita 16, 17.

Frumentariæ rei præfectus 11, 31.

Frumentum gratuitum manipularibus datum 15, 72. vetuſtate corruptum in Tiberim jacitur 15, 18. frumenti humor potui Germanis G. 23. pretium minutum 15, 39. ſubvectio temperata 13, 51.

Fruſtra, *ſine cauſa* 2, 58. 3, 58. cadere in irritum H. 2, 11. eſſe A. 13. H. 1, 75. habere 13, 37. 13, 51.

Fucinus lacus 12, 56.

Fufius Geminus conſul 5, 1. Tiberio perſtrictus 5, 2. necatur 6, 10.

Fuga, *exilium* 3, 24. fuga hoſtiarum 15, 7. fugam animis, vulnera tergo ferre H. 5, 16. conſciſcere H. 3, 9. fuga palari H. 3, 17. in fuga nullum flagitium H. 2, 12. fugæ, *exilia* 14, 64. feminarum A. 45. fugaciſſimi diutiſſime ſuperſtites A. 34. fugere vitam 6, 26. fugit cruorem bitumen H. 5, 6. fugeret *pro fugere vellet* 6, 14. fugientem haſta transverberat Antonius H. 3, 17. fugientes in

aciem redire coacti H. 2, 41. inferunt terrorem in ſuos H. 3, 16. fugientium pavor ſubvenientes abripit H. 2, 26.
Fuiſſe *pro futurum fuiſſe* 6, 29. futuri improvidus ſpe vana tumens H. 1, 88. ſocors H. 3, 31. futura in incerto 3, 69. futurorum tædio placent præſentia H. 4, 69.
Fulcinius 3, 11.
Fulcinius Trio 2, 28. Piſonem accuſat 3, 10. facundiam violentia præcipitat 3, 19. conſul 5, 1. mortem ſumit 6, 38.
Fulgura crebra, *inter prodigia* 15, 47.
Fulminum jactus H. 5, 7. monitus H. 1, 3.
Fulvius Aurelius H. 1, 79.
Fundamenta jacere H. 3, 72. fundamentis Capitolii auri argentique ſtipes injectæ H. 4, 53.
Fundani lacus H. 3, 69. montes 4, 59.
Fundere preces 14, 30. probra 6, 42. fuſa humi 11, 37.
Funditores 2, 20. 13, 39.
Funeſtum omen H. 2, 91.
Fungi munera 3, 2. officia 4, 38.
Funiſulanus Vettonianus 15, 7.
Funus Auguſti 1, 8. cenſorium. *vid.* cenſ. publicum 6, 11. Reipub. H. 4, 42. funera acerba oculis ſubtrahenda 13, 17. funerum ambitio G. 27.
Furandi melior 3, 74.
Furentes accenduntur infirmitate retinentis H. 1, 9.
Furiæ 14, 30.
Furius Camillus reciperator urbis 2, 52. ejus filius *ibid. alius* procoſ. Africæ 2, 52. Tacfarinatem pellit 3, 20.
Fur. Cam. Scribonianus conſul 6, 1. arma civilia movet 12, 52. ejus filius 12, 52.
Furium nomen 2, 52.
Furnius 4, 52. damnatur 4, 52.
Furnius O. 21.
Furor *vatum* 14, 32.
Furtim digreſſus H. 1, 33. H. 2, 51. infenſare regionem 13, 37. furtim magis quam bello H. 4, 56.
Furtum ſervile probrum H. 1, 48. furto noctis legionem aggreſſi A. 34.
Fuſcus Cornelius. *vid.* Corn.
Fuſti affligere 14, 8. fuſtibus pugnant Æſtii G. 45.

G

GABINIANUS O. 26.
Gabinum ſaxum 15, 43.
Gabolus Licinius 14, 12.
Gætuli, *pop.* 4, 44.
Gætulicus Lentulus *vid.* Lentulus.
Galatæ 15, 6.
Galatia 13, 35. ac Pamphylia ſub eodem præſide H. 2, 9.
C. Galba 6, 40.
Ser. Galba O. 18. O. 25. accuſatur a Catone 3, 66.
Ser. Galba 3, 55. deguſtat imperium 6, 20. conſul 6, 15. iterum H. 1, 1. H. 1, 11. avarus H. 1, 5. ſeverus H. 1, 5. militem legit, non emit H. 1, 5. crudelis H. 1, 6. mobilis ingenio H. 1, 7. ſacrificans triſtia exta habet H. 1, 27. Vitellium in Germ. mittit H. 1, 9. e ſella projectus H. 1, 41. occiditur H. 1, 41. locus ubi occiſus H. 3, 85. haud diu imperat O. 17. Galbæ vita & mores H. 1, 49. ætas irriſui H. 1, 7. vox ad eum, qui cædem Othonis jactabat H. 1, 35. oratio in adoptione Piſonis H. 1, 15. ſepultura H. 1, 49. imagines ſolo afflictæ H. 1, 41. diruptæ H. 1, 55. circum templa latæ H. 2, 55. juſſu Antonii Primi reſtitutæ H. 3, 7. honores reſtituti H. 4, 40. a legione ſexta princeps factus H. 5, 16.
Galbiana legio VII. H. 2, 86. H. 3, 2. H. 3, 7.
Galbiani H. 1, 51.
Galeria H. 2, 60. modeſta H. 2, 64. Trachalum protegit H. 2, 60.
Galerianus Calpurnius H. 4, 11. interfectus H. 4, 49.
Galerius Trachalus H. 1, 90. ab uxore Vitellii protegitur H. 2, 60.
Galgacus. *vid.* Calgacus.
Galilæi, *pop.* 12, 54.
Galla Arria 15, 59.
Galla Soſia 4, 19.
Gallia comata 11, 23. Lugdunenſis H. 1, 59. H. 2, 59. Narbonenſis 2, 63. 12, 23. 14, 57. 16, 13. H. 1, 48. H. 1, 87. H. 2, 15. H. 2, 18. H. 3, 42. *inde* viri inſignes 11, 24.
Galliæ 1, 31. 1, 69. 1, 71. 3, 40. 14, 46. H. 2, 57. H. 2, 98. H. 3, 2. H. 4, 3. H. 4, 14. G. 1. adverſæ Vitellio H. 3, 13. aſpernantes delectum, tributa H. 4, 26. admonuere G. 37. cunctantur H. 3, 44. deſciſcunt a Vitellio H. 4, 12. feſſæ miniſtrandis equis 2, 5. nutantes H. 1, 2. H. 4, 49. obligatæ dono Rom. civitatis H. 1, 8. trepidant H. 1, 62. tument H. 2, 32. validiſſima terrarum pars H. 3, 53. Galliarum aditus H. 1, 87. aſſertor H. 2, 61. cenſus 1, 33. 2, 6. civitates H. 4, 36. direptio 1, 36. duces H. 2, 94. extrema H. 4, 28. fides 1, 34. fœdera H. 4, 76. imperium H. 4, 59. litus 4, 5. munificentia in legiones 1, 71. opes 1, 47. ora 11, 18. H. 4, 12. pars, quæ Rhenum accolit H. 1, 51. portio H. 4, 32. primores H. 4, 57. ſocietas H. 4, 17. ſpolia H. 2, 29. ſtudia 13, 53. ſolum fecundiſſimum H. 4, 73. Galliarum in verba jurant *Romani* H. 4, 60. nomine ad Treveros ſcribitur H. 4, 69. Gallias expertæ legiones H. 1, 51. vaſtare H. 1, 61. invadit terror H. 1, 63. ciere H. 3, 41. reſpicit Germania 6, 5. affectant Germani G. 37. *cur* ingreſſi Romani H. 4, 73. in Gallias trajecti Sugambri 12, 39. intentus H. 4, 18. miſſus H. 5, 19. inter Gallias & legion. bellum H. 1, 89. ſiſti H. 2, 11. per Gallias literæ diſperſæ H. 2, 86. miſſi H. 4, 24. auxilia orare H. 4, 25. audita mors H. 4, 54. edicere H. 4, 67.
Gallica gens G. 28. lingua G. 43. ora H. 4, 12. ripa 1, 57. 2, 6. Gallicum fœdus H. 4, 77. mare A. 24. Gallicæ cohortes 2, 17. H. 1, 70. Gallica incendia 15, 43.
Gallio, *vid.* Junius Gallio.
Gallus *cognomen gentis* Æliæ, Anniæ, Aſiniæ, Caniniæ, Ceſtiæ, Crepereiæ, Didiæ, Gliciæ, Herenniæ, Rubriæ, Togoniæ, Vipſaniæ. *vid. ſingula ſuis locis.*
P. Gallus 16, 12.
Galli auxiliares 2, 16. H. 2, 68. A. 32. rebellant 3, 40. dites & imbelles 11, 18. propiores 3, 40. civitate Rom. donantur H. 1, 8. trans Padum agentes

H. 3, 34. pulſi a Germanis G. 2. Romam capiunt 11, 24. H. 4, 54. olim validiores Germanis G. 28. *minores hoſtes quam Germani* G. 37. Gallorum corpora obnoxia H. 2, 93. gloriæ veteres 3, 45. inertia G. 28. leviſſimus quiſque G. 29. mores A. 11. ſegnitia A. 11. ſtudia A. 21. Galli, *ſc. Treveri* 1, 44.
Gambrivii *pop.* G. 2.
Ganeo 16, 18.
Gannaſcus 11, 18. interficitur 11, 19.
Garamantes 3, 74. gens indomita H. 4, 50. Garamantum legati 4, 26. rex 4, 23.
Garucianus Trebonius H. 1, 7.
Gaudium facilius diſſimulatur A. 43. grande, tam eſſe pauperes, quibus donavit Nero &c. H. 1, 20. ultra mortale gaudium 15, 23. gaudio vagans mens H. 1, 44. facilis credulitas ad gaudia 14, 4.
Gaza regia 16, 3.
Gelduba H. 4, 26. H. 4, 32. H. 4, 35. capta a Civili H. 4, 36. *prœlium* apud Geldubam H. 4, 58.
Gellius Poblicola 3, 76.
Geminius 6, 14.
Geminus Atidius 4, 43.
Gem. Ducennius 15, 18. H. 1, 14.
Gem. Fufius. *vid.* Fuf.
Gem. Rubellius 5, 1.
Gem. Talius 14, 50.
Gem. Virdius H. 3, 48.
Gemini duo coſſ. 5, 1.
Gemina legio XIII. H. 3, 7.
Gemina ſtirps 2, 84.
Gemmæ luxu vulgatæ 15, 42.
Gemoniæ 3, 14. in Gemonias abjecta corpora liberorum Sejani 5, 9. projecti damnati 6, 25. tractus Sabinus H. 3, 74. propulſus Vitellius H. 3, 85.
Gener *pro eo, qui filii viduam ducit* 5, 6. 6, 8.
Generari a principibus fortuitum H. 1, 16.
Genialis torus 15, 37.
Genitalis dies 16, 14. hora 6, 21. vis 6, 28.
Gens, *familia* Julia 4, 9. 15, 23. H. 2, 95. gens propria, ſincera *Germani* G. 4. gentis & nationis *diſcrimen* G. 2. gentium fas 1, 42. majorum, minorum gentium familiæ 11, 25. genticus mos 3, 33. 6, 33. gentilis levitas 12, 14. religio 12, 34. utilitas 12, 17. gentile bonum 2, 37. decus 11, 16. imperium 6, 32. ſolum 3, 59. gentiles nationes 11, 1.
Genibus *cujus* provolvi 12, 18. genua advolvi 1, 13. 6, 49. 15, 71. prenſare 1, 21. H. 2, 46. ad genua *cujus* manus tendere 1, 11.
Genus, *familia*, Calpurnium 15, 48. genus belli H. 2, 31. orandi H. 1, 90. generis claritudo improſpera 4, 13. 4, 44. generis humani rector 3, 59.
Gerelanus 15, 69.
Gerere rem 15, 25. publicam H. 1, 72. 3, 74. Romanam 2, 49.
Germania G. 35. informis, aſpera G. 2. omnis G. 1. penetratur 4, 44. turbata H. 3, 46. cæli truculentiâ præſtat 2, 24. tamdiu vincitur G. 37. in Germ. amiſſi exercitus A. 41.
Germania inferior 4, 73. 11, 18. H. 1, 52. H. 1, 55. H. 1, 61. H. 2, 93. H. 4, 19. Germ. inferioris legatus 3, 41. legiones H. 1, 9. vexilla H. 1, 53.
Germania ſuperior 4, 73. 12, 27. H. 1, 12. H. 1, 53. H. 1, 61. Germ. ſuperioris exercitus H. 1, 9. H. 1, 50. legiones 6, 30.
Germaniæ cælum 2, 23. 2, 24. G. 2. fines G. 1. &c. libertas 11, 16. terræ tumidæ 2, 23. vocabulum G. 2. in Germaniam novies miſſus Tib. 2, 26. e Germania falſus Domitiani triumphus A. 39.
Germaniæ 1, 46. 1, 57. 3, 46. 11, 19. H. 1, 49. H. 3, 70. H. 4, 17. jugum excuſſere A. 15. Germanias ſervitio premere 2, 73. apud Germ. facta Tiberii 1, 34. adſequi nomen Imperatorium 2, 26. in Germ. intentus H. 4, 18. per Germ. audita mors H. 4, 54. conſcripta cohors A. 24.
Germanicus legionibus apud Rhen. impoſitus 1, 3. ſuſpectus Tiberio imperium malle 1, 7. 1, 31. proconſulare imperium accipit 1, 14. mortem ſibi intentans 1, 35. ab amicis in tabernaculum rapitur 1, 35. cubili extractus 1, 39. cædi ſeditioſorum illacrimat 1, 49. Germanos cædit 1, 51. *per tot.* ſodalis Auguſtalis 1, 54. triumphum conſequitur 1, 55. nomen imperatoris accipit 1, 58. Varianas legiones ſepelit 1, 62. *per tot.* cum Arminio pugnat 1, 63. conſultat de bello German. 2, 5. tropæum erigit 2, 22. Marſos irrumpit 2, 25. revocatur a Tib. 2, 26. triumphat de Germanis 2, 71. Orienti præponitur 2, 43. Druſo concors 2, 44. Haterium Agrippam fovet 2, 51. Spei templum conſecrat 2, 49. nepos Antonii 2, 43. 2, 53. iterum coſ. 2, 53. Piſoni ſubvenit 2, 55. contumeliis a Plancina inceſſitur 2, 55. clementior erat 2, 57. Armeniæ regem dat 2, 56. cum Piſone colloquitur 2, 57. Ægyptum proficiſcitur 2, 59. æmulatur Scipionem 2, 59. ovationem *conſequitur* 2, 64. morbo correptus 2, 69. moritur 2, 72. Alexandro M. comparatur 2, 73. ab Auguſto rei Rom. fere impoſitus 4, 57. Germanos non impune perculit G. 37. a Tiberio adoptatus 12, 25. Germanici ſuprema oratio 2, 71. reliquiæ tumulo Auguſti illatæ 3, 4. favor 4, 12. 11, 12. metus 6, 31. cineres 2, 75. cuneus 2, 83. *laudes* 1, 33. 2, 13. liberi 4, 8. ſapientia 2, 43. ſomnium 2, 14. valetudo adverſa 2, 69. *virtutes* 2, 73.
Germanicus dictus Vitellius H. 2, 64. Vitellii filius H. 2, 59. H. 3, 66.
Germanicus exercitus 1, 22. H. 1, 19. uterque H. 1, 74. *ejus* fides labat H. 1, 26. fama per provincias H. 2, 58. Germanica claſſis H. 1, 58. defectio H. 1, 19. origo G. 28. A. 11. ſeditio H. 1, 14. Germanicæ legiones 1, 31. 1, 46. præcipuum imperii robur 4, 5. *earum* vis famaque H. 3, 1. Germanica hiberna H. 2, 8.
Germanus *pro Germanis* 1, 68. Germani ſoli in armis 1, 3. ſolemnibus epulis noctem *agunt* 1, 50. cis Rhenum colentes 1, 56. auxiliares Romanorum 2, 16. 4, 73. H. 1, 70. *quomodo* armati 2, 14. H. 5, 14. G. 6. irati ob tropæum Germanici 2, 19. non animo, ſed genere pugnæ & armorum vincuntur 2, 21. regis nomen inviſum habent 2, 44. heroes ſuos canunt, 2, 88. modica armenta habent 4, 72. cuſtodes *principum* 1, 24. 13, 18. 15, 58. æſtatem haud facile ferunt H. 2, 32. atrociſſimum militum genus *ibid.* nandi periti H. 2, 35. H. 4, 66. læta bello gens H. 4, 16. ad prædam

famamque exciti H. 4, 21. feminas fatidicas arbitrantur deas H. 4, 61. ad arma nati H. 4, 64. a Gallis auxilio acciti H. 4, 73. cuncta ex libidine agunt H. 4, 76. donis corrumpuntur *ibid.* fluminibus ſueti H. 5, 14. proceri *ibid.* dicta ducum ſono armorum approbant H. 5, 17. periculorum avidi H. 5, 19. vani H. 5, 23. indigenæ G. 2. feminas *magni faciunt* G. 8. *per tot.* ſomno ciboque dediti G. 15. amant inertiam, & oderunt quietem G. 15. quamdiu cum Roman. pugnaverint G. 37. quæ damna Roman. intulerint G. 37. nunquam impune victi G. 37. Germanorum vetus prœliandi mos 2, 45. comparatio cum Gallis 3, 46. laus 13, 54. auxilia apud Vitell. H. 1, 61. mos in bellis H. 2, 22. corpora qualia G. 4. A. 11. immenſa H. 5, 18. morbis obnoxia H. 2, 93. tranſitus in Galliam H. 4, 73. libertas regno Arſacis acrior G. 37. magiſtratuum electio G. 12. reges G. 2. G. 7. dii G. 9. *per tot.* conſultationes G. 11. liberalitas G. 15. veſtis G. 17. matrimonia G. 18. educatio G. 20. heredum inſtitutio G. 20. hoſpitalitas G. 21. convivia G. 22. potus G. 23. cibus G. 23. ſpectaculum G. 24. ludendi temeritas G. 24. ſervi G. 25. anni diſtributio G. 26. agricultura G. 26. ſepultura G. 27. lingua G. 43. G. 46. migrationes G. 28. inertia G. 45. Germanis plurimum fidit *Nero* 15, 58. ingrata quies G. 14. nullæ urbes G. 16. rutilæ comæ, magni artus A. 11. uſura ignota G. 26. Germanica bella a Plinio ſcripta 1, 69.

Geſſius Florus H. 5, 10.

Geſtamen ſellæ 14, 4. 15, 57.

Geta H. 2, 72.

Geta Luſius. *vid.* Luſ.

Gigni concordiam inter *quos* 14, 39. gignendis aquis 15, 42.

Gladiatores eruptionem tentant 15, 46. deforme auxilium H. 2, 11. funduntur a Batavis H. 2, 43. *in bellum educti* H. 2, 34. H. 3, 57. Tarracinæ obſeſſi H. 3, 76. gladiatorum ſpectaculum 4, 62. ſtudia quaſi in utero matris concepta O. 29. edendis gladiatoribus præſidere 1, 76. gladiatores edendi neceſſitas 13, 49. gladiatoria ſagina H. 2, 88. gladiatorum munus edere 4, 63. 13, 31. 15, 34. ſpectaculum 11, 22. 12, 57. 15, 32. gladiatura 3, 43.

Gladius munimentum O. 5. gladii Britannorum A. 36. Sarmatarum H. 1, 79. gladios condere H. 4, 66. gladiis perfracta porta H. 3, 29.

Glandes miſſiles H. 5, 17.

Gleſum G. 45.

Glicius Gallus 15, 56. exulat 15, 71.

Gliſcit auctoritas ingeniis 4, 35. certamen H. 4, 43. dignatio 4, 16. fama, ſpatio H. 2, 83. invidia 15, 64. iracundia H. 4, 25. luxuria 16, 3. gliſcebat multitudo 3, 25. gliſcit immenſum multitudo 4, 27. poteſtas 3, 69. ſævitia 6, 19. utrumque poſteritate 3, 19. gliſcere numero 4, 5. gliſcunt æmuli Brutorum 16, 22. flagitia, infamia 14, 15. gliſcebant gloria, pericula 15, 23. gliſcunt ſinguli 2, 33. gliſcens adulatio 1, 1. diſcordia 4, 17. fama H. 2, 9. pernicies 12, 54. gliſcentibus negotiis 11, 22. gliſcentia pericula 15, 10.

Globus juvenum G. 13. militum 12, 43. 15, 60. H. 3, 22. nubium 2, 23. togatorum 16, 27. reliquus H. 3, 84. globi denſiores 4, 50. proprii 13, 25. latronum 2, 64. 12, 54. militum 14, 61.

Glomerari in teſtudinem H. 3, 31.

Gloria cum modo habenda 15, 8. diſſimilitudine fortunæ augetur 15, 28. felicium adfectus 15, 16. & clementia inania H. 3, 19. extra invidiam A. 8. frontis G. 5. militaris periculoſa A. 5. obſequii 6, 8. gloriæ æmulatio *belli cauſa* 2, 44. cupido noviſſima exuitur H. 4, 6. periculum facere 15, 6. gloriam alienam in ſe trahere 2, 46. quantum ad gloriam, longiſſimum ævum peregit A. 44. gloriæ 3, 45. glorioſiſſimus H. 5, 17.

Glota. *vide* Clota.

Gnarus, *peritus*, militiæ 3, 32. militum atque hoſtium 15, 25. periculorum H. 4, 29. ſeditionis 1, 36. victoriæ H. 3, 46. gnari locorum H. 5, 6. gnaros turbant neſcii 2, 23. 16, 5. gnara, *nota*, vincentibus palus 1, 63. nobis ea pars militiæ 12, 45. gnarum *cui* 15, 61. id Cæſari 1, 5. Tiberio 3. 6. duci 1, 51. hoc principi 6, 46. gnari campi H. 5, 17. gnara Vitellianis H. 3, 79.

Gorneæ, caſtellum 12, 45.

Gotarzes 11, 8. *regnum repetit* 11, 10. moritur 12, 14. adverſus dominationem Gotarzis Meherdatem expetunt Parthi 12, 10.

Gothini *pop.* G. 43.

Gothones *pop.* 2, 62. G. 43.

C. Gracchus. *vid.* Sempronius Gracchus.

Gracchus prætor 6, 16.

Gracilia Verulana H. 3, 69.

Gradum inferre H. 3, 25. gradu collato H. 2, 42. gradus ſpectaculorum 14, 13. ſubitarii 14, 20.

Græcia 2, 60. cui a Pelope nomen, *Peloponeſus* 4, 55. in Græcia ludicras artes exercere, honeſtum O. 10.

Græcina Pomponia 13, 32.

Græcinus Julius A. 4.

Græcula ancilla O. 29.

Græco verſu admonita a Tib. Agrippina 4, 52. Græca adulatio 6, 18. comitas A. 4. doctrina 15, 45. facilitas 14, 47. literatura 11, 13.

Græcum certamen 14, 20. genus 14, 59. Græci comites Vononis 2, 2. ſua tantum mirantur 2, 88. *Italiæ partem* tenuerunt 4, 67. literas a Phœnicibus didicerunt 11, 14. liberalibus ſtudiis præditi 4, 58. Græcorum animi prompti ad nova & mira 5, 10. deſidia, licentia H. 3, 47. genus lætum antiquitatibus H. 2, 4. Græci amictus 14, 21. Græcæ civitates 4, 14. literæ G. 3. urbes 3, 60. Græca certamina 14, 21.

Graius mons H. 4, 68. Graii O. 15. Graiæ Alpes H. 2, 66.

Grampius mons A. 29.

Grandis ævo 16, 30.

Q. Granius 4, 21.

Gran. Marcellus 1, 74.

Gran. Martianus 6, 38.

Gran. Silvanus 15, 50. ad Senec. a Nerone mittitur 15, 60. ſua manu cadit 15, 71.

Graptus libertus 13, 47.

Graſſari dolo H. 4, 16. eminus 4, 47. diſſimulatione mutua H. 4, 56. veneno H. 3, 39.

Grates actæ diis ob cædes 14, 64. 15, 71. præſidi-

bus 15, 20. Tiberio 3, 18. 6, 25. decretæ deis 15, 74. grates agere 4, 15. laudibus gratibuſque venerari 12, 37.
Gratia janitorum 4, 74. nulla officii in alterius honorem ſuſcepti H. 2, 1. oneri habetur H. 4, 3. gratiam referre 15, 62. pro gratia odium redditur 4, 18. gratiæ actæ conſuetudine ſervitii H. 2, 71. A. 42. externæ 12, 15. gratiarum actio finis omnium cum dominante ſermonum 14, 56. quæ præſidibus fiebat, ſublata 15, 22.
Gratianus Tatius 6, 38.
Gratificari odiis *cujus* 4, 19.
Gratioſior ſenectus G. 20.
Gratus Julius H. 2, 26.
Grat. Munatius 15, 50.
Gratiora, quæ ſua ſponte naſcuntur O. 6.
Gravari ſpem, metum 5, 8.
Graveſcit valetudo 1, 5. 6, 46. graveſcentia mala 14, 51.
Gravis fortuna 6, 22. ſomno 4, 22. gravi Africo 15, 46. grave conſcientiæ, grave famæ 6, 26. ſolo cæloque juxta grave H. 5, 7. gravior *orator* O. 25. graviorum facinorum miniſtri 14, 62. gravitas annonæ 6, 13. 11, 4. cæli 2, 85. fortunæ ſummæ 2, 72. odoris H. 5, 6. *orationis* O. 23. gravitate *hiſtorica* procul, conquirere fabuloſa H. 2, 50. graviter accipere *quid* 13, 36.
Gregarius eques H. 3, 51. miles H. 1, 36. H. 1, 46. H. 1, 57. gregario mil. mixtus Titus H. 5, 1.
Gremium Italiæ H. 4, 72.
Grex contaminatorum 15, 37. greges ſpadonum H. 2, 71.
Grinnes H. 5, 20. H. 5, 21.
Griphus Plotius H. 3, 52. H. 4, 39.
Gubernatores *navium* 15, 46.
Gugerni H. 5, 16. H. 5, 18. Gugernorum pagi H. 4, 26.
Guſtu explorare cibos 13, 16. libata potio 13, 16.
Gyarus inſula 3, 68. immitis & deſerta 3, 69. egena aquæ 4, 30.
Gymnaſium dedicatum a Nerone 14, 47. ictu fulminis conflagravit 15, 22. Gymnaſia *improbata* 14, 20.

H.

HABENAS animorum tenere O. 31.
Habuit annus conſules 2, 53. habet ſe auctoritas ita H. 1, 83. Cremonam exitus H. 3, 34. habebat favor Arminium 2, 44. Tib. anxium nihil æque 2, 65. quiſquam penſi modum oneris H. 1, 46. quid dicat O. 29. cruore captivo adolere aras fas habebant 14, 30. habebant lætum ſocialia 2, 57. habere ignotos affectus 13, 21. habeo certum O. 32. habere neſcium *quid*, *ignorare* 16, 14. orationem 3, 12. provinciam, legiones 2, 70. nubendum, tolerandum 4, 40. conſilium *cum quo* 3, 53. delectus H. 4, 71. in Syria *quem* 2, 58. in ſermonibus quoſdam 4, 14. honorem principi 15, 74. pleroſque *retinere* 1, 80. penſi, fas, fidem 13, 15. honori, ignominiæ 3, 32. cum modo, cura, *quid* 15, 8. in honore *quos* 13, 18. habens laudes, grates, legionibus 1, 69. haberi arma 1, 9. delectus 16, 13. habetur potentia tutius 11, 29. gratia oneri H. 4, 3. ſenatus 2, 37. habebantur cultores per omnes domus 1, 73. cui pars provinciæ habebatur 12, 54. habebatur æquus adoleſcentibus 4, 4. ganeo 16, 18. inter damnatos magis, quam inter reos 16, 14. nomen Corb. infenſum barbaris 15, 28. habebantur Hiſpaniæ tribus legionibus 4, 5. procul an coram atrocior haberetur 15, 36. haberi in incerto *quid* 15, 67. ſibi incolumitatem Reip. magna cura 14, 69. veteres inter ſcriptores 2, 83. in levi 3, 54. H. 2, 21. in obſcuro 15, 16. habitus in uno miles 15, 10. Ravennæ Maroboduus 2, 63. molliter populus 1, 54. ſupremis honor 4, 44. in cuſtodia H. 1, 58. procul voluptatibus 4, 62. fruſtra 13, 37. ſub pellibus exercitus 14, 38. habita fides 2, 12. 6, 9. varie ejus rei forma 13, 29. avare Hiſpania 3, 13. provincia 13, 30. quidquid habitum Neronibus 11, 35. habiti in cuſtodiam H. 1, 87. corruptius liberti H. 1, 22. habitæ modeſte opes 4, 44. rectius cærimoniæ 11, 15. quibus modis habitæ Reipub. partes 4, 6. quæ fruſtra ſunt habita 13, 51. habendus error illi ſine fraude, aliis exitio 6, 30. habendum cum lætitia ſcelus 12, 48. impune maleficium 3, 70.
Habilis juventa 4, 53. prœlio 15, 26.
Habitantur centum pagis Semnones G. 39. habitati urbibus campi H. 5, 7.
Habitus animorum H. 1, 8. H. 1, 28. corporis 4, 57. O. 8. provinciarum H. 1, 4. decentior, ſublimior A. 44. occultus H. 1, 85. habitu tali repertus 4, 59.
Hactenus 2, 34. G. 25. conſultans 14, 3. prompſit 15, 60. promptior 14, 7. reſpondit 14, 51. uſus manu ſervi 16, 15. ne auctor dubitaretur 14, 7.
Hadria. *vide* Adria.
Hæc atque talia H. 3, 3.
Hæmus 3, 38. mons H. 2, 85. Hæmi præmatura & ſæva hiems 4, 51.
Hæſere animo convitia H. 1, 74. hærere tergis *quorum* H. 4, 19.
Hæſitatio 1, 80. H. 2, 45. hæſitationem afferre H. 1, 39.
Halicarnaſſi 4, 55.
Halotus 12, 66.
Halus, oppidum Parthicum 6, 41.
Hammon H. 5, 4. Hammonis oraculum H. 5, 3.
Hannibal H. 3, 34. *unoculus* H. 4, 13.
Haruſpices H. 2, 78. contracti H. 4, 53. *prodigiorum interpretes* 15, 47. haruſpicum collegium 11, 15. ſcientia & ars H. 3, 3.
Haſta, *auctio* 3, 31. H. 1, 20. haſtæ ardentes H. 4, 23.
Q. Haterius 1, 13. Auguſtæ precibus protegitur 1, 13. in luxum civitatis invehitur 2, 33. adulatur Tiberio 3, 57. moritur 4, 61.
D. Hater. Agrippa 1, 77. propinquus Germanici 2, 51. conſul deſignatus 3, 49. conſul 3, 52. illuſtribus viris perniciem meditatur 6, 4.
Q. Haterius conſul 12, 58.
Hater. Antoninus 13, 34.
Haud alias tam 15, 46. haud ſpernendus vir H. 3, 75. haud temnenda manus H. 3, 47.
Hauſit incendium cunctos H. 4, 60. haurit lacus ſervos G. 40. haurire jugulum *cujus* H. 1, 41. li-

bertatem e moribus *cujus* H. 4, 5. partes philoſophiæ O. 30. ſtudium A. 4. id univerſum O. 28. voluptates H. 3, 2. quidquid laboris ac periculi hauſiſſent H. 3, 84. haurientes ſua, *prodigi* 16, 18. hauriuntur *igni* cuncta 15, 39. hauriri mollitia nivis H. 1, 79. hauritur paludibus os G. 1. hauriuntur paludibus arma equique H. 5, 15. hauriri terris diductis 2, 47. hauſtum igne theatrum 3, 72. hauſta igni colonia 12, 58. hauſtæ urbes *terræ hiatibus* H. 1, 2.
Hebere, *torpere otio* G. 15. hebeſcere H. 2, 77. hebeſcunt ſidera 1, 30.
Hebrææ terræ H. 5, 2.
Hedera vinctus 11, 31.
Heliopolis civitas 6, 28.
Helius, libertus 13, 1. H. 1, 37.
Helluſii, *pop.* G. 46.
Helvecones, *pop.* G. 43.
Helvetii gens Gallica H. 1, 67. cæduntur a Cæcina H. 1, 68. Helvetiorum ſedes G. 28. in Helvetiis, *apud Helv.* H. 1, 73.
Helvidius Priſcus 12, 49. tribunus plebis 13, 28. Thraſeæ gener 16, 28. 16, 35. *Italia depulſus* 16, 33. cenſet contra Vitell. ſtudium H. 2, 91. de reſtituendo Capitolio H. 4, 4. H. 4, 9. de ærario H. 4, 9. Marcell. Eprium accuſat H. 4, 6. H. 4, 43. prætor Capitolii aream luſtrat H. 4, 53. laudatus Herennio Senecioni A. 2. ejus ſapientia O. 5.
Helvidius, *filius*, in carcerem ductus A. 45.
Helv. Rufus 3, 31.
Heniochi, *pop.* 2, 68.
in Herba præcepta laus O. 9. herbidum ſolum H. 5, 3.
Hercules Ægyptius 2, 60. Hercul. Lydia potitus 3, 61. deum numero additus 4, 38. venatur apud montem Sambulon 12, 13. in Germania fuit G. 2. ubi colitur G. 9. Herculis ara magna 12, 24. incendio perit 15, 41. columnæ G. 34. poſteri 4, 43. Herc. Monœci portus H. 3, 42. Herculi ſacra ſilva 2, 12. Hercule 1, 17. O. 19. O. 26. O. 39.
Herculeus 14, 8.
Hercynia 2, 45. ſilva G. 28. Hercynius ſaltus G. 30.
Hereditas unius familiæ, imperium H. 1, 16. hereditatem non adit Tiberius, niſi cum amicitia meruiſſet 2, 48.
Herennius Gallus H. 4, 13. legatus legionis primæ H. 4, 19 & 26. a militibus verberatur H. 4, 27. vincitur H. 4, 59. occiditur H. 4, 70. H. 4, 77.
Heren. Senecio A. 2. occiditur A. 45.
Hermagoras O. 19.
Hermiones, *pop.* G. 2.
Hermundurus 12, 30. Hermunduri Catualdam pellunt 2, 63. Cattos vincunt 13, 57. Hermundurorum civitas G. 41. *per tot.* rex 12, 29.
Herodes H. 5, 9.
Heroicum carmen O. 10.
Herthum G. 40.
Hi *relatum ad remotius* 1, 9.
Hians compoſitio O. 21. hiantes cupiditates H. 1, 12. hiatus præmiorum H. 4, 42.
Hiberi. *vid.* Iberi.
Hibernia A. 24. inſula 12, 32.
Hibernus imber H. 3, 69. hibernum mare 3, 1. H. 4, 51. hiberna alarum, cohortium ſubverſa cremataque H. 4, 61. H. 3, 46. coh. H. 4, 15. Aſciburgii ſita H. 4, 33. Bonnenſia H. 4, 23. primæ legionis H. 4, 25. Mœſica, Pannonica H. 4, 54.
Hic, ille. *ut hic ad remotius referatur* H. 2, 77. hi 1, 9. his atque talibus 11, 24. 13, 46. 14, 49. A. 16.
Hiems, *tempeſtas* 1, 40.
Hiero 6, 42. 6, 43.
Hierocæſarea 2, 47. Hierocæſarienſis, *ſc. civitas* 3, 62.
Hieroſolyma. *num. ſingul.* H. 5, 2. *plurali* H. 5, 1. H. 5, 10. H. 5, 11. urbs famoſa H. 5, 2. caput Judææ H. 5, 8. Hieroſolymorum mœnia H. 5, 10. muri H. 5, 9. oppugnatio H. 2, 4. Hieroſolymus H. 5, 2.
Hilarius, libertus H. 2, 65.
Hircania. *vid.* Hyrcania.
Hirtius 1, 10. O. 17.
Hiſpalienſes H. 1, 78.
Hiſpania anguſto freto ab Africa dirempta H. 2, 58. citerior 4, 45. H. 1, 49. H. 4, 39. ulterior 4, 13. Tiberio templum extruit 4, 37. Hiſpaniæ 1, 71. H. 2, 97. H. 3, 2. H. 3, 70. H. 4, 3. G. 37. dubiæ 3, 44. tribus legion. habentur 4, 5. cunctantur H. 1, 62. armis non ita redundant H. 2, 32. adverſæ *Vitellio* H. 3, 13. validiſſima terrarum pars H. 3, 53. Hiſpaniarum ditiſſimus 6, 19. poſſeſſio tentata H. 2, 65. in Hiſpanias miſſi nuntii H. 3, 35. Hiſpani *cujuſdam conſtantia* 4, 45. Hiſpana legio H. 1, 6. Hiſpani templum Auguſto ſtruunt 1, 78.
Hiſpo Romanus 1, 74. Senecam accuſat 14, 65.
Hiſteius 13, 9.
Hiſter 12, 29.
Hiſtoria amore & odio vacua 1, 1. H. 1, 1.
Hiſtriones verberum immunes 1, 77. Italia pelluntur 4, 14. 13, 25. a Tuſcis acciti 14, 21. ad inceſſendos viros principes populi auribus uſi O. 14. hiſtrionum immodeſtia 4, 14. fautores 1, 77. 13, 25. in vincula ducti 13, 28. hiſtrionalis favor O. 29. hiſtrionale ſtudium 1, 16. hiſtrionales modi O. 26.
Hodieque G. 3. O. 34.
Homerus H. 5, 2. O. 12.
Homines diis non curæ 6, 22. rudes bello faciles A. 21. homines *pro ſervis* H. 2, 78. hominum ingenia varia H. 4, 6.
Homonadenſes, *pop.* 3, 48.
Honeſta mors turpi vita potior A. 33. honeſti conatus *quomodo* prohibeantur 13, 53. exitus ab ignavis diſcernuntur 16, 25. honeſta atque inhoneſta 2, 38. honeſta exitio *ſunt* 3, 28. honeſtis & dubiis anteponere præſentia H. 1, 28. utilia miſcere A. 8. honeſtius *eſt* offendere, quam odiſſe A. 22.
Honor, *mentio honorifica* 6, 15. *pro prætura* A. 6. vulgatus promiſcuis adulationibus 4, 37. exilii *ubi quis ſpecie honoris amovetur* H. 1, 21. nimius in adverſis in ſolatium cedit H. 2, 59. principis in nullius contumeliam vertendus H. 4, 8. honoris umbra monſtratus H. 3, 73. æmulatio A. 21. honori ejus, *ad honorem* ejus 15, 28. honores, *magiſtratus* 4, 6. O. 36. præmaturi ſuperbiam pariunt 4, 17. feminarum moderandi 1, 14. honores

agere 14, 15. honora oratio 1, 10. honora 4, 68. honorati ſenes, *honoribus functi* H. 1, 77. honoratior militia H. 1, 87.
Hora genitalis 6, 21.
Horatius O. 20. a quibuſdam Lucilio poſtpoſitus O. 23.
Horat. Pulvillus H. 3, 72.
Hordeonius Flaccus H. 1, 9. H. 4, 13. nullam *imperio Vitellii* moram *adfert* H. 1, 52. legatos Lingonum caſtris excedere jubet H. 1, 54. ſocordia innocens H. 1, 56. ripæ Rheni præpoſitus H. 2, 57. Germaniæ rector H. 2, 97. Lupercum adverſus *Civilem* egredi jubet H. 4, 18. inviſus militibus H. 4, 24. ſummam rerum Voculæ permittit H. 4, 25. milites ſacramento Veſpaſiani adigit H. 4, 31. interficitur H. 4, 36. H. 4, 55. Civilem ad bellum hortatus H. 5, 26. Hordeonii peſſimum inſtitutum H. 4, 25. ignavia H. 4, 19.
Horeſti, *pop.* A. 38.
Hormus H. 3, 12. dignitatem equeſtrem accipit H. 4, 39. Hormi fama & vita fœda H. 3, 28.
Horrere bellum, clades H. 1 50.
Horrea cremata 15, 16.
Horridus 4, 7. H. 2, 11. horrida acies 6, 34. antiquitas 4, 16. horridior 2, 23.
M. Hortalus 2, 37.
Hortamina G. 7.
Hortamenta victoriæ H. 4, 18.
Hortatus H. 3, 24.
Q. Hortenſius 2, 37. Ciceronis O. 16.
Horti Luculliani 11, 32. 11, 37. Mæcenatis 15, 39. Neronis 15, 39. Salluſtiani 13, 47. H. 3, 82. Serviliani 15, 55. H. 3, 38. Pop. Rom. legati a Cæſare 2, 41.
Hoſpitalitas Germanorum G. 21. hoſpitale donum 14, 24. hoſpitales dii 15, 52. menſæ 2, 65.
Hoſpitia aliarum gentium G. 2.
Hoſtia. *vid.* Oſtia.
Hoſtiæ fuga 15, 7. hoſtiæ gravidæ 15, 47. Paphiæ Veneris H. 2, 3. humanæ G. 9.
Hoſtilia H. 2, 100. H. 3, 14. H. 3, 40. vicus Veronenſium H. 3, 9. Hoſtiliæ agens exercitus H. 3, 21.
Hoſtile murmur H. 2, 42. nihil auſi H. 4, 20. hoſtiles minæ in ipſos verſæ 13, 57. hoſtiles ſpiritus induere H. 4, 57. hoſtilia multa audere H. 4, 15. cœptare H. 3, 70. facere 15, 13. induere 12, 40. loqui H. 2, 66. reſumere 12, 15. hoſtiliter agere H. 2, 85.
in Hoſtem quanta pervicacia agendum 12, 20. hoſtium exercitibus illum furorem injiciant dii H. 3, 10. diſcordia fortuna nil majus præſtare poteſt G. 33. hoſtibus contemnendis quam cavendis melior H. 4, 71.
Humanitas apud imperitos vocatur pars ſervitutis A. 21.
Humana cupido H. 5, 13. infirmitas A. 3. humanæ ſortis commercium 6, 19. humana major ſpecies H. 1, 86. H. 4, 83. humanum ingenium libentius obſcura credit H. 1, 22. humani generis dominus princeps Romanus H. 3, 68. ingenii proprium odiſſe quem læſeris A. 42. humanæ hoſtiæ G. 9. G. 39. humanorum corporum effigies 14, 32.
Humare corpora 4, 73. 6, 29.
Humidum paludum 1, 61.
Humum pilis & lanceis rimari H. 2, 29.
Hypæpeni, *pop.* 4, 55.
Hyperides O. 12. Alexandro ſuperſtes O. 16. proximus a Demoſthene O. 25.
Hyrcania 11, 9. a Parthis deficit 13, 37. Hyrcanum bellum 14, 21. Hyrcani Scytharum vicini 6, 36. Gotarzen juvant 11, 8. gens valida 15, 1. in Hyrcanis repertus Artabanus 6, 43. Hyrcani Macedones 2, 47.

I.

JACENTIA urbis loca H. 1, 86.
Jacere contumelias 2, 55. H. 4, 45. convitia H. 1, 47. edicta in populum H. 3, 73. exempla antiqua 3, 66. oſcula H. 1, 36. odia 1, 69. probra 2, 50. 11, 13. H. 1, 47. H. 1, 85. H. 4, 45. quæ jaciuntur 3, 8. quæ diſcordes jecerunt 6, 4. jacere *quid* per vaniloquentiam 6, 31. inter ſe aut amicos 15, 50. *inter dicendum* 1, 10. ſagittas 15, 9. ſemina 6, 47. ſermones 4, 68. voces 6, 46. 12, 64. jacere in præceps 4, 22. 6, 49.
Jactare ſævitiam 15, 67. hoſtis populi Romani, quàm ſocius, jactabat H. 4, 55. jactavit, quod non foret &c. 6, 25. jactari laboribus 14, 53. jactantius compoſitæ literæ H. 3, 53. jactantius mærere 2, 77. jactantia militaris A. 25. jactantia ſui non abſtinere 2, 46. jactata vulgo 4, 11. jactatio operæ inviſa principibus 4, 18. jactatum varie ſenatusconſultum H. 2, 10. jactata magnis contentionibus H. 4, 8.
Jactus fulminum H. 5, 7. ignium 15, 11. ſagittarum 15, 9.
Jacula ſagittæque H. 4, 61.
Jam jamque 1, 47. invaſurus 12, 15.
Iambi O. 10.
Janiculum H. 3, 51.
Janitores 4, 74. 15, 55. janitoribus innoteſcere pro magnifico 6, 8.
Janus 2, 49.
Jaſon 6, 34.
Jazyges 12, 29. in commilitium aſciti H. 3, 5.
Iberiæ regnum 12, 44.
Iberi A. 11. Artaxata capiunt 6, 33. Theſſalis orti 6, 34. bellum cum Armeniis gerunt 12, 44. Mardos vaſtant 1, 23.
Iberus Mithridates 6, 32. rex 4, 5.
Icelus H. 1, 13. multa rapuit H. 1, 37. Laconem in Vinium ſtimulat H. 1, 33. punitur H. 1, 46. Iceli H. 2, 95.
Iceni *pop.* 12, 31. Icenorum clades 12, 32. rex 14, 31.
Icere fœdus 12, 62. icta fœdera 4, 55. ſub ictum dari 13, 39. ictus intentare H. 3, 31. ictibus ſingulis tranſacta bella H. 2, 38.
Id ætatis 5, 9. auctoritatis 12, 18. honoris 16, 14. 13, 54. temporis 12, 8. 13, 18. 13, 20. 14, 2. 16, 15. ad id *ſcil. temporis* 12, 11. id genus ſpectaculi 14, 21. animalium 12, 24. idque *pro id etiam* 4, 74.
Ida H. 5, 2. Idæi *ibid.* pulſi cum Saturno H. 5, 4.
Idem ille H. 4, 25. eadem forma 15, 24. idem æta-

tis 13, 16. virium 14, 53. iidem illi H. 1, 43. 3, 54. iiſdem campis illis H. 3, 13. eadem paventes facile credunt 15, 11.

Identidem 2, 69. 11, 31. orare H. 2, 46. exta inſpecta H. 2, 78.

Idiſtaviſus campus 2, 16.

Idonea provinciarum 4, 5.

Jejunia H. 5, 4.

Ignarus 1, 6. fraudis 2, 46. obſequii 2, 43. ignari Piſonis, *qui ipſum non noverunt* H. 4, 50. ignarus *pro ignoto* H. 3, 74. ignara ſævitia 15, 62. nihil tam ignarum 12, 45. non ignarum ſibi 4, 8. ignara vigilibus *ſcil. loca* 2, 13. quæ ignara H. 3, 8. barbaris juſtitia & clementia 12, 11. non ſibi ignara 3, 69. ignara dicentium fallaciis 6, 22.

Ignaviæ pars, multa de extremis loqui H. 2, 47. ignaviam, ſævitiam tegere 12, 10. ignavia excuſatus *hoſtis* H. 2, 60. non continentur magna imperia 15, 1. ignavus animo H. 2, 23. ignava manus procax ante periculum H. 4, 20. ignavi ſeditioſiſſimi H. 4, 34. ſpecie prudentium admonent A. 25. ignavorum telis ſæpe fortiſſimi cadunt H. 4. 29. *pœna apud Germ.* G. 12. ignaviſſimus quiſque nimii verbis H. 1, 35.

Ignis *pro incendiis* 6, 45. cæleſtis 12, 64. H. 5, 7. fortuitus 3, 72. 15, 18. miſſilis H. 2, 21. purus H. 2, 3. nubium H. 5, 13. haurit 15, 39. ignis violentia urbem afficit 4, 64. ignem immittere 13, 41. injicere 15, 16. igni abolere corpus 16, 6. involvere 14, 30. gravi urbs afficitur 6, 45. ignes terra editi 13, 57. ignes reprimere 15, 43.

Ignobilitas *facit* tutos H. 3, 31. præmiorum expertes H. 4, 2.

Ignominia Romana 15, 24. abolenda H. 5, 15. ignominioſus G. 6.

Ignorantia recti A. 1. ſancta G. 40. ignorantia mutua fallentes H. 1, 75.

Ignoratus H. 3, 74. evaſit H. 4, 36. ignorati H. 3, 23.

Ignoſcendo tranſigere bella 12, 19.

Ignotum omne pro magnifico A. 30. ignotum *quid* 13, 21. ut ignotum *quem* fovere H. 1, 14. ignotæ virtutes nova vitia 2, 2. ignota magis ſervantur quam vetita G. 26. omnia circumſpectantes A. 32. major fama de ignotis A. 25.

Ilienſes 4, 55. publico munere ſolvuntur 12, 58.

Ilium 2, 54. 6, 12.

Illa 2, 17. H. 3, 8. H. 5, 18. G. 34.

Illaborare domibus G. 46.

Illaceſſita pars nulla A. 20. illaceſſiti G. 36.

Illacrimare cædibus parentum 12, 47.

Illecebræ 12, 3. adulationis O. 29. fortunæ H. 2, 64. nocturnæ 13, 47. urbis H. 2, 93. variæ H. 1, 10.

Illicere ad res novas 12, 44. illectus fraude H. 4, 56.

Illicita A. 42. prævalent 13, 12.

Illigare conſcientia *quem* 15, 51. ſe locis impeditis 13, 40. illigari bellis 15, 1. H. 3, 46.

Illo 15, 60.

Illudere ſignis, aquilis 1, 61. viribus principis 15, 42. matri *cujus* 15, 72. pecuniæ H. 2, 94. pueritiæ *cujus* 13, 17. illuſit fortuna Neroni 16, 1. illudens rebus Rom. 12, 7. illudere corpus 1, 71. voces *cujus* 14, 52. caput *cujus* 14, 57. *quem* ſermonibus probroſis 2, 50. per imagines H. 4, 8. illuſum iſte 13, 17.

Illuvies 1, 24. illuvie deformes H. 4, 46. obſitus 4, 28. 6, 43. illuvies *pro loco aquis immerſo* 12, 51.

Illyricum 1, 5. 1, 46. 2, 44. 3, 11. 3, 34. 15, 26. H. 1, 76. H. 4, 3. turbatum H. 1, 2. Illyrici exercitus ſtudium in partes *Veſpaſ.* H. 2, 85. Illyrica ora 2, 53. Illyrici exercitus 3, 7. motus 1, 52.

Imago adminiſtrandæ *provinciæ, h. e. nuda ſpecies, ſimulacrum, imitamentum* 6, 27. antiquitatis 3, 60. cognitionis 3, 17. deponendi imperii H. 3, 70. eloquentiæ O. 34. exercitus H. 1, 84. facundiæ paternæ 3, 34. honeſti 16, 32. libertatis 1, 81. mortis 15, 70. mortium omnis H. 3, 28. pacis 1, 10. reipub. 13, 28. retinendi 15, 14. ſervitii 15, 31. ſimplicitatis, modeſtiæ H. 4, 86. ſupremorum H. 4, 45. imago Cæſaris, *aſylum* 3, 36. Druſi 1, 43. Galbæ H. 1, 41. Hortenſii 2, 37. Libonis 2, 32. principis 14, 12. imagines Claudiorum 2, 43. deum H. 5, 5. familiarum 3, 76. ferarum H. 4, 22. G. 7. Galbæ H. 1, 55. H. 2, 76. H. 3, 7. imperatorum revulſæ H. 4, 62. majorum 6, 1. 16, 7. Poppææ 14, 61. Vitellii dereptæ H. 3, 13. *in funeribus prælatæ* 2, 32. 2, 73. 3, 76. 4, 9. triumphales 15, 72. imaginum pompa 4, 9.

Imbecillitas *pro puſillanimitate* 4, 8. 15, 56. imbecillis ſexus 3, 33. animus 3, 34. 6, 49. eques 15, 5. imbecillus ætate, ſexu 1, 56. 4, 50. imbecillæ ſuſpiciones 2, 76. imbecilla ſimulacra vultus A. 46.

Imbelles, ut puniti a Germanis G. 12. Ædui 3, 46. Galli 11, 18. imbellior numerus H. 4, 33.

Imber hibernus H. 3, 69. imbres continui 1, 76. crebri A. 12. nimii H. 4, 74. pluviales H. 5, 23. rari H. 5, 6. ſævi 1, 30. ſubiti 2, 7. turbidi 13, 17. imbrium vis 6, 37.

Imbuere aures ſermonibus honeſtis H. 4, 7. ingenium cæde H. 4, 42. manus cæde 1, 18. ſanguine H. 1, 83. militem licentia H. 3, 49. H. 4, 72. imbui, *doceri, inſtitui* H. 5, 5. fabulis & terroribus O. 29. Grammatica &c. O. 31. præda H. 3, 15. eloquentia O. 34. imbutus diſciplina O. 34. elementis O. 19. eruditione O. 2. favore *cujus* 15, 59. longo ſacramento H. 1, 5. imbuta armis civil. juventa 13, 4. imbutæ favore legiones H. 2, 85. præda manus 1, 36.

Imitamenta doloris, *h. e. ſimulatio* 3, 5. triſtitiæ 13, 4.

Imitari mæſtitiam, *ſimulare* 1, 24. principem, *gerere ſe pro principe* 1, 33. imitatio vitiorum 16, 18.

Immane quantum H. 3, 62. H. 4, 34. immanes lacerti O. 10. immanitas Neronis 14, 11. H. 1, 16.

Immenſus auctus H. 1, 86. oceanus G. 2. ſumptus 14, 21. tractus 2, 23. immenſa altitudo 16, 1. cupido auri 12, 7. gratia 14, 53. pecunia 14, 65. 15, 54. ſtrages 6, 19. vis mortalium 4, 62. immenſum ævum O. 16. agmen 2, 12. corpus imperii H. 1, 16. fenus 13, 42. opus 3, 26. *os* fluminis 2, 6. ſpatium G. 35. A. 10. per immenſum, *ſc. ſpatium* 15, 40. A. 23. immenſum *adverb.* attolli 4, 40. 6, 37. extollere H. 4, 28. gliſcere 4, 27. prorupit luxus 3, 52. vigere opibus 3, 30.

Immigrare G. 33.
Imminet, *inſtat*, *impendet*, atrox nihil 14, 59. exitus gravis 4, 74. obſidium H. 4, 35. imminere excidio *urbis* H. 3, 76. excidiis caſtellorum H. 4, 15. Hiſpaniæ H. 2, 58. provinciæ H. 2, 14. rebus, *h. e. affectare imperium* 16, 14. regno nationum H. 4, 18. imminens cædes 15, 23. damnatio 4, 19. exitium 15, 69. H. 1, 43. hiems 1, 44. neceſſitas 1, 30. pernicies 16, 5. princeps, *h. e. ſucceſſor* 6, 48. imminentes domini, *qui putantur ſucceſſuri* 1, 4. Suevi 1, 44. imminentia *ſc. pericula* 5, 4. mala 15, 47. pericula 11, 26. imminentium neſcius 15, 10.
Imminuere *quem, h. e. evertere* 14, 57. domum diſcidio, *repudiata ſc. uxore* 2, 86. fidem &c. H. 1, 15. imminui, *h. e. in ordinem cogi* 2, 34. imminuta claritas 2, 63. mens 6, 46.
Immiſcere *ſe cui*, neceſſitudinibus 4, 40. immixtus periculis H. 4, 85. 14, 1. turbæ H. 3, 74. A. 40.
Immitis animus H. 1, 44. H. 2, 48. inſula, *h. e. aſpera* 3, 69. princeps 2, 42. immite reſcriptum 6, 9. immitia mandata 15, 27. immitior, quia toleraverat 1, 20.
Immittere globos latronum 2, 64. 12, 54. uxorem, *ſubornare* 6, 45. immiſſus eques 4, 73. 13, 54. ignis *urbi* 13, 41. percuſſor 3, 16. immiſſi Iberi 14, 23. lictores H. 2, 29.
Immodeſtia hiſtrionum 4, 14. publicanorum 13, 50. ſpectantium 1, 77.
Immodicus animi H. 1, 53. lætitiæ, mæroris 15, 23. lingua H. 3, 53. ſævitia H. 1, 69.
Immolare pro ſalute principis 16, 22.
Immortalis ſenatus H. 1, 84. immortalia tributa H. 4, 32. immortalitas animæ 16, 19.
Immotus dies, *ſine tempeſtate* H. 1, 86. vultus 2, 29. immota pax 4, 32. 15, 27. 15, 46. immotum mare G. 45.
Immunire præſidium 11, 19.
Impar, *h. e. minus clara familia natus* 1, 53. genus maternum H. 2, 50. impar, *non ſufficiens* bello H. 1, 74. curis 14, 54. H. 2, 59. dolori 15, 57. flagitiis 2, 53. *imperio* H. 1, 52. moribus patriis 6, 32. odiis novercæ 12, 44. temperandæ victoriæ H. 4, 1. virtuti G. 31. impar numero, *inferior* H. 4, 2. impar apud Vitell. *haud perinde validus* H. 2, 99.
Impartire tempus doctoribus 14, 16. aures ſtudiis 14, 21.
Impatiens æmuli 4, 3. æqui 6, 25. mutationis H. 3, 47. obſequii 4, 72. pulveris, ſolis, tempeſtatum H. 2, 99. ſpei H. 2, 40. impatientia caritatis 13, 21. ſilentii 4, 52.
Impedimenta 13, 40. legionum H. 4, 35. impedimentorum longum agmen 2, 5.
Impedire fuga *quem* 1, 39. impeditum bellum 4, 46. impediti loci 12, 17. 13, 40. H. 2, 42. impeditæ nexu traducum vineæ H. 2, 25.
Impellere, *perpellere* H. 1, 7. quemdam objicere 14, 60. hoſtem, *pellere* H. 3, 16. H. 4, 34. H. 4, 78. ruentem H. 2, 63.
Impendium, *ſumptus* 4, 6.
Impenetrabilis pudicitia 4, 12. accipiendis ictibus 3, 43.
Impenſior cura H. 1, 31. impenſius 1, 34. 3, 16. 3, 44.
Imperare poſſe magis quam velle H. 1, 17. imperandi aviditas H. 1, 52. ratio non aliter conſtat quam &c. 1, 6. imperantis lenitas 16, 28. imperantibus ingrata ſubditorum virtus A. 39. *per tot.* imperare obſides G. 8. Silio ire 2, 25. terræ ſegetem G. 26. tolerantibus graviora imperantur A. 15.
Imperator ſalutatus Blæſus ultimus privatorum 3, 74. Nero ob res a Corbulone geſtas 13, 41. imperator populus, *Romani* 3, 6. imperatoris conjugi matrique excubiæ ſervatæ 13, 18. filia, ſoror, conjux, mater Agrippina 12, 42. officium H. 1, 62. imperatoribus quamvis egregiis modus libertatis placet H. 4, 8. imperatoris brevitas H. 1, 18. majeſtas 1, 46. 5, 5. virtus A. 39. imperatorium, *imperatori conveniens* 2, 11. nomen, *ut appelletur imperator* 1, 3. 2, 26. imperitare 1, 64. 12, 65. Armeniis 11, 8. omnibus 12, 37. eadem 12, 54. late H. 4, 61. imperitatum eſt anguſtius 4, 4. imperitante eo 11, 14. Claudio 13, 42. Tiberio 3, 24. 4, 62. 15. 44. imperitandi cupido H. 4, 25.
Imperitia properantes H. 2, 33.
Imperitorum turba alieni metus ſocia H. 2, 16.
Imperium *ſc. Romanum* H. 4, 12. a duobus manipularibus tranſlatum H. 1, 12. imperii intra terminos coërcendi conſilium 1, 11. vis apud Romanos valet 15, 31. arcana 2, 36. H. 1, 4. clauſtra 2, 61. vis & honor *diſtincta* H. 2, 39. corpus immenſum ſtare ſine rectore non poteſt H. 1, 16. capax viſus Galba, niſi imperaſſet H. 1, 49. imperium tradere quam obtinere expeditius H. 1, 10. aſſignare H. 1, 30. imp. populi juxta libertatem 6, 42. imperii inſtrumentum, boni amici H. 4, 7. firmiſſima munimenta liberi H. 4, 52. ſumma ambigua, minora ſine cura habentur 11, 8. imperium flagitio quæſitum nemo bonis artibus exercuit H. 1, 30. cupientibus nihil medium inter ſumma aut præcipitia H. 2, 74. imperia nova ferme lætantibus accipiuntur 2, 2. magna non continentur ignavia 15, 1. imperiis magnis objectari ſolita H. 4, 68. imperium, *juſſus*, oraculi 3, 63. intercidit pereunte obſequio H. 1, 83. imperio conſilium adjicere H. 3, 8. imperium rapere, *non expectare* H. 3, 19. rumpere 13, 36. ad imperium *cujus*, *juſſu cujus* H. 2, 11. imperio non utendum, ubi legibus agi poteſt 3, 69. ambitioſo regere H. 2, 12. imperia ducum H. 1, 84. meliorum parienda 13, 56. imperia accipere H. 2, 19. exequi H. 5, 21. imperia *pro magiſtratibus* 4, 40. continuata ſub Tiberio 1, 80.
Impetrabilis venia H. 4, 69.
Impetus antiquus 13, 54. *eloquentiæ*, *oppoſitus* curæ 4, 61. famæ A. 39. gaudentium primus H. 1, 4. C. Gracchi O. 26. impetu fluens carmen 14, 16. capere *primo aſſultu* 14, 24. H. 3, 19. direpta 14, 32. tranſactus dies H. 2, 21. valeſcunt ſcelera H. 1, 32. valida bella H. 2, 32. militum acta H. 2, 79. impetus acres cunctatione langueſcunt 12, 12.
Impietas in principem 6, 47.
Impiger militiæ 3, 48. H. 1, 87. manu 3, 20. impigre H. 2, 25. A. 13. in partes tranſgredi H. 1, 53. nomina dare H. 2, 97.

Impingi *hoſtibus* H. 3, 22. litoribus 15, 46. a paucioribus in vallum H. 2, 41.
Implacabilius H. 3, 53. iraſci 1, 13.
Implere aures populi H. 1, 90. bona vera A. 44. conſilium H. 1, 16. dolorem oſculis, lacrimis 1, 22. fidem ominis H. 2, 78. finem vitæ 2, 42. locum principem 4, 38. 11, 16. menſuram 14, 54. munia conſulis 15, 69. mun. conſulatus 3, 31. mun. ducis H. 1, 62. mun. ſua 3, 53. ſpatium terræ G. 35.
Implexa continuo luctu 16, 10.
Implicare ſenſus in ambiguum 1, 11. implicari conſiliis *cujus*, *ſe immiſcere* 12, 4. cuncta formidine H. 3, 77. implicata morbo 4, 53.
Impollutus 16, 26. impolluta virginitas 14, 35.
Impoſuit Armeniæ Arſacem, *h. e. regem fecit* 6, 31. imponere, *præficere*, cohortibus *quos* 14, 51. cuſtodiæ *cujus* quos 12, 41. legionibus *quem* 1, 3. populo ducem 6, 23. rei Rom. *quem* 4, 57. rei ſummæ *quem* 6, 31. ſibi reges H. 5, 8. quæſtores 13, 29. leges, magiſtratus, ſenatum 11, 19. imponi Syriæ 2, 43. impoſitus Armeniæ rex 15, 1. regendis Friſiis 4, 72. Judææ 12, 54. legioni pro legato 15, 28. prætorianis 11, 31. provinciis 2, 5. 6, 39. rebus 13, 14. regno 2, 3. impoſiti *præfecti* 6, 11. rei familiari 13, 1. imponere annis magnum diem A. 34. otio nomen pacis 14, 39. paludibus pontes, aggeres 1, 61. victis jus, leges, tributa 15, 6. vocabula *quibus* 4, 34. imponens caſtella 3, 74. impoſitus finis armis 4, 25. bello H. 3, 48. Rheno pons 1, 69. impoſita ponti turris H. 2, 34. impoſitum præſidium victis 14, 30. impoſita fontibus caſtella 15, 3. Euphrati munimenta 15, 12. imponit, *fallit*, luxuria ſpecie liberalitatis H. 1, 30.
Importare ſibi negotium O. 3.
Importuoſum mare 4, 67. 12, 20.
Impotens mater, *abuſa potentia* 5, 1. inter impotentes & validos falſo quieſcas G. 36. impotentia juſſa 3, 33. impotentia, *violentia* G. 35. matris 4, 57. veteranorum 14, 31. muliebris 1, 4. 12, 57.
Imprecari animum, mentes *quibus* H. 1, 84.
Impreſſo gladio haurire jugulum H. 1, 41. impreſſa ſaxis munimenta 11, 14.
Improcera pecora G. 5.
Impromptus 2, 21.
Improſpera claritudo 4, 44. fama H. 2, 30. fortuna 3, 24. improſpere 1, 8. 2, 55.
Improvidus conſilii H. 3, 56. futuri H. 1, 88.
Improviſi H. 4, 77. involavere caſtra H. 4, 33. ad improviſa retinere delectos H. 5, 16. improviſior peſtis 2, 47.
Impubes, *plur.* H. 4, 14.
Impudicitia, *mollities* 5, 3. 15, 50. magnorum malorum initium 13, 45. impudicus 6, 9. impudicum os 11, 3.
Impulſa 4, 22. impulſæ res H. 3, 2. impulſu H. 1, 5. turbæ agitari H. 1, 40.
Impune habendum maleficium 3, 70. impunitatis cupido magnis conatibus adverſa 15, 50. ſpe facile *fit tranſitio* H. 4, 56.
Imputare, *jactare tanquam meritum*, data munera G. 21. exemplum H. 1, 71. perfidiam H. 3, 86. proditionem H. 2, 60. imputavit flexos a ſe H. 5, 24. quis mihi plurimum imputet, *quis præcipue me colat & devinciat* H. 1, 38. nemo erat, cui imputaretur H. 1, 55. poſſe imputari Veſpaſiano *quæ* H. 2, 85. imputare, *adſcribere*, fortunam *cui* H. 4, 14. initium belli *cui* H. 2, 31. exercitui moras belli A. 34. adverſa uni imputantur A. 27. imputandus bello caſus H. 3, 53.
In, *contra*, Agrippinam literæ 5, 3. Germanos ſubſidium 4, 5. in barbarum corruptus 6, 42. in miraculum corr. 4, 11. in ceteros remedium H. 1, 20. in commune G. 27. G. 38. G. 40. in com. congredi H. 2, 54. in cuſtodiam habere H. 1, 87. in deterius H. 3, 13. augeri 2, 82. audita H. 4, 68. in illum diem A. 20. in dominum *pro domino* 2, 39. in extremum 14, 61. in famam, in rem videtur H. 3, 8. in frontem, in latera pugnare A. 35. in longum memoria 5, 2. in longum *ſcil. tempus* 11, 20. in majus H. 3, 38. accipi H. 3, 7. in manus venire 2, 80. in melius conſulere H. 2, 5. conſultare H. 2, 37. relinquere G. 46. in metum *quid* trahere H. 5, 13. in mollius 14, 39. in morem regium H. 2, 70. in mortem adficere 4, 63. in omnes, *omnibus* 1, 78. in poſterum H. 1, 8. H. 1, 44. H. 1, 87. H. 4, 17. in poſteros 11, 6. in præceps jacere 6, 49. in præſens, *ſcil. tempus* 1, 4. 11, 15. H. 4, 17. in præſentiarum 4, 59. in præteritum 11, 30. 13, 14. in pravum elapſi artus H. 4, 81. in publicum, *publice* 2, 48. 12, 8. 13 56. G. 21. in publ. & in commune O. 26. in quantum 13, 54. 14, 47. in quantum opus eſt O. 41. in ſpeciem manens amicitia H. 4, 80. in tantum G. 45. O. 24. in tempus 1, 1. 6, 11. ſuffugium 4, 66. in tempus, *h. e. pro tempore* 1, 37. in univerſum 1, 12. G. 5. æſtimanti A. 11. G. 6. in unum conducere copias 2, 52. in vulgus, *h. e. vulgo* 1, 28. 1, 76. 2, 59. 6, 45. H. 1, 86. H. 2, 26. H. 2, 93. H. 3, 83. in æquo 2, 44. in aperto eſſe A. 1. in confeſſo eſſe O. 25. O. 27. in conſuetudine eſſe O. 32. in fama H. 3, 13. in incerto, *incertum*, eſſe 3, 56. H. 4, 86. *pro dubitare* 15, 36. haberi 15, 17. in manu eſſe 2, 46. in manu & armis omnia A. 33. in medio H. 3, 19. in obſcuro eſſe H. 3, 32. in oculis eſt clades H. 4, 77. in ore vulgi H. 2, 78. in ſuſpenſo tenere H. 1, 78. in tempore 1, 19. 1, 58. 3, 41. 6, 22. 12, 46. 12, 50. in virtutibus, vitiis numerari O. 31.
Inacceſſus vertex G. 1. inacceſſa mapalia H. 4, 50.
Inanima & muta H. 1, 84.
Inanis animus H. 4, 39. favor H. 2, 30. inani jactatione libertatis famam fatumque provocare A. 2. nomine ducum alienæ culpæ prætendi H. 2, 39. inania 3, 13. 16, 8. & falſa 3, 8. tranſmittuntur 15, 31. inan. nomina legionum H. 4, 14. ſtudia H. 1, 32. inania *ſunt* clementia & gloria H. 3, 19. inan. belli H. 2, 69. famæ 2, 76. honoris A. 6. inanium ſpecie validus 13, 8. inanibus *opponitur* vera potentia 4, 41. inanibus facilis 2, 27.
Inardeſcere cupidine vindictæ 6, 32.
Inauditus 2, 77. H. 2, 10. inauditi tanquam innocentes pereunt H. 1, 6.
Inauſum 1, 42.
Incaleſcere vino 11, 37. H. 4, 29.
Incallidus 3, 8.

Incautum hoſtibus iter, *quod non cuſtodiant* 1, 50. palam laudatus, incautior decipitur H. 1, 64.
Incedebat ambitio & vis 3, 26. certamen 2, 51. cunctatio H. 3, 28. cupido *quem* H. 2, 2. H. 5, 23. fama 13, 54. H. 4, 54. formido H. 2, 63. licentia deterrimo cuique 3, 36. principium anni 4, 68. religio 3, 71. rumor 6, 23. 15, 15. ſeditio legionis 1, 16. ſpes 1, 55. ſuſpicio 6, 21. valetudo *quem* 3, 71. incedunt tenebræ 15, 37. incedunt locos 1, 61.
Incelebrata 6, 7.
Incendere ardorem exercitus, *excitare*, *augere* 12, 35. ferocia verborum militem H. 4, 71. oratores O. 39. populum per conciones 4, 35. ſermones vulgi 2, 82. fletu *quæ* 1, 23. incendunt quos pericula ſtimulis 15, 12. incendi contumelia 1, 47. gloria ſtirpis H. 4, 55. incenſus, *ad iram commotus* 11, 35. cupidine 4, 29. ira H. 4, 21. H. 4, 77. incenſus animus A. 4.
Incendiarius 15, 67.
Incendium Romæ 6, 45. 15, 38. incend. haurit H. 4, 60. incendia legionum H. 5, 25.
Incertus animi 6, 46. H. 3, 55. futuri O. 13. incerta ultionis 2, 75. ex incerto latior metus 4, 63. in incerto eſſe 3, 56. 6, 45. 15, 36. H. 1, 47. H. 2, 83. H. 3, 85. H. 4, 86. ſunt conſilia pavidis 3, 9. futura 3, 69. judicium 6, 22. cauſæ 15, 36. nomen H. 1, 37. in inc. relinquere H. 2, 33. incertæ latebræ 3, 42. undæ H. 5, 6. incerta, *ſcil. loca* 1, 63. *opponuntur* ſolidis 1, 70. incerta belli 4, 23. maris, tempeſtatum 3, 54. noctis H. 1, 26. Oceani 11, 20. prœliorum H. 2, 77.
Inceſſere *quam*, *arguere* H. 3, 77. *quos* O. 24. viros O. 40. criminibus H. 2, 23. ſuſpicionibus H. 3, 65. *muros* ſagittis, ſaxis, *ferire*, *petere* H. 2, 22. telo 3, 41. O. 5. fontem nando 14, 22. inceſſentes invicem 14, 17.
Inceſſus barbarus 3, 33. erectus H. 1, 53. inceſſus alii 6, 33. tres 3, 74.
Inceſtare filiam 6, 19. inceſtum 12, 5. 14, 2. inceſti pœna 6, 19. procurationeſque 12, 8. inceſtæ nuptiæ 11, 25. 13, 2. inceſta & conceſſa *opponuntur* H. 5, 4.
quos inciderat baliſta H. 3, 29. incidit reus H. 2, 10. ſcelus H. 3, 51. incidere in mentionem *cujus* H. 4, 5. in negotium O. 6.
Incidere venas 16, 19.
Incipere arma 4, 46. incipiens ſeditio H. 1, 31.
Incitamentum 2, 38. 14, 14. 14, 21. H. 3, 10. H. 3, 30. cupidinis 6, 1. mortis 6, 29. peſſimorum, bonorum mæror H. 1, 38. incitamenta irarum 1, 55.
Incitare laude, exemplo H. 2, 82. incitandæ pœnæ, *augendæ* 3, 25.
Inclaruiſſet fortuna, gloria 12, 37.
Inclementer invehi in *quem* H. 3, 4.
Inclinat dies 12, 39. finis 15, 21. pars altera, *ſuccumbit* H. 3, 82.
Incolumis *hoſtis* æternum exemplar clementiæ 12, 37.
Incompertum G. 46. incomperta hoſtibus H. 3, 79.
Incompoſitus armis O. 26. incompoſiti in agmine H. 2, 40. ſumpſere prœlium H. 4, 34.
Incompti apparatus G. 14. incompta ſigna 3, 2.
Inconcuſſa pax H. 2, 6. inconcuſſi certaminibus 2, 43.
Incondita turba 2, 52. H. 4, 67. vis 4, 47. ac rudis vox A. 3. inconditum agmen 2, 12. inconditi homines H. 2, 16. ſenſus O. 21.
Inconſultus impetus H. 3, 58. favor H. 2, 44. inconſulta ira H. 4, 29. inconſultæ voces 4, 60. inconſulte 6, 22.
Incorruptus adverſus blandientes H. 1, 35. incorruptum, *fidum*, *certum* 2, 12.
Incredibilis cauſa 4, 58. incredibilium cupitor 15, 42. incredibiliter O. 35.
Increpare Galbam H. 1, 45. populum edicto 14, 45. pueritiam *cujus* 6, 43. ſecretam O. 12. increpuit Silanum 16, 8. Junium Gallionem, hoſtem vocans 15, 73. increpare epiſtolis *quos* H. 3, 9. *quem*, ut ſegnem &c. peregrinum H. 2, 21. ſcrobem ut humilem & anguſtam 15, 67. inſcitiam, audaciam H. 1, 90. præcipuos ad ſcelera 6, 7. modice *quem* per litteras 6, 12. increpantes multi H. 3, 85. avaritiam, ſenium *cujus* H. 1, 5. increpitus a liberto 16, 5. acerrime 14, 48. auctores ſeditionis H. 2, 49.
Incumbere, *inſtare* 4, 24. incubuit acies H. 2, 42. ira militum in Flavianum H. 3, 10. incumb. cognitioni O. 3. Gladio 5, 7. eodem H. 3, 29. pectore in ferrum H. 2, 49. terrore, vi H. 2, 10. incubuere a fronte legiones H. 5, 18. incumb. acriter *cui* 11, 6. ad excidium *quorum* H. 3, 32. incubuere illuc Germani H. 4, 18. incumb. ſimul 4, 73. incubuerat ſagittariis 2, 17.
Incurioſus finis 6, 17. diſcriminis H. 3, 56. famæ H. 1, 49. fratris 15, 31. imperii proferendi 4, 32. pace 4, 45. incurioſa ſuorum ætas A. 1. incurioſi H. 1, 34. H. 1, 79. H. 3, 6. milites H. 2, 88. recentium 2, 88. melioribus H. 2, 17. ſerendis frugibus 14, 38. incurioſæ vigiliæ H. 5, 22. incurioſe agere pueritiam H. 1, 13. incurioſius H. 4, 28.
Incurrere latus 2, 17. vi noviſſimos 1, 51. deſuper *cui* 2, 16.
Incurſat aciem equitatus H. 3, 18. incurſare avia Armeniæ 13, 37. tranſverſos, obvios A. 36. furtim H. 4, 56. per globos 3, 74.
Incurſus claſſis H. 2, 32. cohortium H. 4, 70. hoſtium G. 44.
Incurva proceritas, *h. e. curva* 4, 57.
in Incude ſtudiorum poſiti O. 20.
Incuſare quem cupidinis, prædarum 12, 57. luxus, ſuperbiæ 2, 78. ſermonis 4, 21. anguſtias 1, 35. animum contumacem 5, 3. auctorem 1, 39. caſus 6, 23. deos vel homines, ejus eſt, qui vivere velit H. 2, 47. flagitia 11, 34. priora 1, 29. ſegnitiam H. 4, 42. tempora A. 1. teporem H. 3, 32. per facetias 14, 1. criminoſius H. 3, 38 in aliquem multa fœdaque incuſare 5, 7.
Incuſtoditus 15, 50. amor 12, 4. incuſtodita nox 2, 40. obſervatio dierum 15, 55. incuſtoditi tranſitus H. 4, 65.
Incutere tela ſaxaque H. 3, 31. tormentis faces, haſtas 13, 39. incuſſæ trabes H. 4, 30. incuſſu armorum H. 4, 23.
Indaginis modo A. 37. indagine capi 13, 42.
Indecora forma 4, 3. ſimulatio H. 1, 74. indecorum,

attrectare, quod non obtinetur H. 3, 52. genus maternum H. 2, 50.
Indefenſus 2, 77. H. 2, 10. indefenſa conjux 11, 34. indefenſum Capitol. H. 3, 71. ſæculum O. 16.
Indefeſſus 16, 22. indefeſſi Germani 1, 64.
Indere *cui* nomen, *imponere* H. 1, 51. pavorem, alacritatem H. 4, 34. ritus H. 5, 4. terrorem H. 4, 25. vocabulum 1, 23. 2, 56. cervici laqueum 15, 57. indi lecticæ 12, 69. inditus lecticæ 3, 14. indita effigies 1, 74. inditum nomen 12, 27. flammeum 15, 37. inditi cuſtodes 3, 28. pontes 12, 57. indita, judicium & odium 12, 3. rupibus caſtella 4, 46. vincla 11, 1. vocabula 4, 55.
Index idem & teſtis 4, 28. arcani 6, 21. conjurationis 6, 47. *indices aliorum pœna exſoluti* 6, 3. 6, 7. indicibus impunitas data 15, 71.
Indicium aſpernari 3, 41. deferre 2, 28. offerre 11, 35. profiteri 6, 3. indicio percellere 4, 31. prævenire 15, 54. indicia oppreſſa H. 1, 26. erumpentia H. 4, 16. feſtinata 15, 71.
Indicere mortem 15, 61. numerum ſervorum, pondus argenti H. 3, 58. pœnas 3, 54. ſilentium O. 39. indicta mors 12, 65. indictum ſilentium 11, 2. ſupplicium 3, 49. indicta tributa 2, 60.
Indigenæ 2, 60. 6, 28. 11, 23. G. 2. A. 11.
Indigere conſilii alieni 6, 46. imperii, libertatis 14, 1. opis 3, 54. ſententiæ alienæ 15, 10. bonis artibus H. 4, 1. aſtu, conſtantia H. 3, 73. auxiliis H. 4, 51. indigus agrorum H. 5, 2. pecuniæ H. 1, 24. rectoris H. 3, 22.
Indigna nex 15, 59. ſors 12, 59. indigniſſimus caſus 16, 9.
Indiligentia veri H. 4, 49.
Indireptum Capitolium H. 3, 71.
Indiſcretus ſuus cuique ſanguis H. 4, 52. indiſcretum, *adiaphorum* H. 3, 47. indiſcretæ voces, *confuſæ* 1, 35.
Indiſpoſita omnia H. 2, 68.
Indiſtincta defenſio 6, 8.
Individui 6, 10.
Indomitus ager O. 40. animus 1, 33. miles H. 2, 18. H. 4, 35. indomita gens H. 4, 50. indomitæ libidines 6, 1. H. 4, 68. nationes 15, 27.
Indubia innocentia 14, 45.
Inducere *quam* penatibus ſuis, *h. e. conjugem aſſumere* 5, 1. *ſic* induci Lolliam 12, 2. inducere promiſſis, *h. e. inlicere* 12, 9. inducti præmiis 3, 28. ſpe 2, 52.
Induciæ pactæ H. 2, 15.
Induere affectum O. 6. animum bonis artibus 15, 45. habitum 4, 12. 6, 20. hoſtiles ſpiritus H. 4, 52. hoſtilia 12, 40. munia ducis 1, 69. pavores falſos H. 4, 38. proditorem, hoſtem 16, 28. ſeditionem 2, 15. ſocietatem *cujus* 12, 13. voces 4, 12.
Indulgere ſomno 16, 19. inſignia triumphi 11, 20. quæ Vitellius indulſiſſet H. 3, 9.
Induruerat miles pro Vitel. H. 3, 61.
Induſtria Sejani 4, 1. ad famam profert 16, 18. quieta H. 3, 50. induſtrios aut ignavos pax in æquo tenet 12, 12.
Indutui gerere veſtem 16, 4.
Inemptus conſulatus H. 2, 60.
Inermis ſenectus 6, 31.
Inermus 1, 6. inermi 1, 51. H. 3, 6.
Inertia amatur Germanis G. 15. G. 45. pro ſapientia fuit A. 6. inertiæ contemptus H. 1, 6. dulcedo A. 3.
Inexhauſta pubertas G. 20.
Inexorabilis delictis 11, 18. diſciplina H. 1, 51.
Inexpertus bellis H. 1, 8. laſciviæ 16, 5. inexperti belli labor, *paſſive* H. 2, 4. inexpertæ bello legiones H. 2, 75. inexperta ſupplicia 1, 59.
Inexpiabile nihil 2, 76.
Inexplicabile bellum 3, 73.
Infamare *quem* H. 3, 62. criminationibus H. 1, 64.
Infamia temporum 14, 48. infamiæ magnitudo, voluptas 11, 26. infamis 1, 53. 3, 22. 12, 48. 12, 64. *pro ſcelerato* 3, 77. infames corpore G. 12. infamia loca, *inſalubria* H. 2, 93.
Infecunditas 12, 43. terrarum 4, 6.
Infelix nequitia H. 4, 42.
Infenſare pabula, *intuta facere pabulatoribus* 6, 34. bello Armeniam 13, 37. infenſantes dei 13, 41.
Infenſus, *iratus* 3, 22. 6, 36. infenſum agmen 15, 10. infenſi 1, 42. 1, 55. 1, 62. 4, 33. 4, 72. 5, 11. 12, 35. H. 1, 1. H. 4, 43. infenſæ principibus opes, *formidabiles & noxiæ* 11, 1.
Inferias *cui* facere H. 2, 95.
Inferior exercitus, *inferioris Germaniæ* H. 1, 61.
Infernus aſpectus, *infernalis* G. 43.
Inferre caſtris *quem* 11, 35. arma 13, 25. H. 3, 2. H. 4, 58. artem H. 2, 3. bellum H. 3, 55. H. 3, 78. H. 4, 66. late cladem H. 3, 23. conſulatum in familiam 3, 30. damnum 2, 26. 12, 40. exercitum *quibus* 4, 73. faces claſſi H. 3, 47. fontes urbi 11, 13. formidinem H. 2, 15. H. 3, 16. gradum H. 3, 25. *ictum* venis 5, 8. imperium in familiam H. 2, 48. odia 15, 49. parſimoniam 3, 55. pavorem H. 3, 73. ſe agmini *quorum* H. 4, 66. ſe munitoribus 1, 64. ſemina arvis 13, 54. ſigna 14, 30. terrorem H. 3, 59. H. 4, 11. G. 43. A. 17. A. 36. inlata mors nepotis 1, 6. Vononi 2, 68. vis provinciæ 15, 5. illatura ruborem 13, 15.
Infeſtus ictus H. 3, 85. infeſtior vis 4, 66.
Inficere ſanguine locum H. 2, 55. infecti conubiis aliarum gentium G. 4.
Inficiari contumelias 3, 14.
Infida ad occaſiones gens 14, 23. infidum potentibus genus, Mathematici H. 1, 22.
Infigere pectori ferrum 1, 43. infixum penitus erat Vologeſi vitandi &c. 15, 5.
Infima plebs H. 2, 38. H. 2, 91. infima provinciarum, *ultima* 13, 30.
Infinitivus poſitus pro imperfecto. Italiam perſultare &c. H. 3, 49. ægre id pati &c. H. 3, 53. ille unus ambiri &c. H. 4, 11. circumagere corpora &c. H. 4, 29. reum tueri H. 4, 42. prenſare commanipularium pectora &c. H. 4, 46. in pop. Rom. ruere &c. H. 4, 54. cariſſima ſibimetipſi circumdare &c. H. 4, 62. Veſpaſ. primo irridere &c. H. 4, 81. medici varie diſſerere H. 4, 81. modo numen paveſcere H. 4, 84. magnus haberi Agricola A. 18. milites aſcire &c. A. 19.
Infinita poteſtas, *non circumſcripta* G. 7. inf. ſpatia 3, 53.
Infirmare commeatibus legiones 15, 10. infirmata Armenia 15, 17.
Infirmitas humana A. 3. O. 25. infirmitate retinen-

tis furentes ultro accenduntur H. 1, 9. ab inf. prope abeſt, in quo ſola ſanitas laudatur O. 23. apud infirmum minore metu peccatur H. 1, 12. infirmiſſimus quiſque G. 15. infirmiſſimi ſuorum A. 28.
Inflammare urbem 15, 41.
Inflatus *orator* O. 18.
Informis, *deformis*, exitus 6, 49. ſors 12, 37. informe æs, *rude* 15, 22.
Infra, deſpectare *quem* ut multum infra, *h. e. inferiorem* 2, 43. humum inſra 11, 20.
Infrequens ſenatus 6, 12. infrequentia exercitus 15, 10. militis 14, 33.
Infringere animum *cujus* dolore 15, 63. dicta *cujus* 1, 77. ferociam 11, 19. impetum *cujus* 15, 58. potentiam 4, 41. 14, 52. virtutem exercitus H. 2, 99. infractus, *fractus*, animus 4, 28. infracta avaritia 15, 21. fama H. 2, 22. metu fides H. 3, 42. potentia 13, 12. veritas H. 1, 1. infracta tributa H. 4, 57.
Infructuoſa militia 1, 17. H. 1, 51. laus O. 9.
Infulæ H. 3, 31. infulas & velamenta præferre H. 1, 66.
Ingævones G. 2.
Ingemere agris G. 46.
Ingenium aulæ, *apparatus ingenioſi* H. 2, 71. Hormi H. 3, 28. ingenia noctium 16, 20. obtulit ingenium Anicetus 14, 3. ingenium gentis, *natura* H. 2, 4. loci cælique H. 1, 51. ſervitii 12, 30. ingenio cunctator 15, 1. trux H. 1, 21. ſuopte humentes campi H. 5, 14. ingenium, *indoles*, erectum, ſublime A. 4. ſegne concupiſcit magis, quam ſperat H. 1, 52. ingenii experimentum O. 29. monimenta 4, 61. ingenium dare ſtudiis H. 4, 5. in ingenio gratiora, quæ ſua ſponte naſcuntur O. 6. ingenia hominum varia H. 4, 6. ing. alere 3, 33. facilius oppreſſeris, quam revocaveris A. 3. ingeniis punitis gliſcit, auctoritas 4, 35. ingenio, *mente*, commotus 6, 45. ſuo traductus miles, *h. e. ſponte* H. 1, 5.
Ingens animi femina 1, 69. rerum H. 4, 66. corpore 13, 8. 15, 53. H. 1, 53. gloria 11, 10. glor. civitas G. 37. opibus H. 2, 81.
Ingenuitas 13, 27. O. 32. ingenua plebs 4, 27. 16, 13. ingenui *conſtantiores libertinis* 15, 57.
Ingerere nomina liberis O. 7. probra H. 3, 31. voces 4, 42. vulnera 1, 65. H. 3, 85.
Inglorius auxiliator 6, 37. militiæ H. 3, 59. inglorium imperium 12, 14. minores vincere A. 9. inglorii A. 46.
Ingratus principi H. 2, 71. eo ipſo H. 2, 59. ingratum militi H. 2, 69. ingrata quæ tuta H. 3, 26. ingrate ferre H. 1, 52.
Ingredi famam O. 11. ingreſſus præſidiis intercipere 15, 3.
Ingruere 1, 27. ingruit damnatio 4, 35. hoſtis 12, 12. moles externa H. 3, 46. neceſſitas 6, 10. nox 4, 50. vis 15, 13. H. 3, 71. vis acrior 14, 61. ingruens bellum H. 2, 100. H. 3, 58. in Italiam Hannibal H. 3, 34. invidia 4, 41. ingruente Vologeſe 15, 3. ingruentes accuſatores 3, 56. 6, 38. dominationes 12, 4.
Inguiomerus 1, 60. vulneratur 1, 68. fugit 2, 17. tota acie volitat 2, 21. ad Marabod. transfugit 2, 45.
Inhabile *quid* hoſtibus A. 36. inhabiles inferendis ictibus 3, 43. labori & audaciæ valetudo H. 3, 59.
Inhiare dominationi 4, 12. inhians hortis 11, 1. 12, 59. opibus *cujus* 16, 17.
Inhoneſto exitu fœdare vitam H. 1, 72.
Inhonora ſigna H. 4, 62.
Inhorreſcere vacuis H. 3, 85. inhorruit domus principis 11, 28.
Inhumana ſecuritas H. 3, 83.
Injicere *cui* catenas 1, 58. crates 1, 68. faces caſtris H. 4, 60. furorem, diſcordiam H. 3, 10. ignem horreis 15, 16. tectis H. 3, 71. marito vecordiam carminibus 4, 22. vincla H. 3, 14. H. 5, 22. injiciendus pons 15, 9. injectus ignis H. 4, 79. H. 5, 19. metus 12, 17. injecta cratis G. 12. injectæ fundamentis ſtipes H. 4, 53. injecta tela 2, 17. injecta veſtis 6, 50.
Inimicitiæ juxta libertatem periculoſiores G. 21. etiam domibus aſſignatæ O. 36. inimicitiarum gloria O. 40. inimicorum peſſimum genus, laudantes A. 41.
Iniquus *pro adverſante* 3, 4. 4, 68. 14, 52. iniqua neſciis palus, *eluctatu difficilis* 1, 63.
Inire balneas, epulas 15, 52. bella G. 15. G. 40. conſulatum 6, 1. 12, 41. 13, 34. 15, 48. H. 3, 37. H. 4, 38. conſul. dictaturas 11, 22. convivium 4, 10. conu. ſpectaculum 15, 58. formam vitæ 1, 74. numerum domuum 15, 41. num. ſtatuarum 2, 83. ſcenam 15, 39. vallum 1, 34. H. 5, 22. ab ineunte adoleſcentia O. 8.
Initium cædis 1, 48. H. 1, 45. H. 2, 52. erumpendi H. 1, 55. initio cædis orto difficilis modus H. 1, 39. initia acria, incurioſus finis 6, 17. belli, ut proveniunt, fama eſt in cetera H. 2, 20. Judæorum, *origo* H. 5, 2.
Injucundus adversus malos A. 22.
Injuriæ quam beneficio vicem exſolvere H. 4, 3. injuriam ſegniter laturus H. 2, 71. ex injuria commendatio 3, 75. injuriæ deorum, diis curæ 1, 73. injurias ægre tolerare A. 13.
Injuſte imperantes A. 32.
Inlecebræ. *vid.* Illecebræ.
Inlicere ambiguos 6, 44. teſtes 3, 22. *quem* inſidiis 4, 31. inliciente Vitell. 6, 36. inliciebantur proximi 4, 12.
Inligare indiciis *quem* 2, 27. lento veneno 6, 32. inligatus præda 3, 21.
Inludere. *vid.* Illudere.
Inluſtris nox 1, 50.
Inluvies. *vid.* Illuvies.
Innecti cervicibus H. 4, 46. innexus per affinitatem 6, 36. conſcientiæ matris 3, 10.
Innituntur ſecreta *quibus* 3, 30. inniti incolumitate *cujus* 15, 60. innixus amicitiis multorum 16, 14. liberto 1, 27. humeris H. 3, 28.
Innocens princeps H. 2, 37. ſocordia H. 1, 56. innocentia loca O. 12. innocentiſſimi cives H. 1, 37. qui H. 4, 7. innocenter partæ opes, *bonis artibus* 4, 44. innocentius agere H. 1, 9. innocentia 1, 44. 3, 12. 3, 16. H. 4, 58. A. 45. ſegnis 14, 51. melius tuetur ſtatum, quam eloquentia O. 11. innocentiæ *integritati* infenſi H. 1, 45. innocentiam qui allegant, diffidunt caritati judicis 13, 21.

Innoxius conſulatus H. 2, 60. innoxia affinitas 16, 29. paupertas 13, 34. iter H. 4, 20.
Innumera pecunia 14, 53.
Inoffenſus curſus honorum H. 1, 48. ordo navium H. 2, 34.
Inopia veri H. 1, 35. vix privato toleranda H. 1, 21. inopia audax 14, 57. G. 29. inops conſilii H. 3, 22. H. 3, 68. ſociorum 6, 34. inopi, quanto longior vita, tanto plus ſupplicii 12, 20. inopes copiarum 15, 16.
Inoritur memoria eorum 11, 23.
Inquies, *inquietus* 1, 74. Germanus 1, 68. ſpe, cupidine 1, 68. dies ploratibus 3, 4. nox 1, 65. animo 16, 14. moribus 6, 18. inquietare victoriam H. 3, 84.
Inquiſitio A. 43. inquiſitiones A. 2.
Inreligioſe 2, 50.
Inrepere animos militares 4, 2. inrepens paullatim venenum 4, 8.
Inreverentia juventutis 3, 31.
Inriſus. *vid.* Irriſus.
Inritamenta. *vid.* Irritamenta.
Inritus. *vid.* Irritus.
Inrogari pœnam *cui* 6, 7.
Inrumpere. *vid.* Irrumpere.
Inſatiabiles oculi H. 1, 44. inſatiabiliter 4, 38.
Inſcientia præcipientium O. 28.
Inſcitia ædificandi G. 16. præcipientium O. 28. regendi A. 28. reipub. H. 1, 1. inſcitiæ fidem parare, *ut inſcius conjurationis videatur* 15, 58. inſcitia erga domum 11, 25. per inſcitiam occidi H. 1, 54. inſc. potius legionum, quam audaciam increpans H. 1, 90.
Inſcribitur liber O. 30.
Inſechi *vid.* Iſichi.
Inſectari H. 2, 66. facetiis *quem* 15, 25. inſectatus *quos* H. 2, 96. inſectatio principum 15, 18. occulta in *quem* H. 3, 53. inſectationes 12, 40. inſectationibus peti 2, 55.
Inſerere nomen famæ O. 10. ſe dubitantibus 5, 4. fortunæ H. 2, 61. inſitus *pro adoptivo* 13, 14. inſita, *innata*, cunctatio & mora 4, 11. veritas G. 43. ferocia H. 3, 45. a patre 2, 43. ignavia H. 4, 19. animo H. 2, 94. modeſtia H. 4, 49. opinio 6, 22. pervicacia H. 3, 77. vanitas H. 4, 55. genti H. 5, 23. violentia 1, 59.
Inſervire amœnitati hortorum 16, 27.
Inſidere anguſta viarum H. 4, 35. ripam præſidiis 15, 9. inſidet urbem miles 4, 5. inſeſſi præſidiis montes 13, 59. inſeſſæ Alpes H. 3, 1. præſidiis H. 2, 98.
Inſidiæ adverſus violatorem fidei, non degeneres 11, 19. inſidiarum remedium, non intelligi 14, 6. inſidiæ, *h. e. collocati in inſidiis*, cooriuntur H. 2, 24. ut inſidiis incautus, ita iræ properus 11, 26. inſidias componere H. 5, 22. inſidiatores miſſi H. 1, 75.
Inſigne regium, *diadema* 2, 56. inſignia conſularia. *vid.* Conſ. dignitatis 16, 31. lugentium 2, 82. magiſtratuum H. 1, 61. militiæ H. 1, 81. prætoria. *vid.* Præt. triumphalia. *vid.* Triumph. inſignibus ſuis diſtinguuntur prætorianus & legionarius H. 1, 28.
Inſignivere dii annum tempeſtatibus 16, 13. inſignitior infamia 3, 70. inſignitius flagitium 4, 51.
Inſignis conſulatus 3, 31. dedecore ſententiæ 3, 65. conſilio, manu, voce inſignis hoſti H. 3, 17. vir, ignavo principi prægravis 11, 19. inſigne officium 3, 3. inſignes ſtudio, aut contumeliis libelli H. 2, 48.
Inſimulare veneficii 4, 54.
Inſiſtere cædibus 2, 21. deſtinatis 3, 42. membris 15, 57. perdomandæ Campaniæ H. 3, 77. ſpei H. 2, 46. veſtigiis *cujus* H. 3, 2. inſiſti in exitium *cui* 2, 62.
Inſitus. *vid.* Inſerere.
Inſociabilis 15, 68. nurui 4, 12. inſociabile regnum 13, 17.
Inſolens audiendi 15, 67. bellorum H. 1, 87. contumeliæ animus H. 2, 88. obſequii H. 3, 53. inſolentes contumeliarum 6, 34. inſolentia parendi 6, 10. ſententiæ 3, 59. noſtri 3, 38.
Inſoleſcere 2, 63. rebus ſecundis H. 2, 7. inſoleſcens Plancina 2, 75.
Inſomnis nox H. 2, 49.
Inſontium calamitatibus expleta avaritia H. 2, 13. inſontibus innoxia conſilia 11, 26.
Inſpecti, *viſi* H. 2, 6.
Inſtabilis ad gradum locus, *lubricus* 1, 64.
Inſtare, *urgere* 4, 17. H. 1, 62. inſtat ætas virginum 6, 15. metus ſenatoribus H. 2, 52. inſtans damnatio 16, 8. quamvis inſtantem, ſine reſponſo reliquit 4, 53. inſtante Lacone H. 1, 14. inſtantior cura 2, 56. inſtantius concurrere 6, 35. inſtandum famæ A. 18.
Inſtaurari epulas 6, 50.
Inſteius Capito 13, 39.
Inſtigatrix H. 1, 51.
Inſtinctor ſceleris H. 1, 22. inſtinctus, *concitatus* O. 14. inſtincti ruenteſque A. 35. vocibus inter ſe H. 4, 24. his vocibus exercitus 2, 46. inſtinctu fluens carmen 14, 16. decurionum, *hortatu* H. 1, 70. & furore flagrare H. 2, 46.
Inſtituere libertatem, conſulatum 1, 1. inſtitutio, *ſecta* Cynica 16, 34. inſtitutum priſcum, *mos* 13, 32. inſtituto vetere H. 1, 54. H. 4, 12. inſtituta Armeniorum 2, 56. Parthorum 6, 32. ſiniſtra, fœda pravitate valent H. 5, 5. veterum 3, 5. 4, 63.
Inſtruere aggerem H. 2, 22. bellum H. 4, 69. cohortem 4, 47. pericula *quibus* 14, 11. triumphum *cujus* H. 3, 45. inſtrumenta claſſis H. 5, 23.
Inſtrumentum imperii, boni amici H. 4, 7. matrimonii principalis H. 1, 22. inſtrumenta regni 12, 66. ſervitutis & reges A. 14.
Inſubres, *pop.* 11, 23.
Inſueſcere corpori *pellicum* 11, 29. cultui Rom. 6, 32. duritiæ & patientiæ 6, 34. exercitationibus 11, 3. inſueverant ſequi ſigna 2, 45. benevolentia Auguſti ita inſueviſſe, ut ferret, &c. 4, 39.
Inſula Amorgus, Batavorum, Britannia, Capreæ, Cercina Cythnus, Corcyra, Cous, Cyprus, Cythera, Eubœa, Gyarus, Hybernia, Lesbus, Mona, Pandataria, Planaſia, Rhodus, Sardinia, Seriphos, Trimetus, inſulæ Baleares, Cyclades. *vid. ſuis quaſque locis.* in inſulam ſeponi H. 1, 46. inſulæ *pro domibus* 6, 45. H. 1, 86. & domus 15, 41. inſularum frontem protegunt porticus 15, 43.

Inſultare aquis 2, 8. patientiam, ſegnitiem *cujus* 4, 59.
Inſumere inſtituta Parthorum 6, 32. curam *quibus* 16, 23. operam libellis 3, 44. vitam verſibus O. 9. inſumitur ſatis operæ in, &c. O. 29.
Inſurgere G. 39. A. 35. inſurgunt opes Rom. 11, 16. inſurgit ſilva 2, 16.
Intactus ſuperſtitione H. 2, 78. intactum vaſtationibus regnum 15, 37. intacti tormentis 15, 57.
Intectus, *apertus* 4, 1. intectum corpus H. 4, 46. H. 4, 77. intectis pedibus 2, 59.
Integer, *intactus*, *illæſus* 6, 26. *non ſaucius* 1, 68. 15, 11. eques, *recens* 2, 5. globus 12, 14. miles 15, 26. proconſulatus, *bene adminiſtratus* H. 2, 97. integrum ſe præſtare, *incorruptum criminantibus* 4, 52. integra ætas A. 44. auctoritas majoribus remediis ſervatur H. 1, 29. conſultatio 4, 40. fides 6, 30. 11, 6. H. 1, 71. H. 3, 41. juventa 12, 2. natura A. 4. O. 28. pars populi, *incorrupta* H. 1, 4. quies H. 2, 4. integrum bellum 2, 46. 15, 18. H. 2, 57. judicium, *incorruptum* 3, 8. *neutro inclinans* 3, 56. in integro eſt fortuna H. 3, 2. veſtra vis & gloria 15, 2. vita 3, 50. integri, *non conſcii ſeditionis* 15, 59. H. 1, 26. a conjuratione 15, 52. *intacti* A. 31. *non vulnerati* H. 3, 28. H. 5, 15. A. 36. A. 38. integri cælibes, *incorrupti pravitatibus* 3, 34. integri, *illæſi*, promptius obſequium retinent 14, 24. integris animis dijudicandum, *ſine affectu* 3, 12. integræ offenſiones, *non compoſitæ* 3, 24. res 12, 40. 15, 25. H. 3, 39. vires, *non delibutæ* H. 2, 30. H. 3, 2. integris turmis, *nihil turbato ordine* H. 4, 12. integra cuncta ſibi poſtulavit 5, 5. utrique 15, 17.
Integrari artus H. 4, 81.
Integre agere 13, 46. regere provinciam H. 1, 48. mutare *quid* H. 1, 52. integritas A. 9.
Intellectus *inſidiarum* diſſimulatus 13, 38. intellectum habere, *intelligi* G. 26.
Intelligere *dolum* ſi crederetur, vim metuens 2, 46. pontem validum intellexere, *experti ſunt* 15, 15. intelligereturque etiam, quod ſilebat 3, 35. inſidiarum remedium, ſi non intelligantur 14, 6. intelligens imminentium 5, 9. intellectum id Civili H. 4, 29. intellecto, *cum intellexiſſent* 1, 49.
Intemelium H. 2, 13, Intemelii, Liguriæ pars A. 7.
Intemeratus 16, 26. intemerata corpora conjugum 12, 34.
Intemperanter 2, 75. 13, 13. intemperantia, *ſcil. linguæ* 4, 18.
Intemperies cæli 16, 13. H. 2, 94.
Intempeſtive juvare 2, 23. intempeſtivus honor H. 2, 52. intempeſtiva ſapientia H. 3, 81. intempeſtiva officia 12, 26. remedia 12, 54.
Intendere, *augere*, cupiditates *quorum* H. 1, 12. formidinem H. 2, 54. gloriam *cui* 4, 26. largitionem H. 1, 24. luxus principis 13, 20. metum 1, 28. met. hoſtium 14, 23. met. mendacio 13, 47. odium 13, 15. intendi, *augeri*, certamen conjugio 4, 40. omnia, *exaggerare* 4, 11. vera 2, 57. vim 4, 12. intendere animum H. 1, 48. an. miraculis 2, 61. diſcrimen capitis G. 12. ictus 16, 9. manus *cui* 4, 3. 13, 14. man. verberibus 13, 26. oculos quo 4, 70. oc. quocunque H. 5, 17. ſe negotiis alienis 11, 7. intendit, *conatur* arcere H. 2, 12. ire obviam 11, 32. petere Cremonam H. 2, 22. intendere animo *quid* A. 18. intendere huc potius 3, 37. intenderat illuc Civilis H. 4, 79. intendens manum, *comprehendendi gratia* 1, 65. intendi in *quem*, *denotari quem* 4, 70. domui exitium 5, 4. probra, minas *cui* 3, 36. intentus 11, 18. 13, 3. A. 5. A. 9. intento mortis metu, *intentato* 1, 39. intentus paratuſque miles 2, 16. Demetrio 16, 34. laboribus, vigiliis H. 3, 69. operi pontis H. 2, 41. ad curas H. 2, 67. H. 4, 2. publicas 4, 67. adverſus inſidias 14, 3. in Italiam, res H. 4, 51. ornatuſque in prœlium exercitus H. 3, 63. intenta accuſatio 6, 4. cura 4, 72. militia *ſevera* 12, 39. intentum ferrum, *intentatum* 14, 61. intento ore dicere O. 11. intenti *qui* H. 2, 34. hoſtes H. 4, 33. ad juſſa populares 14, 24. intentæ cuſtodiæ H. 4, 28. intenta *cui* pericula, *intentata* 3, 48. alimentorum pretia, *aucta* H. 1, 89. intentior metu 16, 8. in modum coërcentis 15, 62. intentius excuſans ſe 3, 35. adſui ludis 11, 11. premere obſeſſos 15, 13. cuncta admovent H. 3, 84.
Intentare ictus H. 3, 31. *cui* manus H. 4, 41. metum 15, 54. tela ac manus in os H. 1, 69. tela duci H. 2, 18. voces, manus 3, 36. intentatur omnibus terror 3, 28.
Intentio ſingulorum O. 14. vultus 16, 34.
Inter initia, *a principio* H. 3, 18. inter *poſtpoſitum*. mare inter 4, 59. 6, 33. paucos inter 11, 10. Judæam inter H. 2, 78. viam inter H. 4, 74. inſulam inter H. 5, 19. verbera inter A. 31. medios inter hoſtes 14, 33.
Interamnium H. 2, 64. H. 3, 61. H. 3, 63. Interamnates 1, 79.
Intercedere conſilio, *id impedire* H. 1, 19. honori *quorum* H. 1, 77. ſenatuſconſulto 16, 26. intercedendum imaginibus A. 46. interceſſio tribunicia 14, 48.
Interceptor donativi H. 3, 10.
Intercidit imperium H. 1, 83. intercidere nomina H. 3, 23. intercidunt *quæ* H. 1, 84. intercidere caſibus, ſævitia, *mori* A. 3.
Intercidere venas 16, 14.
Intercipere epiſtolas H. 1, 67. geſta per alios A. 22. hoſtes diſcretos H. 4, 75. ingreſſus præſidiis, *præcipere* 15, 3. interceptus ſcelere, *interfectus* 2, 71. veneno 3, 12. A. 43. intercepta aqua 15, 43. intercepti *qui*, *de medio ſublati* 2, 82. equites H. 2, 17. exercitus A. 5. a Suevis A. 28. in tabernis, cubilibus H. 1, 86. interceptis literis 16, 14. interceptæ e publico pecuniæ 4, 45.
Intercurſantes feminæ 14, 30.
Interdicere aqua & igni 12, 42. domo 6, 29. interdictum ſorori aqua & igni 6, 18. reo aqua & igni 3, 38. Manlio Italia 2, 50. ei Italia 14, 41. interdicto igni, aqua 4, 21. 6, 30. interdicendum *cui* aqua atque igni 3, 68.
non Interfuit occidentium H. 1, 41. interfuit pacis H. 1, 1. intereſt veſtra H. 1, 30.
Interfector 2, 70. 14, 43. Voculæ H. 4, 59. H. 4, 62. longum interfectori viſum H. 2, 64. interfectores 4, 12. 12, 48. H. 2, 16. Cæſaris 1, 9. Galbæ

H. 2, 23. matris 12, 65. capta venalia ſervant H. 1, 47. ex interfectoribus Clodii H. 4, 49. interfectrix 3, 17.
Interfluit Viſurgis *quos, h. e. fluit inter quos* 2, 9. H. 3, 5. rivus H. 3, 17.
Interjacere *quæ, h. e. miſcere, interferere* 2, 10.
Interjicere, *interponere*, arma 12, 54. moram H. 3, 81. preces, minas 1, 23. interjectus exercitus H. 3, 8. equiti pedes H. 3, 79. interjectum flumen 2, 20. ſpatium 3, 13. H. 3, 72. tempus 4, 73. 12, 57. 14, 58. interjecti dies 14, 64. 15, 29. lapides 12, 24. lictores 16, 32. interjectus dierum, *ſpatium* 3, 67. noctis 6, 39. temporis 3, 51.
Interior potentia H. 1, 2. interiores *Germani* 2, 24. G. 5. Romani A. 30. interiora, *ſc. loca* 6, 43.
Interlucere G. 45.
Interluit *loca* fretum, *pro interfluit* 6, 1.
Internatæ ſaxis herbæ H. 4, 60.
Internecio gentis, *excidium* 2, 21.
Internuntius 2, 28. inſidiarum 6, 10. numinis H. 4, 65. pacis H. 3, 70. inter *quos* 15, 56.
Interpretes ſomniorum 2, 27.
Interpretabantur diverſi 2, 73. interpretari famam A. 40. *quæ ex orationibus* H. 2, 65. interpretando injurias accendere A. 15. interpretationes delatorum, *cavillationes* 3, 25.
Interrogare repetundarum 14, 46. 16, 21. interrogari facti *cujus* 13, 14. interrogatio teſtium 6, 47.
Interrupti pontes H. 1, 70. interruptæ venæ 16, 15.
Interſcindere venas 15, 35.
Interſepta auxilia H. 3, 53.
Interſtincta medicaminibus facies 4, 57.
Intervalla ſcelerum 4, 3.
Intervenire gloriæ alienæ H. 4, 85.
Intervertere *pecunias* H. 2, 95. interverſæ res 16, 10.
Inteſtabilis 6, 40. 15, 55. ſævitia 6, 51. inteſtabilior H. 4, 42.
Inteſtinum ſcelus 16, 23.
Intimus 16, 12. libertorum 15, 35. quiſque Sejano 6, 8. intima cauſa 1, 53. familiaritas H. 1, 46. ſodalitas 15, 68. intimum conſiliorum 15, 61. intimi 6, 18. amicorum 6, 21. H. 3, 56. aviæ 4, 12. Auguſti 2, 42. libertorum ſervorumque H. 1, 22. medicorum H. 3, 40. Piſonis 15, 55. intimi amici 4, 29. 16, 17. 16, 34. H. 1, 71. H. 2, 63. intimæ vires 15, 2. intima Africæ 3, 73.
Intolerandus labor 15, 42. H. 3, 26. intolerans æqualium, ſuperiorum H. 4, 80. cælibis vitæ 12, 1. laborum 1, 31. omnium 2, 75. intolerantior ſervitus 3, 45. ſubjectis 11, 10.
Intorquenda pila 14, 36.
Intra juventam, *non egreſſus juventam* 2, 71. ereptus 2, 41. intra paucos libertos domus, *pauci liberti in domo erant* 4, 7. intra unum damnum ſtetit vis tanta, *non intulit, niſi unum damnum* 3, 72. præturam intra ſtetit, *non exceſſit præturam* 3, 75.
Intravit animum cupido A. 5. metus pavidos 1, 39. pudor, gloria milites 1, 43.
Intrepidus minantibus H. 1, 35.
Introiit privignus domum 6, 51. introire urbem 3, 47. H. 2, 63. ovantes 2, 64.
Introrſus Pontum H. 2, 81.
Introſpicere adrogantiam *cujus* 1, 10. fortunam ſuam 11, 38. meditationes *cujus* 5, 4. ægris oculis *quid* H. 2, 20. introſpiciendæ voluntates, *explorandæ* 1, 7.
Intumeſcit vox repercuſſu, *augetur* G. 3. intumeſcere ſuperbia ferociaque H. 4, 19. intumeſcens motus 1, 38.
Inturbidus H. 3, 39. annus 3, 52. inturbida juventa 14, 22.
Intus ruere, *pro intro*. H. 1, 35.
Intuta amicitia 2, 42. obſidio H. 1, 68. intutum defendentibus *quod* 14, 33. tot corripere 4, 3. intutæ latebræ 1, 38. intuta mœnium 3, 76. caſtra H. 4, 75. intuta ferme adverſa 12, 36. intuta quæ indecora H. 1, 33.
Invadere exercitum H. 4, 68. imperium 15, 52. H. 3, 66. nomen regium H. 5, 9. poſſeſſa 6, 31. in centuriones 1, 32. cupido Cæſarem invadit 1, 61.
Invalidus 2, 80. 6, 47. ſenecta 3, 43. H. 1, 9. H. 3, 65. ſenecta & ignavia 13, 6.
Invehi inclementer in *quem* H. 3, 4. H. 4, 10. invectus eſt in Haterium 1, 13. invecti latus hoſtium H. 2, 43.
Inveniſſe bonos maluit, quam &c. A. 7. invenire ictu mortem 1, 61. perniciem ſibi, aliis 1, 74. inventores literarum 11, 14.
Invertere *quæ, aliis verbis recenſere* 15, 63.
Inveteraſcere 11, 24. inveterata invidia 6, 5. inveteratum obſequium 5, 3.
Invicem, *ultro citroque* 12, 47. 13, 2. H. 1, 65. G. 21. G. 37. A. 16. A. 24. cuncta invicem hoſtilia H. 3, 46. omnibus invicem gnaris H. 1, 75.
Invidere exemplo 15, 63. ſepulturæ 1, 22.
Invidia, *odium, obtrectatio, concitatio odii virulenta, factum odio dignum* 1, 21. 1, 23. 2, 37. 4, 52. 4, 53. H. 1, 82. H. 3, 60. ſenatus & principum 2, 38. invidiam tantam adire 4, 70. multa cum invidia flagitare 11, 34. augendam ad invidiam 12, 8. intellecta invidia 13, 15. haud ſine invidia 13, 42. gravare invidiam matris 14, 12. orta adverſus judicem invidia 14, 18. magna cum invidia ſenatum adeunt 15, 19. nova invidia complere mortem 16, 7. augere invidiam exemplo H. 2, 13. auxit invidiam ſpectaculum H. 3, 32. crebreſcente invidia H. 3, 34. atrocem invidiam ferre H. 3, 39. invidia in occulto H. 4, 4. hinc invidia H. 4, 14. lenita invidia H. 4, 44. ſpreta præſentium invidia 12, 67. per invidiam patris aggredi 13, 43. magna cum invidia novi principatus H. 2, 64. plerumque innocentes recenti invidiæ impares 2, 77. apud bonos invidiæ fuit, quod H. 2, 95. numerus cæſorum invidiam bello auxit H. 2, 68. auxit invidiam dignatio viri H. 3, 80. ſocietate culpæ invidiam declinavit H. 4, 41. nec ad invidiam iſta refero 2, 37.
Invidia, *livor*, in Treveros flectit *milites ſeditioſos* 1, 41. erga viventem *morte finit* 2, 71. infra magnitudinem *principis* jacet 14, 54. diſcordes *facit* H. 2, 5. vitium parvis magniſque civitatibus commune A. 1. invidiæ natura O. 40. extra invidiam, nec extra gloriam A. 8. invidia accendi 4, 60. ex invidia oritur odium 3, 65.

Invidioſa petulantia H. 4, 1. invidioſæ defenſiones O. 41. opes 14, 47. invidioſus *cui* H. 1, 33.
Inviſitata ſpecies H. 2, 50.
Inviſus infenſuſque *cui* H. 4, 70. inviſum ſemel principem ſeu bene ſeu male facta premunt H. 1, 7. inviſa primo deſidia, poſtremo amatur A. 3. inviſior 6, 4. H. 1, 12.
Invium virtuti nihil A. 27.
Inumbrante veſpera, *veſperaſcente die* H. 3, 19.
Inundatio Tiberis H. 1, 86.
Involat cupido animos 1, 49. involare caſtra H. 4, 33.
Involvere igni 14, 30. involuti fraudibus 16, 32.
Joannes dux *Hieroſolymorum* H. 5, 12.
Ionium mare 2, 53.
Jordanes fl. H. 5, 6.
Ira cladis 3, 57. dei H. 4, 26. deum 1, 39. 4, 1. 13, 17. 14, 22. Jovis 3, 61. numinum 16, 16. victoris H. 3, 31. cæleſtis 1, 30. H. 4, 54. hoſtilis 14, 38. H. 1, 63. inconſulta H. 4, 29. recens 4, 3. vaneſcens 5, 9. violentior 5, 4. & victoria nullum ſævitiæ genus omittit A. 16. iræ ſimulatio H. 1, 45. in iram præceps A. 42. ira accenſus 11, 8. *cujus* premi 4, 19. ſine ira & ſtudio 1, 1. iræ vulgi 3, 9. civiles 1, 43. irarum cauſæ H. 4, 13. iras incendit contumelia 2, 13. premere, *mitigare* H. 4, 72. retinere 1, 45. revolvens 4, 21.
Iracundia male diſſimulata H. 4, 11. fortuita 16, 6. iniqua H. 2, 100. ſuſpecta H. 1, 10. iracundiæ parentum ferendæ 14, 4.
ad Iratos non eundum H. 1, 32.
Ire inficias 15, 2. cominus, *congredi* H. 3, 1. contra, *obviam* 2, 10. 6, 44. 11, 10. obviam, *vid.* obv. perditum 4, 66. raptum 4, 1. H. 2, 6. ultum 4, 73. 6, 36. 12, 45. 15, 1. 15, 49. H. 1, 67. it in melius valetudo 12, 68. itur in cædes 13, 2. in laudes 14, 61. in ſententiam 3, 23. 12, 48.
Irrepit exitium 1, 73. impudentia O. 29. irrepentes magiſtri H. 2, 63.
Irreverentia 13, 26. H. 3, 51.
Irrevocabilior ira A. 42.
Irriſui eſſe 14, 39. H. 1, 7.
Irritamenta 3, 54. 13, 46. gulæ H. 2, 62. invidiæ 3, 9. libidinum H. 1, 88. luxus 14, 15. pacis A. 20.
Irritare *quos* H. 2, 17. H. 2, 53. exitum 13, 1. ingenium H. 1, 67. ſuſpiciones H. 3, 4. H. 4, 32. irritatum prœlium H. 2, 24. irritandis hominum oculis, *ſcil. opportunum* H. 3, 70. irritationes conviviorum G. 19.
Irritus legationis H. 4, 32. ad irritum revolvi H. 3, 26. in irritum cadere 15, 39. 15, 51. H. 3, 53.
Irrogare exilium 13, 23. pœnam 13, 28. ſupplicia 16, 5.
Irruens turba H. 1, 35.
Irrumpere Armeniam copiis 6, 33. civitatem H. 3, 47. contubernia 1, 48. convivium H. 1, 82. curiam 14, 11. domum H. 4, 50. forum H. 1, 40. Italiam H. 1, 61. H. 4, 13. hiberna H. 4, 15. pontem H. 5, 20. regiam 2, 62. ſtationes hoſt. H. 3, 9. tentorium H. 1, 83. irrumpit adulatio H. 1, 15. irruptio hoſtium H. 2, 99.
Iſauricus 3, 62.
Iſichi, *pop.* 13, 27.
Iſis H. 4, 84. H. 5, 2. *ei* Suevi ſacrificant G. 9.
Iſtævones G. 2.
Iſthmi anguſtiæ 5, 10.
Iſtria H. 2, 72.
Italia 1, 71. 2, 50. 4, 55. G. 2. G. 37. O. 28. ægra 11, 23. afflicta H. 1, 2. afflictata gravius quam bello, *tranſitu copiarum* H. 2, 56. capta H. 3, 49. inops 3, 40. pervaſtata 15, 45. ſevera & moris antiqui retinens 16, 5. ſtipendiaria 11, 22. tranſpadana H. 2, 32. externæ opis indiga 3, 54. olim longinquas in provincias commeatus portavit 12, 43. Italiæ campi fecundiſſimi 1, 79. conſenſus 1, 34. conventus 2, 35. pars latiſſima H. 1, 70. Italiam inultam urit Spartacus 3, 73. Italia arcere 16, 35. depulſi 16, 33.
Italicus 11, 16. Flavii filius 11, 16.
Italicus rex Suevorum H. 3, 5. *pro* Veſpaſiano pugnat H. 3, 21.
Italicus Silius H. 3, 65.
Italica legio H. 1, 59. H. 1, 64. H. 2, 41. prima H. 2, 100. H. 3, 14. Italicum bellum 3, 27. Italici legionarii, *ex legione Italica* H. 3, 22. Italica oppida 3, 71.
Itineri & prœlio incedere, *ad utrumvis paratum* 1, 51. iter dierum paucorum progredi H. 2, 57. iter juxta, *viam propter* 15, 47. iter ſiſtere H. 3, 50. vertere, *regredi* H. 2, 2. itinera impervia & interrupta 3, 31. arcta in urbe veteri 15, 38. it. audendi duo H. 4, 49. itinera obſidere 15, 11.
Iterare culpam H. 3, 11. tumulum 2, 7. vulnus 6, 35. iterata teſtudo H. 3, 28.
Ituræi, *pop.* 12, 23.
Iturius 13, 19. relegatur 13, 22. reſtituitur 14, 12.
Juba 4, 5. Jubæ filius 4, 23. nomen uſurpare H. 2, 58.
Jubere ſcelera A. 45. ſupplicium 1, 38. ſupp. veneficæ 13, 15. tributum *quibus* 4, 72. juſſit Britannico, exſurgeret 13, 15. juſſa mors 16, 17. H. 3, 39. pœna 15, 68. juſſa ducum interpretari, quam exequi H. 2, 39. principis metuenda *præ quibuſvis aliis* 4, 23. juſſa exequi H. 1, 80.
Judæa provincia facta H. 5, 9. deminutionem tributi orat 2, 42. origo *Chriſtianiſmi* 15, 44. in verba Vitellii *jurat* H. 2, 73. deſpectiſſima pars ſervientium H. 5, 8. Judææ pars magna vicis diſpergitur H. 5, 8. ſitus H. 5, 6. caput Cæſarea H. 2, 79. Jud. perdomandæ delectus Titus H. 5, 1. Judæam luſtrant arma civilia H. 4, 3. in Judæa Titus Veſpaſ. H. 2, 1. in Jud. auditi ſæpius Cæſares, quam inſpecti H. 2, 6.
Judæi provinciæ Syriæ adduntur 12, 23. jus muniendi emunt H. 5, 12. ſpeciem motus præbent 12, 54. profugi Creta H. 5, 2. ſue abſtinent H. 5, 4. mente ſola unum numen intelligunt H. 5, 5. ſoli non cedunt Veſpaſiano H. 5, 10. Judæorum initia clara H. 5, 2. mos abſurdus H. 5, 5. res auctæ H. 5, 5. reges 5, 8. ſuperſtitionis pervicacia H. 2, 4. corpora ſalubria & ferentia laborum H. 5, 6. pugna cum Tito H. 5, 11. in urbe obſeſſa multitudo H. 5, 13. Judæis adverſus omnes alios hoſtile odium H. 5, 5. Judæos Cn. Pompeius primus domuit H. 5, 9. Judaicus exercitus H. 1, 76. Judaicum bellum H. 1, 10. H. 3, 4. mare H. 5, 7. Judaica ſacra 2, 85.

Judas H. 5, 2.
Judice ab uno facilius diſcernuntur vera 3, 10. judicum honor 16, 14.
Judicium mihi eſt in incerto, *neſcio quid potiſſimum cenſeam* 6, 22. jud. adhibere H. 1, 83. animi citra damnum affectus proferre O. 27. judicia ſenatui tradita 11, 22. equites reciperant 11, 22. Serviliæ leges ſenatui reddunt 12, 60.
Jugantum civitas 12, 40.
Jugum Samnitium ſubiere Rom. 11, 24. jugum exuere A. 31. ſub jugum miſſæ legiones 15, 15. juga montis 6, 41. montium 12, 35. mont. ſumma H. 3, 77.
Juhonum civitas 13, 57.
Julia, Julianus &c. *vid. poſt* Julius. divus Julius *Cæſar* G. 37. ſummus auctorum G. 28. primus Rom. Britanniam ingreſſus A. 13. *unde* receſſit A. 15. amiſſa unica filia abſtruſit triſtitiam 3, 6.
Jul. Africanus 6, 7.
Jul. Agreſtis centurio H. 3, 54.
Jul. Agricola A. 4. *reliqua vid. in* Agr.
Jul. Alpinus H. 1, 68.
Jul. Altinus 15, 71.
Jul. Aquila 12, 15. prætoria inſignia adipiſcitur 12, 21.
Jul. Aſiaticus O. 14.
Jul. Atticus H. 1, 35.
Jul. Auſpex H. 4, 69.
Jul. Briganticus H. 2, 22. alæ ſingularium præfectus H. 4, 70. occiditur H. 5, 21.
Jul. Burdo H. 1, 58.
Jul. Calenus H. 3, 35.
Jul. Carus H. 1, 42.
Jul. Celſus 6, 14.
Jul. Civilis H. 1, 59. *reliqua vid. in* Civil.
Jul. Claſſicianus 14, 38.
Jul. Claſſicus H. 2, 14. *reliqua vid. in* Claſſ.
Jul. Clemens 1, 23. 1, 26.
Jul. Cordus H. 1, 76.
Jul. Denſus 13, 10.
Jul. Florus 3, 40.
Jul. Frontinus prætor H. 4, 39. procoſ. Britanniæ A. 17.
Jul. Fronto H. 1, 20. H. 2, 26.
Jul. Græcinus A. 4.
Jul. Gratus H. 2, 26.
Jul. Indus 3, 42.
Jul. Manſuetus H. 3, 25.
Jul. Marinus 6, 10.
Jul. Martialis H. 1, 28. H. 1, 82.
Jul. Maximus H. 4, 33.
Jul. Montanus 13, 25.
Jul. Paulus H. 4, 13. Civilis frater H. 4, 32.
Jul. Pelignus 12, 49.
Jul. Placidus H. 3, 85.
Jul. Pollio 13, 15.
Jul. Poſtumus 4, 12.
Jul. Priſcus H. 2, 92. ad obſidendum Apenninum miſſus H. 3, 55. ad Vitellium regreditur H. 3, 61. ſeipſum interficit H. 4, 11.
Jul. Sabinus H. 4, 55. Cæſarem ſe ſalutari jubet H. 4, 67. novem annis latet H. 4, 67.
Jul. Sacrovir 3, 40. 3, 44. fugit 3, 46. 4, 18. uno prœlio victus H. 4, 57.
Jul. Secundus O. 2.
Jul. Tugurinus 15, 50.
Jul. Tutor H. 4, 55. deficit a Rom. *ibid.* & H. 4, 57. Agrippinenſes & milites Rom. in verba Galliarum adigit H. 4, 59. vincitur a Sextilio H. 4, 70. Rhenum tranſit H. 5, 19. *ejus* negligentia H. 4, 70. *ſententia de maturando bello* H. 4, 76. fuga apud Grinnes H. 5, 21.
Jul. Vindex 15, 74. cum omnibus copiis cæditur H. 1, 51. uno prœlio H. 4, 57. *ejus* acies H. 4, 17. cœpta H. 1, 6.
Julii 5, 1. H. 2, 48. Alba acciti 11, 24. Juliorum imagines 3, 5. tumulus 16, 6. domus finita H. 1, 16.
Julia *Cæſ. filia* 3, 6.
Jul. Auguſta 1, 14. 3, 64. mortem obit 5, 1. *vid. etiam* Livia.
Jul. *Aug. filia* 1, 53. uxor Tiberii 6, 51. adultera 4, 44. impudica 3, 24.
Jul. Aug. neptis 4, 71. impudica 3, 24.
Jul. Agrippina, *vid.* Agrip.
Jul. *Germanici filia* 2, 54. M. Vinicio nubit 6, 15.
Jul. Druſi filia 3, 29. mariti ſecreta matri prodit 4, 60. Rubellio Blando nubit 6, 27. a Claudio pulſa 14, 63. interficitur 13, 32. accuſatore Suilio 13, 43.
Jul. Procilla, *mater Agricolæ* A. 4.
Julia familia 1, 8. 6, 51. gens 2, 41. 2, 83. 15, 23. *ejus* ſacerdotium H. 2, 95. origo Æneas 4, 9. lex 2, 50. 4, 42. Juliæ ſtirpis auctor Æneas 2, 58.
Juliæ Alpes H. 3, 8. *ſc. Kalendæ* H. 1, 77. leges 15, 20. rogationes 3, 25.
Julianus Claudius H. 3, 57. gladiatorum præfectus H. 3, 76. interficitur H. 3, 77.
Julian. Tertius H. 2, 85. *ei* prætura ablata H. 4, 39. reddita H. 4, 40.
Julianæ partes 1, 2.
Julus Antonius 3, 18. interfectus 1, 19. ob adulterium Juliæ 4, 44.
Jumenta abſumpta H. 4, 60. confixa telis 14, 37. jum. captiva agnoſcere 15, 15.
Juncus Virgilianus 11, 35.
Jungi matrimonium adulterio 13, 45. per amnem pontes 13, 7.
Junia M. Bruti ſoror 3, 76.
Jun. Calvina 12, 4. Italia pulſa 12, 8. ſedibus patriis redditur 14, 12.
Jun. Silana 11, 12. Agrippinam accuſat 13, 19. ſterilis 13, 21. in exilium agitur 13, 22. moritur 14, 12.
Jun. Furii Scriboniani mater 12, 52.
Jun. Torquata *ſoror C. Jun. Silani* 3, 68.
Junia familia 3, 24. 3, 69. 15, 35.
Juniores *opponuntur* ſapientiſſimo cuique H. 4, 69. juniorum cuneus 2, 83.
Junius ſenator 4, 6. Jun. quidam *magus* 2, 28.
D. Jun. Coſ. 12, 58.
Jun. Blæſus 1, 16. *tumultuantes* increpat 1, 18. nonnullos punit 1, 21. proconſul Africæ 3, 35. prorogata *ei* provincia 3, 58. triumphalia accipit 3, 72. imperator ſalutatur 3, 74.
Jun. Blæſus *filius* 1, 19. ad Tiber. miſſus 1, 29. *ſub patre* propriam manum ducit 3, 74. Lugdunenſis Galliæ rector H. 1, 59. circumdat *Vitellio* miniſteria H. 2, 59. *ejus* mors H. 3, 38.

Jun. Cilo 12, 21.
Jun. Gallio 6, 3. Senecæ frater 15, 73.
Jun. Lupus 12, 42.
Jun. Marullus 14, 48.
Jun. Mauricus H. 4, 40.
Jun. Otho 3, 66. in exilium pellitur 6, 47.
Jun. Ruſticus 5, 4.
Jun. Silanus 4, 68. interficitur 13, 1. ſcelere P. Celeris 13, 33. frater ejus Lucius 13, 1. *& proinde ſoror* Junia Calvina.
D. Jun. Sil. 3, 24. *cujus frater.*
M. Jun. Sil. 5, 10. Coſ. 2, 59. nobilis & eloquens 3, 24. ex contumelia conſulatus honorem principibus petit 3, 57. Africam obtinet ſub Caio H. 4, 48. a quo accuſari juſſus A. 4. *ejus* ſententia in memoriam Liviæ 6, 2.
C. Jun. Sil. 3, 66. ejus filius 3, 68. ſoror Torquata 3, 69.
L. Jun. Sil. 12, 3. ſibi mortem conſciſcit 12, 8. Aug. abnepos 13, 1. *ejus frater* Jun. Sil. *de quo ſupra. Soror* Junia Calvina 12, 4.
M. Jun. Sil. Creticus 2, 4. demotus Syria 2, 43.
Jun. Sil. Torquatus 15, 35. interfectus 16, 8. 16, 12. *ejus* ſoror Lepida 16, 8. *fratris filius.*
L. Jun. Sil. Torq. 15, 52. accuſatur 16, 7. necatur 16, 9. 16, 12.
Junii H. 3, 38.
Junius *menſis* 16, 12.
Juno H. 4, 53. propitiata 15, 44. Junonis cella H. 1, 86. delubrum 4, 14.
Jupiter 2, 22. 2, 32. 3, 62. H. 4, 53. Capitolinus 15, 23. Conſervator H. 4, 73. Cuſtos H. 3, 74. Dis H. 4, 83. Liberator 15, 64. 16, 35. Opt. Max. H. 3, 72. H. 4, 58. rerum omnium potens H. 4, 84. Salaminius 3, 62. Stator 15, 41. Vindex 15, 74. Saturnum pellit H. 5, 2. Jovis ædes 13, 24. ira 3, 61. ſedes H. 3, 72. H. 4, 54. templum apud Capuam 4, 57.
Jurare *in quem* H. 1, 76. in acta *cujus* 4, 42. principis 13, 11. Auguſti 16, 22. in verba H. 4, 57. H. 4, 60. in verba ſenatus H. 1, 56. *cujus* 1, 7. H. 2, 16. juraturæ in verba feminæ cohortes 14, 11. jurari in acta 1, 72. juratus 1, 74. ſenatus 4, 21. jurati magiſtratus H. 4, 6.
Jurgium acre H. 4, 6.
Jus *oppoſitum* mori 3, 28. jus æquum 2, 82. 3, 27. belli 12, 17. coloniæ 14, 27. commercii 2, 62. conſulare 1, 1. haſtæ 13, 28. hominum H. 3, 51. honorum adipiſcendorum 14, 50. hoſpitii G. 21. hoſtium 1, 42. H. 4, 58. imperii 15, 31. H. 2, 40. Latii 15, 32. H. 3, 55. legationis 1, 39. legatorum H. 3, 80. H. 4, 48. libertatis revocandæ 13, 26. militum 11, 33. muniendi H. 5, 12. naturæ 15, 19. patrium 4, 16. prætoris 1, 10. 2, 56. proconſulare 3, 21. 13, 21. ſententiæ dicendæ 13, 49. tribuniciæ poteſtatis 1, 13. tribunicium 1, 2. Verrinum O. 23. victoriæ H. 4, 74. H. 5, 9. virgarum 1, 77.
Juris notitia O. 31. principia 3, 25. jus experiri 3, 36. reddere 6, 11. ad jus imperii tranſire H. 2, 40. jure cæſus 14, 43. gentium pœnas repoſcere H. 4, 32. jura, *documenta juris ſui* 3, 60. nova & recentia H. 4, 65. jura minuuntur quotiens gliſcit poteſtas 3, 69. jura libertorum H. 2, 92. ſucceſſionum G. 32.
Jusjurandum ſolemne principio anni 16, 22. ſenatus, nihil ope ſua factum, quo cujuſquam ſalus læderetur H. 4, 41.
Juſtitium 1, 16. 1, 50. ſumptum 2, 82. exutum 3, 7.
Juſtus Catonius 1, 29.
Juſt. Fabius O. 1.
Juſt. Minucius H. 3, 7.
Juſtus exercitus H. 4, 21. juſta arma 14, 32. loca 2, 5. ſtipendia H. 4, 46.
Juta *pro adjuta* 14, 4.
Juvat ſequi H. 3, 2. juvandæ feſtinationi 16, 2.
Juvenalis *princeps* Tungr. H. 4, 66.
Juvenales ludi 14, 15. 15, 33.
Juvenalium ludicrum 16, 21. H. 3, 62.
Juvenilis animus 12, 64. 13, 11. H. 2, 2. ardor A. 37. O. 2. familiaritas 14, 4. licentia 13, 47. juveniliter, *parum caute* 4, 10.
in Juvene luxus non adeo diſplicet 3, 37.
Juventæ bona, flagitioſa ſenectus oblitterat 6, 32. lubricum 6, 49. robur 14, 52. juventa facilis 3, 8. injurioſus 4, 23. properus H. 4, 68. rudis 12, 15.
Juventutis principes 1, 3. deſidia O. 28. inreverentia decretis notata 3, 31.
Juxta *quos* agere G. 42. conjuges & liberos H. 2, 12. deos H. 2, 76. focum, ignem G. 17. formidinem velocitas, *h. e. ſimilis, vicina formidini* G. 30. libertatem 6, 42. G. 21. ſeditionem ventum, *h. e. prope* 6, 13. 14, 42. *poſtpoſitum*, cubiculum juxta 13, 15. iter jux. 15, 47. laqueum jux. 5, 9. litus jux. 14, 6. Rhenum jux. 4, 5. roſtra jux. 12, 21. templum jux. 12, 13. Tiberim jux. 2, 41. urbem jux. 6, 39. juxta collocare H. 1, 36. ſtatuitur imago 14, 12. juxta, adulatio & ſuperbia, *utraque ſimul* 4, 1. juxta periculoſo, *h. e. cum utrumque æque periculoſum eſſet* 1, 6. audiuntur in metu conſilia & rumor H. 3, 58. cadunt innocentes ac noxii 1, 48. facies belli civ. externique H. 4, 22. famoſus ſecundis adverſiſque H. 1, 10. gravatus ſpem ac metum 5, 8. grave ſolum cælumque H. 5, 7. immobilis precibus & invidiæ 16, 10. intolerand. nobilitati plebique 12, 10. inviſi, *uterque* 6, 4. levis ad honeſta ſeu prava 11, 33. perpeti gratiam aut ſaltus 4, 74. venerabilis viſuque & auditu 2, 72.
Izates 12, 14.

L.

LABAT defenſio, *deficit, nutat, vacillat*, 13, 43. fides exercitus H. 1, 26. indicium 15, 55. Reſpubl. bellis 3, 73. quid in moribus, *in pejus it* 2, 33. labant hoſtes 2, 26. labans Agrippina, *cum cœpit imminui potentia ejus* 14, 12. miles H. 5, 18. labantes acies G. 8. res H. 2, 86.
Labefacere *quem, pro adfligere* 6, 29. *pro ad defectionem ſollicitare* 15, 51. corpora, *infirmare* H. 2, 93. labefactus, *vacillans, nutans* 4, 60. labefactæ ædes 1, 75. civitates terræ motu 4, 13. labefactata fides 13, 21.
Labens, *adflictus* 16, 33. acies H. 3, 23. anima 16, 11. Soranus 16, 33. *vid.* Labi.

Labeo Antiſtius 3, 70.
Lab. Aſconius 13, 10.
Lab. Cethegus 4, 73.
Lab. Claudius. *vid.* Claud. Lab.
Lab. Pompeius 4, 47. 6, 29.
Lab. Titidius 2, 85.
Labes ignominiæ H. 3, 24.
Labi, *in prœlio cadere* 2, 11. in mare, *defluere* G. 45. labitur ſanguis 14, 64. ſpiritus 6, 50. labuntur tela H. 3, 29. lapſus cuſtodia, *elapſus* 5, 10. in porticus ignis H. 3, 7. lapſa vox 11, 31. lapſi in adulationem 4, 6. in ſomnum H. 5, 22. lapſæ partes H. 3, 17. lapſa ſaxa 4, 59.
Labor militibus robur addit H. 2, 4. diſcretus fortes ignavoſque diſtinguit H. 3, 27. duplicatus 1, 64. inglorius 4, 32. intolerandus 15, 42. H. 3, 26. irritus 15, 17. laboris *impatientes Germani* G. 4. laborum periculorumque ſocia *conjunx* G. 18. laborare frumenta, fructus G. 45. laborantes, *ambiguo prœlio* 13, 39. H. 2, 24. laboratur diſcordia A. 16. flagitiis, legibus 3, 25. infecunditate 12, 43.
Lac concretum G. 23.
Lacedæmonius orator *nullus* O. 40. Lacedæmonii legatos *Romam mittunt* 4, 43. victos pro alienigenis arcent 11, 24.
Laceri H. 2, 22. artus A. 37. lacera corpora H. 2, 70. veſtigia tectorum 15, 40. lacerare famam H. 4, 79. imperium H. 3, 55. lacerari rem Rom. 4, 24. probris 4, 42. rumore 15, 73.
Lacerti G. 17. immanes O. 10.
Laceſſere 1, 64. exercitum A. 22. imperium Rom. 2, 88. majores O. 27. otium 14, 3. terga abeuntium 1, 56. laceſſens *quem* jurgio 14, 49. laceſſentes H. 5, 15. H. 5, 17. H. 4, 23. laceſſi 5, 11. laceſſita pax 4, 32. 15, 2.
Laco Achæus, Pompeiæ Macrinæ ſocer 6, 18. *vide* Cornel. Laco.
Lacrimæ reorum O. 12. effuſæ H. 1, 69. intempeſtivæ H. 2, 48. profuſæ 4, 53. in lacrimas effuſus 4, 8. effuſi 3, 23. victa 1, 57. ob lacrimas accuſatæ feminæ 6, 10.
Lacus *Aſphaltites in Judæa* H. 5, 6. Avernus 15, 42. Baianus 14, 4. Curtius H. 1, 41. Curtii H. 2, 55. Fucinus 12, 56. Lucrinus 14, 5. Velinus 1, 79. ſecretus *Germanor.* G. 40. *plural.* 1, 60. 1, 79. 2, 8. Fundani H. 3, 69. Campaniæ 3, 59. H. 1, 23. immenſi navigati G. 34. receptacula Nili 2, 61.
Læcanius conſul. 15, 33.
Læditur ſalus cujuſque H. 4, 41. quem læſeris odiſſe, humani ingenii proprium A. 42. læſæ religiones 3, 24. læſurum H. 3, 56.
Lælia Veſtalis defuncta 15, 22.
C. Lælius *orator* O. 25.
Lælius Balbus 6, 47. 6, 48.
Laërtes pater Ulixis G. 3.
Lætari cæde inimici H. 1, 44. exitu *cujus* 3, 12. honore judicioque A. 43. periculis 3, 44. populationibus 11, 18.
Lætitia *quandoque* noviſſimum malorum 1, 47. convivii 13, 16. orationis, *amœnitas*, *ubertas* O. 20 & 21. ſpectaculi 15, 53. adumbrata 4, 31. intempeſtiva H. 3, 30. miſera H. 2, 45.
Lætus animi 2, 26. fronte A. 39. cantus 2, 75. oblatis 13, 19. periculis H. 2, 86. præſentibus 5, 10. victoria H. 3, 48. ad mutationem miles H. 2, 36. læta voluptatibus adoleſcentia H. 2, 2. ſermonibus civitas H. 4, 11. bello gens H. 4, 16. gaudio prædaque nox. A. 38. oratio O. 14. lætum antiquitatibus genus Græcorum H. 2, 4. læti dies G. 40. nuntii 1, 5. malis publicis H. 3, 83. præda 14, 33. ſeditionibus H. 1, 83. lætæ adfectiones 4, 15. læta in præſens 2, 70.
Lætus *quibus* adventus, *h. e. gratus, acceptus* 11, 16. finis H. 1, 4. læta *cujus* memoria 3, 48. ſalus H. 1, 71. læta *cui* cædes H. 3, 75. lætum cuique H. 2, 95. ſibi 15, 37. *quid* in publicum 12, 8. militib. nomen H. 4, 68. læta 2, 12. H. 1, 34. beneficia 4, 18. munia 11, 25. barbaris 1, 68. Tiberio 4, 43.
Læta fama, *proſpera, ſecunda* 11, 19. lætum *quid* H. 1, 27. *cui* augurium H. 1, 62. regno H. 4, 83. Reipub. H. 2, 1.
Lætum nihil operiens 1, 53. læta 4, 15. 6, 22. 11, 17. aliqua 14, 63. exta H. 2, 4. omnia 1, 42. 11, 15. H. 2, 80. H. 4, 49. ad præſens male parta H. 3, 6. principia H. 2, 11.
Lætiores animi 3, 69. herbæ O. 40. loci, *de amœnioribus partibus orationis* O. 22. lætiora 2, 82. H. 2, 35. lætius acceptum 6, 10. mutata multa 3, 34. lætiſſima *cui* cædes, *acceptiſſima* 15, 60. lætiſſima quæque O. 23.
Lævus amnis 2, 8. læva maris H. 2, 2.
Lamenta H. 4, 1. H. 4, 45. A. 28. G. 25. conjugum, liberorum 16, 13. feminarum 15, 38. matrum 4, 51. muliebria A. 46. lamentari fratrem, propinquum, parentes 4, 63.
Lamia Ælius 6, 27.
Lanceæ H. 1, 79. H. 2, 29. H. 3, 27. majores G. 6.
Langobardi 2, 45. G. 40. Italicum in regnum reſtituunt 11, 17.
Languor H. 2, 42.
Lanuvium 3, 48.
Laodicæa 2, 79. terræ tremore prolabitur 14, 27. Laodicæni 4, 55.
Lapis quartus 15, 60. H. 3, 18. quintus H. 4, 60. duodecimus 3, 45. viceſimus 13, 26. quadrageſimus H. 4, 11. ſexageſimus 1, 45. *interdum omittitur lapis, ut*, ad octavum a Bebriaco, *ſc. lapidem* H. 3, 15. lapis ligatus vittis H. 4, 53. lapides *gemmæ* 5, 53. lapidum moles H. 2, 21.
Lapſantes equi H. 1, 79. ſanguine & lubrico palud. 1, 65. lapſu equi afflictus H. 2, 33. proſtratus 4, 34.
Laquearia 4, 69.
Laqueo finire infamiam G. 6. ſtrangulata 6, 25.
Larium ſacellum 12, 24.
Largiri injurias Reipub. *condonare* 3, 70. in ſervos; quantum aderat pecuniæ 16, 31. largiendis pecuniis 1, 52. largitio 2, 55. fomentorum, medicorum 4, 63. ex cupidine ſumma apiſcendi 4, 1. vulgi, *in vulgum collata* H. 1, 46. largitione male acquiritur militum favor H. 1, 17. largitor 3, 27. H. 2, 86.
Largus animo H. 2, 59.
P. Largus Cæcina 11, 33.
Laſcivia audax G. 24. fautorum 1, 77. ſoluti in laſciviam animi H. 3, 38. per laſciviam H. 2, 68. H. 3, 62. jaculari faces H. 3, 33. laſcivire 1, 16.

H. 3, 83. otio A. 16.
Late H. 3, 16. corrupta latius caſtra H. 1, 28. latius H. 2, 3. metui 12, 43.
Latebra H. 1, 43 H. 3, 85. pudenda H. 3, 85. audaciam pro latebra habere H. 3, 73.
Lateres *auri* 16, 1.
Latiaris Latinius 4, 68. pœnam luit 4, 71. 6, 4.
Latinius Pandus 2, 66.
Latinus ſermo 2, 10. magiſtratus 11, 24. Latinæ feriæ 4, 63. 6, 11.
Latium 11, 23. vetus 4, 5. Latii jus 15, 32. Latium externis dilargiri H. 3, 55.
Latona 3, 61. ejus parens 12, 61.
Latrocinia agitantes 12, 27.
Latus clavus O. 7. latum mare 2, 78. genus orandi H. 1, 90. late, *vid. ſupra.*
Latus clivi H. 3, 71. Italiæ H. 2, 17. latera *inſulæ* H. 4, 12. diductis in latera turmis H. 3, 16.
Laudare promptos A. 21. laudans ac mærens 14, 15. pro roſtris filium 4, 12. laudantes, peſſimum inimicorum genus A. 41. laudatus cunctis Germanicus 4, 57. laudatus paterfamiliæ O. 22. laudata pro roſtris 5, 1. laudati principes H. 4, 74. pro concione duces H. 2, 59. victores 2, 22. laudatio, *ſc. funebris* 13, 3. pro roſtris 3, 76. laudationes *funebres* 3, 5. 13, 17.
Laurea proſperæ geſtæ rei H. 3, 77. lauream deportare 2, 26. laureatæ, *ſc. literæ* A. 18. ſtatuæ 4, 23.
Laurus additur faſcibus imperatoriis 13, 9. lauru ornatæ domus 15, 71. cum lauru ac floribus circumlatæ imagines Galbæ H. 2, 55. lauru roſiſque conſtrata via H. 2, 70.
Laus falſa cohibenda 15, 21. imperatoria 2, 52. regia 15, 1. laudi dari O. 19. in laudem trahi 3, 37. in laude eſſe O. 18. laudibus *quem* ferre 4, 34. H. 3, 3. efferre 3, 72.
Lautum corpus, *lotum* 11, 3. lauti G. 22.
Laxare ordines 13, 40. H. 3, 18. laxata catena 6, 14. laxati ordines H. 3, 25.
Lecanius, Galbæ percuſſor H. 1, 41.
Lecticæ geſtamen 2, 2. lectica delatus 2, 29. lecticula H. 3, 67.
Lectiſſimi colores G. 6. auxiliarium A. 18. lectiſſimæ Liburnicarum H. 3, 47.
Lectus, *in quo funus fertur* 3, 5. convivalis 14, 9. lectulus H. 4, 24. H. 4, 77. lectuli 16, 11.
Legari cui, *h. e. legatum alicujus fieri* 4, 56. legatio legionis A. 9. Treverorum H. 4, 68. miſſa H. 2, 45. H. 2, 55. legationis jus 1, 31. ſacra 1, 42. ſpecies H. 1, 13. in eam legationem delectus 15, 5. triennium in ea legatione detentus A. 9. ſortem legationibus ponere H. 4, 8.
Legatus, *præſes provinciæ* 12, 40. 14, 29. A. 15. Cæſaris 2, 80. H. 1, 9. conſularis H. 1, 56. A. 7. legionis 4, 73. 15, 28. H. 1, 7. H. 1, 57. H. 1, 64. H. 2, 43. H. 2, 44. H. 2, 85. H. 3, 14. H. 3, 50. H. 3, 62. H. 4, 19. H. 4, 24. H. 4, 46. H. 4, 49. H. 4, 61. H. 4, 70. H. 4, 79. primæ 1, 44. viceſimæ H. 1, 60. provinciæ H. 1, 59. H. 2, 98. Syriæ 11, 10. 13, 8. H. 5, 10. legati, *præſides* 13, 54. legionum H. 1, 7. H. 1, 52. H. 1, 60. H. 4, 22. H. 4, 56. H. 4, 59. prætores deſtinati 2, 36. prætorii A. 7. *provinciæ* A. 33. legati, *nuntii*, *oratores* Aſiæ 4, 55. captorum 12, 28. Cotyis 12, 15. Eunonis 12, 19. Helvetiorum H. 1, 69. Hyrcanorum 14, 15. Lingonum H. 1, 54. Othonis H. 1, 74. Othonianorum H. 2, 45. Parthorum 12, 10. 15, 24. Ptolemæi H. 4, 83. Puteolanorum 13, 48. regis Parthorum H. 4, 51. ſenatus H. 2, 69. Tacfarinatis 3, 73. Tencterorum H. 4, 64. Tiridatis 15, 27. Vologeſis 15, 7 & 27. leg. violati H. 3, 80. legatorum jus ſacrum H. 3, 80. de legatis ad Veſpaſianum contentio H. 4, 6.
Legere comites 1, 47. aliquid ex eo 1, 12. cui mandata foret Africa 3, 32. decurias equitum 3, 30. ducem 1, 43. H. 1, 68. flaminem 4, 16. imperatorem H. 2, 37. legi a ſe militem, non emi, *vox Galbæ* H. 1, 5. latere Britanniæ lecto A. 38.
Legio prima 1, 31. apud aram Ubiorum hiemat 1 37. 1, 39. ſigna a Tiberio accepit 1, 42. ſeditioſos punit 1, 44. cum Germanico in Germanos pugnat 1, 51. cum Cæcina 1, 65. infenſa Galbæ H. 1, 55. Vitellium imperatorem ſalutat H. 1, 57. Bonnæ hiemat H. 4, 19. H. 4, 25. pellitur a Batavis H. 4, 20. Civili dedita H. 4, 62. ſe ipſam in verba Veſpaſiani adigit H. 4, 70. ad Cerialem venit H. 4, 72. ejus aquila prope circumventa H. 4, 77.
Legio prima Adjutrix, claſſicorum H. 1, 6. Galbæ infeſta H. 1, 31. ad occupandas Padi ripas mittitur H. 2, 11. in auxilium Placentiæ ducitur H. 2, 22. e parte Othonis H. 2, 43. Othoniani exercitus robur H. 3, 13. in Hiſpaniam miſſa H. 2, 67. ſollicitatur a Flavianis H. 2, 86. ad Veſpaſianum deficit H. 3, 44.
Legio prima Italica H. 1, 59. Lugduno abducta H. 1, 64. ad eam legati Othonis H. 1, 74. ejus virtus H. 2, 41. Cæcinam ſequitur H. 2, 100. ad obtinendam Cremonam præmiſſa H. 3, 14. funditur ab Antonio Primo H. 3, 18. Italici milites *ex ea legione* H. 3, 22.
Legio ſecunda 1, 37. 1, 70. 14, 37. in acie Vitellii H. 3, 22. in Britannia H. 3, 44. ad Cerial. venit H. 5, 14. a Civili invaditur H. 5, 20.
Legio ſecunda adjutrix e recens conſcriptis H. 4, 68. ad Cerialem venit H. 5, 14. novam aquilam dicat H. 5, 16.
Legio tertia 13, 40. 15, 6. in Armeniam ducitur 15, 26. Rhoxolanos cædit H. 1, 79. e Syria in Mœſiam tranſit H. 2, 74. in partibus Veſpaſ. H. 2, 85. deficit a Vitel. H. 2, 96. Veronam venit H. 3, 10. Parthos, Armenios, Sarmatas petit H. 3, 24. Capuæ hiemat H. 4, 3. in Syriam remittitur H. 4, 39. Legio tertia Alexandriâ ad Titum adducta H. 5, 1.
Legio *tertia* in Africâ H. 4, 48.
Legio quarta 15, 6. Armeniam intrat 15, 7. in Syriam transfertur 15, 26.
Legio quarta in ſuperiori Germania H. 1, 9. imperatorem alium flagitat *pro Galba* H. 1, 12. paucis ſeditionis auctoribus H. 1, 18. dirumpit imagines Galbæ H. 1, 55. *cognomento* Macedonica, in acie Vitellii H. 3, 22.
Legio quinta 1, 45. apud Cæcinam 1, 64. Friſios pellit 4, 73. in inferiore Germania H. 1, 55. tertiamdecimam legionem propellit H. 2, 43. duas cohortes auxiliares interficit H. 2, 68. Cæ-

cinam ſequitur H. 2, 100. Vitellii imagines reponit H. 3, 14. in acie Vitellii H. 3, 22. pulſa a Civili, in Vetera caſtra confugit H. 4, 18. ubi obſeſſa 4, 35. inopiam tolerat H. 4, 58. in verba Galliarum jurat H. 4, 60.
Legio quinta e Moeſis excita 15, 6. in Ponto 15, 10. in Armeniam ducitur 15, 26. in Judæâ H. 5, 1.
Legio ſexta 2, 79. Piſonem obſidet 2, 18. ſub Corbulone militat 13, 40. 15, 6. in Armeniam ducitur 15, 26. Mucianum ſequitur H. 2, 83. Dacis oppoſita H. 3, 46.
Legio ſexta H. 3, 44. ex Hiſpania accita H. 4, 68. ad Cerialem venit H. 5, 14.
Legio ſeptima Claudiana H. 2, 85. in Italiam venit H. 3, 9. in hiberna dimittitur H. 4, 39.
Legio ſeptima Galbiana H. 2, 11. ſuis hibernis reddita H. 2, 67. Veſpaſiano accedit H. 2, 86. Patavium venit H. 3, 7. a Galba in Hiſpania conſcripta H. 3, 25.
Legio octava 1, 23. in hiberna redit 1, 30. in partibus Veſpaſiani H. 2, 85. Veronam venit H. 3, 10.
Legio nona 4, 23. a Britannis fuſa 14, 32. ſupple-tur 14, 38. ejus vexilla in acie Vitellii H. 3, 22. invalida A. 26.
Legio decima 2, 57. ſub Corbulone 14, 6. ſub Tito militat H. 5, 1.
Legio decima H. 2, 58. ad Veſpaſianum deficit H. 3, 44. ex Hiſpania accita H. 4, 68. H. 4, 76. ad Cerialem venit H. 5, 19. a Civili invaditur H. 5, 20.
Legio undecima H. 2, 11. ſuis hibernis reddita H. 2, 67. Flavianis ſeſe adjungit H. 3, 50.
Legio duodecima 15, 6. Armeniam intrat 15, 7. ſub Pæto 15, 10. in Syriam transfertur 15, 26.
Legio tertiadecima Gemina 1, 37. Othoni militat H. 2, 11. propulſa Quintanorum impetu H. 2, 43. ſtruere amphitheatra juſſa H. 2, 67. Veſpaſiano accedit H. 2, 86. Pœtovione hiemat H. 3, 1. Patavium venit H. 3, 7.
Legio quartadecima 1, 70. ſub Suetonio militat 14, 34. præcipua fama H. 2, 11. H. 2, 32. pro Othone ferox H. 2, 66. pugnat H. 2, 43. in Britanniam tranſvecta H. 2, 66. ſollicitatur a Flavianis H. 2, 86. robur Othoniani exercitus H. 3, 13. accita ex Britannia H. 4, 6. H. 4, 76. ad Cerialem venit H. 5, 14. domitrix Britanniæ H. 5, 16. in ſuperiorem Germaniam miſſa H. 5, 19.
Legio quintadecima, in inferiore Germaniâ, ſacramento pro Galbâ adacta H. 1, 55. in acie Vitellii H. 3, 22. ejus baliſta H. 3, 23. funditur a Civili H. 4, 18. obſidetur apud Vetera H. 4, 35. inopiam tolerat H. 4, 58. in verba Galliarum jurat H. 4, 60.
Legio quintadecima 1, 23. in hiberna redit 1, 30. e Pannoniâ in Syriam ducitur 15, 25. in Judæâ H. 5, 1.
Legio ſextadecima 1, 37. ſacramento pro Galbâ adacta H. 1, 55. pro Vitellio pugnat H. 3, 22. Noveſium venit H. 4, 26. Civili deditur H. 4, 62. in verba Veſpaſiani adigitur H. 4, 70. ad Cerialem venit H. 4, 72. ejus aquila propè circumventa H. 4, 77.
Legio viceſima 1, 31. in civitatem Ubiorum reducitur 1, 37. ibi hiberna habet 1, 39. ſub Tiberio militat 1, 42. Germanos cædit 1, 51. ejus legatus Roſcius Cælius H. 1, 60. ſub Cæcina militat 1, 64. pro Vitel. pugnat H. 3, 22. tarde ad ſacramentum Veſpaſiani tranſgreſſa A. 7.
Legio unaetviceſima 1, 31. 1, 45. ſub Cæcina militat 1, 64. cui nomen Rapax H. 2, 43. Cæcinam Vitellii ducem ſequitur H. 1, 61. H. 2, 100. ad obtinendam Cremonam præmittitur H. 3, 14. funditur ab Antonio Primo H. 3, 18. pro Vitellio pugnat H. 3, 22. in eâ acie miles patrem cædit H. 3, 25. in Germaniam ducitur contra Civilem H. 4, 68. Vindoniſſa irrumpit H. 4, 70. vincendi initium facit H. 4, 78.
Legio duoetviceſima H. 1, 18. ſacramento pro Galbâ adacta H. 1, 55. ad occupandam Cremonam incedit H. 2, 100. pro Veſpaſiano pugnat H. 3, 22. ejus legatus Vocula H. 4, 24.
Legio in Africa H. 4, 48. leg. e claſſicis H. 3, 55. *de aliâ vid.* legio prima Adjutrix. Hiſpana H. 1, 6. Italica. *vid.* Leg. prima Ital. Rapax. *vid.* Leg. unaetviceſima. legiones Actiacæ 1, 42. Britannicæ H. 2, 100. Cappadociæ H. 2, 81. Dalmatiæ, Mœſiæ, Pannoniæ H. 1, 76. Germaniæ Superioris 6, 30. H. 1, 12. Inferioris H. 1, 9. H. 1, 55. Germaniæ 1, 31. 1, 46. H. 3, 1. Mœſiæ H. 2, 44. H. 2, 85. Pannonicæ 1, 16. 1, 31. H. 1, 67. H. 3, 2. H. 3, 53. Orientis 13, 7. Syriacæ H. 2, 80. Syriæ H. 1, 76. Illyrici 16, 13. H. 2, 74. Pannoniæ H. 3, 2. H. 3, 53. Vitellianæ H. 3, 35. legionum alumnus 1, 44. parens 2, 55. hiberna H. 4, 12. inania nomina H. 4, 14. legionibus dona a ſociis civitatibus miſſa H. 1, 54.
Legionarius, *ſcil. miles* 14, 34. H. 1, 38. H. 2, 22. H. 2, 66. miles 3, 41. H. 1, 42. legionarii, *qui opponuntur auxiliariis* 6, 41. 14, 26. 14, 38. legionaria militia H. 3, 50. legionariæ cohortes 1, 8. 12, 38. legionaria 3, 43.
Lemovii, *pop.* G. 43.
Lenas Vipſanius 13, 30.
Lenimentum H. 2, 67.
Lenire crimina 2, 29. dedecus H. 3, 61. iram 1, 12. O. 31. memoriam cladis 1, 71. invidiam H. 4, 44.
Lenitas *pro clementia* 15, 24. 16, 28. aucta 14, 12. ſecuta 13, 11.
Lenocinari feritati G. 43. voluptati O. 6. lenocinium orationi addere H. 1, 18.
Lenteſcere in picem G. 45.
Lentinus Terentius 14, 40.
Cn. Lentulus Druſo in Germania comes 1, 27. ejus in Libonem ſententia 2, 32. augur 3, 59. ejus de Silano ſententia 3, 68. majeſtatis accuſatur 4, 29. moritur 4, 44.
Lentulus Gætulicus 2, 42. coſ. 4, 46. Superioris Germaniæ legatus 6, 30.
Lentuli eloquentiæ *ſtudioſi* O. 37.
Lentus dolore 3, 70. in meditando, *h. e. diu meditans* 4, 71. in principiis O. 22. lentum agmen H. 1, 66. iter A. 34. ſcelus 13, 15. venenum 6, 32. 12, 66. lentæ adverſum imperia aures 1, 65. lenta effugia 15, 63. veneficia 2, 70. lentitudo 15, 51. exitus 16, 35. mortis 15, 64.

Lenunculi 14, 5.
Lepida 3, 22. L. Cæſari uxor deſtinata 3, 23.
Lep. Æmilia, juvenis Druſi uxor 6, 40.
Lep. Meſſalinæ mater 11, 37.
Lep. Domitia *vid.* Dom.
Lep. Caſſii uxor 16, 8. *vid.* Jun. Lep.
Lepidi rogationes turbidæ 3, 27.
Lepidus, Agrippinæ ſtuprator 14, 2.
Lepidus, triumvir 1, 1. exutus *potentia* 1, 2. ſocordia ſenuit 1, 9. ſpecie amicitiæ deceptus 1, 10.
Man. Lepidus, ſororem defendit 3, 22.
M. Lepidus, regis Ægyptii tutor 2, 67.
M. Lepidus, imperii capax 1, 13. nominatur proconſul Africæ 3, 35. de C. Lutorio mitius cenſet 3, 50. Æmilia monumenta firmat 3, 72. vir gravis & ſapiens 4, 20. Aſiæ proconſul 4, 56. potens 6, 5. moritur 6, 27. ejus filia Æmilia Lepida 6, 40.
M. Lepidus, adeſt Piſoni 3, 1. Aſiæ proconſul 3, 32. ſocors, inops, majoribus ſuis dedecorus *ibid.*
Leptitani 3, 74. H. 4, 50.
Leſbus 2, 54. inſula nobilis & amœna 6, 3.
Levamentum 1, 17. H. 2, 44. malorum 1, 30. modicum 3, 28. tributi H. 1, 8. uxorium 3, 34. ſine levamento 4, 66. levamenta malorum unica 4, 8.
Levare pretia frugum 2, 59. levari ſermonibus *quorum, recreari* 4, 58.
Leucorum civitas H. 1, 64.
Leucophryena Diana 3, 62.
Levis armatura 2, 8. 2, 16. 13, 41. 14, 34. copia 2, 52. gratia 14, 62. leve præſidium 2, 59. in levi habere 3, 54. H. 2, 21. leves accuſatores, *vulgares* 4, 36. levior neceſſitudo 3, 29. leviſſimus quiſque H. 1, 88. G. 29. leviter audita 2, 82.
Levitas armorum H. 5, 14. jaculi O. 10. ſententiarum O. 26. gentilis 12, 14. inſita H. 2, 101.
Lex Cæſaris Dict. *de fenore* 6, 16. Caſſia 11, 25. Cincia 11, 5. 13, 42. Cornelia *de falſis* 14, 40. de ſicariis 13, 44. curiata 11, 22. H. 1, 15. Julia *de adulterio* 2, 50. 4, 42. *de ambitu* 15, 20. majeſtatis 1, 72. 2, 50. 3, 22. 4, 34. 14, 48. Papia Poppæa 3, 25. 3, 28. repetundarum 11, 6. 12, 22. 13, 33. Roſcia de quatuordecim ordinibus 15, 32. Sænia 11, 25. ſumptuaria 3, 52. Syllæ 11, 22.
Leges Athen. Cretenſ. Spart. 3, 26. agrariæ, frumentariæ 4, 32. Juliæ 15, 20. Oppiæ 3, 33. 3, 34. Serviliæ 12, 60. Tulli R. 12, 8. citharæ 16, 4. publici cujuſque *h. e. vectig.* 13, 51. egregiæ ex delictis gignuntur 15, 20. exercendæ ſunt 1, 72. plurimæ corruptiſſima rep. 3, 27. rudibus adhuc hominum animis ſimplices erant 3, 26. in facta conſtituuntur 3, 69. turbantur vi, ambitu, pecun. 1, 2. legum multitudo ac varietas infinita 3, 25. legibus ubi agi poteſt, imperio non utendum 3, 69.
Libanus mons Judææ H. 5, 6.
Libare Jovi 16, 35. liquorem Jovi 15, 64. libata guſtu potio 13, 16.
Libellus *Auguſti, breviarium imperii* 1, 11. libelli accuſatorum 3, 44. famoſi 1, 72. occulti 1, 74. vecordes 2, 30. expoſcentium præmia H. 1, 44. libellis præfecti liberti 16, 8.
Libet conquirere 14, 44. inridere 4, 35. quærere 3, 55. ut libitum 3, 2. 3, 26. 16, 19. libita 6, 1. Pallantis 14, 2. ad libita Cæſarum 12, 6.
Liber 2, 49. 4, 38. pater 3, 61. domitor Orientis H. 5, 5. Liberi Liberæque ædes 2, 49.
Liber *pro oratione* O. 38. O. 39. libri cerimoniarum 3, 58. cremati 4, 35. exuſti 14, 50. A. 2. Sibyllini 1, 76. 15, 44.
Liber animus O. 6. dolor 2, 34. egreſſus 4, 32. incurſus 1, 65. libero, *h. e. ut liberum eſſet* 3, 60. liberæ civitates 15, 45. libera corpora, *ingenui* 12, 17.
Liberi ſui cuique natura cariſſimi A. 31. munimenta imperii H. 4, 52. principum ſedentes veſcebantur 13, 16. liberorum *numerus favorabilis* 2, 37. 2, 51. 2, 71. 3, 33. 15, 19. cauſa *multa fiunt* 4, 39. H. 3, 67. numerum finire flagitium G. 19. *educatio apud antiquos* O. 28. *&c.* liberos ſuſcipere, donis illectus Hortalus 2, 37.
Liberales artes A. 51. epulæ 12, 55. liberalia ſtudia 3, 43. liberalitas *pro dono, munere* 2, 37. H. 1, 18. H. 1, 20. Auguſti 4, 20. principis G. 14. Veſpaſiani O. 9. grata 2, 48. mira, eximia O. 9. ſucta 3, 8. liberalitatis ſpecie luxuria H. 1, 30.
Liberator Jupiter 15, 64. 16, 35.
Liberator Germaniæ Arminius 2, 88.
Libertatis atrium H. 1, 31.
Libertas acris 13, 50. avita 2, 10. coalita H. 4, 55. flagrans 14, 39. incorrupta 3, 75. moriens 1, 74. recens 2, 46. reciperata 2, 45. repetita 1, 8. *diverſa* a licentia O. 40. Rhodiis adempta ſæpe aut firmata 12, 58. *inter* præcipua animi hum. bona H. 1, 15. natura, etiam mutis animalibus, data H. 4, 17. ſequitur *rebellantes*: aut victi, iidem ſunt H. 4, 32. & domini haud facile miſcentur H. 4, 64. ac principatus, res diſſociabiles A. 3. Germanorum Arſacis regno acrior G. 37. *victis* e conſpectu tollenda A. 24. libertatis bona 1, 4. imago 1, 81. revocandæ jus 13, 26. modus quamvis egregiis imperatoribus placet H. 4, 8. ſimulacra 1, 77. vocabulum 11, 17. juxta libertatem inimicitiæ periculoſiores G. 21. de libertate *ludunt* Germani G. 24. ex libertate vitium quod *&c.* G. 11.
Libertas *pro parrheſia* 3, 70. H. 1, 1. H. 4, 4. O. 23. Græcorum impunita 4, 35. Senecæ 15, 61. Thraſeæ 14, 49. 16, 24. & Helvidii H. 4, 5. antiqua O. 27. ſenatoria 13, 49. ſuſpecta H. 1, 85. libertatis jactatio inanis A. 42. ſpecies 2, 35. H. 1, 1.
Libertinus *Neronem ſe fert* H. 2, 8. libertini generis quidam ſpectaculum edit 4, 62. libertinorum *divitiæ* 12, 53. 14, 55. corpus late fuſum 13, 27. filiis magiſtratus mandantur 11, 24.
Libertus præpotens H. 3, 47. ex ſecretioribus miniſteriis A. 40. malis temporibus partem ſe reip. facit H. 1, 76. inter duces habetur H. 3, 12. liberti caritas in patronam 14, 9. *fides* 13, 44. in libertum palam animadverſum H. 1, 46. liberti Cæſari & legibus adæquati 12, 60. *patronorum accuſatores* 15, 55. 16, 10. in patronos corrupti H. 1, 2. præpotentes H. 1, 7. equeſtri dignitate donati H. 1, 13. H. 2, 57. miniſteria principatus agere ſoliti H. 1, 58. principum, pro numero mancipiorum, conferre pecuniam juſſi H. 2, 94. Germ. non multum ſupra ſervos G. 25. regii 4,

23. libertorum potentia Britannis incognita 14, 39. fraudes *ut coërcendæ* 13, 26. *&c.* jura conceſſa reverſis ab exilio H. 2, 92. ſervilia ingenia 2, 12. libertis noteſcere, pro magnifico acceptum 6, 8. Claudius provincias permittit H. 5, 9. per libertos nil publicæ rei agit Agricola A. 19.

Liberta 14, 2. æmula 13, 13.

Libido *diffamandi*, *licentia* 1, 72. 4, 35. ex libidine locupletium, *lubitu* 6, 16. ex lib. parere 4, 46. in lib. victoris, fides H. 3, 66. libido *pro cupiditate* 13, 31. mala 3, 26. feminarum 2, 85. ſervitii H. 1, 90. vindictæ 12, 20. libidines animum corrumpunt 1, 37. H. 2, 93. lib. Tiberii 6, 1. libidines *pro affectibus* 16, 18.

L. Libo conſul 2, 1.

Libo Druſus 2, 27. accuſatus 2, 28. ſe ipſum interficit 2, 31. damnatus 4, 29. illectus inſidiis Cati 4, 31.

Libramenta tormentorum H. 3, 23.

Librare pila 1, 64. tela H. 3, 27. libratus ictus H. 2, 22.

Libratores 2, 20. 13, 39.

Liburna G. 9. liburnicæ 16, 14. H. 2, 35. H. 3, 14. H. 3, 42. H. 3, 43. H. 3, 47. H. 3, 48. H. 3, 77. H. 5, 23. A. 28. naves H. 2, 16. H. 3, 12.

Libya 2, 60. Libyæ noviſſima H. 5, 2. Libya terra 2, 60.

Licenter A. 5. egiſſe 14, 48. vaga claſſis A. 7. licentius H. 1, 4. populari H. 3, 15.

Licentia 3, 13. 14, 31. O. 36. acclamationum H. 1, 32. Græcorum H. 3, 47. militum H. 2, 12. H. 2, 49. oratorum 15, 20. privatorum 15, 43. ſtupri 2, 85. tenebrarum H. 1, 49. theatri H. 1, 77. Triariæ H. 2, 64. vetuſtatis G. 2. vulgi H. 1, 72. juvenilis 13, 47. ludicra 13, 25. militaris H. 1, 35. minor H. 1, 37. præſens H. 1, 83. prior H. 1, 25. theatralis 13, 24. quam ſtulti libertatem vocant O. 40. tranſcendit in provincias H. 1, 30. lic. ac ſævitia H. 2, 20. licentiæ patientiæque diverſitas H. 4, 27. licentiam in omnes poſcere H. 1, 82. Domit. ex paterna fortuna tantum licentiam uſurpat A. 7. inter libertatem ac lic. incerta civitas H. 2, 10. per lic. abſumpta, quæ in longum ſuffeciſſent H. 4, 22. licentia corrupti H. 1, 46. ſævitiaque imbuere militem H. 4, 72.

Licet accuſare G. 12. & per licita & illicita fœdatus 15, 37.

Licinianus Piſo H. 1, 14.

M. Licinius coſ. 4, 62. *alius* 15, 33.

Lic. Archias O. 37.

Lic. Cæcina H. 2, 53.

Lic. Gabolus 14, 12.

Lic. Mucianus, *vid.* Muc.

Lic. Proculus H. 1, 46. præfectus præt. H. 1, 82. H. 1, 87. prœlium Othoni ſuadet H. 2, 32. ſummam in duces Othonis poteſtatem habet H. 2, 39. neceſſariis defenſionibus uſus H. 2, 60.

Lictor H. 3, 80. lictore uno uti 2, 53. lictores duo Agrippinæ decernuntur 13, 2.

Ligamenta vulneribus 14, 54.

Ligius 12, 30. Ligii 12, 29. G. 43.

Lignum vetus H. 3, 71.

Ligones H. 3, 27.

Ligur Varius 4, 24. pecuniam accuſatoribus dat omittendæ dilationis 6, 30.

Ligurum cohors H. 2, 14. fines 16, 15. Liguria interior H. 2, 15. Liguriæ pars A. 7.

Ligus femina H. 2, 13.

Limen belli, *initium* 3, 74.

Limes, *agger* 1, 50. viæ H. 3, 25. limite aucto, *ditione* G. 29. limites 2, 7.

Limnatis Diana 4, 43.

Lineus amictus H. 3, 74. linei amictus G. 17.

Lingon H. 4, 55.

Lingones H. 4, 57. perculſi a Galba H. 1, 53. deſciſcunt ad Vitel. H. 1, 57. fidi partibus H. 1, 64. civitate Rom. donantur H. 1, 78. rebellant H. 1, 55. funduntur a Sequanis H. 4, 67. Vindicis motu cum Verg. ſteterunt H. 4, 69. eos alloquitur Cerialis H. 4, 73. Romanos aggrediuntur H. 4, 77. Lingonum civitas H. 1, 59. H. 1, 64. H. 2, 27.

Lingua profeſſoria 13, 14.

Lintres H. 5, 23. depreſſi 11, 18. appulſæ H. 5, 21. captæ H. 5, 23.

Linus O. 12. Thebanus 11, 14.

Liquefacta effigies 15, 22.

Liquentia balſama G. 45. liquor ater, concretus H. 5, 6.

Liris amnis 12, 56.

Litare *cui* hoſtiis G. 9.

Literæ a quibus inventæ 11, 14. *&c.* Ægyptiæ 2, 60. Græcæ in Germaniæ Rætiæque confinio G. 3. ſacerdotum Judaicorum H. 5, 13. literarum novæ formæ a Claudio additæ 11, 13. ignarus 2, 54. 6, 21. ſecreta ignorant Germani G. 19.

Literæ Anteii interceptæ 16, 14. Lucani aſſimulatæ 6, 17. verborum magnificæ, rerum vacuæ 15, 8. ſuperbiſſimæ 3, 59. triſtes 6, 40. literæ Adgandeſtrii 2, 88. Antonii Primi H. 3, 53. Cæſennii Pæti 15, 13. Civilis & Claſſici H. 4, 75. Claudii 12, 20. Eunonis 12, 18. Lentuli Gætulici 6, 30. Neronis 13, 27. 14, 11. 14, 22. 14, 49. 14, 59. Tiberii 1, 25. 2, 26. 2, 63. 2, 88. 3, 16. 3, 32. 3, 35. 3, 47. 3, 53. 3, 56. 4, 70. 5, 2. 6, 2. 6, 3. 6, 5. 6, 6. 6, 12. 6, 27. 6, 29. Vologeſis 15, 14. 15, 24.

Literarius ludus 3, 66.

Literatura Græca *pro literis Græcis* 11, 13.

Litigator O. 12. O. 23.

Livere O. 25. *alicui*, *pro invidere* 13, 42. liventia margarita A. 12.

Livineius regulus 3, 11. gladiatores edit 14, 17.

Livia uxor Auguſti 1, 3. ſuſpecta de morte L. ac C. Cæſarum *ibid.* etiam de morbo Auguſti, cujus mortem occultat 1, 5. in famil. Juliam nomenque Auguſtæ adſumitur 1, 8. gravis in rempub. mater 1, 10. in eam adulatio ſenatus 1, 14. Agrippinæ infenſa 1, 33. 2, 43. 4, 21. Urgulaniam maxime diligit 2, 34. 4, 22. Plancinam protegit 3, 15. 3, 17. comes Auguſto in provinciis 3, 34. atrociter ægrotat 3, 64. effigiem Auguſto dicavit 3, 64. Juliam neptem exſulem ſuſtentat 4, 71. vota pro ejus valetudine 3, 71. extrema ſenecta 4, 8. ſedes inter Veſtales in theatro 4, 16. in Tib. filium exprobratio 4, 57. delubrum in Aſia & Hiſpania 4, 37. mors 5, 1. vita & mores 5, 1.

Livia

Livia uxor Druſi (*quæ Livilla Suet.*) 2, 43. 4, 40. *eadem* ſoror Germanici 2, 84. duos virilis ſexus ſimul enititur 2, 84. adulteratur Sejano 4, 3. in effigies ac memoriam ejus atroces patrum ſententiæ 6, 2.
Livia familia 6, 51.
C. Livius 2, 30.
T. Livius veterum auctorum eloquentiſſimus A. 10. ejus laus 4, 34.
Livii 5, 1.
Livor A. 41. & obtrectatio pronis auribus accipiuntur H. 1, 1.
Lixæ caloneſque H. 1, 49. H. 3, 20. vagi, effuſi H. 4, 15. armantur 2, 78. lixarum ingenia procaciſſima H. 2, 87. ignava, ſed procax ante periculum manus H. 4, 20.
Locare caſtra 1, 50. cohortes H. 2, 14. donum in templo 3, 71. effigiem H. 5, 9. *milites* in hibernis A. 38. vicos G. 16.
Locuples Æmilia 2, 48. hoſtis A. 30. paterfam. O. 22. locupletior reus O. 5. locupletiores *teſtes, magis idonei, exceptione* majores 4, 43. locupletiſſimus quiſque H. 1, 46. H. 2, 84.
Locus adverſus utrumque patet H. 4, 17. haud ita juvat, ut non plus in virtute ſit H. 4, 71. pugnæ H. 5, 17. in theatro inter viatores tribunicios 16, 12. locum principatus miſerari H. 3, 58. loco ſententiæ aliud promere 2, 33. 2, 38. loco non decedere *cui* 3, 31. loci veteres, *antiquitus nobiles* 2, 54. tacentes H. 3, 85. loca pura atque innocentia O. 12. locorum peritia melius pugnatum 6, 36. loca caſtris capere A. 20.
Locuſta 12, 66. venenum Britannico parat 13, 15.
Locuſtarum vis 15, 5.
Lollia Paullina 12, 1. pervertitur 12, 22. ejus cineres reportati 14, 12.
Lolliana clades 1, 10.
M. Lollius 3, 48. conſularis 12, 1.
Londinium 14, 33.
Longe intereſſe O. 32. longius provecta dignitas H. 1, 1. procedere H. 2, 24. ſequi H. 2, 25. ferre H. 2, 38. progreſſus H. 3, 69. audere H. 5, 11. in longius H. 2, 95.
Longinqua militia 11, 10. peregrinatio 3, 24. 6, 14. ſpes 13, 37. longinquum exſilium 14, 12. iter 13, 41. rus 2, 34. 15, 45. ex longinquo allata in deterius augentur 2, 82. in majus audiuntur 4, 23. revenientes miracula narrant 2, 24. longinque agere 16, 15. motus 14, 57. longinquæ provinciæ 12, 43. 16, 5. 16, 27. H. 1, 76. longinqua 6, 36. A. 37. 15, 11. 15, 38. itinera 14, 24. 15, 8. imperii 3, 34.
Longinus Æmilius H. 4, 59. interficitur H. 4, 62.
Long. Caſſius 6, 45.
Long. Pompeius H. 1, 31.
Longobardi. *vid.* Langob.
Longa concordia H. 2, 6. egeſtas H. 1, 66. potentia 1, 8. fames H. 5, 4. fides H. 2, 11. militia 2, 45. opulentia 14, 31. pax H. 1, 88. H. 2, 17. G. 14. A. 11. ſenecta 11, 21. 14, 40. 14, 65. ſeries H. 1, 16. longum bellum 4, 23. H. 1, 89. H. 4, 58. ſacramentum H. 1, 5. longum viſum H. 2, 64. H. 3, 71. in longum *ſc. tempus* 16, 7. 3, 27. 11, 20. memoria eſt 5, 2. data quies H. 4, 79. jacere odia 1, 69. trahi 14, 4. ſufficere H. 4, 22. longo imperio fundata domus H. 2, 76. longa decora 14, 53. ſpatia H. 1, 9. vota 15, 19. longius obſidium H. 2, 23.
Loqui non ut mala H. 4, 12.
Lorica 4000. paſſuum 4, 49. vallumque per fines H. 4, 37. lorica munimentum in acie O. 5.
Lubricus ſtatus H. 1, 10. lubrica ætas, *adoleſcentia* 13, 2. lubricum adoleſcentiæ 14, 56. juventæ 6, 49. itinerum H. 1, 79. paludum 1, 65. viæ H. 3, 88. viarum H. 3, 82. in lubrico agere, *in ancipiti ſtatu eſſe* 6, 51.
Lucania 11, 24. H. 2, 83.
Lucanus Annæus 15, 49. O. 20. nominatur inter conjuratos 15, 56. paſſim conſcios edit 15, 57. grande adjumentum claritudinis patri 16, 17. *vid.* & M. Annæus.
Lucar 1, 77.
Luceius Albinus H. 2, 58. H. 2, 59.
Lucilius *poëta* O. 23.
Lucil. Baſſus claſſis præfectus H. 2, 100. claſſem Veſpaſiano prodit H. 3, 12. & 36. & 40. ad componendam Campaniam mittitur H. 4, 3.
Lucil. Capito Aſiæ procurator 4, 15. Lucil. centurio interficitur 1, 23. Lucil. Longus 4, 15.
Lucius Antiſtius. *vid.* Antiſtius. Luc. Antonius 4, 44. Luc. Apronius. *vid.* Apronius. Luc. Arruntius. *vid.* Arruntius. Luc. Aruleius 6, 40. Luc. Aſinius 2, 32. *alius* 14, 48. Luc. Aſprenas 1, 53. 3, 18. Luc. Beſtia O. 39. Luc. Brutus. *vid.* Brutus. Luc. Cæſar 1, 3. 1, 53. 3, 23. 6, 51. Luc. Calpurnius coſ. 4, 62. *adde* Calp. Luc. Caſſius 6, 15. 6, 45. Luc. Cotta 3, 66. Luc. Craſſus. *vid.* Craſſus. Luc. Domitius 1, 63. 4, 44. 11, 11. Luc. Ennius 3, 70. Luc. Libo coſ. 2, 1. Luc. Lucullus 6, 50. Luc. Metellus P. M. 3, 71. Luc. Mummii triumphus 14, 21. Luc. Norbanus coſ. 2, 59. Luc. Paulus 12, 38. Luc. Piſo. *vid.* Piſo. Luc. Pituanius 2, 32. Luc. Pomponius 2, 41. 12, 27. 12, 28. Luc. Publicius 2, 49. Luc. Scipio 3, 62. H. 3, 72. Luc. Silanus. *vid.* Silanus. Luc. Stertinius 1, 60. Luc. Sulla. *vid.* Sulla. Luc. Teleſinus 16, 14. Luc. Veſtinus H. 4, 53. Luc. Vetus 13, 53. 16, 10. Luc. Vipſanius 11, 23. Luc. Vitellius. *vid.* Vitellius. Luc. Voluſius 3, 30. 12, 22. 13, 30.
Lucretius *poëta* O. 23. Spurius 6, 11.
Lucrinus lacus 14, 5.
Lucroſa eloquentia O. 12.
Luctuoſus finis A. 43. luctuoſiſſimum facinus H. 3, 72. luctus convenit recenti dolore 3, 6. in luctu bellum inter remedia A. 28.
Lucullus 4, 36. 6, 50. 11, 1. 12, 62. 13, 34. 15, 27. Luculli 15, 14. O. 37. Luculliani horti 11, 32. 11, 37.
Lucus municipium Vocontiorum H. 1, 66.
Lucus aſyli H. 3, 71. Baduhennæ 4, 73. Dianæ 12, 8. celebris H. 2, 50. propinquus 1, 61. 2, 25. Ortygias 3, 61. religionis antiquæ apud Nabarvalos G. 43. luci 1, 59. 1, 79. G. 7. G. 9. G. 10. O. 9. O. 12. exciſi 14, 30. ſecundiores G. 45. imminentes viæ H. 2, 24. propinqui 1, 61. 2, 19.
Ludibrium 11, 20. H. 3, 10. Caianarum expedition. H. 4, 15. falſi Neronis H. 1, 2, ludibrio eſſe H,

2, 49. H. 3, 81. A. 31. ludibrium effugere 2, 4. ferre H. 2, 88. in ludibrium H. 3, 33. verti 15, 19. G. 37. per ludib. 1, 10. 1, 20. H. 3, 66. A. 19. ludibria rerum mortalium 3, 18. addita pereuntibus Chriſt. 15, 44. cædibus peractis adjecta 16, 11. ludibriis *quem* eximere H. 3, 85. ludibria ſeriis permiſcere 6, 2. in ludibria vertere 12, 26.

Ludicrum Circenſe 15, 23. 15, 44. Circenſium 12, 41. 15, 74. Juvenalium 16, 21. H. 3, 62. quinquennale 14, 20. 16, 2. Oſcum 4, 14. Trojæ 11, 11. ludicrum edere prohibiti provinciales magiſtratus 13, 31. ludicrorum ignari Germani 13, 54.

Ludicrum in modum 14, 14. ludicra deformitas 16, 4. licentia 13, 25. nox 1, 50. ludicrum initium H. 2, 6. ludicræ artes 14, 16. O. 10.

Ludificari *quem* 3, 21. cunctatione patres 1, 46.

Ludus impudentiæ O. 35. literarius 3, 66. ludo & arena pollui H. 2, 62.

Ludi annui 14, 12. Auguſtales 1, 15. 1, 54. Cereales H. 2, 55. Ceſtici 16, 21. Circenſes 2, 83. 11, 11. 15, 53. Juvenales 14, 15. 15, 33. Magni 3, 64. Megaleſii 3, 6. ſæculares 11, 11. ludi olim ſtantibus ſpectati 14, 20. ludorum curator 13, 22. præſes 3, 64. ludis demota ſtatio *militum* 13, 24.

Luere pœnam 14, 11. pœnas 3, 16. 6, 25. 13, 21. H. 2, 54. pœnas capite 12, 54. 13, 35. ſatis ſupplicii 15, 69. luitur homicidium G. 21. luenda pœna 6, 4.

Lues aſperrima, *de terræ motu* 2, 47. belli immenſa H. 3, 15.

Lugdunum 3, 41. H. 2, 65. H. 4, 85.

Lugdunenſis clades 16, 13. colonia H. 1, 51. Gallia H. 1, 59. H. 2, 59. Lugdunenſes commeatum gratuitum Vitellianis præbent H. 1, 64. Viennenſium hoſtes H. 1, 65.

Lugere mortem 13, 19. virtutes A. 46. feminis honeſtum G. 27. lugentium inſignia 2, 82. lugubris cultus 13, 32.

Lumen adpoſitum menſa 2, 31. modicum 14, 8. nocturnum 15, 44. luminibus clareſcere 15, 37. collucere H. 3, 38.

Luna ſplendidior, obſcurior 1, 28. inchoatur, impletur G. 11. langueſcit 1, 28. oſtendit acies fallitque H. 3, 23. Lunæ ſacratum templum 25, 41.

Lupanaria 13, 25. 15, 37.

Lupercus. *vid.* Mum. Lup.

Luppia *fl.* 1, 60. 2, 7. H. 5, 22.

Lupus *Corn.* 13, 43. *Curt.* 4, 27. *Jun.* 12, 42. *Numiſ.* H. 1, 79. H. 3, 10.

Lurius Varius 13, 32.

Luſitania 13, 46. H. 1, 21. provincia H. 1, 13. Luſitanorum cohortes *in auxiliis Rom.* H. 1, 70.

Luſius Geta 11, 31. 11, 33. 12, 42.

Luſ. Saturninus 13, 43.

Luſtrale certamen, *alibi vocat quinquennale* 16, 4.

Luſtrare exercitus, provincias H. 4, 3. oculis veſtigia H. 2, 70. urbem 13, 42. luſtratus exercitus 15, 26. luſtrata area H. 4, 53. urbs H. 1, 87.

Luſtrum conditum a Claudio 11, 25. 12, 4. ſecundum 16, 2.

Lutatia *famil.* H. 1, 15.

Lutatius Catulus H. 3, 72.

C. Lutorius Priſcus 3, 49. 3, 50.

Lux *pro vita* 1, 22. *pro die* 4, 48. A. 12. lucem intra 4, 48. luce adpetente 4, 51. cœpta, *initio diei* 1, 65. 3, 15. 15, 55. H. 4, 50. multa H. 5, 22. orta 13, 21. poſtera 16, 27. H. 5, 16. prima H. 2, 49. H. 3, 6. H. 3, 70. propinqua A. 26. ſerena H. 4, 53.

Luxuria ſpe *divitiarum* gliſcit 16, 3. *ſeditiones parit* H. 1, 21. ſpecie liberalitatis imponit H. 1, 30. *Rom.* nomen dat ejectamentis maris G. 45. cauſa belli *Romanis* A. 15.

Luxus eruditus 16, 18. iners H. 1, 62. pudendus 3, 53. urbanus 2, 44. civitatis *reſtringitur* 2, 33. in juvene non adeo diſplicet 3, 37. ex rebus ſecundis H. 3, 54. corrumpit vires H. 3, 69. luxu *tertio caſu pro* luxui 3, 34. H. 2, 71.

Lycia 2, 79. Lycium mare 2, 60. Lycii 13, 33.

Lycurgus 3, 26. O. 25.

Lydia 3, 61. Lydus 4, 55. Lydorum opulentia 4, 55.

Lygdus ſpado 4, 8. 4, 10. 4, 11.

Lygii, *pop.* 12, 29. G. 43.

Lymphati 1, 32. H. 1, 82.

Lyrica carmina O. 10.

Lyſias O. 12. O. 25.

M.

MACEDO Philippus 3, 38. 4, 43.

Macedones 2, 55. 3, 61. 6, 28. 6, 31. H. 5. 8. nullos oratores habent O. 40. Macedonum bellum 4, 55.

Macedones Hyrcani 2, 47.

Macedonia 3, 38. & Achaia inter provincias Cæſaris 1, 76. Mœſiæ adjiciuntur 1, 80. Macedoniæ *præſes* 5, 10. primores 3, 38.

Macedonica legio H. 3, 22.

Macer Clodius. *vid.* Clod.

Macer Martius. *vid.* Mart.

Macer Pompeius 1, 72.

Maceriæ hortorum H. 3, 82.

Machinæ inſolitum *quid barbaris* H. 4, 23.

Machinamentum, *machina* H. 4, 30. machinamenta 15, 4. oppugnationum 12, 45. machinator doli 1, 10. machinatores 15, 42.

Macrina Pompeia 6, 18.

Macro præfectus præt. 6, 15. 6, 23. Sejani artes occultius exercebat 6, 29. in eum multa & atrocia Fulcinius componit 6, 38. *ejus* nimia potentia 6, 45. inimicitiæ in Arruntium 6, 47. ut deterior ad opprimendum Sejanum delectus 6, 48. opprimi Tiberium injectu multæ veſtis jubet 6, 50.

Maculoſus H. 2, 40. avaritia ac libidine H. 1, 7. fœduſque 13, 33. omni dedecore H. 3, 38.

Mæcenas Cilnius 3, 30. effuſus in amorem Bathylli 1, 54. Urbi & Italiæ præpoſitus 6, 11. in urbe velut peregrinum otium agit 14, 53. Mæcenatis calamiſtri O. 26. horti 15, 39.

Mærens ac laudans 14, 15.

Mæſta ubi prorumpunt, difficilius reticentur 4, 69.

Mævius Pudens H. 1, 24.

Magi. *vid.* Magus.

Magicæ ſuperſtitiones 12, 59.

Magis magiſque 12, 65. pavidus 15, 57. magis ac magis anxia 14, 8.

Magiſtra libidinum H. 1, 73. magiſtri & machina-

tores *ædificii* 15, 42. dominationis H. 2, 63. pravi H. 2, 84.
Magiſtratus, *honores* A. 6. magiſtratus pene pernoctantes in roſtris O. 36. magiſtratuum avaritia 1, 2. 4, 6. 15, 20. domibus cuſtoditi ſenatores 6, 3. omnium numerus deminutus, inter oſtenta 12, 64.
Magius Cæcilianus 3, 37.
Magnetes 2, 47. Romam legatos mittunt 3, 62. petunt, ut in ſua urbe templum Tiberio ſtatuatur 4, 55.
Magnificum lætumque ſociorum auxiliis ambiri, neque indigere H. 4, 51.
Magnitudo 3, 56. 4, 35. facinoris 4, 3. imperatoris 2, 79. imperatoria 16, 23. populi 6, 11. nimia H. 1, 89. pop. Rom. 13, 34. 13, 54. G. 29. Romana 2, 10. 4, 5. 15, 1. viri 2, 63. invidia infra tuam magnitudinem jacet 14, 54.
Magnus Alexander 2, 73.
Cn. Magnus 6, 18. *vid.* & Pompeius.
Magnus frater Piſonis H. 1, 48.
Magna ara 15, 41.
Magni ludi 3, 64.
Magnus & bonus vir differunt A. 44. magni metus & magnæ iræ ſilentium H. 1, 40. magna cogitatio 15, 54. memoria Druſi 1, 33. magnam famam & magnam quietem nemo eodem tempore aſſequi poteſt O. 41. magni viri ſub malis principibus A. 42. pleriſque per ambitionem æſtimantur A. 40. magnarum rerum curam diſſimulare 13, 49. magna conſulta H. 2, 4. magnis meritis ac præmiis in bello locus H. 1, 5. magna tacuiſſe ſpem futuri *arguit* A. 18. magnis inimicitiis clareſcere H. 2, 53. in magnis mendaciis, interfuiſſe ſe quidam affirmant H. 1, 34. major ex eo, *potentior*, *gratioſior* 4, 59. major fama H. 4, 84. majorem in modum 11, 2. in majus accipi H. 1, 52. H. 3, 7. audiri 4, 23. celebrata 13, 8. credi H. 1, 18. credita cuncta 3, 44. extollens 15, 30. innoteſcere H. 4, 50. nuntiari H. 3, 38. vulgare 3, 12. majora creduntur de abſentibus H. 2, 83. majoribus flagitiis permixti H. 2, 16. maxima quæque ambigua 3, 19.
Majores Chauci 11, 19.
Majores *clari*, ſatis ampli *poſterorum* doctores 14, 52. majorum memoria, *ſtimulus ad pugnandum* A. 32. Aſinium Marcellum pœnæ eximit 14, 40. apud majores acrior virtutibus gloria H. 3, 51.
Magontiacum. *vid.* Mogontiacum.
Magi Italia pulſi 2, 32. *pro crimine* objecti 12, 22. 16, 30. magorum ſacra 2, 27. 6, 29.
Majeſtas imperatoria 1, 46. 5, 5. orbis H. 1, 90. ſacerdotiorum, edere ludos 3, 64. majeſtatis recordatio in Galba H. 1, 44. crimen 2, 50. 3, 22. omnium accuſationum complementum 3, 38. vinculum ac neceſſitas ſilendi 3, 67. quæſtione exercita cuncta 4, 29. crimina ficta 3, 37. majeſtatis lex 1, 72. 14, 48. majeſtatis (*legis illius de majeſt.*) odio, etiam bonæ leges pereunt H. 1, 77. majeſtati major e longinquo reverentia 1, 47. majeſtate ſua tutus princeps 1, 42. maj. inferius, palam lamentari 3, 3.
Maius *menſis* 16, 12.
Male alacres 4, 74. diſſimulata 3, 2. diſſ. odia H. 2, 92. fida natio 11, 19. fida provincia H. 1, 52. parentes A. 32. parta H. 3, 6.
Maleficia *pro incantamentis* 2, 69. *pro factis*; dicta a maleficiis differunt 3, 50.
Maligna cura H. 1, 85. malignitas H. 1, 1. mutua O. 25.
Malitia imperatorum 13, 30.
Malorix 13, 54.
Malovendus 2, 25.
Maluginenſis Servius. *vid.* Serv.
Mala pugna 15, 28. H. 5, 14. malum extremum 14, 81. diſcordia 4, 49. publicum 12, 5. mali ſimiles H. 2, 100. malæ artes H. 1, 45. curæ 3, 37. mala non ſunt, quæ vulgus putat 6, 22. non tam tarda quam remedia A. 3. non ut mala loquebantur H. 4, 12. publica ſingulis in occaſionem gratiæ trahuntur 5, 3. malis publicis læti H. 3, 83.
Mamercus Æmilius 11, 22.
Mamercus Scaurus 1, 13. oratorum ætate ſua uberrimus 3, 31. C. Silanum accuſat 3, 66. opprobrium majorum 3, 66. majeſtatis reus 6, 9. iterum 6, 29.
Mancipes 3, 31.
Mancia Curtilius 13, 56.
Mancipare ſtatuam 1, 73. mancipari actori publico 2, 30. mancipatus ſaginæ 2, 71.
Mancipium *vocatus libertus* H. 2, 57. mancipio accipere ſervos 2, 67. mancipia captiva 15, 15. mancipiorum venalium vectigal 13, 31.
Mandare, *ſc. juriſdictionem* 6, 11. honores 4, 6. 11, 22. regionem cui 13, 7. mandare, *nuntiare*, in urbem 14, 38. mandatum, *nuntiatum*, *perſcriptum* H. 4, 51. mandata immitia 15, 27. mand. edere 15, 5.
Manet exitus nocentum H. 1, 21. manere fato, *deſtinatum eſſe* H. 1, 18. ſub eodem tecto *agere* 13, 32. manente bello, *durante* H. 4, 3.
Manifeſtus ambitionis 4, 29. cogitationis magnæ 15, 54. conjurationis 15, 60. criminum 13, 26. delicti 2, 85. offenſionis, metus 4, 53. pavoris 15, 66. vanitatis 13, 23. vitæ 12, 51. diſſentire 2, 57. accingi in contrarium O. 16. manifeſta vitæ 12, 51. manifeſti, *ſcil. criminis* 11, 6 manifeſtis flagitiis ſubſidium ab audacia 11, 26. manifeſtior 13, 15. poſtulantibus fuit H. 1, 58.
Manimi *pop.* G. 43.
Manipularis 1, 20. 1, 21. 2, 55. 12, 38. 15, 12. 15, 72. H. 1, 25. H. 1, 46. manipulatim H. 1, 82. manipulus 12, 38. H. 1, 46. manipuli 1, 20. 1, 34. 1, 65. 1, 69. 4, 25. H. 1, 57. A. 28. cohortium 12, 56. militum 15, 33. diverſi 14, 27. ipſi 1, 30. mæſti 15, 16. palantes H. 4, 77.
Manius Lepidus. *vid.* Lep.
M. Manlius G. 37. Manlii 3, 76.
Man. adulter Apuleiæ 2, 50.
Man. Patruitus H. 4, 45.
Man. Valens 12, 40. legatus Italicæ legionis H. 1, 64.
Mannus G. 2.
Manſitare, *pernoctare* 13, 44. ſub eodem tecto, *agere* 14, 42.
Manſueſcere mitiore vultu G. 31. manſuetudo *Germanici* 2, 55.
Manubiæ 2, 53.

Manumittendi ſpecies 13, 27.
Manus *pro copiis* 2, 25. valida 2, 62. 4, 47. H. 2, 33. H. 4, 59. auxiliaris 3, 45. delecta 3, 42. haud ſpernenda 4, 72. H. 2, 11. alia quadringentorum 4, 73. propria 12, 29. cetera equitum 13, 40. modica militum 14, 32. prompta equitum 15, 2. tumultuaria provincialium 15, 3. militum 15, 59. ſparſa auxiliorum H. 2, 22. gladiatorum H. 2, 43. apta bello H. 2, 58. expedita H. 2, 83. procax ante periculum H. 4, 20. alia H. 4, 28. tumultuaria H. 4, 66. magna Treverorum H. 4, 71. lecta H. 4, 77. Arabum H. 5, 1. Eleazari H. 5, 12. ſua H. 5, 20. Germanorum H. 5, 20. modica auxiliorum A. 18. manus, *multitudo*, cetera procerum O. 37. manus *pro poteſtate*, in manu eſſe 2, 46. ſua in manu aditus 4, 41. belli fortunam in ipſorum manu ſitam H. 2, 27. in tua manu poſitum eſt H. 2, 76. in manu ſua fuiſſe imperium H. 4, 4. manum principis exoſculari H. 1, 45. manu agere G. 36. emittere 15, 19. manus frigore decidunt 13, 35. neſciæ, *plauſuum rudes* 16, 5. nudæ, *inermes* 16, 9. manus protendere, *precantis geſtus* H. 1, 36. tendere H. 2, 46. H. 5, 16. ad *quem* 2, 29. ad deos 12, 65. ad obſeſſos H. 4, 34. ad manus & arma converſi A. 25. manibus æquis abſceſſum 1, 62.
Mapalia 3, 74. H. 4, 50. poſita 4, 25.
Marcellus Octaviæ 1, 3. intra juventam ereptus 2, 41. Tiberii æmulus 6, 51. ab Auguſto in proximo faſtigio collocatus H. 1, 15. Marcelli theatrum 3, 64. ſtatua 1, 74.
Marc. Aſinius 14, 40.
Marc. Cornelius 16, 8. occiſus a Galba H. 1, 37.
Marc. Eprius Veſpaſiani amicus O. 8. nihil habet concupiſcendum O. 13. eum imitantur ſenes H. 4, 42. *vid. etiam* Eprius.
Marc. Granius 1, 74.
Marc. Romilius H. 1, 56.
Marcens H. 3, 36. pax G. 36. marcidus 6, 4.
Marcia aqua 14, 22.
Marcius Numa 6, 11.
Marcodurum H. 4, 28.
Marcomanni, *pop.* 2, 46. G. 42. *eorum* fines 2, 62.
Mardi, *pop.* 14, 23.
Mare Adriæ 15, 34. Adriaticum 2, 53. Ægæum 5, 10. 15, 71. Amuclanum 4, 59. Bithynum, Lycium 2, 60. Britannicum noviſſimum A. 10. Dalmaticum 3, 9. Ionium 2, 53. Illyricum H. 3, 2. Judaicum H. 5, 7. Oceanus 1, 9. Ponticum 13, 39. G. 1. Rubrum 2, 61. 14, 25. A. 12. Suevicum G. 45. mare *pro inſulis in mari* H. 1, 2. mare adverſum, ſecundum H. 2, 98. fortuitorum capax 14, 3. hibernum 3, 1. H. 4, 51. importuoſum 4, 67. 12, 20. latum, *quod non habet inſulas* 2, 78. pigrum A. 10. atque immotum G. 45. ſævum H. 4, 52. maris ſævitia H. 3, 42. mare ſcrutari G. 45.
Margarita A. 12.
Mariccus, e plebe Boiorum H. 2, 61.
Marinus Julius 6, 10.
Marinus Valerius H. 2, 71.
Maritandus princeps 12, 6.
Mariti judicio permiſſa uxor 13, 32.
C. Marius 1, 9. cum Sylla bellat 12, 6. ex infima plebe H. 2, 38. Germanos non impune vicit G. 37.
P. Mar. 14, 48.
Sex. Mar. 4, 36. ſaxo Tarpeio dejicitur 6, 19.
Mar. Celſus 15, 25. conſul deſignatus H. 1, 14. a Galba ad electos Illyrici exercitus miſſus H. 1, 31. haud læta refert H. 1, 39. præſenti exitio ab Othone ſubtractus H. 1, 45. inter duces recipitur H. 1, 71. cos. H. 1, 77. dux Othonis H. 1, 87. inter præcipuos H. 1, 90. H. 2, 23. curam equitum ſumit H. 2, 24. res egregias gerit H. 2, 23. Othoni ſuadet, ut bellum ducat H. 2, 33. alienæ culpæ prætenditur H. 2, 39. *eum* nox juvit H. 2, 44. conſulatum retinet ſub Vitellio H. 2, 60.
Mar. Maturus H. 2, 12. Vitellio fidus H. 3, 42. in verba Veſpaſiani adigitur H. 3, 43.
Mar. Nepos 2, 48.
in Marmore caſus ſuos exprimere H. 3, 74.
Maroboduus 2, 26. popularibus inviſus 2, 44. duodecim legionibus petitus 2, 46. cum Arminio pugnat 2, 46. fractus 2, 62. ad Tiberium confugit 2, 63. ab Armin. pulſus 2, 88. Marcomannorum rex G. 42. ob eum receptum Druſo ovatio decreta 3, 11.
Mars Cattorum deus 13, 57. deorum præcipuus Germanis H. 4, 64. G. 9. Ultor 13, 8. Martis Ultoris ædes 3, 18. templum 2, 64. Martis campus. *vid.* Camp. Marte incerto pugnatum H. 4, 35.
Marſaci, *pop.* H. 4, 56.
Marſigni, *pop.* G. 43.
Marſus Vibius. *vid.* Vib.
Marſi, *pop.* 2, 50. cæduntur a Cæcina 1, 56. Marſos inrumpit Germanicus 2, 25. *ad Veſp. deficiunt* H. 3, 59. unde dicti G. 2.
Martia 1, 5.
Martialis Cornelius. *vid.* Corn.
Mart. Julius H. 1, 28. vulneratur H. 1, 82.
Martiales flamines 3, 58.
Martianus. *vid.* Icelus.
Martina 2, 74. famoſa veneficiis 3, 7.
Martius campus H. 1, 86. *vid. etiam* Camp.
P. Martius 2, 32.
Mart. Feſtus 15, 50.
Mart. Macer H. 2, 23. a ſuis prope interfectus H. 2, 36. ejus conſulatus diſſimulatur H. 2, 71.
Marullus Junius 14, 48.
Marus 2, 63.
Maſſa Bebius H. 4, 50. A. 45.
Maſſilia 14, 57. ſedes ac magiſtra ſtudiorum A. 4. Maſſilienſis civitas 4, 44. Maſſilienſes 4, 43. 13, 47.
Mater & frater interfecti 15, 62. mater deum G. 45. ejus ædes 4, 64. matris qualiſcunque reverentia 14, 13. præcipua laus O. 28. matrem occidit Nero 14, 8. matres comitatæ liberos *exſules* H. 1, 3.
Materia pecuniæ H. 1, 66. rebus novis ingens H. 1, 6. ſermonibus *quæ* H. 2, 1. materiam præbere ſermonibus H. 4, 4. materia, *lignum quod ædificando ſervit* 1, 35. materiæ H. 4, 23. materias cædere H. 5, 20. Materies adipiſcendi favoris 3, 31. materiem præbere, cur *&c.* 4, 59.
Maternus O. 2.
Mathematici H. 1, 22. Italia pelluntur 2, 32. 12,

52. H. 2, 62.
Matii 12, 60.
Matrimi pueri H. 4, 53.
Matrimonium unicum probis ſolatium 4, 53. ad majora nitenti decus ac robur A. 6. in matrimonium accipere H. 3, 45. tanquam matrimonium amare G. 19. matrimonio tenere 13, 71. matrimonia Germanorum G. 18. *per tot.* matrimoniorum ſolemnia 11, 27.
Matronæ 15, 44.
Mattiacum, caput Cattis 1, 56.
Mattiaci, *pop.* H. 4, 37. G. 29. Mattiacus ager 11, 20.
Maturare, *neutr.* 4, 8. H. 2, 39. H. 3, 78. cædem 15, 52. 16, 15. H. 4, 59. conſilium H. 1, 12. editionem O. 3. fugam 6, 36. funus H. 2, 49. miſſionem 1, 37. nuptias 14, 59. claudere H. 4, 70. ſequi H. 4, 34. H. 5, 18.
Maturitas L. Craſſi O. 26. Galli H. 1, 87.
Maturus Marius. *vid.* Mar.
Maturus annis 1, 4. matura honoribus juventa H. 2, 1. maturrimum robur 12, 65. quam maturrime 1, 63. 15, 74.
Mauretania Cæſarienſis H. 2, 58. H. 2, 59. utraque H. 2, 58. Maurer. duæ H. 1, 11.
Mauri 2, 52. donum populi Rom. 4, 5. rebellant 4, 23. Vibium Secundum repetundarum damnant 14, 28. per latrocinia & raptus apti bello H. 2, 58. in cædem Piſonis delecti H. 4, 50. Maurorum civitates H. 1, 78. delecti 4, 24.
Mauricus Junius H. 4, 40. A. 45.
Maximilla Egnatia 15, 71.
Maximus Cæſonius 15, 71.
Max. Fabius 1, 5.
Max. Julius H. 4, 33.
Max. Sanquinius 6, 4.
Max. Scaurus 15, 50.
Max. Trebellius. *vid.* Treb.
Mazippa, dux Maurorum 2, 52.
Meare in Occidentem, Orientem 3, 14. in Pontum H. 4, 83. huc illuc 4, 5. meatus, *fluminis oſtia* G. 1.
Medea O. 3. Ovidii O. 12, avecta 6, 34.
Mederi periculis 6, 18. medendum decreto, lege 4, 16. eſt reliquis 3, 54.
Medi 2, 56. olim ſub Ægyptiis 2, 60. *domini* Orientis H. 5, 8. Medorum, *Parthorum*, agmina picta 6, 34. Medi *pro Media* 13, 41. *ſecundus* potentiæ gradus *Arſacidis* 15, 2.
Medicamen, *venenum* 12, 67. noxium 14, 51.
Medicus inter ſanos ſupervacuus O. 41. medicorum artes eludere ſolitus Tiberius 6, 46.
Mediolanum, municipium H. 1, 70.
Mediomatrici H. 1, 63. H. 4, 70. H. 4, 71. H. 4, 72.
Meditamenta belli H. 4, 26.
Meditatio in poſterum valeſcit 4, 61.
Meditata oratio 14, 55. H. 1, 68. O. 6. ratio adverſum imminentia 15, 62. meditatum 4, 70. diu conſilium 4, 57. meditatæ diræ 6, 24.
in Medium cedant bona, *ſint communia* H. 4, 64. proferre O. 28. medio temporis, *interea* 13, 28. 14, 53. H. 2, 53. medii patrum H. 4, 8. media ſequi, deterrimum H. 3, 40. ſcriptitare H. 3, 52.
Medus origine 2, 4. *reliqua vid. in* Medi.
Megaleſii ludi 3, 6.
Megiſtanes Armenii 15, 27.
Meherdates 11, 10. a Parthis in regnum vocatus 12, 10. traditur Gotarzi 12, 14.
Melior, *fortior* G. 32. inter adverſa H. 2, 13. pars H. 4, 62. exercitus H. 2, 82. furandi 3, 74. melius olim proviſum 14, 43. non queri, quam vindicari O. 41. in melius ſuis cuncta, *opportuniora* 12, 33. mutare 3, 54. H. 1, 50. H. 5, 8. pro meliore eſſe 12, 39. meliores, *fortiores*, *potentiores* 13, 56. 16, 5. *non ſeditioſi* H. 2, 66. *qui juſtiorem cauſam habent* H. 4, 67. meliorum, *fort.* imperia patienda 13, 56. meliora poſtulare H. 1, 69.
Melitene 15, 26.
Mella Annæus 16, 17.
Membra ſenio curvata 1, 34. tormentis ſoluta 15, 57.
Memini me audire 3, 16.
Memmius Pollio 12, 9.
Mem. Regulus 14, 47. *alius* 15, 23.
Memnonis effigies 2, 61.
Memorare, *revocare in memoriam* 2, 58. memorandus vir H. 4, 5. memorandum factum dictumve 15, 70.
Memoria, *mentio* 2, 73. ævi ſequentis præſenti potentia extingui non poteſt 4, 35. facetiarum aſperarum acris 5, 2. 15, 68. rerum proſperarum auget animos H. 5, 14. memoriæ prodere. *vid.* Prod. ad memoriam haud perinde valens diverſa 12, 40. memoria teneo, *memini* A. 4.
Memphis, veteris Ægypti columen H. 4, 84.
Menapii, *pop.* H. 4, 28.
Mendacio nullum pretium H. 4, 89.
Menelaus 2, 60.
Menenius Agrippa O. 17. O. 21.
Mennius 1, 38.
Men. Regulus 12, 22.
Men. Rufus H. 3, 12.
Mentis alienatio 6, 24. forma æterna A. 46. mentes ſemel perculſæ, mobiles ad ſuperſtitionem 1, 28. mentibus ad ſuſpicionem inclinatis, timetur, qui timet H. 1, 81.
Menſa disjecta fulmine 14, 22. ſua cuique G. 22. menſæ ſacra 13, 17. menſæ *nummulariorum* 6, 17.
Menſis a Nerone denominatus 15, 74. Aprilis Neroneus 16, 12. Maius Claudii, Julius Germanici vocabulis mutantur *ibid.* menſes feminarum H. 5, 6.
Menſura corii, *forma*, *magnitudo* 4, 72. legati conſularis, *modus* H. 1, 52. ultra menſuram noſtram dies A. 12.
in Mentionem *cujus* incidere H. 4, 5.
Mephitis templum H. 3, 33.
Mercandis agris 6, 17. mercatus, *nundinæ* H. 3, 32. ſtatus H. 3, 30.
Mercenarius miles 6, 34.
Merces, ab eo, qui jubere poteſt, vim neceſſitatis affert 14, 14.
Mercimonium *pro mercibus* 15, 38.
Mercurius deus Germanorum 13, 57. inter præcipuos G. 9.
Merere crimen H. 3, 78. decus 6, 10. 12, 31. ſti-

pendia 13 , 55. meruit ductor 2 , 10. meruerunt eſſe colonia Rom. G. 28. nimius commemorandis quæ meruiſſet H. 4 , 80. mereri vulnera G. 14. diu meritus 11 , 18. iram virtutibus A. 4. ſtipendia 2 , 52.
Meritum erga *victores* multi ſimulant H. 3 , 69. merita diſpicienda 13 , 27. in pace magis ſpectantur 1 , 48.
Meridies A. 10. a Meridie H. 5 , 6.
Merſari aqua calida 15 , 69.
Merula Apidius 4 , 42.
Mer. Cornelius 3 , 58.
Merx publica 11 , 5. merces ſordidæ 4 , 13. mercium permutatio G. 5.
Meſopotamia 6 , 36. 6 , 44. 12 , 12. unde dicta 6 , 37.
Meſſala Corvinus 3 , 34. ad ſumma provectus 11 , 6. bellorum præmiis refertus 11 , 7. orator O. 12. O. 17. *vid.* & Corvinus.
Meſſ. Valerius 1 , 8. *vid.* & Meſſalinus Val. *alius* 13 , 34.
Meſſ. Vipſtanius H. 3 , 9. eripit Saturninum H. 3 , 11. tribunus H. 3 , 18. hiſtoricus H. 3 , 25. H. 3 , 28. fratrem defendit H. 4 , 42. antiquos oratores novis præfert O. 14. &c. eloquens O. 15. lætiſſima quæque antiquorum imitatur O. 23.
Meſſ. Voleſus 3 , 68.
Meſſalina 11 , 2. Agrippinæ infeſta 11 , 12. vivente marito, alteri nubit 11 , 26. interficitur 11 , 38. rebus Rom. per laſciviam illuſit 12 , 7. Silanam matrimonio Silii depellit 13 , 19. convicta a Narciſſo 12 , 65.
Meſſalina Statilia 15 , 68.
Meſſalinus A. 45.
Meſſalinus Cotta 4 , 20. *vid. etiam* Cotta.
Meſſalinus Valerius 3 , 18. Meſſalæ *Corvini* filius 3 , 34.
Meſſenii 4 , 43.
Metallorum primitiæ nullis fornacibus victæ H. 4 , 53.
L. Metellus 3 , 71.
Metel. coſ. G. 37. Metelli eloquentes O. 37.
Metius Carus A. 45.
Metrodorus O. 31.
Metuenti omnia præſentia maxime diſplicent H. 3 , 85. metuentior 13 , 25.
Metus cuncta extollit 2 , 24. 15 , 11. proprius exercitam quoque eloquentiam debilitat 3 , 67. ex incerto latior 4 , 63. etiam bonos ſequi cogit 16 , 26. inſtans vocem conſumit H. 1 , 42. huc illuc mutat H. 1 , 76. infirmum vinculum caritatis A. 32. pleraque monſtrat H. 5 , 12. mutuus Germanos & Dacos ſeparat G. 1. metu diſſimulando, *metui* 11 , 32. 15 , 69. metum facere 6 , 36. *cui* 16 , 15. proditionis H. 2 , 42. injicere *cui* 12 , 17. metu magis quam benevolentia ſubjecti repertis auctoribus tollunt animum 6 , 36. coercendi, quos beneficia non mutant 13 , 26. infringitur fides H. 3 , 42. profecta vitia in favorem vertuntur H. 3 , 58. *poſita* arma reſumuntur, ubi metus abſceſſerit H. 4 , 76. in metu magno tumultus , non quies H. 1 , 40. conſilia prudentium & vulgi rumor juxta audiuntur H. 3 , 58. adverſus metus conſtans H. 4 , 5.
Mevania H. 3 , 55. poſſeſſa H. 3 , 59.
Mevius Pudens H. 1 , 24.
Meus Nero 13 , 21. dies O. 13.
Miles *ſingularis pro plur.* 1 , 46. & *paſſim*. vetus non adhibitus in necem illuſtrium , ut favore imbutus 15 , 59. legendus , non emendus H. 1 , 5. inter paganos corrumpitur H. 1 , 54. circo ac theatris corruptus 13 , 24. H. 2 , 21. juſſa ducum exſequi potius , quam interpretari debet H. 2 , 39. ducibus infenſus cladis cauſa H. 2 , 41. aſſuetudine voluptatum & contemptu ducis degenerat H. 2 , 62. pace & otio miteſcit H. 2 , 67. exemplo ducum intentus , aut licenter agit H. 2 , 68. quantum hebes ad laborem , tantum ad diſcordias promptior H. 2 , 99. victoriam quam pacem mavult H. 3 , 60. licentia ſævitiaque non imbuendus H. 4 , 72. gregarius 1 , 16. 1 , 22. 3 , 21. 3 , 45. 14, 24. H. 1 , 36. H. 2 , 5. H. 3 , 31. H. 4 , 27. H. 5 , 1. legionarius 3 , 41. 14 , 38. H. 4 , 18. nauticus A. 25. nonanus 1 , 23. Othonianus , Vitellianus H. 4 , 1. Romanus 2 , 14. 3 , 20. 3 , 74. H. 1 , 79. H. 4 , 29. H. 5 , 14. ſubitus H. 4 , 76. ſubſignanus H. 1 , 70. H. 4 , 33. vetus 2 , 45. 15 , 59. H. 4 , 31. H. 5 , 1. Vitellianus H. 3 , 63. H. 3 , 69. H. 3 , 82. Vitellii H. 3 , 69. urbanus H. 1 , 4. H. 1 , 5. H. 1 , 14. H. 2 , 19. H. 3 , 69. trepidi milites H. 3, 73. milites donis conciliat Auguſtus 1 , 2. theatro aſſident 13 , 22. 13 , 25. tam neſcire quædam, quam ſcire oportet H. 1,8. juxta rogum Othonis ſe interficiunt H. 2 , 49. opera exſtruere coacti H. 3 , 32. amphitheatra ſtruere juſſi H. 2 , 67. militum ignavia plus molis imperatori creat quam perfidia hoſtium 13 , 35. favor per bonas artes haud ſpernendus H. 1 , 17. ferocia luxu deteritur H. 2 , 76. corpus otio , animus libidinibus imminuitur H. 2, 93. duorum præclarum facinus H. 3 , 23. patria , caſtra H. 3 , 84. militibus lætum idem nomen ducum H. 4 , 68. cupido pugnandi convenit H. 3 , 20. per milites literæ *ad principem* commeant 4 , 41.
Mileſii 3 , 63. arbitri inter Lacedæmonios & Meſſenios 4 , 43. Apollinis cultores 4 , 55.
Miletus 2 , 54.
Milliarium aureum H. 1 , 27.
Milichus 15 , 54. auditus 15 , 59. ſervatoris ſibi nomen aſſumit 15 , 71.
Militaris ætas 2 , 60. cuſtodia 3 , 22. 14 , 60. diſciplina ſub Corbulone 11,18. 4, 13. *per tot.* fama 16, 15. jactantia A. 25. laus H. 1 , 49. pecunia 5 , 8. vir H. 2 , 75. militaris viri ſenſus incompti , ſed validi 15 , 67. militari viro auctoritas pro facundia 15 , 26. militare nomen A. 40. vocabulum 1 , 41. militares viri 15 , 10. H. 3 , 73. A. 41. artes 12, 12. facetiæ 1 , 23. res parendo potius continentur quam imperia ducum ſciſcitando H. 1 , 84. militaria odia 1 , 32. ſcuta H. 3 , 80. militaribus ingeniis ſubtilitas deeſſe creditur A. 9. militariter loqui H. 2 , 80.
Militia , *ſtipendia* , expleta 13 , 35. pedeſtris honoratior claſſica H. 1 , 87. antiqua dura 1 , 20. militiæ mos 1 , 6. diſtribuendis armis H. 1 , 38. militiam in laſciviam vertere A. 5. militia ſolvi 1 , 44.
Mille *ſc. paſſuum* H. 2 , 40.
T. Milo O. 37. concurſu totius civitatis accuſatur O. 39.

Milvius Pons 13, 47. H. 1, 87. H. 2, 89. H. 3, 82.
Mimos actitare H. 3, 62.
Minaciter H. 1, 66. actum 13, 21. invadere *quem* H. 1, 33.
Minæ cæleſtes H. 1, 18. minis mixta promiſſa H. 5, 24. minari ducibus aſſueti milites H. 4, 34. minax ſilentium H. 3, 67.
Minerva H. 4, 53. *ejus* ædes 13, 24. ſimulacrum 14, 12.
Miniſter ſceleris H. 4, 27. ſermonum H. 2, 99. miniſtri fortuna ad ducem referenda A. 8. miniſtri graviorum facinorum quaſi exprobrantes aſpiciuntur 14, 62. rerum atrocium puniendi 13, 43. ſcelerum oblatis recentibus aufliguntur 4, 71. Sejani 5, 11.
Miniſteria, *miniſtri* H. 2, 59. magiſtratuum & ſacerdotum 13, 27. ſecretiora A. 40. min. *pro officiis* 3, 48. belli 2, 78. principatus H. 1, 58.
Miniſtrare, *dare*, pecuniam *cui* 4, 28. pec. annuam 14, 16. vires A. 15. viros armaque H. 4, 12. fictilibus *cui*, *in convivio* H. 1, 48.
Minitantes orabant H. 2, 51.
Minitabundus 2, 10.
Minor, *impar*, *non ſuffecturus* 1, 13. dominus H. 1, 11. minore ſpe veniæ creſcit vinculum ſceleris H. 4, 70. minus triennium A. 9. non minus eſſe O. 8. minoribus major æmulandi cura H. 4, 48.
Minos 3, 26.
Minturnæ H. 3, 57.
Minutius Juſtus H. 3, 7.
Minut. Thermus 6, 7. damnatus indicibus accedit 6, 7.
Miraculum numine oblatum 13, 41. in miraculum corrupta 4, 11. miracula æris tabularumque 3, 53. Veſpaſiani H. 4, 81. miracula narrant ex longinquo revenientes 2, 24.
Miramur illicita A. 42. vetera & antiqua O. 15. antiqua O. 22. mirantes pretium accipiunt G. 45. pleriſque vana mirantibus 1, 9.
Miſcere acies H. 2, 25. cœtus 1, 16. conſilia cum *quo* 15, 68. invicem A. 38. cuncta ſanguine, ferro, flammis H. 3, 73. clamoribus H. 5, 22. gaudia H. 4, 49. dextras 15, 28. ictus A. 36. pericula 16, 34. ſcientiam conjurationis 16, 17. ſe victoriæ H. 3, 17. *cui* H. 4, 55. caſtris H. 2, 88. conſilio H. 3, 3. legatis H. 3, 81. manipulis H. 3, 22. prœlio A. 36. ſeditiones H. 4, 68. miſcuiſſe vetita, amicitiæ vinculum 4, 68. miſceri partibus *cujus* 4, 44. voluptatibus vulgi 1, 54. Rhenus Oceano miſcetur 2, 6. G. 1.
Miſenum, ſtatio claſſis Rom. 4, 5. promontorium 6, 50. 14, 4. 15, 46. Miſeni via 14, 9. Miſenenſis claſſis 14, 62. H. 2, 9. H 2, 100. deficit H. 3, 56. ejus præfectus Anicetus 14, 3. Miſenenſes claſſiarii 15, 51.
penes Miſeros plus impetus, major conſtantia A. 15.
Miſerari ſemet voce 15, 69. facunde 1, 39. caſum *cujus* 3, 17. ſenectam 4, 8. miſerans Agrippinam 4, 68. miſerandi 4, 63. miſeranda alimenta 6, 23. miſeratione auxilia concire H. 5, 19.
tanquam Miſererentur, in conjuges ac liberos ſæviunt A. 38.
Miſericordia in promptu H. 5, 5. nulla, ubi flagitiorum deformitas prævalet 11, 32. miſ. melior ſeveritas 13, 35. non minutus mos, per ſævitiam non eſt intendendus 14, 45. ex miſericordia periculum H. 3, 66.
Miſſile pilum H. 1, 79. miſſilia A. 36. tela 15, 7. H. 3, 71.
Miſſio 1, 19. 1, 40. feſtinata 1, 52. honeſta H. 2, 67. ignominioſa H. 3, 57. miſſiones promiſcuæ H. 2, 69.
Miſſu Germanici 1, 60. patris 3, 21. Neronis H. 5, 10. Galba H. 1, 9. Othonis H. 1, 43.
Mithridates 2, 55. pulſus a Sulla 3, 62. ejus bellum ingens 3, 73. 4, 36. juſſu cives Rom. per totam Aſiam trucidati 4, 14.
Mith. Boſphoranus 12, 15. traditus vectuſque Romam 12, 21.
Mith. Iberus 6, 32. Armenia potitur 6, 33. *per tot.* in regnum remeat 11, 8. Armeniam denuo occupat 11, 9. a Rhadamiſto exuitur regno 12, 44. *&c.* & vita 12, 47.
Mitigare ſecreta, *temperare* 3, 37.
Mitis domui Germanici 4, 17. magis quam ignavus 3, 32. & injuriam ſegniter laturus H. 2, 71. mitis obitus 3, 19. mitior pœnitentiæ A. 16.
Mittitur forum Julium 2, 63.
Mitylenæ O. 15. Mityleneus 6, 18. Mitylenenſe ſecretum 14, 53.
Mneſter 11, 4. ſupplicio affectus 11, 36. *alius* Agrippinæ libertus 14, 9.
Mobiliſſimus quiſque H. 1, 24. mobilitas ingenii H. 1, 7. H. 2, 57. H. 3, 85. vulgi H. 5, 8.
Moderari *quibus* 1, 31. curſui 2, 70. moderandum fortunæ 15, 5. moderandi honores 1, 14. moderandæ exundationes 1, 79. moderatio adrogans 1, 8. rerum proſperarum 12, 37. moderationis fama 3, 56. expleta ſuperbia quæſita 15, 15. moderatione plura quam vi componere 12, 49. moderator exercitus 4, 18.
Modeſtia, *moderatio* 3, 12. *mediocritas* 11, 1. hiemis, *quod non fuerunt crebræ tempeſtates* 12, 43. mod. præmiorum expertes facit H. 4, 2. ac probitas nomina ſuperioris G. 36. mod. Cæcinæ, quod non ſcripſiſſet ad ſenatum H. 2, 55. ſubdola 6, 20. modeſtiæ fama neque ſummis mortalium ſpernenda 15, 2. imagine in altitudinem conditus H. 4, 86. modeſtiam præferre, & laſcivia uti 13, 45. modeſte habita amicitia 6, 7. modeſta ſervitia 4, 7.
Modicus dignationis 4, 52. originis 6, 39. pecuniæ 3, 72. voluptatum 2, 73. ſeveritate 6, 30. modica lætitia 4, 31. laus 12, 20. manus 2, 52. 14, 32. 14, 36. H. 4, 56. A. 18. modicum regnum 12, 44. tributum 4, 72. ad mod. redacti H. 5, 9. modici egreſſus 15, 36. modicæ domus 3, 6. injuriæ 3, 51. res H. 3, 72. modica armenta 4, 72. facilius manent H. 2, 49. differere H. 4, 40.
Modus, *mos* 1, 17. in noſtrum modum H. 3, 47. *forma*, *ſpecies* 6, 37. Furiarum 14, 30. penatium H. 2, 80. pontis H. 4, 23. in modum valli 12, 33. municipii H. 1, 67. H. 4, 22. *moderatio*, modus adjiciendus 3, 6. ni adſit, ſimplicitas & liberalitas in exitium vertuntur H. 3, 86. modus humanus, *menſura*, *magnitudo* 11, 21. liberti 13, 2.

privatus 14, 52. H. 2, 5. virium G. 34. frumenti, pecoris, veſtis G. 25. modum ex ſapientia retinere A. 4. facere H. 4, 40.
Mœnia cratibus & vimentis exſtructa 12, 16. mœnium extrema H. 5, 12. magnitudo 13, 41.
Mœnus, amnis G. 28.
Mœſia 1, 80. 2, 66. 4, 5. 4, 47. 6, 29. H. 1, 76. H. 1, 79. H. 2, 83. H. 5, 26. in partibus Othonis H. 2, 32. Mœſiæ præfectus Sabinus H. 3, 75. in Mœſia tertia legio H. 2, 74. amiſſi exercitus A. 41. Mœſi *pro Mœſia* 15, 6. Mœſiacæ copiæ H. 2, 32. Mœſicus exercitus H. 3, 9. Mœſici exercitus H. 2, 86. H. 3, 2. auxiliares H. 3, 18. Mœſicæ legiones H. 2, 44. tres H. 2, 85.
Mogontiacum H. 4, 15. H. 4, 24. H. 4, 25. H. 4, 33. obſidetur H. 4, 37. occupatur a Tutore H. 4, 59. hiberna Mogontiaci ſita H. 4, 61.
Molares H. 2, 22.
Moles belli 15, 2. H. 1, 61. H. 2, 74. H. 3, 1. nihil profutura H. 2, 16. tarda H. 2, 6. inſidiarum 14, 65. regni 6, 36. 15, 2. moles *pro opere, ut pro amphitheatro* H. 2, 21. moles Druſi H. 5, 19. ad Rhenum a Civili ſtructa H. 5, 14. *pro labore*, niſu major moles 3, 43. plus molis 13, 35. plurimum molis H. 3, 84. haud magna mole 2, 78. tota mole H. 2, 100. majore mole concurſum 2, 46. molium, *crepidinum*, objectus 14, 8.
Moliri caſtra 11, 20. crimina 12, 22. fores 1, 39. templorum 2, 82. nuptias 12, 3. opus H. 3, 26. portas H. 2, 22. vallum H. 2, 40. ſibi imperium H. 1, 5. molitor cædis 11, 29.
Mollis animus 4, 68. H. 1, 22. vita 13, 43. molle agmen H. 3, 40. corpus 15, 49. imperium H. 3, 57. ſervitium H. 4, 57. *quid* adfluentia 16, 18. mollia conſulta 1, 40. initia 13, 34. in mollius relata cuncta 14, 39. molliora 12, 46. referre H. 4, 32. molliter 2, 66. habitus populus 1, 54. mollius H. 1, 74. accipere 2, 30. H. 1, 12. interpretari H. 2, 96. mollitia corporis 11, 2. vitæ 6, 14. 15, 70. mollities cæli 12, 66.
Momentum grande H. 2, 86. momenti magni locum obtinere H. 3, 8. momento temporis H. 2, 86. H. 4, 86. momenta deficientis A. 43.
Mona, inſula A. 14. A. 18. valida incolis 14, 29.
Monebat princeps, *jubebat* 2, 37. monuit inſectandi; *ut inſectaretur* 2, 43. monere temporis 1, 67.
Moneſes, nobilis Parthus 15, 2. 15, 4.
Monimenta ingenii 4, 61. ingeniorum A. 2. antiqua 15, 41.
Monobazus 15, 1. Adiabenus 15, 40.
Monœcus Hercules H. 3, 42.
Mons Abnoba G. 1. Amanus 2, 83. Apennínus H. 3, 42. Aventinus 6, 45. Cælius 15, 38. deuſtus 4, 64. Auguſtus appellatur 4, 64. antiquitus Querquetulanus 4, 65. Carmelus H. 2, 78. Graius H. 4, 68. Grampius A. 29. Hæmus 3, 38. 4, 51. H. 2, 85. Ida H. 5, 2. Libanus H. 5, 6. Palatinus 12, 24. 15, 38. Querquetulanus 4, 65. Sambulos 12, 13. Taunus 1, 56. 12, 28. Taurus 6, 41. 12, 49. 15, 8. Veſuvius 4, 67. Vocetius H. 1, 61. montes Fundani 4, 59. montes *tempeſtatum cauſa* A. 10. montium profunda A. 25.
Monſtrare *quos* ad exitium *cui* H. 4, 41. monſtrari a *quibus*, *prodi* H. 4, 1. monſtratus honoris umbra H. 3, 73. vetuſto nomine H. 1, 88. fatis A. 13. monſtrati hoſtibus ſuiſque G. 31.
Monſtrum 12, 64. *monſtra* 15, 47. H. 1, 86.
Montanus Alpinus. *vid.* Alpin.
Mont. Curtius. *vid.* Curt.
Mont. Julius 13, 25.
Mont. Traulus 11, 36.
Mont. Votienus 4, 42.
Montani H. 2, 12.
Moram adferre H. 4, 72. facere prœlio H. 4, 71. interjicere H. 3, 81. mora valeſcit veritas 2, 39. bona conſilia H. 1, 32. ex mora tædium 12, 20. ipſa mora tranſitus terrentur animi A. 38. moras ferre H. 4, 55. nectere 12, 14. H. 3, 52. H. 4, 68. per moras & tædia evaneſcunt bella H. 2, 32.
Morari pacem H. 3, 84. luxu, bellum formidine 3, 33. tabulas ſupremas 16, 14. *vivendo ſcil. impedire ne valeant.*
Morbi veteres per dura coërcendi 3, 54. morbis obnoxia Germanorum Gallorumque corpora H. 2, 93.
Moriens libertas 1, 47. morituri *liberales* 16, 19. H. 2, 48. moribundus 6, 40.
Morini, *pop.* H. 4, 28.
Mors coacta 16, 19. fortuita 2, 4. 12, 52. 16, 19. honeſta 1, 70. 12, 51. turpi vita potior A. 33. juſſa 16, 17. ſegnis 14, 58. ſine arbitro 16, 11. opportuna 4, 21. H. 3, 67. odio & gratiæ eximit 4, 35. natura omnibus æqualis H. 1, 21. pulchrior, ubi multa adhuc ſpe ſuperante ſumitur H. 2, 47. miſeriarum finis H. 4, 58. inimici ſpectata H. 3, 31. principis occultata 1, 5. 12, 68. mortis exactor 3, 14. contemptus H. 5, 5. morti obvius 16, 25. mortem adproperare 16, 14. obire 4, 71. 5, 1. 16, 6. ſibi conſciſcere 12, 8. morte uti 6, 45. mortes virorum illuſtrium 14, 19. antiquorum laudatæ H. 1, 3. patratæ 11, 28. mortium imago H. 3, 28.
Morſu caput adpetitum H. 4, 42.
Mortale ævum A. 3. faſtigium 15, 74. gaudium 15, 23. opus G. 10. mortales, *homines* A. 11. materiæ H. 5, 5. mortalium animi molles in calamitate 4, 68. cuncta incerta 1, 72. rebus optime natura conſuluit 1, 79. mortalibus inſita natura propere ſequi, quæ piget inchoare H. 1, 55. recentem felicitatem aliorum ægris oculis introſpicere H. 2, 20. ſimulacra vultus mortalia ſunt, *caduca* A. 46. omne mortalium genus, *omnia animalia* 16, 13. mortalitas communis 16, 13. mortalitatem explere, *mori* 6, 50.
Mos militiæ 1, 6. corrumpendus 6, 3. vulgo, quamvis falſis reum ſubdere 1, 39. fortuita ad culpam trahere 4, 64. forma corporis imperatores comparare H. 1, 7. mutari ſubitis H. 1, 69. priſcus 3, 53. 12, 12. 15, 30. & integer 1, 4. claſſicum canendi in ſupplicio 2, 32. augendi pomœrii 12, 23. receptus 2, 85. mos *opponitur juri ſcripto* 3, 28. antiquorum in dirimendis amicitiis 6, 29. accommodatur, prout conducit 12, 4. regum in ſocietatem coëuntium 12, 47. vetus 3, 29. 3, 34. 11, 18. in nece domini omnem familiam ad ſupplicium agi 14, 42. quem miſericordia non minuit, per ſævitiam non intendendus 14, 45. adu-

landi

landi nimia & falſa dicere H. 1, 90. famæ credentium otio augeri 14, 58. cuncta in majus augere H. 4, 50. Germanorum approbandi dicta ducis H. 5, 17. Judæorum abſurdus ſordiduſque H. 5, 5. Romanis cremare corpora 16, 6. moris *ſcil. eſt* G. 21. moris erat 4, 39. ut moris eſt H. 1, 15. moris antiqui *ſcil. eſſe* H. 2, 64. mali id 1, 35. cuiquam G. 13. illi *genti* 1, 56. quibus mirari A. 42. ut moris erat Domitiano A. 39. moris antiqui ignarus ob juventam 6, 12. more majorum punire 4, 30. H. 4, 42. necandus 14, 48. more regio 6, 1. magis alii homines, quam alii mores H. 2, 95. mores boni plus valent, quam leges G. 19. morum diſſimilitudo nullam eſſe ſocietatem arguit 15, 67. ob morum ſimilitudinem aliena malefacta ſibi quidam objectari putant 4, 33.

Mola 2, 6. 2, 47. 11, 20. H. 4, 28. H. 4, 66. cum Rheno Oceano adfunditur H. 5, 23.

Moſella H. 4, 71. H. 4, 77. atque Araris connecti cœpti 13, 53.

Moſes H. 5, 3. H. 5, 4.

Moſteni, *pop.* 2, 47.

Movere a Formiis gubernatores, *profecti ſunt* 15, 46. mov. arma 12, 52. H. 3, 47. H. 5, 26. caſtra H. 1, 67. in hoſtem H. 4, 34. movetur, *amovetur*, ſpecie diſcidii 14, 60. motus Bonna exercitus H. 4, 25. mota Africa, *turbata* 3, 32. moti ſenes, *amoti* 14, 32. motæ, *commotæ*, mentes H. 1, 26. Chaucorum 11, 19. motus, *rebellio* 3, 41. 4, 46. 12, 54.

Mucianus Licinius H. 1, 10. Syriæ præſes H. 5, 26. legiones ſacramento Othonis adigit H. 1, 76. quatuor legiones obtinet H. 2, 4. cum Veſpaſ. conſilia miſcet H. 2, 7. in Titum pronior H. 2, 74. Veſpaſ. hortatur ad capeſſendum imperium H. 2, 76. Antiochiam diſcedit H. 2, 79. milites in verba Veſpaſ. adigit H. 2, 80. Berytum venit H. 2, 81. donativa militi modice oſtendit H. 2, 82. dux contra Vitell. deſtinatur H. 2, 82. bellum propriis opibus juvat H. 2, 84. civitati *gravis* H. 2, 95. venturus cum copiis Orientis H. 3, 1. gloriæ avidus H. 3, 8. ſextam legionem Dacis opponit H. 3, 46. ad Flavianos duces ſcribit H. 3, 52. ſpecimen partium H. 3, 66. Sabini cæde lætatur H. 3, 75. victoriam moratur H. 3, 78. pro accuſatoribus cenſet H. 4, 44. Piſonem interficit H. 4, 49. & Vitellii filium H. 4, 80. ad bellum proficiſcitur H. 4, 85. principatus Veſpaſ. rector A. 7. undecim Actorum libros & tres Epiſtolarum edidit O. 37. Muciani mores H. 2, 5. potentia Romæ H. 2, 95. H. 4, 11. H. 4, 39. epiſtolæ ad ſenatum H. 4, 4. jactantia H. 4, 4. artes in opprimendo Antonio H. 4, 39. Mucianum quam Veſpaſianum ſpreviſſe exitioſius H. 3, 49.

Q. Mucius *præceptor Ciceronis* O. 30.

Mucrones, *gladii* 2, 14. A. 36. infeſti H. 3, 85. ſtricti H. 1, 27. H. 2, 41. H. 5, 22.

Mulcare *quos* verberibus 1, 32. mulcatum corpus 1, 70.

Mulcere animos H. 1, 39. H. 1, 85. H. 4, 72. vulgum H. 3, 10.

Muliebris æmulatio 2, 43. cupido 4, 39. ejulatus 16, 10. fraus 2, 71. 11, 3. impotentia 1, 4. 12, 57. ornatus H. 1, 30. G. 43. ſpecies 11, 21. ſuperbia 13, 14. muliebre agmen 1, 40. 14, 30. conſilium deterius 15, 54. corpus impar dolori 15, 57. faſtigium 1, 14. ſexus 4, 62. muliebres amicitiæ 5, 2. cauſæ 12, 64. deliciæ G. 18. illecebræ 14, 2. offenſiones 1, 33. muliebria Octaviæ caſtiora quam os Tigellini 14, 60. blandimenta H. 1, 74. lamenta A. 46. muliebria paſſus 11, 36. muliebriter A. 28. fiemere 13, 13. infamis ob libidines, *duplici ſenſu* 13, 30.

Mulier anguem enixa 14, 12. alia in concubitu mariti fulmine exanimata *ibid.* mulieris libertinæ conſtantia 15, 57. mulierum juſſa pervicacia 3, 33.

Multa dicta 13, 28.

Multiplicatæ excubiæ 15, 57.

Multitudinis conſenſum extenuare H. 4, 46. multitudine ſuperante facile damnum H. 4, 28.

Multus ſermo 1, 9. multo adhuc die H. 2, 44. multa luce H. 5, 22. nocte 2, 65. 3, 15. H. 3, 77. multum fluminum A. 10. multo jam noctis 3, 79. multum ſuperque vitæ 4, 39. multi ſocietate culpæ tutiores H. 2, 52. multa, quæ provideri non poſſunt, fortuito in melius cadunt 2, 77. duritie veterum melius & lætius mutata 3, 34. experiendo conſiunt, quæ ſegnibus ardua videntur 15, 59. auſis aliqua in parte fortuna aderit H. 5, 20.

Mummius Lupercus H. 4, 18. legatus legionis H. 4, 22. Veledæ dono miſſus H. 4, 61.

L. Mummius imperator 4, 43. primus ſpectacula theatralia edidit 14, 21.

Munatius Gratus 15, 50.

Munat. Plancus 1, 39.

Munia diviſa inter exercitum duceſque H. 3, 20. militiæ 15, 11. H. 1, 48. publica 16, 27. conſulis implere 15, 69. ducis impl. H. 1, 62. obire 2, 26. 6, 8. H. 2, 92.

Municipalis adulter 4, 3. favor H. 3, 43. municipiorum inimicitiæ H. 4, 3.

Munificentia 1, 46. 2, 26. 13, 18. 14, 53. G. 14. publica 3, 72. *Tiberii* 6, 45.

Munimenta, *ſubſidia* 1, 3. mun. *caſtra* 4, 48. imperii, amnes H. 4, 26. liberi H. 4, 52. munire *ſc. caſtra* H. 4, 26. caſtra H. 2, 30. H. 3, 26. munitores 1, 64.

Munus gladiatorum 4, 63. 12, 3. 15, 34. rempub. ſui muneris facere 15, 52. munere deûm 3, 58. 4, 27. ſervatus 2, 40. munerum æqualitas A. 19. muneribus principis non obnitendum 14, 54. gaudent Germani G. 21.

Muralia pila 4, 51.

Murcus Statius H. 1, 43.

Murmur hoſtile H. 2, 42.

Muri communes 15, 43. coloniæ, munimenta ſervitii H. 4, 64. ſolidati H. 2, 19.

Muſæ dulces O. 13. forenſes O. 4.

Muſonius Rufus 14, 59. 15, 71. philoſophus 3, 81. in P. Celerem invehitur H. 4, 10. quem reum peragit H. 4, 40.

Muſulani 2, 52. Muſulanorum princeps 4, 24.

Mutabilis ſubitis Vitellius H. 2, 92. vulgus H. 1, 69.

Mutabat æſtus 2, 23. mutans in ſuperbiam 12, 21. mutari in melius H. 1, 50. ad vera H. 5, 13. mutata veſtis 2, 29. mutatu facilis H. 2, 63. muta-

tionis cupido periculis lætos facit 3, 44. mutationes crebræ non ſunt uſui 12, 11.
Mutilia Priſca 4, 12.
Mutilus Papius 2, 32.
Mutina H. 1, 50. H. 2, 52. H. 2, 54. Mutinenſis ordo H. 2, 52.
Q. Mutius O. 30.
Mutuandi copia 6, 17.
Mutua diſſimulatio A. 6. formido 2, 79. mutuum a privatis acceptum H. 4, 47.
Myrina urbs 2, 47.
Myrrha 6, 28.

N.

Nabalia, flumen H. 5, 26.
Nabateorum rex 2, 57.
Naharvali, *pop.* G. 43.
Nar, amnis 1, 79. Nare devectus 3, 9.
Narbonenſis Gallia. *vid.* Gallia Narb. provincia H. 1, 76. H. 2, 12. H. 2, 14. H. 2, 32. H. 3, 41.
Narciſſus 11, 29. Meſſallinam defert 11, 30. in eodem geſtamine *cum Claudio* ſedem ſumit 11, 33. quæſtoria inſignia accipit 11, 38. Æliam Petinam fovet 12, 1. Agrippinam arguit 12, 57. & ſuſpectat 12, 65. ad mortem agitur 13, 1.
Nandi ſtudium H. 4, 12. uſus patrius A. 18. nando inceſſere fontem 14, 22.
Nariſci, *pop.* G. 42.
Narnia, *opp.* 3, 9. H. 3, 58. H. 3, 60. H. 3, 63. H. 3, 77. H. 3, 78.
Naſcens eloquentia O. 25. naſcendi pretia referre G. 31. natu major H. 1, 15. O. 28. maximus G. 32. natus ad eloquentiam O. 5. ex ſe 11, 21. nati ad arma viri H. 4, 64. ad pugnam lacerti O. 10. ſordidius, *abjectius* O. 8.
Naſica Ceſius 12, 40.
Naſo Valerius 4, 56.
Natalis Antonius. *vid.* Ant.
Natalis dies H. 2, 95. celebratus 6, 18. Agrippinæ 14, 12.
Nationis & gentis *diſcrimen* G. 2. nationes *ſervorum* 14, 14. Suevorum G. 38.
Nativus ſpecus 4, 59.
Natta Pinarius 4, 34.
Natura delectus H. 4, 14. natura *ſcil. rerum* G. 45. *pro elemento* G. 45. *pro mundo* A. 33. optime rebus mortalium conſuluit 1, 79. timorum 15, 36. mortalibus inſita H. 2, 20. trepidantium H. 3, 58. pavoris H. 3, 85. quod in pace natura vocatur, id in metu fatum H. 4, 26. fortibus viris omnes terras aperuit H. 4, 64. integra A. 4. margaritis deeſt A. 12. natura infirmitatis humanæ tardiora ſunt remedia quam mala A. 3.
Nava, flumen H. 4, 70.
Navalis copia 4, 56. navale prœlium 12, 56. ſtagnum 14, 15. navalia tela 14, 5.
Navare bellum *cui* H. 5, 25. flagitium H. 4, 59. operam 15, 51. H. 3, 16. navandæ operæ avidior 3, 42. navata opera H. 3, 74.
Navicularii 12, 55.
Navigabilis foſſa 15, 42.
Navigia levia 11, 18. 12, 56. minora 15, 46. modica 4, 67.
Navis artificioſa 14, 3. prætoria H. 5, 22. gravis frumento H. 4, 27. naves negotiatorum, *frumentariæ* 13, 51. plano alveo 14, 29. frumentariæ merguntur 15, 18. auro & ebore diſtinctæ 15, 37. Liburnicæ H. 2, 16. H. 3, 12. Suionum G. 44. navium ſpecies, camaræ H. 3, 47.
Nauportum 1, 20.
Naxus, inſula 16, 9.
Neapolis 14, 10. 16, 10. urbs Græca 15, 53.
Nebulæ A. 12.
Neceſſarii, *propinqui* 3, 67. 4, 63. H. 2, 45. neceſſitas *pro dolore tormentorum* 15, 57. *pro morte* H. 1, 3. ſuprema H. 1, 72. ultima 15, 61. neceſſitas ingruit 6, 10. huc illuc mutat H. 1, 76. profana fœdaque in uſum vertit H. 4, 60. neceſſitatis vim adfert merces 14, 14. neceſſitatem adferre 13, 54. neceſſitates, *expenſæ neceſſariæ* 1, 11. *pro inopia & debitis* 2, 27. *pro uſu neceſſario* G. 15.
Neceſſitudo legis, *neceſſitas* 4, 20. officii O. 10. peccandi ex egeſtate & flagitiis 3, 40. pugnæ 12, 30. reipub. 1, 9. neceſſitudinem facere 3, 64. neceſſitudine cogi 6, 27. neceſſitudo, *affinitas, conjunctio, cognatio* 3, 29. 4, 39. 12, 3. prior 12, 9. neceſſitudines 4, 40. H. 1, 15. H. 3, 59. & propinquitates H. 2, 80. privatæ 15, 36. neceſſitudinum nomina 12, 46.
Nectere moras 12, 14. 13, 44. H. 3, 52. H. 4, 68.
Nedum 13, 20. 14, 15. H. 3, 66.
Negligitur vis, *ſpernitur* 12, 45. negligens amicorum H. 3, 38. negligenter G. 17.
Negotiarores 14, 33. gentes aperiunt A. 24.
Negotioſi O. 7. dies 13, 41. negotium *cui* dare 3, 73. 6, 12. negotia pro ſolatiis accipere 4, 13.
Nemetes, *pop.* 12, 27. G. 28.
Nemo unquam imperium flagitio quæſitum bonis artibus exercuit H. 1, 30. ſcire, & omnes adfirmare H. 1, 35. adeo in arma promptus, ut non idem pretium quietis quam pericli malit H. 4, 76. unus auſus eſt 14, 45. neminem unum deſtinare iræ poterant H. 1, 82. in neminem ultra aciem ſævire H. 4, 39.
Nemus navali ſtagno circumpoſitum 14, 15. Aricinum H. 3, 36. ſacrum H. 4, 14.
Nepos Flavius 15, 71.
Nep. Marius 2, 48.
Neptuni aſylum 3, 63.
Nequidquam, *fruſtra* H. 2, 24.
Nequitia etiam infelix æmulos invenit H. 4, 42.
Nero Claudius. *vid.* Claud.
Nero Tiberius. *vid.* Tib.
Nero pater Tiberii 6, 51. ei uxorem abducit Auguſtus 1, 10.
Nero Germanici filius 2, 43. juventam ingreſſus 3, 29. 4, 4. Juliam Druſi ducit 3, 29. commendatur ſenatui 4, 8. grates ſenatui agit 4, 15. commendatur diis 4, 17. accuſatur 4, 59. Sejani inſidiis 4, 67. apud ſenatum 5, 3. *ejus* effigies 5, 4.
Nero L. Domitius 11, 11. Octaviæ ſponſus 12, 9. adoptatur a Claudio 12, 25. virilem togam ſumit 12, 41. Ilienſium & Bononienſium cauſam ſuſcipit 12, 58. Octaviam ducit 12, 68. imperator conſalutatur 12, 69. primus imp. alienæ facundiæ eget 13, 3. abhorret ab Octavia 13, 12. unus ſuperſtes e familia *Cæſarum* 13, 17. coſ. iterum 13,

31. tertium 13, 34. imperator conſalutatur *ex victoria Corbulonis* 13, 41. inceſtum cupit 14, 2. carminum ſtudium adfectat 14, 16. coſ. quartum 14, 20. nubit 15, 37. cupitor incredibilium 15, 42. Chriſtianos ſuppliciis adficit 15, 44. divus 15, 74. bellum in Albanos parat H. 1, 6. equites cogit actitare mimos H. 3, 62. juſſit ſcelera, non ſpectavit A. 45. quatuordecim annis imperavit O. 17. Neronis imperium prædictum 6, 22. donationes H. 1, 20. immanitas omnium quæſtus anteit 14, 11. regia deterrimorum fecundiſſima 14, 13. res 1, 1. gaudium ob natam filiam 15, 23. imagines repoſitæ H. 1, 78. forma H. 2, 9. fuga ex urbe H. 3, 68. temporibus inertia pro ſapientia A. 6. Neroni inferias facit Vitellius H. 2, 95.
Nero Otho H. 1, 78.
Nero falſus H. 1, 2. H. 2, 8.
Neroneus menſis 16, 12.
Neronianus comitatus H. 1, 23. Neronianæ ſectiones H. 1, 90.
Nerva Cocceius. *vid.* Coc.
Nerva Cæſar A. 3. ejus principatus a Tacito ſenectuti ſepoſitus H. 1, 1.
Nerva Silius 4, 68. *alius* 15, 48.
Nerva Trajanus A. 3. *vid. &* Traj.
Nervii H. 4, 15. in arma tracti H. 4, 56. in auxiliis Rom. H. 4, 33. pugnant cum Civili H. 4, 66. Rom. deduntur H. 4, 79. Germani G. 28.
Nerulinus 13, 43.
Nervus belli civilis, pecuniæ H. 4, 82.
Neſcire quædam milites oportet H. 1, 83. neſcia ſimulationum 4, 54. tolerandi 3, 1. neſcii, *ſc. paludis* 1, 63. neſcium habere, *ignotum* 16, 14. neſcia tributa 1, 59.
Neſtor O. 16.
Nexus legis exſoluti, *ambages* 3, 28. firmi, *compago* 4, 62.
Nicephorium, urbs 6, 41.
Nicephorius amnis 15, 4.
Nicetes O. 15.
Nicopolis 2, 53. colonia 5, 10.
Nicoſtratus O. 10.
Niger Brutidius 3, 66.
Niger Caſperius H. 3, 73.
Niger Vejanus 15, 67.
Nihil in vulgo modicum 1, 29. ſpernendum 2, 40. appetendum ob jactationem; recuſandum ob formidinem A. 5. abnuendo veniam omnium accipere 2, 22.
Nili ſuperfluentis receptacula 2, 61. Nilo ſubvehi 2, 60.
Nimium meminiſſe *clarorum majorum* H. 2, 48. nimius, *præpotens* H. 3, 52. nim. commemorandis, quæ meruiſſet H. 4, 80. ſermonis H. 3, 75. pavor conſcientiam arguit H. 3, 10. nimia fiducia A. 37. fortunæ indulgentia H. 2, 99. ac formidoloſa legio A. 7. pecunia 16, 1. potentia 6, 45. ſeveritas 14, 42. nimii rebus ſecundis H. 4, 23.
Ninos, urbs Aſſyriæ 12, 13.
Niſibis, oppidum 15, 5.
Niſu ſe proripere, *impetu* 4, 45.
Niti conſtitutis, *fretos eſſe* 3, 62. decreto 4, 14. eo ipſo 4, 55. initiis obſcuris 3, 63. rege Dario 3, 63. corporibus, umbonibus, *conniti* H. 2, 42. pro *quo* 1, 34. H. 1, 45. quantum poterat 4, 70. humore ad *extinguendum* ignem 13, 57. niti contra, *tendere, loqui* 3, 31.
Nivibus fidus Libanus H. 5, 6.
Nobiliſſimi obſidum H. 4, 28. nobilitas neque bonis neque malis annumeranda H. 4, 5. nobilitati in pace durius ſervitium eſt 11, 10. nobilitates externæ 12, 20.
Nocens, *ſons* 1, 44. 2, 31. 3, 22. O. 41. reus 14, 48. legibus H. 2, 86. nocentem videri malle, quam ſupplicem 13, 42.
Nodo ſubſtringere crinem G. 38.
Nola, urbs 1, 5. 1, 9. 4, 57.
Nolentes effuſius favent H. 1, 19.
Nomen, *fama* G. 45. O. 11. O. 36. nomine & auctore opus 6, 31. nom. & effigies damnatorum demotæ 11, 38. nomen principis principiis caſtrorum præſcriptum H. 3, 13. magis exercitus quam robur H. 4, 15. idem ducum lætum militibus H. 4, 68. nomen Romanum *pro ipſis Romanis* 1, 43. 2, 55. H. 3, 45. H. 4, 18. H. 5, 16. A. 23. nominis Rom. terror 4, 24. Sempronium *pro familia Sempr.* 1, 53. Silurum 12, 39. nominis ſuperſtitio H. 3, 58. nomen faſtis radere 3, 17. Vitellii demoliuntur primores caſtrorum H. 3, 31. inſerere famæ O. 10. nomine Boiocalus 13, 55. Caluſidius 1, 35. Catualda 2, 62. Clemens 2, 39. Geta H. 2, 72. Martina 2, 74. Segimundus 1, 57. eo nomine, *ea re*, *cauſa* 14, 59. meo nom. *quantum ad me* H. 1, 29. in nom. urbis grande momentum H. 1, 76. nom. feminarum ſuarum *pro feminis* G. 8. nomine tenus 15, 6. nomina fauſta H. 4, 53. honeſta vitiis prætendi ſolita 14, 21. inania legionum H. 4, 14. vana H. 1, 30. & ſine viribus H. 4, 75. nomina dare 14, 50. in conjurationem 15, 48. impigre H. 2, 97. dantes ſacramento adigit H. 3, 58. nominibus falſis *res* appellare H. 1, 37. A. 30. nominatim 14, 14. H. 1, 43. O. 26. arguens 3, 59. compellatus 4, 70. 16, 27. eligi H. 4, 6. perſcripti 3, 3.
Nominatio conſulum 6, 45.
Non omnia metuenda 2, 40. non niſi 2, 26. non cultu niſi 13, 32. non alium pertinacius flagitavere H. 1, 72. non ultra H. 2, 91.
Nonanus miles 1, 23. 1, 30. *ſc. ex leg.* Nona.
Nondum victoria, jam diſcordia H. 4, 69.
Nonianus O. 23.
Nonius Actianus H. 4, 41.
Non. Priſcus 15, 71.
Non. Receptus H. 1, 56. occiditur H. 1, 59.
Nonnihil 4, 39. G. 46. gloriæ & prædæ partum 15, 8.
C. Norbanus coſ. H. 3, 71. *alius* 1, 55.
L. Norb. 2, 59.
Norica provincia 2, 63. Noricum H. 1, 70. G. 5. procuratoribus continetur H. 1, 11. Norici H. 1, 70. H. 5, 25. Noricorum juventus H. 3, 5.
Noſcere, *cognoſcere, diſcere* 12, 24. *pro agnoſcere* H. 1, 90. dicta *alterius* & ſua reſponſa 15, 60. noſci exercitui A. 5. noſcebantur a prætoribus, *cognoſcebantur, judicabantur* 12, 60.
Noſtra nobis notiora O. 28.
Notæ triſtes 6, 9. notas allevare H. 1, 52. notabilis deformitas H. 4, 62. eloquentia O. 40. introitus

A. 40. opera H. 1, 44. perſona O. 10. tempeſtas H. 1, 38. notabilior paupertas O. 8. notabilius H. 1, 45.

Noteſcunt, *innoteſcunt* 16, 20. artes 14, 16. noteſcere conſiliis bonis 4, 7. facinoribus 12, 8. ſtudiis 12, 58. *quibus* 6, 8. notuere Tiberio 1, 73.

Notio, *cognitio*, de jure Flaminis 3, 59. quindecimvirum 6, 12.

Notitia, *fama*, *nomen* O. 11. O. 36. Romana A. 10. notitia carere, *inglorium*, *ignotum eſſe* O. 13.

Novacula H. 1, 72.

Novare res H. 4, 14. novandi cupida 4, 18. novata ſeditio H. 2, 51.

Novaria, municipium H. 1, 70.

Novellus Antonius H. 1, 87. H. 2, 12.

Novemdialis cena 6, 5.

Novercæ odia 12, 44. novercales ſtimuli 1, 33. novercalia odia 1, 6. 12, 2.

Noveſium, *opp.* H. 4, 26. H. 4, 33. H. 4, 35. H. 4, 36. H. 4, 57. H. 4, 62. H. 4, 70. H. 4, 77. H. 4, 79. H. 5, 22.

Novitas, *nova claritudo* 14, 53. ſtupri 16, 19. vultus H. 1, 75.

Cn. Novius 11, 22.

Novus homo 3, 55. 4, 15. O. 7. novi principatus, eventus caſuſque H. 5, 10. nova res, *inopina* H. 3, 13. ubertas, *inuſitata* 16, 2. novæ aulæ mala æque gravia, non æque excuſata H. 1, 7. novum imperium inchoantibus, utilis clementiæ fama H. 4, 63. novo regno *noxia* atrocitas 11, 9. in novo obſequio acres ad munia H. 3, 59. novo principatu ſuſpenſus animus H. 4, 8. novi delictis pœnitentiæ mitiores A. 16. novæ cupiditates H. 1, 24. res 2, 27. 2, 78. 3, 13. 4, 38. 5, 3. 5, 8. 13, 19. 14, 62. 15, 35. 15, 50. 16, 7. H. 1, 5. H. 1, 6. H. 1, 7. H. 2, 8. H. 3, 4. H. 4, 32. ſpes 1, 4. 14, 58. 16, 23. novarum rerum cupiens paviduſque populus 15, 46. nihil in novis rebus novi H. 2, 80. nova fuere omnia 11, 24. non molienda, niſi prioribus firmatis 12, 32. ferme cuncta varia fama 14, 20. facile accipiuntur creduntur que H. 1, 19. & recentia O. 8. conſuetudine in vetuſtatem vertuntur H. 4, 65. & ancipitia præcolere, fallax ambitio 14, 22. imperia ferme lætantibus accipiuntur 2, 2. nova cupientibus auferatur dux & auctor 16, 22. noviſſimus, *ultimus* 1, 28. 1, 51. caſus 12, 33. H. 2, 48. jactus G. 24. partus 2, 54. ſpiritus H. 3, 66. noviſſima libido H. 3, 41. lux A. 45. nox 1, 58. ſpes H. 3, 84. voluptas 2, 31. 11, 26. cupido gloriæ noviſſima exuitur H. 4, 6. noviſſimum conſilium 6, 8. mare 2, 24. A. 10. momentum 15, 63. ſervitium 16, 11. malorum H. 1. 47. noviſſimi A. 34. ſermones A. 45. noviſſima, *ſuprema mors* 5, 7. 6, 50. exempla, *extrema* 12, 20. 15, 44. nov. Libyæ, *extremi fines* H. 5, 2.

Nox adulta H. 3, 23. concubia 1, 39. H. 3, 69. intempeſta H. 1, 83. opportuna in audaciam, ad formidinem 4, 51. provecta 13, 20. 15, 69. adimit pudorem H 4, 36. eximit diſſimulationem 13, 15. aufert obſequia H. 1, 80. nocte exhauſta H. 4, 29. multa H. 3, 77. noctes atræ G. 43. noctium, non dierum numerum computant *Germani* G. 11. noctu A. 40. diuque H. 2, 5.

Noxia conſcientiæ 6, 4.

Noxa, *damnum* H. 2, 49. noxæ eſſe *cui* 4, 36. *reo* 3, 13. ſine noxa ullius 15, 34. pœnitentia H. 4, 58. arma ponere 3, 73. digredi H. 3, 69. noxius conjurationis 5, 11.

Nubium ater globus 2, 23.

Nubilis filia 3, 35. H. 3, 78.

Nuceria 13, 31. Nucerini 14, 17.

Nudare latera H. 4, 33. nudatus transfugiis 2, 46.

Nudi *Germanorum* pedites G. 6. nudæ manus, *inermes* 16, 9. brachia, lacertos *feminæ* G. 17.

Nuithones, *pop.* G. 40.

Nulla palam cauſa 14, 32. 15, 7. nullum ſubſidium aſpernandum 14, 58. nulli jactantius mærent, quam qui maxime lætantur 2, 77.

Numa 3, 26. Numæ regia 15, 41.

Num. Marcius 6, 11.

Numantina, *uxor Plautii Silvani* 4, 22.

Numantina clades 15, 13.

Numen unum intelligunt Judæi H. 5, 5.

Numerare ſuam legionem, *habere pro ſua* H. 2, 74. ante quem O. 26. numerari in virtutibus O. 31. loco clientelarum O. 36. poſt *quem* H. 2, 77.

Numeroſior *orator* O. 25. numeroſiſſima civitas A. 17.

Numerus tutos facit 14, 49. numerum inire *rei cujus* 15, 41. in numerum legionis componere 2, 80. quod primo numerus fuit, jam nomen & honor eſt G. 6. numeri, *manus militares* H. 1, 6. A. 18. A. 32. legionis H. 1, 87. legionum auxiliorumque H. 2, 69.

Numicius Thermus 16, 20.

Numida 2, 52. citus equo H. 2, 40. Numidæ 3, 21. 4, 24. 4, 25. fuſi 2, 52. perculſi 3, 21. Numidarum reges 16, 1.

Numiſius Lupus H. 1, 79. legionis VIII. legatus H. 3, 10.

Numiſ. Rufus H. 4, 22. vincitur H. 4, 59. occiditur H. 4, 70. Numiſii H. 4, 77.

Nummi bini 2, 87. terni 15, 39.

Nuncupare *ſcil. heredem* 2, 48. heredem 16, 11. adoptionem H. 1, 17. vota 12, 68. nuncupationes votorum 16, 22.

Nuntiare, *pronuntiare*, *judicare*, inſontem *quem* 13, 32. nuntio deprehenſus A. 7. nuntium H. 2, 46. nuntii cladis occultati H. 3, 54. nuntia malorum prodigia 15, 47.

Nuptiæ inter patruos ac fratrum filios 12, 7. nuptiarum ſolemnia 11, 26. 11, 27. 12, 5. 15, 37. nuptiales faces 15, 37. tabulæ 11, 30.

Nutat diſcrimine urbs H. 4, 52. nutans acies H. 3, 18. Cæcina H. 3, 40. nutantes Galliæ H. 1, 2. H. 4, 49.

Nutrire ſimultates H. 3, 53. nutrices G. 20. emptæ O. 28.

Nymphidius Sabinus 15, 72. H. 1, 25. præfectus præt. H. 1, 5. oppreſſus in ipſo conatu H. 1, 5. juſſu Galbæ H. 1, 37.

O.

OBÆRATI 3, 42. 3, 60. obæratior 6, 17.

Obices portarum ferrati H. 3, 30. ſubverſi 13, 39.

Objectare *quem* dolo, caſibus 2, 5. periclis H. 2,

33. objecta ſpe, *injecta* 4, 60. objectu molis H. 5, 14. montis 4, 67. paludis H. 3, 9. pectorum G. 8. objectus molium, *plur.* 14, 8.
Obire mortem 2, 83. 4, 71. 5, 1. 14, 47. 16, 6. ſenecta 13, 33. obitæ pro repub. mortes 16, 16. obitus mitis 3, 19. obire delectum, tributa, munera A. 13. munia H. 2, 92. mun. conſulatus 2, 26. imperii H. 1, 77. urbis 6, 8. bella accinctis obeunda 3, 34.
Oblatus. *vid.* Offerre.
Oblectamentum literarum jucundiſſimum O. 14. oblectamenta principis 14, 52. regia 14, 16. ſpectaculorum 14, 21. vitæ 16, 18.
Oblectationi oculiſque ceciderunt G. 33.
Obligare venas 6, 9. 16, 19. obligatus tibi O. 9. virtuti habitus G. 31.
Obliquare crinem G. 38. obliqua inſectatio 14, 11. oblique 2, 55. caſtigati 3, 55. perſtringere 5, 2. 5, 11.
Obliſæ fauces 5, 9.
Obliterat pleraque vetuſtas 2, 83. obliteravit bona juventæ ſenectus 6, 32. obliterari *quæ* 6, 4. 16. 21. conjugia 3, 34. damnum cladibus H. 2, 66. obliterantur per proſpera *quæ* 11, 15. obliterandæ ſeditionis tempus 1, 51. obliterata manſuetudo 15, 73. obliteratæ literæ 11, 14. obliterata *quæ* O. 22. exempla O. 8. monimenta ærarii 13, 22. nomina H. 1, 55.
Oblitus faciem cruore 2, 17. ſanguine 1, 65. obliti tabe cineres 2, 69.
Oblivio multos obruet A. 46. oblivio tranſmittere *quid* H. 4, 9. oblivisci non eſt in noſtra poteſtate A. 2.
Obniti 16, 9. adverſis 15, 11. hoſtibus conſilio, manu H. 2, 5. muneribus *cujus* 14, 54. trahentibus 1, 21. obnitens fruſtra 13, 12.
Obnoxius æmulationi, odio 3, 58. amori uxoris 16, 6. conſiliis H. 3, 55. imperiis conjugum 12, 1. inſidiis 14, 40. juſſis *cujus* 11, 36. alienis 14, 1. obnoxium eſſe potentioribus 11, 7. obnoxia adfectui 13, 45. fortunæ 2, 75. ſuperſtitioni gens H. 5, 13. peſſimo cuique provinciæ 3, 14. itineribus arctis urbs 15, 38. obnoxium eſt offendere O. 10. ſcabiei animal H. 5, 4. obnoxii, *propter beneficia* H. 1, 1. duces H. 2, 56. libidinibus plerique 3, 34. obnoxia caſibus 14, 55. morbis corpora H. 2, 93.
Obruet oblivio multos A. 46. obruta, *pro iis, quæ obruerunt* 4, 63.
Obſcurus adverſum alios 4, 1. tegendis ſceleribus 6, 24. ſermo, vultus 1, 33. obſcurum cœptæ lucis H. 4, 50. noctis H. 2, 14. in obſcuro haberi 15, 16. obſcura inevitabilia H. 4, 24. libentius creduntur H. 1, 22. quo obſcurior natura, eo irrevocabilior A. 42.
Obſepſit vetuſtas *quæ* 15, 27. obſepire Rætiam H. 3, 8. obſepta effugia 12, 31.
Obſequium deforme 4, 20. ſimulatum incautiorem *ducem reddit* H. 4, 56. obſequium cum ſecuritate, quam contumaciam cum pernicie malle 4, 74. probatur dominantibus 3, 75. ac modeſtia eo laudis excedunt *&c.* A. 42. obſequii gloria 6, 8. *penuria etiam fortes vincuntur* H. 2, 19. ſpecie regere H. 3, 50. obſequio omnes ſufficiunt H. 4, 8. obſ. pereunte, etiam imperium intercidit H. 1, 83. obſequia nox aufert H. 1, 80.
Obſides Romæ regum filii 2, 1.
Obſidere, *inſidere*, *occupare*, aditum 16, 27. Apenninum H. 3, 55. obſidens egreſſus 16, 10. obſeſſa itinera 15, 11. illis hibernis obſideri premique Germanias H. 4, 23. obſidentium & obſeſſorum paratus H. 2, 21. obſeſſus *ludis* animus O. 29.
Obſidium 4, 24. 4, 49. 4, 51. 12, 45. H. 4, 35. H. 4, 37. H. 4, 58. caſtrorum H. 4, 24. legionum H. 4, 28. irritum 15, 5. longum H. 5, 12. longius H. 2, 23. ſolutum 4, 73. obſid. legionum ſolvere H. 4, 34. exſolvere 3, 39. ſubire H. 3, 69. obſidio decedere 12, 46. liberari 15, 14. obſidia 3, 21. urbium capeſſere 12, 15. obſidio datus, *obſes* 11, 10.
Obſignare *quid* 3, 15. *teſtium eſt* 11, 27. tabulas 14, 14. teſtamentum 15, 54. 16, 14. obſignari bona 14, 6. obſignata 16, 19.
Obſiſtere, *obſtare*, *prohibere* 1, 41. 1, 38. 1, 69. *pro reſiſtere* H. 1, 82. vix ulla acies obſtiterit H. 1, 79. obſiſtere falſis 2, 82. ruentibus H. 1, 82.
Obſoleſcit laus 4, 26.
Obſtantia ſilvarum 1, 50.
Obſtinatio fidei H. 3, 39. Judæorum H. 5, 13. obſtinatus clauſuſque 3, 15. obſtinata fides H. 5, 5.
Obſtringere ſe matrimonio 15, 53. obſtringi fœdere H. 1, 54. obſtrictus Agrippinæ Pallas 12, 25. *Vitellianis* populus H. 3, 30. meritis *cujus* princeps H. 2, 37. obſtricti domui Cæſarum prætoriani 14, 7. Vitellio H. 1, 70.
Obſtructæ mentes H. 3, 21.
Obſtupefecit alacritas ducem 12, 35. illos aſpectus H. 4, 46. Britannos claſſis A. 25. *quos* pudor, dedecus H. 4, 72. obſeſſos H. 4, 22. obſtupefacti hoſtes A. 18.
Obtegere flagitia 13, 33. ſcelera nuper reperta priſcis verbis 4, 19. obtegens ſui 4, 1. divina humanaque 1, 76. obtectus *protectus*, precibus *quorum* 16, 5. obtectæ libidines 6, 51.
Obtendere, *prætendere*, arbitrium ſenatus 1, 26. cauſas fugæ 15, 12. preces matris 3, 17. valetudinem 3, 35. vocabulum libertatis 11, 17. obtendi Germaniæ, Hiſp. A. 10. lateribus gentium G. 35. obtentui *eſſe* H. 1, 49. fugientibus nox H. 2, 14. ſumpta tempora 1, 10. obtentum habere 12, 7.
Obterere alam A. 18. legionarios 15, 11. obteri vires P. R. 16, 5. obtriti 16, 5. invalidus quiſque 12, 43. obtrita 4, 63.
Obteſtari *quos* 4, 8. cælum, deos 1, 21. H. 4, 46. obteſtans 12, 45. 14, 7. H. 4, 57. deos 2, 65. agi ſummam reipub. 12, 5. perditam famam 13, 44. ſe moriturum H. 3, 10. obteſtationes infimæ 1, 12.
Obtinere Africam 4, 13. 11, 21. provinciam 13, 31. ad obtinendam Cremonam H. 3, 14.
Obtrectare ſe invicem O. 25. obtrectatio pronis auribus accipitur H. 1, 1. citra obtrectationem O. 41.
Obturbare 3, 34. occurrentes 1, 66. *quos* agmine H. 3, 25. obturbabant patres 6, 24. obturbari vocibus militum H. 3, 10.
venit *cui* provincia, *ſc. ſorte* 3, 33. 4, 56.

Obverſabatur aſpectus 14, 10. captivitas, clades, dira omnia H. 5, 17. ludibria 3, 18. memoria *cujus* 14, 63. pecunia, potentia 15, 54. ſpecies 16, 29. animo ſpes, timor H. 2, 80. obverſans inter cœtus 3, 37.

Obverſus ad matrem 4, 54. ad ſanguinem, cædem miles H. 3, 83. in filium 4, 28. obverſa in Favonium æſtas 4, 67. obverſi in Demetrium 16, 35. obverſis profligatis 12, 14. obverſæ in hoſtem naves H. 4, 16. obverſa ſtudia H. 3, 11.

Obviam ire, *reſiſtere*, *mederi* 1, 32. 3, 54. 4, 64. H. 3, 18. H. 4, 44. dedecori 13, 5. diſcrimini A. 18. fraudibus 6, 16. hoſti H. 4, 13. infecunditati 4, 6. legionibus H. 3, 70. peccatis 3, 34. periclitantibus O. 41. ſententiæ H. 2, 33. timori H. 4, 46. obvius morti 16, 25. obvium obſequium H. 1, 19. obviæ opes, *nullo labore partæ* 16, 2. fuere legiones H. 1, 24.

Obultronius Sabinus 13, 28. occiditur H. 1, 37.

Occanere tubas, cornua jubet 2, 81.

in Occaſionem retinere *quem* A. 24.

Occia, Veſtalis 2, 86.

Occidens *pro ſeneſcente potentia* 6, 46.

Occidere, *mori* 1, 1. H. 5, 10. 14, 33. inſidiis 2, 73. manu ſua 3, 46. cum libertate 4, 50. occidit Vitellius H. 4, 37. occidere apud bonos æque miſerum ac perire H. 1, 29.

Occidio, *cum abſque miſſione pugnatur* 12, 56. occidione occumbere, *ad internecionem cædi* 12, 38.

Occipiebat hiems 12, 12. occipere magiſtratum 3, 2. 6, 45. fatigare H. 2, 16. flagitare 1, 39.

Occultari literæ quia nequibant, pro concione recitavit H. 4, 24.

Occultus odii 4, 7. conſilii 6, 36. in occulto tenere 3, 18.

qui Occulti, *occulte*, inluderent 3, 29. lætabantur 4, 12. non occulti ferunt 4, 40. pars intus occulti muros ſubruerant H. 4, 23. occulta conjurationis 15, 74. ſaltuum 1, 61. quanto occultior, tanto plus famæ adeptus 14, 22. occultior, non melior H. 2, 38.

Occupaverat animos auditus H. 1, 76. pavor 4, 74. plurimum hiems G. 22. occupare 13, 55. arcem 15, 69. Armeniam 11, 9. Auguſtodunum 3, 43. caſtellum 2, 80. civitates 4, 55. copias *cujus* 1, 10. adfinitate domus 6, 8. gloriam A. 39. inſulam H. 4, 12. montem manu 4, 47. nationes H. 1, 84. partem G. 35. pericula H. 1, 40. principem vacuum H. 5, 1. ſedes G. 28. A. 11. ſolum G. 29. A. 11. Tigranocerta 15, 4. urbem H. 3, 64. occupantes, *prævenientes* H. 2, 17. occupantur agri ab G. 26. occupari colles 15, 9. fortunam H. 1, 56. cum cohortibus *quem* H. 4, 2. occupatus animus *ludis* O. 29. occupato colle H. 2, 15. occupati præſidiis tranſitus H. 3, 35. occupati *qui* H. 4, 66. occupata mœnia 15, 58. occupanda urbs H. 1, 62. occupandæ reipub. argui 6, 10. occupandæ ripæ H. 2, 11. occupanda roſtra H. 1, 39. occupatu proxima H. 4, 15. occupationes rerum O. 21. divinæ 2, 87.

Occurrere jugulo 16, 15. occurrit exercitus filio imperatoris H. 2, 59. oculis intemperies 16, 13. occurrere orationi *cujus*, *reſpondere* 14, 55. occurrendum diſcrimini 1, 33. occurſu principis prohiberi 16, 24.

Oceanus mare 1, 9. H. 4, 12. cruento aſpectu 14, 32. Septentrionalis G. 1. tumeſcit 1, 70. cetero mari truculentior 2, 24. Oceani Britannici natura A. 10. Oceano abuſque 15, 37.

Ocriculum H. 3, 78.

Octavia *ſoror Auguſti* 4, 44. 4, 75. ejus nepos Julus Antonius 4, 44.

Octavia *Claudii filia* 11, 32. 12, 2. L. Silano deſponſa 12, 3. Neroni deſpondetur 12, 9. eique nubit 12, 58. qui ab ea abhorret 13, 12. attinetur ab Agrippina, ne cubiculo egrederetur, in morte patris 12, 68. omnes adfectus abſcondere didicerat 13, 16. repudiatur 14, 60. H. 1, 13. revocatur 14, 60. relegatur 14, 63. occiditur 14, 64.

Octavius *pater Auguſti* 1, 9.

Octaviorum tumulus 4, 44.

Octa. Fronto 2, 33.

Octav. Sagitta 13, 44. egreſſus exilium in eandem inſulam redigitur H. 4. 44.

Oculi in terram dejecti 1, 34. H. 3, 31. Germanorum cærulei G. 4. primi vincuntur in prœlio G. 43. inviolati a contactu dominantium A. 30. oculorum orbes H. 4, 81. tabes H. 4, 81. oculis, *ſpectaculo*, ceciderunt G. 33. oculis ſubtrahere acerba funera 13, 17. occurrere 16, 13. Antonium fortuna famaque omnium oculis expoſuerat H. 3, 32. ante oculos ſit Nero, *exemplo* H. 1, 16. oc. conjicere in *quem* H. 1, 17. paſcere H. 3, 39. intendere *quo* H. 5, 17. oculis vulgi contrectandum corpus 3, 12. in oc. exercitus H. 2, 35. ex oc. ablata avis H. 2, 50. oc. in terram fixis H. 4, 72.

Odiſſe incipiunt, qui timere deſierunt A. 32. quem læſeris, proprium humani ingenii A. 42. odium & invidia valet apud multos 3, 10. ex invidia 3, 75. fallacibus blanditiis velatur 14, 56. ex intima ſodalitate 15, 68. adverſus dominantes veritati inimicum H. 1, 1. connexum uno amne diſcretis H. 1, 65. publicum 4, 36. 6, 30. H. 1, 72. præſentium, rerum novarum cupiditatem parit H. 2, 8. ſolitum inter accolas H. 5, 1. privatum 2, 80. 15, 73. H. 1, 53. odium agitare, *exercere* 3, 22. 3, 32. condere H. 2, 30. velare vernilibus blanditiis H. 2, 59. in odium *quem* efferre H. 4, 42. de odio facilius creditur H. 1, 34. odia aperta palam depelluntur H. 4, 24. privata publicis utilitatibus remittenda 1, 10. fratribus ſolita 4, 60. novercalia 1, 6. 12, 2. novercæ 12, 44. proximorum acerrima H. 4, 70. odiorum cauſæ iniquæ acriores 1, 33. ſemina *in externos* jacienda 12, 48. odia in longum jacere, *ſerere*, *quæ poſtea emergant* 1, 69. odiis anxii H. 2, 92.

Odores G. 27. *cremati in funeribus* 3, 2. odoribus refertum ſolium 16, 6. odoratus philoſophiam O. 19.

Odryſæ, *pop.* 3, 38.

Œenſes, *pop.* H. 4, 50.

Offendere honeſtius, quam odiſſe A. 22. offenſus urbi, *infenſus* 2, 55. offenſa excuſatur O. 10. offenſarum operta H. 3, 65. offenſiones 2, 36. 4, 41. 13, 29. principis 16, 23. accendendæ 2, 57. cœptæ ob rempub. 6, 15. filii diſſimulatæ 2, 42. graves, iniquæ 3, 54. iniquæ. Agrip. 4, 39. integræ 3, 24. populi movendæ 1, 76. muliebres

1, 33. occultæ 13, 19. offenſionum pavidus 3, 54. pro utilitate publica non pavidus 4, 38.
Offerre jugulum H. 1, 41. ſe adulantibus, *admittere adulationes* H. 2, 54. ſe hoſti, *inferre* H. 2, 14. ſe percuſſoribus H. 2, 59. oblatum forte periculum 4, 59.
Officere amicitiæ *quorum nocere* 4, 34. gloriæ *cujus* H. 3, 53. officiunt nubes A. 12. offecere viſui nubes 1, 28.
Officium exſequiarum 16, 7. officii in alterius honorem ſuſcepti nulla gratia H. 2, 1. per officium, *honoris cauſa* 1, 24. in officio eſſe 1, 48. fore H. 1, 18 manere 3, 42. officia metu profecta H. 3, 58. ſuprema 5, 2. officiorum ambitus A. 18. officiis præficere non peccaturos A. 19.
Offundere aræ ſanguinem H. 2, 3. offundi, *pro occurrere* 1, 68. 11, 20. offuſus pavore 11, 31. offuſa oculis caligo H. 2, 80.
Olennius 4, 72.
Oleum equiti præbitum 14, 47.
Olim *de præterito* 3, 54. 13, 42. O. 16. *de futuro* 15, 74.
Olitorium forum 2, 49.
T. Ollius 13, 45.
Oloaritus centurio 14, 8.
Omen cladium imminentium H. 1, 8. præſentium 1, 28. rei magnæ H. 1, 62. *ex verbis forte prolatis* 15, 74. ex introitu in urbem 16, 6. dirum, taurus altaribus profugus H. 3, 56. funeſtum H. 2, 91. malum H. 4, 24. triſte 15, 7. omen accipere 2, 13. dii prohibeant 16, 35. omine auctus 2, 14. omina adverſa 4, 64. dira H. 5, 17. fauſta 1, 30. feſta 5, 4. vetera H. 2, 78. ominum loco etiam fortuita H. 2, 1. in omina verſæ naturales cauſæ H. 1, 86.
Omittere cunctationem 14, 34. hoſtem 4, 23. inſulam, *ex ea diſcedere* 4, 74. munimenta 4, 51. offenſas, *remittere* H. 1, 47. vim inultam, *relinquere* 16, 23. omiſerit *pro omiſſurus fuerit* 6, 45. omiſſa Armenia 6, 36. Hiſpania H. 2, 65. omiſſis lictoribus, *amotis* H. 3, 11. ſtudiis O. 3. omittendæ delationis 6, 30.
Omnis ripa, *tota* H. 4, 26. omne magnum exemplum habet aliquid ex iniquo 14, 44. ignotum pro magnifico A. 30. omnes qui magnarum rerum conſilia ſuſcipiunt, æſtimare debent *&c.* H. 2, 76. omnia nova fuere 11, 24. conſilia factaque noſtra ad utilitatem vitæ dirigenda O. 5. omnia ſcire, non omnia exſequi A. 19. omnibus ſuſpectis ſinguli per artem pelluntur H. 1, 20.
Onerare, *aggravare*, *exaggerare* 1, 69. H. 2, 64. *accuſare* 4, 68. pericula *cujus* 16, 30. armis H. 4, 15. catenis 2, 3. 2, 65. H. 1, 48. H. 3, 74. pretio, promiſſis H. 1, 25.
Onomaſtus H. 1, 25.
Oneri ceſſurus pons 15, 15.
Onuſta frumenti 15, 12. onuſti præda 1, 21. famaque 12, 28.
Opacitas arborum 11, 3.
Opera navanda 3, 42. H. 3, 16. navata H. 3, 74. operam daturi 15, 52. navare 15, 51. operæ theatrales, *qui operam locant* 1, 16. operatus cædendis materiis miles H. 5, 20. operata ſtudiis ſuboles 3, 43. operatum ſe vidit, *h. e. ſacrificaſſe* 2, 14.
Operit, *tegit*, vim mortalium 4, 62. nox *quæ* 15, 37. operire mala triſtitia 3, 18. viam pecunia 2, 30. vulnera malis H. 1, 53. pulſu ſonituque equites H. 3, 2. operuere ripæ *quos* 2, 17. operiri fores 3, 15. reliquias malæ pugnæ 15, 28. opertus infamia 3, 68. paludamento H. 2, 59. operti veſte multa 12, 47. operta offenſarum H. 3, 65. odia 2, 57.
Opis externæ indigere 3, 54. H. 3, 48. opem ferre 6, 17. 14, 43. opes, *potentia*, Ægypti H. 4, 83. Cæſaris 2, 10. 12, 60. Galliarum 1, 47. heredum in rempub. 1, 8. Hermundurorum 2, 63. imperii H. 2, 92. imp. affectæ H. 2, 69. Langobardorum 11, 17. Parthorum 2, 3. Perſarum 12, 13. Romanæ 2, 3. 11, 16. H. 4, 12. cuncta ad victoris opes converſa H. 3, 44. extructis monumentis opes ſuas teſtari 11, 10. opes noſtras ſpreviſſe 12, 36. Armenios obtinebat opibus noſtris 12, 44. fiſus opibus Germanorum H. 4, 61. Pharaſmanis 11, 8. opes, *divitiæ*, præcipua bellorum cauſa H. 4, 74. exundantes 3, 72. infenſæ principibus 11, 1. nimiæ 15, 20. multis exitio 16, 14. opes atque inopiam pari adfectu concupiſcere A. 30. opum magnitudine teſtamentum irritum H. 1, 48.
Opimum caſibus opus H. 1, 2.
Opinio, *fama*, *exiſtimatio* O. 10. A. 40. nobis opinio decedat 15, 20. opinionem maligni vereri O. 15. opinione comitante A. 9.
Opitergium H. 3, 6.
Opperiri, *exſpectare* 1, 25. animum *cujus* A. 18. auxilia H. 3, 1. certa maris H. 4, 81. copias majores 13, 36. famem hoſtium H. 5, 11. futura 11, 12. invalidos 15, 38. legiones H. 3, 60. lucem 13, 41. 14, 10. H. 3, 19. noctem 4, 50. nuntium H. 2, 46. percuſſorem 11, 37. pœnitentiam, ſocietatem *cujus* 13, 13. ſenectam principis 11, 26. ſententiam *cujus* 3, 59. judicium 16, 4. ſpatia noctium 3, 45. ſtultitiam alienam H. 2, 34. intra domum H. 3, 12. palatium 12, 5. opp. ſi 12, 28. opperiens claſſis 2, 81. ægritudinem 2, 69. idem 11, 30. lætum nihil 1, 53. nuntios 14, 7. opperientes Corbulonem 15, 13. exitium 15, 69. opperiendus domi 16, 26 imperator 4, 66. legatus 14, 38. opperienda mors 14, 59. opperiendi fratres 15, 14. legati 1, 29. opperienda epiſtola 1, 30. gentes H. 4, 76.
Oppetere, *occumbere* 4, 50. mari 2, 24.
Oppiæ leges 3, 34.
Oppidana laſcivia 14, 17. oppidum *pro Roma* 12, 24.
C. Oppius 12, 60.
Opportunitas mortis A. 45. opportuna mors 4, 21. opportuna locorum 4, 24.
Opprimere, *interficere* 15, 24. incautum 12, 44. H. 4, 56. inermos H. 3, 6. opprimi cohortes diſperſas H. 4, 16. legiones H. 3, 9. H. 5, 24. ſenem injectu veſtis 6, 50. opprimi ab hoſte 14, 33. oppreſſus Pompeius 1, 2. in ipſo conatu H. 1, 5. oppr. *capere* H. 3, 43. bellum, *extinguere* 11, 1. oppreſſit fors bellum 4, 27. ut oppreſſiſſe bellum crederetur H. 4, 50. opprimendis cœptis H. 1, 6.

Opprobrium majorum 3, *66*.
Oppugnationum machinamenta 12, 45.
M. Opſius 4, 68. adfligitur 4, 71.
Optio ſpeculatorum H. 1, 25.
Opulentia, *potentia* 4, 55. urbis 2, 60. prout opulentia civitatibus erat H. 1, 51. opulentæ pecuniæ provinciæ H. 2, 6. opulenta ipſis omnia H. 2, 32. opulentior civitas 3, 43.
Optimus quiſque 3, 13. 3, 44. libertorum A. 41, manipularium 1, 21. fideliſſimus A. 19. amore reipub. H. 2, 7. adſciti H. 3, 50. optimum quemque jurgio laceſſere 14, 49. optima fortuna 15, 17. optimi A. 5. mortalium altiſſima cupiunt 4, 38. cito conſentiunt O. 41. optima videntur, quorum tempus effugit H. 1, 39.
Opus *pro operibus* H. 3, 11. opera, *munimenta* 15, 7. moleſque firmant urbem H. 5, 11.
Oræ prominentes 2, 24.
Oraculum Apollinis 3, 63. Clarii 2, 54. Hammonis H. 5, 3. Phrixi 6, 34. oraculum eſt redditum 12, 63. oraculi ſors H. 4, 83. vice accipere 6, 21. *oraculum* de imperio Veſpaſiani H. 5, 13. oraculis mos per ambages canere 2, 54.
Orare, *deprecari* 13, 25. auxilium 1, 57. 2, 44. 2, 46. 14, 33. H. 2, 14. H. 4, 25. H. 4, 36. H. 4, 79. minitantes orabant H. 2, 51. or. per communes liberos 2, 72. pacem H. 3, 31. ſeceſſum 15, 45. ſpatium 15, 30. vitam H. 4, 60. orare cauſam, *agere* 6, 29. 11, 5. 13, 42. 14, 19. O. 7. orantes, *perorantes* O. 6. orandi genus H. 1, 90. neſcius 3, 67. validus 4, 21.
Oratio anguſta & lubrica 2, 87. læta, audentior O. 14. pulchra, quæ O. 21. oratio Agrippinæ conjugis Germanici 4, 52. 4, 53. Agrippinæ matris Neronis 13, 14. 13, 21. Agrippinenſium H. 4, 65. Antonii Primi H. 3, 2. H. 3, 20. H. 3, 24. H. 3, 60. Arminii 1, 59. 2, 15. 2, 45. Arruntii 6, 48. Aviti 13, 56. Batavorum H. 5, 25. Blæſi 1, 19. Boiocali 13, 55. 13, 56. Boudiceæ 14, 35. Britannorum A. 15. Burri 13, 20. Cæcinæ Severi 1, 67. 3, 33. Cælii Pollionis 12, 46. Calgaci A. 30. 31, 32. Capitonis Coſſutiani 16, 22. Caractaci 12, 34. 12, 37. C. Caſſii 14, 43. 14, 44. Cerialis H. 4, 73. H. 4, 74. H. 4, 77. H. 5, 16. H. 5, 24. C. Ceſtii 3, 36. Cheruſcorum 11, 16. 11, 17. Civilis H. 4, 14. H. 4, 17. H. 4, 32. H. 4, 76. H. 5, 17. H. 5, 26. Claudii 11, 15. 11, 24. 12, 11. 12, 61. Clementis 1, 28. conjuratorum ad Piſonem 15, 59. Corbulonis 15, 12. 15, 27. Cremutii Cordi 4, 34. Druſi 4, 7. Flavianorum H. 3, 19. H. 3, 64. H. 3, 84. Galbæ H. 1, 15. H. 1, 16. Galli Aſinii 2, 33. Germanici 1, 42. 2, 14. 2, 71. Germanorum 11, 16. 11, 17. Helvidii Priſci H. 4, 7. Hortali 2, 37. Julii Agricolæ A. 33. M. Lepidi 3, 50. Marcelli Eprii 16, 28. H. 4, 8. Marobodui 2, 46. Meſſalini 3, 34. Montani H. 4, 42. Muciani H. 2, 76. H. 2, 77. H. 2, 85. Narciſſi 11, 30. 12, 65. Neronis 13, 4. 14, 55. 14, 56. 15, 36. 16, 7. Othonis H. 1, 21. H. 1, 37. H. 1, 38. H. 1, 83. H. 1, 84. H. 2, 47. H. 2, 48. Othonianorum H. 2, 44. Pannonicorum militum 1, 26. Parthorum 12, 10. Percennii 1, 16. Piſonis H. 1, 29. H. 1, 30. Plotii Firmi H. 2, 46. Poppææ 14, 1. 14, 61. Sabini 4, 70. Sabini, fratris Veſpaſiani H. 3, 70. Scevini 15, 55. Segeſtis 1, 58. Sejani 4, 17. Senecæ 14, 53. 14, 54. 15, 61. 15, 62. 15, 63. Serviliæ 16, 31. Silii 11, 6. 11, 26. Subrii Flavii 15, 67. Suetonii Paullini 14, 36. H. 2, 32. Suilii 11, 7. 13, 42. Tencterorum H. 4, 64. M. Terentii 6, 8. Thracum 4, 46. Thraſeæ Pæti 13, 49. 14, 48. 15, 20. 15, 21. 16, 26. 16, 35. Tiberii 2, 38. 3, 12. 3, 69. 4, 8. 4, 16. 4, 37. 4, 40. Tigellini 14, 57. Titi H. 4, 52. Valentis H. 1, 52. Vibii Sereni 4, 28. Vibuleni 1, 22. A. Vitellii Imperatoris H. 3, 68. L. Vitellii, patris Vitellii Imperatoris 12, 5. 12, 6. L. Vitellii, fratris Vitellii Imperatoris H. 3, 38. Vitellianorum H. 3, 13. H. 3, 66. H. 4, 21. H. 4, 24. Voculæ H. 4, 57. H. 4, 58. Vologeſis, Parthorum regis 15, 2. orationes continuæ 4, 7. ſuper ea re habitæ 5, 6. Othonis ſcriptæ a Trachalo H. 1, 90.
Orator *quis ſit* O. 30. or. cauſæ 1, 19. ſtrictus, numeroſus, ſplendidus, amarus, gravis, vehemens, plenus, valens O. 25. nullus Lacedæmonius, Cretenſis, Macedo, Perſa O. 40. inter innocentes ſupervacuus O. 41. oratoris cum patrefamilias comparatio O. 22. materia O. 30. definitio O. 30. oratores Latini O. 17. antiqui O. 18. oratorum certamen 16, 2. licentia 15, 20. nomen abolitum O. 1. ſævitia 2, 34. uberrimus 3, 31. oratores emi prohibitum 13, 5.
Orbis ineſt rebus 3, 55. noſter, *Rom. imperium* G. 2. A. 12. orbis terrarum famulatus A. 31. ſervitium ab una natione depelli non poteſt H. 5, 25. raptores *Romani* A. 30.
Orbitas captata 13, 52. inſidiis obnoxia 14, 40. bonis maliſque temporibus juxta valet H. 1, 73. orbitatis cauſa frequentes ædes O. 6. nulla pretia G. 20.
Orcades, inſulæ A. 10.
Ordei humor G. 23.
Ordo, *dignitas* H. 3, 31. *ſenatoria* 11, 25. equeſter 2, 83. 12, 60. ſenatorius 2, 32. 6, 48. 12, 4. 12, 52. 13, 48. 14, 48. H. 2, 86. A. 4. vitæ, *tenor* 16, 26. fraudis, *ſeries* 4, 69. rerum geſtarum H. 2, 27. de ordine agminis ſortitæ legiones H. 2, 41. ord. ſimplici actæ naves H. 5, 23. ordo Mutinenſis, *decuriones* H. 2, 52. militiæ H. 2, 93. non idem proſperarum adverſarumque rerum ordo erit. *h. e. non eodem modo proſpera & adverſa patiemur* H. 2, 77. ordinem, *manum militum*, ducere H. 4, 5. H. 2, 22. laxare H. 3, 25. reddere H. 1, 52. retinere 1, 44.
Ordovices 12, 33. Britanni A. 18. cæduntur A. 18.
Oriens, *provinciæ ad Orientem*, motus 2, 1. 2, 43. in partibus Othonis H. 2, 32. diu quietus H. 2, 6. regibus ſuetus H. 4, 17. ejus imperium penes Parthos 6, 34. Oriens, *princeps juvenis* 6, 46.
Origo plerorumque ſenatorum a libertis 13, 27. judæorum H. 5, 2.
Ornare, *honoribus augere*, *extollere*, Phraatem 6, 32. honoribus, provinciis clientes 4, 2. prætura *quem* 2, 28. ornante Mithridate 12, 44. ornati muneribus G. 13. ornari, *de capillo* G. 38. ornatus, *inſtructus*, *armatus*, in prœlium exercitus H. 3, 63. ornatus *pro veſtitu & cultu* H. 2, 20. quo principum conjuges effulſerant 13, 13. militaris,

pro armis H. 5, 22. mulieribus H. 1, 30. G. 43. tragicus 15, 65.
Ornoſpades 6, 37.
Orodes 6, 33. vulneratur 6, 35.
Orpheus O. 12.
Orphidius Benignus H. 2, 43. ejus corpus crematur H. 2, 45.
Orphitus Cornelius 12, 41. 16, 12. ejus domus ſubverſa H. 4, 42.
Orphitus Pactius 13, 36.
Ortus primus, *nativitas* 6, 22. ſæculi A. 3. de ortu vitaque compoſita 16, 14.
Ortus matre libertina 15, 72. orto ſermone 6, 46. diſcidio 12, 40.
Ortygia, lucus 3, 61.
Os *pro facie* 1, 23. 13, 25. flexum in mæſtitiam 3, 16. humanum G. 9. oris adrogantia 5, 3. confuſio H. 4, 40. decor H. 2, 1. deformitas 2, 9. dehoneſtamentum H. 4, 13. paterni effigies 12, 68. gratia A. 44. habitus G. 31. pars velata 13, 45. ſimilitudo H. 2, 8. os erigere H. 3, 85. adverſum intendere in hoſtem 3, 20. verberare 4, 3. ore ad exprimendam imaginem honeſti 16, 32. compoſitus 2, 34. dirus H. 4, 62. placidus H. 2, 48. intento O. 11. præferre ictus 13, 25. in ore eſſe, *in fronte* 3, 74. in ore *Vitellii* jugulatur H. 3, 77. in ore vulgi agere H. 3, 36. O. 37. ora, *facies* 3, 53. A. 36. vultuſque hominum G. 46. alia 1, 43. antefixa truncis 1, 61. ora quærere mucronibus 2, 14. nuda fodere 2, 21. ſingultu quatere H. 3, 10. in ora legatorum intentare manus H. 1, 69. præter ora ſuorum, *in conſpectu* H. 4, 30. os *pro roſtro navis* 6, 28. os Ponticum, *oſtium* 2, 54. amnis H. 5, 7. ora fluviorum 2, 5. 2, 6. os ſpecus 4, 59. ora & exitus ſpecuum 14, 23. os impudicum 11, 3. ora vacua dentibus 1, 34.
Oſculum breve 13, 18. A. 40, oſculo finitum colloquium 15, 29. oſcula jacere H. 1, 36. ſuprema petere H. 4, 46. oſculis fatigata *principis* dextra 15, 71.
Oſcum ludicrum 4, 14.
Oſcus H. 1, 87.
Oſi, *pop.* G. 28. G. 43.
Oſiris H. 4, 84.
Oſtendebat licentiam mutatus princeps, *h. e. mutatio principis occaſionem præbebat licentiæ* 1, 16. oſtendit acies luna H. 3, 23.
Oſtentare, *cum ambitione & valde oſtendere*, aciem navalem H. 5, 23. ardorem militum H. 1, 52. arma 6, 37. Armeniam 12, 44. artem 2, 8. bellum urbi H. 3, 78. captivos H. 4, 34. caput *cujus* H. 3, 63. carmina 15, 49. digna matrimonio *quæ* 12, 1. diſcrimen, dedecus H. 3, 66. fidem, animum H. 1, 39. firmitudinem animi 4, 8. gladium cruentum H. 1, 35. Hiſpaniam H. 4, 39. imperium, ſacramentum H. 4, 58. infulas pro muris H. 3, 31. irritamenta pacis A. 20. judicium integrum 3, 8. legiones H. 5, 10. libertatem 2, 45. luxus, adulteria H. 1, 22. magnitudinem 16, 23. manus cruentas H. 1, 44. caſtra oſtentabant manus legionum 1, 61. oſt. miſericordiam 4, 71. pacem, veniam H. 5, 24. patientiam 6, 38. pericula H. 4, 49. potentiam 12, 15. 15, 21. potentiæ plus 11, 29. pretium proditionis H. 3, 57. proavum 2, 27. *quæ* barbaris 13, 54. quaſi rediturum 2, 63. res promptas 12, 12. ſe *cui* H. 1, 35. ſe militibus 3, 9. ſe mil. comem H. 3, 38. ſe ducem victis H. 2, 63. *ſe* promptos 1, 35. ſe rurſum 4, 70. ſomnum, inertiam 3, 30. veniam H. 4, 59. vim ſuam 12, 27. vim fortunamque principatus H. 4, 85. vires H. 3, 10. rebus novis *quem* 16, 7. inter judices *quem* 12, 54. attineri a ſe Vologeſen pro pignore amicitiæ oſtentantes 14, 25. oſtentari per exercitus 1, 3. oſtentatus 12, 36. oſtentandi potentiam ſuam 15, 21. oſtentandæ pietatis, *ſcil. cauſa* 14, 3. virtutis 3, 41. oſtentanda ſævitia 1, 76. virtute A. 9. oſtentatio A. 18. diviſionum O. 19. virium 15, 9. nihil in oſtentationem compoſitum 2, 82. oſtentator omnium, arte H. 2, 80. periculorum, præmiorum 1, 24.
Oſtentum præcipuum Vitellius H. 3, 56.
Oſtentui, *ad oſtentationem*, magis quam manſura H. 1, 78. clementiæ &c. 12, 14. gentibus iræ 15, 29. *quos* mittere H. 3, 35. eſſe, *h. e. documento* 15, 64. abjecta corpora, *ad exemplum & terrorem* 1, 29.
Oſtia 2, 40. 11, 26. 15, 39. Oſtiæ agens cohors H. 2, 68. Oſtiam amotus Silius 16, 9. apud Oſtiam 11, 29. tempeſtas ab Oſtia 11, 31. Oſtienſis colonia H. 1, 80. via 11, 32. Oſtienſes paludes 15, 43.
Oſtia Tiberina 15, 42.
Oſtorius Sabinus 16, 23. Soranum accuſans 16, 30. quæſtoria, inſignia conſequitur 16, 33.
P. Oſtorius Scapula 12, 31. triumphalia accipit 12, 38. moritur 12, 39. bello egregius A. 14.
M. Oſtorius, P. filius, Scapula 12, 31. teſtimonium dicit in cauſa Antiſtii 14, 48. accuſatur 16, 14. coronam civicam meritus 12, 31. 16, 15.
Otho Junius 3, 66. in exilium pellitur 6, 47.
Otho Salvius 12, 52. imperatoris pater H. 2, 50.
Otho Salvius *imperator* 13, 12. Poppæam ducit 13, 45. Luſitaniæ præficitur 13, 46. *Tacito* nec beneficio, nec injuria cognitus H. 1, 1. adoptionem Galbæ ſperat H. 1, 13. de imperio cogitat H. 1, 21. largitur militibus H. 1, 24. imperator conſalutatur H. 1, 27. vexillis circumdatur H. 1, 36. milites alloquitur H. 1, 37. H. 1, 83. Piſonis cæde lætatur H. 1, 43. ſcelera prohibere non poteſt H. 1, 45. vacationes militum ſolvit H. 1, 46. vitia diſſimulat H. 1, 71. coſ. H. 1, 77. tumultum militum ſedat H. 1, 82. ex urbe proficiſcitur H. 1, 90. ſua deſperatione victus H. 2, 76. cum Galba & Vitell. unum annum imperat O. 17. ejus animus corpori non ſimilis H. 1, 22. epiſtolæ ad Vitell. H. 1, 74. amor apud ſuos H. 2, 49. honores a Senatu decreti H. 1, 47. mors & mores H. 2, 50. comparatio cum Vitell. H. 2, 31. Othoniana claſſis A. 7. Othoniani H. 1, 34. H. 2, 12. H. 2, 21. fugantur H. 2, 44. Oth. duces H. 2, 24. Othonianæ partes H. 2, 33.
Otioſus *orator* O. 18. inter otioſos grave militare nomen A. 40. otioſæ armatorum manus facile laſciviunt G. 44. otium *belli ſtudia mollit* A. 11. A. 21. luxurioſum H. 3, 83. malum 4, 67. ſegne 14, 39. H. 2, 34. H. 4, 5. H. 4, 70. otii dulcedo 1, 2. otio ſegni honeſtum pacis nomen imponere

14, 39. otium trahere H. 4, 70. otio laſcivit miles 1, 16. G. 44. A. 16. corpus imminuitur H. 2, 93.
Ovidii Medea O. 12.
Oxiones, *pop.* G. 46.

P.

PACARE eloquentiam O. 38.
Pacarius Decimus H. 2, 16.
Paciſci exitium *cujus* H. 3, 48. pacto die 13, 58. pacta die 15, 28.
Paconianus Sextius 6, 3. Latiarem accuſat 6, 4. in carcere ſtrangulatur 6, 39.
M. Paconius 3, 67.
Pacon. Agrippinus 16, 28. Italia depulſus 16, 33.
Pacorus G. 37. interfectus a Ventidio H. 5, 9. *alius* 15, 2. Medorum rex 15, 31. Vologeſis frater 15, 14.
Pacorus *pro rege externo*, *barbaro* H. 1, 40.
Pactius Africanus H. 4, 41.
Pactius Orphitus primipili centurio 15, 12. funditur a Parthis 13, 36.
Pacuvius O. 20. durus & ſiccus O. 21. *alius* 2, 79.
Padus H. 1, 70. H. 2, 17. H. 2, 32. H. 2, 40. H. 3, 52. trajectus H. 2, 22. Padi ripæ H. 2, 11.
Pædor 6, 44.
Pænulæ O. 39.
Pætus quidam 13, 23.
Pætus Cæſennius. *vid.* Cæſennius.
Pætus Thraſea. *vid.* Thraſ.
Pagani, *non milites* H. 1, 53. H. 2, 14. H. 2, 88. H. 3, 43. H. 3, 77. H. 4, 20. *ita prætorianos appellat Antonius*, *quaſi exprobrans*, *quod luxu urbis militiam dedidiciſſent* H. 3, 24.
Pagyda flumen 3, 20.
Palam lamentari, inferius majeſtate 3, 3. laudatus incautior decipitur H. 1, 64. palam ædes 11, 14.
Palantur comites H. 3, 80. palari campis H. 4, 18. fuga per agros H. 3, 17. extra 4, 48. per agros H. 4. 70. palantes 1, 51. 3, 39. H. 1, 68. H. 4, 60. Britanni A. 38. manipuli H. 4, 77. extra caſtra 1, 30.
Palatinus mons 12, 24. 15, 38.
Palatium 1, 13. 2, 37. 2, 40. H. 1, 39. H. 1, 47. H. 3, 68. crematur 15, 39. arx imperii H. 3, 70. vaſtum, deſertum H. 3, 85. averſa palatii pars H. 3, 85. palatio procedere 2, 34. degredi H. 3, 67.
Pallas 11, 29. *præcipua potentia* 11, 38. Agrippinæ fautor 12, 1. ejus ſtupro illigatus 12, 25. 12, 65. 14, 2. prætoria inſignia conſequitur 12, 53. dives 12, 53. exuitur potentia 13, 14. accuſatur 13, 23. interficitur 14, 65. ejus potentia 12, 25. arrogantia 13, 2. 13, 23.
Pallens fama O. 13.
Palmæ H. 5, 6.
Paludamentum H. 2, 59. inſigne 12, 56. paludatus H. 2, 89.
Paludes Oſtienſes 15, 43. Pomptinæ 15, 42.
Pammenes 16, 14.
Pamphilia 2, 79. ac Galatia ſub uno præſide H. 2, 9.
Pampinea corona 11, 4.
Panda amnis 12, 16.
Pandataria inſula 1, 53. 14, 63.
Pandere aciem H. 2, 25. H. 4, 33.
Pandus Latinius 2, 66.
Pangere carmina 13, 3. 14, 16.
Panis Judaicus H. 5, 4.
Pannonia 3, 9. 4, 5. 12, 29. 15, 25. H. 1, 76. H. 2, 11. in partibus Othonis H. 2, 32. Veſpaſiani H. 2, 86. Germaniæ finitima G. 5. G. 28. Pannoniæ procoſ. Flavianus H. 2, 86. H. 5, 26. in Pannonia amiſſi exercitus A. 41. Pannoniæ G. 1. Pannonica lingua G. 43. Pannonici exercitus 1, 52. Pannonicæ Alpes H. 2, 98. legiones 1, 16. 1, 31. H. 1, 67. Pannonii H. 2, 14. H. 3, 12. alares 15, 10. Pannoniorum cohors H. 2, 17.
Panſa 1, 10. coſ. O. 17.
Pantomimi 14, 21. pantomimorum domus 1, 77.
Paphia Venus 3, 62. *ejus* templum H. 2, 2.
Papia Poppæa *ſc. lex* 3, 25. lex 3, 28.
Sex. Papinius 6, 40. mortem ſumit 6, 49.
Papirius centurio H. 4, 49.
Papir. Carbo G. 37. vincitur a Germanis G. 37.
C. Papir. Carbo O. 18. accuſatur a L. Craſſo O. 34.
Papius Mutilus 2, 32.
Par, *ſuffecturus*, *capax*, erat cauſæ O. 34. moli 1, 4. negotiis 6, 39. 16, 18. ingentibus vigor 3, 30. oneri, meatui 6, 28. proſperis H. 3, 64. reipub. 1, 12. videbatur A. 9. pares bello commeatus H. 4, 58. rigori antiquo H. 1, 18. pares inter ſe *non facile conveniunt* 3, 38. inter pares æmulatio 2, 47. par, *æquum*, fuit 14, 49. par eſt accipere 6, 3. haberi 1, 25. tribui 3, 5.
Parare deditionem 4, 49. vim *cui* H. 2, 85. paravi me accuſare O. 11. parari foro & eloquentiæ O. 34. parata, *obvia, facilis*, peccantibus provincia A. 6. parata *pro obviis & pronis* 6, 37. paratus *pro apparatu*, facinoris H. 1, 23. navium, militum H. 2, 84. invadendæ Syriæ 15, 9. funebris 13, 17. ingens H. 2, 95. paratu magno A. 25. firma H. 3, 43. ſpecioſus 3, 55. paratus, *cujus plur.* H. 2, 98. fortunæ 11, 30. principis 11, 12. regum H. 2, 81. ventris, ganeæ 3, 52. regii 6, 37.
Parcere famæ 13, 45. voci, aſpectui 15, 61. parcendo irritamenta pacis oſtentare A. 10. parcimonia 3, 54. antiqua 12, 53. provincialis A. 4. parcus ſanguinis civium H. 3, 75. parcus victus 15, 63.
Parens legionum 2, 55. 2, 80. 3, 13. omnium populus 3, 28. patriæ 1, 14. 2, 87. urbis Romulus H. 1, 84. H. 4, 58. Troja 4, 55. parentes fugam exprobraturi A. 32. parentum memores pugnam capeſſere H. 5, 17. in mortem pecuniæ fenori datæ 12, 13. iracundiæ ferendæ 14, 4. parentes, liberos, fratres vilia habere H. 5, 5.
Parere & ſervire *differunt* A. 13. parendo res militares continentur H. 1, 84.
Paris 13, 19. validus apud Neronem 13, 22. vindicatur in ingenuitatem 13, 27.
Parrhaces 12, 14.
Parricida, *qui principi inſidias ſtruit* 4, 34. 15, 73. H. 1, 85.
Pars navium hauſtæ 2, 24. & cura reipublicæ H.

1, 50. Othonis, *h. e. partes* H. 2, 42. in partem accitus adverſus omnes valeſcit 6, 42. partes, *factio* 16, 22. O. 40. Antonii, Cæſaris 4, 44. omnium cædem H. 4, 17. Othonis H. 2, 30. deſertæ H. 2, 54. Flavianæ H. 2, 67. H. 3, 1. H. 3, 59. Julianæ 1, 2. lapſæ H. 3, 17. Othonianæ H. 2, 33. H. 2, 71. Pompeianæ 1, 10. Veſpaſiani H. 3, 77. Vitellii H. 3, 75. H. 3, 78. prævalidæ H. 2, 52. reſurgentes 2, 43. revireſcunt H. 3, 7. ſurgentes H. 3, 4. victæ H. 2, 63. victrices H. 2, 59. H. 2, 77. Vitellianæ H. 1, 84. H. 3, 30. H. 3, 32. partium Agrippinæ ſunt, qui ſe vocent 4, 17. columen 6, 37. dux 16, 7. duces H. 2, 87. H. 3, 52. duces, legati H. 1, 66. fama H. 2, 22. fortuna H. 2, 46. H. 3, 5. H. 4, 31. ſpecimen H. 3, 66. ſtudium H. 1, 76. vires H. 1, 74. partibus plus invidiæ addere H. 3, 76. accedere H. 1, 59. aggregare H. 3, 12. fida civitas H. 1, 64. claſſis H. 1, 87. inviſus H. 1, 71. quod ſolum illis partibus defuit H. 2, 19. partes alias fovere H. 1, 8. diſtrahere H. 2, 68. juvare H. 2, 81. exemplo opibuſque H. 3, 8. quærere 13, 18. in partes merita 3, 62. concedens H. 2, 1. deſcendere 15, 50. diſcedunt 1, 49. diſtrahere 4, 40. ducere milites 15, 51. trahere 4, 60. tractus 1, 60. tranſgrediens H. 4, 39. tranſgreſſus H. 1, 13. H. 1, 53. H. 2, 85. A. 7. tranſire H. 1, 70. partibus *cujus* ſuſceptis H. 2, 86. de partibus bene meritus H. 1, 64. in partibus duraturi 2, 76. Othonis tenere H. 2, 16. habere *quem* 13, 2. partes, *officium*, judicis 4, 59. partes aſſignare O. 28. contradicendi ſumere O. 24. delationis *cui* dare H. 3, 38. exſequi O. 16. nullas eſſe *ei* 3, 10. primas expoſtulare 15, 53.
Parſimonia. *vid.* Parcere.
Parthicus dominatus 6, 34.
Parthus, *h. e. Parthi* 2, 56. 6, 34. 6, 42. 15, 4. H. 2, 82. fuetus ſequi 6, 35. rex 2, 57. Parthi 2, 1. G. 17. abſentium æqui 6, 36. equites H. 4, 51. illuſtres 12, 12. nobiles 6, 31. primores 2, 2. pulſi 12, 44. ſocii Rom. H. 4, 51. Craſſum & Antonium vincunt 2, 2. Romam veniunt 6, 31. regem petentes 6, 31. 12, 10. propter Armeniam hoſtes Romanorum 12, 44. *quam* occupant 13, 6. deſerunt 13, 7. obſidionum ignari 15, 4. cæduntur a Ventidio H. 5, 9. *non tam acres hoſtes, quam Germani* G. 37. Parthorum diſcordia 11, 8. bellum cum Antiocho H. 5, 8. inruptio 3, 62. ſuperbia 14, 26. virtus & fortuna ſæpius clade Rom. experta 13, 37.
Particeps ad omne ſecretum 15, 50. ſecretorum 1, 6.
Partus conceptus 1, 10. partu edito *ibid.* & 13, 21.
Paſcere oculos H. 3, 39. paſtus, *paſcua* 4, 25.
Paſſienus 6, 20.
Patavium 16, 21. H. 2, 100. Flavianis adjungitur H. 3, 6.
Pater atque filius coſſ. 3, 31. interfectus a filio H. 3, 25. pater familiæ G. 10. O. 22. ſenatus 11, 25. patris patriæ nomen 1, 72. promiſcuum 11, 25. patris juſſa filio non detrectanda 3, 17. a patre bono princeps, niſi malus, heres non ſcribitur A. 43. patres, *ſenatus* 1, 7. 1, 10. 1, 11. 1, 15. 2, 28. 2, 38. conſcripti 2, 37. 4, 8. 4, 34. 3, 54. H. 2, 52. H. 4, 72. conſulti 3, 52. decreturi 16, 26. læti H. 1, 4. rogati ſententiam 4, 56. trepidi 6, 16. vocati 12, 38. 16, 24. conclamant 1, 8. cenſent H. 2, 10. pollent 4, 33. & plebes invalida & inermia 1, 46. patrum adulatio 1, 14. H. 3, 37. conſultum 2, 85. 11, 25. 14, 60. factiones 3, 27. juſſu 1, 39. medii H. 4, 8. ſtudia H. 4, 45. patribus commendata reſpub. H. 1, 90. inter patres plebemque certamina H. 2, 38. diſcordia H. 4, 11. caſtigatis 3, 35.
Paterni in principes odii heres 16, 28.
Pateſcit acies H. 4, 78. Germania in civitates G. 30.
Pati reges G. 42. tributa G. 43. nihil gravius audenti quam ignavo patiendum 4, 58. patienda meliorum imperia 13, 56.
Patibulum H. 4, 3. patibulo adfixi milites 4, 72. patibula 14, 33. quod captivis 1, 61.
Patientia ſervilis 14, 26. 16, 16. patientia nihil proficitur, niſi ut graviora imperentur A. 15. patientior periculi, quam moræ H. 3, 26. patientius G. 45. patientiſſimus veri O. 8.
Patrare cædem 14, 44. 15, 58. *quæ* conſiliis 13, 9. *quod* in publico 15, 52. facinus 14, 8. patrari bellum 2, 26. dolum 13, 38. juſſa H. 4, 83. patrata cædes 2, 39. 4, 57. H. 4, 61. expugnatio 12, 16. victoria 13, 41. patratum bellum 3, 47. H. 3, 64. facinus 2, 66. 14, 17. manibus 1, 45. nihil triſte 5, 4. remedium H. 4, 81. patratæ mortes 11, 28. patrata *quæ* minis 15, 6. patratis *quibus* 12, 26. patrandæ neci 2, 88. nec omnia patrandi fiducia H. 5, 20. patrator necis 14, 62.
Patria ejurata H. 4, 28. militum caſtra H. 3, 84. patriæ amore cunctæ curæ leviores 15, 36. patriæ memores pugnam capeſſere H. 5. 17. patria benevolentia 4, 4. patriæ execrationes H. 4, 15.
Patricii A. 9. magiſtratus 11, 24. in patriciorum numerum adſcire 11, 25.
Patrimi H. 4, 53.
Patrobius H. 1, 49. H. 2, 95.
Patroni O. 1.
Patruitus Manlius H. 4, 45.
Patruus major 12, 22.
Patuleius 2, 48.
Paucitas G. 40. A. 37. cohortium H. 2, 23. ſalutantium H. 1, 29. pauci ſunt, qui prœlia profligant 14, 36. paucorum dominatio 6, 42. paucos *laudans* multos offendit O. 26. inter paucos familiarium, *h. e. præcipuos* 16, 18.
Pavere 1, 25. 1, 29. 4, 63. pavent mali H. 4, 25. venæ H. 5, 6. pavere aciem H. 4, 58. caſum H. 1, 29. eadem 15, 11. incerta 5, 4. numerare G. 7. pavens civitas 4, 69. hoſtis 2, 25. ſibi H. 2, 63. mores *cujus* H. 1, 50. mutationem H. 1, 72. vulnus H. 3, 56. paventes H. 4, 62. feminæ 15, 38. *quid* H. 2, 29. id ipſum, quod timuiſſent 4, 70. paveſcere 6, 21. agmen 14, 30. bellum 1, 4. exercitum 1, 59. judicium *quorum* H. 4, 7. nomina inania H. 4, 14. numen H. 4, 84. eventu prœlii A. 15.
Pavidus nandi H. 5, 14. offenſionum 4, 38. pavidis conſilia in incerto ſunt 3, 9.
Paulina Lollia. *vid.* Loll.
Paulina Pompeia. *vid.* Pomp.

Paulinus Pompeius. *vid.* Pomp.
Paulinus Suetonius. *vid.* Suet.
Paulinus Valerius H. 3, 42.
Paulus 12, 38. Pauli Baſilica 3, 72.
Paulus Fabius 6, 28.
Paulus Julius H. 4, 13.
Paulus Venetus 15, 50.
Pavor 14, 64. conſcientiam arguit H. 3, 10. pavoris natura H. 3, 85. in pavorem promptus 15, 25. pavores falſos induere H. 4, 38.
Pauper hoſtis A. 30. pauperes ſenatu cedunt aut moventur 12, 52. ad peccandum procliviores 3, 40. pauperies H. 4, 47. paupertas præcipuum malorum 14, 40. teſtamentum Piſonis firmat H. 1, 48. fœda G. 46. expectatio divitiarum inter cauſas paupertatis 16, 3. ob paupertatem venia ordinis petita 1, 75.
Pax in æquo tenet induſtrios & ignavos 12, 12. & concordia, ſpecioſa nomina H. 2, 20. victis utilia, victoribus tantum pulchra H. 3, 70. & quies bonis artibus indigent H. 4, 1. ignava H. 1, 62. inconcuſſa H. 2, 6. iniqua haud minus quam bellum timetur A. 20. longa ſegnes facit 13, 35. H. 1, 88. ad omne ſervitium frangit H. 2, 17. emollit animos A. 11. marcens G. 36. miſera vel bello bene mutatur 3, 44. ſoluta 1, 50. ſterilis 1, 17. pacis adverſa H. 1, 89. nomen honeſtum ſegni otio imponitur 14, 39. intereſt, ad unum omnem poteſtatem conferri H. 1, 1. paci inhoneſtæ præferendum bellum anceps 15, 25. pacem ſapientia firmare 2, 64. tueri H. 4, 74. turbare 12, 65. qui pacem belli amore turbant, pacis caritate bellum non deponunt H. 2, 37. victoriam quam pacem mavult miles H. 3, 60. in pace non idem locus magnis meritis H. 1, 5. durius ſervitium nobilitati 11, 10. pace & otio miteſcit miles H. 2, 67. ſuſpecta tutius bellum H. 4, 49.
Paxæa, conjux Pomponii Labeonis 6, 29.
Peccare magna 11, 36. peccatis parvis veniam, magnis ſeveritatem commodare A. 19.
Pectus manibus verberare 1, 23. pectora commanipularium prenſare H. 4, 46.
Peculator H. 1, 53. peculatus 13, 43.
Pecunia, *h. e. opes* 2, 33. militaris 5, 8. inſidiis obnoxia 14, 40. immenſa 14, 65. 15, 54. ferro validior H. 2, 32. innumera 14, 53. nimia 16, 1. bonis maliſque temporibus juxta valet H. 1, 73. civilis belli nervus H. 2, 84. pecuniæ alienæ non appetens, ſuæ parcus, publicæ avarus H. 1, 49. pecuniam ob delicta potius dare, quam ne delinquatur 14, 14. inde repetere, ubi inopiæ cauſa eſt H. 1, 20. accipere docti Germani G. 15. pecuniæ noſtræ 3, 53. pecunias diſtribuunt morituri H. 2, 48. pecunioſus 13, 6. pecunioſa orbitas 12, 52. ſenecta 3, 55.
Pecus aurea 13, 1.
Pedanius Coſta H. 2, 71.
Ped. Secundus 14, 42.
Pedarii ſenatores 3, 65.
Pedes *pro peditibus* 1, 67. G. 30. A. 38. equeſque 1, 60. A. 25. mixtus H. 3, 18. equiti interjectus H. 3, 79. confectus ſpatiis itinerum 15, 17. confertus 4, 25. delectus 15, 10. ſagittarius 13, 40. veteranus H. 4, 70. penes peditem plus roboris G. 6. in pedite robur A. 12. ped. valere 6, 34. peditatus 15, 11. cohortium 13, 35.
Pedibus in ſententiam ire 14, 49.
Q. Pedius O. 17.
Ped. Blæſus 14, 18. ſenatui reſtituitur H. 1, 77.
Pedo 1, 60.
Pelago, ſpado 14, 59.
Pelagus ſæviens 15, 46.
Pelignus *pro Pelignis* H. 3, 59.
Pelignus Julius 12, 49.
Pellere in exilium 4, 20. 16, 30. H. 4, 6.
Pellicere *quam* 13, 45. alam equitum 3, 42. nuntiis auxilia H. 4, 15. militem donis 1, 2. patruum 12, 3. adulterio *quam* 4, 3. ad deditionem *quos* 11, 19.
ſub Pellibus exercitus habitus 14, 38. retentus 13, 35.
Peloponneſus 4, 43. Lydis habitatur 4, 55.
Pelops 4, 55.
Penates H. 2, 80. G. 25. G. 32. G. 46. Cæſaris 14, 61. conjugum 3, 34. familiæ 15, 2. pop. Rom. 15, 41. principis 6, 51. uxoris H. 3, 70. avi 1, 5. dii 11, 16. modici 2, 84. paterni H. 3, 86. privati H. 3, 68. penatium cura G. 15. raptus H. 1, 51. penatibus ſuis inducere *quam* 5, 1. reddi 1, 17. intra penates 12, 41. in penates ſuos adſciſcere H. 1, 15. in penatibus 13, 4. ejus 12, 2.
Pendere frumentum 2, 60. pretium 2, 87. ſupplicia inter ſervos 13, 32. tributum H. 1, 46. pro navibus 13, 51. vectigal 13, 31. quantum ærario pendebant 2, 47. pendere coria in uſus militiæ 4, 72. ut promiſſa magni penderentur 12, 18.
Penes *poſtpoſitum*, quos penes potentia 11, 28. Aſſyrios penes Medoſque H. 5, 8. quem penes erat regimen 15, 1.
Penetrales dii 2, 10.
Penetravit Tiberium nihil magis 3, 4. uniuſcujuſque vitam famamque H. 4, 7.
Peninum iter H. 1, 70. Peninæ Alpes H. 1, 87. H. 4, 68. Penina juga H. 1, 61.
Penitus G. 41. exciſi 4, 33. infixus amor 2, 76. infixum 15, 5. in Hircaniam abit 11, 9. noſcere 2, 12. ſentire 1, 52. uſque ad initium Alpium H. 2, 12. otium auxit A. 40. animo figere A. 45. excipere O. 2. haurire philoſophiam O. 30.
Penſare adverſa, expeditione proſpera 2, 26. damna A. 22. eloquentiam exitu O. 40. excidia caſtrorum H. 4, 72. vitia interventu meliorum H. 4, 74. vulnera præda H. 3, 26.
Penſi habere O. 29. *quid* H. 1, 46. fas, fidem 13, 15.
Penſitato diu 12, 17. ſæpe apud ſe 3, 52.
Penuria alimentorum 1, 86. aquæ 14, 24. H. 2, 39. aquarum H. 4, 26. ingenuorum 13, 27. veſtis 4, 56.
Per cultum artium A. 4. fidem O. 35. ignaviam A. 41. indigenas advenaſque H. 2, 2. iram 2, 68. A. 38. acta nox H. 5, 15. mutuam caritatem A. 6. occultum 5, 4. Pontum H. 3, 47. agens legio 15, 26. quæ 1, 65. ſcelus abrumpere fidem H. 4, 60. ſimulationem officii legatis adjuncti prætoriani H. 1, 74. tenebras H. 4, 29. varias moras H. 3, 9. virtutem vitam agere 15, 63. effundere ſpiritum H. 3, 66.
Peragere accuſationem 2, 31. reum 4, 21.
Peramœna æſtas 4, 67.

Percarus fratri 6, 9. percara Agrippinæ Junia 13, 19. Plancinæ Martina 2, 74.
Percellere *quos* in ſuis ſedibus G. 37. perculit is dies Pompeium 14, 41. illum proditio Lucilii H. 3, 36. vis *quos* 4, 63. perculere aſpectu militem 14, 30. remp. diſcordiis 2, 39. *quos* edictis, damno H. 1, 53. indicio 4, 31. literis 6, 3. mendacio H. 2, 54. altius 4, 54. percelli crimine 14, 65. perculſus 2, 46. Seneca 14, 57. criminibus avaritiæ 13, 32. fama 6, 44. interrogatione 1, 12. eſt adeo 4, 42. perculſa gens 4, 26. perculſi 15, 12. H. 2, 14. H. 3, 17. H. 4, 30. *qui* H. 2, 26. animi H. 4, 66. Numidæ 3, 21. clade Treviri H. 4, 70. proditione milites H. 4, 16. perculſæ victoriis Germaniæ 2, 73. mentes 1, 28.
Percennius 1, 16. 1, 28. interficitur 1, 29.
Percenſere gaudia O. 6. numerum legionum 4, 4.
Percolere *quos* 4, 68. eloquentia *quæ* A. 10. præfecturis *quos* H. 2, 82.
Percrebreſcere 12, 6. percrebuit dictum 6, 20. mos 15, 19. valetudo Germanici 2, 82. in partibus utriſque H. 2, 26.
Percunctari *quem* 3, 18. 11, 31. 15, 60. H. 2, 53. H. 4, 82. maritum 11, 2. pontifices 4, 17. ſecreto *quos* H. 3, 54. percunctatus H. 3, 77. Cæſarem 12, 5. percunctans 6, 21. Tiberius 2, 40. percunctatio O. 1. percunctationes ſævæ 15, 58.
Percurſis beneficiis 4, 40. officiis 11, 3.
Percuſſor 2, 31. 11, 37. 16, 9. repertus 14, 11. Vitellii H. 2, 68. haud ambiguus 13, 44. percuſſore immiſſo 3, 16. percuſſores 1, 53. 14, 8. 16, 10. percuſſoribus ſe offerre H. 2, 59.
Perdere & donare *differunt* H. 1, 30. alios quam periclitari malle 4, 42. ſola perdendi cura H. 2, 94. perditis rebus omnes præcipiunt H. 3, 73. perditiſſimus quiſque 14, 20. H. 1, 20.
Perdomita Britannia H. 1, 2. A. 10. perdomitæ gentes 3, 47. Hiſpaniæ 4, 5. perdomanda Campania H. 3, 77. Judæa H. 5, 1.
Perduelles 14, 29.
Peregrinatio ſuburbana 3, 47. peregrinum velut otium in urbe 14, 53.
Perferre mandata 1, 23. 1, 26. 1, 57. 3, 10. 14, 7.
Perfici ſenatuſconſultum 15, 22. perfecta ſepultura 1, 11. perfectum judicium 4, 30.
Perfidia meditantis artes H. 2, 99. e petulantia etiam perfidiam ſuſpectabat H. 2, 27. perfidioſus animo 16, 32.
Perfringere cervicem 6, 14. domus H. 4, 1. ſtationes 1, 64.
Perfugium 2, 63. 5, 3. inviolablile 3, 62. paratum H. 5, 11. tutum 12, 29. victo fuit Armenia 2, 3. victis ultimum A. 25.
Perfungi imperio 12, 14.
Pergamena civitas 16, 23. Pergamum 3, 63. 4, 37.
Perge O. 27. pergerent 1, 51. pergere quæ 1, 28. pergit properus 6, 44. Alexandriam H. 3, 48. Artaxata legionibus 13, 41. Cremonam H. 3, 19. perrexere Geldubam cohortes H. 4, 35. pergere iter 15, 27. rectum 3, 66. periculis vacuum 4, 20. pergit iter in ſacram viam H. 3, 68. perrexit Londinium 14, 33. Neapolim 16, 10. Sinueſſam 12, 66. addere 11, 4. trucidare H. 1, 40. ad *quem* 1, 40. 1, 41. 3, 8. 4, 52. 12, 44. exercitus 5, 10. hoſtem 4, 47. H. 2, 26. negotium 4, 74. in *quos* 12, 16. caſtra 15, 59. H. 1, 18. H. 1, 31. complexum patris 11, 32. domum 4, 22. Hiſpaniam 6, 27. hortos Servilianos 15, 55. Hoſtiliam, inde Cremonam H. 3, 14. inſulam 2, 39. Suriam per mare 2, 78. in urbem 14, 61. H. 4, 19. illuc 14, 23. introrſus 2, 25. ultra H. 4, 66. quo pergeret 1, 27. pergitur Danubio 4, 42.
Perhibent A. 10. *qui* A. 45. perhibere *quem* antiquiſſimum 2, 60. auctorem eundem H. 4, 84. id nomen deæ H. 2, 3. ſe inventores 11, 14. perhibetur numeroſiſſima civitas A. 17.
Periclitari H. 4, 42. periclitans 3, 67. O. 5. amicus O. 10. reus 3, 12. periclitanti ſubſidium, *ſcil. fuit* 1, 39. periclitantes 3, 25. 5, 8. 6, 16. O. 5. O. 39. O. 41. periclitando G. 40.
Periculoſo, *ſc. exiſtente*, juxta 1, 6. periculum anceps 4, 59. ex miſericordia H. 3, 66. periculum *cui* facere 13, 33. faceſſere H. 4, 43. pericul. facere, *periclitari* 14, 28. gloriæ 15, 6. ſummæ rei H. 4, 71. peric. pauci ſumunt H. 3, 69. ante periculum procax manus 4, 20. periculo ſimili par animus A. 18. in periculo pavidi, ante diſcrimen feroces H. 1, 68. pericula pauciora mediocri fortuna 14, 60. periculorum avidæ gentes *Germanæ* H. 5, 19. laborumque ſocia *conjux* G. 18. præmia iis danda, qui periculis adfuerunt H. 3, 53. remedium, ipſa pericula 11, 26. pericula *cui* inſtruere 14, 11. facere 16, 19. periculis commendatus 12, 26. gliſcentibus ſubſidii laus augetur 15, 10. non tam præmiis periculorum, quam ipſis periculis lætus H. 2, 86.
Peridoneus conſiliis 4, 12.
Perinde 1, 13. 15, 36. H. 2, 97. haud perinde 4, 61. 12, 40. G. 5. celebris 2, 88. perinde ac 13, 16. ac ſi 3, 50. 12, 12. 14, 41. in foro, in convivio 6, 7. quam 4, 20. 13, 49. 15, 21. haud per. quam 2, 5. 2, 19. 15, 44. H. 4, 49. non per. quam 6, 46. H. 2, 35. per. quaſi 4, 22. 13, 47. ſe quam 6, 30. ſi, & ubi 4, 17. æſtimandum, quam 1, 73. attolluntur periti & imperiti H. 5, 6. haberi quam 2, 14. metuendi 2, 63. nomen ac bona G. 26. inſigni familia, ac perinde opibus 6, 31. per. pravis & honeſtis 2, 2. ſecundis adverſiſque per. accendebatur H. 4, 36. per. dives & eloquentia clarus H. 4, 43. nec per. dijudicari poteſt, quid optimum factu fuerit, quam &c. H. 2, 39.
Perinthus, Thraciæ urbs 2, 54.
Peripatetici O. 31.
Periiſſe *quos* nulli jactantius mærent, quam &c. 2, 77. viribus præſentibus nihil periturum, *deceſſurum* H. 3, 1. pecunias diſtribuit parce, nec ut periturus H. 2, 48.
Peritus citharæ, cantus H. 2, 8. obſequi A. 8. regiæ 11, 29. rerum civilium H. 2, 5. periti A. 22. cæleſtium 4, 58. cogitationum A. 42. nandi H. 5, 6. H. 5, 15. a peritis diſcere A. 5. peritior arguendi 15, 56.
Perlicere necem, arma 13, 48.
Perluſtrare cuncta H. 2, 1. caput *cujus* oculis inſatiabilibus H. 1, 44.
Permittere conſulibus *quid* 3, 63. fato conſilium 6, 46. fortunæ bellum H. 3, 60. quod arduum ſibi, cetera legatis permiſit 2, 20. ſibi populus plus ce-

cultæ vocis in principem permiſit 3, 11. permittere *cui* arbitrium H. 1, 12. mortis 15, 60. liberum 11, 3. bellum 4, 74. exercitibus coloniam diripiendam H. 4, 63. corpus contrectandum 3, 12. curam ripæ H. 2, 57. diſceſſionem 14, 49. electionem H. 1, 19. exercitus 11, 20. bello filios H. 2, 74. gloriam *cui* 16, 9. extra ordinem honores 13, 29. inſulas 15, 71. judicium ſenatui 14, 17. licentiam vitiis 14, 20. mortem ſine arbitro 16, 11. otium 14, 53. partem 2, 64. præfecturam 13, 22. provinciam equitibus H. 5, 9. provincias regendas H. 2, 9. quietem, curas H. 1, 90. rem populo 6, 42. requiem *cui* 12, 31. ſalutem arbitrio *cujus* 13, 44. ſe arbitrio victoris H. 4, 2. ſe liberoſque *cui* H. 3, 63. ſe ſuaque Romanis 13, 41. ſe ſtudiis vulgi H. 4, 49. ſe victori 4, 50. ſummam rerum *cui* H. 4, 25. Syriam 2, 81. cunctis verbera 1, 26. jurari 1, 72. rapi H. 4, 22. ad faſtigium quem 11, 10. permiſſa judicio mariti 13, 32. maritis pœna G. 19. navibus vita 12, 43. licentia 13, 25. vulgo 1, 49. provincia 6, 27. Piſoni 2, 82. ſumma expeditionis H. 1, 87. Syria 14, 26. permiſſum 2, 9. G. 10. arbitrium 13, 9. publice arb. 14, 43. vehi 1, 15. ſacerdotibus verberare G. 7. permiſſæ *cui* copiæ 15, 25. Germanico provinciæ 2, 43. permiſſu 2, 59.

Permixtus conſiliis *cujus* 3, 38. permixti negotiis reipub. 4, 40.

Permovere *quos* O. 31. cautos, providos H. 3, 3. invidiam, miſericordiam 1, 21. tantum miſericordiæ 3, 23. miſericordiam 16, 32. permoveri 4, 57. miraculo 16, 25. permotus his 1, 74. prece 12, 19. talibus princeps 11, 24. ad miſerationem exercitus 1, 69. in gaudium animus H. 1, 64. permoti metu proditionis 15, 52.

Permulcendi animi militum H. 3, 57.

Permunire caſtra H. 3, 9. opportuna locorum 4, 24. permunita limitibus, aggeribus cuncta 2, 7.

Permutatio mercium G. 5.

Perniciabile 4, 34.

Pernicitas 3, 20. equi 2, 68. 4, 45. equorum 12, 51. adempta H. 1, 79. pedum G. 46.

Pernoctantes in roſtris magiſtratus O. 36.

Pernotuit 1, 23. 13, 25. eſſe incolumem 14, 8. pernotuere cuncta 12, 67.

Perornare 16, 26.

Peroſus municipia 4, 67. tarditatem veneni 16, 14. peroſi laborem H. 2, 16. ſuperbiam 14, 26.

Perpellere 6, 33. H. 2, 33. perpulere liberti, ne 11, 36. perp. cunctantem 4, 42. legatum H. 4, 20. juvenem ad ea 6, 49. perpulere Tiberium audita 1, 24. largitione, promiſſis ſubire delationem 11, 29. pecunia doniſque ad ſocietatem H. 3, 48. *quid* pecunia, vi H. 2, 62. *quos* pluribus H. 1, 66. mutare ſedes H. 5, 2. omittere 12, 50. ſuſcipere preces 13, 54. perpulere, ut 2, 67. H. 4, 14. perpulit, ut abiret 1, 40. ipſe mitteretur H. 3, 54.

Perperna 3, 62.

Perperienda ſupplicia 1, 68.

Perpetrare cuncta ex voluntate H. 4, 65. promiſſa 14, 7. *quid* ſine ſcelere 12, 3. perpetratum judicium 13, 27. *quid* labore 14, 11. quibus perpetratis 15, 14. 15, 72. perpetrandum exitium 4, 54. id ſuis artibus ſumpſit 12, 5. perpetranda reliqua belli 14, 33. H. 4, 51.

Perpetuitas diſciplinæ H. 1, 46. famæ O. 13.

Perpopulatus *quos* cædibus, incendiis 14, 26.

Perrogare ſententias H. 4, 9.

Perrumpere 4, 40. H. 3, 29. H. 4, 71. hoſtem H. 3, 2. munimenta 12, 31. murum 3, 46. opera fuga 15, 7. Rhenum H. 4, 12. globo infeſtos 12, 43. manu valida H. 3, 40. ſecuribus loricas H. 2, 42. vi equorum *flumen* 15, 15. perrumpi *quæ* 15, 42. amnes, urbes 12, 17. adſectu 3, 15. vapore ſolis 15, 43. perruptus impetu hoſtis 1, 51. mons 12, 56. perrupta acies H. 2, 44. perruptæ Alpes H. 3, 53. perrupta caſtra H. 2, 15. H. 4, 77. munimenta 4, 51.

Perſæ 3, 61. 6, 31. H. 5, 8. olim ſub Ægyptiis 2, 60. oratores non habent O. 40.

Perſcribere conſenſum ſenatus 13, 26. cuncta H. 2, 96. flagitia 16, 19. leges 3, 26. manu ſua cuncta 1, 11. perſcripti nominatim 3, 3.

Perſequi, *exponere, recenſere* 4, 5. exercitationem O. 33. numeris, rationibus iiſdem O. 1. verbis O. 35.

Perſeus 12, 38. bella Perſi 4, 55. miſſas copias in Perſen 12, 62.

Perſimplex victus 15, 45.

Perſolvere ſupplicia 6, 26.

Perſona poteſtatis A. 9. notabilis O. 10.

Perſtare H. 3, 31. perſtat miles H. 3, 66. in perfidia H. 4, 57. perſtitit 11, 29. aſpernari 4, 38. intercedere 3, 70. tueri 14, 60. ſin perſtaretur in bello 13, 37.

Perſtimulare ſpiritus ſermonibus 4, 12.

Perſtringere animum ſuſpicacem 1, 13. animos militum H. 1, 85. aures O. 27. ſordes H. 1, 84. *quem* oblique 2, 55. 5, 2. 5, 11. perſtringi fulgore 14, 54. perſtricto verbis cultu habituque 2, 59. perſtricti modice 4, 17.

Perſultare cubiculum principis 11, 28. Italiam H. 3, 49. ſilvas A. 37. vadis H. 5, 15. late 12, 40. perſultans campos exercitus 11, 9.

Pertæſa lentitudinis 15, 51. pertæſum eſt regum 3, 26.

Pertentare pugiones H. 2, 49. animum cohortis H. 1, 29. *quem* ſermonibus 6, 20. pertentandi animi H. 1, 25.

Pertinacia accendi H. 4, 56.

Pertinere ad familiam, *propinquum eſſe* 2, 48. quo pertinuit? *quid opus fuit?* 3, 12.

Pertractare quæſtionem O. 1.

Pervadere 4, 51. pervaſerat fama 1, 69. pervadit præceps ad 12, 51. rumor 15, 39. artus cunctos venenum 13, 16. niſu 2, 17. ad *quem* 12, 46. ad ſenatum, populum 14, 7. in ædem Veſtæ H. 1, 43. in Germanias H. 3, 62.

Pervehitur lacus & Oceanum 2, 8.

Pervertere *quem* 12, 59. H. 2, 101. H. 3, 38. amicitia 13, 45. delatorem H. 2, 10. imperium 16, 22. liberos 4, 12. ſemet 13, 2. perverti 12, 22. indicio *quorum* 15, 67. a *quo* 4, 71. poſſe Blæſum perverti patuit H. 3, 38.

Pervicacia 1, 19. ſervorum 4, 29. Silurum præcipua 12, 39. ſuperſtitionis H. 2, 4. inſita, *Vitellianorum* H. 3, 77. in re prava, ipſi fidem vocant G. 24. pervicacia irritari H. 4, 8. in hoſtem utendum 12, 20. pervicax iræ 4, 53. recti H. 4, 5. accuſa-

tio 13 , 33. adulter H. 1 , 53. adverſus peritos H. 1 , 26. pervicacia juſſa 3 , 33. pervicaciſſimus quiſque H. 5 , 12. pervicacius 4 , 42. reſiſtere 13 , 54.

Pervigere opibus , honoribus 4 , 34.

Pervigilia 15 , 44. pervigiliæ 2 , 68.

Pervincere 11 , 10. 11 , 34. *quid* 12 , 59. utraque 14 , 14. non pervicere , quin 15 , 57. pervincere , ut abſiſteret H. 3 , 74.

Peruſia H. 1 , 50. Peruſinum bellum 5 , 1.

Peſſimus quiſque adverſus publicum odium privatam gratiam præparat H. 1 , 72. in occaſionem prædarum *arma ſumit* H. 1 , 80. vitiis valet H. 5 , 77. peſſimo cuique in turbas & diſcordias plurima vis H. 4 , 1. præcipuum peſſimorum incitamentuum , quod boni mærebant H. 1 , 38.

Peſſumdare bonos 3 , 66. peſſumdatus per libidines 1 , 9. peſſum ituri campi 1 , 79.

Peſtifer lacus H. 5 , 6.

Peſtilentiæ vis 16 , 30.

Peſtis *pro quovis infortunio* , ut , *terræ motu* 2 , 47. *ruina* 4 , 62.

Petere argumentum e nomine H. 5 , 2. auxilium ab 14 , 32. emolumenta 11 , 7. diem poſterum 2 , 30. famam 15 , 64. urbanitatis H. 3 , 62. fidem *cujus* 12 , 36. finem 16 , 26. fœdus 2 , 45. gloriam conſtantiæ 16 , 19. facinoris 11 , 1. honeſta 3 , 26. honorem principibus ex *&c.* 3 , 57. imperium *cui* 1 , 14. inducias præfecturis 15 , 28. jus hoſpitiumque H. 4 , 69. jus cædis & præmia H. 3 , 74. legata 1 , 36. magiſtratus 11 , 22. majora 6 , 34. miſſionem militibus 1 , 19. nova ab 1 , 19. oſcula ſuprema H. 4 , 46. partem G. 46. patronos 3 , 11. pauca ſupra H. 4 , 48. pecuniam 2 , 34. 2 , 38. poteſtatem *cui* 3 , 56. prædas e Germania H. 4 , 28. præmium a H. 3 , 51. ex diverſo H. 2 , 75. præfecturas 13 , 37. præſidium 14 , 54. 15 , 1. pretium laboris 15 , 12. quæſituram 3 , 29. regem Roma 2 , 2. 11 , 16. 12 , 14. remedium H. 5 , 3. ſignum 13 , 2. ſolatia ex 4 , 8. ſpem ex rebus novis 15 , 50. ſubſidium a femina 14 , 2. ſupplementum exercitui 13 , 35. tempus 1 , 53. ad conſultationem 4 , 40. titulum clementiæ e H. 1 , 71. triumphalia 4 , 26. veniam 6 , 16. H. 3 , 61. A. 1. ordinis 1 , 75. in præteritum 11 , 30. vitam nocenti 2 , 31. petivere ut 1 , 15. 4 , 14. peti in excidium A. 31. *quid* ex repub. 4 , 53. petito interjectu 3 , 67. petitus Roma rex 2 , 1. ad ſupplicium H. 4 , 32. alio ex orbe rex 2 , 2. petita pax A. 18. H. 4 , 20. petitum colloquium 15 , 14. H. 5 , 26. ſalarium A. 42. petito ſcalpro 5 , 8. ſecreto H. 2 , 4. petita in fiſcum bona 2 , 48. a diis piacula 15 , 44. præſidia a H. 3 , 45. petendus agger 1 , 65. petenda pax 2 , 26. venia 12 , 19. ultio e 3 , 7. petendum a 4 , 71. ſubſidium flagitiis ab audacia 11 , 26. petere aggerem 2 , 81. Auguſtodunum agmine 3 , 45. avia 2 , 68. Campaniam 16 , 19. capitolium H. 1 , 39. Cattos 13 , 56. civitatem agmine H. 1 , 68. domum H. 3 , 68. domus , tecta , latebras H. 1 , 81. Eubœam 2 , 54. forum H. 2 , 88. Galliam navibus H. 4 , 49. Gallias agmine 1 , 69. Germaniam G. 2. hiberna 2 , 79. interiora 6 , 43. Italiam 5 , 10. claſſibus H. 2 , 83. iter lævum 12 , 27. litora H. 2 , 83. longinqua , avia A. 37. nationes G. 14. portam 1 , 66. Rhenum 1 , 63. fuga H. 5 , 18. ſaltus 3 , 42. ſedem imperii 6 , 42. ſilvas 2 , 17. Syriam H. 2 , 2. trajectus maris 15 , 34. vallum , portaſque H. 4 , 20. urbem 6 , 2. & palatium H. 1 , 80. petenda Armenia 15 , 5. petere armis *quem* 2 , 88. rempub. 2 , 79. artibus H. 4 , 56. criminationibus H. 2 , 65. criminibus *quem* 3 , 37. ſororem 4 , 31. devotionibus conjugium *cujus* 12 , 65. ferro *quem* H. 3 , 70. ignibus H. 4 , 23. inſectationibus 2 , 55. inſidiis 6 , 30. legionibus duodecim 2 , 46. promiſſis H. 2 , 20. telis H. 5 , 21. veneno a 3 , 23. peti fiſco , *h. e. in fiſcum* 4 , 20. petitus 4 , 70. petita armis reſpub. 3 , 13. criminibus Plancina 6 , 26. ex memoria veteri petita H. 3 , 51.

Petilius Cerialis 14 , 32. temerarius 14 , 33. inter duces Flavianos H. 3 , 59. cum equitibus ad urbem miſſus H. 3 , 78. adverſum prœlium facit H. 3 , 79. bello Germanico dux deligitur H. 4 , 68. contemnendis quam cavendis melior H. 4 , 71. Valentinum capit H. 4 , 71. Britanniæ conſularis A. 8. Brigantes domat A. 17.

Petil. Rufus 4 , 68.

Petra , equites Romani illuſtres 11 , 4.

Petrina ala H. 4 , 49.

Petronia H. 2 , 64.

C. Petronius 16 , 17. conſul 16 , 18. moritur 16 , 19. flagitia Neronis perſcribit 16 , 19.

P. Petron. 3 , 49. 6 , 45.

Petron. procurator Norici H. 1 , 70.

Petron. Priſcus 15 , 71.

Petron. Turpilianus 14 , 29. Britanniæ legatus 14 , 39. A. 16. triumphalia accipit 15 , 72. interficitur H. 1 , 6.

Petulantia invidioſa H. 4 , 1. e petulantia etiam perfidiam ſuſpectabat H. 2 , 27.

Peucini , *pop.* G. 46.

Pharaſmanes 6 , 32. 6 , 33. 6 , 34. Orodem vulnerat 6 , 35. rex Iberis 11 , 8. 12 , 44. cum fratre bellum gerit 12 , 45. filium interficit 13 , 37.

Pharſalia H. 1 , 50. H. 2 , 38. Pharſalica acies 4 , 44.

Philadelpheni 2 , 47.

Philippenſis acies 3 , 76. campi 4 , 35. Philippi H. 1 , 50. H. 2 , 38.

Philippopolis 3 , 38.

Philippus Macedo 3 , 38. metuendus Athenienſibus 2 , 63. cum Lacedæmoniis bellat 4 , 43. *ejus* ætas O. 16.

Philippus , *Aug. vitricus* 3 , 72.

Philo Academicus O. 30.

Philopator 2 , 42.

Philoſophiæ ſcientia oratori neceſſaria O. 32.

Phirricus Claudius H. 2 , 16.

Phœbus libertus 16 , 5.

Phœnix avis 6 , 28. falſus 6 , 28.

Phœnices Judæorum vicini H. 5 , 6. Græciæ literas intulerunt 11 , 14. Phœnicum claſſis 11 , 14.

Phœniſſa 16 , 1.

Phraates 2 , 1. *ejus* nepos 12 . 10.

Phraates Phraatis *fil.* 6 , 31. moritur 6 , 32.

Phraates nobilis Parthus 6 , 42. in Artabani partes tranſit 6 , 43.

Phrixus 6 , 34.

Piaculum furoris 1 , 49. ut piaculum objici H. 1 , 58. piaculo ſoluti 1 , 30. piacula a diis petita 15 , 44.

danda 12, 8. piare prodigia H. 5, 13.
Picentina ala H. 4, 62. Picenum 3, 9. Picenus ager H. 3, 42.
Pictura 16, 23. picta auro agmina 6, 34.
Pietas excuſat *pro propinquis pugnantes* H. 2, 60. laudatum præſtat aut excuſatum A. 3. pietatis nimiæ rea 16, 32. ſolemnia A. 7.
Piguit peti 15, 25. non pigebit compoſuiſſe A. 3. piget inchoare H. 1, 55. referre 1, 73.
Pignus imperii H. 3, 72. ſocietatis H. 4, 61. pignori accipere H. 3, 65. pignora *pro liberis, uxoribus &c.* 12, 2. 15, 36. 16, 26. G. 7. A. 38. pignorum cariſſima 15, 57. pignora capiendi modus 13, 28.
Pila muralia 4, 51. militum arſere 15, 7. pilorum jactus omiſſus H. 2, 42. pila intorquere 14, 36. pilis & lanceis humum rimari H. 2, 29.
Pilatus Pontius 15, 44.
Pinarius Natta 4, 34.
Pinna 12, 67.
Piræeus 5, 10.
Piraticum bellum 12, 62. 15, 25.
Pirenæus H. 1, 23.
Piſanus Cetronius H. 4, 50.
Piſanus ſinus H. 3, 42.
Piſcinæ H. 5, 12. Baïarum 13, 21.
Piſo 2, 43. *ejus filius.*
Cn. Piſo Calpurnius 1, 13. libere loquitur 1, 74. res haud proferendas cenſet 2, 35. Syriæ præficitur 2, 43. Athenienſes inſectatur 2, 55. Germanici morte lætatur 2, 75. legionum parens dictus 2, 55. 2, 80. vota pro Germanici ſalute prohibet 2, 69. Germanicum mortuum incuſat 2, 78. ad Druſum pergit 3, 8. Romam venit 3, 9. Auguſti legatus atque amicus 3, 12. collega in conſulatu 3, 16. ſententia in eum lata 3, 17. mitigatur 3, 18. *ejus* effigies in Gemonias tractæ 3, 14. interitus 3, 15. uxor 6, 26. *ejus filii.*
Cn. Piſo 3, 16. &
M. Piſo 2, 76. haud ignavus ad miniſteria belli 2, 78. repetere Syriam dehortatur patrem 3, 16. in eum ſententia 3, 17. mitigatur 3, 18.
L. Piſo patrocinatur Cneio 3, 11. *ejus* ſententia in Silanum 3, 68. pontifex 6, 10. publico funere *effertur* 6, 11. *vid. etiam* L. Calpurnius.
L. Piſo Hiſpaniarum prætor 4, 45.
L. Piſo coſ. deſignatus 13, 28. coſ. 13, 31. vectigalibus publicis præficitur 15, 18. procoſ. Africæ H. 4, 38. interficitur 4, 48. H. 4, 50. *ejus* ſervus H. 4, 50.
C. Piſo Neroni inſidiatur 14, 65. claro apud vulgum rumore 15, 48. mortem ſumit 15, 59. *ejus* filius H. 4, 11.
Piſo Licinianus adoptatur a Galba H. 1, 14. trucidatur H. 1, 43. *ejus* ætas H. 1, 48. caput morſu adpetitum H. 4, 42.
Piſonum nobilitas 3, 17. inſigne nomen H. 4, 11.
L. Pituanius 2, 32.
Pius Aurelius 1, 75.
Piiſſima filia A. 43.
Placamenta deum 15, 44. iræ hoſtilis H. 1, 63.
Placentia H. 2, 17. H. 2, 18. oppugnatur H. 2, 20. defenſa H. 2, 23. Placentiæ præſidium H. 2, 36. caſtra H. 2, 49. Placentinus ager 15, 47.
Placere *cui* corpore, adulterio H. 4, 55. placebant ſatis vis & arma *illis ſatis fidebatur* H. 4, 23. placita majorum 14, 22.
Placidior Rhenus 2, 6.
Placidus Julius H. 3, 85.
Planaſia 1, 3. 1, 5. 2, 39.
Plancina Piſonis uxor 2, 43. ſe intra decora feminis non tenet 2, 55. a Vonone officiis & donis culta 2, 58. ejus ſcelere interceptus Germanicus 2, 71. Martinam veneficam amat 2, 74. Germanici morte inſoleſcit 2, 75. Romam venit 3, 9. cauſam ſuam a mariti cauſa ſegregat 3, 15. abſolvitur 3, 17. 3, 18. ſua manu ſupplicia perſolvit 6, 26.
Plancius Varus H. 2, 63.
Plancus Munatius 1, 39.
Planitas ſententiarum O. 23.
Plato O. 31.
Plaudere ineptiis ſuis O. 32. plauſus audientium O. 39. compoſitus 16, 4. plebis 1, 35. vulgi inſultantis H. 4, 2. hos modo, rurſus illos plauſu fovere H. 3, 83. plauſibus perſonare 14, 15.
Plauſtra Britannorum conjugibus oppleta 14, 34.
Q. Plautius, conſul 6, 40.
A. Plautius A. 14. ovat de Britannis 13, 32.
Plautius Ælianus H. 4, 53.
Plautius Lateranus adulter Meſſallinæ 11, 30. ob patrui meritum ſupplicio eximitur 11, 36. redditur ſenatui 13, 11. coſ. deſignatus conjurat contra Neronem 15, 49. mori adactus 15, 60.
Plautius Silvanus 4, 22.
Plautus Rubellius, *vid.* Rubell.
Plebes 2, 19. 13, 24. 13, 48. 15, 59. H. 3, 82. H. 4, 70. G. 10. atrata 3, 2. effuſa H. 2, 88. infima H. 2, 38. H. 2, 91. ingenua 4, 27. 16, 13. Senenſium H. 4, 45. urbana 3, 40. plebs, nihil auſura principibus amotis 1, 55. imperita H. 1, 35. concurſu plebis uſque ad ſeditionem ventum 14, 42. plebiſcita 6, 16. publicanda 11, 14.
Plenus ſilentii 15, 60. plena Cæſarum domus 4, 3. pleni agri H. 2, 12. plenior *orator* O. 18. O. 25.
Plerique *pro multis* H. 1, 86. plerique & plurimi *differunt* H. 4, 84. pleriſque vana mirantibus 1, 9. pleraque in ſumma fortuna auſpiciis & conſiliis geruntur 13, 6. belli mala majoribus cladibus obliterata H. 2, 66.
C. Plinius 1, 69. citatur 13, 20. 15, 53. H. 3, 28.
Ploratus A. 38. dies ploratibus inquies 3, 4.
Plotius Firmus H. 1, 46. præfectus prætorii H. 1, 82. H. 2, 46. H. 2, 49.
Plot. Griphus H. 3, 52. prætor H. 4, 39.
Plumbi moles H. 2, 21.
Plures offendit, qui paucos laudat O. 26. unde plures erant, omnes fuere H. 1, 56. plura ſæpe peccantur demerendo quam offendendo 15, 21. dicuntur ſperantibus H. 2, 78. plurium ſocietate defendi O. 5. dedecus amoliri, ſi plures fœdaſſet 14, 14. non plus quingenti 3, 21.
Plutei H. 2, 21. H. 2, 22. H. 3, 20.
Pluviales imbres H. 5, 23.
Pœna adulterii 2, 50. G. 19. feminarum, quæ ſervis conjunguntur 12, 53. homicidii G. 20. ingrati liberti 13, 26. ſervorum ob dominos interfectos 13, 32. 14, 42. pœnæ magis, quam infamiæ eximere 14, 40. pœnam ſubire 15, 68. pœnæ variæ

apud Germ. G. 12. *per tot.* pœnas dare 16, 29. H. 1, 45. expendere 12, 19. exſolvere 1, 10. luere 3, 16. 6, 25. H. 2, 54.
Pœnitentiæ dandum ſpatium H. 1, 32. pœnitentiam agere ſermonis O. 15. in pœnitentiam mutati H. 4, 37. ſæpius pœnitentia contentus A. 19. non pœnitet virtutis H. 2, 19.
Pœnius Poſtumus 14, 37.
Pœnus origine 16, 1. Pœni 2, 49. H. 4, 50. æmuli Rom. imperii 15, 13. *minores Germanis hoſtes* G. 37. Pœnorum bellum 2, 59.
Poëta & vates *differunt* O. 9. poëtæ in probationem adducti 4, 43. poëtis in ſolitudinem recedendum O. 9. poëtas mediocres nemo novit O. 10. poëtica O. 4. O. 5.
Pœtovio. H. 3, 1.
Polemon 2, 56. rex Ponticus H. 3, 47.
Pollio Annius, *vid.* Annius.
Poll. Aſinius, *vid.* Aſinius.
Poll. Cœlius 12, 45.
Poll. Domitius 2, 86.
Poll. Julius 13, 15.
Poll. Memmius 12, 9.
Poll. Vedius 1, 10.
Polluere domus adulteriis, ſtupris H. 3, 41. initia 3, 66. mentem, aures 3, 50. nobilitatem familiæ 3, 29. pellicem 12, 46. corpore potus 14, 22. ſtupris pubem 6, 1. vi & ſtupris H. 2, 56. pollui A. 31. caſtra H. 4, 58. cuncta ſanie, odore 4, 49. ludo, arena H. 2, 62. ſcena 14, 20. pollutus ſceleribus princeps H. 2, 37. ſtupro, veneno ſanguis 13, 17. polluti ſanguine ducum H. 4, 56. pollutæ cerimoniæ H. 1, 2. polluta uſu tegmina 13, 57. polluenda reſpub. H. 2, 76.
Pollutia 16, 10. mortem ſumit 16, 11.
Pollux G. 43.
Polycletus 14, 39. libertus potentiſſimus H. 2, 95. ditiſſimus H. 1, 37.
Pomaria G. 26.
Pomerium urbis 12, 23. auctum 12, 24.
Pometia Sueſſa H. 3, 72.
Pompeia Macrina 6, 18.
Pompeia Paulina 15, 60. brachia ferro exſolvit 15, 63. obligatur juſſu Neronis 15, 64.
Pompeianus 4, 34. Pompeiani coloni 14, 17. Pompeianum theatrum 6, 45. Pompeianæ partes 1, 10.
Pompeii 15, 22.
Pompeiopolis 2, 58.
Pompeius eques Rom. 6, 14.
C. Pomp. coſ. 12, 5.
Sex. Pomp. 1, 7. a Piſone patronus petitus 3, 11. M. Lepidum exagitat 3, 32.
Pompeius Ælianus 14, 41.
Pomp. Longinus 15, 71. tribunus prætoriæ cohortis H. 1, 31.
Pomp. Macer 1, 72.
Cn. Pomp. Magnus 1, 1. 12, 62. laudatus Livio 4, 34. ætatis anno 18. civilia bella ſuſtinuit 13, 6. incuſatus ob extructum theatrum 14, 20. Armeniam obtinuit 13, 34. donavit 15, 14. Mario & Sulla occultior, non melior H. 2, 38. primus Rom. Judæos domat H. 5, 9. ingenio etiam & oratione valuit O. 37. tertium coſ. leges tulit 3, 28. O. 38. ab oratoribus non immunis O. 40. non incolumis a Cæſare relictus H. 3, 66. *ejus* theatrum 3, 72. 13, 54. potentia bello piratico 15, 25. ſuboles H. 1, 15. eum civile bellum trans mare ſequitur H. 2, 6. *ejus filius*,
Sex. Pomp. 1, 2. imagine pacis deceptus 1, 10. bellum cum triumviris gerit 5, 1.
Pomp. Paulinus 13, 53. vectigalibus publicis præponitur 15, 18.
Pomp. Propinquus H. 1, 12. interficitur H. 1, 58.
Pomp. Silvanus H. 2, 86. conſularis H. 3, 50. pecuniæ mutuo ſumendæ præfectus H. 4, 47.
Pomp. Vopiſcus H. 1, 77.
Pomp. Urbicus 11, 35.
Pomponia Græcina 13, 32.
Pomponius 6, 8.
L. Pompon. 2, 41. latrocinantes Cattos compeſcit 12, 27. triumphalia accipit 12, 28.
Q. Pompon. 6, 18. civile bellum movit 13, 43.
Pompon. Atticus 2, 43.
Pompon. Flaccus, *vid.* Flaccus.
Pompon. Labeo 4, 47. venas ſolvit 6, 29.
Pompon. Secundus 5, 8. 6, 18. O. 13.
Pompon. Silvanus 13, 52.
Pomptinæ paludes 15, 42.
Pomptinus Sevinus H. 1, 77.
Pone fores 4, 69. tergum 2, 16. H. 2, 83. H. 3, 60. H. 3, 85. H. 4, 82.
Ponere arma 3, 73. 4, 50. H. 3, 63. H. 3, 65. bellum H. 2, 38. H. 2, 52. H. 3, 31. H. 4, 70. H. 4, 72. certamen H. 2, 37. contemptum hoſtium H. 2, 27. diſcordias 15, 2, inſigne imperii H. 3, 68. regium inſigne 15, 29. iram A. 20. lamenta, lacrimas, dolorem, triſtitiam G. 27. metum 15, 40. H. 1, 35. loricas & galeas 13, 38. nomen triumviri 1, 2. odia 5, 11. H. 2, 5. prætextam puerilem 1, 3. ſtudium partium H. 4, 38. vecordiam 16, 3. ponere, *ædificare*, *ſtatuere*, aram, ſacellum H. 3, 74. Byzantium 12, 63. caſtella 1, 56. A. 22. caſtra 4, 24. 12, 12. 15, 5. H. 3, 76. H. 3, 82. H. 5, 10. delubrum 3, 62. mapalia 4, 25. templum 15, 74. urbem 12, 63. ponere ſibi finem vitæ 6, 40. ponere multum operæ curæque in eloquentia, *impendere* O. 37.
Pons Milvius 13, 47. H. 1, 87. H. 2, 89. H. 3. 82. ſublicius H. 1, 86. ad oppugnanda mœnia H. 4, 23. pontis ad Padum deſcriptio H. 2, 34. pontem abrumpere H. 3, 6. continuare 15, 9. imponere fluvio 15, 15. injicere 15, 9. jungere H. 3, 6. pontes longi 1, 63. pontes interrumpere H. 1, 70. jungere 13, 7.
Pontia Poſtumia 13, 44. ab amatore interfecta H. 4, 44.
Ponticus Valerius 14, 41.
Pontifices per ludibrium conſulti 1, 10. Dialia ſacra faciunt 3, 58. a Tiberio incuſantur 4, 17. pontificatus 1, 3. 3, 29. maximus H. 2, 91. pontificatus *plur.* H. 1, 77. ſacerdotium A. 9.
C. Pontius conſul 6, 45.
Pont. Fregellanus 6, 48.
Pont. Pilatus 15, 44.
Pontus 12, 63. 15, 10. 15, 26. H. 2, 6. H. 2, 81. H. 3, 47. H. 4, 83. Ponti procurator 12, 21. Ponticus rex 2, 56. Pontica ora H. 3, 47. Pon-

ticum bellum H. 3, 47. mare 13, 39. G. 1. os 2, 54. Pontica auxilia 15, 6.
Popinæ H. 2, 76.
Poplicola Gellius 3, 67.
Poppæa Sabina 11, 2. adultera 11, 4. ad mortem acta 13, 43. ætatis ſuæ feminas pulchritudine ſupergreſſa 13, 45. *ejus filia*,
Poppæa Sabina 13, 45. Neronem amore accendit 13, 46. *ejus* effigies proruuntur 14, 61. filiam parit 15, 23. Neroni intimum conſiliorum 15, 61. quondam Rufi Criſpini uxor 15, 71. moritur 16, 6. ei deum honores decreti 16, 21. principale ſcortum H. 3, 13. multos Mathematicos habuit H. 1, 22. *ejus* ſtatuæ repoſitæ H. 1, 78. hujus avus maternus,
Poppæus Sabinus 13, 45. Mœſiæ rector 1, 80. triumphalia accipit 4, 46. Macedoniæ & Achaiæ præſes 5, 10. moritur 6, 39. conſularis & triumphalis 13, 45.
Populatur inferiora incendium 15, 38.
Populares, *cives, ſubditi* 1, 57. 2, 1. 2, 10. 2, 44. 3, 38. 4, 24. 6, 31. 6, 37. 11, 10. G. 10. intenti ad 14, 24. popularium auxilia 4, 47. delectus H. 3, 21. ſtudium 12, 44. turba H. 4, 67. nobiliſſimi H. 4, 12. popularibus acceptus 12, 29. populare nomen gratum in vulgus O. 36. popularia 15, 39. H. 2, 65. H. 2, 91. ſtudia 4, 12. popularitas 3, 69.
Populus Romanus, *vid.* Rom. imperator 3, 6. omnium parens 3, 28. effigies Agrippinæ gerens curiam circumſiſtit 5, 4. novarum rerum cupidus paviduſque 15, 46. nimia pecunia laſcivit 16, 1. tunicatus O. 7. populus &c. ageris, imperabitis H. 4, 64. populi animus mobilis H. 3, 64. aures diverſiſſimæ O. 34. imperium juxta libertatem 6, 42. populum annona pellicere 1, 2. diu molliter habitum ad duriora vertere 1, 54. populi *pro multitudine* 4, 55.
M. Porcius, conſul 4, 56.
Porc. Cato 4, 58. Porcii Tuſculo acciti 1, 24.
Porc. Septimius H. 3, 5.
Porrectum agmen H. 5, 16. porrectior acies A. 35. porrigitur agmen, *procedendo extenuatur* 1, 51. gens, *extenditur, patet* 2, 56. planicies 1, 64. in planiciem pars 13, 38. porriguntur Suevi in ſecretiora Germaniæ G. 41.
Porſena H. 3, 72.
Porta caſtrorum decumana 1, 66. porta Collina H. 3, 82. Eſquilina 2, 32. prætoria H. 4, 30. porta ſecuribus & gladiis perfracta H. 3, 29. portæ convulſæ H. 3, 84.
Portare conſulta reſponſaque H. 4, 65.
Portenditur imperium H. 2, 78.
Porticus incendio hauſtæ 15, 40. in clivo capitolino H. 3, 71. templi Hieroſolymitani H. 5, 12. delinimenta vitiorum A. 21.
Portius Septimius H. 3, 5.
Portoria 13, 50.
Portus Herculis Monœci H. 3, 42. portum aperire 16, 23.
Poſcere prœlium 6, 34. 12, 35. ſibi reum *quem* 16, 23.
Poſitus ſiderum 6, 21.
Poſſe tantum liberti ſolent O. 13. dicendo plus poſſe O. 36. omnes omnia poterant O. 40. eouſque potuere, ut 6, 9.
Poſſeſſio rerum humanarum H. 4, 54. longe intereſt, poſſideat quis, quæ profert, an mutuetur O. 32.
Poſt quem haberi H. 3, 64.
Poſteri verum de nobis dicturi ſunt O. 23. ituri in aciem poſteros cogitate A. 32. apud poſteros honeſti exitus ab ignavis diſcernuntur 16, 25. mors oblivione aut gloria diſtinguitur H. 1, 21. poſteritas ſuum cuique decus rependit 4, 35. poſteritatis cura *negligitur* H. 1, 1. poſteritati narratus & traditus A. 46.
Poſtero 4, 45. 12, 17. 15, 57.
Poſterior adulatio 4, 9.
Poſtumia Pontia H. 4, 44.
Poſtumia via H. 3, 21.
A. Poſtumius 2, 49. *alius* 3, 71.
Poſtumus Agrippa, *vid.* Agrip.
Poſt. Julius 4, 12.
Poſt. Pœnus 14, 37.
Poſtulare, *accuſare* 4, 52. 6, 29. majeſtatis 1, 74. 3, 70. 4, 30. 6, 9. 6, 18. 6, 38. 6, 47. repetundarum 3, 66. repetundis 3, 38. crimine novo 4, 34. apud coſſ. 3, 10. 13, 44. poſtulato Votieno 4, 42. poſtulandi rei 4, 36. poſtulare ludicrum, *petere* H. 1, 32.
Potando diem noctemque continuare G. 22.
Potens adulteri, mariti 14, 60. imperii 11, 31. jubendi, vetandi H. 3, 70. maris 4, 44. rerum omnium Jupiter H. 4, 84. diſcordiis, ſeditionibus H. 2, 86. illecebris H. 1, 10. pecunia, orbitate H. 1, 73. ad cohibendum A. 7. potentes 6, 48. H. 1, 22. 16, 19. O. 2. O. 6. locorum 6, 33. rei O. 36. potentium certamina 1, 2. preces 1, 75. res incertæ 12, 42. potentiorum injuriæ 15, 20.
Potentia raro ſempiterna 3, 30. quos penes potentia, & ſi res verterent, formido 11, 28. *opponitur* vero 4, 43. cautis conſiliis tutius habetur 11, 29. interior H. 1, 2. nunquam ſatis fida, ubi nimia H. 2, 92. neque bonis neque malis adnumeranda H. 4, 5. malis artibus exercita H. 4, 44. potentia ac poteſtas O. 5. potentiæ cupido vetus H. 2, 38. potentiæ ſpe partes juvare H. 3, 43. potentiam & concordiam eodem loci eſſe arduum 4, 4. potentia incipiente, bonis conſiliis noteſcere 4, 7. præſente non extingui poteſt ſequentis ævi memoria 4, 35. non ſua vi nixa 13, 19.
Poteſtas inſolentia parendi gravior 6, 10.
Potiri flagitii 4, 3. regiam 11, 10. regni 13, 6. rerum 1, 5. 1, 33. 4, 71. 5, 1. 6, 11. 6, 30. 12, 42. 12, 65. 13, 3. 13, 21. H. 2, 101. H. 3, 74. H. 5, 13.
Potiora *pro melioribus* 16, 22. potiſſimum 14, 47.
Potitus Valerius 11, 22.
Potui, *ſc. eſt* G. 23. potus ſacri 14, 22.
Præalta arbor 11, 31. præaltæ paludes H. 5, 15.
Præcavere ſpecie bonarum artium falſos 16, 32.
Præcellere genti 12, 15. arte G. 32. fecunditate, fama *quam* 2, 43. gloria carminum 12, 28. opibus, gravitate 16, 7. pulchritudine 4, 3. virtute, amicitia 13, 54. per nobilitatem 3, 24. præcellens artibus 3, 75.

Præceps, *cum impetu deſiliens* 1, 23. *de amphitheatro procidente* 4, 62. *pro violento* 15, 68. animus ad flagitia 16, 21. in novas cupiditates H. 1, 24. in occaſum dies H. 3, 86. nex 13, 15. in præceps dare 6, 17. præcipites exploratores H. 2, 41. nuntii H. 2, 6. ripa H. 3, 17.
Præcipua corona 15, 12. familiaritas 15, 50. præcipuo ſtudio cohortium H. 3, 84. præcipui amicorum 15, 56. præcipuæ opes 13, 30. ad eliciendam cupidinem 16, 14.
Præclarus eloquentiæ, fidei 4, 34.
Præcolere nova, ancipitia 14, 22.
Præda expugnatæ urbis ad militem pertinet H. 3, 19. ad virtutem incendit H. 4, 26. prædæ immemores 14, 36. aviditate omnis cædes penſatur H. 3, 26. cupidine adverſa quoque tolerata H. 4, 23. prædæ magis, quam pugnæ intenti H. 1, 79. ad prædam viles H. 3, 33. præda imbuere militem H. 3, 15. manus impedire H. 5, 17. multos dulcedo prædarum ſtimulabat H. 2, 7. prædas agere H. 4, 28. trahere 4, 48. prædabundus 11, 18. 3, 39. prædandi varia vocabula H. 4, 14. prædatoriæ manus 4, 24.
Prædicere, *edicere* 13, 36. diem 2, 79. 11, 27. inſulam, in quam convenirent 2, 6. prædicto, *cum hac conditione* 16, 33.
Præditus ſacerdotio 11, 11. 16, 22. ſtudiis liberalibus 4, 58.
Prædives 15, 64.
Prædo 3, 73.
Præducere foſſam, vallum 14, 32.
Prædurum corium H. 1, 79.
Præfectura ærarii 13, 29. annonæ 13, 22. præfectus A. 22. *pro præf. prætorio* H. 2, 39. præf. alæ H. 2. 22. H. 2, 59. H. 3, 12. H. 3, 79. H. 4, 18. H. 4, 49. H. 5, 21. annonæ 1, 7. H. 4, 68. caſtrorum 1, 20. 1, 23. 1, 32. 1, 38. 12, 38. 13, 39. 14, 37. H. 2, 26. H. 2, 29. H. 2, 89. H. 3, 7. H. 3, 14. H. 4, 50. H. 4, 59. H. 5, 20. urbis 14, 43. ſupplicii jubendi jus non habet 1, 38. caſtris 1, 20. cohortis 12, 17. H. 3, 35. H. 4, 31. H. 4, 32. A. 37. legionis H. 1, 82. prætorii 1, 7. 1, 24. H. 1, 13. H. 1, 19. P. Sabinus H. 3, 36. Alphenus Varus *ibid.* Arrius Varus H. 4, 2. præfecti prætorio H. 2, 92. duo 1, 24. 14, 51. *non ſoliti ex ſenatu deligi* H. 4, 68. præfectus remigum 13, 30. ripæ H. 4, 55. urbis 4, 36. 6, 10. 14, 41. H. 1, 14. H. 2, 55. H. 2, 63. H. 3, 64. Pedanius Secundus 14, 42. Sabinus H. 3, 75. *præfectorum urbis origo* 6, 11.
Præferox 4, 60. ingenio H. 4, 32. præferoces gentes 14, 38. nationes 15, 27. initio H. 4, 23.
Præferre auctoritatem ſectæ 16, 32. aviam *quam* 4, 75. longa decora 14, 53. facta dictaque 2, 53. ferociam A. 1. ore ictus 13, 25. imitamenta veterum 14, 57. libertatem 16, 22. modeſtiam 13, 45. multum cultus 13, 3. negligentiam ſui 16, 18. nomen *cujus* H. 2, 85. nomina ſervorum 6, 24. ſigna veneni 2, 73. ſpeciem armorum 15, 16. prælatus equo, *prætervectus* 6, 35.
Præfervidum balneum 14, 64.
Præfluit caſtra flumen 15, 15. provinciam Danubius 2, 63. præfluebat amnis 12, 33.
Præfulgere 3, 76. præfulgens decore 13, 45.
Prægracilis proceritas 4, 57.
Prægravis 14, 3. principi vir 11, 19. prægravem *cui* eſſe H. 1, 21. H. 3, 66. prægraves *qui, præpotentes* 4, 71. lateres 16, 1. cibo vinoque H. 2, 21.
Præjacet caſtra campus 12, 36.
Præire ſacramentum H. 1, 36. H. 2, 74.
Præjudicium G. 10.
Præjuvare fidem *cujus* H. 3, 65.
Præla urgeri 11, 31.
Prælabi nando H. 2, 35.
Prælegere Campaniam, *præternavigare* 6, 1. oram 2, 79.
Præminere imperatores ceteros 12, 33. imperia cetera 3, 56. gratia, pecunia 15, 34. peritia 12, 12.
Præmium libellis expoſcere H. 1, 44. præmia accuſatorum abolenda 4, 30. bellorum 11, 7. cædis 2, 70. delatorum inviſa H. 1, 2. eloquentiæ pulcherrima 11, 6. ſumma O. 36. imperii H. 2, 6. militiæ 1, 26. perfidiæ 15, 54. periculorum H. 2, 86. iis danda, qui periculis adfuerunt H. 3, 53. principatus H. 1, 30. tyrannicidarum O. 35. victoriæ H. 1, 70. virtutum H. 1, 72. ampla 14, 53. data 14, 55. magna 11, 12. O. 36. majora H. 3, 60. occulta, magna 14, 62. ſecretiora H. 1, 24. præmiorum ſpes ex civili bello H. 1, 16. cupidine pericula poſcuntur H. 5, 11. præmiis aucta legio 1, 42. inducti 3, 28.
Præneſte 15, 46.
Prænomen mutare 3, 17.
Prænuntia cædis contumelia 15, 23. prænuntiæ flagitii, blanditiæ 14, 2.
Præoptare perire H. 4, 58.
Præpediebant feſtinatio, aviditas H. 3, 50. præpediens verba ſua 15, 66. præpediente fletu H. 3, 68. præpediri valetudine 3, 3. premere 2, 73. præpediti equi 4, 25.
Præpollebat, *præpolluiſſet* 2, 45. præpollentes viri, *præpotentes* 6, 42.
Præponere *quem* armis G. 44. bello H. 2, 23. claſſi fabricandæ 2, 6. Commagenis 2, 56. cunctis 6, 11. curæ H. 4, 47. legioni H. 1, 53. H. 1, 58. A. 7. prætorianis H. 4, 68. provinciæ A. 9. vectigalibus 15, 18. centuriones 3, 74. electos G. 30. præpoſitus, *ſc. provinciæ* A. 14. Armeniæ 13, 8. Britanniæ A. 9. legioni H. 2, 86. H. 3, 44. prætorianis H. 4, 68. Suriæ 2, 77. H. 2, 5. vigilibus H. 1, 46. præpoſiti H. 1, 36. G. 30. A. 15. exactioni equites H. 1, 20. ſervi 6, 1.
Præpoſſe H. 5, 8. præpotens 4, 31. 15, 64. libertus H. 3, 47. ſenecta 3, 48. inter Batavos H. 1, 59. præpotentes 5, 2. H. 2, 91. liberti H. 1, 7.
Præpoſtera ambitio 16, 17.
Prærepta ultio 14, 33. H. 1, 35.
Prærigiiſſe manus 13, 35.
Præruptus animo 16, 7. prærupta dominatio 5, 3. præruptæ foſſæ H. 2, 41.
Præſagium 11, 11. 11, 31. malorum 14, 64. futuræ ultionis 15, 74. Tiberii 6, 20. fatale 11, 21. præſagia equorum G. 10. futurorum læta, triſtia H. 1, 3. præſaga reſponſa H. 2, 1.
Præſcribi, *prætendi* 4, 52. Arminium 11, 16. præſcripſit ſenatus, *definivit* 6, 17. codicillis 15, 64. formam principatus 13, 4. præſcribebatur modus 3, 63. præſcripta forma O. 25. præſcribere diplo-

maribus principem H. 2, 65. præſcriptio generis, numeri, *definitio* 6, 15.

Præſens conditio 14, 55. ſupplicium 1, 38. ſævitia 14, 63. uſus 1, 32. præſens, eoque validior H. 2, 100. ad præſens 4, 31. 4, 40. 13, 22. 14, 6. 16, 5. H. 1, 44. H. 1, 85. H. 3, 6. H. 3, 29. in præſens 1, 4. 1, 76. 3, 28. 4, 21. 11, 15. 15, 36. 15, 44. 15, 74. H. 2, 4. H. 2, 70. H. 4, 58. in præſens & in poſterum H. 4, 17. ex præſenti uſu pleraque properata H. 1, 77. præſentia, *præſens ſtatus* 1, 2. 3, 38. dubiis & honeſtis anteponuntur H. 1, 28. omnia metuenti maxime diſplicent H. 3, 85. ſemper in faſtidio ſunt O. 18. *præſentes motus* 1, 30. compoſita ſunt 11, 18. ex affluenti H. 1, 57. bona A. 3. proſpere fluunt 15, 5. *ſola* non ſpectanda 15, 13. placuere tædio futurorum H. 4, 69. præſentium odium 3, 44. H. 2, 8. ignarus 13, 49. invidia 12, 67. præſentia ſequi H. 4, 8. H. 4, 59. ſpectare 3, 47. præſentia conqueſti H. 1, 54. præſentibus lætus 5, 10. compoſitis 1, 45. e præſentibus optimum ratus H. 4, 56. tutiſſimum 2, 80. H. 3, 69. in præſentia A. 31. A. 39. in præſentiarum 4, 59.

Præſidere ludis 3, 64. exercitum 3, 39. Italiam 4, 5. litora Oceani 4, 72. Pannoniam 12, 29. præſidentium ſævitia ac ſuperbia 3, 40.

Præſidium, cui Thala nomen 3, 21. cohortium alarum, legionum H. 3, 20. immunitum 11, 19. amiſſum H. 3, 61. impoſitum 14, 30. paternum 1, 56. regium 14, 25. præſidia cis Rhenum relata 11, 19. præſidia caſtellaque 14, 33. A. 20. crebriora 15, 9. diverſa 15, 17. expugnata A. 16. exſtruenda 12, 38. firmata A. 14. impoſita 2, 11. promota G. 29. Romana 2, 67. obſidium per præſidia cœpit 4, 49. præſidiis firmari A. 23. præſidium, *auxilium*, *cuſtodia*, comprimendi 3, 43. in bello G. 13. alæ unius H. 1, 70. eloquentiæ O. 5. equitum 1, 39. 13, 38. Luculli 4, 36. militis 15, 46. militum 12, 45. additum 14, 26. datum 14, 25. H. 3, 80. firmandum 13, 41. leve 2, 59. modicum 2, 25. H. 2, 36. validum 13, 41. præſidii parum 1, 58. præſidio ſtare 1, 8. Africæ ducebatur legio 3, 9. ſibi quiſque, *ſc. erat* A. 22. præſidium agitare 1, 38. 3, 41. amicis ferre O. 5. mutuari ab audacia 1, 38. in præſidium datæ cohortes H. 4, 35. cum præſidio miſſus 1, 57. præſidia abſciſſa H. 3, 78. militaria 14, 45. petita H. 3, 45. præſidiis trinis occurrit H. 3, 82.

Præſtare clementia 2, 73. conſilio H. 3, 82. magnitudine 15, 9. peritia & arte H. 4, 30. virtute, genere A. 29. truculentia cæli 2, 24. præſtantiſſimus ſapientiæ 6, 6.

Præſto eſſe 15, 69. H. 2, 59.

Præſtringere nodo 12, 47.

Præſtruere ſaxa 12, 33.

Præſumere ſpe æternitatem famæ 11, 7. fortunam *cujus* 12, 41. fort. principatus luxu H. 1, 62. remedia 14, 3. ſupplicium in *quem* 1, 48. quietem A. 18. ſpem 3, 46. ſuſpicionem 2, 73. præſumptum *quid* habere 14, 64.

Prætendere 2, 85. 6, 18. ætatem, labores 3, 59. alia 4, 41. amicitiam, ſtudium H. 4, 13. bellum 2, 65. ſimultatibus cauſam partium H. 2, 85. cauſas odiorum H. 1, 65. curam provinciæ 2, 59. diverſa 2, 29. invidiam 15, 52. juſſa *cujus* 13, 43. nomina honeſta 14, 21. prætendebat ſibi decreta eadem 3, 29. prætendebantur Suevi 2, 44. prætendi culpæ alienæ H. 2, 39. ſpecie honeſta H. 3, 4. prætendi, *adjacere*, quidquid caſtrorum Armeniis prætenditur H. 2, 6. gens provinciis late prætenta 2, 56.

Prætentare pugiones H. 2, 49. ſilvas A. 20. animum cohortis 1, 29. prætentata crimina 1, 73.

Præter inſulas 2, 28. ora ſuorum H. 4, 30.

Prætexere *quæ* H. 1, 72. H. 3, 8. libertatem H. 4, 73. multitudinem 4, 4. Germania Danubio prætexitur, *h. e. prætenditur* G. 42. nationes Rheno prætexuntur G. 34. prætexto, *ſic ut prætexeret* H. 2, 100. prætextus amicitiæ H. 1, 77. major *ſpecies* H. 1, 19. pretextum, *prætextus* H. 1, 76. H. 2, 100. H. 3, 80.

Prætexta 12, 41. puerilis 1, 3. ſumpta H. 2, 89. ſanguine reſperſa 2, 14. conſulis inſigne H. 3, 31. prætextata Sulpitia H. 4, 42.

Prætor ſenatum vocat H. 4, 39. ad Urgulaniam interrogandam mittitur 2, 34. prætores ærarii 1, 75. H. 4, 9. prætorum comitia 1, 15. 2, 36. 14, 28.

Prætorianus *pro prætorianis* H. 1, 38. eques 1, 24. miles raro in aciem deductus H. 1, 89. prætoriani ut in quatuordecim ſedeant 6, 3. per ſimulationem officii legatis adjuncti H. 1, 74. quaſi cuſtodes ducibus additi H. 1, 87. a Vitellio dimiſſi militiam repetunt H. 4, 46. prætorianorum ferocia H. 2, 44.

Prætoria porta H. 4, 30. navis H. 5, 22. prætoriæ cohortes H. 3, 55. *vid. etiam* coh. prætoria inſignia data Jul. Aquilæ 12, 21. Pallanti 12, 53. Arrio Varo, Corn. Fuſco H. 4, 4.

Prætorium, *tabernaculum aut domus præſidis* 3, 33. in prætorium accipere H. 4, 46.

Prævalidus 3, 35. 16, 9. prævalida orbitas 3, 25. prævalidi conſules H. 2, 38. provincialium 15, 20. prævalidæ cohortes H. 2, 28. partes H. 2, 52. prævalida nomina 12, 60. vitia 3, 53.

Prævaricatio 11, 5. punita 14, 41.

Prævehitur Germaniam Rhenus 2, 6. prævehi miſſilia H. 4, 71. ad exercitum H. 5, 16. prævecti H. 5, 23.

Præventa gratia H. 1, 5.

Prævertere voluntario fine damnationem 4, 19. ad interna 4, 32. præverti 2, 56.

Prævidere bella H. 5, 12. impetum hoſtium H. 4, 15. prævifa locorum utilitas 12, 63. prævifum nobis 12, 40. prævifa 14, 55. *qua* ſapientia 2, 14.

Præumbrans faſtigium 14, 47.

Praſutagus Icenorum rex 14, 31.

Pravitas 3, 16. 3, 48. 14, 38. H. 5, 5. amicorum H. 2, 92. conſilii H. 3, 41. docentium inſenſa 12, 41. morum H. 4, 44. vitiorum O. 31. eadem illos pravitas impulit H. 2, 100. eadem pravitate inſectabatur interfectum H. 3, 85. pravitate confuſus ordo militiæ H. 2, 93. pravitates O. 28. uxorum 3, 34. pravus & callidus bonos & modeſtos anteibat H. 1, 87. prave facundus 1, 53.

Precabatur piatos manes H. 3, 25. precanda modeſtia 4, 7. precaria anima 1, 42. vita H. 4, 76. precarium jus parendi G. 44. precario præeſſe A. 16. precationes fauſtæ, *vota* 4, 9.

Preces Cæſaris 14, 40. contumaces 2, 57. degeneres 12, 19. 12, 36. *imperantium* non ſine inriſu audiuntur 3, 29. potentium 1, 75. quibus contradici non poteſt H. 4, 46. preces fundere 14, 30. ſuſcipere 13, 54.

Premere H. 1, 7. *quem* 15, 53. H. 4, 2. *quæ* 4, 71. auſos erumpere H. 4, 2. caſtra H. 4, 32. inviſum ſemel ſeu bene ſeu male facta premunt H. 1, 7. premere famam *cujus* 15, 49. Germanias hibernis H. 4, 23. indicia 1, 4. legionem caſtris 12, 32. iras 6, 50. H. 4, 72. obſeſſos 15, 13. pavorem vultu 13, 16. pulſos 2, 15. rempub. 1, 4. ſanguinem 15, 64. ſenſus ſuos 3, 11. ſermones vulgi 3, 6. ferro fameque caſtra H. 4, 32. ſervitio Germanias 2, 73. voce, vultu 3, 67. veſtigia patris 2, 14. premi ira *cujus* 4, 19. a militibus 16, 9. preſſus *orator* O. 18. ſermo O. 2. pavore ſanguis 14, 64. preſſi curru equi G. 10. onere liburnicæ H. 3, 77.

Prenſare arma, genua, vectigalia H. 1, 66. tela brachiaque hoſtium H. 3, 28. pectora commanipularium H. 4, 46.

Pretium, *operæ pretium*, fuit Germanico, convertere agmen 1, 57. ni pretium foret noſcere 2, 35. pretium fuit in Veronenſibus H. 3, 8. in pretium belli cedere H. 1, 11. pretio majore fugere H. 4, 18.

Primipilaris H. 2, 22. H. 4, 15. primipilares 2, 11. 4, 72. H. 1, 31. H. 1, 87. H. 3, 70. primipili centurio 15, 12. H. 3, 22. honor 13, 36. ordinem ducere H. 4, 5.

Primitiæ metallorum H. 4, 53.

Primordium urbis H. 3, 34.

Primori in acie verſari H. 3, 21. primores 2, 9. 3, 45. 4, 40. 5, 3. 6, 37. 12, 55. 15, 36. *Ariſtocratici* 4, 33. *plebi oppoſiti* 2, 19. *ſenatorum præcipui* 4, 6. Achæorum 6, 18. Ægyptiorum H. 4, 82. Armeniorum 12, 44. caſtrorum H. 3, 31. centurionum H. 3, 13. occiſi H. 5, 20. civitatis 1, 8. 1, 24. 1, 54. 3, 65. 4, 17. 4, 29. 6, 5. 15, 25. H. 1, 71. H. 3, 64. claſſiariorum 15, 51. equitum H. 1, 4. Etruriæ 11, 15. Galliæ 11, 23. Galliarum 3, 41. H. 4, 54. gentis H. 4, 14. gentium 15, 1. Macedoniæ 3, 38. militum H. 1, 25. oratorum 4, 52. partium H. 3, 39. ſenatus 6, 7. H. 1, 88. H. 3, 69. H. 4, 41. Tungrorum H. 4, 66. ceteri 2, 9. corrupti 2, 62. primoribus tradere plebem 6, 42. adſcitis 6, 31. inchoantibus H. 4, 41. inter primores nomen locuſque H. 3, 86. primores feminæ 2, 29. virique H. 1, 81. miniſtri 4, 10. ordines H. 1, 55. Parthi 2, 2. ſervi H. 1, 49. primores peritia 13, 30.

Primus Antonius. *vid.* Anton. Primus.

Primus Cornelius H. 3, 74.

Primus quiſque, *princeps civitatis* 13, 48. pœnæ luendæ 6, 4. prima ætas, *major* 13, 13. indignatio plurimum valet H. 1, 33. vox difficillima H. 2, 80. prima luce H. 3, 70. primum pilum H. 3, 6. ſpecimen novi principatus H. 2, 64. primis eventibus metus aut fiducia gignitur 12, 31. primæ tribuuntur O. 25. primas eloquentiæ ferre 14, 21. prout prima ceſſiſſent A. 18. prima conſiliorum H. 2, 11. rerum ſpeculari H. 3, 46.

Princeps juventutis 1, 3. 12, 41. legationis 1, 39. artium *eloquentia* 11, 6. imperii dies 1, 9. locus 1, 13. 3, 75. 4, 38. 4, 60. 11, 16. O. 34. principes fori, in Cæſaris amicitia O. 8. princeps novus & nutans 1, 17. novus & abſens H. 1, 4. vacuus adhuc H. 5, 1. crudelis ſegnibus non metuitur 6, 4. quamquam præſens ſcripto aditus 4, 39. heres nuncupatus, ut cetera propinquis manerent 16, 11. niſi malus a bono patre heres non ſcribitur A. 43. legum & magiſtratuum munia in ſe trahens 1, 2. 11, 5. externis fidens 15, 58. ingens gloria atque eo ferocior 11, 10. minore diſcrimine ſumitur, quam quæritur H. 1, 56. ſubitis offenſis aut intempeſtivis blanditiis mutabilis contemnitur metuiturque H. 2, 92. principis nomine ſub imperium accipere 1, 1. 1, 9. invidia ab omnibus peccatur 3, 53. juſſa magis metuenda, quam *quævis alia* 4, 23. Romani cum rege Partho comparatio 2, 57. abditos ſenſus exquirere inlicitum, anceps 6, 8. aſpectu adverſus fortuita refoveri 15, 36. damnati nullum ante Neronem exemplum H. 1, 16. ſanguine fœdare rempub. H. 1, 26. aurea ſtatua apud ſigna H. 1, 36. cæſi ultor quiſquis ſucceſſit H. 1, 40. percuſſores punire, munimentum ad præſens, in poſterum ultio eſt H. 1, 44. ex periculo famam clementiæ adfectare H. 2, 63. vim complecti, nomen remittere H. 4, 11. ignavi imitatione militum ardor deteritur H. 2, 76. auctoritas majoribus remediis ſervata H. 1, 29. major e longinquo reverentia 1, 47. ſuadere quod oporteat, multi laboris H. 1, 15. principi ignavo prægravis vir inſignis 11, 19. formidoloſum privati hominis nomen ſupra ſe attolli A. 39. principem alibi quam Romæ fieri poſſe H. 1, 4. ſemel inviſum ſeu bene, ſeu malefacta premunt 1, 7. ſupra principem ſcandere H. 4, 8. principes mortales, reſpub. æterna 3, 6. ſenes deſpiciuntur 6, 30. H. 1, 5. H. 1, 6. H. 1, 9. conſiliis quam manibus res gerunt 13, 6. inſtar deorum 3, 36. privatis adfectibus non obnoxii 3, 58. principum aures nihil niſi jucundum & læſurum accipiunt H. 3, 56. crebræ mutationes uſui non ſunt 12, 11. inclinatio & offenſio fatalis 4, 20. vitia amata H. 1, 5. proſperis & alii fruuntur, adverſa ad junctiſſimos pertinent H. 4, 52. laudatorum uſus ex æquo: ſævi proximis ingruunt H. 4, 74. principibus viris non eadem decora, quæ modicis domibus 3, 6. unum inſatiabiliter parandum, proſpera ſui memoria 4, 38. præcipua rerum ad famam dirigenda 4, 40. principes bonos voto expetere, qualeſcunque tolerare H. 4, 8. principibus amotis nihil auſuram plebem 1, 55. a princ. generari fortuitum H. 1, 16. etiam ſub malis princ. magni viri eſſe poſſunt A. 42.

Principalis fortuna H. 2, 59. H. 2, 81. principale matrimonium H. 1, 22. ſcortum H. 1, 13. principales commentarii H. 4, 40.

Principatus H. 1, 15. H. 1, 50. A. 7. Auguſti medius, extremus O. 17. Tiberii 1, 1. Galbæ H. 3, 7. H. 4, 6. filii *Vitellii* H. 3, 67. Nervæ H. 1, 1. adeptus 1, 7. felix O. 17. mutatus 4, 6. novus 1, 6. 13, 1. H. 2, 64. ſcelere quæſitus H. 1, 83. recens H. 2, 10. & libertas res diſſociabiles A. 3. principatus vocabula Cæſar, Auguſtus H. 2, 80. vis in eo, ut uni ratio reddatur 1, 6. locum miſerari

H. 3, 58. inanem famam circundare H. 4, 11. principatum deferre *cui* H. 3, 86. principatu novo ſuſpenſus animus H. 4, 8. de principatu quæſitum H. 2, 38. principatus longi H, 2, 55.
Principium anni 3, 31. 4, 4. 4, 68. 6, 2. 13, 10. H. 5, 1. pontis 1, 69. principia *caſtrorum* 1, 67. H. 1, 48. H. 1, 54. H. 3, 13. legionum 4, 2. dimenſa 1, 61. princ. noſcere H. 2, 93. in princ. coire H. 3, 12. in principiis præſcriptum principis nomen H. 3, 13. principia unaetviceſimanorum ſtrata, *h. e. principes ſtrati* H. 2, 43.
Prior auditus animos occupat H. 1, 76. populus O. 19. priores, *majores* 3, 55. A. 1. *anteceſſores* A. 14. A. 20.
C. Priſcus A. 44.
Priſ. Ancharius 3, 38. 3, 70.
Priſ. Fabius H. 4, 79.
Priſ. Helvidius, *vid.* Helvid.
Priſ. Julius, *vid.* Jul.
Priſ. Lutorius 3, 49.
Priſ. Nonius 15, 71.
Priſ. Petronius 15, 71.
Priſ. Tarquinius 4, 65. H. 3, 72.
Priſ. Tarquitius 12, 59. 14, 46.
Priſca Mutilia 4, 12.
Priſca gravitas H. 1, 83. ſanctimonia 3, 69. ſeveritas 6, 13, 11, 25. virtus 6, 32.
Privatus, *qui nullo prorſus magiſtratu fungitur* 4, 19. 6, 2. 15, 21. H. 1, 21. O. 36. privati judices 14, 28. privatus *pro eo, qui non eſt princeps* 6, 51. 11, 31. H. 4, 4. nuper Otho H. 1, 85. cum privatus eſſet, amici vocabamur H. 5, 26. major privato viſus, dum privatus fuit H. 1, 49. privati hominis nomen ſupra principem attolli, formidoloſum A, 39. privatum modum ſupergredi H. 2, 5. privati, *non principes* 4, 7. creditores G. 17. penates H. 3, 66. privatæ adfectiones 3, 58. cogitationes H. 4, 74. inimicitiæ 3, 12. utriuſque res, *cum neuter princeps eſſet* H. 3, 65. H. 5, 1. ſimultates 3, 58. privatum *opponitur publico*, odium H. 1, 33. falſis criminibus tectum 2, 80. publicis utilitatibus remittendum 1, 10. ad priv. odium malis publicis abuti 15, 73. privatæ ſimultates bonum publicum impediunt 14, 38. privatas ſpes ſine publica cura agitare H. 1, 19. privata reipub. malis operire H. 1, 53.
Privilegia 3, 28.
Pro æde, *ante ædem* H. 1, 27. alienigenis, *tanquam alienigenas* 11, 24. pro cauſa, *ad rem* 15, 14. *cauſæ* H. 3, 7. pro concione, *in concione* 1, 44. H. 3, 9. laudati H. 2, 59. pro cornibus, *in cornibus* 13, 38. 14, 34. pro deſertore, *tamquam deſertorem* 1, 38. pro Galba, *in partibus Galbæ* H. 1, 8. pro gradibus domus, *ante gradus* H. 1, 29. palatii H. 3, 74. pro honeſtis & præſentibus flagitioſa & incerta expectare 4, 3. pro hoſtibus cuncta, *ipſis faventia* H. 4, 78. pro litore, *in litore* 14, 30. pro magnifico eſt omne ignotum A. 30. pugna nobis pro meliore fuit 12, 39. pro munimentis, *ante munim.* 2, 80. 12, 33. pro muris 14, 25. pro neceſſitate, *inſtar neceſſit.* 2, 13. A. 21. pro portis H. 5, 11. pro ripa 2, 9. 12, 29. 15, 3. pro roſtris H. 1, 17. pro ſalute ſecuri, *de ſalute* A. 26. pro ſententia, *loco ſentent.* 3, 57. pro Syria legiones, *contra Syriam*, *in finibus Syriæ* 15, 5. pro tempore, *accommodum tempori* 3, 1. conſulere rebus turbidis 12, 49. pro teſtimonio, *ut teſtis* 14, 48. pro vallo caſtrorum H. 1, 36. ſtetere legiones A. 35. prove conſulibus, *h. e. pro conſulibusve* 15, 22. pro Virgilio legere Lucretium, *lubentius legere* O. 23. pro virili portione H. 3, 20.
Probabiles cauſæ 6, 14. O. 1.
Probare cauſam ſenatui 1, 75. ſuffecturum, *judicare* G. 13. probationes ſcelerum mora ſubvertere 3, 7.
Probis non niſi ex matrimonio ſolatium 4, 53.
Probro reſpergi H. 1, 48. probra aggerere 13, 14. fundere 6, 42. ingerere H. 3, 31.
Procacitas & petulantia H. 3, 11. procax chorus 11, 31. ante periculum manus H. 4, 20. ſoror 12, 4. otii 13, 46. lingua 1, 16. moribus H. 3, 62. ore H. 2, 23. procaces ingenio 14, 15. procacia ingenia H. 3, 32. ſcripta 1, 72. procaciſſima ingenia H. 2, 87. procacius 5, 4.
Procedit venenum, *effectum habet* 15, 60.
Procella equeſtris H. 3, 53.
Procerum domus adflictis patent 4, 63.
Proceritas corporis H. 2, 30. H. 5, 14. decora 12, 44. prægracilis, incurva 4, 57. ſimilis G. 20. & decor *eſt* palmetis H. 5, 6.
Procilla Julia, mater Agricolæ A. 4.
Proclivius eſt injuriæ quam beneficio vicem exſolvere H. 4, 3.
Proconſulare imperium 1, 14. 1, 76. 3, 58. 12, 41. 12, 59. 13, 52.
Procul caſtris H. 4, 22. Cremona H. 2, 32. exitio H. 5, 3. gravitate H. 2, 50. injuria 14, 31. inlecebris 4, 2. ripa H. 4, 28. ſeditione abeſſe H. 1, 54. tentorio 14, 28. Veteribus H. 4, 57. voluptatibus habiti 4, 62. urbe 4, 57. H. 3, 79. procul Suetonius aberat 14, 32.
C. Proculeius 4, 40.
Proculus Barbius H. 1, 25.
Procul. Cervarius, *vid.* Cerv.
Procul. Ceſtius 13, 30.
Procul. Cocceius H. 1, 24.
Procul. Conſidius 6, 18.
Procul. Licinius, *vid.* Licin.
Procul. Titius 11, 35.
Procul. Voluſius 15, 51. 15, 57.
Procubuiſſe ſibi tres legiones, *ſuccubuiſſe, a ſe cæſas eſſe* 1, 59. legiones veteranis H. 4, 17.
Procurationes inceſti, *expiationes* 12, 8. procur. *principis* 16, 17. præmium delatorum H. 1, 2. procurationibus *quem* percolere H. 2, 82.
Procurator *Cæſaris* 13, 31. 14, 32. H. 1, 12. H. 2, 12. H. 2, 86. in bona *provincialium* ſævit A. 15. Africæ H. 4, 50. Alpium H. 3, 42. Aſiæ 4, 15. Belgicæ H. 1, 58. Cæſarum 14, 54. A. 4. Cappadociæ 12, 49. Judææ 12, 54. 15, 44. H. 5, 10. ludi 11, 35. Mauritaniarum H. 1, 11. Norici H. 1, 70. Ponti 12, 21. principum O. 7. Rætiæ H. 1, 11. Thraciæ *ibid.* procuratoris jus & officium 4, 15. procuratores 12, 54. 15, 25. A. 9. *deſcribuntur* 4, 6. eandem vim in judicando habent, ac ipſe Cæſar 12, 60. equeſtris nobilitatis *viri* A. 4. *eorum* contentiones cum præſide A. 9. procuratoribus cohiberi provincias H. 1, 11.

Procurrentes terræ, *extenſæ* A. 10. in diverſa A. 11.

Prodere exempla, *edere* 11, 23. bona H. 1, 3. prodidere auctores, *tradiderunt*, *ſcripſerunt* 15, 38. prodidit Corbulo 15, 16. prodidere quidam 11, 28. ſcriptores 12, 67. diverſa 13, 20. vocem, *cujus* H. 1, 41. de *quibus quid* 4, 35. memoriæ 3, 65. 6, 25. G. 8. memoriam virtutis A. 1. motum animi turbati *cognoſcendum præbere* H. 1, 17. prodere hoſtibus tempora belli, *occaſione non utendo hoſtibus*, *ſpatium dare* H. 3, 9. proditis in ipſa acie Romanis, *deſertis* H. 4, 18. prodita infrequentia, *detecta* 15, 10.

Prodigentia 13, 1. 15, 37. opum 6, 14.

Prodigioſum dictu H. 3, 56. prodigii loco omnia accipiuntur apud imperitos H. 4, 26. prodigia 14, 32. H. 4, 81. H. 5, 13. crebra 12, 64. crebra, irrita 14, 12. multa evenere 12, 43. nuntia malorum vulgantur cælo terraque 1, 3. vulgata terrebant H. 1, 86. prodigia piare H. 5, 13.

Prodigi alieni, contemptores ſui G. 31.

Proditionem agere *cui* H. 2, 26. proditores etiam iis, quos anteponunt, inviſi 1, 58. *eorum* pœna G. 12.

Producere, *prolongare*, ſenectam ultra 13, 52. eouſque ſpem vitæ 12, 8. vitam 6, 48. plures ad curas 3, 24. productius cornu, *magis extentum* 13, 40.

Prœliator 2, 73.

Prœlium & bellum *differunt* 2, 88. 12, 39. H. 2, 40. G. 30. prœl. ſumere H. 2, 42. prœl. navale 12, 56. prœlia profligare 14, 36. in prœliis primi oculi vincuntur G. 43.

Profanus princeps, *ſceleratus* 14, 2. profanum *opponitur* ſacro H. 5, 4. profana ſimul & ſacra 1, 51. non ſacro, non profano abſtinere H. 2, 56. profani, *ſacrilegi*, *impii* H. 5, 5. ritus 2, 85. profana fœdaque animalia H. 4, 60. verba, *quæ ad religiones non pertinent* 4, 70.

Profectio, *iter* 2, 60. arcto comitatu 4, 58. profectionis ſignum expoſcere H. 1, 62.

Profectus, *utilitas* O. 41. profectus cauſa O. 20. nihil profectus in O. 35.

Proferre, *allegare*, Demoſthenem O. 16. reſponſa O. 12. in medium O. 28. cauſas H. 2, 71. proferre bellum ultra, *promovere* 14, 29. imperium 4, 32. 12, 23. proferendi imperii cupido 1, 3. reverentiam imperii G. 29. ſpem, metum, *promere*, *patefacere* 2, 12. ſententiæ loco *quid* 2, 38. prof. ad famam 16, 18. ad ſtudia vulgi 12, 3. ingenium, *oſtendere* 16, 29. prof. in æternum pœnas, *extendere* A. 32. prolatum conſilium, *dilatum* 4, 57. prolatæ res 2, 35. prolatio, *dilatio*, inimica victoriæ H. 3, 82. prolationes 4, 3. crebræ 5, 8.

Profeſſio *meretricum* apud ædilem 2, 85. profeſſoria lingua 13, 14.

Proficiſci Ægyptum 2, 59.

Profiteri fidem, *promittere* H. 1, 1. ſectam Cynicam H. 4, 40. ſapientiam H. 4, 10. poſſe 2, 42.

Profligare bellum H. 2, 4. H. 3, 50. H. 4, 73. bella famâ G. 13. prœlia 14, 36. profligator, *decoctor*, *prodigus* 16, 18.

Profluere ad libidines, *prolabi*, *prorumpere* 11, 26. profluens aqua 12, 45. ſermo O. 2. profluens illud Haterii, *facilitas perorandi* 4, 61.

Profugus regni 15, 1. altaribus taurus H. 3, 56.

Profunda montium & ſilvarum A. 25.

Profuſa cupido, *effuſa*, *nimia* H. 1, 52. profuſi ſumptus 3, 55. profuſæ cupidines 3, 52.

Progener, *qui alicujus neptem duxit* H. 5, 9. Cæſari deſtinatus 3, 75. progeneri Cæſaris 6, 45.

Progreſſus eouſque H. 4, 42. eſt eo paulatim H. 1, 24.

Prohiberi aqua atque igni 16, 12. convictu principis 6, 9. Italia 15, 71. occurſu principis 16, 24. officio exequiarum 16, 7. prohibita ſi impune tranſcenderis, neque metus ultra nec pudor eſt 3, 54.

Projicere: *relegare*, *demovere*, in inſulam 1, 3. 4, 71. in quinquennium, *differre*, *morari* 2, 36. projectus vultus H. 3, 65. projecta ſenatus auctoritas, *vilis*, *abjecta* 1, 42. patientia, *humilis*, *ſervilis* 3, 65. projectiſſima ad libidinem gens H. 5, 5.

Proinde, *pro perinde* 12, 60.

Prolabebantur familiæ ſtudio magnificentiæ, *ſc. ad luxum* 3, 55. ad jurgia 2, 10. ad ſeditiones 4, 18. ad ſuperbiam 11, 17. in rabiem 1, 31.

Prolatare agros, *proferre*, *extendere* H. 2, 78. diem ex die, *differre* 6, 42. vitam 11, 37. prolatantes ſpem, metum 15, 51. prolatatum bellum 13, 34.

Prolatio inimica victoriæ H. 3, 82. *vid.* Proferre.

Prolicere *quem* ad ſpem, *illicere* 3, 73.

Prolocutus nihil aliud, quam 11, 20.

Promere ambigua 6, 28. *proferre* falſa 11, 21. *quid* in publicum 6, 24. ferrum, *ſupra* detrahere *dixit* 15, 74. libellum 3, 16. odia 1, 69. orationem de ſemetipſo H. 2, 90. plurima adverſus *quem* 6, 7 reſponſum 3, 71. ſæviſſima quæque 12, 59. ſævitiam, libidinem factis 4, 57. ſenſus ſuos 3, 11. ſententiam 1, 8. 12, 1. H. 4, 4. ſententiæ loco *quid* 2, 33. venenum 15, 64. vera, ficta 1, 6. prompſit hactenus, *tantum indicavit*, *protulit* 15, 6. *quid* in publicum 6, 24. inter proximos 12, 65.

Promptus, *audax & expeditus* 1, 13. H. 1, 48. animi H. 2, 23. auſis magnis 11, 8. libertati aut ad mortem animus 4, 46. potentiæ 12, 44. faciendis ſceleribus 15, 67. ſeditioni 1, 48. ultioni 11, 32. audacia 1, 57. 14, 40. ferocibus 2, 78. cuicunque flagitio 15, 45. ſermone H. 2, 86. conſenſus 14, 5. vagina pugio 15, 54. ſermo O. 2. ad cædes 16, 14. ad capeſſendos honores aditus 3, 30. adverſum inſontes 6, 48. modo huc, modo illuc 12, 1. in arma H. 4, 76. in pavorem 15, 25. in armis H. 5, 1. inter tela H. 4, 77. occurſat fugientibus 3, 20. prompta ad pericula cohors 4, 47. eloquentia 13, 3. expugnatio 1, 68. manus equitum 15, 2. poſſeſſio 2, 5. exin promptum quod, *dictum*, *prolatum* 3, 36. promptum eſt, *facile* O. 8. Fenium imminuere 14, 57. quos pellere H. 3, 9. quod promptum cuique 1, 71. effectu H. 2, 76. reſcriptu 4, 40. ingenium 1, 23. ad aſperiora 1, 29. in adulationes 15, 61. haud promptum fuerit 15, 41. tradere H. 3, 69. habere, turbare 11, 1. ad deteriora 15, 64. in promptu eſſe A. 19. in promptu miſericordia H. 5, 5. prompti 1, 35. A.

21. A. 27. *oppoſiti* ambiguis 6, 1. 6, 44. ſegnibus A. 21. aditus 2, 2. ad nova animi 5, 10. duces G. 7. ad obſequia milites 2, 55. ſeditionis miniſtri 1, 16. animo 14, 58. ad ſcelus 16, 26. maxime 4, 17. promptæ aures 2, 39. mortes 6, 29. res 12, 12. prompta, *opponuntur* occultis 2, 20. omnibus arma G. 35. ſibi exempla 11, 7. *cui* ſtudia 2, 76. 3, 43. prompta & obvia habere cuncta 15, 19. quæ fraude confici potuerint, prompta *parata* 12, 45. promptior adfirmatio 2, 82. animus ad 4, 16. eo Cæſar 2, 25. ad diſcordias miles H. 2, 99. Seneca 14, 7. accipiendis ſuſpicionibus 12, 4. Neroni Agrippina 4, 60. benignitate animi H. 2, 30. ſervitio 1, 2. in ſpem A. 35. promptius obſequium retinere 14, 24. promptiores 6, 36. aditus 15, 53. promptiora 14, 13. in Corb. ſtudia 13, 8. promptiſſimus cum atroci ſententia 5, 3. quiſque 2, 81. 4, 51. *fortiſſimus* A. 3. centurionum H. 1, 51. manipulus 12, 38. adulatione 14, 49. e legatis H. 1, 57. promptiſſima mortis via 16, 17. cuncta tentanti promptiſſimum viſum 4, 3. promptiſſimi 14, 7. 15, 49. equitum H. 3, 16. gladiatorum H. 2, 35. Othonianorum H. 2, 60. prætorianorum H. 2, 25. Vitellianorum H. 3, 69. vulg. H. 4, 14. prompte refutare, *facile* 4, 11. promptius 2, 38. 3, 4. H. 1, 74. decernitur accuſatio 15, 21. exercere odium 13, 37. loqui 4, 31. ruere 4, 23. ſequi 4, 37. ſuſtentare hoſtem 15, 10. venire 12, 32.

Prominens porticus H. 3, 71. litoris, *h. e. prominens litoris pars* 1, 53. prominentes oræ 2, 24. prominentia montium 2, 16.

Promiſcuus uſus argenti 3, 70. promiſcua cædes 1, 48. multitudo 12, 7. ſepultura 16, 16. promiſcuum cognomentum 1, 25. jus 4, 16. ſpectaculum 14, 14. arma in promiſcuo G. 44. promiſcui commeatus militum 15, 10. interitus 16, 13. promiſcuæ copiæ H. 1, 66. miſſiones H. 2, 69. ſcenæ 15, 33. adhuc ſedes G. 28. promiſcua mercari G. 5. promiſcue H. 2, 49. intercidere ac reparari H. 1, 84.

Promittere barbam, crinem 2, 39. promiſſum exſolvere O. 27. miſcebantur minis promiſſa H. 5, 24. promiſſis largus H. 3, 58.

Promontorium Miſenum 6, 50. 14, 4. 15, 46. Surrentinum 4, 67.

Promovere ſcalas, machinamenta 15, 4. promoti contra aſſeres, *incuſſi* H. 4, 30.

Pronus alveus H. 5, 19. amnis H. 5, 22. pronus in Othonem, *favens illi* H. 2, 58. in Veſpaſ. ſplendidiſſimus quiſque H. 4, 27. in *quem* aula H. 1, 13. pronus deterioribus princeps, *ad deteriora* A. 41. pronum erat agere, *facile* A. 1. obtrectatio pronis auribus accipitur H. 1, 1. pronis militum animis accipiebantur H. 1, 54. prona victoribus omnia, *facilia*, *expedita* H. 3, 64. A. 33. eo pronior celebravit res geſtas *pro pronius* 2, 52. proniores ad officia qui ſpernuntur H. 4, 71.

Propagare terminos urbis 12, 23.

Propalam 2, 39. 6, 7. 12, 46. 13, 2. 15, 7. H. 4, 39. poſiti libelli 4, 27.

in Proparulo 15, 43. ſpectans *quid* 4, 74.

Prope abeſt a O. 23. ſeditionem ventum H. 3, 21. propior fides H. 2, 8. uſus cum *quo* 2, 28. Britannicæ linguæ, *ſimilior* G. 45. conſtantiæ cunctatio G. 30. ignaro 11, 35. miſeranti H. 3, 65. vero 1, 6. propius a contumelia, a laude H. 2, 76. propiores Parthis ſimilitudine morum 13, 34. propiora Bacchanalibus quam caſtris H. 2, 68. fluminis H. 5, 16.

Propellere *quem* ad, *impellere* 6, 3. H. 3, 85. milites 14, 58. *quam* ad mortem 11, 2. baliſtam in ſubeuntes, *provolvere* H. 3, 29. propellerent proculcarentque, *pro propuliſſent proculcaſſentque* H. 3, 81.

Properare accuſationem 4, 69. adoptionem H. 1, 48. cædem 11, 37. deditionem 2, 22. iter 1, 56. H. 3, 40. diu noctuque 15, 12. mortem 2, 31. 13, 17. naves 2, 6. omnia 15, 69. pleraque H. 1, 77. præmatura 3, 66. tela 2, 80. properanter, *avide* 16, 24. properantius 2, 55. 3, 74. pergere H. 3, 48. properantia 12, 20. properato 13, 1.

Propertius Celer 1, 75.

Properus iræ 11, 26. finis 4, 50. 4, 58. ſibi quiſque 1, 65. diffidentia H. 3, 55. ſpe ac juventa H. 4, 68. clareſcere quoquo facinore 4, 52. adeo 5, 1. pergit 6, 44. propera oblatæ occaſionis 12, 66. vindictæ 14, 7. fato mors 1, 3. properum agmen 1, 50. 3, 45. properi potentiæ apiſcendæ 4, 59. inferuntur balneis 16, 11. properæ literæ 1, 5.

Propexus crinis H. 4, 61.

Propinquat acies 3, 46. domui ignis 15, 39. mors 6, 28. propinquant exercitus H. 4, 70. propinquare H. 2, 18. Alpibus H. 4, 85. campis 12, 13. caſtris H. 4, 20. H. 4, 33. litori H. 2, 58. portæ H. 3, 82. ſilvis 1, 63. urbi H. 2, 71. propinquans H. 2, 24. Druſus 1, 24. portæ turris H. 4, 30. propinquantibus Romanis 5, 12.

Propinquitas Galbæ H. 1, 88. propinquitates, *cognationes*, *affinitates* G. 7. multæ, validæ 11, 1. propinquitatibus mixti H. 2, 80. propinquus G. 13. G. 21. Germanici 2, 51. Cæſari 4, 66. ſanguis 2, 71. 3, 12. Cæſaribus 4, 75. propinqua 4, 52. natu major O. 28. propinqui 1, 57. 1, 61. 2, 34. 3, 43. 4, 17. 13, 16. G. 12. G. 18. G. 19. G. 20. & adfines 2, 10. regis 14, 31. Sullæ 3, 31. audentes H. 1, 3. propinquorum dolus 2, 3.

Propinquus Pompeius H. 1, 12. interficitur H. 1, 58.

Propontidis anguſtiæ 2, 54.

Propria gens G. 4. proprium odium 15, 64. 16, 20. proprium ingenii humani odiſſe, quem læſeris A. 42. proprii ſtimuli in *quem*, privata ira H. 3, 45. propriæ ſimultates *prætextu reip. vindicatæ* H. 4, 50.

Propter, *juxta*: hoſtem propter 4, 48. viam propter 15, 47. viam Miſeni propter 14, 9. propter ædem Saturni 2, 41. menſas ſtrati 1, 50. diſcumbere 4, 54.

Propugnacula, *vallum* 4, 51. addita H. 2, 19. antepoſita 12, 56. mœnium H. 3, 84.

Propugnare, *ſe defendere* O. 5. munimenta 15, 13. *quæ* ambitu 13, 31. *quos* clientes propugnant A. 12.

Propulſare famem carne 14, 24.

Proruit oppidum motu terræ, *corruit* 15, 22. proruere, *proſternere*, ſaxis aciem 3, 23. effigies

cujus

cujus 14, 61. foſſas 1, 68. hoſtem H. 3, 22. prorutæ arbores 2, 17. terræ motibus domus 12, 43. prorutus pons H. 1, 86. proruta ædificia 15, 40.

Prorumpere, *erumpere, prodire cum impetu* 1, 65. 4, 71. 5, 3. 13, 6. prorupere equites H. 2, 41. H. 4, 33. eo irreverentia 13, 26. immenſum luxus 3, 52. Narciſſus 11, 37. nihil H. 4, 55. ſemel 4, 69. prorumpunt catervæ 2, 17. odia 6, 3. prorumpere cubiculo 13, 44. omnibus portis H. 4, 34. proruperat incendium prædiis 15, 40. prorumpere ad tuendam urbem H. 3, 80. ante alios 4, 37. atrocius H. 1, 60. in primam aciem H. 2, 41. in aperta 2, 47. in mores externos H. 2, 73. in necem militum 12, 54. in ſcelera, dedecora 6, 51. in ſtupra 13, 12. prorumpens vis aquarum 12, 57. ad minas 11, 35. prorumpendi ſignum 1, 63.

Proſcribere, *ſcriptum publice proponere* 13, 51.

Proſequi *quem honoris cauſa* H. 1, 90. O. 9. O. 34. abeuntem 14, 4. H. 4, 60. Hercynius ſaltus proſequitur Cattos, *per eorum regionem extenditur* G. 30.

Proſerpina 15, 44. H. 4, 83.

Proſpectare Septentrionem, *ſitum eſſe ad Sept.* H. 5, 6. proſpectat inſula ſinum 4, 67. villa ſinus 14, 9. longiſſime 3, 1. proſpectans late locus H. 3, 60. principis labores e convivio proſpectans H. 3, 38. proſpectante Galba H. 1, 33. proſpectantibus etiam feminis H. 3, 68.

Proſpectus, *aſpectus, ſpecies*, lugubris H. 1, 40. proſpectum adimere 2, 23. proſpici, *provideri* 2, 36. ſatis proſpectum ſervituti 1, 46. ſi quem procerum proſpexerant, *conſpexerant* H. 4, 1.

Proſpera fama 14, 51. H. 1, 14. proſperis rebus certatur ad obſequium H. 2, 97. proſpera omnes ſibi vindicant A. 27. proſperis feroces H. 5, 15. proſperior fama 4, 52. proſperitate rerum in vanitatem uti A. 18. proſperare cœpta H. 4, 53. reip. conſilia, *bene cedere* 3, 56.

Proſperſum templum, *adſperſum* 15, 44.

Proſternere ſtudium carminum, *evertere, deſpectum facere* O. 11.

Protegere *quem, ſervare, defendere* 14, 43. cohortes protegunt *quos* H. 2, 16. non protegebat dignitas, non ætas H. 3, 33. fortuna 6, 6. flagitia, ut cærimonias deum 3, 60. alienos, ignotos 15, 57. frontem 15, 43. imagines *cujus* H. 1, 56. innoxios 14, 42. inſontem 4, 13. Italiam H. 2, 83. obtrectatores 16, 28. faucium 6, 35. *quem* adverſus criminantes H. 2, 60. protegi intercurſu *quorum* H. 2, 36. magnitudine Romana, adverſum 4, 5. pluteis, cratibus H. 3, 20. precibus 1, 13. vitiis 11, 36. non poterat vilis & nocens reus H. 4, 10. protegenda obſequiis claritudo 3, 65. protegendi oppugnatores H. 2, 21. protectus & adcurſu multitudinis 1, 27. protectæ effigies 3, 14. parietibus 14, 5.

Protendere cervicem 15, 67. filium H. 3, 68. haſtas 2, 21. 14, 37. manus 14, 8. H. 1, 36. uterum 14, 8.

Proterere jacentes 1, 65. protrita acies, *proſtrata* H. 2, 26. protriti Ædui H. 4, 17. protritæ arbores, fruges H. 2, 70.

Protrahere abditos H. 4, 1. protrahi H. 3, 85. protractus e cubili H. 4, 36. *e latebra* H. 1, 43. e tentorio legatus H. 4, 27.

Proturbare, *deturbare, depellere* 3, 74. 11, 8. H. 4, 41. *quæ* per lictores 2, 69. catapultis barbaros 15, 9. pilis infeſtis H. 1, 31. hoſtem 2, 20. eminus *quos* 2, 11. proturbari a *qua* 11, 36. proturbatus convitiis H. 1, 60. proturbati H. 2, 85.

Provehere, *promovere, proferre*, eloquentiam O. 36. provehi ut miraculum A. 28. provectus gratia Agrippinæ 13, 20. ex magnitudine ſceleris 15, 51. odio Galbæ *Vitellius* H. 2, 76. ſenecta Dinis 4, 50. ad ſumma militiæ H. 2, 75. eſt eo 1, 80. eo ardoris H. 3, 17. eo audaciæ 4, 10. eouſque corruptionis 2, 55. provecta ætate 3, 30. 6, 11. provecta longius dignitas H. 1, 1. nox 13, 20. 15, 69. huc res Romana 12, 11. ſenectus 1, 4. eouſque *Agrippina* 14, 2. provectum longius bellum H. 3, 46. provecti a Vitell. milites H. 3, 44. ad orationes infeſtas H. 4, 7. ad ſumma 11, 6. provectæ eo cupidines 14, 35.

Provenire, *naſci* H. 4, 65. dominationes 3, 26. fruges A. 12. ſalem 13, 57. terras 16, 2. provenire, *ſuccedere*, ſi proveniſſet H. 3, 41. proveniunt cuncta H. 4, 69. deſtinata H. 4, 18. initia belli H. 2, 20. prima 1, 19. 4, 12. victoria H. 4, 34. quæ facilius proveniebant 14, 25. etiam ſi proveniſſet H. 2, 16.

Providentiſſimus quiſque H. 1, 85. providentia ſapientiaque *Claudii* 13, 3. providere adverſum hoc 15, 59. adverſum metus H. 2, 12. pecuniam, frumentum H. 3, 50. ne peccetur 3, 68. proviſus, *præparatus*, paratus funebris 13, 17. proviſa conſcientia medici 12, 67. proviſum ſacrificium 12, 47. parum, ut H. 4, 22. pridem venenum 15, 64. quonam modo pœnas daret 15, 51. id diis, quod 13, 14. adoptione H. 1, 29. olim erat, ut 13, 15. ſuper negotiis 14, 43. quod ducibus noſtris parum proviſum erat 14, 31. proviſi ante commeatus 15, 4. parum comm. 12, 50. proviſæ opes 1, 8. proviſaque 1, 5. arma, obſequium H. 2, 19. prœlio cuncta 4, 25. exempla 15, 13. quæ idonea 13, 39. ita reliqua 13, 50. proviſu 12, 12. 12, 39. H. 2, 5. deum 12, 6. periculi 1, 27. rei frumentariæ nullo 15, 8. providus futurorum, *præſcius* 6, 46.

Provincia, *regio bello parta & tributaria* 4, 23. *ideo opponitur Italiæ, jam unius urbis civi.* 13, 30. Ægyptus H. 1, 11. Africa 3, 58. 13, 52. Aquitania A. 9. Aſia 13, 43. A. 6. Bætica H. 1, 78. Britannia A. 9. Calles 4, 27. Creta 15, 20. Germania 4, 73. Judæa H. 5, 9. Luſitania 13, 46. Mœſia 1, 80. Norica 2, 63. H. 1, 76. H. 2, 12. Rætia G. 41. Sardinia 13, 30. Syria 12, 23. 13, 8. A. 40. Tingitana H. 2, 58. accepta a 13, 54. accuſans 4, 15. adminiſtrata 6, 29. H. 1, 13. concilianda 16, 23. defendenda 1, 44. difficilis aditu, fecunda annonæ H. 1, 11. dives, parata A. 6. erecta A. 18. ferox A. 8. inermis H. 1, 16. obnoxia 3, 14. permiſſa 2, 82. 6, 27. quieta, tuta A. 40. reciperata A. 5. repetita armis 3, 12. ſpoliata, vexata O. 41. ſuperior 4, 73. vacua 2, 76. A. 40. vetus, *antiquitus Romana* 1, 58. 3, 74. in provinciæ formam redigere 2, 56. A. 14. provinciæ 1, 2. 1, 11. Cæſaris 1, 76. Orientis 15, 36. Syria

atque Judæa 2, 42. adfluentes 2, 35. decretæ nec permiſſæ 6, 27. 13, 22. everſæ 15, 45. expoſitæ ſervitio H. 1, 11. feſſæ magiſtratuum injuriis 2, 54. fidæ H. 4, 57. male fidæ H. 1, 52. finitimæ 15, 25. hoſtiles 3, 34. inermes H. 1, 11. H. 3, 5. longinquæ 12, 43. 16, 27. H. 1, 76. maximæ 6, 29. novæ 2, 5. opulentiſſimæ H. 3, 8. permiſſæ 2, 43. proximæ 13, 7. publicæ 13, 4. quietæ 2, 63. regendæ 6, 32. Romanæ 2, 1. 2, 2. 15, 2. tranſmarinæ 13, 51. verſæ in Orientem H. 1, 76. provincias *quibus* mandare 1, 80. provinciarum decora H. 1, 84 ſanguine provinciæ vincuntur H. 4, 17. provincialis locus 14, 53. parcimonia A. 4. provinciale bellum H. 1, 89. provinciales 3, 33. 11, 24. H. 2, 80. magiſtratus ludicrum edere prohibiti 13, 31. provincialium manus tumultuaria 15, 3. prævalidi 15, 20. ſuperbia *ibid.* provincialia crimina, *in provinciis commiſſa* 4, 20.

Proviſor dominationum, *qui eas prævidit* 12, 4.

Provivere, *vitam producere* 6, 25.

Provocare ad imperatorem 6, 5. ad ſenatum 14, 28. provocare arma Romana, *laceſſere* H. 2, 61. officia comitate, *invitare* H. 5, 1. metum ut provocantes addiderant A. 25.

Provolvere molares H. 2, 22. moles lapidum 4, 51. pondera ſaxorum H. 3, 27. provolvi H. 1, 79. fortunis 6, 17. e ſella H. 1, 41. provolutus genibus *cujus* 12, 28. provoluta genibus Poppæa 14, 61. gen. Cæſaris pellex 11, 30. ad libita Pallantis 14, 12.

Proximus Statius 15, 50. 15, 71.

Proximus amicorum, *primus*, *intimus* 6, 26. 13, 13. proximus regem 15, 15. proximorum odia acerrima H. 4, 70. ad proximos & validiores facilis tranſitus H. 1, 76. proxima litorum H. 3, 42. municipiorum 15, 58.

Prudens, *ſciens*, *conſulto*, an forte 15, 60. percunctatus eſt, an prudens præteriiſſet 3, 18. prudens doli H. 2, 25. moderandi 3, 69. prudentes, *periti* 1, 9. *rei nauticæ* 1, 70. 2, 23. Tiberius prudentes fefellit 1, 47.

Pſeudo Agrippa 2, 39.

Pſeudo Druſus 5, 10.

Pſeudo Nero H. 2, 8.

Pſeudo Philippus 12, 62.

Pſeudo Scribonianus Camerinus H. 2, 72.

Ptolemæus Jubæ filius 4, 23. *adverſus Tacfarinatem* excitus 4, 24. ſocius & amicus appellatur 4, 26.

Ptolem. *Lagi*, rex Ægypti H. 4, 83.

Ptolem. qui ex Macedonibus tertius regnavit 6, 28. quem tertia ætas tulit H. 4, 84.

Ptolemæi *Philopatoris* liberi 2, 67.

Ptolemæus mathematicus H. 1, 22.

Pubertas inexhauſta G. 20.

Pubes, *ſtirps* 3, 29. filius H. 3, 70. puberes trucidati 13, 39. pubes, *juventus*, ingenua 6, 1. Romana H. 2, 47.

Publicanus atterit G. 29. publicanorum immodeſtia 13, 50.

Publicare, *publice vendere*, *aut in publicum redigere*, aurarias 6, 19. bona 3, 23. 6, 29. 12, 22. 14, 48. publ. ſtudia ſua, *publice oſtendere* 16, 4.

M. & L. Publicii 2, 49.

Publica cura, *reipublicæ* 12, 51. H. 1, 19. expectatio magni ſecreti impatiens H. 1, 17. merx 11, 5. quod adverſus ſingulos utilitate publica rependitur 14, 44. offenſionum pro util. publ. non pavidus 4, 38. publicum, *ſcil. vectigal*, *reditus* 13, 51. in publicum, *loca publica*, & per domos 4, 14. egredi H. 4, 49. egreſſus rarus 13, 45. abjecti partus 15, 47. fluit aqua 15, 43. publico abſtinere 3, 3. in publico 4, 69. 11, 32. O. 2. O. 6. comes 4, 68. patrare 15, 52. verſatus 15, 59. rapi e publico H. 1, 86. publicum privato poſtponitur 6, 16. in publ. conſulere, *de publicis negotiis* 3, 38. publicum bonum privatis ſimultatibus impeditur 14, 38. decus vile H. 1, 90. paucis curæ 12, 48. publicæ exequiæ 3, 48. publica mala ſingulis in occaſionem gratiæ trahuntur 5, 3. ſine egregio publica mala effugere 5, 6. publicis malis abuti ad occaſionem privati 15, 73.

Publius Celer H. 4, 10. *vid. etiam* Celer.

Pudet dictu A. 32. pudendus ſomno & luxu H. 2, 90. pudenda inopia 2, 38.

Pudens Mævius H. 1, 24.

Pudicitia Agrippinæ impenetrabilis 4, 12. ſepta G. 19. pudicitia amiſſa, femina nihil abnuit 4, 3.

Pudor etſi juſtum dolorem impedit 11, 35. diſciplinæ prodeſt H. 3, 2. evulgatus non ſatietatem, ſed incitamentum adfert 14, 14. vix honeſtis artibus retinetur 14, 15. haud diuturnum vinculum apud avidos periculorum H. 3, 41. pudorem nox adimit H. 4, 36. pudore proditionis *quem* exſolvere 6, 44. H. 3, 61.

Puella *pro ea*, *quæ jam nupta eſt* 14, 64. 16, 30. puellæ obſidum nomine imperatæ G. 8. puellares anni 14, 2.

Pueri per vias ſtrati, placamentum hoſtilis iræ H. 1, 63. patrimi matrimique H. 4, 53. pueritia, *flos ætatis* 13, 17.

Puerperium 15, 23. puerperiis inſignis femina 12, 6.

Pugio miſſus ultimæ neceſſitatis *ſignum* 4, 22. *quo occidi debuerat Nero*, *ab ipſo* apud Capitolium ſacratus 15, 74. *imperatoris* velut jus vitæ neciſque civium H. 3, 68.

Pugna adverſa 1, 64. 12, 40. H. 2, 30. H. 2, 44. mala 15, 28. H. 5, 14. *nocturna* H. 3, 22. ardeſcit H. 5, 18. pugnam facere 3, 21. *pugnæ* in urbe H. 3, 83. pugnare in frontem, in latera A. 35. pugnaciſſimus quiſque H. 4, 60.

Pulchra Claudia 4, 52. 4, 66.

Pullus amictus H. 3, 67.

Pulſus armorum, *impulſus* 6, 35. pulſu ſonituque H. 3, 2.

Pulvillus Horatius H. 3, 72.

Pulvinar 15, 23. pulvinaria 14, 12.

Punica urbs, *Carthago* 4, 56. Punica acies 4, 33.

Puniri poterant, qui contineri non poterant H. 4, 27.

Purgamenta hortorum 11, 32. purgare *quem* crimine, *abſolvere & ſimul excuſare* 3, 17. probra, *diluere* 4, 42. regnum H. 5, 3. purgandi ſui cauſa H. 3, 7.

Purpura G. 17.

Purus ſermo O. 2.

Putare numerum, *computare* H. 3, 2.

Puteolani H. 3, 57. *eorum* legationes 13, 48. Puteoli

15, 51. oppidum in Italia 14, 27.
Pyræeus 5, 10.
Pyramides 2, 61.
Pyramus 2, 68.
Pyrrhus 2, 88. metuendus Romanis 2, 63.
Pythagoras 15, 37.
Pythius Apollo 12, 63. H. 4, 83.

Q.

QUADI, *pop.* 2, 63. G. 42 & 43.
Quadrageſima 13, 51.
Quadratus Seius 6, 7.
Quad. Ummidius. *vid.* C. Ummid.
Quadrigarum curriculum 14, 14.
Quærere famam, *de eo cujus famam præſentia minuit* A. 40. ſi ubi jubeantur quærere ſingulis liceat H. 1, 83. princeps majori diſcrimine quæritur, quam ſumitur H. 1, 56. quæſita aſperitas 5, 3. comitas 6, 50. mors *voluntaria* 1, 5. ſalus, dilatio exitii 6, 4. quæſitum per Chaldæos in domum Cæſaris 3, 22. quæſitum *cui* crimen cædeſque H. 4, 49. quæſito, *cum quæſiviſſet* 2, 9. diu 6, 15. quæſiti honores 6, 45. quæſitior adulatio 3, 57. 12, 26. quæſitiores leges 3, 26. quæſitiſſimi honores 2, 53. quæſitiſſimæ pœnæ 15, 44. quæſitio, *ſcil. per tormenta* 4, 45. quæſitura, *quæſtura* 3, 22. quæſtio ſervorum in caput domini 2, 30. quæſtiones agere de *quo* 14, 60. quæſtor conſulis 16, 34. principis 16, 27. quæſtores quando inſtituti 11, 22. ærarii 13, 28. provincias ſortiti 11, 21. A. 6. pecuniam ſpectaculis gladiatorum *præbent* 11, 22. deſignati *non coguntur gladiatores* edere 13, 5. quæſtorius H. 4, 5. H. 4, 42. juvenis 14, 41. quæſtoria inſignia 11, 38. 16, 33. quæſtus aut merces G. 24. quæſtus inopia H. 1, 86. quæſtum corpore facere 2, 85. in quæſtum, *quæſtus cauſa* G. 24. reperta A. 19. in quæſtu haberi H. 4, 3. ſine quæſtu 14, 51. quæſtuum magnitudo 11, 6. ratio 13, 50. quæſtuoſi & opulenti 12, 63.
Qualiſcunque princeps 15, 52. H. 1, 11. bonos imperatores voto expetere, qualeſcunque tolerare H. 4, 8.
Quam, *omiſſo* potius: pacem quam bellum probabam 1, 58. miſeratio quam invidia augebatur 3, 17. honori quam ignominiæ habendum 3, 32. claris quam vetuſtis 4, 61. libens quam coactus 14, 61. prædæ quam periculorum H. 3, 60. domum quam Aventinum H. 3, 70. verba & conciones, quam ferrum & arma H. 4, 76. voluptatum quam religionum H. 4, 83. corpore condere quam cremare H. 5, 5. conſilii quam formidinis G. 6. quam pro fortuna 12, 21. quam pro ſolita inertia G. 45. quam pro numero H. 4, 33. H. 5, 13. quam pro tumultu H. 5, 15. compoſitius quam feſtinantius 15, 3. acrius quam conſideratius H. 1, 83. avidius quam conſultius H. 2, 24. poſtero die quam O. 2.
Quamquam *poſtpoſitum.* hæc, mira quamquam 6, 30.
Quando, *quia*, *ſiquidem* 1, 44. 1, 57. 1, 59. 2, 26. 3, 18. 3, 71. 4, 16. 4, 64. 6, 6. 12, 2. 12, 6. 12, 67. 14, 4. 15, 17. 15, 62. H. 1, 87. H. 1, 90. H. 3, 47. H. 3, 78. H. 4, 6. H. 4, 65. H. 5, 24. O. 29.
Quandoque, *olim*, *ſero* 6, 20.
Quantulacunque facultas O. 7. liberalitas H. 1, 18. quantulum loci O. 29. iſtud eſt 3, 54. obſtabat amnis G. 28.
Quantalibet facilitas A. 6.
Quantum militum 13, 38. H. 4, 59. A. 15. nemoris 15, 37. peditum H. 4, 33. quanto dites, tanto magis imbelles 3, 46. quanto inopia, tanto majora 1, 68. quanto intentus, tanto occultior 4, 67. quanto ignara barbaris, tanto toleratiora 12, 11. quanto plus ſpei ad effugium, eo minor ad reſiſtendum animus H. 3, 18.
Quartus, *ſubaudi* lapis H. 2, 39.
Quartadecumani, *vide* Legio XIV.
Quaſi, *fere*, *prope* 15, 52.
Quatenus, *quoniam* 3, 16. O. 5. O. 19.
Quatere extrema Galliarum H. 4, 28.
Quatuordecim ordines 6, 3. 15, 32.
Querceæ coronæ 2, 83.
Queritantes 16, 34.
Querquetulanus mons 4, 65.
Queſtus 4, 72. H. 3, 70. creber 3, 7. ignavus 2, 71. multus 12, 41. queſtu 13, 42. incenſus 13, 44. queſtus *plur.* 1, 7. 4, 68. 15, 51. omnium 14, 11. crebri, occulti 14, 60. diſſoni 1, 34. irriti 4, 14. 11, 37. multorum intimi 3, 36. occulti 12, 43. ſecreti ardeſcebant 3, 17. erumpebant 2, 82.
Qui, *relatum ad remotius* 15, 19. cujus levitatis eſt H. 1, 37. cui habebatur, *qui habebat* 12, 54. cui cognomen Rapaci H. 2, 43. quidquid ſilvarum ac montium G. 46. quid ita, *quare* H. 4, 7.
Quies *militibus* vigorem addit H. 2, 4. gentium ſine armis haberi nequit H. 4, 74. *Germanis* ingrata G. 14. quietis adfectatio in tumultum evaluit H. 1, 80. cura ſapientibus H. 1, 81. quietis quam periculi pretium malle H. 4, 76. homines bello faciles quieti & otio adſueſcere A. 21. inertiam amare & quietem odiſſe G. 15. quietem magnam & magnam famam eodem tempore nemo aſſequitur O. 41. quiete defenſus 14, 47. quies *pro ſomno aut ſomnio*, dira 1, 65. læta 2, 14. quietis nocturnæ imago 16, 1. ſpecies 11, 4. per quietem monere 12, 13. oblatus H. 4, 83. quiete ſumpta 1, 64. inter validos & impotentes falſo quieſcas, *armis abſtineas* G. 36. quieſcentibus eadem fama G. 35. quieſcendo crimen commune facere H. 1, 30. quieta induſtria H. 3, 50.
Quietus Cluvidienus 15, 71.
Quin etiam H. 2, 64. G. 3. G. 8. G. 13. G. 34. G. 45. ultro quin etiam A. 26. hortos quin etiam 15, 39. quin immo G. 14. O. 6. O. 36. O. 39.
Quincta Claudia 4, 64.
Quinctilius Varus 1, 3. cæſus a Germanis 1, 43. 1, 55. 1, 65. 2, 45. H. 4, 17. *ejus* corpus 1, 71. Syriam obtinens Judæos coërcuit H. 5, 9.
Quinctilius Varus, Tiberio propinquus accuſatur 4, 66.
P. Quinctius O. 37. Quinctii 3, 76.
Quinct. Atticus H. 3, 73.
Quinct. Certus H. 2, 16.

Quindecimvirale ſacerdotium 11,11. 16, 22. Quindecimviri 3, 64. 6, 12.
Quinquageſima 13, 51.
Quinquatrus celebrantur 14, 12. Quinquatruum feſti dies 14, 4.
Quinquennale ludicrum 14, 20. 16, 2. in quinquennium remiſſa tributa 2, 47. 12, 58. 12, 63.
Quinquiplicari, *quintuplicari*, magiſtratus 2, 36.
Quintadecumani, *vid.* Legio XV.
Quintani, *vid.* Legio V.
Quintianus Afranius 15, 56. 15, 49. fortiter mortem excipit 15, 70.
Quintilianus tribunus plebei 6, 12.
Quiret, *poſſet* 1, 66.
Quiritalis Clodius 13, 30.
Quirinales flamines 3, 58.
P. Quirinus Sulpicius 2, 30. dives & orbus 3, 22. veneno petitus ab uxore Lepida 3, 23. *ejus mors & elogium* 3, 48.
Quirinus 4, 38. parens urbis Romanæ H. 4, 58.
Quirites 1, 42.
Quiſque, acerrimus quiſque H. 3, 84. audentiſſimus quiſque A. 33. celeberrimus quiſque A. 1. corruptiſſimus quiſque H. 4, 59. ferociſſimus quiſque 3, 40. fœdiſſimus quiſque 1, 48. fortiſſimus quiſque 15, 26. H. 3, 30. H. 4, 33. H. 5, 21. G. 15. G. 31. A. 33. bellator 1, 67. ignaviſſimus quiſque nimii verbis H. 1, 35. paventes H. 4, 62. infirmiſſimus quiſque G. 15. intimus quiſque 15, 35. invalidus quiſque 12, 42. leviſſimus quiſque H. 1, 88. Gallorum G. 29. locupletiſſimus quiſque H. 2, 84. modeſtiſſimus quiſque H. 4, 9. optimus quiſque 3, 13. 3, 17. 3, 44. 15, 34. H. 1, 83. manipularium 1, 21. educator 12, 41. libertorum A. 41. juſſis paruere H. 4, 25. perditiſſimus quiſque 14, 20. pervicaciſſimus quiſque H. 5, 12. peſſimus quiſque 1, 16. 3, 14. H. 1, 16. H. 5, 5. promptiſſimus quiſque 4, 51. H. 1, 51. A. 3. proximus quiſque 14, 18. A. 36. regi 15, 15. rariſſimus quiſque H. 2, 84. recentiſſimus quiſque H. 2, 53. A. 31. ſeditioſiſſimus quiſque H. 2, 66. ignavus H. 4, 34. vincti 1, 44. ſpectatiſſimus quiſque 4, 6. ſplendidiſſimus quiſque 3, 54. H. 2, 81. H. 4, 8. H. 4, 27. ſtrenuiſſimus quiſque H. 4, 69. ſtultiſſimus quiſque H. 3, 55. turbidiſſimus quiſque delecti H. 3, 49. valentiſſimus quiſque H. 2, 8. proxima quæque H. 3, 6. quiſque conſulebant H. 4, 48. habuerunt H. 2, 84. objectantes H. 2, 44. proderent 15, 57. vincti 15, 35. ſuam quiſque manum traherent H. 5, 20.
Quod alarum cohortiumque 15, 26. armentorum, frugum G. 15. auxiliariorum 4, 37. biremium H. 5, 23. civium 6, 11. militum H. 2, 44. H. 2, 55. congregantur H. 4, 15. erat, contractum H. 4, 71. nationum 14, 38. peditum 4, 73. 14, 32. quod roboris ſit H. 4, 76. fuit, fuſi H. 5, 16. quod ſociorum 2, 52. quomodo, *utcunque* 2, 50. 3, 5. 3, 73. 6, 38. 12, 46. H. 5, 5. G. 20. acta H. 1, 7. addita 3, 19. meritus 3, 17. prolata verba 14, 16. traditum 15, 53.
Quotuſquiſque 1, 3. 6, 9. O. 10. quotus enim quiſque O. 21. O. 26. quotum quemque inveneris O. 29.

R.

Radendum faſtis nomen 3, 17.
Rætia 1, 44. H. 2, 98. H. 3, 5. H. 3, 8. H. 3, 15. H. 4, 70. G. 3. provincia G. 41. procuratoribus continetur H. 1, 11. Ræticæ alæ cohorteſque H. 1, 68. Alpes G. 1. copiæ Vitellio adjunguntur H. 1, 59. Rætica auxilia H. 1, 67. juga H. 1, 70. Ræti H. 1, 68. H. 3, 5. H. 3, 53. H. 5, 25. G. 1. Rætorum cohortes 2, 17. juventus H. 1, 68.
Ramalia mortua 13, 58.
Rapax legio, *vid.* Legio unaetviceſima. Rapaces, *milites ex ea legione* H. 3, 22.
Rapere, *prædari*, imperium vocatur A. 30. rapere, *vi abſtrahere*. tempeſtas in abrupta rapit 2, 55. naves Auſter 2, 23. rapere conjugem, filiam *cujus* 1, 55. 2, 7. ſigna, vexilla H. 2, 43. rapi in carcerem 6, 40. raptus fraude, vi 2, 39. in curiam 6, 18. in urbem 11, 1. in locum ſervilibus pœnis ſepoſitum 15, 60. per milites 15, 55. rapta in vincula pars familiæ 16, 18. uxor 1, 59. rapti exploratores H. 2, 17. de imperatore fiſci 1, 37. amne prono H. 5, 22. in Britanniam 2, 24. raptæ aquilæ 1, 61. fruges H. 5, 4. veſtes 15, 15. rapta, *præda* 4, 48. ſpolia conſularia H. 4, 42. bello reddi H. 4, 40. rapere in tabernaculum, *abducere* 1, 35. arma, *corripere* 1, 41. 2, 19. 14, 31. H. 1, 38. H. 1, 63. H. 1, 80. temere H. 4, 37. rapere exercitum, *raptim ducere* 1, 56. 15, 8. vexillarios, partem equitum H. 3, 6. turbam in Sequanos H. 4, 67. in caſtra rapi ſenatorem, *feſtinanter duci* H. 1, 29. Othonem H. 1, 26. H. 1, 27. rapere *regionem*, *agere*, *ferre*, *diripere* 13, 6. ſpem, *avide apprehendere* H. 1, 13. imperium rapturi, ni ducantur, *auctoritatem ducum ſibi capturi, nec juſſa exſpectaturi* H. 3, 19. voluptates illicitas, *avide capere* H. 3, 41. in arma gentem, *cito ad arma concire* H. 4, 21. hiberna alæ in tranſitu, *ex itinere occupare* H. 4, 33. raptum ire res Romanas H. 2, 60. rapidus vectus in urbem, *rapido curſu* H. 2, 54. rapidum agmen, *raptim ductum* H. 2, 30. rapidius H. 4, 71. raptare, *vaſtare*, Africam H. 4, 23. huc illuc vexilla H. 3, 22. raptim ducere H. 3, 18. extingui, *ſubito* 16, 13. raptores orbis, *Roman.* A. 30. raptus, *rapinæ* 2, 52. 6, 1. H. 1, 46. H. 1, 83. H. 4, 14. *diſtincta a latrociniis* G. 35. *in incendiis* exerceri *ſoliti* 15, 38.
Rarus egreſſu, *raro in publicum progrediens* 15, 53. quanto rarior popularitas, tanto lætioribus animis accepta 3, 69.
Ratio, *modus*, dum ea barbaro ratio fuit 3, 21. ratio conſtat 1, 6. victoriæ non redditur H. 4, 14. ratio rerum H. 1, 83. belli H. 3, 51. H. 4, 63. ratio & conſilium propriæ ducis artes H. 3, 20. ſi ratio ſit eundi, *ſi rationabile ſit ire* H. 1, 32. ratio fuit exercitui profligare H. 3, 22. rationibus præfecti liberti 16, 8. rationes familiares componere 6, 16.
Ravenna 1, 58. 2, 63. 4, 5. 4, 29. H. 2, 100. H. 3, 40. Ravennæ habita claſſis 13, 30. Ravennas claſſis H. 2, 100. H. 3, 6. H. 3, 40. Ravennates claſſici H. 3, 50.
Reatini 1, 79.

Rebellatio, *rebellio* 14, 3.
Rebilus Caninius H. 3, 37.
Rebius Aminius 13, 30.
Recens, *novum* 11, 24. clades 4, 63. conſcientia 4, 12. decretum 3, 62. dolor 3, 6. 4, 8. exemplum 1, 48. felicitas H. 2, 20. fera G. 23. legatus A. 18. invidia 2, 77. ira 4, 3. libertas 2, 46. mæſtitia 2, 84. memoria 2, 76. 14, 15. militia 11, 3. partus 15, 23. terror 14, 23. A. 36. vocabulum G. 2. recens dolore & ira 1, 41. prætura 4, 52. victoria miles H. 3, 77. recentes *auctores* A. 10. oblati 4, 71. recentes ſtipendiis 15, 59. in dolore 3, 1. recentia 1, 51. *crimina* 3, 13. & nova exempla O. 8. merita 12, 62. odia 1, 1. recentium incurioſi 2, 88. recentior memoria 14, 63. recentiſſimus quiſque H. 2, 53. ſervorum A. 31. recentiſſimi equitum H. 3, 20. recens, *nuper*, *recenter* 2, 21. 4, 5. cognita 4, 69. reperta ratio 11, 25. reverſi 12, 27. ab exſilio H. 1, 77. feſſi juvandique 12, 63. in coloniam deducti 14, 31. orta amicitia 15, 51. cenſuerant patres H. 2, 10.
Receptacula Nili 2, 61.
Receptui canere H. 2, 26.
Receptus Nonius H. 1, 56.
Reciderunt huc cuncta, *devenerunt* 3, 59.
Recidere quid ad priſcum morem, *reſecare*, *reformare* 3, 53.
Reciperare *quid* H. 2, 84. Armeniam 11, 10. Britanniam A. 17. gloriam H. 2, 24. H. 3, 24. judicia 11, 22. obſides 13, 9. ordinem ſenatorium H. 2, 86. ripam, caſtra H. 5, 16. reciperans Armeniam 6, 32. militia H. 2, 82. Tigranocerta 15, 18. reciperatus pons H. 4, 77. reciperata matris gratia 14, 5. libertas 2, 45. provincia A. 5. reciperatæ cibo ſomnoque vires H. 3, 22. reciperator urbis 2, 52. reciperatores 1, 74.
Recipere inter reos 3, 70. in reos 13, 10. reum criminum 4, 21. receperit *pro recepturus fuerit* 6, 45. receptus mos 2, 85. recepti rei 2, 74.
Recitare ſacramentum, *præire* H. 4, 59. recitatio O. 9. tragœdiarum O. 11. recitationes rariſſimæ O. 10.
Reclinis 13, 16. ſuper pedes cubitantis 14, 5.
Recludere, *aperire*, delubra, altaria, carcerem 4, 70. fores cubiculi 14, 44. humum 2, 25. ſpecus 11, 20. vulnera H. 2, 77. recludi quæ 4, 71. mentes tyrannorum 6, 6. quæ pecunia recluſa ſunt 16, 32.
Recognoſcere ſpatia certaminum H. 2, 70. recognoſcenda dona A. 6.
Recolere avitum decus, *renovare* 3, 72. *quos* ſacerdotiis, *denuo honorare* H. 1, 77. recoli imagines H. 3, 7.
Recondere, *abſcondita ſervare*, odia 1, 69. verba, vultus 1, 7. voluptates, *abſcondere* 4, 57. recondita cauſa O. 28. res O. 33.
Recordari *quid* H. 1, 37. libertatem A. 32. recordatus carmen 15, 70. recordatio O. 1. facinorum 15, 36. fortunæ 14, 63. majorum 2, 53 majeſtatis, amicitiæ H. 1, 44. recordationes bonæ 4, 38.
Rector copiis H. 2, 36. H. 1, 87. additus H. 2, 11. rectorem copiis miſit H. 2, 36. rector generis humani 3, 59. Mœſiæ H. 2, 85. *principis filii* 1, 24. 3, 48. provinciæ 12, 40. H. 2, 59. vulgus ſine rectore præceps &c. H. 4, 37. rectores, *duces* A. 28. copiis deſtinati H. 1, 87.
Recta æſtimatio, *verum judicium* H. 1, 14. recti pervicax H. 4, 5. recte factorum ſibi quiſque gratiam trahit 3, 53.
Recurſabant animo omina H. 2, 78.
Reddere conditiones H. 2, 41. jus, *dicere* 6, 11. jura 13, 51. per pagos G. 12. ordines, *reſtituere* H. 1, 52. rempub. *libertatem reipub.* 4, 9. ſupplicium, *invicem dare* 14, 33. redduntur literæ 11, 20. reddendæ dominationi, *ad reddendam domin.* 6, 43. redditus familiæ, *reſtitutus* 3, 24. redditi ſcenæ pantomimi 14, 21. reddita exta, *poſita*, *profecta*, ſuper ceſpitem H. 4, 53.
Redemptari H. 3, 34. redemptores H. 1, 27. redimitur latro pace & conceſſione agrorum, *emitur*, *ne latrocinetur* 3, 73. redempturus diſſimulationem mutuam A. 6.
Redintegrare animum legentium, *recreare* 4, 33.
Reditum ad munia 3, 7.
Redundant armis Hiſpaniæ, *abundant* H. 2, 32. clientelis O. 66. redundans multitudo H. 2, 93.
Referre artes eaſdem, *renovare* 1, 26. referunt liberi robora parentum G. 20. *quos* vultu, ſermone G. 43. referre gratiam benignitati deum 11, 15. duci 1, 42. meritis 15, 62. aliquid domum, *reportare* O. 20. inde amicitiam O. 9. corpora *ſcil. ex prœlio* G. 6. decus 3, 21. legiones in præſidium H. 1, 65. nihil O. 22. pretia G. 31. in ſedes ſuas ſigna 1, 28. ſpolia ad 12, 54. titulum, inſcitiam ad A. 5. quæ ad nepotes G. 18. retulit ſe ovans de Britanniis, *rediit* 13, 32. donec referantur literæ 15, 16. dum refertur nuntius 14, 58. referri cis Rhenum præſidia 11, 19. relatus domum 3, 15. caput interfecti relatum 14, 59. haud pigebit referre, *narrare* 1, 73. *qui* referebant 1, 61. retuli 2, 57. invitus O. 23. retulere multi A. 10. referre patri 2, 71. annos ævi prioris H. 1, 1. auctoritates 2, 32. cuncta 4, 42. epulas ut exemplum 15, 37. integritatem, abſtinentiam in A. 9. haud læta H. 1, 39. molliora H. 4, 32. res 2, 35. ſenatuſconſultum 13, 49. ſitum populoſque A. 10. ipſa verba 15, 67. verſus 15, 70. *quod* jactantia 11, 11. de moribus 3, 56. ad invidiam 2, 37. in deterius 13, 13. quid videretur 15, 21. referens exempla veterum 11, 6. locum, prœlium 2, 9. nomina ſingulorum 12, 61. ſibi compertum 13, 43. relata in mollius cuncta ad 14, 39. referre cauſam ad artes Sejani, *iis tribuere* 4, 57. referebatur cauſa ad matrem 6, 49. interitus referri ad caſum poſſet 2, 55. ad fortunam A. 8. in claritatem *cujus* G. 34. referre animum ad, *revocare*, *reducere*, *admovere* O. 30. manum ad capulum 15, 58. manus cruentas ad H. 4, 49. oculos ad 1, 25. tempus ad O. 16. referendus animus ad firmitudinem 3, 6. referre, *ponere*, quid in annales 4, 67. quæque in annum ſuum 4, 71. carmina in bibliothecas O. 21. diem inter feſtos 13, 41. hi inter Germanos referuntur G. 46. multam in tabulas 13, 28. referre, *proponere*, H. 4, 40. nemo refert quod 3, 54. de *quo* 4, 14. *quid* ad concilium 15, 22. ad ſenatum 4, 22. 6, 16. de 1, 52. rurſum rem 3, 63. ſuper collegio

11, 15. de immunitate Cois tribuenda 12, 61. referente Cæſare 3, 17. referri 5, 3. refertur ad patres de 12, 53. *de Agrippina* 16, 21. relatum eſt de Caſſio Severo 4, 21. libro Sibyllæ 6, 12. de negotio 3, 34. de Papia 3, 25. ea de re 15, 22. de victoria 13, 41. de Vitell. 5, 8. refert, *intereſt*, cujuſquam 4, 33. tanquam referret 6, 2. nihil referre, ſponte an coactus peccaviſſet 11, 36. non referre dedecori 15, 65. nec referre, *quem* faceret H. 2, 7. id ſolum refert H. 3, 66. cuncta ad rempub. referri, *æſtimari juxta magnitudinem reipub.* 2, 33.

Refertus, *plenus*, ſtudiis O. 34. referti agri H. 2, 56. præmiis bellorum 11, 7. refertæ domus honoribus, ornamentis O. 8. referta contumeliis carmina 4, 34.

Refectus opibus Langobardorum, *reſtitutus* 11, 17. refecta fides 6, 17.

Refovere *quæ*, *reficere*, *confirmare* 2, 47. provincias 2, 54. *quos* cura H. 1, 31. refoveri H. 3, 58. aſpectu principis 15, 36. refota *quæ* 14, 8. refovendæ vires 12, 66.

Refugi, *refugientes* 13, 40. in caſtra H. 3, 61. ſponte H. 2, 24.

Refuſus Tiberis, *reſtagnans* H. 1, 86.

Regere ſpecie obſequii H. 3, 50. valetudines *cujus* 6, 50. regendi cuncta onus 1, 11.

Regerere invidiam H. 3, 78.

Regia, *domus principis* 2, 62. 12, 18. H. 5, 11. Æetæ 6, 34. Numæ 15, 41. *Neronis*, fecunda deterrimorum 14, 13. prior *ſc. Caligulæ* 11, 29.

Regimen in omnia 3, 47. virtutis *duci* relinquere H. 1, 84.

Reginæ Britannicæ verberibus & ſtupro adfectæ 14, 31.

Regio ſexta, tertia 15, 26. regiones urbis quatuordecim 14, 12. in reg. XIV. Roma dividitur 15, 40.

Regium Lepidum H. 2, 50.

Regius mos 6, 1. regium in morem H. 2, 70. laus, certare de alieno 15, 1. ſtatim exſequi regium videtur 6, 32. facinus inſignium virorum cædes 16, 23. inſigne, *diadema* 2, 56. 12, 49. 15, 29. jus 2, 73. ſervili ingenio exercitum H. 5, 9.

Regnantibus diſplicent civilia filiorum ingenia 2, 82. regnari, *ſub rege vivere* G. 43. gentes regnantur H. 1, 16. G. 25. in quantum Germani 13, 54. regnator omnium deus G. 39. regnatrix domus 1, 4.

Regnum *pro imperio Romano* 12, 66. 13, 14. inſociabile 13, 17. reg. Ponti *fit* provincia H. 3, 47. regni cupido fratre & filia potior 12, 47. inſtrumenta 12, 66. regnorum libidines H. 1, 22.

Reguli, *minores reges* 6, 33.

Regulus accuſatur 5, 11. 6, 4.

Reg. Aquilius H. 4, 42.

Reg. Livineius 3, 11. gladiatores edit 14, 17.

Reg. Memmius 12, 22. moritur 14, 47. *alius* conſul 15, 23.

Reg. Roſcius H. 3, 37.

Relabens æſtus, *refluens* 2, 24. Tiberis 1, 76.

Relatio, *propoſitio in Senatu* 3, 53. 13, 26. conſulum 1, 13. relationis ejus repertor 12, 53. relationem egredi, *proferre quid loco ſententiæ, de quo relatum non ſit* 2, 38. mutare 14, 49. poſtulare 13, 49. conſules relationem incipiunt 5, 4.

Relegatus in alia inſula exercitus, *ad invidiam dictum*, *pro* miſſus A. 15. in terras extremas Germanicus 2, 82.

Relegit Aſiam, *regreſſus eſt per Aſiam* 2, 54.

Religio G. 39. H. 4, 41. nondum conditorum ancilium, *metus ex relig.* H. 1, 89. Herculis præcipua, *cultus* 12, 13. Jovis 3, 62. judicum, *ſententia religioſe lata* 16, 4. ſacerdotii 15, 24. templorum H. 1, 40. advecta G. 9. antiqua G. 43. Attica 15, 32. cæleſtis 5, 2. gentilis 12, 34. inſita 13, 57. patria 15, 55. vetus 13, 10. vetuſtiſſima 15, 41. annuit H. 4, 53. inceſſit 3, 71. religionis ſpecie in ambitionem delabi 3, 63. omnes fortunas effundere 14, 31. religione ſeſe tutari 1, 39. religiones 3, 71. H. 4, 83. opponuntur ſuperſtitioni H. 5, 13. numinum 3, 60. ſociorum 1, 79. cæleſtes 1, 11. læſæ 3, 24. patriæ ſpretæ H. 5, 5. tractatæ 4, 16. ceſſant 3, 58. rel. addere urbi H. 4, 83. ſpernere 16, 22. contra rel. fieri 1, 73. religionibus devincire populum 3, 26.

Relinquere, *per ultimam voluntatem* O. 13. agros 14, 18. bona ſua patriæ 4, 43. imaginem vitæ 15, 62. libros O. 21. ſui memoriam 15, 68. pectoribus preces ultimas 2, 71. relinquere curiam, *omittere*, *abſcedere* curia 2, 34. imperium H. 2, 47. ſcutum G. 6. ſenatum H. 3, 43. relicta Aſia G. 2. relictum limen Agrippinæ 13, 19. relicta caſtra H. 3, 14. relictis hibernis 15, 10.

Reliquiæ corporum humanorum 2, 69. ferales 2, 75. Vari legionumque inſepultæ 1, 60. inferuntur tumulo 3, 4. reliquias humo tegere 1, 62.

Reliquæ ſpes 13, 17. reliqua belli 14, 38. H. 4, 2. lacus 12, 56.

Remeare, *redire*, navibus H. 5, 22. itinere diverſo 13, 47. ad *quem* H. 3, 54. A. 40. ex Campania 15, 60. in terga 3, 21. in regnum 11, 8. in ſedes patrias 14, 25. cum legionibus in 6, 37. remeavit trepidus 15, 10. remeant mari naves 12, 17. remeans flumen H. 1, 86. Ægypto Germanicus 2, 69. Armenia 1, 3. Syria H. 2, 79.

Remedium ſeveritate quæſitum 13, 35. remedia intempeſtiva delicta accendunt 12, 54. motus ex incertis cauſis orti, difficiliora H. 1, 63. tardiora, quam mala A. 3. remedia vocat, quæ alii ſcelera H. 1, 37. remediis gravior quam delicta erant 3, 28.

Remex *pro remiges* 4, 5. remigium *pro remorum ordinibus* 2, 24. converſum 2, 6. mutabile H. 3, 47. & ſolutum G. 44. remigium *pro remigibus* 14, 39. *pro ipſo actu remigandi*, non alacri remigio 3, 1.

Remi, *pop.* H. 4, 67. H. 4, 68.

Remittere *quid*, *omittere*, *condonare* 2, 47. H. 3, 58. beneficium 11, 3. caſum reipub. H. 2, 48. nihil ex A. 27. nomen principis H. 4, 11. utilitatibus publicis odia 1, 10. quæ non dabantur, remiſit H. 3, 58. nihil e luxu remittens H. 3, 55. remittitur mors *quibus* 11, 36. munus H. 3, 5. nihil de ſævitia 6, 25. vacationes H. 1, 46. cura 14, 23. ædilibus 3, 55. ignominia H. 1, 52. pars tributorum H. 1, 51. remiſſum *eſt* aliquid *ſc. de rigore legis* 3, 34. tributum 12, 58. 12, 63. vectigal 13, 31. remiſſus, *non ſponte*, *ſed miſſu alterius veniens* 12, 21. & ſubridens, *placide* O. 11. nihil re-

miſſum, *omnes intenti* 2, 13. remittere *pro permittere* 1, 8. remiſſiones *ſcil. curarum* A. 9. luſuſque puerorum O. 28.
Remmius 2, 68.
Renidens H. 4, 43. Scevinus 15, 66. vultu falſum 4, 60.
Renuere, *abnuere* 15, 58. renuit Tiberius 1, 76.
Reparare auxilia 3, 73.
Repellere ſegnitiam H. 2, 4.
Rependere, *penſare* 14, 44.
Repens, *recens*, *novum* 6, 7. 11, 24. cogitatio H. 1, 23. perfidia H. 4, 25. tumultus H. 2, 49.
Repentinus Calpurnius H. 1, 56.
Repertor, *inventor*, facinorum 4, 11. novi juris 2, 30. relationis 12, 53. repertores flagitii 4, 71.
Repetere ſolemnia, *iterare* 3, 6. repetitus ex vetuſto mos, *renovatus* 4, 26. repetita amicitia regis 4, 37. lætitia convivii 13, 16. armis provincia 3, 12.
Repetundæ pecuniæ 1, 74. repetundarum crimina 4, 19. 13, 43. H. 1, 77. lege damnatus Antonius Flamma H. 4, 45. Cadius Rufus 12, 22. Coſſutianus Capito 13, 33. Vipſanius Lenas 13, 30. repetund. metus 15, 21. repetund. argui 3, 33. damnari 3, 70. 14, 28. poſtulatus 3, 66.
Reponere amiſſa urbi, *reparare*, *reædificare* 16, 13. imagines H. 1, 78. pontes 1, 63. ſtatuas H. 1, 78. repoſitus honos Poppææ 14, 61. repoſitæ effigies 3, 14. imagines H. 3, 14. H. 4, 37. repoſita fora templaque H. 3, 34. reponere odium, *recondere* A. 39. plus in duce, *credere plus eſſe in duce* G. 30.
Reportare legiones claſſe 1, 63. reportari Amorgum *ſc. navi* 4, 30. cineres *cujus* 14, 12. legiones 4, 23.
Repoſcentes proſpera, adverſa, *quærentes quid eveniſſet* H. 3, 13.
Reprimere, *cohibere*, impetum H. 2, 23. ſuperſtitionem 15, 44. ſuos H. 2, 25.
Repudium dictum 3, 22.
Reputare, *cogitare*, *æſtimare* H. 1, 70. adverſa H. 2, 74. infirmitatem ſuam H. 2, 16. nihil ſpernendum 2, 40. ſecum præmia perfidiæ 15, 54. tenebras 13, 20. ſimul illud reputare 3, 12. reputans 14, 6. H. 1, 70. odium publicum 6, 30. ſcelera 2, 67. vim Rom. H. 4, 21. non poſſe H. 1, 83. reputantes 11, 28. H. 3, 8. tempora H. 2, 50. vere H. 4, 17. haud proſperum favorem *ſcil. fuiſſe* 2, 41. haud degenerem 12, 51. reputatio veterum novorumque morum H. 2, 38.
Requieſcere a domeſticis malis 6, 38.
Requirere, *quærere* O. 7. O. 10. quoſdam H. 1, 23. cauſas 6, 26. O. 28. ex *quo* O. 1. requirens miſericordiam verbis, *petens* 12, 36. objecta 16, 24. requirentes cauſam digreſſus H. 1, 27. requiri corpus *cujus* H. 2, 45. teſtamentum 14, 6. requirere conſtantiam, *deſiderare* H. 4, 6.
Res, *ſubſtantia*, *bona*, quadringent. millium minor 4, 63. familiaris 6, 17. 14, 21. 15, 43. 15, 53. 16, 17. O. 9. Claudii 12, 60. principis 13, 1. tenuis 15, 55. nummaria 6, 17. pecuniaria 6, 5. res familiares 2, 38. tenues 2, 37. rerum anguſtia 4, 72. res frumentaria, *copiæ*, *annona* 6, 13. 14, 51. 15, 8. 15, 36. ſuppeditat 15, 16. militaris 11, 22. O. 28. navalis, *claſſis* 15, 46. nova, *inopina* H. 3, 13. Romana, *reſp. Rom.* 1, 31. 2, 49. 4, 1. 4, 24. H. 4, 25. afflicta H. 3, 46. H. 4, 14. huc provecta 12, 11. turbata H. 4, 57. virtute ſtetit H. 2, 79. rei Rom. arbitrium 6, 51. rei Rom. imponere 4, 57. rem Rom. adeptus eſt 3, 55. rerum Rom. ſtatus H. 1, 11. rebus Rom. illudere 12, 7. res Rom. raptum ire H. 2, 6. ira numinum in res Rom. 16, 16. rebus Rom. deſperatis 6, 14. res Cheruſcæ 11, 17. tranſlatæ H. 1, 29. res Gallorum validiores G. 28. populi Rom. modicæ H. 3, 72. res ſumma, *imperium* 3, 56. 6, 31. turbata H. 5, 18. res *negotium* eſt mihi tecum O. 10. poſcit H. 2, 5. poſcere videtur H. 4, 5. rem affligere H. 4, 78. gerere 1, 52. 15, 25. H. 2, 2. ex re conſulturus 1, 24. res mortalium 6, 22. fatum congruere rebus 6, 22. ambiguæ H. 2, 7. attritæ H. 2, 56. res, *ſcil. geſtæ* Blæſi 3, 73. Domitiani 11, 11. rerum Rom. florentiſſimus auctor 3, 30. Tiberii, Caii 1, 1. veteris pop. Rom. 4, 32. res extremæ, *extrema neceſſitas* 12, 17. 12, 43. in res extremas uſque fidus H. 1, 45. res feſſæ 15, 50. probe fluentes O. 5. fractæ H. 3, 54. impulſæ H. 3, 2. integræ 12, 25. 12, 40. H. 3, 39. labantes H. 2, 86. novæ, *vide* Novæ res. perditæ H. 2, 46. H. 4, 34. H. 4, 73. proſperæ 12, 37. 14, 37. 16, 22. H. 3, 18. H. 4, 61. H. 5, 14. A. 14. *opponuntur* adverſis H. 1, 2. ambiguis 12, 38. ſecuræ H. 1, 16. trepidæ H. 4, 18. turbatæ 4, 49. H. 1, 88. turbidæ 12, 31. 12, 49. H. 1, 31. H. 1, 83. H. 4, 77. res Orientis, *ſtatus* 2, 5. 2, 42. urbanæ 1, 16. H. 1, 90. urbis mæſtæ 4, 32. in res urbis intentus H. 4, 51. rerum ingens H. 4, 66. capitalium damnati 1, 21. humanarum poſſeſſio, *imperium* H. 4, 54. certare de rerum poſſeſſione H. 4, 61. magnitudine rerum hebeſcere 3, 69. rebus magnis, *florente ſtatu* 4, 56. modicis æqualitas facile habetur H. 2, 38. motis 1, 57. perditis, omnes præcipiunt H. 3, 73. privatis H. 5, 1. proſperis anxii, qui defuerunt H. 3, 50. ſecundis etiam egregii duces inſoleſcunt H. 2, 7. turbatis 4, 49. H. 1, 88. res proferre, *differre negotia* 2, 35. novas moliri H. 4, 38.
Reſidere in terris patriis, *remanere* 4, 55.
Reſidui nobilium 11, 23.
Reſiſtunt defixi, *manent eodem loco* 13, 16.
Reſolvere, *diſſolvere*, diſciplinam H. 1, 51. vectigal, *abolere* H. 4, 65. venas 6, 9. 6, 48. vim principatus 1, 6. reſolutus in luxus & otium 4, 67.
Reſpergi probro H. 1, 48.
Reſpicere deos, *de diis cogitare* H. 4, 4.
Reſpublica *opponitur monarchiæ* 1, 3. H. 1, 50. quaſi illud reſpub. eſſet 4, 19. reddenda 4, 9. vetus 1, 1. 1, 7. 11, 23. 16, 22. dignus, a quo reſpub. inciperet H. 1, 16. reſpub. *de ea quæ ſub imperatoribus* H. 1, 84. æterna, principes mortales 3, 6. in ancipiti 1, 36. in præcipiti 4, 30. optimo cuique reipub. amor H. 2, 7. reipub. cura ſapientibus H. 1, 88. ob rempub. obiiſſe 2, 83. 3, 6. corruptiſſima repub. plurimæ leges 3, 27. e repub. eſſe 4, 31. videri H. 1, 41. pro repub. obitæ mortes 16, 16. reſpub. Maſſilienſium 4, 43.
Reſtantes laminæ, *reſiſtentes* 3, 46.
Reſtaurare ædem 4, 43. theatrum 3, 72.
Reſtringere mæſtitia animum 16, 16. reſtrictum imperium, *parcum voluptatum* 15, 48. in modum laquei vinculum, *alligatum* 15, 57.

Reſultantes ſaltus, *reſonantes* 1, 65.
Reſumere arma H. 2, 44. H. 4, 76. cultum patrium H. 4, 64. hoſtilia 12, 15. regium inſigne 15, 29. libertatem 14, 31. nomen legati H. 3, 4. petitiones 13, 51. pugnam H. 2, 41. voluptates 3, 6. reſumendæ libertati tempus 3, 40. reſumpta dominatio H. 5, 8. militia H. 2, 67. reſumptum ſacramentum H. 4, 37.
Reſurgit bellum, *renovatur* 3, 74. reſurgere in ultionem H. 3, 2. reſurgens urbs, *quæ reſtituitur, reædificatur* 15, 41. reſurgentes partes, *recolligentes ſe, reviviſcentes quaſi* 2, 43.
Retegere occulta conjurationis, *detegere* 15, 74.
Retentare calones, *retinere* H. 4, 60. fugientes H. 5, 21. legiones H. 4, 13. puppes H. 2, 35.
Retinere exercitum ſine copiis, *conſervare* H. 2, 32. caſtra ut ſpem noviſſimam H. 3, 84. vitam 16, 34. ret. ſinu infantem H. 2, 59. ſenatuſconſultum infirmum aut validum retinebatur H. 2, 10. munimenta ingenii retinentur 4, 61. retinens dux H. 2, 18. retinens antiqui moris, *tenax* 16, 5. modeſtiæ 5, 11. nobilitatis 2, 38.
Retractare, *iterum tractare* G. 22. librum, *corrigere* O. 3.
Retrahere copias, *reducere* 3, 74. *quem* ad dicendam cauſam 3, 38. ad ſocietatem H. 4, 56. in arma H. 4, 70.
Retundere *quem*, *reprimere, refutare* 5, 11.
Reudigni, *pop.* G. 40.
Revelare frontem, *cæſariem ponere* G. 31.
Reverens ſermo H. 1, 17. reverentia imperii H. 1, 55. ſacramenti H. 1, 12.
Reverſus, *pro eo, qui ſponte acceſſit* 12, 21.
Revicta conjuratio, *convicta* 15, 73.
Revireſcunt partes H. 3, 7.
Reviviſcit arbor in novos fœtus, *revireſcit* 13, 58.
Revolvere fructus, *repellere, arcere* 6, 33. revolvi, *redire* ad irritum victoria H. 3, 26. ad memoriam conjugii 11, 34. ad vana, irriſa 4, 9. ad vitia 16, 18. revolutus amnis H. 5, 14.
Reus inter judices ſententiam dicens 12, 54. 13, 23. locupletior O. 5. potens, inops H. 2, 10. vilis & nocens protegi non poteſt H. 4, 10. reo prodeſt nimia accuſatoris potentia H. 2, 10. reum agere 3, 13. ſubdere 1, 6. falſis 1, 39. rei recepti 2, 74. reorum lacrimæ ac ſordes O. 12. reos fuiſſe ſe, tantum pœna experti 15, 71.
Rex, ſocius, & amicus appellatus 4, 26. reges captivi populo Rom. oſtenſi 12, 38. Germanorum 2, 88. G. 42. G. 43. G. 44. ex nobilitate G. 7. reges inſervientes H. 2, 81. inſtrumenta ſervitutis A. 14. regum tutores *Romani* 2, 67. ingenia ferenda 11, 11. prona ad formidinem H. 4, 83. in ſocietatem coëuntium mos 12, 47. regibus æqua, nedum infima inſolita ſunt 2, 42. ſuetus Oriens H. 4, 17. ſolita H. 5, 8.
Rhacotis H. 4, 84.
Rhadamiſtus filius Pharaſmanis 12, 44. Armeniam occupat 12, 45. amittit 12, 50. recipit 12, 50. fugit 12, 51. ſocerum, ſororem, eorumque liberos necat 12, 47. uxorem vulneratam in Araxem trahit 12, 51. regno Armeniæ ſæpe potitus 13, 6. interficitur 13, 37.
Rhamſes 2, 60.
Rheginorum oppidum 1, 53.
Rhenus 1, 3. 1, 59. 1, 69. 4, 5. 11, 20. G. 41. Ræticarum Alpium vertice ortus G. 1. aggere coërcitus 13, 53. Gallias a Germ. dividit G. 1. patiens navium H. 4, 26. alveo certus G. 32. continuus uno alveo 2, 6. latior, placidior 2, 6. velut in duos amnes dividitur 2, 6. Batavorum tergum ac latera circumluit H. 4, 12. G. 29. Helvetios *accolas habet* G. 28. Rheni deſcriptio 2, 6. ripa 2, 83. G. 3. G. 28. Gallica 2, 6. ſuperior, inferior 1, 31. Rheno prætexi G. 34. ad Rhen. moles ſtructa H. 5, 14. a Druſo & Germanico H. 5, 19. Moſæ fluminis os Rhenum Oceano adfundit H. 5, 23. in Rhenum projicere 1, 32. Rheno demittere claſſem 1, 45.
Rheſcuporis 2, 64. Cotyn occidit 2, 66. bellum adverſus Romanos volvit 3, 38. interficitur 2, 67.
Rhetores O. 29. O. 42. claudere ludum impudentiæ juſſi O. 35. novi O. 14.
Rhodanus *fl.* 13, 53.
Rhodius ſeceſſus 4, 15. Rhodii 12, 58. Oratores O. 40. Rhodus 1, 4. 1, 53. 2, 55. 6, 10. H. 2, 2. Rhodi agens 2, 42. 3, 48. Rhodi ſecretum 4, 57.
Rhœmetalces 2, 64. *alius, Rheſcuporis fil.* 2, 67. 3, 38. 4, 5. cum auxiliis popularium ad Sabinum venit 4, 47.
Rhoxolani, *pop.* H. 1, 79.
Ridere vitia, *tantum riſu proſequi ut rem ludicram* G. 19.
Rigodulum H. 4, 71.
Rigor antiquus, cui pares non ſumus H. 1, 18.
Rimans ſecreta omnium 6, 3. rimandæ offenſæ H. 4, 11.
Ripæ Rheni præfectus H. 4, 55.
Ritus militiæ 14, 37. feſti lætique H. 5, 5.
Rivi congeſtu arenæ abditi 15, 3.
Robur, *vis, nervus* H. 1, 61. ætatis 13, 29. 14, 63. ætatis maturrimum 12, 65. Batavorum H. 4, 22. *cohortium* 4, 2. equitatus 15, 10. exercitus 3, 74. 12, 15. H. 1, 87. H. 2, 21. H. 3, 13. *opponitur* nomini H. 4, 15. juventæ 6, 46. 14, 52. legionum 6, 37. 12, 31. H. 1, 70. H. 2, 94. partium H. 2, 67. peditum 3, 39. equitumque H. 4, 14. præcipuum 4, 5. ſummum 15, 50. omne in pedite G. 30. A. 12. in equite H. 2, 14. robur ac ſedes bello colonia H. 2, 19. robur honeſtis conſiliis H. 1, 38. ad majora nitenti A. 6. attollere robur exercitus Germanici H. 2, 21. H. 2, 75. quod roboris ſit H. 4, 76. quod roboris fuit, fuſi H. 5, 16. roboris plus penes peditem G. 6. robora Germanorum 1, 24. victoris exercitus H. 3, 1. H. 3, 54. claſſium, alarum H. 2, 76. ipſa robora, *fortiſſimus quiſque* H. 4, 33.
Robur, *locus in carcere* 4, 29.
Robuſtiores *pro doctioribus* O. 35.
Rogare: nihil poſthac rogaturus 3, 16. *per genua* 6, 49. *per ſua merita* 3, 16. rogare *quem* ſententiam 3, 17. 3, 68. 4, 56. 11, 4. H. 4, 41. legem 4, 16. 12, 26. rogatio, *lex*, Cincia 15, 20. tribunicia, *plebiſcitum* 6, 16. rogationes Juliæ 3, 25. Lepidi turbidæ 3, 27. Semproniæ 12, 60.
Roma a principio ſub regibus 1, 1. Trojæ *filia* 4, 55. civitas omnium gnara & nihil reticens 11, 27.

oppidum *dicitur* 12, 24. ſermonum avida 13, 6. luſtratur 13, 24. vetus quoquomodo ædificata 13, 38. a Senonibus incenſa 15, 41. reædificatur 15, 43. diſcordiarum avida 16, 22. incendiis vaſtata H. 1, 2. facilis ad accipienda credendaque omnia nova, cum triſtia ſunt H. 1, 19. caput rerum H. 2, 32. urbs unde in omnia regimen 3, 47. civitas cuncta interpretans H. 2, 91. fecunda gignendis inimicitiis H. 2, 92. a Gallis capta, Porſenæ dedita H. 3, 72. ſimul furens & laſciviens H. 3, 83. capitur a Flavianis H. 3, 85. pavida & ſervitio parata H. 4, 2. rimandis offenſis ſagax H. 4, 11. novis ſermonibus læta H. 4, 11. Romæ dolor ob valetudinem Germanici 2, 82. verſus civitatis ſtatus 1, 4. incendium ſub Tiberio 4, 64. ſub Nerone 15, 38. templum apud Smyrnam 4, 56. apud Pergamum 4, 37. Romæ viſitur quod uſquam corrumpere & corrumpi poteſt 14, 20. Romæ regiones quatuordecim 14, 12. 15, 40. Romam cuncta atrocia confluunt 15, 44. Roma petere, quam habere reges malunt Barbari 12, 14. Romanus, *pro Romanis* 1, 50. inritus feſſusque 3, 21. demiſſus Troja 12, 58. hinc Romanus, inde Cheruſci 12, 28. fuſus victuſque H. 4, 17. Rom. exercitus in externa verba jurat H. 4, 57. Rom. miles H. 1, 79. Rom. populus non fraude, ſed palam hoſtes ſuos ulciſcitur 2, 88. aliud agens A. 43. populi Rom. majeſtas 1, 72. magnitudo G. 29. vita per incerta maris volvitur 3, 54. navibus & caſibus permiſſa 12, 43. Romana auctoritas G. 42. claſſis A. 10. clementia 1, 57. colonia G. 28. interpretatio G. 43. lingua A. 21. magnitudo 2, 10. res melius virtute quam pecunia ſtetit H. 2, 69. ſeditio *ſcil. legionum Rom.* 1, 36. vis 3, 60. ultio 2, 26. urbs 16, 28. Rom. imperii *magnitudo tempore Taciti* 2, 61. pars Batavi G. 29. nominis gloria A. 23. Romani vetera extollunt, recentium incurioſi 2, 88. ejecti 2, 45. empti a Gallis, Tuſcis obſides dederunt, Samnitium jugum ſubierunt 11, 24. hoſtes Parthorum propter Armeniam 12, 44. invicti 2, 25. prœliantes 2, 16. raptores orbis A. 30. veteres 14, 57. fluctibus & ſaxis infeſtiores A. 30. Romanæ acies 4, 33. aves, *aquilæ* 2, 17. claſſes G. 34. legiones perire præoptaverunt, ne loco pellerentur H. 4, 58. pro imperio Galliarum jurant H. 4, 59. H. 4, 60. Romanorum diverſi affectus & vota H. 1, 50. avaritia, crudelitas, ſuperbia 2, 15. clades in Britannia 14, 33. Romanarum rerum ſtatus ſub Tiberio 4, 4. ſub Galba H. 1, 11. Romana, *pro imperio Rom.* continentur 13, 49. arma 2, 46. A. 24.

Romanus Fabius 16, 17.

Rom. Hiſpo 1, 74. Senecam accuſat 14, 65.

Romilius Marcellus H. 1, 56. occiditur H. 1, 59.

Romulius Denter 6, 11.

Romulus 3, 26. 6, 11. 12, 24. 13, 58. conditor urbis 4, 9. multos populos eodem die hoſtes, dein cives habuit 11, 24. patricios majorum gentium inſtituit 11, 25. quod pomerium poſuerit 12, 24. ædem vovet Jovi Statori 15, 41. Tatio regi ſacerdotium ſacrat H. 2, 95. Romuli effigies 4, 9.

Roſis conſternere viam H. 2, 70.

Roſcia lex 15, 32.

Roſcius *hiſtrio* O. 20.

Roſ. Cælius H. 1, 60.

Roſ. Regulus H. 3, 37.

Roſtra H. 3, 70. H. 3, 85. O. 36. occupanda H. 1, 39. roſtratæ naves 4, 5.

Rota fortunæ O. 23.

Rubellius Blandus 3, 23. ſententiam dicit in Lutorium Priſcum 3, 51. Juliam Druſi ducit 6, 27. progener Tiberii 6, 45.

Rubel. Geminus 5, 1.

Rubel. Plautus 13, 19. ſermone vulgi imperio deſtinatus 14, 22. maxime timetur Neroni 14, 57. gener. L. Veteris 16, 10. ejus amicitia H. 1, 14. crimini data 16, 30. interficitur 14, 59.

Rubigine infectum ferrum O. 22.

Rubor *pro pudore* H. 4, 62. proprius H. 4, 7. ac dedecus H. 1, 30. eſt aſpici G. 13. non minus, quam præmia ſtimulat O. 36. rubori mihi eſt 14, 55. pater 11, 17. ruborem illatura 13, 15. a rubore contra pudorem muniri A. 45.

Rubrius eques Romanus 1, 73.

Rubr. Fabatus 6, 14.

Rubr. Gallus H. 2, 51. miniſter ſermonum inter Cæcinam & Sabinum H. 2, 99.

Rudimenta caſtrorum prima A. 5. juventæ 14, 53.

Rudis ætas 4, 8. pueritiæ 15, 38. rudes anni 13, 16. rudia ſæcula, *priſca* H. 1, 86. rudis dicendi 1, 29.

Rudibus dimicare O. 34.

Ruderi accipiendo deſtinatæ paludes 15, 43.

Ruere, *certatim adfluere* 3, 1. ultro A. 37. ruunt tempeſtates 1, 30. ad convivium H. 2, 68. ad naves H. 3, 77. ad oppidum 3, 1. ad portas 1, 66. ad ſeditionem, diſcordias H. 1, 46. in aperta, in ſilvam 2, 17. in caſtra H. 1, 45. in forum H. 4, 49. in ſervitium 1, 7. in tela 4, 25. per vias H. 5, 22. intus H. 1, 35. promptius 4, 23. ſponte in *quid* H. 3, 66. ruens ad victos H. 3, 79. in Galliam Rhenus H. 5, 19. ruentes 2, 17. H. 1, 56. H. 1, 82. A. 35. ruentium onere preſſæ naves H. 3, 77. ruere contis gladiiſque, *impetum facere* 6, 35. deſperatione H. 3, 82. imprudentia H. 2, 34. correptis ſignis vexilliſque H. 2, 18. ruens tanquam ad victos H. 3, 79. ruentes ſuſtinere H. 4, 78. ruere in amplexus *cujus* 16, 32. in exitium H. 1, 84. ruentia *opponuntur* proſperis H. 3, 64.

Rufilla Annia 3, 36.

Rufinus Galliarum dux H. 2, 94.

Rufin. Vincius 14, 40.

Rufius Criſpinus 12, 42.

Rufus Abudius 6, 30.

Ruf. Atilius A. 40.

Ruf. Aufidius 1, 20.

Ruf. Cadius 12, 22. ſenatui reſtituitur H. 1, 77.

Ruf. Cluvius, *vid.* Clu.

Ruf. Curtius 11, 20.

Ruf. Fenius, *vid.* Fen.

Ruf. Helvius 3, 21.

Ruf. Mennius H. 3, 12.

Ruf. Muſonius H. 3, 81. H. 4, 10. H. 4, 40.

Ruf. Numiſius H. 4, 22.

Ruf. Petilius 4, 68.

Ruf. Sulpicius 11, 35.

Ruf. Trebellienus 2, 67. 3, 38. 6, 39.
Ruf. Verginius *vid.* Verginius.
Rugii, *pop.* G. 43.
Ruina *pro hiatibus terræ* 2, 47. *pro damnatione* H. 4, 6. ruina eadem proſternere *quos* H. 4, 42. *pro continuis damnis* H. 5, 25. ruina amphitheatri 4, 63. ruinæ modo præcipitari H. 4, 71.
Ruminalis arbor 13, 58.
Rumor *pro fama* 4, 54. non fama nec rumore A. 33. rumor plebis, *ſermones* H. 2, 91. populi neminem ſine æmulo finit 14, 29. reconciliationis 14, 4. vulgi 4, 29. 4, 41. H. 3, 58. H. 4, 11. vulgi creber 15, 73. abolendus 15, 44. acer, diuturnus 5, 10. rumore adverſo eſſe 14, 11. H. 2, 26. atrox H. 1, 54. rumore claro eſſe 15, 48. compoſitus, auctus H. 1, 34. conſtans A. 43. diſperſus 4, 24. H. 4, 42. falſus H. 2, 52. inanis 1, 15. ingratus H. 4, 38. multus, varius ſuper ea re 11, 23. rumore multo eſſe apud 3, 76. occultus 2, 55. primus 2, 77. ſecundus 3, 29. ſiniſter H. 2, 93. ſubditus 6, 36. tradendus, arguendus 4, 11. vagus 2, 39. & incertus H. 1, 34. & ſubditus H. 3, 25. validus exoleſcit 4, 10. varius 3, 14. 3, 19. H. 2, 8. vulgatus H. 4, 54. A. 28. addidit 15, 15. inceſſit 1, 5. 4, 46. 15, 15. rumore aucta quæ H. 3, 43. ex rumore non ſtatuendum 3, 69. rumores belli H. 3, 45. ambitioſi H. 1, 12. falſi H. 2, 96. turbidi 13, 6. varii 1, 4. rumorum avidi H. 1, 4. rumoribus ſpernendis validus 3, 10. agitata res 3, 9. ferens mala 15, 46. relinquendum tempus, quo ſeneſcant 2, 77. differre imminentes dominos 1, 4.
Rumpere cuſtodiam H. 2, 63. imperium 13, 36. jus hoſtium 1, 42. reverentiam ſacramenti H. 1, 12. taciturnitatem 1, 74. ruptores fœderum H. 4, 57.
Rupes Tarpeia H. 3, 71.
Rurſus *pro e contrario* A. 28.
Ruſticus Arulenus 16, 26. vulneratur H. 3, 80. Pætum Thraſeam laudat A. 2. interficitur A. 45.
Ruſt. Fabius, *vid.* Fab.
Ruſt. Junius 5, 4.
Rutilantia arma H. 5, 13. rutilatus crinis H. 4, 61. rutilæ comæ A. 11.
P. Rutilius 3, 66. exſul 4, 43. ſuæ ipſe vitæ ſcriptor A. 1.

S.

SABINA Poppæa, *vid.* Popp.
P. Sabinus H. 2, 92. præfectus prætorii H. 3, 36.
Sab. Cælius H. 1, 77.
Sab. Calavius 15, 7.
Sab. Calviſius 6, 9. legatus H. 1, 48.
Sab. Domitius H. 1, 31.
Sab. Flavius interficitur H. 3, 74. *reliqua vide in* Flavius.
Sab. Julius H. 4, 67.
Sab. Nimphidius H. 1, 5.
Sab. Obultronius 13, 28. H. 1, 37.
Sab. Oſtorius 16, 23. 16, 30.
Sab. Poppæus, *vid.* Pop.
Sab. Titius 4, 18. in carcerem tractus 4, 68. circumventus a Latiari 6, 4.
Sabinus ager H. 3, 78. Sabina nobilitas 4, 9. origo 11, 24. Sabinum bellum H. 3, 72. Sabinorum ſacra 1, 54.
Sabrina fluvius 12, 31.
Sacellum Larium 12, 24. modicum H. 3, 74. ſacratum H. 4, 84.
Sacer magno operi pugio 15, 53. ſacri potus 14, 22.
Sacerdos Carſidius 4, 13. 6, 48.
Sacerdos cenſetur filiæ Neronis 15, 23. Nahatvalorum ornatu muliebri G. 43. ſacerdotes Auguſtales 2, 83. carpento Capitolium ingreſſi 12, 42. Judæorum H. 5, 5. eorum literæ antiquæ H. 5, 13. Germanorum auctoritas, G. 11. iis permiſſum animadvertere, vincire, verberare G. 7. ſacerdotium Auguſtalium 1, 54. H. 2, 95. pontificatus A. 9. quindecimvirale 11, 11. 16, 22. ſacerdotii honor, firmamentum potentiæ H. 5, 8. ſacerdotia H. 3, 86. avita, paterna H. 1, 77. vacua 6, 40. ſacerdotiorum jus diſtinctum 3, 64. ſacerdotia tribuere delatoribus 3, 19. H. 1, 2.
Sacramentum H. 1, 53. Galliarum H. 4, 58. inane viſum H. 1, 56. militare A. 7. præcipuum G. 14. prius H. 1, 56. recens, vetus H. 4, 58. reſumptum H. 4, 37. in nomen Tiberii renovandum 1, 8. Romanum H. 4, 77. ſolemne H. 1, 55. ſacramenti ejuſdem milites H. 4, 46. *militaris* oblivio 15, 67. reverentia H. 1, 12. ſacramentum accipere H. 4, 21. detrectare 1, 42. dicere 1, 28. H. 4, 31. exuere H. 3, 42. præire H. 2, 74. ſacramento Cæſarum longo imbutus miles H. 1, 5. adigere legiones 1, 37. H. 1, 76. H. 2, 79. dantes nomina H. 3, 58. quod erat militum ſacramento Vitellii adactum H. 2, 55. ſacr. ſolvi 16, 13. in eodem ſacramento eſſe H. 2, 81.
Sacrare ædem, *dedicare* 2, 49.
Sacrarium 2, 41. Horatii, Virgilii, Lucani O. 20.
Sacrata Claudia H. 5, 22.
Sacricolæ H. 3, 74.
Sacrificalis apparatus 2, 69.
Sacrificia, quibus gravidæ hoſtiæ immolantur 15, 47. Romana, Parthica 6, 37.
Sacroſanctus, *inviolabilis* 4, 36.
Sacrovir Julius, *vid.* Jul. diu diſſimulatus 4, 19. Sacrovirianum bellum 4, 18.
Sacrum peregrinum G. 9. ſacra Ægyptia, Judaica 2, 85. Dialia 3, 58. ſacra carpento Capitolium ingreſſa 12, 42. ſacra facere 3, 58. ſacra, *fas*, legationis 1, 42. menſæ 13, 17. 15, 52.
Sæculares ludi ab Auguſto, a Claudio, a Domitiano editi 11, 11.
Sæculum vocatur, corrumpere & corrumpi G. 19.
Sænia lex 11, 25.
Sævire in conjuges ac liberos tanquam miſerendo A. 38. ſæviente pelago 15, 46. ſævitia annonæ 2, 87. ereditorum 11, 13. præſidentium *provinciis* 3, 40. ignaviam ſævitia tegere 12, 10. per ſævitiem 11, 10. ſæva *pro adverſis* 2, 5. & deteſtanda clamitare 3, 23. de moribus *cujus* queri, *atrocia* 1, 6. ventorum 4, 67.
Sagina, *epulæ* H. 2, 71. gladiatoria H. 2, 88. ſagina gravis 1, 62.

Sagitta Claudius H. 4, 49.
Sag. Octavius 13, 44. H. 4, 44.
Sagittæ jaculaque H. 4, 61. ſagittas aſperare oſſibus G. 46. ſagittarius eques 2, 16. pedes 2, 16. 13, 40.
Sagula verſicoloria pro velis H. 5, 23. ſagum ſpina conſertum G. 17.
Sal 13, 57.
Salaminius Jupiter 3, 62.
Salaria *via* H. 3, 78.
Salarium proconſuli offerri ſolitum A. 42.
Saleius Baſſus O. 5. donatur a Veſpaſiano O. 9.
Saliare carmen 2, 83.
Salienus Clemens 15, 73.
Salluſtiani horti 13, 47. H. 3, 82.
C. Salluſtius rerum Roman. florentiſſimus auctor 3, 30. *Ejus nepos ex ſorore*
Sall. Criſpus 1, 6. Pſeudo-Agrippam capit 2, 40. moritur 3, 30.
Salonina H. 2, 20.
Saloninus Aſinius 3, 75.
Saltare diſerte O. 26. commentarios O. 26.
Saltuoſi loci 4, 45. 6, 34. ſaltus 2, 11. ingentium belluarum feraces 4, 72. Hercynius G. 30. Teutoburgienſis 1, 60.
Salubritas 15, 43. aquarum 12, 66. corporum 2, 33.
Salvianus Calpurnius 4, 36.
Salvius Cocceianus H. 2, 48.
Salv. Otho 12, 52. *ejus filius Imp. vide* Otho.
Salv. Titianus H. 1, 75. conſul H. 1, 77. curis imperii a fratre præponitur H. 1, 90. & bello H. 2, 23. honor imperii penes ipſum H. 2, 39. cum Vitellianis congredi properat H. 2, 33. nullum a Vitellio diſcrimen adiit H. 2, 60. procoſ. Aſiæ A. 6.
Salutis augurium 12, 23. templum 15, 53. exſtructum juſſu Neronis 15, 74. ſpes in audacia H. 4, 49.
Salutare nomine 12, 41. imperatorem 2, 18. legatum, imperatorem H. 2, 80. ſolem H. 3, 24. ſalutantium ambitio O. 29. agmina immenſa H. 2, 92. cœtus 13, 18. 14, 56. ſalutatio exercituum H. 2, 42. H. 3, 25.
Samaritæ, *pop.* 12, 54.
Sambulos mons 12, 13.
Samius, inſignis eques Romanus 11, 5.
Samii, *pop.* 4, 14. 6, 12.
Samnis *pro Samnitibus* H. 3, 59. *minor Romanis hoſtis quam Germani* G. 37. Samnitium jugum 11, 24. 15, 13.
Samnis Decius O. 21.
Samothracum ſacra 2, 54.
Samus, inſula 4, 14. 6, 12.
Sancia 6, 18.
Sancire fœdus 2, 65. 12, 46. legem 3, 25. 3, 54. ſanctor legum 3, 26.
Sanctimonia priſca 3, 69. ſumma 2, 86. ſanctimonia inſignis femina 12, 6.
Sanctitas, *caſtitas* 14, 60. ſanctitate temperari luſus O. 28.
Sanctus Claudius H. 4, 62.
Sancta ignorantia G. 40. memoria 4, 18. ſanctior eloquentia, *poëſis* O. 4. ſanctiſſimi teſtes G. 7. ſancte agere 13, 46.
Sanguinans eloquentia O. 12.
Sanguis, *ſtirps*, *ſoboles*, Claudiorum ſupremus 13, 17. cæleſtis 4, 52. Auguſti ſolus 3, 4. ſuus 4, 8. cuique indiſcretus H. 4, 52. Tiridates ſanguinis ejuſdem 6, 32. ejuſdem populi G. 39. Druſum, ut ſui ſanguinis fovebat 2, 43. ſang. gloria G. 28. nexus G. 20. ſanguinem ſuum perdere 4, 66. ſanguine propior 6, 46. ſanguis ſacer, *victimarum* 2, 14. pavore preſſus tardius labitur 14, 64. guſtatus in fœderibus 12, 47. ſenile corpus & parvo victu tenuatum, ſanguini lenta effugia præbet 15, 63. ſanguinem premere, *ſiſtere* 14, 64. 15, 64. aræ Veneris Paphiæ offundere vetitum H. 2, 3. ſanguine *centurionis* manus imbuere H. 1, 83. provinciarum provinciæ vincuntur H. 4, 17.
Sanitas ſola prope abeſt ab infirmitate O. 23. victoriæ H. 2, 28. medicus inter ſanos ſupervacuus O. 41.
Sanquinius Maximus 6, 4. L. Atruntii accuſator 6, 7. moritur 11, 18.
Santoni, *pop.* 6, 7.
Sapienti haud decorum gloriam ſibi recipere, unde amico infamiam parat 14, 56. ſapientes, *prudentes* H. 3, 55. ac cauti A. 27. ſapientibus cupido gloriæ noviſſima exuitur H. 4, 6. quietis & reipub. cura H. 1, 88. ſapientiſſimus quiſque & juniores *opponuntur* H. 4, 69. ſapienter reperta non vertenda 3, 69. ſapientia *interdum* vocatur, quod ſegnitia eſt H. 1, 49. intempeſtiva, periculoſa H. 3, 81. ſapientiæ doctores 14, 16. H. 4, 5. loco eſt alienam ſtultitiam opperiri H. 2, 34. quæ caſus obtulir, in ſapientiam vertenda 1, 28. in ſap. cedit fortuna G. 36. pro ſapientia *quandoque* eſt inertia A. 6.
Sarcinas inter abditi H. 3, 73.
Sardiani 2, 47. legatos Romam mittunt 3, 63. Etruſcorum conſanguinei 4, 55.
Sardinia 14, 62. 16, 9. 16, 17. latrociniis infeſta 2, 85. provincia 13, 30. Othonis in partibus H. 2, 16.
Sariolenus Vocula H. 4, 41.
Sarmatæ H. 1, 2. H. 3, 24. H. 4, 54. G. 17. Iberorum contra Parthos mercenarii 6, 33. ſolis equitibus valent H. 3, 5. Germanorum accolæ G. 1. nullo ſcuto defenduntur H. 1, 79. Oſis & Gothinis tributa imponunt G. 43. in plauſtro equoque vivunt G. 46. Sarmatarum omnis virtus velut extra ipſos H. 1, 79. in Sarmatas expeditio Muciani H. 4, 4. Sarmatæ Jazyges 12, 29. H. 3, 5. Sarmatica gens Rhoxolani H. 1, 79.
Satelles, *de ſectatoribus*, *aſſeclis*, *adulatoribus per contemptum dicitur*, Cæſaris 2, 45. Piſonis H. 4, 50. Sejani 6, 3. ſatelles & auctor 12, 49. ſatellites 16, 22. Vitellii H. 1, 84. ſatellitibus vobis H. 4, 58. centurioni & manipulo quaſi ſatellitibus 14, 59.
Satiatus proſperis adverſiſque H. 3, 66. ſatias, *ſatietas* 6, 38. capit *quem* 3, 30. 16, 16. divites in melius mutet 3, 54.
Satis clarus eſt apud timentem, quiſquis timetur H. 2, 76. ſatis ſuperque O. 4. tribuere 4, 38.
Satisfacere *cui deprecando* 4, 26. Corbuloni 3, 31.
Satrius Secundus 4, 34. Sejani cliens 6, 8. index

con[illegible]ionis *6*, 47.
Saturnalia 13, 15.
Saturninus turbator plebis 3, 27.
Saturn. Aponius, *vide* Apon.
Saturn. Luſius 13, 43.
Saturn. Vitellius H. 1, 82.
Saturnus H. 5, 4. pulſus a Jove H. 5, 2. Saturni dies feſti 13, 15. H. 3, 78. ædes 2, 41. H. 1, 27. ſtella H. 5, 4.
Saucii poſt magna prœlia cura & impenſis ditiorum refecti 4, 63.
Saufellus Trogus 11, 35.
Saxum *ſcil. Tarpeium* 4, 29. Tarp. *6*, 19. ſaxo dejectus 2, 32. Gabinum, Albanum 15, 43. Seriphium, *pro tota inſula ſaxoſa & ſterili* 4, 21. vivum, *nativum* 4, 55.
Saxa rubra H. 3, 79.
Scæva Didius H. 3, 73.
Scalprum 5, 8.
Scandere ſupra principem H. 4, 8.
Scantia flaminica Dialis 4, 16.
Scapula Oſtorius, *vid.* Oſtor.
Scaurus Lepidæ maritus 3, 23. *vid.* Mamercus Scaurus.
M. Scaurus Lutilium accuſat 3, *66*. ſuæ ipſe vitæ ſcriptor A. 1. concurſu totius civitatis accuſatus & defenſus O. 39.
Scaur. Aurelius G. 37.
Scaur. Mamercus, *vid.* Mam.
Scaur. Maximus 15, 50.
Scelus *pro cæde principis 6*, 33. a voto facile tanſitur ad ſcelus H. 1, 22. ſcelus inter ancipitia probatum veris mox pretiis æſtimatur 11, 26. externum cum lætitia habendum 12, 48. ſceleris ac dedecoris *differentia 6*, 51. ſcel. vinculum creſcit minore ſpe veniæ H. 4, 70. magnitudine ſceleris flagitia obtegere 13, 33. ſcelus jubere quam prohibere promptius *principi per ſcelus facto* H. 1, 45. poſt ſcelus ſera venia H. 2, 63. ſcelus factum eſſe loquuntur, faciuntque H. 3, 25. ſcelere quæſitus principatus ſubita modeſtia retineri non poteſt H. 1, 83. ſcelera *pro crudelitate* 15, 35. *ab iis diſtincta* dedecora 3, *66*. flagitia H. 1, 72. G. 12. ſcelera ſumma incipiuntur cum periculo, peraguntur cum præmio 12, 67. impetu valeſcunt H. 1, 32. etiam quibus proſunt, inviſa H. 3, 31. ſcelerum miniſtri veteres, oblatis recentibus, adfliguntur 4, 71. magnitudo perfectis demum illis intelligitur 14, 10. ſibi conſcii non niſi pollutum principem patiuntur H. 2, 37. conſcientia facilem tranſitionem facit H. 4, 56. ſcelera nuper reperta priſcis verbis obtegere 4, 19. ſceleribus faciendis promptus, audiendi inſolens 15, 67.
Scena 14, 20. redditi ſcenæ pantomimi 14, 21. ſcena domeſtica 15, 39. theatri *6*, 45. ſcena fabulæ 13, 21. ſcenam criminis parare, *crimina fingere* 14, 7. ſcenam inire 15, 39. ſcena pollui 14, 20. in ſcena exprimere geſtus O. 20. ſcenæ promiſcuæ 15, 33. ſcholaſticorum O. 35. ſcenicus, *vocatus Nero opprobrii cauſa* 15, 59.
Sceptuchi, *pop. 6*, 33.
Scevinus, *vid.* Flavius Scevin.
Scholarum vitia O. 35. ſcholaſtici O. 15. O. 26. O. 42. ſcholaſticorum ſcenæ O. 35. ſcholaſticæ controverſiæ O. 14.
Scientia artium etiam aliud agentes ornat O. 32.
voluptatum 16, 18.
Scindere, *pertranſire*, ſcindit Sueviam jugum G. 43. *ſic forte*, ſcindere ſilvam, limitem 1, 50. ſcindere agmen, *rumpere* 1, 65. pontem H. 5, 26. vallum H. 4, 28. veſtem H. 4, 27. ſcindi in factiones H. 1, 13.
Scipio *qui cum Cæſare bellum geſſit* 4, 34. præfectus cohortis H. 2, 59.
L. Scip. *Aſiaticus* 3, 62. *alius* H. 3, 72.
P. Scip. *Africanus* 2, 59. Syphacem captum populo Rom. oſtendit 12, 38. ab oratoribus non immunis O. 40.
P. Scip. Afric. *minor* Cottam accuſat 3, *66*. Scipiones 2, 33.
P. Scip. Cornelius 3, 74. Poppææ maritus 11, 2. cenſet grates publice agendas Pallanti 12, 53. coſ. 13, 25. Scipionum adulatio in Tiberium *6*, 2.
Scipio eburnus 4, 26.
Scire *differt* a cedere G. 34. ſciens, *peritus*, juris 3, 70. *6*, 26. linguæ Latinæ 2, 13. ſecundarum ambiguarumque rerum 1, 64. ſcitum dictum *6*, 20.
Sciſcere, *ſancire* 3, 27. ſcita populi 3, 58.
Scorta corporib. nudis 15, 37. & ſcortis ſimiles H. 3, 83.
Scribere quem teſtamento coheredem A. 43. heredem 14, 31. A. 43. ſcriptus tabulis, *ſc. heres* 2, 48. ſcribere codicillos ad *quem* 13, 20. ad principem quæ 16, 14. epiſtolas ad exercitus H. 2, 82. ad coſſ. *non convenit privato* H. 2, 55.
Scribonia Auguſti conjux 2, 27. *alia* Piſonis mater H. 1, 14.
Scriboniana ala H. 3, 6.
Scribonianus Camerinus H. 2, 72.
Scribon. Camillus, *vid.* Furius Camill. Scrib. interfectus ſub Claudio H. 2, 75. *ejus* incepta H. 1, 89.
Scribon. Craſſus H. 4, 39. Piſonis frater H. 1, 47.
Scribon. Furius 12, 52.
Scribonius 2, 32. Scriboniorum familia 2, 27.
Scribonii fratres 13, 48. H. 4, 41.
Scriptitare *cui* H. 2, 86. media H. 3, 52.
Scrobs 15, 67. ſcrobes 1, 61.
Scrutari fata *cujus* 16, 14. finem principis 12, 52. ſemianimem ſpoliandi cauſa H. 3, 25.
Scutula oblonga A. 10.
Scutum adpreſſum pectori 2, 21. ſcuto impoſitus dux H. 4, 15. ſcutum relinquere, flagitium G. *6*. ſcuta nigra G. 43. coloribus diſtincta G. *6*.
Scydrothemis H. 4, 84.
Scythæ 2, 65. *6*, 41. Scythia 2, 60. *6*, 36.
Se ſuoſque primos coërcere A. 19.
Seceſſio, *partes* 16, 22.
Seceſſus, *animi cauſa* 1, 4. ruris longinqui 15, 45. Rhodius 4, 15. ſecurus, ſecretus O. 13. ſeceſſus amœni 14, 62.
Secordia, *dementia* 4, 35. A. 31. Claudii 12, 67. ducum H. 3, 46. præfecti H. 1, 24. publica circa bonas artes 11, 15. felicitas in ſecordiam, *negligentiam*, vertit A. 31. ſecordia innocens H. 1, 56. peccare 4, 31. ſecors, *ignavus*, *vecors* 3, 32, animus H. 3, 36. cuſtodia H. 3, 69. ingenium 13, 47. bello H. 3, 50. domi 12, 10. fortuna nimia

4, 39. futuri miles, *incurioſus* H. 3, 31. vulgus ſine rectore H. 4, 37. ſucceſſu rerum ſecordius agere H. 2, 15.

Secretum, *ſeceſſus* 4, 57. O. 12. ſævæ cogitationis indicium A. 39. Rhodi 4, 57. Mitylenenſe 14, 53. quæſitum H. 2, 100. ſecretum & ſilentium timere A. 22. ſecreta Campaniæ H. 3, 63. convivii H. 2, 57. Orientis G. 45. *Tiberii* mitigantur *a Druſo* 3, 37. ſecretum *pro exilio* 13, 43. in ſecr. Aſiæ repoſitus H. 1, 10. ſecretum illud, quod ſola reverentia vident G. 9. ſecretum petere H. 2, 4. ſecreti magni impatiens publica expectatio H. 1, 17. ſecreta, *actiones ſecretæ* 4, 67. imperatorum innituntur *cui* 3, 30. Pammenis 16, 14. pectoris G. 22. Poppææ H. 1, 22. ambigua 13, 12. conloquia 3, 40. 11, 28. prodebantur 4, 7. male audiebant H. 1, 10. ſecretorum particeps 1, 6. ſecretis frequens 4, 3. ſecreta cum amicis crebra habere 13, 18. omnium rimari 6, 3. ſecretiora gaudia O. 6. præmia H. 1, 24. ſecreta caſtrorum, *loca maxime abſtruſa* H. 3, 13. ſecretiora Germaniæ G. 41. domuum H. 1, 85. ſecreto 2, 72. 15, 55. agitatum H. 1, 19.

Secta 6, 22. 16, 22. Cynica H. 4, 40. Stoica 14, 57. 16, 32. ſectator, *qui honoris cauſa quem viſit* 4, 68. ſectator quæſtoris 11, 21. ſectatores 5, 10. 16, 22.

Sectiones Neronianæ, *venditiones bonorum, auctiones* H. 1, 9. ſect. exercere 13, 23. ſector H. 1, 20.

Secundani H. 5, 16. *vide etiam* Legio ſecunda.

Secundans ventus, *ferens, juvans* 2, 24.

Secundum Meſſenios datum, *pro Meſſ. pronuntiatum* 4, 43. ſec. Flavianos, *ab ipſorum parte* H. 3, 4. ſec. Pallantem agere 11, 38. ſec. priorem neceſſitudinem 12, 9.

Secundus Carinas 15, 45.

Sec. Julius O. 2. O. 9.

Sec. Pedanius 14, 42. 14, 43.

Sec. Pomponius. *vide* Pomp.

Sec. Satrius 4, 34. 6, 47.

Sec. Vibius 14, 28.

Secundus rumor, *proſper* 3, 29. ſecunda fama A. 38. navigatio 2, 8. ſecundum mare H. 2, 6. H. 2, 98. H. 4, 83. prœlium H. 4, 79. ſecundæ res 1, 64. G. 36. acrioribus ſtimulis animos explorant H. 1, 15. rerum ſec. luxus H. 3, 45. reb. ſec. nimii H. 4, 23. ſublati H. 4, 63. ſecunda 2, 14. non minus habent diſcriminis H. 1, 29. ſecundis ferox H. 3, 77. adverſiſque famoſus H. 1, 10. ſec. avidi, adverſis incauti 1, 68. ſec. reb. etiam boni duces inſoleſcunt H. 2, 7. ſecunda initia 6, 37. ſec. numinib. 15, 34.

Secures *in expugnatione urbium* H. 3, 20. ſecurib. galeas loricaſque perrumpere H. 2, 42. portam perfringere H. 3, 29.

Securitas publica A. 3. *Romæ* inhumana H. 3, 83. vocis ac vultus 15, 55. ſecuritati ante quam vindictæ conſulendum 11, 31. magis quam potentiæ ſplendidiſſimus quiſque conſulebant H. 4, 48. ſecuritatem melius innocentia tuetur, quam eloquentia O. 11. ſecurus caſuum H. 1, 86. odii A. 43. potentiæ 3, 28.

Secus, *pro* ſexus, virile, muliebre 4, 62. H. 5, 13.

Secus loqui quæ de, *maligne* 2, 50. cadebant cœpta 2, 80. ne ſecus, *minus, aliter*, quam ſanguinem ſuum fov. 4, 8. neque multo ſecus in iis virium 4, 5. nec ſecus ad mortem aguntur 6, 10. ſecus cadere quam 6, 22. honeſtis an ſecus amicis 13, 6. haud ſecus diſcrimine ſenatus, quam ſuo territus H. 1, 81.

Sederunt montes, *ſubſederunt, plani facti ſunt* 2, 47. principum liberi ſedentes veſcebantur 13, 16. ſedes belli H. 1, 65. H. 3, 32. bello H. 2, 19. H. 3, 8. imperii 6, 42. vulgaris 4, 8.

Seditio in legionib. Britannicis A. 16. Pannonicis 1, 16. Germanicis 1, 31. H. 2, 27. militaris H. 4, 46. in urbe H. 1, 80. diſſimulata in majus creditur H. 1, 18. ſeditioni cauſam poſtulare H. 4, 19. ſeditione aliorum velut abſolvi H. 3, 11. ſeditiones miſcere H. 4, 68. in ſeditionibus unde plures ſunt, omnes ſunt H. 1, 56. ſeditioſiſſimus quiſque 1, 44. H. 2, 66. ignavus H. 4, 34.

Sedochezorum rex H. 3, 48.

Segeſtani, *pop.* 4, 43.

Segeſtes 1, 55. obſeſſus a popularib. 1, 57. eripitur a Germanico 1, 57. ingens viſu 1, 57. Arminio catenas injecit 1, 58. deditus benigneque exceptus 1, 59.

Segimerus 1, 71.

Segimundus 1, 57.

Segnis adulatio H. 1, 36. gens ad pericula 14, 23. indoles 12, 26. innocentia 14, 51. ſegnis occaſionum, *qui occaſiones non prompte amplectitur* 16, 14. ſegnem numerum armis onerare H. 4, 15. ſegne ingenium 1, 52. otium 14, 39. H. 4, 70. ſegnes 15, 59. quamvis crudelem principem non metuunt 6, 4. & pavidi ſupremis ſuis ſecretum circumdant 16, 25. caſtigare ſegnes A. 21. ſegniter ferre injuriam H. 2, 71. perire 16, 16. ſegnius, *minus acriter* 6, 13. 11, 15. conſulere 13, 29. ſegnitia 6, 4. 16, 27. A. 11. ducis 1, 58. ducum increpita H. 2, 40. maris H. 3, 42. ſpreta H. 3, 3. ſegnitiæ excuſatio A. 16. ſimulator 14, 57. ſegnitia quod erat, ſapientia vocabatur H. 1, 49. ſegnitiam *cujus* inſultare 4, 59.

Seianus Ælius 1, 24. morum Tiberii peritus 1, 69. 4, 71. Piſonem eludit 3, 16. incipiente adhuc potentia, bonis conſiliis noteſcere volebat 4, 7. repertor facinorum 4, 11. Claudii filio ſocer deſtinatus 3, 29. laudatur a Tiberio 3, 72. Liviam a Tiberio petit 4, 39. Agrippinam evertit 4, 54. Tiberium objecto ſuo corpore protegit 4, 59. Agrippinæ & Neroni inſidias nectit 4, 67. conſulatus in manu habet 4, 68. collega patris regendis prætoriis cohortibus 1, 24. 6, 8. Vulſinienſis 6, 8. Curt. Atticum opprimit 6, 10. quo die mortuus 6, 25. Seiani amici prævalidi 3, 35. artes 4, 57. labor, vigilantia 3, 72. ſtuprum cum Lygdo 4, 10. potentia 3, 66. hiſtoria 4, 1. effigies culta 4, 2. clientes quem accuſant, damnant 4, 34. libertis & janitoribus noteſcere, pro magnifico acceptum 4, 74. 6, 8. liberi puniti 5, 9. bona in fiſcum coacta 6, 2. ſocii interfecti 6, 19. amicitia exitioſa 13, 45. Seiano effigiem cenſuere patres 3, 72. triumphalia Tiberius tribuit 4, 26.

Seius Quadratus 6, 7.

Seius Strabo 1, 7. Sejani pater 1, 24. eques Rom. 4, 1.

Seius Tubero 4, 29. legatus Germamici 2, 20.
Seleucenſes 6, 42. obſidentur 11, 8. Seleucia 2, 69. urbs in Parthis 6, 42. 6, 44. *ejus regimen* 6, 42.
Seleucia urbs Syriæ H. 4, 84.
Seleucus 6, 42.
Seleucus mathematicus H. 2, 78.
Sella H. 1, 35. H. 1, 41. ſellæ geſtamen 14, 4. 15, 57. ſellula H. 3, 85.
Sellarii 6, 1.
Selliſternia 15, 44.
Semen, *vid. mox* ſemina.
Semermes 3, 39. ſemermi 1, 61. 3, 45.
Semianimis H. 3, 25. H. 3, 84.
Semifacta opera 15, 7.
Semineces H. 3, 28. A. 36.
Semirutum caſtellum 4, 25. vallum 1, 61.
Semiſomnus H. 5, 22. ſemiſomni 1, 51. barbari 4, 25.
Semina belli 4, 27. H. 4, 80. civilis 16, 7. diſcordiæ H. 1, 53. H. 4, 18. eloquentiæ O. 33. exitii 4, 60. motus 3, 41. odiorum jacienda 12, 48. rebellionis 11, 19. cædibus jaciebantur 6, 47. nova bello miniſtrare H. 2, 76. arvis inferre 13, 54.
Semnones, *pop.* 2, 45. nobiliſſimi Suevorum G. 39.
Sempiterna potentia 3, 30.
Tib. Sempronius H. 3, 34.
Sempr. Denſus H. 1, 43.
C. Sempr. Gracchus O. 18. Gracchi 3, 27. eorum mater O. 28. eloquentia O. 40.
Sempr. Gracchus 1, 53. *ejus* filius.
C. Sempr. Gracchus 4, 13. prætor 6, 16. Granium accuſat 6, 38.
Sempronium nomen 1, 53. Semproniæ rogationes 12, 60.
ad Semuncias redacta uſura 6, 16.
Senatores ingreſſu ædium pantomimorum prohibentur 1, 77. arenæ operam dant 15, 32. in repub. diſſentiunt H. 2, 91. extra Italiam abſque permiſſu principis abire non poſſunt 12, 23. ſenatorum adulatio 1, 14. 3, 65. 15, 73. ſenatorius ordo 2, 32. 12, 4. H. 2, 86. A. 4. ſenatoria ætas 15, 28. H. 4, 42.
Senatus, *pro die ſenatus* H. 4, 44. ſenatus auſpicato inſtitutus H. 1, 84. juratus 4, 21. habetur 2, 37. ſenatus populique Rom. nomina obliterata H. 1, 55. ſpecioſa H. 1, 57. nunquam obſcura H. 2, 32. ſenatus laus & utilitas H. 1, 84. diſcrimen H. 2, 52. templum 4, 15. commentarii 15, 74. magna pars cum Othone ad bellum profecta H. 2, 52. libertas *Thraſea & Helvidius* A. 2. in ſenatus prætextu grande momentum H. 1, 76. ſenatu *pro ſenatui* 1, 10. ſenatui auctoritas reſtituitur 13, 4. 13, 5. ſenatum cogere H. 1, 85. vocare 15, 72. ſenatum univerſum una voce ſubvertere H. 4, 42. ad ſenat. epiſtolas ſcribere, principis H. 4, 4. ſenatu cedunt, aut moventur pauperes 12, 52. probroſi 11, 25. egredi 16, 21.
Senatuſconſultum cui permiſſum ſit edere munus gladiatorium 4, 63. ſuper libro Sibyllæ 6, 12. per diſceſſionem factum, *h. e. non votis, ſed pedum in ſententia itione ibid.* caſtigandæ plebi 6, 13. ſuper diſciplina haruſpicum 11, 15. de Gallis in ſenatum recipiendis 11, 25. de mathematicis Italia pellendis 12, 52. de procuratoribus Cæſaris 12, 60. de ſervorum pœna ob interfectos dominos 13, 32. 14, 43. de ſupplicationibus ob res a Corbulone geſtas 13, 41. adverſus eos, qui pretio cauſas oraſſent 13, 42. de numero gladiatorum edendorum 13, 49. contra prævaricatores 14, 41. contra fictas adoptiones 15, 19. de gratibus præſidibus agendis 15, 22. de reponendis Poppææ ſtatuis H. 1, 78. contra accuſatores H. 2, 10. quo Senenſium plebes modeſtiæ admoneretur H. 5, 45. ſenatuſconſulta ad ærarium deferre 3, 51. figere 12, 53.
Seneca Annæus 12, 8. prætor fit *ibid.* rector imperatoriæ juventæ 13, 2. exul 13, 14. Burro dignationem retinet 13, 20. increpatur a Suilio 13, 42. adulter domus Germanici 13, 42. fenerator 13, 42. a Nerone in conſilium de occidenda matre accitus 14, 7. accuſatus 14, 65. ſeceſſum orat 15, 45. ſimplici victu vitam tolerat 15, 45. nominatur inter conjuratos 15, 56. *ejus* parentes 16, 17. ingenium 13, 3. divitiæ 13, 42. potentia morte Burri infracta 14, 52. cædes 15, 60. amicitia exitioſa 15, 71. *ei* imperium deſtinatum 15, 65.
Senecio Claudius 13, 12.
Sen. Herennius A. 2. interfectus A. 45.
Sen. Tullius 15, 50. nominatur inter conjuratos 15, 56. paſſim conſcios edit 15, 57. mori adigitur 15, 70.
Senecta, *ſenectus* 3, 23. patris 12, 44. principis 11, 26. ægra 13, 30. anxia 6, 48. extrema 4, 8. 4, 58. 13, 42. impudica H. 1, 72. longa 11, 21. 14, 40. 14, 65. pecunioſa 3, 55. ſordida, præpotens 3, 48. vergens 4, 41. ſenectæ cruciatus morte prævenire 13, 30. ſenecta invalidus 3, 43. 13, 6. valere 13, 52. cunctatior H. 3, 4. liber 13, 42. ſenectus cautiſſima H. 2, 76. cruda, viridis A. 29. exſanguis G. 31. extrema 4, 8. 4, 29. flagitioſa, bona juventæ obliterat 6, 32. provecta 1, 4. ſola Galbæ objecta H. 1, 16. ſenectute gravis 12, 40.
Senenſis colonia H. 4, 45.
Seneſcens fama H. 2, 24.
Senex invalidus H. 1, 6. *longævus* O. 17. apud ſenem feſtinandum 1, 7. ſenes dedignantur parere juvenibus 2, 45. adulationis tantum infamia utuntur, *h. e. nihil aliud exinde ſperare poſſunt, quam infamiam* 3, 57. loquaces 4, 52. in obſidionibus amovendi 14, 32. apud Germanos domus & agrorum curam agunt G. 15, ſenes & veteres O. 6. ſeniores *pro ſenibus* 3, 47. ſenile corpus 15, 63. ſeniles artes 3, 8.
Senones 11, 24. Romam incendunt 15, 41.
Senſus, *opinio, voluntas, id quod ſentimus*, mentis 11, 14. principis abditi 6, 8. ſenſus ſuos cohibere, premere 3, 11. penitus abdere 1, 11. ſenſus inconditi, *de periodo aut ſententia in oratione* O. 21.
Sententia aliena, *conſilium* 15, 10. atrox 5, 3. H. 3, 37. ſervilis, *adulatoria* 6, 10. ſententiæ loco aliud promere 2, 38. H. 4, 4. ſententiam promere H. 4, 4.
Sentire quæ velis, & quæ ſentias, dicere H. 1, 1.
Cn. Sentius 2, 7. Suriæ præficitur 2, 74. Piſonem Suria abſtinere jubet 2, 79. eum oppugnat 2, 81.
Sent. Veſpaſiani amicus H. 4, 7.

Sepeliendus *6*, 28. ſepulta urbs, *diruta* H. 3, 35.
Sepire ſe excubiis 15, 57. villam militibus 15, 60. ſepta pudicitia G. 19.
Seponere imperatorem H. 2, 33. *quem* a domo, *removere* 3, 12. in civitatem 4, 44. in coloniam H. 1, 88. H. 2, 63. in inſulam H. 1, 46. ſpecie legationis H. 1, 13. ſepoſitus in ſecretis Aſiæ H. 1, 10. Ægyptum, *excipere* 2, 59. quid ſenectuti, *reſervare* H. 1, 1. curæ tempus 14, 54. ſibi *quem* 13, 19. aurarias 6, 19. viros A. 31. ſepoſitus pœnis locus 15, 60. ſepoſiti uſui militum agri 13, 54. in uſum prœliorum G. 29. ſepoſita libidine pars tenebrarum, *exacta* 13, 44.
Septembres, *ſc. Kalendæ* H. 1, 77. Septembrium iduum dies 2, 32.
Septemviri 3, 64.
Septentrio 13, 53. H. 5, 6. vicinus 2, 23. *ejus* rigor *ibid.* in Septentrionem G. 35. Septentrionalis Oceanus G. 1. Septentrionalia Britanniæ, *h. e. pars Septentrionalis* A. 10.
Septiminus Porcius H. 3, 5.
Septimius 1, 32.
Septimus dies, mox annus otio datus H. 5, 4. ſeptimi numeri H. 5, 4.
Sepulcrum ceſpes erigit G. 27.
Sepultura Judæorum H. 5, 5. Romanorum, regum externorum 16, 6. ſepulturæ ne hoſtes quidem invident 1, 22. poſt ſepulturam accuſati 16, 11. ſepultura prohibiti damnati 6, 29.
Sequani 1, 34. rebellant 3, 45. Vindicis ſocii H. 1, 51. Julium Sabinum vincunt H. 4, 67.
Sequi optimos, *imitari* A. 5. propere, quæ inchoare piget H. 1, 55. pilo hoſtem, *pilum poſt eum emittere* H. 4, 29.
Serapis H. 4, 81. H. 4, 84.
Serenus Amulius H. 1, 31.
Ser. Annæus 13, 13.
Ser. Vibius, *vid.* Vib.
Serere crimina 12, 4. prœlia H. 5, 11.
Sergius Galba, *vid.* Galba.
Serica veſtis 2, 33.
Seriphos inſula 2, 85. Seriphium ſaxum 4, 21.
Sermo altior O. 14. *Britannorum* A. 11. comptus H. 1, 19. profluens, preſſus, purus O. 2. ſermones ambigui de H. 1, 23. prohibiti, eoque plures H. 3, 54. varii 2, 34. ut hominum ingenia H. 4, 6. ſermonum omnium cum dominante finis, grariarum actio 14, 56. ſermonib. materiam præbere H. 4, 4. honeſtis aures imbuere H. 4, 7. novis læta civitas H. 4, 11.
Serrati *nummi* G. 5.
Sertorius 3, 73. *unoculus* H. 4, 13.
Q. Servæus 2, 56. Piſonem accuſat 3, 13. ſacerdotio augetur 3, 19. accuſatur 6, 7.
Servare, *cuſtodire*, aquilam 2, 25. cuncta, *obſervare* 1, 52. ſua quiſque munia 4, 50. ordinem 16, 11. ſemel placita pro æternis 1, 80. vigilias H. 2, 93. quæ domi 3, 33. ſervatur antiquitas 14, 20. magis G. 26. ſervatus ordo O. 1. ſervatum id primo 4, 48. quæ brevi ſervata 13, 51. ſervatur *cui* conſulatus, *reſervatur* H. 2, 60. ſervanda præſentiæ *cujus* 2, 35. ſenatui cetera 1, 25.
Servilia 16, 30.
Serviliæ leges 12, 60.
Serviliani horti 15, 55. H. 3, 38.
Servilis animus, *abjectus*, *vilis* 2, 39. 15, 54. patientia 14, 26. 16, 16. ſententia, *adulatoria* 6, 10. veſtis 13, 25. ſervile probrum, *ſervo dignum* H. 1, 48. bellum, *pro eo, quod libertus regius movit* H. 3, 48. ſervilis belli ſemina 4, 27. ſervili ingenio regium jus exercere H. 5, 9. ſerviles cruciatus 3, 50. ſervilibus pœnis ſepoſitus locus 15, 60. ſervilia, *pro nimium adulatoria* 16, 2. ſerv. imperia, *h. e. ſervorum imp.* 4, 23. ingenia 2, 12. H. 2, 92. probra 11, 37. ſerviliter omnia pro dominatione H. 1, 36.
Servilius 6, 29. deportatur in inſulam 6, 30.
M. Serv. 2, 48. conſularis 3, 22. coſ. 6, 31. moritur 14, 19.
Serv. Cæpio G. 37.
Serv. Nonianus O. 23.
Servire & parere *differunt* A. 13. ſervire opinioni, famæ O. 10.
Servitium, *ſervitus* 2, 15. 15, 61. A. 29. de regno dictum 12, 30. 13, 34. totius orbis H. 5, 25. acrius 6, 48. adductum & virile 12, 7. alienum H. 4, 75. crudum 1, 8. durius 11, 10. externum 11, 16. H. 4, 54. fœdum 4, 74. infenſius 1, 18. levius deditis quam captis 15, 1. molle H. 4, 57. noviſſimum 16, 11. publicum 14, 13. turpe 6, 32. victis indicitur 4, 46. ſervitii publici victor 14, 13. conſuetudo gratias agere pro injuria H. 2, 71. imago 15, 31. libido H. 1, 90. mala H. 4, 14. pretia vilia 2, 0. ſervitio expoſitæ provinciæ H. 1, 11. promptior 1, 2. ſubjectus 1, 59. eximere 12, 27. tradere 4, 72. ad ſuum patriæque ſervitium arma ferre 4, 48. ſerv. exuere H. 4, 25. alienum nemo concupivit, ut non libertatis vocabulum uſurparet H. 4, 73. ſervitio potior libertas 4, 24. premere 2, 73. ſervitium *pro ſervis.* ſervitii decem millia 12, 17. gladiatores e ſervitio Blæſi 1, 23. ſervitia 3, 43. 4, 15. 6, 11. 11, 30. 16, 13. domini & ſervitia 3, 54. Octaviæ 14, 61. Plancinæ 2, 80. agreſtia, ferocia 4, 27. armata 14, 7. H. 3, 79. aliena 3, 14. decora 15, 69. mixta H. 1, 32. modeſta 4, 7. opponenda H. 1, 32. dominos produnt H. 4, 1. ſervitiorum fides fluxa H. 4, 23. infima H. 3, 85. peſſima 3, 60. ſervitia *per contemptum appellati liberti* 14, 39.
Servitus intolerantior iterum victis 3, 45. pax vocatur H. 4, 17. ſervitutis fœdum crimen H. 1, 1. inſtrumenta, & reges A. 14. pars morib. alienis ſueſcere A. 21. ſervitutem ſuam emere, paſcere A. 31.
Servius Corn. Orfitus 12, 41.
Serv. Galba, *vid.* Galba.
Serv. Maluginenſis 3, 51. provinciam non ſortitur 3, 71. moritur 4, 16. *ejus* filius
Serv. Maluginenſis 4, 16.
Serv. Tullius 3, 26. Lunæ templum ſacrat 15, 41. Capitolium exſtruit H. 3, 72. Servii H. 2, 48.
Sera potentia 6, 20. ſero diei 2, 21. ad ſerum uſque diei H. 3, 82.
Servus accuſator domini 13, 10. Verginii Capitonis Tarracinam prodit H. 3, 77. patibulo adfigitur H. 4, 3. ſervus cuſtos armorum G. 44. melior Caio nunquam fuit 6, 20. publicus H. 1, 43. diſpenſator H. 1, 49. Ponticus, Neronem ſe fert H.

2, 8. Pitonis pro domino obtruncatur H. 4, 50. ſervi, qui in domib. iiſdem naſcuntur, caritatem dominorum ſtatim accipiunt 14, 44. in dominos non interrogantur 2, 30. Veſtini pari ætate 15, *69*. donati a morituris 16, 19. Germanorum G. 25. ſervorum Lepidæ agmina 12, 65. ob dominos interfectos pœna 13, 32. Pedanii Secundi numerus 14, 43. contumax adverſus tormenta fides H. 1, 3. miniſteria per familiam deſcripta G. 25. recentiſſimus quiſque & conſervis ludibrio eſt A. 31. ſervis datæ libertates & pecuniæ a morituris 15, 54. 16, 11. 16, 19.
Seſoſtris *6*, 28.
Seſquiplaga 15, 67.
Severitas miſericordia melior 13, 35. nimia aſpernanda 14, 43. nocet, quia pares ei non ſumus H. 1, 18. amorem minuit A. *9*. ſeveritatis utilitas 3, 21. ſeveritate remedium quæſitum 13, 35. ſeverius, *incorruptius*, *magis ex diſciplina* 4, 2.
Severus architectus 15, 42.
Sev. Alledius 12, 7.
Sev. Cæcina, *vid.* Cæc.
Sev. Caſſius, *vid.* Caſſ.
Sev. Ceſtius H. 4, 41.
Sev. Claudius H. 1, 68.
Sev. Curtius 12, 55.
Sev. Verulanus 15, 3.
Sevinus Pomptinus H. 1, 77.
Sexitia, uxor Mamerci Scauri *6*, *29*.
Sextia 16, 10. mortem ſumit 16, 11.
Sextilia H. 2, 64. Auguſtæ nomine honoratur H. 2, *89*. moritur H. 3, *66*.
Sextilius Felix H. 3, 5. auxiliarium ductor H. 4, 70.
Sextius Africanus 13, 19. 14, 46.
Sext. Paconianus *6*, 3. Latinium Latiarem accuſat *6*, 4. in carcere ſtrangulatur *6*, 39.
Sibi deſtinatam mortem, *h. e. ſe deſtinaſſe mori* 15, *63*. ſibi deducere, *tanquam ſuum* 16, 11. ſibi tendere, *non cedere alteri*, *ſed ſuam quiſque ſententiam pertendere velle* H. 1, 13. ſibi quiſque dux & inſtigator H. 1, 38. ſibi quæque gens conſiſtunt, *proprio loco* H. 4, 23.
Sibylla una an plures fuerint *6*, 12. Sibyllæ liber *6*, 12. libri aditi 15, 44. Sibyllini libri H. 1, 76.
Sic quoque, *etiam nunc cum quid factum aut non factum eſt* 4, 40. 15, 17.
Siccitas cælo Germ. incognita H. 4, 26. ſiccus *orator* O. 21.
Sicilia 4, 13. *6*, 12. 12, 23. Siciliæ fretum *6*, 12. apud Sicil. *in Sic.* 1, 2. 2, 59. Siculum fretum 1, 53.
Sicubi A. 37.
Sidere, *de navibus dictum* 1, 70. ſine noxa 2, *6*. ſidens metus H. 2, 15.
Sido 12, 20. Suevorum rex 12, 30. H. 3, 5. pro Veſpaſiano pugnat H. 3, 21.
Siderum motus H. 2, 78. in ſiderum motibus exceſſiſſe 4, 58. ſiderum poſitus ac ſpatia *6*, 21.
Signare aurum argentumque H. 2, 82. genus hominum, non nominare O. 23. ſignatio O. 16.
Signifer legionis VI. 2, 81. ſigniferi 1, 48. 3, 20. certantes inter ſe 3, 45.
Signum, *teſſera* H. 1, 38. H. 3, 73. belli dare H. 4, 58. profectionis 14, 33. H. 1, *62*. pugnæ datum 2, 14. 14, 36. H. 2, 25. H. 2, 41. notum H. 3, 22. expoſcere H. 3, 80. ſignum ultionis datum H. 4, 40. ſigna *generaliter etiam pro aquilis* 2, 41. & ſimulacra deum in modum templi 15, 29. & bellorum dii H. 3, 10. ſigna amplecti 1, 39. captiva in lucis ſuſpendere 1, 59. inferre 14, 30. apud ſigna jurare 15, 16. inter ſigna effigies principum 4, 2. ante ſigna duces eunt H. 2, 5. H. 2, 11. ſignis aquiliſque circumdatus H. 2, 29.
Silana, Silanus, *vid.* Junia Sil. Junius Sil.
Silentium in tot conſciorum animis & corporibus fruſtra ſperatur 15, 59. omnia damnantis 16, 28. contumax H. 1, 85. ſuſpicax 3, 11. vaſtum 3, 4. 4, 50. H. 3, 13. A. 38. ſilentii impatientia 4, 52. per ſilentium queri 15, 1. ad ætatis exactæ terminos venire A. 3. ſilentio tranſmittere 13, 22. *quem* 1, 13.
Silia 16, 20.
C. Silius 1, 31. triumphalia accipit 1, 72. 4, 18. fabricandæ claſſi præponitur 2, 6. irruptionem in Cattos facit 2, 7. 2, 25. Sequanorum pagos vaſtat 3, 45. propter Germanici amicitiam perit 4, 18. mortem ſumit 4, 19. *ejus* effigies SCto abolita 11, 35. *ejus* uxor 4, 19. *filius*
C. Sil. 11, *6*. Romanæ juventutis pulcherrimus 11, 12. in Bacchi formam ornatus 11, 31. orat, ut mors acceleretur 11, 35. *ejus* uxor 13, 19.
Sil. Domitius 15, 59.
Sil. Italicus H. 3, 65.
Sil. Nerva 4, 68. *alius* 15, 48.
Silva Arduenna 3, 42. Cæſia 1, 50. Hercynia G. 28. Herculi ſacra 2, 12. ſilvæ in domo Neronis 15, 42. ſilvarum profunda A. 25. in ſilvas diſperguntur Catti 1, 56.
Silvanus tribunus 15, *60*.
Silv. Granius 15, 50. 15, 71.
Silv. Plautius 4, 22.
Silv. Pomponius 13, 52.
Silv. Pompeius, *vid.* Pomp.
Silures 12, 32. 12, 33. 12, 38. legionem Rom. vincunt 12, 40. a Jul. Frontino domiti A. 17. Silurum habitus A. 11. pervicacia 12, 39.
Simbruini colles 11, 13. Simbruina ſtagna 14, 22.
Similes gladiatorum magis, quam ducum H. 3, 76. ſimilis ſui gens G. 4. ſimiles ſcortis H. 3, 83. ſimilior poëtarum, quam oratorum O. 14. ſimilitudo audientium facilem adſenſum dat 2, 33. caſuum faſtidium parit *legenti* 16, 16. fortunæ 12, 19. familiaritatem parit 16, 14.
Simon H. 5, *9*. *alius* H. 5, 12.
Simonides 11, 14.
Simplex Cæcilius H. 2, 60. H. 3, 68.
Simplices cogitationes, *apertæ*, *candidæ* G. 22. ſimplicitas, *candor* H. 4, 86. niſi adſit modus, in exitium vertitur H. 3, 86. ſimpl. fabularum *6*, 5. ſimplicitatis ſpecies 16, 18. ſimpliciter, *candide* O. 21. & ingenue O. 25. & maligne *oppoſita ibid.* ſimplicius, *apertius*, *candidius* nutrire ſimultates H. 3, 53. acturus 4, 40. ſimpliciſſime loqui H. 1, 15.
Simul *pro cum.* Scauro Mamerco ſimul ac Sabino Calviſio *6*, *9*. Laodicenis ſimul 4, 55. ſeptemviris ſimul 3, 64. ſimul conſtantia, ſimul arte A. 36. ſimul terra, ſimul mari A. 25. ſimul virtutibus,

tibus, ſimul vitiis A. 41. ſimul longa ſenecta, ſimul orbitate 14, 40. ſimul veſcentes, ſimul quieti 1, 49.
Simulacrum, *ſpecies*, *imago* 6, 11. Apollinis 12, 22. divi Auguſti 3, 63. deæ H. 2, 3. deæ proſperſum 15, 44. Minervæ aureum 14, 12. tauri æneum 12, 24. Victoriæ delapſum 14, 32. Vindemiæ 11, 31. ſimulacrum, *exemplum*, uſurpatum 15, 15. ſimulacra nulla, *deorum*, Naharvalis G. 43. Judæis H. 5, 5. deum 15, 29. libertatis 1, 77. montium, fluminum, prœliorum 2, 41. numinum 1, 73. 15, 45. vultus imbecilla mortalia A. 46.
Simulantur merita erga partes victrices H. 3, 69. ſimulatum obſequium ducem incautiorem facit H. 4, 56. ſimulatio numinum, *cum quis deum ſimulat* H. 2, 61. quietis 4, 50. ſimulatione vinculorum ſævitiam militum fruſtrari H. 1, 58. ſimulationum falſa 6, 45. neſcia Agrippina 4, 54.
Simultates callide nutrire H. 3, 53. proprias *prætextu reip.* vindicare H. 4, 50.
Sincerus populus, *non permixtus* H. 4, 64. ſincera gens G. 4. ſincera caritas, *vera & ſine fuco* 2, 42.
Sindes flumen 11, 10.
Sine milite incedere 2, 59.
Singillatim 2, 30. 4, 20.
Singularium alæ H. 4, 70.
Singuli per artem pelluntur, omnibus ſuſpectis H. 1, 20. dum ſing. pugnant, univerſi vincuntur A. 12. facilius univerſi impelluntur, quam ſinguli vitantur H. 2, 75. periculum imperatori ex ſingulis H. 2, 75. ſingula millia ex trib. legionibus, *ex unaquaque mille* 15, 10.
Singultu pectus atque ora quatere H. 3, 10.
Siniſter rumor H. 2, 93. ſiniſtra fama 6, 32. 11, 19. H. 1, 51. interpretatio A. 5. ſiniſtri ſermones 1, 74. ſiniſtra inſtituta H. 5, 5. ſiniſtre accepta cædes H. 1, 7.
Sinnaces 6, 31. 6, 32. ab Artabano deficit 6, 36. ad Tiridatem venit 6, 37.
Sinope H. 4, 83. H. 4, 84. Sinopenſes H. 4, 83.
Sinuare orbes, *in ſinus*, *in circulum cogere* 6, 37. ſinuatur campus, *curvatur* 2, 16. uſque in G. 35. ſinuati introrſus muri H. 5, 11.
Sinueſſa 12, 66. Sinueſſanæ aquæ H. 1, 77.
Sinus matris O. 28. A. 4. intra ſinum compreſſæ manus 1, 57. ſinu depromptum venenum 6, 40. in ſinu *Jovis* ſe ſacrare H. 3, 74. ſinus *etiam ponitur pro educatione*: in ſinu avi ſimulationum falſa perdidicerat 6, 45. *pro protectione*, in ſinum Veſp. reſp. ceſſit H. 3, 69. *pro quovis ſecreto ubi aliquid abſconditur* 13, 13. *ita de interiore aciei parte* 13, 40. receſſus ac ſinus famæ A. 30. Germaniæ G. 37. imperii G. 29. terrarum ingens 4, 5. propior A. 23. in ſinu præfectorum fore opes H. 3, 19. in Urbe ac ſinu cavendus hoſtis H. 3, 38. ſinus occulti, ambitioſi H. 2, 92. ſinus novos exquirere H. 4, 40. ſinus, *ubi mari inſinuatur*, Piſanus H. 3, 42. pulcherrimus 4, 67. Thermæus, Toronæus 5, 10. ſinus Campaniæ beati H. 3, 66. incliti 2, 53. lati G. 1. ſubjecti 14, 9.
Siphaces 12, 38.
Sipylus 2, 47.
Siraci, *pop.* 12, 15. 12, 16.
Sirpicus 1, 23.
Siſenna *hiſtoricus* H. 3, 81. O. 23.
Siſ. centurio H. 2, 8.
Siſ. Statilius Taurus 2, 1.
Siſtere, *ſubſiſtere*, *ſtare*, legionem jubet H. 3, 21. intra locum iſtum 4, 40. ſiſtens irruenti turbæ H. 1, 35. ſiſtere *quem* in Syria, *ſtatuere*, *præſtare* H. 2, 9. iiſdem in terris victorem 2, 14. cohortes ſupra caput hoſtium H. 3, 77. bellum Aquileiæ H. 3, 8. effigies 15, 72. fugam, *inhibere* 12, 39. equos 12, 13. iter H. 3, 50. legionem H. 2, 23. non poterant ſiſti, *inhiberi* 14, 14. H. 5, 21. ſcandentes H. 3, 71. dum populatio lucem intra ſiſteretur 4, 48. ſiſti intra Gallias H. 2, 11. bellum H. 3, 8. ignem 15, 39. ſanguinem 15, 54. templum, *ſtatui* 4, 37. veſtigiis iiſdem H. 4, 53. tropæa, arcus 15, 11. remediis, *inhiberi* 3, 52.
Sitis admonet 15, 45.
Sitones, *pop.* G. 45.
Situs Britanniæ A. 10. caſtrorum H. 1, 48. gentium 4, 33. templi H. 2, 2. terrarum 2, 56. 13, 34. urbis H. 3, 20. ſita, *collocata*, *poſita*, ædes 4, 55. latere eodem Africa H. 3, 48. Druſo ara 2, 7. plano colonia H. 3, 19. effigies in 4, 64. in manibus *quorum* fortuna H. 2, 27. imago inter 2, 37. eodem loco incolumitas, decus A. 33. ſita inſula 3, 1. inter H. 4, 12. res Rom. in ſua manu 1, 31. ſtatua altius 1, 74. a Philippo urbs 3, 38. in continenti 4, 67.
Situm extra muros amphitheatrum H. 2, 21. Aſciburgium in G. 3. veſtigiis iiſdem capitolium H. 3, 72. juxta caſtellum 2, 62. duabus legionibus vallum H. 4, 22. in domo vexillum 1, 39. in poteſtate ſua 15, 20. ſiti in penetralibus A. 30. longius 12, 10. ſitæ civitates trans A. 25. longius inſulæ 2, 24. in repub. ſpes 13, 17. Macedonibus urbes 6, 41. procul vires H. 2, 74. ſita in virtutibus bona A. 44. in plano caſtra H. 5, 23. in communi cetera H. 4, 74. hiberna Aſciburgii H. 4, 33. Moguntiaci ac Vindoniſſæ H. 4, 61.
Smyrna 4, 56. Smyrnæi 3, 63. Pub. Rutilii heredes 4, 43. petunt, ut templum Tiberii apud ſe ſtatuatur 4, 55. & obtinent 4, 56. eorum origo & officia in populum Rom. 4, 56.
Sociale bellum 6, 12. ſociales copiæ 6, 44. 12, 31. turmæ 4, 73. ſocialia, *res ſociorum* 2, 57. ſociare *quæ* 15, 6. *quos* 14, 40. conſilia H. 2, 74. H. 4, 15. ſociavit Lateranum amor reipub. 15, 49. ſociati nobiſcum per conubium H. 4, 65. ſociandæ claſſis ſpes 14, 63. ſociata cum marito mors 15, 64. ſociati labores 1, 11. in matrimonium regnumque liberi 2, 3. ſocietas validiorum atterit H. 4, 12. in ſocietatem coire 12, 47. ſocietate ſcelerum obſtrictus princeps 14, 57. culpæ tutiores H. 2, 52. invidiam declinare H. 4, 41. plurium defendi O. 5. ſocietates equitum Romanorum, *de publicanis* 4, 6. vectigalium conſtitutæ 13, 50. ſocia laborum periculorumque conjunx G. 18. adverſus ſocios atrox, quo fidem inſcitiæ pararet 15, 58.
Socordia. *vid.* Secordia.
Sodales Auguſtales 1, 54. 3, 64. Titii 1, 54.
Sohemus 12, 23. dono Neronis Sophenes rex 13,

7. Veſpaſiani ſocius H. 2, 81. inter auxilia Titi H. 5, 1.
Solis ædes 15, 74. ara 6, 28. cadentis fulgor ad ortum uſque edurat G. 45. per noctem conſpicitur A. 12. ſolem orientem ſalutare H. 3, 24.
Solari cladem ſeſtertio quadragies 16, 13. ſolatium ferre 4, 66. honos nimius inter ſecunda, in adverſis in ſolatium cedit H. 2, 59. ſolatia ex mærore 3, 6. e complexu reipub. petere 4, 8.
Solent poſſe O. 13. ſolita *Germanis* inertia G. 45, ſolita regibus H. 5, 8. ſolita inſolitaque alimenta H. 4, 60.
Solidare muros 15, 43. ſolida fides, *bona*, *fida* H. 2, 7. ſolidum *opponitur humido* H. 5, 6. vadum H. 5, 18. *ita* ſolida *ſc. loca* 1, 70. *oppon. campis fallacibus* 1, 65. in ſolidum appellare, *totum petere* 6, 17. per ſol. ſubdere fundamenta, *firma*, *ſolida* 4, 62. ſolidæ auro, argento ſtatuæ 13, 10. ſolida auro vaſa, *tota aurea* 2, 33.
Solitudinem, ubi fecerunt, pacem appellant A. 30.
Sollemnia repetere 3, 6.
Sollicitudo longior, *pro metu* 15, 25. ſollicitudine nulla turbatus 14, 59. ſollicitudo, *cura & trepidatio aliqua* O. 6. ſollicitudines & curæ O. 13. ſollicitudinum formæ diverſæ 4, 60. ſollicitior H. 4, 58.
Solon 3, 26.
Solvere pontem, *reſcindere* 1, 69. ſolvi militia, *exauctorari* 1, 44. ſacramento 16, 30. in luxum H. 2, 99. in laſciviam H. 3, 38. luxu 11, 31. ſolutus, *orator* O. 18. ſoluta alvus 12, 67. ſolutum pœna *quid* 14, 28. ſolutum maxime fuit, *liberum* 4, 35. ſolutiora dicta factaque 16, 18. ſolutius, *liberius* 13, 47. loqui 4, 31.
Solum & cælum animant homines G. 29. ſolo tenus 14, 40. ſolum, *fundamentum*, firmitatis ſpectatæ 4, 63.
Sola neceſſitudinis gloria uti, *nihil aliud ex iſta conjunctione habere* 4, 39. ſola bona quæ honeſta H. 4, 5.
Solymi, *pop.* H. 5, 2.
Somnium Germanici 2, 14. Cæcinæ 1, 65. Pétræ 11, 4. ſomnium ad ſpem haud dubiam trahit Ceſellius Baſſus 16, 1. ſomniorum interpretes 2, 27.
Somno indulgere 16, 19. ſomno dediti Germani G. 15. *quem* in diem plerumque extrahunt G. 22. ſomno connivere 16, 5. gravis 4, 22.
Sonat acies G. 3. cantu, ululatu H. 4, 18. ſonans genus orandi H. 1, 90. ſonor, *ſonus* prœlii 4, 48. trux 1, 65. ſonores barbarorum 14, 36.
Sontes utilitate publica abſumpti 15, 44.
Sophene regio 13, 7.
Sophocles O. 12.
Sophonius Tigellinus H. 1, 72. *vid.* Tigel.
Sopor & ignavia H. 2, 76.
Soranus 16, 30. damnatur 16, 33. Veſpaſiani amicus H. 4, 7. Sorani manibus ſatisfactum H. 4, 40. memoria ſancta H. 4, 10. *vide &* Barea Sor.
Sordet eloquentia quibus O. 23. ſordes *in ſingulari*, ſordem Fonteii H. 1, 52. ſordes *pro habitu reorum* 4, 52. reorum O. 12. ſordes & avaritia H. 1, 60. ſordes verborum O. 21. ſordidus, *admodum pauper* H. 1, 66. ſordidum *turpe* A. 9. ſordidius & abjectius nati O. 8.
Sororum filiis avunculi tanquam patres G. 20.
Sors, *fortuna* 12, 39. civilium armorum H. 2, 45. damnati 16, 34. hominum 1, 61. naſcendi 4, 20. principum diverſa 4, 40. indigna 12, 59. informis, magnifica, talis 4, 63. varia H. 2, 1. & pudenda H. 2, 95. ſors deerrat ad parum idoneos 13, 29. ut quemque ſors obtulerat H. 4, 1. ſortis humanæ commercium 6, 19. ſortem cujus miſerari 12, 41. ſorte pari componi 16, 10. ſors, *ſortitio*, Aſiæ 3, 71. ſorte Aſiæ depulſus 3, 32. provinciarum 15, 19. quæſturæ A. 6. ſors ea evenit Neroni 13, 15. ſorte & urna mores non diſcernuntur 12, 41. ſortem legationibus ponere H. 4, 8. ſorte ducti 1, 54. 3, 21. 6, 2. 13, 29. H. 4, 40. A. 28. habere Aſiam 3, 58. ſortes *Germanorum* G. 10. legiones ſortiuntur de ordine agminis H. 2, 41. regnum luſu ſortiri 13, 15.
Soſia Galla 4, 19. in exilium agitur 4, 20. ob cultum Agrippinæ 4, 52.
Soſianus Antiſtius. *vid.* Ant.
Soſibius 11, 4. educator Britannici 11, 1.
C. Soſius H. 5, 9.
Soſtratus H. 2, 4.
Soza, oppidum Dandaricæ 12, 16.
Spadonum agmen H. 3, 40. greges H. 2, 71.
Spargere bellum, *late extendere* 3, 21. A. 38. legiones, *diſpergere* H. 2, 76. ſpargebatur, *rumor erat* H. 2, 58. per provincias H. 3, 46.
Spartacus 15, 46. Italiam urens 3, 73.
Spartani 2, 60. Spartanorum leges 3, 26.
Spathæ 12, 35.
Spatium 6, 35. ac tempus 2, 82. ætatis medium A. 44. ævi grande A. 3. medium G. 37. annorum 6, 28. conſultandi ſumptum H. 4, 65. dierum ſex interjectum 3, 13. exeundi pacta 6, 43. juventæ G. 38. temporis longum 2, 36. longum, breve O. 16. vitæ 3, 51. vivendi tres & nonaginta anni 13, 30. ſpatium fuit 1, 35. ponendis caſtellis A. 22. ſpatium orare 16, 30. dare pœnitentiæ malorum H. 1, 32. inconſulti impetus cœpta, ſpatio langueſcunt H. 3, 58. ſpatia dierum A. 12. imperii prima 14, 56. noctium 3, 45. ſpatium terrarum immenſum tenere, implere G. 35.
Species, *dignitas*, *ſplendor*, *forma*, magna ſpecie volitabant turmæ 15, 9. magna utrimque ſpecie 15, 29. pari utrimque ſpecie 2, 45. ſpecies in publico O. 6. citra ſpeciem G. 16. ſpecies inſignium & armorum 15, 16. diei magna 3, 60. exercitus H. 2, 99. Germanici eximia 2, 41. excelſæ magnæque gloriæ A. 4. ſpecie inanium validus 13, 8. opum complere coloniam H. 3, 32. forma ac ſpecies orationis O. 19. Thraſeæ venerabilis 16, 29. ſpecies egregia A. 25. falſa H. 3, 58. inviſitata H. 2, 50. magna 15, 29. mira H. 5, 11. ſua prætoribus, ſua conſulib. 4, 6. in ſpeciem 2, 37. ac terrorem 2, 6. A. 35. captivorum A. 39. liberum 12, 44. in ſpecies hominum effingere imagines H. 5, 5. ſpecies *de externo paratu, cui non multum ſolidi ſubeſt: item de prætextu. ſic* amicitiæ 1, 10. 2, 3. 4, 68. 6, 32. 14, 24. A. 24. ſpecie artis 4, 3. bonarum artium falſi 16, 32. comitum H. 1, 88. dedicandi templum 4, 57. defendendæ provinciæ 1, 44. deteſtandi 6, 24. epularum H. 4, 14. experientis iter 15, 15. fugæ 6, 44. honoris

2, 67. *quem* amoliri 2, 42. indicii 15, 69. legationis ſeponere *quem* H. 1, 13. legis 1, 72. legum 14, 41. liberalitatis H. 1, 30. ſpecies libertatis 2, 35. falſa H. 1, 1. major 13, 24. ſpecie militum *quos* interficere H. 2, 56. obſequii A. 53. orationum & carminum 14, 20. pietatis 13, 5. prudentium A. 25. reconciliationis adſumpta 12, 45. recuſantis 1, 3. 3, 35. religionis 3, 63. 14, 31. ſeceſſus 1, 4. ſenatus H. 1, 74. in ſpeciem ſimplicitatis 16, 18. ſpecie ſtudiorum *quid* tegere 4, 44. trepidantis 13, 40. tumultus H. 4, 13. venandi 2, 68. ſpeciem venturi ſimulans 6, 1. amicitiæ retinens 15, 50. auxilii facere H. 4, 78. hoſtilis exercitus facere H. 3, 82. ſpeciem magis quam vim tenere 3, 30. adulantis expaveſcere H. 2, 76. principatus vitare H. 3, 70. terrarum continentium facere H. 5, 19. in ſpeciem adornata verbis 1, 52. magnificum donum H. 1, 90. manens amicitia H. 4, 80. concordia H. 3, 65. per ſpeciem amicitiæ 4, 54. benevolentiæ 11, 1. convivii H. 1, 24. explorandi H. 4, 57. honoris 12, 41. mæſtitiæ 4, 8. oſculandi 1, 34. ſacrificandi H. 5, 12. ſtudiorum 5, 8. vinculorum H. 1, 71. ſpecie magis quam vi 13, 31. ſpecie differre G. 5. ſpecies virtutibus ſimiles 15, 48. ſpecies, *membrum*, *pars* : quamcunque aliam ſpeciem eloquentia habet O. 10. hæc ſola ſpecies adulandi ſupererat 1, 8. carminum 14, 16. orationis O. 19. ſpecies bellantium variæ 6, 35. plures *eloquentiæ* ſpecies O. 18. ſpecies, *imago*, ſubverſæ coloniæ 14, 32. quietis nocturnæ 11, 4. divina, *viſio* H. 4, 82. ſpecies humana major H. 1, 86. H. 4, 83. muliebris oblata 11, 21. terribilior, inſtantior H. 4, 83.

Specimen, *exemplum*, antiquitatis unicum 3, 4. conſtantiæ, *documentum* 5, 4. partium Mucianus H. 3, 66. principatus primum H. 2, 64.

Speciosus opibus, domo, paratu, *ſplendidus* 3, 55. ſpecioſæ opes A. 44. ſpecioſa nomina H. 1, 57. H. 4, 73. verbis 1, 81. ſpecioſiora ſuadentes H. 1, 34.

Spectaculum gladiatorum 4, 62. 11, 22. 12, 57. 14, 17. H. 2, 71. H. 2, 67. H. 3, 32. ferarum, gladiatorum 13, 31. ſpectacula gladiatorum 3, 31. 15, 32. ſpectacula gladiatorum ferarumque H. 2, 94. pudicitiæ inimica G. 19. magiſtratibus in provinciis non edenda 13, 31. ſpectaculorum gradus extructi 14, 13. unum genus apud Germ. G. 4.

Spectare præſentia, *in rem præſentem ire* 2, 47. 3, 47. 15, 13. ſtatum regionis 14, 39. ſpectatus bello 1, 4. ſpectata probitas 13, 12. ſpectatæ militiæ dux H. 3, 48. ſpectatiſſimus quiſque 4, 6.

Speculari fortunam 1, 31. partium H. 3, 79. offenſas principum H. 3, 38. prima rerum H. 3, 46. ſpeculabundus H. 4, 50. ſpeculatores *pro ſatellitibus* H. 1, 24. H. 1, 25. H. 1, 27. H. 2, 33. H. 2, 73. H. 3, 43. dilapſi H. 1, 31. ſpeculatorum lecta corpora H. 2, 11. ſpeculatores, *exploratores*, propius ſuggreſſi 2, 12.

Specus 2, 54. nativus, *natura non manu factus* 4, 59. promiſſus 16, 3. repertus 16, 1. ſpecus *plur.* 11, 2. effoſſi 12, 57. ſubterranei G. 16. ſpecuum exitus 14, 23.

Spelunca, villa 4, 59.

Sperantibus pluta dicuntur H. 2, 78.

Spernere; proniores ad officia, quod ſpernebantur H. 4, 71.

Spernendus morum 14, 40. bello haud ſpernendus H. 2, 86. haud ſpernenda latitudo 15, 4. manus 4, 72. H. 2, 11. haud ſpernendæ vires H. 2, 58. H. 2, 81. ſpreta exoleſcunt 4, 34.

Spes noviſſima acrius defenditur H. 3, 84. ne ſpem veniæ auferret 14, 23. ſpe veniæ ſublata pertinacia accenditur H. 4, 56. ſumitur animus A. 31. minore ſpe veniæ, creſcit vinculum ſceleris H. 4, 70. vitæ H. 4, 49. magnos animos infringit H. 5, 26. Spei ædes 2, 49. ſpei *cujus* admoveri, *magiſtrum dari* 14, 53. quanto plus ſpei ad effugium, minor ad reſiſtendum animus H. 3, 18. ſpem objicere, *injicere*, *facere* 4, 60. concipere, rapere H. 1, 13. fovere H. 3, 62. in ſpem erigi H. 1, 4. potentiæ, *ſpe pot.* H. 4, 42. ſpe victoriæ inducti, ut vincerentur 2, 52. longinqua ac ſera omiſſa præſentem ac potiorem ſequi 13, 37. ſpe abrupta H. 3, 63. properus H. 4, 68. tumens H. 1, 88. quanta futuri ſpe tam magna tacuiſſet A. 18. ſpes *Germanici de eo conceptæ* 2, 71. dominandi primæ in arduo 4, 7. ſucceſſore certo pravæ aliorum ſpes cohibentur 3, 56. ſpes novæ 1, 4. 14, 58. 16, 23.

Spicea corona 11, 4.

Spina G. 17.

Spintriæ 6, 1.

Spiramenta temporum, *intervalla* A. 44.

Spiritus *pro vita*, *anima* 1, 22. effundendus 2, 70. noviſſimus H. 3, 66. ſpiritus tenuis 15, 57. vitalis 15, 64. cedit ab extremis 15, 70. ſpiritus corporiſque diſſociatio 16, 34. ſpiritum ante, quam ultionem amittere 2, 71. effundere 2, 70. H. 3, 66. finire 15, 51. ad ſupremum uſque ſpiritum H. 4, 12. ſpiritus, *ferocia*, *magnanimitas*, inſontis 16, 24. hoſtiles H. 4, 57. paterni 2, 43. tumidi 4, 12. ſpiritus *ejus* cohibuit Thraſea 16, 26. gerere H. 4, 85. altiores gerere H. 3, 66. *cujus* mitigare 13, 21.

Splendidior *orator* O. 25. ſplendidiſſimus quiſque ſecuritati magis, quam potentiæ conſulebant H. 4, 48. ſplendidiſſimi centurionum ac militum H. 2, 81.

Spolia conſectandi pravum certamen H. 4, 78.

Sponte, *ſtudio & favore*, *cujus* præfici 12, 42. non ſponte principis 2, 59. ſponte extingui, *ſumpta morte* 3, 16. ſponte præfecti, *arbitrio*, *voluntate* 4, 7. incolarum 4, 51. 13, 39. Cæſaris 6, 31. legatorum H. 4, 19. gratiora ſunt, quæ ſua ſponte naſcuntur O. 6.

Spurinna Veſtricius. *vid.* Veſtric.

Spurius Lucretius 6, 11.

Squalens litus, *egenum aquarum* 15, 42. ſqualor *ſubmiſſa barba criniſque* G. 31. in ſqualorem mæſtitiamque compoſiti H. 1, 54. ſqualore obſitus 4, 28.

Stabile prœlium 2, 21.

Stagnavit Tiberis plana urbis, *merſit & quaſi ſtagnum fecit* 1, 76. ſtagnantes aquæ H. 1, 86. ſtagnum Agrippæ 15, 37. ſtructum ad prœlium navale 12, 56. ſtagna in domo Neronis 15, 42.

Staius 4, 27.

Stare, *ſubſiſtere*, *non ultra progredi.* ſtetit impetus

belli H. 4, 67. ſtabimus irriti H. 3, 20. vis citra ultima ſtetit 12, 22. agmen legionum intra Bovillas H. 4, 2. ſtare præturam intra 3, 75. ceteris in eo conſilia 4, 40. ſtetit vis tanta unum intra damnum 3, 72. nec ſtetiſſe hic finem injuriæ H. 4, 45. ſeditio ſine ſanguine ſtetit A. 16. ſtare, *conſiſtere, firmatam eſſe*, urbem domibus, tectis H. 1, 84. ſtant res fama magis quam vi 6, 30. res Rom. virtute ſtetit H. 2, 69. ſtetit domus utraque H. 1, 75. ſtante adhuc urbe 4, 56. diſcordiæ ſteterunt reip. majori damno. *reſp. diſcordias damno luit* 3, 53. ſtare cum *quo*, *ab ejus partibus eſſe* H. 4, 69. palam, aut voto H. 4, 76. contra H. 4, 24. ſtans ſpectavit populus 14, 20. ſtatus in dies eos mercatus H. 3, 30. ſtato tempore 12, 13. G. 39.

Statilia Meſſalina 15, 68.

Statilius Taurus 2, 1. præfectus urbi 6, 11. pervertitur 12, 59. accuſante Tarquitio Priſco 14, 46.

Statim, *jam tum ab initio* H. 1, 13.

Statio *pro anno* O. 17. ſtatio & vigiliæ *differunt* 13, 35. ſtationem agere H. 1, 28. H. 1, 29. ſtationes 1, 25. 1, 28. 1, 32. 1, 64. 6, 34. 11, 18. H. 1, 23. hoſtium H. 3, 9. circumdatæ 1, 50. diſpoſitæ H. 4, 26. firmatæ 4, 50.

Stativa H. 1, 66. caſtra 3, 21.

Statius tribunus 15, 60.

Stat. Annæus 15, 64.

Stat. Domitius 15, 71.

Stat. Murcus H. 1, 43.

Stat. Proximus 15, 50. moritur 15, 71.

Statoris Jovis ædes 15, 41.

Statua Auguſti 1, 73. Marcelli altius, quam Cæſarum ſita 1, 74. Claudiæ vim ignium bis elapſa 4, 64. D. Julii ab occidente in Orientem ſponte converſa H. 1, 86. illuſtris Agricolæ poſita A. 40. triumphalis 1, 79. ſtatuæ juſſu Neronis Pergamo avectæ 16, 23. Vitellii dejectæ H. 3, 85. irrumpentibus in Capitolium vice muri objectæ H. 3, 71. Oratorum O. 8. ſtatuas auro vel argento ſolidas prohibet Nero 13, 10.

Statuere, *judicare, definire* 4, 40. *ſe* non ſtatuere 13, 38. ac ſi ipſe ſtatuiſſet 12, 60. noctem 13, 44. annuam pecuniam 13, 34. pœnam 14, 49. pretium frumento 2, 87. *cui* ſpatia 2, 36. tempus 1, 48. ſtatuit abire 2, 69. experiri 12, 14. oſtendere 13, 40. ſtatuere de *quo* 6, 7. 13, 28. 16, 9. de legionibus 15, 14. de procuratoribus 12, 54. de ſe, *ſibi ipſi mortem conſciſcere* 6, 29. de Viſtilia, *eam damnare vel punire* 2, 85. ex vero 4, 43. quid ſuper re H. 4, 9. in futurum 4, 37. in publicum 3, 33. optimum A. 39. ſtatuerent, ut vellent 14, 49. ſtatuere quid ſeverius 4, 54. ſtatuitur biduum 3, 13. exilium in *quam* 6, 18. judicium, pœna 11, 6. nox 13, 44. nuptiæ juſtæ 12, 7. pœna in *quem* 4, 31. ſedes, coronæ 2, 83. ſtatuendi vis 3, 70. ſtatuendo, ut 14, 28. ſtatuendum habemus 14, 44. non ex rumore ſtatuendum 3, 69. ſtatuendo remedio, *ad ſtatuendum rem.* 3, 28. ſtatuenda remedia 6, 4.

Status lubricus H. 1, 10.

Sterilem dictitans Octaviam exturbat *Nero* 14, 60. ſterile uſu donum H. 1, 90. virtutum ſæculum H. 1, 3.

Sternere inermes H. 3, 77. ſtrata odia H. 1, 58.

L. Stertinius 2, 17. Bructeros fundit 1, 60. Segeſtis fratrem in deditionem accepit 1, 71. Angrivarios fundit 2, 8. & in deditionem accipit 2; 22.

Stimulant, *incitant*, *quos* propriæ cauſæ 2, 46. ſtimulat dulcedo prædarum H. 2, 7. ſtimulare *quem* 12, 25. artibus animos H. 1, 25. ſe quiſque 6, 35. ignominia 12, 40. ſtimulante Icelo H. 1, 33. ſtimulantes ſe ipſi 14, 30. ſtimulari probris, laudibus H. 2, 21. rubore, præmiis O. 36. ad iram H. 2, 44. ſtimulatio privata H. 1, 90. ſtimuli, *incitamenta* A. 5. acriores H. 1, 15. novercales 1, 33. ſtimulos proprios admovere H. 5, 16. quos propriis ſtim. incendunt pericula 15, 12. propr. ſtim. accendi A. 3, 45. ſuis ſtimulis exciti H. 3, 53.

Stipatores, 2, 9. 4, 25. additi 11, 16.

Stipendiarius 4, 73. ſtipendiaria Italia 11, 22. ſtipendiarii 4, 20. ſtipendium militis diurnum 1, 17. prætorianorum 1, 17. ſtipendia ſine tributis haberi non poſſunt H. 4, 74. Romani milites ſtipendia a Gallis orant H. 4, 36. ſtip. facere 3, 1. merere 13, 55. ſtipendia *etiam ſumuntur pro annis militiæ, ut* ſtipendia vicena meriti 1, 36. quadraginta expleviſſe 3, 33. ſenadena 1, 36. tricena 1, 35. tric. quadragena 1, 17. ſtipendiorum ſexdecim finis 1, 78. ſtipendia triginta quinque fecerat H. 3, 75. ſtipendium parendi aut imperandi quadrageſimum 1, 64. ſtipendii annus ſextus 1, 17. ſtipendia 1, 81. acta 6, 3. juſta H. 4, 46. ſtipendiorum numerus 1, 44. ſtipendia explere 4, 27. militum ſpectare H. 4, 46. ſtipendiis nullis provectus H. 2, 76.

Stipes dabantur 14, 15. argenti aurique injectæ H. 4, 53. ſtipes congerere H. 5, 5.

Stirpis gloria incendi H. 4, 55.

Stœchades, inſulæ H. 3, 43.

Stoica ſecta 16, 32. Stoici H. 3, 81. Stoicorum arrogantia, ſectaque 14, 57. placita H. 4, 5. civitas O. 31.

Stolida audacia H. 4, 15. ſtolide ferox 1, 3.

Strabo Acilius 14, 18.

Strabo Seius. *vid.* Seius.

Strangulatus in carcere 6, 39. laqueo 6, 25.

Stratonicenſes 3, 62.

Stratonicis Venus 3, 63.

Strenuus militiæ H. 3, 42. ſtrenui etiam contra fortunam inſiſtunt ſpei H. 2, 46. ignavique in victoria idem audent H. 2, 14. ſtrenuis vel ignavis ſpem metumque addere H. 1, 62. ſtrenui viri, ædiles 3, 53. ſtrenuiſſimus H. 4, 69.

Strictum ferrum H. 3, 10. ſtricti artus G. 30. mucrones H. 1, 27. H. 2, 41. H. 5, 22. ſtrictior, *orator* O. 25.

Struebat fortuna cauſas imperio H. 2, 1. ſtruere aciem, *inſtruere* H. 4, 24. H. 5, 11. H. 5, 17. adverſam 11, 24. aggerem, *exſtruere* 2, 18. 4, 49. H. 3, 20. amphitheatra H. 2, 67. congeriem armorum 2, 22. cauſas, *facere*, *præparare* 2, 42. convivia locis publicis 15, 37. *cui* crimen, inſidias H. 1, 58. crimina, accuſatores 11, 12. cuncta expugnandis urbibus reperta H. 5, 13. dolum, *machinari* 4, 68. epulas 15, 55. materias in modum pontis H. 4, 23. majora 12, 3. mortem *cui* 4, 10. muros H. 5, 12. templum 1, 78. 2, 49. tu-

mulum legionibus 2, 7. ſibi viam ad potentiam H. 3, 49. ſtruente Tiberio, *ſubornante*, circumventi 1, 13. ſtruebatur ultro qui 4, 67. ſtructæ *cui* inſidiæ 2, 65. 4, 28.

Studere, *ſtudiis incumbere* O. 21. legitime O. 32. ſtudentes O. 34. ſtudioſe audire O. 2. ſtudioſi homines O. 21. ſtudioſiſſimus auditor O. 32. ſtudium carminum 14, 16. O. 11. eloquentiæ O. 28. ſapientiæque A. 4. literarum H. 4, 86. magnificentiæ 3, 55. nandi præcipuum H. 4, 12. philoſophiæ H. 3, 81. & juris A. 4. poëtarum, oratorum O. 10. poëticæ O. 5. ſapientiæ O. 32. declamatorium O. 14. fœdum canere cithara 14, 14. fructuoſius, amplius, pulchrius, illuſtrius O. 5. oratorium O. 8. ſtudia *literarum* 4, 44. 5, 8. curæque *opponuntur* luſibus O. 28. facilius opprimuntur quam revocantur A. 3. fori A. 39. Gallorum A. 21. juvenum 15, 71. orationum, cauſarum O. 3. ſapientiæ 14, 56. acerrima, fecundiſſima O. 33. altiora H. 4, 5. civilia 3, 75. educata in umbra 14, 53. externa 14, 20. honeſta 12, 58. 14, 21. O. 34. inertia 13, 42. liberalia 3, 43. 4, 58. plena vecordiæ, fluxa, 3, 50. talia, *hiſtrionica & ludorum* 1, 54. ſtudiorum claritudo 12, 8. magnifico nomine ſegne otium velare H. 4, 5. pretiis ſublatis, etiam ſtudia pereunt 11, 7. ſedes ac magiſtra Maſſilia A. 4. ſtudia haurire ultra quam conceſſum Romano ac ſenatori A. 4. ſua publicare 16, 4. ſtudiis inluſtris 6, 47. ſtudium, *favor, & inde orta cura atque diligentia* 1, 1. cohortium præcipuum H. 3, 84. exercitus H. 2, 85. partium H. 1, 76. H. 3, 32. H. 4, 13. H. 4, 38. popularium 12, 44. probandi 4, 42. rerum novarum 3, 13. 5, 3. H. 3, 12. ſociorum H. 3, 72. turbarum H. 2, 72. conſimile 3, 13. haud dubium in H. 3, 59. hiſtrionale 1, 16. quorum laudatum 1, 71. par H. 2, 7. par in omnes 11, 16. ſine fructu 4, 29. in pop. Rom. 4, 55. contra ſtudium *cujus* cenſere H. 2, 91. ſtudio erga ſe inſignes epiſtolæ H. 2, 48. feriendi deregimur O. 26. ſtudia A. 12. accuſantium 12, 54. civium 14, 52. 15, 33. civitatis H. 3, 45. exercitus 2, 44. H. 3, 86. Galliarum 13, 53. gladiatorum, equorum O. 29. hominum accenſa 3, 4. legionum prompta 2, 76. Marcelli H. 4, 7. matris 12, 9. militum H. 1, 23. H. 1, 53. H. 1, 64. H. 4, 39. acriora 2, 5. quæſita 3, 12. & populi 15, 59. manifeſta H. 1, 41. inclinant in H. 2, 30. obverſa H. 3, 11. ſtudiis militum refovebatur H. 3, 58. ordinum diverſa 12, 60. partium H. 1, 85. patrum H. 4, 45. plebis 14, 13. modica 14, 21. populi 2, 37. 14, 59. H. 3, 66. O. 39. & patrum 3, 10. flagrantia 2, 41. aucta H. 3, 80. procerum 4, 66. provinciarum H. 3, 1. certantia H. 5, 1. provincialium H. 2, 98. Ptolemæi cognita 4, 26. ſenatus H. 4, 4. ſeniorum 3, 31. tribuum 1, 15. vulgi 6, 46. 12, 3. H. 3, 69. H. 4, 49. concilianda 1, 4. acquirenda 12, 41. ſtudia diverſa 11, 23. erecta in H. 2, 11. immodica H. 1, 35. inania H. 1, 32. languentia H. 1, 39. nimia 1, 8. 3, 12. popularia 4, 12. prompta 3, 43. promptiora 13, 8. publica 5, 10. tacita in 2, 43. adſunt 4, 7. in Senatu erant, *ut ſcil. diverſas partes tuerentur* 14, 42. in ſtudia diducti H. 2, 68. diducere ſenatum H. 4, 6. ſtudiis certabatur 3, 63. H. 1, 90.

Stultitiam alienam opperiri H. 2, 34.

Stupris polluere pubem 6, 1.

Styli anxietas O. 39.

Suadere principi, quod oporteat H. 1, 15. qui ſuadet, conſiderandus H. 2, 76. ſuadendi magis auctoritas, quam jubendi poteſtas G. 11.

Suardones, *pop.* G. 40.

Sub idem tempus, *eodem tempore* 2, 27. 3, 48. 3, 64. 4, 16. 6, 20. 11, 8. 12, 56. 14, 17. 15, 7. ſub recentem partum 15, 23. ſub ipſas Kalen. H. 1, 52. ſub ipſa mœnia progreſſi H. 3, 21. ſub muros ipſos H. 5, 11. ſub eodem crimine, *obtentu ejuſdem criminis* H. 2, 26.

Subdere, *ſubordinare*, reum falſis 1, 39. reos 15, 44. teſtamentum 14, 40. ſubdebantur crimina 3, 67. reus 1, 6. rumor 6, 36. ſubditum ſcelus H. 1, 28. H. 3, 25. ſubditi, *ſubornati*, *ſubmiſſi* 4, 59. 11, 2. ſubdere fundamenta *ædificio* 4, 62.

Subdolus 16, 32. fingendis virtutibus 6, 51. ſubdola adfinitas 1, 10. concordia 2, 64. incertis vadis loci forma H. 5, 14. modeſtia 6, 20. mora 3, 7. ſubdola *quæ* 1, 81.

Subducere agmen, *ſurſum ducere* 1, 70. caſtra in colles 2, 46. legionem ex acie, *abducere* 2, 21. ſubduci æmulationi 4, 86.

Suberat ſpectaculum, *inſtabat* 3, 6.

Subigere, *cogere*, ſubegit abire 14, 26. ſubigi, ut 2, 40. ad deditionem H. 3, 8. ſubigunt metu, vexillum tradere 1, 39. donis ingentibus, operas arenæ promittere 14, 14. ſubigere, *ſubjicere*, armis gentem A. 17. Judæos H. 5, 9. nationes 11, 16. ſubigi vi, obſidio 4, 51. ſubactus orbis H. 2, 38. ſubacta Britannia A. 33. ſubactæ nationes 12, 23. A. 14.

Subactus miles, *coactus* 11, 20. deſperatione dux 15, 13. multitudine periclitantium 6, 16. vi amoris 13, 13. ſubacti metu H. 4, 70.

Subjecti dominos dum adipiſcuntur multa caritate; & poſtquam adepti, majori odio habent 12, 30. ſubjectorum virtus ingrata imperantibus A. 31. ſubjecti campi, *ſubjacentes* 15, 9. Narniæ H. 3, 63. ſubjecta vallium 1, 65.

Subire, *ſurſum ire* H. 3, 71. muros H. 2, 21. ſubeuntes H. 3, 29. temere H. 2, 22. ſubeuntes arcere H. 3, 82. ſubire conditiones, *ſuſcipere* H. 4, 65. corpus patrium, *ſibi imponere* 6, 28. delationem, *ſuſcipere* 11, 29. judicium 6, 23. obſidium H. 3, 69. ſortem quamcunque 16, 32. ſubit cura reipub. *in mentem venit* H. 1, 13. animum horror H. 1, 37. quos varia ſors rerum, lacrimæ, miſericordia H. 2, 70. recordatio H. 3, 31. dulcedo A. 3.

Subitarii gradus, *ſubito*, *tumultuario opere ſtructi* 14, 20. ſubitaria ædificia 15, 39.

Subitus irrupit, *ſubito* H. 3, 47. miles H. 4, 76. conſiliis H. 5, 21. ſubita res 11, 20. 14, 5. ſubita re trepidans H. 2, 96. ſubiti ſceleris magnitudo H. 1, 28. ſubita belli H. 5, 13. A. 37. ſubitis terrentur etiam fortes 15, 59.

Sublaqueum, ſtagnum 14, 22.

Subrius Dexter H. 1, 31.

Subrius Flavius 15, 49. Neronem occiſurus 15, 50. inter ipſam cognitionem 15, 58. imperium Senecæ deſtinat 15, 65. proditur 15, 67.

Subrogandus prætor, *ſubſtituendus in locum demortui* 2, 51.

Subruere, *pervertere,* animos H. 2, 101. muros H. 2, 22. H. 3, 20. H. 4, 23. vallum 13, 39. H. 3, 28.

Subſcribere 1, 74.

Subſidium, *præſidium* 4, 5. ſubſidio, *auxilio*, venire 4, 59. ſubſidia dominationi 1, 3. navigiorum, *ſecuræ ſtationes* 4, 67.

Subſignanus miles H. 1, 70. H. 4, 33.

Subſtantia facultatum O. 8.

Subtilitas ingeniis militaribus deeſſe creditur A. 9.

Subtrahere *quem* exitio H. 1, 45.

Subvectare Tiberi frumentum, *h. e. adverſo flumine* 15, 43. ſubvectus, *ſubvectio*, commeatuum 15, 4. ſubvehere *claſſem*, *ſurſum vehere*, *adverſo flumine* 2, 8. ſubvehi Nilo 2, 60. ſubvectæ Rhodano copiæ 13, 53. Tiberi naves 15, 18. ſubvecta ab Oſtia utenſilia 15, 39.

Subvenire, *ſuccurrere*, *auxilio eſſe* 4, 31. 12, 67. ſubvenit alvus ſoluta 12, 67. Cæſar 1, 75. commeatus a H. 2, 52. effugium 2, 47. *quibus* 3, 54. civitatibus 4, 13. dubitantibus 6, 35. flagitiis *cujus* 15, 68. incolumitati 14, 62. infrequentiæ locorum 14, 27. neceſſitatibus G. 15. nomini Rom. 1, 43. reliquis hiemem 4, 51, ſociis 12, 10. 14, 18. ſolitudini 4, 53. agmine propero H. 4, 79. verſi in fugam qui ſubveniebant H. 2, 26. cum cohortibus H. 2, 36. cum manu equitum H. 5, 21. propere A. 16. ſubvenientes equites 2, 11. ſubveniri H. 3, 79. auxilio majore 4, 2. matri 14, 5. ſubventum coloniæ 12, 58. imperio 11, 24. rebus extremis 12, 43. vicis, caſtellis 12, 38. mature 2, 39. ſubveniendum eſt mihi 14, 54. ſociis 12, 10.

Subverſor legum 3, 28. ſubvertere, *pervertere*, *evertere*, jura 4, 30. probationes ſcelerum 3, 7. per occultum privignos 4, 71. ſubverti 4, 17. acta *cujus* 13, 5. domum interpretationibus 3, 25. leges 2, 36. ſenatum H. 4, 42. ſubverſa colonia 14, 32. domus H. 4, 42. ſubverſi obices portarum 13, 39. ſubverſæ imagines H. 3, 7.

Subverſa cremataque hiberna H. 4, 61. opera H. 4, 22.

Suburbana peregrinatio 3, 47. crimina 13, 43.

Succedere, *adſcendere*, *ſuggredi* 2, 81. ſucceſſit claſſis 3, 1. ſuccedere murum 2, 20. teſtudine H. 3, 27. propius 1, 67. ſuccedere *in alterius locum* 3, 21. interfecti principis ultor eſt quiſquis ſucceſſit H. 1, 40. ſucceſſoris curam famamque obruere A. 17. ſucceſſus rerum prædæ magis quam pugnæ intentos *facit* H. 4, 28. ſucceſſu rerum ſocordius agere H. 2, 15.

Succinum G. 45.

Sudantur thura G. 45. ſudatum eſt mihi ſatis in O. 4.

Sudes H. 2, 21. ferratæ H. 4, 29. præuſtæ 4, 51. ſudibus obrui H. 4, 23.

Sudore acquirere, quod ſanguine poſſis, iners G. 14.

Suedius Clemens H. 1, 87. dux Othonis H. 2, 12.

Sueſcere *quos* diſciplina, imperiis, *adſuefacere* 2, 52. ſueſcere militiæ, *adſueſcere* 2, 44. ſuetus externæ ſuperbiæ 15, 31. regibus Oriens H. 4, 17. ſueta circo ac theatris plebs H. 1, 4. armis juventus H. 1, 68. ſueti latrociniis 2, 52. ſervitio 12, 50. ſueta bello, *quæ in bellis haberi ſolita ſunt* 15, 12.

Sueſſa Pometia H. 3, 72.

C. Suetonius Paulinus 14, 29. Londinium pergit 14, 33. Bitannos magno prœlio vincit 14, 37. cos. fit 16, 14. dux Othonis H. 1, 87. inter præcipuos H. 1, 90. H. 2, 23. res egregias gerit H. 2, 23. cunctator natura H. 2, 25. rei militaris callidiſſimus H. 2, 31. Othoni ſuadet bellum ducere H. 2, 32. neceſſariis magis defenſionibus, quam honeſtis uſus H. 2, 60. procos. Britanniæ A. 14. laudatur A. 5.

Suevia G. 43. Sueviæ finis G. 45. Suevi 2, 63. G. 38. G. 43. G. 45. A. 28. & Sarmatæ coorti H. 1, 2. imminentes 1, 44. pace obſtricti 2, 26. orantes auxilium 2, 44. regem a Druſo accipiunt 12, 29. unde dicti G. 2. Suevorum ingenui, ſervi G. 38. pars Iſidi ſacrificat G. 9. in ſecretiora Germaniæ porrigitur G. 41.

Sufficere, *ſubſtituere*, ſe conſulem O. 17. *quem* 12, 40. ſuffici alium H. 3, 37. ſuffectus nemo 3, 58. patri filius 4, 16. ſufficere labori, *parem eſſe* 16, 5.

Suffugium in tempus 4, 66. hiemi G. 16. ſuffugia Garamantum 3, 74. propinqua 4, 47.

Sugambri 2, 26. exciſi 12, 39. Sugambra cohors 4, 47.

Suggeſtus apud ſigna, in quo aurea imperatoris ſtatua H. 1, 36.

Suggredi propius 15, 11. ſuggreſſus propius hoſtis 14, 37. acie dux 4, 47. ſuggreſſi propius ſpeculatores 2, 12. flammis 13, 57.

Sui ſimilis gens G. 4.

M. Suilius 12, 25.

P. Suil. 4, 31. accuſat Aſiaticum 11, 1. Petras equites Rom. 11, 4. continuus accuſandis reis 11, 5. damnatur 13, 42. in inſulas Baleares pellitur 13, 43.

Suil. Cæſoninus 11, 36.

Suiones, *pop.* G. 44.

L. Sulla 2, 55. Lepidæ proavus 3, 22. dictator 3, 27. Mithridatem vincit 3, 62. adjutus a Smyrnæis 4, 56. & Byzantiis 12, 62. irridetur a Caligula 6, 46. judicia ſenatui tradidit 11, 22. pomerium protulit 12, 23. cum Mario bellavit 12, 60. ab oratoribus non immunis O. 40. nobilium ſæviſſimus H. 2, 38. Capitolium inſtaurat H. 3, 72. bis in urbe conflixit H. 3, 83. Sullæ dominatio 1, 1. *Alius* 3, 31. Cos. 6, 15.

Sulla Cornelius 13, 23. *vide* & Corn.

Sullanus centurio 3, 75.

Sulpicia *ſc. familia*, nobilitas H. 1, 15.

Sulpitia Prætexta H. 4, 42.

C. Sulpitius 3, 52.

Sulp. Aſper 15, 49. conjurat contra Neronem 15, 50. pœnam ſubit 15, 68.

Sulp. Camerinus 13, 52.

Sulp. Florus H. 1, 43.

Sulp. Quirinius 3, 48.

Sulp. Rufus 11, 35.

Sulpiciorum familia 3, 48.

Sumere animum A. 31. interficiendi *cujus* 14, 44. arma H. 3, 24. H. 4, 3. H. 5, 9. G. 13. G. 40. bellum 2, 4. 2, 45. 13, 34. 15, 7. H. 3, 43. H. 4, 66.

H. 4, *69*. H. 5, 25. A. 16. *conjurationem* 15, 49. conſilia pacis 2, 26. dictaturam 1, 1. exitium 3, 7. expugnationem 15, 5. fidem 11, 7. finem, *ſponte mori* 6, 25. juſtitium, *præcipere, non exſpectare, donec indicatur* 2, 82. militiam, *ſponte ſuſcipere* 4, 4. ſibi, *eligere, inter quos ſcribi malit* H. 2, 94. mortem, *ſibi ipſi conſciſcere* 2, 66. 3, 50. 4, 22. 13, 30. 14, 7. periculum H. 3, *69*. prœlium H. 4, 34. acriter H. 2, 42. quietem 1, 64. ſævitiam, ſuperbiam in *quos* 6, 31. ſpatium conſultandi H. 4, 65. in manus aurum O. 22. in manum libros O. 25. ſumere, *pro accipere, non recuſare, oblata* 1, 71. agros, *rapere, vi occupare* 2, 13. *quid* perpetrandum, *in ſe recipere* 12, 5. ſibi, quod validiſſimum 13, 39. partes contradicendi O. 24.

Summa belli 2, 45. H. 2, 16. H. 4, 68. expeditionis H. 1, 87. pacis 13, 38. potentiæ H. 4, 2. reipub. agitur 12, 5. 16, 28. rerum H. 2, 81. A. 5. & imperii H. 2, 33. ſummam rerum *cui* permittere H. 4, 25. ſceleris poſcere 14, 7. de ſumma rerum certare H. 3, 70. cunctari H. 3, 50.

Summittere crinem, barbam G. 31.

Summus ſeveritatis & munificentiæ, *utriusque arbiter* 1, 46. ſumma fortuna, *imperium* 2, 72. 12, 12. 13, 13. 13, 46. in ſumma fortuna pleraque auſpiciis & conſiliis geruntur 13, 6. ſummæ rei diſcrimen 2, 12. H. 5, 15. regimen 1, 31. periculum facere H. 4, 71. ſummæ rei, *imperio*, admovere 3, 56. imponere 6, 31. ſumma militiæ *ſcil. officia* H. 2, 75. ſumma brevibus momentis verti poſſunt 5, 4.

Sumptuaria lex 3, 52.

Sumptuum gravitate reditus anteire 15, 18.

Sunici, *pop.* H. 4, 66.

Suovetaurilia 6, 37. H. 4, 53.

Super Agrippinam, *præter* 3, 3. arma G. 30. & viros H. 4, 58. avaritiam 13, 18. H. 1, 51. benignitatem H. 2, 30. eas civitates 3, 63. cladem H. 2, 44. clientelas 13, 37. conſulatum & triumphalia 4, 44. cupidinem 4, 60. decus Æmiliorum 3, 22. eundem honorem 13, 18. hos H. 2, 24. experientiam 13, 8. ferociam inſitam H. 3, 45. propriam 12, 33. id, quod 4, 11. ignaviam inſitam H. 2, 94. ingenium 4, 46. levitatem inſitam H. 2, 101. Juniæ familiæ claritudinem 15, 35. libidinem 13, 57. mala inſtantia H. 4, 38. memoriam Vindicis H. 1, 8. percunctationes ſævas 15, 58. periculum 16, 10. pervicaciam H. 3, 77. propriam ſtirpem 12, 25. quos ſuper 6, 33. tædium malorum H. 5, 26. tot ſenatores 3, 67. ſolitum decus G. 32. Subrium & Sulpicium 15, 50. triumphales imagines 15, 72. vanitatem H. 4, 55. vetuſtatem 4, 75. Vinium ac Laconem H. 1, 14. vires G. 43. virtutem, A. 17. ſuper *pro poſtea, ad poſtremum.* incenſa ſuper villa, omnes cremavit 3, 46. ſuper caput legiones, *imminere leg.* H. 4, 69. ſuper ipſam Rheni ripam, *in ipſa ripa*, collocati G. 28. ſuper, *inter*, ſanguinem & ſpolia G. 31. ſuper portiones erant *pro portiones ſupererant* H. 1, 20. ſuper ea re, *de re* 5, 6. ſcripſit 6, 15. ea ſuper re multus rumor 11, 23. ſuper eo conſultus 3, 41. eo miraculo differere 6, 28. nuptiis 12, 22. omnibus negotiis melius atque rectius olim proviſum 14, 43. firmanda pace 15, 5. obtinenda Armenia 15, 24. ea profectione adiit Capitolium, *ejus cauſa* 15, 36. tanta re cunctans H. 2, 63. quid ſtatuere H. 4, 9. re tali *quem* conſulere H. 4, 40. rebus diverſis conſulti 4, 74. rebus compoſiti verſus 2, 54. conſulere H. 4, 82. ſuper eo crimine, *ſub eo crim. ſpecie ejus crim.* 15, 52. ſuper *poſtpoſitum* quæ ſuper cuncta H. 3, 26. quos ſuper 6, 35. raro ſuper milite 1, 68. incenſa ſuper villa 3, 46. humum ſuper 16, 35. cumulos ſuper H. 3, 19.

Superabilis ope humana cæcitas H. 4, 81. nullis caſibus ſuperabiles 2, 25. ſuperans multitudo A. 35. ſuperante multitudine facile damnum H. 4, 28. ſuperans numerus A. 25.

Superbia Claudiæ familiæ 1, 4. Parthorum 14, 26. præſidentium 3, 40. victoris 14, 38. fruſtra per modeſtiam & obſequium effugitur A. 30. documentum adverſus ſuperbiam 15, 27. ſuperbiſſimæ epiſtolæ 3, 59.

Supereſſe, *vivere*: dum ſuperfuit 4, 7. pater 6, 40. qui etiam tum ſupererant 13, 18. donec Germanicus ac Druſus ſuperfuere 6, 51. ſupereſſe *cui, ſupervivere* H. 1, 22. prœlio H. 1, 79. H. 4, 60. ignaviæ, infamiæ ſuæ H. 4, 11. ſupereſſe, *exſtare, adeſſe* G. 34. alimenta urbi 12, 43. aliqua epiſtolis eorum inſerta O. 25. ad uſum & decus arma H. 1, 51. bellum 1, 3. ſupererat inclinatio populi 11, 12. Veſpaſiano mare, claſſes, ſtudia provinciarum H. 3, 1. moles 1, 45. nihil ex A. 22. tibi robur 14, 54. ſpes vireſque H. 3, 54. ſatis virium H. 2, 4. ſilvæ 1, 67. ſtudia populi H. 3, 66. tantum belli H. 5, 20. utraque egregie H. 1, 83. quantum ſupereſſe, ut 4, 7. quid ſupereſſet poſt 11, 28. quid ſupereſſe, niſi ut 14, 20. nil aliud, quam ut 15, 62. ſupereſſe, *abunde eſſe.* ſupereſt ager G. 26. ferrum G. 6. oris gratia A. 44. tempus noviſſimis 5, 7. honori omnia A. 45. ſupereſſe, qui 16, 26. dies, qui in locum Cæcinæ ſupererat, *qui reſtabat ex conſulatus tempore* H. 3, 37. fide ac virtute legatos, ſe conſiliis ſuperfuiſſe, *incubuiſſe negotio atque id confeciſſe* 3, 47.

Superfluens multitudo H. 3, 58. Nilus 2, 61. *orator* O. 18.

Superfundere mare 13, 55. vim telorum A. 36. *quos* pulſu ſonituque H. 3, 2. ſuperfunditur adjacentibus amnis 5, 14.

Supergredi, *antecellere*, principem 14, 52. ſupergreſſa pulchritudine feminas 13, 45. vitium virtus A. 1. modum cuncta H. 2, 5.

Superior exercitus, *Germaniæ ſuperioris* H. 1, 55. H. 1, 56. H. 1, 57. H. 4, 37. provincia H. 5, 19. ripa H. 4, 59. Germaniæ H. 4, 70. ſuperioris, *victoris*, nomina, modeſtia & probitas G. 36.

Superne, *deſuper* 2, 20.

Superſedeo invertere, *omitto* 15, 63.

Superſtagnat amnis 1, 79.

Superſtantes H. 4, 30. maceriis H. 3, 82. *ponti* H. 4, 23.

Superſtes bellorum 2, 71. G. 6. iniquorum 3, 4. noſtri ſuperſtites A. 3.

Superſtitio *pro reverentia ſacrorum* 1, 79. H. 4, 83. *opponitur religionibus* H. 5, 13. nominis H. 3, 58. perculſæ mentes ad ſuperſtitionem mobiles 1, 28. ſuperſtitione diſcors Ægyptus H. 1, 11. ſuperſti-

tionem demere H. 5, 8. ſuperſtitionis inſigne G. 54. ſuperſtitio *de vaticiniis & Aſtrologia* H. 2, 78. augeſcens H. 4, 61. exitiabilis 15, 44. omnis G. 39. peregrina G. 43. vana H. 4, 54. urget 1, 29. ſuperſtitionis externæ rei 13, 32. pervicacia H. 2, 4. ſuperſtitione infecti 2, 85. ſuperſtitiones H. 4, 81. externæ 11, 15. magicæ 12, 59. ſævæ 14, 30. vetuſtæ 3, 60. ſuperſtitionum perſuaſio A. 11.

Superſtruere fundamento, *imponere*, *inædificare* 4, 62.

Supervenientia auxilia H. 4, 25. ſuperventu legionis H. 2, 54.

Supervolitant volucres H. 3, 56.

Suppeditat miles, *ſuppetit* 4, 4. donec ſuppeditet vita 15, 11. H. 1, 1. res frumentaria 15, 16. animus, oratio H. 4, 40. verba H. 4, 59. natura A. 46. ſuppeditans momento noviſſimo eloquentia 15, 63. ſuppeditare ſenatum urbi, *ſubminiſtrare* 11, 23.

Suppetere 14, 55.

Supplendis legionibus, *ad ſupplendas leg.* 16, 13.

Supplices miſericordia *digni* 14, 23. quanta pervicacia in hoſtem, tanta beneficentia verſus ſupplices utendum 12, 20.

Supplicationes, *gratiæ diis actæ*, ob ſupplicia civium 2, 32. ob res bene geſtas 13, 41. ob occiſam a principe matrem apud omnia pulvinaria 14, 12. ob Neronis amorem in rempub. 14, 59. ob natam principi filiam 15, 23. ſupplicatum Vulcano, Cereri, Proſerpinæ poſt incendium Romæ 15, 44.

Supplicium ſervile H. 4, 11. triumvirale 5, 9. ſupplicium luere 15, 69. ſupplicia perſolvere 6, 26. ſupplicia *pro ſupplicationibus* 3, 64.

Supprimendo famam augere H. 1, 17. ſuppreſſo nomine H. 2, 96.

Supra libertatem regnari G. 43. par negotiis, neque ſupra, *non calidior aut acrior*, *quam iſta negotia requirerent* 6, 39.

Supremus, *ultimus*, prope reipub. annus H. 1, 11. aſpectus 14, 4. dies 1, 6. 3, 76. A. 43. *id eſt*, *mors* 1, 53. 3, 16. vitæ 1, 9. urbis H. 5, 2. ſanguis Claudiorum 13, 17. ſpiritus H. 4, 21. ſuprema neceſſitas, *mors* H. 1, 72. voluntas, *teſtamentum* H. 1, 48. vox 15, 70. ſupremum auxilium 13, 16. certamen H. 3, 81. convivium 1, 55. officium, *ſepultura* H. 3, 25. ſupremi Tiberio coſſ. 6, 45. dies 6, 48. ſermones 1, 13. ſupremæ curæ *de morte* H. 2, 49. neceſſitates 1, 27. H. 1, 3. tabulæ, *teſtamentum* 6, 38. 16, 4. ſuprema, *quæ ad mortem aut funus pertinent* 4, 44. 15, 59. 15, 64. 16, 11. 16, 25. Auguſti 1, 8. Germanici 3, 49. mariti 16, 34. mandata 1, 53. H. 2, 53. munera 3, 2. officia 5, 2. oſcula petere H. 4, 46. ſolatia H. 3, 84. verba 14, 29. ſupremorum imago præſenti circumdata H. 4, 45. traditio 16, 16. ſupremis admotus 12, 66. appropinquare 6, 50. ſuprema ſolvere, *ſepelire* 1, 61. de ſupremis agitans H. 4, 59. ſupremum dividi a parentibus H. 4, 14.

Surena 6, 42.

Surgit rumor H. 2, 42. ſurgens luna H. 3, 23. ſurgentes partes H. 3, 4.

Suri, *Syri* 2, 60. Suria 2, 69. 2, 70. 2, 74. 2, 77. 2, 78. 4, 5. adminiſtranda 6, 27.

Surrentum 6, 1. Surrentinum promontorium 4, 67.

Sue abſtinent Judæi H. 5, 4.

Suſcipere conſilium 4, 64. H. 2, 76. diſcrimen H. 4, 70. iter ad H. 2, 85. judicium 14, 50. preces 13, 54. rempub. H. 2, 1. tutelam *cujus* 1, 12. vota 12, 13. publice, *nuncupare* 15, 23. pro incolumitate 4, 17.

Suſpectare, *ſuſpectum habere* 1, 5. *quem* 1, 13. 13, 47. perfidiam H. 2, 27. prolationem H. 3, 82. ſuſpectante Nerone 15, 51. ſuſpectans fraudem 13, 39. *quam* magis magiſque 12, 65. potentiam *cujus* 11, 16. ſuſpectari pellici, *ſuſpectum eſſe* 4, 3. ſuſpectus nimiæ ſpei 3, 29. in Poppæa H. 1, 13. dominantibus, qui proximus deſtinatur H. 1, 21.

Suſpenſus principatu novo animus H. 4, 8. ſuſpenſa metu civitas H. 4, 38. in ſuſpenſo tenere H. 1, 78. ſuſpenſi, *ſolliciti* H. 3, 37. animi H. 1, 25. ſuſpenſæ mentes provinciarum H. 2, 4. ſuſpenſa, *dubia*, *ambigua* 11, 34. verba 1, 11. ſuſpenſus ſuper Cæſarem genu, vultu, manibus, *extenſus*, *expaſſus* 4, 59.

Suſpicax animus 1, 13. ſilentium 3, 11. tempus ad ſuſpicionem evaluit H. 1, 80. ad ſuſp. inclinatis mentibus evenit, ut qui timet, timeatur H. 1, 81. ſuſpiciones imbecillæ 2, 76. ſuſp. irritare H. 4, 32. ſuſpicionibus quem arguere H. 3, 78.

Suſpiciens cælum G. 10.

Suſtentaculum victoriæ H. 2, 28. ſuſtentare aciem 1, 65. hoſtem 15, 10. paupertatem, *ſublevare* 13, 34. pugnam manu, voce, vulnere 2, 17. largitione, cura saucios 4, 63. ſe & domum & pacem 1, 4. ſecuritatem annonæ 15, 18. *quem* opibus 2, 40. ſuſtentari, *ali* 4, 13. ope *cujus* 4, 71. ſpe 6, 25. ſuſtentata diu acies H. 2, 15. ſævitia hoſtium 2, 11.

Suſtinere H. 3, 29. aciem H. 3, 23. bella civilia 13, 6. curam 3, 54. ſuſtinebat ſedes effigiem 15, 29. faſtigium H. 3, 71. molem A. 17. munia 2, 35. nomina *quorum* 4, 59. obſtinatos H. 3, 29. opes 14, 54. partes prætoris 3, 53. ruentes H. 4, 78. non ſuſtineo me vocare privatum H. 1, 37. non ſuſtinuit educere O. 26. ſuſtinens aſpectum, *perferens* G. 43. ſuſtinentes H. 4, 15. *quibus* reſp. ſuſtinetur 13, 50. ſuſtineri per humeros 1, 23. ſuſtinendus labor H. 2, 99.

Suus ictus, *proprius* 1, 61. impetus, pavor H. 3, 25. ſuo igni involvere 14, 30. miles, *ab Imp. creditus* 1, 61. ſanguis cuique indiſcretus H. 4, 52. ſuo in dolore lentus 4, 70. in ſuam famam exſultare geſtis A. 8. ſuæ quoque injuriæ ultor A. 16. ſua manu cuncta perſcribere 1, 11. ſuo conſilio uti 1, 8. ſuum quiſque flagitium aliis objectantes H. 2, 44. ſuopte ingenio H. 2, 63. ſuo jure diſertus 4, 52. velut in ſuo A. 10. ſui quiſque ſæculi bonis utatur O. 41. ſui, *neceſſarii*, *adfectus*. nullus ſuorum 1, 6. ſui milites 1, 10. a ſuis orſus 1, 67. ſuaſmet ſpes 3, 66. ſuiſmet viribus concidiſſe H. 4, 17. ſua cuique arma G. 27. ſua quiſque facta extollentes H. 2, 70. ſua quiſque facta, ſuos caſus attollit A. 25. ſua quiſque munia ſervarent 4, 50.

Syene 2, 61.
L. Sylla Cornelius, *vid.* Sulla.
Sylla Fauſtus 12, 52.
Syllana ala H. 1, 70. H. 2, 17.
Syracuſæ 13, 49. Syracuſanorum civitas 13, 49.
Syri 2, 60. ſalutant ſolem orientem H. 3, 24. *vid. &* Syri. Syria 1, 42. 2, 43. 2, 55. 2, 58. 2, 81. 2, 82. 5, 10. 6, 31. 6, 37. 13, 22. H. 1, 10. H. 1, 76. H. 2, 2. H. 2, 6. H. 2, 73. H. 2, 80. H. 2, 87. H. 4, 3. H. 4, 17. H. 5, 1. H. 5, 26. provincia 2, 42. 12, 23. 13, 8. A. 40. invadenda 15, 9. vacua, permiſſa Corbuloni 14, 26. deminutionem tributi orat 2, 42. Syriæ caput Antiochia H. 2, 79. equites 12. 55. legatus 11, 10. legiones H. 1, 10. H. 1, 76. H. 2, 6. præſes 6, 41. rector 2, 4. Atilius Rufus A. 40. Syriacus exercitus H. 2, 8.

T.

TABERNA H. 2, 64. ſutrina 15, 34. tabernæ 15, 34. H. 1, 86. H. 3, 83.
Tabernaculum 1, 35. ducis 1, 29. tabernacula, *tentoria* 2, 13. ducis H. 2, 29. tabernaculorum funes H. 5, 22.
Tabes fori, *contagio litium* 11, 6. oculorum H. 4, 81. longa 1, 53. orta 12, 50. per Ægyptum H. 5, 3. infecit mentes 1, 26. velut tabe infectæ legiones H. 3, 11. tabe obliti cineres 2, 69. tabidum venenum 12, 66.
Tabulæ *navium* H. 3, 47. teſtamenti 15, 62. obſignatæ 15, 55. duodecim 6, 16. finis æqui juris 3, 27. nuptiales 11, 30. plumbeæ 2, 69. publicæ 13, 23. 13, 28. ſupremæ, *teſtamentum* 6, 38. 16, 14. tenues pro ſcutis 2, 14. tabularum *pictarum* miracula 3, 53. tabulis prioribus ſcriptus heres, *priori teſtamento* 2, 48. tabularia O. 39. tabulatum duplex H. 4, 30.
Tacentes loci, *ſolitudo* H. 3, 85.
Tacfarinas 2, 52. bellum renovat 3, 20. vincitur 3, 21. Africam inquietam habet 3, 32. legatos ad Tiberium mittit 3, 73. a Dolabella vincitur 4, 24. occiditur 4, 25. Tacfarinatis frater 3, 74. Tacfarinatem frumento juvantes 4, 13.
Taciturnitate rupta, *ſilentio* 1, 74. omnia cohibita 15, 54. tacita ſuſpicionum 4, 41.
Tacitus divinam opem agnoſcit H. 4, 78. res Domitiani compoſuit 11, 11. H. 1, 1. diverſa auctorum ſub nominibus ipſorum tradit 13, 20. prætor 11, 11. quindecimvir 11, 11. uxorem ducit A. 9. ejus dubium de regimine rerum 6, 22.
Tædio futurorum præſentia placuere H. 4, 69.
Talius Geminus 14, 50.
Tamen *pro tantum* H. 3, 45. *utique* A. 45.
Tameſa *fl.* 14, 32.
Tanais amnis 12, 17.
Tanfana, templum 1, 51.
Tactæ de cælo ædes 13, 24. regiones 14, 12.
Tanquam ſcelera oſtendi oporteat G. 12. in tanta multitudine, *ut in tanta* H. 1, 8.
Tantalus 4, 56.
Tantum adverſa domus ſuæ ſenſit H. 2, 64. fœdiſſimæ adulationis tantum infamia uſurus 3, 57.
Tardabat *quem* infirmitas H. 2, 99. judicia malignitas O. 23. reverentia libidines 14, 33. Arminium vulnus 2, 21. tardari metu 6, 32. tardatus ad prœlia exercitus 1, 62. tarde concedendum, quod datum adimi non poteſt 13, 27. tarditas & fiducia H. 2, 11. ſpretis, quæ tarda cum ſecuritate 3, 66.
Tarentinum fœdus 1, 10. Tarentum 14, 12. H. 2, 83. infrequens 14, 27.
Tarpeia rupes H. 3, 71. Tarpeium ſaxum 6, 19.
Tarquinius Priſcus 4, 65. fundamenta capitolii jecit H. 3, 72.
Tarq. ſuperbus 6, 11. capitolium extruit H. 2, 72. pulſus 3, 27. Tarquinii exacti 11, 22.
Tarquitius Creſcens 15, 11.
Tarq. Priſcus 12, 59. repetundarum damnatur 14, 46.
Tarracina 3, 2. H. 3, 60. H. 3, 76. H. 3, 85. H. 4. 2. expugnata H. 3, 77. tuta mœnibus ſituque H. 3, 57. municipium H. 4, 5. Tarracinenſis colonia 1, 78. Tarracinenſes H. 4, 3.
Tarſa, dux Thracum 4, 50.
Tartarus, flumen H. 3, 9.
Tatii ſodales 1, 54.
T. Tatius 1, 54. Romam auget 12, 24. ei ſacerdotium a Romulo ſacratum H. 2, 95.
Tat. Gratianus 6, 38.
Taum, æſtuarium A. 22.
Taunus, mons 1, 56. 12, 28.
Taurannitium regio 14, 24.
Tauri, *pop.* 12, 17.
Taurina ala H. 1, 59. H. 1, 64. colonia H. 2, 66. Taurinorum Auguſta H. 2, 66.
Taurus 3, 72.
Taur. Antonius H. 1, 20.
Taur. Statilius 2, 5. 6, 11. 12, 59. 14, 46.
Taurus mons 6, 41. 12, 49. 15, 8. Tauri jugum 15, 10.
Taurus altaribus profugus H. 3, 56.
Tecto, *domo*, arcere G. 21. ſub tecto eodem 14, 42. manere 13, 32. eſſe 14, 45. tecta amicorum H. 1, 81. urbis 6, 15. circumjecta 15, 37. egreſſa altitudinem mœnium H. 3, 30. fumantia A. 38.
Tedius 1, 10.
Tegere, *diſſimulare*, animum immanem modeſtia 6, 20. defectionem 6, 50. ignaviam ſævitia 12, 10. iracundiam vultus H. 4, 11. male mutationem fortunæ 1, 66. nomen exilii ſpecie ſtudiorum 4, 44. odium criminibus 2, 80. ſpem male tegens 4, 12. tegi intimis queſtibus 3, 36. tegenda ſcelera 6, 24. tegere, *defendere.* aurum non tegit A. 32. texere ceteros latebræ 1, 23. fugientes paludes, ſilvæ A. 26. tegi terga, latera H. 3, 9. tecto O. 22. tectus pluteis, cratibus, legionarius H. 2, 22. tegenda armis vita 6, 2. tegmen pedum *caligula* 1, 41. barbarum, *veſtitus* H. 2, 20. omnibus ſagum G. 17. regimen capiti detrahere 2, 21. tegmina detrita 1, 18. corpori derepta 13, 57. corp. detrahere 4, 56. tegmina loricarum galearumve 12, 35.
Tegulæ H. 3, 30. G. 16. informes O. 20. tegulis *quem* deturbare H. 3, 71.
Telamon 3, 62.

Teleboi, *pop.* 4, 67.
L. Teleſinus 16, 14.
Telum, *vis*, *poteſtas*, tribuendum, quod non ſperneretur 13, 26. eloquentiæ O. 5. velut telum arripere quod 16, 17. telum *pro quibuſvis armis: ut pro pugione* 15, 55. cum telo miſſus 14, 11. repertus 14, 24. tela G. 6. G. 29. & manus 14, 55. agreſtia 2, 80. congeſta 2, 11. conjecta in H. 4, 63. diſtricta H. 1, 41. illiſa, diſperſa H. 3, 23. ingruentia 1, 65. injecta 2, 17. pinnis irrita hærebant H. 4, 23. miſſilia 15, 7. H. 3, 71. navalia 14, 5. præuſta, brevia 2, 14. Romana G. 33. ſuperjecta H. 3, 29. vana per tenebras H. 4, 29. venantibus, venabula, cultri 3, 43. telorum fragmina 1, 61. vis A. 36. telis omiſſis H. 5, 17.
Temerare, *polluere*, Capitolium H. 3, 72. Juliam 1, 53. jus legationis H. 3, 80. vigilias H. 1, 48. opus ſaxo aurove H. 4, 53. temerata caſtra 1, 30.
Temeritas credendi, ſuſpicionum 4, 67. inanis H. 4, 29. eventus proſper alimentum temeritatis H. 4, 76. ex temeritate ſpes H. 3, 26.
Temnii, *pop.* 2, 47.
Temperamentum 4, 20. O. 41. fortitudinis H. 1, 83. principatus egregium H. 2, 5. elegans 11, 4. meditatum 3, 12. ſalubre H. 4, 86. inerat *veneno* 13, 15. temperare dolorem æternum ſuſcipere 15, 63. temperare felicitati H. 2, 47. lacrimis 15, 16. luxuriæ H. 2, 62. manibus 3, 14. minis, verbis H. 1, 69. neci mulierum 14, 37. probris 1, 59. riſui 13, 3. ſermonibus H. 3, 53. ſuppliciis ac remediis 3, 50. victoriæ H. 3, 31. victoriam H. 4, 1. temperantior poteſtatis 13, 46. temperata ſubvectio frumenti, *proviſum*, *ne tam care conſtaret* 13, 51.
Tempeſtas *pro tempore* H. 5, 2. ea tempeſtate 1, 3. 3, 21. 6, 8. 6, 30. 13, 53. H. 5, 8. eadem temp. 12, 12. illa temp. 2, 56. H. 2, 31. qua temp. 2, 60. 3, 38. 4, 14. 6, 34. 16, 13. tempeſtatum cauſa A. 10.
Tempeſtivus O. 14. tempeſtivæ epulæ 11, 37. tempeſtiva convivia H. 2, 68.
Templum Æſculapii 4, 12. Apollinis H. 3, 65. Auguſti 1, 11. 4, 55. in Tarraconenſi colonia 1, 78. Auguſti & Romæ 4, 37. Aug. apud Nolam 4, 57. Auguſti a Tiberio ſtructum 6, 45. Cæſaris H. 1, 42. Cereris 15, 53. Claudii 13, 31. Concordiæ H. 3, 68. Dianæ 4, 43. Fecunditatis 15, 23. Floræ 2, 49. Fortis Fortunæ 2, 41. Fortunæ 15, 35. Fort. equeſtris 3, 71. Herculis 15, 41. Hieroſolymitanum H. 5, 8. occupatur ab Eleazaro H. 5, 12. a Pompeio H. 5, 9. *ejus* fores ſponte expanſæ H. 5, 13. Jani 2, 49. Jovis 4, 57. 13, 24. Jovis Ditis H. 4, 83. Julii H. 1, 42. Lunæ 15, 41. Martis Ultoris 2, 64. 3, 18. 13, 8. Matris deum 4, 64. Mephitis H. 3, 33. Minervæ 13, 24. Neronis 15, 74. Neronis filiæ 15, 23. Romæ 4, 56. Salutis 15, 53. 15, 74. Saturni 2, 41. H. 1, 27. Solis 15, 74. Spei 2, 49. Tanfanæ 1, 51. Tiberii 4, 15. 4, 37. 4, 55. *&c.* Veneris 4, 43. Veneris Genetricis 16, 27. Veneris Paphiæ H. 2, 2. Veneris Stratonicidis 3, 63. Veſtæ 15, 36. 15, 41. H. 1, 43. templa ſpoliata 15, 45. templa adire *in lætitia* 2, 75. dedicare, *vid.* Ded. templorum dona A. 6. direpta H. 3, 33.
Tempus relinquendum rumoribus, quo ſeneſcant 2, 77. feros animos mollit 6, 38. in tempus conficta, *ad temp.* 1, 37. deligi 6, 11. ſtructa ſcena 14, 20. ſuffugium 4, 66. tempus terere H. 1, 33. in tempore, *ſuo temp.* 3, 41. 12, 46. 13, 7. memorabo 1, 58. 11, 5. adfuturus 2, 17. trademus 4, 71. memoravi 6, 22. parum in tempore 1, 19. in temp. *per occaſionem* 12, 50. pro tempore, 12, 49. tempore dato, *occaſione oblata* 4, 40. 13, 17. addito, *cum tempore* 12, 6. tempora belli prima, *occaſiones* H. 3, 9. cum temporibus formæ & genera dicendi mutantur O. 18. forma ac ſpecies orationis mutanda O. 19.
Temulentis viſa arma cupidinem ſui movent H. 1, 80. inter temulentos non facilis conſenſus 1, 26.
Tencteri H. 4, 77. G. 32. G. 38. Anſibarios deſerunt 13, 56. Civilis ſocii H. 4, 21. legatos ad Agrippinenſes mittunt H. 4, 64. *eorum* ſitus *ibid.* Tencterorum agri 13, 56.
Tendere, *pertendere*, *perſeverare*, tentare 1, 19. contra 3, 10. 4, 3. H. 1, 28. H. 4, 16. acrius 2, 74. ſibi quiſque tendentes H. 1, 13. tendere, *ire*, ad legionem H. 4, 50. ad Germanicum 1, 39. effectis, in quæ tendi, *quæ conatus ſum efficere* 3, 24. tendere odiis H. 4, 43. tendere, *caſtra vel tentoria habere* H. 2, 93. hibernis iiſdem H. 1, 55. extra vallum 13, 36. una H. 2, 66. Lugduni H. 1, 59. in porticu H. 1, 31. tendere manus, voces ad *quem*, *ſupplicantium ritu* 2, 29. ſupplices H. 3, 10. manus H. 2, 46. H. 5, 16. ad 1, 11. ad deos 12, 65. ad obſeſſos H. 4, 34. placamenta H. 1, 63. tend. arcus H. 4, 29. catapultas, baliſtas 12, 56.
Tenebræ, *nox*, funeſtæ 1, 65. propinquæ 13, 40. formidinem augent 4, 48. tenebrarum licentia H. 1, 49.
Tenere dicere O. 26.
Tenere, *retinere* 1, 15. ſpeciem magis, quam vim 3, 30. vim imperii 2, 37. precibus, auctoritate 2, 34. tenebantur ſimul adſumpti 4, 6. tenere quid in occulto 3, 18. in ſuſpenſo H. 1, 78. *regionem*, *colere*, *habitare* 4, 67. *quam* matrimonio 12, 40. 15, 71. urbem 11, 30. præſidio 13, 41. abeuntes H. 4, 19. ſpatium terræ G. 35. portum, *appellere* A. 38. riſum, ſomnum O. 21. habenas animorum O. 31. tenuit libens, *contentus fuit* 1, 15. teneri, *reum eſſe*, repetundarum 11, 7. ſævitiæ 3, 67. adulterio 2, 50. flagitiis 3, 13. lege majeſtatis 3, 50. lege repetundarum 11, 6. tenentur Veſpaſiano provinciæ, *a Veſp.* H. 3, 12.
Tenii, *pop.* 3, 63.
Tentamenta bellorum, *conatus* H. 3, 38. tentatus, ut eliceret, *tentatum*, *an perpelli poſſet*, *ut eliceret* 2, 28. onere novo 4, 46. promiſſis, minis H. 1, 74. tentata cohors H. 2, 63. fides H. 2, 20. tentatis quos idoneos rebantur 1, 48. tentatæ cohortes 13, 21.
Tenuari in cuneum A. 10. tenuatum victu parvo corpus 15, 63. tenuis fructus 11, 20. reſpub. 2, 33. tenue damnum 12, 39.
Tenus. Aſia atque Achaia tenus H. 1, 81. janua

ac limine tenus H. 1, 33. porta tenus obvius 3, 5.
M. Terentius 6, 8.
Ter. Evocatus H. 1, 41.
Ter. Lentinus 14, 40.
Terere dies H. 4, 34. dies rerum verbis H. 3, 50. otium ſegne H. 2, 34. tempus cunctatione, ſegnitia H. 1, 33.
Tergum *inſulæ* H. 4, 12. terga neque exercitus neque ducis tuta A. 33. proviſum, ne terga nudarentur H. 2, 82. terga dare 3, 20. invadere 2, 17. H. 4, 66. occaſioni patefacere A. 14. 6, 34. vertere 15, 16. H. 2, 25. vincentium circumire A. 37. terga ferarum 15, 44. amictus Vitellianorum H. 2, 88. urorum 4, 72.
Termeſtini 4, 45. Termeſtinæ nationis quidam 4, 45.
Terra, in qua moriamur, deeſſe non poteſt 13, 56. Terra mater G. 40. terræ tremor 14, 27. motus 2, 47. 4, 13. Romæ 12, 43. Apameæ 12, 58. in Campania 15, 22. terræ, cauſa tempeſtatum A. 10. generi mortalium datæ 13, 55.
Terracina *vid.* Tarrac.
Terror nominis Rom. 4, 24. recenti terrore utendum 14, 23.
Tertiadecimani H. 2, 67. tertiadecuma legio 1, 37. *vid. &* Legio XIII.
Tertiani 13, 38. H. 3, 24. H. 5, 1. *vid. &* Legio III.
Tertius Julianus, *vid.* Julian. Tertius.
Tertullinus Vulcatius H. 4, 9.
Teſſerarius ſpeculatorum H. 1, 25.
Teſtamentum Acerroniæ 14, 6. Agrippæ A. 43. Anteii 16, 14. Auguſti 1, 8. Claudii haud recitatum 12, 69. Juniæ 3, 76. Liviæ 5, 1. diu irritum, Piſonis paupertate firmum H. 1, 48. T. Vinii magnitudine opum irritum *ibid. Germanis* nullum G. 20. teſt. obſignare 15, 54. 16, 14. teſtamenta Othonianorum rata H. 2, 62.
Teſtari, *dicere cum obteſtatione* 12, 34. adultum jam eſſe 13, 14. cladem 15, 15. geſta 2, 46. ſe legatum 2, 80. portam 1, 40. relinquere imaginem vitæ ſuæ 15, 62. victurum 2, 34. viduam 14, 64. ſe feſtinare O. 19. teſtante contra Corbulone 13, 9. teſtari ſuos, *hortari* 1, 15. vos teſtor 4, 38. deos 3, 16. teſtatum orationibus certamen H. 4, 6.
Teſtificari 11, 16. auctam lenitatem 14, 12. teſtificatus edicto, fore 15, 36. teſtificans 16, 12. vi acturos 12, 7. teſtificando 13, 11. 15, 16.
Teſtem adferre 4, 56. teſtes ſanctiſſimi G. 7. teſtium interrogatio 6, 47.
Teſtudo H. 4, 23. denſa H. 3, 27. disjecta, fluitans H. 3, 27. facta 12, 35. iterata H. 3, 28. in teſtudinem conglobati 13, 39. glomerari H. 3, 31. teſtudinem admovere H. 3, 84.
Tetrarchæ 15, 25.
Teucer 3, 62.
Teutoburgienſis ſaltus 1, 60.
Teutoni, *pop.* H. 4, 73.
Thala, Africæ præſidium 3, 21.
Thamiras, Cilix H. 2, 3.
Theatralis laſcivia 11, 13. licentia 13, 24. theatrales artes 4, 21. operæ 1, 16. theatrum Marcelli 3, 64. Neapolitanorum 15, 33. Pompeii 3, 72. 13, 54. Pompeianum 6, 45. *vitio ipſi verſum* 14, 20. theatri licentia 1, 77. in theatro conſultant Antiochenſes H. 2, 80. theatris corruptus miles H. 2, 21. emolliti milites H. 3, 2.
Thebæ, *urbs Ægypti.* 2, 60.
Theophanes 6, 18.
Theophilus 2, 55.
Thermæus ſinus 5, 10.
Thermus Minutius 6, 7.
Therm. Numicius 16, 20.
Theſeus 4, 56.
Theſſali, *pop.* 6, 34.
Thraces 2, 64. Romanis militant 4, 48. H. 1, 68. Thracum gentes 4, 46. Thracia 2, 66. 2, 67. 3, 38. 4, 5. 6, 10. H. 1, 5. Thraciæ rex 2, 64. Thracium bellum 12, 63. Thraciæ urbes 2, 54.
Thraſea Pætus 13, 49. cum in Agrippinam ſtatueretur, ſenatu exit 14, 12. 16, 21. omnem occaſionem ad bonum publ. vertit 15, 20. prohibetur aſpectu principis 15, 23. occurſu Neronis 16, 24. accuſatus 16, 22. accepto mortis arbitrio 16, 33. venas ſecat 16, 35. ad exemplar veræ gloriæ lectus H. 2, 91. Veſpaſ. amicus H. 4, 7. laudatus Aruleno Ruſtico A. 2. *ejus* ſententia ſuper Antiſtio 14, 48. firmitudo animi 14, 49. laus inſignis 16, 21. libertas H. 4, 5.
Thraſyllus 6, 20. *ejus* filius 6, 22.
Thubuſcum, oppidum 4, 24.
Thule *inſula* A. 10.
Thurii 14, 21. a Thuriis accita equorum certamina *ibid.*
Thura G. 45.
Thyeſtes O. 3.
Thyrſus 11, 31.
Tiberiana domus H. 1, 27.
Tiberinus amnis H. 1, 86. Tiberina oſtia 15, 42.
Tiberiolus meus 6, 5.
Tiberis 1, 76. inundat *ibid.* H. 1, 86. in Tiberim tracta corpora 6, 19. jactum frumentum 15, 18. Tiberi devectus 3, 9.
Tiberius Nero *Cæſaris pater* 1, 10. 5, 1. 6, 51.
Tib. *Cæſar* 1, 1. H. 1, 16. imperator appellatur ab Aug. 1, 3. imp. ſalutatur a militib. 2, 18. *ejus* mores 1, 4. matris literis ad ægrotantem Aug. accitus 1, 5. rerum potitur 1, 5. Germanicum timet oditque 1, 7. 1, 52. Auguſti heres 1, 8. obſcurus in dicendo 1, 11. non omittit caput rerum 1, 47. ſimulat iter ad exercitus 1, 47. Juliam olim uxorem necat 1, 53. inter ſodales Auguſtales 1, 54. irritus ex Germania diſcedit 1, 59. cuncta Germanici in deterius trahit 1, 62. Agrippinam odit 1, 69. in acta ſua jurari prohibet 1, 72. patris patriæ nomen recuſat *ibid.* legem majeſtatis reducit 1, 72. ſenatori pauperi ſubvenit 1, 75. continuat imperia 1, 80. provincias quibuſdam mandavit, quos egredi urbe non erat paſſurus 1, 80. Urgulaniæ adeſt apud prætorem 2, 34. novies ab Aug. in Germaniam miſſus 2, 56. Maroboduum XI. legionibus petit 2, 46. civitates terræ motu adflictas juvat 2, 47. hereditates niſi amicorum non adit 2, 48. tertium coſ. 2, 53. etiam

fortuita ad gloriam vertit 2, 84. dominus dici non vult 2, 87. ſpernendis rumoribus validus 3, 10. firmus adverſum pecuniam 3, 18. quartum coſ. 3, 31. patres caſtigat, quod cuncta curarum ad principem rejicerent 3, 37. animi firmitudinem oſtentat 3, 44. 4, 8. antiquæ parſimoniæ princeps 3, 52. tribuniciæ poteſtatis ſocius Auguſto 3, 56. ſummus pontifex 3, 58. omiſſus in teſtamento Juniæ 3, 76. occultus 4, 1. 4, 52. in deterius mutatur 4, 6. conſtans in morte Druſi 4, 8. eum laudat pro roſtris 4, 12. domui Germanici infenſus 4, 17. ſpernendis honoribus validus 4, 37. omnia facta dictaque Auguſti vice legis obſervat 4, 37. ambitioſus in poſteros 4, 38. 6, 46. in Campaniam proficiſcitur 4, 57. ejus habitus in ſenectute 4, 57. imperium Liviæ artibus adſecutus 4, 57. in inſulam Capreas ſe abdit 4, 67. diſſimulationem diligit 4, 71. ludibria ſeriis permiſcere ſolitus 6, 2. debitoribus ſubvenit 6, 17. Galbæ præſagit imperium *ibid.* Chaldæorum artem calluit 6, 20. callidus & tegendis ſceleribus obſcurus 6, 24. contemptor ſuæ infamiæ 6, 38. ambitionis 6, 45. futurorum providus 6, 46. moritur 6, 50. Germanos haud impune perculit G. 37. Juliæ gentis ſacerdotium Auguſtale ſacrat H. 2, 95. Auguſti conſilia pro præceptis habet A. 13. annis 23. imperat O. 17. Tiberii liberalitas 2, 48. parſimonia 3, 52. ſævitia in Druſo nepote 6, 23. 6, 24. dominatio violentior mortua matre 5, 3. literæ & mandata in Germanicum 3, 16. ſuper luxu civitatis 3, 53. curia egredientis verba 3, 65. templum Smyrnæ 4, 56. victoriæ triumphique 1, 34. periculum in ſpecu 4, 59. munificentia 4, 64. 6, 45. effigies cunctis circumflagrantibus incolumis 4, 64. & Sejani effigies circum aram Amicitiæ 4, 74. libidines 6, 1. literæ ad ſenatum 6, 6. calliditas 11, 3. eloquentia 13, 3. cautiſſima ſenectus H. 2, 76. Tiberio læta mors Germanici 3, 2. templum decretum 4, 15. aliud in Hiſpania ulteriore 4, 37. ſub Tib. pacis adverſa H 1, 89.

Tib. Druſi filius 6, 46.

Tib. Alexander 15, 28. Ægypti præfectus H. 1, 11. H. 2, 74. ſacramento Veſpaſiani legiones adigit H. 2, 79.

Tiburs 6, 27. Tiburtum fines 14, 22.

Ticinum, *opp.* 3, 5. H. 2, 17. H. 2, 27. H. 2, 30. H. 2, 68. H. 2, 88.

Tigellinus Sophonius 14, 48. præfectus prætorio 14, 51. Neroni charus *ibid.* 15, 50. malis tantum artibus pollet 14, 57. celeberrimas epulas parat 15, 37. Fenium Rufum criminatur 15, 50. hereditatum captator *ibid.* 16, 17. 16. 19. conjuratos ſæviter percunctatur 15, 58. triumphalia accipit 15, 72. Anteii teſtamentum obſignari jubet 16, 14 mori adigitur H. 1, 72. *ejus* proximus Mævius Pudens H. 1, 24. in *eum* ancillæ Octaviæ dictum 14, 60.

Tigranes 2, 3. ſupplicio adficitur 6, 40. *alius* 14, 26. Adiabenos vaſtat 15, 1.

Tigranocerta 14, 23. *declinationis pr.* 14, 24. 15, 5. Tigranocerta *plur.* 15, 6. 15, 8. occupantur a Parthis 12, 50. a Tigrane 15, 4. deduntur Corbuloni 14, 24. urbs valida 15, 4. exſcinduntur 14, 23.

Tigris 6, 37. amnis Armeniæ 12, 13.

Timarchus 15, 20.

Timere qui deſierint, odiſſe incipiunt A. 32. cum timeret Otho, timebatur H. 1, 81. vulgus dum timet, credebat H. 4, 38. ſatis clarus eſt apud timentem, quiſquis timetur H. 2, 76. timidi ad deſperationem formidine properant H. 2, 46. *timor* conſcientiam arguit H. 3, 10. natura magnis timoribus deterius credere, quod evenit 15, 36.

Timotheus H. 4, 83.

Tingitana provincia H. 2, 58. H. 2, 59.

Tinnitus Gallionis O. 26.

Tiridates 6, 32. ſtimulatus a Vitellio 6, 37. aliquot Parthorum oppida recipit 6, 41. regiis honoribus extollitur 6, 42. inſigni regio evincitur 6, 42. ignavus ad pericula 6, 44. *alius* Vologeſis frater 12, 50. ab eo Armeniæ rex factus 13, 34. eam bello infenſat 13, 37. obſidentem Artaxata Corbulonem fruſtra aggreditur 13, 40. ex Armenia fugatur 14, 26. 15, 1. a fratre diademate evincitur 15, 2. expectatur a Vologeſe 15, 14. ſacerdos 15, 24. cum Corbulone colloquitur 15, 28. Romam venit 16, 23.

Tiro, libertus Ciceronis O. 17.

Tiro Apinius H. 3, 57. H. 3, 76.

Titianus Salv. frater Othonis, *vid.* Salv.

Titidius Labeo 2, 85.

Titius Julianus H. 1, 79.

Tit. Proculus 11, 35.

Tit. Sabinus 4, 18. in carcerem tractus 4, 68. damnatur 4, 70. circumventus a Latiari 6, 4.

Titulum & inſcitiam referre A. 5. tituli *Oratorum* O. 8.

Titus H. 1, 1. ad Galbam mittitur H. 1, 10. H. 2, 1. regreditur H. 2, 2. Berenicem amat H. 2, 2. Veſpaſianum Mucianumque conciliat H. 2, 5. conſiliorum inter eos nuntius H. 2, 79. bello Judaico præponitur H. 2, 82. H. 4, 51. H. 5, 1. coſ. H. 4, 3. H. 4, 38. pro fratre deprecatur H. 4, 52. caſtra ante Hieroſolyma ponit H. 5, 1. H. 5, 10. H. 5, 11. Titi ingenium capax fortunæ H. 2, 1. mitis natura H. 4, 86.

Tmolus, urbs Aſiæ 2, 47.

Toga Britannis geſtari cœpta A. 21. hirta O. 26. picta 4, 26. virilis maturata 12, 41. togatus H. 3, 70. togata cohors H. 1, 38. togati A. 9. O. 6. togatorum globus 16, 27.

Togonius Gallus 6, 2.

Tolbiacum, *opp.* H. 4, 79.

Tolerare in penatibus iiſdem 4, 40. quos corpora equorum toleraverant, *aluerant* 2, 24. tolerare acerba 2, 57. adverſa H. 2, 46. H. 4, 23. æmulum 14, 42. alloquia 4, 8. aſpectum 16, 5. bella 1, 25. 2, 15. 4, 56. caſum ſapienter 16, 9. crimen, periculum 13, 42. deſiderium mariti ſolatiis 15, 63. egreſſus 15, 36. exilium 1, 53. 4, 71. 14, 62. famam, inſidias H. 4, 35. fluctus 2, 6. fortunam adverſam 5, 8. fort. conſtanter 6, 22. fugam primam 12, 51. imperatores qualeſcunque H. 4, 8. imperitantem 12, 64. imperium *cujus* 14, 2. impudicitiam uxoris 6, 51. injurias ægre H. 2, 56. A. 13. inopiam, obſidium H. 4, 58. laborem 1, 20. luxum dominantium H. 4, 74. manus oculoſque *quorum* H. 3, 24. militiam aſperam H. 1,

51. miſerias H. 1, 15. modica 14, 54. munia 13, 35. mutationem ſoli H. 2, 32. neceſſitates H. 2, 4. obſidium H. 3, 22. onera 4, 6. plura 14, 24. poteſtatem egregie 6, 11. principes, feminas H. 5, 25. pugnam A. 36. ſecretum 13, 43. ſenectam 6, 48. ſervitium 2, 46. ſeveritatem *cujus* 13, 48. ſimilia 11, 20. ſitim, æſtum, frigora, inediam G. 4. ſtipendia 1, 17. ſtirpem 2, 4. ſummam belli H. 4, 68. tributa H. 4, 71. vitam militia 11, 7. pomis, aqua 15, 45. non toleravit perferre viſu *malum* 3, 3. tolerare *quid* ægre 15, 1. quæ gravius A. 19. tolerandi neſcia 3, 1. tolerans laborum corpus 4, 1. id ægre miles H. 3, 21. tolerantes ex facili A. 15. toleraturus exilium 6, 3. obſidionem 1, 33. tolerari difficilius 4, 72. gravius A. 19. quæ quanquam acerba, tolerabantur tamen Germanico 2, 57. tolerata fortiter neceſſitas H. 1, 3. bene paupertas 4, 44. *quæ* ſine querela 13, 50. toleratiora 12, 11. inopia vix privato toleranda H. 1, 21. tolerandum habere in penatibus 4, 40. tolerandæ neceſſitates H. 2, 4.
Tollere animum 6, 36. animos H. 3, 45. H. 4, 54. ſublatus gloria animus 13, 11. tollere liberos 2, 37. filium A. 6.
Toranius O. 21.
Tormenta, *dolores* 15, 63. pectoris 6, 6. tormenti *bellici* vincla & libramenta H. 3, 23. tormenta 1, 56. H. 3, 71. H. 3, 84. vehuntur 2, 6. haſtas, ſaxa, faces ingerentia 2, 81. 4, 49. 13, 39. 15, 9. ardentes haſtas jacientia H. 4, 23. tormentis machiniſque vim victoriamque ſecum ferre H. 3, 20. tormenta, *quæſtio* 3, 14. 4, 11. 11, 11. 14, 60. ſervorum 6, 47. tormentorum cruciatus 16, 26. minæ 15, 56. vis ſæpius falſa annuere ſubigit 14, 60. per tormenta 14, 24. interrogare 2, 30. 3, 22. tormentis adigi 4, 45. dilacerare 15, 57. interrogari 3, 67. ſervorum patefacta flagitia 3, 23.
Toronæus ſinus 5, 10.
Torpedo *Vitellii* H. 3, 63. torpere per lacrimas H. 5, 3. torpeſcere deliciis, deſidia H. 1, 71.
Torquata 3, 69. Torquatus 16, 8. Silanus 15, 35. Torquati ob ſcelera interfecti 16, 12. *vid. etiam in* Juniis.
Torquere glandes 13, 39. torta circum brachia veſtis H. 5, 22.
Torvitas vultus H. 2, 9.
Tori O. 21.
Torus genialis 15, 37.
Torvus 16, 29.
Totum genus belli, *ſumma* H. 2, 31. nec totam ſervitutem pati, nec totam libertatem H. 1, 16. totis caſtris H. 2, 19. H. 3, 13. campis H. 5, 3.
Trabeati equites 3, 2.
Trachalus H. 1, 90. protegitur ab uxore Vitellii H. 2, 60.
Tractare bellum 1, 59. cunctatione 6, 44. bella H. 4, 73. preces ſociorum 4, 13. regnum 2, 67. rem frumentariam 14, 51. victa arma H. 3, 9. vias prœliorum, *expendere* 2, 5. tractatu digna quæſtio O. 16.
Tractus belli, *cum bellum ducitur* 15, 10. mortis 15, 64.
Tradere *cui* equitem campumque, *permittere, adſignare* 2, 20. filiam ſuam, *collocare* 4, 40. traditio, *relatio, deſcriptio* ſupremorum 16, 16. traditus poſteritati Agricola, *ſcil. in hiſtor.* A. 46. traditum nobis 15, 53. a ſcriptoribus 4, 53. tradendus rumor 4, 11. tradenda mors 4, 10. tradendis rebus Rom. celebris 14, 19. traditus mos, *a majoribus acceptus* 1, 32. principibus H. 1, 44. numerus, *inſtitutus* 1, 14. a majoribus neceſſitudines O. 36.
Traducta *fuere, velut in triumpho* 12, 36.
Traduces *vitium* H. 2, 25.
Tragicus habitus 16, 21. ornatus 15, 65.
Tragœdus *Piſo* 15, 65.
Trahere, *involvere, ſecum rapere* H. 2, 100. exercitum ad eandem cauſam 1, 36. legionem H. 3, 44. militem H. 2, 86. partem ſenatus H. 2, 10. trahebat proxima *vis aquarum* 12, 57. *quos* ad defectionem 6, 36. 12, 39. *claſſem* ad defectionem H. 3, 57. *quos* in arma H. 4, 56. in bellum 2, 52. in partes 4, 60. H. 3, 5. tractus in partes Inguiomerus 1, 60. ad diſcordias 2, 58. tractæ legiones 1, 31. trahet omiſſa hæc cura remp. funditus, *ſecum trahet in ruinam* 3, 54. ruina traxit pinnas H. 3, 29. pernicies Agrippinæ Plancinam 6, 26. vi ſua cuncta tracturus 1, 31. trahuntur proxima 15, 1. ambitione, formidine H. 3, 55. amb. aliena 3, 69. factionibus, ſtudiis A. 12. ad mutandam fidem H. 3, 30. ad perniciem 11, 29. in caſum eundem 6, 7. in crimen 15, 68. in diverſa H. 4, 80. in ſententiam 2, 78. tractus in anceps 4, 73. in bellum 1, 55. tracti ruina Cheruſcorum Foſi G. 36. in abruptum tractus, amicitia Galbæ H. 1, 48. tractis qui in æquo reſtiterant A. 36. trahere, *protrahere, extrahere in longum, quem* 13, 33. bellum 13, 39. H. 2, 31. H. 2, 32. H. 3, 1. H. 3, 2. H. 3, 56. trahendi *ſc. belli* artes H. 4, 58. trahere iter H. 2, 85. tractus in longum convictus 14, 4. tracta in noctem lætitia 2, 65. trahere ſecum conjuges, *ferre, ducere* 14, 34. effigies in Gemonias 3, 14. invalidos 15, 38. manum H. 5, 20. ſecum nepotem 12, 2. puppes H. 5, 22. ſaxum ingens H. 4, 53. ſenes, feminas H. 3, 33. vinctum in 2, 40. vinctos 1, 44. vulneratos A. 38. ad diſquiſitionem 5, 11. ad ripam 12, 51. in jus 4, 21. in lucum 12, 47. hoſtem in planitiem 2, 11. navem in ripam H. 4, 27. prædas 3, 20. 4, 48. *quem* in urbem 2, 67. 4, 27. domum 4, 69. vires exercitus ad bellum H. 2, 57. trahit eo princeps 14, 14. trahentes, *in vincula* 1, 21. trahi agmina 15, 58. trahebantur ſimul conjuges 1, 40. damnatus 4, 70. feminæ in ſocios 3, 33. compede 12, 47. modo pecorum 4, 25. violentia militari H. 3, 59. ut conſcii 16, 8. ad litus *bitumen* H. 5, 6. ad ſtuprum H. 4, 14. ad ſupplicium 11, 35. ad excidium civitatis H. 4, 63. in terras diverſas 1, 17. 4, 46. in Tiberim 6, 19. quo 5, 9. tractus ad Cæſarem 4, 22. in abruptum H. 1, 48. in carcerem 4, 68. tractæ naves a validioribus 2, 24. trahere vi flumen, *ad ſe rapere, vindicare* 13, 57. dona templorum H. 3, 33. gloriam in ſe 2, 46. H. 1, 79. gratiam ſibi 3, 53. prædas 3, 20. in ſe cuncta H. 4, 11. in ſe munia 1, 2. 11, 5. tracturus conjuges miles 2, 13. trahere huc illuc interpretationem H. 3, 3. trahere, *interpretando, aut accommodando perducere*, ad clementiam *quid* 12, 52. ad cul-

pam fortuita 4, 64. ad defenſionem 15, 67. ad infamiam 12, 4. ad ſævitiam 3, 22. ad ſpem, metum 14, 32. in deterius 1, 62. H. 2, 52. in metum H. 5, 13. in occaſionem mala 5, 3. ſuperbiam H. 2, 23. trahebant varie, cur. 1, 76. in contrarium 13, 47. ad auſpicium, præſagium 15, 74. in laudem 3, 37. trahere pagos, *agere*, *rapere* 3, 74. H. 2, 61. trahere *quem* ad ſpem, *impellere* 12, 44. trahere diem ædificationibus, noctem conviviis, *conſumere*, *ducere* 3, 37. noctem per vinolentiam 13, 20. trahere animam precariam 1, 42. vitam longius 14, 48. otium H. 4, 70. fidem ex eo, *haurire* 6, 30. flammam H. 3, 71. multum ex moribus G. 46. multum ex vero 15, 68. originem 11, 18. 13, 27. miſericordiæ plurimum 2, 47. nil niſi abjectum & ſordidum ex contubernio ſervili 13, 46. trahi ad curas diverſas 15, 1.

Trajanus princeps A. 44. ejus laus A. 3. conſulatus alter G. 37. imperium *a Tacito* ſenectuti ſepoſitum H. 1, 1.

Trajectus maris 15, 34. trajicere per *mare* A. 11. trajecto Pado H. 2, 22. trajecti in Galliam Sugambri 12, 39. trajectæ in continentem naves 2, 78.

Tralliani, *pop.* 4, 55.

Tramittere vado equitem 2, 11. nando flumen 1, 56. ponte legiones 1, 49. tramiſit Leſbum 2, 54. tramiſſo exercitu 6, 37. freto 6, 1. mari 3, 9. tramittere ſervis poma 4, 54. munia imperii, *in alium transferre* 4, 41. *quem* ſilentio 1, 13. quod tramiſſum, *prætermiſſum* 4, 21. tramiſſi ut parum validi, *ratio eorum non habita* 4, 55. *vid. &* Tranſmittere.

Tranſalpinæ gentes H. 4, 54.

Tranſcendere alpes H. 5, 26. exercitu flumen 4, 44. Rhenum H. 5, 24. in Gallias H. 4, 73. tranſcendere prohibita 3, 54. ad ea 4, 56. tranſcendit licentia in provincias H. 1, 30.

Transferre *quos* in jus Latii 15, 32.

Transfugarum pœna apud Germanos G. 12. transfugit claſſis H. 3, 13. H. 4, 16. transfugium honeſtum H. 4, 70. transfugia crebra H. 2, 34. H. 3, 61. transfugiis nudatus 2, 46.

Tranſgredi amnem 12, 16. amnem ponte 13, 39. Padum H. 2, 17. H. 2, 20. Danubium 2, 63. Rhenum 13, 56. G. 2. Viſurgim 2, 12. tranſgreſſa Rheno gens 12, 27. tranſgreſſi plures, *ſcil. natando* H. 2, 35. Euphratem 14, 25. tranſgredi montem 3, 38. 12, 49. in partes *cujus* H. 2, 85. H. 4, 39. H. 1, 13. H. 1, 53. H. 3, 57. A. 7. tranſgreſſa in partes ala H. 4, 70. in morem *quorum* H. 5, 5. tranſgreſſus Euphratis 15, 7.

Tranſigere, *debellare* H. 3, 46. bella H. 2, 38. comitia 1, 14. pueritiam A. 4. rixas G. 22. *quem* gladio 2, 68. ſe ferro 14, 9. gladio 14, 37. tranſ. cum expeditionibus A. 34. ſemel cum ſpe votoque uxoris G. 19.

Tranſire in familiam *cujus* 12, 26. amnem H. 4, 28. annum otio A. 6. ipſa tranſitus mora terrere A. 38. tranſitus rerum H. 1, 21.

Tranſmittere 14, 29. in Italiam H. 3, 5. pecora in campum 13, 55. tranſmiſſo amne 12, 13. tranſmiſſa cohors in A. 28. tranſmiſſæ *quo* cohortes H. 4, 12. H. 5, 19. *quos* raptim H. 4, 18. bellum 2, 6. 2, 17. Euphratem 15, 26. Euph. ponte 15, 7. legionem H. 2, 58. Oceanum 14, 39. venenum alvo 13, 15. vim in *quem* 2, 38. nomen levi murmure, ſilentio H. 4, 31. ſilentio H. 4, 9. 13, 22. 14, 12. H. 1, 13. diſſimulatione ſumma 13, 49. inania 15, 31. tranſmiſſus Junius menſis 16, 12. *vide &* Tramitt.

Tranſmotæ Syria legiones 13, 35.

Tranſpadana Italia H. 2, 32. regio H. 1, 70. Tranſpadani 11, 24.

Tranſrhenanus populus 4, 72. Tranſrhenana gens H. 4, 15. Tranſrhenani H. 4, 23. H. 4, 28. H. 5, 16. natandi peritiſſimi H. 2, 17. Tranſrhenanorum terrore fractæ populi Romani vires obteruntur H. 4, 76. Tranſrhenanæ gentes, *Germanicæ* H. 4, 63. H. 4, 73.

Tranſvehi, *in ludicro ſc.* 12, 41.

Tranſverberatus in utrumque latus H. 1, 42.

Trapezus 13, 39. occupatur ab Aniceto H. 3, 47.

Traulus Montanus 11, 36.

Trebellienus Rufus 2, 67. Thracum regum tutor 3, 38. mortem ſumit 6, 39.

M. Trebellius 6, 41.

Treb. Maximus 14, 46. Britanniæ præſes H. 1, 60. A. 16. ſucceſſorem accipit H. 2, 65.

Trebonius Garucianus H. 1, 7.

Trepidavit defenſio, *labavit*, *vacillavit* 13, 14. trepidantium natura immodicos eſſe promiſſis H. 3, 58. trepidatio ſtragem auget H. 2, 22. trepidus admirationis & metus 6, 21. trepida vita 4, 70. 14, 59.

Trevir H. 3, 35. ab una ala pulſus 3, 46. Treveri 1, 41. *dicuntur* Galli 1, 44. circa adfectationem Germanicæ originis ultro ambitioſi G. 28. rebellant 3, 40. perculſi a Galba H. 1, 53. vaſtantur a Civile H. 4, 28. pro Rom. contra Germ. H. 4, 37. *contemnuntur* a Vocula H. 4, 57. ſocii Civilis H. 4, 66. motu Vindicis cum Verginio H. 4, 69. vincuntur a Sext. Felice H. 4, 70. a Ceriale H. 4, 71. H. 5, 24. benevolentia non continentur H. 4, 76. Treveri *pro oppido aut ditione Treverorum* H. 4, 70. ala Treveris conſcripta 3, 42. Treverorum ala H. 2, 14. pulſa H. 2, 28. auxilia H. 4, 18. colonia H. 4, 62. equites H. 4, 18. ſenatores 1, 13. ad Germanos tranſeunt H. 5, 19. Trevericus tumultus 3, 42. Trevericum prœlium H. 5, 17.

Triaria H. 2, 63. cincta gladio H. 3, 77.

Triboci G. 28. ad Romanos deficiunt H. 4, 70.

Tribuere *quid* honori amici 6, 50. memoriæ *cujus* ſatis ſuperque 4, 38. muliereulæ 13, 13. precibus, minis 4, 17. coronam 3, 21. decus triumphale 15, 72. honores cæleſtes 6, 18. omnia 3, 30. pecunias 4, 64. pretium 1, 75. amico quantum 14, 54. ſacerdotia 3, 19. ſanctitatem templo 3, 62. triumphalia 11, 20. veniam 12, 37. tribuitur corona manu 15, 12. tribui ſibi 1, 14. *quæ* 1, 25. *cui* decora 3, 5. veniam 12, 40. tribuenda defenſio 13, 20. Cois immunitas 12, 61. tribuendum telum 13, 26. majoribus illorum, ne, *in honorem maj. faciendum* 14, 14.

Tribunal, *ſuggeſtus* 1, 18. 1, 25. 1, 27. 1, 39. 1, 61. 11, 35. ſedem curulem ſuſtinebat 15, 29. Blæſi 1, 22. conſulum 16, 30. Cæſaris *Germanici* 2, 57. prætoris 2, 34. ſtrepit 6, 17. tribunalis cornu 1,

75. ubi tribunali adſtitit 12, 36. disjecti, qui tribunal tuebantur H. 3, 10. conſcendit tribunal Vocula H. 4, 25. tribunalia conſulum 13, 4.

Tribunatus plebis 14, 48. A. 46. tribunicia interceſſio 14, 40. poteſtas 1, 3. 1, 7. 1, 9. 1, 10. 3, 57. ſummi faſtigii vocabulum 3, 56. continuata *Auguſto* 1, 9. decreta Othoni H. 1, 47. tribuniciæ poteſtatis jure intercedere relationi 1, 13. tribunicia rogatio 6, 16. tribunicium jus 1, 2. tribunicii viatores 16, 12. tribunus plebei 1, 77. 6, 12. 6, 47. interceſſit rogationi conſulum H. 4, 9. tribuni plebei 1, 15. turbulenti H. 2, 38. in auxilium ſpretæ poteſtatis a Vitellio advocari H. 2, 91. tribunis reddita licentia plebem agitandi 3, 27.

Tribunatus *militum* titulus A. 5. tribunatus *plur.* H. 4, 39. tribunus cohortis H. 3, 85. prætoriæ 1, 77. 3, 14. 13, 15. urbanæ 6, 9. trib. cuſtodiæ adpoſitus 1, 6. tribuni 1, 66. cohortium H. 2, 41. H. 3, 68. exauctorati H. 1, 20. pauci in *legione* 1, 17. ſeveri 2, 55. turbulenti H. 2, 38. a Germanis ad aras mactati 1, 61.

Tribuni militum conſulari poteſtate 1, 1.

Tribus O. 39. obviæ 14, 13. pleræque 13, 27. tribuum ſtudia 1, 15. vocari tribus jubet H. 3, 58.

Tributi exactio, rebellionis cauſa 4, 7. tributa inter pœnas ſervientium A. 32. infracta Germanis hoſtiles ſpiritus induunt H. 4, 57. tributorum continuatio ſeditionis 3, 40. neceſſitas H. 4, 74. tributa renuunt Galliæ H. 4, 26. pati non eſt Germ. G. 43. tributis contemni G. 29. quædam ex regiis tributis deminuta 2, 56.

Trierarchus 14, 8. navium H. 2, 16. trierarchi H. 2, 9. H. 3, 12.

Trimetus, inſula 4, 71.

Trinobantes, *pop.* 14, 31. A. 31.

Trio Fulcinius accuſatur 2, 30. facilis capeſſendis inimicitiis 5, 11. Trioni dilatio exitii quæſita 6, 4. *vid.* & Fulc.

Tripudia 4, 47. tripudiis Germani dicta ducis adprobant H. 5, 17.

Triſtis adulatio 11, 21. fortuna 16, 29. mora H. 2, 60. triſti voce vultuque inter oblectamenta regia ſpectari 14, 16. quæ triſtis *quis* audit, non accelerantur A. 43. triſte, *malum* 1, 41. omen 15, 7. nihil regente eo reipub. accidiſſe 13, 3. triſte nihil patratum 5, 4. in verbis aut vultu deprehenſum 15, 61. triſte evenit 15, 34. triſtes & truces H. 4, 2. literæ 6, 40. notæ, *ſigna irati animi* 6, 9. triſtia, *adverſa* 6, 22. dicta, *ſæva* 4, 71. exta H. 1, 27. nova H. 1, 19. triſtium lætorumque imago 2, 53. ſocius 4, 15. triſtia in bonos, læta apud deteriores 6, 22. læta, triſtia, ambigua, manifeſta H. 1, 3. triſtior caſus H. 1, 29. exſpectatione hora H. 4, 62. Piſo habebatur triſtior, *nimis ſeverus* H. 1, 14. triſtiores primordio 1, 7. triſtiora, *atrociora* 4, 31. triſtiſſima quæque 1, 24. triſtitia, *nimia ſeveritas* H. 1, 38. A. 9. ingenii 1, 76. triſtitia Pomponiæ continua 13, 32. triſtitiæ imitamenta 13, 4. Germani lacrimas & lamenta cito, triſtitiam tarde ponunt G. 27. domeſtica mala triſtitia opperienda 3, 18.

Trivia 3, 62.

Triumphalis, *qui triumphavit* 3, 56. ſenex H. 4, 8. triumph. honos 12, 28. porta 1, 8. veſtis ludum edentibus 1, 15. 12, 41. *in pompa* 13, 8. triumphale decus 6, 10. 6, 39. 15, 72. triumphales 3, 30. avi 14, 1. imagines, *laureatæ*, in foro ſtatuæ 15, 72. triumphalia, *ſcil. ornamenta & inſignia*, decreta A. Cæcinæ 1, 72. L. Apronio *ibid.* C. Silio *ibid.* & 4, 18. Camillo 2, 52. Junio Blæſo 3, 72. Lentulo 4, 44. Domitio 4, 44. Poppæo Sabino 4, 46. 6, 39. Corbuloni 11, 20. Curtio Rufo 11, 20. L. Silano 12, 3. Pomponio 12, 28. Oſtorio 12, 38. Petronio Turpiliano 15, 72. Cocceio Nervæ *ibid.* Tigellino *ibid.* M. Aponio H. 1, 79. Veſpaſiano H. 2, 78. Muciano, de bello civili, ſed *alio prætextu* H. 4, 4. Agricolæ A. 40. Sulpicio Quirinio 3, 48. parta 4, 18. pervulgata 12, 53. negantur petenti Dolabellæ 4, 26. triumphalium inſigne 12, 3. veſtis 12, 41. triumphalia tribuere 11, 20. triumph. inſignia 1, 72. 2, 52. ornamenta A. 40. A. 44. triumphat *Germanicus* de Cheruſcis 2, 41. triumphari, *ut de ſe triumphus agatur* 12, 19. triumphati magis *Germani* quam victi G. 37. triumphus manente bello 1, 55. Germanici 2, 41. L. Mummii 14, 21. Domitiani falſus e Germania A. 39. decretus 1, 55. 2, 26. navalis de Pœnis 2, 49. triumphi inſignia 3, 72. 3, 48. 12, 38. triumphi congeſti 1, 4. recepti, ſpreti 3, 47.

Triumvir 1, 2. triumviri 5, 1. A. 2. *ſcil. Reip. conſtituendæ*, *alii fuerunt triumviri capitales*, *unde* triumvirale ſupplicium 5, 9. quæ triumviratu juſſerat, *in triumvir.* 3, 28.

Trogus Sauſellus 1, 35.

Troja 12, 58. parens urbis Romæ 4, 55. Trojæ ludicrum 11, 11. Trojanus Antenor 16, 21. Trojanum excidium 15, 39. Trojanis temporibus 11, 14.

Tropæa de *quo* ſiſtebantur 15, 18. in tropæorum modum 2, 18.

Troſobores 12, 55. interfectus 12, 55.

Truculentia cæli 2, 24. truculentæ voces 1, 25. truculentior 12, 50.

Trudere, *impellere* adverſos 2, 11. ad 4, 51. in arma H. 5, 25. in paludem 1, 63.

Trudes, *vectes quibus aliquid protruditur* 3, 46.

Trutulenſis portus A. 38.

Trux, *ſævus*, *horridus*, trux telis & armis acies H. 4, 46. Agrippa 1, 4. Agrippina 12, 64. cantus H. 2, 22. clamor 4, 25. oratio H. 4, 42. ſententia 16, 11. ſonor 1, 65. ingenio H. 1, 21. interitu fratris 3, 8. tumultu cohors 4, 47. truci eloquentia 6, 48. voce H. 3, 3. vultu 4, 34. 6, 46. truces H. 2, 44. G. 43. animi 1, 49. oculi G. 4. armis H. 1, 40. corpore H. 2, 74. trucia aſperitate remedii caſtra 1, 44.

Tubæ ſono miles ad belli munia cietur H. 2, 29.

Tubantes 13, 55. 13, 56. Germani 1, 51.

Tubero Seius 2, 20. legatus 4, 29.

Tuberones ingrata reip. nomina 16, 22. Tuberonum familia 12, 1.

Tudri nobile genus G. 42.

Tuendus auxilio 1, 8. tuenda plebs 1, 2. tuendæ libertatis, *ſcil. cauſa* 3, 27. tuendæ Armeniæ, *ad tuendam Arm.* 15, 6. Syriæ parari 15, 4. ad tuendam Urbem H. 3, 55. H. 3, 80. tuendis civibus 15, 48. exercere eloquentiam 13, 42.

Tuguria 15, 6.
Tugurinus Julius 15, 50.
Tuiſto G. 2.
Tullinus Vulcatius 16, 8.
Serv. Tullius, *vide* Servius.
Tullius Flavianus H. 3, 79.
Tull. Senecio 15, 50.
Tull. Valentinus H. 4, 68. concionibus potens H. 4, 69. cuncta in turbas converſurus H. 4, 70. invaditur a Ceriale 4, 71. captus H. 4, 71. damnatur H. 4, 85.
Tullus *rex* 3, 26. Hoſtilius 6, 11. ejus leges 12, 8.
Tument Galliæ, *ſublatis animis* H. 2, 32. tumens, *ſuperbus* H. 3, 31. longa ſerie Cæſarum H. 1, 16. ſpe vana H. 1, 88. Cicero, *oratione inflata* O. 18. tumidus & vanus H. 2, 30. tumidæ terræ, *montoſæ* 2, 23.
Tumultuaria manus, *ſubito collecta* 15, 3. H. 4, 66. tumultuariæ catervæ 1, 56. cohortes H. 4, 20.
Tumultus remedium, alius tumultus H. 2, 68.
Tumulus Varianarum legionum 1, 62. disjicitur a Germanis 2, 7. Cæſarum 3, 9. Juliorum 16, 6. Octaviorum 4, 44. ante tumulum Patrobii, interfectoris ejus caput laceratum H. 1, 49. tumulo Agrippinæ planctus auditi 14, 10.
Tungri H. 4, 55. in exercitu Vitellii H. 2, 14. pugnant cum Civile H. 4, 66. Rom. deduntur H. 4, 79. primi Germanorum Rhenum tranſgreſſi G. 2. Tungrorum cohors ſigna ad Civilem tranſtulit H. 4, 16. Tung. cohortes H. 2, 14. Romanis ſub Agricola militant A. 36. Tungræ cohortes H. 2, 15.
Tunicatus populus O. 7.
In turbas & diſcordias peſſimo cuique plurima vis H. 4, 1.
Turbamenta vulgi H. 1, 23. turbat civitas 3, 47. fortuna 4, 1. turbare agmen 2, 19. animos vulgi injuria, invidia 12, 69. claſſem H. 5, 22. comitia ambitu 1, 81. conſilium H. 1, 39. conſilia 14, 32. turbarunt tonitrua diem H. 1, 18. turbare ſtudiis ſunus 1, 8. gnaros 16, 5. impeditos 12, 31. turbavit ludos diſcordia 1, 54. mentem 12, 66. nationes 11, 1. nautas 2, 23. obſeſſos facibus 12, 16. pacem 12, 29. 12, 65. amore belli H. 2, 37. præſentia 3, 38. provincias 2, 63. quietem *cujus* H. 5, 22. eruptione *quos* H. 3, 26. turbans in Africa Macer H. 1, 7. turbantes 1, 55. milites H. 1, 85. nihil H. 2, 86. turbantur cohortes 1, 51. compoſita 2, 65. leges, vi, ambitu, pecunia 1, 2. nationes 2, 42. pacta H. 3, 70. provinciæ novis oneribus 4, 6. res 2, 5. clamore 1, 26. H. 3, 77. inclinationibus H. 2, 35. turbatus animus H. 1, 17. acie eques 1, 63. equus 15, 7. his Nero 13, 15. ſollicitudine nulla 14, 59. turbata Germania H. 3, 46. mens 4, 22. 13, 3. pax H. 4, 22. res H. 5, 18. armis res Rom. H. 4, 57. turbatum Illyricum H. 1, 2. in caſtris 1, 20. turbati 1, 22. 2, 8. 4, 73. turbatis aliis H. 2, 6. turb. milites 1, 65. omnes 14, 5. ordines 12, 35. eruptione *qui* 4, 47. turbatæ in furore feminæ 14, 32. legiones 1, 31. res 4, 49. H. 1, 88. res Parthorum 11, 10. turbata auxilia H. 2, 23. turbanda reſp. 4, 29. turbandis animis, *ad turbandos an.* 12, 48.
Turbator Germaniæ 1, 55. præcipuus 1, 30. turbatores plebis 3, 27.
Turbibus, *ſeditioſus* 3, 38. animi, *turbatus* H. 4, 48. ingenio H. 4, 38. miſcendis ſeditionibus H. 4, 68. moribus 4, 23. clamor 4, 50. inceſſus 2, 55. turbida civitas H. 4, 11. mens 16, 1. ingenium 14, 59. H. 1, 67. nihil 1, 34. egeſtum quicquid turb. H. 4, 39. quod civium, audacia turbidum 6, 11. omne conſilium in turbido H. 1, 21. turbidi 1, 38. 1, 43. 2, 39. 14, 57. H. 2, 19. H. 4, 56. caſus 16, 13. clamores 12, 43. cohortes H. 2, 28. imbres 13, 17. primani quintanique H. 1, 55. rumores 13, 6. turbidæ res 12, 31. 12, 49. H. 1, 31. H. 1, 83. H. 4, 77. rogationes 3, 27. voces H. 2, 23. turbida 1, 58. tempora O. 37. turbidiſſimus quiſque H. 3, 49. turbide 3, 12.
Turbo ventorum 16, 13. turbine quodam ad exitium poſci H. 3, 10.
Tureſis, dux Thracum 4, 50.
Turma, *de numero equitum* G. 7. turmæ 12, 56. catervæ 14, 34. equitum H. 2, 14. A. 36. equ. explicandæ 13, 38. exercitus hujus 3, 46. Treverorum H. 2, 14. ceteræ 2, 17. diductæ H. 3, 16. diſpoſitæ 4, 25. hoſtiles 15, 9. integræ H. 4, 12. miſſæ 12, 38. paucæ 13, 36. ſociales 4, 73. per turmas advenire, *in equis* H. 1, 79. componere 2, 52. compoſitus eques 15, 29.
Turonius, *ſingul. pro plur.* 3, 46. Turonii rebellant 3, 41.
Turpilianus Petronius triumphalia accipit 15, 72. occiſus juſſu Galbæ H. 1, 37. *vide* & Petron.
Turpio Ambivius O. 20.
C. Turranius 1, 7. rei frumentariæ præfectus 11, 31.
Turris *in oppugnatione* H. 4, 3.
Turullius Cerialis H. 2, 22.
Tuſculum 11, 24. Tuſculanus ager 14, 3.
Tuſcus Cæcina H. 3, 38.
Tuſci 11, 24. a Tuſcis acciti hiſtriones 11, 24. Tuſcus vicus 4, 65.
Tutandi fines imperii H. 4, 48.
Tutor Julius, *vid.* Jul.
Tuti frontem, tergaque ac latus H. 4, 20. tuta & præſentia, quam vetera & periculoſa malle 1, 2. ingrata quæ tuta H. 3, 26. omiſſis præcipitibus tuta & ſalutaria capeſſere 15, 29. ignobilitate tutior H. 3, 31. ſecretum quo tutius, eo ſuſpectius A. 31.
Tyrannorum mentes 6, 6.
Tyrrhenus, Atye rege genitus 4, 55.
Tyrus 16, 1.

V.

VACARE, *otioſum eſſe* H. 1, 10. alloquiis H. 2, 49. gaudio H. 1, 44. negotiis clientium 16, 22. vacatio, *pretium vacationis* H. 1, 46. vacationem emere H. 1, 46. vacationes 1, 35. munerum 1, 17. centurionibus præſtari ſolitæ, *pretia vacationum* H. 1, 46. vac. annuas exſolvere H. 1, 46. ex fiſco numerare H. 1, 58. vacuus *ſc. negotiis* H. 1, 80. adulter, *ſc. ab uxore* 11, 12. a periculo animus H. 1, 86. adhuc princeps, *nondum occupatus a quoquam gratiam ejus captante* H. 5, 1.

culpa

culpa 6, 16. cura 12, 5. gloria 3, 47. metu, periculo H. 1, 88. pœna dies 4, 70. timore 15, 36. vacua æmulatione 12, 2. periculo ætas 16, 13. Armenia *ſc. rege* 12, 50. præſidiis 15, 17. arx H. 3, 77. Hiſpania diſceſſu *præſidis* H. 4, 39. mulier, *ſine marito* 13, 44. provincia, *ſine rectore* 2, 76. morte *cujus* A. 40. morte legati Syria 14, 26. vacuum erat, ſolutumque pœna 14, 28. cælum 15, 40. ambitione & periculis iter 4, 20. mare H. 2, 14. H. 3, 2. H. 3, 47. theatrum 15, 34. cujus vulgus H. 2, 90. vac. fuit concupiſcere H. 2, 38. vacuo excuti tela H. 3, 23. vacui, *pugnæ expertes* A. 37. & occupati *opponuntur* H. 4, 17. vacui agri 13, 54. Colchi 6, 34. honoris menſes H. 2, 71. penates 6, 51. metu 2, 44. omni tributo 12, 61. a ſecuribus, tributis 12, 34. vacuæ legiones 2, 46. rerum literæ 15, 8. porticus 11, 21. terræ, *certum poſſeſſorem non habentes* 13, 55. vacua caſtella A. 32. cultoribus ora H. 4, 12. dentibus ora 1, 34. ſacerdotia, *vacantia* 6, 40. nomina H. 1, 30.

Vada H. 5, 20. oppugnatur a Civili H. 5, 21.

Vades 5, 8.

Vagare gaudio H. 1, 44. vagus hoſtis 13, 39. 15, 10. vagi ſermones 15, 54. vagæ cauſæ 6, 15.

Vahalis, *fluvius* 2, 6. H. 5, 26.

Valens ſpectaculum gladiatorum edere parat H. 2, 67. *vid.* & Fabius Valens.

Valens Donatus H. 1, 56.

Valens Manlius 12, 40. H. 1, 64.

Valens Vectius 11, 31. 11, 35.

Valentinus, *vid.* Tullius Val.

Valentior *orator* O. 25. eloquentia O. 40. valentiorum contactus H. 1, 11. valentiſſimus quiſque, *robuſtiſſimus* H. 2, 8. valentiſſima pars A. 24. valentiſſimæ civitates G. 43. nationes G. 40.

M. Valerius 3, 2.

Val. Aſiaticus 11, 1. circumventus 13, 43. *alius* H. 1, 59. coſ. deſignatus H. 4, 4. H. 4, 6.

Val. Capito 14, 12.

Val. Corvus 1, 9.

Val. Fabianus 14, 40.

Val. Feſtus H. 2, 98. legatus legionis in Africa H. 4, 49. ad interficiendum Piſonem mittit H. 4, 50.

Val. Marinus H. 2, 71.

Val. Meſſala 1, 8. *alius* 13, 34.

Val. Meſſalinus 3, 18. *ejus* ſententia de uxoribus magiſtratuum 3, 34.

Val. Naſo 4, 56.

Val. Paulinus H. 3, 42.

Val. Ponticus 14, 41.

Val. Potitus 11, 22.

Valetudinarium O. 21.

Valetudo anceps 14, 22. infenſa 14, 56. inhabilis labori & audaciæ H. 3, 59. graveſcit 1, 5. 6, 46. de valetudinis infirmitate præfari O. 20. valetudine æger 14, 47. valetudines principis regere 6, 50. valetudinibus feſſi H. 3, 2.

Validus animi 15, 53. orandi 4, 21. Auſter 2, 23. ignis 15, 38. pons 15, 15. remex 4, 5. rumor 4, 10. ætate 1, 4. amicitia 12, 18. corpore 3, 32. corp. opib. ingenio H. 1, 57. ing. 2, 83. ſenſibus 13, 3. ſpecie inanium 13, 8. ſpernendis honoribus 4, 37. ſpern. rumoribus 3, 10. ad amicitiam 6, 8. valida copiis colonia H. 3, 8. ætas 14, 56. antiquitas 15, 13. claſſis H. 1, 87. virium, opum colonia H. 2, 19. in rempub. fortuna 3, 24. gens 12, 31. 15, 1. A. 17. incolis inſula 14, 20. manus 1, 48. 2, 62. 2, 67. 2, 79. 4, 27. 4, 47. H. 3, 40. juventus 12, 40. manus veteranorum 12, 32. plebs 4, 33. in animo Auguſtæ Priſca 4, 12. urbs 11, 8. 15, 4. quid validum in orbe, quid ægrum H. 1, 4. validum caput 15, 47. corpus 6, 21. corp. ad impetum 2, 14. exitium 6, 29. imperium 3, 60. nihil in exercitib. 3, 40. præſidium 13, 41. venenum 13, 15. validi 15, 27. G. 20. G. 36. reges 4, 56. ſenſus 15, 67. numero milites 14, 58. parum 4, 55. ſatis 4, 73. validæ cohortes A. 37. adverſus contumaciam legiones H. 3, 63. nationes 3, 38. propinquitates 11, 1. valida auxilia 12, 14. initiis cœpta H. 3, 58. ad impetum corpora G. 4. validior H. 1, 69. amor 3, 55. domina ancilla 14, 63. Arminius 1, 57. exercitus 1, 47. gens 13, 55. apud libidines principis Paris 13, 22. ferro pecunia H. 2, 32. plebs 14, 17. in dies Tigranes 14, 57. in animo principis 14, 51. validius 4, 40. quod validius, id æquius 15, 1. validiores 12, 46. non inritandi 2, 72. exercitus 1, 31. naves 2, 24. partes tecti 14, 5. res G. 28. validiorum ſocietas atterit H. 4, 12. vitia, avaritia & arrogantia H. 1, 51. ad validiores & proximos facilis tranſitus H. 1, 76. validiſſimus auctor 6, 31. quiſque 4, 46. 13, 18. validiſſima fama 13, 8. gratia 12, 42. pars exercitus H. 4, 51. terrarum H. 3, 53. validiſſimum caſtellum 13, 39. validiſſimi equitum 2, 17. provincialium 11, 24. validiſſimæ cohortes H. 3, 78. gentes A. 12. nationes H. 4, 18. præfecturæ 6, 42. 11, 10. urbes H. 3, 84. arma H. 2, 6. validius agi 13, 25.

Vallare H. 4, 26. caſtra H. 2, 19. noctem G. 30.

Vallis Vaticana 14, 14.

Vallum moliri H. 2, 40. ſcindere H. 4, 28. extra vallum tendere 13, 36.

Vandali, *pop.* G. 2.

Vaneſcere in cinerem H. 5, 7. vulgatus honor vaneſcit 4, 37. lacerti jactu diſci vaneſcunt O. 10.

Vangio 12, 29. Suevorum rex 12, 30.

Vangiones, *pop.* 12, 27. ad Romanos deficiunt H. 4, 70. Germani G. 28.

Vaniloquentia 3, 49. 6, 31.

Vanitas 6, 21. 13, 23. exitus 15, 71. *Neronis* 16, 1. inſita H. 4, 55. par 14, 22. proſperitate in vanitatem uſus A. 18. ſuamet vanitate monſtratus H. 3, 73.

Vannius 2, 63. Suevorum rex 12, 29.

Vanus ac tumidus H. 2, 30. vani Germani H. 5, 23. vana 2, 30. 16, 26. a ſceleſtis differunt 3, 50. rumoris 4, 59. multa 6, 12. promiſſa 3, 16. vana mirantes 1, 9.

Vapor, *fervor*, balnei 14, 64. 15, 64. ignis 11, 3. ſolis 15, 43.

Vardanes Vologeſis filius 13, 7.

Varianus exercitus 12, 15. Variana clades 1, 10. 1, 57. *ejus ſpecies & deſcriptio* 1, 61. ea clade capti, quadrageſimo poſt anno liberati 12, 27. Varianæ legiones 2, 7. 2, 25.

Varilia Apuleia 2, 50.

Varini, *pop.* G. 40.
Varius *poëta* O. 12.
Var. Criſpinus H. 1, 80.
Var. Ligur 4, 42. 6, 30.
Var. Luſius 13, 32.
Variæ ſegni adulatione voces H. 1, 36. varie diſſerere, *in utramque partem* 1, 11.
Varro Cingonius 14, 45. H. 1, 6.
Var. *Licinius* 1, 10.
Var. *Terentius* O. 23.
Var. Vibidius 2, 48.
Var. Viſellius, *vid.* Viſell.
Varus Alphenus, *vid.* Alph.
Var. Arrius, *vid.* Arr.
Var. Plancius H. 2, 63.
Var. Quinctilius cæſus a Germanis G. 37. *vid.* Quinctilius.
Valaces Parthus 15, 14.
Vaſconum cohortes H. 4, 33.
Vaſtari, *exhauriri*, civitates H. 2, 61. ſolum H. 2, 87. igni, ferro 14, 38. vaſtandæ regiones 15, 8. vaſtata turbine ventorum Campania 16, 13. Italia H. 4, 55. tranſitu exercitus H. 2, 32. incendiis urbs H. 1, 2. quantum inter amnes *erat*, vaſtatum 1, 60. vaſtati agri 12, 32. H. 1, 67. H. 4, 50. vaſtatæ nationes A. 22. vaſtitas, *ſolitudo* 4, 70. 13, 55. Italiæ H. 1, 50. dira H. 2, 70.
Vaſtus Oceanus 2, 24. vaſtum mare A. 10. vaſtum ſilentium 4, 50. H. 3, 13. A. 38. dies per ſilentium vaſtus 3, 4. vaſti loci H. 5, 3. ſaltus 4, 25. vaſtæ paludes 1, 63.
Vates, nomen honorificentius quam poëta O. 9.
Vaticana vallis 14, 14. Vaticani infamia loca H. 2, 93.
Vatinius, *ſcurra* 15, 34. *ejus* rapinæ H. 1, 37.
P. Vatinius accuſatus O. 25. O. 34. concurſu totius civitatis O. 39.
Uber ſolum H. 5, 6. ubere agri H. 3, 34. uberrimus oratorum 3, 31. uberrimum, *opulentiſſimum* 14, 33.
Ubi quies perniciosior quam temeritas, cunctatione non eſt opus H. 1, 21. ubi manu agitur, modeſtia & probitas nomina ſuperioris ſunt G. 36. ubicunque certatur, invalidiores in præmia victoriæ cedunt H. 1, 70.
Ubia mulier H. 5, 22. Ubii 1, 31. H. 4, 18. H. 4, 55. vaſtantur a Civili H. 4, 28. Romanorum nomine Agrippinenſes vocati H. 4, 28. H. 4, 63. nomine conditoris G. 28. Agrippinæ 12, 27. Civilis ſocii H. 4, 77. Germani G. 28. prædas e Germania petunt H. 4, 28. contuſi H. 4, 28. recepti H. 5, 24. Ubiorum ara 1, 39. 1, 57. auxilia H. 4, 18. civitas 1, 37. 1, 71 oppidum 1, 36. 12, 27.
Vecordia, *dementia*, veneficiis injecta 4, 22. plurium conſtantiam *cui* eximit 1, 32. fatalis 11, 26. inſita 14, 62. poſita 16, 3. ſtudia plena vecordiæ 3, 50. vecors, *amens* 1, 59. facundia H. 4, 68. amore mulieris 13, 44. ſcelere 4, 29. vecordes libelli 2, 30. conſcientia 1, 39. ſcelere, metu H. 2, 23.
Vectigal mancipiorum venalium 13, 31. vect. reſolvere H. 4, 65. vectigalium ſocietates 3, 50. vectigalibus publicis viri conſulares impoſiti 15, 18. vectigalia omnia omittere dubitat Nero 13, 50. vectigales pecuniæ 4, 6.
Vectius Valens 11, 30. 11, 31. ſupplicio adficitur 11, 35.
Vedius Aquila H. 2, 44. XIII. legionis legatus H. 3, 7.
Vedius Pollio 1, 10. *præpotens* 12, 60.
Vehementior *orator* O. 25. vehementius quam caute A. 4.
Vehere legiones per lacus 1, 60. navibus 1, 70. vecta, *tranſvecta in triumpho* 2, 41. vehiculum quo purgamenta hortorum eripiuntur 11, 32. vehicula cohortis H. 1, 80.
Veianus Niger 15, 67.
Veiento Fabricius 14, 50.
Velabrum H. 1, 27. H. 3, 74.
Velamenta H. 3, 31. & infulas præferre H. 1, 66.
Velamina ferarum G. 17.
Velinus lacus 1, 79.
Veleda H. 4, 61. H. 5, 24. *eam* coram adire negatum H. 4, 67. prætoria Cerialis navi donatur H. 5, 22. diu apud Germ. numinis loco habita G. 8.
P. Velleius 3, 39.
Vellocatus H. 3, 45.
Velocitas juxta formidinem O. 30.
Velorum loco ſagulis adjuti lintres H. 5, 23.
Vena argenti 11, 20. auri G. 5.
Venas abrumpere 6, 29. 15, 59. 16, 9. abſcindere 15, 69. 16, 11. exſolvere 4, 22. 14, 64. 16, 17. incidere 16, 19. intercidere 16, 14. interrumpere 16, 15. interſcindere 15, 35. fuſo per venas ſanguine H. 4, 11.
Venditans mutationes ſtativorum H. 1, 66. venditata munera, jus 14, 50. venditator famæ H. 1, 49.
Venedi, *pop.* G. 46.
Veneficiorum apparatus 2, 69. veneficii damnata 12, 66.
Venenum *Senecæ* paratum 15, 45. quo Athenienſes damnatos perimunt 15, 64. ven. haurire 16, 14. ſumit Boudicea 14, 37. veneno necatur Claudius 12, 67. Junius Silanus 13, 1. Britannicus 13, 16.
Venerari deos, *precari* 14, 61. venerationis plus ineſt *iis*, *quorum* aſpectu arcemur H. 4, 65.
Venetus Paulus 15, 50.
Veneti, *pop.* 11, 23.
Venia poſt ſcelus ſera H. 2, 63. veniæ ſpe ſublata, pertinacia accendi H. 4, 56. ſpe minore creſcit vinculum ſceleris H. 4, 70. ſpe ſublata animum ſumere A. 31. ſpem auferre 14, 23. veniam ordinis petere, *ut liceat exuere ordinem* 1, 75. venia opus eſt A. 1.
Venire, quo veniret promptius, *pro eveniret* 12, 32. venire ſubſidio 4, 59. eo flagitiorum 4, 14. furoris 1, 18. inopiæ A. 28. magnificentiæ 2, 33. Neroni amor carminum venit, *cœpit amare carmina* 14, 52. ventum hinc Athenas 2, 53. Elephantinen 2, 61. ad 1, 50. ad extrema H. 5, 25. eo diſcordiæ H. 1, 60. neceſſitatis H. 1, 16. eo, ut 11, 26. 15, 27. in aciem G. 14. in locos cultos 14, 24. juxta ſeditionem 6, 13. prope ſed. H. 3, 21. uſque ad ſed. 14, 42.
P. Ventidius H. 5, 9. Pacorum occidit G. 37.
Vent. Cumanus 12, 54.
Ventitant ad eum nuntii 16, 14. domum 4, 68

11, 12. crebro 15, 52. ad *quem* 12, 3. 15, 53. ad domum A. 43. illuc 13, 18. 13, 47. in ſenatum H. 2, 91.
Ventorum turbo *in Campania* 16, 13.
Venum dare 14, 33. monile 16, 31. dari 11, 22. datum ſub corona vulgus 13, 39. dati per commercia A. 28. ſub corona H. 1, 68. venum dare ſtuprum 4, 1. exercere 13, 51. poſita irritamenta 14, 15.
Venus 3, 62. concepta mari H. 2, 3. Amathuſia 3, 62. Erycina 4, 43. Genetrix 16, 27. Paphia 3, 62. *ejus* ſimulacrum H. 2, 3. templum H. 2, 2. Stratonicis 3, 63. Veneris ædes 4, 43. Venus juvenum ſera G. 20.
Venuſius 12, 40. Britannos ad rebellionem concitat H. 3, 45.
Ver adoleſcit 13, 36.
Verania H. 1, 47.
Q. Veranius 2, 56. Piſonem accuſat 2, 74. 3, 10. 3, 13. 3, 17. ob vindictam Germanici ſacerdotio auctus 3, 19. coſ. 12, 5. legatus Britanniæ A. 14. moritur 14, 29.
Verax, Civilis ſorore genitus H. 5, 20.
Verbere agere, *verberibus* G. 19. puerili moneri 5, 9. ſub verb. centurionis 6, 24. verberibus fœdari H. 3, 77.
Verberatæ ſermonibus aures A. 41.
Verbum velut rubigine infectum O. 22. verba profana 4, 70. verborum ſordes O. 21. verba facere 11, 35. in verba *cujus* adigere *quem* 1, 34. H. 2, 14. H. 2, 73. H. 3, 13. H. 3, 42. H. 4, 61. jurare 1, 7. H. 1, 56. H. 2, 16. H. 4, 57. H. 4, 60. verbis magnificæ literæ, rerum vacuæ 15, 8. ignaviſſimus quiſque verbis nimii H. 1, 35. dies rerum verbis terere H. 3, 50.
Vercellæ O. 8. Tranſpadanæ regionis municipium H. 1, 70.
Vergit ætas 2, 43. vergens ætas 4, 8. dies 13, 38. ſenecta 4, 41. annis *Silana* 13, 19. vergentes anni 12, 44.
Vergilio Atilius H. 1, 41.
Verginius Capito H. 3, 77. *ejus* ſervus *ibid.* patibulo adfixus H. 4, 3.
Verg. Rufus conſul 15, 23. Vindicem vicit H. 4, 17. Germaniæ *inferioris* legatus H. 1, 8. abductus a Galba per ſimulationem amicitiæ H. 1, 8. Illyrici exercitus legationibus aditus H. 1, 9. *ejus* cunctatio detecta Galbæ per Fab. Valentem H. 1, 52. coſ. H. 1, 77. obſidetur a ſuis militibus H. 2, 49. furtim ab iis digreditur H. 2, 51. epulatur apud Vitell. H. 2, 68. ſæpiſſime ſeditionibus infeſtatus H. 2, 68. *ejus* ſervus ut percuſſor Vitellii inſimulatur H. 2, 68.
Verginius Rufus, rhetor, urbe pulſus 15, 71.
Veritas viſu & mora valeſcit 2, 39. obſcuris tegitur 4, 58. *hiſtoriæ* infracta H. 1, 1. adulatio veritati officit 6, 38.
Vernacula multitudo 1, 41. urbanitas H. 2, 88. vitia O. 28.
Vernile, *ſervile*, dictum H. 3, 32. verniles blanditiæ H. 2, 59.
Verona H. 2, 23. H. 3, 10. H. 3, 50. H. 3, 52. *a Flavianis ſedes bello lecta* H. 3, 8. Veronenſes H. 3, 8.
Verres O. 37. in Verrem libri O. 20. Verrinum jus O. 23.
Verritus, *Friſiorum dux* 13, 54.
Verſare ſententias, *torquere* H. 1, 85. fortunas ſuas ſpe, metu G. 46. animo ſpes occultas H. 2, 76.
Verſatus integre ac ſtrenue A. 7.
Verſicolor ſagulum H. 2, 20. verſicoloria ſagula H. 5, 23.
Verſura vetita 6, 16.
Vertere, *permutare*, *ordinem inſidiarum* 4, 10. verterat, ni properaviſſet, *h. e. vertiſſet* 11, 37. vertere ac miſcere ſigna iræ & clem. 3, 22. animum ad curas H. 4, 83. an. in bonum 1, 33. aquam in ſubjecta 1, 64. arma in 2, 44. artes in 3, 17. captivos in prædam H. 2, 44. conſilium ad moras H. 4, 23. conſilia curaſque in H. 2, 20. culpam in *quem* H. 4, 25. culp. in decus 1, 51. effigiem ad uſum 3, 70. faciem loci 4, 67. fortitudinem in ſe 16, 15. fortuita ad gloriam 2, 84. gaudium in languorem H. 2, 42. imperium ad H. 1, 74. invidiam in *quem* H. 3, 32. iras in H. 2, 13. iras in exitium 1, 43. iter H. 2, 2. H. 2, 63. legiones in hoſtem H. 4, 71. libertatem in dominationem H. 2, 38. militiam in laſciviam A. 5. officia ad *quem* 2, 1. ora omnium in ſe 13, 8. percuſſores in ſe H. 1, 43. ſapienter reperta ſemperque placita 3, 69. populum ad duriora 1, 54. vertit formido provinciam ad H. 1, 76. reditus in fiſcum H. 1, 65. rumorem ſiniſtrum proſpero prœlio H. 2, 93. verterat ſe civitas *ſc. in Mucianum* H. 4, 11. ſpem omnem in 15, 9. ſtudia civium in ſe 14, 52. terga 2, 80. H. 4, 78. terga in acie 15, 16. terga in ſuos H. 4, 33. vexillum ad ripam 1, 38. vera in contrarium 3, 19. vitia in A. 32. *quid* ad gloriam 6, 45. ad invidiam 13, 50. in favorem H. 3, 58. in prædam H. 3, 49. in ſe 2, 64. vertit neceſſitas *quæ* in uſum H. 4, 60. vertere *quæ* per ſeditionem 14, 61. *quem* retro H. 3, 59. vertit, *verſa eſt*, malo magnitudo pecuniæ 6, 19. conſilia in contrarium vertebant 13, 37. minæ hoſtiles in ipſos vertebant 13, 57. audentia in conſenſum G. 31. contentio in conſuetudinem O. 4. facinora in ſupplicium 6, 6. felicitas in ſocordiam A. 31. honor in contumeliam H. 4, 8. judicium in odium 4, 38. memoria Auguſti in ludibria 6, 46. parta in perniciem H. 3, 6. pernicies in accuſatorem 11, 37. regnum in provinciam H. 3, 47. ſævitia in avaritiam H. 4, 1. vox in præſagium 11, 31. ad Artabanum vertere 6, 43. ad Rhenum 1, 56. vertunt alio 1, 18. ſi huc verterent 12, 35. vertunt 11, 28. illi ad gloriam 13, 32. in laudem 4, 31. in ludibria 12, 26. quod tum in morem verterat H. 4, 27. ipſis in perniciem 2, 20. vertit in Sabinum 4, 70. *res* contra vertit 14, 31. repente 1, 63. vertens occaſionem ad bonum publ. 15, 20. ad ſuperbiam 13, 46. vertentes terga H. 2, 26. in ſapientiam vertenda, quæ 1, 28. verti, *mutari* 4, 7. civitatem, *everti* 3, 54. *ſic* verſæ reipub. pœnas dare 15, 51. vertitur columen *&c.* in Italia H. 2, 28. diſcrimen in eo verti 11, 28. famam cædis in *quem* 1, 53. flumina, lacus, *diverti*, *alio verti* 1, 79. honorem in contumeliam H. 4, 8. in perniciem 1, 73. ſalus in diſcrimen H. 4, 85. ſumma 5, 4. vices 3, 55. *quid* ad omina

15, 74. ad ſecuritatem, occaſionem A. 18. ad ſegnitiem 16, 27. in exitium H. 3, 86. in fugam H. 2, 26. H. 4, 37. in ludibrium 15, 19. in prodigium H. 1, 86. in vetuſtatem conſuetudine H. 4, 65. verſus ſtatus 1, 4. ad legatos 12, 11. ad uxorem 2, 72. in Occidentem Rhenus G. 1. in pœnitentiam H. 2, 63. verſa ad bellum ætas omnis 14, 38. ala in nos H. 4, 18. civitas ex eo 12, 7. fortuna H. 2, 54. H. 3, 16. H. 5, 21. eſt fort. 5, 6. Meſſalina facilitate in faſtidium 11, 26. ſoboles Cæſarum, *everſa* 2, 42. verſum cognomentum 2, 6. conſilium in ipſos A. 37. iter H. 2, 68. H. 4, 57. mare in Italiam H. 2, 83. nomen H. 1, 77. pondus H. 4, 30. verſi caſus 15, 29. faſces 3, 2. Helvetii in legionem H. 1, 67. milites ad Verginium H. 2, 51. quidam illuc 11, 9. ad cælum deos 3, 4. ad oppugnandum Romani H. 5, 11. in deſperationem H. 3, 62. in fugam A. 37. in hoſtem H. 3, 84. in lætitiam H. 2, 29. in luxum 4, 48. verſæ artes 13, 13. copiæ in iter H. 2, 14. legiones ad bellum H. 2, 82. leges funditus, *everſæ* 3, 36. mentes illuc H. 3, 38. minæ in ludibrium G. 37. preces ad Tib. 1, 11. provinciæ in Orientem H. 1, 76. res Artabani 6, 36. verſa arma in A. 13. contra 1, 10. cuncta in contrarium 2, 69. in deterius 13, 43.

Vertex Alpium G. 1.

Verulamium, municipium 14, 33.

Verulana Gracilia H. 3, 69.

Verulanus Severus 14, 26. in ſubſidium Tigrani mittitur 15, 3.

Verus Atilius H. 3, 22.

Veri patientiſſimus O. 8. quia vera erant, dicta credebantur 1, 74. vera narraturi, quia vetabantur, atrociora vulgaverant H. 3, 54. ad vera mutari H. 5, 13. verum *pro æquo* H. 2, 84. verius, *æquius* 4, 57.

Veſci, *convivari* 4, 59. ſedentes 13, 16. ſimul 1, 49. veſci, *comedere*, ſorte ductos A. 28.

Veſcularius Flaccus 2, 28. necatur 6, 10.

Veſpaſianus Flavius H. 1, 1. bellum Judaicum adminiſtrat H. 1, 10. ſolus principum in melius mutatus H. 1, 50. legiones ſacramento Othonis adigit H. 1, 76. conſilia cum Muciano miſcet H. 2, 7. *de imperio recipiendo deliberat* H. 2, 74. imperator ſalutatur H. 2, 80. Alexandriam pergit H. 3, 48. Jud. bello Titum præponit H. 2, 82. H. 5, 5. *olim* legionis II. legatus H. 3, 44. in privata fortuna fratre minor H. 3, 65. ſenex triumphalis H. 4, 8. iterum coſ. H. 4, 38. ægrotos ſanat H. 4, 81. omnem Judæam occupat H. 5, 10. a Claudio in partem rerum adſumptus A. 13. Britanniam reciperat A. 17. poëtam donat O. 9. *ejus* parcimonia 3, 55. periculum canente Nerone 16, 5. mores H. 2, 5. milites cum edictis *ejus* deprehenſi H. 2, 98. in *ejus* verba copiæ Civilis adactæ H. 4, 21. nomen a Vitellianis tranſmiſſum H. 4, 31. odium apud eoſdem H. 4, 54. laus H. 2, 77. O. 8. Veſpaſiano juveni ſumma claritudo promiſſa H. 1, 10. H. 2, 1. H. 2, 78. cuncta principib. ſolita decernuntur H. 4, 3. imperium donavit Mucianus H. 4, 4. ſub Veſpaſ. G. 8.

T. Veſpaſ. H. 2, 1. *vid.* & Titus.

Veſperaſcens dies 1, 65. 16, 34. H. 2, 49.

Veſtæ ædes H. 1, 43. delubrum incendio periit 15, 41. templum in Capitolio 15, 36. virgines 1, 8. Veſtales virgines H. 3, 81. teſtimonium dicentes in foro auditæ 2, 34. cum epiſtola Vitellii ad Flavianos miſſæ H. 3, 81. locum reſtituendi templi perluunt H. 4, 53. Veſtalium ſedes in theatro 4, 16. vetuſtiſſimæ 11, 32. Veſtalia ſacra 2, 86.

Veſtibulum 2, 31. 11, 35. Capitolii H. 1, 86.

Veſtigium, *indicium*, ſuperſtitionis G. 43. veſtigia A. 34. Cremonæ H. 3, 54. famæ G. 37. fugæ A. 38. gloriæ H. 5, 17. libertatis 1, 74. præſidii 1, 56. reluctantis 4, 22. ſpei 15, 42. tectorum 15, 40. Thebarum 2, 60. victoriæ H. 2, 70. vincentis H. 3, 2. recentia cæde H. 3, 19. manent H. 5, 7. veſt. patris premere 2, 14. prehenſare, *ſupplicum* H. 1, 66. veſtigiis *cujus* inſiſtere H. 3, 2.

Sext. Veſtilius 6, 9.

L. Veſtinus H. 4, 53.

Veſt. Atticus. *vid.* Attic.

Veſtis Germanorum G. 17. Parthorum, Sarmatarum G. 17. candida H. 2, 89. G. 40. ſerica 2, 33. ſervilis 13, 25. H. 2, 29. torta circum brachia H. 5, 22. triumphalis 1, 15. 13, 8. veſtem mutare, *reorum* 2, 29. veſte obducta tracti damnati 4, 70. veſtes viris ac feminis promiſcuæ 3, 53. crematæ *in funeribus* 3, 2. intentæ pro velis 2, 24. veſtibus injectis necatur Tiberius 6, 50. Mithridates 12, 47.

Veſtricius Spurinna H. 2, 11. *ejus* providentia H. 2, 18. ad copias Othonis venit H. 2, 36.

Veſuvius mons 4, 67.

Vetabitur ſemper & retinebitur genus *Mathematicorum* H. 1, 22. ignotum magis ſervatur, quam ſi vetitum eſſet G. 26. vetiti ſermones, plures H. 3, 54. vetita occultis primo ſermonibus, mox vago rumore crebreſcunt 2, 39. vet. Veſpaſiano, *pro a Veſp.* H. 3, 8.

Vetera *ſc. caſtra* 1, 45. 1, 58. H. 4, 18. H. 4, 21. H. 4, 35. H. 4, 57. H. 4, 58. H. 5, 14. circumſidentur a Civili H. 4, 36. capiuntur ac diripiuntur H. 4, 60. H. 4, 62. Civilis ibi conſedit H. 5, 14.

Veterani 1, 26. 1, 31. *pro militibus veteribus, non autem emeritis* H. 1, 68. adſcripti *in colonias* 14, 27. conciti per largitiones 1, 10. deducti in coloniam 14, 31. inſtructi 2, 80. ſub vexillo hiemabant 1, 39. ſecuti exemplum *ceterorum* 1, 44. trucidati A. 5. viceſimo militiæ anno dimittuntur 1, 78. e prætorio H. 2, 11. qui non ſtationem, non vigilias iniſſent 13, 35. revocati H. 2, 82. veteranæ cohortes H. 4, 17. veteranorum colonia A. 14. multitudo 4, 4. vexillum 3, 21.

Veternus Attii Pacuvii O. 20.

Vettius Bolanus 15, 3. Britanniæ legatus H. 2, 65. inter Vitellium & Veſpaſianum ambiguus H. 2, 97. feroci provinciæ nimis placidus A. 8. loco auctoritatis amorem parat A. 16.

Vettonianus Funiſulanus 15, 7.

L. Vetus 13, 53. 16, 22. *vid.* & L. Antiſt. Vetus.

Vetus militiæ H. 4, 20. operis, laboris 1, 20. regnandi 6, 44. ſcientiæ cærimoniarumque 6, 12. ſtipendiis 2, 66. ætas A. 2. provincia 3, 74. cognitio, ſecundum veterem morem H. 4, 45. vetus mos 3, 29. veteres & ſenes O. 6. *ubi* veteres *op-*

ponuntur novis hominibus loci, *ab ultima vetuſtate noti* 2, 54. vetera ſemper in laude ſunt O. 18. vet. extollimus, recentium incurioſi 2, 88. & antiqua miramur O. 15. veterrimus liberorum 6, 31. veterrima nobilitas 12, 53. veterrimi Græcorum 11, 14.

Vetuſtas militiæ A. 36. vetuſtatis licentia G. 2.

Vetuſtiſſimus liberorum, *natu maximus* 2, 2. 2, 43. quiſque militum H. 1, 23. modeſtiſſimus H. 2, 19. quiſque e ſenatu 11, 25. conſularium H. 2, 37. vetuſtiſſima virginum Veſtalium 11, 32. diſciplina 11, 15. materia 1, 32. religio 15, 41. ſedes 12, 13. vetuſtiſſimum delubrum 3, 62. vetuſtiſſimi familiarium 6, 10. mortalium 3, 26. Suevorum G. 39. cultores 12, 61. mores 2, 33. vetuſtiſſimæ cærimoniæ 1, 62. quæ vetuſtiſſima nunc creduntur, nova fuere 11, 24.

Vexare & irridere antiquos O. 24. potentiſſimum quemque, *exagitare* O. 40. vexatæ laqueo fauces 6, 40.

Vexillarius, *ſignifer* H. 1, 41. fugiens H. 3, 17. vexillarii *milites* H. 2, 18. H. 2, 83. legionum 1, 38. H. 2, 100. pulſi H. 2, 66. viceſimani 14, 34. e cohortibus H. 3, 6. e legionibus H. 3, 48.

Vexillum 1, 17. legionis H. 2, 24. tironum 2, 78. veteranorum 3, 21. prætorianorum H. 3, 21. raptum 1, 38. H. 3, 17. in domo Germanici ſitum 1, 39. ne veterani ſub vexillo haberentur 1, 26. vet. ſub vexil. hiemant 1, 39. ſub vex. retineri 1, 36. vexilla H. 1, 36. A. 35. delectorum 15, 26. equitum H. 2, 11. Germaniæ H. 1, 53. Germanorum H. 1, 70. legionum 4, 73. A. 18. capta H. 3, 22. fulgentia H. 4, 62. Germanica H. 1, 31. præferentia nomen Vitellii lacerantur H. 2, 85. vexil. convellere 1, 20. præferre 1, 34. per vexil. *quos* componere 2, 52. ſub vex. teneri 1, 17.

Via lauro roſiſque conſtrata H. 2, 70. viæ pariter & pugnæ componere exercitum 13, 40. viæ corporum ſtrage obſtructæ H. 2, 44. via morum 1, 54. viæ prœliorum 2, 5. via Appia 2, 30. H. 4, 11. Bebriacenſis, *Bebriacum ducens* H. 3, 27. Caſpia 6, 33. Flaminia 3, 9. 13, 47. H. 2, 64. H. 3, 79. H. 3, 82. inundatione Tiberis obſtructa H. 1, 86. Oſtienſis 11, 23. Miſeni 14, 9. Poſtumia H. 3, 21. Sacra H. 3, 68. Salaria H. 3, 78.

Viatores tribunitii 16, 12.

Vibenna Cælis 4, 65.

Vibidia 11, 34. Veſtalium vetuſtiſſima 11, 32.

Vibidius Varro 2, 48.

Vibilius 2, 63. 12, 29.

C. Vibius, 2, 30.

Vibius Avitus 13, 54. Tencteros invadit 13, 56.

Vibius Criſpus 14, 28. Annium Fauſtum accuſat H. 2, 10. ſocietate culpæ involvitur H. 4, 41. infenſus Helvidio H. 4, 43. *ejus* fama O. 1.

Vib. Fronto 2, 68.

Vib. Marſus 2, 74. 2, 79. 4, 56. accuſatur 6, 47. Syriæ legatus 11, 10.

Vib. Secundus 14, 28.

Vib. Serenus 4, 13. accuſatur a filio 4, 28. Amorgum reportatur 4, 30. *ejus* filius 4, 28. in Fonteium Capitonem crimina fingit 4, 36.

Vibulenus 1, 22. 1, 28. interficitur 1, 29.

Vibul. Agrippa 6, 40.

Vibullius 13, 28.

Vicatim H. 2, 95.

Vicem veſtram meamque explere, *officium* 4, 8. exſolvere H. 4, 3. reddere, *invicem facere* 13, 20. 15, 66. H. 3, 75. *cujus* dolere, *conditionem* H. 1, 29. miſerari 15, 16. vices, *viciſſitudo*, *alternatio*, bellorum A. 18. frontis & tergi 6, 35. ſcelerum & ſuppliciorum H. 4, 27. ut temporum, ita morum 3, 55. per vices G. 26.

Viceni equites, *utrinque viginti* 15, 28.

Vicetia, municipium H. 3, 8.

Vicini invidia diſcordes H. 2, 5.

Victimæ ſtatutæ diis manibus 3, 2. effigiei Neronis cæſæ 15, 29. crematæ H. 2, 95. victimas cædere 2, 75. H. 2, 70.

Victor Claudius H. 4, 33.

Victor belli, *qui vicit bello* 4, 18. bello 3, 61. eloquentiæ 14, 21. victor exercitus 3, 74. 12, 17. H. 3, 54. H. 4, 46. H. 4, 57. H. 4, 75. H. 5, 10. victor ſuum decus extollens victo gloriam addit 12, 36. victoris ira incumbit, ubi pretium cædis eſt H. 3, 31. fides *pactorum* in victoris libidine H. 3, 66. victores clementiæ gloriam ferunt H. 1, 75. victique nunquam ſolida fide coaleſcunt H. 2, 7. victores bellorum 1, 19. H. 4, 58. tot bell. H. 2, 28. victoribus omnia prona H. 3, 64. A. 33.

Victoria H. 1, 86. Victoriæ ſimulacrum 14, 32.

Victoria cantus 16, 3. victoria munimentum *eſt* H. 2, 45. vecordes facit H. 2, 15. ſatis cito incipitur, ubi proviſum eſt, ne vincamur H. 2, 25. conſiliis & ratione perficitur H. 3, 60. ſæpius parta *animos militum acuit* H. 3, 82. invalidiores in victoriæ præmia cedunt H. 1, 70. vict. ratio non redditur H. 4, 14. vict. inimica prolatio H. 3, 82. victoriam inquietare H. 3, 84. quam pacem mavult miles H. 3, 60. victoria perire H. 2, 7. quibus in victoria nullum decus H. 2, 12. in vict. ſtrenui ignavique idem audent H. 2, 14.

Victui, veſtitui, *ad victum*, *ad veſtitum* G. 46.

Vicis diſpergitur Judæa H. 5, 8.

Videre & aſpici ſatis ad victoriam 3, 45. quib. trahere bellum, *trahendum eſſe*, videbatur H. 3, 1. eſſe videatur O. 23.

Vienna 11, 1. H. 2, 66. colonia H. 1, 66. Viennenſes H. 1, 65. timentur Vitellio H. 2, 66. *eorum* honori *quid* datum H. 1, 77.

Vigilum cohortes H. 3, 64. H. 3, 69.

Vigilantia mæſta 4, 1. Sejani 3, 72. 4, 1.

Vigiliæ *pro vigilibus* H. 1, 20. & ſtatio *differunt* 13, 34. vigiliarum initia per centurionem nuntiata 15, 30. vigiliis parum intentus miles H. 3, 69. vigilias obire H. 2, 29.

Vigintiviratus 3, 29.

Vigor animi G. 30. acrior quo ſomnum & inertiam magis oſtentabat 3, 30.

Vilis fides H. 2, 101. ſanguis 1, 76. vile decus publicum H. 1, 90. viliſſima utenſilium 2, 2. vilitas ſecuta copiam 6, 17.

Villa Cæſaris 14, 9. villarum infinita ſpatia 3, 53.
Vimenta 12, 16.
Vicit ratio parcendi H. 4, 56. vincentium ferrum toties fuſi agnoſcunt 14, 36. victo gemitu 4, 8. victa in lacrimas 1, 57. victo ſilentio prorupit 11, 2. victi acriore diſciplina agunt quam victores H. 2, 77. incuſant duces H. 4, 27. victis aliquando ira virtuſque A. 37. victos clementer alloqui H. 3, 32. pro alienigenis arcere 11, 24. apud victos minor animus H. 3, 1.
Vincire animum *cujus* 4, 10. vincla indere 15, 56. injicere H. 3, 14. vinclum ſceleris creſcit minore ſpe veniæ H. 4, 70.
Vincius Rufinus 14, 40.
Vindelici, *pop.* 2, 17.
Vindemia 11, 31.
Vindex Julius H. 1, 16. H. 1, 65. *ejus* ſocii H. 2, 94. *vid.* & Jul. Vindicis bellum H. 4, 17.
Vindicatum *eſt* in convictos H. 4, 45.
Vindicta manumiſſi 13, 27.
Vindoniſſa H. 4, 61. *oppidum Helvetiorum* H. 4, 70.
Vineæ H. 2, 21. H. 3, 20. H. 4, 23.
Vineæ nexu traducum impeditæ H. 2, 25.
Vinicianus Pollio 6, 9.
M. Vinicius 6, 15. Tiberii progener 6, 45.
T. Vinius H. 1, 1. deterrimus mortalium H. 1, 6. conſul H. 1, 11. H. 1, 13. ejus de Galba ſententia H. 1, 32. occiditur H. 1, 42. ejus avaritia & licentia H. 1, 37. potentia H. 1, 13. H. 1, 72. H. 2, 95. ætas & mores H. 1, 48. teſtamentum irritum H. 1, 48.
Vinolenti *de iis, qui potum in vini ſimilitudinem corruptum bibunt* G. 22.
Vinum proximis ripæ G. 23. vino incaleſcere H. 4, 29.
Violentia gentium, *ferocia* 2, 63. violentus ingenio 2, 43. violenta luctu 3, 1.
Vipſania, Agrippæ filia, uxor Tiberii 1, 12. mater Druſi 3, 19.
L. Vipſanius conſul 11, 23.
M. Vipſ. Agrippa. *vid.* Agrippa.
Vipſ. Gallus 2, 51.
Vipſ. Lenas 13, 30.
Vipſtanius Meſſala H. 3, 9. tribunus H. 3, 18. hiſtoriæ ſcriptor H. 3, 25. H. 3, 28. pius & eloquens H. 4, 42. O. 14.
C. Vipſtanus conſul 14, 1.
Vipſtanus Apronianus proconſul H. 1, 76.
Vir virum legit H. 1, 18. vir inſignis ignavo principi prægravis 11, 19. magnus quantum licebat A. 17. viri culpa in eo, ſi femina modum excedat 3, 34. viri magni A. 40. etiam ſub malis principibus A. 42. militares, *militiæ periti* 4, 42. 15, 10. H. 3, 73. A. 41. principes 3, 6. O. 40. virorum clarorum facta moreſque poſteris tradenda A. 1. virorum illuſtrium poſteritati datur, ut in traditione ſupremorum habeant propriam memoriam 16, 16.
Virdius Geminus H. 3, 48.
Virgilianus Juncus 11, 35.
Virgilius O. 12. O. 20. a quibuſdam Lucretio poſtpoſitus O. 23. ejus ſeceſſus O. 13.
Virgo triumvirali ſupplicio non adficitur 5, 9. virgines Veſtales, *vid.* Veſta.
Viridis ſenectus A. 29.
Virilis eloquentia O. 5. geſtus modique haud viriles 14, 15. virilia ſcelera H. 1, 72. virilitas incerta 6, 5. ademptæ virilitatis, *eunuchus* 6, 31.
Viritim 1, 8. 2, 42. 3, 43. 11, 24. 13, 31. H. 1, 24. G. 15. dividere 15, 72. H. 1, 24.
Virtus, *fortitudo* 2, 21. 11, 19. 12, 39. H. 1, 83. comitatus G. 13. ducum 2, 44. exercitus H. 3, 9. exercituum A. 23. *ferarum* H. 4, 64. hoſtium A. 17. imperii Rom. A. 33. populi Rom. H. 4, 73. principis G. 14. regis 15, 11. Sarmatarum omnis extra ipſos H. 1, 79. ſubjectorum ingrata imperantibus A. 31. amiſſa A. 11. diſcreta manifeſtius ſpectatur H. 4, 23. dura G. 31. imperatoria A. 39. magna, nobilis A. 1. oſtentanda 3, 41. A. 9. par 2, 60. priſca 6, 32. proprium hominum bonum H. 4, 17. infenſos habet 4, 33. in bello A. 32. in obſequendo A. 8. virtutis expertæ centurio 3, 74. virtuti expugnabilia cuncta 12, 35. habitus obligatus G. 31. nihil invium A. 27. pretium, civitas Romana 3, 40. virtutem ipſam exſcindere concupivit Nero 16, 21. eandem admirantur milites, cui iraſcuntur H. 1, 77. inter certa numerare G. 30. virtute parta ſedes G. 42. præcipui G. 29. præſtans A. 29. quam pecunia res Romana melius ſtetit H. 2, 69. plus fuit in virtute, quam in loco H. 4, 71. in virt. ſpes 2, 20. virtutes *pro fortibus factis* G. 18. *pro eloquentiæ & ſapientiæ ſtudiis* A. 4. majorum A. 15. nobilium 13, 18. eminentes 1, 80. falſæ H. 1, 71. fingendæ 6, 51. ignotæ 2, 2. magnæ H. 1, 10. noxiæ, quotiens parando regno finguntur 4, 1. quædam odio ſunt 15, 21. iiſdem temporibus optime æſtimantur, quibus facillime gignuntur A. 1. virtutum ſterile ſæculum H. 1, 3. virtutibus infeſta tempora A. 1. virtutes neque lugeri neque plangi fas eſt A. 46. ob virtutes exitium H. 1, 2. virtutibus iram C. Cæſaris meritus A. 4. vera bona in virtutibus ſita A. 44. quibuſdam fortuna pro virtutibus eſt H. 2, 82.
Vis, *robur, quod laſſitudini opponitur* 1, 68. *indoles acris & ardens* A. 8. *violentia* 2, 38. vis & ardor A. 8. O. 24. & arma H. 4, 23. & potentia G. 42. ac poteſtas H. 3, 11. *opponitur* juri & legibus O. 19. vis ac poteſt. imperii H. 2, 39. & imago *oppoſita* 15, 14. vis penes Mucianum, *oppon.* nomen H. 4, 39. in domo Abdageſis 6, 43. vis & ſpecies *oppoſita* 3, 30. 13, 31. accuſatorum magna 6, 16. 13, 52. major, infeſtior 4, 66. Agrippinæ 12, 22. animi, ingenii O. 21. aquarum prorumpens 12, 57. Arſacidarum, *potentia* 2, 3. auri magna 16, 1. camelorum magna, onuſta 15, 12. conſiliorum penes H. 3, 50. corporis, *robur* 12, 44. dicendi 13, 3. doloris 4, 45. dominationis 15, 69. eloquentiæ O. 33. eloq. cæleſtis O. 8. equitum, *numerus* H. 3, 5. exercitus H. 2, 76. exercituum H. 1, 14. fluminis 2, 17. frigoris 13, 35. frumenti magna, ambuſta H. 5, 12. fulgurum 15, 47. Germanorum ingens H. 3, 15. hominum, *numerus* H. 4, 53. hoſtium H. 4, 19. ignium 4, 64. imbrium 6, 37. vis imperii 2, 37. *opponitur* nomini 3, 37. honori H. 2, 39. inanibus 15, 31. ingenii

O. 21. O. 37. legionum 4, 73. lintrium ingens 5, 23. locuſtarum 15, 5. luminis excelſa H. 4, 81. vi Marobodui profugus 2, 62. vis medicaminis intellecta 12, 67. mentis 11, 28. metus 6, 19. militis Rom. 11, 9. militum 12, 33. morbi ſæva 2, 69. morborum 11, 6. vis & ardor militum H. 1, 62. mortalium immenſa, *numerus* 4, 62. multitudinis 13, 48. nationum 2, 44. naturæ O. 2. neceſſitatis 14, 14. nocendi 15, 34. oratoris O. 30. originis A. 11. Parthorum, *potentia* 2, 60. peditum, *numerus* H. 2, 14. peſtilentiæ 16, 13. piſcium 12, 63. præfecturæ modica 4, 2. *prætoris*, *poteſtas* 4, 15. principatus 1, 6. 3, 60. *principis*, *juſſus* 5, 5. remigii 12, 56. reſponſi H. 4, 82. ſtatuendi 3, 70. telorum magna A. 36. tempeſtatum H. 2, 8. G. 45. turbinum 2, 24. virtutum O. 31. vulgi 14, 61. approbata, *potentia Parthorum* 15, 24. aperta H. 2, 16. atrociſſima H. 2, 49. deſperata H. 4, 23. differenda 12, 44. extrema 1, 39. H. 3, 10. flagrantior 1, 22. frugifera H. 5, 7. genitalis, *ſemen* 6, 28. illata provinciæ 15, 5. improviſa H. 3, 71. innumera 12, 29. inulta 16, 23. magna, armata, incondita 4, 47. major 16, 28. nova 11, 19. plurima peſſimo cuique in turbas H. 4, 1. plur. penes Treveros H. 4, 55. prima 14, 24. repentina H. 3, 68. Romana, *potentia* 3, 60. 13, 54. H. 4, 21. H. 4, 69. ſalubris H. 4, 81. ſua 2, 11. ſua populo 6, 42. tanta, *incendium* 3, 72. vi tota 1, 51. ſola in equite vis, *robur* 6, 34. vis & contumeliæ A. 15. vis, *virtus*, & gloria 15, 2. vis, *obſidionis*, negligitur 12, 45. vis ac poteſtas uni Antonio H. 3, 11. vis ingruit 15, 13. quos illa vis, *ruinæ*, perculiſſet 4, 63. vis *in genit.* O. 26. vim atque arma retinere H. 4, 68. ad exſequendum deeſſe 12, 20. eandem Samnitibus, *potentiam* 15, 13. prætoris uſurpare 4, 15. principatus oſtentare H. 4, 85. principis amplecti, nomen remittere H. 4, 11. ſuam ſociis oſtentare 12, 27. vitæ ſuæ adſerre 6, 38. 12, 59. ſibi adſerre 16, 17. facere commeatibus, *illos intercipere* 13, 39. adhibere 14, 20. vim *cujus* parem habendam 12, 60. plurimam habere 15, 36. per vim latæ leges 3, 27. vi amoris ſubactus 13, 13. Arminii cecidit 1, 55. dominationis convulſus 6, 48. fluminis differri H. 5, 23. militum coërcere 2, 40. principis impedire 5, 5. princ. ulciſci 3, 12. tormentorum victi 14, 60. vi noſtra, *potentia Rom.* ſi defenderentur 2, 4. vi turbantur leges 1, 2. expugnatum caſtellum A. 22. de vi publica damnatus 4, 13. vires cohortium, *robur*, *id eſt*, *fortiſſimæ coh.* H. 4, 15. militum luxu corrumpuntur H. 2, 69.

Viſellius Varro 3, 41. Conſul 4, 17. C. Silium accuſat 4, 19.

Viſere, *videre* 6, 19. *quam*, *viſitare* 4, 53. ægrotum 15, 60. contumelias 14, 1. cubiculum 4, 22. cuncta H. 3, 54. fratres, matrem 15, 30. locum H. 2, 88. magnitudinem populi 13, 53. mala reip. 6, 26. nova, mira 13, 35. provincias, *inſpicere res ſociorum* 15, 21. ſacra 2, 54. ſitum caſtrorum H. 1, 48. templum H. 2, 2. per nuntios A. 43. viſ. avebant 12, 36. viſentes 12, 54. procul H. 3, 65. viſentium oculi 14, 63. viſebantur 4, 47. effigies 3, 76. excrementa 16, 4. imagines 3, 32. magnificentia 12, 56. triumphi 14, 13. viſitur *quid* in urbe 14, 20. viſendi cupidine 12, 56. cura 14, 6. ſui copiam facere 4, 74. viſendo Blæſum H. 3, 39. tormenta 15, 63. *quo* prohiberi 15, 61. ad viſendum venire 14, 8. 14, 51. ad viſ. Agrippam 1, 5. viſendis copiis hoſtium, *ad viſendas cop.* 15, 10. viſenda caſtra H. 5, 22. viſores, *exploratores*, *inſpectores* 16, 2.

Viſtilia licentiam ſtupri vulgat 2, 85.

Viſurgis flumen 2, 9. 2, 11. 2, 16. 2, 17.

Viſus 4, 69. Maurici Ruſticique A. 45. nocturnus, *inſomnium* 12, 13. viſui conſulere 12, 47. offecere nubes viſui 1, 28. populo præberi 12, 21. viſu 4, 63. tot adſtantium, *in conſpectu* 3, 14. fugientium legionum abſtinere, *ſpectaculo* 15, 15. deformes loci 1, 61. ingens 1, 57. nova acies G. 31. torvum corpus 2, 14. truculentior H. 4, 22. dignari 4, 74. & morâ valeſcere 2, 39. viſu inter ſe 4, 2. viſus 6, 50. intuentium 2, 41. Ptolemæi H. 4, 84. nocturni, *inſomnia* H. 4, 83. ſenſuſque redituri 13, 16. viſus Cæſaris avertere 11, 34.

Vita Auguſti extollebatur arguebaturve 1, 9. oratorum anxia, inquieta O. 13. vita, *alimenta*, *victus* populi Rom. navibus permiſſa 12, 43. per incerta maris aſſidue volvitur 3, 54. acta per virtutem 15, 63. proxime libertatem 16, 11. adducta in extremum 14, 61. amœna, parum probata 15, 55. cælebs 12, 1. copioſa, mollis 13, 43. degenda 4, 41. incerta, trepida 14, 59. incorrupta 11, 6. infamis, inhoneſto quoque exitu fœdata H. 1, 72. languida ſomno 15, 49. longa 12, 52. longior plus ſupplicii habet 12, 20. media A. 3. miſerrima 2, 71. precaria H. 4, 76. prior 3, 10. prodiga H. 1, 74. tegenda armis 6, 2. trepida 4, 70. 14, 59. turpis A. 33. una G. 19. deſerit quos 4, 63. vitæ maleficæ *ſc. homo* 4, 21. vitæ claritas A. 45. cupiditas nimia 2, 63. finem ſibi ponere, *mortem conſciſcere* 6, 40. neciſque domini H. 4, 62. ſpes plerumque magnos animos infringit H. 5, 26. uſus dandi, quibus vita conceditur 4, 30. vitæ ſuæ vim adſerre 6, 38. 12, 59. vitam expellere 16, 19. fugere, *mori velle* 6, 26. tolerare 15, 45. ſontem trahere 14, 48. ſuam narrare A. 1. in vitam omnem infame G. 14. vita probroſus 3, 68. concedere, *mori* 6, 39. 12, 39.

Vitabundi 3, 37. invicem A. 37.

Vitellia, Petronii ſocrus 3, 49.

Vitellianus miles H. 2, 17. motus H. 1, 51. Vitelliani milites H. 1, 85. Vitellianæ partes H. 1, 84. vincuntur H. 2, 14 & 15. in partes tranſeunt H. 3, 63. Flav. Sabinum adoriuntur H. 3, 69. externum ſervitium quam Veſpaſ. malunt H. 4, 54. earum virtus & conſtantia H. 4, 2.

P. Vitellius 1, 70. ad cenſus Galliarum mittitur 2, 6. accuſationem adverſus Piſonem inſtruit 2, 74. Piſonem accuſat 3, 10. 3, 13. 3, 17. ob vindictam Germanici ſacerdotio augetur 3, 19. necem ſibi conſciſcit 5, 8. cujus uxor 6, 47.

Q. Vitel. *ſuperioris frater* 2, 48.

L. Vitel. *priorum frater* 6, 28. rebus Orientis præficitur 6, 32. Artabanum ex Armenia diſcedere cogit 6, 36. Archelao auxilia mittit 6, 41. amicus

Claudii 11, 33. cenſor 12, 4. ac ter coſ. 14, 6. H. 1, 9. H. 1, 52. H. 3, 66. pater imperatoris H. 3, 86. accuſatur 12, 42. *ejus* os impudicum 11, 3. ſententia de matrimonio Claudii 12, 5. de eo ſiniſtra in urbe fama 6, 32.
A. Vitel. *prioris fil.* H. 1, 1. conſul 11, 32. procoſ. in Africa H. 1, 70. adulator 14, 49. inferioris Germaniæ legatus H. 1, 9. H. 1, 52. percuſſores Galbæ & Piſonis necat H. 1, 44. apud ſeveros humilis H. 1, 52. imperator conſalutatur H. 1, 57. Germanicus appellatur H. 1, 62. ad bellum proficiſcitur H. 2, 57. impar curis gravioribus H. 2, 59. cæſos cives lætus vidit H. 2, 70. Romam ingreditur H. 2, 88. Auguſti nomen adſumit H. 2, 90. præcipuum inter mala omnia oſtentum H. 3, 56. Cæſarem ſe dici vult H. 3, 58. cum Flav. Sabino paciſcitur H. 3, 65. palatio exit H. 3, 68. culpam pactorum violatorum in milites confert H. 3, 70. non jam imperator, ſed tantum belli cauſa H. 3, 70. ad Anton. ſcribit H. 3, 81. capitur & occiditur H. 3, 85. cum Othone & Galba unum annum imperavit O. 17. *ejus* imagines dejiciuntur H. 3, 12. prodigentia H. 2, 95. torpor ac luxus H. 1, 62. H. 2, 31. H. 2, 62. H. 3, 63. ingenii mobilitas H. 2, 57. comparatio cum Othone H. 2, 31. exercitus H. 2, 87. libidines inexplebiles H. 2, 95. Vitellio ſalus & pecunia & ſecreta Campaniæ offeruntur H. 3, 63. H. 3, 66. ſurdæ ad fortia conſilia aures H. 3, 67. vitia H. 2, 77. in Vitellium uberrima convitiorum materia H. 2, 30.
Vitellii filius H. 2, 59. H. 3, 66. interficitur H. 4, 80.
Vitellii mater, *vid.* Sextilia: moritur H. 3, 67.
L. Vitel. *imperatoris frater* H. 1, 88. adulantibus ſe offert 2, 54. Jun. Blæſum accuſat H. 3, 38. tuendæ urbi præpoſitus H. 3, 55. bello a fratre præficitur H. 3, 58. Tarracinam capit H. 3, 77. infamis ſed induſtrius H. 3, 77. ſe dedit H. 4, 2. interficitur H. 4, 2. *ejus* ſententia in Cæcinam H. 3, 37.
Vitel. Saturninus H. 1, 82.
Vitia, Fufii Gemini mater 6, 10.
Vitis aurea H. 5, 5. vite in tergo militis fracta 1, 23.
Vitium magnis parviſque civitatibus commune A. 1. vitio malignitatis humanæ O. 18. vitia prævalida & adulta omittenda 3, 53. principum amantur H. 1, 5. pro virtutibus interpretata H. 1, 52. reditura, & falſæ virtutes plus formidinis afferunt H. 1, 71. erunt, donec homines H. 4, 74. vitiorum certamina 14, 15. delinimenta A. 21. imitatio 16, 18. vitiis blandientibus ignoſcere A. 16. vitia hoſtium in gloriam exercitus ſui vertere A. 32. vitiis gloriari H. 1, 30. hoſtium fretus H. 4, 34. haud minus facile, quam armis vincimur G. 23.
Vitrum H. 5, 7.
Vittis coroniſque evinctum ſpatium templi reſtituendi H. 4, 53. ligatus lapis H. 4, 53.
Vitulus, cui caput in crure 15, 47.
Vivianus Annius 15, 28.
Vividus animus 13, 3. vivida odia, *magna*, *atrocia* 15, 49.
Vivum ſaxum, *nativum* 4, 55.
Ulceroſa facies 4, 57.
Ulciſci cædem, *punire* H. 3, 51. dicta dictis 4, 35. fraudem inimicorum 11, 9. hoſtem palam 2, 88. inimicitias 3, 12. injurias 4, 43. injur. acriter 3, 51. interfectores 1, 9. 12, 65. iracundiam perfidia H. 2, 100. mortem 1, 43. pœnas H. 2, 30. regnum, opes, libertatem 14, 35. ſævitiam 1, 31. talia *accuſando* 3, 66. ultus eſt audaciam hoſtilem 14, 23. perfidiam, igne, cædibus 2, 8. ultum ire injurias 13, 44. *vid. etiam* ire, ulciſcenda mors 3, 19.
Uligo profunda 1, 64. uligines paludum 1, 17.
Ulixes G. 3. O. 16.
Ulteriora, *præterita*, mirari, præſentia ſequi H. 4, 8.
Ultimus Romanorum 4, 34. ultimum in libertate, ſervitute, *ſummum* A. 2.
Ultio, *pœna* 2, 13. 4, 15. 6, 4. 13, 32. A. 29. legis 2, 85. ſcelerum 15, 61. expleta 13, 43. juſta 14, 61. incertum major an juſtior H. 4, 6. noſtra deis curæ H. 1, 3. parata 1, 48. permiſſa 1, 49. petenda e 3, 7. prærepta 14, 33. H. 1, 35. Romana 2, 26. in quæſtu habetur H. 4, 3. ultionem auſus 2, 62. eludere 14, 41. obtinere 13, 21. ad ult. exardeſcere 12, 38. ultione ſe explere 4, 25. magis quam prœlio opus H. 5, 16.
Ultionis ara 3, 18.
Ultor, *punitor* 6, 33. 13, 1. A. 7. criminis H. 2, 10. injuriæ A. 16. ſceleris H. 1, 40. metuebatur 4, 7. ultores H. 4, 42. dii 4, 28. H. 4, 57.
Ultor Mars 3, 18.
Ultra feminam ferox H. 2, 63. non ultra verba ac voces erraſſe H. 1, 18.
Ultro 3, 37. 12, 49. A. 19. A. 31. A. 37. G. 14. G. 15. O. 5. admonere O. 19. ambiri 2, 43. aſſeverare H. 1, 18. damnari, *non accuſatum* 6, 30. efferre 3, 29. habere potentiam *ſua natura conciliare* 6, 31. incendere A. 38. interrogare, *nulla data occaſione* A. 42. irrumpere 15, 5. A. 26. metui 3, 36. oppugnaſſe, *non laceſſitos* A. 25. vocare *quem* O. 36.
Ululatus feminarum H. 4, 18. ululatus *plur.* 4, 63. 14, 32. feminarum G. 7.
Umbonibus hoſtem pellere 4, 51. H. 4, 29. niti H. 2, 42.
Umbracula hortorum H. 3, 36.
Umbria 4, 5. H. 3, 41. H. 3, 52. Umbriæ plana H. 3, 42.
Umbricius H. 1, 27.
C. Ummidius Quadratus 12, 45. Judæos punit 12, 54. diſcors Corbuloni 13, 9. moritur 14, 26.
Unciarium fenus 6, 16.
Undans, *undarum ad inſtar fluens*, per domos ſanguis 6, 39. undantes bitumine moles H. 5, 6.
Unice dilecta 15, 63. unicum victis in conſenſu levamentum H. 2, 44.
Uniforme quiddam O. 32.
Univerſi facilius impelluntur, quam ſinguli vitantur H. 2, 75. univerſa unius oppidi damno ſervare 14, 33.
Unſingis, amnis 1, 70.
Unus aliquis, *certus aliquis* H. 1, 6. H. 1, 13. civium 12, 5. vir duxque, *unicus & ſolus* H. 3, 3. unus alterve 4, 17. G. 6. H. 1, 83. ac alter O. 39. aut alter O. 29. amicorum A. 40. unus alterque

H. 2, 75. ſontes in unius ſævitiam abſumpti 15, 44. non aliter ratio conſtat, quam ſi uni reddatur 1, 6. unum maritum Germanæ virgines accipiunt G. 19. ad unum conferri poteſtatem pacis interfuit H. 1, 1. civitas diſcors ab uno regenda 1, 9. unum reipub. corpus atque unius animo regendum 1, 12. unius oppidi damno ſervare univerſa 14, 33. in unum conducere 4, 47. 15, 26. conſulere H. 1, 68. H. 4, 70. in uno habitus miles 15, 10.

Voadica *vid.* Boudicea.

Vocabulum, *nomen* 2, 6. *differunt* 12, 27. advenarum 4, 65. Auguſti Cæſaris H. 2, 62. civitatis 11, 23. ſummi faſtigii 3, 56. ipſorum vocabulo, *ut ipſi vocant* G. 6. ludi vocabulo Juvenalium 14, 15. vocabulum libertatis 11, 17. parentis patriæ 2, 87. procuratoris ſpretum H. 2, 58. pſeudo-Philippi impoſitum 12, 62. alio vocabulo eoſdem labores perferre 1, 17. vocabulum Germanorum recens G. 2. vocabulo Græco 15, 71. vocabulum id *ſcil. imperatoris* 3, 74. eſt *quib.* G. 34. *cui* vocabulum Acte fuit 13, 12. villa, cui vocabulum Speluncæ 4, 59. centurioni vocab. *Cedo alteram* inditum 1, 32. voc. ex nomine urbis indere 2, 56. vocabulo Locuſta 12, 66. voc. indicum inducere *quos* 16, 8. militari Caligula appellatus 1, 41. vocabula 16, 12. G. 26. gentium victarum 1, 8. magiſtratuum eadem 1, 3. prædandi varia H. 4, 14. principatus H. 2, 80. Græca 6, 41. indita 4, 55. ignota 6, 1. ignaviam ad alia vocab. transferri 3, 34. voc. uſitata 11, 25. imponuntur 4, 34. deum vocabulis *quid* appellantes 14, 15.

Vocalis ſonus 2, 61.

Vocare *quem* auxilio 4, 67. 12, 45. concionem 1, 29. 2, 14. H. 1, 90. H. 2, 57. H. 4, 57. offenſas arrogantia, *irritare* H. 4, 80. patres 2, 28. 11, 4. 12, 38. 16, 24. edicto 1, 7. ſenatum 11, 24. 12, 68. 15, 72. 15, 73. H. 1, 47. H. 3, 80. H. 3, 86. H. 4, 39. tribus H. 3, 58. ad pugnam, *provocare* 6, 34. vocant hos ultro præturæ & conſulatus, *ultro ambiuntur delatas præturas & conſulatus accipere* O. 36. vocatus in partem curarum 1, 11.

Vocetius mons H. 1, 68.

Vocontii, *pop.* H. 1, 66.

Vocula Dillius, *vid.* Dill.

Voc. Sariolenus H. 4, 41.

Volaginius H. 2, 75.

Volandum, Armeniæ caſtellum 13, 39.

Volentibus *quibus* erat bellum, *gratum iis erat* A. 18. ceteris remanere vol. fuit H. 3, 43. vol. Germanis 11, 17. Parthis 6, 41. volentia hæc plebi fuere, *grata* 15, 26. Muciano reſcribere, *faventia, in favorem ejus* H. 3, 52.

Voleſus Meſſala 3, 68.

Volitare acie tota 2, 21. magna ſpecie 15, 9. huc illuc 12, 34. 13, 37. per fora, per domos 15, 58. cum terrore & catervis H. 2, 88. per Cheruſcos 1, 59.

Vologeſes 12, 14. H. 1, 40. ex pellice Græca natus 12, 44. Armeniam invadit 12, 50. inde abſcedit 13, 7. iterum bellum movet 13, 34. defectione Hyrcanorum detinetur 13, 37. 14, 25. concilium vocat 15, 2. arma Rom. vitat 15, 5. adverſum Pætum proficiſcitur 15, 10. illum ad deditionem compellit 15, 14. legatos ad Neronem mittit 15, 24. obſides dat Romanis 13, 9. Veſpaſiano auxilia offert H. 4, 51. Vologeſi frater Tiridates 13, 37. Vologeſo gratiæ actæ H. 4, 51.

Volſci, *pop.* 11, 24.

Volucres fœdæ H. 3, 56. volucre gaudium, *quod non durat* O. 9.

Volvere bellum, *agitare, cogitare* 3, 38. H. 1, 64. animo ſtupra H. 1, 30. volvuntur res, *aguntur, reguntur* 6, 21.

Voluntarius miles 4, 4.

Voluntas ſuprema, *teſtamentum* H. 1, 48.

Voluptates A. 21. abruptæ H. 4, 64. conceſſæ 13, 2. 14, 21. dilatæ H. 1, 71. honeſtæ O. 6. ignavæ H. 2, 31. illicitæ H. 3, 41. inſolitæ H. 3, 2. intermiſſæ H. 3, 83. nimiæ H. 1, 10. voluptates vulgi, *ſpectacula* 1, 54. voluptatum adſuetudo H. 2, 62. cupiens vulgus 14, 14. modicus 2, 73. ſcientia 16, 18. voluptatibus avocatus 3, 37. opulenti, imbelles 3, 46. Romani plus valent quam armis H. 4, 64.

C. Voluſius H. 3, 29.

L. Vol. 3, 30. 12, 22. moritur 13, 30. parcus & dives 14, 56.

Q. Vol. 13, 25. cenſum Galliarum agit 14, 46.

Vol. Proculus 15, 51. 15, 57.

Volutare rationes 1, 36. ſecum, *agitare* 4, 12. 13, 15. *quid* intra animum 4, 40. animo curas H. 2, 49.

Vonones 2, 1. vetuſtiſſimus liberorum Phraatis 2, 2. regno pellitur 2, 3. recipitur ab Armeniis 2, 4. gratiſſimus Piſoni 2, 58. amovetur 2, 56. Pompeiopolim 2, 58. in Ciliciam 2, 68. fugam tentat *ibid.* occiditur 2, 68. *ejus* filius 12, 10. Von. *alius* 12, 14.

Vopiſcus Pompeius H. 1, 77.

Votienus Montanus 4, 42.

Votivus obligatuſque virtuti oris habitus G. 31.

Votum Cattorum equos, viros occidioni dare 13, 57. barbarum Civilis H. 4, 61. a voto *imperii* facile tranſitur ad ſcelus, *necem principis* H. 1, 22. ne voto quidem opus habere G. 46. vota Cattorum G. 31. vota exſolvere 15, 23. nuncupare 12, 68. ſuſcipere 12, 13. publice 15, 23. votorum nuncupationes 16, 22. vota Romulo ædes, *a Romulo* 15, 41.

Vox forte lapſa in præſagium vertit 11, 31. cæleſtis 16, 22. Antonii Cremonæ excepta H. 3, 32. Vitellii ſæviſſima H. 3, 39. non degeneris animi H. 3, 85. Tiberii *de ſenatu* 3, 65. humana major H. 5, 13. prima, difficillimum in ſeditionibus H. 2, 80. populi Rom. *Thraſea & Helvidius* A. 2. incondita ac rudis, *ſtylus* A. 3. vocem adverſus pericula poſcere, *interceſſionem & preces* 2, 29. conſumit metus inſtans H. 1, 42. voce ac manu conſpicuus H. 3, 29. inſignis H. 3, 17. voces, *ſermones* 4, 60. A. 45. adulantium H. 4, 81. avium G. 10. deficientis 6, 24. dolentum 4, 12. militum ſeditioſæ H. 3, 50. ordinum raræ H. 1, 55. patrum infenſæ 3, 15. populi blandæ, intempeſtivæ H. 3, 67. audiebantur 3, 14. principis diverſæ 11, 34. ſeditionis multæ 1, 31. vulgi nimiæ, falſæ

H. 1, 90. acceptæ ſegniter 11, 26. contumaces, inconſultæ, exceptæ, auctæ 4, 60. diſſonæ 14, 45. feſtæ 12, 69. jactæ 6, 46. inanes O. 9. indiſcretæ 1, 35. intermiſſæ H. 5, 22. interruptæ 1, 65. plurimæ H. 1, 85. repercuſſæ, *echo* 4, 51. reſonantes H. 1, 39. ſæviſſimæ H. 4, 32. ſeditioſæ H. 1, 72. H. 3, 50. ſupplices 2, 29. truculentæ 1, 25. turbidæ H. 2, 23. variæ H. 1, 36. veræ, graves 4, 42. quaſi ex aliquo numine 16, 25. vocum dulcedo 14, 20. vocibus ſeditioſorum bonaque ac mala æſtimari H. 4, 73.

Urbanitas vernacula H. 2, 88. famam urbanitatis per laſciviam petere H. 2, 62.

Urbanus luxus 2, 44. miles H. 1, 4. H. 1, 5. raro in aciem deductus H. 1, 89. urbana cohors H. 3, 57. plebes imbellis 3, 40. urbanæ cohortes 4, 5.

Urbicus Pompeius 11, 35.

Urbinia O. 38.

Urbinum, *opp.* H. 3, 62.

Urbs *pro Roma* 2, 2. 3, 71. 4, 9. H. 1, 62. H. 3, 48. H. 4, 58. ſermonum avida 13, 6. interno bello conſumpta H. 4, 75. flagrat 15, 39. incruenta H. 1, 29. H. 3, 66. inquieta auctionibus H. 1, 20. luſtrata H. 1, 87. noſtra G. 37. nova 15, 40. 15, 43. occupanda H. 1, 62. reſurgens 15, 41. Romana H. 4, 58. ſecura H. 1, 89. trepida 4, 27. H. 1, 50. vaſtata incendiis H. 1, 2. ornatu magnifico 1, 9. a Gallis capta 15, 41. H. 4, 54. domibus & tectis non ſtat H. 1, 84. urbis dii 3, 59. inlecebræ 4, 2. pomerium 12, 24. ſepultæ ruinæ H. 3, 35. inopia annonæ H. 4, 52. viria O. 29. in urbis nomine grande momentum H. 1, 76. urbem quaſi in cuſtodiam dare 15, 28. urbe tota pro domo uſus Nero 15, 37. ab urbe in omnia regimen 3, 47. urbs Roma 1, 1. 4, 56. Achaiæ 2, 53. Ninos 12, 13. ardua ſitu H. 5, 11. urbis captæ fortuna H. 4, 1. urbs edita, munita 12, 16. expugnata, dedita H. 3, 19. famoſa H. 5, 2. maritima 2, 58. prolapſa 14, 27. Punica 4, 56. ſepulta H. 3, 35. ſita a Philippo 3, 38. ſocia, vetuſta 2, 53. valida, firmata 11, 8. valida copia defenſorum 15, 4. victa 1, 41. urbes Achaiæ H. 1, 23. Aſiæ 4, 14. Aſiæ celebres conlapſæ 2, 47. Aſiæ illuſtres 14, 27. Campaniæ hauſtæ, obrutæ H. 1, 2. Germanis nullæ G. 16. Græcæ 3, 60. 14, 14. hoſtium H. 2, 13. Thraciæ 2, 54. captæ niſi explorato non intrandæ H. 3, 20. conditæ 4, 14. expugnandæ H. 5, 13. exteræ H. 5, 12. inclitæ H. 5, 7. tutæ viris muriſque H. 2, 32. validiſſimæ H. 3, 84.

Urgere 2, 70. urget ſuperſtitio 1, 29. cœpta 12, 12. domum *cujus*, *premere* 2, 84. fame Italiam 2, 59. modeſtiam ſenatus, *ei inſtare* 2, 38. obſidium H. 4, 28. pulſum in extremam fori partem 12, 43. urget Sariolenum crimen H. 4, 41. ſigniferos H. 2, 30. urbem fame H. 3, 48. *quem* crimine, exemplo H. 4, 43. ſaxis H. 2, 14. vi 12, 43. violenter 15, 58. urgens Agrippa 6, 4. dominatio 5, 3. periculum 15, 55. magnitudo 12, 63. liberos *impenſius adhortans* 3, 17. urgentes caſus 15, 10. Mathematici H. 1, 22. minæ 13, 15. urgentia fata imperii, *imminens exitium* G. 33. mala 4, 66. urgeri, *premi* 15, 67. H. 3, 22. criminum 6, 29. præda 11, 31. ferro necem 13, 15. memoriam flagitiorum H. 4, 7. urgendum bellum H. 3, 56.

Urgulania 2, 34. in jus vocata 4, 21. nepoti pugionem mittit 4, 22.

Urna, *in quam ſortes mittebantur* H. 4, 6. urnam poſtulare H. 4, 7. urna feralis 3, 1.

Uri, *boves ſilveſtres* 4, 72.

Uſipetes 1, 51. *qui &* Uſipii 13, 55. 13, 56. Mogontiacum obſident H. 4, 37. Germani G. 32. Romanos relinquunt A. 32. cohortis Uſipiorum memorabile facinus A. 28.

Uſpe, urbs 12, 16. Uſpenſium excidium 12, 17.

Uſque pectori 1, 19.

Uſura. Fenus in uſuras extendere G. 26. ſine uſuris 6, 17.

Uſurpare, *habere* 6, 28. *quid* 12, 23. falſo, *propria auctoritate ſibi ſumere* 3, 60. inſigne regis & nomen Jubæ H. 2, 58. multa 2, 59. munia H. 4, 49. munus 1, 7. munus conſulare 6, 11. nomen fraternitatis 11, 25. otium 14, 55. poſſeſſionem Armeniæ 14, 26. vim prætoris 4, 15. vocabula H. 4, 73. voc. Græca, *habere* 6, 41. uſurpans licentiam tantum ex paterna fortuna A. 7. munia 11, 13. vinolentiam, libidines 11, 16. uſurpari 12, 6. uſurpata conſalutatio 15, 16. libertas H. 1, 4. neceſſitas H. 1, 18. uſurpatum auxilium H. 2, 11. populis G. 31. uſurpatæ exercitationes 11, 3. nomine tenus expugnationes 15, 6. uſurpata 14, 18. munia imperii H. 4, 86. uſurpandi juris, *ſc. cauſa* H. 4, 25. uſurpandæ hereditates 15, 19.

Uſus G. 5. A. 5. pleraque monſtrat H. 5, 12. amicitiæ O. 5. aquarum amœnus H. 1, 67. argenti promiſcuus 3, 70. cæmentorum, tegularum G. 16. commerciorum G. 5. eloquentiæ recens O. 12. ferri rarus G. 45. fori creber H. 1, 90. fuſtium frequens G. 45. maris multus 15, 51. mortis 1, 70. nandi patrius A. 18. pedum G. 46. prœliorum G. 29. reipub. nullus A. 42. remigum H. 5, 23. uſu ſagittarum exercitus 13, 38. ſcelerum 14, 3. uſus magnus, *exercitatio* O. 34. nullo in uſu *ſcil. eſſe* G. 45. cui propior cum Tib. uſus erat, *familiaritas arctior* 2, 81. publicus *bonum publ.* 12, 53. præſens 1, 32. privatus, *utilitas*, *emolumentum* 6, 16. ſubitus 2, 80. uſui militum ſepoſiti agri 13, 54. uſui *eſſe* 12, 11. 15, 15. H. 1, 79. H. 4, 17. H. 4, 22. ad facienda pericula 16, 19. copias, ceteraque uſui, allaturos H. 3, 20. habitum 3, 31. fore H. 3, 5. futuræ offenſæ 3, 54. faciliori eſſe G. 5. amœnitati prius quam uſui conſulitur 14, 31. ad uſum præſentem flectere 4, 16. in uſum luminis uti 15, 44. in uſ. militum converſa pecunia H. 1, 89. uſu ſterile donum H. 1, 90. longo edoctus 4, 50. modico *quem* contingere, *parum familiarem eſſe* 4, 68. viliori polluta tegmina 13, 57. & experimentis diſcere O. 22. probatum eſt 15, 20. ex uſu rerum 15, 6. temporis, *pro ut temp. neceſſitas poſtulabat* 4, 5. præſenti, *utilitate* 11, 8. H. 1, 77. ſuo 6, 42. in uſu medentium eſſe, *uſurpari ad medicamenta* H. 5, 6. leges bono in uſu, *obſervabantur* 4, 6. nullo in uſu eſſe H. 2, 86. non fuerit ſine uſu, *fructu* 4, 32. ad uſus commeantium 4, 27. uſus vitæ dandi, *adminicula*, *neceſſitates* 4, 30. alii 1, 20. magni, *commoditates* A. 24. militates 4, 72. neceſſarii O. 22. varii 15, 33.

Ut erant adpoſita poma 4, 54. ut erat recens 1, 41. reclinis 13, 16. torvus & minax 16, 29. in armis H. 3, 86. annus eſt, ut, *ex quo* 14, 53. ut quis revenerat 2, 24. ut qui maxime G. 9. ut quiſque globus H. 3, 22. obvius 2, 82. habuiſſet audentiæ 15, 53. ut quiſque ſtipendia fecerant 3, 1. quæque gens evaluerat G. 28. cuique animus erat 5, 7. ætas aut dignitas H. 2, 48. audacia vel formido H. 2, 41. proximum H. 4, 28. ut noſtris temporibus, *ſecundum conditionem horum temporum* O. 1. ut tali ſorte 4, 63. tali in tempore 1, 65. ut inter barbaros A. 11. Germanos G. 30. ut in multa pace H. 3, 71.

Utenſilia 1, 70. 3, 52. ſubvecta 15, 39. utenſilium pretia 3, 52. viliſſima 2, 2. utenſilia *non pro ſupellectile, ſed qualibet re, quæ uſui eſſe poteſt* 2, 60.

Uterque ambigui H. 2, 97. utrique *pro uterque* 11, 1. 12, 15. 16, 11. 16, 21. 16, 32. *ſic* utræque nationes G. 34.

Uterus *pro eo, qui eſt in utero* 1, 59. diis commendatus 15, 23. gravidum uxoris uterum complecti 1, 40. uterum oſtendens H. 2, 13. uterus matris O. 29. gravidus 1, 57. quatitur 12, 51. uterus *navis* 2, 6.

Uti in vanitatem proſperitate A. 18. morte 6, 48. fortuna, *habere fortunam* H. 4, 5. *ſic*, quo tutore uſus erat 13, 10. recenti terrore utendum 14, 23. bonis ſæculi ſui citra obtrectationem alterius O. 41.

Utilia honeſtis miſcere A. 8. ab noxiis diſcernere 4, 33. utiliſſimus bonarum malarumque rerum delectus H. 1, 16. ad utilitatem vitæ omnia dirigenda O. 5.

Vulcanus 15, 44.

Vulcatius Araricus 15, 50.

Vulc. Moſchus H. 4, 43.

Vulc. Tertullinus H. 4, 9.

Vulc. Tullinus 16, 8.

Vulgavit fama, *in vulgus protulit* G. 34. *quid* 11, 13. atrociora H. 3, 54. carmina 14, 48. corpus inter libertos 15, 2. inſignia magiſtratuum 11, 23. læta falſo H. 1, 34. libellum 3, 16. licentiam ſtupri 2, 85. orationes, voces alterius 13, 11. vana ſub nomine celebri 6, 12. ut quiſque credidit 12, 52. crebro 12, 68. in majus 3, 12. vulgantes 13, 7. finem vitæ 4, 58. vulgari 11, 11. quæ de 3, 69. arcana 1, 6. carmen præmio 3, 49. dicta 6, 38. honorem adulationibus 4, 37. mortem Galli 6, 23. nuntios 1, 5. prodigium H. 4, 58. 15, 47. verba *cujus* 15, 65. per Italiam 2, 40. vulgatus rumor A. 28. vulgata inter viros & feminas culpa 3, 24. cædes H. 2, 88. defectio H. 3, 13. fama 1, 59. gloria 12, 32. victoria H. 3, 7. vox imperatoris 12, 39. vulgatum, *ſparſum* 3, 58. erat 3, 7. indicium 16, 14. periculum Agrippinæ 14, 8. ſpatium 6, 28. *quid* callide H. 1, 51. varie 12, 23. vulgati ſermonibus paratus 3, 52. vulgatæ epiſtolæ H. 3, 11. vulgata 2, 82. 3, 44. vulgatis traditiſque demere fidem H. 2, 50. carmina 1, 72. gaudia O. 6. prodigia H. 1, 86. quæ luxu 15, 42. vulgatiſſimum ſenatuſconſultum 13, 49.

Vulgaria convitia, *vulgata, communia* H. 1, 85. patrum conſulta 16, 22.

Vulgo jactata 4, 11.

Vulgus & populus H. 1, 89. vulgus *pro gregariis militibus* 1, 68. H. 1, 46. H. 2, 45. aſſiſtentium O. 20. militum 3, 13. H. 2, 5. H. 2, 70. obæratorum 3, 42. oppidanorum 15, 33. alacre 11, 17. avidum fingendi H. 2, 1. conquiſitum, collectum H. 5, 3. credulum H. 2, 72. H. 4, 49. cupiens rerum novarum 15, 46. H. 1, 80. voluptatum 14, 14. formidoloſum, *rectius in vulgus* 1, 76. ignavum & nihil ultra verba auſurum H. 3, 58. imbelle 13, 39. immodicum ira & miſeratione H. 2, 29. ſævitia H. 1, 69. impatiens magni ſecreti H. 1, 17. imperitum 2, 7. O. 7. improvidum H. 3, 20. inops H. 3, 3. inſultans H. 4, 62. municipale H. 2, 21. mutabile ſubitis H. 1, 69. *militum* relictum ſuper humum H. 2, 45. ſtolidum H. 2, 61. trucidatum 1, 68. vacuum curis H. 2, 90. urbanum H. 3, 80. adſtrepebat 1, 18. quæ pauci incipiunt 2, 12. mala vel bona *non ſunt*, quæ vulgus putat 6, 22. eadem pravitate Vitellium interfectum inſectatur, qua viventem foverat H. 3, 85. forma corporis principes comparat H. 1, 7. principem quemcunque adulatur H. 1, 32. ad deteriora credenda promptum 15, 64. cujuſque motus novi cupidum H. 1, 80. ſine rectore præceps, pavidum H. 4, 37. dum timet, credit H. 4, 38. vulgi favor 14, 51. licentia plurima in circo ac theatris H. 1, 72. mobilitas H. 5, 8. mos, ſuum quiſque flagitium aliis ut objectet H. 2, 44. natura 4, 33. ſermo 2, 55. vulgo minor ſapientia & pauciora pericula 14, 60. mos, fortuita ad culpam trahere 4, 64. quamvis falſis reum ſubdere 1, 39. una ex republica annonæ cura H. 4, 38. in vulgus formidoloſum 1, 76. grati 1, 28. 2, 59. celebrata ſalus H. 1, 71. vulgo flagitante 16, 4. in vulgo nihil modicum, terrent, ni paveant 1, 29.

Vulnus 1, 3. acceptum 2, 21. A. 37. *ponitur pro clade*, adactum 1, 61. domeſticum, *mors filii* A. 28. grave 1, 68. *infortunium* A. 7. noſtrum A. 45. recentiſſimum, *damnum* H. 3, 56. ex vulnere refecta 13, 44. ſine vulnere milites 1, 51. vulnera 1, 17. 2, 19. 6, 22. partium victricium contecta, tumeſcentia H. 2, 77. adverſa 16, 9. contraria, *adverſa* H. 3, 84. crebra, inulta 4, 47. excepta 3, 20. facienda 1, 64. honeſta 1, 49. improviſa 4, 51. ingeſta H. 3, 85. privata. *quodvis incommodum* H. 1, 53. propiora 6, 35. vulnerum patientia 2, 14. vulnera dirigere H. 2, 35. facere 4, 47. ingerere 1, 65. H. 3, 85.

Vulſinienſis Sejanus 6, 8. Vulſinii 4, 1.

Vultus projectus & degener H. 3, 65. ſupplex H. 4, 2. eloquentiæ non unus O. 18. vultum in deterius trahere H. 2, 52. vultus in crimen detorti 1, 7. vultus quoque ac ſermones a novo principe circumſpectantur H. 4, 8. ut vultus hominum, ita ſimulacra & imbecilla ac mortalia ſunt A. 46.

Uxor Neroni abducta 1, 10. proſperis dubiiſque ſocia 12, 5. rerum adverſarum ſecundarumque conſors 3, 34. judicio mariti permiſſa 13, 32. L. Vitellii gladio cincta H. 3, 77. uxore corrupta ſecreta viri produntur 4, 7. in uxore bona tanto

minor laus, quanto in malâ plus culpæ A. 6. uxores magiſtratuum provincialium 3, 33. exſulum comites 15, 71. H. 1, 3. uxorius ambitus 1, 7. uxoris potentia 12, 3.

X.

Xenophon O. 31.
Xenophon Claudii medicus 12, 61. pinnam veneno illitam Claudii faucibus dimittit 12, 67.

Z.

Zeno Armeniæ rex 2, 56.
Zenobia Rhadamiſti uxor 12, 51.
Zeugma oppidum 12, 12.
Zorſines Siracorum rex 12, 12. 12, 17. 12, 19.

INDEX
IN SUPPLEMENTA
ET NOTAS.

Numeri Romani, ad Volumina; *Arabici, ad* Paginas *referuntur.*

ACHAIA ſenatui reddita IV, 400. libeta a Nerone pronuntiatur II, 305. a Veſpaſiano in provinciæ formam redacta IV, 438.
Acta Romanorum. Eorum uſus, variaque genera I, 441.
Adminius, regis Britannorum filius, transfuga IV, 319.
Ædemon, Ptolemæi libertus, in Mauretania bellum movet IV, 370.
Æmilia Lepida Druſo nubit I, 315.
Æmilius Lepidus, conjurationis reus, interficitur IV, 313.
Æmilius Regulus adverſus Caium conſpirat IV, 339.
Ærarium. Ejus opes, ſtante republica II, 420. ſub Principibus II, 421.
Æs. Fundendi æris ſcientia interierat ſub Nerone II, 533.
Æſculapii inſula IV, 412.
Æſtivi flatus. Eorum initium & finis III, 284 & 529.
Afranius Potitus pro Caii ſalute caput vovet IV, 276.
Agrippa regnum, Philippique ac Lyſaniæ tetrarchias a Caio accipit IV, 270. pro Judæis ſupplicat IV, 333. Claudium dubitantem firmat IV, 356. Judæa Samariaque ejus regno additæ IV, 364. conſularia inſignia ei data *ibid.* moritur IV, 399.
Agrippa, Agrippæ Judæorum regis filius IV, 399. in bello Judaico Romanorum partes ſequitur II, 303.
Agrippa, Felicis & Druſillæ filius, in conflagratione Veſuvii extinctus IV, 447.
M. Agrippa, gener Auguſti, templo Hieroſolymitano interfuit IV, 334.
Agrippina, Germanici uxor, in exilium mittitur I, 318.
Agrippina, Caii ſoror, exul IV, 313. ab exilio revocata IV, 362.
Amnis. Placandorum amnium religio apud Perſas I, 297.
Amphitheatrum a Veſpaſiano extructum IV, 439.
Ancilia. Eorum religio III, 72.
Anguſtiæ apud Thebas in Ægypto. Earum uſus I, 383.
Anicius Cerealis conjurationem adverſus Caium initam prodit IV, 324.
Annæus Seneca, ob ingenium ſub Caio Principe reus IV, 308. ſub Claudio adulterii cum Julia accuſatus & exul IV, 366.
Annius Minucianus adverſus Caium conſpirat IV, 339. 342 & 353.
Annius Vinicianus Furium Scribonianum ad defectionem ſollicitat IV, 379. re improſpere tentata, ſe ipſe interficit IV, 380.
Annus. Quot annos magnus annus complectitur IV, 231. magnus annus Ægyptiacus I, 451.
Antiochia ad Mæandrum, urbs IV, 409.
Antiochus in Commagenen reſtitutus IV, 271. regno exutus IV, 318. regnum a Claudio recipit IV, 363.
Antonia, mater Germanici, Auguſta appellatur IV, 267. ejus mors & laus IV, 290. honores ei a Claudio additi IV, 362.
Antonia, Claudii Imperatoris filia, Cn. Pompeio Magno nupta IV, 370.
Antoninus Pius naſcitur IV, 456.
Antonius, triumvir. Dies ejus natalis celebratur IV, 362.
Antonius Honoratus, tribunus, Nymphidii conſilia opprimit II, 328.
L. Ant. Germaniæ ſuperioris legatus, bellum civile movet IV, 461. ſtatim victus & oppreſſus *ibid.*

Apelles, Caii corruptor IV, 281 & 332. vinctus tortuſque pœnas luit IV, 338.
Aphrodiſienſes. Eorum monumenta illuſtrata I, 408.
Apicata, Sejani uxor, mortem ſibi conſciſcit I, 335.
Apis, Ægyptiorum numen. Ejus conſecratio III, 296 & 348.
Apollonius, philoſophus, a Tito inviſitur III, 352. ſublatam Græcis libertatem queritur IV, 439.
Aponius Saturninus, prætorius, a Caio deluſus IV, 299.
Aqua. Eam decoquere Neronis inventum II, 531.
Aquila, Caii interfector IV, 345.
Aquilæ legionibus dicatæ I, 369.
Aquilæ, ædificiorum pars III, 203.
Argos, urbs Ciliciæ III, 351.
Armenia. Canon regum Armeniæ majoris I, 365 *& ſeqq.* Armeniorum regum fœdus arcanum II, 72.
Arminius. Ejus ſtemma I, 356. cultus I, 388.
Arria, Cæcinæ Pæti uxor, morte ſua maritum ad firmitudinem excitat IV, 382.
Arria, Thraſeæ Pæti uxor, relegatur IV, 463.
Arruntius, nuntiata Caii morte, animos ſedat IV, 352.
Artabanus, Parthorum rex, Auguſti Caiique imagines adorat IV, 271. regno pellitur & reſtituitur IV, 408.
Arulenus Ruſticus, ob ſcriptam Thraſeæ Pæti vitam damnatus IV, 463.
Aſinius Gallus, rerum novarum molitor, in exilium mittitur IV, 411.
Aſprenas, ſenator, obtruncatur IV, 351.
Aſtura, inſula IV, 339.
Atanius Secundus pro Caii ſalute gladiatoriam operam vovet IV, 276 *& ſeq.*
Auguſtani equites. Eorum munus & ſtipendia II, 160.
Auguſtus. Ejus largitiones I, 345 *& ſeq.* in templum Hieroſolymitanum reverentia IV, 335.
Aulus Plautius exercitum in Britanniam ducit IV, 387. Britannos vincit IV, 388 & 398.
Aurariæ. Quantum auri ex Hiſpaniæ fodinis erueretur I, 282.
Aurum in Dalmatia repertum ſub Nerone II, 533.

B.

BALISTA. Ejus forma & vis III, 170.
Balſamum, pars Judaicarum opum III, 552.
Bebius Maſſa, a Bæticis accuſatus IV, 462. damnatus, Senecionem accuſat IV, 463.
Beneficium. Quid in militiâ Romanâ beneficia & beneficiarii III, 257 & 509.
Berenice, regina, a Tito amata IV, 441. in Judæam regredi juſſa IV, 446.
Bericus, e Britannia profugus IV, 386.
Betilienus Baſſus, quæſtor, ut conjurationis reus, punitur IV, 324.
Boduni, Britanniæ populus IV, 388.
Boudicea, Icenorum regina. Ejus oratio ante pugnam II, 462.
Britannicus naſcitur IV, 367. Unde Britannici nomen accepit IV, 395. Britannicus, tragœdia *Joannis Racine* ex Tacito expreſſa. Poetæ cum Hiſtorico comparatio II, 401 *& ſeqq.*
Brocchus, tribunus plebis IV, 356.

C.

CÆCINA Pætus ad mortis conſtantiam ab Arria uxore excitatus IV, 382.
Cælibes. Eorum pœnæ I, 154 & 397.
Cænis, Veſpaſiani pellex IV, 439.
Cæſarea, Judææ urbs III, 346.
Cæſarea, Mauretaniæ urbs IV, 373.
Cæſares. Stemma Cæſarum expoſitum & illuſtratum I, 461 *& ſeqq.*
Cæſonia, Caii uxor IV, 314. ejus ſacerdos IV, 330. interficitur IV, 355. ejus filia ſimul perit *ibid.*
Caius Caligula, mortuo Tiberio, ad ſenatum ſcribit IV, 264. princeps ſalutatur IV, 266. inſectatur Tiberium IV, 272. virtutum ſpecie animos devincit *ibid.* ad vitia delapſus, ægrotat IV, 275. Tiberium fratrem interficit IV, 276. Liviam Oreſtillam uxorem accipit, mox repudiat IV, 278. ejus nuptiæ cum Lollia Paullina IV, 286. aurum faciendi ſpe deluditur IV, 298. equum conſulem deſtinat IV, 300. pontem Baias inter & Puteolos extruit IV, 302. ad bellum Germanicum proficiſcitur, victoriaſque mentitur IV, 310 *& ſeqq.* Cæſoniam uxorem ducit IV, 314. ludos miſcellos Lugduni edit IV, 316. Gallias probroſa negotiatione exhaurit IV, 317. Britannicam expeditionem tentat IV, 319. ovans, Romam ingreditur IV, 323. divinos honores uſurpat IV, 328. Jovem ſe Latialem dicit IV, 329. ſtatuam in templo Hieroſolymitano ſibi dicari jubet IV, 332 & 335. interficitur IV, 345. ejus mores IV, 346. acta ejus reſciſſa IV, 363. Caii libelli, alter gladius, alter pugio appellatus IV, 360. de Caio Anecdota II, 527 *& ſeqq.*
Calliſtus, Caii libertus IV, 325. Caii cædis conſcius IV, 342.
Calviſius Sabinus, ſenator, accuſatus ſe interficit IV, 306.
Canarii, Africæ populus IV, 372.
Canus Julius, vitâ hilaris, in morte conſtans IV, 330.
Capito, filii ſui cædi intereſſe juſſus, occiditur IV, 325.
Capito, principis quæſtor in Judæa IV, 332.
Capitolium. Templi Jovis Capitolini opes II, 232. magnificentia III, 476. a Veſpaſiano reſtituitur III, 514. ſub Tito conflagrat IV, 448. a Domitiano maximis impenſis reſtitutum III, 514. IV, 451.
Caractacus, Britannorum dux, victus IV, 388.
Carbunculus, morbus. Ejus origo in Italiâ, & ſævitia IV, 442.
Carmania IV, 414.
Carmelus, mons & deus III, 131.
Caſperius Ælianus cum Nerva inſolenter agit IV, 466.
Caſſius Chærea, tribunus prætorianus, adverſus Caium conſpirat IV, 339 *& ſeqq.* eum interficit IV, 345. libertatem ſuadet IV, 355. occiditur IV, 359.

Caſſius Longinus, Syriæ præſes IV, 399.
L. Caſſius Longinus, Syriæ præſes, a Caio e provincia evocatus IV, 344.
Catwillauni, Britanniæ populus IV, 388.
Celer, eques Romanus, ut Corneliæ corruptor, punitus IV, 461.
Cenſus. De origine cenſûs apud Romanos II, 353. Quot civium millia ſingulis luſtris cenſa II, 354 *& ſeqq.* Grandævi multi in ſupremo cenſu reperti IV, 438.
Cenſus ſenatorum I, 91. equitum *ibid.*
Cereales ludi II, 238. III, 115.
Cerialis, tribunus, Samaritanos in monte Garizim cædit II, 302.
Certamen Græcæ Latinæque facundiæ Lugduni a Caio inſtitutum IV, 316. a Domitiano muſicum, equeſtre & gymnicum Jovi Capitolino IV, 455.
Ceſtius Gallus, Syriæ legatus, a Judæis victus II, 295. III, 328.
Chariomerus, Cheruſcorum rex, regno pulſus IV, 454.
Chriſtiana religio a Claudio repreſſa II, 230. ſub Nerone, Principis domum penetrat II, 121. Ingens Chriſtianorum multitudo, tanquam ob incenſam urbem, a Nerone ſuppliciis affecta II, 230 & 494. Domitianus in Chriſtianos ſuumque ſanguinem Chriſtianis ſacris imbutum animadvertit IV, 464.
Cilicia Trachea in provinciæ formam redacta IV, 439.
Cingonius Varro, conſul deſignatus, venale ingenium II, 328. a Galba morte afficitur II, 329.
Cinnamus, Parthorum rex IV, 408.
Clavarium, donativum militare III, 187.
Claudius a militibus Imperator ſalutatur IV, 353. fidem militum donativo remunerat IV, 357. ingenio hebes, Meſſalinæ libertorumque libidinibus obtemperat IV, 365. leges tamen utiles condit IV, 368. præmia annonam juvantibus proponit IV, 374. Fucinum lacum emittere aggreditur IV, 375. Oſtienſem portum extruit *ibid.* cruentis ludorum ſpectaculis efferatur IV, 377. Britannicum bellum ſuſcipit IV, 387. victis Britannis, Camulodunum occupat IV, 390. in urbem redit *ibid.* Britannici cognomen accipit IV, 395. triumphat IV, 396. legum multitudine nec ſibi, nec reipublicæ conſulit IV, 400 *& ſeqq.* legatos ab inſula Taprobane excipit IV, 413 *& ſeqq.* cenſuram exercet II, 284. ejus oratio pro Gallis, ex ærea Lugdunenſi tabula II, 349. de Claudio Anecdota II, 529 *& ſeqq.*
Claudius Druſus, Claudii Imperatoris pater. Natalis ejus dies celebratur IV, 362.
Clemens, prætoriarum cohortium præfectus IV, 341 & 353.
Clemens Flavius. *vide* Flavius Clemens.
Clodius Macer, in Africa turbans interficitur II, 328.
Coaſpernantes, vox ſuſpectæ latinitatis. In melioribus Taciti libris, *aſpernantes* legitur III, 361.
Cocceius Nerva. *vide* Nerva.
Colum, novus ſub Tiberio morbus I, 459.
Comitia populo reddita IV, 269. ad ſenatum rurſus tranſlata IV, 309.
Commagene in provinciæ formam redacta IV, 439.
Commilites, ſpuria vox, non latina I, 353.
Confarreatæ nuptiæ. Earum ritus & vis I, 208 & 427.
Congiarium datum a Claudio IV, 407. a Tito IV, 437. a Domitiano IV, 438. de congiariorum origine IV, 233. congiariorum ſeries ſub Principibus a Julio Cæſare uſque ad Conſtantium & Maximianum e Mſ. Vindobonenſi IV, 234 *& ſeqq.*
Conubium inter & matrimonium diſcrimen II, 456.
Coonerare, vox ſuſpectæ latinitatis, nec a Tacito uſurpata IV, 194.
Corbulo Domitius, dux egregius, a Nerone accuſatus, mortem ſumit II, 304.
Corinthiacus Iſthmus. Nero eum perfodere aggreditur II, 299.
Cornelia, Calviſii Sabini uxor, accuſata, ſe interficit IV, 306.
Cornelia, Veſtalium maxima, viva defoditur IV, 461.
Cornelius Fuſcus, bello Dacico præpoſitus, opprimitur IV, 458.
Cornelius Sabinus, tribunus IV, 342. Caii interfector IV, 345. Claudio infenſus, ſe interimit IV, 359.
Corona civica, decus ingens I, 459. II, 479. exploratoriæ coronæ a Caio inventæ IV, 312. corona, venalium captivorum ſignum II, 127.
Cottiæ Alpes IV, 402. a Nerone in provinciæ jus redactæ IV, 403.
Cottius, rex IV, 402.
Cotys, rex Armeniæ minori datus IV, 287.
Craſſus Frugi, triumphalia ornamenta bis adeptus IV, 396.
Cunobelinus, Britannorum rex IV, 388.
Cuſpius Fadus, Judææ procurator IV, 399.
Cuſtodes Principum Germani II, 109. Hiſpani *ibid.*
Cuſtodia militaris I, 149. de cuſtodiis Romanorum I, 394.

D.

DACICUM bellum IV, 456 *& ſeqq.*
Darius, Artabani filius, obſes Romam miſſus IV, 304.
Decebalus. *vide* Diurpaneus.
Decennalia vota I, 209.
Decurſio funebris I, 368.
Demetrius, Cynicus philoſophus III, 352. relegatur IV, 437.
Deportatio, relegatio & exilium differunt II, 415.
Dextræ, hoſpitii inſigne III, 46.
Dialogus de Oratoribus, præſente Tacito, habitus IV, 441.
Diegis, Diurpanei frater, ad Domitianum miſſus IV, 458.
Diogenes, Cynicus philoſophus, verberibus multatus IV, 440.
Diplomata. Eorum uſus III, 115.
Diſceſſio. Senatuſconſultum per diſceſſionem factum I, 277.
Diſcidium inter & diſſidium diſcrimen I, 387.

Diurpaneus, Dacorum rex, dictus Decebalus, bellum ſuſcipit IV, 456. Oppium Sabinum opprimit IV, 457. pacem, Romanis fœdam, init IV, 458.
Domitia, Domitiani uxor, libidinibus fœda IV, 451. occidendi Domitianum auctor IV, 465.
Domitianus adverſus Sarmatas miſſus IV, 441. Tito fratri infenſus IV, 447. imperium adipiſcitur IV, 450. ejus initia haud illaudabilia, in deterius verſa IV, 451. in Juliæ amorem ruit *ibid.* falſa ejus victoria de Germanis IV, 452. quartum ſtipendium addit militi IV, 453. Jovi Capitolino triplex certamen quinquennale inſtituit IV, 455. dominum deumque ſe dicit; & ita appellatur IV, 456. territus a Dacis, a Germanis victus IV, 458. de Dacis & Germanis triumphat IV, 459. in edendis ludis intemperans, *ibid.* feralis ejus cena *ibid.* menſes Septembrem & Octobrem Germanicum & Domitianum tranſnominat IV, 460. occiditur IV, 465. ejus mores & memoria *ibid.*
Domitilla Flavia, uxor Flavii Clementis, ob Chriſtianam religionem relegata IV, 464.
Domitilla, Domitillæ conſanguinea, eamdem ob cauſam eidem pœnæ ſubdita *ibid.*
Domitius Afer adulatione conſulatum obtinet IV, 309.
Domitius Corbulo in mancipes & viarum curatores ſeverior IV, 298 & 384.
Dona militaria I, 353.
Donativum enorme, Galbæ nomine, promiſſum II, 322.
Druidæ. Eorum placita II, 171. III, 262. ſuperſtitio a Claudio repreſſa IV, 369.
Druſilla, Caii ſoror, moritur IV, 284. cæleſtis religio ei decernitur IV, 285.
Druſilla, Felicis uxor, in conflagratione Veſuvii extincta IV, 447.
Druſus, Cæſar, Germanici filius, artibus Sejani pervertitur I, 319.

E.

ECHENEIS, piſcis, quinqueremem Caii Caligulæ tenuiſſe fertur IV, 339.
Eclipſis Solis. De ea Claudii edictum IV, 406.
Emmaus, urbs, poſt captam Judæam, appellata Nicopolis III, 346.
Emodi montes IV, 416.
Ennia, Macronis uxor, perit IV, 283.
Entellus, Domitiano a libellis, adverſus eum conſpirat IV, 465.
Epaphroditus, Neronis libertus, a Domitiano occiſus IV, 464.
Eponina, uxor Julii Sabini, a Veſpaſiano morte adfecta IV, 443.
Eprius Marcellus, proditionis reus, ſe ipſe interficit IV, 445.
Eteſiarum flatus I, 295.
Eutychus, agitator, Caio Caligulæ acceptiſſimus IV, 299.
Exilium, relegatio, & deportatio differunt II, 415.

F.

FACTIONES in ludis, colorum varietate diſtinctæ II, 293.
Fannia, Helvidii uxor, relegatur IV, 463.
Fatum. Variæ de fato ſententiæ I, 284.
Fenus. Ejus vices & ratio apud Romanos I, 280 & 448. immenſum fenus a Seneca exercitum II, 130.
Fiſci militum I, 37 & 350. ultra mille nummos ibi deponere a Domitiano vetitum IV, 462.
Flaccus, Numidiæ prætor, Naſamones ſuperat IV, 457.
Flaccus Avillius, Ægypti præſes, Agrippæ regi illudit IV, 287. comprehenſus, Romamque vectus, exulat IV, 288. fœde obtruncatur IV, 306.
Flavius, Veſpaſiani aliorumque hujus domus nomen. Flaviorum ſtemma III, 384.
Flavius Clemens, conſul, ob Chriſtianam religionem, impietatis accuſatus & interemptus IV, 464.
Fonteius Agrippa, adverſus Sarmatas pugnans, occumbit III, 326.
Frigus. Ejus vi ambuſti artus, exanimati homines II, 123.
Fucinus lacus a Claudio emiſſus IV, 375.
Furius Camillus Scribonianus arma civilia movet IV, 379. brevi oppreſſus & interfectus IV, 380.

G.

GABINIUS, Germaniæ inferioris legatus, Chaucos debellat IV, 365. Variana clade captam aquilam reportat *ibid.* Chaucius appellatur *ibid.*
Galæſus, Furii Camilli Scriboniani libertus. Ejus conſtantia IV, 381.
Ser. Galba ſuperioris Germaniæ legatus IV, 310. oblatum imperium ſpernit; Cattos vincit IV, 365. citerioris Hiſpaniæ rector, ad defectionem impellitur II, 309 & 311. valeſcunt ejus partes II, 316. victo Vindice, terretur II, 319. audita Neronis morte, Romam proficiſcitur II, 327. cruentum ejus iter II, 329. ejus imperium aliorum libidinibus obnoxium II, 330 & 331.
Gamala, urbs. Judæorum ſtrages ibi edita II, 303.
Ganna, fatidica Germanorum femina, Romam venit IV, 454.
Garizim, mons Samariæ II, 302.
Geminius Rufus, majeſtatis poſtulatus, ſe interficit I, 325.
Geographica tabula in Octaviæ porticu Romæ expreſſa IV, 391. alia in Auguſtodunenſi porticu apud Æduos *ibid.*
Ger, fluvius Africæ IV, 372.
Germani. Eorum leges & uſus Salicis aliiſque legibus illuſtrantur IV, 180, 188, 192, &c.
Germanicus, Claudii Imperatoris frater. Ejus memoria a Claudio celebrata IV, 362.
Geſoriacum, Morinorum oppidum IV, 319 & 390.
Geſſius Florus, Judææ procurator, avaritiâ bellum Judaicum provocat II, 295.

Glabrio

Glabrio, conſul IV, 460. a Domitiano occiſus IV, 464.
Græcinus Laco, Vigilum præfectus I, 329. procurator Galliæ, conſularia ornamenta obtinet IV, 398.
Gratilla, Ruſtici uxor, relegatur IV, 463.

H.

HADRIANUS naſcitur IV, 442.
Harpocrates, Claudii libertus IV, 397.
Helena, Izatis Adiabenorum regis mater IV, 408.
Helico, Caii corruptor IV, 281 & 332.
Helius, libertus, rem Romanam, abſente Nerone, regit II, 296. a Galba occiditur II, 331.
Helvidius Priſcus, ob libertatem exul, mox interfectus IV, 437.
Helvidius, Helvidii Priſci filius, a Domitiano occiſus IV, 463.
Heras, Cynicus philoſophus, morte punitus IV, 440.
Herculanium conflagratione Veſuvii hauſtum IV, 447.
Hermaphroditus Romæ viſus & expiatus IV, 409.
Herodes, Judæorum rex. Herodum ſtemma II, 368 *& ſeqq.*
Herodes, Chalcidis rex, prætoria inſignia accipit IV, 364. templi curam theſauroſque & jus ſummi pontificis deligendi obtinet IV, 399.
Herodes, Galilææ tetrarcha, Lugdunum relegatur IV, 307.
Herodias, Herodis tetrarchæ uxor, pœnæque ſocia IV, 308.
Hiems acerba Romæ IV, 442. prægelidæ hiemis damna in agro Treverico reparata IV, 439.
Hippuri, portus inſulæ Taprobanes IV, 414.
Hiſpania. Jus Latii ei tributum III, 349.
Homo. Proceriſſimus hominum viſus ſub Claudio Principe II, 531.
Cn. Hoſidius Geta bellum Mauritanicum abſolvit IV, 372. in Britanniâ triumphalia ornamenta obtinet IV, 389.
Hoſtilius, philoſophus, relegatus IV, 437.

I.

JAMNEA, urbs IV, 332.
Janus a Veſpaſiano clauſus III, 256.
Jeſus, dira vociferatus, in obſidione Hieroſolymitana occiditur III, 335.
Jeſus Chriſtus. Ejus mors; ſecutaque prodigia I, 316. vaticinia de Jeſu Chriſti regno in Veſpaſiani & Titi laudes detorta III, 560.
Imagines. Publicarum imaginum antiquitas IV, 404. earum uſum in immane gliſcentem Claudius reprimit *ibid.*
Incendium Romæ, ſub Tito Principe IV, 448.
Incitatus, equus Caii Caligulæ, conſul deſtinatus IV, 300. ſacerdos cooptatus IV, 330.
Inſcriptiones veteres illuſtratæ: Actes Claudiæ II, 409. Actes Ulpiæ *ibid.* Ælii Marcelli III, 66. Ælii Montani III, 25. Agrippinæ uxoris Germanici IV, 266. Alpium II, 219. Ancharii Priſci II, 135. Ancyrani marmoris I, 342, 344 *& ſeqq.* II, 232. 252. 257 & 394. III, 83 & 204. C. Antii I, 367. Antoniæ II, 342. Aphrodiſienſium I, 409 & 411. Appii Claudii Cæci IV, 138. Arricini Clementis III, 523. Arruntii Stellæ II, 414. Arvalium fratrum IV, 313. Aſtartes, deæ II, 464. Atronii Clementis III, 385. Auguſtalium I, 355. Auguſti II, 452. M. Aurelii Antonini II, 452. Batavorum II, 26. Betui Cilonis III, 381. Burri II, 387. C. Cæcilii Rufi I, 373. M. Cælii III, 411. Cæſonii Pæti II, 458. Caii, Cæſaris I, 342. Caii Caligulæ IV, 297. Calpurnii Fabati II, 516. Cannanefatum I, 439. Claudii, Imperatoris II, 340. 342. 349. 350. 351. 377. 384 & 386. IV, 384. 391. 401 & 402. T. Cl. Candidi IV, 88. Fl. Clementis III, 385. C. Cœlii Aniceti III, 509. Cornelii Dolabellæ I, 420. Cottii IV, 418. Dianæ Leucophryenæ I, 408. Domitiæ III, 387. Domitiani II, 62 & 455. Domitii Ahenobarbi I, 444. Fl. Domitillæ III, 385. Eutychetis IV, 238. Faſtorum Capitolinorum II, 354. IV, 8 & 51. Faſtorum municipalium I, 264. Q. Florii Materni IV, 103. Fortunæ II, 502. Fufii Gemini I, 440. Galbæ II, 455. Genii montis II, 50. P. Græcini Laconis IV, 398. Hadriani II, 377. IV, 239. Herculis II, 226. Herculis Saxſani III, 413. Judæorum Sinenſium III, 575 *& ſeqq.* Juliæ Berenices II, 370. Julii Cæſaris II, 154. Læcanii Baſſi II, 220. L. Largii II, 322. Legionis primæ I, 349. Legionis tertiædecimæ III, 155. Lepidi Proculi III, 591. Lucii, Cæſaris I, 342. C. Lucii Teleſini II, 266. Manlii Valentis II, 386. Marcii Cenſorini II, 376. Memnonis ſtatuæ I, 381. Minervini, teſſerarii III, 25. Moritaſgi, dei II, 347. Muſſidii Capitonis II, 153. Neronis, filii Germanici I, 355. IV, 266. Neronis, Imperatoris II, 103. 119. 162. 314. 386 & 488. Novii Priſci II, 510. Penini, dei III, 51. Perſici IV, 374. Petrinæ alæ II, 336. Philipporum, Imperatorum II, 456. Phœbi, liberti II, 261. Phraatis filiorum I, 72. Plautii Æliani III, 512 & 513. Pomponii Baſſi IV, 121. Aur. Polynicis IV, 299. Puteolanorum II, 134. L. Sænii II, 352. M. Secundi Silvani IV, 26. Senienſium III, 507. Silani II, 499. M. Statilii Tauri IV, 396. T. Statilii Tauri *ibid.* Stratonicenſium I, 413. Stratonicidis Veneris I, 417. Corn. Sullæ III, 475. Tauricii IV, 16. Templi Concordiæ III, 199. Tiberii I, 332, 377. IV, 265. Titi II, 340. 452. 481. III, 349. 354. 590. Torquatæ I, 184. Valerii Clementis III, 591. Q. Veranii II, 44. L. Verginii Rufi II, 213. Veſpaſiani II, 340. III, 446, 487 *& ſeqq.* Vexillationum I, 351. T. Vinii III, 360. Vipſtanii Meſſalæ III, 453. Ummidii Quadrati II, 389. Q. Volcacii III, 510. Q. Voluſii Saturnini II, 416.
India. Quantum opum commercia Indica ſingulis annis imperio Romano adimebant I, 403.
Inſula in Ægæo mari exorta II, 283.
Joannes, dux Judæorum, Romanorum machinas incendit III, 330.
Joſephus, expugnata Jotapata, captivus II, 302.

Hieroſolymitanos ad deditionem hortatur III, 329.
Jotapata, urbs, a Tito expugnata II, 302.
Judæa in provinciam redacta IV, 399.
Judæi. Alexandrinorum Judæorum legatio ad Caium IV, 331. variæ de Judæorum origine ſententiæ, a Tacito propoſitæ, expenduntur III, 540 & *ſeqq.* fabulæ aſinum Bacchumve a Judæis fuiſſe cultos III, 544 & 548. tributa & ſtipes ab iis Hieroſolymam mitti ſolita III, 546. Hieroſolymitani templi magnificentia III, 555. Judaici belli initia II, 293 & 297. finis III, 326 & *ſeqq.* cædes III, 563. Judæi, capta Judæa, ſingulis annis Jovi Capitolino binos denarios ſolvere juſſi III, 345. menſa aurea, aureum candelabrum, aliaque templi ſpolia in Veſpaſiani Titique triumpho vecta III, 354. lex velaque templi in palatio adſervata III, 356. Judaici belli monumenta III, 588. Judæorum Sinenſium antiquitas, mores, ritus, libri, templum, inſcriptiones III, 567 & *ſeqq.*
Interſtitium, vox a Rhenano inſerta, nec a Tacito uſurpata I, 442.
Iſſa inſula IV, 380.
Italicum jus II, 345.
Julia, Caii ſoror, exul IV, 313. ab exilio revocata IV, 362. iterum in exilium miſſa IV, 366.
Julia, Druſi filia, a Claudio interfecta IV, 386.
Julia, Germanici filia, a Claudio interfecta IV, 386.
Julia, Titi filia, a Domitiano polluta & occiſa IV, 451 & 460.
Julianus Dacos vincit IV, 458.
Julius Lupus, tribunus IV, 355. ob Caii cædem trucidatur IV, 359.
Julius Cottius regnum a Claudio recipit IV, 403.
Julius Vindex defectionem molitur II, 308 & 309. victus, ſe interficit II, 318.
Juſtus Catonius, prætoriarum cohortium præfectus, interficitur IV, 386.
Juventius Celſus Domitiani ſævitiæ illudit IV, 464.
Izates, Adiabenorum rex, Judaicam religionem profitetur IV, 408. ejus regnum ab Artabano auctum *ibid.*

L.

LATIUM. Jus Latii II, 345.
Legio. Legionum numerus, nomina & loca III, 408 & *ſeqq.*
Lentulus Gætulicus a Caio occiſus IV, 313.
Lex imperii, ſeu lex regia, explicata III, 486 & *ſeqq.*
Liburnicæ. Earum forma & uſus II, 267.
Lingones Domitiani favorem occupant III, 326.
Literæ. Earum origo II, 340. tres literæ a Claudio Principe additæ II, 342.
Livia, Auguſti uxor, donaria templo Hieroſolymitano mittit IV, 335. cæleſtes honores ei a Claudio decreti IV, 361.
Livia Druſi uxor, ſcelerum Sejani conſcia, fame enecta I, 335.
Livia Oreſtilla, uxor Caii Caligulæ IV, 278.
Livius Geminius, ſenator IV, 285.
Lixos, colonia Mauretaniæ IV, 373.
Lollia Paullina, Caii uxor IV, 286. ejus opes & luxus *ibid.* repudiatur IV, 314.
M. Lollius, avus Lolliæ Paullinæ IV, 286.
Lorica, munimentum bellicum I, 234. III, 248.
Lucar. Ejus origo & modus I, 360.
Lucilius Baſſus validiſſima Judææ oppida expugnat III, 345.
Ludi palatini IV, 342. ſæculares a Domitiano editi IV, 457. ſæcularium ludorum origo & ratio II, 338.
Luſtrum. Ejus origo; quotque civium millia ſingulis luſtris cenſa II, 353.
Luxus. Quantus Romanorum luxus I, 402.
Lycia, ob occiſos Romanos, adempta libertate, Pamphyliæ contributa IV, 384. in provinciæ formam redacta IV, 439.

M.

MACEDONIA ſenatui reddita IV, 400.
Machinamentum bellicum, quo in obſidionibus hoſtes ſublime rapiebantur III, 243.
Macro, prætorii præfectus, Sejanum opprimit I, 329. Caium Principem appellari curat IV, 264. a Caio interficitur IV, 282.
Manumiſſio. Variæ ejus ſpecies II, 117.
Mare Ægæum II, 283. Carpathium IV, 409. maris Rubri vectigal IV, 414.
Marmor pingere Claudii Principis inventum II, 529.
Maſyus, Semnonum rex, Romam venit IV, 454.
Matrimonium inter & conubium diſcrimen II, 456.
Mauretania in duas provincias diviſa IV, 318.
Mauricus, Aruleni Ruſtici frater, relegatur IV, 463.
L. Maximus Antonium rebellantem opprimit IV, 461.
Medici. Eorum pretia Romæ II, 397.
Melitene, urbs Cappadociæ III, 345.
Memmius Regulus, conſul I, 329. ejus uxor Lollia Paullina Caio nubit IV, 286. ne Jupiter Olympius rapiatur impedit IV, 331.
Memnon. Ejus ſtatua in Ægypto, explicatæque inſcriptiones I, 381.
Mentagra, morbus ex Aſia Romam advectus IV, 410.
Meſſalina, Claudii uxor, libidinibus atrox IV, 364. 378. 380 & 385. honores ei decreti ob victoriam Britannicam IV, 395.
Militares Romanorum vires I, 424.
Milites. Jura maritorum iis a Claudio tributa IV, 401.
Milliarium aureum III, 376.
Miracula Veſpaſiani expenſa III, 529.
Mirmillones II, 321.
Miſſicius prætorianus II, 322.
Mithridates, Armeniæ rex, a Caio libertate & regno exutus IV, 318. utrumque a Claudio recipit, & Boſphoro donatur IV, 363.
Mithridates Ponticus Nymphidio favet II, 328, interficitur II, 329.

Mneſter, hiſtrio, Meſſalinæ libidinibus obnoxius IV, 386 & 413. ejus ſtatuæ ex conflatis Caii nummis IV, 396.
Monobazus, Adiabenorum rex IV, 408.
Moritaſgus, Gallorum deus. Ejus inſcriptio vetus & integra II, 347.
Mors. De voluntaria morte, veterum ſenſus I, 453.
Mululani, populi Africæ IV, 373.

N.

NARCISSUS, Claudii libertus IV, 378. a milite in Britannia irriſus IV, 387. ejus opes II, 35.
Naſamones, Africæ populi, ſeditioſè agunt; mox deleti IV, 457.
Navigatio. Ejus tempora a Romanis obſervata III, 529.
Navis, omnium maxima ſub Caio Principe extructa II, 527. IV, 376. mercaturæ causâ naves fabricantibus propoſita præmia IV, 374. Inſignia & nomina navium I, 295. II, 154.
Nemus. Tonſilia nemora a Matio inventa II, 82.
Nero, Germanici filius, in exilium miſſus I, 319. interficitur I, 327.
Nero, Imperator, Achaiam petit cantaturus II, 295. Neapolim, deinde Romam redux, triumphat II, 306. Galliarum, mox Galbæ defectionis nuntios accipit II, 313 & 316. deſertus fugit II, 320. a ſenatu hoſtis judicatur II, 322. ſe interficit II, 324. aureæ Neronis domûs magnificentia & opes II, 490. & *ſeqq.* falſus Nero IV, 449 & 457. de Nerone, Imperatore, anecdota II, 531.
Nerva, M. Cocceius, conſul III, 349. exul IV, 463. Princeps IV, 465. Trajanum adoptat IV, 465. moritur IV, 467.
Nicopolis. *vide* Emmaus.
Nilus, fluvius. Maximum ejus incrementum ſub Claudio Principe II, 531.
Norbanus fortiter occumbit IV, 351.
Nummi explicati & illuſtrati: Agrippæ Magni, Judæorum regis II, 370. Agrippæ II, Judæorum regis II, 371. III, 133. IV, 364. Agrippinæ, uxoris Germanici IV, 267. Agrippinæ, matris Neronis II, 58 & 382. Antiochenſium I, 374 & 399. II, 215. 364 & 389. III, 13. IV, 332. Antiochi, Commagenorum regis II, 78. Antonini Pii IV, 56. Archelai, Cappadociæ regis I, 373. Auguſti I, 14. 15. 16. 63 & 441. Bilbilis I, 324. Britannici II, 80. Caii, Cæſaris I, 7. Caii Caligulæ I, 23. IV, 268. 273. 281 & 307. Callinici, filii Antiochi regis Commagenorum III, 97. Claudii II, 68. 364. 367. 384 & 396. IV, 332. 354. 361. 373 & 391. Cleopatræ, Maurorum reginæ I, 199. C. Clodii Macri III, 364. Cotyis, Thraciæ regis I, 116. Cypriorum II, 425. Domitiani III, 206 & 534. IV, 441 & 453. Druſi, fratris Tiberii I, 31. Druſi, filii Tiberii I, 128. Druſillæ filiæ Germanici IV, 285. Epiphanis, filii Antiochi, regis Commagenorum III, 97. Galbæ II, 319 & 328. III, 13. 42 & 593. Germanici I, 97. IV, 267. Hammonis III, 296. Herodis, regis Chalcidis II, 373. Herodis, tetrarchæ II, 372. IV, 307. Hieropolitarum II, 382. Jubæ, regis Maurorum, I 199. Judæorum literis Samaritanis III, 307. Laodicenſium II, 253. M. Lepidi I, 186. Liviæ I, 441. Lucii, Cæſaris I, 7. Meſſalinæ II, 367. Neronis II, 68. 80. 120. 128. 163. 169. 181. 213. 215. 253. 276. 296. 303. 314 & 387. Nervæ I, 7. Nicæenſium II, 181 & 367. III, 434. Othonis III, 39. 63. 64 & 85. Philippi, tetrarchæ II, 372. Philipporum, Imperatorum II, 302. Philopatoris, regis Ciliciæ I, 99. Polemonis, regis Pontici II, 65 & 454. Poppææ II, 213 & 270. Ptolemæi Apionis, regis Cyrenarum II, 162. Rheſcuporidis, regis Thraciæ I, 116. Rhœmetalcis regis Thraciæ I, 116. Rhœmetalcis II, regis Thraciæ I, 118. Rubellii Blandi I, 288. Smyrnæorum I, 239. Tiberii I, 324. 374 & 376. Titi III, 341 & 589. IV, 137. Trajani I, 421. Veſpaſiani III, 133. 354. 355. 454. 534 & 589. Vitellii III, 51. 63. 120. 139 & 140. Xenophontis, medici II, 83.
Nundinæ dilatæ IV, 403.
Nymphidius Sabinus, prætorii præfectus, Galbæ favet II, 322. imperium invadere parat II, 326. a prætorianis trucidatur II, 328.

O.

OBELISCUS Caii Principis juſſu, ex Ægypto adductus II, 527. IV, 376.
Ocellatæ ſorores, & Veſtales, pœnis ſubditæ IV, 460.
Octavia, Claudii Imperatoris filia, L. Junio Silano deſponſa IV, 366.
Oleum a Nerone præbitum. Ejus uſus in gymnaſiis II, 182.
Oppidum novum, urbs Mauretaniæ IV, 373.
Oppius Sabinus a Dacis oppreſſus IV, 457.
Optatus Flipertius, præfectus claſſis IV, 409.
Orca in Oſtienſi portu expugnata IV, 376.
Oſtorius Scapula, Britanniæ proprætor II, 285.
Otho, tragœdia *Petri Corneille* ex Tacito expreſſa. Poetæ cum Hiſtorico collatio III, 368 *& ſeqq.*
L. Otho milites, Scriboniani interfectores, occidit IV, 383. inita conjurationis conſilia aperit IV, 386.

P.

PACONIUS, exul; ejuſque conſtantia II, 289.
Pactius Africanus, delator II, 304.
Pætus. *vide* Cæcina Pætus.
Pagani. Ita dicti qui non militabant III, 46.
Palæſimundus, urbs inſulæ Taprobanes IV, 414.
Papia Poppæa lex a Claudio mollita IV, 368 & 374.
Parricidialis furor ſub Claudio Principe IV, 403.
Parthenius, Domitiani cubicularius, adversùs eum conſpirat IV, 465. occiditur IV, 467.
Parthi. Canon regum Parthorum I, 362.
Sext. Papinius, conjurationis reus, interficitur IV, 324.

Paſſienus heredis fraude enectus IV, 291.
Patrobius, Neronis libertus, occiſus II, 331.
Pax. Templum Pacis a Veſpaſiano extructum III, 356. ibi opes vaſaque templi Hieroſolymitani dicata *ibid.*
Pedarii ſenatores I, 181.
Pes. Veſtigia pedum tingere inventum Othonis II, 534.
Peſtis. Quantum ſub Nerone Titoque Principibus Romæ ſævìit II, 517. IV, 448.
Petronius Secundus, prætorii præfectus, Nervæ favet IV, 465. occiditur IV, 467.
Petronius Turpilianus, conſulatis, Neronis dux, a Tigellino occiſus II, 329.
P. Petronius, Syriæ præſes IV, 332.
Phengites lapis ſub Nerone repertus II, 534.
Philo, Judæorum legatus, Romam venit IV, 331.
Phœnix, ſub Claudio Principe, Romam allatus II, 284. quot annorum ævum phœnicis eſſe credebatur I, 289 & 451.
Pictura in linteo ſub Nerone II, 532.
Piſcinæ. Immanis earum luxus & cura apud Romanos II, 112.
Piſo Licinianus a Galba adoptatus. Ejus ſtemma III, 365.
C. Plinius libros hiſtoriarum naturæ edit IV, 442. in conflagratione Veſuvii montis exanimatur IV, 447.
Polemo, Ponti & Boſphori regnum a Caio accipit IV, 287. Cedit Boſphoro, Ciliciâ donatur IV, 363.
Pollio. Stemma Pollionum I, 422.
Polybius, annalium conditor, Africæ litora exploravit IV, 370.
Polybius, Claudii libertus IV, 397. a Meſſalina interfectus II, 284.
Polycletus, Neronis libertus, a Galba plectitur II, 331.
Pompedius majeſtatis poſtulatur IV, 340. abſolvitur IV, 341.
Pompeii, urbs in conflagratione Veſuvii obruta IV, 447.
Cn. Pompeius Magnus, Antoniæ maritus IV, 366 & 395. a Claudio occiſus II, 286.
Pomponius, majeſtatis accuſatus, abſolvitur IV, 327.
Pomponius Mela, Geographiæ ſcriptor IV, 391.
Pomponius Secundus, conſul IV, 353. poſt Caii cædem pro libertate orat IV, 358.
Pontius Pilatus, Viennam relegatus moritur IV, 338.
Poppæa Sabina, Neronis uxor. Templum ei dicatum II, 316.
Poſides, eunuchus, & Claudii libertus IV, 397.
Praſina factio IV, 299.
Prata, vi tempeſtatis, in contrarias partes tranſgreſſa II, 325.
Principia, aquilarum & ſignorum locus I, 52.
Procuratio *pro piaculo* II, 46.
Prolatatio. Vox ſuſpectæ latinitatis, nec a Tacito uſurpata III, 481.
Proſeuchæ Judæorum IV, 288.
Protogenes, Caii ſævitiæ miniſter IV, 326. interficitur IV, 360.
Provinciæ. Earum partitio inter ſenatum & Principem I, 359. provinciarum rectores in eas proficiſci ante Kalendas Apriles juſſi IV, 368 & 384.
Ptolemæus, Mauretaniæ rex, a Caio occiſus IV, 318 & 370.
Publia Priſca, uxor Geminii Rufi, ſe interficit I, 325.
Publicius Certus Helvidium filium accuſat IV, 463.
Pulſare & verberare differunt III, 255.

Q.

QUÆSTORES. Cura ærarii Saturni iis reſtituta IV, 400.
Quatuordecim ordines. Jus in iis ſedendi I, 269. II, 219.
Quinquatria. Feſti eorum dies II, 150.
Quintilia tormentis ſubdita IV, 340. ejus conſtantia IV, 341.
Quirites. Jus Quiritium II, 345.

R.

RACHIA, Taprobanenſium legatus IV, 414.
Relegatio. Exilii & relegationis diſcrimen II, 415.
Rhamſes, Ægypti rex. Ejus opes I, 381.
Rhodii, ob occiſos cives Romanos libertate multati IV, 403.
Rhodus in provinciæ formam redacta IV, 439.
Rhœmetalces toti Thraciæ imperat IV, 287.
Roma. Ejus pomerium, magnitudo, incolarumque numerus II, 375. IV, 438. jus civitatis Romanæ II, 345.
Rubrius Gallus, Sarmatarum victor III, 326.
Rufus Pollio, prætoriarum cohortium præfectus IV, 398.
Ruſucurium, urbs Mauretaniæ, civitate Romana donatum IV, 373.

S.

SABINUS, Galliæ præfectus IV, 413.
Sabinus in obſidione Hieroſolymitana fortiter occumbit III, 332.
Fl. Sabinus, Veſpaſiani frater, in Britannia fortiter pugnat IV, 389.
Jul. Sabinus. *vide* Julius Sabinus.
Saborenſes oppidum ſub nomine Veſpaſiani extruunt IV, 443.
Sacramentum militum Romanorum III, 32.
Sal, ex lignis combuſtis, in Gallia & Germania confectus II, 142.
Salabus, Maurorum dux IV, 372.
Salvidienus Orfitus, conſularis, a Domitiano interemptus IV, 463.
Samos in provinciæ formam redacta IV, 439.

Samothraces. Eorum ſacra I, 378.
Saturnalia. Iis dies additus IV, 279 & 407.
Scarus, piſcis, in Italiam advectus IV, 409.
M. Scaurus. Immanis ejus luxus I, 402.
Sribonii fratres, accuſati, ſe interficiunt II, 304.
Scribonius Proculus, ſenator, a ſenatoribus laceratus IV, 327.
Scythopolis, urbs II, 302.
Sejanus, Ælius, ſummæ fortunæ inhiat I, 320. Tiberii gener adſciſcitur I, 323. conſul I, 324. Tiberio ſuſpectus I, 326. pervertitur I, 331. ejus ſtemma I, 423.
Senatus. Eum Veſpaſianus recenſet & ſupplet IV, 438.
Senecio, Herennius, ob laudatum Priſcum Helvidium accuſatus & occiſus IV, 463.
Sentius Saturninus, conſul, poſt Caii cædem, Romanos ad libertatem excitat IV, 354.
September menſis a Caio Germanicus appellatus IV, 267.
Septimus numerus. Ejus ratio III, 298.
Serapis, Ægyptiorum deus. Cur a Chriſtianis coli dictus III, 534.
Seres, populi. Eorum mores & artes IV, 416.
Servus. Quantus apud Romanos ſervorum numerus I, 429.
Sextus Cerealis templum Hieroſolymitanum invadere aggreditur III, 333.
Sigerius, Domitiani cubicularius, adverſus eum conſpirat IV, 465.
Silanus, C. Appius, Hiſpaniæ rector, a Claudio interemptus IV, 378.
Silanus, L. Junius, Claudii gener, ab eo dein occiſus IV, 366.
M. Silanus, a Caio interemptus IV, 277.
Simon, dux Judæorum, machinas Romanorum incendit III, 330. captus triumphatuſque interficitur III, 355.
Sinenſes Judæi. *vide* Judæi.
Singulares, equeſtris militiæ nomen III, 275.
Sohemus, Ituræorum rex IV, 287. Sohemorum ſtemma II, 373.
Spado. Immenſum ſpadonis pretium I, 402.
Stephanus, Domitillæ procurator, e Domitiani interfectoribus præcipuus IV, 465.
Stœchades inſulæ IV, 390.
Stratonicenſes. Eorum monumentum illuſtratum I, 412.
Succinum. Ludi apparatus e ſuccino, ſub Nerone II, 532.
Suetonius Paullinus in Mauretania bellum gerit IV, 370. Atlantem montem explorat IV, 371.
Surena, nomen dignitatis apud Perſas I, 302.
Suevi, a Lygiis vexati, Romanorum opem orant IV, 454. cum Jazygibus adversùs Romanos conſilia ineunt IV, 454.
Sumptuariæ leges I, 158 & 170.

T.

TAPROBANE, inſula. Legatio inde ad Claudium miſſa IV, 413. incolarum ritus & mores IV, 414.
Tarichæa, urbs, capta & deleta II, 303.
Terentius Rufus, everſorum Hieroſolymorum præſidio præfectus III, 344.
Teſſera Silani & Norbani I, 112. Sullæ & Sulpicii Galbæ I, 278.
Teſſerarius III, 25.
Teſtudinis forma & uſus in bello II, 427.
Teſtudo, ſub Nerone Principe, pingi cœpta, ut lignum imitaretur II, 534.
Theatrum Pompeii. Ejus amplitudo I, 149.
Thracia in provinciam redacta IV, 413.
Tiberias, urbs, ſe dedit II, 303.
Tiberis inundatio III, 70 & 402.
Tiberius, Imperator. Poſt ejus mortem, populi furor IV, 263. ejus teſtamentum IV, 264. legata IV, 270. opes a Tiberio relictæ IV, 275. arcus ei poſitus a Claudio IV, 363. de Tiberio anecdota I, 457.
Tiberius, Druſi & Liviæ filius, a Caio occiſus IV, 276.
Tiberius Alexander, Judææ procurator IV, 407.
Tigellinus Sophonius, ob adulterium in exilium actus IV, 315. prætorii præfectus, Galbæ favet II, 322. morti ſubducitur II, 331. ejus vitæ ſumma II, 469.
Timidius, Pompedii accuſator IV, 340.
Tingi. *vide* Traducta Julia.
Tipaſa, urbs Mauretaniæ, Latio donata IV, 373.
Tiridates Romam venit, regnumque Armeniæ accipit II, 290. immenſa in eum Neronis prodigalitas II, 294.
Titius Rufus, accuſatus ſe interficit IV, 306.
Titus naſcitur IV, 367. Hieroſolyma obſidet III, 326. Antoniam turrim expugnat & evertit III, 332. Romanis ſignis inter ardentes templi ruinas poſitis imperator appellatur III, 341. Captâ urbe & incensâ, Deum victoriæ auctorem profitetur III, 344. Orientem luſtrat III, 348. Memphim venit *ibid.* Apidis conſecrationi intereſt III, 349. inde ambitionis ſuſpectus III, 351. Romam venit III, 352. de Judæis triumphat *ibid.* prætoriis cohortibus præponitur IV, 437. de acontia carmen ſcribit IV, 441. in libidines effuſus *ibid.* imperio potitus, virtutibus inclareſcit IV, 446. cito extinctus IV, 450.
Togodumnus, Britannorum dux, cæſus IV, 388.
Trachea Cilicia. *vide* Cilicia Trachea.
Traditor, vox ſuſpectæ latinitatis III, 239 & 500.
Traducta Julia, colonia, ante dicta Tingi IV, 372.
Trajanus, pater Trajani Imperatoris, in bello Judaico, Japhâ oppido potitur II, 302. Vologeſis, Parthorum regis, ſuperbiam contundit IV, 440. triumphalia ornamenta obtinet *ibid.*
Trajanus, M. Ulpius, conſul IV, 460. a Nerva adoptatur IV, 467. Princeps optimus *ibid.*
Tribunal *pro tumulo* I, 127.
Tributa & vectigalia imperii Romani II, 433 & *ſeqq.*
Tritici magna fecunditas in Africa II, 534.
Turres, bellicum machinamentum III, 499.

V.

VÆNIUS, Otho, pictor, Batavorum cum Romanis bellum tabulis expreſſit III, 229.
Valerius Aſiaticus, conſularis, Caii cæde lætus IV, 352. dominationis cupidus IV, 358. iterum conſul IV, 411.
Valerius Licinianus, vir prætorius, in exilium miſſus IV, 461.
Varonilla, Veſtalis, a Domitiano punita IV, 460.
Vaticanus circus IV, 376.
Vatrenus, amnis IV, 396.
Vectigalia & tributa imperii Romani II, 433 & *ſeqq.*
Venenarii ſuppliciis affecti IV, 406.
Veneris Paphiæ origo & cultus III, 406.
Veranius, tribunus plebis IV, 356.
Verberare & pulſare differunt III, 255.
Verginius Rufus in Vindicem exercitum ducit II, 317. victo Vindice, oblatum imperium ſpernit II, 318. a Galbâ illiberaliter exceptus II, 329. tertium conſul IV, 466. poſt mortem, a Tacito laudatus *ibid.*
Verſura *pro* uſura I, 280.
Veſpaſianus in bello Britannico rem ſtrenue gerit IV, 389 & 398. adversùs Judæos miſſus II, 297 & 300. Gadaram incendit II, 301. expugnatis validiſſimis Judæorum urbibus, Hieroſolymis imminet II, 304. Cybioſactes ab Alexandrinis cognominatus III, 346. Romam venit III, 347. purgandis Capitolii ruderibus manum ipſe admovet III, 347. rempublicam emendaturus, ab ipſo Principe emendandi initium facit III, 350. communis ejus vitæ ordo *ibid.* ejus triumphus de Judæis III, 352. providè rempublicam adminiſtrat IV, 437 & *ſeqq.* ejus mors & laus IV, 445.
Veſtricius Spurinna. Carmina ſub ejus nomine vulgata III, 416.
Veſuvii montis conflagratio IV, 447.
Vezinas, e primoribus Dacorum IV, 458.
Vexillarii. Unde ita dicti I, 351.
Vexillum imperatoris I, 352.
Vibius Marſus, Syriæ præſes IV, 399.
Vindex. *vide* Julius Vindex.
Vineæ. Earum pretia II, 505. eas ſuccidi jubet Domitianus IV, 462.
Vinicius, Juliæ maritus, de capeſſendo imperio cogitat IV, 358. a Meſſalinâ interfectus IV, 411.
Vitellius, Imperator. Portentoſa ejus gula III, 433. de Vitellio anecdota III, 592. Vitelliorum ſtemma III, 363.
L. Vitellius, Vitellii Imperatoris pater, Caio adulatur IV, 329.
Vitis aurea Judæorum III, 549.
Vitrum ad ſimilitudinem cryſtalli ſub Nerone elaboratum II, 533. vitri flexibilis crebrior, quam certior, ſub Tiberio, fama I, 459. vitro clauſæ feneſtræ, ſub Caio Principe IV, 337.
Umbonius Silio, Bæticæ præfectus IV, 403.
Volaginius, Furii Camilli Scriboniani interfector IV, 380.
Vologeſes, Parthorum rex, coronam auream Tito mittit III, 346. auxilia adversùs Alanos petit, nec obtinet IV, 440. ſuperbæ ejus ad Veſpaſianum literæ *ibid.*
Uſuræ vices & ratio apud Romanos I, 280 & 448.

Z.

ZEUGMA. Orientem Zeugma uſque luſtrat Titus III, 348.

Addenda & corrigenda.

Pag. 79. *verſ.* 3. ac etiam montibus : *corrige*, etiam ac montibus.

Pag. 111. *not.* 4. Arulenus autem Ruſticus = damnati ſunt : *corrige*, Arulenus autem Ruſticus, quòd Pæti Thraſeæ vitam ſcripſiſſet, eumque virum appellaſſet ſanctiſſimum : Herennius Senecio, quòd Helvidium Priſcum laudaſſet : Helvidius, filius, quaſi ſcenico exodio, ſub perſonâ Paridis & Œnones, divortium Domitiani cum uxore tractaſſet, morte damnati ſunt.

APPROBATIO.

Jussu Illuſtriſſimi D. Cancellarii *Novam hanc Corn. Taciti Editionem Notis, Emendationibus & Supplementis adornatam* perlegi, opuſque rei litterariæ perutile, & viris omnibus doctis gratum fore cenſui. Pariſiis, die 20 Octobr. 1770.

GIBERT.

PRIVILEGE DU ROI.

LOUIS, par la grace de Dieu, Roi de France & de Navarre : A nos amés & féaux Conſeillers les Gens tenants nos Cours de Parlement, Maîtres des Requêtes ordinaires de notre Hôtel, Grand-Conſeil, Prévôt de Paris, Baillifs, Sénéchaux, leurs Lieutenants Civils, & autres nos Juſticiers qu'il appartiendra, Salut. Notre amé Hippolyte-Louis Guerin, Imprimeur & Libraire à Paris, Nous a fait expoſer qu'il auroit entrepris d'imprimer un Livre intitulé : *Cornelii Taciti Opera ; cum Supplementis, Præfationibus, variis Prolegomenis, Emendationibus, Notis, Diſſertationibus, & Indicibus ; ex recenſione ac ſtudio Gabrielis* Brotier ; en quatre volumes *in-quarto*; mais attendu qu'un pareil Livre eſt néceſſairement d'un long débit & d'une groſſe dépenſe, il Nous fait ſupplier de vouloir bien, pour lui donner le moyen de continuer à entreprendre d'autres Ouvrages utiles au public, lui accorder nos Lettres de Privilege, tant pour l'impreſſion dudit Livre intitulé *Opera Cornelii Taciti*, que pour les autres Livres ci-après énoncés, dont il a ci devant imprimé pluſieurs, & dont les Privileges ſont prêts à expirer : A ces causes, voulant favorablement traiter l'Expoſant, reconnoître ſon zele, & exciter par ſon exemple d'autres Libraires & Imprimeurs à entreprendre des Editions dont l'uſage puiſſe contribuer à l'avancement des Sciences, & au progrès des Belles-Lettres qui ont toujours fleuri dans notre Royaume, ainſi qu'à ſoutenir la Librairie & l'Imprimerie qui a été juſqu'à préſent cultivée par nos ſujets avec autant de ſuccès que de réputation, Nous avons permis & permettons audit Expoſant d'imprimer *Cornelii Taciti Opera, cum Supplementis, Præfationibus, Prolegomenis, Notis, Emendationibus, Diſſertationibus, & Indicibus, ex recenſione ac ſtudio Gabrielis* Brotier, *Recueil de Médailles de Rois, &c. &c. &c.* en tels volumes, forme, marge & caracteres, conjointement ou ſéparément & autant de fois que bon lui ſemblera, & de les vendre, faire vendre & débiter partout notre Royaume pendant le temps de *douze années* conſécutives, à compter du jour de la date des Préſentes, & de l'expiration des précédents Privileges : Faiſons déſenſes à tous Imprimeurs, Libraires & autres perſonnes, de quelque qualité & condition qu'elles ſoient, d'en introduire d'impreſſion étrangere dans aucun lieu de notre obéiſſance; comme auſſi d'imprimer ou faire imprimer, vendre, faire vendre, ni débiter leſdits Livres en tout ou en partie, ni d'en faire aucuns extraits, ſous quelque prétexte que ce ſoit, d'augmentation, correction, changement ou autres, ſans la permiſſion expreſſe & par écrit dudit Expoſant ou de ceux qui auront droit de lui, à peine de confiſcation des exemplaires contrefaits, de trois mille livres d'amende contre chacun des contrevenants, dont un tiers à Nous, un tiers à l'Hôtel-Dieu de Paris, & l'autre tiers audit Expoſant ou à celui qui aura droit de lui, & de tous dépens, dommages & intérêts ; à la charge que ces Préſentes ſeront enregiſtrées tout au long ſur le Regiſtre de la Communauté des Imprimeurs & Libraires de Paris dans trois mois de la date d'icelles ; que l'impreſſion deſdits Livres ſera faite dans notre Royaume & non ailleurs, en bon papier & beaux caracteres, conformément aux Réglements de la Librairie ; qu'avant de les expoſer en vente, les Manuſcrits ou Imprimés qui auront ſervi de copie à l'impreſſion deſdits Livres, ſeront remis ès mains de notre très-cher & féal Chevalier Chancelier de France le Sieur de Lamoignon, & qu'il en ſera enſuite remis deux exemplaires de chacun dans notre

Bibliotheque publique, un dans celle de notre Château du Louvre, un dans celle de notredit très-cher & féal Chevalier Chancelier de France le Sieur DE LAMOIGNON, & un dans celle de notre très-cher & féal Chevalier Garde des Sceaux de France le Sieur BERRYER : le tout à peine de nullité des Préſentes; du contenu deſquelles vous mandons & enjoignons de faire jouir ledit Expoſant & ſes ayant cauſes pleinement & paiſiblement, ſans ſouffrir qu'il leur ſoit fait aucun trouble ou empêchement. Voulons que la copie des Préſentes, qui ſera imprimée tout au long au commencement ou à la fin deſdits Livres, ſoit tenue pour duement ſignifiée, & qu'aux copies collationnées par l'un de nos amés & féaux Conſeillers-Secretaires, foi ſoit ajoutée comme à l'original; commandons au premier notre Huiſſier ou Sergent ſur ce requis de faire pour l'exécution d'icelles tous Actes requis & néceſſaires, ſans demander autre permiſſion, & nonobſtant clameur de Haro, Charte Normande, & Lettres à ce contraires. CAR tel eſt notre plaiſir. DONNÉ à Paris le trentieme jour du mois de Décembre l'an de grace mil ſept cent ſoixante-un, & de notre Regne le quarante-ſeptieme. Par le Roi en ſon Conſeil.

Signé, LE BEGUE.

Regiſtré ſur le Regiſtre XV de la Chambre Royale & Syndicale des Libraires & Imprimeurs de Paris, N° 529, folio 245, conformément au Réglement de 1723. A Paris, ce 26 Janvier 1762.

Signé, BAUCHE, *Adjoint*.

LL
T1186Br
Tacitus, Cornelius 113881
Opera; ed. by Brotier. Vol.4.

UNIVERSITY OF TORONTO
LIBRARY

Do not remove the card from this Pocket.

Acme Library Card Pocket
Under Pat. "Ref. Index File."
Made by LIBRARY BUREAU